

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkész i hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Az élet határkövei.

Tele van ezekkel a szellemi és anyagi világ, a lelki és testi élet egész mezeje. Életünk utja folytonosan határkövek között halad tova és azok osztják szakaszokra, amelyeknek összetevődése adja ki életünk összességét, amelyet e földi világban töltünk el.

Határkő a kezdet, a világba lépésünk és határkő a végezet e földön: a születés és halál, a bölcső és a sirhalom.

Határkövek életünk korfordulói, átlépés a gyermekorból az ifjukorba, onnan a férfikorba, majd az öregkorba, amint határkövek a természet életében az évszakok, a tavasz, nyár, ősz és tél.

Határkövek a napok, hetek, hónapok és évek, amelyeknek mindenike hosszabb, vagy rövidebb, kisebb, vagy nagyobb darabját jelenti számunkra az idők múlásának, megemésztett részét az örökkévalóságnak.

Határkövek a nagy történelmi események, amelyek egy nemzet, vagy az egyetemes emberiség életének egy szakaszát lezárják s nyitnak egy újat. Egy darab életmező minden munkája befejeztetett s más mezőn új barázda hasad, amelyen elkezdődik egy új, más stílusú munka és pedig újból előről, a szántás-vetéstől az aratásig.

Határkövek az egyéni emberi élet kimagasló eseményei is, amelyek épenyug új életszakasz kezdetét jelenthetik az egyénre, mint jelentik a nagy események a különféle emberi közösségekre.

És ez nem véletlenül van így. Felsőbb rendelkezés ez is, mint minden e világon, a mi számunkra.

Isten utjelzői ezek a rövidlátó ember számára, hogy az örökkévaló, de reá nézve gyorsan muló, kimért időben el ne tévedjen, tájékozódni tudjon, sikert, végzett munkát, vagy elpazarolt alkalmakat lemérni bírjon, hogy a kellő irányt megtartani tudja, a célt el ne tévessze.

Isten figyelmeztető jelei ezek, hogy a rohanó ember az élet útján időnként megálljon, magábaszálljon, számadást tartson, a megtett uton és elvégzett munkán végignézzon s a komoly magábaszállás útján végzett számadás tanúságait felhasználva menjen tovább, amíg a neki rendelt utolsó határkőnél itt e földön végleg leteszi az élet munkaszerszámait.

Az élet határkövei tehát egyben az emlékezés kövei is, amelyekről az átélt események történetét leolvashatja az élet vándora, de leolvashatja az intő tanúságokat is, amelyeket az eseményekben az égi kéz irt fel e határkövekre komoly figyelmeztetésül. Való igaz, hogy sokszor: „Meggzóálnak a kövek“ s a határköveknél lezárt életdarabok az újabb életszakasz számára megbecsülhetetlen és nélkülözhetetlen erőforrások.

Nagyon ajánlatos tehát, mert lelkünk gazdagítására szolgál, életünk sorsát döntöneti el az, hogy hogyan járunk a határkövek mel-

lett!? Figyelünk-e azok utmutatására, tanúságaira, vagy gázolunk vakon, botorul, céltalanul, uttalanul mindaddig, amíg összeomlik elpazarolt életünk?!...

Mi lenne az anyagi világból, ha a lerakott határkövekre senki sem figyelne egyszer, sem az utakon, sem a mezőkön, sem egyéb határokon?!... Elgondolhatatlan zürzavar és az életfolyamat teljes eltorlódása.

Nincs másképen a szellemi világ területén sem. Épen a mai emberi élet kuszáltsága mutat példát reá lélekbemarkolóan, hogy hová vezet a határokat nem ismerő és a tanúságokat lábbal taposó nemzedék utja. A határkövek utmutató munkája és világosságot sugárzó tanúságai az élet rendjének hatalmas erejü egyensúlyban tartói.

Ha a határpontokon végzett komoly számadásunk pozitív eredményeket mutat, micsoda erőforrást és megnyugvást jelent ez az ismeretlen, új életszakasz felé tovább vándorló embernek! Ha pedig számadásunk negatív eredménnyel zárul, ha az elpazarolt idő és elfutott alkalmak ítéletet kiáltanak reánk: mintha csak az égi kéz írná lelkünk táblájára a romlást jelentő szöveget: „Mene, mene, tekel ufarszin“ s a nyomában támadt lelki megrendülés ellenállhatatlanul hajtja az érző embert az új életszakaszban új utak keresésére, elfordítani az ítélet végzetes átkát.

Ime, így kiáltanak a kövek! Így lehetnek az élet határkövei is az örök Ige tolmácsolói, amelynek mindannyian hallgatói vagyunk akarattal, vagy akarattunk ellenére is.

* * *

Most haladtunk el életünk egyik határköve mellett, amikor az új esztendő küszöbét átléptük. Meghallgattuk-e az év határkövének intését!?... Megálltunk-e!?... Végeztünk-e komoly magunkbaszállás útján számadást!?... Mit mutat a számadás eredménye!?... Visszük-e magunkkal erőforrásul és világossággul a múlt tanúságait!?... Vagy a pogány módra végzett „szilveszterezés“ után üres fejjel, üres szível, terv és cél nélkül tántorgunk bele az új életszakaszba!?... Csudálkozhatunk-e akkor, ha ránszakad az élet átka!?... Necsudálkozunk! „Amit vet az ember, azt aratandja is!“

Micsoda kimondhatatlan felelősség sulya nehezedik pedig erre a nemzedékre, amely-

nek egy zürzavaros világ minden zivatarában meg kell mentenie multjának értékeit, mint amelyek zálogai jövő élete boldogabb voltának!

Micsoda nagy, szinte elhordozhatatlannak látszó a felelősség az egyházakon, amelyek az élet sója, a világ világossága tartoznak lenni ma is, annál inkább, minél romlottabb az élet és minél sötétebb a világ!

És micsoda nagy felelősség nehezedik azokra, akik az egyházak munkásai, őrállói és reprezentánsai, mint akiknek munkáján, lelkesedésén, odaadásán látszik meg az egyházak ereje, értéke és fordul meg végeredményben az emberiség jövője!

Az ő és ujesztendőt elválasztó határkövénél megállani, magunkbaszállva számadást végezni, az eddig megtett ut tanúságait lelkünkbe zárni, a magunk revízióját komolyan elvégezni s úgy indulni tovább: nekünk, szlovenszkoói és kárpátaljai reformátusoknak is életérdekünk, ha jövőt akarunk.

Meg kell tudnunk pontosan az eredményt, amit mutat egy év határkövének a számadásunk, mert öntudatosan a siker eredményével csak így indulhatunk neki a jövő bizonytalanságának.

Megfelel-e magatartásunk, végzett munkánk annak a végzetes felelősségnek, amely ránk nehezedik?!... A nyájra, a pásztorokra, gyülekezetekre és őrállókra?!... Hogy állunk a köteleességteljesítéssel a gyülekezetekben, a lelkipásztorságban, a felettes hatóságainknál, akiknek kezébe hatalom adatott?!... Nincsen-e munka, amit el kellett volna végeznünk és nem végeztük el?!... Kötelesség, amit teljesíteni kellett volna és nem teljesítettünk?!... Él és virul-e a jórend az anyaszentegyházban az apostoli kívánság szerint, vagy ennek a hiánya emészti és örli életerejét?!... És mit tett kiki ennek védelmére akár közrendű hívő, akár kormányos?!... Szívünkön viseltük-e tudományos és szeretetintézményeink sorsát, amelyek mind életgyökerei református egyházunknak?!...

Ref. anyaszentegyházunk sorsa felett vivődő lelkünkben ilyen és ezekhez hasonló kérdések vetődnek fel az új év határkövének feleletre várva. Tegye a szívére a kezét kiki és feleljen ezekre igaz lelkiismerettel s je-

gyezze meg, hogy amíg e kérdésekre teljes határozottsággal igenlő feleletet nem tud adni, addig hiába vár jobb jövőt, boldogabb esztendőt akár a maga, akár a rábízott intézmények számára, mert az élet apró, mindennapi kötelességeinek pontos teljesítése nélkülözhetetlen bázisa az előrehaladásnak s a magasba lendülésnek is. Isten országa nem itt, vagy ott, hanem tibennetek van. Nem a távoli nagy és magas ideák tömeges termelése és a róluk való végtelen

beszéd, hanem a hűség a kis dolgokban is: jelenti a lelket és erőt — az apostoli tanubizonyosság szerint is.

* *

Az élet határköveire égi üzenetek vannak írva az élet vándorutjain járó ember számára. Boldogabb ujesztendők záloga az, hogy most is leolvassuk a határköre írott istenigét s legyünk annak necsak hallgatói, hanem megtartói is!

Sz. I.

„Az északi-árja valóságvallás.“

(Hermann Mandel: Nordisch-ärische Wirklichkeitsreligion. Stuttgart, 1934)

Hermann Mandel kieli egyetemi tanár neve azzal vált ismertebbé és emlegetetté, hogy az eisenachi találkozón, 1933. július 30-án, csatlakozott a „Német Hitmozgalom Munkaközösségé“-hez (Arbeitsgemeinschaft der Deutschen Glaubensbewegung) azzal a csoporttal, amelynek vezetője és amely nem akarta Jézus Krisztus művét és személyét a német hitvilágból kikapcsolni (L.: W. Kühneth — H. Schreiner: Die Nation vor Gott. Berlin, 1934. 507/8. old.). Ezzel neve a népi-vallásos mozgalom vezetői közé került és együtt említik E. Bergmann, J. W. Hauer, B. Kummer társaságában. Két nagyobb művén kívül (Nordisch-deutsches Seelentum im Gegensatz zum morgenländischen. — Bekenntnisglaube und Deutscher Glaube. Északi-német lelkiség ellentétben a keletivel. — Hitvallási hit és német hit) a cimbenirt előadása rövid foglalata tanításának.

Ez a tanítás érdekes, veszedelmes, különösen ma, a szekulárizmus idején. Ezért foglalkozunk vele. Mandel szerint a német hit különbözőképpen jelentkezik; ez van a misztikában, az ideáлизmusban, az életbölcseletben, a vallásos színezetű irodalomban, háttérben pedig az árja a népek (indo-iráni, görög és germánok) természeti, hittétel nélküli valóságvallása helyezkedik el. Az északi ember ugyanis az életvalóságban, valóságérzéssel és valóságmisztikában szabad személyiségként él, aki teljesítményekre tör. Ezt az életet végképen a faji lélek határozza meg s a nemzeti szociáлизmus kulturproblémája végeredményben ebben lelhető fel. Erre a val-

lásra jellemző az árja istenszemlélet, istenhezkötöttség és kegyesség. Az árja istenszemlélet értelmében Isten a „világ és az élet mélysége“, kifejezetten a „világ istene“, nélküle a világ nem létezhet, de ez sem a világ nélkül. Az ember „ kozmikus istenérzete “ ez az istenkép, amelyet bővit az ég végtelensége, a természetben jelenlevő erő élménye, a világmindenség rendje, a lét úteme. A világ az árja szemében: „Az istenség kijelentése és a vallás szentsége.“ Így okolja meg ezt az istenszemléletet Mandel: „Mi Isten misztikusai vagyunk, nem dogmatikusok.“ A világ és az Isten: egy, ezt tanítja az árja valóságvallás. Az árja istenhezkötöttség a világon belül lévő emberre vonatkozik. Ez a kötöttség közvetett: az ég-atyához, amelynek gyermeke az ember. További kapcsolat az anyaföldhöz, a fajhoz és a különböző természeti rendhez láncolja az árját. Ezért az ember célja Kummer idézete szerint: „Nem a világból való megváltás, hanem a világba való elmélyülés.“ A közvetlen istenhezkötöttség a titáni önértetű személyiség és önállóság gondolatában képviselt, továbbá az „én“-ben, amely Isten legfelsőbb kijelentése. A közvetlen kötöttség felső foka azonban az „árja örökkévalóság-tudat“, amely az árja lényeg és önértet középponti sajátossága.

Az árja élet kegyességéről irok még. A világ az emberi cselekvés színtere, a benne való életet egyrészt a sorsszerű élet-küzdelem, másrészt az erkölcsi életharc szabja meg. Az elsőben Isten segíti és megerősíti az egyén erejét és hatalmát, a másodikban meg a sze-

mélyes és tárgyi-környezeti adottságban jelzi a kötelességeket és jogokat, amelyek az egyénre várnak. „A létezésben a kellő megadott, a kozmoszban az éthosz.” Az árjának küzdenie kell az igazságért és a jóért; idesorolja Jézust is, aki Isten királyságáért küzdött. Ez a kegyesség nem ismeri a keresztyén bűnfogalmat, a kegyelmet és semmit nem ítél el annyira, mint a németiség erejében vetett hit gyöngítését.

Bíráló megjegyzés? Az északi-árja valóságvallásnak semmi, de a legkevesebb köze sincsen a valláshoz, de a valósághoz sem. Szemenszedett misztika ez, amely egybeolvasztja betűrendben Aristoteles, Böhme, Bruno, Cusanus, Eckehart, Erigena, Fichte, Goethe, Hegel, Kummer, Nietzsche, Schelling, Schiller, Schleiermacher, Stehr, a stoa, Upanisádok, Védák s Leopold Ziegler tanításait. Nem tartja meg a hit és tudás közti

külömbiséget, midőn Mandel így beszél: „A tudás maga részünkre jó árja módon ut a hithez.” S midőn a világot és Istent azonosnak vallja, pantheizmust hirdet, amely senki számára sem lehet megnyugtató.

Az északi árja valóságvallás elvei azonban veszedelmesek, ismétlem: veszedelmesek, mert a szekulárizmus tömegembere életelvet találja meg benne és mert a faji eredetű pogányság már olyan, amilyen tanrendszerét alkotja. Korunk egyházának és keresztyénének sokat kell tőrnie, dolgoznia és küzdenie, hogy megszüntethesse ezt és egyéb modern pogány vallásos mozgalmat, amely napjainkban egyre-jobban nő és terjed. Helyzetünk ma már úgy alakult, hogy a további védekezés veszteség, ezért csak a támadás, amely Evangélium-szerű, segíthet rajtunk, amikor benne Krisztus segít.

Narancsik Imre.

Berlini levél*.

Írta: gróf Haller Gábor segédlelkész.

A drága Patakról kaptam éppen levelet. Abban a pillanatban, amikor átnyújtotta a kapus, valaki tréfásan a vállamra ütött. Hátranéztem. Guss volt, egy német lelkész barátom.

— Látta már?

— Mit?

— Hát nem látta? — kérdezte, de ezt már nagyon furcsán és gunyosan.

— Nem tudom, miről van szó?

— Hát az egész egyetem tele van vele s maga nem látta?

— A szemináriumban voltam s egész mostanáig Barthot fordítottam.

— Á úgy, akkor rövid leszek. Az egyetem padjait elborították meghívó cédulákkal. „A Német Hitmozgalom“ estére hívogat. Érdekes lesz, menjünk el!

— Jó! — feleltem s bennem nem titkolható öröm született.

Este kellemetlen eső szemetelt. Az az eső ez, amelyik, akárhogy begombolkozik az ember, pontosan nyakon nedvesít. Az autóbusról, amikor leszálltunk, sötét, piszkos

negyed fogadott. Egész a város szélén voltunk. Nagynehezen rátaláltunk a gyűlés színhelyére. Egy korcsmára. Alig harmincan voltak. Valahány előtt sör. A falak teleaggatva mindenféle propagandisztikus plakáttal. A legérdekesebb egy tüzlángok villogásában álló és horogkeresztmarkolatu kardra támaszkodó délceg ifjút ábrázol, aki előtt gyáván és kétségbeesve menekül egy Bibliát szorongató evangélikus lelkész, egy jezsuita páter és egy fekete keresztet tartó katolikus szerzetes. Aláírás: a német fordulat! Köröskörül különben mindenütt horogkeresztes zászlók, irások, egy sarokban a Horst Wessel-liedet szerző mesternek Horst Wesselnek, a martír nemzetiszocialistának ereklyéi.

Amint így szemlélődöm, egyszer csak egy fanatikus hang süvit a fülemnek. Megkezdődött az előadás, amelynek címe ez volt: Német legyek-é, vagy keresztyén?

Az a kérdés, mi a hit — kezdi az előadó fiatalember — Istennel való kapcsolat. Két oldala van. Egy objektív és egy szubjektív. Isten megsejtet magáról valamit, de ugyanakkor az ember lelkiségével meg is ragadja Istent. De mivel minden ember más és más lelkial-

*) A Sárospataki Református Lapok 1935. évi dec. 15-iki számából.

katu s a fajok is különbözök, ezért magának a hitnek is más és más a formája; egyik sem mondhatja a másik hitére, hogy tévhit. Ami az egyik népfajnak szép, az lehet nekünk csunya és fordítva. Ezért kell támadni a keresztyénség abszolút igényét. Mi német uton akarunk eljutni Istenhez. Vagy idegen fajoktól jött lelkiségben sinylődünk tovább, vagy pedig harcolunk a lelkiszabadságért. Tévtanítás nincsen. Nekünk nem kell az a Jézus, aki az állami adó mellett az egyháznak s Istennek is tizedet követel. Aki nem fizet, az a halálé, hol van itt a szeretet? Luther németül látott. Még attól sem ijedt meg, hogy az Ótestamentumot toldásokkal fordítsa. Az egyik zsoltár azt mondja, hogy az ember élete 70—80 esztendő s az is tele nyomorúsággal. Luther hozzáteszi, ha az felséges volt, akkor fáradozás és munka volt. Ez a hozzátoldása a német népi lélek és karakter gyümölcse. Luther eleinte a papság ellen küzdött. Ennek az az alapja, hogy a nép a papok nélkül is találkozhat Istennel. A házasság kérdésben is német volt. A kolostorok ellen harcolva, szintén a népi lélek hevével és felfogásával volt teljes. Így jutunk el a német-ség és a keresztyénség ellentétére. A német-ség igenli az életet, a munkát. A keresztyénség nemet mond a világnak, megátkozza a munkát és az asszonyt. Így becsüli le a házasságot.

A keresztyénség Istent személyesnek gondolja el. Ezzel elembere-síti Istent. A német keresztyéneknek ilyen hitük nincsen. Mi Istenségről beszélünk, amely alatt a végső valóságot értjük. Minket az Isten valósága ragad meg, érezzük Őt az erőiben. Hogy Ő micsoda tulajdoképpen, ahoz a vallásnak semmi köze nincsen. Egy a fontos, ne szorítsuk dogmába és törvényekbe, különben ki-ki gondolkozhatik felőle úgy, ahogy akar. Itt van bennünk, velünk, mellettünk. Azért van teremtmény, mert van istenség. Nem a világ felett él, mi itt a világban érezzük Őt. A keresztyénséggel ellentétben, amelyik azt tanítja, hogy mi eredendően bűnösök vagyunk, valljuk, hogy nem vagyunk hibásak. Van bennünk egy feszültség, de ezt Istentől kaptuk s arra való, hogy éljünk, mert élet csak ott van, ahol feszültség van. A nyugalomban nincsen élet. A megváltás gondolatát is elvetjük. A keresztyén ember a kegyelmet keresi Krisztusban. A német ember ellenben, ha vétkesnek

érzi magát, akkor vétkét bevallja, kiállja a büntetést, nem kér kegyelmet, ellenben saját munkájával jövét teszi azt. A munkateljesítmény gondolata az, amelyik a büntől megszabadít. A jó és rossz kérdésében ez az irányelvünk: jó, ami népünk javát szolgálja, rossz, ami népünk isteni lényegének nem felel meg. Hol van ilyen világos elve a keresztyénségnek? — kiált fel a szónok patetikusan. A keresztyénség csak az egyházi közösséget szolgálja. Szolgálták, míg le nem lepleztük, hogy kárt tesznek népünknek. A mi cselekvésünk mértéke a nép. A népnek szolgálni annyi, mint az istenségnek szolgálni. A keresztyén mindig a békére áhitozik, a germánfajú ember a belső feszültséget, a harcot keresi, mert ez az élet. A szentföld nem Ázsiában van, a szentföld nekünk Németország. Szent asszonyok nem az apácák, de szentek a mi anyáink? Ez a német hit. Aki ezt bálványimádásnak, új pogányságnak nevezi, az bennünket nem akar megérteni. Mi nem áldozunk az aranyborjú előtt, mint a keresztyénség őse, a zsidóság. Csak nevezzenek új pogányoknak! A gunynévből tisztelt név lesz egyszer! Nem is olyan soká! Talán ezer év múlva azt mondják majd: A Ti hitetekkel győzött Németország!

A beszéd után az egész társaság telá-lott s felemelt kézzel a Vezért éltették háromszorosan. Én csöndesen és igen elszomorodva megállapítottam: ilyen csunyán se láttam még Krisztusvárókat. Ez volt a legszomorubb Adventem . . .

Ime citáltam egy keveset. Ezt azonban azért tettem, mert világosabban beszél minden karakterizálásnál. A berlini és egyáltalában német ifjuság nagy része benne van az új hitmozgalomban. Sokan csak titokban, de a lélek alját nagyon felkavarta egy romantikus és sokszor nem szép nemzeti fanatizmus.

Ma vasárnap van. Délután. Dél előtt egy hitvallásos lelkész gyönyörű beszédét hallgattam a Fogadalmi-templomban a Tiergartennél. Jakobinak hívják a lelkészt és a keresztyénség tiszta és fennséges eszkatológiját rajzolta meg a tiszta, alázatos hit valóságával. A szorongattatás után jön el Krisztus — mondta s ezzel a tétellel új adventi áhitatot adott az egész gyülekezetnek.

A Vér és Föld nagy gondolat és politikai áramából mindjobban kezd kivészni a keresztyénség lényege s félős, hogy a nagy protestáns állam, amelyik szívós következetességgel és erővel harcol emberfeletti áldozatokkal is a keresztyénség legnagyobb ellenségével: a materialista kommunizmussal — e harcban egyszer épen a hitvallásos és oly sok szépet és Istennek tetszőt termő keresztyén világnézetet fogja odadobni utolsó áldozatul. Ekkor pedig épen drága kincse: a nép elől fogja eldugaszolni az életet adó igazi életforrást: Krisztust! . . .

Helyreigazító nyilatkozat

a tiszáninneri egyházkerületi belmissziói jelentéshez.

Nagytiszteletű Szerkesztő Ur!

Hivatalos lapunk 51 — 52. sz. között tiszáninneri egyházkerületi belmissziói jelentésből elnézésből kimaradt a rimaszombati egyház missziói tevékenységére vonatkozó adatok egyrésze, amit annál nagyobb örömmel és készséggel javítok ki, mert az ott folyó nagymérvű szeretetmunkák feltüntetésével lényegesen javul a mérlegünk.

1. A betegek kórházi állandó és rendszeres látogatásáról Rimaszombat is gondoskodik.

2. Van külön Szeretet-egylete, melynek vezetője *Perecz Samu*, a szegények gondnoka. Önkéntes adományokból a múlt évben több, mint 16.000 Ké. készpénzt, ezenfelül természetbeni adományt fordított a szegények megsegítésére. Ezenfelül az egyház a szegénysorsu ref. vallásu gimn. tanulók részére alumnemi segély címén 14.000 K-át folyósított.

Amikor ez adatok pótlólag való közlését s a kerületi¹ belmissziói jelentésbe való beillesztését — már csak az igazság és teljeség kedvéért is — tisztelettel kérem a Nagytiszteletű Szerkesztő Urtól: maradtam

Szina 1935. dec. 30.

szolgatársa s hive:

Lengyel József

egyházkerületi belmissziói előadó.

— *Eladó egy Szilágyi Sándor-féle 10 kötetes magyar történelem félbőr diszkötésben csaknem teljesen új állapotban. Érdeklődni lehet a szerkesztőségben.*

H I R E K:

— A „Református Élet“ konferenciája **Pápán**. A magas színvonalu konferencia 1936. jan. 10. 11. és 12-én lesz Pápán, a dunántúli reformátusság történelmi levegőjü és intézményekben gazdag központjában. A konferencia témái, amelyek előadásra és megbeszélésre kerülnek, mutatják annak eszményi célját és bensőséges, komoly hangulatát Ime néhány a sok közül: *Isten és a biblia. A biblia és a történelem. A biblia és a ref. egyház. A szociális kérdés a bibliában. A bűn az Ige tükrében. Az ember és a biblia. A biblia és a család. A biblia akadályai. A biblia és a mai theologia. Az én bibliám. A kegyelem az Ige tükrében.* A konferencia előadói és a megbeszélések vezetői: *Medgyasszay Vincze* püspök, *Szabó Imre* esperes, *Bereczky Albert* lelkész, *Dr. Kovács J. István* egyházkerületi főjegyző, theol. tanár, *Dr. Viktor János, Sebestyén Andor, Dr. Vass Vincze* lelkészek, *Dr. Györy Elemér* kerületi főjegyző lelkész, *Benkő István* lelkész, *Dr. Török István* theol. tanár, *Ólé Sándor* lelkész, *Fazekas Lajosné, ifj. Biberauer Richard, Özv. Fiers Elekné, Sebestyén Andorné, Dr. Pongrácz Józsefné.* Világi férfiak között: *Dr. Merétey Sándor* főorvos, *Jókay Ihácz Miklós* egyháznégyei gondnok, *Dr. Hilscher Rezső* egyetemi tanár, *Dr. Cseh-Szombathy László* főorvos, képviselő, *Benkő Ferencz* nyug. államtitkár, *Dr. Balogh Jenő* nyug. miniszter, az egyetemes konvent elnöke, *Dr. Tasnádi Nagy András* államtitkár.

A férfiak konferenciája a kollégium disztermében, a nők konferenciája a pápai leányegyetület nagytermében lesz. Előbbinek vezetője *Dr. Ravasz László* püspök, utóbbinak *Dr. Ravasz Lászlóné* és *ifj. Biberauer Richard*.

A jan. 12-iki ünnepi istentiszteleten ígét hirdet *Muraközy Gyula*, az esti befejező áhitatot *Benkő István* tartja. Ugyanazon napon déli 12 órai kezdettel matiné a pápai színházban, amikor előadást tart *Dr. Ravasz László* püspök „Hit és nemzet“ címen. Közreműködik *Bódás János* szombat-helyi lelkész, továbbá a pápai kollégium zenekara és a pápai nevelőintézet énekkara.

A konferenciára jan. 7-ig kell jelentkezni írásban a „Református Élet“ szerkesztőségénél. (Budapesti Kálvin-tér 7.) A 8 pengő részvételi díj, amelyben az ellátás is bennfoglaltatik, előre beküldendő a hivatkozott lap szerkesztőségébe.

— **A beretkei árvaházban** látják, hogy jó az emberiség, még nem halt ki a szeretet az emberek szívéből; hogyne, mikor napról-napra kedvesebbnél kedvesebb adományok érkeznek ugy egyesek, mint az egyházak részéről az árvaházba. Hálás köszönettel nyugtázza az árvaház igazgatósága a kedves hivek adományát. Eddig az árvaházhoz a következő egyházakból érkeztek be az adományok, készpénzben és terményben: *Zsór, Otrókocs, Kísrát, Bárcza, Berzété, Rudna, Körös,*

Komaróc, Felsővály, Szürte, Felsőrás, Nádas, Nagyszalancz, Runya, Nőegylet Eperjes. Egyesek részéről történt adományokat felsorolni nincs hely. Mégis meg kell emlékeznünk a lévai kedves pártfogóinkról *Magyar Jánosné*ről és *Nagy Margitról*, kik minden hónapban elküldik munkájuk kedves eredményét. *Bettes Miklósról*, a gyerekek kedves Miklós bácsijáról, ki minden névnapja alkalmával 100 korona adományt ad. Sokan vannak ezek a kedves lelkek, Isten áldása legyen velük.

Szeretettel kéri az árvaház vezetősége a meszebb lévő egyházak lelkészeit, hogy természetben ne küldjék a nagyobb súlyú adományokat, mert a szállítási költség nagyon sokba kerül. A teheráru küldemény különben mindig **Tornalja** állomásra küldendő.

— **„Árvanap“ Runyában.** December 8-án volt, ünnepélyes keretek között. Délelőtt istentisztelet keretében fogadták a hívek az elhittet magvakat, mely a szeretetet élesztgette az elhagyottak sorsa iránt. Este az iskola nagytermében volt több mint 20 program számot adó est megrendezve. Kár, hogy helyszüke miatt nem lehet közölni a számokat. Szébbnél szébb szavaltatok, ének-kari számok s a gyermekek játéka tette kedvesé az estét. Vetítettképes előadás keretében ismerték meg az árvaház életét, hol mind nagyon szegény árvák élnek az emberek jósága által adott adományokból. Két árva is ott volt a gyülekezet meghívására, hogy a gyülekezet saját szemével lássa az árvákat. Szem nem maradt szárazon az árvák éneke és imája hallatára. Boldog volt, aki láthatta a gyülekezet jóságának megnyilvánulását. Az összegyűlt adományok és pénzbeli adakozások elérik az ezer koronát. Istennek legyen érte dicsőség.

— **A rimaszombati egyház** gyülekezeti szerveiben folyó munka arányairól felemelő képet mutatnak azok a megmozdulások, amelyeket a karácsonyi időszakban külsőleg is láthatóan mutatnak az egyes gyülekezeti szervek egyenként és összefogva is. A december 10-én az asszony- és leánykör által rendezett karácsonyi vásár anyagilag is a legteljesebb siker jegyében zajlott le, amennyiben 2700 Kor. tiszta hasznot eredményezett. A gyülekezeti szervek lelkes munkáját s az egyház tagjainak a lelki munkák iránti megértését mutatja a december 22-én, az ugynevezett Polgári-körben megrendezett karácsonyest teljes sikere,

amelyre a rendelkezésre álló termek befogadó képességét teljesen kimerítő számban vonult fel az egyházilagok serege. A megjelentek számára és az estén uralkodó hangulatra beszédesen mutat rá a begyűlt 1276 kor. perselypéncz. Az estély műsorát a gyülekezeti énekek és a lelkész megnyitó beszéde mellett *Kiss Mária* leánykori vezető szavaltata (Móra László: Karácsonyeste van) és két kisebb vallásos hangulatu szindarab előadása adta: **„Karácsony előtt“** (Gyermekjelenet) és **„A legboldogabb karácsony.“** (Karácsonyi mese.)

— **A losonczi egyházban** a nőegylet és leánykör munkájáról tanuskodnak a szintén karácsonyelőtti hetekben megrendezni szokott karácsonyi vásár és estélyek, amelyek mostis megrendezettek az erkölcsi és anyagi siker jegyében, hogy az elért anyagi haszon örömet teremthessen a jótékony női kezek közvetítésével az elhagyottak, szegények, betegek körében és pedig nemcsak a karácsonyi hangulat idején, hanem az egész esztendő folyamán, amely szeretetmunkát a nőegylet tagjai lelkes odaadással és mintaszerűen vezetnek el.

— **Sikeres karácsonyi előadást** rendezett a *feledi ref egyház* dec. 22-én. A műsor bevezető száma volt a férfiak éneke: „Mindig velem Uram“, befejező száma az alkalmi vegyeskar éneke: „Mester, a bőszi vihar dühöng.“ Mura-közy Gyula: „A nő“ című költeményét szavaltta *Bellágh Barnáné*. Azonkívül előadott az ifjúság két vallásos szindarabot: „Karácsonyi meglepetés“ (Konkoly I.) és „Két karácsony“ (Szabó Béla). Itt az este tiszta jövedelme iskolafelszerelésre fordított.

— **A tiszakeresztúri református egyház** erkölcsileg és anyagilag szépen sikerült vallásos estét tartott karácsony első estéjén. Közének után *Csok József* lelkész tartott alkalmi bibliamagyarázatot. A ref. énekkar *Visky Béla* tanító és ref. kántor vezetésével alkalmi énekeket adott elő. Az iskolás gyermekek *Szabó Béla*: „Két karácsony“ című szindarabját adták/elő *Visky Béla* tanító rendezésében. Lelkész befejező buzdító szavai után több mint kétszázötven ajkról csendült meg a karácsonyi angyalok éneke s egy boldog est kellemes emlékeivel tért meg mindenki otthonába a szeretet ünnepét ünnepelni.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

A vallás ujjáéledése.

Irla: Ónody Zoltán a prágai M. A. K. elnöke.

„Aki cél nélkül él: nem él...
 aki szív nélkül él: becsapja önmagát...
 aki hit nélkül él: megtagadja, hogy ember...”

A mai emberi válság régen tart és amióta tart, állandóan kutatnak az okai után. Nehéz és könnyelmű elintézés a felelősséget mindenért az áldatlan történelmi, vagy gazdasági viszonyokra hárítani. Vannak más próbálkozások, kiutkeresések. Az európai szellemtörténet is — főleg, a háboru óta — új utakat keres. Még semmi sem tisztázódott. Sok nagy kezdeményezést és kísérletet láttunk már, a végleges kibontakozás azonban még bizonytalannak látszik előttünk. Tagadhatatlan azonban, hogy az új szellemtörténet, melyet a mai nagy ujrakezdésben, mikor minden fogalmat és értéket újraértékelünk és szinte újra fogalmazunk meg, tagadhatatlan, hogy ebben a nagy ujjáteremtésben sokkal, de sokkal nagyobb szerepe lesz a vallás filozófiai alapjainak, mint azt az előző korszakokban, a renaissancetól kezdve egészen napjainkig láttuk. A keresztyén vallásosság ujjáéledésében épen ennek az egyetemes emberi szempontnak van óriási jelentősége, mely egy egészen ujszerű, eddig nem remélt, de boldogabb emberi kibontakozást enged sejtetni.

A vallás ujjáéledt. Ismét európai probléma lett s nem csupán a kétségbeesett emberek menekülése egy kétségbeesett kor utolsó menedékéhez, hanem sokkal inkább Krisz-

tus igazságának filozófiai tökéletessége és megdönthetetlensége az, mely korunk válságos helyzetével alátámasztva és illusztrálva, új jelentőséget és korszakalkotó lendületet ad a vallásnak.

Sohasem lehetett olyan világosan látni, mint épen ma, azt a különbséget, ami igen gyakran fennáll az emberben élő személyes vallás és a vallásról alkotott elvi felfogás között. A közönséges felfogás valami élettagedást, levegőben való járást, élettől való menekülést lát a vallásban. Ez a közönséges gondolkodás egyáltalán nem ismeri a vallás igazi jellemvonásait, nem ismeri, hogy az élő világban működő természeti és társadalmi törvény szintén Isten törvénye.

A szlovenszkói magyarságnak nincsen egységes vallása s a történelem folyamán mindég igen nagy ellentétek voltak a protestáns és katolikus magyarság között, ami bebizonyíthatóan a magyarság rovására ment mindég.

Ma, amikor itt kisebbségi sorsban élünk, igazán egymásra vagyunk utalva. Senkitől nem várhatunk semmit. Amit nem követelünk meg magunknak, az soha nem lesz a miénk. Most még csak az kellene, hogy testvéri összefogás helyett — amit itt-ott sajnos tapasztalni lehet s amit, mint kártékony gazt, irtanunk kell — a különböző vallásfelekezetek tagjai elkülönítsék magukat. Van

alapja és jogos, amikor ezen aggályainknak adunk kifejezést, mert bizony a multban elég sok példa volt rá, hogy a vallási újjáéledés és buzgósága elválasztó, széttaszító éket adott a magyarság testében is, úgy mint más nemzeteknél.

Az új nemzedék: mi, akik tisztajózan-sággal látjuk a fent vázolt adottságokat, szeretnők megvalósítani azt, amire kisebbségi sorsunk valósággal predestinál bennünket: elkerülni a felekezetieskedést — ez kisebbségi sorsban meg nem engedhető luxus — és összefogni mindenütt, ahol egységes állásfoglalásra szükség van.

Mindenki tapasztalhatja, láthatja, hogy kisebbségi életünkben felbecsülhetetlen nagy szerep jut a vallásosságnak és felekezeteknek külön-külön is, mert a keresztyén vallásos

élet tiszta erkölcsöt, becsületességet, önzetlenséget, kötelességteljesítést követel tőlünk és így a nemzeti életre felbecsülhetetlenül nagy, megnemesítő hatással van. A keresztyén felekezetek a multban is legfontosabb tüzhelyei voltak nemzeti életünknek s remélhetjük, hogy a jövőben is azok lesznek.

Általános szempontból pedig valóban csak a keresztyén szeretet az, amelytől remélhetjük, hogy elvezet bennünket egy olyan korszakhoz, amikor az egyes nemzetek megfogják becsülni egymást, mikor nem lesz hatalmaskodó és elnyomott, megvetett, vagy másodrendű nemzet, hanem minden nemzetnek Istentől rendelt egyforma joga lesz az élethez.

Az emberiség történetének ez lesz a leg szebb fejezete.

„A német helyzetről.”

A mi csehszlovákiai ref. egyháztagjaink is bizonyára több-kevesebb tudomással bírnak már arról a válságos helyzetről, amelybe a németországi protestáns egyházak jutottak a jelenlegi „totális” államrendszerben. Az egyházaknak ott vívott létfenntartó küzdelme kell, hogy magafelé fordítsa a világ protestáns közvéleményének figyelmét, sőt érdemes rá figyelni az összes keresztyén egyházaknak, ha egyébért nem, hát azért, hogy tanúságot merítsenek az ottani helyzetből, az őket is elérhető ilyen veszedelem megelőzésére és kivédésére. A fenti cím alatt *Révész Imre dr.* debreceni egyetemi tanár közli a „Ref. Élet” egyik utóbbi számában egy tájékoztatót, aki különben eleitől fogva figyelemmel kíséri és alapos ismerője a német egyházi válságnak. Nagy szolgálatot tesz ref. egyházunknak az egyházi válságról időnként közreadott tájékoztatóival. Ennek a célnak szolgálatában közöljük mi is legújabb ismertetését a következőkben:

A mindenkori diktatúrák kettőt kép telenek elhinni és megtanulni. Az egyik az, hogy a szuronyokkal mindent meg lehet csinálni, csak a hegyükbe nem lehet beletűlni. A másik meg az, hogy „*Gedanken sind zollfrei*”, a gondolat vámmentes. A XVI. századi német reformátoroknak — akiknél ez a gondolat, éppen így kifejezve már megtalálható — ezt épp úgy nem akarták elhinni az akkori Hitlerék, mint mai utódaiknak a mostani V. Károlyok. Ezért van az, hogy a mai német kormány egészen komo-

lyan hiszi, hogy az evangélikus egyházak már két és fél év óta huzódó — s eredetileg is kormánybeavatkozásból keletkezett — belső válságát enyhítheti és *a maga* céljainak megfelelően vezetheti le, ha tovább is fenn tartja a már majdnem egy év óta meglevő sajtózárlatot, amelynek értelmében egyházi és más lapoknak csak a legszűkebbre korlátozott ténybeli hiradásokat, vagy legfeljebb a kormány szájaize szerint való, esetleg tőle sugalmazott közleményeket szabad megjelen tetniök a protestáns egyházi helyzetről.

Ezzel szemben a valóság az, hogy úgy a német, mint a külföldi közvélemény igen pontosan tájékozva van a válság újabb fejleményeinek minden lényeges pontjáról, legfeljebb a részleteket illetőleg forognak egyes ellenőrizhetetlen hiradások a nem-németbi rodalmi sajtóban, amelyek természetesen inkább a lelkek további megzavarására, sem mint megvilágosítására és kiengesztelésére alkalmasak és így végeredményben magának a birodalmi kormánynak és a nemzeti szociálistizmusnak sem használnak.

A helyzet pedig az, hogy a kormány egy pillanatra sem tett le az egyházi ügyekbe való beavatkozás s azoknak ez uton való végleges „rendezése” szándékáról. Kerrel tár canélküli minisztert, Göring porosz minisz-

terelnök bizalmasát, régi nemzeti szocialistát, aki mint a közigazgatási és bírósági ügyek szakértője örvend különös tekintélynek, már a nyár folyamán kinevezték a protestáns egyházi ügyek teljhatalmu miniszterévé. A Kerrl első megnyilatkozásai alkalmasak voltak a kérdés lényegét felfogni nem tudókban bizonyos optimizmus keltésére. Azt hangoztatta, hogy az államhatalom minden erőszakos megoldást kerülni óhajt: tulajdonképen csak a szeretet segítő kezét kívánja nyújtani az evangélikus egyház felé, amely a maga erején képtelen kilábalni a válság kátyujából. Jóindulatra és tárgyilagosságra engedett következtetni az a ténye is, hogy Müller Lajost, a saját hívei nagy részének bizalmát is elveszített, kétbalkezű birodalmi püspököt, ha végleg vissza nem léptette is, de félreállította az egyházi ügyek végleges rendezésére olyan birodalmi és porosz bizottságokat alkotott, amelyekben az eddigi küzdelmek során magukat egyik részről sem exponált egyének foglaltak helyet. Különösen jó benyomást tett még az a november közepén tett nyilatkozata is, hogy „*a Führerprinzip nem az egyház számára való, hanem politikai elv. Az egyháznak szellemmel és szeretettel kell magát telítenie*“ E hónapok folyamán a hitvalló egyházzal és annak lelkipásztoraival szemben is enyhültek a brutálítások s a tartoztatásban lévő lelkészek száma lényegesen csökkent.

A legutóbbi hetek eseményei azonban megmutatták, hogy mindez csak a taktika változása volt: az elgondolás az állam részéről ugyanaz maradt. A Bekenntniskirche alkudni nem tudó és nem akaró vezetősége már abból világosan megláthatta ezt, hogy berlini és elberfeldi theologiai főiskoláinak november elejére tervezett megnyitását rendőri beavatkozással akadályozták meg. Így a reformátorok egyházának egyedüli jogos utódja, a hitvalló egyház elüttetett amaz egyik legfontosabb jogától, hogy lelkipásztorait, az Ige theológiájával, a nemzeti szocialista „világnézet“-től, legalább is annak vallási részétől függetlenül, önmaga képezhesse. November végén pedig egészen nyilvánvalóvá lett, hogy az állam a hitvalló egyházzal végezni akar s csakhamar meg is jelent Kerrlnek az a rendelete, amely a hitvalló egyház önkor-

mányzatát feloszlatja, hatóságait megszünteknek jelenti ki s legfeljebb az egyes helyi gyülekezeteken belül enged bizonyos korlátok közt hitvalló „csoportokat“ érvényesülni.

Kerrl e tényével világossá tette, hogy a nemzeti szocialista állam belső ellenségének tekinti azt az egyházat, amelyik a tiszta és teljes Evangélium alapján áll, tehát a totális állameszmét a lelki dologra kiterjeszteni, a Krisztus vérenek erejét az árja faji vére felépített áltheológiával helyettesíteni nem engedi.

Német hitvalló testvéreinkre ennek következtében a bizonyágtevő megpróbáltatások és szenvedések ujjabb s eddig nem ismert formája és mértéke következik el nagyon valószínűleg.

Jó újra a lelkiismeret teljes komolyságával meglátnunk és hangoztatnunk, hogy ez nem az ő ügyük, hanem mindnyájunké.

Erre figyelmeztetett Barth Károly a Basler Nachrichten dec. 5-iki számába irt mélysegesen komoly cikkében. „Itt az egyház substantiája elleni támadásról van szó — ugymond. Mostmár egészen világos, hogy az egyház a nemzeti szocializmus alatt *csak szenvedhet*. Nem lehet *egyszerre* tenni hitvallást Jézus Krisztusról és Hitler Adolfról. A hitvalló egyháznak a lehető legsúlyosabb szorongatásokra kell tehát felkészülve lennie. Sok mindent megtehet a kormány, csak egyet ne higgyen: azt, hogy *végezhet* a hitvalló egyházzal.“ „Ám próbálja meg Kerrl ur, mit tehet a maga fekete és barna csapataival ezek ellen a fegyvertelenek, vagy inkább *másként* fölfegyverzetek ellen! Merem neki megjövendölni, hogy néhány látzatos és részleteredményen kívül nem fog elérni *semmit*. A *hitvalló egyház tovább is fenn fog állani*.“ „Lehet, hogy a katakombában — de mindenesetre *fel nem* oszlathatóan, mert az Egyház nem szakszervezet, vagy ifjusági egyesület, hogy fel lehessen oszlatni.“ „Az Isten igéjének egyebek közt megvan az a tulajdonsága is, hogy gyöngéket erősekké, gyávákat bátrakká, határozatlanokat elszántakká tesz.“

Ez pedig — végzi Barth a maga lélek-metsző cikkét (aminőhöz hasonlót a *mi* politikai napilapjainkban még elképzelni is alig lehet!) — nemcsak a német, hanem *min-*

den evangéliumi egyház ügye. Ami ma megtörténik Németországban, holnap megtörténhetik mindenütt. Az evangélium egyházainak tehát nem szabad hallgatniok. Meg kell szólalniok a szolidaritás szavával. Olyan szavakkal, amelyek többek, mint pusztá szavak, éppen ezért, mert nyílt, világos határozott szavak, nemcsak „óvatosan kegyes motyogások“. Az *ilyen* szavak nem lesznek hiábavalók s még kevésbbé lesz hiábavaló az egyházak testvéri imádsága az üldözött német egyházért.

A magyar református keresztyének, amikor vasárnaponként szabadon örvendeznek templomaikban a testté lett Igének, ne felejtssenek el arra gondolni, hogy a reformáció szülőföldjén az Ige szabadságának — amelynek az egyház önkormányzati szabadsága is lényeges alkotórésze — még eddig soha nem tapasztalt korlátozása készül. De „*az Istennek beszéde nincs bilincsbe verve*“ (II. Tim. 2 : 9.).

Egy német theologus nyilatkozata.

Jel. 3 : 15 – 16.

Van egy német közmondás, amely szerint, ahol nagy a világosság, ott nagy az árnyék is. Alig vethetne valami jellemzőbb fényt a mai német egyházi helyzetre, mint ez a közmondás. Az egyik oldalon gomba módjára nőnek az új pogányság irányai s ragadják magukkal az ifjúságot; az egyházi tábor egy részében pedig olyan hitvalló lélek lobbant fel, amelyet nem láttunk a reformáció óta. A két tábor között folyik a harc, amelynek kimenetele az én hazámnak a sorsát is döntően fogja meghatározni. Mi német evangélikus keresztyének hisszük, hogy mi győzünk, mert Isten velünk van. *Hálásak* vagyunk Isten iránt, hogy minket a lanyha egyházi liberalizmusból kivezetett és mindenkit *döntés elé* állított a lanyhaságnak nálunk vége van! Krisztus kiáltása: Vajha hideg volnál, vagy hev! — megvalósult nálunk. Szabad-e panaszkodni és dicsekedni a régi jó időkkel, amikor az egyháznak csömörtelítő lanyhaságban jó dolga volt? Nem, nem és még egyszer nem! Jobb a viharos tengeren, ahol minden percben a halál fenyeget! Ott az ember valóban megtanulja, hogy csak Istenre van utalva és Isten megígérte nekünk hogy megsegít minket, ha *Benne* bízunk. Jöjjön, aminek jönni kell! Németországban megtanultunk hinni. Azért ne panaszkodjatok, imádkozzatok érettünk. Nagy időkben élünk, új idők szele fúj. Ez duzzasztja vitorláinkat. A liberalista módszere nálunk az egyház tönkreteljesítéséhez

vezettek, azért el kell dohni őket és ujakat kell keresni. Adja Isten, hogy ezeket az Ő egyházának és az én hazámnak üdvösségére megtaláljuk.

Humbert Günter
volt sárospataki theologus (Halle).

Urvacsorai külön kehely.

A jugoszláviai debeljácsi egyházközség az urvacsorai kehely bevezetésére kért engedélyt az országos közgyűléstől.

Ez a kérdés egyházainkban már 25 év óta felszinen van. Állítólag ugyanis többen azért nem járulnak szívesen az Úr asztalához, mert félnek a közös kehely utján való esetleges fertőzéstől. Ennek elkerülésére tehát csináltatnak maguknak egy egészen kicsi kis ezüst kelyhecskét, azt magukkal viszik s a lelkész a közös kehelyből ebbe átönt egy kevés bort, melyet az illető megiszik, a poharat elteszi és tovább megy.

Magyarországon egyes helyeken ez szokásban van. Néhol azonban, ahol bevezették, mivel sok félszegség van benne, már el is hagyták, illetve oda módosították, hogy a külön kelyhesek részére egész más napon külön urvacsoraosztás van. Ezzel sincsenek sok helyen megelégedve, mert megbontja a gyülekezet egységét.

Általában sok érvel fel lehet hozni ellene:

1. mutassatok egy embert, aki az urvacsoravétel alkalmával fertőző betegséget kapott;

2. miért nem jut eszünkbe soha, hogy a bűnösök, haragtartók, gyűlölködő testvérek, kik az Úr asztalához járulnak s az egész gyülekezetre Isten haragját rávonják, — azok fertőztetik meg igazán az ulti szent vacsorát;

3. vendéglőben száz számra öblítik ki a poharakat mindig ugyanazon piszkos vízben és senki sem aggódik a fertőzés miatt;

4. a külön kehely bevezetése a gyülekezetet megbontja és sok botrányokozásra ad okot stb.

Ez okoknál fogva az országos közgyűlés a debeljácsi egyház indítványát egyelőre le vette a napirendről. De mivel még sem akar érzékellenül elhaladni a kérdés mellett, Dr. Nékám budapesti egyetemi tanár, híres bőrgyógyász által ajánlott következő megoldási módot ajánlja:

1. az urvacsorai kelyhek belső peremén egymással szemben véssenek négy számot: 1, 2, 3, 4.

2. az első két urvacsorázó az 1-es számú helyről iszik, a második kettőnek a lelkész odafordítja a 2-es számot és így tovább. Ily módon két pohárból 8 személy más-más helyről iszik. Dr. Nékám professzor szerint ugyanis a pohár belső pereme és a benne levő bor nem fertőzödtetik, hanem ez a lehetőség csak a pohár külső pereménél foroghat fenn.

3. Ez ellen pedig csináltasson az eklésia az urvacsorások számához képest 50—100 darab

kis 20×20 cm. fehér vászon ruhát. Ezek egy tányérban egymásra rakva és tömény alkohollal leöntve álljanak az Ur asztalán. Mikor a kehelynek már mind a négy megszámozott oldala el van használva, akkor a lelkész egy tiszta alkoholba itatott ruhával a kehely peremét köröskörül fertőtleníti, a használt ruhát azonnal félre teszi s a következő alkalommal a tányérból ismét újat vesz elő. Ahol nagyon sok az urvacsorázó s ez igen sokáig tartana, ott szerezenek be négy közös poharat s míg a lelkész kettővel osztja, addig a kurátor a másik kettőt fertőtleníti és előkészíti.

Ez ellen a módszer ellen senkinek sem lehet kifogása, mert nem tesz különbséget az urvacsorások között s a tisztaság követelményének még Dr. Nékam professzor szerint is megfelel.

I R O D A L O M.

Hittudományi szempontú kritikai idealizmus.

(Hermann Diem: Kritischer Idealismus in theologischer Sicht. Eine Auseinandersetzung mit Henrich Barth. München, 1934.)

H. Diem nevét a mostani német hittudomány előző, komolysikerű műve (Philosophie u. Christentum bei S. Kierkegaard. München, 1929) nyomán tartja számon. Ez az újabb írása nem kevésbé jelentős és ugyanolyan időszerű, mint az előbbidézett, mivel az idealizmus egyik mai kiváló munkásáról szól ebben a komoly korfordulóban. Diem könyvének jelentőségét már maga az is kifejezi, hogy a mostani német hittudomány három legjobb, rendszeres teológiát művelő tudósa: P. Althaus, K. Barth és K. Heim által kiadott Forschungen z. Geschichte und Lehre d. Protestantismus (Kutatások a protestantizmus történelméhez és tanához) VII. sorozatának 2. köteté gyanánt került ki a sajtó alól.

A könyv a bevezető előszón és a záró megjegyzéseken kívül, három részre oszlik. Az első rész bevezetésként ismerteti K. Barth hittudományi szempontú bírálati idealizmusát. A második a létbölcséletet s a harmadik meg azokat a részeket tárja fel, ahol a hittudomány és Barth H. munkássága érintkeznek. H. Diem művéből a következők állapíthatók meg Barth H. igyekvésére vonatkozóan: 1. H. Barth bírálati idealizmusa létbölcsélet. Ebben a lét lényeges művelete a döntés. A döntés meghatározása pedig: „Egyik lehetőségnek a másik előtti előnyben való részesítése.” 2. A létbölcsélet ezért szükségképpen fedezi fel az erkölcsan kérdéseit (elméleti s gyakorlati értelem, kategorikus imperativusz, emberiség, az emberi méltóság, akaratszabadság és a legfőbb jó). De szóba kerül még, mint a hittudománnyal érintkező problémája, a természeti istenismeret, az idő fogalma s a Kijelentés, továbbá a bölcséleti és hittudományi munka viszonya is. Közben folyton

felfedezhető Pláton, Kant, a legújabbak közül M. Heidegger hatása, keresztyén részről Ágostoné, Kierkegaardé és a reformátoroké. 3. H. Barth kritikai idealizmusa a philosophia perennis szolgálatában áll. Ez nemcsak korunkon túl való fennmaradását biztosítja, hanem jelöli fontosságát is. Szavai szerint ugyanis: „A kritikai idealizmus abban a helyzetben van, hogy minden metafizikai kérdésre megfelelel, amelyeket számára a hagyomány ad, kapcsolatban van a metafizika nyújtotta összes fogalmakhoz, a metafizikai gondolkodás összes érdeklődéseit sajátjává teszi.” Diem ezért látja a kritikai idealizmusban azt a törekvést, amely a hittudomány és a philosophia perennis egységéhez vezet. Az egység azonban áldozatok árán érhető el. Kérdés, hogy ezért az elérhető egységért nem sokat és nagyot csorbul-e akár a bölcsélet, akár a hittudomány? *Narancsik Imre.*

H I R E K:

— A komáromi ref. tanítóképző-intézet részére az elmúlt 1935. év folyamán a következő önkéntes adományok folytak be:

Géczi Mihály, Szürnyeg	200 Ké
Nagy Nándor, Nemesócsa	249 "
László Péter, Apáczaszakállas	1000 "
Nagy Nándor, Nemesócsa	154 "
Koncz János, Léva	3000 "
Nagy István, Ógyalla	160 "
Nagy Nándor, Nemesócsa	300 "
Patay Károly Alsószecse, egy zongora	2000 " ért.
Illyefalvy V. Aladár Losoncz, egy hegedű	800 " "
Sedivy László Nyitra, egy fuvola és 10 drb. könyv	250 " "
Végh István Komárom, 35 drb. könyv	300 " "

Az intézet konviktusa (menza) részére adakoztak: Nagy Istvánné Ógyalla, 100 drb. tojást, Gödény Zsigmond Királyháza, 4 kg. szőlőt, Kósa János Léva, 3 kg. szőlőt és egy libát, Holló Géza Ujbars, 50 kg. burgonya és 10 kg. dinnyét.

Ref. hívek Komocsról, különféle terményeket küldtek 300 Ké értékben.

Amidőn a fenti jószívű adományokat nyilvánosan nyugtatjuk, egyben a leghálásabb köszönetünket fejezzük ki ugy az intézet, mint az adományokban részesülő szegénysorsu tanulók nevében a kegyes adományozóknak s kérjük, hogy e nemes példa mozdítsa meg mindazok szívéit,

akik anzaszentegyházunknak eme legújabb, de egyik legfontosabb intézményének sorsát gondozzák, megerősödését és áldásos működését óhajtják.
Az igazgatóság.

— **Az új „Leszakítós Naptár.”** Lassan elmaradhatatlan vendége lesz komoly, bibliaolvasó családjainknak a „Leszakítós Naptár”. Az idén már negyedizben kopogtatou be hozzánk. Megérdemli ez a naptár, hogy néhány szóra méltassuk hivatalos lapunkban is. Szükséges ez azért is, mert ebben az új évfolyamban több újítást vezettek be szerkesztésében.

Sokkal díszesebb külsőben jelentették meg, mint az elmúlt években. Így nem csak belső tartalmával, de külső formájával is díszes lakásunknak. Annál is inkább figyelemfelméltó dolog ez, mert az ára viszont alacsonyabb lett. Mutatja ez azt a sok kiaknázatlan lehetőséget, amely a sajtó megszervezése és ügyes irányítása révén felkinálkozik. Ugyszólván minden sajtó-vállalkozásunk kudarcba fulladt, pedig nagy lehetőségek vannak előttünk még most is. Ezt bizonyítja az új „Leszakítós Naptár.”

Újítás a naptárnál az is, hogy nincsenek megnevezve a munkatársak. Sokan ezt kifogásolják, de sokkal több ok mellett szól, hogy helyes ez az újítás. Nem az a fontos, hogy ki írta ezt, vagy azt a részt, hanem az, hogy mennyiben nyújtja Isten Igéjének helyes magyarázatát. E tekintetben pedig — úgy gondolom — nem lesz hiba. A szerkesztő bizonyára tudatában van annak, hogy milyen fontos missziót tölt be ez a naptár és éppen ezért úgy is válogatta meg a munkatársakat.

Végül meg kell említeni azt az örömdetes tényt, hogy a barsi ref. egyházmegye felülvizsgálta és jóváhagyta a naptárt. Nagy bölcseségről tesz ez bizonyosságot az egyházmegye vezetőségét illetően, mert végre egy egyházi fórum, amelyik érdeklődik ilyen fontos vállalkozás iránt.

Hisszük, hogy Isten áldása fogja kísélni ez évben is a „Leszakítós Naptár” munkáját református családjainkban.
Timótheus.

— **Az érsekújvári ref. fiókegyház** által templomépítésre és harangbeszerzésre kibocsájtott gyűjtőivekre 1935. október 14 től 1935. december hó 31-ig a következő adományok folytak be: *Nagygejőc* 10 — Ké, *Garammikola* 43 — Ké, *Beszter* 88 — Ké, *Nagyszalánc* 40·50 Ké, *Györke* 25 — Ké, *Bánovce* 25 — Ké, *Abaujszina* 200 — Ké, *Balogiványi* 19·50 Ké, *Feketeardó* 25 — Ké, *Szeszta* 80 — Ké, *Tušice* 56·50 Ké, *Csilizpatas* 35 — Ké.

Hálás köszönetet mond az egyház presbitériuma ezen adományokért. A mintegy 300 gyűllekezetbe kibocsájtott gyűjtőivre eddig 36 gyűllekezetből jött válasz adomány alakjában. Hol van még 264? Kérjük és várjuk ezeknek a válaszát is, ha másban nem, a gyűjtőiveink visszaküldésében, hogy felhasználhassuk azokat további gyűjtésre.

Ógyalla 1936. jan. 6. *Nagy Sándor* lelkész.

— **A cseh'estvér hitvallás** négyszázadik évfordulóját (1935.) fényes ünnepséggel ülték meg a csehtestvér egyház zsinati bizottságának rendezésében Prágában. A hitvallás történelmi jelentőségéről *Dr. Hrejsa*, míg dogmatikai jelentőségéről *Dr. Hromádka* professzorok szóltak.

— **A csehtestvér egyháznak** jelenleg 47 theologusa van s ezekből 2 nő. A theologusok közül 4 tanul külföldön (Strassburg, Edinburgh Montpellier, Páris). Lelkeszeik közül ugyancsak négyen vannak külföldön és pedig Svédországban (1), Angliában (3). Ezek után nem lehet csodálkoznunk azokon a kitűnő összeköttetéseken, melyekkel a csehtestvér egyház külföldön rendelkezik.

— **A presbiteri világszövetség** Podebrady-i konferenciájának költségeire a csehtestvér egyház tagjai 1935. december 1 ig 6144·50 Ké-t adományt adtak.

— **Ágoston Sándor püspök kitüntetése.** II. Péter jugoszláv király nevében a királyi régens tanács Ágoston Sándor református püspöknek a jugoszláv koronarend II. osztályu érdemjelét adományozta. E legfelsőbb helyről nyert magas kitüntetés a püspök személyén keresztül a jugoszláviai református keresztyén egyháznak szól.

— **A magyarországi O. R. L. E. „Lelkészegetesület”** c. lapjának 10 éven át nagy buzgóságu szerkesztője, *Dr. Erdős József* debreceni egyetemi tanár megvált a lap szerkesztésétől. A lap felelős szerkesztésével *Dr. Baltazár Dezső* püspök *Dr. Módos László* debreceni hitoktató-lelkész bizta meg, aki a szerkesztést 1936. jan. 1-ével átvette. Benne egy fiatal, képzett és szorgalmas munkaerő lépett az eltávozott szerkesztő nagyon fontos pozíciójába.

— **Lelkészképesítő vizsgák Sárospatakon.** Dec. 14-én és 16-án lelkészképesítő vizsgák voltak Sárospatakon *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok és *Farkas István* püspök hivatalos elfoglaltsága miatt *Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző püspökhelyettes elnöklete alatt. I. lelkészképesítő vizsgát tettek: *Kecskés József*, *Kertész Gyula* és *Szabó István* általános jó, *Kalmár András*, *Kiss László*, *Lovas Gyula*, *Pógyor Lajos* és *Tóth Pál Zoltán* elégséges képesítéssel. A II. lelkészképesítő vizsgálaton lelkészi oklevelet nyert: *Kazay József*. Két vizsgázó javító vizsga tételére utasított. Az I. vizsgálatot tett segédlelkészeket *Enyedy Andor* főjegyző, püspökhelyettes bocsájtotta ki, lelkőkre kötvén a szent szolgálat kötelességeinek hű teljesítését.

— **Theologusok családlátogatása.** Mintegy harminc család, Sárospatak protestáns intelligenciájának jelentékenyebb része, vállalkozott arra a szép szolgálatra, hogy a theologus ifjakat néhány esti órára hétről-hétre vendégül látja. A theologusok a vendéglátó családi körben rövid házi áhítatot tartanak, egy-egy csésze tea mellett társalgás tölti aztán ki az est többi részét. Illesse

köszönet a pataki intelligenciát ezért a példaadó kezdernényezésért. Az ifjuság számára azt a meleg és bensőséges és semmi mással nem pótolható családiasságot adják ezzel, amit tizenkétéves tanulói pályájuknak az otthontól elzárt, távolszaktadt volta folytán — a társasági életben való s egyben theológushoz illő forgolódással együtt — legjobban nélkülöztek.

— **A debreceni ref. egyház lélekszáma** az 1935. évvégi statisztika szerint 79,084. Az évi szaporodás 184 Áttért 57, kitért 25.

— **Id. Viktor János** a vasárnapi iskolai munka idős, de fiatalokat megszégyenítő buzgósága és fáradhatatlanul dolgozó előharcosa, a múlt év november végén Jugoszláviában járt. A Vasárnapi iskolai Világszövetség megbízásából járt ott, hogy a jugoszláviai vasárnapi iskolai szövetség végleges megalakításáról tárgyaljon. November 28 ikán Belgradban e tárgyban tanácskozás volt, melyen P. H. Sitters elnököl és amelyen református részről Ágoston Sándor püspök, Vass Antal pancsevői és Kovács Mihály rumenkai lelkész vettek részt. Az ezután folytatott utótanácskozáson dr. Popp Fülöp, a német ág. evangélikus egyház püspöke is részt vett. Sitters megbízást kapott, hogy készítse el a jugoszláviai vasárnapi iskolai szövetség alapszabálytervezetét és küldje meg az egyes egyházaknak hozzászólás végett.

— **A táncmulatságok korlátozása** érdekében a német ág. evangélikus és a református püspöki hivatal külön-külön beadványt nyújtottak be Jugoszláviában a belügyminisztériumnak. A belügyminisztérium egy erre vonatkozó és protestáns többségű helységekre kötelező rendeletet adott ki.

— **A németországi egyházi helyzetre** jellemző, hogy az állam ellenséges magatartása dacára is Németország 18,000 lelkésze közül 12,000 a hívallásos egyház híve, 4000 közömbös és csak 2000 csatlakozott hivatalosan is a német keresztyén táborhoz. A német keresztyénség — akárcsak az oroszországi — az ujjászületés nehéz korszakát éli. Élő történelmi példa, mely arra int, hogy mi is vigyázzunk.

— **Eladó egy Szilágyi Sándor-féle 10 kötetes magyar történelem félbőr díszkötésben csaknem teljesen új állapotban. Érdeklődni lehet a szerkesztőségben.**

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszánineni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

20/1936. sz.

Nagykapos, 1936. január 6.

PÁLYÁZAT. A felsőzempléni ref. egyházmegyébe kebelezett *Magyarizsép* (Uhorský Žipov) egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására ismét pályázatot hirdetek. Javadalom a régi díjlevél szerint: 1) Az anyaegyházban 26 kat. h. és 1073⁰ öl szántóföld. 2) 800⁰ öl rét. 3) Cselejben (leánye.) 3 magyar hold föld és ehhez legelő illetmény. 4.) Az anya- és leányegyházakból 6 köből 2 véka buza, 16 köből rozs és 5 kor. 32 fillér pénz. 5.) A közalapból 70 kor. 6.) Stóla a kerületi szabályrendelet szerint. Mindennemű adót a lelkész tartozik fizetni. Az újabban kiállítandó díjlevél szerint, mivel a hívek vagyoni állapotában tetemes csunkulás állott elő, ha a rokovina kevesbedni fog s ez egyházhatóságilag is jóvahagyatik: a lelkésznek az új díjlevélben foglalt járulékokhoz leendő joga. Kötelességek: Az anyaegyházban két vasarnap egymásután, a cseleji leányegyházban pedig 3-ik vasárnap istentisztelet tartása. Ezekon kívül a törvényekben, szabályrendeletekben és a felsőbb hatóságok által hozott határozatokban megkivánt papi teendők végzése. Az istentisztelet nyelve magyar és szlovák. Az állás 1936. április 1-én foglalandó el. Pályázati határidő: a hirdetésnek hivatalos lapunkban való első megjelenésétől számított három hét. Pályázhatnak: állampolgársággal és törvényeink szerint kellő minősítvényvel bíró egyének. A pályázati kérvények a felsőzempléni ref. esperesi hivatalba: *Malé Ozorovce — Kisazar, p. p. Sečovce. XX. Župa* küldendők.

Dr. Magda Sándor.
püspök.

Szerkesztői üzenetek:

Nyitra, V. Lucska, Ógyalla: A reklamált december 29-iki (52.) lapszám az ünnepek miatt, mint összevont szám az 51. számmal együtt jelent meg.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÓMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**
Rožňava, ref. lelkévi hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leges reklamációk ide
küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

„Kálvinista feudalizmus“.

A kisebbségi magyarság legújabb politi-
kai kezdeményezésével kapcsolatosan a Li-
dové Noviny egyik multheti száma azt a kép-
telen tézist állítja fel, hogy a magyar nemzeti
párt mozgató ereje a „kálvinista feudalizmus.“

Az a tény, hogy a csehszlovák közvé-
lemény formálásának és irányításának ez a
nagy jelentőségű faktora ilyen súlyos valót-
lanságot dob bele a közvéleménybe, igen ko-
moly aggodalomra ad okot. Mert ebből egy
részről nyilvánvaló, hogy a csehszlovák köz-
véleményt formáló, különben igen nivós
sajtó mennyire nem ismeri még a szlo-
venszkói és kárpátaljai magyarság életét, más-
részről bizonyos az is, hogy a kálvinizmusról
igen ferde felfogása lehet.

Hivatalos lapunk jellegénél fogva nem
ad módot arra, hogy erre a kérdésre lehe-
tőleg minden oldalról reá világítsunk, mivel
azonban egyetlen egy sajtó orgánus sem áll
rendelkezésünkre, ahol a református állás-
pontot leszögezhetnénk, kénytelen vagyunk
néhány pontban összefoglalni megjegyzésein-
ket. Ezzel ugyan nem igen fogjuk tudni meg-
győzni a Lidové Noviny olvasó táborát a
lap képtelen állításáról, de legalább magunk
előtt egynéhány igen fontos és égető kér-
dés lesz nyilvánvalóvá.

Az első megjegyzésünk, hogy a kálvi-
nizmus és a feudalizmus két egymást telje-
sen kizáró fogalom és világnézet. Ahol a
ref. keresztyénség elterjedt, ott a feudaliz-

mus is megszűnt, mert a ref. keresztyénség
nem a francia forradalom atheista szellemű
demokráciáját valósította meg, hanem a Szent-
írását, azt, amely nemcsak az állam törvé-
nyeit, hanem az egész közéletet, a gazdasági,
kulturális és szociális életet áthatja, amely
a sáfárság hatalmas gondolatát a leggyakor-
latibb vonatkozásokban is megvalósítja.

A magyarság életén és történetén belül
a kálvinizmusnak mindig a feudális arisztok-
rácia és főpapság volt a legnagyobb ellen-
sége. A Habsburg-udvarral együtt ez nyo-
morgatta évszázadokon át azt a ref. egyhá-
zat, amelynek legjobb támasza a nemzeti ér-
zésű kismemesség mellett a magyar paraszt-
ság volt.

A másik megjegyzésünk az, hogy a kál-
vinizmus Szlovenszkón és Kárpátalján köz-
életi erejét eddig még egyáltalán nem érez-
tette s így nem lehetett egyetlen párt moz-
gató ereje sem. A kálvinizmus, mint köz-
életi tényező, csak egyes embereknek a lel-
kében él ott mint vágy, amelyből eddig
semmi sem valósult meg.

A református tömegek szervezetlenségét
s ezzel együtt a kálvinizmus közéletti erőt-
lenségét mi sem bizonyítja jobban, mint az
a tény, hogy a prágai parlamentbe az első
magyar ref. lelkészt a római katolikus ker.
soc. párt juttatta mandátumhoz, míg a szlo-
venszkói országos képviselő testületbe az első
ref. lelkészt ugyancsak a róm. kath. ker.

soc. párt vitte be listáján. Ez a tény tehát egyrésztől világosan mutatja, hogy a reformátusság közéleti tevékenységet nem folytat s hogy a magyar nemzeti párt egyáltalában nem nevezhető református jellegű pártnak.

A harmadik és legfontosabb tanúság pedig mindezekből az, hogy itt van a 12. órája annak, hogy a református emberek ébredjenek már egyszer annak a meglátására, hogy nekünk nemcsak egyházunkkal, hanem a magyar néppel szemben is kötelezettségeink vannak. A kálvinizmusnak éreztetnie kell a hatását a közéletben is. Isten olyan lelki kincseknek a birtokosává tette, hogy ezeket nem rejtheti el a véka alá. A sok zürzavar, tehetetlen kísérletezés után, melyben a református tömegek csak szavazó számok voltak, eljött már annak az ideje, hogy a szlovenszkói és kárpátaljai kálvinizmus vállalja azokat a feladatokat, amelyeknek a megoldására egyedül ő alkalmas és hivatott.

Egyházunknak annyi védelmezni valója van, iskolai és kulturális téren annyi temérdek a sérelmünk, államsegély nélkül tengődő lelkipásztoraink és a nyomoruságban szenvedő nyugdíjnélküli özvegyeinknek annyi a panasz, hogy ezeknek az orvoslását csak akkor

van reménységünk és okunk várni, ha a reformátusság a maga erejét nem adja oda másoknak, hanem sorsának irányítását maga veszi a kezébe.

Mindehez azonban az szükséges, hogy a református értelmiség és a ref. nép ébredjen öntudatra. Az öntudatra ébredésnek pedig az az egyetlen módja, hogy lelki megújodáson menjen keresztül, mert itt nem arról van szó, hogy ref. keresztlevéllel rendelkező emberek irányítsák a közéletünket, hanem hogy a kálvinizmus olyan embereket adjon, akik a református keresztyénség öntudatos és megalkuvások nélküli hordozói. Közéleti jelentőségre csak úgy juthatunk el, ha belül lelkileg megerősödünk, ha egyházi életünk a legalsóbb foktól a legfelsőbbig a lélek keresztségén átmegegy. Csak hívő és öntudatos református nép valósíthatja meg a közéletben azt, amire a kálvinizmus elkötelezi.

A kálvinizmusnak Szlovenszkón és Kárpátalján először be kell vallania a múlt hibáit, mindazt, amit elmulasztott és azután engednie kell azt, hogy Isten cselekedje vele az Ő szent akaratát.

Varga Imre.

Kedves Szerkesztő Uram!

(Falusi levél).

Az új esztendő köszöbén az a merész gondolatom támadt, hogy tisztánlátás céljából, nyílt levéllel keresem fel Szerkesztő Uramat, — mint egyháztörténelmünk szakavatott ékesszavu előadóját — és kikérem nagybecsű véleményét e felvetődött kérdésre: „van-e nekünk közéleti jussunk . . . ?”

Hogy idáig késtem az irással, annak oka — egyéb körülmények mellett — legfőképen affeletti töprengésem. hogy szive sugallatát publikálja-e hivatalos lapunk hasábjain . . . ?, illetve, falusi levelemet érdemesnek itéli-e a nyomdafestékre . . . !?

Kedves Szerkesztő Uram! Mig e sorbarázdákat szántogatom, folyton a fülemben cseng, még most is, e halálosan komoly kérdés: „van-e nekünk közéleti jussunk . . . !?”

A losonci theológiá apostoli buzgósaúgú fáradhatatlan vezetőjének, ifjuságunk lelki

atyjának karácsonyi pátenséből tudtuk meg, hogy több diplomás ifju testvérünk — fajunk és egyházunk leendő oszlopai — jobb jövőt kereső összejövételén tétetett kérdésbe ez a bennünket nagyon is közlőrl érintő, súlyos probléma: „lehet-e nekünk közéleti jussunk . . . !?”

Amikor templomunk fehér falai között vizshangzottak e soha nem várt kemény szavak, valami úgy belehasított ünneplő lelkünkbe . . . !

Csak megdicsőült eleink hallgathatták olyan lesujtottan a tárogató mélabus hangját, — amely egykor a nagymajtényi sikon letörött zászló porbahullását siratta, — mint amilyen reményvesztetten hallgattuk mi „egy hiten, egy reménységen nevelődött, szegény magyar református bajtársak”, theológiánk nagyérdemü igazgatójának, egyházunk jövő-

jeért aggódó, fajunk fennmaradásaért égő szive sikongását, lebecsülésünk, semmibevevésünk ellen tiltakozó zokogását . . .!

A holt betűkön keresztül is megérezte szive dobbanását; prófétai lelke itt szárnyalt felettünk, — mint tarajos hullámok tetején a vészjelző sirály — és megértettük nemes felháborodását, pusztító viharok közt született, századok tűzében kipróbált, megnövekedett becsületünk és életképességünket fenn hirdető, drága kincseink elsikkasztása miatt . . .

Azt hiszem, abban egyet ért velem kedves Szerkesztő Uram is, hogy a lelkünket égető kérdés, kellő megfontolás nélkül, a legkomolyabb időben került napirendre azon a sorsunk jobbrafordulásáért töprengő, tiszteletet parancsoló ifjusági tanácskozáson, ahol a mi testünkhöz tartozó, református intelligens véreink vitték a főszerepet.

Mint történelmünk kiváló ismerője, igazat ad nekem abban is, hogy *ma* történelmi időket élünk, történelmet írunk. Nem véres karddal, hanem a szellem fegyvereivel. Vezéreink szent tusakodása egyházunkért, fajunk, nyelvünk, kulturánk fennmaradásaért, népünk ádáz küzdelme a barna kenyérért, ifjaink lélekpróbáló viaskodása a kenyérgonddal, élniakarásának megmutatása: *vértelen harc, verejtékes, könnyes történetírás* . . .!

Boldog büszkeséggel szemlélem, hogy magyar ifjuságunk *ma* a márciusi ifjakhoz méltó, gyönyörűséges történelmet csinál . . . Mert az egyetemeken végzett sikeres tanulmányaival, csodával határos vasakaratóval, minden nehézséget leküzdő, lankadatlan szorgalmával, nemcsak az elsők közé küzdött fel magát, hanem kötelességtudásával, — mint katona — fegyelmezettségével tiszteletet szerzett a magyar névnek a mai viszonyok között is.

A diplomaszerezés idegörlő, éjjel-nappali herorikus harcával, hogy egy darab kenyeret, egy talpalatnyi helyet biztosítson magának, azzal a nagy idők nagy embereire emlékeztető nemes gesztussal, amikor örömmel ajánlja fel acélos karját, minden szép, jó és magasztos ügyért égő szívét magyarságunk megszentelt oltárára: egy-egy jelenetet rögzít meg a történelem vásznán, az utókor számára . . .

A történetírás mai ünnepélyes pillana-

tában minden szó, megnyilatkozás és cselekedet legyen: igaz, komolyan megfontolt és senkit sem bántó!

Fájdalom, a közelmúltban nem így történt . . .!

Én azt hiszem, hogy azok, akik „új nemzeti ideológiáról kezdenek gondolkodni“, akik nem értenek meg bennünket s még a multunkért kijáró, köteles méltánylásban sem részesítenek . . .: nem ösmerik eléggé református egyházunk történetét. Vagy, ha ismerik is, de *nem vállott vérukké!* Amin nem is csodálkozom felettébb. Azok az ifjak, akik az adventi napokban új zászlót bontottak, legnagyobb részben történelmünk legszomorubb idejének szülöttei és neveltjei. A legtöbbjük talán puskaropogás és ágyudörgés rettenetes muzsikája mellett végezte tanulmányait . . ., amikor a családtól távol volt a mesélő, szép historiákat regélő apa, az édes anyára pedig rászakadt a családfenntartás ezer gondja-baja . . . Nem volt idő a gyermek lelkével is foglalkozni. Az iskolamesterek hadbavonulásával hosszabb, vagy rövidebb ideig sok helyen becsukódtak a tantermek ajtajai. A hirtelen beállított, szükség parancsolata „tanerők“ — tisztelet és örök hála a kivételeknek! — nagyon háborus módon végezték munkájukat, gyermekeink és serdülő fiatalságunk vallás-erkölcsi nevelését, oktatását . . .!

Szeretném ennek a háborus nevelési és tanítási módszernek rovására írni azt a sok káros tünetet, amely fiatalságunk lelki világából úgy falun, mint városban igen sokszor szemünk elé tárul.

Megmaradásunk, boldogabb jövődönk szempontjából, eléggé nem hangsúlyozható fontosságu, szinte élet-halál kérdés lett már reánk nézve *ifjuságunk lelki gondozása* az egész vonalon, a legkisebb faluban, épenugy, mint az egyetemeken, sőt az ilyen helyeken: *a legfontosabb!* De erről majd máskor . . .!

Most csak annyit még, hogy az „egyes uton“ járni óhajtó ifjaink közelebbi célkitűzéseiről, a napi sajtó útján nyilvánosságra kerülteknél többet mind a mai napig, nem sikerült megtudnom. Rimaszombati lelkésztestvérünk talán jobban van értesülve . . .!

A hír fecsegő ajka azt beszéli, hogy a régi, kitaposott, sokszor göröngyös, tövises

ösvény helyett „egyenes uton“ akarnak haladni. Ifju lelkük szent hevületében, nemes szándékuk tisztaságában egy percig sem kételkedünk, csak el ne tévedjenek a sok utvesztőben...! Sok szomorú, intő példa van már előttünk, öregebbek előtt... Így szenvedett hajótörést — idő nap előtt — az „uj arcu magyarok“ buzgó igyekezete is...!

Ám szervezkedjenek, de ne feledjék a nemzeti alapot, ne hasgassák fel a régi gyept, ne bontogassák a felekezeti korlátokat..., kíváltképen pedig ne akarjanak szocializálni *evangélium* nélkül és ne csináljanak kultúrát széthányt romhalmazon...! Akarva, nem akarva, számoljanak velünk is: érettük aggodó, boldogabb jövőjükért imádkozó testvéreikkel...!

Kedves Szerkesztő Uram! Amikor a kársonyi pátenst elolvastam, még inkább, mikor azt a közönséges mértékkel nem mérhető prédikációt végighallgattam: önkénytelenül is ajkamra tölultak a tudós Gamálieinek minden idők *megmozdulására* vonatkozó, bölcs szavai: „*Ha emberektől vagyone dolog, önmagától semmivé lesz, de ha Istentől származik: semmiképen fel nem bonthatjátok...!*“

Fogadja kedves Szerkesztő uram az új év kezdetén, szivbeli jó kívánataim nyilvánítását! Áldja meg a kegyelem Istene friss egészséggel és buzgó munkatársakkal!

Simonfalva 1936. jan. hó.

Tisztelő hive:
Rimavölgyi Albert.

Baráti összejövetel Máramaros-ugocsában

A *máramaros-ugocsai egyházmegye lelkészeinek baráti köre* január 6-án Nagyszöllősen tartott összejövetelén az *Isaák Imre* esperes előadása után elhatározta, hogy minden hónap első hétfőjén, legközelebb tehát febr. 3-án baráti összejövetelt tart, amelyre a lelkészekon kívül mindenkit meghív, aki rendszeresen részt akar venni a belmisszióban és különösen az árvaházi munkában.

Igy próbáljuk kiépíteni a református egyseget és munkafrontot.

A beszélgetések során általános lett az a vélemény, hogy tehetetlenségünknek és erőtlenységünknek egyik főoka az, hogy konventi, kerületi és egyházmegyei határozataink, melyek hivatva volnának irányt szabni és tempót diktálni, rendszerint csak határozatok maradnak. Így tulajdonképen csak önmagunkat csaljuk meg, mert sok lelkes eszménk, tervünk és elhatározásunk dacára egyhelyben állunk.

Baráti körünk esperesünk vezetése alatt azt tűzte ki célul maga elé, hogy nemcsak tervezni, de dolgozni is fog Istenországáért egyházmegyénk keretén belül.

Ezen a télen is megfoglaljuk tartani a körzeti presbiteri konferenciákat, mihelyt az idő erre lehetőséget nyújt. Ez évben a Heidelbergi kátét foglaljuk egyházmegyénk minden presbiterének kezébe eljuttatni.

Olvasni és tanulmányozni foglaluk a tél folyamán a Kálvin Institucióját.

Támogatni foglaluk a „Szeretet“-ujtságot. Az árvaházra állandóan gondunk lesz. Igyekeznifogunk mentől több tagot szerezni a Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesületének.

Tervbe vettük a szöllősi árvaház kies fekvésű területén ifjusági barakkok építését nyári táborozások számára.

Legfontosabb határozatunk az volt, hogy baráti körünk a legrövidebb idő alatt *kiad egy imádságos könyvet*, amelyre oly nagy szükség volna. Isaák Imre esperes elnöklete alatt szerkesztőbizottságot választottunk, amely hivatva lesz összeállítani.

Ezzel kapcsolatban felhívjuk lelkésztestvéreinket, hogy kapcsolódjanak bele ebbe a munkába, hogy így végeredményben mindnyájunk közös terve, munkája legyen belőle.

Az imádságok mindig egy-egy alkalmas textushoz kapcsolódjanak s az élet minden körülményére vonatkozhatnak. Aki részt akar venni ebben a vállalkozásban a Lélek indítására, az forduljon kérdésével, vagy már kész dolgozatával *Isaák Imre espereshez (Tačovo)*. Szívesen foglaluk jó tanácsokat és utmutatásokat is. Fel akarjuk használni a régi imakönyveknek a legjavát is a szerzők, vagy kiadók engedélyével. Azon leszünk,

hogy ez az imádságos könyv a lehető legolcsóbb legyen. Ha volna valami tiszta haszna, azt az ifjúsági munka javára fordítanánk, amire szintén olyan nagy szükség van.

Baráti találkozónk énekekkel és imádsággal végződött. Sz. B.

I R O D A L O M.

Czibor József:

Viharok szárnyán.

(A deáki református keresztyén egyházközség története. Komárom, 1935.)

1. A mult ismerete az öntudatosítás és a jövő szolgálatába állítható, ha helyes, tárgyilagos, már amennyiben emberi mérték szerint tárgyilagosságok lehetünk, építő célú ábrázolást talál. Multunk ismerete záloga jövőnknek. Mert ha ez, vagy az az egyháztagunk megismerte küzdelmes, próbás, de kegyelmet mutató történelmünket, öntudatos, nyílt szeretettel fordulhat csak a református anyaszentegyház felé s nem kívánhat életének más keretét itt a földön, mint éppen a református egyházat. Ehez az öntudatosodáshoz azonban feltétlenül szükséges, hogy multunk élő, építő módon, őszintén nyerjen kiabrázolást a kereső hívő előtt.

Nos, ilyen az a szép, kőnyoly könyv, amely a deáki református lelkész, Czibor József műve. Egyrészt történelmi vázlata a multnak, amely a deáki református egyház mögött van, másrészt építő célú szolgálata a jövőnek, mivel elmondhatjuk, hogy egyetemes református anyaszentegyházunknak jobb jövőjén munkálkodik az a gyülekezet, amely olyan áldozatos, mint a deáki s az a lelkész, aki szorgalommal, tehetséggel, tudással és hittel minden tiszta és tisztességes eszközt felhasznál, hogy gyülekezetének református öntudatát emelje, mint Czibor József cselekszi. Ennyit bevezetőül.

2. A könyv négy részre oszlik, amelyek a következők: I. Bevezető, II. Anyagi, III. Személyi s IV. Befejező rész. A kilenc és fél ives könyv huszonkilenc fejezetre tagolt, ezekben sorra kerül a község, az egyház történelme, majd a község nevezetességei, a templom, az iskola, a kegyeszek, az egyházi pecsétnyomók, az anyakönyvek, harangok, számadókönyv, az egyház ládája és szekrényei, díjlevelek, a lelkészi és tanítói lakás, a világháború hősi halottjainak emlékműve, a temető, majd lelkészek, tanítók, gondnokok, egyháziak, lakosok és anyagi állapotuk, helyi szokások, jóltevők, a helyi szokások s a deáki ember lelki rajza. „Amint ez a felsorolás mutatja a „Viharok szárnyán“ aprólékos pontossággal, lelkiismeretesen gyűjti össze és tárja fel a multra és a történelmivé vált jelenre vonatkozó adatokat. Az adatok azonban nem holt anyag az író birtokában, hanem

beszélni kezd a mult bátor bizonyágtételekben, mert beszédes, buzdító tények találhatóak ebben a könyvben. Bizonyágtévkő írás. Lehet ennél többet mondani korunkban egy-egy keresztyén lelkész munkájára?

3. Ismerem ezt az írást. Többször elolvastam és olvasom ma is. Látom benne a történelmi multat, amelynek hű, tiszta tükre. De látom a jelent, amely hid a jövő felé. Munkák, munkások, események, áldozatos arcok, küzdelmek vonulnak fel írásban: a református keresztyén anyaszentegyház, a küzdő egyház történelme és a református keresztyén hívő élete van itt. Hogyan is beszél a szerző? „A kereszt népe vagyunk. Keresztünket nem templomok tornyan, nem zászlók selymén, de életünkben hordozzuk. A szívünk mélyén.“ A kereszt, az egyetlen, a szent kereszt szenvedő egyházának, keresztyéneinek történelmét olvasom ezeken a lapokon. Mennyi imádság, szenvedés, szomorúság, áldozat, próba, munka, küzdelem a kemény napok keserű keretében! S mégis volt és van értelme. Az Ige és egyháza él! Nagy elődök után méltó utódok jönnek. De jöhet-e más, ha egyszer Isten Lelke sereget gyűjt?

4. Erről a keresztyén könyvről annyit kell tudnunk, hogy célját elérte. Amikor a szerző arról beszél, hogy nem tudományos művet, hanem hit-építőt kíván írni, valljuk meg, terve sikerült. Könyvében a hit szőlal meg a történelmivé lett időben s a mai napokban. Ez a hit, amely egymáshoz vezeti a lelkeket, ez a hit az áldozat, a türelem, a bizalom, a reménység, a szeretet alapja. Minden tisztség, eredmény, harc, épülés, munka, szenvedés magyarázója, ereje s világossága a Léleké, aki Isten Lelke. Ez a könyv, ha eredményeit nézzük és célját: bátran állíthatjuk róla, a Lélek írása. Ez belső igazsága és változatlan szépsége.

5. Az író: harmincéves lelkészgenerációnk képzett, szorgalmas, tehetséges tagja. Tudommal egyetlen, aki sorainkból skót főiskolán szerzett oklevéllel jött haza. Isten kegyelme folytán talantomos ember, akitől még sokat várunk és sokat vár egyházunk. Ezt a művet pedig öntudatosodásunk érdekében őszinte örömmel ajánlom minden olvasónk figyelmébe, mert figyelemre méltó s érdemes írás.

Fogadjuk pártoló szeretettel szegényes irodalmi életünk jelentős eredményét, ezt az építő írást, hogy megbecsülésével sajátmagunk értékeit ismerjük fel és őrizzük meg. Erre a mű s írója egyformán méltó. *Narancsik Imre.*

— Eladó egy Szilágyi Sándor-féle 10 kötetes magyar történelem félbőr diszkötésben csaknem teljesen új állapotban. Érdeklődni lehet a szerkesztőségben. Eladó továbbá egy Pallas lexikon (16 kötet) félbőr kötésben, teljesen hibátlan és ép állapotban. Cim a szerkesztőségben.

H I R E K:

— **Felvétel a Bratislavai — Pozsonyi Református Keresztyén Diákinternátusba és Menzába.** Az 1935/36. iskolai év II. felére a kedvezmények iránt a kérvények a R. I. M. végrehajtóbizottságához 1936. január 31-ig beandandók. Csatlolni kell az első félévről szóló sikeres iskolai bizonyítványt, a szülők, vagy a gyámok által aláírt és az illetékes lelkészi és esperesi hivatal által láttamozott nélkülözhetetlen személyi kimutatást, ami a Ref. Internátus és Menza kapható. Csatolandó a vagyoni viszonyokat feltüntető községi bizonyítvány is. A kedvezmények megadásuk esetén a II. félévre érvényesek.

Mind a fiu, mind a női internátusban még két, három szabad hely lesz teljes fizetés mellett betölthető.

Bővebb jelvilágosítást a Ref. Internátus és Menza vezetősége, (Bratislava Edl utca 9./1. emelet) ad 3 Ké bélyeg ellenében.

— **A beretkei árvák** nagyon boldog karácsonyáért mondok ez alkalommal végtelen hálaváltelt köszönetet minden Jóltevőnknek. Az árvák karácsonyfáját angyalok, melegszívű emberek tették csillogóvá szeretetük adományával, az árvákat pedig határtalan boldoggá. Angyalszárnyak suhogását hallottuk a sok jóságban és szeretetben, mit e boldog estén láttunk, mikor az örömtől ragyogó szemű, ártatlan gyermeki ajakról felhangzott az ének: „Krisztus Urunknak áldott születésén.” A jó Isten elé ima szárnyán járultunk áldást kérni arra a sok sok kedves lélekre, kiknek örömmüket, boldogságunkat szeretnénk érzékeltetni e sorokban, amire azonban e gyarló szavak nem képesek.

Nincs hely mégcsak felsorolni sem neveiket kedves Pártfogóinknak. Isten, ki mindenható, ugyis látja. De mégis meg kell emlékeznünk *Huba Miklós* volt tornaljai járásfőnökről, ki mindenkori szeretetéről biztosító szavak kíséretében minden növendékünknek egy pár cipőt adott. „Mindenkör jöjjenek hozzám, ha szülkség van reám, necsak ünnepnapokon.” Ezek voltak sokat mondó szavai, mikor megköszöntük gazdag adományát. Isten áldása legyen vele új állomáshelyén is. Mi soha nem felejtjük el jóságát. Neki köszönhetjük a tornaljai járás évi ezer koronás segélyét is.

Napról-napra hozta a posta a boldog lelkek otthonából kicsorduló örömök hol csepjeit, hol áradatát az ország minden részéből. *Balogtamási, Migléc, Csicsér, Vajkócz, Rimaszombat, Szádelő, Beretke, Nagygéres, Rozsnyó, Sajólenke, Alsóláncz, Legenye, Szöllöske, Nagyszelmencz, Felsőláncz, Magyarbód, Nagytoronya, Jánosi, Hardicsa, Felsőzempléni egyházmegye, Magyarsas, Homonna, Buzita, Feisöröcse, Simonyi, Vámoslucska, Barka, Lucska, Garamvezekény, Tornalja, Tizzasalamon, Imreg, Gálszécs, Szap, Bárcza, Tussa, Felsőszecse, Tornaufalu, Nagykövesd és Zemplén* küldték el szeretetük cselekedetekben való megnyilvánulását a legutóbbi nyugtázás óta. Hogy honnan, hogyan buzog az éltető forrás: megismerés céljából kimutatást készítünk a hiv. lap részére, a természetbeni adományokat is pénzre átszámítva

Ujabbán ismét két egyház hívta meg árvainkat megtartandó árvaestjökre: Páskaháza és Rimasimonyi. Hálásan köszönjük. Boldogan készülnek és örömmel mennek.

A beretkei árvaház Igazgatósága.

— **A Nagymuzsalyi gyülekezet** a Szarka Tamás nyugdíjba menetele s elhalálózása által megüresedett lelkészi állásra *Narancsik Imre* volt pozsonyi püspöki titkárt s jelenleg lévai s. lelkész hívta meg. Ugyancsak meghívás útján tölti be a megüresedett lelkészi állást a *balogi* gyülekezet, amely *Samu István* rimaszombati s. lelkészt hívta meg lelkésznek.

— **Vass József** volt técsői segédlelkész dec. 22-én iktatta be a beregi egyházmegye esperese *Bary Gyula Csetfalván* lelkészi állásába. Egyben közöljük azt a hirt is, hogy Vass József lelkész 1936. jan. 7-én tartotta esküvőjét *Isaák Gyöngyikével* *Issák Imre* esperes leányával.

— **Halálozás.** A magyarországi beregme gyei Márokpapi községben december 30-án hunyt el *Kallós Tivadar* ref. lelkész. *Kallós Tivadar* beregszászi származású, ott végezte iskoláit, édesapja a református egyháznak évtizedeken át lelkésze volt. Beregszász és vidéke magyarságát nagy számu rokoni és baráti szálak fűzték az elhunyt-hoz. Rövid szenvedés után 49 éves korában költözött el az élők sorából, maga után hagyva 3 kis árváját, özvegyét. Temetése ujév első napján délután volt beregszászi és vidéki, nemkülönbben a magyarországi beregi református egyházmegye lelkészi, tanítói s református társadalmának nagy-számu részvételével.

— **Id. Szabó Béla** nyug. ig. tanító, ref. presbiter 69 éves korában Nagyszöllösön hirtelen elhunyt. Temetése nagy részvét mellett a múlt év dec 30-án volt. A temetési szertartást Dr. Sárkány Lajos királyháza, Horkay Barna nagyszöllösi lelkészek végezték, a temetőben pedig Tornay János

tekeházai lelkész és Szabó Sándor nagyszöllősi ig. tanító bucsuztak az elhunyt kedves és népszerű embertől. Szabó Béla huszti, Szabó Elemér feketepataki lelkészek édesatyjukat, Isaák Imre máramarosugocsi esperes-lelkész pedig apósát gyászolják a megboldogultban Legyen aldott az elköltözött emlékezetek!

— **Vallásos estély Fertősalmáson.** A fertősalmási reformatus ifjúsági egyesület karácsony első napján nagyon sikerült vallásos estélyt tartott a következő programmal:

1.) 73. dicséret énekelték a jelenlevők.

2.) Bibliát olvasott *Szabó Zsigmond* lelkész és a színpadon levő karácsonyfán meggyújtotta a zarándok útjáról magával hozott betlehemi gertyákat és azoknak fényénél bizonyágtevő beszámolót tartott a meghatódott hívek előtt a novemberben tett jeruzsálemi és betlehemi útjáról.

3.) Majd *Szabó Zsigmondné* rendezésében az ifjúsági egyesület tagjai az iskolás gyermekekkel együtt előadták a „Petike” c. szindarabot Csöte Karolytól, „Erzsike karácsonyfája” c. szindarabot Konkoly Th. Istvántól és a „Nagyapa megbékül” kétfelvonásos karácsonyi szindarabot Okos Gyulától. A vallásos estélyt az iskolás gyermekek karának alkalmi éneke fejezte be.

— **A Pro Christo Szövetség téli konferenciája.** „A Magyar Diákok Pro Christo Szövetsége” (Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség) f. év január 30-tól február 2-ig rendezi meg országos téli konferenciáját, amelyre jelentkezési határidő f. hó 20. A konferencián résztvehet minden főiskolás és a középiskolák VII. és VIII. oszt. tanulói. A konferencia programja: minden reggel 9 órakor bibliatanulmányozás, délutáni előadások: „Kicsoda nékem Krisztus”, délutániak: „A lelki élet fejlődése s akadályai.” Esti előadások ezekhez kapcsolódnak.

Jelentkezési díj legkevesebb 2. P., ellátás és szállás napi 2-10 P., csak ellátás napi 1-60 P. Jelentkezni s érdeklődni a Pro Christo Szöv. központi irodájában Budapest, IX. Üllői-ut 19. sz. II. em. lehet, honnét a magyar vasutakra kedvezményes jegy is kérhető.

A Pro Christo szép és szent munkája lelki áldást jelent minden benne résztvevő számára.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri
ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

39/1936 sz. Nagykapos, 1936. január 14.

P Á L Y Á Z A T.

Az abaujtonai egyházmegyébe kebelezett Zsarnó - Tornaujfalu - Torna (Žarnov - Turňa) ref. egyházkerület nyugdíjazás folytán megüresedett lelkészi állására pályázat hirdettetik

Javadalom: 1. Hét és fél hold szántóföld, melynek minden szántását, vetését, bönönését a zsarnói hívek végzik, ugyszintén a trágyahordást is. 2. Kilenc és fél ember-kaszás rét. 3. Egy kis káposztás föld (1/2 veka). 4. Tizenöt köböl és egy veka tiszta buza. 5. Tizenöt köböl és egy veka tiszta gabona. 6. Vekák után járó pénz 316 (háromszáztizzenhat) korona 40 fillér. 7. Nyolc öl kemény, vegyes, száraz tűzifa. 8. Temetőben temett fü. 9. Három drb. marhalégeltetés. 10. A tornai fiókegyháztól kettőszáz korona. 11. Stóla az egyházkerület által megállapított összegben. 12. Földek után az adókat az egyház fizeti. 13. Kongrua.

Kötelessége: az anyaegyházban folytatandó rendszeres lelkészi szolgálaton kívül minden harmadik vasárnap és minden héten kedden reggel az istentisztelet elvégzése végett Tornaujfaluba átmenni, úgy azonban, hogy ilyenkor az anyaegyházban szolgálni nem tartozik. Ha a leányegyházba esketés, vagy temetés végett kimegy, az illető felek tartoznak érte fogatot küldeni.

Az istentisztelet nyelve magyar. Az állás 1936. április 1-en foglalandó el. Pályázati határidő: a hirdetésnek hivatalos lapunkban való első megjelenéstől számított három hét.

Pályázhatnak: Államporgársággal és törvényeink szerinti minősítéssel rendelkező egyének.

A kellőleg felszerelt pályázati kérvények az abaujtonai ref. esperesi hivatalba küldendőek *Cestice-Szeszta*, up. *Cečevojce-Csécs*.

Dr. Magda Sándor püspök.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szöke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1936

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KŐMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkesítő hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Néhány megjegyzés egy aktuális kérdéshez.

Az „Általános Magyar Tanító Egyesület“ hivatalos lapja, a „Magyar Tanító“ f. évi 1. száma a hírek között foglalkozik a „Ref. Egyház és Iskola“ múlt évi 51—52. számában az igazgatói cím és igazgatói díj ügyében megjelent két cikkel. Az egyik cikkíró azon feltevéséhez kapcsolódva, mely szerint az igazgatói cím elvonását esetleg a díj megszűnése is követi, a „Magyar Tanító“ ezeket írja:

Szinte resteljük már, hogy állandóan foglalkoznunk kell ezzel a kérdéssel ilyen szempontból. Látszik, hogy vannak egyesek, akik lesve-lesik az alkalmat, amikor beleszóhatnak ebbe a jogos tanítói járandóságba, melyet „ha nem is teljesen eltörölni, de mérsékelni kellene“... Akik az igazgatói díjat a titulushoz kötik, azok nagy tévedésben vannak. Ez a törvényes fizetés a munkatöbbletért jár, melyet a tanító az iskola igazgatásával végez. Az a bizonyos rendelet nem szüntette meg a munkát, még kevésbé a címet, sőt előírta. Szlovák kollégáink vitáznak az elnevezés helytelensége miatt, de a magyar nyelvben még ez sem lehet kétséges. „Ridíci učitel“: ez szórul-szóra „igazgató-tanítót“ jelent Kár a R. E. és I.-nak a legutóbbihoz hasonló cikkelkel kihívni a ref. tanítószög méltatlankodását és jogos tiltakozását. — Az is téves beállítás, (ami a következő cikkben olvasható) hogy egy legfelsőbb közigazgatási bírósági végzés értelmében, mely az alaki hiányosságok miatt el nem ismert igazgatónak nem ítélte meg az igazgatói díjat „ezek szerint nem kötelezhetők az iskolafenntartó egyházközségek az igazgatói pótlék fizetésére“... A törvényt meglehet kerülni, a kötelezettséget el lehet odazni, de mindezt éppen a tanító rovására tenni: fáj a tanítószögnek. Ha vannak igaztalanságok a lelkesítő kongrua utalása körül, ennek nem az igazgatói díj az oka, de ahol megkapja a lelkesítő szolgálat a megillető ellenszolgáltatást, ott a tanító „justitia“ nem keres jogcímet, amelynek alapján azt meg kellene „szüntetni“.

Szó nélkül nem mehetünk el e cikk mellett, mert ez a szóbanforgó kérdés ilyen beállítása mellett a közvélemény megtévesztéséhez vezethetne s alkalmat adna arra,

hogy a tanítószög sérelmét olvassák ki a nevezett két cikkből, holott az e kérdésben az egyházi oldalról jött megnyilatkozásoknak semmi sértő szándékuk nem lehet, egészen más okok szülik azokat.

Vegyük sorra a „Magyar Tanító“ cikke keményebb megállapításait.

Az első lapunk szerkesztőségének szól, amiért ilyen cikkeket leközl az egyetemes egyház hivatalos lapjában, amelyek kihívják „a ref. tanítószög méltatlankodását és jogos tiltakozását.“

Erre más felelet alig lehetséges, mint az, hogy ennek a lapnak le kell közölnie minden olyan megnyilatkozást, amely egyházaink és iskoláink életével összefüggésben áll és azok aktuális problémáival foglalkozik, ha az a megnyilatkozás elfogadható formában jelentkezik. Az egyetemes egyház hivatalos lapja nem foglalhat el egyoldalú álláspontot, mert csak a különféle vélemények megnyilatkozása mutathat igazi helyzetképet és vezethet az eszmék tisztázódásához és a problémák kívánatos megoldásához. Téves vélemények helyreigazítására a hivatalos lap nyitva áll mindenkinek. Jogos tiltakozásnak és méltatlankodásnak csak akkor volna helye, ha a szerkesztőség nem adna helyet az ellenkező vélemények közlésére, ha kisajátítani akarná a lapot egy párt, vagy klikk, vagy felfogás számára. Ezt a szerkesztőség mindenképpen elakarja kerülni. Mérközzenek

a gondolatok és győzzön a jobb, az igazabb!

A szóbanforgó két cikk aktualitását nem lehet kétségbevonni annak, aki tud arról, hogy az iskolafenntartó testületeknek, így a mi gyülekezeteinknek is, micsoda hősi erőfeszítést jelent a mai viszonyok között az iskolák fenntartása, amikor tucatjával akadnak gyülekezetek, amelyek minden évben összjövedelmüknek kétharmadrészét fordítják iskolájuk fenntartására, vagy csak állandó rendkívüli adókvetésekkel tudják ugy-ahogy egyensúlyban tartani háztartásukat, vagy még igysem és merülnek bele egyre jobban az adósság tengerébe a kikerülhetetlen katasztrófa felé. Nem kell tehát nagy képzelőtehetség annak elgondolásához, hogy milyen lelkiállapotban lehetnek az ilyen, anyag'ak miatt fuldokló gyülekezetek pásztorai és egyéb őrállói, akiknek vállaira nehezdednek első sorban a rájukbízott gyülekezetek gondjai és azok mentésének kötelességei. Ez a lelki atmoszféra az, amelyből megszületnek az olyan cikkek, melyeknek megjelenését a „Magyar Tanító“ cikkírója nehézményezi. Tehát — és ez a „Magyar Tanító“ cikkírójának tévedése — nem „az alkalmat lesik“ e cikkek írói, „amikor beleköthetnek a jogos tanítói-járandóságba“, hanem egy-egy sülyedni készülő hajó kormányosa követ el mindent kötelességszerűen, hogy tulterhelt hajóján könnyítsen ott, ahol erre a lekisebb lehetőség is kínálkozik. Az életösztön mozdul itt meg, amely a fuldoklót arra kényszeríti, hogy megragadjon mindent, ami a szabadulás lehetőségével biztatja. Az egyház hajója kormányosainak kötelességük kiáltani és a szabadulás módjait keresni. Ha ezt nem tennék, hűtelenné válnának hivatásukhoz. A tételt tehát úgy kell felállítanunk, hogy a tehertől való szabadulást célzó beszédek, irások és megmozdulások nem a tanítóságot akarják megkárosítani, még kevésbé sérteni, hanem az egyházakat akarják egy — az őrállók felfogása szerint — igazságtalan és elbírhatatlan tehertől megszabadítani.

De van ennek a kérdésnek elvi oldala is, amely még fontosabb az anyagi oldalnál, hiszen ez utóbbi is onnan nyeri az erkölcsi alapot.

Köztudomású ugyanis, hogy egyházunk többszázados életgyakorlata és jogi felfogása

szerint az egyház és belhivatalnokai — lelkészek és tanítók — viszonyait a díjlevelek szabályozzák. A hivatallal járó kötelességeket a hivatálnokok végzik, a fenntartó testületek pedig a díjlevélben foglalt javadalmat kiszolgáltatják. Ha a hivatali kötelességek változnak, aminthogy a korral tényleg változnak is, ez nem jelenti azt, hogy a javadalom is esetről-esetre változásnak legyen alávetve s jóformán szakadatlan alku tárgyát képezze. A hivatal teendői soha nem szaporodhatnak annyira, hogy az illető hivatalnok erejét és teljesítőképességét túlhaladják, de a hivatalnak joga van a benne alkalmazott ember munkaerejének teljes igénybevételéhez.

Tény, hogy ma a tanítók teendői az igazgatás teendőivel megszorodtak, de a gyülekezetek eddig vallott felfogása szerint ez is vele jár hivatalukkal s az osztó igazság szerint a gyülekezetek ezért külön díjfizetésre nem kötelezhetők, annál kevésbé, mert nekik eme teendők megszorításában semmi részök nincs s ha jutalom jár érte — hisz méltó a munkás a maga jutalmára — ezt annak a hatóságnak kell teljesítenie, amelyik a munkatöbbletet megteremtette.

A lelkészek munkája is megsokszorozódott az új idők és hatóságaink parancsszavára a mai korban a különféle belmissziói munkaágak bevezetésével és még inkább fog növekedni a jövőben, de szó sem lehet külön díjazásról az egyházi jog és gyakorlat szerint. Ez a munka is és amit még hozhat a jövő, hozzátartozik a hivatáshoz.

Az igazgatói díjak ügyében ma is meglevő véleménykülönbségeknek és az egyházak vonakodásának az igazgatói díjak fizetésétől az anyagi leromlás és tehetetlenség mellett, ennek a kérdésnek az egyház önkormányzati elvét sértő megoldása a főoka. Ebben a tekintetben pedig más álláspontot nem foglalhat el egyetlen ember sem, aki tudja azt, hogy az egyházi életnek egyik nélkülözhetetlen attribútuma az önkormányzati joga, amelyért századokon át sok vér hullott és sok gyötrelmet állottak ki atyáink. Fontos volt a Bocskai István által 1606-ban a bécsi békében kivívott vallásgyakorlati jog, de mellette époly fontos volt a békének az a vivmánya, amely megteremtette az egyház önkormányzatát. Innen kezdődik egyházaink

igazi önálló élete. És mindig akkor következett reánk a halálos veszedelem, amikor az autonómiát megnyirbálták az explanációk (1691.), rezuluciók (1731—34.) és a pátensek (1859.) korában. Ne csudálkozzék tehát senki, ha e nagy és ősi érték sérelme, a „rólunk-nélkülünk“ módszerével egyházainknak újabb teherviselésre kényszerítése, társulva az anyagi nyomoruság szorongattatásával, megmozdítja az őrállókat. Szomorú lenne, ha nem úgy lenne.

Nem lehet szó nélkül hagynunk és elfogadnunk a „Magyar Tanító“ cikkének azt a vádját sem, amely a törvény megkerüléséről, a kötelesség elodázásáról szól „a tanító rovására.“

Elismerem, hogy az ellentétes felfogások ütköző pontjába került a tanitóság ebben a kérdésben, de ennek nem az egyházak az okai és bizom abban, hogy végre is uralomra jut a méltányosabb felfogás előbb-utóbb azon az oldalon is, ahonnan a megnyugtató megoldás egyedül jöhet. De szó sem lehet törvény megkerüléséről, kötelességek elodázásáról akkor, amikor az illető 104-es törvény is csak igéri a a kérdés végleges rendezését és amikor az illető törvény értelmezése tekintetében ime milyen ellentétes felfogások láthatók az állam hatóságainál is!!... Igenis van homály és bizonytalanság és nem lehet rossz hatása annak, ha egy ilyen nagy horderejű ügyet minél alaposabban és minél több oldalról megvilágítanak. Bizonyos, hogy a kivezető ut annál hamarabb és annál könnyebben megtalálható. Azt azonban készséggel elismerem, hogy a lelkeszi kongrua ügyének az igazgatói díj tárgyalásához semmi köze nincs. Annak megállapításában épügy semmi részök nem volt a tanítóknak, mint az igazgatói díj megállapításában a lelkeszeknek és egyéb egyházi funkcionáriusoknak.

Mi lehetne mégis az a lépés, amelyet a kérdés megoldása felé meglehetne tenni?

Mást nem látok, mint az egyházak autonóm jogai sérelme nélküli békés megegyezést ott, ahol arra megvan a lehetőség a vonatkozó törvény megígért végleges rendezéséig. Mert általános rendelkezést, mely az egész vonalon keresztül is vihető, lehetetlen adni. Ezen akadt el a gömői egyházmegegyé-

nek ilyen irányu akciója is. A tanítók által dicséretes jóakarattal önként lefokozott igazgatói díjat sem birta vállalni a gyülekezetek nagyobbik fele. Ilyen meggondolások vezették a tisztánnenni egyházkerületnek 61/1934. számu, e kérdésben hozott határozatát, amelynél tovább menni a mai állapotok között — szerény nézetem szerint — nem lehet, de amely mutatja az egyházi érdekek védelme mellett a tanitóság iránti jóakaratot is, amellyel be is zárom ez alkalommal mondanivalómat.

E határozat így hangzik:

„Közgyűlés teljes határozottsággal kijelenti, hogy iskolafenntartó egyházainkat a tanítói igazgatói pótlékok fizetésére kényszeríteni sem az erről szóló állami törvény, sem az idevonatkozó egyetemes konventi határozat alapján igazságosan nem lehet s ez autonómiánkat súlyosan sértő jogfosztást jelentene egyházainkra. Az egyházak és összes behivatalnokai mindennemű fizetési viszonyait a díjlevelek szabályozzák, melyek mint kétoldalú szerződések, önkényesen sem az egyik, sem a másik oldalról nem változtathatók. Az iskolát fenntartó egyházak kötelesek a díjlevélben megállapított javadalmat a tanítóknak kiszolgáltatni, a tanítók viszont kötelesek hivatalukkal járó mindennemű kötelességeiket teljesíteni. Egyházainkban ez az évszázados gyakorlat, amelyet ma is érvényes egyházi törvényeink is előírnak. Ha tehát az állami tanügyi hatóságok az iskolai igazgatói teendők végzéseért külön díjat állapítanak meg az igazgatói teendőket végző tanítók részére, ez jogosan, igazságosan, autonómiánk sérelme nélkül csak az állampénztár terhére történhetik a fentebb mondottak alapján, de meg azért is, mert az igazgatói teendőket nem az iskolafenntartó egyházak utasítására és érdekében végzik a tanítók s végül az iskolai államsegélyek utalásával maga az állam is elismerte, hogy az egyházak e tekintetben több teher hordozására képtelenek.“

„Ennek kihangsúlyozása mellett azonban egyetemes konventünk intenciói szerint is és attól a gondolattól vezettetve, hogy iskoláink mindenestől egyházunk testéhez tartoznak s így tanítóink érdekeinek védelme is kötelessége egyházi testületeinknek a]lehetőség legszélső határáig: közgyűlés a kérdésnek békés uton való megoldására utasítja az egyházakat oly módon, hogy mindent kövessenek el az igazgatói pótdíjakkal a községi költségvetés keretében a szanálási alaptól leendő biztosítására, ahol pedig ez bármi ok miatt nem lenne lehetséges, ott e kérdésnek az idevonatkozó 104/1926. sz. törvényben beígért végleges rendezéséig utaljanak az egyházak az igazgatói teendőket végző tanítóknak igazgatói pótlék címén a saját pénztárukból előlegképen annyit, amennyit az illető egyház költségvetése nagobbmértvű anyagi leromlás nélkül elbir mindaddig, amíg a jobb

belátás remélt győzelmével ez a nehéz kérdés általi forrásból nyert fedezettel végleges elintézését nyerhet.“

„Együttal pedig mély tisztelettel kéri közgyűléstünk egyetemes konventünket, miszerint minden

erejével törekedjék arra, hogy ennek a kérdésnek a vonatkozó 104/1926. sz. törvényben beigért végleges rendezése autonómiánk és sok bajjal küzdő egyházaink sérelme nélkül történhessék meg.“ Sz. I.

Kedves Szerkesztő Uram! (II. falusi levél.)

Első levelemben érintett, ifjúságunk gondozására vonatkozó gondolataim elejtett fonalat fölveve, ismét zörgetek jó szíve ajtaján: engedjen helyet alábbi soraimnak is nagybecsű lapjában.

... Amikor ifju véreink sorsán, boldogabb jövőjén töprengek, a bölcs prédikátor szavai csendülnek fülemben: „*Amit az ifju megszokik, nem tér el attól, ha megvénhedik is...!*“ Eszembe jutnak Kosuth Lajosnak az ifjúságra vonatkozott, arany-igazságot mondó szavai is: „*A reggelnek minősége rendszerint az egész nap felett határoz...!*“

Valóban, életbevágóbb, súlyosabb problémát nem tudok elgondolni egy nemzetre nézve — ha csak nem akar dicstelenül, önkeze ásta sírjába dőlni, — mint a nemzet életfája virágainak gondozását.

Az államok szinte versenyre keltek egymással e mindennél előbbvaló feladat megoldásában, amióta felismerték a „vaskancelár“ tettekkel bizonyított szavainak megdönthetetlen igazságát: „*Akié az ifjúság, azé a jövő...!*“

A tágabb kereteken belől, a társadalom (felekezetek), az egyházak is szívügyüknek tekintik az ifjúság sorsát, lelki életének irányítását és örömmel áldoznak a jobb jövő magasztos oltárán, mert a nemzet virágaiból nőnek, fejlődnek az egyházak fenntartó oszlopai.

A gazdagok, a terített asztal mellett ülők minden nagyobb megterheletés nélkül végezhetik a jövőendő reményvirágainak ápolását... Nekünk a lelkünk fáj, ha rá gondolunk, hogy szegénységünk miatt nem tehetünk meg mindent ezen az áldott munkamezőn! Összeszorul a szívünk a sok mulasztás és a múltból felénk kiáltó hang hallatára... Tehetetlenségünk, anyagi erőnk csekélysége miatt a testtel együtt, sorvadni engedjük a lelket is...!

Épen itt van az ideje, hogy segítségükre siessünk, fölvegyük a gyönyörűséges igát és hordozzuk örömmel a könnyű terhet: *ifjúságunk szociális helyzetének javítását és tusakodó lelkük rendszeres, állandó gondozását.* Ne ringassuk magunkat abban a jóleső tudatban, hogy eddigi cselekedeteinkkel, áldozatainkkal elértük a lehetőség határát: *többet, már nem tehetünk...!* Gondoljunk csak a városokra, az egyetemeken küzdő fiainkra s a szélszórton katonáskodó véreinkre...!

Amikor kiszálltak az otthoni környezetből, hogy megkezdjék, egyik a diplomaszerezés ideg-

őrítő, másik a honfiúi kötelességteljesítés fárasztó munkáját, elvitték magukkal apai áldásunkat, az édes anyák soha meg nem szűnő, könnyes imádságát... Útravalóul adtuk a családban vérükbe szívódott, az iskolákban kapott *evangélium* tápláló kenyérét és drága, szent italát... Remegő kézzel a zsebükbe loptunk egy-egy bibliát, zsoltárt... aztán Istenre bíztuk őket...! A városok tömkelegében, ahol nem értik meg a szavukat, ... ahol mindenre úgy reagál a fogékony lélek, valóban csak az Isten óvja őket...!

„A tudomány hideg kutfejénél“ hányszor telik meg szomszár lelkük olthatlan szomszárussággal...!? A messze idegenben hányszor vágyik égő szívük egy bizalmas, meleg kézfogásra, megértő, atyai barátira...!? Abban az idegen világban vajjon megtalálják-e...? Nem ejtenek-e sebet a lelkükön — nolle, velle — épen azok, akiknek lábaikhoz telepednek, akiknek ajkán csüggnek, mint a gyümölcs a fán...! A pittsburgi egyetem turneri szelleme nem bujkál-e valahol a keresztes, vagy jeltelen falak között?... és nem húzódik-e gunymosolyra az ajka, e lélekbe markoló szavakat olvasva: „*Alázattal meghajolni Isten fönsege előtt...!*“?

Tisztelettel kérdem: eleget tettünk-e idegenbe szakadt ifjúságunk megmentésére, lelki életének irányítására azzal, hogy katonáskodó ifju Timótheusaink összegyűjtik őket időnként az Isten igéjének meghallgatására...? Nézzük meg más vallású testvéreinket és tanuljunk tőlük! Hányszor olvassuk, hogy most itt, majd ott keresi fel őket egyházuk nagytekintélyű embere, vallásuk mély tudású képviselője. Szinte, mindennaposá vált már náluk a *lélekmentésnek* ez a követendő módja.

Megismétlem — szerényen — azt, a már sokszor elhangzott, kegyes sóhajt: *rendszeresíteni kell, míg nem késő, — állami segítséggel vagy bármilyen áldozataink árán is — az utazó, vagy katonai lelkészi állást!* Addig pedig lelkészi karunk elitgárdája — értem: teológusaink büszkeségeit is! — keresse fel őket lelki kézfogásra, Istenünk előtt való együttműködésre...! Bölcs vezéreinknek meg kell találni a *lélekmentés* útját, módját és cselekedni, de: *citő, citíssime...!*

A jobb belátás és több megértés reményében zörgetni kell szüntelenül a hatalom birtokosainak szívére...! Ne nyugodjanak addig, míg meg nem értetik illetékes helyen, hogy nemcsak új államunknak válik az tisztességére, hanem --

számarányunknál, de főképen befizetett adójárulé-
kaink nagyságánál fogva — méltán megérdemel-
jük, hogy — amint az a közelmúltban is volt —
„közálladalmi uton“, egy szép gesztussal terem-
sék meg az államra és egyházunkra egyaránt gyü-
mölcsozód: *református utazó, illetve katonai lel-
készi állást!*

Ha pedig jogos kérésünk meleg szava a
fagyos szivek zárját még most sem bírja szétör-
delni: segítségünk magunkon, az Isten is megsegít...!

Nincs az az áldozat, amelyet ref. vallásu ta-
nuló és katonáskodó ifjaink pásztorálása meg nem
érdemelne! Nincs az a jó cselekedet, amely hálá-
sabb és egyházunk szempontjából gyümölcsözőbb
lenne, mint jövendőnk reményvirágainak ápo-
lása...!

Éltrevalóságunk egyedüli jele és záloga Isten és a világ előtt: össze tudjuk-e forrasztani a lelkünk tűzével azokat a szent szálakat, amelyek öregek és ifjak között nap-nap mellett szakadoznak...? A tömördek „ismus“-sal fertőzött, mindent „átértékelni“ törekvő, modern világ levegőjében husukká-vérükké tudjuk-e tenni ifjúságunknak vallásunk és népünk, nemzetünk értékeit, az irántuk tartozó köteleességeket! Ki tudjuk-e ragadni őket az ezerfele kísértő polipkarjaiból a magunk és Istenünk számára...!

Ne csak emésszük magunkat, mint a lobogó gyertya, hanem újabb teher vállalásával is menjünk harcba nemzedékünk szebb, boldogabb jövőjéért...! Apáink kitűztek karral, karddal, áldoztak vagyont, vért életet... mi harcoljunk hit-
tel, reménységgel, áldozatos, szorgalmas munkával!

Küzdelmeinket látja, álmatlan éjszakáinkban velünk van az Ur és biztat: „Légy hiv mindhalálig és neked adom az életnek koronáját...!“

Jövkönnön töprengő, diák-fiaimért aggódó szívem azt diktálja nekem: sulyosabb, fontosabb probléma megoldása még nem várt reánk, mint *ifjúságunk lelki és testi élete gondozásának égető kérdése...!*

Ha ezt Isten segítségével jól megoldjuk, akkor nem éltünk hiába; akkor senki soha kétségbe nem vonhatja a nemrég elindított szálló ige igazságát: „*A magyar reformátusságnak van közéleti jussa!*“

Isten velünk kedves Szerkesztő Uram! Találja legközelebbi levelem is jó egészségben!

Simonfalva 1936. január hó.

Tisztelő hive:
Rimavölgyi Albert.

— Eladó egy Szilágyi Sándor-féle 10 kötetes magyar történelem félbőr diszkötésben csaknem teljesen új állapotban. Érdeklődni lehet a szerkesztőségben. Eladó továbbá egy Pallas lexikon (16 kötet) félbőr kötésben, teljesen hibátlan és ép állapotban. Cim a szerkesztőségben.

Ki jön Zánykára?

Nem egészen ismeretlen a kárpátaljaiak előtt a kies fekvésű zánykai üdülőtelep, amely csodálatos természeti szépségeivel, jótékony hatású gyógyforrásával egészséges és beteg embert egyaránt magához csalogat. Amikor Bertók Béla püspök ur kibérelte ezt a 20 holdnyi területet, átépíttette a fürdőt, felállíttatta rá a kerület nagyszabású üdülőházát, elsősorban missziói célokat kívánt szolgálni vele. Külföldön, de már Magyarországon is egymásután állítják fel az ilyen fürdő és üdülőtelepeket az evangélium munkasai számára, hogy azokat a testi pihenés mellett lelki üdülést is találhassanak ott. Hogy találtak adjanak egymásnak az egy munkaágban forgolódnak s még itt is tanuljanak egymástól, tanácsolják és buzdítsak egymást. A rövid ideig tartó s rendszerint túltöltött, fárasztó konferenciák mellett milyen jó, ha néhány napra elvonulhatunk valami csendes helyre, ahol mintha közelebb volnánk Istenhez is a havasok tetején, az erdők mélyén, a zugó patakok partján közvetlen bizalmas baráti közösségben egymással.

Egy ilyen nyaralást azonban elő kell készíteni, erre mindnyájunknak külön is készülnünk kell. Azért már most felvetjük a kérdést, hogy kik azok lelkésztestvéreink közül, akik késznek volnának július, vagy augusztus hónapban négy napra Zánykára jönni nyaralni, amely a fürdés, kirándulások és pihenések mellett közös ahitatokkal s naponta egy előadással s megbeszéléssel volna egybekötve. A napi ellátás, lakás és koszt körülbelül 20 koronába kerülne.

Szeretettel kérem lelkésztestvéreimet, hogy a közösen nyaralni szándékozók jelentsék be ebbeli szándékukat nálam, hogy idejében lefoglalhassuk a helyeket s hogy felkereshessünk már most egy-két kiváló személyiséget az ahitatok és előadások megtartására, hogy így biztosítva legyen a nyaralás lelki értéke is. Az időpontot később fogjuk meghatározni. (Erre vonatkozólag is kérem a javaslatokat).

A jelentkezés természetesen nem kötelező, de az is természetes, hogy ha nem tapasztalunk kellő érdeklődést, leteszünk erről a szép tervről.
Szabó Béla.

I R O D A L O M.

Groner Elzo:

**Spranger Ede
személyisége és munkássága.**

(Fordította és jegyzetekkel ellátta: Kemény Ferenc.
Budapest, 1935.)

Korunk neveléstudományának egyik legnagyobb neve Spranger Ede, akit egy sorban szoktak emlegetni John Dewey-vel és G. Kerschens-

teinerrel. Hatása egyformán jelentős a pedagógiában, a bölcséletben s a lélektanban; iskolája van, amely műveltségünkön belül biztosítja számára s eszméi számára a diadalt. Életének fontosabb időpontjai: Gross-Lichterfeldén született, Berlin mellett, 1882. június 27-én. 1912-től egyetemi tanár Lipcsében s 1920-tól Berlinben, mint Riehl Alajos utóda.

Életének eddig három írásos főműve van. Az első, az 1909-ben megjelent W. v. Humboldt-ról szóló életrajz, amelyhez a humanitás eszméjét fűzi. Ugy találja, hogy az emberiség: az ember eszményi belső alkata, amelynek három mozzanata: az egyéniség, egyetemesség és teljesség.

A másik mű: a híres „Lebensformen“ (1914). Ebben az emberi személyiség kérdéseit boncolja s hatféle embert fedez fel, amelyek, mint életformák az emberi személyiség alapalakulatai. Ezek: elméleti, gazdasági, esztétikai, társadalmi, politikai és vallásos ember. Ebben az etikai jellemtanban mondja meg az ember számára szabott feltétlen parancsát: „Légy, ami lenni tudsz, de légy az egészen.“ Ezt egészíti ki a következőkkel: „Légy a legmagasabb, ami személyes értékpepeséged és a társadalmi etikai követelmények határai között lehetsz és aminek lenned kell.“

Harmadik nagy írása: Az ifjúkor lélektana (1924), amely nyolc év alatt tizenhat kiadást ért el. A mű magyar fordításban is megjelent (Az ifjúkor lélektana. Ford. Nagy Miklós és Péter Zoltán. Mezőtúr, 1929). Benne azt juttatja kifejezésre, hogy a lelkiélet megismerése csak a teljesség szempontjából érhető el. Vagyis: szellemtudományi lélektanát lélektani módszerekkel építi fel, amidőn az emberi lelket, mint célösszefüggést vagy céltani szerkezetet látja. Spranger Ede ezeken a műveken kívül számos írásban foglalkozik a nevelés, a nevelő, a műveltség, a nemzet kérdéseivel. Fajának nemzeti megújulását hirdeti s akarja, amikor jövődöbe vetett hittel írja:

„Németország a mi reményünk!
Németország a mi akaratunk!
Németország a mi bizonyosságunk!“

Jelentőségét a következőkben összegezhetem: 1. Spranger a szellemtudományi vágy szerkezeti lélektan megalkotója, 2. aki az értéktanra építi fel neveléstudományát s 3. így akarja szolgálni nemzetét és ennek körén belül az emberiséget, mint az „eszményi realizmus“ hirdetője.

Manapság minden nevelőnek ügyelnie kell ezekre az eredményekre s értékekre a jövő jobb alakulásának érdekében. Végül: jó és hasznos, hogy Groner ügyes, pontos, pompás írását magyar olvasó közönségünk számára hozzáférhetővé tette kiadója.

N. I.

„Ember, lépj lélekben magad a birói székbe s légy önmagadnak a bírója és szólj Istenhez imígyen: Uram, én beismerem a bűneimet.“

Augustínus.

H I R E K:

— **Felhívás.** Felkérem mindazokat, akik a losonci református teológiai szemináriumban, vagy esetleg valamelyik másik külföldi teológián segédlelkései oklevelet nyertek, ha az 1936-ik év folyamán a két évi segédlelkései szolgálat leteltével II-ik lelkész-képesítő vizsgát óhajtanak tenni a szlovenszói és kárpátaljai egyetemes református egyház lelkész-képesítő bizottsága előtt, hogy f. évi február hó 12-ig tudassák velem jelentkezésüket. Együttal arra is felkérem a jelentkezőket, hogy egyénekénti képesítővizsgái tételeik kijelölhetése érdekében jelöljenek meg három olyan témát, amelyekre vonatkozólag a szükséges forrásmunkákkal rendelkeznek, hogy ezek az írásbeli dolgozatok címeinek megállapításánál figyelembe vehetők legyenek. A jelentkezők mindegyike egyszerre fogja megkapni a számára kijelölt tételt. Ez a hivatalos lapban — az eddigi szokás szerint — nyilvánosan is közölve lesz.

Sörös Béla

a vizsgálobizottság előadója.

— **A rimaszombati ref. asszonykör** január hó 26-án d. u. 5 órai kezdettel szépen sikerült szeretetvendégséget rendezett a Polgárikör nagytermében, amelyen olyan nagyszámú közönség vett részt, hogy annak egyrészt a szomszédos helyiségekben kellett elhelyezni.

A szeretetvendégség a 88. dicsőret 1. versének éneklésével kezdődött. Lelkész imádsága után özv. *Samarjay Jánosné*, az asszonykör elnöke köszöntötte pár keresetlen, szíves szóval a megjelenteket s örömeinek adott kifejezést, hogy a ref. asszonykör munkája iránt nemcsak a gyülekezetben, hanem a más vallásúak között is olyan nagy érdeklődés nyilvánul meg. *Dr. Zehery István* egyházmegyei gondnok „Az asszonykörök munkájának jelentősége az egyházi életben“ címen tartott lebilincselő előadást, rámutatva arra, hogy a mai időben csak az intenzív egyházi élet erősítheti egyházunkat, hívó, bibliás reformátusokra van szükség, akik boldogan és öntudatosan adják oda életüket Krisztus ügyének szolgálatára. Egy hosszú élet tapasztalatai alapján tett biznyságot arról, hogy egyházunk megerősödésének határtalan lehetősége van, ha a misszió fontosságát nemcsak meglátja, hanem azt boldogan végzi is. Az asszonykörökre ebben a tekintetben óriási feladatok várnak, nemcsak a hitélet kimélyítésében, hanem a szeretetmunkák gyakorlásában is. *Accolay Concer-tinó* Jávorszky Jenő adta elő hegedűn, *Báthory Lilly* zongorakiséréte mellett — teljes gyakorlatossággal a jelenlévők gyönyörűségére. *Fabián Vilmos* gínn. tanár Bethlen Gábor erdélyi fejedelemtől tartott lebilincselő, élvezetes előadást. *Szabó Sári* Reményik verseiből szavalt, *Kovács Margitka* Ady Endre: „Ádám hol vagy?“ című versét énekelte édesapjának, *Kovács Gyula* nyug. ig. tanítónak megzenésítésében és kíséretével. Ezen kívül egy másik éneket is adott elő ugyancsak édes-

atyja megzenésítésében. A lelkész berekesztő be-
széde és imádsága után a gyülekezet elénekelte a
100. d. 1. versét. Műsor után teát szolgáltak fel.
A perselyben begyűlt 1.150 koronát az asszony-
kör a felépítendő Ref. Szeretotthon javára for-
ditotta. A szeretetvendégség asztalait az asszony-
kör tagjainak áldozatos szeretette terítette meg.

— **Bratislava-Pozsonyi Református Ke-
resztyén Diákinternátus és Menza** ifjusága
Stelczer Lajos tanár, az intézet vezetőjének ren-
dezésével azon alkalomból, hogy 1936. jan. 18-án
volt két esztendeje *Pákéi Vida Géza dr.* táblabíró,
az intézet nagylelkű jóltévője halálának, az ő,
valamint ezzel kapcsolatban az intézet jóltévőjének
emlékére szerény, de bensőséges ünnepet rende-
zett. A nevezett napon d. u. 3 órakor a növen-
dékek megkoszorúzták *Stelczer* tanár vezetése mel-
lett *Vida Géza dr.*-nak az evangélikus temetőben
lévő sírját, majd este 1/27 órakor a fiuinternátus
helyiségében a következő ünnep folyt le: 1.) A
LXXX. zsoltár, énekelték a jelenlévők. 2.) Szent-
írási részlet ((Máté XV. 21—39.)), olvasta *Szűdy*
Nándor püspöki titkár. 3.) Beszéd, tartotta méltó-
ságos és főtiszteletű *Balogh Elemér* püspök.
4.) Haendel: Largo, előadták *Szöke Klára* (zon-
gora) és *Farkas Jenő* (hegedű). 5.) Beszéd, tar-
totta *Antal Gergely* bölcsészethallgató. 6.) Ber-
zsenyi Dániel: Fohászkodás, szavalta *File Erzsé-
bet*. 7.) A XC. zsoltár, énekelték a jelenlévők.

— **Vallásos estély Runyán.** A runyai re-
formátus gyülekezet jan. 12-én délután nagysikerű
vallásos estély rendezett, amelyen a hitközség
tagjai élén *Soldos Árpád* földbirtokos főgondnok-
kal csaknem teljes számban részt vettek. A vallá-
sos estélyen *Kövy Árpád* losonci ref. lelkész tar-
tott nagy figyelemmel hallgatott előadást ezen a
címen: „*A kálvinista ember hitvalló élete.*“ Az es-
tély zsufolt programján szavatelok, szóló és kar-
éneksszámok szerepeltek. Különösen nagy hatást
keltett *Héderváry Dezső* III. é. theol. szavatelata.
Este a gyülekezeti énekkar szerenádót adott *Kövy*
Árpád tiszteletére.

— **Ravasz Boriska, dr.** Ravasz László püs-
pök leánya a történelem tudományok doktorává lett

a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen
Szekfü Gyula professzornál. Értékezésének címe:
„A magyar állam és a protestantizmus Mária Te-
rézia uralkodásának második felében“, melynek
ismertetését más alkalommal közöljük.

— **A szomotori ref. egyház** megüresedett
lelkészi állására 1936. jan. 26-án *Keresztury László*
nagykövesdi lelkészt egyhangu meghívás utján
lelkészévé választotta.

— **A Bácsy Gyula** eltávozásával megüre-
sedett *beretkei* lelkészi állásra *Borza Barnabás Zoltán*
dunaradványi lelkész választott meg egyhan-
gulag, közfelkiáltással. Az árvaház igazgatasával
is a megvalasztott lelkészt bizza meg az árvaházi
intéző bizottság.

HIVATALOS RÉSZ.

**A szlovenszkói tiszáninenni
ref. egyházkerület püspöki hivatalától.**

70/1936. sz. Nagykapos, 1936. január 24.

*Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi
hivatalnak!*

A bratislavai iskola- és nemzetművelődés-
ügyi minisztérium referátusának elnöksége 1935.
december 17-iki 2931/1935. prez. sz. átiratában a
következő 54/prez. sz. körlevelet intézte az itteni
hivatalhoz:

„A postaügyi és távir. minisztérium 1935.
november 30-iki 66.766/VII-35. sz. végzésében az
összes iskolák, valamint a közművelődési intéze-
tek igazgatóságainak az állam által elismert összes
felekezetek lelkészi hivatalaival való portómentes
levelezést engedélyezi a 108/1865. t. c. 8. bekez-
dés II. fejezete értelmében.

Erről a bratislavai posta és távirida igazga-
gatóságnak 1935. december 11-en kelt 115.566/
V-35. sz. átirata alapján értesitem az ottani hiva-
talt s egyidejűleg ramutatok az 115-iki 1925. szept.
16-iki 115. sz. körlevélre. (3447/25 prez. vegzes).

Miniszter helyett: **B a l l o s k**

A fenti referátusi körlevelet tudomásuivel
és mihez tartás végett közlöm

atyafiu szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világírú gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beallítása

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom poš a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelké-zi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Hiába minden, az évek elszárnálnak. Igaz, hogy hoznak tudást, tapasztalást, boldogságot, bölcsességet. De mégis: elszárnálnak tegnapon át a mult irányában. Jaj, ha sajnáljuk és siratjuk őket. Mert rendeltőségük ilyen s tiszta sodrukban a gondviselés hatalmas kezét látjuk: a siető évek nélkül nem lehetne bölcs, világoslátású vezéremberünk, aki a nehéz napok idején tapasztalátának titkos tárházából táplál, igazgat, vezérel, intézkedik. A multba hulló idő nélkül nincsen vezetőnk, aki ezüstös fővel, fiatalos szívvvel, tiszta arccal, kék szemmel magasan áll felettünk és a jövőbe néz, egyházunk jövőjéért munkálkodik, küzd, szenved, áldoz. Nem, nem az öregség disztelen dicsérete ez a pár sorom, amely bevezető íráshoz, hanem őszinte szavak a termékeny kor, a tapasztalati tudás, az igaz intelligencia, a szép szeretet, az evangéliumi mindig-friss akarat felé. Azért: jó, hogy az évek elszárnálnak.

I.

Balogh Elemér most, február 6-án hetven éves.

Lapunk életével eddig még nem foglalkozott, időszerű ezért, hogy életének nemes, igaz ívelését

vázlatszerűen megrajzoljam. Régi, nagyon régi köznemesi családból származik Balogh Elemér. A család nemességét 1625-ben adományozta II. Ferdinánd. Ez a család számos kiváló tagot adott a magyar értelmiségnek, közülök különösen kiválóik Dr. Balogh József, aki a „kunok fizikusa“ (orvos). Ő a Magyar Tudományos Akadémiától három ízben nyert 100—100 aranyat természettudományi pályamunkái jutalmazása gyanánt. Korábban a „Fiatal Magyarország“ reformnemzedékéhez tartozott, akik a magyarság anyagi jólétét igyekeztek biztosítani.

Ez a nemes nemzeti érzés, amely a magyar kálvinizmus velejárója mindég, jelentkezik Balogh Elemér édesatyjában, Balogh Sándorban, aki székesfehérvári, majd pálfai s végül kálozi lelkész.

Balogh Elemér 1866 február hó 6-án született Székesfehérvárott. Édesanyja Michele Mária, német nevű, de magyar érzelmű. A szülők kisfiukat a pálfai elemibe adják, de a nyilvános elemi iskolának csak egyetlen napig lesz tanulója, később édesatyja tanítja magánuton. A középiskoláit a budapesti II. kerületi állami gimnáziumban végzi, ezt az iskolát hívják ma Ferenc József Intézetnek. Balogh Elemér ifjúkori érdeklődése a középiskolai tanulmányai alatt leginkább a természettudományok irányába fordul, de a gimnázium utolsó évében az irodalomtörténet és a nyelvek is érdeklik.

Miután elvégezte jó eredménnyel a középiskolai tanulmányokat, a budapesti teológiai akadémiaára kerül. Ennek a főiskolának ugyan nem

volt hagyománya és történelmi multja, annál inkább egész sor kiváló tanára, akik szeretettel, hozzáértő kézzel irányítják, oktatják és nevelik az igyekvő, tehetséges, szorgalmas ifjut. Tanárait becsüli, szereti, tanárai viszontszeretik és becsülik őt. Ezek a tanárok, kiknek értő értékes keze nyomát látni tehet a püspök életén: Farkas József, Dr. Kenessey Béla, Kovács Albert, Petry Elek, Szóts Farkas.

1831—92 ben Skóciába megy és itt az edinburghi Free Church College tanulója lesz. Angolszász hittudományi műveltségének megszerzésében különösen az Agoston-fordító Dods Márk volt rá jelentős hatással.

Mihelyt hittudományi tanulmányaival kész, rövid ideig Kálozon segédlelkész, majd meg Budán hitoktatósegédlelkész. Innét hívják meg az erdélyi eredetű Kendefiv családhoz nevelőnek, ahol Gábor és Lajos nevelését bizzák rá. Két év múlva megváltik nevelői állásától és a budapesti Skót Misszió meghívására missziói segédlelkészi szolgálatot vállal és ebben működik három évig, miközben a budapesti Tudományegyetemen magyar és német nyelvből tanári alapvizsgát tesz.

Változás 1895. április 28-án következik be, amikor Balogh Elemért a komáromi református egyházmegye esperese: Vályi Lajos magával hozza a szórványból, majd leányegyházból missziói egyházzá alakult Pozsonyba s ott rendes lelkésznek nevezi ki. Most már volt állás, de hiányzott a szervezett, anyagiakban és lelkiekben erős gyülekezet. Ennek megszervezése vár Balogh Elemér fáradhatatlan, töretlen munkabíráására és hitére. Első fontos ügy a gyülekezeti építésnél a templom kérdése. Két évtizednyi becsületes munka eredménye, hogy Pozsony főhelyén 1913. október 5-én felavatják a mai református templomot. Közben Balogh Elemér folyton munkálkodik, angol anyanyelvű hiveinek angol istentiszteletet tart, Bécsben összegyűjti a református magyar hiveket, tanul, ír, utazik.

1909-től egyházmegyei tanácsbíró s 1921. június 22-e óta a dunáninnyi református egyházkerület élén áll Szilassy Béla dr.-ral együtt, aki magyarságunknak itteni első világi vezetője.

1929 őszén tovább nő a tisztelő teher, ettől kezdve ugyanis az egész egyetemes református egyház vezetése Balogh Elemér kezébe került, mint konventi elnöknek. Sok munka, sok feladat várt rá és sok befejezetlen. De fiatalos erővel, friss akarattal dolgozik egyre a református anyaszentegyház érdekében. A Pozsonyban tanuló középiskolás és egyetemista ifjuság részére tehetséges, komoly munkatársaival: a keresztyén gyakorlat emberével, Salamon X. Ferenc dr. egyházközségi főgondnokkal, továbbá a fáradhatatlan munkás, egyházhü gondnokával, László Zsigmonddal, aki 1918. március 24-e óta, megszakítás nélkül vezeti az egyház anyagi életét, — megalkotja a Református Keresztyén Diákinternátust és Menzát, amelynek ünnepélyes megnyitása 1934. október 31-én volt.

Az itteni és másutt levő magyar református egyház és a protestánsizmus valamennyi számításba jövő vezetőjét ismeri s velük együtt fáradozik a reformáció igazságainak és eszményeinek diadalrajutása érdekében. Munkatársai sorából ki kell emelnem kisebbségi életünk világi vezetőjét: Dr. Szilassy Béla egyházkerületi főgondnokot, konventünk világi elnökét, itteni magyarságunk műveltségi és politikai életének igaz irányítóját. Személyisége s élete a református fajszeretlet és egyházas hűség mintája. Másfél évtizede, főgondnoki székfoglalójában jelölte saját maga s egyháza részére az evangéliumi életirányt a következőkben: „Isten országának keresése, szervezetünkben az Ur Lelkének megőrzése s ezáltal a keresztényiség egyetemességének nemzeti s felekezeti változásokon túl is hű tiszteletében és megbecsülésében, a multak hagyományainak megtartásában s a jelen követelményeinek figyelembevételében“ van a tényekre tekintő s az Örökkévalóság szemszögéből történő itteni református feladat, amelynek cselekvő embere ő, ugyanugy, mint Balogh Elemér. Ilyen munkatársakkal, akik az evangélium emberei, érthető Balogh püspök eredményes, értékes, munkás, jelentős élete.

II.

Az élet eseményeinek jelzésén túl említést kell tennem a személyiségről, amelynek varázsa, megnyerő tulajdonságai vannak.

Az első: Balogh Elemér lelkész. Mint lelkész a felebaráti szeretet hirdetője, egyuttal gyakorlója. Az evangélium, amelyet hirdet csonka, hogyha nem cselekszi, a személyisége éppen a jótett önzetlen gyakorlása miatt közismert a mai magyar életben felekezeti különbség nélkül. Másokért kér, mások részére kopogtat hivatalok, hatalmasok, boldog birtoklók ajtaján és szívében. Mindent másoknak, — ez az elve, amelyet gyakorlattá igyekszik váltani. S ez a humanizmus az evangélium sub specie aeternitatis látásának eredménye mindég, nem lehet, semmiképpen sem lehet más eredőjű.

A második: Balogh püspök egyházpolitikus a reformáció terve, eszménye s igazságai szerint. Ez az egyházpolitika abban válik valóra, hogy szereti faját anélkül, hogy másokét gyűlölné, védi, tiszteli egyházunk önkormányzatát, de tisztán látja az emberi közösség jogi és köteleességi körét, amelyen belül munkálkodnunk és küzdenünk kell. Tudja, hogy a református egyház egyházas jellegét csak kiemelni autonomiánk, amely egyházi közéletünk szilárd alapja, ezért nem hajlandó ezt gyengíteni semmiféle áldozat vagy ellenszolgáltatás ellenére sem. A református államtan öntudatos, jövőbelátó embere az egyházpolitikus püspök, aki szereti a kuszált kérdések csomóját is türelmes szeretettel kibontani. Higyjük, most különösképpen higyjük: sikerül neki.

A harmadik: Balogh Elemér művészi jellem. Reneszánsz-korban éltek ilyen emkerek, akik sokoldaluan alkottak. A szépet értékeli, de nem függetlenül a keresztyén üdvigazságoktól. Tudja és

hirdeti, hogy a szép az élethez tartozik, de nem azonos életérték az igazzal, a jóval s mégkevésbé a szentséggel. Valahogyan evangéliumi értelműen hirdeti számunkra, hogy a „summum pulchrum“ birtokosa: Isten, aki minden érték tökéletes, személyes tulajdonosa.

A beszéd művésze, amikor közvetlen tud egyformán lelkesíti szavakat találni az egyszerű emberhez ugyanúgy, mint a legtanultabbhoz. Művész, mert a szív lelkésze, azé a szívé, amelyet az élet Mestere nyert meg és érintett az örökkévalóság országa részére.

Végső: Balogh Elemér tudós. Könyvgyűjtő, aki igaz intelligenciája magasságából tekint előre és le. Egyháztörténelem a kedves munkatere, amelyben önálló s fontos forrástanulmányokat végzett és végez. Polihisztor. Tudása megnyerő, lefegyverző, komoly, mély, pontos, pompás. Hallgattam, sokáig hallgattam, majdnem hat éven át, ahogyan drága életbölcslelete meg-megnyilvánult napról-napra az élet temérdek kérdése kapcsán. Nemcsak az emberi tudás, tapasztalat ismerője, hanem az élet egész terének tudója, aki minden fontosabb szakeredményt összegyűjtött, hogy ezek alapján szóljon a hozzáférőkhöz.

Balogh püspök könyvtára 25.000 kötetes, amelynek igazán értékes része a számos ritkaságot tartalmazó gályarabságra vonatkozó könyvek, továbbá a másfélszáz magyar könyv 1711 előttről.

Irodalmi munkásságának jegyzékét alábbiakban adom:

1. Jones Mari története. Az angol bibliatársaság megbízásából magyarra fordította: B. E. I. kiadás 1894.
2. Képek az angol egyházi életből. L.: Protestáns Esték, 1897. 111. s köv. old.
3. A Magyar Tudományos Akadémia bölcséleti és államtudományi folyóiratában, az Athenaeumban leleplezi a Notowitch-féle hittudományi csalást és ennek magyar áldozatait. 1894.
4. The Martyrs of the Reformed Faith of Pozsony, 1674—1676. 1899.
5. The Pozsony Martyrs. A The Quarterly Register 1899. évfolyamában, 155 s. köv. old.
6. Imagines aere excusae historiam martyrum Posonensium illustrantes. 1899.
7. Magyarország Vármegyéi és Városai c. gyűjteményes díszmű Pozsony vármegyéről szóló kötetében megírja a pozsonyvármegyei reformátusság történetét. 1899.
8. Die Märtyrer des reformierten Glaubens in Pozsony, 1674—1676. Kecskemét, 1899.
9. Az evangélium vértanúi a magyar evangéliumi protestáns egyház gyászévtizedében. Egykorú képekkel közzéteszi: B. E. Pozsony, 1900.
10. A velencei Fondaco dei Tedeschi és a gályarabok c. tanulmánya a Theol. Szaklap 1902., I. évfolyamában, a 109. s. köv. old. jelent meg.
11. Felfedezi és közzéteszi Philippi Berraldi Bononicensis Epistola ad Philippum Csulagum Pannonium-át a Hegedűs István egyetemi ta-

nár szerkesztette s kiadta *Analecta recentiora ad historiam renescentiam in Hungaria litterarum spectantia iussu academiae scientiarum Hungaricae* c. 1906. évi gyűjteményes sorozatban. L.: 120. s. köv. old. s az Előszót.

12. Kocsi Csergő Bálint: *Narratio brevis de oppressa libertate Hungaricarum ecclesiarum c. művének kiadatlan X. XI. XII. fejezeteit közli a Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár I. k. 76—184. oldalain.*
13. A Protestáns Szemle 1912. évfolyamában (L.: 643. s. köv. old.) megírja Redinger Jakab svájci rajongó 1664-i magyarországi s erdélyi útját.
14. A pozsonyi református keresztyén egyházközség rövid története. Pozsony, 1913.
15. A csehszlovák és magyar történelmi kapcsolatok. Angolul és németül 1925-ben, magyarul 1931-ben jelent meg.
16. A magyar gályarabok története. Kéziratban. Ime az élet és a személyiség, keresztyén élet és keresztyén személyiség!

III.

Balogh Elemér püspök, konventi lelkészelnök átlépte a hetven év határát.

Ünnepi érzéssel, tisztelettel hajlik meg előtte egyházközsége és egyházunk.

Hetven év határvonalán túl, a mult felé van az eltűnt ifjuság, a férfikor, az alkonyba hajló, csendes, nagyárnyéku napok ideje s az idővonalon innét a látás helye és hegye.

Ma azért egyházunk első lelkésze, bölcs, jó, igaz embere előtt hajoljunk meg lélekben, mert megérdemli s becsülésében a keresztyén vezetőt becsüljük, aki féltő szeretettel kormányozza anyaszentegyházunkat evangéliumi célja felé. Istenünk áldja meg őt hosszú, nyugodt, boldog, kegyelmet nyert élettel! *N. I.*

— **Felhívás.** *Felkérem mindazokat, akik a losonci református teológiai szemináriumban, vagy esetleg valamelyik külföldi teológián segédlelkész oklevelet nyertek, ha az 1936-ik év folyamán a két évi segédlelkézi szolgálat leteltével II-ik lelkész-képesítő vizsgút óhajtanak tenni a szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyház lelkész-képesítő bizottsága előtt, hogy f. évi február hó 12-ig tudassák velem jelentkezésüket. Együttel arra is felkérem a jelenlévőket, hogy egyénenkénti képesítővizsgái tételeik kijelölhetése érdekében jelöljenek meg három olyan témát, amelyekre vonatkozólag a szükséges forrásmunkákkal rendelkeznek, hogy ezek az írásbeli dolgozatok címeinek megállapításánál figyelembe vehetők legyenek. A jelentkezők mindegyike egyszerre fogja megkapni a számára kijelölt tételt. Ez a hivatalos lapban — az eddigi szokás szerint — nyilvánosan is közölve lesz.*

Sörös Béla

a vizsgálobizottság előadója,

Belmissziói jelentés.

A Kárpátaljai egyházkerületnek 1935. dec. 12-én Beregszászban tartott gyűlésén beterjesztette Szabó Béla kerületi missziói lelkész.

Mindenekelőtt örömmel jelentem, hogy ebben az évben már kivétel nélkül minden lelkipásztor beküldte a missziói jelentését. Ennek az egyházi életünkben olyan szokatlan jelenségnek okát és magyarázatát abban kell keresnünk és megtalálnunk, hogy a zánykai nyári missziói értekezletünk határozata szerint esperes atyánkfiai küldték ki s szedték be fegyelmi vétség terhe mellett a jelentőiveket. Közbelépésüknek ime meg is lett a kívánt eredménye. Ez egyben szemléltető oktatás és buzdító példa a számunkra arra nézve, hogy miként kapcsolódhatik egybe az adminisztráció és misszió kiegészítve és támogatva egymást. Egy időben sokat tárgyaltunk arról, hogy jórészt csak adminisztrálunk és kevés gondot fordítunk a misszióra. Sajnos, rákeltt jönnünk, hogy még adminisztrálni se tudunk. Nincs rend, nincs aki parancsoljon, nincs aki engedelmeskedjék, felelőtlenül és büntetlenül mindenki azt csinálja, amit akar, egy közönséges statisztikát sem tudunk összeállítani úgy, hogy az megbízható legyen. Most már világosan látjuk, hogy a kettő egymás nélkül el nem lehet, nincs jó adminisztráció missziói lelkület és munka nélkül és fordítva, nem lehet eredményes missziói munkát végezni a jó adminisztráció segítségével.

Ezt azért tartottam szükségesnek megjegyezni, mert kérni akarom közgyűlésünket az együttműködés további kiépítésére. A tapasztalat szerint a romok eltakarítására, egyházunk új épületének a megépítésére és berendezésére a gyülekezetek lelkipásztorain kívül legtöbbit az esperes urak tehetnek, nekik van joguk és kötelességük arra, hogy elsősorban felügyeletet és ellenőrzést gyakoroljanak a lelkészek felett s őket, ha kell, kényszerítsék a missziói munkára a lelkipásztorsággal járó kötelességek hűség és lelkiismeretes teljesítésére, kérje fel tehát kerületünk őket ezen egyházunk tulajdonképeni élethivatását jelentő munkának, a hivek lelki gondozásának, az ifjuság nevelésének, a szeretetmunka gyakorlásának s a külmisszió végzésének, általában a missziói munkának az erőteljes támogatására.

Azt most már az esperes urak jóindulatu támogatásával elértük, hogy a jelentések 100%-ban bejöttek. Ez azonban még nem elég, különösen, ha azt kell jelentenem, hogy a 79 jelentés közül 27 a teljesen üres lap, vagyis 27 gyülekezetünkben a lelkész bevalása szerint se folyik semminemű missziói munka! De meg kell állapítanom azt is, hogy a többi jelentésben is nagyon sok a megbízhatatlan, el nem fogadható adat. Van olyan lelkipásztor, aki úgy gondolkozott: „ha csak ez kell, hát legyen“ s teleírta a jelentőlapot egy sereg számmal, csinált papiroson vasárnapi iskolai, leánykörüi és ifjusági, bibliakörüi munkát, mert kénytelen volt vele, holott mind-ebből semmi sincs a gyülekezetben.

A legközelebbi feladatunk az lesz, hogy őszinte, megbízható jelentéseket készíttessünk a lelkésztestvéreinkkel. Erre vónatkozólag jelentésem végén javaslatot fogok előterjeszteni.

A jelentések szerint az elmúlt missziói munkaévben kerületünkben 33 vasárnapi iskola működött 1800 növendékkel. Beregben: 11—650; Máramaros-Ugocsában: 16—770; Ungban: 6—380. Szaporodás a múlt évihez képest 5 vasárnapi iskola 175 növendékkel.

Leánykörünk 36 volt 1040 taggal. Beregben: 18—580; Máramaros-Ugocsában: 12—260; Ungban: 6—200. Szaporulat 7—412.

Asszonykörünk 20 volt 970 taggal. Beregben: 9—550; Máramaros-Ugocsában: 18—220; Ungban: 3—200. Szaporulat: 9—355.

Ifjusági körünk 28 volt 870 taggal. Beregben: 14—480; Máramaros-Ugocsában: 8—130; Ungban: 6—200. Szaporulat 4. A tagok számában azonban apadás állott be.

Bibliakörünk 16 működött 590 taggal. Beregben: 6—170; Máramaros-Ugocsában: 4—70; Ungban: 6—350. Szaporulat 10 kör 512 taggal.

Háziistentiszteletet 11 gyülekezetben tartottak.

Énekkara 44 gyülekezetnek van. Vallásos estéket 11 gyülekezet kivételével mindenütt tartottak.

Vallásos-lapokat a „Szeretet“ kivételével nem járatnak és nem olvasnak hiveink.

Igen sok helyen még maga a lelkész sem. A „Szeretet“ is csak 57 gyülekezetbe jár mintegy 500 példányban.

Önálló gyülekezeti szerveink száma 4-gyel szaporodott. Már több helyen tartanak esteli istentiszteleteket. Felmerült a templomfűtés gondolata is.

Szeretet-naptár, leszakító-naptár sok példányban fogyott el. Nagy szolgálatot tett Máramaros-Ugocsában az esperes által hivatalból minden gyülekezet részére megrendelt Belmissziói Utmutató, melyet a magyarországi Utmutató nyomán a tiszáninneri kerületünk adott ki. Jó volna ezt a jövőben kerületünk minden gyülekezetébe megküldetni. Hasonló szolgálatot tett a szintén egyetemlegesen megrendelt és járó „Igazság és Élet“ című magyarországi belmissziói folyóirat.

Szokásos nyári konferenciánkat ez évben *Nagyberegen* rendeztük meg augusztus 15—16-án. Külön érdekessége és értéke volt e konferenciának a nagydobronyi nőszövetség kézimunka-kiállítása, mely minden dicséretet megérdemelt. Itt bontotta ki püspök urunk a „Kárpátaljai Reformátusok Segítő-Egyesületének“ zászlaját. Fogadja a nagyberegi gyülekezet, annak lelkésze és presbitériuma e helyről is hálás köszönetünket azért a szíves vendégszeretetért, amelyben bennünket minden ellenérték nélkül részeltettek.

November 10-én *Visken* tartottunk a szomszédos 5 gyülekezet bevonásával körzeti ifjusági konferenciát, amelyen megjelentek s előadást tartottak a püspök és esperes ur, a missziói lelkészek, *Molnár Mária* s nőszövetségi mozgalmunk női vezetői. Másnap gyűjtés volt az árvaház részére, mely 500 Ké készpénzt s két megrakott szekér élelmiszert eredményezett.

A presbiterek nevelésére körzeti *presbiteri konferenciákat* tartottunk Tiszaújlakon, Nagypaládon, Técsön, Tekeházán és Salánkon ellátva prespiter-testvéreinket egyegy füzetrel, mely a presbiter jogait és kötelességeit tartalmazza. E konferenciákon 50 presbiter megrendelte a Szeretetet s többen nyilatkoztak úgy, hogy egészen más színben látták meg presbiteri hivatásukat.

A *szeretelmunka* terén nagy haladást tettünk a fent említett segítő-egyesület megalakítása s a munkácsi és nagyszöllősi árva-

házak megnyitása által. Ezidőszent 15 árvánk van a *Bácsy Gyula* árvaházi igazgató és özv. Kovács Jánosné vezetése alatt. Az árvaházakat hiveink igen lelkesen támogatják s minden reményünk megvan ez intézményeink továbbfejlődésére.

A *külmisszió* érdekében is történt immár néhány komoly lépés. Gyűjtöttünk a Molnár Mária hazautazására s hogy hazajött, meghívtuk egy előadói körútra, melynek során vezetésem mellett meglátogatta a nagydobronyi, bátyui, munkácsi, beregszászi, asztélyi, beregújfalui, ujlaki, nagyszöllősi, tekeházai, királyházi, huszti, técsői és viski gyülekezeteket. A perselypénzek 2700 koronát tettek ki a külmisszió javára. A külmisszióra most már rendszeresen kell adakoznunk.

A magam részéről is igyekeztem mindent megtenni, hogy a bel- és külmisszió ügye kerületünkben előbbre lendüljön. Lelkésztársaim hívására meglátogattam a gyülekezeteket s előadásokat tartottam. Résztvettem a C. E. világkonferenciáján s a sárospataki theologia meghívására az ottani theologus ifjuság előtt ismerttettem itteni missziói feladatainkat és munkánkat. Mindezért legyen Istené a hála és a köszönet. Ő adta az erőt, a segítséget, legyen Övé a dicsőség.

Kérem jelentésem elfogadását.

(A közgyűlés kimondja újból, hogy bevezetendő a vasárnap délutáni perselyezés a külmisszió javára. Elendeli a lelkészi napló használatát, hogy a jövőben ennek alapján a presbitérium igazolása mellett töltsék ki a lelkész a misszió kérdőívet. Minden misszió munkájának elején a presbitérium misszió munkatervet állítson össze. A kérdőíveket az esperesek küldjék ki és szedjék be s ugyan-csak ők ellenőrizzék azok valódiságát a canonica visitáció alkalmával.)

I R O D A L O M.

Hozzászólás Czibor József művéhez és bírálatához

Előitem fekszik *Czibor József „Viharok szárnyán“* című könyve és *Narancsik Imre* e könyvről írt ismertető bírálatára.

A nagy gyorsasággal megjelent ismertetés dacára is indítatva érzem magamat, hogy észrevételeimet én is megtegyem, remélve azt, hogy némely homályos pontnak kellő világosságba helyezésével nem végzek hiábavaló munkát.

Czibor József művének előszavában maga írja, hogy a munkában nem „*elvont történelmírást*“

ad... Ezt akceptálom, mert a történelírásnak mai tudományos irányát, szigorú tárgyilagosságát, széles horizontját hiába is kutatom a műben. Az író nem azokhoz szabta magát. Hisz forrásai is szűkvízűek s ami bugyog is belőlük, lokálisan sem egészen elegendő ahhoz, hogy *Deáki* monografiájává duzzadjon fel. A szerző egyszerűen lerögzíti a könnyen kapott adatokat, regisztrálja azokat és azután körülszórja fiatal lelkének szószékvirágaival. Műve amolyan kis „Matyóhimzés” a magyar kávinizmus életköntösén.

Szint szín mellé rak, tömören, válogatás nélkül, sokszor gyermekes naivitással s azért oly tarka megírt munkájának kaleidoszkópja. A multnak igaz tényeit mélyen belemártja a mesék ködébe. Feltűnő aprólékossága még nem történetírás, nem tárgyilagosság, nem történetírói buvárkodás. (Épp ilyen bizonytalan „valami” *N. I.* könyvismertető bírálata is. Egy helyen „*történelmi vázlat*”-nak minősíti a munkát, — más helyen meg így ír: „*A Viharok szárnyán*” aprólékos pontossággal, lelkiismeretesen gyűjti össze és tárja fel a multra és a történelmivé vált jelenre vonatkozó adatokat.” — Egy pár sorral alább így beszél *N. I.*: „*Látom benne a történelmi multat, amelynek hü, tiszta tükre.*” — Majd pedig elismeri *Cziborral* együtt, hogy a mű „*nem tudományos*”... hanem „*hitépitő*” munka.)

A 2-ik fejezetben („*Deáki* község története.”) *Czibor* tájékozatlanul tapogatózik *Deáki* őseredete körül, melynek ősi neve „*Wag.*” Ez a „*Wag.*”, mint etimológiája is bizonyítja, nem morva, sem szlovák eredetű, hanem nyugati germán: kvádszvéb eredetű, minthogy a Vágmentén egészen az V. századig azok laktak. Jelentése: hochflutendes Wasser, Wasserstrom. Ennek a „*Wag.*”-nak sikerült átmenekednie a népvándorlás zavaraiából a magyar éraba, sokáig fenntartva ősi nevét, míg nem *Deáki*-vá lett. A „*Holtvág.*” fogalmát is tisztázta már *Melich János* (*Dudvág*).

Ugyan e fejezetben a szerző *Taksony* fejedelemről is ír, ki „minden bizonnyal *Árpád* unokája” volt s kinek emlékét hiven őrzik a *Deáki*val szomszédos *Taksonyfalva*.

Hát itt is téved *Czibor*, mert *Taksony* nevű fejedelem nem volt. *Árpád* harmadik unokáját mind a keleti, mind a nyugati egykorú írók *Takcsinak* (*Takcs*, *Takcsi*, *Takcsi*) és nem *Taksony*-nak írják.

Dr. Karácsonyi kimutatta, hogy a „*takcs*” szó mind a magyar, mind a török nyelvben ismeretlen. Ellenben *Szakcsi* a törökben őrt jelent.

És a következőket is jó tudni: „*Árpád*” fiai közül az ő utóda, régi hagyomány szerint, az ő negyedik fia, *Csát* lett. *Zall*(as)-nak írta nevét *Porphyrogeneta Konstatin*, de csak azért, mert a 950-ben nála járt magyar követek tolmácsai kházirtörökök voltak s ezek az ő sziszegő nyelvükön *Czáll*-nak ejtették ki a régi magyar *Csált*, összevonva *Csát* nevet. Semmiesetre se volt e fejedelem neve *Soll*, még kevésbé a szláv *Zlotan*-ból

később alakított *Zoltán*” (*Karácsonyi*) — *Csát* fia volt *Szakcs*, külföldi írónál *Takcs*, kit a későbbi magyar írók tévedésből *Taksony*-nak kereszteltek át. Az ő nevét a legtisztábban a Tolnában fekvő *Szakcs* városka őrizte meg, — elferdítve, — a *Deáki*val szomszédos *Taksonyfalva*. (*Taksonyfalva-Órfalva*.) Ezzel tisztázva lett *Deáki* telepítésének, benépesedésének problémája is. S ez annál is fontosabb, mert a mai idők csehszlovák történetírói nagy hajlandósággal igyekeznek a történeti tényeket saját szájok ize szerint átformálni. *Skultéty József* egyik munkájában így ír: „A nyelvi bizonyítékok is világosan mutatják, hogy tót őseinknek a délszlávokkal való szomszédoságát csak a magyarok letelepedése szüntette meg. Azaz, a *Kárpátok és Közép-Duna közt a tótok itt voltak nemcsak a németek, hanem a magyarok előtt is. Itt a tót lakhelyek előtt magyar és német lakhelyeket emlegetni nem komoly dolog.*”

Skultéty büszke állítását e helyen is pont a nomenklatura bunkozta le!...

(Folyt. köv.) *Haraszty Károly*.

Törvények és Rendeleték tára.

Közlő: *Vajthó Lajos*.

(Folytatás)

34. § A rendes nyugdíjilletmény (végkielégítés) az állomány kimutatásban foglalt adatok alapján számított ki.

Ha valamely tanító magasabb rendes nyugdíjilletményekre (végkielégítésre) szerez igényt, akkor csak ezen igény érvényesítése és bizonyítása időpontjától lép annak élvezetébe, kivéve, ha beigazolja, hogy az állomány kimutatásba való hiányos, vagy helytelen bejegyzésben ő nem hibás.

Ezen szabály értelemszerűleg alkalmazandó, ha valamely tanító oly folyó nyugdíjilletményre való igényt érvényesít, mely őt az állomány kimutatás szerint meg nem illeti. Az esetleg felvett végkielégítés összege ilyen esetben az utólag elismert folyó nyugdíjilletményből való levonás útján méltányos időn belül hajtandó be.

35. § Minden módosítás, mely által a jelen törvény hatályossága alatt az állami gyakornokoknak, az állami hivatalnokoknak és a hátramardottainak a nyugdíjállományra, valamint a nyugdíjilletményre (végkielégítésre) és az ellátmányi illetményekre, vagy a nyugdíjjárulékokra és egyéb előnyökre (lásd: 11. cikk.) való igényei ujonnan szabályoztatnának, a kezdőszolgálatban álló tanítókra és a jelen törvény értelmében, valamely hivatalnok csoport rangosztályszerű járandóságai sorozott tanítókra, valamint mindezek hátramardottaira is alkalmazást nyer.

Ugyanez áll azon tanítókra, kik az illető csoportba sorozott személyek szolgálati járandóságai részösszegében megállapított remunerációt huznak.

36. § Azon tanítóknak, kik 1918. nov. 1. előtt helyezettek nyugállományba és azon tanítók

özvegyeinek és árváinak, kik ezen nap előtt hunytak el, ugyanazon járandóságok és kedvezmények járnak, melyek az államhivatalnokokat, illetve azok özvegyeit és árváit megilletik, vagy megfogják illetni.

Az illető tanítók szolgálati ideje, rangja és lényeges szolgálata előlépési határidei és a tekintetbe jövő esetleges egyéb feltétele a 15—23. és 26—30. §-ok határozmányai szerint bírálандók el.

Negyedik fejezet.

Átmeneti határozmányok.

37. §. Azon tanítókra, kik a jelen törvény kibocsátása előtt lettek alkalmazva, az előző határozmányok előírásai akként érvényesek, hogy a jelen törvény hatályba lépte előtt betöltött megszokott nélküli szolgálati idő a rangosztályszerű járandóságokba való sorozáshoz, az időelőlépéshez és az összes rendes és rendkívüli szolgálati járandóságok megszabásához beszámítatik. A rangosztályokba és fizetési fokozatokba való besorozásnál ezen idő a nép- és polgári iskolákon alkalmazott irodalomtanítóknak a népiskolai oktatási képesítővizsga letételétől számított, a külön vallásitanítóknak az eddigi országos törvények szerint kööltött javadalmazással való első alkalmazástól, a kézimunkatanítónőknek és a hivatalos melléktanítóknak pedig akként számított, hogy azon időből, mely az első alkalmazásuk óta eltelt, a D) csoportban négy év, a C) csoportban három év leszámított. A 4. § utolsó két bekezdése ezen esetekre is alkalmazandó. Ha ezen személyek az országos törvények szerint a végleges kinevezésükkor, valamely hosszabb időnek az előlépéshez való beszámítására bírnak igényvel, a szolgálati éveik az országos törvények szerint számítottak be.

A jelen törvény 5. §-a negyedik bekezdésének azon tanítókról szóló határozmányai, akik a 60. életévet és a 35. szolgálati évet betöltötték, nem nyer alkalmazást azon személyekre, akik a 60. életévet a jelen törvény kibocsátása alatt érték el.

Azon tanszemélyeknek, kik csak érettségi bizonyítvánnyal lettek véglegesen alkalmazva, a szolgálati éveik az előhaladásuk és az előléptetésük számára ezen első alkalmazás időpontjától számítottak.

38. §. Ha egy tanító a tényleges szolgálatban magasabb szolgálati járandóságokat és kedvezményeket élvezne, mint amelyek a jelen törvény előírásai szerint megilletnék, ezen kedvezményeket és a törvényes előbbi és az új összjárandóságok közötti különbséget személyi pótlékként megkapja azon ideig, míg magasabb fizetésbe (remunerációba) s egyéb járandóságokba előlép, mire a pótlék a megfelelő összeggel a fokozatos beszüntetésig kevesedik. Ennek azonban semmi esetre sem szabad a jelen törvény egyéb határozmányai terhére történnie.

A magasabb járandóságokra való igény megszűnik, ha a tanító a saját kérelmére már szolgálati állásba lépett, vagy ha szolgálati okokból visszahivatott az olyan állásból, melyben nem

végleges az alkalmazása.

39. §. Azon tanítók, kiknek a jelen törvény szerint az eddigi járandóságaik felmentetnek, a 23. §. szerinti nyugdíjjarulékot azon részösszeg után tartoznak fizetni, mellyel a nyugdíjba beszámítható járandóságaik emelkednek.

Az ezen, vagy egyéb jogcímen fizetett járulékok és illetékek, melyek fizetése alól az állami hivatalnokok mentesek, a tanszemélyeknek az 1918. okt. 31. óta letelt időért megtérítetnek.

40. §. Azon tanítóknak, kik 1918. okt. 31. után helyeztetek nyugállományba, vagy hagyták el az iskolai szolgálatot, a nyugdíjjarandóság (végkielégítés) a 26—29, 34 és 35. §-ok szerint állapítatik meg és fizettetik ki utólag, a nyugdíjjarulékok pedig a jelen törvény 33. §-a szerint.

Azon tanítók hátramaradottainak, kik 1918. okt. 31. után hunytak el, az ellátmányi illetményeik hasonlóképen a 30—35. §-ok szerint állapítatik meg.

320. számú törvény.

A magánjognak a házasságkötés alakszerűségeire, a házasság felbontására és a házassági akadályokra vonatkozó rendelkezéseinek módosítása.***

(Kelt. 1919. máj. 22-én. Kihirdetett 1919. jan. 13-án).

1 §. A házasság érvényességéhez kihirdetés és a házasságba való beleegyezés ünnepélyes kijelentése szükséges és pedig akár polgárilag, akár egyházilag.

2 §. A kihirdetés a megköltendő házasság közzététele és annak tartalmaznia kell mindkét házasság vezetőnevet és utónevét, születési helyét, foglalkozását és lakását, valamint felszólítást az iránt, hogy mindenki, akinek valamilyen házassági akadályról tudomása van, azt jelentse be.

3. §. A polgári kihirdetést a járási közigazgatási hatóság, saját statutummal bíró városokban pedig az állami közigazgatással megbízott községi hatóság, Szlovákországban az anyakönyvvezető fogatosítja.

Illetékes az a hatóság, melynek körzetében a házasságok rendes lakóhelye van.

Ha mindegyiknek más hatóság körzetében van rendes lakóhelye, úgy mindkét hatóság fogatosítja a kihirdetést.

A kihirdetést nyilvánosan a hivatalos hirdető táblán és megkeresés útján azon község hivatalos hirdető tábláján is ki kell függeszteni, melyben a házasságoknak rendes lakóhelyük van.

Ha a járási közigazgatási hatóságnál rendes hivatalos napok tartanak, úgy a házasság egy, vagy több hivatalos napon szóbelileg is kihirdetendő.

A házasságba való beleegyezés kijelentése

***) A jelen törvénynek csakis azon részeit közöljük, melyeket annak 30. §-a a volt magyarországi területeken hatályba léptetett. E törvény végrehajtásával a Szlovákország kormány meghatározott miniszterium 27/1920. rendelete szól, Gyűjteményünk 1920. évf. 152. oldalán jelent meg. Szerk.

csak azután történhetik, hogy a kihirdetés az illetékes közigazgatási és községi hivatalok hivatalos hirdető tábláján legalább tíznapiig ki volt függesztve.

4. §. Ha a házasulók valamelyike lakóhelyén még hat hete nem lakik, úgy vagy várni kell a kihirdetéssel, míg a hat hét betelik, vagy pedig a házasságot ki kell hirdetni abban a községben is, melyben az a házasuló hat hétnél hosszabb ideig lakott.

5. §. A kihirdetés érvényességéhez és attól függően a házasság érvényességéhez elegendő, ha a kihirdetés a 3. §-ban felsorolt hivatalok hivatalos hirdető tábláján legalább öt napon át ki volt függesztve.

6. §. Ha a házasulók a kihirdetés utolsó napjától számított hat hónapon belül házasságra nem lépnek, a kihirdetést ismételni kell.

7. §. A házasulók kérhetik a kihirdetés határidejének leszállítását, vagy az alól való teljes felmentést. A határidőt leszállítani fontos okokból lehet. A kihirdetés alól felmentést adni csak az ügy sürgőssége miatt, vagy akkor lehet, ha oly személyekről van szó, kiket általában már házasársaknak tartanak. Mindkét esetben azonban a feleknek nyilatkozniok kell az iránt, hogy tudomásuk szerint a szándékolt házasságnak mi akadályosincs. Ennek a nyilatkozatnak a hiánya nem akadályozza a felmentés hatályát.

A kihirdetés határidejének leszállítása a járási (községi) közigazgatási hatóság hatáskörébe, a kihirdetés alól felmentés a másodfoku közigazgatási hatóság hatáskörébe közel halálvesztély esetében pedig a járási (községi) közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Szlovákországban ezek a jogok a zsupánt illetik meg.

Kihirdetésre nincs szükség, ha a házassági akadály alól a házasság megkötése után adatott felmentés, de a házasságba való beleegyezést újból ki kell jelenteni. Ezen rendelkezés betartása esetében a házasságot úgy kell tekinteni, mintha mindjárt eredetileg érvényesen kötöttet volna.

8. §. A házasságba való beleegyezés a járási (községi) közigazgatási hatóság vezetője, vagy annak helyettese előtt (Szlovákországban az anyakönyvvezető előtt) két tanu és a hites jegyzőkönyvvezető jelenlétében jelentendő ki. Illetékes az a hatóság, mely a házasságot kihirdette. Nem illetékes hatóság előtt csak az illetékes hatóság felhatalmazása alapján lehet a beleegyezést kijelenteni.

9. §. A házasságba való beleegyezés képviselő útján is kijelenthető. Szükséges ehez a II. foku közigazgatási hatóságnak (a zsupánnak) az engedélye. Az a személy, akivel a házasság megkötendő, a meghatalmazásban pontosan megjelölendő. Ha a meghatalmazás nincs így kiállítva, úgy a házasság érvénytelen. Ha a meghatalmazó a meghatalmazást visszavonta előbb, mintsem a házasság megkötöttet, úgy a házasság érvénytelen, de a meghatalmazó köteles mindazt a kárt meg-

téríteni, melyet a visszavonással okozott.

10. §. A házasság megkötéséről bejegyzés szerkesztendő, melyet a házasságfeleken kívül mindkét tanu és mindkét hivatalos személy aláír. A bejegyzés eszközésétől és annak mikénti szerkesztésétől a házasság érvényessége nem függ.

11. §. A járási (községi) közigazgatási hatóságok (anyakönyvvezetők) a kihirdetésekről és a házasságkötésekről a kihirdetések könyvét és a házassági anyakönyvet vezetik és azokból kívánatra hivatalos bizonyítványokat adnak ki.

12. §. A polgárilag már összeadott feleknek akarátára bizatik, vajjon az egyházi szertartásnak is alá akarják magukat vetni. Ha a házasulók kizárólag egyházi házasságot kötnek, úgy a kihirdetés és az összeadás az illetékes lelkésznél történik. Ha a házasulók különböző vallásuak, úgy a kihirdetés mindket lelkésznél, az összeadás pedig a házasulók akarata szerint azok egyikénél, vagy mindkettőjüknél történik.

Az egyházi kihirdetés az istentiszteleten a hívek előtt három vasárnapon vagy ünneppardon fogadosittatik. A házasság érvényességéhez legalább egy kihirdetés kell.

Az egyházi kihirdetésnél és összeadásnál is hatályos a jelen törvény 2., 6., 7., 9 §-a és amenyiben a 12. §. másként nem rendelkezik megfelelően, hatályosok a 3. (1 és 2. bek.) 4, 8, 10 és 11. §-nak rendelkezései.

25. §. /..... az 1894. évi XXXI. magyar t. c. 25-ik §-ának rendelkezései hatályon kívül helyeztetnek.

29. §. Házassági ügyekben a járási (községi) közigazgatási hatóság határozata ellen a másodfoku közigazgatási hatósághoz lehet felfolyamodást beadni. A másodfoku közigazgatási hatóság határozata ellen a felfolyamodás a belügyminiszterhez megy. Szlovákországban az anyakönyvvezető határozata ellen a zsupánhoz lehet felfolyamodni, a zsupán határozata ellen a belügyminiszterhez. A felfolyamodások nincsenek határidőhöz kötve és a 3. foku hatósághoz lehet felfolyamodni mindkét alacsonyabb foku hatóság egyező határozata ellen is.*

30. §. A jelen törvény 1—12. §-ainak, 25. §-ának az 1894. évi XXXI. magyar t. c. 25. §-ának hatályon kívül helyezésére vonatkozó, valamint 29. §-ának rendelkezései Szlovákországra is vonatkoznak.

31. §. A jelen törvény 1—12. §-ainak rendelkezései a kihirdetés után egy hónappal lépnek hatályba, egyéb rendelkezései a kihirdetés napján. Mindezen rendelkezések, melyek a jelen tör-

*) Eddig a törvényhatóság első tisztviselőjének ezen határozata ellen, mellyel a polgári tisztviselőnek (anyakönyvvezető, főszolgabíró és r. t. városi polgármesterek) a házasságkötésnél való közreműködést, vagy az anyakönyvvezetőnek a kihirdetést megtagadó határozatát helybenhagyta, vagy melyet elsőfokulag ily értelemben hozott, kérvénnyel a törvényszékhez kellett fordulni, amelyek végzése ellen 8 nap alatt az ítélőtáblához lehetett felfolyamodni. Szerk.

vénnyel szabályozott kérdésekre vonatkoznak, hatályukat veszítik.

32. §. A törvény végrehajtásával az igazságügyminiszter és a belügyminiszter bizatik meg.

Megjegyzés: E törvény azért hézagos, mert a minket teljesen nem érdeklő §-ok közlését feleslegesnek tartom. V. L.

H I R E K:

— **Antal Gyula lelkészi jubileuma.** Január 26-án meleg ünnepségekben részesítette a lévai református gyülekezet szeretett lelkészét: Antal Gyulát tízéves lelképásztori szolgálata emlékére. Az ünnepség feladata kettős. Egyik oldalról: ez az ünnepség, a református öntudat megjelenítése, amidőn a lelkész életében a református egyházi közösség az evangéliumi vezető személyiség munkáját, eredményeit, küzdelmeit ismeri, méltatja s köszönti. Másik meg: alkalom ez az ünnepély, hogy a református egyház életigazságait kifelé mutassa fel olyan világban és világgal szemben, amely tagadja azokat. Antal Gyula, aki a város polgármestere s lelkészi karunk egyik kimagasló személyisége, a Lélek munkása s az Evangélium gyakorlója, — mondjuk meg, — méltó erre a megemlékezésre.

A gyülekezeti ünnepély a templomban kezdődött, ahol Soós G. Endre nagyodi lelkész imádkozott és tartott bibliamagyarázatot Máté 5: 17—20. v. alapján. Az ünnepi előadást Balogh Elemér püspök, konventi lelkészelnök tartotta meg „A hugenotiák és magyar kapcsolataik” címmel. Az előadásban szólt a tudós püspök saját, önálló forráskutatásai alapján azokról a személyekről és történelmi tényekről, amelyek a francia és magyar nemzet közt voltak és előadása végeztével üdvözölte az ünnepelt lelkészt. Czeglédy Pál a barsi református egyházmegye esperese az egyházmegye s Dr. Nagy Béla presbiter, egyházmegyei gondnok az egyházközség részéről köszöntötte Antal Gyulát. Az üdvözlő szavakra meghatottan válaszolt a jubiláns lelkész, amikor utalt arra, hogy minden eredmény egyedül Istentől származik, akinek dicsőségét kívánja szolgálni magános és egyházi munkájában. Az ünnepélyt Szabó S. Zsigmond bajkai református lelkész, a barsi lelkészegyesület elnöke zárta be imádsággal.

A vallásos ünnepélyt művészi irányban emelte Dóka Sándor kántortanító vezetése alatt a Protestáns Leánykör énekkara, amely Pekarik Gizella szép szóvalával két énekszámmal működött közre s a református ifjúság vegyeskara, amely egyszer énekelt. Művészi élmény volt Schiller Gyula zenetanár orgonajátéka. Meg kell emlékezni a Leánykör három, igazán szép szavaltató nyújtó tagjáról: Koncz Jolánról, Taubinger Ilonáról és Vízi Jolánról, akik jelentősen járultak az ünnepély sikeréhez.

A templomi vallásos ünnepélyt a városi szin-

háztérben kétszázharminc terítékes zenés, társasvacsora követte, amelyen számos pohárköszöntő hangzott el a város valamennyi egyházi, állami s kulturális alakulata részéről.

Ime, ez az ünnepi megemlékezés bizonyíték arra, hogy a gyülekezet becsüli, szereti s hálás a munkás, lelkes, igaz, építő lelképásztora iránt! Az ünnepély megrendezése különben Dr. Nagy Béla presbiter, egyházmegyei gondnok, Csekey János és Szabó Dániel egyházközségi gondnokok közös, sikerült műve.

— **A theologiai és középiskolai internátus javára** legutóbbi nyugtázásunk óta a következő befizetések történtek: 1935. II. félévi kamat 1495 K., *Bary Gyula* esperes *Bereg* 333 K., *a beregi ref. egyház* presbitériumának tagjai 65 K., *Szekeres István* ref. tanító *Veskócz* 1000 K. Egyenleg az internátus javára 1936. jan. 27. én: 105.888 K. Sajnos, igen sokan vannak még, akik teljesen megfeledeztek ígéretükről s így késleltetik a nemes cél megvalósítását.

— **Lelkészválasztások.** A nagyszeretvái gyülekezet február 2-án egyhangú lelkesedéssel *Szilágyi László* miglénczi lelkészt választotta meg lelkészévé. Ad multos annos!

A *gáti* református gyülekezet január 21-én töltötte be *Sütő Áron* elhalálózásával megüresedett lelkészi állását. A gyülekezet egyhangúlag *Kiss Gyula* volt konventi-, majd püspöki titkárt, jelenleg nagydobronyi hitoktató-lelkészt választotta meg lelképásztorává. Isten áldása legyen az új lelkészen és a *gáti* gyülekezeten.

— **Gyász hírek.** *Dobos Sándor* ladamóci lelkész, felszempléni egyházmegyei főjegyző, sok szép reménységre jogosító fia, a kassai reálgimnázium IV. osztályu tanulója, január 17-én aghártyagyulladásban elhunyt. Igaz részvétellel kívánjuk a porig sujtott szülőknél, hogy legyen a hitük látássá, hogy erőt nyerjenek a sulyos próba elhordozásához.

Dr. Hoekstra Tjeerd a kampeni Theologiai Főiskola ny. r. tanára, munkás életének 56-ik évében jan. hó 20-án elhunyt. A megboldogult mint a bölcsészet, lélektan és gyakorlati theologia előadója, irodalmilag is jelentős tevékenységet fejtett ki. Művei közül a református szempontok figyelembevételével megírt Bölcsészettörténete, valamint Református Homiletikája nevét hazáján kívül is ismertté tették. Már a háboru alatt is, de még inkább annak befejezte után élénk figyelemmel kísérte a magyar református egyház életét. 1931-ben a pápai főiskola 400 éves jubileumán, mint Rector Magnificus képviselte a kampeni Theologiai Főiskolát. Ez alkalomból őt, a theologiai tudományok jeles művelőjét, a Kampenban tanuló pápai diákok atyai pártfogóját a dunántuli egyházkerület theologiai akadémia tiszteletbeli tanárrá választotta. Korai halála sulyos vesztesége egyháznak, iskolájának. A pápai főiskola megbizta *Dr. Trócsányi Dezső* főiskolai igazgatót, hogy fejezze ki a főiskola részvétét a kampeni Theologiai Főiskola tanárikaránál és az elhunyt kartárs családjánál.

— **A Bratislava-Pozsonyi Református Keresztyén Diákinternátus és Menza** hálás szívvel köszöni mindazon adományokat, melyeket e lap multkori számában kimutattunk és kéri mindazokat, akiknek gyűjtőivet küldöttünk, sziveskednének a rend kedvéért ezen íveket is az intézet Bratislava-Pozsony Edl utca 9 sz. alatti címére visszaküldeni még akkor is, ha a gyűjtés esetleg eredménytelen maradt volna. Református Keresztyén Diákinternátus és Menza Bratislava-Pozsony.

— **Az abaujszina református lelkészi hivatal nyugdíjas, vagy elbocsájtott, munkaképes tanítónak, vagy tanítónőnek 2 szabás, melléképületekkel, kerttel ellátott lakást bocsájt rendelkezésére belmissziói munkában való segédkezése fejében. Ugyanott egy használt, de jókarban levő harmónium megvételre kerestetik.**

— **Vallásos est Balazséron.** Szépen sikerült vallásos estét tartott január 28-án a kicsiny, de lelkes balazséri gyülekezet. Gyülekezeti ének után Szabó Károly nagybégányi lelkész imádsága készítette elő a híveket az ige befogadására, amelyet Dr. Nagy Lajos kisbégányi lelkész hirdetett. Ezt követőleg a balazséri református férfi-énekkar énekelt egy szép éneket a Galgóczy Gyula helybeli lelkész vezénylete mellett. Ezután Horváth Győző macsolai lelkész tartott előadást a bibliáról. Ruzska Bertalan jánosii lelkész imádsága és gyülekezeti ének zárta be a vallásos estét, amelynek perselypénzét a presbitérium a református árvaházak részére szánta. A vallásos est után a Galgóczy Gyula terített asztalának voltunk szivesen látott vendégei.

— **A beregi egyházmegyei Macsola egyházközségében** megalakult ref. nőegylet megalakulását azzal örökitette meg, hogy 800, azaz nyolcszáz koronát kitevő helyi gyűjtést eszközölt a ref. templomba bevezetendő villanyvilágításra s ezt a bevezetést elkészítetvén, az áldozatkész szívek megmozdulását jan. 23-án csütörtökön 7—1/29-ig tartó vallásos est keretében ünnepelte meg, a lelkes egyháztaggokkal telített templomban Isten dicsőségére s a felekezeti különbségre való tekintet nélkül összegyűlt nagyszámu résztvevők lelki épülésére. E vallásos estét Izsák József beregszászi s. lelkész buzgó imája, Lengyel Pál ugyancsak beregszászi s. lelkésznek a XXV. zsoltárról, mélyvallásos érzéssel aláfestett igehirdetése, Orosz Imre halábori lelkésznek a biblia használatára és gyakori olvasgatására buzdító szívből jövő és szívhez szóló szabad előadása, az imádkozó s. lelkész és Simon Béla helybeli vasárnapi iskolás szavalata tette azzá, hogy ezen az első, de a közóhajra nem utolsó vallásos estén, csakugyan mindannyian Istenhez emeltük szívünket. Az áhitatot fokozta

Horváth Győző helybeli lelkész az adakozók névsorának a felolvasásával s a vendégül hívott előadó lelkészek szívből jövő és szívhez szóló működésének a megköszönésével, bizonyosságot tevéen hogy 6 évi macsolai működésének ez a legszebb estéje, amikor megtalálta, hogy kálvinista Sionunknak az a közsiklája, amelyen újra kell építeni: anyaszentegyházunkat: a minden áldozatkész krisztusi szeretettől áthatott női szív, amely örül, vagy bánkodik, de mindenkor Istenhez tud emelkedni s oda emel másokat is.

— **A magyarországi ref. theologiai tanárok** jan. 31-én és febr. 1. napjain Pápán tartották szokásos évi konferenciájukat, amelyen a következő kérdések tárgyalásával foglalkoztak. Isten szuverénitása és az állam Kálvin tanításában. Előadás: Dr. Bohatec József bécsi egyetemi tanár, a neves Kálvinkutató. Kálvin hatása az erdélyi kálvinizmusra a 16. és 17. században. Előadás: Dr. Nagy Géza, Kolozsvár. A bibliai kommentártervezet ügye. Dr. Erdős Károly, Debrecen. Egyetemes egyháztörténeti compendium és magyar református egyháztörténeti kézikönyv a Parochiális könyvtárban. Dr. Tóth Endre, Pápa. Református főiskolai könyvtáraink. Dr. Varga Zsigmond, Debrecen. Hollandiában járt theologusok szövetségének megalakítása. D. Dr. Kállay Kálmán, Debrecen. Tantervi kérdések. Dr. Trócsányi Dezső, Pápa. Végzett theologusok a debreceni egyetem bölcsészeti karán. Dr. Mátyás Ernő, Sárospatak. A genfi kálvinista kongresszuson való részvétel ügye. Dr. Marton János, Sárospatak. Külföldön szerzett lelkészi oklevelek honosítása. Dr. Tóth Endre, Pápa. Theologiai tanárok gyermekeinek részesedése az ORLE nevelési segélyében. Dr. Pongrácz József, Pápa. Külföldön járt diákjaink számontartása. Dr. Török István, Pápa.

— **Vallásos irányu, komoly erkölcsi tartalmu színművek.** V. Sipos Ida színművei. A sokoldalú, ismert, sőt kiváló író, aki református egyházunk hitigazságait, általában a református életszemléletet férfias bátorsággal viszi be a munkáiba, kiforrott művészettel irt szindarabjainak előadási jogát, amelyben a gépirásos szindarab ára is benne van, a következőkben hozza az érdeklődők tudomására: egyfelvonásos darabok jogdíja: 5 P, háromfelvonásosé: 10 P. Két darab előadása esetén 8 P. Mindennemű megkeresés, vagy más szerző címére: *Kecskemét, Széchenyi utca 57/a.* küldendő. Szerző az eladott darab kéziratát nem kívánja vissza.

Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe a komoly vallásos darabokat.

Induló nőszövetségi és leánykörti munka propagálására igen hasznos szolgálatot tehet Sipos Károly: „Leánykör“ c. egyfelvonásosa. Gépirásos alakban kapható szerzőnél (Nagyrabé) 1 P ellenében, ami postautalványon küldhető. Nem reflektál külön szerzői jogra, tekintettel a célra.

Dr. Szabó Lajos oradea-i (Nagyvárad) lelkész színre alkalmazta Jókai Mór: „Rézpataki lel-

kész" című vallásos tárgyú elbeszélését. De megjelent ezenkívül Dr. Szabó Lajosnak egy másik eredeti vallásos tárgyú színműve is: „Az Ur ítél”. Igen alkalmas színdarab anyáknapjára. Megkeresések Dr. Szabó Lajos címére küldendők: Oradea, (Nagyvárad) Calea I. Maniu 6

— **Az egyházfegyelem** idejében való alkalmazásának sok jelét tapasztalják ott, ahol alkalmazzák. Pl. a magyarországi tiszáninneri egyházkerületben még az egyházkerület hivatalos lapjában is közléseket a fegyelmi ítéleteket és pedig a hivatalos közlemények rovataiban. A f. évi 2-ik számban is olvasható, hogy a szini egyházköztség Kovács János dobódeli lakos egyháztagot a káros reverzálás miatt 5 évre eltiltotta az urvacsorától. Az erélyes fellépés itt is használt, mert ugyanazon lap f. évi 5-ik száma jelenti, hogy a szini egyház az említett ítélete hatálytalanított, mert a nevezett egyháztag hibáját jóvátette és a gyülekezet előtt nyilvános bűnvallást tett. Erőtlenségünknek alig van kiállóbb jele, mint az, ha nem merünk fegyelmezést gyakorolni.

— **Tájékoztató.** A pozsonyi püspöki iroda kívánságára ismét közöljük azon értesítést, hogy a Pálóczi Czinke István összes vallástani kézikönyvei — így konfirmációs kitéje is — egyedül a beretkei árvaház igazgatóságánál kaphatók. (Beretka pp. Gemerská Panita). Hiábavaló és felesleges tehát e könyvek megrendelésével a nevezett püspöki irodát zaklatni.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

68/1936. sz. Nagykapos, 1936. január 28.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi miniszter referátusa 1936. január 9-én kelt 24242/35-I/P sz. átiratában, illetve 1/1—36. sz. körlevelében arról értesítette az itteni hivatalt, hogy minden iskolában a tankötelesokről nyilvántartási

lap vezetendő. Ez az intézkedés a referátusnak 1921. március 31-iki 14550/I-2! sz. végzése alapján történik, amelynek értelmében a beiratkozásnál a nyilvántartási lap is kitöltendő s minden évben kiegészítendő. Abban az esetben pedig, ha a tanköteles elköltözködik, a nyilvántartási lap azonnal megküldendő az illetékes iskola igazgatóságának. A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa ez uton is felhívja az illetékesek figyelmét, hogy a nyilvántartási lapot pontosan vezessék és minden egyes esetben a fenti rendelet értelmében járjanak el.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

69/1936. sz. Nagykapos, 1936. január 28.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusának 1936. január 18-án kelt 102752/35-I/3 sz. átiratában, illetve 1/2-36. sz. körlevelében ezt írja az itteni hivatalhoz:

„A prahai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium 1935. december 28-iki 164952/35-I/2 sz. átiratában arról értesítette a bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusát, hogy a Csehszlovák köztársaság kormánya 1935. december 20-iki határozatával meghosszabbította az 1933. december 22-iki határozatának érvényét, amelynek értelmében (104/1926. sz. törvény 1. §. 2. bekezdés) engedélyezi az előleget a felemelt tanítói szolgálati illetményre 1936. január 1-től december 31-ig. Ezen engedély a minisztertanács 1934. december 14-iki határozatát változatlanul érvényben hagyja.

Ezen körlevél értelmében az 1935. évi 37. sz. (30343/34. sz.) körlevél 1936. december 31-ig érvényben marad.

Miniszter helyett: Ballo s k.“

A fenti körlevelet tudomásul s a tanítók részére mihez tartás végett közlöm.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban. Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výtplatné povolené riaditeľstvom poš a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkézi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Quo usque tandem?...

Az egyik legelterjedtebb szlovák hetilap, a „Slovenský Týždenník“ január 30-iki számában, feltűnő helyen és feltűnő betűkkel kiáltja világgá, hogy „kés van a szlovák kálvinisták nyakán.“ A kést illetőleg azonnal magyarázattal is szolgál, mert ugymond: „Még ma is akadálytalanul folyik a falánk magyarosítás. Magyarul prédikálnak a szlovákoknak. Magyarul tanítják a szlovák gyermekeket.“ Ezek a főtételek, melyekről hosszú cikk következik s több abauji egyházat, sőt egy lelkészt is név szerint említve, adatai úgy vannak beállítva, hogy még a jóhiszemű szlovák olvasó is fölháborodjék ellenünk.

Hallgatással menjük-e el ismét ezek mellett a nem először hangoztatott, újra, meg újra ráncszórt vádak mellett? Amikor a cikk írója azt is bejelenti, hogy „ezekről a jogtalanságokról már az iskolaügyi miniszter ur is tud?“ Nem, nem mellőzhetjük hallgatással az örökösen megújuló vádaskodást. Mi távolabb lakunk ahoz, semhogy a felsorakoztatott adatokat ellenőrizhetnénk, vagy cáfolhatnánk, de meg vagyunk győződve afelől, hogy azok cáfolhatók.

Az egyik vád az ellenünk, hogy „telhetetlen, falánk módon, végső erőfeszítéssel, még egyre folyik nálunk a magyarosítás.“ Mi magyarosítunk? 1936-ban? Difficile est satiram non scribere, mikor szemem előtt az élő példa, hogy ifjabb nemzedékeink mennyire szlovákosodnak.

A másik vád ez: „Az abauji esperes elmerete rendelni (!), hogy egy tiszta szlovák (?) faluban (Petőszinyén) minden második vasárnap magyar istentisztelet tartassék.“ Csakugyan tiszta szlovák falu-e az? Elképzelhetetlennek, lehetetlennek tartjuk, mert egyházunknak, de különben az egész protestantizmusnak fundamentális elve, hogy Isten igéje mindenkinek a tulajdon anyanyelvén hirdetendő. Bizonyosra vesszük, hogy ha szlovák faluban magyar istentiszteletet tartanak, akkor ott magyar anyanyelvű hívek is vannak kellő számmal. De erről hallgat a kérdéses újságcikk, ellenben úgy tünteti föl a helyzetet, mintha püspöki hozzájárulással és esperesi rendelkezésre, de saját elhatározásukból is, ottani lelkésztársaink magyar istentiszteletre kényszerítenék a szlovák híveket.

A cikk nincsen aláírva. Kinek telik benne kedve, vagy kinek válik hasznára, hogy egyházunkról ilyen torzképet fest? Nem tudjuk, ki az, akinek használ; de tudjuk, hogy nekünk árt vele! Egyházunk 18 év óta exlex állapotban vergődik. A mostani köztársasági-elnökválasztás után már-már reménykedtünk, hogy az államhatalom talán barátságosabb szemmel tekint reánk. Ekkor jön ez a cikk és országszerte elkürtöli állításait, amelyek nagyon alkalmasak arra, hogy az amugy se tulbarátságos szlovák közvéleményt ismét ellenünk ingereljék. S nem elő-

ször történik ez. Szinte tervszerűen ismétlődik ugyanez a nóta, valahányszor kissé enyhül a hangulat. Vajjon véletlen volna ez? Vagy szánt-szándék? Kongrua megállapítás idején vagyunk. Tájékozatlanság vetette papirra ezeket a rólunk terjesztett téves adatokat? Vagy rosszakarat?

Quo usque tandem abutere Catilina patientia nostra? Meddig nézzük el, hogy állandóan vádaskodnak ellenünk? Ha ez tájékozatlanságból történik, akkor hol késik a felvilágosítás? Ha pedig rosszakaratból, akkor meddig késik a törvényes eljárás? Föltéve, de meg nem engedve, hogy a vádak helytállóak, tennünk kell ellenük. Ha pedig

alaptalanok, nem szabad engednünk, hogy ráncszáradjanak. Mert nemcsak az abaujiakat, hanem egész egyházunkat, egész papságunkat érintik és feketítik azok. Mély tisztelettel ajánljuk tehát főtiszteletű vezéreink megfontolásába azt a védekezési módot, hogy konventünk egy arra alkalmas megbízottja által a rólunk megjelenő cikkeket kísérvé figyelemmel. A tévedéseket cáfolja meg, nemcsak ebben a mi szűk körre szorított hivatalos lapunkban, hanem a sajtótörvény alapján magának az illető hirlapnak hasábjain. A rosszakaratu rágalomokkal, izgatásokkal szemben pedig vegye igénybe a törvényes védelmet.

(K. T. I.)

Levéltöredékek a szenvedések tengeréről.

Ez év febr. 11-én mult 260 éve annak, hogy magyar ref. egyházunk történelmének talán a legnagyobb próbára vetett, de a próbát diadalmasan kiállott hősei, a gályarabok megszabadultak.

Hir szerint az évfordulót követő vasárnapon Debrecen minden ref. templomában, de valószínűleg másutt is, megemlékezés történik e nevezetes eseményről, amely annak idején — 260 évvel ezelőtt — az egész nyugateurópai protestáns világot foglalkoztatta és megmozdította. Hogy a debreceni reformátusság emlékezésre buzdul, ez ősi, hagyományos lelkülete mellett annak is köszönhető, hogy a város ref. jellegét ma is szembeütően kidomborító központjában, a nagy templom és a kollégium között ott áll a gályarabok emlékoszlopa, szüntelen emlékeztetve az egymásután következő nemzedékeket az elmondhatatlan szenvedésekben is állhatatosan kitartó, bizonyágtevő hőökre, akik nehéz küzdelmeik közepette Debrecen is felkeresték segítséget kérő levelökkel és bizó reménységgel néztek erre az egyházra, amely a ref. protestantizmusnak akkor is a legerősebb vára volt.

Nekünk szlovenszkói és kárpátaljai reformátusoknak nincs monumentális gályarabemlékoszlopunk, legfeljebb kis templomaink falában tűnik elő itt-ott egy-egy szerény emléktábla, mely a gályarab ösök emléket hirdeti, de az emlékezésre a jogunk

és okunk egy szemernyivel sem kevesebb, mint a hatalmas, nagy kálvinista emporiumoké, mert a mi emlékezésünknek minden fényes, külső jelnél nagyobb súlyt és tartalmat ad az a tény, hogy a történelemnek e kiváló hőseit tulnyomó nagyrészben a mi vidékünk adta. Mi e csodálatraméltó hőök lábai nyomát taposunk, az ő gyülekezeteikben hirdetjük azt az ígét, amelyért ők hitvallókká és vértanukká lettek. Itt-ott ugyanazon templomban zug a zsoltár ma is, százas anyakönyvek elsárgult lapjairól kezök vonása nyomán olvassuk és tudakozzuk a régi írásokat. Amíg ezt az egyházat szolgáljuk, ha akarnánk sem tudnánk megszakítani ama drága lelki kötelekeket, amelyek bennünket velök a századok ködös távolságán át is összekötnek.

Hogy miért épen a mai Szlovenszkó termelte nagyobb részben és kisebb részben a mai magyar Dunántul nyugati része a a gályarab- és velök együtt gyötrelmes fogóságban sinylődő hitvallókat, az könnyen érthető azok előtt, akik ismerik az akkori földrajzi és politikai helyzetet. Akik tudják azt, hogy a Habsburg királyok és velök minden magyar és protestánsellenes akcióban egy követ fuvó katolikus klérusnak csak ezekre a vidékekre terjedt ki abban az időben a hatalma. Ha hatalmuk a régi ország egész területére kiterjed, akkor ma alig volna olyan protestáns gyülekezet, amely ne dicsekedhet-

nék hitvalló vagy vértanu prédikátorral „ad maiorem Dei gloriam.“ Világos és biztos példát mutat erre a mai gömöri ref. egyházmegye helyzete, amelynek 19 egyházból 20 lelkészt és 2 rectort hurcoltak el. A Rima, Balog és Sajó völgyén föl egészen a magyar nyelvhatárokig egyszerre minden gyülekezet pásztor nélkül maradt. Szelepcsényi, a magyar kath. érsek kitűnő tanítványa lett Valerianusnak, a pogány császárnak, aki 14 századdal azelőtt ugyanezen módszer szerint, a pásztorok kiiktatása által akarta elpusztítani a keresztyén egyházakat.

Nem sikerült sem az egyik, sem a másik törekvés. A Nérók, Trajánusok, Déciusok, Valerianusok és Diokletianusok véres kísérletei épügy összeomlottak, mint a nagyhatalmu „keresztyén“ katolikus püspökök és érsek: az Oláh Miklósok, Szuhayak, Szelepcsényiek, Kollonicsok és a többiek sok romlást és siralmat okozó törekvései.

Az evangélium fényét és igazságait nem olthatta el, nem fojthatta meg sem a vértenger, sem a máglyatűz, sem a tömjénfüst. A földi hatalom minden erőfeszítése és üldözése csak arra volt jó, hogy kétségbevonhatatlan bizonyosságokat szolgáltatson az evangélium igazságainak elpusztíthatatlan életereje mellett. Ha semmi más bizonyosságunk nem volna a multból, mint gályarabjainknak megkínzott, megtépett és összetört, de mégis diadalmas kis csapata, ez egyedül is világgá birná kiáltani azt, hogy ott égi erők működtek, hogy a protestáns keresztyénségnek joga van az élethez, mert Isten által előirt missziója van a világban.

Ezért jó nekünk időnként szemügyre vennünk a nehéz idők fényes bizonyságait. Lássunk félelmetes mélységeket, de lássuk meg az Isten kezét, aki átvezeti azokon a kísértésben is állhatatosan kitartókat.

Erre tanítsák a mai nemzedéket az alább következő levelek, mint letörött darabjai a gyötrelmek közt vivódó, de mindvégig hűséges lelkeknek.

Kocsi Csergő Bálint levele Nápolyból Debrecenbe 1675.*

„Az ur Isten szerelmes szent Fiaért oltalmazza meg kegyelmeteket szegény megnyomorodott nemzetünkkel, minden siralmas tovább való változástól, hogy minden nyomorúságban lévőekkel együtt minket is könyörgésével és vigasztalásával

*) Filó Lajos közlése nyomán 1863-ból.

alkalmas időben segíthessen kegyelmetek.“

„Tiszteletes uraink, sok nyomorúságok által édes nemzetünk közül való siralmas titkon és erőszak által lett kihurcoltaiásunknak utánna, ez siralmasabb nyomorúságoknak helyén, az szercesnek, maurusok, törökök és ez világnak cégéres lairai között minden emberi segítségtől és vigasztalástól megfosztottak lévén, éhségben, szomjúságban, szidalomban, káromlásban, vizen és szárazon még az oklatan barmok természetét is meghaladó kiméletlenül való erőszakos munkákban, kegyetlen, mezitelen testünknek minden személyünknek, időnknek és tisztünknek megkülönböztetése nélkül való vereségben, éjjeli-nappali rettegésben, testünknek, lelkünknek gyötrelmeiben, már öt egész hónapokat töltünk el, az urnak szabadítását várván. Az hegyekre vetjük ugyan szemeinket, de onnan is semmi segedelmünk nincsen. És mind ezek az keresztyénség között ez előtt hallatlan példájú nyomorúságaink is, nem tölthetik be ellenségeinknek bosszúálló ellenünk való indulatit: honnan lett hogy in Mensi Augusto harmincnyolc személyek száma szerint (jóllehet már hetünknek közülünk az urban boldog hála és hármunk az uton töltünk elávozása után, annyian életben nem volnánk) eladattainak, minden főre száz tallérokön, mind halálunkig a gályákon való rabságra, ha Istennek úgy teszik. Ez szertelen nyavalyába és nyomorúságba teljességgel elfogyatkoztunk és elbágyattunk, úgy annyira, hogy ha Isten arra rendeltetett emberek által szabadulást nem nyit, rövid időn a minket háborgatóknak örömeire teljességgel meg kell emésztelnünk, az mint hogy most is, mely nap ezt írám egy becsületes Augustanus Túrócz vármegyéből, Michael Paulovitz nevű atyánkfia, halva fekszik: a törökök és egyéb Isten ismeretin kívül valok között temetése lévén, a mint cselekszenek minden megholtakkal közülünk. A nagy Istennek irgalmasságira kérjük azért kegyelmeteket, hogy ez levelünkéből értvén hallatlan nyomorúságinkat, keserülje és szánja meg ügyünket és Istent érettünk való könyörgésével, az méltóságban helyeztetekért pedig szabadulásunk végett való esedezésével, kérni, engesztelni, serkengetni meg ne szűnjék kegyelmetek; az mint hogy életünk táplálására való alamisnát is szerzeni és szolgáltatni. Itt még élünk 26-haton kik között megvagyon Sellyei István uram szuperintendens Ecclesiarum in districtu Papensi. Köpetsi Balázs, Comáromi István győri, Bátorkeszi István veszprémi, Otrókocsi Ferenc rimaszécsi predikátorok több becsületes atyafiakkal együtt. Theate nevű városban non longe a Brundusio lábok a vas miatt való megsebesedése miatt tiszteletes Harsányi István rimaszombati és Miskolci Mihály fileki predikátorok, az lévai és más három atyafiakkal elmaradtanak, kiknek sem halálok sem életek felől semmi bizonyost ez napig nem tudunk. Az Kapuvárból és Sárvárból hozzánk hasonló nyomorúságra hozandó 20 becsületes atyafiak Istennek legyen hála megszabadultanak, az ide jövő

német tisztetek az ő vitézeit a velencések eloslatták és a tiszteket a szegény Rab atyafiakkal visszaküldötték Tergestum nevű városban, a hol megsarcoltanak a szegény atyafiak, sok vereségek és kizsárolások után az Tisztel. Már két levelet vettünk tőlük, melyben írják szabadulásoknak útját, módját az első 9. septembris, a másikat 1. octobris. Legyen az ur oltalmában kegyelmetek édes nemzetünkkel s minden kedvesivel együtt. Ad Neapolim ex Galera 5. octobris Anno 1675.

„Kegyelmeteknek a Christushan atyafia és esmérője Kótsi Bálint az Christus Jézusnak méltatlan foglya.“ (Folyt. köv.) Sz. I.

Presbiteri konferencia Badalóban.

A tiszaháti lelkészikör 1936. febr. 6-án tartotta évi rendes összejövetelét, mely alkalommal a tiszaháti presbiterek részére konferenciát is rendezett. A konferencia előtt istentisztelet volt a templomban, melyen *Bácsy Gyula* árvaházi lelkész imádkozott, majd *Vass József* csetfalvai lelkész prédikált a Csel. 2: 38–39. alapján, rámutatva, hogy egyházi életünk megújodása az egyes lelkek hitéletén kezdődhetik el.

Istentisztelet után a jelenlevő presbiterok átvonultak az egyház tanácstermébe, ahol a konferencia *Simon Zsigmond* asztélyi lelkész, belmiszioi előadó elnöklete alatt kezdetét vette. Bevezető szavaiban hangsúlyozta, hogy a presbiteri konferenciákra azért van szükség, mert a lelkek ébresztgetése a vezetők feladata és kötelessége. A presbiter pedig akkor lesz jó vezető, ha ismeri munkahelyének fontosságát s a reá váró munka nagyságát és komolyságát. Ezek után felkéri az előadókat előadásuk megtartására.

Toldy György benei lelkész: „Presbiteriség az őskeresztén korban“ címen tartott előadást. Előadásában rámutatott a mai kor betegségeire és tanácsalanságára, amely azért van, mert nincs egy vezérlő eszme, amely mindenkit testvérként tudna összefogni egy közös cél érdekében. Menynyivel más volt a helyzet az őskeresztén világban, amikor a Jézus Krisztus uralmáért való küzdelem fűtött minden lelket. Egy szövétnek, amelyik minden hívőt összekapcsolt, mindenkinek utat mutatott, amelyen haladni kell. Ezt a szövétneket tartották magasra a vezetők, presbiterok. Övék volt a szolgálat oroszlánrésze s a példaadás szent kötelezettsége. Boldogok voltak, hogy szolgálhattak, hogy a Jézus Krisztusról bizonyosságot tehettek. A bibliából idézett helyekkel világította meg a presbiterok Krisztus által elhívott életét.

Horváth Győző macsolai lelkész: „Presbiteriség a Kálvin korában“ címen tartott előadást. Kimutatta, hogy Genf városa a Kálvin presbitériuma által lett világító szövétnekké, mert ez volt a gyülekezeti élet szive. Nemcsak a földi értékek védelmezője, hanem a lelki kincsek gyarapítója is. Ma

is a presbitériumra vár ez a feladat, hogy a gyülekezeti életet kimélyítse, a Krisztus követését komollyá tegye. Ma is, mint Kálvin korában a presbitérium az erejét a fegyelmezésben találja meg.

Csonka Imre borzsovai lelkész: „A ma presbitere“ címen tartott előadást. Visszapillantva a múltba, nagy különbség van a reformáció korabeli presbiter és a ma presbitere között. A mi egyházi életünkben a presbitérium ugyszólván csak anyagi ügyekkel foglalkozó intézmény lett. Elsősorban pedig a lelkijavak védelmezőjének és gyarapítójának kell lennie, mert a lelki kincsek hozták létre a földi értékeket is. Mi lesz, ha a földi javak is kisiklanak kezeink közül s nem lesz lelki kincs, amely ismét létre hozza? Ezért szükséges a ma presbiterének lelki értékekkel telítkezni, hívő, bibliai reformátussá válni, hogy a lelki kincseket ne csak bírja, hanem gyarapítani, terjeszteni is tudja. Az egyházi élet tengelye a presbitérium, amelyen a komoly, Krisztussal-járó keresztyén élet örök isteni rendeltetése felé halad.

Az előadásokat több komoly hozzászólás követte, amelyek mindegyike megvilágította a jelenlevő nagyszámu presbiterok előtt hivatásuk komolyságát.

Ebed után a lelkészi kör tartotta meg értekezletét, melyen *Rátz Miklós* badalói lelkész elnökévé, *Toldy György* benei lelkészt titkárává és *Vass József* csetfalvai lelkészt jegyzőjévé választotta. Ezek után a kitűzött előadások kerültek tárgyalásra. *Horváth Győző* az egyházfegyelemről és a lelkészi szabadságojáról tartott előadást. *Vass József* a diaknátusról, *Orosz Imre* pedig a Podkarpatska Rus-i kulturegyesület és az egyházak viszonyáról. A lelkészi kör mindegyik tárgyról határozati javaslatokat fogadott el s azt az egyházmegyei lelkészértekezlet elé terjeszti.

Az értekezlet után vallásos est volt a templomban. *Vass József*.

I R O D A L O M.

Hozzászólás Czibor József művéhez és bírálatához.

(Folytatás.)

Czibor József könyvének 4-ik fejezetében a deáki református keresztén egyház történetét adja elő. A könnyen elérhető, kéznél fekvő forrásokat dolgozta fel egyháza iránt égő lelkes lobogással és *szubjektivitással*, melyből kitéremlik speciális célirányossága, mint amelyre ráesküdtött művének előszavában. Már pedig fokozottabb hasznot hozott volna egyházunk egyetemes történetírásának is, ha keze távolabbra nyul s feltárta volna azokat a kutfőket, melyek után „nyulkálni“ nem is olyan nagy fáradságába került volna. Értem ez alatt a közel fekvő archivumokat, *plebániákat* és családi levéltárakat.

Dedkinak és környékének reformálásáról nem tud biztos adatokat feltárni a szerző. „Anyaszent-egyházunk elindulásának történetét nem ismerjük... írja művében ő maga. Pedig éppen ezt feltárni lenne a legnagyobb büszkesége és célja a vérbeli történészeknek. Ehelyett Czibor csak vázlatos vonásokban teregeti elénk egyházának múltját. S ezt megteszi elég ügyesen. Kár azonban, hogy a továbbiakat illetőleg kellő figyelemre nem méltatta azt az irodalmat, mely *Szenczi Molnár Albert* és *Veresmarti Mihály* személye körül képződött. Ebből sok mindent tudhatott volna meg, pl. azt is, hogy *Sellyének* 1609. körül *Nagymagyari Agh Jakab* volt a predikátor, ki bizalmas baráti viszonyban élt a rekatolizáló *Veresmarti Mihállyal*. (A két predikátornak pöstyéni találkozója roppant érdekes dolog.)

Egyébként ez az *Agh Jakab* később komáromi „senior“ is leit, *Thury Etela* azonban *Agh Jakabot* állandóan *Magyari Kossa Jakabnak* nevezi munkájában, holott a komáromi városi évkönyvek következetesen *Agh Jakabról* beszélnek.

Czibor egyházának történetét egyéni felfogása szerint célzatosan nyújtja hiveinek. Ezt értem és helyeslem is. Az „*Actio Catholica*“ pezsdülő napjaiban erre szükség is van, hogy ellensúlyozzuk annak nem egyszer szertelen kilengéseit. De a történelemnek illetően „kifényesítése“... szigorú tárgyilagosságának ily egyéni szemüvegen keresztül történő letompítása meg nem engedhető. Egy monografiának tisztán kell visszatükröznie a múltat, — ellen esetben elveszti hitelességét s lesz a történeti műből, ... hitbuzgalmi irat, ez pedig más elbírálást igényel.

Czibor művének 42. oldalán oly *lutheránus* ellenakcióról beszél, melynek keserves hatásáról maig is panaszkodhatnak hivei. A kálvinizmus nagyobb elterjedésének akadályát nemcsak a katolikusok (különösen a jezsuiták) kérlelhetetlen opozíciója képezte, hanem a *lutheránusok* szivós aknamunkája és gyűlölete is, mely nagy európai viszonylatokban is, területi elterjedésének lehetőségében nagyon legyengítette a kálvini felfogás átütő erejét!...

A XVII. század 30-as éve körül dühöngő vallási zavarokban az okozta a katholicizmus vereségét, hogy soraikban megingott az összetartás. „*A protestánsok azonban ugyanolyan kevésbé tartottak össze. Nemcsak lutheránusok és kálvinisták között folyt a harc — ez már régtől úgy volt —, hanem az elszánt reformátusok is szembekerültek egymással ebben a harcban...*“ írja nagy művében a németek neves prot. történétírója *Ranke Lipót*. („A pápák története.“)

A deáki ref. egyház szomoruan-dicsőséges múltja szolgáljon tanulsággul, nemcsak a deáki atyafiaknak, de mindnyájunknak, hogy a széthúzás, egyenetlenkedés nemcsak a múltban volt sorvasztó hatása az egyházra, hanem ma is az!

A 6-ik fejezetben az *iskolát* tárja elénk *Czibor* s meglegeltlen veti papírra: „*Eklézsiánk minden-*

kor nagy 'sulyt helyez az iskolára'“ És látva a szép eredményeket, bizony mindnyájan szívesen osztozunk az ő effeletli örömeiben.

A 9-ik fejezet különösen felhívta figyelmemet. („*Anyakönyvek*“.) — A statisztika beszél itt! Szomorú a beszéde! „*A születések száma változó. Ma fogyó irányt mutat. . . Az egyke hozzánk nem a világbáboru után férközött be. Régebben már!*“ — írja a szerző. Szomorú megállapítás! S egy cseppet sem vigasztalnak meg engem *Czibornak* a következő sorai: „Örvendetes jelenség azonban, hogy az egyke átka nem általános, . . . de bizonyos körökre terjed ki“ . . . A baj megvan! Óhajtható, hogy az „egykebölcös“ vigasztalásait, reménytelenségét váltsa fel Deákiban is a jobb belátás és a boldogabb jövő perspektívája. S ezt a jobb perspektívát nem szabad kérdésessé tenni a deáki magyarnak sem!

A 23—24. fejezetekkel: „*Helyi szokások*“ és „*Milyen a deáki református ember.*“ — az író a folklorisztikus irodalomnak nagy hasznot hajtott. A népet azonban vissza kell szoktatni az ősi viseletéhez, mely szebb, mint a „modern“ ruházkodás. Vissza kell zökkenteni a mult tisztességes szokásaiba. Ma már jó példát mutat nekünk erre a: „*Gyöngyösbokréta*“

* *

Egyébként... *Czibor* könyvét szívesen köszöntöm

„*Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas!*“...
Haraszty Károly.

A házasság, a család és a gyermek.

A Kálvin könyvtár 11—12. száma. Okos Gyula, Szabó Imre, Dr. Tunyogi Szücs Kálmán, Dr. Szentpéteri Kun Béla, Muraközy Gyula, Dr. Viktor János, Dr. Gyulai Ernő tanulmányai. Budapest 1935. A Református Élet kiadása.

A magyar társadalmi élet egyik legégetőbb kérdésével foglalkoznak a kérdések avatott ismerői a 116 oldalas kis könyvben. A kor általános erkölcsi romlása elsősorban a családi élet kötelességeinek meglazulásában jut kifejezésre. A modern kor ezer és ezer szociális, gazdasági és erkölcsi problémája és az ezekben megnyilatkozó súlyos válság a családi keretek széthullásában lesz legjobban láthatóvá. Ma már a magyar falu életét sem szabad néznünk azzal a hamis romanticizmussal, mely az élet felszínes vonalait mögött nem látja meg azt a sok anyagi, társadalmi és erkölcsi nyomorúságot, ami ma a falu egészséges fejlődésének az útját állja.

Ott van a mai magyar élet egyetemes nagy sebe, az egyke, amely nemcsak szociális kérdés az idegen érdekű és szolgálatu nagybirtokok fojtogató karjaiban, hanem erkölcsi probléma is, mert hiszen nyilvánvaló, hogy a nagy társadalmi és szociális kérdések csak gazdasági úton meg nem oldhatók. Ide az erkölcsi, tehát a lelkiélet megújodására is szükség van! Az egyke, mint erkölcsi probléma jelentkezik ott, ahol az emberi

lélekből kipszult a szolgálat, az önfeláldozás és a másért való áldozat szenvedélyes érzése, ahol az anyagi erők megölik az emberi lélek magasabb, tehát anyag és föld feletti vágvait.

A megszületett gyermekéért, ha a szülők egyes vallásuak, megindul az egyházak részéről az egyik oldalon a hatalmi túllépésből, nagyzási hóbortból, mohó kapzsiságból eredő kiméretlen hajszas a másik oldalon az elkeseredett, de igazságának tudatából táplálkozó rendszertelen és kétségbeesett védekezés. Jelenkezik e kettő között a magyar család békéjének és nyugalmanak teljes feloldása.

Ezekre a súlyos kérdésekre igyekeznek az előadók feleletet, illetve a megoldásokra javaslatot adni. Mindenütt a ref. keresztyénséget jellemző tárgyilagossággal, de egyszersmind a magyar és református jövődjéért aggódó szeretettel is. A füzet hasznos szolgálatot tesz mindazoknak, akik ma az első vonalakban küzdenek református népünk és egyházunk megtartásáért.

Varga Imre.

H I R E K:

Értesítés. A szlovenszkói ungt egyházmegye kebelébe tartozó lelkészi és tanítói hivatalokat ezuttal értesítem, hogy a Nagykaposra febr. 25—28-ra tervezett vasárnapi iskolai kurzus közbejött akadályok miatt április hónapra lett elhalasztva.

Szürte, 1939. február 10.

Gencsy Béla

ref. lelkész, belmissziói előadó.

— A Pozsonyi Református Keresztyén Diákinternátus és Menza céljaira adott adományok és gyűjtések kimutatása.

II-ik közlemény.

1936. január hó 15-től — február hó 10-ig.

Adományok:

Egy magát megnevezni nem akaró jótevőnk 3.000 Ké, Dr. László Kálmán főorvos, Somorja 200 Ké. (közjegyzői díszleletdíj helyett)

Növendékek karácsonyi gyűjtései:

A komáromi egyházmegyéből: Kurucz Géza Deaki 65 Ké.

Egyházmegyék karácsonyi gyűjtései:

Barsi egyházmegye: Mohi 34 Ké.

Komáromi egyházmegye: Czilizpatas 35 Ké, Érsekújvár 91 Ké, Negyed 120 Ké, Tany 40 Ké.

Abaujtonnai egyházmegye: Csécs 47 Ké, Pány 5 Ké.

Alsózempléni egyházmegye: Királyhelmecc 85 Ké.

Gömöri egyházmegye: Hubó 13·20 Ké, Rimaszécs 50 Ké, Szútor 20 Ké, Zádor 16·80 Ké.

Ungi egyházmegye: Iske 50 Ké, Kisrád 30 Ké.

Multkori tévedés helyreigazítottatik, mert nem Mátýócz küldött be 10 Ké-t, hanem ref. egyház Vajkócz; Nagy Géza ref. lelkész 10 Ké.

— A Bratislava-Pozsonyi Református Keresztyén Diákinternátus és Menza abból az alkalmából, hogy a Minderható kegyelméből Méltóságos és Főtiszteletű Bulogh Elemér püspök ur, ezen internátus megalkotója f. hó 6-án betöltötte áldásos életének 70-ik esztendejét, az előző este 6 órakor a fiu-intézet helyiségeiben ünnepséget rendezett a következő műsorral. 1.) A LXXXIX. zsoltár, énekelték a jelenlévők. 2.) Szentírási részlet: II. Korinthusi levél 4. rész és 5. rész 1—5. verse, olvasta Szúdy Nándor püspöki titkár. 3.) Szabolcska Mihály: „Nemesség“ c. versét szavalta File Erzsébet 4.) Mendelsschn-Bartholdy: „Vencencei gondolatdal“ játszották Iván Dénes (1 hegedű), Böszörményi Katalin (2. hegedű) és Szöke Klára (zongora). 5.) Beszéd mondotta Sütő Imre tanítóképzős. 6.) Sidney Smith: „Májusi virágok“, zongorán előadta Szöke Klára. 7.) Üdvözlés az internátus végrehajtóbizottsága részéről, tolmácsolta Dömök Béla mérnök. 8.) A püspök ur beszéde. 9.) Szabolcska Mihály: „Pacsirtaszó“ c. versét szavalta Farkas Jenő. 10.) Imát mondott Szúdy Nándor püspöki titkár. 11.) 94. dicséret.

— Árva-est volt Páskaházán e hó 9-én. Az iskola nagytermét erre az alkalomra zsufolásig megtöltötték a páskaházai egyház hívei. Mindenki látni akarta az árvákat. Gyülekezeti énekkel kezdődött az est. Egyedüli reményem... Ima szárnyain emelkedtünk a Mindenható zsámolyához. Irásmagyarázat készítette a lekeket az árvák iránti adakozó szeretetre. A szebbnél-szebb szavaltatok énekszámok, az énekkar gyönyörű éneke tették az este programját változatossá. Az árvaházat vetített képes előadásban ismertették a hívekkel. Majd az árvák szavaltatai és éneke könnyekre fakasztott mindenkit. Isten csodákat művelt a kis élniakaró gyülekezetben. Olyan eredményt mutattak fel erkölcsileg és anyagilag, hogy az sok nagy gyülekezetnek is dicsekedésére válna. A másnapi gyűjtés eredménye természetbeniekben és készpénzben megközelíti a 950 koronát. Istennek legyen érte hála!

— Vallásos estély Nagyszelmenczen. A nagyszelmenczi református gyülekezet a f. év február hó 2-ára eső vasárnapon vallásos estélyt tartott a következő műsorral: 1. Fennálló ének 4-ik dics. éneklé a gyülekezet 2. Nagyének 54. dics. 1—2. vers. éneklé a gyülekezet. 3. Imádkozik Tamás Béla. 4. „Oly sok fájdalom van“, 4 hangra éneklé a helybeli vegyeskar. 5. „Ne félj kicsiny sereg!“, szavalja Kiss Jolánka. 6. „Világítsd meg lelkünket!“ kvartettben éneklék: Kiss Jolánka, Gilányi Juliska, Stefán István és Tóth Sándor. 7. „Nem jó ez a világ“,

szavalja Stefán Etelka. 8. „Hallgass meg Izráel Pásztor!” szólóban éneklő Kiss Gyula, harmoniumon kíséri, Tamás Béla. 9. „Egyet kérek az Uról”, szavalja Gilányi Juliska. 10. „Hogy a babiloni vizeknél álltunk”, szólóban éneklő Tamás Béla. 11. „Megyek előre”, szavalja Csurma Erzsike. 12. „Az áldott orvos közeleg”, éneklő a helybeli vegyeskar. 13. „Kincset találtam”, szavalja Szanyi Pistuka. 14. Az 54-ik dics. 3-ik verse, kijövére éneklő a gyülekezet.

A lelkész sulyos természetű meghülése miatt nem vehetett részt se az estély előkészítésében, se pedig annak megtartásában. Az egész munka a lelkész mellett kisegítő hitoktató gyanánt működő fiatal emberre, *Tamás Bélára* hárult, ki ezt a feladatot kitünő módon oldotta meg. Ő tanította be fáradságtalan szorgalommal és nagy hozzáértéssel a szereplőket az énekszámokra, szavalatokra és hogy milyen eredménnyel, azt megmutatták a templomot zsufolásig megtöltő és felerészben más felekezetekhez tartozó közönségnek meghatótságról és elragadtatásról tanuskodó nyilatkozatai. A vallásos érzésű s e mellett tehetséges *Tamás Béla* egyházi és hitéleti közösségünknek értékes tagjává fejlődhetnek, kár, hogy e fejlődés útjába anyagi akadályok tornyosulnak. Használok tehát az alkalmat és felvetem a kérdést: nem lehetne-e valami módot találni ezeknek az akadályoknak elhárítására, nem lehetne-e ez érdemes ifju testvérünknek egyházkerületi segítő intézkedésekkel lehetővé tenni, hogy tanulmányait befejezze s talentumait anyaszentegyházunknak Isten országát építő szolgálatába állítsa állandóképen? *Sally Gyula*, lelkész.

— **Magyar református istentiszteletek Prágában.** A jelenleg Prágában tartózkodó katonai szolgálatot teljesítő négy s. lelkész: *Batta Pál*, *Csontó Géza*, *Székely Dezső* és *Tömösközy Ferenc* a Prágában tanuló ref. főiskolai hallgatók, valamint a katonai szolgálatot teljesítő ref. magyar katonák számára felváltva rendszeres istentiszteleteket tartanak. A főiskolai hallgatók számára az Opatovická utcai német evang. egyház tanácsstermében, a katonák számára a különböző kaszárnyák megfelelő helyiségeiben. Az istentiszteletek látogatása és összehozása sajnos gyér és nehézkes.

A főiskolások, akik különben elvannak szokva istentiszteletek látogatásától, csekély számmal je-

lennek meg a különben köztudomásu, rendszeres istentiszteleti időben. Hozzájárulnak ehhez természetesen azok a nagy távolságok, melyek a különböző városrészekből az Opatovická utcáig vezetnek, amelyek azonban akarattal és jólélekkel kétségtelenül legyőzhetőek lennének. Általános látogatási száma 20—25 egy-egy istentiszteleten, mely a Prágában tanuló ref. főiskolások számához viszonyítva nagyon kevés. A rendszeresen látogatók azonban örömmel és lelkesedéssel vesznek részt a közös istentiszteleteken.

A katonák lelkigondozásában az időpont meghatározása adja a nehézséget. Vasárnap déli előtűnként gyakran akad elfoglaltságuk, mely sokakat elvon az istentiszteleteken való részvételtől. Legalkalmasabb alkalmak itt a parancs útján kiadott istentiszteletek és különböző előadások megtartása meghatározott időpontban, melyen minden egyes katona részt venni köteles a számukra ebből a célból megadott időben. Különbözik örömmel vesznek részt a magyar nyelvű istentiszteleteken épenugy, mint az előadásokon és nagy lelkesedéssel éneklők az ismerős szoltárokat, dicséreteket, vagy pedig előadások után a szebbnél szebb magyar nótákat.

— **A lelkészek katonai szolgálata, mint póttartalékos szolgálat alkalmazkodva a katonai szolgálati idő általános felemeléséhez, az eddigi 3 hónapról 5 hónapra emeltetett fel.** Amíg azonban eddig a lelkészek, mint közönséges közlegények a divíziós kórházaknál teljesítettek szanitézsi szolgálatot, addig most a törzsezrednél eltöltött 2 hónapos kiképzés után Prágába a tartalékos lelkészi tiszti iskolába kerülnek. Ez az iskola eddig ismeretlen volt, most éli első évfolyamát. Jelenleg 164 tagja van, melyből protestáns az összes képviselt irányait összevéve 17 van, a többi a római és kisebb részben a görög egyházhoz tartozik.

— **V. György angol király temetése napján, jan. 28-án Budapesten a Kalvin-téri ref. templomban gyászistentisztelet volt, amelyen *Knight György*, a budapesti skótmisszió lelkésze szolgált. Az istentiszteleten jelenvolt *Horthy Miklós* kormányzó is, továbbá az angol kolónia tagjai s az ország hivatalos képviselői. A temetés idején *Debrecenben* a nagytemplom Rákóczi harangja szólt.**

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:

Egész évre . . . 70 korona
Félévre 35 korona

Hirdetések díjszabás
szerint.

Főszerkesztő:

Dr. MAGDA SÁNDOR.

Felelős szerkesztő:

SZÓKE ISTVÁN.

Főmunkatárs:

KÓMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:

Rožňava, ref. lelkeszi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

A Lélek szava.

Borza Zoltán beretkei lelkesz és árvaházi igazgató beiktatásakor elmondotta
Kövér Árpád egyházmegyei tanácsbíró.

Az Apostolok cselekedeteiről irt könyvben egy megható történetet olvashatunk Filep evangyélisáról, ki az első keresztyénülözés idején elmenekül Jeruzsálemből és juta Samáriába, ahol azután nagy sikerrel predikálja vala a Krisztust. S egyszercsak „az Urnak Angyala szóla Filepnek mondván: Kelj fel és menj el dél felé, a járattan uton, mely Jeruzsálemből Gáza városába alá megyen.“ És Filep szó nélkül engedelmeskedik és megy a kijelölt helyre s az uton találja Szerccsenország királynéasszonyának komornyikját, azaz főudvarmesterét, ki „ülvén az ő szekérében olvassa vala Ézsaiás Prófétát.“ Filep hozzá megy és kérdi: „Vajjon érted-é amit olvassz? És monda az: Mimódon érthetném, hanemha valaki megmagyarázná nékem? S Filep megmagyarázza, kiről szólnak azok a csodálatos jövendölések, melyek Ézsaiás próféta könyvében a Krisztusra vonatkozólag foglaltatnak. És Szerccsenország királynéasszonyának főudvarmestere boldogan folytatja tovább utját hazája felé.

Ez a történet elevenedett meg, lett élővé bennem, lelkemben, amikor most itt állasz előttem kedves Lelkeszttestvérem! Ugy tetszik nekem, hogy tehozzád is szólt az Urnak angyala, a Lélek és monda néked: Kelj fel és menj el messze észak felé; hagy el mostani helyedet, ahol eddig sikerrel, a Krisztus hiveinek örömére és meglegedésére működöttél; hagy el a rónaságot, ahol gazdagabb kalászt hoz az áldott termőföld és menj-menj messze a hegyek közé, mert ott vár tégedet egy, az igére szomjas gyülekezet, mely már régóta nélkülözi annak vigasztalását és biztatását és mi több, vár tégedet ott egy kicsiny sereg is, gyermekek serege, kik várják epedve az ő lelki vezetőjüket, hogy beszéljen nekik arról a szeretetről,

mely átöleli az egész világot s amelyből ők, az elhagyottak, az árvák sincsenek kifelejtve.

És te minden gondolkozás nélkül engedelmeskedtél, mint engedelmeskedett egykor Filep is; nem törődött azzal, hogy talán azt az állomáshelyet, azt a földet hagyod el, amely több kényelmet, több földi jóllétet, több előhaladást ígér és biztosíthat számodra, te csak azt érezted, hogy a Lélek szól hozzád és neked, ha igazán szereted az Urat, engedelmeskedned kell.

És most itt vagy, itt állasz előttünk az Isten házában, hogy innen indulj el az új munkamezőre, egy új lelki aratásra.

Kettős hát az a hivatás, amely itt reád várakozik. Az egyik semmiben sem különbözik attól a hivatástól, amely Filep evangyélisárára várakozott a Gáza felé vezető uton s amely tulajdonképen eddig is hivatásod volt: meg kell magyaráznod az ígét. Azoknak, akik az élet poros és rögös országútján járnak s ez uton sok bajjal-gonddal vesződnek, sokat küzdenek és nyugtalankodnak, sokat szenvednek és sirnak és emiatt sokszor elkecseregnek és értelmetlennek, céltalannak látják az egész földi életet, meg kell magyaráznod az ígét; beszélned kell előttük egy bölcs és szerető Istenről, kinek akarata nélkül még egy hajszál sem eshetik le fejünkről, sőt ugy szerette e világot, hogy egyszülött Fiát adta érte, hogy minden, valaki hiszen Őbenne, el ne vesszen, hanem örökéletet vegyen; tehát meg kell magyaráznod, hogy mi nem a vaksors, a véletlen játéka vagyunk, hanem egy szerető mennyei Atyának gyermekei, ki, ha sok-sok megpróbáltatáson és szenvedésen keresztül is, de mégis boldogabb haza felé vezet az Ő gyermekeit. És nemcsak beszélned kell erről, hanem a magad élete által is bizonyítanod kell

azt, hogy igazi örömet, benső meglepedést csak Istennek közelében találhat az emberi szív s akik Őbenne biznak, Őbenne vetik reménységüket, azok az életben a legerősebb és legboldogabb emberek. Igen, erről kell neked beszélned, azt kell megmagyaráznod mindenknek, akik körülvesznek és várják az ígét ajkaidról s arról kell bizonyosságot tenned étleteddel, cselekedeteiddel is, hogy az életre, az igazi életre vezető utak valóban azok, amelyek Istenhez vezetnek, hogy így azok is, akik reád néznek, boldogan folytassák tovább életutjukat.

De te reád itt egy különös hivatás is vár és a Lélek aligha nem ezért küldött ide. Egy kis gyermekcsereg is vár itt reád: az árvák serege, kiket az igaz emberszeretet, egy Krisztusáért lán-goló szív gyűjtött össze az élet nagy országutjáról. Ezek is epekednek a te szereteted után, de vágyakoznak, epekednek más után is. Ezeket is meg kell győznöd valamiről: meg kell győznöd arról, hogy nincsenek elhagyatva, egy mindeneket átölelő szeretet reájuk is borul, szeretetet támaszt emberi szivekben, hogy ez emberi sziveken keresztül megtapasztálják az Isten, a mennyei Atya szeretetének feléjük sugárzását, meghallják az Isten atyai szívének dobogását, hogy így tudjanak hinni, Istenben bizni és megértsék azt, hogy ez a hit a legnagyobb kincsük, amely nélkül lennének csak igazán árvák. Ez, ez lesz a te különös és nagy hivatásod itt és ha ez sikerülni fog, ha sikerül árva gyermekeknek lelkébe belecsepegtetned, beleplántálnod, hogy ők nem árvák, hogy nekik van

atyjuk, akkor elvégezted itt életed legnagyobb és legszebb munkáját, azt a munkát, amiért a Lélek ide küldött.

Mily nagy a feladat s azzal szemben mily győnge a te erőd, sóhajtasz fel. De végy bizalmat, erőt abból a szeretetből, amellyel tégedet itt körülvesztünk; végy bizalmat, erőt abból a példából, amely itt feléd ragyog: tudod-e, hogy a beretkei árvaház is hiten és szereteten épült fel? Egy áldott nő lélek hitén és szeretetén: nos, a te hited és szereteted is meggyőzhet minden nehézséget, leküzdhet minden akadályt, maga Krisztus Urunk is mondotta: mindenek lehetségesek a hívőnek. „Bátorítsd meg és erősítsd meg magadat... meg ne rettenj... hangzik feléd az Ur biztató szava is... mert veled vagyok a te Urad Istened mindenekben, amelyekre menédsz.” Az Ur áldja meg bejöveteledet s az Ur áldja meg itten való munkálkodásodat, hogy munkád és bizonyágtévedés által virágozzék az anyaszentegyház és virágozzék a gondjaidra bizott árvaház!

Ezek után gömri ref. egyházmegyénk nevében és megbízásából ezennel beiktatlak tégedet az Atya, Fiu és Szentlélek nevében a beretke—csoltó—lekenyei hármasság lelkipásztori hivatalába, kezdedbe adván Istennek ígétjét, a Jézus Krisztus evangéliomát, hogy diadalmasan forgasd azt a Krisztus ellenségei ellenében és a lelkészi hivatal jelvényét: a pecsétet, hogy azzal megbízatásodat mindig és mindenek előtt igazolhasd,

A protestantizmus multja és jelene Csehszlovákiában.

Dr. Fr. Bednár prágai theol. professzor előadása a Presbiteri Világszövetség podebrady-i konferenciáján.
Angolból fordította Dr. Magda Sándor.

A csehszlovákiai protestantizmust madártávlattól nézve, a keresztyénség történetének néhány drámai erőfeszítése és tragikus fordulata elevenedik meg szemünk előtt.

Csehországot bátran nevezhetjük a „reformáció bölcsőjének.” Itt mutatkozik legkorábban a törekvés nemcsak egyes egyéneknél, hanem az egész nemzetnél: a megromlott egyházat visszavinni eredeti tiszta állapotába; itt helyezkedett legkorábban az egész nemzet a reformáció princípiumainak alapjára. A nemzetnek ez a magatartása csaknem teljes megsemmisülésbe sodorta országunkat és alig van nemzet a világon, amely olyan magas árt fizetett volna a reformáció igazságaihoz való ragaszkodásáért, mint Csehszlovákia népe három évszázaddal azelőtt.

A XIV. században, a pápai schisma idejében már hangok emelkedtek Csehországban az erkölcsi és vallásos élet megreformálásának szükségessége érdekében. Az olyan egyének, mint *Waldhauser, Milic, Matej z Janova, Stitny* nem közönséges reprezentásai voltak a keresztyén hitnek. Nekik ugyan még nem volt elég erejük megrázni a középkor korhadt egyházi rendszerét, de mégis

prédikálásuk által kifejezést adtak a nemzet lelkében élő vágyaknak és erősítették azokat. Joggal nevezhetjük ezeket a férfiakat Csehország „előreformátorainak.”

Aztán a XV. század kezdetén a többi közt különösen egy kiváló személyiség alakja emelkedik fénylő magasságba. *Husz János* ez, a theologia professzora és a prágai Belleheim-kápolna hitszónoka. Az ő hatása átterjed messze hazájának határain túl. Könnyörtelen az egyház romlottságának ostromlásában, hajthatatlan a megromlott egyház védelmezőivel vívott harcban, erkölcsi komolysága és fedhetetlensége példakép fénylik, égő szeretet tölti el az Isten törvénye iránt, megingathatatlan hite az igazság végső győzelmében: fellépése korszakalkotó a keresztyén egyház történetében. Theologiája kongruens a Wiclifével, a vallásról s a keresztyén életéről való eszménye maradék nélkül bibliai volt. A keresztyén hit erkölcsi elveiről valott felfogása összhangban volt nemzetének eszményeivel. *Husz János* volt az első reformátor, aki nem csupán nemzete egy osztályának, vagy részének reprezentánsaként lépett fel, az ő személyisége és elvei egyesítették a nemzet összes osz-

tályait: a nemeseket épügy, mint a parasztokat; a kiváltságosokat és társadalmilag elnyomott népet egyaránt. Mindnyájan zászlója alá állottak. Az ő elítéltetése és halála, Konstacban 1415. július 6-án, egész nemzetének ügye és sérelme volt. Az ő munkája nem egy egyén, hanem a kollektív nemzeti meggyőződés kifejezője. Ezért szélesedett ki Husz János ügye Csehország népének és Rómának konfliktusává. Az így megindult küzdelemben a husziták hősiessége erősebbnek bizonyult, mint a kath. egyház katonai hatalma s csupán egy ut maradt nyitva az „eretnek” nemzet megbékítésére, tudniillik a békés megegyezés útja. Az 1434. évi bázeli zsinat egy időre elintézte a konfliktust, amennyiben megengedte a huszitáknak, vagy utraquistáknak az urvacsorának két szin alatt való kiszolgáltatását. Ez volt a megegyezés, amelyet azonban a pápa később nem tartott kötelezőnek. Ő ugyanis más megoldást nem ismert, mint azt, hogy a szakadárak térjenek vissza Rómához. Ebben az időben következett be a nemzet életében az az egyedülálló eset, hogy nemzeti protestáns királyt választott Podjebrády György személyében. Az ő államférfiúi képessége sikerrel védte meg a hosszú huszita háború eredményeit.

A bázeli zsinat után, amikor úgy látszott, hogy az események alakulása az utraquistákat visszaviszi a római egyházba, egy *második reformáció* indult meg Csehországban. Az utraquistáknak egy része a huszita reformációt nem tartotta teljesnek és kielégítőnek, ezért tovább ment a biblikus keresztyénség útján. Ezek alakították meg az Unitas Fratrumot, a csehtestvérek egységét. Bátoran nevezhetjük ezt a huszita reformáció virágának, amely 1467-ben már megszervezetten áll s így 50 évvel a német reformáció előtt már két reformált csoportot találunk Csehországban.

A csehtestvérek történetének első évtizedei telve vannak szenvedéssel az üldöztetés miatt. Mindazonáltal ez a közösség a vallási és erkölcsi élet gyújtópontja lett az országban. Nem szűnik ugyan meg kisebbségi egyház lenni, de ennek dacára a csehtestvérek hatása érezhető volt az élet minden síkjában. Volt több szellemi központjuk, így a csehországi Mladá Boleslavban és Litomyšlben, valamint a morvaországi Prerovban és Ivanicében s munkálkodásuk különösen az egyházi irodalom terén volt nagyon áldásos. Ők adták ki a bibliának cseh fordítását Kralicében, ez az úgynevezett kralicei biblia, amely még ma is használatban van nemcsak Csehországban, hanem a szlovéniai lutheránus egyházban is, ami bizonyossága a csehszlovák egységnek. Az első teljes kiadás 1593-ban jelent meg.

A protestantizmus harmadik periódusa Csehszlovákiában a német és svájci reformáció hatására indult meg. Azt mondhatjuk, hogy ennek sikerült megtartani a cseh reformáció eredményeit, teljességre vinni munkáját és beteljesíteni küldetését. A XVI. században élénk volt az érintkezés egyrészt az utraquisták és csehtestvérek, másrészt a lutheránusok és kálvinisták között.

A csehországi protestáns ifjak sűrűn látogatták a németországi és svájci egyetemeket s így a közös forrásból merített theologiai ismeretek és a vallásos élet területein való érintkezések közelebb hozták az utraquistákat a csehtestvérek közösségéhez. Ennek a következménye lett aztán, hogy 1575-ben megegyeztek egy közös hitvallásban; ez a *Confessio Bohemica*, amelyet II. Rudolf király 1609-ben elismert s így ennek alapján megtörtént a csehországi protestáns egyházak uniója.

A XVII. század elején egy hatalmas protestáns egyházat találunk Csehországban, amely magában egyesítette a lakosság 90%-át, a nemzetnek csupán 10%-a maradt a katolikus egyházban.

Mik voltak a cseh protestantizmus jellegzetes sajátosságai? A cseh protestantizmus nem annyira a tanra, mint a keresztyén jellem kifejlődésére és az Isten igéje iránt való engedelmességre helyezte a fősúlyt. A huszita kor elején 1420-ban a nép elfogadta a négy, úgynevezett prágai articulust. Ezek szerint: 1.) Az Isten igéje szabadon hirdettessék a keresztyén papok által. 2.) Az uri szent vacsora 2 szin alatt, kenyér és bor alakjában szolgáltatandó ki. 3.) A papok és szerzetesek megfosztandók földi vagyonuktól, amelyet a Krisztus tanítása ellenére gyűjtöttek. 4.) Az erkölcsi kihágások, különösen a nyilvánosak, akár papok, akár laikusok s bármely rendűek követték el azokat, szigorúan megtorlandók azok által, akiknek ezt tiszták megtenni.

Azóta mutatis mutandis, ugyanazon eszmények vezérelnek bennünket.

1.) Eszményünk a tiszta látható egyház, amelynek közeledni kell Krisztus láthatatlan egyházának eszményéhez. Az önzetlen erkölcsi élet és a komoly keresztyén munka fő jellemvonásai a Krisztus igaz követőinek.

2.) Az Isten igéjének kell kormányozni az országot. Ez a felfogás igen közel van a kálvini állásponthoz, de egy századdal megelőzi azt. Az Isten igéje szuverénitásának át kell hatni az élet összes területeit.

3.) Nagyon erős hangsúlyt nyert a keresztyén hitnek a szociális életre való hatása. A táboríták egy keresztyén kommunista várost alkottak és „Tábor testvériség”-ének nevezték magukat. Ez egy széles horizontu program volt s az Unitas Fratrum hasonlóan nagy súlyt helyezett a testvériségre. A keresztyén hit célja: itt a földön megvalósítani a humanitas eszméit.

4.) Ezzel kapcsolatban a felelősségnek igen komoly érzését találjuk meg az összes társadalmi rétegeknél, úgy az egyházzal, mint a nemzettel szemben és a laikusok aktív közreműködését az egyházi életben. A fegyelmezés telve volt szeretettel s nem volt egyéb, mint a keresztyén nevelés eszköze, épen ezért nem válhatott a „keresztyén rendőrség” rendszerévé.

5.) Csehszlovákia protestánsai szoros kapcsolatban állottak más protestáns egyházakkal s

a lelkek erős vágyódást éreztek a keresztyén egység után.

6.) Ami az egyház és állam viszonyát illeti, a protestánsok hangsúlyozták az egyház szellemi szabadságát s azt, hogy az állam kormányzásában az Isten igéje principiumainak kell érvényesülniök. A XV-ik század kezdetén a csehtestvérek közössége az állam és az egyház szétválasztását tartotta kívánatosnak, úgy az egyház, mint az állam érdekében. Így volt ez a XV-ik században.

7.) A csehszlovákiai protestantizmus vallásos élete telve volt optimizmussal s erős volt a hit az igazság győzelmében. Ezért volt előtérbe helyezve a nevelői és evangélizációs munka.

(Folyt. köv.)

Még néhány szó az egyházlátogatásról.

Hivatalos lapunk január 25-én megjelent 4-ik számában az utolsó oldalon egy szerény közlemény jelent meg, amely méltó arra, hogy visszatérjünk rá és felhívjuk azok figyelmét is a hivatalos közleményre, akik talán átfordítottak rajta. Sok mindent rákövetkezett ellenségeink és barátaink, de azt nem mondhatják rólunk, hogy szegények volnánk eszmékben. Talán nincsen olyan egyházmegyei, vagy egyházkerületi közgyűlésünk, ahol felszínre ne kerülne egy-egy igazán életrevaló, nagyszerű eszme, amely arra volna hivatva, hogy orvosolja egyházunk szociális, vagy hitéleti bajait és előrébb mozdítsa nehezen mozgó szekerét. És ezek a legtöbbször nagy lelkesedéssel ki is mondatnak határozatlanul kötelező erejűeknek, azután nem történik semmi. Egyházunk fájának szinpom-pás virágai ezek, amelyekből nem lesz gyümölcs.

Nos, most egy püspöki rendelkezés azt akarja, hogy ezek a törvényesen hozott határozatok, szabályrendeletek ne irott malaszt, pusztában elvesző szó legyenek, hanem egyházunk vérévé, vagyis éltető erővé váljanak. A tiszáninneri egyházkerület 1932-ben elfogadott egy szabályrendeletet, amely szigorúan jár el az egyházunkkal szemben hűtlenül viselkedő egyháztaggal; 1921-ben pedig kimondotta, hogy az egyházlátogatónak jár ellátás és fuvar, de napidíj nem. Most nem akarok a szabályrendelettel foglalkozni, csupán az utóbbi határozathoz szeretném hozzáfűzni mondanivalómat.

Az mindenki előtt világos, hogy a kanonika vizitációt a parancsoló szükség hozta létre. Szükség volt eleitől fogva az egyházi munkáknak a helyszínen való ellenőrzésére, a sáfároknak számadásravezésére, de szükség volt az együvértartozás, valamint a testvéri szeretet kidomborítására, a buzdításra és lelki ajándékok közlésére, az egymás hite által való erősödéssre. Az egyházlátogatásnak eleinte megvolt az áldott hatása, bölcsességével és szeretetével sok olyan dolgot igazított el békességesen, amellyel ma a „hivek“, sőt

a „gyülekezet angyalai“ is az I. Kor. 6. részének világos rendelkezése ellenére „az igaztalanok előtt törvénykeznek.“

De jött egyházunkban a nagy apály korszaka. Az egyházlátogatásból „hivatalos látogatás“, hogy ne mondjam hivatalvizsgálat lett, amelyet igyekezett letudni a vizitáció, hogy minél több idő maradjon a baráti együttlételekre. Az elsikkadt tartalmat pótolni kellett valamivel, így jöttek létre a végevárhatatlan „vizitációs ebédek és vacsorák“, amely nagyon sokba került — az egyházaknak. No persze ehez járult még a vizitáció lovának, kocsiának minden jóval nyakig való ellátása, valamint a küldöttség napidíja. Nem lehet csodálni, hogy egyik egyházmegye, nem is olyan régen — nem látva arányban állónak a költségeket az érette kapott erkölcsi javakkal, — kimondotta, hogy a vizitáció csak minden második esztendőben látogassa meg az egyházakat. Tavaly e lap hasábjain diskusszió indult meg az egyházlátogatás megreformálásának szükségességéről, mert szinte mindenki érezte, hogy a dolgok az eddigi mederben tovább már nem folyhatnak.

Bár részleges és nem egyetemes érvényességű, de általános jelentőségű a fentebb hivatkozott püspöki rendelet, — amelyért illesse hála a tiszáninneri egyházkerület püspökét —, mégis hiszem, hogy egy nagy lépéssel fogja előrevinni egyházunk új reformációját, ha az más kerületekben is megszívlelésre talál és szigorúan végrehajtatik.

Természetesen a kerületi rendelet eme pontjából: „Az egyház és iskolalátogatókat a törvény szerint csak fuvar és ellátás illeti. Napidíjakat nem követelhetnek...“ önként következik, hogy kocsi, lovat az egyházlátogatóság ne vigyen magával, mert az egyháznak ez is terhet jelent, hanem igenis a vizitáció szállítása az egyes egyházak gondja legyen, amit az egyházak mindenütt szívesen teljesítenek is.

De jó lenne, ha egy lépéssel még tovább mennénk. A vizitációt sok helyen, talán nem egészen alaptalanul „papi farsangolásnak“ nevezte el a falusi szatira. Ha igaz ez, akkor egyházunk tekintélyének, erkölcsi tisztaságának megóvása érdekében papi farsangolást megengedni nem lehet; ha pedig nem igaz, akkor végül elejét minden gyanúsításnak úgy, amint elejét akarja venni az abaujtonnai egyházmegye, amikor a múlt őszi, október 3-iki közgyűlésen kimondotta, hogy „ezután a vizitáció ellátásáért az egyház terhére semmi költség nem számítható, mivel az ellátás a lelkész terhe, aki egyszerű, polgári ellátásban részesíti az egyházlátogatókat. Vizitáció alkalmával minden szeszes ital mellőzendő.“

Ki nem fejezhető haszon fog ebből származni egyházunkra, ha teljes komolysággal végrehajtuk. Anyagi is és erre is szüksége van minden, közterhekkel tulterhelt egyházunknak, de még inkább erkölcsi, mivel a sok hitetlen, kommunista, vagy szektárius ellenségünk egyik leghathatósabb fegyverétől volna megfosztva.

Kapjon a vizitáció az egyházmegye pénztárából készkiadásainak (vonat, autobusz) fedezésére személyenként 100 koronát, az egyházak pedig a köteles tartozásokkal egyidejűleg fizessenek az egyházmegye pénztárába 30 koronát, így azt hiszem, nem lesz tuldrága az egyházi adminisztráció. „A régiek elmultak, ime ujjá lett minden.“

(m. d.)

Harangszentelés Szilicén.

Örömnnepe volt a 800 lelket számláló szilicei egyháznak február hó 23-án, amikor az áldozatos hívek adakozásból és az egyház 3 régi harangjának eladási árából beszerzett két új harangjának felszentelési ünnepét tartotta.

A 3 régi és az *Egry Ferencz* kisgejőci hírneves harangöntődjében készült két új harang a templom kerítésén kívüli ieren voltak egymás mellett elhelyezve, hová a kedvezőtlen idő dacára is úgy a helybeli összes, mint a közeli és távoli vidékekről jövő híveknek százai sereglettek egybe. Az ünnepélyes aktus a LXV. zsoltár 1. versének elénekülésével vette kezdetét. Csakugyan mintha a Sion hegyén állottunk volna, úgy szállt fel az ének a buzgó hívek ajakáról az egek Urához s annak utolsó sora után *Nagy János* helybeli elaggott lelkész korat megtagadó fiatalos erővel elmondott a hívek szemeiben könnyeket fakasztó beszédével bucsuzott a 3 régi harangtól, melyek közül az egyik 132 esztendőn keresztül hívta a lelkeket, örömben-banatban egyaránt az Ur házába és kísérte ki síró hangjával utjukon az elköltözötteket. Iskolás gyermekeknek a régi és új harangokhoz szóló bucsu és üdvözlő alkalmi verseiknek elszavalása és *Tomory Ilona* tanítónő vezetésével a helybeli énekkar által elénekelt szép éneke után *Baraxa Lajos* berzétei lelkész, esperesi kiküldött kérte az új harangoknak Istentől megáldatását és megszenteltetését. *Bodnár Andor* az egyháznak agilis gondnoka a megáldott új harangokat az egyház nevében rövid beszéd kíséretében átvette, majd *Bokros Lajos* helybeli tűzoltó parancsnok üdvözlése után a harangok a hívek buzgó éneklése közben a toronyban elhelyeztettek. A megkondult új harangok zengése közben vonult be a hívek tömege a templomba a jelenlevő lelkészek és az egyház előljáróságának vezetése alatt.

A templomi igehirdetést *Varga Imre* rimaszombati lelkész végezte Máté XI. 28. v. alapján. Szólt ref. egyházaink tornyainak szimbolumairól — csillag, kakas és harangról — és azoknak jelentőségéről, melyek a hívő lelkeket a Krisztushoz hívogatják. Nagyszerű szószéki beszédének elhangzása után az énekkar a „Mindig velem Uram, mindig velem!“ kezdetű éneket énekelte, mellyel a templomi ünnepi istentisztelet befejezést is nyert.

Részvett az ünneplő közönség azon az aktuson is, amikor az istentisztelet végén *Sörös Béla*

theol. igazgató az egyetemes konvent elnökségének megbízása alapján *Nagy Sándor* theol. hallgatót, az elaggott helybeli lelkész fiát édesatyja mellé ideiglenes s. lelkészi minőségben exmittálta. Beszédét Tim. 1:13—14. alapján mondotta az ifjuhoz s az eskü kivétele után áldást kért munkájára. Végezetül ismertette a gyülekezet előtt a mostanában megindult református akciót, amelyhez a jelenlevők lelkesen jelentették becsatlakozásukat.

Baraxa Lajos.

I R O D A L O M.

Mégegyszer Czibor József könyvéhez és ismertetésemhez.

Érdekes, egyuttal örvendetes, ha mostani anyagi s lelki környezetünk közepette egy fiatal lelkészünk tíz ives könyvet ad ki, hogy gyülekezetének jelenét javítsa és jövőjét munkálja. Ez volt az első gondolatom, amikor *Czibor József* könyvének kéziratát olvastam. Ma megint csak ez. Épen azért nem hagyhatom válasz nélkül *Haraszty Háróly* bírálatát, amely erre a könyvre s ismertetésemre vonatkozik. Nálunk ugyanis, a református egyházban a szólásszabadság több a történelmi tradícionál: lelkiismereti ügy, a személyes meggyőződés, odaállás, döntés kifejeződése.

I. Előbb Czibor József művéről. A könyv előszavának első mondata ezzel kezdődik: „Jelen kis munkámnak célja nem elvont történetírás“... tehát nem a történelmi tudás, ismeretszerzés, tudásközlés az első és egyetlen célja Hanem? Czibor József könyvének célja az, hogy felmutassa a deáki református egyházközség multját és jelenét. Ez az írásos felmutatás nem a vélemények, a személyes forráskutatás aprólékos, sokszor mosolyra méltó eredményeit s eredménytelenségeit tárja fel, hanem a nagy kegyelmi tényekre utal alázatos hittel. Igen: hittel. Mert az egyház magatartása a hit. A lelkész minden gondolatában, szavában, sorában, cselekedetében ez a keresztyén hit tükröződhet csak és ha egyszer ir a lelkész, könyvének célja a salus Ecclesiae lehet.

Minden írónak feltétlen és szabad joga, hogy meghatározza, mit, hogyan ir meg, de a lelkész írásában döntő a hit, amely szabad szempontot, látást, tudást, tartalmat, építést ad. Tudom, hogyha ez a kérdéses könyv csakugyan „monográfiá“ nak készül, helytálló *Haraszty K.* számos kifogása. De távolról sem akart meddő, korszerű, vagy kevésbé korszerű csak tudományos mű lenni, ellenben a keresztyén egyházi épülés, valamint építés szolgálatába állított mű, amelynek bírálatánál első sorban ezt kell tekinteni. Akkor majd nem a történelemtudomány körébe kényszerítjük és nem keressük benne azt, amit a szerzőnek sem feladata, sem szándéka a könyvben közölni. *Haraszty K.*

birálatának tévedése, hogy tudományos és csak tudományos művet látott abban a könyvben, amely magasabb osztályba tartozóban: *egyházépítő irás*. De bevallom, hogyha mindazt beleírná is Czibor József művébe, amelyet bírálója ajánl, semmivel sem érne el több és teljesebb eredményt, mint így, anélkül.

II. A másik előző, a könyvre vonatkozó írássomról. Nem bíráltam, csak pár személyes megjegyzést tettem az íróra és művére. Olyan ráutaló ismertetésféle volt tőlem, mert a művet és az író ismerem. Siettem vele? Nem mondhatjuk. Hiszen a könyv december elején jelent meg és az ismertetést meg hat hét múlva írtam. Azért ahogyan a szerzőnek nem volt szándéka, hogy tudományos könyvet írjon, nekem sem volt törekvésem, hogy bírálatot szerkesszek, hanem csak olvasó közvéleményüket próbáltam tájékoztatni az ismertetésben.

Az ismertetésemben igazán nem akartam mást érvényesíteni az evangéliumi elven kívül, amely az ilyen írásokkal szemben szempont, melyet a mennyei seregek sokasága mondott: „Az emberekhez jóakarát” Ha nem sikerült: emberi gyengeségem, tévedéseim miatt történt.

Ismétlem: Czibor műve más, mint Haraszty K. látja és bírálja. De ha ezt a másvoltát felfedezzük, elismerjük és valljuk: értékes, ható, építő irás, amelyet egyházát szerető lélek szerzett és amely az itteni református egyházi irodalomnak elsőrendű alkotása. *Narancsik Imre.*

H I R E K:

— **Köszönetnyilvánítás.** Erkölcsei kötelességemnek tartom, hogy ref. hivatalos lapunkban hálás köszönetemet nyilvánítsam *Dr. Szilárd Marczell* pozsonyi ügyvéd urnak következő tartalmu leveléért: „Kongrua ügyében szives tudomására hozom, hogy f. hó 19-én kézbesítve lett kezeimhez a *legfelsőbb közigazgatási bíróság* határozata, mellyel panasznak helyt adva, az *iskolaügyi referátus határozatát törvénysértés címen megsemmisítette*. Az iskolaügyi referátus most új határozatot fog hozni és mihelyt azt megkapja, sziveskedjék címemre megküldeni.”

Faluról egyszerre több gyermeket taníttató lelkészársaim elképzelhetik, hogy mit jelentett nekem hamis vád alapján 3 évi összes államszegélyemtől megfosztatni, amikor életkorban már ott járok, hogy tarthattam volna 40 éves papi, sőt 50 éves tollforgatói jubileumot is.

Istené legyen a hála a mult segedelmeért, a jelen kálváriájának elhordozhatásáért és a jövőre a vén Simeon óhajlásának megvalósulásáért!

Kamocsa. *Boross Kálmán* ref. lelkész.

— **A ref. tanítóképző** szűkebb igazgató tanácsa február hó 4-én tartotta meg rendes iskolalátogatását Komáromban a tanítóképző intézetnél. Az iskolalátogatáson résztvett: *Patay Károly* elnökle mellett *Soós Károly* esperes és *Nagy Nándor* egyházmegyei gondnok, igazgató-tanácsi tagok.

Ez alkalommal a kiküldöttek alaposan megvizsgálták úgy anyagi, mint szellemi szempontból az intézet állapotát, résztvettek a tanításokon s a tanári testület gyűlésén, végül pedig megtekintették a konviktust és a növendékek érkezését is.

Az intézet a rendes törvényes keretek között zavartalanul és minden tekintetben megfelelő eredményekkel működik. A tanári testület munkája és a növendékek előhaladása felett az igazg. tanács elismerését nyilvánította. Az intézeti rendet és fegyelmet s kiváltképen a növendékek valás-erkölcsi megnyilvánulásait dicséretesnek minősítette. A kezdet munkájából minden reményünk meg lehet tehát arra, hogy a ref. tanítóképző a hozzá fűzött reményeket valóra fogja tudni váltani.

Az intézet elhelyezése, berendezése és felszerelése a jelenlegi kívánalmaknak megfelelő. A fenntartás anyagi eszközei is rendelkezésre állnak, mert az 1935. évi járulékoknak nagyobb része befolyt, a hátrálékok behajtását pedig a konviktus ügyész most teszi folyamatba.

Az intézet konviktusa kifogástalanul működik és a növendékek izletes és bőséges ételmezésben részesülnek. A konviktus a több mint tízezer Ké befektetést már letörlesztette és dec. hó 1-től egy növendéknek ingyen ebédet, februártól pedig tíz növendéknek havonként 100—100 Ké. ételmezési segélyt tud nyújtani, amelyeket az igazg. tanács az arra legérdemesebb növendékek között osztott ki.

Az igazg. tanács elkészítette az tanítóképző új épületének vázrajzat és tájékoztató költségvetését is, hogy azt az egyet. konvent elé terjeszthesse határozathozatal céljából.

— **Árvaest Rimasimonyiban.** A rimasimonyii gyülekezet buzgó lelkesének megívására az árvaház növendékei február 16-án boldog örömmel siettek Simonyiba. Már messziről hívogatólag integetett felénk a négy dőroszlopon nyugvó ós kálvinista templom tornya. A tiszta, rendes faluban úgy fogadtak, mint hazaérkezőket.

A hatalmas kulturház zsuffolásig megtelt emberekkel. Még a szomszédos Darnyáról is sokan átjöttek, hogy lássák a kis árvákat. Mennyi szerető szív együtt! Mennyien szeretik az árvákat! Isten itt csodákat tehet. Az ünnepély program számai: 1. Gyülekezeti ének. 2. Ima. 3. Megnyitó. 4. Hol nyílik a legszebb virág? (Vers.) 5. Segítsd az árvát. (Vers.) 6. A beretkei árvaház. (Vers.) 7. A beretkei árvaház. (Czizy Kálmán gyermek-szindarabja.) 8. Vetítettképes előadás. 9. Az árvák éneke. 10. Hazajöttem. (Szavalja egy Simonyiból való árvaházi növendék.) 11. Ima. 12. A megfagyott gyermek. (Ének.) 13. Árvák dala. 14. Bezáróbeszéd. 15. Gyülekezeti ének. Könnyező szemmel, mégis boldogan tért nyugvóra a simonyii és darnyai gyülekezet. Sirt, mert sajnálta az árvákat. De boldog volt, mert Isten utmutatását meglátta,

hol kell jót tenni. Kedves jelenet volt, mikor a hívek jöttek kérni, hogy adjam hozzájuk éjszakára az árvákat. Olyan sokan kértek gyereket, hogy ha az összes árvákat elvittem volna, akkor sem jutott volna mindenkinek belőlük. Otthonra lettek a beretkei árvák az este a simonyiak szívében. Biztos zálog erre a gyülekezet lelkészének szava: „A kis árvák állandó gondját úgy Simonyi, mint Darnya keresztyén kötelességének ismeri, amelyet teljesíteni minden évben nagy lelki gyönyörösége lesz.“ Még egy biztató reménnyel gazdagodiunk, mely szerint a feledi járási hivatal főneke megígérte a simonyii gyülekezet lelkészének, hogy az árvaházat állandó évi segélyben fogja részesíteni, csak a kérvényt adjuk be. Hálásan köszönjük ezt is az árvák nevében, mely méltányos is, hisz a feledi járás területéről 5 gyermek van az árvaház gondozásában. Mennyi szerető sziv van a világon! Dicsőség érte Istennek!

— **Nyugtázás.** A ref. tanítóképző-intézet részére *Papp Béla* igazg. tanító Izsá 250 Ké-t, *Böjte János* Izsá 250 Ké-t volt szives adományozni. Hálás köszönetét fejezi ki és Isten áldását kéri a jószívű adakozókra az intézet igazgatósága.

— **A minaji** lelkészi állásra megválasztott *Tárczy Gyula* lelkész a vidékről összesereglett nagyszámu közönség jelenlétében bensőséges ünnepeléssel iktatták be hivatalába febr. 16-án *Egry Ferenc* egyházmegyei gondnok és *Kása Ferdinánd* egyházmegyei tanácsbíró, egyházmegyei kiküldöttek. Az új lelkész a szeretetről tartott lelkes beszédével annyira magával ragadta az ünnepelő gyülekezetet, hogy a szeretettől vezérelt lelki ölekezés az adakozás áldásos cselekményében s a lelkész-lakon terített asztaloknál elhangzó lelkes felköszöntőkben érezte is hatását. A szeretet csodás ereje tartsa köztük állandó buzgásban a sziveket, hogy munkálkodhassanak sikerrel a nagy Isten dicsőségére s anyaszentegyházunk felvirágoztatására.

— **Lelkészeiktatás.** A nagymuzsalyi református gyülekezet *Narancsik Imre* pozsonyi ref. s. lelkész, püspöki titkárt hívta meg pásztorául. Az 1936. február 16-án délelőtt 10 óraker kezdődő ünnepélyes istentisztelet keretében iktatta hivatalába a beregi ref. egyházmegye esperese *Bary Gyula* nagyberegii ref. lelkész es az egyházmegye gondnoka *Székely Benedek* nagymuzsalyi földbirtokos a fiatal lelkész. Az ünnepség fényét, jelen-

lőségét különösen emelte, hogy megjelent azon a csehszlovákiai magyar egyetemes ref. egyház konventjének elnöke, az Európa-szerte nagy tudású férfiúnak ismert *Balogh Elemér* püspök is, aki 70 éves életkorával a vallán nem riadt vissza a körülbelül 600 kilométert számláló Pozsonyot Nagymuzsalyig tartó utnak a megtételétől, hogy lelkének kedves gyermekét, *Narancsik Imrét* a nagymuzsalyi paróchiába való beiktatásán is szeretesse. Narancsik Imrében a beregi ref. egyházmegye, a kárpátaljai ref. magyarság kiváló tudós férhu nyert, akinek nagymuzsalyi és a kárpátaljai működése elé a legszebb reményekkel nézhet kárpátalja reformátussága. Az ünnepélyes istentiszteleten megjelent a ref. egyházkerület főgondnoka *Dr. Polchy István*, a máramaros-ugocsai ref. egyházmegye gondnoka *Nagy-Iday Ferencz* feleségével együtt. A nagymuzsalyi presbitérium nevében *Varga Sándor* presbiter üdvözölte *Balogh Elemér* püspököt, az egyházközség új lelkiasztorát s az ünnepségen jelenlevő egyházi és világi előkelőségeket, az értelmes magyarhoz illő lelkes szavakkal biztosítva az új lelkészt az egyházközség szeretetéről.

— **II. lelkészképesítő** vizsga volt Losoncon *Balogh Elemér* püspök, konventi elnök elnöklete alatt f. év febr. 27-én. A vizsgát sikerrel tették le *Kapczy Tamás* és *Szaszák Bertalan* segédlelkészek.

— **A legnagyobb kitüntetés** jelenti a közismerten híres *Jägerndorfi Rieger-testvérek cége* számára az, hogy megbízott a konzervatorium orgonájának építésével. Az orgona a legmodernebb elektromos szerkezettel van ellátva, 98 változata, 3 manuálja, pedálja van, ehez jönnek még a megfelelő szabadkombinációk és játékszerítők. A játszóasztal, mely az orgonaművel egy elektromos kábellel van összekötve, elmozditható épügy, mint a prágai leadó orgonájánál, amely szintén a Rieger-műhelyekből származik. Ennek az az előnye, hogy a játszóasztal mindig ott állitható fel, ahol használni akarják. A megelőző év decemberében *Wiedermann* professzor Prágából az orgonát kipróbálta, amely a jägerndorfi nagy orgonateremben van használatra készen felállítva. A műépítésével kapcsolatos átalakítási munkálatok a konzervatoriumban a jövő hónapban megkezdődnek.

A brünni konzervatorium nagy orgonáját, továbbá a pozsonyi zeneakadémiát is a jägerndorfi Rieger-cég építette.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkész hivat. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

A protestantizmus multja és jelene Csehszlovákiában.

Dr. Fr. Bednár prágai theol. professor előadása a Presbiteri Világszövetség podebrady-i konferenciáján.
 Angolból fordította Dr. Magda Sándor.

(Folytatás.)

Az 1609-ben engedélyezett protestáns szabadság azonban — sajnos — nem sokáig tartott. Csehország a Habsburgok uralma alatt állott, akik buzgó katolikusok voltak. A római egyház szabadságot sértő támadásai kihívták Csehországban 1618-ban a forradalmat. A református vallásu Frigyes pfalzi választófejedelem választatott Csehország királyává, azonban a forradalom tragikus véget ért. A protestánsok 1620-ban a Fehérhegyen, Prága közelében vereséget szenvedtek s ez a vereség olyan brutálitásnak és kegyetlenségnek nyitott utat, amely egyedül áll a történelemben. A forradalom vezetőit 1621-ben Prágában kivégezték, az ország háromnegyed részét konfiskálták s az országba beözönlő idegeneknek s a katolikus nemességnek adományozták. Több mint 30 000 családnak kellett kivándorolni s a harminc éves háboru alatt Csehország lakossága 4 millióról csaknem 1 millióra apadt le. Az összes protestáns lelkészeket elűzték s a templomokat a római katolikusoknak adták. A nagy Comenius Amos Jánosnak, a híres pedagógusnak, a csehtestvérek utolsó püspökének is száműzetésbe kellett mennie.

Közel két évszázadon keresztül az ország teljesen római katolikus volt. Ez idő alatt leirhatatlan a protestánsok üldözése. A jezsuiták végrehajtották a nemzet „átterítését“, katonai és rendőri segédlettel, a Jézus Krisztus nevében. Az eretnek bibliákat és protestáns könyveket elégették. A historikusok ellenreformációnak és a „sötétség korának“ nevezik ezt a szomorú időt.

De mégis a tűz nem aludt ki teljesen a hamu alatt. Nehány „eretnek“ megmaradt elrejtőzve a falvakban és a hegyek között. Ezek összeköttetésben állottak a külföldi protestánsokkal Szlovensz-

kón és Szászországban s várták az új szabadságot. Végre 1781-ben megjelent II. József császár türelmi rendelete. Ez engedélyt adott akár a helvét, akár az augsburgi hitvallás elfogadására. De megtiltotta a huszita, vagy csehtestvér közösség visszaállítását. Így azután több mint 70 000 lélek csatlakozott a két protestáns egyházhoz, tudniillik a reformátushoz és lutheránushoz. A két egyházat a bécsi hirodalmi tanács kormányozta, amelynek elnöke hosszú éveken keresztül róm. kath. vallásu volt. A vallásszabadságnak megszorításai még korántsem tűntek el egészen. A protestánsokat megadóztatták a kath. egyház javára, 1783 után mindenkinék, aki ki akart válni a róm. kath. egyházból, át kellett mennie a vizsgálatoknak egész során s ezt az eljárást róm. kath. pap vezette; ezek a procedurák sokszor évekig tartottak, amíg az illető megkapta a bizonyítványt, amelynek alapján a protestáns egyházhoz csatlakozhatott.

Sokkal kedvezőbb volt a helyzet Szlovenszkon. A hosszú török háboru s a török megszállás lehetővé tette, hogy a protestánsok megmaradjanak hitükben. Még az ellenreformáció ideje alatt is épült néhány templom Szlovenszkon és sok morvaországi titkos protestáns járt el oda urvacsorával élni. Így a türelmi rendelet kiadása után egy erős lutheránus és református egyház tudta segíteni a cseh- és morvaországi újraéledt gyülekezeteket. Az igehirdetésre szükséges lelkészeket a magyarországi ref. egyház küldte hazánkba, akik csakhamar mesterei lettek a cseh nyelvnek. Ezek utódai közül ma is sokan állanak a csehtestvérek evangélikus egyházának szolgálatában. A magyar testvéreknek ezt a segítségét mi sohasem fogjuk elfelejteni.

A türelmi rendelet megszorításai folytonos enyhüléssel 1861-ig tartottak, de akkor már bajos volt felrázni a nép szélesebb rétegeiben a protestáns öntudatot. 1861-től 1918-ig a protestáns egyházak megoszlottak aszerint, hogy melyik hitvallást fogadták el.

A múlt század második felében más denominációk is munkába kezdtek hazánkban, így a herrnhutiak, az amerikai kongregacionalisták és baptisták, de ezek megjelenése az általános helyzet szempontjából teljesen irreleváns volt.

A csehszlovákiai protestantizmus helyzetében radikális változást a Csehszlovák köztársaság proklamálása hozott 1918-ban.

Az első nagy eredmény, hogy a csehnyelvű református és lutheránus egyház egyesült a csehtestvérek evangélikus egyházában. Így 1918-ban visszatértek a cseh reformáció történelmi alapjára. Az egyháznak az egyesülés után 150.000 lett a lélekszáma, de azóta az evangélizáció munkája folytán a lélekszám már kétszeresére emelkedett. Az egész köztársaságot tekintve, az egyházak nemzetiség szerint tagozódnak: a csehen kívül van német, lengyel, magyar és szlovák protestáns egyház a Csehszlovák köztársaságban.

Hogyan áll a protestantizmus helyzete Csehszlovákiában? E kérdésnél mellőznöm kell a részleteket s csupán az egyetemes szempontokat veszem tekintetbe. A Csehszlovák köztársaság minden egyháznak és hitnek egyenlő szabadságot adott. A kisebbségek védelemben részesülnek. A törvényes megkülönböztetés az egyházak között az, hogy vannak egyházak, amelyek el vannak ismerve mint állami fennhatóság alatt állók és olyanok, amelyek teljesen szeparálva vannak az államtól. Mindazonáltal uralkodó államegyház nincs a köztársaságban a szó régi értelmében. Az elismert egyház nevezete azt jelenti, hogy az illető egyháznak teljes autonómiaja van, tehát az állam nem avatkozhatik a vallásgyakorlat ügyeibe és élvezi a törvényes testületek jogait. A szabad egyházak úgy tekintetnek, mint társulatok. Az elismert egyházak az államtól anyagi támogatásban részesülnek. A protestáns egyházak pénzbeli segítséget kapnak, amely arányban van a róm. kath. egyház kongruájával. Joguk van az iskolákban vallásos oktatást adni s a házasságkötést érvényesen elvégezni. Az állam nem avatkozik a belső vallásos ügyekbe s a hit, vagy vallásgyakorlat dolgaiba. Az egyházak e tekintetben teljes autonómiával rendelkeznek. Csak az egyházak külső életére van az államnak befolyása bizonyos mértékben. Az egyházkormányzás joga maguknak az egyházaknak kezében van.

Ez nagy haladást jelent. Az osztrák birodalom törvényalkotása a róm. kath. egyház szellemére és kiváltságaira volt tekintettel s a protestáns egyházak sokkal nagyobb mértékben függtek az állami hatóságoktól. A Csehszlovák köztársaság igyekszik eltüntetni ezeket a régi előnyöket, amelyek teljesen ellentétben állanak az egyenlőség és

vallásszabadság principiumaival.

A köztársaság a protestáns theológiának két egyetemi fakultást létesített; az egyiket *Prágában* (Husz J. fakultás), a másikat *Bratislavában*.

1918 óta a protestáns egyházak aktivitása nagyban erősödött, nem csupán a szokásos egyházi munkákban, hanem az új munkamódszerek alkalmazásában is. Élénk működést fejtenek ki a különböző egyházi szervek: az ifjúsági, szociális, bibliaköri és vasárnapi iskolai munkákban. Az összes cseh és szlovák egyházak egyesültek egy közös vasárnapi iskolai szervezetben egy titkár vezetése alatt. Van több felekezeti jellegű egyesületünk, amelyek között első helyen áll a Constanti Unió. Teljes szabadságunk van arra, hogy külföldi testvéreinkkel az összeköttetést fenntartsuk s az evangélizáció munkáját szabadon végezhessük.

Mégis vannak nehézségek, amelyekkel meg kell birkoznunk. Mindenekelőtt: a róm. kath. lakosság között (73%-a a népességnek) a csehszlovákiai protestantizmus nem jelenik meg egységes látható testként, mert nem kevesebb, mint 8 különböző egyházra tagozódik, amelyek közül 5 az állam által elismert, 3 pedig szeparált helyzetben van. Az összes protestánsok száma felül van 1,170.000 lelken. Ezek közül 300.000 csehtestvér, 407.000 lutheránus, 219.000 református Szlovénzskón, 178.000 német lutheránus Cseh- és Morvaországban, 5000 morvaegyházhoz tartozó, 6000 kongregacionalista, 4000 baptista és 9000 amerikai methodista. A protestantizmusnak ez a megosztottsága nagy akadálya az egységes munkának. Ez a körülmény — az egységes kath. egyház szemében — zavaró hypertrophia. Bár a protestáns egyházaknak van egy szövetségük Csehszlovákiában, de ez csupán egy szabad szervezet és nem foglalja magában a köztársaság összes protestáns egyházait.

Azt sem szabad felednünk, hogy a kath. egyház növekedőben van. Ez az egyház 1918-ban tagjainak csaknem egy negyedrészt elvesztette a cseh nyelvű lakosság között s ma mégis mintha újjászületne, befolyása növekedőben van az élet összes területein, a politikában épügy, mint a kulturális életben.

Azután a Csehszlovák köztársaságot sem hagyta érintetlenül az az általános áramlat, amely az összes keresztyén államokban érezhető: bizonyos elidegenedés a keresztyén életideáltól és gondolattól. Érezhető egy bizonyos keresztyénellenes propaganda a köztársaságban, azonban korántsem olyan, amelyet párhuzamban állíthatnánk a németországi neopaganizmussal. Nincs itt szó a keresztyén hit fascizálásáról, de a modern pogányság tapasztalható a gyakorlatban. Mi is, mint a többi nemzetek, a levegővel beszívjuk a világra kiáramló keresztyéntelen atmoszférát, kulturánkban, irodalmunkban, a mechanizmus előretörésében, a politikában s a szociális élet küzdelmeiben. Az átlagember nem vet számot Istennel, mint az egyedüli döntő realitással s könnyen enged a modern

atheizmus propagandájának. Meg kell állapítanunk, hogy vallásos életünk szintje alacsony. Azért vannak kiadók, akik szívesen vállalkoznak protestáns szerzők műveinek publikálására, így jelent meg Žilka professzor új-testamentum fordítása, amelynek nagy sikere volt. Soha sem volt nagyobb lehetőségünk a napi sajtó igénybevételére, mint most, azonban az is igaz, hogy ezek az orgánmok sokszor olyan megnyilatkozásokat is közölnek, amelyek szöveg ellentétben állanak a keresztyén meggyőződéssel.

A másik tényező, amit figyelembe kell vennünk: a róm. kath. „liberalizmus”. Három évszázadon keresztül a nemzet mentalitását a róm. kath. egyház befolyásolta és jöllehet minden cseh lélekben jócskán van abból, amit „eretnek”-nek neveznek, mégis Husz János kora óta is a róm. kath. egyház befolyása a nép jellemére igen jelentékeny.

Ami a protestantizmus gazdasági helyzetét illeti, a protestánsoktól 1620 után mindent elröböltak, ami tulajdonukban volt és így sok olyan egyházköztség van, amelyek nem tudják magukat fenntartani csak az állam, vagy a külföldi testvérek segítségével; a róm. kath. egyház pedig óriási vagyon felett rendelkezik. Másrésztől ki kell emelnünk kiváló protestáns férfiak áldásos munkáját a nemzeti élet vezető helyein. Az egyháztagok adakozó kedve emelkedő tendenciát mutat, de az adományok nem fedezik az egyház összes szükségleteit.

Dacára ezeknek a nehézségeknek, bátran ál-

líthatjuk, hogy három évszázad óta nem volt a mostaninál alkalmasabb idő hazánkban az evangélium terjesztésére. Ne feledjük el, hogy több mint 800 000 felekezetenélküli van az államban, akik a róm. kath. egyházból váltak ki, amely egyház 1,800.000 lelket veszített el 1918. óta. Micsoda lehetőség s egyben milyen nagy a felelősségünk, hogy kihasználjuk az alkalmat!

Persze vannak akadályok; és mégis a világ vár egy üzenetre, amelynek messiásinak kell lenni a szó legmélyebb értelmében. A mai idők zürzavara, az emberi lélekben gyökerező megoldatlan problémák, a mechanisztikus irányzat által beigért paradicsom elmaradása: mindezek legalkalmasabb föltételei az evangélizációnak és a missziói munkának.

A mi reformációnknak principiumai változatlanok: az Isten ígéjének kell kormányoznia bennünket, igazi keresztyén életet kell élnünk minden vonatkozásban; együtt kell munkálkodnunk az élő keresztyén egyházakkal, arra igyekezve, hogy azokban a protestantizmus principiumai érvényesüljenek, ezek közös munkát és felelősségérzést igényelnek az egyház minden tagjától és egyesülünk kell az imádságban és a munkában, mint olyanoknak, akik egyek a Krisztusban.

Reméljük és hisszük, hogy a protestantizmus missziója Csehszlovákiában még nem fejeződött be. Új feladatok és problémák várnak megoldásra. Segítsen bennünket Isten, hogy azokat mind megoldhassuk!

Tanügyi előadói jelentés a kárpátaljai egyházkerület 1935. évi közgyűlésén*.

Összeállította és előterjesztette Dr. Sárkány Lajos egyházkerületi tanügyi előadó.

Főtiszt. és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

A kárpátaljai egyházkerület 1934/5-ik iskolai évi tanügyi állapotáról szóló jelentésemet annak a jóleső ténynek felemlítésével kezdem meg, hogy felekezeti iskoláinknak sorsa, a tanerők alkalmazása és utánpótlása, növendékeink anyanyelven való taníttatásának kérdése, a valláserkölcsi alap megőrzése, a szellemi és anyagi fejlesztés ügye, egyszóval a tanügyi kérdések egész komplexuma beható figyelem tárgya lett és ref. közvéleményünk érdeklődésének homlokterében áll. Nem a tanügyi munkásnak a dicsekvése szól belőlem, amiért a mi tárgyunk egyházi fórumaink tanácskozó asztalán a legfontosabbá nőtt, — holott eddig, mint például a felsőzempléni tanügyi jelentés panaszoja: „Néhány éve a köteles figyelem legkisebb jelében, a meghallgattatásban sem részesült és nem jelenvén meg a nyomtatott jegyzőkönyv, nem is olvasták hasznos utasításait, — hanem az öröm, hogy anyaszentegyházunk ószin-

tén félti iskoláinkban rejlő kincsét és bár aggodalmak s küzdelmek között, de komoly sáfárcodással forgolódik körülötte. Bár ezt a megmozdulást nyomon kísérné intézeteink és egyházunk javára szóló áldozatkészségünk is, hogy amit az anyagiak terén kér tőlünk gyermekeink nevelésének ügye, vonakodás nélkül adjuk meg. Mindig jobb felébredni, ha késedelmeskedve is, mint tovább folytatni a közönyösségnek és gondtalanságnak könnyelmű és vétkes álmát.

Nekünk is szól az *efézusbeli* gyülekezet ajánlának irt üzenet: Jel, 2: 2—4. „Tudom a te dolgaidat és hogy... terhet viseltél és békétűrő vagy és az én nevemért fáradoztál és nem fáradtál el, de az a mondasom ellened, hogy az első szeretetedet elhagytad.”

Az elmúlt iskolai év tanügyi állapotrajzát iskoláink megtartásának, a tanítói utánpótlásnak kérdése determinálja. Minden évben elmondottuk panaszuinkat, míg most örömmel jelenthetem azt a különben köztudomásu dolgot, hogy szeptember hóban megnyílt a komáromi ref. tanítóképző intézet. Megtartotta a felvételi vizsgát is és annak

*) Megkérve bár, de szükségesnek látszott a közlése az iskolai ügyekben is annyira szükséges tájékozódás lehetővé tételére.

eredményeképen 40 növendéket fel is vett.

Igen fontos állomáshoz ért egyházunk annak a programnak a megvalósításában, amit az államfordulat óta maga elé tűzött, hogy nagy küzdelmek között s nagy önfeláldozással megteremtse azokat az életfeltételeket, amelyek az egyetemes magyar ref. egyházzal lemetszett részeket — miniket is képessé tesznek az önálló életre. Minden dicséret megilleti egyházunk felelős vezetőit, hogy sok bizonytalanság és ingadozás között is egyházunk jövőjét féltő gondnal igyekeztek megvalósítani az intézményeket, amelyekkel élve hivatásának az itteni specialis viszonyok között megfeleljen.

Régóta vágyakoztunk a tanítóképzőre is. Most szívből óhajtjuk, hogy adja meg a jó Isten az intézethez fűzött legmesszebbmenő remények beteljesedését.

A mostani tanítói gárda egy részétől világnézetű különbségek válaszanak el bennünket s az együttműködéshez szükséges bajtársi és testvéri érzést nem tudtuk meleggé tenni velők. Részben kurzusvezetők, részben externisták és abiturienti tanfolyamot végeztek, vagy anélkül vizsgáztak és nyertek diplomát. Egyesek más felekezeti képzőt végezván, idegen hatásokkal eltelve jöttek ki munkálkodni. A tanítók közül sokan zárdai képezésben szereztek oklevelet. Reméljük, hogy ezután már teljes számmal olyan tanítóink lesznek, akik hitvallásuk és egyházuk iránt hűségre neveltetve, a különféle szellemi áramlatok között sem fognak ingadozni, bátran fognak megállni az egyedüli fundamentumon, az Ur Jézus Krisztuson és oda fogják vezetni gyermekeiket is.

Most már az a feladat vár reánk, hogy ennek az intézetnek fennmaradásához az anyagi bázist megteremtjük. Életének gyökereit hűveink szívébe kell plántálni, meg kell szeretetni gyülekezeteinkkel. Akkor volt erős anyaszentegyházunk, amikor hűveink megértették a hívó szót és a pásztorok hangjára elindultak. Mikor a nyáj egy volt a pásztoral. Az erők egyesítésével most is nagy eredményeket érhetünk el s ezen az úton nem félhet egyházunk attól az időtől sem, amikor minden támaszt elveszítve, a maga erejéből kell megélnie.

Csak azt az alkotást tekintetjük maradóknak, amit saját erőnkől és szívközből teremtettünk meg. Viszont csak azt az értéket, szabadságot és jogot veszítjük el Deák Ferenc bölcsesége szerint, amelyről magunk mondunk le. Hallgassuk meg megint az efézusiaknak írott intelmet: „... az előbbi cselekedeteket cselekedd; ha pedig nem, eljövök ellened és a te gyertyatartódat kimozdítom helyéből, ha meg nem térsz!”

Ennek az igének felrázó erejére van szükség annál a küzdelemnél is, amit gyülekezeteink, iskoláink fejlesztésének és részben megtartásának egy másik — már unos-untalan emlegetett — akadályával szemben kénytelenek megvívni, hogy a tanítói fizetéseknél sokkal több minimumot (4908 Ké.) követel az állam Podk. Rusban, mint Szlovénzskón (1100 Ké.)

Ez a körülmény egymagában is elég arra, hogy felekezeti iskoláink elsorvadásának veszedelmét ijesztő módon közelvalónak mutassa számunkra. Mert nemcsak a fejlesztésnél, hanem meglévő iskoláink és tanerőink megtartásánál is nagy terhet jelent a 4908 Ké. fizetésminimum. Ez az összeg ma sokkal jelentősebb, mint ezelőtt másfél évtizeddel, amikor megállapították, különösen, hogyha őseinket jellemző égő lelkesedés és áldozatkészség a mai generációban kisebb hányadban van meg. Igaz ugyan, hogy egyházközségeink egyrésze dicséretreméltó buzgósággal és áldozattal ragaszkodik iskolájához és büszke öntudattal tekint rá, másik része azonban szívesen ledobná ezt a terhet. Különösen a beregi egyházmegye jelentése panaszkodik, hogy a múlt tanévvel szemben héttel kevesebb egyházközség tart fenn iskolát. Itt azonban megjegyzem, hogy ebből a számszögből a megítélés nem egyöntetű a három egyházmegyénél. Maga a beregi jelentés sem világos ebben a tekintetben. Nem derül ki belőle például az, hogy az illető egyházközségek nem akarnák fenntartani iskolájukat, vagy csak nem tudják betölteni a tanítói állást?

Csak abban az esetben szűnik meg a felekezeti iskola, ha az egyházközség feladja iskola fenntartói jogát. Ami nem történt meg, hiszen abba felsőbb egyházi hatóságaink is beleszóltak volna. Üresedésben levő állás, vagy annak állami kisegítő (esetleg kurzusvezető) tanerővel való betöltése még nem involválja a felekezeti iskola megszűnését. A másik két egyházmegyei jelentés ezt így is fogja fel. Ez a szomorú állapot inkább a tanítóhiányra vezethető vissza.

(Folyt. kov.)

Presbiteri konferencia Rimaszombatban.

A gömöri egyházmegyében a rimavölgyi egyházak presbiteri konferenciára gyűltek össze Rimaszombatban f. évi márc. 5-én. A Rima völgyében fekvő 15 szinmagyar ref. egyházközségből mintegy 150 presbiter és nagyszámú érdeklődő vonult fel lelkészeik és tanítóik vezetése alatt, hogy a mai súlyos időviszonyok között élő egyházak égető kérdéseiben és problémáiban tájékozódást szerezzen, a kivezető utakat keresse, a gondolatokat kicserélje, egymás hitéből erősödést szerezhesen s a közös cél szolgálatában egyöntetű munkára buzdulást vehessen és vihessen haza mindenik a maga gyülekezetébe.

A konferencia a rimaszombati templomban tartott istenitisztelettel vette kezdetét, amelyen *Bellágh Barna* feledi lelkész hirdette az Igét Csel. 20:28 alapján. A helyzetre találó Ige alapján hatalmas erővel mutatott rá a feladatra, amely a gyülekezeti vigyázókra vár: a vezetőknek önmagukra s azután a nyájra való gondviselésének szent kötelességére.

Istenisztelet után a templomból kijövő se-
reg, megszaporodva a helybeli gyülekezet érdek-
lődd tagjaival is, az egyházmegyei elnökség veze-
tésével tegyelmzett sorokban vonult fel a konfe-
rencia tulajdonképeni helyére, az ipartásulat szék-
házába, ahol *Zajdó Lászlónak*, a rimavölgyi lel-
készi kör elnökének megnyitó imádsága után meg-
alakult a konferencia tisztikara s miután *Eszényi*
Gyula dr., a helybeli egyház főgondnoka és egy-
üttal a város jelenlegi bírása üdvözölte a konfe-
renciát, a lelkes református ember éles szemével
meglátott időszerű és aktuális bajokra, feladatokra
felhíván a konferencia figyelmét: kezdetét veszi a
konferencia kiüzött programjának lebonyolítása
Abtonczy Pál esperes és *Dr. Zehery István* egy-
házmegyei gondnok elnöklété alatt.

Legelsőnek *Sörös Béla* losonci lelkész és
theologiai igazgató tart megrázó erejű és hatá-
sú előadást a református összefogásról, mint amely a
mai viszonyok között már életérdeke a református-
tusságnak, ha azt nem akarja, hogy szervezetlen-
sége és széthullottsága miatt szabad prédája legyen
a más és egyházunktól idegen érdekeknek. Bár-
csak ez a konferencia — mondotta — temetése
lenne a református társadalom eddigi közönyös-
ségének, tunyaságának és erejét megbénító szét-
huzásának! Ujjmutatása az elevenre talált s szug-
gesztív erővel kötötte le és ragadta meg a hatal-
mas gyülekezetet.

Ezután *Báthory Andor* nyug. főgimnáziumi
tanár, rimaszombati presbiter és kálvinköri elnök
tart előadást ezen címmel: „Milyen presbiterre
van ma szüksége ref. egyházunknak?“ ... Előadá-
sában összefoglalva az idevonatkozó irodalom ter-
mékeit, tömören, világosan festette meg a képét
és állította a hallgatóság elé a hivatása magaslatán
álló presbiternek.

A következő előadást *Böszörményi Andor* ri-
mapáliai ref. tanító tartotta: „A presbiter és az
iskola“ címmel, rámutatva a mai rendszer külön-
féle fokozatu iskolainak helyzetére, viszonyaira,
felügyelő szerveinek hatáskörére s azután a hit-
valiasos oktatás magasabb, nemesebb voltára s
ugy kérte e nagy cél támogatására és előmozdi-
tására a presbiterek figyelmét, érdeklődését, ta-
mogatását.

Az utolsó előadást *Dr. Batta Pál* ügyvéd,
egyházkerületi vil. tanácsbíró tartotta: „Az egy-
házfegyelem és a presbiter“ címmel. Rámutat elő-
adásában a törvényes követelmények ismertetésé-
vel is, hogy milyen presbitert akarnak a mi tör-
vényeink s hogyan érhető el ez a cél. Kiemeli a
presbiter önfegyelmzésének fontosságát, majd a
gyülekezeti fegyelmzés jelentőségét, amely mindig
megvolt egyházainkban, de ma még inkább szük-
séges, amelyet azonban elkerülhetetlenül ki kell
egészíteni a lelki nevelő, belmissziói munkának
ugy a felnöttek, mint az ifjúság körében.

Az előadásokat kiegészítették és hatásukat
elmélyíteni igyekeztek a felvetett tárgyakkal össze-
függő hozzászólások ug a lelkészek, mint a vi-

lágiak részéről. Előbbiek részéről: *Kovács Bertalan*,
Pósa Lajos, *Konkoly Th. István*, *Varga Imre*,
Szaniszló János, *Szöke István*; utóbbiak közül:
Dr. Kovács László és *Boros Zoltán* egyházmegyei
tanácsbíró.

Végül a konferencia a felsőbb egyházi ható-
ságok elé terjesztendő határozati javaslatokat fog-
gadott el az országos presbiteri szövetség meg-
szervezésére, az elhangzott előadásoknak egy ol-
csó évkönyvben való kinyomatására és közrebo-
csátására, a konferenciának minden évben más-
más gyülekezetben való megtartására vonatkozó-
lag s a *Kovács Bertalan* simonyii lelkész imádsá-
gával befejeződött.

Feljegyzésre érdemes a rimaszombati ref.
egyház agilis lelkészének és főgondnokának ér-
deme, akiknek munkája eredménye a konferencia
mintaszerű megrendezése és lebonyolítása, továbbá
a rimaszombati egyház áldozatkészsége, amely a
konferencia 200-nál több résztvevőjét ebédrel is
megvendégelte, amelyen a már itt többször ta-
pasztalt rendes szokás szerint a ref. leánykör tagjai
vállalták és végezték el a felszolgálás munkáját
jóleső figyelmességgel.

A konferenciának a legkisebb zavaró inci-
dens nélkül való lefolyása, a komoly presbite-
reknek impozáns számban való felsereglése, a
résztvevőknek elejétől végig való fegyelmzett ma-
gataritása, tehetséges és huzgó világi embereink-
nek és tanítóinknak az aktív munkában részvétele
az idők minden sötét, gonosz jelei dacára is ha-
tározott, biztató reményt ad arra nézve, hogy:
virrad! Csak az őrállók kezében a trombita ne te-
gyen bizonytalan zengést, hanem szóljon bátran,
kitartóan, határozottan! Sz.

I R O D A L O M.

A konfirmációi káténk és a Heidelbergi Káté.

A hivatalos egyház konfirmációi kátéjáról
van szó. Címe: „*Én hiszem és vallom.*“ Szerzője
Szabó Béla huszti ref. lelkész, aki művét a Hei-
delbergi Káté alapján készítette. A könyvről meg-
kell említenünk, hogy létrejvetelét egy tankönyv-
pályázatnak köszöni, amelyet a konvent néhány év-
vel ezelőtt irt ki konfirmációi kátéra s a kerületek
bírálbizottsága ezt a művet találta elfogadásra
méltónak (szemben a pályázótárs szintén nem ér-
demtelen, de nagyterjedelmű művével).

Azzal természetesen, hogy három kerület bi-
rálbizottsága szigorú vizsgálatán esett át a mű
s került a konvent approbációja alá és hogy az
egyetemes konvent már el is rendelte a használat-
bavételét — minden további bírálatféle feleslegesse
vált. Céltalan is, mert nem lehet befolyása többé
a szövegalakításnál. De nem is prudenciális dolog
már, hogy a növendékek kézbevettek, csak zavarná

a tanítás menetét a könyv ellen emelt kifogás, ártana a jóváhagyást megadó konvent tekintélyének is. Azért, amit itt elmondandó vagyok, nem is könyvitészet-féle. Csak az, amire az előszóban maga a szerző hív fel bennünket, oktatókat, hogy a könyv esetleges hiányai pótlására vegyük elő a teljes kátét (t. i. a Heidelbergi Kátét). Ezt teszem én most itt. Ugy gondolom, hogy néhány megjegyzés valamelyes szolgálatot tehet az oktatóknak a könyv alkalmazásánál.

Először elmondom, hogyan értem én a konvent elgondolását ennél a könyvpályázatnál. A konvent kívánsága ez volt: „A pályázó a konfirmációi káté anyagát a Heidelbergi Kátéből veszi az ottani anyag helyes méretezésével.” Nem nehéz eltalálni, hogy mit jelent ez. Csak annyit, hogy a Heidelbergi Káté nálunk is hadd foglalja el végre megérdemelt, vagy jogos helyét a konfirmációi oktatásban. Igaz, hogy meglehetősen későn eszméltünk rá, hiszen másutt nemzedékek nőttek fel a Heidelbergi Káté életformáló igazságainál, az erdélyi református gyermek egész iskolai életét átszővi a káté tanulása. Ha későn is, elvégre az a fő, hogy mi is ráeszméltünk végre, mennyire hiányzik gyermekeink életéből ez az életre vezérlő kalauz. Azután meg csakugyan itt az idő, hogy megvédjük reformátusságunkat befelé a régi konfirmációi kátécskák racionalizmusával szemben az elszintelenedéstől, kifelé pedig a más felekezetekkel szemben megvédjük azóktól a kilengésektől, amelyek határainkat bizonytalanná tenni, vagy elsimítani akarják. Hogy a „megfelelő méretezést” hogyan gondolta a konventi tétel, már nem olyan könnyű eltalálni. Az mindenesetre benne volt, hogy az új konfirmációs könyv vegye tekintetbe cseh-szlovákiai helyzetünkénél, kulturális adottságunknál fogva a gyermek teljesítő képességét, a nehéz dogmatikai tételeknek itt-ott nyelvi nehézségekkel is küzdő gyermekeinkre nézve nehezen hozzáférhetőségét. De hogy ezt hogyan vigye keresztül, a Heidelbergi Káté 129 kérdéséből mennyit hagyjon meg, szövegében közölje-e, vagy átdolgozza, leegyszerűsítse, vagy a nagy multu hitvallási irat iránti legmesszebbmenő tisztelettel szövegezze meg a könyvét: eziránt bizonytalanságban maradunk. Megadja rá a feleletet azonban mindjárt a Szabó Béla könyve, amely most már a konvent konfirmációs kátéja.

Böszörményi Sándor.

(Folyt. köv.)

H I R E K:

— Az *Énekes Könyv II-ik kiadása teljesen elfogyott. Ezért a megrendeléseknek eleget nem tehetünk. Sziveskedjenek a megrendelők ezt tudomásulvenni minden más értesítés várása nélkül.*

Munkács.

Ref. püspöki hivatal.

— **Balogh Elemér ref. püspök 70. születésnapja alkalmából** a pozsonyi ref. gyülekezet *presbitériuma* ünnepi ülést tartott *Soós Károly* bucsi esperes és a főgondnok elnökle mellett. A püspököt ez alkalommal az egyházközség főgondnoka, *Dr. Salamon X. Ferenc* legmelegebb szívből jövő, keresetlen szavakkal üdvözölte és fejezte ki a gyülekezet soha meg nem szűnő háláját a lelkipásztor eddigi működéséért. A püspök megindultan köszönte meg a nem várt és nem keresett ünneplést. Ugyanazon alkalommal a helybeli *ref. nőegylet* is kedves figyelmének adott kifejezést a szeretett főpásztorral szemben. Ezt követően megtartott *hálaadó istentiszteleten* részt vettek a gyülekezet apraja-nagyja mellett a társadalom különböző rétegei is és a vidékről feljött számos ref. lelkész is. Az ígét *Soós Károly* Komárommegyei esperes hirdette és választékos, remembe foglalt szentbeszédében adott hálát a Mindenhatónak a bennünket ért véghetetlen kegyelméért. Az istentisztelet után *László* gondnok alkami versével köszöntötte a lelkipásztort az internátus egyik növendéke. Este a vidékről megjött lelkészek és az országos hivatal képviselőjének és a hívek szép számu jelenlétében szerény vacsora volt, amelyen a jubiláns püspök számos, szellemes felszólalásában bizonyította, hogy a 70 év nem hagyott nyomokat a lélek frissességén. A pozsonyi gyülekezet hívei az ünnep alkalmából a Református Világ szemlében megjelentették *Narancsik Imre* volt püspöki titkár, nagymuzsalyi lelkész által nagy szeretettel és lendülettel megírt életrajzát a jubiláns püspöknek és számos tisztelet példányt küldöttek szét az egyházi és világi vezetőségeknek. Hasonlóképpen megjelentették *Balogh Elemér* életrajzát szlovák nyelven is, hogy a cseh-szlovák közönséggel, szlovák hittestvéreinkkel és cseh- és morvaországi, csehtestvére evangélikus egyház vezetőségével is megismertessék az életrajzon keresztül a pozsonyi ref. egyház történetét, amely a jubiláns személyével egybe van olvadva. (Mindkettőből még pár példány kapható a R. I. M. irodájában). Az előestén az internátus hölgybizottsága *Marton Istvánné* polg. isk. igazgatónő vezetése mellett szeretetvendégséget tartott, amelyen eszközölt gyűjtés szegénygondozási célokra, szépségezt eredményezett. A gyűjtésnap előtt és után a helybeli és vidéki hívek tömegesen, személyesen, táviratilag és levélileg üdvözölték a püspököt, aki a szeretet ilyen megnyilvánulásától mélységesen meg volt hatva. Adja az Isten, hogy a jubiláns teljes testi és lelki erőben ünnepelhesse életének további évfordulóit az általa megalapított és megszervezett egyházközség, a kerület és az egész egyetemes egyház üdvére.

— **Makkai Sándor püspök** febr. 1-től kezdődőleg 3 hónapi betegszabadságot volt kénytelen igénybevenni, mert az orvosi vélemény szerint „Almatlansága, nagyfoku kimerültsége, súlyos depressziói, valamint testi leromlása a hivatalával járó felelősségteljes teendőik ellátását számára huza-

mosabb időre teljesen lehetetlenné teszik.“

Semmi csodálandó nincs abban, ha elfáradt a nehéz küzdelemben és abban a munkában, amit végezett — írja az erdélyi püspökhelyettes főjegyző. Hármasként irányban végzett történelmi értékű munkát.

Először észrevette azt, hogy az egyháznak lelki megújulásra van szüksége, felismerte, hogy hitének és hite kötelezettségének öntudatára kell felbreszteni népünket. De nemcsak saját felekezetére gondolt, hanem meglátta azt is, hogy az egész erdélyi magyarságnak új történelemszemléletre, önvizsgálatra, a megváltozott történelmi helyzetben új állásfoglalásra van szüksége. Először is ezt a célt szolgálta a szónak és az írásnak eszközeivel. Könyvek, cikkek, tanulmányok sorozata jelent meg tőle, amelyekben a tudomány értékeinek feltárásával, a szépirodalom művészi eszközeivel mind-mind a lelkek öntudatosítását munkálta. Gondoljunk száma nélkül való ígéhirdetői tevékenységére, különböző előadásaira. Bizony csak amit ezen a téren elvégzett, az is sok volt egy embernek.

Meglátta azonban azt is, hogy a megújuló lelki egyház tevékenységének kifejtésére szükség van a hathatós, munkára alkalmas szervezetek kialakítására. Így indult meg az ő vezető, irányító közreműködése mellett az ifjusági, nőszövetségek és férfiszövetségek munkája. Így történtek az ő közvellen kezdeményezése által nagyjelentőségű intézkedések az egyházi kormányzat egyre súlyosabb feladatainak sikeres megoldása érdekében.

Meglátta azt is, hogy az új idők új és súlyos követelményekkel várják azt az egyháztól, hogy az újabb szükségletek kielégítésére megfelelő intézményeket is létesítsen. Céltudatos munkával így létesült az ő hathatós, irányító vezetése alatt az Árvaház, Tanítóképző, Református Kórház, Diakonisszajntézet, a Bethlen-kollégiummal kapcsolatos gazdasági iskola, hogy csak a fontosabb eredményekre utaljunk.

Csak felsoroltuk annak az utnak fontosabb állomásait, amelyen előttünk járt, vezetett és lelkesített a munkára. Ha sima, könnyű lett volna is ez az út, akkor is nehéz lett volna megtevése, de ezen az úton ezer veszéllyel, támadással, külső és belső nehézségekkel talákoztunk és bizony szüntelenül vívniunk kellett az állandó nehéz küzdelmet egyházunk életérdekeinek védelmére. A harcban súlyos sebet kapott nem egyszer a vezér.

Minden gondolkozó és érző szívtű ember megértheti, hogy ilyen munka és ilyen küzdelem végül is kifárasztja a legerősebb embert is.

— **A kecskeméti ref. egyház** egy magát megnevezni nem akaró tagja 6000 pengőt adott a kecskeméti ref. egyháznak és pedig 5000 pengőt a templom fűtésére, 1000 pengőt a tanyai hívek lelkigondozásának minél intenzívebbé tételére.

— **Hitler német kancellár** a múlt éven tartott egyik beszédében bolondoknak és csalóknak nevezte a *kubista, futurista, dadaista, impressionista* fecsegőket, akiknek a birodalomban semmi helyük nincs, mert a művészetnek nem az a feladata, hogy hülyéket és agyalágyultakat tüntessen fel a férfias erő és a szellemi teljesítőképeség megtestesítői gyanánt.

HIVATALOS RÉSZ.

P Á L Y Á Z A T.

A *Malá Toroña-i* (kistoronyai) ref. egyház presbitériuma a nyugdíjazás folytán megüresedett végleges előkönyörgői organista-kántortanítói állásra pályázatot hirdet. I. Javadalom. 1. Tanítói javadalom: a) 480 liter rozs; b) Fapénz 50.— Ké. Az évenkénti tűzifa szükségletet a hívek tartoznak beszállítani. c) Államsegély. Kántori javadalom: a) 8 kat. 499° öl szántó; b) 1217° öl rét; c) Egy féltelék utáni legelőilleltőség; d) Trágyakihordás; e) Mustpénz Ké. 100.— f) Stóla az egyházkerületi szabályrendelet szerint. 3. El nem választható kántortanítói javadalom: a) Lakás (3 szoba); b) Kert és temető haszna; c) A földek adóját az egyház fizeti. II. Kötelelességek. A tankötelesek tanítása. A hétköznapi és vasárnapi istenitiszteletek végzése a 3-ik vasárnap délelőlt kivételével. Kántori teendők végzése; Énekkar vezetése, tanítása és egyháztársadalmi munkában való részvétel. Tanítási nyelv magyar. Az állás 1936. szept. 1-én foglalandó el. Pályázhatnak állampolgársággal, oklevéllel és organista kántori képesítéssel rendelkező református tanítók. Személyes megjelenés a III. 29-iki választáskor előnyös, az utiköltség megtérítése nélkül. Kellően felszerelt kérvények 1936. márc. 29 napjáig adandók be a ref. lelkészi hivatalnak *Velká Toroña—Nagytoronya pp. Čergov.*

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581, IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KŐMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hi- vatal. Kéziratok, előfize- tések, hirdetések és eset- leg s reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Az erdélyi ref. lelkészképzés reformja.

Az erdélyi ref. egyházkerület hivatalos lapjában a „Református Szemlében“ 1935. július 30-án Makkai Sándor püspök nyilvánosságra hozta azokat az elgondolásait, amelyek által a ref. lelkészképzés reformja a megváltozott idők parancsolta követelményei szerint megvalósítható. Ismeretes, hogy a világháború óta a kolozsvári theológián már hajtottak végre egy lelkészképzési reformot és pedig 1927-ben, amely szerint a négyéves tanfolyamban az első esztendőt az előkészítő jellegű kiképzés, míg a három évet a kimondott tudományos képzés töltötte ki. A mai idő azonban szinte napról-napra hoz fel olyan kérdéseket, amelyek az előttünk járó nemzedéknek az életét nem foglalkoztatták. Az élet ezer és ezer problémájában a lelkészképzés régi keretei nem nyújtják azt a szellemi fegyverzetet a theológiáról kikerülő lelkésznevezetteknek, amelyekkel a Krisztus ügyének szolgálatában hathatósan forgolódhatnak.

Ezek azok az alapvető tények, amelyek Makkai püspököt arra készítették, hogy a lelkészképzés reformját a legnagyobb nyilvánosság előtt vesse fel s ez által alkalmat adjon az erdélyi ref. közvéleménynek arra, hogy ebben a nagyjelentőségű kérdésben hallassa a szavát mindenki, aki az erdélyi ref. Sion jövődjét a szíven hordozza.

Makkai püspök elgondolásának a lényege a következő:

A lelkészképzés mai keretei tulságosan

igénybe veszik a theologus idejét. A tulsufolt óraszám mellett lehetetlen az újabb ismeretkör közlése. Nem lehet elfogadni azt az elgondolást sem, hogy a tudományos anyag megrövidítésével kell időt nyerni a gyakorlati jellegű ismeretek közlésére. A lelkészképzésnél tehát nem a tudományos anyagnak a megrövidítésére van szükség, hanem a lelkészképzés idejének a meghosszabbítására. Javasolja azért, hogy 1936 szeptemberétől kezdve a theologia ötéves legyen. Az ötödik évfolyam célja, hogy a lelkészi hivatásra készülő ifjak a gyakorlati előkészületet tervszerű és rendszeres formában sajátítsák el és így készíttessenek elő azokra a feladatokra, amelyek a ma lelképásztorára várnak. Így a jelenleg négyévre beosztott tulságosan nagy anyag célszerűbben és kisebb megterheléssel lenne elvégezhető. Az ötödik évfolyamot az ifjak a nagyenyedi kollégiumban végeznék, ahol ref. tanítóképző, ref. gazdasági iskola, Hangya-szövetkezeti központ stb. van. Az ifjak abszolutoriumot csak az ötödik évfolyam elvégzése után nyernének s ekkor állanának elő lelkészképesítő vizsgálatra is.

Az ötödik évfolyamot egy theologiai professzor vezetné, aki a theologiai tárgyakat és a gyakorlatot adná elő. Előadókul és gyakorlati oktatókul lelkészi és világi szakembereket kérnének fel. Az ezután megalkotandó tantervben feltétlenül biztosítani kell azt, hogy az ifjak az igehirdetési, liturgiális, val-

lástanítási és pásztori lelkeszi funkció körében rendszeres gyakorlatot végezzenek. Ezen kívül ismerjék meg a lelkeszi hivatali ügyvitel minden ágát. Az ötödik évfolyam tantervének meg kell oldani azt, hogy a jelöltek megfelelő kiképzést nyerjenek az egyházat és intézményeit érintő állami törvények ismeretében, továbbá, hogy sajátítsák el azokat a legszükségesebb jogi ismereteket, amelyek által gyülekezetük tagjainak ebben a tekintetben is segítségükre lehetnek. A nép-egészségügy, a gazdasági és szövetkezeti élet elméleti és gyakorlati kérdéseit legalább alapvető vonásaiban meg kell ismertetni az ifjakkal, hogy az erdélyi magyar falu ezekben a kérdésekben is tanácsadót és vezetőt lásson a lelkipásztorban.

Makkai püspök elgondolása szerint a lelkeszképzés tehát három részre tagolódik. Az első az előkészítő év, a tanfolyam első éve, a második a következő három év a tudományos kiképzéssel, szemináriumokkal és a kívánatos gyakorlatokkal, a harmadik rész az ötödik évfolyam, mely kizárólag az erdélyi kisebbségi élet s a kor színvonalán álló gyakorlati követelmények által kívánt felkészültséget adná meg. A püspök azért gondol Nagyenyedre, mert itt egyrészt mint gyülekezeti élet folyik, másrészt visszaállna az a régi kapcsolat, ami Nagyenyedet az erdélyi lelkeszképzéssel a kolozsvári theologia előtt egybefűzte.

E nagyjelentőségű elgondoláshoz igen sokan szóltak hozzá s azt úgy a kolozsvári theologia tanárikara, mint a nagyenyedi kollégium a legnagyobb örömmel fogadta. Az erdélyi egyházkerület 1935. nov. 23-án tar-

tott ülésében az igazgatótanács előterjesztését egyhangu helyesléssel tette magáévá. A theol. oktatást öt évre emelte fel, míg a segédlelkeszi szolgálatot egy évben állapította meg. A királyhágómelléki ref. egyházkerület ugyan csak egyhangu lelkesedéssel csatlakozott a reformhoz s így a romániai magyar ref. egyház lelkeszeit 1936 szeptemberétől a fent vázolt terv szerint fogja kiképezni.

Szükségét láttuk annak, hogy ezt a nagyjelentőségű tervezetet, illetve elgondolást ilyen részletességgel ismertessük lapunk olvasói előtt. Az erdélyi református egyház világosan látja, hogy jövője és boldogulása elsősorban attól függ, hogy a gyülekezetek pásztorai milyen felkészültséggel és lélekkel állanak oda őrhelyükre. Megkapó az a szellem, az a tiszteletet és szeretet, ahogyan Makkai püspöknek a tervét nemcsak az erdélyi reformátusság, hanem az egész erdélyi magyar kisebbségi közvélemény fogadta. A lelkesnevelésben még a gazdasági jellegű kérdéseknél is az egy szükséges dolgot látják: az Igének a hirdetését. A lelkipásztori nevelés ideálja: a hívő, szerény és prófétai lelkű pásztor. Az erdélyi reformátusság nem felejtette el Nagy Péter püspök szavait: „Inkább legyetek szántóval kötéltáncosok, rekedt hanggal operaénekesek, mint hit nélkül lelkipásztorok.”

Amikor boldog örömmel köszöntjük erdélyi testvéreinket, hogy a nagy terhek nyomása alatt életrevalóságuknak ilyen nagy-szerű bizonyítékát adják, ugyanakkor azt kívánjuk, hogy a példájukat kövessék mindennütt, ahol csak magyar reformátusok élnek.

Varga Imre.

Milyen presbiterre van szüksége ref. egyházunknak?

A rimaszombati ref. presbiteri konferencián előadta Báthory Andor ny. főgimnáziumi tanár, presbiter.

A presbiterek értekezletén talán el se képzelhető más felelet a fentebbi kérdésre, mint az, hogy olyan presbiterre van szükségünk, amilyenek mi vagyunk, az itt megjelent presbiterek, mert ha nem ilyenekre van szükség, akkor mi nem vagyunk jó presbiterek. Ha pedig elfogadjuk a tételmet, akkor felesleges tovább beszélnem, a feladatokat megoldottam.

De én mégis vizsgálat tárgyává akarom tenni először is azokat a feladatokat, melyekkel a presbiternek meg kell birkóznia, aztán meg akarom

vizsgálni magamat s magunkat, hogy megfelelünk-e, miként és mennyiben felelünk meg ezen feladatoknak, mik a fogyatkozások s ezek után jelentem ki az ítéletemet, hogy milyen presbiterre van szüksége ref. egyházunknak.

A presbiternek szerintem éppen úgy kell ismernie feladatait, kötelességeit, akár csak a szántóvetőnek, a hivatalnoknak, mesterembernek, vagy kereskedőnek.

Milyen balgaság volna azt állítani, hogy pl. a földműves csak szántóvet s a föld meghozza a

kivánt áldást. Ellenben azt látjuk, hogy aki kellő szaktudással s szeretettel műveli a földjét s meghallgatja s megszívleli tapasztaltabb gazdák bölcs tanácsait, annak nemcsak többet terem a földje, de minőségben is jobbat terem s így többet s jobbat tud adni családjának s tágabb értelemben vett nagyobb családjának: az egyháznak is. Más szóval: aki a földjét szereti, a családját is szereti.

Igy vagyunk a presbiterséggel is. A presbiternak is, mint a jó családapának szeretettel s hozzáértéssel kell a hivatásában eljárnia s szeretettel kell elvégeznie, amit a presbiteri hivatal tőle megkíván, hogy minél többet s minél jobbat adhasson jól végzett munkájával s tettekkel mutassa meg, hogy szereti ref. egyházát.

Lássuk hát, hogy mit kíván tőlünk a presbiteri hivatal, mik a feladataink, a kötelességeink s mennyiben felelünk meg azoknak?

Mielőtt a tapasztalataimra alapuló véleményemet kifejténém, elmondom előbb ezekre vonatkozólag a mások véleményét, amint egymást kiegészítik.

I.

A ref. presbiter Kis Kátéjának eskümintájában összetömörítve találjuk a ref. presbiter kötelességeit s többek közt a következőket: 1.) Az Urnak templomát szorgalmasan látogatom, a vallásos-összejöveteleken részt veszek *családommal együtt*. 2.) Lelkészt és tanítót egyházvédő és építő munkájában minden erőmből támogatni szentkötelességemnek ismerem. 3.) A magyar ref. elemi népiskola... érdekében minden tőlem telhetőt megteszek. 4.) A presbiteri gyűlésekre pontosan eljárók stb.

Tildy Zoltán ref. lelkész azt írja, hogy a presbiter a lelkipásztor munkatársa s mint ilyennek figyelme kiterjed a szegényekre, szükségben levőkre, betegekre. Őrzi az egyház határait, a benne élő lelkeket az elcsúszástól, a viszálykodás hangjait csendesíti, iparkodik az eltévedt embert jó utra terelni, a hívők hitét ébren tartva magasabbra emelni. A presbiterek látogatják a hiveket s rendszeres, önkéntes adakozásra buzdítják stb.

Dr. Ravasz László „A presbiter“ c. füzetben szívünkre köti a Timotheushoz írt I. lev. 3. részének 4—5. versét a presbiterekre vonatkozásban eképpen: „Ki a maga házát jól igazgatja, gyermekeit engedelmségben tartja minden tisztességgel.“ Mert *ha valaki az ő tulajdon házát nem tudja igazgatni, mimódon visel gondot az Isten egyházára.*

Dr. Kováts J. István theol. ig. szerint újabban örvedetesen gyarapodnak egyházi életünkben a vallásos estélyek. Ezeket itt-ott már kedvesen éleltetik az első keresztyének szeretetvendégségeire emlékeztető összejövetelek, amikor a hivek önkéntesen összehordott süteményeiből s egyéb adományából, meghitt hangulatos estély keretében meg is vendégelik a hiveket. Ének, szavalat és zeneszámok teszik élénkké ezen összejöveteleket. A hallottak feleit eszmecsere s megbeszélés indul meg. Sohasem szabad hiányozni ezeken az

evangélium szavainak. Az ilyen összejöveteleken részt kell venniük a presbitereknek.

Simon József lelkész értekezése szerint az őskeresztyén egyház presbiterei ígét hirdettek, tanítottak s gondoskodtak a gyülekezet szegényeiről, betegeiről. A gyülekezet tagjainak szívében felköltötték a könyörülő, segítő, gyámolító szeretet szent érzéseit.

A *Kálvin* presbitériuma viszont intett, dorgált, büntetett, híres volt szigorúságáról, harcolt az erkölcsstelenség ellen.

Ugyancsak *Simon József* lelkész ajánlja a hollandus példa követését különös, új feladatul: mégpedig a házi látogatást. A hollandus presbiterek évenként legalább egyszer maglátogatják a gyülekezet valamennyi családját. Megkérdezik, hogy olvasgatják-e a bibliát, felcsendül-e olykor ajkukon a zsoltár? Kikérdezik a családtagokat vágyaik, lelkiismeretük felől... stb.

II.

Ilyen feladatok megoldása vár a ref. presbiterre. Ezen itt elmondottakon gondolkozva arra a meggyőződésre jutottam, hogy én nem vagyok méltó a presbiteri tisztre, mert nincs bennem se megfelelő képesség, se tehetség, se elegendő erő, hogy mindezt lelkiismeretesen elvégezzem. Tovább elmélkedve úgy vélem, hogy sem én, sem más presbiter nem tudna ezen feladatoknak megfelelni, még ha egyéb foglalkozása, mindennapi munkája nem volna is. Pedig mind igen szép dolgok, érdemes volna mind egytől-egyig teljesíteni, ha az emberi erőt felülmúló munkát nem jelentene. De amit egy presbiter nem tud elvégezni, azt Isten segítségével elvégzi a presbitérium egyetemes összetartással, egyetértéssel, munkamegosztással, jóakarattal, hát még ha a jóakarathoz a minden akadályon győzedelmeskedő szeretet is járul, akkor meg van oldva az egész kérdéshalmaz. S ha elegendő, hogy egy-egy presbiter a sok-sok feladtból egy néhányat munkamegosztás alapján elvégezzen jóakarattal, odaadással, szeretettel: akkor én sem tartom magamat egészen méltatlannak a presbiteri tisztre.

Szomoruan olvastam ezzel szemben, hogy sokan a presbiterséget csak pusztá címnek tekintik, melyet tulajdonosa önrzettel visel, de arra nem gondol, hogy ez a cím valami munkát is jelentene a gyülekezet számára, melytől a megbízást kapta.

Mindenekelőtt tehát a hivatásának magaslatán álló presbitériumra van szükség s a presbiterek választásánál semmiféle mellétekinteteknek nem szabad számításba jönnie, sem családi tekintetnek, sem anyagiaknak. Nem szabad úgy gondolkodni, hogy válasszuk meg, mert akkor vagyont az egyházra hagyja, hiszen nincsenek gyermekei, egyenes örökösei. Presbiternak a lehetőség szerint olyan egyháztágot kell választani, akit példányképpül lehet a gyülekezet elé állítani.

Ha a vagyonszerzés életcél, kárhóztatandó egyénnél is, egyháznál is, mert a vagyonszerzésben

való kéjelgés gyilkos méreg, mutatja ezt a legszomorubb eredmény, amire vezetett, megszülte az egyke rendszert. Ha az egyke meghal, az egyház vagyont örököl. Mi öröme lehet az egyháznak, ha olyan vagyont örököl, amely örökléssel lelket, sőt lelkeket veszít s a hivek száma megfogyatkozik? A viláért sem szólok itt azokról, akiket a jó Isten nem áldott meg gyermekkel, szólok csak az egykésekről, akik igen sokszor csak keserűséget hagynak örökül az egyháznak.

A vagyont illetőleg a ref. egyház felfogása a sáfárságban jelentkezik a legszebben. Erről így ír Dr. Kováts J. István theologiai igazgató: „Nemcsak buzgóságunkkal, érdeklődésünkkel, részvételünkkel kell támogatnunk egyházi életünk különböző megnyilatkozási módjait, az egyház-építő munkák sokaságát, hanem anyagilag is. Az egyház anyagi erőit leginkább három forrásból meríti: a perselyből, adományokból s egyházi adóból. A kényszerű egyházi adózás több külföldi testvéregyházban teljesen ismeretlen, viszont ha-

talmas összegek gyűlnek össze a perselypénzekből és az önkéntes adományokból. Ezek aztán minden egyházi adót feleslegessé tesznek.

Ujabbban hatalmas mozgalom indult meg különösen amerikai hitlestvéreink körében az úgynevezett sáfárság mozgalma. Ennek hivei azt a bibliai alapon nyugvó nézetet vallják, hogy földi javainknak Isten a tulajdonosa, mi csak sáfárok vagyunk. Sáfárokhoz illően földi javainkat Isten dicsőségére kell gyümölcsöztetnünk s minden bevételeből 10 százalékot Isten dicsőségére kell fordítanunk.“

Aki adományozni tud és akar, adományozzon szívből, semmi külsőségekkel járó megtiszteltetést nem várva. Kálvin János példája tanítja ezt, aki megtiltotta, hogy sírhelyén emléket állítsanak, pedig hagyott ránk örökséget s mindnyájan hálával, szeretettel s áldással gondolunk rá, mert az életével s munkásságával, tetteivel mutatta meg, milyenek kell az igazi presbiternek lennie.

(Folyt. köv.)

Tanügyi előadói jelentés a kárpátaljai egyházkerület 1935. évi közgyűlésén.

Összeállította és előterjesztette Dr. Sárkány Lajos egyházkerületi tanügyi előadó.

(Folytatás.)

Az üresedésben levő állások nagy számát és felekezeti tanerőink államhoz való átlépését különösen a beregi jelentés panaszoja föl.

És bizony tanítóinknak iskoláinktól való megválása s ennek következtében iskoláink színvonalának esése szükségképen maga után vonja a református magyarság gyengülését meg a Beregben kompakt tömegben élő református népnél is, amely után szinte feltartóztatlan az összeomlás a szétszórtságban élő, gyengébb gyülekezeti közösségek vidékein.

Hogy felekezeti tanítóink közül mind többen engednek az ostromló csábításnak, igen sajnálatos és előttem érthetetlen. Nem is lehet az anyagiakkal magyarázni (pl. nyugdíjtöbblettel), inkább a régi ref. „oskola mestereket“ jellemző telküllet hiányával. A helyzetre jellemző a beregi jelentésnek ez az elírása: „Két felekezeti tanítónk államosítást nyert.“

Egyházi hatóságaink fentebb jellemzett éberségének és intenzívebb munkájának köszönhető, hogy ezuttal készségesebben teljesítették az oktatás sikere érdekében tett javaslatainkat pl. a tankönyvekkel való ellátás kérdésében. A „Szeretet olvasókönyv“ II. kötete is megjelent, A kritika az I. kötetét is jónak ítélte, ezt pedig a legmelegebben fogadta és határozott nyereségnek, kálvinista tankönyvirodalmunk diszének tartja. Kívánatos volna, hogy a legközelebbi kiadásban a Podk. Rus különleges állását kidomborító olvasmányok is felvétetnének. Nagy kár, hogy aránylag drága beszerzési ára miatt nem fog kelendőségnek ör-

vendeni. A vallástani kézikönyvek terén a konvent megjelentette a Szabó Béla féle pályadíjnyertes konfirmációi kátét és Konkoly István ugyancsak pályadíjnyertes bibliai történeti hittan könyvét. A középiskolai még szegényebb tankönyvpiacon a Magyarországból engedélyezett könyvek mellett a be nem engedett egyháztörténet pótlására *Szöke István* rozsnyói tudós lelkipásztorsunkkal irat tankönyvet.

Örömmel olvassuk továbbá, hogy az egyetemes konvent kinyomatja az új népiskolai rendtartást is, amely meg is jelenik nem sokára. Erre is épen olyan szükség van, mint a jó tankönyvekre. Ha kezeink között volna, már sok tanügyi, pedagógiai és adminisztrációs kérdésre tudnánk feleletet adni és vitás ügyet tudnánk elintézni. Többek között azt is, hogy kell-e egyházmegyei engedélyt kérni a tanerőnek valamilyen mellékfoglalkozás vállalásához? Amely kérdéssel Máramaros-ugocsában a látogatóbizottság egy helyen foglalkozott. Bizonyára arra is utmutatást adna, hogy helyénvaló-e, megengedhető-e, ha valamelyik alsóbb fokú testület kimondja, hogy a konvent által approbált, jutalmazott és megjelentetett fenti új vallástani tankönyvek használatba vételét eltiltja, míg a régiékből a készlet tart. További teendője volna az egyházi főhatóságnak a népiskolai egységes tanterv elkészítése és a vallástanítás tervezetének revidálása, hogy véget vethessünk annak a kapkodásnak, fejtelenségnek és rendszertelenségnek, amely ebben a tekintetben az osztályok összevonásával komplikálva nálunk uralkodik.

Az egyetemes konvent még azon a hiányon is segített, hogy az iskolalátogató jegyzőkönyvek nagyon hézagosak voltak. Kár, hogy a kiadott új nyomtatványainak terjesztéséről nem gondoskodott. Magam sem ismerem még azt. De megemlítem, hogy a máramaros-ugocsai egyházmegye vezetősége valamivel előbb saját hatáskörében készítettet iskola-látogatási jegyzőkönyvet, — nyomtatványt. Használatba is vettük. Mindent felölelő, jó beosztású és világosan tárgyaló egységes (nem külön felekezeti, külön más iskolához) jegyzőkönyvi mintának bizonyult, amelynek pontos kitöltése precíz tanügyi állapotrajz elkészítését teszi lehetővé!

A beküldött jelentések ellen az a kifogásom, hogy sok tekintetben hézagosak; az ungi összefoglaló jelentést nem küldött, sok kérdésre semmi felelet. A beregi jelentés hiányos, Ujdávidházáról semmi jelentést nem közöl, a kimutató sok adata ellentmondó és zavaros. Talán nem használta az új látogatói jegyzőkönyvet. A máramaros-ugocsai egyházmegyében egyik-másik gyülekezeti jegyzőkönyvből hiányzik a felszerelés értéke, a lélekszám. Pedig ez az adat is megvilágosíthat bizonyos szempontból valamit.

Az állami tanügyi hatóságok részéről semmi újabb sérelem nem ért bennünket, a régieket, az általában tárgyaltakat kivéve legalább a látogatói jegyzőkönyvek és jelentések semmiről sem emlékeznek meg. De hát fentieket illetőleg is nehéz a közdelem, amit iskoláink feuntartásáért kell megvívunk és aggodva nézünk a jövő elé. Isten legyen velünk!

Meglevő iskoláink és tanerőink azonban megmefeszített erővel munkálkodva igyekeztek megfelelni kötelességeiknek. Nagyon szép eredményt mutattak föl, ami örvendetes dolog. Nemcsak a múlt év standardját tartották meg, hanem a klasszifikációk szerint még emelkedés is konstatalható.

I R O D A L O M.

A konfirmációi káténk és a Heidelbergi Káté.

(Folytatás.)

Előbb azonban nem érdektelen dolog ránk nézve, hogy mi van a tankönyvelődökkel? Mert a konventnek ezzel az új pályázatkiirással természetesen le kellett számolnia az előző konfirmációs kátékkal. A leszámolást a racionalista elődökkel, minő a régi tiszáninzeni kerület közel egy századon át használt „vallástevő katekizmus” volt, értjük. Hitvallással, bibliával semmi, vagy nagyon vékony összefüggésben állott, fundamentális evangéliumi s hitvallási tételek, mint aminők: megtérés, újjászületés, megszentelődés stb. megemlítésre sem találunk benne. Szemrebbenés nélkül vesszük, hogy muzeumba kerül a könyv. Nem ilyen egy-

szertű és természetes azonban a közvetlen előddel, a Czinke-féle konfirmációi kátével való leszámolás, jobban mondva ennek a mellőzése. Nem is szólva arról, hogy a Czinke-féle káté, mint írásmű is, nemesvonalu írásművészetét, tartalmát tekintve, a legjelesebb enémű művek közé tartozik; mellőzése ellen szól az a körülmény is, hogy tiszta református hitvallásos szellem lengi át. Sőt egyenesen a Heidelbergi Káté után dolgozik s annak minden alapvető tételét feldolgozza, az ottani harmas tagozódást (más címek alatt ugyan) megtartja. Meleg közvetlenséggel, rövid, de mesteri szóvegesben adja, amit ad s tagadhatlanul építő erővel. Őt nem lehet mellőzni, az az egy igaz! Sőt van egy súlyos ok, ami a mellőzést egyenesen lehetelenné teszi. Még pedig az, hogy az ő konfirmációi kátéjának fontosabb részei rekapituláció formájában fel vannak véve az új énekes könyvbe. Azért vannak felvéve ezek a szépségben, mélységben, prófetai erőben szinte páratlan alkatrészek, hogy allandó emlékeztetők legyenek a konfirmációi tanultakra. Csak természetes, hogy elveszíténék az énekes könyvbe való felvételük jogosultságát, ha ugyanakkor az élő konfirmációi oktatással semmi összefüggésben nem lennének.

A Szabó Béla könyve erre is megfelel. Az ő körültekintő tankönyvirői kvalitását dicséri, hogy ez a körülmény nem kerülte ki a figyelmet s könyvével, a könyvébe felvett alkatrészekkel megteremtette a történelmi folytonossági kapcsolatot a mostani konfirmációi oktatásunk és énekeskönyvünk között.

Feladatát, amelyre vállalkozott, körülbelül így gondolta megoldhatónak: nem egyszerű szemelvényeket fog adni a Heidelbergi Kátéből — amint azt a legtöbb tankönyvirő cselekedte, változatlanul adván 80—90 kérdést a hitvallási iratból, hanem mást. Valami olyat fog adni, ami középen álljon a hitvallási irat elvont mélysége s a gyakorlati életünk mai menete között. Valami olyat fog adni, ami a hitvallási irat, reformátusságunk eme nagy szellemi kincstárának nehéz aranyrudjait forgalmi pénzzé változtatja át, hogy ötvözve szinaranya a kincstárnak ellenállóbb, forgalomra alkalmasabb érczel, alkalmasabb legyen szetosztásra az ifjúságunk között, hogy így ezeknek hiten keresztül egy áldott lelki ökonomiában gazdagusa meg és alítsa talpra református egyházunkat.

Legyünk elismeréssel Szabó Bélának ez elgondolása iránt. Könyvének önálló alkatrészei, amelyeket a Heidelbergi Kátéből átveit alkatrészekkel vegyesen, elkülönítés nélkül, folyó szám sorrendjében közöl, milyenek: az anyaszentegyházról (látható s láthatatlan egyház), belmisszió, külmisszió, szeretetszolgálat, egyháztegyelem, újjászületés, megtérés, megszentelődés, továbbá a Szentírásra vonatkozó ismeretköztesek stb., a cseh-szlovákiai ref. egyháznak az ifjúság lelken keresztül nagyon hasznos, értékes szolgálatot fognak tenni. Csak helyeselni tudjuk, hogy ezeket a szépen megírt kérdéseket, amelyeknek felvételét Szabó Béla

gyakorlati okokból látta szükségesnek, könyvébe iktatta. Itt csak egy dolgot sajnálunk. Azt ugyanis, hogy a szerző a maga szellemi termékét nem különítette el a Heidelbergi Kátéból átvett szövegtől. Ezt a szimbolikus könyvünk iránti tisztelet követelte volna a szerzőtől. Azt derék szerzőnk is be fogja látni, hogy könyvének önálló, saját szerzeményü alkatrészei minden szépségük mellett sem emelhetők a Heidelbergi Káté rangjára. Pedig odaemeli, amikor megkülönböztetés nélkül közli egymás mellett a Heidelbergi Káté szövegét, hol teljes, hol leegyszerűsített formában s a maga alkotta kérdéseket. A tisztelet azt követelte volna, hogy a maga szövegét a szimbolikus könyv szövege mellett csak legfeljebb zárjelben, vagy jegyzék magyarázat formájában, vagy függelék gyanánt közölje, hogy a tanítók előtt egy pillanatil se maradjon kétség affelől, melyik a hitvallási irat szövege. (Szinte ideális tankönyv ebben a tekintetben az erdélyiek konfirmációs kátéja Pilder Mária és Székely János összeállításában, ahol zárjelben eredeti szöveg kérdésszáma feltüntetése, a szentírási helyek teljes szövegének s nemcsak üres versszámoknak közlése, a függelékben talpraesett kiegészítések jönnek segítségére tanítóknak s tanulóknak a munka sikeres elvégzésében). Fogadja meg az oktató a szerző tanácsát, amit az előszóban ad, nyissa ki a Heidelbergi Kátét s ne hagyja kétségben a tanítványait a Szabó konfirmációs kátéja tanításánál affelől, mi a hitvallás szövege s egyerü aláhuzással jelölje meg. Aztán tétesse oda a tanulóval zárjelbe a hitvallási irat kérdéseinek a számát. Mert Szabónál más számot viselnek. Ne tessék hinni, hogy ez olyan lényegtelen kérdés. Egyetlen külföldi káté sem mulasztja el ezt megtenni. Nem hiszem, hogy babonából tennék. Inkább azért, hogy a Heidelbergi Káté kérdéseinek 129-es száma épen olyan fix szám, mint az, hogy 150 zsoltárunk van s hogy 90-ik mindig a „Te benned biztunk“ kezdetű, még ha az énekes könyv új átírásánál, mint most a mienknél, kimarad is egynehány. Kinos zavar állana elő, ha ennek az éneknek a homlokára a 38-as szám kerülne, mint a mostani sorrendi száma. Ilyenformán vagyunk a Heidelbergi Kátével is. Azért az oktató, kezében a hitvallási könyvvel jól teszi, ha odajegyzteti a gyermekkel a Heidelbergi Káté kérdéseinek megfelelő számát a Szabó-féle konfirmációs könyvecskébe, hadd vésődjék emlékezetébe a gyermeknek a szöveggel a hitvallási iratunk kérdésszáma is.

Böszörményi Sándor.

(Folyt. köv.)

H I R E K:

— *Az Énekes Könyv II-ik kiadása teljesen elfogyott. Ezért a megrendeléseknek eleget nem tehetünk. Sziveskedjenek a*

megrendelők ezt tudomásulvenni minden más értesítés várása nélkül.

Munkács. Ref. püspöki hivatal.

— **Gyászhir.** Folyó évi március hó 5-én az esti órákban egy megdőböntő hir kelt szárnyra *Mohiból*, meghalt *Boldizsár György* mohii ref. lelkész. A hova e fájdalmas hir az esti órákban és másnap eljutott, mindenütt megrázta a lelkeket. Szinte nehéz volt elhinni, hogy a 46 éves agilis, tetterős lelkésztlárs meghalt, itt hagyott bennünket! Alig egy héttig volt beteg. Betegsége azonban oly sulyossá változott, hogy pár nap alatt legyőzte a szívós testet. A szeretettől hevülő sziv megszűnt dobogni, a jóságos szemek lecsukódtak, a munkabíró kezek lehanyatlottak, a nemes lélek elszállt Urához, Istenéhez! *Boldizsár György* halála nagy fájdalmat és veszteséget okozott kedves családjának, virágozó gyülekezetének, a barsi ref. egyházmegyének és nekünk pályatársaknak. A bércei Erdélyből, Mikes Kelemen falujából, Zágonból indult el *Boldizsár György* az élet nagy útjára. Szegény, földmives családból származott. Az elemi iskola elvégzése után a szepsiszentgyörgyi Mikó kollégiumnak volt mindig jeles tanulója. Az a nagy szorgalom, mely diák korát jellemezte, végig kísérte egész életét. Az érettségi letétele után a pápai ref. theológiának lett jeles tanulója. Mint theologus, káplánnak jött ki a barsi ref. egyházmegyébe, hol Kiskálnán, Mohiban, Pozbán és Léván volt s. lelkész. A háboru két utolsó évében táborig lelkészi szolgálatot teljesített. A mohii lelkészi állást, melyre a gyülekezet egyhangu bizalma hívta el, 1919. márc. 12-én foglalta el. Azóta itt fejtette ki azt a nagy tevékenységet, mely folyton egyháza építését és ennek folytán az Isten dicsőségét szolgálta. Nagy célok, nemes ideák lebegtek állandóan lelke előtt.

A gyülekezeti élet munkálása mellett szeretett családjáért élt és lángolt. Boldog büszkeség, édes reménység töltöttek el apai szivét, mikor eminens tanuló fiáról és kis leányáról beszélt. A családi életfának ez a két szép virága most árván maradt az özvegység gyászruhájába öltözött édesanyjuknak, özv. *Boldizsár Györgyné* sz. *Csekey Arankának* kebelén. Legyen erősségük és vigasztalójuk az árvák Atyja és az özvegyek Istene!

A megboldogult lelképásztor temetése folyó évi márc. hó 7-én délután ment végbe igen nagy részvét mellett. A templomi gyászbeszédet *Czeglédy Pál* esperes tartotta a Jelenések 15:2—3. verse alapján. A felhantolt sírnál *Dr. Agyagássy Sándor* egyházmegyei főjegyző hirdette a bucsuzás ígeit.

Korán elköltözött lelkésztlársunk, jó férj és édesapa, szerető szivü és megértő barát Isten veled!

— **Gyászhir.** Néhai *Szabó József* özvegye *Szabó Józsefné* febr. hó 21-én *Beszteren* szeretett leánya szül. *Szabó Jolán*, férjezett *Csatáry Gyuláné* karjai között visszaadta nemes lelkét teremtőjének. A megboldogult férje 52 évig volt Tiszapéterfalva

lélkészze. Özvegye 4 és fél évi özvegység után követte szeretett férjét 78 éves korában. Vele kidőlt a régi, nemeslelkű, patriárchalis, igazán galamb papnék tipikus képvivelője. 14 gyermeknek adott életet. Elvesztése felett 6 élő gyermeke, 12 unokája, 3 dédunokája hullatta könnyeit. Febr. 22-én Beszteren *Vajthó Lajos* bucsuztatta a gyászsudvarról s úgy indult végső pihenés helyére, Tiszapéterfalvára szeretett férje porai mellé. Legyen álma édes, pihenése zavartalan. Szeretteit pedig vigasztalja meg az, aki nemcsak sebesít, de meg is gyógyít!

— **FELHIVÁS.** *A konventi és a közalapi pénztár felhívja az érdekelteket, hogy a jövőben minden nyugtát két példányban küldjenek be kifizetés végett. Az egyik nyugta felbélyegezve hivatalos elszámolásra lesz felhasználva, míg a másik felbélyegzés nélkül az irattárban marad, későbbi ellenőrzés céljából. Az egy példányban kiállított nyugta nem kerül kifizetésre, hanem pótlás végett vissza lesz küldve. A gyorsabb elintézés végett magunkat is, meg a pénztárt is kiméltjük meg a felesleges adminisztrációtól.*

— **A Pozsonyi Református Keresztyén Diákinternátus és Menza céljaira gyűjtött összegek kimutatása.**

III-ik közlemény.

1936. február hó 10-től — március hó 1-ig.

Egyházmegyék karácsonyi gyűjtései:

Barsi egyházmegye: Alsószecse 100.— Ké, Felsőszecse 100.— Ké, Garamvezekény 20.— Ké, Pozba 110.— Ké, Labancz Gézáne Ipolyság 231.— Ké. Komáromi egyházmegye: Vágfarkasd 325.— Ké. Abaujtonai egyházmegye: Szádelő 18.60 Ké. Felsőzempléni egyházmegye: Málcza 60.— Ké. Gömöri egyházmegye: Rimasimonyi—Darnya 30.— Ké. Ungi egyházmegye: Csap 27.10 Ké, Nagykapos 242.— Ké. Kárpátaljai ungi egyházmegye: Kiszegőcz 50.— Ké.

Az internátus vezetősége ezuton is hálás köszönetet mond valamennyi adományért.

— **Ki jön Zánykára?** Ily című felhívásomra már többen jelentkeztek lelkipásztor testvéreim közül a július hó végén augusztus elején. Ezt a felhívásomat most megismétlem annak a

hozzáadásával, hogy a résztvevők száma nem lehet több 27-nél, mert csak ennyinek van fekvőhelye a kerületi üdülőházban. Ha tehát ez a szám betelik, a jelentkezést bezárom s a később jelentkezők nem kaphatnak helyet.

Hangsúlyozom újból, hogy a testi üdülés s a kiváló gyógyfürdő használata mellett a közös nyaralás célja kimondottan a lelki épülés. Ki ne érezné ennek a szükségességét, amikor egész éven át csak adnunk kell, csak építenünk, tanítanunk, vigasztalnunk és biztatnunk kell szinte megállás nélkül. Ki ne vágya olyan alkalmakra, amikor testvéri közösségben együtt olvasva az Igét, együtt imádkozva új erőre kapjon elfáradt lelkünk s egymás hite által felbuzduljunk. A mindennapi közös áhitatok mellett lesz naponta 1—2 előadás is, amelyeknek tartására *Dr. Viktor Jánost* kérem fel, a magyarországi belmissziói mozgalom egyik áldott lelkü vezérét, aki már ígéretet tett arra, hogy egy ilyen lelkészi konferencia vezetését elvállalja. Előadásunkról magunk gondoskodunk úgy, hogy az a lehető legkevesebbe kerüljön. Azt is megtehetjük, hogy ennivalót viszünk magunkkal — de ez már részletkérdés, amit a jelentkezőkkel megvitatunk. A fontos most a jelentkezés a még meglevő néhány üres helyre. *Szabó Béla.*

— **Helyszini közvetítés.** Közöljük olvasóinkkal, hogy a kassai rádió április 7-én délután 5 óra 40 perces kezdettel *Dr. Nagy Lajos* kisbégányi lelkésztestvérünk egyházi vonatkozású darabjának az előadását fogja közvetíteni Nagybégányból.

— **464.374,879 Bibliát, Újtestamentumot vagy bibliarészt** terjesztett el a Brit és Külföldi Bibliatársulat 130 év alatt. 1934-ben 7.000.000 Ké-t fizetett rá az eladott Bibliákra s ezt az összeget adományokból fedezte. Évi jelentésében megemlékezik a németországi róm. kath. püspökök vezetése alatt megindult „katholikus bibliamozgalomról.” Róm. kath. papok többfelé bibliaköröket alapítottak ennek gyümölcseként. Ugyancsak közli egy róm. kath. uriember következő megragadó biznyságtételét: „Életemben sok nehéz munkát végeztem és sok kemény megpróbáltatáson mentem keresztül. Mindezekben a küzdelmekben az erőt és biztatást abból az Újtestamentomból nyertem, amelyet öntől vettem. Naponta ebből merítem lelki táplálékomat.”

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szóke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošta a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:

Egész évre . . . 70 korona
Félévre 35 korona

Hirdetések díjszabás
szerint.

Főszerkesztő:

Dr. MAGDA SÁNDOR.

Felelős szerkesztő:

SZŐKE ISTVÁN.

Főmunkatárs:

KÖMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:

Rožňava, ref. lelkész hiva-
tatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leg s reklamációk ide
küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

S. O. S.

Irta: Ónody Zoltán a prágai M. A. K. elnöke.

Nem nagyképűség a cím és nem elfogultság, mert így elveszteném összefüggésemet az étellel; azzal a kérdéssel sem vagyok elfoglalva, hogy milyen benyomást keltek íráson keresztül, vagy hogy mit gondolnak rólam. Ez rendkívüli módon gátolná cselekvési szabadságomat, őszinteségemet. Őszinteségre pedig szükségem van.

Édesanyám féltő szeretettel oktatott arra, hogy ideálok szerint éljek, mesékben lopta belém a vallásos életeszemény erősségét. Neki köszönhetem, hogy hiszek, hogy tudok imádkozni s hogy orvosi fehér köpenyben is kész vagyok hitem mellett bármelyik pillanatban vallást tenni.

Hosszu volt az ut idáig és nem épen egyenletes. Naplóm beszél erről, őszintén beszél, mert csak az a feljegyzés mond igazat, amit magának ír az ember s ha már megírta, akkor érdemes is elolvasni. Gyakran teszem ezt s mindannyiszor elcsodálkozom azon a temérdek hatáson, aminek egy fejlődő fiatal lélek ki van téve azon a színes, széles változatskálán, amin végigmegy, amíg megállapodik. Sokkal nagyobb ez, mint amilyennek elképzelni is szabad lenne. Ha évekkal ezelőtt tett feljegyzéseim bármelyik lapját olvasom, szinte idegenül állunk egymással szemben: én és én. Ilyenkor látom, hogy a nevelési módszer, elsősorban a vallásos nevelési mód korszerű módosításával, vagy ha kell, teljes

megváltoztatásával, mennyi energia pazarlástól, felmérhetetlen lelki kintól, kétségától, töprengéstől és nevén nem nevezhető zavaró, marcangoló érzéskomplexumtól lehetne megkímélni ezeket a fejlődő, fiatal lelkeket, mert nem kell elfelejtenünk, hogy nem mindegyik bír annyi elaszticitással, hogy a különböző irányból rászakadó, váltakozó intenzitású erőkomponensek sulya alatt össze ne roskadjon, el ne lapuljon.

Nekem is az iskola adta az első ütést. Korlátok közé szorított, ébredező, rövidnadrágos agyammal sehogy sem tudtam megérteni azt, hogy miért beszél a föld keletkezéséről másképpen a földrajztanár, mint a tisztelendő ur?

Itt kezdtem gondolkodni, olvasni mindent, válogatás nélkül. Gyakran eltévedtem a fekete betürengetegben. Az első ütés után hamar megjött a második, tizedik, sokadik. Sohse szoktam meg, mindég kellemetlen érzéssel töltött el, de meguntam számolni.

A könyvekből, a kultura síkján, a tudosok ellentétes elméleteit ismertem meg, a művészet terén élesen szemben álló táborok küzdelmét tapasztaltam: a naturalizmus, impresszionizmus, expresszionizmus, kubizmus művészi harcát. Ugy láttam, mintha ingó, mozgó talaj volna az egész élet, melynek bizonytalan hullámzó világában a hitnek nagyon kevés helye, szerepe van és az egé-

szet emberi találmánynak néztem.

Különös olvasmányaim voltak. Darwin. Besorolt az állatok közé. Schoppenbauer. Megölte idealizmusomat. Freud. Felszabadította az ösztöneimet. Adler. Kifejlesztette fogyatékoságérzésemet, minek kiegyenlítésére fölényre és érvényesülésre kellett törekednem — szerinte. Marx. Ettől ösztönösen idegenkedtem, tul vörös volt, tulságosan a vér színére emlékeztető...

Összetörten értem életem tavaszához. Összeomlás... bukás... Sok idő telt el, amíg eljött a lassu eszmélés, Isten keresése. Véletlenül láttam meg a fényt Balatonszárzón, ahol résztvettem egy konferencián. A fényforrás természete, hogy önkénytelenül feléje fordul az ember. A lelkiéletben eszményeknek, ideáloknak mondjuk ezeket a fényforrásokat, melyek felé finom gravitációval vonzódik a lélek.

Sem hely, sem idő nem áll rendelkezésemre, hogy saját lelki átéléseimen keresztül rajzoljam meg az ifjúság életirány vonalvezését, ennek különböző, többé már ki nem egyenesíthető ferde elhajlásait. Minden a maga idejében! De futtában még megállapíthatjuk, hogy ahol a pozitív vallás hatása hiányzik, ott rengeteg szédülés, bukás és tragédia következik ebből. Azt természetesen nem tagadhatjuk, hogy kilengések még a leg-solidabb vallási alapokon állóknál is van-

nak, de ezeknél szinte biztos a megtérés. A lelkiakat, nevelés, környezet hatása mellett a vallásnak életetformáló szerepe van az ifjukurban.

Konferenciák egybehívásával meg kell adni a lehetőséget ahhoz, hogy az ifjúság találkozzék, ahol megbeszéli rejtett, szégyenletesnek hitt problémáit, ahol szakszerű előadók eloszlatják kétségeiket; pedagógusok kézenfogva vezessék vissza arra az utra, amin minden ifjut az édesanyja indított el, az első estiimát adva utra valóul és amiről mind-egyiket leviszi a kétségugta kérdés: hátha nem ez az igazi Ut?

A növekvő és felnőtt református, fiatal értelmiséget korántsem tartom olyan ismeret és gondolatsegénynek, olyan jólakottan problémátlannak, hogy ne lenne szüksége egy kimondottan ifjúsági lapra. Érthetően érthetetlenek az okok, amik miatt rövid idő alatt két ujságunk szűnt meg.

A nyár folyamán halaszthatatlanul szükség van egyetemi hallgatók és középiskolások részére rendezett konferencia megtartására. Nagy és magasztos küldetése kell legyen ennek a megbeszélésnek.

S. O. S.

Ha igaz az a mondás, hogy akié az ifjúság, azé a jövő, akkor az Egyetemes Református Egyház sorsát a jövőben ez fogja eldönteni.

Milyen presbiterre van szüksége ref. egyházunknak?

A rimaszombati ref. presbiteri konferencián előadta Báthory Andor ny. főgimnáziumi tanár, presbiter. (Folytatás.)

Ma azonban sokan nem példás, munkás életük megbecsülésének s az egyházi életben megnyilvánuló munkatérnek tekintik a presbiterséget, hanem a hiúság kielégítésére alkalmas eszköznek. Presbiter-e az, aki még a gyűlésekre sem megy el, ellenben elmegy a templom mellett, ahol szépen énekelnek? Pedig ott volna a helye, példát adva abban is, hogy a megjelenésben az első, a távozók közt az utolsó.

Mindjobban elharapodzó rossz szokás az is, hogy mikor az urvacsora osztásához az urasztala meg van terítve az istentisztelet végeztével nemcsak a hivek távoznak el többen, hanem a presbiterek is jó részben s akik bent maradnak, azok sem várják meg a szertartás végét.

Hol van itt a presbiter példaadása? Azt sem hagyhatom megemlíteni, hogy régeb-

ben, ha urvacsora osztásra került a sor, mindig betartották a lelkész, illetőleg az apostol intését, hogy az egyházban mindenek szép rendben történjenek. Ma nem egyszer a pad egyik végéről is, a másiktól is egyszerre indulnak a hivek s így mennek az Úr asztalához, hogy aztán a visszatérésnél ennek következtében torlódás, rendetlenség támad, azzal nem törődnek. Ehhez hasonló a rendetlenség a templomból való távozáskor.

Ilyen eseteket tapasztalva a presbiterek kötelessége, hogy a templomon kívül alkalom esetén tegyék szóvá s ebben az esetben, de egyebekben is legyen a presbiter a lelkésznek segítőtársa mindenféle egyházvédő s egyházépítő munkájában.

Tildy Zoltán így ír ezekre vonatkozólag: „A lelképásztornak egész élete az egyházért, az egyházban élő lelkekért végzett munka. A lelki-

pásztor azonban csak úgy tud eredményes munkát végezni, ha vannak hűségese munkatársai. Ha vannak, akik jó napokban és nehéz időkben egyaránt mellette állanak szerényen, hivataluk fontosságának fitogtatása nélkül. A presbiterek hivatottak arra, hogy elsősorban vegyék ki részüket a lelkipásztor munkájának terheiből és áldott örömeiből. Hogy miben áll ez a munka, felsoroltam értekezésem első részében.

Az elmondottakból láthatjuk a presbiterekre váró feladatokat, kötelességeket s mulasztásokat. A kép, amelyet festettem, nem hű, mert nemcsak a presbiterekre váró tennivalók vannak az egyházi életben, hanem dicséretre méltó elvégzett munka is, de a kiszabott időm rövid, mindenre nem terjeszkedhettem ki s egyoldalú eljárásom hibájához hozzájárul, hogy nem a tárgyilagos eljáráshoz szükséges távlatból néztem a dolgokat. Tudom, hogy mindakettő hiba. Középről és egyoldalulag tekintve a dolgokat emberi gyarlóságból inkább a hibák tűnnek fel, mint az erények. Egy fénykép szemlélésénél tapasztaltam ezt legrikítóbban. Megkérdeztem ugyanis egy szemölcsökkel gazdagon kirakott arcu felebarátomtól, hogy kit ábrázol a kezében tartott feltűnően szép arckép s a kérdezett boldog örömmel vallotta magáénak a képet. Hja! a fényképész nem a szemölcsös oldalról készítette a felvételt s nem is középről.

Hogy pedig a hibámat némileg helyrehozzam, visszatekintek a képre, melyet festettem, de hitem szárnyain a magasba emelkedve s ha itt a magasban lelkemben kigyul a krisztusi szeretet lángja, nem látom az emberi gyarlóság kinövéseit s a presbiterben sem azt látom, hogy ezt, vagy azt nem teszi, hanem azt, hogy mit tesz hogyan s

mivégből teszi és hogy egy presbiter sem végezhet el minden presbiteri munkát, de együtt az egész presbitérium elvégezheti s el is végez mindent, amit csak elvégezhet, hiszen mindnyájan szeretjük közös anyánkat: anyaszentegyházunkat. De bármennyit végezzünk, tennivaló mindig lesz s legfőbb presbiteri feladatunk, hogy mindent szeretettel végezzünk egyházunk javára, közös célért egyesült erővel lelkipásztor és presbiterek.

Milyen presbiterre van tehát szüksége ref. egyházunknak? Olyanra, akinek egész valóját áthatja a krisztusi szeretet. Aki a lelkésszel karöltve szeretettel végez minden egyházépítő munkát. Aki tudja, hogy a belőle sugárzó szeretet csodákat művelhet, aki tudja, hogy szeretete nemesítőleg hat másokra is.

Az ilyen presbiter példányképpül állíthatjuk az egyháztagnak elé. Az ilyen presbiter eljár a templomba buzditás nélkül, mert a lelke kívánczik a szent ígére. Az ilyen presbiter előírás szerint is s anélkül is felveszi a kapcsolatot hitestvéreivel, mert öröme telik abban, ha hitéletének gazdagságát megoszthatja másokkal, az ilyen presbiter adakozó érdek és hűség nélkül, az ilyen presbiter résztvesz jókedvvel, vonakodás nélkül az egyházi élet minden megmozdulásában és munkájában s ahol tud segít s az ilyen presbiter a jó Isten is megsegíti. Az ilyen presbiter rendben és fegyelemben előjár és példánykép a gyülekezet előtt, az ilyen presbiter az egyháznak nemcsak vagyonát gyarapítja, hanem lelkét és szellemi értékeit, kincseit. Ilyen presbiterekre van szükségünk ref. egyházunknak.

Ilyen presbiterek legyünk mi is s egyházunk felvirul s boldogull

Tanügyi előadói jelentés a kárpátaljai egyházkerület 1935. évi közgyűlésén.

Összeállította és előterjesztette Dr. Sárkány Lajos egyházkerületi tanügyi előadó.

(Folytatás)

A 83 anya- és leányegyházközségben és a hozzátartozó szórványokban a beérkezett jelentések s táblázatok szerint 68.119 ref. lélek van 50 felekezeti iskolával. Hét felekezeti iskolában csak állami kisegítő tanerő működött s ezért a beregi jelentés mint megszünt felekezeti iskoláról beszél. Erről már fentebb volt szó. A gödényházi iskola, amiről a tavalyi jelentés megemlékezett — véglegesen állami iskolának nyilvánított. Ezt a veszteséget azonban már múlt évben levontuk.

A ref. tankötelesek száma 12 927. A növekedés csupán 2%. Ref. iskolánkba jár 4300; vagyis 33% (tavaly 42, azelőtt 45). Állami, vagy községi iskolába és más felekezetibe 7829, vagyis 60 6% (tavaly 50, azelőtt is 50). 3529-cel több, mint a saját felekezeti iskolánkba. Ez a két adat önmagáért beszél. Középsiskolába járt 652, vagyis 5%. Nem járt iskolába 146, vagyis 1%.

A tanítás zavartalanul folyt minden helyen. Még pedig ez idő szerint mindenütt magyarul. A működő tanítók száma 71. Nem számítja be a beregi jelentés a 7, csupán állami kisegítővel működő iskola tanítóit, holott ezek is ref. iskolánál működő — igaz, sokan nem református — ideiglenes tanerők. Ez sok zavart okoz Jövőre beszámítandó. Illetőleg, ahogy az új táblázat nyomtatványa kérdezni fogja. A tanerők közt 49 férfi, 22 nő; 45 rendes, 26 ideiglenes.

A létszámmal kapcsolatban arról a veszteségről is meg kell emlékeznünk, amely két tanügyi munkásnak elhunytával érte egyházkerületünket. Szécsényi Endre bátyui volt igazgató tanító és kántor lelkiismeretes munkában nemzetéért és egyházaért égő szívvvel eltöltött érdemes élet után adta vissza lelkét teremtőjének. Tar Zoltán feketepataki kisegítő tanító pedig ifjan és hirtelen tá-

vozott el az élők sorából. A korán sirbadólt ifju élet felett együtt kesergünk az édesapával. Mindkét veszteség felett ezuton is őszinte részvétünket fejezzük ki.

A tanerők munkálkodása és ezzel iskoláink színvonala a klasszifikációk szerint kiváló volt. Tiz kurzusvezetőt, akiket nem osztályoztak, leszámítva *kitünő* volt 41, *dicséretes* 10, *jó* volt 10 tanerő tanítása. Elégséges, vagy gyenge nem volt egy sem. Igen kiválónak jelzi, mind minden évben, ugy most is a máramaros-ugocsai jelentés a *técsői*, *viski* és *nagypaládi* tanerőket s egyben külön jegyzőkönyvi dicséretben is részesíti őket.

Örömmel jegyezhetjük föl azt is, hogy több helyen munkálkodnak tanítóink egyháztársadalmi téren is. Több helyen dalárdát vezetnek, iskolai gyermekdalárdát is, amelyek rövid idő alatt gazdag eredményt értek el! A *nagybereg*i, *csanakap*i, *derceni*, *muzsalyi*, *rákosi*, *viski*, *nagyszöllősi* és *királyházi* gyermekkarok kivétel nélkül nagy sikerrel szerepeltek a *Tiszaujlakon* megtartott gyermekdalárda versenyen, ahol az összkarnagyi tisztségre ismét ref. tanítót választottak meg *Füsthy M. László* személyében. A kárpátaljai dalosok országos karnagya pedig *Takács Gyula* huszti ref. tanító lett büszkeségünkre. Illesse erről a helyről is a hála és elismerés derék munkásainkat önfeláldozó munkájukért.

Üresedésben van Máramarosban egy tanerői állás, Beregben 7, illetőleg 13, aszerint, amint az állami kisegítő tanerők helyét üresedésnek vesszük, mint a beregi jelentés teszi, vagy nem.

A rendelkezésre álló 68 tanteremből (tavaly 73) meg nem felelő 8, felszerelése hiányos 44-nek. A felszerelések értéke 300.333 95 Ké-t tesz ki, ami szerintem nagyon bizonytalan becslés eredménye. A könyvtári kötetek száma: ifjusági 3647, tanítói 2906 és segélykönyvtári 454 drb. A mult évihez képest egyiknél 177 drb. csökkenés, másiknál 279 drb. emelkedés, végeredményben 102 drb. növekedés állott elő. Végül a segélykönyvtárra vonatkozó adat teljesen új. A konvent által kiadott „Szeretet” olvasókönyv használatára nézve ismét csak a máramaros-ugocsai jelentés szolgáltat adatokat, amely szerint 9 helyen használták 233 példányban és jövőre kérnek még 206 darabot.

Egy fájdalmas jelenségről kell még megemlékezni. Arról, hogy a nem magyar tannyelvű iskolákba a hiányos adatok szerint és a mult évhez képest sokkal több gyermek iratkozott be. Összesen 652 (mult évben 497). Közgyűlési határozataink elkötelezik lelkészeinket és tanítóinkat, hogy ezen a bajon analfabéta kurzusok tartásával sieszenek segíteni. Csak a máramaros-ugocsai jelentés közöl további adatokat, hogy a növendékek közül 27 a nyilvánvalóan magyarnyelvű analfabéta. Megnyugtató ez a kevés szám, de még megnyugtatóbb, hogy az előző évekkal szemben ezekkel is foglalkoztak tanítóink, lelkészeink. Így pl. Dolhán a lelkész saját lakásán tanította őket, amiért a gr. Teleky alapítvány honorálta. Csepében pe-

dig a vasárnapi iskola keretében. A mátyfalvai ruszin iskolában pedig a III. évfolyamtól kezdve külön órát állítottak be a magyar nyelv tanítására.

Ezen a téren is pontosabb jelentést és önfeláldozóbb munkát kérek ezuttal. Legyünk résen!

II.

A nem ref. iskolába járó növendékeink valás és énekoktatásáról általában véve szintén megnyugtató feleletet adhatunk az 1934/35. tanévben. Ezekbe az iskolákba 65 községben 7698 növendék jár. 1313-mal több, mint a mult évben (20·7% emelkedés). A vallás és énektanításra engedélyezett heti órák száma 355. A legtöbb helyen az állami iskola tantermében tanítottak. Egyik helyen azonban a templomban, több helyen a lelkészlakáson, több helyen a gyülekezeti otthonban. Itt emlitem meg az esperesi jelentésben olvasható szokatlan esetet, hogy Badalón Nemes Tibor áltami tanítót az egyházmegyei közgyűlés eltiltotta a vallásoktatástól és ő mégis hittanórára citáltatta a gyerekeket illuzoriussá téve a lelkésznek az állampolgárság hiánya miatt a lelkészi irodában végzett munkáját.

Nem végeztek vallásoktatást Csetfalván és Gáton a lelkészi állás üresedésben léte miatt. Nem végezték el a hivatalosan kiszabott anyagot Geccsében és Macsolán a sok mulasztás miatt. Nagyszöllősen a polgáriban a lelkészhiány, Péterfalván a tanító vizsgára menetele miatt, különben nagy a zavar és fejtelenség a hivatalos anyag eltérő megállapítása, felfogása és az osztályok különféle módon való összevonása miatt. A tanítást mindenütt énekléssel és imádsággal kezdik. Egyházi éneket is mindenütt tanítottak, kivéve Csetfalvát Gátot a fenti okok miatt. A vallás és énekoktatás kérdése még ott is megoldást nyert, ahol eddig semmiképen nem lehetett, a máramarosi misszióban: Szlatinán (szórvány) a técsői esperesi káplánnak az egyházmegyei közgyűlés határozatával megszabott munkatervével. A hitoktatást 10 helyen, az énekoktatást 13 helyen nem lelkész végezte, hanem tanító, vagy gyülekezeti (leányköri) tag.

Nem osztályoztattak a növendékek egyedül Badalón a lelkész állampolgárságának hiánya miatt, ugyanitt és emiatt a lelkész nem is kapott a hitoktatásért tiszteletdíjat, míg a többi helyeken 5.70 Ké. óradíjat állapítottak meg. Nehány helyen többet és fuvardíjat, de kevesebbet schol sem.

A reformáció emlékűnnepét mindenütt megűnnepelték, részben vallásos estével, részben templomi vagy iskolai ünnepélllyel. A templomba is járnak a növendékek rendszeren, az órákra is járnak kivéve Badalót, Geccsét és Bereget. Az utóbbi helyen a jelentés megjegyzése szerint az igazgató tanító lanyhasága miatt csak $\frac{1}{3}$ részben járnak az órákra.

A konfirmálók száma 1234. Ugy látom azonban, hogy ez az adat is hiányos, bár 391 el többet tüntet fel mint tavaly.

Azokban a községekben, amelyekben ref. egyházközség van, található idegen (nem ref. is-

koláinknál) tanerők számára nézve csak Máramaros-ugocsa ad jelentést. Ez is érdekes megfigyelést nyújt azonban. Összesen 20 községben van 13 (–1) magyarnyelvű, 16 (+1) ruszin és 12 (–0) cseh nyelvű iskola 32 (–4) magyar nyelvű, 106 (+23) ruszin, 48 (+11) cseh nyelvű tanerővel.

Társadalmi iskola 8 községben van. 8 magyar nyelvű 15 tanerővel, egy héber 4 tanerővel és egy ruszin-cseh 3 tanerővel.

A tanítás eredménye 31 (+2) kitűnő, 22 (–2) dicséretes, 11 (+5) jó és egy elégséges minősítés. Elégtelen vagy rossz egy sem volt.

Mint már említettem a tankönyvhasználatban semmi egyöntetűség nincs. A legtöbb még mindig P. Czinke-félt használja, de használják a Kovács—Osztényi, Soós—Kovács-féle tankönyvet, némelyek a Heidelbergi Kátét, némelyek a Bácsy Gy. félt. Néhány helyen semmiféle tankönyv nincs.

Az egyetemes konvent rendet teremthetne ebben a tankönyv dzsungelben eddigi intézkedései mellett a 6—8 osztály számára szolgáló tankönyv pályázatának megismétlésével.

(Folyt. köv.)

Problémáink.

Nagypéntek állami munkanap.

Sajnosan állapíthatjuk meg ezt a különböző hivatalokban kifüggesztett használatban levő, illetőleg irányadó naptárakból, amihez igazodik az állami apparátus minden szerve. Emlékezhetünk rá, hogy az államfordulat után, midőn egy rész lendülettel nemcsak a hétköznapiokra eső Máriás ünnepeket konfiskálták, de a kettős nagy ünnepek másodnapjáról is leszédtek a piros festéket: az általános felzudulás folytán nemcsak az utóbb említetteknek kegyelmeztek meg, de a katolikus egyház részéről támasztott erélyes összefogó követelés nyomása alatt 50%-ban még amazokra nézve is kiegyeztek s az Urnapját, augusztus 15-ét és december 8-át munkaszünetes nappá törvényesítették.

Mivelhogy „néma gyermeknek anyja sem érti a szavát“ a köztársaságnak evangéliumi alapon álló, de egymással közösérdekeik, tekintélyük, igényük védelmére semmi kontaktusban nem álló egyházai kisujjait sem mozdították meg a legnagyobb keresztyén ünnep: a Nagypéntek respektálása érdekében, tehát ez ma is szürke hétköznapi és robotoló munkanap maradt s ahol a hivatalfőnökök, intéző szervek csak a rideg betűhöz alkalmazkodnak, ott nincs pardon azok számára, akik ezt a napot becsületes keresztyénhez illő érülettel és akarattal megünnepelni és megszentelni óhajtanák.

Szégyen reánk, hogy ez így van, hogy nem tudunk már egyszer összefogni, hogy a oldott kévének pongyolasága még mindig nem tudja felébreszteni a lelkiismeretet, kötelességérzetet, a

legszentebb érdekekben a közös fellépést. A világ „proletárjai“, az állam és társadalomnak ezen súlyos teherterelei és kitarottja az „Ora et labora“ programjából ki tudták szakítani a május 1-ét szórakozásaik, tomboló testi élvezeteik kiaknázására, de az állam megbízható, éltető és fenntartó elemei ilyen akciót még kezdeményezni sem merészeltek, azon mélységes gyászünneppé megülésére, amelyhez a világot kárhozatból kiemelő megváltó Jézus halálának emléke fűződik.

Hogy pedig megérthető és indokolt legyen e kérdésnek nyilvánosság elé tárása, arra is rámutatok azon körülmény felemlítésével, miszerint Nagypéntek ünnepén egyik gondozásom alá tartozó fegyintézetben végezni szándékolt istentiszteletet illetően azon ellenvetés merült fel, hogy az „állami munkanap“ s a munkatermekből nem lehet elbocsájtani a fegyencek egy kisebb csoportját sem ünnepelni.

Csehtestvér, ág. evangélikus és református vezérferfiak talán sziveskednének már egyszer igazában megmozdulni, mert volna ám és folyton szaporodik sok más baj is, ami ellen érdemes és szükséges lenne összefogni és cselekedni!

Nyitra.

Sedivy László

I R O D A L O M.

A konfirmációi káténk és a Heidelbergi Káté.

(Folytatás.)

Nem fog ártani, ha néhány kátékérdésnél az oktató kéznéltartja a Heidelbergi Kátét. Mert ugy veszem észre, hogy a szerzőre a konventi parancsszó, amely „megfelelő méretezést“ mond, tehát rövidítést, alighanem bénítólag hatott. Ugy gondolta, takarékoskodni kell a hitvallási-kinctár aranyával. Tudom pedig, fáj a szive, mikor egyes szebb kérdéseket, mint aminő a 33. és 34. kérdés, mellőzni kellett. Félnie kellett, hogy a könyv terjedelme túl nagy lesz. Hiszen a sajátjából is 43 kérdés várt felvételre, meg egy gyönyörű függelék a bibliáról. Azért meglehetősen fájó munka lehetett, mikor mondjuk, az 52. hitvallási kérdésnél állott meg. De szép kérdés, milyen bűvös ragyogású igék! Hogyan ötvözzön, vagy rövidítsen itt: „... minden háboruságomban és üldöztetésemben felemelt fővel várom őt az égből egyedül bíróul, aki előbb miattam állott Isten ítélőszéke elé s veit el rólam minden kárhozatást...“. A szerző csak töredékét adhatta, de az oktató segítségére fog jönni s nem fogja elveszni hagyni ezeket a szép igéket a gyermekre nézve. Valamint nem fogja elveszni hagyni a 60-ik hitvallási kérdést sem (Szabó B. könyvében 62. pont). Nincs hitvallási irat, amely a megigazulás tanát ilyen drámai erővel írná meg, ahogy azt a Heidelbergi Kátében olvasuk. Ennek ott kell lenni a konfirmandusok köny-

vében. Ha talán néhány sorral többlet-tanulás állana elő ez által, azt ajánlanám, hogy inkább a praedestinációra vonatkozó Szabó-féle 20. és 21. pontokat mellőzze az oktató. Nem történik ezzel tansérelem. Maga a Heidelbergi Káté a praedestinációról mélyen hallgat. Nem kell sokat taglalni, hogy minő bölcs megfontolás vezette az atyákat, mikor a népkátében erről a kérdéstről hallgatnak. Ugy áll a dolog, hogy a praedestináció nem tan-tétele a ref. egyháznak, de életstílusa.

Nem fog ártani a Heidelbergi Kátét kinyitni ott, ahol a Szentháromságról szóló tanról történik említés (24. 25. kérdés). Erről a kezünk alatt levő konfirmációi káté 23. pontja az utolsó szakaszában ezt mondja: „Ez a Szentháromság titka, amit emberi ésszel megérteni nem lehet...”. Ilyenről a hitvallási iratban egy szó sincsen. Megdöbbenő, hogyan került ez a racionális csökevény Szabó konfirmációi kátéjába. Átnéztem egy néhány kátét. Csak két könyvben találtam ennek párját. A régi tisztáninni racionális világnézetű káté a Szentháromság tanáról ezt kérdezi a gyermektől: „Mit tanít a ref. keresztyén hitvallás Istenről, amit az emberi ész magától fel nem foghat és meg nem érthet?” A másik Galambos Zoltánnak a Heidelbergi Kátéhez írt magyarázata. Ennek 26-ik oldalán ez áll: „A Szentháromság olyan mély isteni titok, amelyet gyarító emberi ésszel nem lehet megérteni.” Valahonnan innen került bele óvatlanul a Szabó B. kátéjába ez a mult századbeli racionális-anya szülte időtlen gyermek. Érthetetlen ez az „ész” fóruma előtt való sajnálkozás, vagy bocsánatkérés. Még érteném, ha azt mondaná: a nyelv szimbolizmusa elégtelen a Szentháromságnak, ennek az eget-földet s emberi lelket átfogó nagy igazságnak a kifejezésére. Aztán miért volna titok a Szentháromság? A hívőre nézve nem az, mert ránézve „valóság, amelyek nem láttatnak,” a hitetlenre nézve nem az, mert ránézve ez nem létező valami. És miért kellene ezt a hitigazságot az „ész” fóruma elé vinni? Remélem, nem kell ma már senkinek bizonyítgatni, hogy az újabb lélektan már tisztázta azt a kérdést, hogy lelki alkatunk irracionális oldala „sui generis” terület, a hit világa s igazságai függetlenek a racionális oldal tevékenységétől vagy ítéletétől. Mert meglehetősen fonák helyzet állana elő, ha a racionális (intellektualis) igazságoknak beleszólást engednénk a másik terület, a lélek irracionális oldala dolgaiba: egy bűneiben fetrengő, váltság után vágyó lelket, például, egy binom-egyenlettel próbálnánk megnyugtatni. És miért mindig csak a Szentháromság tanánál kérni bocsánatot az észről? Hát a praedestináció, Isten atyai szeretete és igazságossága ellentéte, a Krisztus váltságáhalála, vagy kettős természetű stb. egész sorozata az antinomiáknak! Ezek mind „logikus” dolgok az ész előtt? Nem hiszem. A tankönyvírók mégis mindig csak a Szentháromság tanába ütődnek bele s vágnak fájdalmasan lemondó arcot. Lám a racionális oldalon nem csinálnak belőle nagy kázust, ha valami

antinomia adja elő magát. Pedig ott volna bőven ok a tehetetlenség beismerésére. De én még olyan matematikai professzort nem láttam, aki sajnálkozó arcot vágott volna amiatt, hogy pl. (a sok közül egy példa): az „egység” méréssel osztva három részre, véges eredményt ad; az „egység” számolással osztva három részre, végtelen tört eredményt ad; pedig azt a legjámborabb is tudja, hogy a véges és végtelen egymástól való távolsága picikét nagyobb, mint az ég és föld fizikai távolsága. Hagyjunk békét, kedves tankönyvíró urak, annak a hű kísérletezésnek, hogy minden emberi bölcsesség felett álló hitigazságainkat emberi vélekedés fóruma előtt approbálássuk. Az oktató, a Heidelbergi Kátéval a kezében, mindenesetre törölje a gyermekek konfirmációi kátéjából a 23 ik pont eme kitételét: „A Szentháromság titok, amelyet emberi ésszel megérteni nem lehet.” Nem hiterősítő, hanem hiterőtlenítő tétellé talál lenni.

Még csak annyit szeretnék megjegyezni, hogy racionális ize van a konfirmációi kézikönyv ama tételének is (2. pont), hogy a keresztszülők fogadása az, hogy a gyermeket a Jézus Krisztus igaz tanítványává nevelik. Nem. A fogadalom tartalma az, hogy a gyermek az Atya, Fiu, Szentlélek Istent fogja Urának Istenének vallani. (Ravasz Ágendája is ezt mondja.) Ha én a szerzőnek a helyén vagyok, nem befolyásoltattam volna magamat azzal, hogy Czinke az énekes könyvbe úgy vette fel. Valamint, ha a szerző helyében vagyok, nem hagytam volna meg a régi káték (a Heidelbergi Káté is) avult s ma már performált s más, elferferdült értelemben használt eme kifejezését (3 helyen): „Mit használ neked, hogy mindezt hiszed...?” Mert ez ma már inkább lemondó, bántó, vagy kihívó kérdés formájában él nyelvünkben („Mi haszna, mi haszna, nincs már nekem fiam”, sőt így is: „mihasznaember”). Legyünk elkészülve, hogy gyermekeink renyhe élcéldésre fogják felhasználni, hogy sirvafakasszanak hitebérdő pajtásokat: „Mit használ neked, hogy mindezt hiszed?” Mint ahogy Dávid szívének szegezték: „Hol van a te Istened?” — Még elfogadnám így: Milyen hasznád veszed? Mert az éle le van törve. De még helyesebb, mert evangéliomibb: Milyen áldását veszed? Sőt a 25. pontjában is ezt a kifejezést kellene a Heidelbergi Káté után helyreállítani a „mire indít” helyett, hiszen szemmel látható, hogy ott quietivákról (türelem, háladatoság, reménykedés) és nem motivákról van szó.

Végül a cimben „Én hiszem és vallom” magyartalannak, vagy kihívónak látom a személyes névmás (én) használatát. József esete más (Én és az én házam tiszteljük az Urat), ő szemben áll a destruktív, vagy kétszínű elemekkel. De nem látom be, miért kellene ezt a dacos „én”-t játszani ki most egy konfirmációi káté cimlapján. A dacos „én” nélkül pedig germanizmus (germánéknál most erősen pöffeszkedik az „ich”). Ezzel szemben milyen nagy ajándék Istentől, alázatra intő a mi nyelvünkben, hogy az „én” sohasem

hivalkodik elől, nyelvünkben a személyes névmás eltűnik az ige végére tett személyragban. Ebben van népünk alázatra intése, de az evangéliom erejében való felemeltetése is megszabva. Elég a káté címéül ez: Hiszem és vallom.

Félre ne értessem! A műből csak bennefelejtett férceket szedtem ki. Szabó Béla jó munkát végzett, Könyve nagy nyeresége református egyházunknak.

Homonna.

Böszörményi Sándor.

H I R E K:

— Az alsószecsei ref. egyház elöljárósága, lelkipásztorának nyugalomba vonulása alkalmából az alábbi meghívót bocsátotta ki:

„Gyülekezetünk hűséges és szeretett lelkipásztora: Nagytisztelétű *Patay Károly* tb. esperes úr, 76. életében, 55 évi lelkészi szolgálat s közöttünk való 46 évi áldásos munkálkodása után, megérdemelt nyugalomba vonul.

Élete, működése nemcsak a mienk volt: mi tudtuk, láttuk, egyetemes egyházi életünk minden terén, az ő önzetlen, nagy, jóakaratu munkálkodását.

Szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes egyházunkban, lelkipásztorunk az egyetemes konventnek és zsinatnak — beleszámítva magyarországi tagságát is — legrégebb tagja; mint püspökhelyettes, ő volt az, aki összeszedegette a szétszórta csontokat s megszervezte egyházkerületünket; mint 28 évig esperesünk, igazságos szeretettel kormányozta gyülekezeteinket és sok-sok maradandó alkotással írta be nevét egyházmegyénk évkönyveibe. Úgy érezzük, hogy nemcsak a mienk volt, de a közegyházé is s távozása nemcsak nekünk, de egyetemes egyházunknak is veszteség.

Folyó évi március hó 29-én bucsuzik s távozik körünkől, szerény, de tanulságos ünnepély keretében s erre hittestvéri szeretettel hívjuk meg a dunáninneni református egyházkerület-, a barsi ref. egyházmegye elnökségét, tanácsbirói-, lelkészi- és tanítói karát, szeretett lelkipásztorunk minden igaz tisztelőjét, jelezve, hogy ünnepelésünk 11 órakor templomi istentisztelettel kezdődik.“

— A füleki gyülekezet örömnépe. Lélekemelő ünnepség keretében avatták fel legutóbb a Losonchoz tartozó füleki fiókegyházban a ref.

hívek áldozatkészségéből készített gyönyörű urasztali terítőt. Talán kevesen tudják azt, hogy Füleken néhány évszázaddal ezelőtt virágzó ref. gyülekezet volt, amely az üldözések és nyomás következtében teljesen megsemmisült. A gyülekezet tagjai szétszóródtak az ország különböző részében, egy pár család a losonci egyházban talált menedéket. A közel 120 lelket számláló, hitében és meggyőződésében erős gyülekezet jelenlegi tagjai legnagyobb részben beköltöztek. Füleken ugyanis a még mindég teljes üzemmel dolgozó híres zománcgyár igen nagy lehetőséget nyújtott a multban is egzisztenciák elhelyezkedésére s a letelepülésre.

A ref. gyülekezet tagjai példás hűséggel és áldozatos szeretettel vesznek részt az egyházépítő munkában, amelynek örvendetes ünnepe volt a legutóbb lefolyt gyülekezeti ünnep. A templomi beszédet *Kövy Árpád* losonci ref. lelkész tartotta, aki a maroknyi gyülekezetet példaként állította oda a nagy gyülekezetek mellé s azt az igazságot emelte ki, hogy a szegény gyülekezetek is gazdagok lehetnek az Ur örökértékű ajándékaiban és kincseiben. Végül buzgó imával avatta fel az urasztali terítőt s adta át magasztos rendeltetésének.

Az ünnepi istentiszteleten a losonci ref. theologiai énekkarnak egy alkalmi csoportja két szép énekszámval is szerepelt *Tömösközy László* karnagy biztos és lendületes vezetése mellett.

A remekbekészült urasztali terítő anyagát gyűjtés útján szerezték be, a himzési munkálatokat *Horváth Margit*, Horváth Ferenc egyházigazgató leánya végezte el teljesen önzetlenül, egyháza iránti szeretetből, kiváló szakértelemmel és műizléssel.

— Rádióhír. *Szűdy Nándor* lévőai segédlelkész április 9-én este 6 óra 10 perces kezdettel a pozsonyi rádióban nagycsütörtök esti meditációt tart a „Kenyér és bor“ címen. Az előadást a pozsonyi rádióval azonos műsorú többi állomások is továbbítják.

— Cserenyaralás. Egy debreceni tanítóképzős diákleány a nagy vakációt hegyes vidéken szeretné tölteni. E végből cserébe jönne jó családnak fia vagy leány egyetemi hallgatóért, akinek így alkalma nyílna a debreceni nyári egyetem látogatására, esetleg kurára a nagyerdői hévvizfürdőn. Bővebbet a szerkesztőségben.

— A zánykai nyaralás július végén és augusztus elején lesz.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

„Református akció.”

A közelmúlt napokban sok lelkészi hivatalhoz megküldetett a Komáromban megjelenő „Hírek” című hetilap f. évi 11. száma több példányban is, valószínűleg azzal a céllal, hogy a benne foglaltak minél szélesebb körben elterjedést vehessenek s mivel a lap vezető cikke az egyetemes ref. egyházat és általában a református társadalmat nagyon közelről érinti nemcsak a hangzatos címe folytán, de méginkább azért, mert a benne tárgyalt dolgok a ref. egyház legsajátabb belső ügyei: akarva-nemakarva foglalkoznunk kell vele a hivatalos lap hasábjain annál inkább, mert eddig úgy tudtuk, hogy a ref. társadalomnak az egyházi kérdésekben a hivatalos lap a tájékoztatója legelső sorban és ha valakinek komoly, egyházat érintő problémái vannak, azokat itt kell nyilvánosságra hoznia, ahonnan teljes bizonyossággal eljut a legelső sorban illetékos lelkészi és világi órállókhoz.

Az ismeretlen K. S., aki a „Református akció” című cikket az említett s a ref. olvasóközönség 90 %-a előtt teljesen ismeretlen lapban közléte, szakított ezzel a természetes és helyes szokással s elérhette azt, hogy most olyan körökben képezheti beszéd tárgyát egy református részről induló akció, — amiről azonban sem az érdekelte lelkészi kar, sem világi vezetőink, sem hatóságaink semmit nem tudnak, — amely körökben az erről az akcióról megírt problémák tárgyalása csak káros lehet mindnyájunkra s az esetleg teljes sikertelenségbe, sőt köznevettségbe fuló „akció” hátrányos következményeit egyházunk egész egyeteme érzi meg.

Elsősorban tehát azt állapíthatjuk meg, hogy ha a cikk írója mögött tényleg volna is valami akció tervezete és komoly szándéka, vagy esetleg vannak társai is egy ilyen nagy dolog megvalósítására: már a legelső lépés az előttünk homály-

ban levő cél felé a lehető legszerencsétlenebb, mert egy ilyen nagy horderejű dolognak az illetékes hatóságokkal megtárgyalása, a lelkészi és világi vezetők tájékoztatása, tanácsaik kikérése és a nélkülözhetetlen adatgyűjtés, erők számbavétele stb. előtt idegen lapban, meglepetésszerűen a sajtódoboláson kezdte még a munkát, ami csak akkor jöhetne már, amikor tisztán áll mindenki előtt a cél, a cél elérésére szolgáló módok és eszközök, a rendelkezésre álló erők és megszerveve egy tábor, amelyre számíthatunk. A fundamentum nélkül, fővényre épített ház sorsa, vége csak a romlás lehet. Ilyeneknek kitenni amugyis sok bajjal küzdő egyházunkat: legalább is könnyelműség.

Ha a cikk tartalmát vesszük szemügyre, akkor annak íróját még súlyosabban elmarasztalhatjuk, sőt el kell marasztalnunk, mert jelenlegi egyházi életünk hibáinak és hiányainak felsorolása és igaztalan beállítása olyan súlyos vádként hull egyházunk vezetőinek, sőt az egész mai ref. társadalomnak a fejére, hogy annak romboló hatását bajosan bírni helyrelni az író által minden bajra orvosságképen ajánlott szervezkedés akármilyen „gyönyörű” produkciója sem, amely különben is csak az író ködös elképzelésében van meg és ott is marad a jövőben is. Nagy általánosságokban mozgó állításainak — akár a vezetőségre, akár a társadalomra vonatkoznak azok — egyikét sem lehet helyreigazítás nélkül hagyni, mert vagy nélkülözik az igazságot, vagy helytelen a beállítottságuk.

„A mostani ref. egyházvezetés szakított az ősi tradíciókkal az egyháztársadalmi élet irányítását, illetve vezetését illetőleg” — mondja a cikk, de hogy hol, mennyiben és hogyan, azt nem mondja meg, pedig így nem állhat meg ez az állítás, ha tudjuk, hogy összes hitvallásaink ma

is érvényben vannak, ma is régi egyházi törvényeink kereteiben megy az „egyházvezetés“ s azokra a törvényekre minden elhívott emberünk esküt tesz. Hogy a soha nem hallott jelenségek-nél új intézkedések látszanak itt-ott, az nem a tradíciókkal való szakítás, hanem a dolgok természetes folyamata.

„Teljesen meglepődnek sok helyen az illetékesek, hogy ha az egyháztalagok elszegényednek, mert nem bírják a mai élet ötdöklő iramát, ez a szegénység előbb az egyházi adók elmaradásában nyilvánul meg, azután pedig az egyház elpusztulásában! . . . Nemcsak igével él az ember, hanem kenyérral is!“ Homályban járunk itt is a konkrét adatokat illetően, de annyit itt is megállapíthatunk, hogy nálunk a szegénységről bajos lenne megfeledezni, ha tudjuk, hogy századok óta kísérője ez a mi egyházi életünknek s épen ma feledeznek meg erről „az illetékesek“, amikor a szegényedés olyan általános világjelenség a munkanélküliséggel együtt, amely szinte megoldhatatlan feladatok elé állítja a világ leghatalmasabb birodalmait is?! . . . Ez lehetetlen és igaztalan állítás. Ha belenézett volna a cikk írója akármelyik testületünk jegyzőkönyvébe fel egészen az egyetlen konventig, mindenütt láthatta volna, hogy mennyire megüli az egész vonalon az anyagi eszközök korlátolt volta a lelkeket s mennyi szép tervet és szükséges jó szándékot tesz lehetlenné! . . . Az író ennek megszüntetését is igéri az új szervezkedés gyümölcseképpen, de a közből kapdosott ígéret még nagyon messze van a valóságtól s ilyenekkel kár a ref. közvéleményt félrevezetni akarni. Ez nem politikai aréna, ahol mindent szabad ígérni. A mi egyházi életünkben az ígéretkért is helyt kell állani.

„Az új ref. generáció nem ismeri a régi generációt és semmi sem történik, hogy azt megismerhesse . . . A ref. közvélemény még az újját sem nyújtotta ki tehetséges fiainak támogatása érdekében, eddig“ — hangzik megint egy igaztalan vád. Ha tudná a cikkíró, hogy mindezek mennyi töprengést okoznak legjobb embereinknek hosszú évek óta már s ha minden meg nem oldható hirtelen és egyszerre, nem gondolja-e, hogy annak komoly okai is lehetnek?! . . . Jó lesz megtanulnia, hogy: ultra posse némo obligatur. Különben arra nézve, hogy mennyire szívükön fekszik lelkes vezetőinknek ez az ügy is: szinte elsodrő erejű cáfolat a pozsonyi ref. diákinternátus és menza felállítása, amelyet teljesen ez a gondolat hozott létre. De ugyancsak hatalmas bizonyítékok azok a segítők is, amelyeket theologusaink és most már tanítóképzős növendékeink is kapnak, sőt mindkét intézmény a maga egészében minden segélynyújtás nélkül is a leghatalmasabb támogatása tehetséges fiainknak. Megkapó adataival rendelkezünk az áldozatkészségnek, de a cikkíró „látván lát és mégsem ismer.“ Egyetlen olyan állítás van az ifjuság elhelyezkedésével kapcsolatban, amelyről még csakugyan nem hallottam soha, hogy „a

nyugati prot. államokban elhelyezéshez lehetne juttatni főiskolát végzett s több nyelvet beszélő fiataljainkból.“ De ha a cikkíró tud ilyen lehetőség-ről, vétkezett akkor, amikor mindaddig hallgatott erről s nem nyilvánította ezt az illetékesek előtt, mert bizonyosan meghallgatásra talált volna.

Nem hagyható megjegyzés nélkül a cikkírónak az az állítása sem, hogy a felsorolt összes bajok orvoslására a ref. társadalom új megszervezésére van szükség — központi irányítás, szakemberek beállítása és talán új tagsági díjak, új lap és ilyenek stb, amint történni szokott ilyenkor — s azután jönnének a „gyönyörű dolgok nemcsak az egyházi élet terén, hanem a gazdasági életben is.“ Hogy ez a szervezés miért kellene, azt sem értem, amikor nekünk rendelkezésünkre áll a gyülekezeti közösségekben a legideálisabb szervezet, amelybe nemcsak a felnőtt egyháztalagok vannak benne, hanem beleszületnek a tagok s nincs más hivatásuk a pásztoroknak, mint a kész nyáj pásztorolása. Teljességgel hiábavaló munka lenne ezekből a keretből kiemelni a tagokat, hogy ugyanazon lelkész átszervezze így gyülekezete egyrészt egy új alakulatba, holott a mi gyülekezeti szervezetünk a kálvinizmus jellegéből kifolyóan minden porcikájában akcióra van szervezve s ez annyira bevált az évszázadokon át, hogy ime a katolicizmus is ezt mintázta le a maga akciója számára, amikor a világi elemet ő is munkába állította s most egyes tájékozatlanok nekünk tartogatták oda a miutánunk készített mintát. Jegyjeze meg jól mindenki, hogy a mi egyházi keretünk a mi archimedesi pontunk, ahol erősen megvethetjük a lábunkat s visszaszerezhetjük azt is, ami esetleg ma elveszettnek látszik, de ha innen kilépünk, nem leszünk mások, mint „tévelygő csillagok“ s a szélről ide-odahajtott „asszu falevelek.“ Nem új keret kell, hanem új lélek kell s akkor bizonyosan várhatunk eredményt, de a tévelenség és lélektelenség akármilyen új keretbe téve is csak azt teremheti, amit szokott: romlást, hanyatlást. Nem ismerek olyan célt, amit egy jó pásztor eredményesen ne tudna szolgálni gyülekezetében, ha igaz lélekkel szolgálja azt.

Hogy régi egyházi kereteinkben milyen erő van még ma is, kétségbevonhatatlanul hirdetik az elért eredmények. Régi szellemi központjainktól elszakítva, szervezetlenül, új viszonyok közé jutva, amelyben még a szervezés munkáját is végre kellett hajtani, nehéz gazdasági helyzetben 10 év óta teológiánk van, él a pozsonyi internátus és menza, munkába állított a tanítóképzőintézet, megalakult és él 3 árvaház egyéb teljesítmények mellett. Ezeket látva s a körülményeket ismerve, összehasonlítva a katolicizmus ötvenszeres tömegével, amelyet az országhatárok változása csak alig érintett, aranyhegyeken ülő papságával: én bátran állítom, hogy egyházunk teljesítménye jóval túlhalad minden akció katolika-teljesítményt, amint régen is mindig fölötte járt annak.

Lényegében is egészen más a Sörös Béla el-

gondolása erről a dologról, akire a szóbanforgó cikk írója főleg magasztalások között hivatkozik, akinek célja a *református összefogás* szolgálata és minél teljesebb megvalósítása. Ezzel egy olyan veszedelmes hajlamunk ellen hirdet harcot — széthuzás erőpazarlása ellen —, amely a magyar fajnak egész életében legnagyobb ellensége volt, amelynek azonban nem az „egyházvezetés” gyarlósága az okozója, hanem faji tulajdonság, amely természetesen kiütözik az egyházi élet vonalain is. Ez ellen a gyarlóság ellen küzdeni minden örüllő kötelessége és így a lekipászoroknak első-sorban, de ez a küzdelem is egyházi kereteinkben lehet a legsikeresebb, mert ha ezen a területen sem lehet közösnevezőre hozni népünket, másutt még kevésbé lehet. A dolog fontossága vezeti Sörös Bélát abban, hogy nem sajtódobolással kezdett a munkához, hanem adatgyűjtő iverk szétküldésével, mert amíg a konkrét adatokkal nem rendelkezik valaki, addig sem reális célt kitűzni, sem helyes módszert megállapítani nem lehetséges, az elérhetetlen célok után való erőlködésnek pedig csak kárt okozó kudarc lehet a vége, mert világos, hogy ha pl. két millió lélekhez mérjük a célt és az eszközöket, azt nehezen fogja megvalósítani egy kétszáz ezer lélekből álló közösség és nehezen hordozhatja el.

A „Református akció”-ról cikkező ismeretlen

K. S. felhívásával ellentétben mindezeknél fogva én arra kérek mindenkit, hogy akinek az egyházépítésre bármilyen üdvös és komoly gondolata van, ne a komáromi kicsapó utcai könyvnyomdában székelő ismeretlen társasághoz küldje, hanem a hivatalos lap szerkesztőségébe. Hadd lássanak napvilágot a bennünket érintő gondolatok a saját lapunkban, hadd érlelődjenek, csiszolódjának, növekedjenek a szemünk előtt s a magunk lelke erejéből, hogy hatóságaink elé és testületeink elé kerülve, a kívánatos, törvényes szankciókkal ellátva legyen valósággá belőlük az, amelynek megvalósítása kívánatos, de hatóságaink nélkül, lelkeszi karunk kikérésével, vagy épen ellenére egyházat érintő mozgalmat indítani és lefolytatni akarni: célt tévesztett dolog és kész veszedelem volna.

Hivatalos örüllőinkat pedig a legmélyebb tisztelettel, de komolyan kérem, hogy az ilyen, felelőtlen egyénektől indított mozgalmakat tegyék lehetetlenné, vagy szorítsák a törvényes mederbe, mert az egyetemes ref. egyház épülete nem lehet utszéli, gazdátlan ház, amelybe minden arra járó vándor beleülhet, hogy ott lakozást vegyen, sőt azt kormányozni akarja. Minél nehezebbek az idők, annál nagyobb, szentebb kötelesség: a vigyázás.

Sz. I

Mélyen tisztelt Szerkesztő Úri

Legyen szabad a legmélyebb tisztelettel kérem, hogy nagybecsű lapjában a legközelebbi alkalommal az alábbi kis közleményt közreadni sziveskedjék. Fontos közérdek kényszerít reá, hogy az olvasó közönséget általában, különösképpen pedig a református egyház híveit a könnyen előállható tévedésekkel szemben idejekorán informáljam.

Figyelmeztetés.

A Komáromban Puzsér testvérek nyomdájában megjelenő s *Puzsér János* felelős szerkesztése alatt álló „Hirek” című hetilap f. évi márc. 16. és 23-iki számának vezető cikkében feltűnő módon foglalkozott a „Református akció” ügyével. A cikk névtelenül jelent meg úgy az első, mint a második számban. Ezenkívül az első cikk után a meginduló református akció minden hívéhez azt a kérést intézte, hogy csatlakozzék ehhez az életfontosságú mozgalomhoz és a hozzászólását küldje el a laphoz. A második számban pedig ígéri, hogy a református akcióról minden héten beszámol a „Hirek.”

Ugy a cikkekkel szemben, mint a felhívásra és a beszámolásra vonatkozóan a leghatározottabban kijelentem, hogy annak a református megmozdulásnak, amelynek kezdeményezője és elő-

készítője vagyok, a fentnevezett lappal semmiféle összeköttetése nincs. Cikkírója sem a tartalomban, sem a formában nem ismeri és nem juttatja kifejezésre a református lelket. Mi nyíltan a saját nevünk alatt irunk felelősséggel és nem név nélkül, felelőtlenül.

A lap minden megbízás nélkül, tehát nem jogosan tünteti fel magát a református megmozdulás zászlóhordozójául. Vele tehát közösséget nem tartunk és ilyen módon nem is vállalhatunk.

A református akció még csak előkészítés alatt áll. Keresztneve nincs. Az előkészítése sokkal komolyabb és alaposabb, semhogy ily felületes lépésnek, mint a „Hirek” e két száma mutatja, csak bármennyire is helyet engedhetne. Az egész elgondolásunk és megmozdulásunk csak akkor kerül a nyilvánosság elé, amikor már nyílt programot ad, addig minden külső hangosságtól és lármacsínálástól mentesen kíván a csendes előkészület mellett maradni és a jó ügynek megfelelő alaposággal dolgozni.

Figyelmeztetnem kell tehát mindenkit, hogy a „Hirek” idevonatkozó cikkeit a református megmozdulásból eredőknek ne tekintse. Vele ilyen irányban az összeköttetést ne keresse. A lap ilyen

irányu tevékenysége, még ha jóakarattól fakad is, nem a mi ügyünket szolgálta s elvárjuk tőle, hogy sem a mi megmozdulásunkat, sem a maga szavahihetőségét tovább ne diszcreditálja.

Losoncon, 1936. március hó 24-én.

Sörös Béla
ref. lelkész.

Tanügyi előadói jelentés a kárpátaljai egyházkerület 1935. évi közgyűlésén.

Összeállította és előterjesztette Dr. Sárkány Lajos
egyházkerületi tanügyi előadó.
(Folytatás.)

III.

Ami végül a középiskolába járó ref. növendékek vallás és ének oktatását illeti: mindenütt a lelkészek, vagy segédlelkészek végezték.

A jelentések a következő adatokat tartalmazták:

Beregszászban a magyar nyelvű reálgimnázium I-IV. évfolyamába járt 165, a magyar nyelvű polgáriba 179 növendék.

Tankönyvre nézve nincs tájékoztatás. A gimnáziumban tanított Lengyel Pál s. lelkész kitűnő eredménnyel, a polgáriban Izsák József dicséretes eredménnyel. Éneket mindkét helyen Várady Barna kántor tanított kitűnő eredménnyel.

Munkácson a magyar nyelvű kereskedelmi akadémiába 29, a magyar nyelvű polgáriba 82, ruszin- és cseh nyelvű gimnaziumba és kereskedelmi akadémiába 14, ruszin- és cseh nyelvű polgáriba 20 növendék járt. Tankönyvről nincs tájékoztatás. Tanított Rózsa Lajos s. lelkész. A jelentés szerint itt a középiskolákban a tanítás nem vizsgáltatott meg. A jelentés csak sejteti, hogy az igazgatóság erre nem adott alkalmat.

Nagyszöllősen 30 növendéket a lelkész tanított dicséretes eredménnyel. *Husztion* 7 növendéket a lelkész tanított kitűnő eredménnyel. *Királyháza*n 21 növendéket a lelkész tanított kitűnő eredménnyel. *Técsőn* 47 növendéket a lelkész tanított kitűnő eredménnyel.

Ezek a helyeken Técső kivételével mindenütt ruszin és cseh nyelvűek a polgári iskolák.

Tankönyvül a P. Czinke-féle, a biblia, énekes könyv, Heidelbergi Káté, konfirmációs káté szerepeltek.

Ungváron 239 helybeli, 229 környékbeli tanuló van. Összesen 468 tanuló. (Valószínűtlen adatok.) Csak sejteti a jelentés, hogy Ruszka Zsigmond és Pataky Menyhért s. lelkészek tanítottak kitűnő eredménnyel.

Egyéb adat nincs.

A középiskolai növendékek összes száma 102. Általában véve a jelentések hiányosak.

Ugy látom, hogy az ellenőrzések, vizsgálatok sem kimerítőek.

* * *

Tisztelettel terjesztem elő a következő javaslatokat

1. Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi.
2. Közgyűlésünk elrendeli, hogy az iskolalátogató bizottságok az új egységes látogatási jegyzőkönyveket — nyomtatványokat — kötelesek használni, a középiskolákra nézve pedig külön jegyzőkönyvet kiállítani. És mindezeket minden egyes kérdésre megadott felelettel hiánytalanul, pontosan tartoznak kitölteni fegyelmi vétség terhe alatt és a tanügyi bizottsághoz idejében betervezni.
3. Közgyűlésünk felír az egyetemes konventhez az elemi iskolai 6—8. évfolyam részére megfelelő vallásoktatási tankönyv írására közzétett pályázati hirdetésnek megismétlése végett.
4. Közgyűlésünk elrendeli a vallás- és énekoktatás egyetemes tantervének — míg az nem módosítottatik — kötelező bevezetését.
5. Közgyűlésünk mondja ki, hogy minden egyházközség a tanítói, ifjúsági és segély könyvtárról szakzerű és pontos leltárt tartozik készíteni és a látogatóbizottsággal láttamoztatni.
6. Közgyűlésünk elrendeli, hogy a használatból kiment olvasó és egyéb tankönyveket a nemzeti-ségileg vegyes vidékeken lakó növendékeink között való szétosztás végett juttassák el minden egyházközségből a missziói lelkészekhez.
7. Közgyűlésünk felhívja a beregi egyházmegyét, hogy a megüresedett tanítói állásokat a hivatalos laphon szabályszerűen közzéteendő pályázati hirdetés útján igyekezzenek betölteni.
8. Közgyűlésünk kimondja, hogy a kántorképesítő kurzus anyagát egyben a kántorképesítő vizsga anyagának tekinti ideiglenesen és felhatalmazza a képesítő bizottságot, hogy ennek alapján a jelentkezőktől a vizsgát kivetheti.

I R O D A L O M.

Raffay Sándor:

Vallási Mozgalmak Németországban.

(Az „Evangélikus Élet” Könyvtára, 1. sz. Budapest, 1934)

Raffay püspök írása fényt vet az európai titokzatos és félt állam, Németország lelki alakulására. Azt a fejlődési fordulót tünteti fel, amely időpont tekintetében 1933 január 30-tól határolódik el. Az ismertető írás inkább csak az egyes történelmi eseményeket sorolja fel és itt-ott bocsátkozik bírálatába az egyes keletkező, fejlődő, gyengülő vallásos mozgalmaknak.

Háttérként megrajzolja a közelmúlt kortörténetét s ebben a keresztyén szekularizmus tüneteit, amelyek szükségképpen vezettek a mai né-

metországi helyzetéhez. Az evangélikus egyház huszonnyolc országos egyházrészre tagolt és amikor Hitler átveszi az uralmat, az egységesítéssel egyházi téren is törődni kezd. Sok-sok elv, esemény, ember, kisebb-nagyobb hittudományi iskola torlódik egybe, ha végigolvassuk a másfél rövid évek hosszúsorú történetét, amelyet bizonyos kiválogatással nyújt Raffay Sándor. Az írás inkább az egyházi ujitásokra, a közszellem megváltozására, a szervező munka s az egyházi érzés felújítására, az új egyházi rendre, az egyház szervezőterére, az egyház és állam viszonyára, mint a hit-tani kérdésekre s tanítási törekvésekre terjeszkedik. Igaz ugyan, hogy a Német keresztyének Hitmozgalma, a Német Vallásmozgalom és a hitvallásos hittudományi irányzat szóba kerül a könyvben, de ahogy előbb jeleztem, inkább az egymásrarétegződő események érdeklik a szerzőt. Pedig érdekelné mindünket, hogy Barthék vagy Gogartenék miképpen foglaltak állást az új események közepette. Ez azonban hiányzik Raffay tanulmányából.

Az ismertetés Németország sorsa s jövője iránti rokonszennvel íródott. Ahogy a befejező mondatok szólnak, erre mutat: „Lehet, hogy Németország népére míg a jobb jövőndő ígért földjére beteheti lábát, még sok nehéz küzdelem és sok belső és külső harc vár. De már ott áll a kapuban. Önmagában és önmagával folytatott hangos vitája sem más, mint a jobb jövőbe vezető kapu döngése. Már pedig meg van írva, hogy a „zörgetőnek megnyílik!” Testvéri szívünk imádságos óhajta az, hogy minél előbb nyíljék meg Németország számára a jövőndő kapuja, mert az a mi hitünknek is biztatás és ígért.” Németország sorsa ma sokkal inkább, mint bármikor: Európa sorsa. Mert Európa „sorsdöntő országa”: Németország. S az, ami ott történik Középeurópa jövőjét és jövőndket határozza meg, ezt többé-kevésbé egy értelemmel valljuk.

Annyi kétségtelen és ezt a tanulmány is tükrözi, hogy Németországban értékes élettisztulás folyik, amelyben népi, nemes nagy erők dolgoznak. Deha valahol ezek az erők megmutatkoznak, akkor elsősorban a német protestánsizmus az eseményé vállásuk tere, mert a protestánsizmus és a német faj összetartozó. Az események vázlatos feltüntetése 1934-ig, némely hiánnyal, amelyet azonban elhallgatni nem lehet, sikerült Raffaynak. Azért akiket érdekel a német protestánsizmus jelene, sok értékes adatot lelnek ebben a könyvben, amely mindenki számára érthető nyelven írott.

Narancsik Imre.

Előadás a „békéről.”

J. Jesequel párisi prot. lelkész, az országos protestáns béke szövetség titkára tartott az elmúlt napokban Pozsonyban előadást: a „békéről”. Az előadáson megjelentek a pozsonyi protestáns egyházak vezető emberei Balogh Elemér ref. püspök és Osusky ev. püspökkel élükön. Az előadást a világháború borzalmainak leírása vezette be, melyben az előadó maga is részt vett két fiával együtt. Hosszabb időt töltött a fronton és mint ilyen hivatottnak tartotta magát arra nézve, hogy mint közvetlen résztvevő képekkel szolgáljon a háborús borzalmak és igazságtalanságok megfestésére. A mai időben pedig — mondotta az előadó — különösképen aktuális beszélnünk a béke fogalmáról és jelentőségéről, amikor bármely pillanatban áldozatai lehetünk egy újabb háborúnak. Nem tudhatjuk nem élünk-e most egy sokkal veszedelmesebb időt a világháború kitörése előtti közvetlen időnél. Mindennek pedig az az oka, hogy nincs meg az egyes nemzetek közötti bizalom, az a bizalom, amely nélkül nem volt, ma sincs és nem lehet szó a jövőben sem megértésről, egymás támogatásáról, a béke várva várt meggyökeredzéséről. A háború nélkülöz minden törvényt, a paktumok, békeszerződések stb. csupán üres és jelentéktelen papiroknak tűnnek fel és a szövetségesek összeállításában a háborús kialakulás dönt. Addig pedig, amíg a paktumok nem lesznek szentek és sérthetetlenek nem beszélhetünk biztos békéről sem.

A háborús gondolat a civilizáció megsemmisítésére törekszik. Már pedig nem a megsemmisítésre, de az építésre kellene törekednünk. Az építés alapjául és kiinduló pontjául pedig a: keresztyén egyházaknak kell állaniok. Ezek vannak hivatva a nevelésre, a hitoktatásra, a keresztyén lelki kincsek terjesztésére. Mert a háborúval egyedül csak a tiszta erkölcsi életet állíthatjuk szembe, amely képes felvenni vele a harcot és győzedelmeskedni felette. Ebben az esetben tehát nem a pénz, hatalom, materializmus, de az erkölcsi erő kell, hogy győzzön és ez a győzelem a Jézus igazi megismeréséhez vezet. Krisztust kell tehát a keresztyéneknek egészen magukévá tenniök. Tény az, hogy az egyház a háborús gondolattal szemben nem tud eredményt elérni a maga munkájával. Sokan azt gondolták, sőt gondolják ma is, hogy a háború Isten kívánsága. A történet is emellett tesz bizonyosságot, amikor a népek ezzel a kiáltással mentek egymásnak: Isten akarja ezt. Bizonyos, hogy a Bibliában nem találunk határozott álláspontot a háború fogalmára vonatkozólag, az azonban kétségtelen, hogy a háború Isten akaratával szemben áll, mert a háború mindenképp megrontására törekszik, viszont a Szentírás az emberiség szolgálatát és megsegítését követeli tőlünk.

Abban a chaosban, amelyben most élünk legnagyobb feladatunk az egyenes ut megtalálása

— Káplánt keresek rendszeresített segédlelkési állásba Hanvára. Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban. Ablonczy Pál esperes, Chanava—Hanva, pp. Čiz—Csiz.

kell hogy legyen. Az egyházaknak főleg arra kell rámutatniok, hogy valamennyien testvérek vagyunk és egymás ellen nem szabad harcolnunk. Az ideál és valóság közötti kétségtelenül igen nagy a különbség, az egyház feladata mégis az ideál értelmének megmagyarázása és megismertetése annak elérése érdekében. A célért közvellenül munkálók élére pedig a vezető politikusoknak kell oda állaniok. Vezető gondolat a humanitás gondolata kell, hogy legyen.

Nem érintette azonban az előadó azokat a realitásokat, melyek az igazság és megértés szellemében egy oly békés helyzet megalapozását biztosítanák, amely minden nemzetnek megadná azt a lelki megnyugvást, amely gyökerétül válhatna a béke gondolatának és érvényesítésének. A béke kérdésével kapcsolatosan tehát mindenképp előtt az a realitással kell számolnunk, amely a lelkek megnyugvását hozza magával, ezután következhetik csak igazán a keresztyénségnek alapos megmunkálása a béke örök és áldott uralma érdekében. Jelenleg tehát azokon a tényeken van a hangsúly, amelyeket ebben az életben szemlélünk, amelyekkel kötelességünk számolni, ha nem akarunk az egyoldalúság vagy felületes mezejére lépni.

Pozsony.

Batta Pál.

H I R E K:

— **Értesítés.** Mély tisztelettel értesítem mindazokat a lelkészársaimat, akik a f. évi husvétii legáció választással kapcsolatban beírással éltek, hogy a konvent többszörös és szigorú határozatai értelmében beírásuk a theologusok legáció választása előtt nem volt figyelembe vehető. A konvent a szeminárium vezetőjét ily kedvezmények nyújtásától véglegesen eltiltotta. Ez okból a hozzám érkezett beírások főleg a terület szerint illetékes püspöki hivatalhoz tételnek át, hogy a le nem választott legációk szétszórásánál a három egyházkerület püspöke saját személyében intézkedjen az iránt, hogy a kérelmezők valahol a legáció kedvezményében részesülhessenek.

Sörös Béla, a szeminárium vezetésével megbízott ref. lelkész.

— **Az 1936. évi husvétii ünnepekre elválasztott legációk:** 1. Csomár Géza Bátyu, Bótrágy; 2. Csatlós Sándor Beregszász; 3. Kiss Ernő Komárom; 4. Szoboszlai Miklós Rimaszombat; 5. Zsúdel István Farkasd, Negyed; 6. Dr. Takács Béla Léva; 7. Kiss Károly Pelsőcz; 8. Szabó Antal Csap, Ásvány, Salamon; 9. Mikula László Nagy-szőllős; 10. Selmeczy Árpád Sók, Zsigárd, Deáki; 11. Barra Zoltán Munkács; 12. Mitró István Kassa; 13. Mikes László Kamocsa; 14. Gönczy Miklós Nagydobrony; 15. Abary István Nagyberég; 16. Dévay József Nagygyéres; 17. Lenkey Lajos Ki-

rályhelmeccz; 18. Brányik Sándor Pozba, Mohi, Lök; 19. Kemenyik József Nagyida; 20. Nagy Jenő Garamszentgyörgy; 21. Bán Zoltán Ungvár; 22. Nagy Sándor Szilice. Borzova; 23. Fekets, Emil Réte, Jéka, Somorja; 24. Héderváry Dezső Tornaia; 25. Hajdu Dezső Beregsom, Csonkapapi; 26. Urbán Károly Nagymuzsalv; 27. Bajusz Gyula Nagykapos; 28. Tömösközy László Nagymegyér; 29. Horváth Zsigmond Kismánya; 30. Molnár Dániel Rimaszécs; 31. Böszörményi László Fornos, Derczen; 32. Eröss Pál Mezökaszony; 33. Kiss Lajos Barkaszó; 34. Nagy Zoltán Zseliz; 35. Narancsik Elek Visk; 36. Virágh Vince Nemesócsa, Ekel, Aranyos; 37. Ábrahám Kornél Bucs, Bátorkeszi; 38. Szaniszló Endre Kisgejőcz, Nagygejőcz, Korláthelmeccz; 39. Nagy István Alsószecse, Felsőszecse; 40. Virág István Alsólánc, Felsőlánc; 41. Sedivy Zoltán Kisbégány, Nagy-bégány; 42. Dobó Dezső Serke, Simonyi, Darnya; 43. Rácz László Ógyalla, Martos, Imely; 44. Tóth Mihály Nemesodos; 45. Tarjányi Dénes Zeherje, Pokorágy; 46. Csanda Lajos Nagysalló; 47. Kovács Lehel Ipolypásztó; 48. Miskolczy Béla Feléd; 49. Szakal István Abara, Ráska; 50. Molnár Mihály Beregrákos, Kajdanó, Dávidháza; 51. Kalmár Kálmán Alistál, Mad, Padány; 52. Pályi János Jánosi, Pálfala; 53. Vass Béla Eszeny, Szalóka; 54. Hamar István Perbete, Csuz, Madar; 55. Kovács Lajos Iske, Csicsér, Vaján, Bés; 56. Kormos Andor Palágy, Nagyszelmenc, Gálóc; 57. Simon Bálint Hanva, Ruňa, Csiz; 58. Márta Dániel Patas, Szap, Kulcsod, Radvány; 59. Jamniczky József Harmacz; 60. Lehotay János Balog, Uzapanyit, Tamási; 61. Menyhárt László Nemesradnót; 62. Szabó Géza Gát; 63. Vörös Béla Hetény, Szentpéter, Marcelháza; 64. Stefán Miklós Asztély, Déda, Bucsú; 65. Apai Béla Nagypalád, Fertőalmás; 66. Csörgő Bertalan Szürte, Rát; 67. Bartha István Szkáros, Felsőrás.

— **Harangavatás Lekenyén.** E hó 8-án avatta fel a lekenyei ref. leányegyház az Egy Ferenc által öntött új harangját. Az ünnepség délelőtt 10 órakor vette kezdetét azzal, hogy *Lenkey Lajos* egyházmegyei főjegyző, mint esperesi kiküldött, felavatta az új harangot. Ezután *Csizy Kálmán* helybeli ref. tanító alkalmi költeményét szavalták el s egyéb költeményt is az elemi iskola növendékei. E szavalatok után, a gyülekezet buzgó éneklése közben megkondukt az új harang és kezdetét vette a templomi istentisztelet. Délután 5 órakor megismételte a műkedvelő együttes *Csizy Kálmán* lekenyei ref. tanító: „Még így is szeretlek” című 3 felvonásos, énekes népszínművét.

— **Köddöböz Zsigmond 115.000 dináros adománya.** A kulai (jugoszláviai) református egyházközségnek nagy öröme van. December 15-iki presbiteri gyűlésen *Köddöböz Zsigmond* presbiter 115.000 dinárt (c. 62.000 Ké-t) ajándékozott az egyházközségnek azzal, hogy ezen az áron vegye meg magának az imaházal szemben levő épületet, amelyet jelenleg a posta évi 20.000 dinárért

bérel. A presbitérium tagjai állva hallgatták végig az adományozó szavait, majd Dr. Kurz Henrik főgondnok meleg szavakkal üdvözölte a nemes lelkű adományozót, aki ezzel a tettével nemcsak nevét örököltette meg, hanem a kulai egyház anyagiakban való megerősödését nagy lépéssel vitte előre. Kődöböcz Zsigmond az ünnepeletetésért köszönetet mondott s kijelentette, hogy adományát nem tekinti ajándéknak, hanem kötelező cselekedetnek. Isten őt szegény sorsból az anyagiakban gazdagok közé felsegítette és amit Istentől kapott, annak felét erkölcsi kötelességének tartja az egyház részére visszaadni. Kődöböcz Zsigmond egész életében kishivatalnok volt s ezt a nagy összeget valósággal dináronként rakosgatta össze az eklézsia számára.

— **Csodabogár vagy egyéb?** A Mária-pócsi Imakönyv (összeállította és kiadta a Mária-pócsi Szent Bazilrendi Zárda Mária-pócs 1936. a hajdudorogi püspöki főhatóság 449—1935. sz. jóváhagyásával Kapisztrán nyomda, Vác) a görög kath. ifjúság számára c. könyv 18. lapján így oktatja a magyar gör. kath. ifjúságot: „Hogyan keletkeztek a különböző nem kath. felekezetek? 400 évvel ezelőtt egyes róm. kath. papok fellázdak a kath. egyház tanítása ellen, megtadagták az engedelmisséget s új vallást alapítottak. Így jött létre... a kálvinista (református) vallás, amit Kálvin János vérengző természetű civil ur alapított, ... továbbá a rengeteg apró szekta, melyek csak abban egyeznek egymással, hogy a kath. egyházat gyűlölik.”

HIVATALOS RÉSZ.

PÁLYÁZATOK.

A komáromi ref. egyházmegye kötelékébe tartozó *dunaradványi* ref. egyház lemondás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Javadalom: Készpénz 40 Kč. Buza 21·98 mm. Kert a lelkészlakás után 902⁰ öl. 24 kat. hold 1445⁰ öl szántó, melynek minden adóját az egyház fizeti. Földmunkaváltság 276 Kč. 56 kg. hus, 28 kg só, 56 dkg bors, 5·60 kg faggyu. 8⁰ öl — 32 méter keményfa. 3 szekér szóna. Zsitvatói személyi pénz felerészben a lelkészé, fele-

részben az egyházé és a rektoré. A temetői fűnek használata felében a lelkészé, felében az egyházé. A temető fájának összes használata az egyházé. Urvacsoraosztás alkalmával perselyezés. Stóla az egyházkerület rendelete szerint. Az új lelkész köteles 27 lugas tőkét állvánnyal együtt 159 Kč., 57 nemes gyümölcsfát és $\frac{1}{4}$ hold csemegeeszőlőt 1350 Kč összegben elődjétől megváltani. A lelkészi földek 1939. okt. 15-ig magyar holdanként 150 kg búzáért bérbe vannak adva. Az állás a választás végérvényes megerősítése után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 3 héten belül *Soós Károly* espereshez *Búcs* okr. *Párkán*, lelkészi oklevéllel, e hirdetés után kelt s az E. T. II. t. c. 16. §-a szerint kiállított szolgálati bizonyítvánnyal, valamint állampolgársági bizonyítvánnyal felszerelve adandók be.

Pozsony, 1936. márc. hó 24-én.

Balogh Elemér püspök.

A buzitai ref. leányegyház pályázatot hirdet előkönyörgő-kántori állásra a következő díjazás mellett: 1.) Szabályszerű lakás, 2.) 5 hold jó szántóföld és 2 hold rét. A szántóföldet a fogatos gazdák tavasszal és ősszel bemunkálják, termését hazahordják, a rétet a zsellérek lekaszálják s feltakarják. Nem gazdálkodás esetén fizetnek a fogatosok 15 Kč-t, gyalogosok 10 Kč-t. 3.) Az urbéri legelőn van 4 drb. marhalegeltetés. 4.) A hivek természetben fizetnek 4 köből búzát és 4 köből rozst. 5.) Az előkönyörgő által vásárolt fa hazaszállítása a legközelebbi állomásra. 6.) A stóla.

Kötelességek: 1.) Az iskolás gyermekek valóságos és ének tanítása. 2.) A vasárnapi és hétköznapi istentiszteletek elvégzése és minden belmiszsiós munkálatok teljesítése.

Pályázhatnak nyugdíjas tanítók, vagy megfelelő képesítéssel bíró egyének. Állás a megválasztás után azonnal elfoglalandó. Egyház ide szállítási költséghez 300 Kč-t térít meg. A földek jelenleg felébe vannak. Ősszel az előkönyörgő rendelkezésére áll. A rét és a tavaszi nyomás már az előkönyörgőé. Vagyis a tavaszi vetést és ültetést ő felezi. Párbér október 1-ig fizetődik.

Kérvények a *felsőlánci* (Vyšní Lánc, p. p. Buzita) ref. lelkészi hivatal címére küldendők április 11-ig.

Ref. prebitérium.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581, IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Ifjusági konferenciáink ügye.

Lapunk márc. 21-iki számában nagy érdeklődéssel olvastam Ónody Zoltán orvostanhallgató barátunknak S. O. S. jelzésű, valóban minden nagyképüségétől mentes, őszinte, biznyságtevő irását, melyből egy kereső, értékes ifju léleknek, öntudatos, személyes hitén keresztül fiatal, kisebbségi, magyar értelmiségünk lelki ügyének sorsa és ezzel kapcsolatosan ref. anyaszentegyházunk jövőjéért aggódó, féltő szeretete csendül ki.

Ónody Zoltán bátorhangu, biznyságtevő irásában vád is van ellenünk, egyházunk hivatalos őrállói ellen, de felemelő biztatás is rejlik számunkra.

Megérdemelt vád ellenünk az, hogy mi, akiknek elsősorban kell, hogy kötelességünk, hogy felelősség vállalásunk legyen fiatal értelmiségünknek az egyedüli lelki orvoshoz: Krisztushoz való elvezetése és rajtuk keresztül ref. anyaszentegyházunk megújulásának sorsa az új idők követelményei, Idvezítőnknek örök időkre szóló, elkötelező missziói parancsa szerint, — eddig vajmi keveset tettünk ezen a téren.

Nem állítom azt, hogy eddig nem történtek nagyszerű kezdeményezések és lépések egyházunk jövőndő támaszai, mai fiatal értelmiségünk: fő- és középiskolásaink lelki életének felkarolása, hitük felébresztése és ref. öntudatuk nevelése érdekében, de az első sikerek és eredmények mutatkozásánál,

mintha megtorpant volna a nagy elánnal megindult lelkesedés és az első lelkes konferenciák folytatásai is mintha ellaposodtak volna. Azután — amint megjegyzi Ónody Zoltán is — pár évvel azelőtt megindult két ifjusági lapunk rövid idő alatt kimult, mint a tiszavirág. Az egyiknek felelős szerkesztője is voltam és elárulhatom, hogy meg kellett szünnie a megnyilvánuló nagyfoku nemtörődömség és közöny miatt. És itt e ponton az ifjuságot érinti a vád.

Felemelő biztatás ellenben Ónody Zoltán irásában az, hogy akadnak, vannak ma is személyes hitü, lelkiismeretükre hallgató, hitük, ref. meggyőződésük érdekében bátor szót emelő ifjaink, akik a mai — sok esetben — tudománytalanul tudományos nevelés és oktatás utvesztőjében nem tévednek el, nem adják fel az édesanyától talán az első imádsággal beléjük oltott vallásos életeszmenyt, hanem szót emelnek, biznyságot tesznek ref. evangéliumi keresztyénségünk ifju életüket formáló erejéről és segítségünket kérik.

Ónody Zoltán vallomása mutatja, hogy mennyi áldást jelenthet egy konferencia, mely nélkül öntudatos hithez, evangéliumi látáshoz sok ifju lélek lelki kataklizmák, bukások, nagy önégések után jut el, ha ugyan eljut. Nem szégyenlem megvallani, hogy magam is egy ilyen konferencián, az általunk, losonci theologusok által rendezett első han-

vai ifjúsági konferencián jutottam el öntudatosabb meggyőződésre, Isten ügye és ref. anyaszentegyházunk iránti felelősség vállalására.

Elhangzott az S. O. S. kiáltás! Ifjaink várnak. Vezetésünkben bizva, segítségünket kéri. Siessünk segítségükre, mégpedig úgy, hogy az előbbi konferenciáinkhoz hasonlóan, mint például a hanvai, losonci, a komáromi stb. ifjúsági konferenciák voltak, rendezzünk valamelyik központi fekvésű helyen, (esetleg Kassán) nagyobb szabású, országos konferenciát, mely komolyságánál és súlyánál fogva is toborzó, seregyűjtő jelleggel bírna.

A konferencia sikere és lelki áldása érdekében, — amennyiben lehetséges — bizonyos kedvezményt, utazási és ellátási kedvezményt kellene nyújtani, — mint a múltban is — a jelentkező fő- és középiskolás résztvevőknek. A kerületi és egyházmegyei belmissziói előadók, a theologia növendékei segítségének az igénybevételével, bizonyára örömmel vállalják a nyári hónapok valamelyikén, például junius vége felé egy nagyobb szabású, jól előkészített ref. ifjúsági konferencia megrendezését.

Kisrát.

Csomár Zoltán.

„Helvetia“ jóléti egyesület.

Hivatalos lapunkból értesültek az érdekeltek, hogy Pozsonyban a múlt évben megalakult a „*Helvétia Jóléti Egyesület*“, amely a *református egyház szociális irányu munkájának általános és hathatós támogatását tűzte ki célul*. Az egyesület létrejötté előtt ugyancsak e lapok hasábjain Salamon X. Ferenc dr. somorjai közjegyző propagálta a *diákjóléti* intézmények támogatása végett egy ilyen jótékonycélú egyesület megszervezését, amire az ország különböző részeiből megfelelő visszhang is támadt. Schmidt Imre konventi tag pedig a *temetkezési segély* biztosítása végett indított meg egy másik mozgalmat. Az erők egyesítése céljából a két mozgalmat a „*Helvétia*“ jóléti egyesület magába olvasztotta oly módon, hogy az új egyesület mindkét célkitűzést magáévá tette.

Az egyesület Pozsony székhellyel 1935. július elsején alakult meg, a belügyminisztérium az alapszabályokat jóváhagyta, 63 650/1935. szám alatt 1935 november 25-én, úgyhogy az új egyesület megkezdheti szociális célkitűzésének érdekében a *református egyházi és világi társadalom megszervezését*.

A „*Helvetia*“ jóléti egyesület egységes, országos szervezet, amelynek működési területe az egész Csehszlovák Köztársaság.

Az egyetemes református egyház döntő tulsulya a szervezetben biztosítva van.

Igy az egyesület választmányában az egyházkerületek által kiküldött 3—3 tag, összesen 9 személy biztosítja a társaságban az egyházi befolyás tulsulyát a többi 6 tag mellett, akiket a konventi elnökség jelölt ki.

A református egyetemes egyház szerveinek továbbá jogában áll az egyesület működését és vagyonkezelését bármikor felülvizsgálni és bármikor az egyháznak szabad betekintési joga van az egész ügykezelésbe. Ezenkívül az évi jelentést az egyesület köteles megküldeni az egyházmegyéknek, kerületeknek és a konventnek.

Végül a konventi elnökségnek jogában áll

az egyesület ellen vizsgálatot elrendelni és az *egyesületet fel is függeszteni*, ha az alapszabályban kitűzött céltól eltérne, hatáskörét túllépné, vagy működésével a református vallás és egyház, vagy az egyesület tagjainak érdekeit veszélyeztetné. A konventi elnökségnek jogában áll az illetékes hatóságtól az *egyesület felosztását kérni* az általa elrendelt felfüggesztés után. Mindezekkel közösen biztosítják az egyház érdekeit.

Az egyesület célja az alapszabályok 4. § ában van körülírva :

„4. §. Az egyesület célja : 1.) A Református Egyetemes Egyház szociális irányu munkájának általános és hathatós támogatása anyagi segélyek nyújtása, tanulságos előadások és folyóirati cikkek útján. 2.) Az egyesület tagjainak anyagi támogatása, különösen a családfő vagy bármelyik családtag elhalálozása esetén, esetleg adományok nyújtása által. 3.) Az egyesület tagjainak támogatása leánykiképzési, avagy fiu-neveltetési gondjaikban. 4.) Segélyek nyújtása és alapítványok létesítése az arra érdemes és reászorult tagok gyermekei, valamint református vallású szegény gyermekek részére is. 5.) Előadások tartása a tagokat érintő életkörülményi kérdésekről. 6.) Az egyesület céljai elérése érdekében helyi műkedvelői előadások, valamint karácsonyi ünnepek és szegény gyermekek és árvák felruházásának rendezése a Református Egyház szociális ténykedésének keretén belül. 7.) A tagoknak való tanácsadás különféle gazdasági kérdésekről, jogi tanácsadás kivételével. 8.) Szorosabb kapcsolatok létesítése állami és más jótékonyági intézményekkel. — Az egyesületben minden politika ki van zárva, az egyesület minden segélyt mindennemű jogi kötelezettség nélkül nyújt és ennek magasságáról a választmány határoz.”

Ez a célkitűzés még pontosabban kifejezésre jut az alapszabályoknak már elfogadott kiegészítésében, amely szerint a társaság céljai közé tartozik „*tanulmányi segélyek nyújtása, református ifjúsági belföldi intézmények, árvaházak, diákinternátusok és menzák támogatása, esetleg ilyenek létesítése*” is.

Ennek megfelelően az egyesület kebelében három ügyosztály fog működni :

- a.) *általános jótékonyági és diáksegélyezési,*
- b.) *kultur,*
- c.) *temetkezési segélyezési osztály.*

Az a. és b. osztály tagjai 5 korona be-

iratkozási és 2:50 korona havi tagdíjat fizetnek, amelyek teljesen a két kitűzött célnak szolgálnak.

A c. ügyosztály tagjai 5 korona beíratási díjat és havonta 5 korona tagdíjat fizetnek és ezért temetkezési segélyben részesülnek annál a biztosítónál, amellyel éppen összeköttetésben áll az egyesület.

Az a. és b. ügyosztály megszervezésében nagy feladat vár egyetemi hallgatóinkra, egyházi és világi társadalmunk irányítóira, akik meg fogják tudni értetni az egyház mindenegyes — *arra képes* — tagjával, hogy a havi 2 korona 50 fillér tagdíjjal milyen jelentős eredményt lehet elérnünk.

Vegyünk csak fel 200 vidéki fiókot, amelyeknek csak 20 tagja van. A kollektív szervezési munka számeredménye: $200 \times 20 \times 30 = 120.000$ Ké., ami lehetővé tenné sok-sok minden hiányzó intézmény megszervezését és egymás terheinek különösebb megerőltetés nélkül való viselését.

A c. ügyosztály létesítése lehetővé tette eddig azt, hogy mind a három egyházkerületből egy-egy szegénysorsu egyetemi hallgató már a *foljó évben évi* 1000—1000 korona segélyben részesüljön, ha tanulmányait kedvező eredménnyel Pozsonyban folytatja, mint a Református Keresztyén Diákinternátus és Menza felvett növendéke.

Az egyesület szervező titkárokat küld szét az egyházközségekbe, ahol a lelkész és tanító urakkal kéz a kézben akarják a megszervezést végrehajtani.

Az egyesület *rendes* tagjául minden büntetlen és józan életű, református vallásu, csehszlovák állampolgár nemre való tekintet nélkül felvehető, ha már 18. életévét betöltötte, de *pártolótagnak* minden csehszlovák állampolgár, ha 18. életévét betöltötte vallásra és nemre való tekintet nélkül. Az *alapító* tagok egyszersmindkorra 500 koronát fizetnek be. *Örökös tagok* a református egyház mindenkori püspökei és az egyes egyházkerületek főgondnokai.

Az az a. és b. ügyosztály hivatás szerződik, az csak ad, de nem kap semmit, résztvesz azonban a megszervezett közadakozásban bizonyos évi kötelesség vállalásával; a c. ügyosztály tagjai a koruknak és a teljesített, egyszeres vagy többszörös tagdíjnak megfelelő, táblázatosan előre kimutatott összegű temetkezési segélyre tarthatnak igényt, tehát ezek anyagi ellenértéket is fognak kapni. Azonban mégis szolgálnak az egyetemes jótékony célnak, mert egy csomó állástalan ref. egyének kenyeret adnak; a szűkös kenyérűeknek helyzetét némi mellékkeresettel feljavitják és az elért eredményhez képest az egyesület évi állandó segélyezését is ilyen módon lehetővé teszik.

Vagyis a közvetlen és közvetett szociális segélyezés országos megszervezése megindult és ehhez kéri az egyesület vezetősége az egyetemes egyház összes tagjainak támogatását.

Legyen szabad ujalni I. Timótheus. 5: 8-ra: „Ha pedig valaki az övéiről és főképen az

ő há zanépéről gondot nem visel, a hitet megtagadta és rosszabb a hitetlennél.”

(Folyt. köv.)

Dr. Salamon X. Ferenc.

„A keresztyén misszió keleten.”

Ezen a címen tartott előadást A. Moore az amerikai methodista egyház missziós püspöke Pozsonyban az YMCA termében. Az érdekes angol nyelvű előadást a hallgatók kedvéért cseh nyelvre fordították. Az érdeklődők száma megtöltötte a termet és érdeklődéssel hallgatta a püspök beszédét.

Nincs érdekesebb pontja a misszióknak — mondja az előadó — mint éppen a keleti országok területe és ezek között is különösképen Khina emelkedik ki. Az az ország, amelyet igen hosszú ideig megváltoztathatatlanok tartottak, amelyet a hosszú évezredek folytán kialakult ósdi rendszer még néhány évtizeddel ezelőtt is oly erőteljesen jellemzett és választott el a többi kulturállamoktól. Vallási, gazdasági, kulturális, társadalmi stb. téren annyira egyéni és egyedülálló a berendezkedésük, hogy szinte egyetlen más államban sem találjuk meg ennek hasonlóját. A legutóbbi időkig vaslag falaikkal körülbástyázva, oly erősen ragaszkodtak a történelem által kialakított emez ősi rendszerükhöz, hogy csak a legutolsó évtizedek nyihattak utat a fejlődés számára. Az utóbbi évtizedek azonban nagy változásokat hoztak létre Khina népének életében és megváltoztatták az eddig változtathatatlanok tartott állapotot. Nagy a fejlődés az intellektuális téren is, amelynek a vallásos élet átférfalására is nagy hatása volt. A keresztyén vallás terjesztésének Khinában az első és legnagyobb benszülőtt képviselője Sing Ju Cseng, mély vallásos életet élő egyén, aki kb. 50 évvel ezelőtt egy amerikai keresztyén asszony nevelése alá került, mint egészen kis gyermek. Ennek az asszonynak a hatása egyik legkiválóbb keresztyén egyéniséggé fejlesztette őt. Egyéniségével és munkájával a khinai keresztyén misszióknak egyik legnagyobb képviselőjévé lett. Három leánya volt, kik szintén átvették atyjuk erős keresztyén meggyőződését és a tulajdonképeni vallásos revolúciónak ők a megindítói. Előkelő férjeiken keresztül igen nagy és erős befolyást gyakoroltak a khinai előkelőség vallásos meggyőződésére is. Egyik leány a pénzügyminiszter, másik a khinai hadsereg egyik legkiválóbb generálisának, a harmadik szintén egy magasrangú tisztviselő felesége lévén, miután férjeiket megtérítették, rajtuk keresztül ilymódon a legfelsőbb körök egyrészt is biztosítani tudta a keresztyén meggyőződés számára.

Ma már három szellemi irány szerepel Khinában: a konfucianizmus, kommunizmus és a keresztyén. A konfucianizmus elvesztette befolyását. A kommunizmus még erősen tartja magát, melynek legnagyobb oka a közelmúlt idő szovjet-befolyása, de a keresztyénségnek kialakulása és

munkája vigasztaló. Igen erős pártfogásra és munkára van azonban szüksége a kínai keresztyén-ségnek. A misszió főképen a nagy városokban végzi a maga munkáját, a vidéket mégcsak részben képes behálózni, még nincs meg a szükséges anyag és erő a vidék teljes összefogására. A törekvés újabbán épen abban az irányban összpontosul, hogy a vidéket is kellő missziós állomásokkal és megfelelő számú munkással lássák el. A misszionáriusok a legegyszerűbb eszközökkel működnek. Nem a szép és kidolgozott theologia tehát az, amely itt az eredményt biztosítja, hanem az az egyszerű krisztusi szeretet, amelyet minden lélek megért és mégis a legnagyobb erőt képes kifejteni. Sokszor hónapokat, éveket kell odaáldozni néhány lélek megszerzésének. Igen nagy szerepük van az orvosoknak, kiket a misszionáriusok magukkal visznek és akik a különben primitív régi orvosi gyakorlatot modern tapasztalatokkal és tudással cserélik föl. A misszionáriusok maguk legtöbb esetben a lélek táplálása mellett nem feledkeznek meg a különben szegénységben és nyomoruságban élő nép testi eledelének előkerítéséről sem. Ezek a legegyszerűbb eszközök a legtöbb esetben a misszió kiváló segédeszközének bizonyulnak.

Batta Pál.

I R O D A L O M.

Az Egyház és a politika.

(Török István dr.: Egyház és politika. A pápai református teológiai akadémia kiadványai, 13. szám. Pápa, 1935.)

I.

A keresztyén, különösen a protestáns keresztyén erkölcsstannak vitás kérdése az, amelyről a pápai főiskola fiatal, képzett, dialektikus irányban igazodottan dolgozó tanára székfoglalója alkalmából irt és előadott.

A tanulmány tartalma a következő. Sebestyén Jenő dr. vetette fel újabbán az Egyház és politika kérdését a református egyházi közvéleményben. De neki nagy hibája, hogy a politikai életbe való avatkozást nem az egyetemes református egyház, hanem csak a református egyén részéről várta s kívánta. Holland mintára gondolta a református politikát a „kálvinizmus világnézetéből levezethetőnek és megalkothatónak. Az eredményt ismerjük. Hosszu élkeseredett harc alapján azért, mert a kálvinizmust világnézetként elválasztotta a református egyháztól és a református egyházi politika helyett világnézeti politikát sürgetett.

A református politika csak egyházi lehet. A politika egyébként az „államélet külső és belső alakítása“, vagy a nagy vallásszociológus, Max Weber értelmében: „A hatalom megszerzése és a hatalmon való osztoszkodás mestersége“, eszerint valamennyi emberi közösség életének felelős irá-

nyitása a politikát cselekvő valamint szenvedő személyek részéről egyaránt. De semmiképen sem erkölcsstelenebb, mint az emberi élet bármely más tere vagy művelete. A politika szükséges számmunkra az egyéni és közösségi életünk védelmére. Az egyház, tehát a református egyház sem vonulhat vissza a politikai élettől, mert a politikában való részvétel egyéni részéről törvényes kötelezettség, de a politika gyakorlásában szabályozó egyedül Isten Igéje.

A keresztyén politikai programot két módon igyekeztek a közelmúltban megszerkeszteni. Az egyik: szentirási idézetekből alkották meg, másik: amikor világnézeti alapvetést adtak programcélul. Mindegyik programnál hiányzott valami. A bibliai idézethől álló program politikusainál megvolt a betű s hiányzott a lélek, a világnézeti alapon dolgozó politikusoknál pedig a lélek volt meg, de hiányzott a betű. S ha ez a két megoldás hibás, van-e olyan megoldás, amely helyes a politika kérdésében? Igen.

Ehhez tudnunk kell, hogy Egyház ott és addig van, amíg és ahol Isten Igéje hangzik és követőre vagy követőkre talál. Az Egyház léte, élete tehát az Igéhez kötött. Az egyház azonban nem embernek, embereknek vagy emberinek szolgál, hanem egyedül Istennek. Az Egyház egyedül Egyház legyen. „Kutassa és szolgálja egész szívvel Isten akaratát, éljen az igéből és az igének.“ Ez az élet az Egyház politikai cselekvése, amikor az Egyház Isten Anyaszentegyháza s nem „vallásos társaság“, világnézeti csoportosulás, közösségi vagy egyéni érdekek szolgálatában álló, szellemi célú egyesület. Az Ige politikusa hirdeti, hogy a politika s a református politika sem tudja a világ sebet meggyógyítani. A keresztyén politika szerepe, hogy rendet teremtsen a mai, jelenvaló világban, de a végső megoldó maga Isten, aki az elkövetkező új világot: új eget, földet, embert teremti meg a régiek helyett. Erre az új rendre, amely az új teremtésben jelentkezik, csak épen *utal* a református egyházi politika, amely Isten Igéjének hitben való értelmezése s gyakorlása. Az Egyháznak Ura, életadója, teremtője: Isten, akinek az egyház korunkban nem diadalmas, hanem szenvedő Egyháza. Erről nem szabad megfeledkeznie az Egyháznak semmiféle helyzete, művelete közepette sem és az Egyháznak politikában egyházi módon kell viselkednie, mind a hívők közösségének, mind az egyénnek, aki hisz az élő, egy és igaz Istenben. Ekkor és így lesz majd református politikai öntudat, cselekvés, lelkiismeret, amely a politika megújulásához vezet. Az Egyház maga egészében a politika porondjára léphet, ha így kívánja Isten akarata, hasonlóképen politikába avatkozhat, vezető szerep vállalásával a lelkész, vagy a református hívő nyugodtan, de ebben a műveletben ne anyagi előnyök, a hatalmi kérdések, emberi szempont, hanem Isten akarata legyen a döntő tényező. Az egyházi politika kiinduló eseménye különben az újjászületés, amely

belső, lelki folyamat és külső ujjulás kiinduló pontja és alapja.

II.

Török István tanulmánya ezeket az időszert gondolatokat tartalmazza s fejtegeti. Tárnya szerint a politikai erkölctan körébe tartozik és ennek az új tudománynak egyik nagy kérdését az Ige hittudománya szemszögéből igyekszik megoldani.

A megoldása ujjatmondó és sok tekintetben számunkra irányttjelölő, mert kisebbségi életünkben többször vetődött és vetődik fel a politikai munka szélesebb medrű vitelének, vagy mint manapság: a politika visszazoritásának ügye. Ránk meg egyenesen panasz, hogy a református egyház vagy ennek vezetői sokat politizálnak. Ha a politikának elvi tisztázását akarjuk, szükségünk van azokra az igazságokra, amelyek a református politizálás alapját képezik és amelyekre utal Török István dialektikus tanulmánya. Ezt a tanulmányt korszerűségénél fogva, különösen ma és itt tartom jelentősnek és hasznosnak részünkre.

Narancsik Imre.

Törvények és Rendeletek tára.

Közlő: *Vajthó Lajos.*

(Folytatás.)

455. számú törvény.

Az elemi és polgári iskolák tanítónői házassági tilalmának megszüntetése* a csehszlovák köztársaságban.

Kelt, 1919. jul. 24-én. Kihirdettetett
1919. aug. 7-én.

A nemzetgyűlés határozata alapján elrendeltetik:

1. §. A nyilvános elemi és polgári iskolák tanítónői az előkészítő szolgálat befejezése után házasságra léphetnek anélkül, hogy elvesztenék az iskolai szolgálatban való maradásukra szóló jogot.

2. §. Azon tanítónők, kik az előkészítő szolgálatot még be nem fejezték, a házasságukhoz a járási iskolatanács engedélyét beszerezni tartoznak.

3. §. Ha a tanítónő a házasság alkamával az állásáról önként lemond, akkor számára a szolgálati évei és az utolsó fizetése szerint végkielégítés állapítandó meg és pedig: a tanítói képesítő vizsgától számított 5 évig a nyugdíjilletmény tekintetében mérvadó fizetés fele, 5—10 évig a nyugdíjilletmény tekintetében mérvadó egész évi fizetés, 10—15 évig ezen másfélévi és 15 éven felül ezen kétévi fizetés.

Az országos iskolaügyi tanácsok felhatalmaztatnak, hogy azon tanítónőknek, kik a jelen törvény kibocsájtása előtt az iskolaszolgálatról férj-

hezmenés céljából lemondtak és akik sem nyugdíjilletményt, sem végkielégítést nem kaptak, méltánylást érdemlő esetekben a jelen törvény előző bekezdése szerinti végkielégítést állapíthassanak meg.

4. §. Ha egy tanítónő a tényleges szolgálatba ismét visszatér, akkor a férjhezmenetele előtt iskolaszolgálatban töltött évek azon feltétel alatt számítandók be, ha az ezen évekre törvényesen előírt járulékokat a nyugdíjalapba újból befizeti.

5. §. Anyaság esetén a tanítónő nek fizetési szabadság nyújtandó, melynek tartama miniszteri rendelet által szabályozandó.

6. §. Az elhunyt tanítónő árvái ellátmányi illetményekre ugyanugy bírnak igényvel, mint ugyanazon feltételek mellett a tanítók árvái.

Ha az atya nyugdíjilletményre igényvel nem bír, az anya után árván maradt gyermekeknek oly nyugdíj jár, mint a teljesen árva gyermekeknek.

A kézimunkatanítónők és a hivatásos mellék-tanítók árvái, kik remuneráció ellenében voltak alkalmazva és nyugdíjilletményre igényvel nem bírtak, miniszteri rendelettel megállapítandó szabályok szerint s ellátmányi segílyt kapnak.

7. §. Az eddig országos törvényeknek a jelen törvénnyel ellenkező határozományai megszüntetnek.

8. §. A jelen törvény határozományai által nem csonkíthatók a tanítónőknek azon jogai, melyeket az eddig érvényes országos törvények határozományai által szereztek.

9. §. A jelen törvény a kihirdetése napjával lép hatályba és a 3. §-ban feltüntetett esetek kivételével visszamenő hatállyal bír 1918. nov. 1-től.

10. §. A jelen törvény végrehajtásával az iskola és népművelődésügyi miniszter bizatik meg az érdekelt miniszterekkel egyetértésben.

605. számú törvény.

Azon elvek megállapítása, melyek szerint az elemi és polgári iskolai tanszemélyek a csehszlovák köztársaság területén bármelyik szolgálati helyre ideiglenesen áthelyezhetők.

Kelt, 1919. okt. 29. é. Kihirdettetett
1919. nov. 21. é.

1. §. Szükség esetén az iskola és népművelődésügyi miniszter jogosult valamely nyilvános elemi, vagy polgári iskola tanítóját (tanítónőjét) ideiglenesen a csehszlovák köztársaság területén bármely más iskolához áthelyezni.

2. §. Ha a tanító ekként valamely más működési helyre ideiglenesen áthelyeztetett, akkor igényvel bír az eddigi szolgálati járandóságaira, melyek továbbra is az ama igazgatási területen érvényben levő határozományok szerint igazodnak, melyen legutóbb működött, amennyiben az új alkalmazással magasabb járandóságokra való igény egybekötve nincs. Igénye van továbbá az utiköltéségekre és az átköltözködési kiadásokra, utóbbiakra azonban csak akkor, ha valamely megüre-

*) Bár e törvény a tanítónők házassági tilalmát a volt ausztriai területeken szünteti meg, mivel a volt magyarországi területeken ily tilalom fenn nem állott: mégis közöljük e törvényt fontos elvi határozományai miatt.

sedett állásba helyeztetett át. A szlovákországba, vagy a csehszlovák köztársaságnak megítélt egyéb területre áthelyezett tanító átköltözési költségekre és megfelelő napidijakra igényvel bír. Az iskolaügyi miniszter különösen méltánylást érdemlő esetekben a tanítóknak rendkívüli remunerációkat és felemelt napidijakat engedélyezhet.

3. § A máshová beosztott végleges tanító eddigi szolgálati állása fenntartandó, ha arról kifejezetten le nem mond. Az országos iskolaügyi hatóság köteles ezen esetre megfelelő rendelkezést hozni.

Ha az ekként elhelyezett végleges tanító kérelmezi, hogy a jelen törvény kibocsátása után két év múlva az eredeti állásába visszahelyeztesék, akkor a kérelemnek meg kell felelni; a jelen törvény kihirdetésétől számított két év leteltével a tanító kérvényének akkor is meg kell felelni, ha egy év múlva való visszahelyezését kéri.

Ha egy éven belül az eredeti állásába való visszahelyezését nem kéri, akkor az ezen állásáról való lemondásnak tekintendő.

4. §. A szlovákországba beosztott tanítók szolgálati járandóságai a tanítóság jogviszonyainak Szlovákországban való törvényes szabályozásáig az állampénztárból fedeztetnek.

5. §. A jelen törvény 1918. nov. 1-ig visszaható erővel a kihirdetése napjával lép hatályba.

6. §. A jelen törvény végrehajtásával az iskola és népművelődésügyi miniszter bizatik meg a pénzügyminiszterrel egyetértésben.

H I R E K:

— **Kanonika vizitáció.** A harszi egyházmegye keleti részében *Czeplédy Pál* esperes és *Dr. Agyagási Sándor* főjegyző az alábbi idő és sorrendben végzik a kanonika vizitációt: Április 17-én délelőtt Kisöved, délután Ipolybél; Április 18-án délelőtt Ipolypásztió, délután Zalaba; Április 19-én délelőtt Garamvezekény, délután Garamsalló; Április 20-án délelőtt Tergenye, délután Nagypeszek; Április 21-én délelőtt Hontfüzesgyarmat, délután Bori; Április 23-án délelőtt Varsány, délután Léva; Április 24-én délelőtt Vámosladány, délután Kisóvár; Április 25-én délelőtt Garamszentgyörgy, délután Nagyod; Április 26-án délelőtt Kissáro, délután Szódó; Április 27-én délelőtt Garammikola, délután Zseliz.

— **Vallásos estély Balogon.** Szépen sikerült vallásos estélyt rendezett a balogi ref. gyülekezet március 25-én, amelyen *Seress Zoltán* kövecsesi ref. lelkész, egyházlátogató is részt vett. A hatalmas számban összegyűlt hívek példás figyelemmel és buzgó áhítattal hallgatták meg az est műsorát, amely a következő számokból állt: Gyülekezeti ének után a lelkész imádkozott és bibliát olvasott, majd a kórus adott elő *Zajdó László* kántortanító vezetésével nagyon szépen és

hatásosan egy ének-számot. A műsor későbbi pontjaiban is megkapó volt és élvezetes a kórus minden szereplése. Ez az 50 esztendőre visszatekintő énekkar Isten kegyelméből ismét azon az uton halad, amelyen a régi, híres karmesterei vezették s amelynek multját és jövőjét nem tudta megölni még olyan rombolásra kész emberi akarat és szándék sem, mint ami az elmúlt pár esztendőben pusztulását kívánta. Szavалások tették változatossá a műsört és egy gyermek szindarab, amely egy igazán jól sikerült és szindus élőképvel végződött. *Szücs Ilonka* tanítónő adott elő egy melodramát harmónium és énekkari kísérettel, aki ezzel a szereplésével is megbizonyította azt, hogy mennyi készsége és adottsága van költemények hatásos előadására, *Ibos Erzsébet* és *Fodor Jolánka* szavaltak még nagy rátermettséggel, ügyesen. Minden szavалó minden szava valahol lent a szívünk mélyén érintett meg egy hurt, mert a szemünkben nem egyszer könnyek csillogtak fel. Köszönet érte nekik. *Seress Zoltán* kövecsesi lelkész, egyházlátogató beszéde és imádsága következett végül, aki összefoglalva mindazt, amit a balogi gyülekezetben egy nap alatt látott és hallott, — amint mondotta, — boldog örömmel vissz el a lelkében innen egy drága tapasztalást, azt, hogy itt a lelkeknek Istennel egy áldott találkozás volt ezen a napon is, — bezáró imádságában pedig kérte a minden áldásnak Istenét, hogy ez a találkozás ne elfutó óra legyen, hanem áldott és örökös együttélés. A beszéd alatt mélyen megilletődött gyülekezet ajkán aztán felzugott a zsoltár: „Jelensd meg Uram a világ felett Reánk vigyázó nagy szereteted!” S ezzel az estély végét is ért. A perselyben közel 500 korona gyűlt össze, amely összeget az egyház az iskola és a tanító lakás renoválási költségeire fordít.

— **Nyugdíjas, vagy nyugalomba készülő lelkésztársak és tanítók figyelmébe.** Egy mi-nap hozzám intézett megkeresés alkalmából, mely affelől kért tájékoztatást, hogy minők az itteni lakás és megélhetési viszonyok s egyéb ezzel összefüggő körülmények nyugdíjas egyének számára: célirányosnak láttam e helyen és ezuton megadni a részletes választ, gondolva arra, hogy esetleg másokat is érdekelhet, akik nyugdíjasok, vagy nyugdíjba menni szándékoznak s eddigi szolgálati helyükhöz nem köti őket valamely ok és körülmény s a jelenleginél egészségi, kényelmi, szórakozási, megélhetési tekintetben kedvezőbb, előnyösebb, nyugalmasabb elhelyezkedést óhajtanának háralelvő napjaikra.

A köztársaságnak ezen a részén, a nagyobb városokat: Ungvárt, Kassát, Pozsonyt kikapcsolva, ahol bizonyára jelentékenyen drágábbak a lakás és megélhetési viszonyok, minden érdek vagy tulás nélkül Nyitrát emlíhetem és ajánlhatom első sorban azok számára, akiket vagyoni, vagy családi okok nem kötnek a faluhoz, a nyáron poros, télen sáros fészekhez, ahol orvos, gyógyszerár, jó ivóvíz, üde levegő, beszerzési, szórakozási, tár-

sas érintkezési alkalom s esetleg még a vasut is hiányzik.

Nyitrán mindezen hiányokat pótló feltételek, kivánalmak megvannak. Erdőkkel borított hegye, folyója, üde, pormentes levegője, jó forrásvíze, vízvezetéke, gáz és villanyvilágítása, egészségügyi intézményei, olcsó piaca, mérsékelt lakásbéréi akár a városban, akár a 20 percnyire fekvő zabori vilákban, nyolc irányban vasuti és autóbusszjáratai, gőz és hideg fürdője, kellemes kiránduló helyei még azok számára is alkalmas tartózkodási hely, kik a megélhetést illetően kizárólag csak a nyugdíjukra vannak utalva.

Egyházközségünknek a város központján levő bérházában, a tágas templomudvar és kert mellett szintén vannak kisebb, 2 szobás bérlakásai, amikhez hozzá lehet kombinálni olvasó helyiségül a tanácstermet s így egészen kellemes otthonul szolgálhatna több nyugdíjas lelkész vagy tanító számára. Akiknek pedig módjukban állana, a közel fekvő Zabor hegyen a jelenlegi mérsékelt ingatlanárak mellett ugyancsak kellemes lakás, szőlő és gyümölcsös kert szerezhető (2, 3, 4 szobás masszív épület, $\frac{1}{2}$ —1 holdas területtel kapható 50—70—100 ezer koronáért, bérletben ugyanilyen havi 150—200—250 koronáért).

Sokszor foglalkozom azzal, hogy minő szép elgondolás, még szebb valóság lenne az egyházi szolgálatból nyugdíjba lépők és özvegyeik számára egy ilyen alkalmas helyen közös otthont létesíteni! Magános, családtalan s közelebbi örökség-igénylőket hátra nem hagyó, jól szituált egyének bizony gondolhatnának arra, hogy végrendeleti hagyományozással ilyen alkotást is kívánatos lenne beleilleszteni egyetemes egyházunk intézményei közé s az élet gondjait a reászorultak számára ily módon is megkönnyíteni. Nagyobb áldást hagynának hátra és a Kegyelem széke előtt is több talentumot mutathatnának fel, mint a háltalan és nevető, esetleg pazarió örökösök jóltevői. Dunamellék pesti egyházmegyéjében Kisszentmiklóson létesült Nagy Ferencz volt esperes és neje adományából özvegy lelkésznek számára ilyen áldásos otthon (10—12 személy számára), de már az is jelentős valami ott, ahol az özvegy-árva elálmány nincs államilag szervezve, a saját egyetemes alap pedig igen csekély támogatást nyújthat.

Nyitra.

Sedivy László
ref. lelkész.

— A genfi reformáció négyszázéves jubileumára a közelmúltban küldték szét a meghívást. A meghívó az ünnepély háromszoros jelentőségét emeli ki. Az 1536-os évben határozta el Genf népe, hogy Isten Igéje szerint fog élni, ebben az évben jelent meg Kálvin Istitutioja. A meghívókat J. É. Choisy a genfi egyetem professzora, e jubileumi előkészítő bizottság elnöke, az ökumenikus mozgalmak kiváló képviselője írta alá.

— Internátussal egybekötött német tan nyelvű evang. polgári leányiskola Spišská Nová Vesén, (Iglón). Mivel ez az egyetlen evangélikus német internátus Szlovenszkon és Kárpát-alján, különösen a lelkész és tanító urak szives figyelmébe ajánljuk. Az internátusban az eltartási díj havi 300 korona, Prospektussal és mindennemű felvilágosítással szivesen szolgál az evang. polgári leányiskola igazgatósága, *Spišská Nová Ves*.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszki tiszáninenni
ref. egyházkerület püspki hivatalától.

249/1936. sz. Nagykapos, 1936. márc. 30.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

A múlt év december havának 9-én 939/1935. sz. körlevelemben, amely a hivatalos lap 1935. évi 50-ik számában jelent meg, felhívtam az esperesi és lelkészi hivatalokat arra, hogy az 1935/36. évre szóló Belmissziói Vezérkönyv árában 20—Kč-t postautalványon küldjenek be 10 nap alatt az egyházkerületi pénztárba, Tornaljára.

Ennek a komoly felhívásnak a lelkészeknek csak alig számba vehető csekély része tett eddig eleget, amely körülmény nyilvánvalóan bizonyítja, hogy a lelkészek — akiknek jó példával kellene előljárni — maguk sem respektálják a felsőbb egyházi hatóságok rendelkezéseit. Tekintettel különösen arra, hogy a nyomdász a Belmissziói Vezérkönyv előállításí áráért perrel fenyegeti egyházkerületünk belmissziói előadójt: ismételten a legkomolyabban felhívom a késedelmeskedő lelkészeket, hogy a fentebb említett körlevélem rendelkezésének most már azonnal tegyenek eleget.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállításai.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg: s reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

A protestáns egyházak és az 1936. évi állami költségvetés.

A köztársaság protestáns egyházai részére az ez évi állami költségvetés 13,369.500 Kč-t irányzott elő. Ez az összeg 784.000 koronával több a múlt évinél, ami mindenestre örvendetes javulást jelent, ha figyelembe vesszük, hogy az utóbbi öt esztendőben az egyházaknak nyújtandó államsegély állandóan csökkent.

A különféle egyházaknak a költségvetésben való részesedése a következő képet mutatja: a csehtestvér egyház 2,550.000 Kč-t (ugyanannyi, mint a múlt esztendőben), a német evangélikus egyház 1,270.000 Kč-t (300.000 koronával több a múlt évinél, amit első sorban templomok építésére kapott), a felső sziléziai ág. h. ev. egyház 270.000 Kč-t (ugyanannyi, mint a múlt évben), a szlovenszkói ág. h. evangélikus egyház 5,403.000 Kč-t (321.700 koronával kap többet, mint az elmúlt esztendőben és pedig, amint a költségvetésben olvasható, első sorban az egyházi jellegű nyugdíj — lakbér — intézetük, valamint a megnövekedett személyi kiadásokra), a ruszinszkói ev. egyház 35.300 Kč-t (1.000 Kč-vel többet, mint a múlt évben), a szlovenszkói ref. egyház 2,643.600 Kč-t (60.400 koronával több a múlt évinél), a ruszinszkói ref. egyház 1,224.600 Kč-t (100.900 koronával több a tavalyinál).

Ezekkel szemben a római katolikus

egyház 64,091.000 Kč-t, a görög katolikus 8,765.200 Kč-t, a görög keleti 1,166.500 Kč-t, a zsidó felekezet 1,632.900 Kč-t, a csehszlovák 5,200.000 Kč-t, az ókatolikus egyház 176.000 Kč-t, a testvéri szövetség (Jednota bratrská) 44.000 Kč-t s más vallási alakulatok 85.000 Kč-t kapnak.

A különböző egyházaknak nyújtandó államsegély összesen kitesz 94,557.100 koronát, 892.800 koronával többet, mint az elmúlt 1935. esztendőben.

Az államháztartás számára a költségvetés csak keretet jelent, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy az egyes minisztériumokban az illetékes osztályvezetők jóakarától is függ az, hogy a költségvetési keret a kérdéses célra teljes egészében kimeritessék. Azért azután az államsegély nagyságáról csak akkor kaphatunk tiszta képet, ha az évenkénti zárszámadást összehasonlítjuk a költségvetés-előirányzattal.

Jelen soraimmal nem az a szándékom, hogy a protestáns egyházaknak a költségvetésben feltüntetett segélyeihez, azok elosztási módjához hozzászóljak. Ellenbem kötelességemnek tartom rámutatni arra a mérhetetlen nagy hátránya, hogy a református lelkészi karból egy képviselőnk sincs, akinek alkalma lenne arra, hogy az államháztartás ilyen irányú pénzügyi gazdálkodását

ellenőrizze és a református közvéleményt észrevételei alapján tájékoztassa. Pedig a református egyház történelmi helyzeténél, a nemzeti és az állami kulturális életben teljesítő jelentős munkájánál fogva minden tekintetben rászolgál arra, hogy a törvényhozásban református lelkészek is részt vegyenek, amint részt vesznek dicséretreméltó kitartással és igyekezettel a katolikus klérus tagjai is.

Elérkezett tehát a tizenkettedik órája annak, hogy a református lelkészi karnak ezekre vonatkozó kötelesség és felelősség-érzete felébredjen s hogy a közélet egész területén fájdalmasan tapasztalható visszatorzultságunk és kihasználtságunk végre megszűnjön.

A rimaszombati presbiteri konferencián a közéleti hanyagságunk és elhanyagoltásunk feletti elkeseredés olyan elementáris erővel tört ki a megjelentek lelkéből, hogy ez is világosan megmutatta azt a tényt, hogy a református nép várja a megszervezését s hogy megvan népünknek az érettsége és az öntudata is ahhoz, hogy közéleti feladatait, mint tömör egység valósítsa meg.

A mult esztendőben hivatalos lapunk egyik számában emlékeztem meg arról, hogy a szlovenszkói evangélikus egyház vezetősége

időnként bizalmas értekezletre hívja meg az ev. lelkészi és világi parlamenti képviselőket csak azért, hogy velük megvitassa azokat a lehetőségeket, amelyek igénybe vétele által az evangélikus lelkészi kar és az evangélikus egyház intézményei erősödést nyerhetnek. Ha az evangélikus egyház a nemzeti voltában rejlő előnyei mellett igénybe vesz ilyen eszközöket is a maga érdekeinek a képviselőire s faladatainak a megvalósítására, mennyivel inkább kellene ezt nekünk tenni, akik teljesen a magunk erejére vagyunk ráutalva.

Ugy gondolom, hogy mostani szervezetlenségünk és az ebből keletkező temérdek keserűség jelentékeny mértékben siettetni fogják a kívánatos szervezettség és a küldetésünkéből fakadó hivatásérzet gyakorlati megvalósítását.

Ha a lelkészi karunk tömör egységgel jelentkezik ezeknek a feladatoknak a megvalósítására és erre a munkára hűséggel, önfeláldozással és a testvéri szeretet, továbbá a református egyház és intézményei iránti ragaszkodással felajánlja szolgálatát, akkor nincsen senki, aki a közéletben megvalósítandó munkájának ellen tudna, vagy ellen merne állani.

Varga Imre.

Fegyelmezés.

Nem mindenben értek egyet Dr. Nagy Lajosnak a hivatalos lap 1936. ápr. 11-iki számában megjelent vélekedésével. Kétségtelen, hogy amint a szlovenszkói ungi ref. egyházmegye 8/1932. kg. számú, a lapban 1932. szept. 11-én közölt szabályrendelete az egyháziasságba és híhűségbe ütő cselekedetokről és mulasztásokról mondja indokolásában — a gyülekezetnek, mint az állami törvény szerint vallásos egyesületnek megvan az a joga, hogy amint nem fogad el hozzájárulást a méltatlanoktól, egyben megfoszthatja azokat azoktól a jogoktól, amelyek a hű és egyházas tagokat megilletik. Ezt a jogát mindegyik gyülekezet gyakorolhatja önállóan és külön szabályrendelet nélkül is. Szabályrendeletét az egyházmegyei közgyűlés csupán célszerűségéből hozta meg. Azért, hogy egyfelől rászorítsa a gyülekezetek szerveit a fegyelmezés gyakorlására, másrészt, hogy a szervek egyedeit mentesítse azon lehetséges meggyanúsítástól, hogy az adott esetben a lelkész, vagy a presbiterek ellenszenvé, vagy más személyes érdeke vezette őket a fegyelmezés gyakorlásában.

És épen ezért fegyelmi vétségnek mondta ki a fegyelmezés elmulasztását.

Ezekben egyet is értünk a cikkíróval. Amint-hogy egyetérték további fejtegetéseinek lényegével is. De két dologban nem teszem magamévá a cikkíró felfogását. A gyülekezetek saját presbitériumaival szemben vélt aggályait nem tartom helytállóknak s ebből folyó javaslatát pedig célszerűtlennek és károsnak ítélem. Ahol a presbitériumok a fegyelmezést szabályrendelet nélkül is, avagy a fenti szabályrendelet folytán gyakorolják, még nem merült fel eset, hogy a presbitérium ne kárhóztatta volna a megítélése elé vitt esetet és ne hozta volna meg elítélő határozatát. Ez érthető is. Hiszen — jól emlékszem — az ungi egyházmegye szabályrendeletét a hívek fellőrő követelődése hozta létre. Ezt a kívánságot az egyházmegyei értekezleteken lelkészek és világiak egyaránt tolmácsolták. Megbeszélés és viták tárgya volt, amíg létrejött a szabályrendelet javaslata. Vagyis a gyülekezetek egészséges önvédelmi érzéke keltette életre e szabályrendeletet s általában

ez kívánja a fegyelmezést. Tehát nincs semmi ok az aggályoskodásra a presbitériumokkal szemben. A cikkben javasolt mód, amikor egyfelől szomorú bélyeget sűtne a gyülekezetek szerveinek egyháziasságára azzal, hogy más gyülekezet presbitériumát tenné illetékesé a gyülekezet fegyelmezésére, másfelől a fegyelmezésnek ez a módja épen azt vonná el a fegyelmezésből, ami a lényege és amiből létre kell jönnie: a ref. gyülekezet eleven lelkiismeretét. Nem a saját gyülekezet lelkiismerete és magatartása nyilatkoznék meg a saját egyháztagjáról szemben, hanem egy idegen gyülekezet szervének egyszerű fegyelmi, vagy közigazgatási ténye volna a fegyelmezés kimondása. Már pedig az egyháztagnak közvetlenül kell megérezni azt, hogy saját gyülekezte mit tart cselekményéről, vagy mulasztásáról, hogy szemlélve kelljen járnia a gyülekezet tagjai között. Az ungi egyházmegye szabályrendelete épen ezért nem tette a szabályozott eseteket *fegyelmi vétségekké* és ezért nem mint fegyelmi vétségeket bíráltatja és ítélleti meg azokat, hanem mint a gyülekezetek közrendjét, erkölcsi és anyagi javait veszélyeztető, a gyülekezeti közfelfogással ellenkező közrendi tényállásokat állította oda, hogy a presbiterek és a gyülekezet egyéb tisztesei felett is maga a gyülekezet saját élő szervével: presbitériumával gyakorolhassa és gyakorolja a fegyelmezést. Hogy a fegyelmezett közvetlenül érezze saját gyülekezte elítélő véleményének teljes súlyát és a gyülekezet maga is a saját élő lelkiismeretének közvetlen megnyilvánulását lássa az elítélésben. S ezért a presbitérium nem mint fegyelmi bíróság, hanem mint gyülekezeti igazgatási szerv, amelynek a jó rend, a református erkölcsi felfogás és a gyülekezet anyagi és szellemi javainak munkálása a törvényes feladata — I. t. c. 26. §. — alapján jár el a fegyelmezésben és határozatait is az egyházmegyei közigazgatási bíróság vizsgálja felül fellebbezés esetén.

A lelkészt, vagy az esetet hivatali tisztéből a presbitérium elé vivő presbitert gáncs nem érheti. De az se eshetik meg velük, amitől a cikk-író fél, hogy a presbitérium komaság, sógorság folytán nem hozván elítélő határozatot, szegyenben maradnak. Mert joguk és ily esetben kötelességük is fellebbezéssel élni. És ha a presbitérium előtt szabályszerűen jegyzőkönyvezett és bizonyított eset az egyházmegyei illetékes fellebbezési hatóság elé kerül: ez a hatóság bizonytalán meghozza elítélő határozatát.

A másik megjegyzésem a „kegyelemből való egyháztagnak“-ra vonatkozik. Nem tartanám szerencsésnek ily elnevezést intézményesíteni. Ha valaki oly szegény életviszonyok között él, hogy a legkisebb mértékben sem teljesítheti természetes kötelemét az egyház fenntartásában, ezt a gyülekezet presbitériuma bizonyára tudja is. És ez esetben egyháztagsági joga elismerendő minden lekicsinylést, vagy megalázást magánviselő utalás nélkül. A kegyelmet különben sem a

gyülekezet gyakorolja, hanem: Valaki Más!

A gyülekezet a hívek közössége. Ebbe beletartozik mindeki, aki hitem cselédje. Méltatlan volna a gyülekezethez, ha megeshetnék, hogy a hívő kálvinista csak kegyelemből volna gyülekezeti tag, azért, mert nem képes hozzájárulni a terhekhez. Amilyen méltatlan viszont az az egyháztagnak is, aki bár képes, nem járul hozzá, vagy nem aránylagosan járul hozzá a terhekhez.

S még egyet! A gyülekezet lelkiismeretét állandóan ébren kell tartaniok a tiszteteknek. Tessek csak megfigyelni, hogyan figyel fel az egész gyülekezet, amikor a lelkész kihirdeti, hogy akár a saját gyülekezetében, akár más gyülekezetben — amely azt velünk közölte — a presbitérium megfosztotta egyháztagsági jogától ezt vagy azt, vagy amikor kihirdeti a szószékről mind azt, hogy mához egy létre az Urnak szent asztala meg lesz terítve... mind azt, hogy ime igéretünkhöz képest az Ur asztala meg van terítve — de ahhoz nem járulhatnak azok, akik eltiltás hatálya alatt vannak, vagy más gyülekezetbeli hívek csak akkor, ha lelkészüik bizonyítványával igazolják, hogy nem állanak az urvacsorától eltiltás hatálya alatt!!

Dr. Kiss Bálint.

Elfogyott az énekeskönyv.

Vártam, hogy egyházi életünk erre hivatott vezetői közül valaki hozzá fog szólni a kérdéshez. Elmaradt. Ugy érzem, mulasztást követnék el, ha a lelkemben élő érzéseknek ezzel a kérdéssel kapcsolatban nem adnék kifejezést.

Örömmel látom azt, hogy egyházunk minden téren megértette az idők hívó szavát s nem akar mulasztást elkövetni a lelkek építése terén. A belmisszió ma már csaknem általánosnak mondható s nem képezi vita tárgyát annak szükségessége. Egyházunk vezetői járnak elől jó példával, elméletben s gyakorlatban egyaránt. A cél: szilárd lelki házzá felépíteni a magyar református egyháznak, ma még sok tekintetben alvó tagjait. A katolikus akcióval szemben vagy amellett megakarjuk szervezni a „Református Akció“-t is, melynek hivatása a kálvinizmus életformáló erejét a gyakorlatban értékesíteni, az Isten nevének megszentelését a templomok falai közül kivinni a zajgó élet forgatagának minden területére. „Szenteltessek meg a Te neved“ ne csak sóvárgó kérdés legyen, hanem igazi valóság is, ami ráüti letörölhetetlen bélyegét a református lélek minden életmegnyilvánulására.

Szociális téren sem akarunk hátul maradni. Itt is kiveszi részét az egyház a reá váró munkából. Árvaházaink vannak, ahol Krisztusnak a gyermekek iránt érzett szeretetét láthatóan gyakorolja az egyház. Internátus, ahol a megfelelő lelki gondozás mellett, a szükséges anyagi támogatást is megkaphatja az arra érdemes és tanulni akaró ifjú ember.

Mégis mikor ezt a munkát nézem s olvasom

lapunk hasábjain, hogy az énekeskönyv elfogyott, egy épülő ház jelenik meg lelki szemem előtt, melynek labilis a fundamentuma. Erős tetőt akarunk, de az alap körül hiba van. Az épülő háznál valamilyen anyagnak óriási hiányát látjuk.

A theológián bölcs professzoraim mindig azt hangsúlyozták, hogy az éneklés a református gyülekezet egyik jelentős ismertető jegye. Ez tette a reformációt diadalmassá! Sok szenvedést látott őseinknek, — akiket el akartak vonni az élő Isten színe elől — ez adott erőt az ég felé való emelkedésre, a sok szenvedés elviselésére. A gályarabságnál is nagyobb szenvedés lett volna rájuk nézve, ha eltiltják őket az énekléstől és az imádkozástól. S addig nem kell féltetni a református egyházat, míg zsoltárokban és dicsérekben zengő gyülekezet lesz. S azóta ennek az igazságát én is sokszor megtapasztaltam. Gyülekezeteink énekelni szeretnek és akarnak. A mi magyar népünk lelkéhez a zsoltár, nem tulozok, ha azt mondom, hogy még a bibliánál is jobban hozzá van nőve.

Most pedig ott állunk, hogy a régi énekeskönyv teljesen elfogyott, újat szintén nem lehet beszerezni, mert az sincs készletben s nem is hallani róla, hogy új kiadás kerülne forgalomba. Régi nincs, újat nem lehet kapni! Mit csináljon ott a lelkész, ahol zsoltárt követelnek tőle? „Ha nincs új, tessék régít adni, az is jó, mert a gyerekeket zsoltár nélkül nem tudjuk énekelni tanítani. Volt nekünk, de már elrongyolódott, mert az édesanyám is s én is abból tanultunk énekelni az iskolában, abból énekeltünk odahaza is.“ A belmisszióknak fundamentuma az ének s nincs énekeskönyv, mert elfogyott s nem is lesz. Pedig ma már azok a gyülekezetek is ragaszkodnának az új zsoltárhoz, amelyeknél ezideig egy sem került forgalomba, mert a régi is fogytán van. Községi, állami iskolákban szinte lehetetlen az énektanítás e nélkül, mert a heti egy-két óra, akkor arra is kevés, hogy a szöveget betanítsa a lelkész s hol marad idő a vallásos nevelésre? Hogyan nevelünk éneklő gyülekezetet a református egyházuak?

Szerény véleményem szerint az énekeskönyv a belmisszió kétszerkettője. Nem beszélhetünk öntudatos kalvinizmusról, ahol a bibliát nem ismerik és elhallgatott az ének. Az Istenhez való vezetéknek olyan eszközei vannak, melyeket ha elhanyagolunk, a szent cél van veszélyben. Ilyen eszköz a zsoltár, amely második és nélkülözhetetlen imakönyv. Hátráltató a lelkész munkájára nézve, ha egy vallásos összejövetelen, bármiről beszél, mindig csak a legismertebb énekeket kénytelen elővenni, hogy mindenki énekelhessen. (Ilyen nélkülözhetetlen eszköz a gyülekezetek számára való imakönyv is, amely az öreg Szikszay-t pótolná, vagy kiegészítené. Erről az égető hiányról azonban most nem kívánok szólni.)

Tudom, hogy anyagi áldozatok kellenek ide. De azt is tudom, hogy erre a célra is el lehet érni az áldozatokat s meg lehet a bezárt szíveket nyitni az áldozatok előtt. Népünk az énekeskönyvért

nem fogja sajnálni az áldozatokat, mert tudja, hogy ő érte, az ő javára történik.

Amikor épületet emelünk, ne feledkezzünk meg a legelényesőbbnek látszó momentumról sem. A fundamentum az épület legfontosabb része. Az éneklés a vallásos nevelésnek nélkülözhetetlen eleme, melyet pótolni semmivel sem tudunk. Az énekeskönyvnek sohasem szabad kifogyni, mert abból soha sincs elég és sohasem lesz sok.

Remélem, hogy egyházunk Főtiszteletű és Méltóságos Vezetősége meghallja gyülekezeteink kérő szavát s kielégítésére siet a kiáltó szükségnek.

Csetfalva.

Vass József.

A beregi lelkészegyesület gyűlése.

A beregi ref. egyházmegye lelkészi kara f. év ápr. 2-án tartotta összejövetelét Beregszászban a ref. egyház tanácstermében.

A XXV. zsoltár eléneklése után *Narancsik Imre* nagymuzsalyi lelkész imádkozott és tartott bibliamagyarázatot a Ján. 17: 1—3. alapján rámutatva a keresztyén ember életének igazi céljára, mely az örökélet munkálása az Atya kegyelmével, a Fiu vezetésével a Szentlélek világossága mellett.

Bary Gyula esperes, a lelkészegyesület elnöke jelentést tesz az egyes lelkészi körök munkájáról, mely a mult tél folyamán intenzívnek mondható. Bejelenti a lelkészi karban történt újabb változásokat. *Szarka Tamás* muzsalyi lelkész vizsztatért az ő Urához, akinek egy hosszú életen át volt hűséges szolgája, *Lánczy Béla* beregdéai lelkész megérdemelt nyugalomba vonult, *Tárczy Gyula* az ungi egyházmegyébe, *Ladányi Zsigmond* gecsei lelkész pedig Amerikába távozott. Új tagjai lettek a lelkészi karnak *Vass József* csetfalvai, *Narancsik Imre* nagymuzsalyi és *Kiss Gyula* gáti lelkészek.

Kegyelettel emlékezik meg az elnök *Székely Benedekről*, az egyházmegye tragikusan elhunyt gondnokáról, kinek emlékét megőrizni — ugymond — testvéri kötelességünk. A lelkésztestület egyperces felállással hódolt az elköltözött emlékének.

Simon Zsigmond asztélyi lelkész, mint egyesületi titkár jelentést tesz az egyesület által kitűzött pályatételekre beérkezett munkákról, melyeket a máramaros-ugocsai lelkésztestület bíráló bizottsága — Dr. Sárkány Lajos, Szabó Béla, Tornay János — bírál meg s ennek véleménye alapján a kitűzött 150 Kor. díjra érdemesnek találtatott a *Györke Istvánnak* okt. 28-án mondandó predikációja és imádságai, a II-ik díjra érdemesnek találtatott *Dr. Nagy Lajosnak* „A reverzálisról“ szóló értekezése és a „Szektákról“ írt munkája, dicséretben részesült egy építő hatású szindarabja és egy hétköznapi imádsága.

Dr. Nagy Lajos az egyházfegyelemről tart előadást s mivel az egyes lelkési körök betervezett szabályrendeleti javaslatát nem tartja kielégítőnek, egy terjedelmes szabályrendelettervezetet terjeszt az értekezlet elé, amelyet azonban az értekezlet nem fogad el, mivel az a jelenleg érvényben levő törvényeknek gyökeres megváltoztatását tenné szükségessé, hanem elfogadja az ungi egyházmegye szabályrendeletét, a Nagy Lajos tervezetét pedig megküldi minden lelkési hivatalnak véleményadás végett.

Kallós Béla beregardói lelkész a lelkési szabadságozásról terjeszt be szabályrendelettervezetet, amelyet az értekezlet elfogadott s amelynek lényege az, hogy a lelkész 30 napot meg nem haladó szabadságot az esperesi hivatal hozzájárulásával vehet igénybe s ehez évenként egyszer minden lelkésznek joga van, ha helyettesítésről kellő módon gondoskodik, 30 napot meghaladó szabadságot — betegség esetét kivéve — csak az egyházmegyei közgyűlés adhat, a szabadság azonban nem kezdhető meg, amíg a felsőbb hatósági írásbeli engedély meg nem érkezik és a helyettesítés kérdése rendezve nincsen.

Simon Zsigmond az egyes lelkési körök javaslatát ismerteti a „Diakonatus” és „Diakonia” ügyére vonatkozólag s az értekezlet helyesnek tartja a diakonatus beállítását a gyülekezetekbe s ennek részletes szabályozására a missziói bizottságot hívja fel javaslatlételre. Figyelembe veendő a munkácsi lelkési kör intézkedése, amelynek egyházi közös erővel egy diakonisszát állítanak be a belmissziói munka intenzívebbé tétele céljából.

Foglalkozik az értekezlet az énekes könyvek hiányából eredő kellemetlen helyzettel s kimondja, hogy ez a szükség mielőbb pótolassék, vagy a magyarországi énekeskönyv behozatalával, vagy a mi énekes könyvünk újból való kiadásával, úgy azonban, hogy az újabb kiadásban inár semmiféle változtatás ne legyen.

Utasítatnak a lelkési körök vezetői, hogy az u. n. beruházási szabályrendeletet dolgozzák fel, amelyhez felhasználandó a máramaros-ugocsai ilyen szabályrendelet. A Dr. Nagy Lajos indítványa „A beregi Kálvin-Szövetség” megalakítására és az erre vonatkozó szabályrendelettervezete a lelkési hivatalokhoz tételik le véleményadás végett. Végül elfogadja az értekezlet a Horváth Győző macsolai lelkész indítványát arra vonatkozólag, hogy az elnökség a lelkési nyugdíjügyek rendezése céljából lépjen érintkezésbe más vallásfelekezetek lelkési karával is.

V. J.

Két ember beszáll egyszerre egy vonatba; az egyik valami helyes dologgal foglalja el magát, a másik valami ostobaságot művel. Amint azonban egyszer csak felpillantanak, mindketten észreveszik, hogy rossz vonatra ültek és mindketten éppen az ellenkező irányban utaznak. Ezt a Biblia ezzel a szóval fejezi ki: bűn.

BRUNNER.

I R O D A L O M.

Könyvismertetés.

Drága Megváltó.

Irta: Modersohn Ernő. Fordította: Petry Margit. Béthel iratterjesztés kiadása. 65 lap, ára 3 kč.

Az elmúlt esztendőben szegényes építő irodalmunk egy értékes könyvvel gyarapodott. Akik szeretik a lelki áldást nyújtó könyveket, azok jól ismerik Modersohn nevét. Mint minden írása, úgy ez is lelki élményt jelent. Nagyon helyes volt tehát a Béthel iratterjesztés cselekedete, hogy a magyar olvasók számára ilyen lelki ajándékot nyújtott ennek a könyvnek megjelentetésével. Sokaknak forró óhajta, hogy minél több ilyen könyv lásson napvilágot.

Igazi építő írás az, amelyik személyes bizonyosságtétel. Nem elvont okoskodásra van szüksége a kereső léleknek, hanem hitben erősebb testvérek bizonyosságtételére. A nagy lelki építők mind azért értek el annyi eredményt és árasztottak annyi áldást, mert azt adták, amit maguk is megéltek, nem mások gondolatain kérődztek. Érdekes pl. megfigyelni ebből a szempontból Pál apostol leveleit. Modersohn kedveltségének főoka szintén az, hogy ő magáról beszél. Ebben a könyvben is azt mondja el, miért drága neki a Megváltó. Könyve bevezetésében így ír: „Szinte kényszerítve érzem magam arra, hogy papírra vessem, mit jelent számomra a Megváltó és mit nyertem Benne. Lehet, hogy egyik-másik olvasóra nézve áldásul lesz ez a bizonyosságtételem, mert Ő azt akarja jelenteni a te számodra is, amit az én számomra is jelent. Azért írom le ezt a bizonyosságtételt, mert az a kívánságom, azért imádkozom, hogy Isten kegyelméből mindaz, aki olvassa, saját tapasztalatából mondhassa velem együtt: Drága Megváltóm.”

Öt fejezetben, 15 alcim alatt szól arról, hogy miért drága neki a Megváltó. Kezdi a jaszolbólcsön és végigvezet a keresztyén élet minden nagy lelki áldásán, amit az ő Megváltójától nyert. Elénk tárul egy csodálatosan gazdag élet a Jézus Krisztusban. S amint olvassuk, mi bennünk is erősödik a vágy, hogy éppen úgy részesei legyünk ennek a gazdagságnak. Ebben is segítségünkre jön és a tapasztaltabb testvér gyöngédségével mutatja a Krisztushoz vezető utat. Az általa megjárt utakon vezet végig s ezért tele van életéből vett bizonyosságokkal a könyv. Ezért lebilincselő olvasmány. Ha a hely megengedné, nagyon üdvös volna egyes részeket közölni belőle, hogy mindenki lássa, mennyire az életet adja a könyv. Mivel azonban ez nem lehetséges, csak ajánlani tudom mindenkinek ezen könyv elolvasását. Megrendelhető: *Salga Jenő* ref. tanító, *Mikula pp.* *Želiezovce* címen.

Timótheus.

Tájékoztatás a most folyamatban levő kongrua megállapításához.

Ugy hiszem, nem cselekszem felesleges dolgot, ha azon kartársaimnak, akiknek a kongrua végrehajtási rendelet 161. §-a szerint igényük van a leány- és fiókegyházak gondozásáért fuvardijra, figyelmét felhívom a következőkre.

Tudomásom van több esetről az I. és II. lustrum során, hogy akik jogosan igényelheték volna egy-egy leány-, vagy fiókegyház után járó 250 kor. összegű fuvardiját — nem tudva ennek megnyerése formaságait — elestek attól, bárha fel is tüntették az összeírási űrlapok megfelelő rovataiban a hozzájuk tartozó leány- és fiókegyházakat a távolság és lélekszám megjelölésével. Ezt és az ilyen kimutatást nem tartják elegendőnek a fuvardij engedélyezéséhez, hanem külön kell kérelmezni a járási hivataltól az igény megállapítását. Amennyiben bárki is a bevallási iverk kitöltése során nem kérelmezte volna e megállapítást s az idevonatkozó ugynevezett *Výmert* nem csatolta volna, az még most sem késő.

Mostanában küldötte le az országos hivatal a járási hivatalokhoz az összeírási iverket, amiről minden valószínűség szerint értesítik a lelkészeket és személyes megjelenésre hívják fel, hogy együttesen letárgyalják a kérdő pontokat. Akik nemalán elmulasztották volna ezideig kérelmezni a fuvardij megállapítást, most még van alkalom azt pótolni a járási hivatalhoz intézendő ilyenforma beadványban: „Kongrua ügyben bélyegmentes. Tekintetes Járási hivatal! A kongruatörvény és végrehajtási utasítás alapján az országos hivatal által a III-ik lustrumra elrendelt javadalmi összeírás és megállapítás során, miután egyházamhoz vannak beosztva leány- és fiókegyházak, amelyekben lelkési szolgálatokat kell időnként végezni, amivel kapcsolatos utiköltségekre fedezet nincs, az 1928. évi 124. sz. miniszteri rendelet 161. §-a alapján igényem van arra, hogy külszolgálataimmal kapcsolatos utazások költségeinek fedezésére fuvardij megállapítását kérelmezzem.”

„Miután ennek megállapítására a járási hivatal illetékes: tisztelettel kérem, miszerint a jelzett célra sziveskedjék kiállítani részemre a megfelelő *Výmert* az összeírási iverben feltüntetett leány- és fiókegyházak figyelembe vételével. Kelt . . . stb.” Ezt az okmányt azután pótlólag hozzá kell csatoltatni a járási hivataloknál most elfekvő összeírási iverkhez. Célszerű ugyancsak beszerezni és bemutatni az országos és egyházmegyei özvegyárva intézetekbe fizetett kötelező járulékok, az országos gyógyalapi díjak s a saját egyházunknak fizetett egyházi adóra vonatkozó igazolványokat, hogy ezen terhek levonásának jogossága kimutatható legyen.

A formásokra az országos hivatal nagy súlyt fektet s a ki be nem tartja, az okvetlen rövidséget szenved, amit azután fellebbezéssel se

igen orvosolnak, mert az elkésés ürügyével utasítják el (probatum est).

Nem lényegtelen dolog egyes esetekben az sem, hogy habár a leányegyházról van bizonyos javadalmazása a lelkésznek, ami bizonyára bele van foglalva a díjlevélbe is, de ez, miután a *felszámítandó jövedelmek* rovatában fel is van tüntetve, nem kalkulálható bele az odautazások költsége, vagy a fuvardij, vagyis ez nem tekinthető a szolgáltatásokkal már fedezetet nyert kiadásnak, minél fogva a *leszámítandó kiadások* rovatába jogosan beilleszthető és a *Výmert*-rel indokolandó. A magunk kárán eléggé tanultunk eddig, legyünk tehát ezután körültekintőbbek.

Igen célszerű, ha minden lelkési hivatal beszerzi a magyar nyelvű szövegét a fent idézett miniszteri rendeletnek; a kongruával s nyugdíjazással kapcsolatos eljárás ebből megtudható. Kapható a *kassai* államnyomdában, ára 3 Ké. 60 fillér. Nyitra. *Sedivy László.*

H I R E K:

— **Felhívás.** Legyen szabad nagybecsű figyelmét felhívnom mindazoknak az illetékeseknek, akiknek közép- és főiskolás ifjaink vallásos nevelésének kérdése szívügye, arra, hogy a tiszánineni egyházkerület minden évben, így ez idén is június 10. és 11. napján (Urnapiján) középiskolás ifjainkkal két csoportban konferenciát szokott tartani. Nincsen semmi akadálya e konferencia kibővítésének olyképen, hogy azon a főiskolás ifjaink is egy harmadik tagozatként összejönnének. Az elszállásolásra a gyűlekezet készséggel nyújt segédkezet. Kassa központi fekvése pedig előnyös minden résztvevőre nézve. További felvilágosításokat készséggel nyújt *Lengyel József* ref. lelkész, kerületi belmissziói előadó *Abaujszina—Seňa*

— **Királyi kitüntetést** kapott Ágoston Sándor jugoszláviai ref. püspök, a jugoszláv korona rendjét, amelyet március 15-én templomi istentisztelet keretében adtak át.

— **A debreceni ref. egyház** egy, már fél-évvel ezelőtt felállított külsőségi egyházrészi lelkészséghez most még másik kettőt szervezett, egyelőre vallásoktatói státusban; ugyanily módon püspöki másodlelkészséget is állított fel; a tanyák és külsőségek lelkigondozására nyolc új segédlelkési állást létesített és két tanyai lelkészlak felépítését mindjárt el is rendelte. Valóban igaza van az ezekről beszámoló *Dr. Révész Imrének: Debrecen példát ad.*

— **A sárospataki főiskola** elhatározta, hogy főépülete főbejáratát életének legfőbb eseményeit, ezekben nagy tradíciót szemléltető művészi bronz reliefekkel fogja felékesíteni. Egyik domborműre, a gályarabok emlékművére már ki is irták a pályázatot. A következő domborművek az iskolaépítő

Kopácsi Istvánt, a nagy fejedelemasszony Lorántffy Zsuzsánát, Kossuth tanárát Kövi Sándort fogják ábrázolni. A tiszáninneri egyházkerület legutóbbi közgyűlése a husvét elsőnap perselypént 10 esztendőre ezeknek a művészi alkotásoknak a létesítésére kötötte le.

— **Református magyarság.** Dr. Tápai Szabó László egyetemi rendkívüli tanár, a Jeruzsálemi Szentsír Lovagrend magyarországi megbízottja (rk.) mondja: „Minden szakember egyetért velem abban, hogy a régi magyarságnak a török világot túlélő része nagy többségében református volt; a fajmagyarság nagyobb hányada ma is református — és ehhez batran hozzáteszem, hogy ennek a népelemnek legalább a fele nem paraszti, hanem nemesi eredetű, anélkül persze, hogy erről csak sejtelme is lenne. A lakosság nagy többsége katolikus ugyan, de ez a többséget alkotó népelem többségében nem más, mint az idők folyamán elmagyarosodott jövevény.”

— **Angliában** a Canterbury érsek elnöklete alatt hosszú ideig tanácskozások folytak afelett a kérdés felett, hogy asszonyok engedhetők-e lelkészi állásra. Végül is az egész tanács egy szavazat ellenében ellenzavazott az asszonyok lelképásztori szolgálatának, de megállapították azt, hogy az összes többi hivatalokban az asszonyok egyenlő joggal rendelkezzenek a férfiakkal.

— **Hétszáz nyelvre fordították le** a bibliát, illetve egyes részeit. Az elmúlt hetekben jelent meg a hétszázadik, amely Lukács evangéliumának az anganiwal nyelvre történt fordítása. A fordítást Waterston Klára skót származású misszionáriusnő végezte, aki 18 esztendőt töltött a Salamon szigeteken.

— **Mexikóban**, hol egykor teljhatalommal uralkodott a római egyház, ujabban az összes egyházi vagyont lefoglalta és elkobozta az állam. Az egész ország területén csak 300 pap működését hajlandó megengedni. Ezek mellett azonban titokban mintegy 3000 pap dolgozik kitarítván. A püspökök közül négy börtönben van, ötöt az ország területéről, tizenkettőt pedig egyházmegyéjéből száműzött az államhatalom. Nem örvendünk ennek a vallásüldözésnek, sőt elítéljük, mint ahogy minden vallásüldözést elítélünk és a lelkiismereti szabadság elleni támadásnak minősítünk. De ön-

kéntelenül is felvetődik a kérdés, vajjon a római egyháznak nincs e lényegéből adódó szerepe ennek a régóta forrongó és nyugvópontra jutni nem tudó állapotnak az előidőzésében?

— **Kálvin Intitutiója** most jelent meg japán fordításban és rövid idő alatt 500 példány kelt el belőle.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

287/1936. sz.

Nagykapos, 1936. ápr. 9.

P Á L Y Á Z A T.

A felsőzempléni ref. egyházmegyébe kebeleztet *Miglešov—Miglész-i* ref. egyházközség távozás folytán megüresedett **lelkészi** állására pályázatot hirdetek. Javadalom: 27 kat. hold 1425⁰ öl szántóföld, kat. tiszta jövedelme 404 kor. 42 fillér; 5 kat. hold 1253⁰ öl rét, mely azonban ez idő szerint már szántóföld, kat. tiszta jövedelme 40 kor. 42 fillér, 840 kor. Kálnássy alapítvány 6% kamatja. Gulácsy Zsuzsánna lelkészfizetési váltása 150 kor. 6% kamatja. Miglészén 5 telek föld után, minden telek fizet 2 véka búzát, 2 véka rozstot, dolgozik 2 cugos napot, 3 házas zsellér fizet 2 és 1/2 véka rozstot, dolgozik 6 gyalognapot. Vojčice—Vécse társegyházban van 7 és 1/2 telek föld, egy telek fizet 1 véka búzát, egy véka rozstot, 3 házas zsellér fizet 1 és 1/2 véka rozstot; a telkes gazdák dolgoznak 15 cugos és a zsellérek 6 gyalognapot. Stóla a kerületi szabályrendelet szerint. A földek adóját — az ártéren kívül — a lelkész fizeti. Szolgálati nyelv szlovák. Az állás 1936. október 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 3 héten belül, lelkészi oklevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal (ll. t. c. 16. §.) és állampolgársági igazolvánnyal felszerelve a ref. esperesi hivatalba *Malé Ozorovce—Kisazar, p. p. Sečovce* küldendők be.

Dr. Magda Sándor
püspök.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**
Alapított 1873-ban. Villághírű gyártmányok.
Orgonaáépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.
Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výtplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581, IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkeszi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Az Institutio négyszázéves fordulóján.

Részletek a gömöri lelkésztestület ápr. 16-án tartott értekezletén elhangzott elnöki megnyitóból.

Ha egyesek a most folyó 1936-ik esztendőt Kálvin évének nevezik, teljes joggal tehetik, mert ez a megállapítás a mi egyházunk szempontjából az igazságnak teljes mértékben megfelel.

A Kálvin reformációja alapvető, sorsdöntő eseményei jönnek egymás után négy évszázaddal ezelőtt 1536-ban. Ezen év márciusában jelenik meg legnevezetesebb, világhírű munkája: az „*Institutio Religionis Christianae*“, ugyanezen év májusában alakul meg a független, evangéliumi hitű genfi köztársaság ünnepélyes döntésben jelentvén ki a genfi nép, hogy az evangélium és Isten ígéje szerint fog élni s végül ez év júliusában érkezik Genfbe Kálvin s más irányú szándékát isteni intésre megváltoztatva, ott marad, hogy a neki rendelt prófétai feladatot és hivatást ott töltsse be s onnan legyen a megindítója és irányítója annak a reformációs mozgalomnak, amelynek hatása a századokon át napjainkig elér, amelynek ereje áttörte az országhatárokat, legyőzte a nyelvi különbségek, különböző nemzetiségi és társadalmi viszonyok által eléje gördített akadályokat s az evangélium világosságának vezetése mellett egy új embertípust, egy új világot teremtett.

Van alapja és értelme a genfi protestánsok azon törekvésének, hogy a jelen év jun. 12—14. napjain emlékkünnepet rendezzenek az elsorolt események négyszázados fordulójára emlékezés céljából. Szívvel örvendeztünk kell ezen, mert bizonyára Istentől megáldott lesz az a találkozó, amely ezen az ünnepélyen összehozza a különböző országokból, sőt világrészekből is azokat, akik Istennek e megáldott prófétája: Kálvin utmutatása nyomán éltek a keresztyénséget és próbálják jární a Krisztus utját ebben a mai zürzavaros, feldult világban.

Ebből az emlékezésből bizonyosan erő fakad a mai válságos világ nemzedéke számára is, mert ha 1536-tól 1936-ig négy évszázad futott is el, ha sok minden megváltozott is az elfutott századok nyomán, a feladat nagyban-egészben a mai nemzedék számára is ugyanaz, mint volt a négyszáz év előtti nemzedék számára: kivezetni a válságban vergődő világot a kárhozatos utvesztőből a jobb jövő szilárd talajára ugyanazon örök evangélium világossága mellett, amelyre a reformátor Kálvin említett nagy művében olyan erőteljesen rámutatott és amely feladat megoldására hatalmas prófétai lendülettel a maga életében és működésében példát is mutatott.

Időnk és terünk kimértsége nem enged, hogy emlékezésünket az említett események mindenikére kiterjesszük s ez alkalommal csak az Institutióra fordítjuk figyelmünket annál is inkább, mert a másik két történelmi mozzanatra vonatkozásaival, következményeivel egyetemben eléggé ismeretes a különféle történelmi könyvekből, főként pedig azért, mert Kálvin egész reformatori programja, a keresztyénségről való minden elgondolása világosan rendszerezve megtalálható az Institutóban s ami Genfben és a genfi példa nyomán másutt is végbement 1536-tól kezdve Kálvin haláláig, sőt azon túl is, mind nem egyéb, mint az Institutio tartalmának élettéválása. Ami a könyvben elmélet, az a genfi gyülekezetben és utána a különböző országok ref. keresztyén gyülekezeteiben látható és megfogható valóság.

Fel kell vetnünk a kérdést itt, hogy olyan nagy-e az Institutiónak s általában a többi reformatori műveknek is a jelentősége az általuk propagált reformatori irányra, vagy éppen a századok múlása után a mai korra, hogy arról, érdemei megemlékezni?

A felelet erre a kérdésre komoly mérlegelés után csak igenlő lehet. Már az a történelmi jelenség, hogy mindenik reformátor siet a maga nézeteit könyvalakban is világgá bocsátani, mutatja, hogy oka van annak, ha Luther már 1520-ban gyors egymásutánban 3 nagy reformatori munkát jelentet meg, Melancthon szintén ilyen munkával lép elő („Loci communes“), Zwingli 1525-ben a Commentáriusával tetőzi be a már előbb kiadott reformatori munkáit s Kálvin Institutiója megjelenik még egészen aránylag ifju korában s már ennek halása alatt erőszakolja Fárel a Genfben való maradásra.

Minden eszme életképessége akkor állja ki a próbát, amikor győzedelmeskedik a régi felett s annak helyét el kell foglalnia, hogy ő adjon tovább az életnek tartalmat, ő legyen az élet formálója. Addig sokkal könnyebb a dolga, amíg az uralmon levő régít kritizálni, támadni kell, vagy a meglevőt rombolni, de jövődő ételsorsa azon fordul meg, hogy tud-e építeni? ... És pedig jobbat, mint a régi volt. Be tudja-e váltani ígéréteit? .. Ha itt gyöngének bizonyul, végérvényesen meghal még akkor is, ha ellensége nincs, mert megöli feltámadhatatlanul a saját tehetetlensége.

Ezért kellett jönnie a reformációban a protestálás után az építőműveknek, a hitvallásoknak, amelyek világosan kijelölik a határt, ameddig elmehetnek a reformok terén az ilyenkor bekövetkezni szokott tulzások ellenében, amelyek a legerősebb lejáratói egy-egy új eszmének és kellett jönni a sok tagadás után az igenléseknek, a pozitívumoknak, mert ezek nélkül életjogról nem lehet szó.

Hogy a tulzások és féktelenségek micsoda veszedelmet jelentettek a reformátorok felfogása szerint is, arra világos példák Luther életében pl. a Karlstadt-féle wittenbergi radikális irányban kisiklott ujitások, majd a német parasztlázadás, Zwinglinél az anabaptista mozgalmak, vagy Kálvinnál a libertinusok ellen való küzdelmek.

Luther nyugodtan dolgozik Wartburgban elrejtve a világ elől, de a Karlstadt tulzásai hírére életével sem gondolva elhagyja rejtkehelyét és a híres Invocabit predikációsorozattal ront ki a tulzók ellen. Amikor a német parasztlázadás az ő munkáira is hivatkozik, tiltakozik a velök való közösség ellen s talán tulkeményen is biztatja a fejedelmeket a lázadók leverésére. Ezek a benyomások nagyban közreműködtek abban, hogy tovább egy vonalnyira sem volt hajlandó menni az általa elégnék tartott határokna még akkor sem, amikor nyilván kárát vallotta makacsságának az egész reformáció, például a marburgi kollokvium eredménytelensége miatt. De ugyanez a gondolat vezeti a különben szabadelvű, széles látókörű Zwinglit az anabaptisták és egyéb tulzókkal szemben elfoglalt álláspontjában, valamint Kálvint a libertinusokkal vivott élet-halálküzdelmében, vagy az egyetemes keresztyén alapot vesztélyeztető szentháromságtagadó irány képviselői-

vel szemben való fellépésében.

Az is elgondolható, hogy a régi rend hivei minden elképzelhető eszközzel és módon támadják az újat s az újnak megvédelmezése elsőrangú feladat és kötelesség: életérdek. És pedig a tan tekintetében is, a gyakorlati életben is, mert akár-melyik téren következik be bizonytalanság, azt az ellenfél kiméletlenül kihasználja az új irány kompromittálására.

Ennyi minden érdek kielégítése vár a reformatori munkákra és mindez úgy, hogy az a kielégítés ne rövid időre szóljon, hanem minél tovább lehessen utmutató világosság a következő nemzedékeknek is.

Ilyen szempontokból tegyük a mérlegre 4 évszázad multán a Kálvin Institutióját.

Ha ilyen szempontból vizsgáljuk az Institutiót, ma, 4 évszázad elfutása után is azt kell megállapítanunk, hogy feladatát mesteri módon s szinte utolérhetetlen tökéletességgel oldotta meg. Utolsó a reformatori iratok sorrendjében, de első a tökéletességben ama követelmények tekintetében, amikről az ímént szólottam. Meglátszik rajta, hogy már felhasználhatta az előtte megjelent reformatori iratok anyagát s az eseményekben is megnyilvánult tanításokat s meglátszik rajta, hogy az Isten lelke amint elhívta az ifjút az örök célok szolgálatába, attól a pillanattól kezdve annak az életnek nem volt más célja, mint azoknak a céloknak maradék nélkül való szolgálata. Amint megírta művét ifju korában, az abban lefektetett elvek mellett egész életében megmaradt — hiszen az evangéliumból táplálkoztak azok — noha életében 1559-ig még hétszer jelent meg az Institutió folytonosan bővülve a részletekben annyira, hogy az utolsó kiadás többször felülmulja terjedelemben az első, de az alapelvek mindvégig változatlanok maradnak. Az utolsó kiadás már magában foglalja a keresztyén hit egész világát tudományos rendszerbe foglalva. Valóban úgy van, hogy az Institutió a reformáció korának legnagyobb dogmatikai alkotása.

Ímént említettem, hogy miért volt szükség a reformatori iratokra. Pozitívum kellett és védeni a megtisztított hitet a mindenféle támadások ellen. E két szükséglet kielégítésére való törekvés húzódik keresztül az egész munkán. És tényleg megadja a keresztyén hitnek egész összefoglalását, hogy az emberek megismerhessék Krisztust, ne csak érdeklődjenek utána — amint ő maga mondta — és mindezt Isten ígéjének vezetése mellett cselekszi, nem emberi bölcsességgel. De megvédi az evangélium alapján álló keresztyén hitnek létjogosultságát is a pápás egyháztól reászórt vádak ellen. Kimutatja, hogy a reformatori tan nem anarchia, nem a rend és fegyelem elvetése, a tulajdonjog, vagyon, felsőbbség, királyi hatalom elítélése, nem felforgató irányzat, mert csupán az emberi tekintélyt veti meg azért, hogy az Isten iránt annál nagyobb alázatosságra és engedelmes-ségre neveljen. Nem új tudományt hirdet, mert ez

csak azok előtt uj, akik előtt uj maga a Krisztus, akik előtt az emberi hozzáadások, tanítások, alkotások elhomályosították, háttérbe szorították magát a Krisztust, aki itt uj erővel veszi át uralmát az emberi sziveken.

Hogy e kettős nagy feladatnak hogyan felel meg az Institutió, feleljünk így: „*Theologiai elméleti műveket özönével termelt a reformáció és az ellenreformáció korának protestáns irodalma Hitvalló és biznyságtévő, közvetlenül a szívből és a szívhez szóló reformátori és reformátor-epigoni iratoknak még mérhetőtlenebb mennyisége forgott e korban a hívők kezén. De oly reformátori írásmű, amely egyszerre volt képes megfelelni a tudomá-*

nyos theologiai igényeknek és a theologailag képzettlen lelkeket is meggyőzni tudó hitvallói hang követelményeinek és pedig mindkettőnek az emberileg és ama kor lehetőségei közt elérhető legtökéletesebb mértékben: az Institutió kívül nem keletkezett. Arra, amire két harmadfélszázad feledése után napjainkban kellett újra megtanítani a hittudós világot: hogy a theologia sem más és nem is lehet más, mint az Isten igéjének hirdetése, erre az igazságra az Institutió marad az emberileg beláthatatlan időkig fénylő, jellegzetes és klasszikus biznyság, biztatás, példa.” (Dr. Révész I.)

Sz. I.

(Folyt. köv.)

Presbiter és egyházfegyelem.

Részletek Dr. Batta Pál egyházkerületi tanácsbíró. feleli presbiternek a folyó évi március 6-án a rimaszéki presbiteri konferencián tartott előadásából.

Az E. T. I. t. c. 30. §-a értelmében presbiteriségre az választható, aki az egyházközségnek választó férfi tagja s tisztességes és egyházas életet él. Presbiterieinknek tehát függetleníteni kell magukat a világi gyarlóságoktól a legnagyobb mértékben.

Az egyházfegyelem pedig azt jelenti, hogy az egyházaink úgy belső: lelki, mint külső: igazgatási életének is bizonyos meghatározott rendben kell történnie. Kalvin János világihű reformátorunk az egyházfegyelem alapforrásául a bibliát jelöli meg és rendkívül nagy súlyt helyez az egyházfegyelemre, amelyben a Krisztus földi királyságának egyik legfontosabb eszközét állapítja meg, amelynek közelebbi célja a bűnösök megtérítése, megjavítása s a példaadás. Kalvin szerint az egyházfegyelemet szeretettel kell gyakorolni, de szükség esetén a legszigorubb formája is indokolt.

Ezen rövid megjegyzések után, mielőtt tárgyam tulajdonképeni részletezéséhez kezdenék méltóztatásuk megengedni, hogy a saját, személyes tapasztalataim alapján rövid visszapillantást tegyek a közelmúlt történetére. Két korszakot különböztetek meg ugymint: a világháboru előtti és utáni korszakot.

A háboru előtti viszonyokat a lassu történelmi fejlődés folyamán kialakult államrendszerek, stabil gazdasági, társadalmi és egészséges munkamegosztási életviszonyok jellemzik, minek folytán az ipar és kereskedelem virágzottak, az intellektuális osztályhoz tartozóknak megvolt az elhelyezkedési lehetősége s úgy a földműves, mint a kisiparos osztálybeliek, ha nem is jólétben, de mindenesetre megelégedésben éltek, a munkanélküliség és velejáró nyomor pedig csaknem ismeretlenek voltak. A közélet minden vonalán a hatalom és a tekintély domináltak. Ezen kedvező viszonyok természetesen éreztették hatásukat az egyházi élet terén is, amely nyugodt és megelégedett volt, bár általában véve a vallásosság inkább felszínes, mint mély buzgósága.

Presbiterieink, lelkészeink kellő megbecsülésnek örvendettek, espereseink és püspökeinket pedig nagy tekintély és tisztelet övezte körül. Emellett egyházközségeink csak ugy versenyeztek egymással az erkölcsi és anyagi előhaladás terén és sok buzgó hívő egész vagyonokat juttatott valóságos egyházi célokra. Mindezeknek a következőképpen pedig a rend és ezzel kapcsolatos fegyelem volt nemcsak egyházközségi, de egyházmegei és magasabb viszonylatokban is. Ezekben az időkben a komoly fegyelmi esetek szinte szenzáció számba menő ritkaságok voltak s az előforduló jelentéktlenebb fegyelmi eseket espereseink a házi fegyelmezési jogkörükben intézték el. Ezzel kapcsolatban jut eszembe boldogult emlékü néhai Nagy Pál volt gömöri ref. esperes, nagyatyám működése, aki szigorú, de mindig a krisztusi szeretet szellemétől áthatva igyekezett a felmerült kisebb, vagy személyi természetű rendellenességeket intés, vagy megfelelő feddással elintézni. Amint a röviden vázolt képből is látható ezen időkben inkább az önfegyelmezésnek volt nagy szerepe egyházi életünkben, amely a külső fegyelmezést csaknem feleslegessé tette.

A közbejött világháboru úgy a lelki, mint a világi élet terén óriási változásokat okozott, — a harc, öldöklés a háboru alatti nap-nap melletti bizonytalanság érzete az embereket kegyellenné, majd fásultakká tette, — a lelkek mélyén lappangó káros szenvedélyek felszínre kerültek, a gazdasági javak megosztása pedig megzavarodott. Volt ugyan olyan aránylag rövid időszak, amikor a jólét jelei mutatkoztak, de ennek csakhamar meglelt a visszahatása s nemsokára felütötte fejét a háboru szükségképeni következményeként a gazdasági válság hidrája, aminek eredménye volt aztán a nagyarányu munkanélküliség, földműveseink leszegényedése és kisiparosaink tönkremenetele s mindezen áldatlan viszonyoknak a következtében felszínre került az istentagadás, a vallástalanság, sokan az egyházi adók fizetését megtagadták ugy,

hogyan az egyházközségeink elszegényedtek, lelkészeink egy részének a nyomorral kellett küzdeniök, presbitereink, lelkészeink és magasabb egyházi funkcionáriusaink tekintélye megingott és az önfegyelmezés a lehető legkisebb mértékre szállott alá. Ezek az áldatlan állapotok eredményezték azt is, hogy sokan kiléptek egyházunk kötelékéből, amelynek egyházi életünkre s egyházfegyelmünkre romboló hatását azt hiszem felesleges bővebben fejtegetnem. Nem nehéz megérteni, hogy ilyen atmoszférában bekövetkeztek a rimaszombati, hubói, czakói, feledgortvakisfaludi, balogi közismert sajnálatos események . . . Mindennek végső consequentiája pedig a fegyelem szétesése, aminek nap-nap melletti bizonyítéka a fegyelmi eljárások elszaporodása s az egyházi köztartozások behajtása iránti tömeges végrehajtási eljárás vezetése.

Hála az isteni gondviselésnek, — amennyire az én gyarló emberi látásommal meg tudom állapítani — jóleső érzéssel konstátálom, hogy egy idő óta egyházi életünk terén határozott javulás észlelhető, aminek egyik fontos okát vezető egyházi férfaink szerencsés megválasztásában, lelkészeink modernebb nevelési irányában és a belmisszionális tevékenység hatásosságában, a másik okát pedig a gazdasági helyzet, főként pedig a hűveink zömét tevő földműveseink vagyoni körülményeinek fokozatos javulásában látom. Nézetem szerint nagyon sokat használnánk egyházi ügyeinknek, ha azok adósságait ügyes sáfárkodással, ha kell, még nélkülözhető ingatlan eladásával is ki tudnánk egyenlíttetni, mert ezzel biztosítanánk egyházaink anyagi s részben lelki egyensúlyát, valamint nyugodt fejlődését, amelyek mind közvetlen hatással vannak egyházfegyelmi viszonyainkra.

Attérve most már a szorosán vett tárgyamra, presbitereink működésénél meg kell különböztetnünk a belső, vagyis az ugynevezett önfegyelmezést és a külső fegyelmezést, vagyis a fegyelmi szabályokat és eljárásokat.

A mi az *önfegyelmezést* illeti, ez elsősorban azt jelenti, hogy a presbiternek saját énjét kell vizsgálat alá vennie, hiányait kipótolni, a hibáit elhagyni, valósággal meg kell magát nevelnie presbiternek, hogy alkalmassá válhasson tisztének betöltésére. Ez a belső, önnevelés nehéz munka az illető számára, de okvetlen szükséges, mert hogyan tarthatna fegyelmet és hogyan ítélhetne mások fölött az, aki semmivel sem különb a körülötte élő embereknél. Jelenti továbbá azt is, hogy a presbiternek a megszerzett öntudatos kálvinista lelkiismerete és a törvény szerint kell kötelességeit teljesíteni. Utalok itt mindenekelőtt a biblia örök igazságokat tartalmazó tanításaira, különösen a tizparancsolatra, azután az E. T. I. t. c. 121. §-ára. E törvényhely szerint a presbiter kötelessége a presbiteri közgyűléseken és tanácskozásokon résztvenni, ami azt jelenti, hogy súlyos akadályoztatástól eltekintve, a presbiternek az írás-

beli meghívás folytán meg kell jelennie e gyűléseken. Az esetleges akadályoztatást utólag igazolni kötelessége. A tanácskozásokban valóban részt is kell vennie, ami azt jelenti, hogy legjobb tudomása szerint nyilvánítania kell véleményét s szerintem nem teljesíti kötelességét az, aki a reá nézve kényes tárgynál azt jelenti ki, hogy nem szavaz, mert a szavazás is kötelessége. Az sem helyes, hogy minden megbeszélés nélkül csak szavazásra bocsátják a kérdést, mert valamire való tárgyat meg kell vitatni s a helyes vélemény kialakulása céljából csak helyeselni lehet, ha egyik-másik presbiter ellenzéki álláspontra helyezkedik, természetesen nem szeszélyből és a „csak azért is” szempontjából, hanem amennyiben meg tudja indokolni álláspontját. A presbiternek, ha kiküldik, a bizottságokban is szívvél-lélekkel részt kell vennie, — az iskola iránti kötelességek az előző előadásban voltak részletesen kifejtve. Kötelessége továbbá a lelkészt egyházvédő munkájában támogatni. A presbiterek, hogy úgy mondjam, a lelkészek a vezérkarához tartoznak, tehát együtt, egyesült erővel védik az egyházi érdekeket. Végül előírja e törvényhely azt is, hogy a presbiterek csiládi életökben, az egyház iránti törhetetlen ragaszkodásukkal, tisztas magukviselésével, istenházának buzgó gyakorlásával s a sákramentumokkal való éléssel az egyháztagok előtt példaként kell, hogy világojjanak. A presbiternek legfontosabb kötelességei közé tartozik a szorgalmas templombajárás és a sákramentumokkal való élés, mert az olyan presbiter, aki ezeknek eleget tesz, él komoly keresztyéni életet, az szolgálhat másoknak például, míg az, aki ezen kötelességeit nem teljesíti, hiába buzditja az egyháztagokat kötelességeik teljesítésére, a szava csak pusztába hangzó szó marad . . .

Ami már most a külső fegyelmezést illeti, ez ismét kétféle, ugymint: magára a presbiterre vonatkozó fegyelem. Az E. T. V. t. c. 34. §. A. pontja vonatkozik ide, nevezetesen fegyelmi vétségek olyan cselekmények, vagy mulasztások, melyekkel a presbiter a reá rótt hivatalos kötelességeket szegi meg, továbbá olyan cselekménye, vagy mulasztása, melyből az egyháznak, vagy iskolának kára származik, vagy amelyek a híthűségbe, közérkölciségbe ütköznek, az egyházas tekintélyt alacsonyítják stb. Akkor a presbitert is fegyelmi bíróság elé állítják és pedig az egyházmegyei fegyelmi bíróság elé s ott megfelelő eljárás után megkapja az E. T. V. t. c. 35. §-ban felsorolt rosszszálás, vagy feddés, pénzbüntetés, vagy viselt hivatalától való elmozdítás, avagy a presbiterségtől való végleges megfosztás büntetéseit. Mellékbüntetés lehet a választás vagy választhatóság jogától legfeljebb 5 év tartamára eltiltás. Hogy az adott esetben milyen büntetést szab ki a bíróság az az elkövetett cselekmény súlyossága és aittól függ, hogy van-e az illetőnek valami enyhítő körülménye vagy nincs.

A külső fegyelmezés másika az, amelyet a

presbiter, mint az egyházközségi bíróság tagja gyakorol az E. T. V. t. c. 4—8. §-ai szerint az egyháztalálkozók, egyházhivatalnokok és szolgák fegyelmi ügyeiben.

Amíg a presbiterek fegyelmi felelőssége alaposan és részletesen van szabályozva, addig az egyháztalálkozókra vonatkozó törvényes rendelkezések nagyon is hiányosak. Régebben, amikor — mint kifejtettem — az önfegyelmezés ki volt fejlődve, talán elegendő volt a most is nertetett törvény, de a mai viszonyok között mind érezhetőbbé vált, hogy ha az egyháztalálkozók fegyelmezése terén nem teszünk valamit, a fegyelem szétmállik, ami végveszedelembé döntheti egyházunkat. Ez a szükség hozta létre Szlovénországon az ungi egyházmegye szabályrendeletét, amelyet a mi tiszáninneni egyházkerületünk is elfogadott és életbeléptetett, továbbá az egyetemes konvent fegyelmi szabályrendeletét. Feladatokat messze túlhaladva ezen szabályrendeletek részletes ismertetése és kritikája, csak annyit emelek ki, hogy úgy az itteni, mint az erdélyi kalotaszegi egyházmegyei szépen és részletesen kidolgozott szabályrendelet a reverzális adását felveszi a fegyelmi cselekmények sorába, amelyet nézetem szerint is a legsúlyosabb fegyelmi vétségek közé kell soroznunk. Ami pedig a fegyelmi büntetéseket illeti az idézett szabályrendeletek kisebb jelentőségű fegyelmi esetekben a lelkész, illetve a presbiterekkel együttes megintést, súlyosabb esetekben pedig az urvacsorától való eltiltást, sőt az egyház közösségéből való kizárást is felveszi a fegyelmi büntetések közé. Ezeket már Kálvin János is ismerte s szerény véleményem szerint is helyes azok felvétele, természetesen csakis alaposan megindokolt esetekben. Az egyház közösségéből való kizárás, e jogtól fosztás bizonyos időre vonatkozna s ha az illető a megfelelő javulásnak a biztos jelét mutatná, az esetben mint megtérő bűnöst a krisztusi elveinknek megfelelően vissza kellene venni a gyülekezet közösségébe s a végleges kizárást, amikor az illető már nemcsak az egyházban gyakorolt jogaitól fosztatnék meg, de az egyház iránti köteleességteljesítésétől is végleg felmentetnék, csak a legkivételesebb és a felsőbb egyházhatóságok által is hivatalból felülvizsgálendő esetben tartanám célszerűnek.

Szerény véleményem szerint azonban az egyháztalálkozókra vonatkozó fegyelmi jogot is a törvény keretében kellene szabályozni, mert ennek a fontossága azt kellően indokolja s éppen azért vették fel a fegyelmi jogot a régi egyházi törvényeinkbe is.

Amint az előadottakból is kitűnik a presbitereknek egyházi életünkben rendkívül fontos feladata van a fegyelem szempontjából, különösen az önfegyelmezés terén, mert ezáltal hathat közre a tekintetben, hogy az egyháztalálkozók fegyelmi cselekedeteit megelőzze. Hogy úgy a fegyelmezés, mint más irányú köteleességek elvégzésére alkalmas presbitereink legyenek, köteleességünk ilyeneket nevelni, amelynek alapját az képezi, hogy már az iskolában nagy súlyt helyezünk gyermekeink val-

lások irányú nevelésére, amihez elsősorban egyházas érzésű tanítóságra van szükségünk, azután igyekezzünk ifjúságunkat a bibliás életben megtartani a belmissziói tevékenység által és minden lehető eszközzel működjenek közre lelkészeink, hogy fiatalságunkat az egyház légköréből ki ne engedjék, mert az ilyen egyháziul jól nevelt fiatalságból lesz azután öntudatos presbiteri feladatra alkalmas anyag. Nálunk különösen fontos az ilyen vallásos nevelés, mert — sajnos — fiatalságunk egy jelentékeny része, még az intelligens fiatalságnál is tapasztalhatjuk ezt, egyházellenesen viselkednek s ezért igyekezni kell őket minden rendelkezésre álló eszközzel az egyházunk javára megmenteni. Külföldön a hollandiai, skóciai, amerikai fejlettebb egyházakban a presbiterek részére, azon kívül, hogy előzőleg vallásos szellemben voltak nevelve, még presbiteri tanfolyamokat is rendeznek s az ilyenek aztán igazi jobbkezei a lelkészeknek. Nálunk is vannak ugyan igen derék presbiterek, de kívánatos volna a már említett alaposabb fiatalsági előkészítésen kívül ezt a tanfolyamot itt is meghonosítani, addig pedig amíg erre a viszonyok megérnek, nagyon célszerű presbitereinkben a maihoz hasonló konferenciákön a presbiteri hivatás és köteleességteljesítés fontosságát ébrentartani, mert csak az ilyen öntudatos és önfegyelmezett presbiterekkel leszünk képesek a Krisztus várvavárt földi királyságát megvalósítani.

Lelkészerőtekezet Gömörben.

A gömri egyházmegye lelkesztőtestülete ápr. 16-án tartotta az egyházmegyei közgyűlést inegelőző szokásos tavaszi értekezetét Tornalján.

Közös éneklés és imádság után *Szöke István* értekezetli elnök megnyitójában megemlékezett a kálvini reformáció két nevezetes momentumáról. Egyik a nagy reformátor világhírű munkájának, az Institutiónak megjelenése, a másik a genfi népnek az az elhatározása, hogy az evangélium és Isten ígéje szerint kíván élni. Mindkét eseménynek a 400 éves fordulója a most folyó 1936-ik esztendő.

Rámutat a megnyitó beszéd az alapvető nagy reformatori iratok elhatározó fontosságára a reformáció jövője szempontjából, amelyeknek köszönhető főképen, hogy a meginduló mozgalom megmaradt a helyes uton és diadalát aratott, sőt ezek mutatták a reformáció keresztyénsége következő nemzedékeinek is a helyes irányt és világitó lámpások ma is. Ezt a feladatát nagyszerűen oldotta meg és töltötte be a református keresztyénség történetében a Kálvin Institutiója is, sőt a tiszta bibliai keresztyén életben kalauzunk lehet ma is, csak fel kell használni évszázadokon át ma is csorbítatlan értékeit. Különben a megnyitót a hivatalos lapban leközlendőnek mondotta az értekezet.

Foglalkozott az értekezet a kerületi belmissziói előadó által felvetett, segéd munkások képzé-

sét célzó vasánapi iskolai kurzus gondolatával s az értekezlet a lelkészek számára rendezendő kurzust mondta ki kívánatosnak, ha ki lehet eszközölni ennek megtartására *id. Viktor János* bejövételét, aki szaktudásával is, hosszú munkás életének tapasztalataival is versenyen kívül álló tanítója lehet e tekintetben bármelyik egyházmegye lelkészi karának és mindenkinék, aki ebben a munkában tájékozódni akar.

Komoly és nívós eszmecserék folytak a tiszáninneri egyházkerület egyházfegyelmi szabályrendeletének végrehajtási módzatairól abban a meggyőződésben, hogy ennek a nagy horderejű kérdésnek sikere és hatása főként a szabályrendelet következetes, egyöntetű és minden gyáva ingadozás nélküli végrehajtásától függ. Több javaslat terjesztetett fel egyházi testületeink elé a végrehajtás minél intenzívebbé tétele céljából és az a kívánság is, hogy a reverzális mellett más visszaéléseket is büntető, egyetemes érdeklő szabályrendelet alkottassék. E célból Varga Lajos zsiپی lelkész a magyarországi és jugoszláviai ref. egyházak ilyen szabályrendeletei felhasználásával egy tervezetet is nyújtott be az értekezlet elé, amelynek tárgyalását a következő összejövételre halasztotta az értekezlet, amikorra már a kisebb lelkészi körök, az úgynevezett szakaszértekezletek is megtárgyalhadják.

Foglalkozott az értekezlet és határozatokat hozott az egyes lelkészi szakaszok által felvetett indítványokkal és a gyakorlati életben felvetődött kérdések ügyében, amelyekre nézve felhívta az egyházmegyei közgyűlés figyelmét. Így pl. betiltatni kéri a bűnbánati héten, az ünnepek első napján való színjátékokat és táncmulatságokat, mellőzni kéri az egyházlátogatást a bűnbánati héten stb.

Általában a felvetődő aktuális kérdések sokasága és az ezek megoldását célzó eszmecserék alkalmával tapasztalható eleven érdeklődés is világosan mutatja az idők súlyos voltát és azt, hogy a nagy kérdések megoldása felülhaladja ez egyes ember erejét s a kisebb-nagyobb közösségek egyesített erejére, vállvetett munkájára van szükség, ha azt akarjuk, hogy ezek át ne csapjanak rajtunk. Ezért jók és áldásosak az egy cél felé törvő, egy munkamezőn dolgozó emberek komoly találkozása.

H I R E K:

— **Kanonika vizitáció.** *Czeglédy Pál* barsi esperes *Dr. Agyagássy Sándor* egyházmegyei főjegyző társaságában a barsi egyházmegye nyugati felében az egyházlátogatást a következő sorrendben végzi: Május 7-én délelőtt Alsószecse, délután Felsőszecse; Május 8-án délelőtt Nagykalna, délután Mohi; Május 9-én délelőtt Kiskoszmály, délután Ujbars; Május 10-én délelőtt Kiskalna, délután Garamlök; Május 11-én délelőtt Töhöl, délután Felsőpél; Május 12-én délelőtt Bese, délután

Pozba; Május 13-án délelőtt Ujlót, délután Baracska; Május 14-én délelőtt Bajka, délután Alsóvárada; Május 15-én délelőtt Nagysalló, délután Farnad; Május 16-án délelőtt Nagyöved, délután Érsekkéty; Május 17-én délelőtt agó.

— **Felhívás.** *Lelkész és tanító testvérek, ha tudnak olyan 3^{1/2} évesnél fiatalabb teljesen árva leánygyermekről, akit örökbe adnának, értesítsék a sevlus—nagyszöllösi ref. lelkészi hivatalt.*

— **Vallásos est Csetfalván.** A csetfalvai gyülekezet a rendes vallásos esték keretén felül emelkedő, nagy vallásos estét rendezett április 13-án, mellyel a téli belmissziói munkák is befejezést nyertek. A 114. dicséret első versének elénekélése után *Vass József* lelkész imádkozott és tartott bibliamagyarázatot *Ezékiel 37:1—14.* verse alapján, melyben az egyháziagok eleven vallásos életének a szükségességét hangsúlyozta ki. Az ezután következő gazdag műsornak egyik legkiemelkedőbb része volt az az előadás, melyet a gyülekezet ünnepi követe *Vigváry Ferenc* theologus tartott: „A belmisszió szükségessége” címen. Előadásában kifejtette a belmisszió lényegét s rámutatott annak szükséges és áldásos voltára. A kísértő műsort: „Mi Atyánk im feléd fordul” kezdetű éneknek; „Pásztornak lenni”; „Isten léte”; „Jézus és a gyermekek”; „Reggeli ének”; „Szegény ember dala” című költeményeknek a vasánapi iskolások és a leánykör tagjai által való elszavalása, továbbá „Örök Isten leborulva imádunk”, „Öröm a hír” és „Fenn a csillagok felett” kezdetű éneknek a férfi, illetve vegyeskar által való előadása és a „Vasárnapi idill” című életképnek s „Helyre kisleány” című szindarabnak a vasánapi iskolások és a leánykör tagjai által való előadása tette gazdaggá és változatossá. A szépen sikerült vallásos est a helybeli lelkész beszédével ért véget, melyben annak a reménynek adott kifejezést, hogy a jövő év a közös munkálkodás buzgóságát csak növelni fogja s a gyülekezetnek az egyházhoz való ragaszkodását még jobban elmélyíti. Az önkéntesen adományozott perselypénz összege 441.50 korona volt, melyet harmoniumvételre fordít a gyülekezet.

— **A rimaszombati ref. ifjúsági körök** április hó 4-én, 5-én és 19-én a Polgárikörben igen nagy sikerrel mutatták be *Jókai-Hevesi: Az új földesur* című darabját. Mindhárom alkalommal zsufozásig töltötte meg a közönség a termet. A 3.400 korona önkéntes adományt a felépítendő Református Szeretetotthon alapja javára fordították.

— **Ujból megjelenik a Praxis Pietatis, Medgyesi Pál** most 300 esztendeje megjelent munkája. A hatalmas könyv elmélkedéseket, imádságokat és theologiai fejtegetéseket tartalmaz. Kiváló kézikönyve, mindennapi olvasmánya volt a 17. század magyarjának. *Medgyesi Pál* Pázmány Péternek volt a kortársa, a legkiválóbb lelkipásztorok egyike. Nagy örömmel hozzuk olvasóink tudomására, hogy a könyv ötszáz oldalon 1936. pünkösdjére újból megjelenik. *Dr. Incze Gábor* ren-

dezi sajtó alá, *Dr. Ravasz László* püspök ír a könyvhöz bevezető tanulmányt. A könyv páratlanul olcsó áron, példányonként egy pengő hetven fillérért (melyben már a Csehszlovákiába való postai szállítási díj is benne van) lesz újból közkincsévé egyházunk tagjainak és a régi magyar irodalom iránt érdeklődőknek. Előjegyzéseket közvetlenül *Dr. Incze Gáborhoz* (Budapest, II., Török utca 4.) kell küldeni.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

239/1936. sz. Nagykapos, 1936. ápr. 17.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

A szlovenszkói országos antialkoholista egyesület bratislavai központja által ez évben ismét megrendező antialkoholista hét érdekében átiratot intézett az itteni hivatalhoz, amelyben ismételt felkéri a lelkészkar szives támogatását. Az országos antialkoholista hét 1936. május 10—17. között tartatik meg. Ez évi antialkoholista hét témája: az alkohol hatása a gazdasági és sportéletben.

A jelzett témához szükséges segédkönyvek és plakátok a bratislavai „Akademické nakladateľstvo”-nál Vajanského u. 6. beszerezhetők, ingyen.

Kérem lelkésztestvéreimet, hogy az általuk legalkalmasabbnak vélt és a helyi viszonyoknak megfelelő módon kapcsolódjanak bele a nevezett egyesület munkájába és támogassák népünk megmentését, anyagi és erkölcsi felvirágoztatását célzó terveit.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

257/1936. sz. Nagykapos, 1936. ápr. 17.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

A nyugdíj és ellátási illetmény kiutalása iránti kérvények bélyegilletéke ügyében a bratislavai országos hivatal 1936. február 25-én kelt 67877/6—1936. sz. átiratában a következőket közli:

„Értesíttem az ottani hivatalt, hogy a nyugdíj és ellátási illetmény kiutalása iránt gyakran bélyegtelen kérvények terjesztetnek be az országos hivatalhoz.

Hogy a felek — az illeték szabályzat nem ismerése miatt — ne legyenek kitéve azon veszélynek, hogy bélyegtelen kérvényük miatt büntetésben részesüljenek, figyelmeztetem a következőkre:

Az illeték szabályzat értelmében a kongrua-ügyben beterjesztett kérvények bélyegmentesek,

A pénzügyminisztériumnak 1928. december 18-iki 122205/28-V/16. sz. végzése értelmében a kongrua és a nevelési járulék kiutalása iránti kérvények és ezek mellékletei szintén bélyegmentesek.

A bélyegilleték alól a nyugdíj és ellátási illetmény kiutalása iránti kérvények nincsenek fel szabadítva.”

Az országos hivatal fenti átiratát tudomásulvétel és miheztartás végett közlöm.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

300/1936. sz.

Nagykapos, 1936. ápr. 21.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

Értesitem az esperesi és lelkészi hivatalokat arról, hogy az 1935. évi egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyve a püspöki hivataltól az összes egyházak és kerületi tisztviselők címére postán megküldetett.

Ezzel kapcsolatban felhívom lelkésztársaim figyelmét arra, hogy a jegyzőkönyv függelékében kinyomattam a gyülekezeti tagok egyháziatlan és a hithűségbe ütköző cselekményeinek és mulasztásainak kárhoztatásáról szóló *Szabályrendeletet*, amelyet a 88/1932. sz. kerületi határozat kötelezővé tett. Így most már azokban az egyházakban is, ahol az egyházi hivatalos lap példányait nem szokták megőrizni: a Szabályrendelet teljes szövege rendelkezésre fog állni az egyházak előjáróságainak. Nem mulaszthatom el lelkésztársaimat — a legkomolyabb felelősség terhe alatt — ismételt felhívni a Szabályrendelet utasításainak minden tekintet nélkül való szigorú alkalmazására. Erős a meggyőződésem ugyanis, hogy ez által sikerülni fog a lassu felőrlésünk érdekében megindított akciót ellensúlyozni, illetve hatástalanná tenni.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

A komáromi ref. egyházmegye esperesi hivatalától.

766/1936.

MEGHIVÁS.

Egyházi életünk jövője szempontjából nagy fontosságú kérdések megtárgyalására Komáromban 1936. évi május hó 5-én kedden délelőtt 10 órakor, a református egyház tanácsstermében értekezletet tartunk, melyre megbízatásból minden lelkésztestvéreimet, továbbá egyházi hatóságaink világi vezető és érdeklődő tagjait is szeretettel meghívom.

Búcs, 1936. ápr. hó 21-én.

Soós Károly esperes.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg s reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Református összefogás.

Református felfogás szerint az egyház a Szentlélek instrumentuma. Az Ige, aminek hirdetésével és életté tételével misszióját végzi, mindig egy és ugyanaz. Isten kijelentése változhatatlan. De az a világ, amelyikben a kijelentés, az Ige, az egyház és ennek missziója él, folytonosan változik. Változnak a nemzedékek. Bennük és velük a korok. Más-más kérdésekkel áll elő a kutató ember, a fejlődő életszemlélet, az uralomrajutó életfelfogás. Minél inkább tágul az ismeretek határa, annál jobban rajzik a felmerült kérdések sokasága. Azoknak, akik a kijelentésben elmerülnek, *azoknak, akik az egyház és az Ige szolgálatában részt vesznek, a maguk korában felmerült kérdésekre feleletet kell adniok.* A Krisztust keresőknek az Ő nevében és az Ő Lelkével utmutatást kell nyújtaniok. Az egyház története mindenkit meggyőz afelől, hogy akkor, amikor ez a kötelességteljesítés a Krisztus tanítványainak lelkét áthatotta, nemcsak az egyház, a Krisztus teste volt a maga belső ékességében és értékeiben bővelkedő, hanem a benne élő Lélek áldásosan hatott ki korukra is.

A mi nemzedékünk egy olyan kornak a szülötte, amelyben elhalványodott a keresztyénség kötelességteljesítése. Most nem keressük az okokat, hogy miért és milyen hatások következtében maradtak felelet nélkül és krisztusi irányítás nélkül a mult száz-

ad végén és ennek a századnak első tizedeiben felmerülő kérdések, különböző élet- és világfelfogások, ezek által megindított tömörülések és tömegjelenségek. Most csak azt a ténytet állitjuk a szemünk elé, hogy ezek megvannak, az egyházzal szemben állanak. Velünk szemben idegenek. Nemcsak a felfogásban, hanem maguktartásában is. A hatás, ami részükről bennünket ér, a mi közösségünkre kicsinyben és nagyban egyformán káros és ellensúlyozásra vár. Az a mulasztásunk, hogy az új jelenségekre azonnal nem reagáltunk s a ma kérdéseivel szemben a régmult környezetéhez, a régmult nyelvén, a régmult gondolatvilágával szóltunk, megmerevitette az organizációnkat és jelentőségében visszavetette a megnyilatkozásainkat. A jelen számára érdektelenné váltunk és értéktelenné váltunk. Minden habozás nélkül be kell ismernünk, hogy a mai idők megmozdulásai és új kollektívumai emiatt bennünket tudatosan mellőznek és számbaveendő tényezőnek el nem ismernek. Hogy ez így van, azt sok más mellékkörülmény is elősegítette. A világháború, Közép-európa térképváltozása, nemzeti jellegünk, kisebbséggé lételünk, elnyuló szétszórtságunk, elűtő neveltetésünk, új állami létünk, egységes látásunk és valódi egységgé válásunk hiánya mind, mind hozzájárultak ahhoz, hogy úgy az előlépésünk, mint az akcióképességünk hátrányosan befolyásoltta váljék. Nő-

velte ezt a friss demokráciának az a légköre, ami a történeti kálvinista demokráciával, amelynek pedig egyházunk szervezete és híveinek serege évszázadokon keresztül lelkes hordozója és meggyőződéses követője volt, mindjárt az új alakulás kezdetén ütközésbe került. Szinte ösztönszerűleg zárkózott el a szlovenszkói és kárpátaljai reformátusság azok elől a hatások elől, amelyek e más szellemű demokrácia termékei és kollektív jelenségei lettek. Így maradt előttünk és közöttünk fel nem használttá a mi új világunkban a mi régi demokráciánknak egy nagy értékű gyümölcse, amely atyáinkat a magyar nemzet történetében olyan jelentős tényezővé tette: a református hit és életközösség, a benne levő kölcsönhatás, ami egyuttal a közösségnek is és az egyénnek is mindig megtalálható erőforrás és védelem. Akkor, amikor a ma kérdéseire felelünk s a mai irányzatok által megteremtett kollektívumok között mai formában, mai feladatkörben és mégis történeti hűségben *a mi reformátusságunk új kollektívumát* életre hívni és munkába állítani igyekezünk, kötelességünk rámutatni arra, hogy ez az új kollektív összefogás, mint önkéntes szolgálatvállalás, milyen belső tartalommal, micsoda kollektív lélekkel jelentkezhetsz a mi nemzedékünk életében.

Minden kollektívum értékét az határozza meg, hogy milyen alapgondolatból, milyen célra, minő elvekkel és minő eszközökkel tevődik össze. Ereje és működései lehetőségé akkor van biztosítva, ha mindezek összhangban vannak benne. Ekkor biztosítják nevelő hatását is úgy az egyénre, mint az egész közösségre nézve. Számbavehető közéleti tényező is csak ekkor válik belőle.

A mi szlovenszkói és kárpátaljai reformátusságunk ugyanis mint egyházi szervezet, ugyanis mint a hívők közössége, *azonos alapelveken épül*. Egyháztagjaink mindenütt ugyanazon hitelveket tanulták, tanulják és vallják. Ugyanazon elkötelezettségeket kapják. Egyéni és közösségi életcéljukat ezek határozzák meg. Tevékenységüket és ennek eszközeit is ezek szerint vállalják és válogatják. Szükséges, hogy ezek közül egyikre és másikra a kollektívum előhívása, fenntartása és életiránya szempontjából reámutassunk.

Isten szuverénitása a legelső alapvető tételünk. Isten csak szuverén lehet. Szuverénitását semmi sem gátolhatja. Szuverénitását meg sem is osztja. Mindenben fenntartja. Ezt a feltétlen uralmat mi reformátusok valamennyien elismerjük. Előtte valamennyien meghódolunk. Az Ő mireánk néző és a Krisztusban nekünk kijelentett akaratát az életünk törvényének tartjuk. Ebben egyek vagyunk.

Krisztus a lelki vezérünk. Az Ő lelki országának élünk. Isten szuverén vezetése Ő rajta keresztül érkezik el hozzánk és érvényesül bennünk. *Krisztusban és Krisztus által új életet nyerünk*. Mindezt nem az ember kiküzdéséből és érdeméért, hanem az Isten kegyelméből vesszük. Ezzel a végtelen kegyelemmel szemben a magunk kicsinységét és semmisségét mindnyájan érezzük.

Isten Lelke immanens hatalom közöttünk és bennünk. Ez a Szentlélek adja, őrzi és világosítja meg a nekünk szóló isteni kijelentéseket. Ugyanakkor amikor a Szentírásan keresztül az Ur kegyeseiben nyilatkozik, vagy az Isten kijelentett akaratával rendelkezik, *az Isten elválasztott gyermekeiben benső bizonyosságot tesz az örök isteni rendelkezés idői és egyéni aktualizálódásáról*, az Ige nekünk szólásáról s ebben a mennyei Atya elhívásáról. Egyénenként így nyilatkozik meg bennünk a lelki és hittestvéri közösségünk.

Hitünk a gyermek *bizodalmas* hite a szuverén, de jóságos Atyában, ragaszkodás az életünk megváltó Krisztusához, ugyanis mint életeszményhez és hűség a Szentlélekhez azzal a gondos vigyázattal, hogy ennek hatása meg ne oltassék közöttünk.

Hitre nevelésünket a családban és az élő Isten anyaszentegyházában, mint az Istentől rendelt környezetben vesszük. *A közönséges keresztyén anyaszentegyházat Isten rendelésének és a Szentlélek instrumentumának ismerjük. Annak egységét soha szemünk elől nem tévesztjük*. Mint reformátusok magunkat és gyülekezetünket csak úgy, mint a világ különböző részén alakult országos református egyházakat ennek tagjaként látjuk és valljuk. Ebben való közösségünket úgy a római és görög katolikus, mint a görög keleti egyházakkal is — még ezek esetleges

tiltakozása ellenére is — fenntartjuk és hirdetjük. Az egész keresztyénség valódi értékeit, bárhol találjuk, megbecsüljük és tiszteletben tartani igyekszünk. Isten munkaeszközeinek valljuk az apostolokat s az ugyanazon Lélek által vezetett egyházi atyákat csak úgy, mint a reformátorokat. Egyházunk a Krisztus egyháza. Története az egész keresztyénség története. Benne a reformáció — annak ami krisztusi, — következetes keresése és érvényesítése. El kell ismernünk, hogy az egyetemes keresztyén egyházban a reformáció óta is minden felekezetben fennáll a különbség az Isten akarata szerint élő igaz emberek és a névszerint való keresztyének között. A látható egyházak nagy tömegeiben, az erre kiválasztott egyénekben láthatatlanul itt él az a folyamatos élet, amely minden nemzedékben a Jézus Lelke által vezetett teste volt a keresztyén egyháznak. Megkülönböztetünk azért látható és láthatatlan keresztyén egyházat. Minden keresztyén egyház munkájának csak egy célja lehet, hogy a látható egyház tagjait a láthatatlan közösségbe segítse és a láthatatlan egyház isteni erejét érvényesítse a láthatóban.

Történeti tény, hogy az egész keresztyénség egyes felekezetei között fennálló válaszfalak nem a Krisztus parancsából és nem a krisztusi élet folytatásából emeltettek. A Krisztus Lelke által való legyőzetésük és ledöntetésük egyetemes keresztyén és egyetemes emberi érdek.

A mi református egyházunk úgy indult, hogy az ősi keresztyénség tisztaságának követelését állította az egyén elé és az egyház elé. Különös nyereségkép számolhatjuk el, hogy a keresztyénség tisztaságáért küzdő református egyházunk *tagjainak karakterét* az előttünk álló feladat úgy magánéleti, mint közéleti viszonylatban kedvezően befolyásolta és alakította. Az a megmozdulás, amely a református kollektívum egyházi és minden egyéb nyilvános közéleti megnyilatkozását is keresi, mindegyik vonatkozásban így kíván együttműkölni és hatni a Lélek egységével a békesség kötelékében.

A református kollektívum *egyéneinek magatartását*, mint természetes következményt a fenti alapelvek határozzák meg. A református ember engedelmes gyermeke az Istennek. Hűséges követője a bűnéből meg-

váltó és felszabadító Krisztusnak, aki egyuttal életeszménye is és akivel titkos benső egysége a hite kezessége. Isten Lelkének tanácsát keresi, amikor imádkozik, amikor Írást olvas és amikor a munkáját tervezi, kezdi és végzi. Teljes életfolytatásában minden feladatában az ő egyháza, mint lelki közösség, segíti és védi. Ezt a segítséget és védelmet a helyi gyülekezet közvetlenül érezteheti.

Az egyén ilyen önátadása azonban egyáltalában nem passzivitás, hanem a legtermészetesebb aktivitás. A neki megjelenített kegyelmet senki sem teheti hiábavalóvá, mert aki tudna jót cselekedni és nem cselekszik, bűne az annak. A református embernek ez az erkölcsi értékbeállitottsága a lelkiismeretét nagyon érzékennyé teszi és a Krisztustól nyert új életminőségében cselekvésre ösztönzi. Cselekvésre az életeszmény irányában.

Már az itt érintett néhány alapelv és ennek gyakorlati következménye és szemlélete mindenkit meggyőzhet arról, hogy a reformátusság annyira termékeny, megnemesítő, sőt megszentelő gondolatot és ezáltal való elkötelezést hordoz magában, hogy kollektív megnyilatkozása nemcsak hogy kívánatos, hanem éppen elengedhetetlen. Ez a kollektív megnyilatkozás pedig nem maradhat kizárólagosan az egyház életében. Nem véka alá való, hanem, hogy világoljon. Erre a benne rejlő kegyelmi ajándékoknál fogva alkalmasnak kell lennie és alkalmasnak kell keresnie. Az egyénei számára benne rejlő erőt és védelmet úgy az összesség, mint az egyének érdekében ki kell fejtenie és intézményesen kiépítenie. A mai idő szociális, gazdasági, kulturális, világnézeti és politikai kérdéseire tényekben kell felelnie. Ezekről az oldalakról jönnek a ma kérdései. *A kollektívumok a ma keretei.* Ezekben és ezekkel indul a mai társadalmi munka. Ezekben történik az ideák termelése, megragadása, kipróbálása, gyakorlatba átültetése, vagy félredobása. Ezek lettek az elvek hordozói, propagálói s velük és általuk a modern keretek kiépítői és a bennük rejlő tendenciák érvényesítői. Jelentkezésük és tagozódásuk korunk társadalmába mélyen beágyazott. Jelentőségük éppen tömeghatásuknál fogva több esetben meglepően megváltozott.

Bármennyire megkéstünk is kollektív fellépésünk szükségességének felismerésével, el mégsem mulaszthatjuk, mert ez nemcsak a korunk igénye és követelése velünk szemben, hanem a *Lélek indítása is* egy magasabb köteleltségfeltétel, a reánk bízottak megőrzése, továbbadása, az Isten ügye szolgálatának érdekében.

Ezt a mi szükséges megmozdulásunkat „*Református összefogás*” és nem „*Református Akció*” névvel indítjuk utjára. Nem akarunk félreértéseket. Nem akarjuk, hogy a Actio Catholica ellenlábásának tekintsenek bennünket. Mi az Actio Catholica-ban nem tudjuk és nem akarjuk látni az ellenségünket. Mi párhuzamosan akarunk együttthaladni vele, mert egyformán erre kötelezi mind együnköt a megmozdulásunk krisztusi jellege. Ez a „krisztusi jelleg” a Katholikus Akciónak a vezetők részéről adott megjelölése és minősítése. Bennünket meg az alapelveink, a történelmi tradíciónk s a bennünk élő keresztény eszményünk köteleznek ennek a jellegnek kidomborítására és szolgálatára. Egyik sem állhat a másiknak utjába addig, amíg ezt a jellegét magáról le nem rázta. Nem egyiknek, vagy másiknak kizárólagosságában, hanem megértő és üdvös együttműködésében nyilatkozik meg a Krisztus királysága.

„Református Akcióról” meggondoltan nem is beszélhetünk, mert erre nincs meg a szervezetünk. Teljesen másként áll ez a római katolikusoknál. Az Actio Catholica jelentkezése hosszú évek során végzett előkészítő munka eredménye. A meglévő és fölkészített szervezet öntudatos és határozott megmozdulása akciót jelenthet. Nálunk azonban még az első lépés is hiányzik, a határozott egyet-akarás és ezen az alapon az öntudatos és cél-tudatos összefogás. Ezért kell itt kezdenünk a dolgot. *Komoly magunkbaszállással helyt kell adnunk a Lélek kollektívumot teremtő erejének*, a kollektívum szervezett kiépülésének s az elvben és törvényekben már régen meglévő, de gyakorlatban még nagyon is hiányos *önkéntes szolgálatunk megelevedésének*.

A múlt idők fegyvertárát nem szükséges felhánynunk azért, hogy abból akár a testet, akár a lelket szorító béklyókat kutas-

sunk elő s ezekkel a régi idők szellemét idéz-gessük, hanem a Lélek hatalmával, mentő és védő erejével kell a felszabadulás útján te-lítettünk, védelmet, erőt és biztonságot ilyen módon nyernünk. A nekünk szükséges összefogásra nagyszerű példákat nyújt a történe-lem. Csak kettőt említek. Ezékiel organizá-tori munkáját és ennek eredményét Babylon-ban. Azután a hugenották szervezetét a refor-máció korában. Egyiket sem kell pontosan másolnunk. De mindegyikben sok van, amit a mi időkben is meg lehet csinálnunk. Előttünk sem lehet elhanyagolható feladat a mi *kisebbségi magyarságunk ügye* és nem lehet kigunyolt és megcsufolt a *testvéreink hite és egyházunk*, mint ezeknek történelmi erőssége. Ma mindezek fájó tények és meg-mozdulásra készítő köteleltségek. Ennek a *megmozdulásnak békés, de lelkes összefo-gásnak kell lenni s a magunk revíziója el-végzésével életre kell kelni*. A magunk revi-ziójának mostani elernyedtségünkkel szem-ben a békés megerősödést kell keresni. Az új élet új követelményeit figyelembe venni. Az elmélyített hitéletet elevenné tenni. Az önkéntes szolgálatot örömteljesen végezni. A mi szuverén Urunk előtt való meghódolás-ban és engedelmisségben minél teljesebbé lenni. A református összefogásnak mindezek olyan elemi létfeltételei, amely nélkül egy ilyen kollektívumra szervezkedés és meg-mozdulás célját nem érheti. Ezeknek az alap-ján minden elképzelhető tisztességes keret kiépülést nyerhet és az ezt kitöltő munka se-hol sem ütközhetik elháríthatatlan akadályba.

Hogy megmozdulásunk reális alapon épülhessen fel figyelembe kell vennünk Szlo-venszko és Kárpátalja legutóbbi népszámlá-lásának mindazokat az adatait, amelyek ezt közelebből érintik. Ebből a célból a két tar-tomány *járásainak statisztikáját* adjuk az összlakosság, a magyar nemzetiség és a refor-mátus vallásuk számában.

* * *

SZLOVENSZKÓ.

Járás neve	összlakossága	magyar	református
Ujbánya—Nová Baňa	33756	146	14
Bánóc—Bánovce nad Bobravou	35343	65	16
Bártfa—Bardejov	39593	156	18
Pozsony város—Bratislava mesto	123844	18890	1427
Pozsony vidék—Bratislava vonkov	61149	4052	234
Brezno—Brezno nad Hronom	49387	204	59
Besztercebánya—Banská Bystrica	44727	489	83
Vágbeszterce—Považská Bystrica	26931	12	4
Nagybícse—Velká Bytča	28612	1	6
Csadca—Čadca	44279	18	2
Ógyalla—Stará Ďala	53046	36940	8811
Feled—Feledince	33808	25195	9713
Galánta—Galanta	67698	41477	776
Gölnicz—Gelnica	28663	395	157
Girált—Giraltovce	18817	73	50
Galgócz—Hlohovec	43516	280	66
Homonna—Humenné	23903	109	103
Királyhelmece—Kráľovský Chlumeč	40161	29832	15113
Ilava—Ilava	25'68	95	10
Kékkő—Modrý Kameň	35786	11023	65
Nagykapos—Velké Kapušany	20557	11314	6736
Késmárk—Kežmarok	31880	279	86
Komárom—Komárno	66144	53154	15833
Kassa város—Košice mesto	70117	11504	2268
Kassa vidék—Košice vonkov	57833	3546	5193
Körmöcz—Kremnica	29534	176	44
Korpona—Krupina	48056	17279	175
Alsókubin—Dolní Kubin	20896	15	16
Léva—Levice	45032	12190	6124
Lőcse—Levoča	26753	372	70
Ólubló—Stará Ľubovňa	23205	47	8
Losonc—Lučenec	76918	18586	659
Malacka—Malacky	50756	231	26
Túrócszentmárton—Turčiansky Sv. Martin	64091	271	88
Mezőlaborc—Medzilaborca	20472	23	22
Kiszucajhely—K. Nové Mesto	31718	7	1
Vágujhely—Nové Mesto nad Váhom	43517	149	12
Nagymihály—Michalovce	50238	2865	4834
Liptószentmiklós—Liptovský Sv. Mikuláš	54539	174	50
Modor—Modra	37099	983	57
Szepsi—Moldava nad Bodvou	31368	16737	5202
Aranyosmarót—Zlaté Moravce	37223	3653	58
Mijava—Myjava	25819	31	41
Námesztó—Námestovo	28980	7	2
Nyitra—Nitra	78578	10762	144
Párkány—Parkan	49584	39483	6235
Póstyén—Piešťany	42076	212	38
Poprád—Poprad	27857	418	96
Eperjes—Prešov	64262	1130	188
Privigye—Prievidza	67870	434	90
Puhó—Puchov	30840	36	12
Rőcze—Revuca	22259	2094	725
Rozsnyó—Rožňava	42904	14767	5246
Rózsahegy—Ružomberok	39043	85	34
Kisszeben—Sabinov	40159	230	83
Szenc—Senica	34483	46	19
Szkalica—Skalica	33787	57	17
Szina—Snina	32814	35	17

Rimaszombat—Rimavská Sobota	46465	6278	2387
Szobráncz—Sobrance	26632	323	3832
Dunaszerdahely—Dunajská Streda	45075	39070	5966
Sztropkó—Stropkov	30099	58	40
Vágselye—Šala	51450	28431	8152
Somorja—Šamorin	35682	27030	739
Selmecbánya—Banská Štiavnica	22433	329	50
Nagytapolcsány—Topolčany	63582	285	26
Tornalja—Tornaľa	22187	11701	7318
Terebes—Trebišov	47417	3533	5041
Trencsén—Trenčín	52241	320	53
Nagyszombat—Trnava	74023	1096	109
Trsztená—Trstená	16147	6	4
Igló—Spišská Nová Ves	37203	777	140
Szepesófalú—Spišská Stará Ves	9378	29	6
Verebély—Vráble	35991	9208	2883
Varannó—Vranov nad Topofou	29425	105	149
Érsekujvár—Nové Zámky	62740	19625	688
Zólyom—Zvolen	56262	333	61
Zseliz—Želiezovce	30754	24164	10826
Zsolna—Žilina	72191	456	74

A szlovenszkói reformátusok száma összesen . 145820

KÁRPÁTALJA.

Járás neve	összslakosság	magyar	református
Beregszász—Berehovo	63143	42321	31444
Nagyberezna—Veľky Berezny	29197	110	52
Huszt—Chust	71311	4746	3260
Ilosva—Iršava	52621	1799	1371
Munkács város—Mukačevo mesto	26101	5561	1429
Munkács vidék—Mukačevo vonkov	83308	10549	9433
Perecseny—Perečín	24399	263	81
Rahó—Rachov	60862	5834	249
Nagyszőlős—Sevluš	71004	14701	9824
Szolyva—Svalava	54459	879	442
Técső—Ťačovo	79419	3163	2081
Ungvár város—Užhorod mesto	26675	4499	1106
Ungvár vidék—Užhorod vonkov	47559	14946	10043
Ökörmező—Volovó	35226	101	18

Kárpátalja reformátusainak a száma összesen 70833

Az összes reformátusok száma a két tartományban: 216633

Ez a szám bár nem nagy, de mégis elégséges ahhoz, hogy kollektív fellépésre kifelé alapot és jogot adjon, befelé pedig, hogy összefogásra buzdítson. Még pedig alkotó összefogásra. Azoknak a feladatoknak a sokasága, amelyek mint korszerű feladatok állanak előttünk, annyira szétágazó, hogy most a kezdő lépéseknél csak rövid vázlatot rámutatást végezhetünk ezek egyikére és másikára. Szempontjaink kulturális, gazdasági, szociális és közéleti vonatkozásúak.

Az itteni magyar reformátusság kulturá-

lis tevékenysége eddig csaknem kizárólag a meglévő iskolák fenntartására és ezek szükségleteinek az ellátására szorított. Tények mutatják, hogy ezt sem végezhetette kielégítően. Több iskolánk veszett el a magárahagyatottság miatt. Egyelőre még meg nem számolt azoknak az iskoláknak, vagy egyes helyeken osztályoknak száma, amelyekből kedvező ígéretek és segedelem juttatások mellett a magyar gyermekeket átédesgetik a szlovák, vagy más kedvezményezett iskolákba.

A református összefogásnak itt mindjárt

nyilik egy védő és biztosító munkája. Amire most egy kicsiny gyülekezet erőtelen ahoz, ha legalább is 200.000 magyar ref. ember keze nyomán valami segítségül mehet.

Egyes iskoláink szenvednek a hatóságok előtt való kedvezőtlen beállítás miatt. Esetenként teljesen méltatlanul. Ha van kollektívum, amelyik a jogorvoslatot magáévá teszi és azt minden oldalon sürgeti, ennek a bajnak orvoslását hozhatja.

Vannak református iskolák különösen Kárpátalján, amelyekben az államtól kért tanerőül nem református küldetett. A kollektív fellépés ez irányban is segíthet. A hivatalos egyházi segélyezés körén kívül sok oly felbuzdulás jelentkezik, ami a kollektívumra támaszkodva sebeinket gyógyíthatja.

Középiskolánk nincs. Középiskolai internátusunk befogadó képessége kevés. A tanuló ifjúságunk egymáshoz nem kapcsolódik. Ez okból hittestvérei iránti érdeklődése nem fokozódik. Az életbe kikerült ifjúságunk ezért marad el az egyháztól és az egyházi munkától.

Főiskolásaink annyi idegen hatás alá kerülnek s ezekben annyira elvesznek, hogy egyesek a reformátusság számára többé elő sem kerülnek. Velük feltétlenül fel kell venni a hittestvéri, meleg kapcsolatot.

Közép- és felsőiskolás ifjúságunk számára s köztük a kapcsolat fenntartására tájékoztatóul lapot kell indítani. A lapnál nem szabad versenyre gondolnunk, csak azt kell megkezdenünk, amit fenntarthatunk.

Falusi ifjúságunk számára a gyülekezeti szervnek, minő egy Kálvinkör, kell a tömörítést a kezébe venni. A gyülekezeti szerveknek egybeszervezkedni s mint az egyetemes egyház ilyen munkaágának az Y. M. C. A. világszövetségének csehszlovákiai tagozatát képező „Y. M. C. A. Csehszlovákiában” című egyesületnek, — mely itt az egyebütt működő nemzeti bizottságoknak a hatáskörét tölti be —, együtt a nagy egésznek, tagul lehet jelentkezni. Ezt különösen azoknak a figyelmébe kell ajánlanunk, akik a világszövetséggel kapcsolatos Keresztyén Ifjúsági Egyesületi munkát indították egyházunk területén. Eddigi hivatalos elbírálás szerint ily különálló egyesületek az „Y. M. C. A. Csehszlovákiában” című országos egyesületbe be-

lépésre kötelezettek. Azonban ugyanaz a munka, ugyanazokkal az eszközökkel és ugyanazokkal a módszerekkel a Kálvin körökben is teljesen elvégezhető s ezeknek kötelékében, mint azt a csehtestvér egyház hasonló gyülekezeti szervei és a skót egyház ugyanilyen szervei tették: a belépést a nemzeti központba kollektíven végezték, ez a magasabb egység ezt itt is teljesítheti. Itt a kollektív munka egymást is jobban gyámo-lítja és a kollektív megnyilatkozás a jelentőséget is felfokozza.

Gondolnunk kell arra is, hogy a sokoldalú kártékony hatástól ifjúságunkat mi módon tudjuk megóvni. Közös tájékoztatóul itt is ifjúsági lapra van szükségünk. Elő kell teremtenünk a kedvező feltételeket s jobb szerényen pótolni a feltétlenül szükségeseket, mint nagy igények szolgálatába bocsátkozva elveszíteni az összes lehetőségeket. Ez a lap volna hivatva arra is, hogy ifjúságunk látókörét ne csak az egyházon belül, hanem minden művelődési irányban szélesítse. Az egyetemes kulturát közöttük terjessze.

Református leányköreink, ha mindenütt megalakulnak, kollektíven szintén összefoghatnak. A korábbi konferenciák feljúlhatnak. Indításokat adhatnak. Velük kapcsolatosan, vagy egészen önállóan kisebb kurzusok, vagy továbbképző tanfolyamok indulhatnak, a betegápolási, a gyermekgondozási kurzusok, háztartási, varrás és kézimunka tanítási tanfolyamok, vagy időszakonkénti előadások kertészetről, gyümölcsstermelésről, baromfitenyésztésről, tejkezelésről, befőttek készítéséről stb. Ezekkel kapcsolatosan számukra több kereseti lehetőség is nyílhatik, aszerint, amint a nagyobb kollektívum szükségleti cikkeit egyik, vagy másik területen összefogva előállítani és szállítani képesek.

Ugy a református ifjúság, mint a református leányok, ha a 8-ik osztály végeztével a nyert ismeretek birtokában és a konfirmáció hatásában az életbe kilépnek, a fenti tagozatoknak buzgó, munkás tagjai lehetnek.

A felnőtt férfiaink és asszonyaink a református összefogás iránt erősen fogékonyak. Erről erős bizonyosságot adtak már a közelmúltban. Ahol ennek gondolata előterjesztést nyert, mindenütt tetszésre és elfogadásra

talált. Semmi kétségünk sem lehet az iránt, hogy amikor ez az egész vonalon megtörténik, a kollektivum e lelki szükséglet folytán hamarosan megszületik. Egy református családi lap ennek az öntudatosítását és a szolgálatát áldásosan végezheti és a mi reformátusságunk körében sok olyan hiányban pótlást nyújthat, ami eddig fájdalmas nélkülözésekre vezetett, most pedig az összefogásban új utak és módok felfedezésével jelenthet eredményeket is. Ezekre később reámutatunk.

Kivánatos volna, hogy kulturális célra mindenütt rendelkezésre állhatna akár egy „gyülekezeti kulturház“, akár pedig egy „gyülekezeti otthon“. Kisegítőül azonban nagyon jó a felekezeti iskola is. Egyes alkalmakkor a templom is, mert hiszen a református kulturmunka Isten jelenlétét mindig maga mellett tudja és mindenütt elbirja. Előadások a történelem köréből. A kultúra minden olyan ágáról, ami iránt érdeklődést tanusítanak, ezek mindegyikében elférnek. A külön *kulturházak* építése az ünnepély tartások költségeinek megtakarításával csábit, de akik csak ezzel a cézzal létesítik és a gyülekezetük érdekét nem tekintik, a lényegesebb áldozatukat homokba, vagy bozót közé vetik. A szelek, vagy a ragadozók könnyen elvihetik.

Ez a magunk falai között maradás nem elzárkózás. A református összefogásnak egyetlen valódi kulturtényezőt sem szabad figyelmen kívül hagyni. De hogy ki mit hoz, azt meg kell vizsgálni. Azok, akik a *közművelődést* szolgálják és ennek az értékeit hozzák, mindig szívesen látott vendégeink. A magunk kultur embereit ezeknek mi szívesen bocsátjuk rendelkezésükre. Minden utat és módot megkeresünk és felhasználunk egy magasabb és nemesebb kulturális nivó elérhetésére. Statisztikánk megmutatja, hogy melyik járásokban éri el a reformátusság azt az arányszámot, amelynek alapján a *járási közművelődési egyesületekben* való közreműködést joggal megkivánhatja és ezekben a maga funkcionáriusait delegálhatja. Ugyancsak ez a lélekszám arány az egyesület tagjai között szereplők révén válogatás eszközzésére jogosít abban az esetben is, amikor ez a közművelődési egyesület, vagy ennek a választmánya idegeneket, vagy idegen

hatásokat akar megszólaltatni s rajtuk keresztül a mi felfogásunkkal ellentétes irányítást adni. Ezt nem a hatóság intézményével szemben, hanem az ugynevezett kulturtörtetők, vagy álkulturával mázoltak betolakodása ellen kell megjegyeznünk. Mihelyt a református összefogás a fejlődésnek az első fokára elérkezik s a kollektivum jelentkezik, azonnal megállapodást létesít mindazokkal *az elismert magyar kulturegyesületekkel*, amelyekből kulturális munkája tekintetében bármiképen előnyös támogatást nyerhet.

Sulyt kell helyezni arra, hogy a legszükségesebb tudnivalók akár a magánélet, akár egyházi, vagy egyéb közélet teréről minden egyes családnál kéznél legyenek. Erre nézve a legalkalmasabb egy *református nap-tár* kiadása, amelyet oda kell juttatnunk minden egyes református család asztalára.

Kulturális feladataink határozott és céltudatos *egyházpolitikát* kívánnak tőlünk. Ennek megfelelő új törvényes intézkedéseket. A széttagolásunkból eredő maradi nehézségünk s a közigazgatás tultengésében való alámerülésünk arra kötelez bennünket, hogy a *gyülekezet ősi, eredeti önállóságát jobban megbecsüljük*. Az egyházkormányzásból kiveszett bizalmat a helyére visszaültessük. Hívek és lelkészek, gyülekezetek és felsőbb hatóságok a Krisztus szolgálatában *csak a bizalom talaján* állhatnak. Egyébként minden magasabb érdeknek Judásává válnak.

A bizodalmas hit bizalmat teremt az egymásért való munkában. *Óriási felszabadító erő* lakik benne, amelyiknek nincs emberi mértéke. Ott ahol kiveszett, isteni lehetőségek sülyedtek el benne. Krisztus nem káplárokat állított az apostolokban. Tőlük még a botot is eltiltotta, nemcsak a pásztorbotot, hanem a furkósbótot is. Ezt ma papirosból is csinálják és a betürágásból is előállítják. Pedig de nagy igazság az még az egyházi bürokráciában is, hogy a betü megöl, a Lélek pedig megelevenít. *A sablon is öl*. Az élet nem a kaptafán készül. Az életkörülményeink is mások. Bizony másnak kell lenni a megértésünknek is, a viszonyok követelte munkánknak is, az ezekből fakadó vállalkozásunknak is, a megmérettetésünknek is. A hűséget nem a kalendárium méri.

A csehszlovák törvény előkészítési bi-

zottság egyik kiváló tagja találóan jegyezte meg, hogy fölségesen szép elveken épült fel a református egyház alkotmánya, de a törvény egyes rendelkezései lépten-nyomon azt mutatják, hogy ezeket *nem az alapelvekben járó emberekre szabták*. Igaza van. E rendelkezések nagy része a politikai közigazgatás paragrafusaiából van áttalálkozva. *A lelket eltakarja a paragrafus*. Erre az új törvényalkotásnak is rá kell ébrednie.

Gyülekezeteink önállósága, nyelvi, nemzeti és kulturális természetes kapcsolata, valamint a közelség és a távolság figyelembe vételével szükségessé vált államterületi beosztása még egy másik megfontolás elé is elvezetett bennünket. Ezt az egyetemes konvent meglátta és teljes mértékben honorálta. Sok tekintetben rajta áll, hogy életre váltsa. A régi rendezett tanácsú városok gyülekezetei, a volt törvényhatósági városok gyülekezetei és a püspöki székhelyek a szabadabb mozgás és a nagyobb erő kifejtés céljából szükséges, hogy *az egyházmegyei közigazgatás alól kivétsenek*. Az egyházmegyék ilyen határáttörését először a politikai határok felállítása végezte. Azután jött a IX. t. c., amely a szlovák egyházmegyét ezen alapon létesítette. A konvent csak következetes lépést tesz, amikor — a volt erdélyi mintára — ezeknek a gyülekezeteknek idevonatkozó kérelmét honorálja s úgy a saját hatáskörében, mint a zsinati előkészítésben a régi mintának megfelelő mai kortünetek között, — mintegy nosztrifikálja. Ennek különösen a református összefogás érdekében van nagy jelentősége. Háttha még sikerül közöttük a szorosabb kapcsolatok megteremtése. Ezek mint nagyszerű helyzeti energiával bíró kulturcentrumok, amelyek geográfiai is megfelelő eloszlottságuk, a területi átfogásban és a kulturfeladatok megoldásának elősegítésében ilyenképen kiválóan alkalmas eszközökké válnak. *Ez esetben a kivétel az egyetemes szolgálat teljesebb voltát jelenti*. Az egyházmegyékre nézve pedig azt a megkönnyebbülést, mellyel sok hiábavaló vitától szabadulnak a meg nem értett, vagy a megérteni nem akart helyzetek felletti szalmacsépeléstől. Az 1904. évi egyházi törvényünkben lehetetlen föl nem ismerni azt, hogy ennek a revízióját vezető zsinati

tagok legnagyobbbrészt esperesek voltak. Az esperesi jogarra sokszor rá gondoltak. Ennek következtében akkor is és azóta is sok mindent agyonnyomtak, ami üdvös megmozdulás volt és az egyház érdekében állott. Azonban azt is el kell ismerni, hogy az így megteremtett jogkörrel s ahhoz való avatott kezekkel sok előnyös megoldást lehetett találni. Az egyház szempontjából azonban az *esperesi és püspöki jogkör között az egyensúlyt* ezután kell megtalálni.

Mind a két szlovenszkoói zsinatunk törvényhozása elé a kormányképviselő kormánybiztos részéről egyik alapprincipiumul az állítottatott oda, hogy az egyház törvényalkotása a *magá tagjainak állampolgári jogait semmiben sem csorbíthatja*. Ezt a zsinat elfogadta. Szükséges volna, hogy a hatósági szabályrendeletek is szem előtt tartanák s akár a fegyelmezés, akár a jogszolgáltatás terén félre ne tolnák. A református összefogás egyik nem utolsó feladata lesz e tekintetben *az összehangolás*.

A szlovenszkoói pozsonyi zsinat a szlovák egyházmegye törvénybeiktatásával megállapította ennek nemzeti karakterét s ugyanakkor hallgatagon elismerte a törvényben megnevezett egyházakon kívül levő többi egyháznak *magyar nyelvű és magyar nemzeti jellegét*. A vegyes nyelvű gyülekezetek hová tartozandóságának kérdését egy kiküldendő bizottságra bízta. A vegyes nyelvű egyházak híveinek lelki gondozását pedig, kölcsönös megegyezés feltételezése mellett, az ebben érdekelt illetékes lelkészekre bízta. Az időközben megalakult Szlovák Kálvinisták Szövetsége ez irányu tevékenységét már megkezdte. Az idevonatkozó magyar misszió a magyar nyelvű hívek érdekében szintén időszerű és a tiszáninnyi református egyházkerület feladatának békeszerető és jóakaratu, mindenekfelett krisztusi támogatója lehet ebben a református összefogás önkéntes szolgálata.

A VIII. t. c. amikor a gyülekezetek belső építéséről intézkedik, nagy súlyt helyez a *lelkésztestületekre*. Egyházközségeinknek a határmentén való széttagoltsága miatt ezekben kellett biztosítani a magyarországi ORLE itteni munkájának szétparcellázását és az egyetemes lelkészgyűlésben való összefogását.

A mi időnkben szükséges megfontolás nyilatkozik meg ebben az intézkedésben. Szabad testületek egységbe fonódó munkája és a hivatalos egyházzal vállvetve dolgozása. Ezt a még gyakorlatba be nem állított törvényes korporációt ma még a *lelkészértekezletek* helyettesítik. Ezekhez kell tehát fordulni azoknak, akik a református összefogást és a kollektív munkálkodást mindannyiunk javára óhajtják, hogy az itt adott programm körvonalait a maguk körében minél előbb megmegvitassák és a rájuk vonatkozó észrevételeiket tudassák. Amennyiben szükségesnek látják és felkarolják, ez önkéntes szolgálatban való részvételüket *a többi egyházmegegység lelkészértekezetének is tudomására hozzák.*

Egyházpolitikánkban számottevő dolog az állam anyagi segítsége. Államsegélyeink kérdésében az egyház hivatalos hatóságai foglalkoznak, de mennyivel könnyebb a dolguk, ha egy számban megjelölhető élő és *mozgó kollektívumra* hivatkozhatnak. Itt pusztán az *adócsökkentési segélyt* kell érintenünk, amint ez nagyon sok gyülekezetet és igen sok egyháztagot érint. Ez bármint veszszük is nagy Magyarországon egyik lépés volt a 48. XX. kerettörvény realizálására. Állítsuk mellé azt a csehszlovák kormány principiumot, hogy állampolgári jogaiban senki meg ne csorbitassék, — rögtön látjuk, hogy az adócsökkentési segély alábbszállásával, ha nem is a jogunk, de a törvényes igényünk sokat csorbított. Ez a segélynyújtás elismerése volt annak, hogy a magyarországi reformátusság egyházai és iskolái fenntartásában az állam többi polgáraival szemben jelentékeny mértékben tulterhelte és a szentesített III. t. c. értelmében állami visszatérítést joggal igényelhetett. Akkor, amikor a csehszlovák állam ezt itt is tovább folyósította s a Legfelsőbb Közigazgatási Biróság törvényünk érvényben lételet kimondó ítéletével e jogos igényünk itteni törvényes alapját fenntartotta, tulajdonképen a *jogutód a jogigény állandóságát biztosította.* Ha az igénylő mellett a kollektívumot is látja, akkor tisztultabb lesz a közéleti látása, vagy pedig erőteljesebb a közéleti vádja.

Szakiskoláinkat itt csak megemlítem. Ezek eleget beszélnek önmaguk. A reformá-

tus kollektívum első jelentkezése volt a felállításuk és fenntartásuk. A theologia 10 esztendeje a ráért némaság ideje volt. Kifelé nem szólhatott, csak belül dolgozhatott. Sajnos, hogy kevés kivétellel az, aki róla beszélt, csaknem mind félrebeszélt. Megnyugtató volna, ha a magyar református közvélemény most úgy ismerne reája, hogy *ez a református összefogás előkészítő iskolája.*

A református kollektívum egyik mozgékony szerve lehet a régi időkből fennmaradt *legáció intézménye.* Különösen nagyobb számu theologus hallgatóság mellett. A gyülekezetek széles ünnepi közönsége előtt szolgálhatják az ünnepről-ünnepre megújuló *közvetlen kapcsolatot.* Mégpedig nemcsak mint a szeminárium küldöttei, hanem mint a kollektív munka új indításának, vagy éppen beszámolásának hírnökei. Az, hogy ezt egy gyülekezet körében az Isten előtt és a katedrában végzik, szent elkötelezés az egész életükre, hogy e krisztusi összefogás értékeit a szívükre veszik és egész életükön át Isten és ember előtt való felelősséggel érvényesítik. S minden ünnepi alkalommal a gyülekezeteket közös gondolatokra vezetik s az egyház lelki egységét, a hivek önkéntes szolgálatát ez új kollektívum közös Urára és ennek lelki országára irányítják.

Semmi sem mutatja annyira a református kollektívum érzetének hiányát, mint az életbe kilépett ifjuság amaz elhirtelenkedett megnyilatkozása és ennek helyreigazításra nem találása, hogy feladatának tekinti *a felekezetközi válaszfal lerombolását* és egészen természetesen egy szélsőségekbe vezető kultúra uralomra juttatását. Pedig református emberek is voltak közöttük, akiknek tudni kellett, hogy a mi falusi református népünk éppen nem ezt várja és a felekezetek közötti válaszfal ledöntésére *illetékesnek egyedül a Krisztus Lelkét látja.* Ezt az ifjuságunkkal szemben nem vádként említjük, hanem, hogy őket a maguk valódi helyének a megtalálására segítsük és a reformátusság kollektívumában *a keblünkre öleljük.*

Valamenpyi többi egyház kiépítette már a maga közösségi, vagy *propaganda szervét.* Van katolikus akció. Van evangélikus szövetség, önállóan működő magyar evangéli-

kus szövetség, pravoszláv mozgalom, cionizmus, még a szlovák kálvinistáknak is megvan a maguk szövetsége, csak a magyar reformátusoknak nincs kollektív tömörülése. Mi következik ebből? Az, hogy kultur funkcionáriusokat ők akarnak mihozzánk is importálni. Ne legyünk annyira hiúk, hogy azt kérdezzük, mit fog erről az időről a történelem a reformátusok közéleti szerepéről feljegyezni? Erre szomorú megcsufoltatás volna csak a válasz! Hanem azt kérdezzük meg, hogy hová tettük a felelősségünket? Ez az előráncigált felelősség adjon most választ erre a megmozdulásra, mert végtelenül nagy szükség van a református összefogásra.

Ezt kívánja a *gazdasági élet* is, még pedig nemcsak szorosan egyházi viszonylatban, hanem különösképpen a hiveink érdekében. Nincsen egyetlen bankunk, ami hitestvéreink hiteligényeinek kielégítését kellőképpen szolgálhatná.

Egyházi tőkénk szanaszét elhelyezve, sovány kamatozás mellett, sokszor olyan helyeken kucorognak, ahonnan élelmes kufár kezek kiemelésével uzsora kamatra kerülnek ki, akár valamely egyházi intézményünk felépítésére, akár pedig valamelyik megszorult hittestvérünk kölcsönvételére. Megszégyenítő arculcsapás volna, ha itt a felszámolás megindulna. De a református összefogásnak nem a szemrehányást, hanem az új életlehetőségeket kell keresnie. Életlehetőségünk egyik legsürgősebb feltétele akár *egy központi egyházi pénztár*, akár egy új *református pénzügyintézet* létesítése. Bármily elképzelhetetlennek látszik, de előre meg kell huzni azt a vonalat, amelyik nem a nyereszkezdést szolgálja, hanem reászorult egyéneiben azt a kollektívumot, amely abban is krisztusi akar lenni, hogy a bankja is *altruista*.

Ki kell a gondunkat terjeszteni arra, hogy amennyire tőlünk telik, hiveinket a gazdasági nyomás alól, különösen pedig az *uzsora* alól felszabadítsuk. Számukra az ősi föld, ház és egyéb vagyon megtartását, sőt ha lehet a föld szerzését biztosítsuk. Élet-szükségleteik kielégítésére mindazokon a helyeken, ahol csak ennek lehetősége fennforog *fogyasztási és hitelszövetkezeteket alapítsunk*. A hitfeleink által lakott vidéken az eladó ingatlanokat nyilvántartsuk. Felő-

lük az érdeklődőket tájékoztassuk. Mezőgazdasági és adóügyi szakelőadók által úgy a termelést, mint a közteher viselés mindenemű kérdései felől e kollektívum keretében felvilágosítsuk.

Vagyontalan és két kezük munkájából élő hitfeleink részére a mezőgazdasági és ipari *munkaközvetítést* megindítsuk. A szakmunkásokat nyilvántartsuk. Közmunkáknál számukra, amennyire csak lehet a közvetítést megkeressük. Napszámosok és sommások ajánlkozását, valamint a számukra megnyíló munkaalkalmakat feljegyezzük és közvetítsük. A többgyermekes családokat — éppen mások részéről való visszaszorításuk miatt — előnyberészesítsük és a rendelkezésünkre álló módon segítsük. Az *egyikét* nem határozattal, hanem szolgálattal lehetetlenítsük. A második és harmadik fiut más életlehetőséghez segítsük.

A kollektívum munkaköre itt átvezet *szociális* térre. Elsősorban a *család védelemre*. A ferde közfelfogások kiküszöbölésére. A gyermeknek áldásul tekintésére. A szegény iskolás gyermekeknek könyvvel és ruhával való ellátására. A tankönyvek és az énekeskönyv olcsóbbá tételére. Az *iskoláknak helyiségben és szellemben egészségessé tételére*. Az elhagyatott szegények élelemmel, ruházattal s ha kell lakással és tüzelővel való segélyezésére. A meglévő árvaházak felkarolására. Szükség esetén gyermekotthonok, nyáron pedig a dolgozó szülők gondozására szorult gyermekei részére *napközi otthonok* létesítésére. A tuberkulózis elleni védekezésre. Ebben mindenütt nagyszerűen segíthet bennünket a Vöröskereszt ellenőrzése.

Gondot kell fordítanunk az *aggkori segélyre* jogosultak igényeinek kielégítésére. E tekintetben szükséges volna az állammal egy megállapodást létesíteni s ennek a kollektívumnak a közbenjárásával *számukra egy otthon létesítése*. Ott ahol erre helyben és a környezetben az adottság egy református kórház létesítésére megvan, igen hasznos tényezővé válna ez különösen, ha kapcsolatba kerülhetne *diakonissza* képzővel.

Külön kell megemlíteni a *szociális missziót*, amint az a magyarországi testvéreinknél indult és dolgozik és a *népgondozót*, amely különösen a csehek által karol-

tatott fel s az állam által kiképzett munkásaival náluk széles elágazásban munkálkodik.

Viszonyainknak megfelelő tájékoztatás szükséges az ifjuság *pályaválasztásának* irányítására. Szükséges gondot fordítanunk az iparos és kereskedő tanoncok elhelyezésére, az iparos és kereskedő segédek közvetítésére. Ezek közül az önállóságra törekvők támogatására. Otthonok létesítésére.

Katonáinknak bibliát, könyvet, zsolnárt és ujságot kell a kezökbe juttatnunk. Közöttük a lelkészi szolgálat organizálását — addig is, míg erre hivatalosan intézkedés történik — az illetékes körökkel való meg egyezéssel létesítenünk kell.

Szerveznünk kell a *tanács nyújtást* jogi, katonai, gazdasági és kereskedelmi ügyekben. A katonaságtól hazatérők elhelyezése tekintetében.

Létesítenünk kell tanfolyamokat ép úgy, mint a vasárnapi iskolákat. Nevelnünk kell ifjusági vezetőköt, kolportöröket, diakonusokat és őrállókat. Az Actio Catholica a világiak mozgósítása. A református önkéntes szolgálat is széleskörű mozgósítást jelent s benne és vele *egyházársadalmi megújítást*.

Nem szabad megfélekednünk azokról a szinte művészi kivitelű *kézimunkákról* sem, amelyek keleten és nyugaton sokszor a népművészet remekei. Az előkészített kiállításuk nagy mértékben elősegíti az értékesítésüket azzal, hogy előhívja megkedvelésüket.

Az utolsó hetek a szociális kérdések közé tolták az egyébképpen gazdasági kérdésként kezelt egyházi, *eiemi és egyéni életbiztosítási ügyet*. Ugy az egyes kerületek, mint az egyetemes egyház is már több biztosító intézettel kötöttek korábban kedvezményes díjtételek mellett szerződéseket. A csalódás mindenütt meg volt. Ezek következtében per is folyt. Legutoljára az egyes egyházközségek ingatlanainak elemi biztosítási kötelezettségének megszüntetése került szóba. Vele kapcsolatosan egy egyházi központi segélypénztár létesítése akár önállóan, akár pedig a közalaphoz kapcsoltan. Minden egyes egyház azt az összeget, amit eddig biztosításra költött, a közalapi járulékához kapcsolva, ebbe a központba küldötte volna.

Viszont tűzkár esetén, ingatlanát helyre ez a közpénztár állította volna. Columbus tőjása volt, amit a már megszokóttabb megoldás háttérbe tolt. Meg van a reményünk, hogy a református összefogás ezt a maga idején újból az előtérbe hozza. Vele az anyagi kérdések egyikét és másikat megoldani tudja.

Messze kihatónak kell lenni a református összefogás *közéleti* vonatkozásainak. Az egyház belső életében, az egyházi kérdések megbeszélésében szokatlannak tetszik a tömegek megnyilatkozása. Eddig mellözve is volt. Az új idők azonban ezt is magukkal hozzák akár tetszik, akár nem a vezető köröknek. Amikor valamely megmozdulás tömegeket mozgosít, akkor a tömegek hangulatával is számot kell vetnie és meg kell barátkozni azzal a gondolattal, hogy a tömeg megmozdulás csak akkor értékes jelenség, ha párosul öntudattal. Ezért kell a református összefogásnak a hitelvi megalapozás, a fokozatos öntudatosítás és a maga magasabb szempontjaival telített *közéleti megnyilatkozás*. Ezért nem lehet az indulásunkat harsónával kezdeni, hanem a lényeggel, az önkéntes szolgálat csendes, folyamatos és biztos bevezetésével. Egyelőre naponkénti ébresztésre van szükség és nem vak riadóra. Több evangéliumra és erre épült életigazságra.

A szélesebbkörű, mondjuk általános *politikai közélet* terén is új értéket jelent a református összefogás megjelenése. Természetesen következik belöle az itt élő reformátusság *komolyabb számbavevése* és megfelelőbb lemérlegelése. A köztársasági kormány vezetői nem tekinthetnek bennünket az állam törvénytelen gyermekeinek. Összefogásunk erkölcsi természete akkor, amikor *a közélet etikai átértékelését* szolgálja és minden irányban ezt követeli, a jó rendet és a gazdasági jobblétet keresi. Ennek kívánunk lenni mindenestől *az ujonnan jelentkező önkéntesei. Teljes mértékben számolni kívánunk adott helyzetünkkel, az állam törvényeivel*. Az állam részéről nyújtott minden kedvezménnyel és a neki tartozó minden kötelességünkkel. Ez állam kötelekébe tartozó minden nemzettel békességben és jóviszonyban kívánunk együttélni. *A politikában ez egyházi és nemzeti élniakarás*

nagy kérdései foglalkoztatnak, nem a kicsinyes csipkelődés, a célt tévesztő tüntetés, hanem a bennünket megillető jogokban és a ránk tartozó szolgálatokban egy olyan kiteljesedés, amely méltó hitünkhöz és nemzeti egyéniségünkhöz. A kollektivum ebben segít és erősít meg minket. Ilyen irányban kívánjuk *egységessé* tenni fellépésünket, állásfoglalásunkat és alkalmazandó közéleti módszereinket. Magyarságunkat nemzettestvéreinkkel szemben sem kell fitogtatnunk. Az ugyis akaratlanul meglátszik rajtunk. Nagyobb az őszinteségünk semhogy álarcba öltözködünk. Ezt bűnül senki sem róhatja fel nekünk. Éppen ezen az alapon kérünk több elismertetést, több megértést és több igazságot. Nemcsak kívülről, hanem belülről is. A köztársaság kormányától is és a mi református hiveinktől is. *Aki szereti a becsületet nyíltságot, az kitart velünk.* Álarcot csak az kereshet, aki álnokul szöveget. *A reformátusság e kollektivuma tehát úgy a nagy politikában, mint az egyéni állásfoglalásában egyformán csak a közélet tisztaságát szolgálja és ezért gáncsot és rágalmat senki sem vethet rája.*

Bizunk abban, hogy az Isten is megáldja.

A református összefogás munkájának hozdozója a minden gyülekezetben szükség-szerűen kiépítendő diakonia. Ennek az önkéntes szolgálat elvén kiépülő szervezete, mint kollektív egyháztársadalmi szerv, szorosán az egyház testéhez tapad és az egyházi közösségben marad. Munkájának irányítását azonban kell, hogy maga az egyetemes konvent végezze és szabályrendeletileg szervezze, mert ennek van meg hozzá úgy a maga összetételében, mint az egységbefogás kötelezettségében az igényelt tágabb látóköre.

A református összefogás megszervezése alapján véve *a mi keresztyénységünk realitásának a kérdése.* Ha ez meg van, akkor a megoldás magától adódik. Még egyesületi alapszabály sem kell hozzá, csak a kötelezettségérzetünk megnyilatkozása. Ha nincs: akkor azt kell kérdeznünk, hogyan sikkadhatott el a kezünkön az őseink vallása? De van. Hitéletünk és gyülekezeti közösségünk több oldalról való szép megnyilatkozása mutatja, hogy élünk és a református keresztyén ön-

kéntes szolgálatból magunknak részt kérünk. Ebben mindenki ad és mindenki kap, ha aktív válik egymás irányában a kölcsönös szolgálatunk. Ahoz, amit a programmunk feladatként jelöl meg, aránylag igen kicsiny anyagi eszközre van szükségünk, de annál több Lélekre. Ez a Lélek pedig kegyelemből megadatik nekünk. Annál bővebb mértékben, minél hibebe köteleltségjelölők leszünk. Ott, ahol az erre való készség meg van csak két-három emberben, ezek feltétlenül nevelni tudják a környezetüket. Hiszen lehetetlen az, hogy forgatni ne akarják a náluk letett értékeket. A forgatás által minden érték gyarapodik, különösen így van ez a krisztusi értékkel. Minél többen forgatjuk, annál nagyobbá és hatalmasabbá válik s vele együtt annál nagyobb lesz az egyéneire visszatérő áldás. Ilyképen jelentkezik a keresztyén realitás. Ha ezt az egész reformátusság kollektivuma adja és kapja s erre a lelki szervezés alatt kapcsolódik össze apraja és nagyja, akkor nem lehet kihullás; reverzális adás, mert az egész organizmust minden egyes tagjában a Lélek egysége összetartja. Lelkes szolgálatunkat, egyházkormányzásunkat, lelkipásztori gondunkat át kell hatni annak a lelkes és üdítő felismerésnek, hogy az a közösség, amelyikben a Krisztus Lelke a maga értékeit a Neki éléssel az önkéntes szolgálatban forgalomban tartja és ezzel állandóan gyarapítja, az arra méltóságra emeltetett, hogy tagjai számára ezek egymásért való munkájában az Isten országa javait már e földön reálisan kiszolgáltathatja.

Losoncon 1936. május 1.

Sörös Béla.

Uram Isten! gyomlálj ki miközülünk minden nagyzásra, visszavonásra, pártoskodásra, irigységre célzó igyekezetet és adjad az egységnek, szent szeretetnek lelkét mibélünk, hogy szíveink egyek lévén, egyet érthessünk és akarhassunk és minden dologhoz egy szívvel-lélekkel két kézzel egyaránt nyulhassunk.

Szőllősi Mihály (1676).

* * *

Az Institutio négyszázéves fordulóján.

Részlet a gönöri lelkésztestület ápr. 16-án tartott értekezletén elhangzott elnöki megnyitóból.

(Folytatás.)

Nagyon figyelemreméltó körülmény az Institutiónál az, hogy noha rendszeres összefoglalása a keresztyén vallásnak és theologiai mű is, mégsem veszi el kapcsolatát az élettel. Kálvinnak az a prófétai vonása, hogy amiket hirdet, életében meg is valósítja, itt is teljes mértékben érvényesül. Fényes tenetségét, rengeteg tudását, nagy olvasottságát, remek írói képességét mind arra használja, hogy valóban gyakorlati célokat szolgáljon ezen munkájában. Csak az egyházra és a társadalomra vonatkozó tanításait kell elolvasnunk, hogy ezt az állítást igazolva lássuk, pedig ő is tud a legelvontabb dolgokról is tárgyalni akármilyen magas stílusban is. Erről is meggyőződhetünk, ha elolvassuk az I. K. 13. fejezetét: személy, természet, substantia, essentia stb. Ezért van az, hogy ma sincs elavulva az Institutio és nem is fog a régi különlegességek muzeumába kerülni soha.

Amiket ebben a tekintetben tanít, olyan üdék ma is, mint ha tegnap mondották volna el a mai viszonyaink között. Már Kálvin erőteljes képviselője azoknak a szociális elveknek, amelyeket utána 350 évvel emlegetett csak a „Quadragesimo anno“ sokat dicsérgetett pápai bulla. De ez a mi hibánk elsősorban, mert feledésbe hagytuk menni itt is és nem próbáltuk az életbe átvinni az ott lefektetett elveket.

És vajjon tudna-e valaki az egyház szervezetére, munkabeosztására, szeretetmunkájára nézve jobb meghatározást adni, mint adott Kálvin az Institutióban már 400 évvel ezelőtt!... Hiszen csak a ma is szóbanforgó egyházfegyelmi ügyek körül való nyomorgásunkat és tehetetlenségünket kell megnézni, hogy belássuk mennyire mögötte járunk még ma is Kálvinnak, pedig immár 4 évszázad közöttünk a távolság időben. Még arról is eshetik szó nálunk, hogy kell-e vajjon a fegyelem?... Amikor világosan megmondja és igazán, hogy: „mindazok, akik vagy a fegyelem megsemmisítését kívánják, vagy annak visszaállítását gátolják — tegyék ezt akár szántsándékból, akár meggondolatlanságból — bizonyára az egyház végső szétzüllését mozdítják elő. Mert mi lesz, ha mindenki szabadon teheti, amit kedve tart?“... IV. K. 507. l.

Messzire vezetne annak ismertetése, hogy mit tartalmaz az Institutio még olyanokat, amelyek a mai társadalmi viszonyok között is teljesen aktuális utasítások, de annyit bátran megállapíthatunk, hogy ebben a tekintetben is ideális reformátori munka az Institutio, mert ime 400 év multával is vezető világossága lehet minden evangéliumi alappon álló keresztyén embernek.

Külön tanulmányt lehetne és volna érdemes írni arról, hogy milyen eredményekkel járt az Institutio gondolatvilágának a magyar lélekkel való

találkozása. Ezuttal csak annyit, hogy ez a találkozás sok nehézséggel járt azon kor nemzedékének keserves viszonyai miatt és csak sok idő múlva volt lehetséges úgy, hogy nagyobb tömegeket is megkaphatott. Akkorra már 28 latin kiadása, 22 francia kiadása és 6 nemzet nyelvére lefordítva 26 kiadás jelent meg. Egy Bethlen Gábor éles szeme kellett ehhez is és mindenre kiterjedő gondossága, hogy magyarul is megszólaljon 1624-ben, tehát első megjelenésétől számítva csaknem egy század múlva, amikor már a magyar föld protestantizmusát Pázmány és társai szorongatták a hitviták terén is, hogy ennek a fegyvertára is rendelkezésére álljon a latinul nem tudó embereknek is. És kellett hozzá a Szenczi Molnár Albert áldozatokban égő élete, aki a fejedelem felszólítására merete vállalni a szinte emberfeletti feladatot, hogy a Kálvin klasszikus tökéletességű latin szövegét átültesse a darabos, kifejezésekben szegény magyar nyelvre, azt a művet, amelyhez képest Pázmány pl. a többi reformátori iratot lebecsüli, söprűnek, mosléknak, hulladéknak mondja.

Meg kell állapítanunk azt is, hogy Szenczi Molnár Albert vállalt feladatának ezen a ponton is emberül megfelelt, amit mutat az is, hogy 1624-től egészen 1903-ig szolgál ez a fordítás, ami bizonyosság amellet is, hogy a magyar reformátusság az újabb korszak hatása alatt meglehetősen mostohán kezelte reformátorának alapvető, nagy művét.

De éppen ezek a viszonyok és az ezek dacára is a magyar reformátusság köreiben elért nagyhatása mutatja azt a rendkívüli erőt, amellyel rendelkezett ez a reformátori mű, amikor nehezen, szinte csak töredékeiben érvényesülve is, mégis ez formálta ki a magyarság legértékesebb típusát, ihlette, nevelte, vezette a magyar kálvinizmusnak szoborba kívánczó, hatalmas egyéniségeit csaknem négy évszázadon át seregestől a társadalom felsőbb és alsóbb rétegeiben egyarant.

A legutóbbi három évtized az, amely igyekezett a multak mulasztásait helyreütni s a halhatatlan mű legutolsó és legteljesebb kiadását magyar nyelven is odahelyezte legméltóbb helyére, a parochiális könyvtárakba, ahol mindennapi olvasmánya lehet a lélek dolgoival foglalkozó munkásoknak. Igazi kalauz lehet, ha rábizzuk magunkat, kalauz a Krisztushoz, aminthogy nem is akart soha más lenni, mint ut, hid a bibliához, az ígéhez, az evangéliumhoz.

Ha valóban kalauznak választanánk, ha valóban az általa mutatott irányba indulnánk, a magunk lelkének gazdagítása mellett a nagy reformátor szellemének, akkor tennénk legméltóbb tisztességet a négyszázéves fordulón.

Sz. I.

Az egyházi fegyelemről.

Válasz Dr. Kiss Bálintnak.

Ha valaki valami újat mond, legyen előre elkészülve arra, hogy nem mindenki fog vele egyetérteni. Az emberi természetnek ugyanis az a tulajdonsága, hogy minden új dolog az idegenkedés és az ellenkezés ingerét váltja ki belőle. Még erősebb lesz az ellenállás, ha az ellentmondáshoz az értelem is megtalálja a maga theoretikus vesszőparipáját. „Az elmélet azt mondja: ezt megjavítani, vagy megmásítani a gyakorlat kedvéért nem lehet!” A Dr. Kiss Bálint theoretikus vesszőparipája: a presbitérium. A presbitérium tabu, szent és sérthetetlen, ahoz se hozzáadni, se attól elvenni semmit nem lehet, mert azt még Kálvin János alapította. Hát ami azt illeti, a presbitérium kálvini eredete tagadhatatlan. De tessék csak megnézni azt a genfi presbitériumot a Kálvin János idejében! Ott azt látjuk, hogy a presbitérium tényleg „a gyülekezet élő lelkiismerete” volt, mert ilyen híven örködött a gyülekezeti tagok vallásos és erkölcsi élete felett, ha vétkezett 1) megintette, 2.) az urvacsorától eltiltotta, ha ez se használt, 3.) a gyülekezetből kirekesztette, az esetet pedig további eljárás végett bejelentette a polgári hatóságnak. Ugy, hogy a tulajdonképeni ítélő bíróság szerepét nem a presbitérium, hanem a városi tanács gyakorolta. Sőt súlyosabb esetekben a városi tanács még más városok véleményét is kikérte, így a Bolsec Jeromos ügyében Bern, Zürich, Basel, a Servet Mihály ügyében fentiek kivül még Schaffhausen város véleményét is. Ezek után úgy véljük, hogy a kálvini presbiteri rendszer, ami egyébként a Kálvin János idejében is állandó hullámszásnak és fejlődésnek volt kitéve, megengedi nekünk azt a fejlődésbeli korrekciót, hogy a presbitérium legyen csak a gyülekezetnek „élő lelkiismerete”, örködjék a hívek vallási és erkölcsi élete felett, a vétkesek ellen tegyen panaszt, de az ítélő bíróság szerepét egy másik presbitérium gyakorolja. Dr. Kiss Bálintnak, mint jogászembernek ezt az újítást már csak azért is el kell fogadnia, mert hiszen ő nagyon jól tudja a világi perrendtartásból, hogy vádló és ítélő bíróság ugyanaz a személy, vagy ugyanaz a testület egyszerre nem lehet. Az ügyész vádol, a bíróság ítélkezik. Per analogiam: a helybeli presbitérium vádol, a delegált presbitérium ítélkezik.

Nem hagyhatom megjegyzés nélkül a Dr. Kiss Bálint cikkének azt a állítását sem, mely szerint „még nem merült fel eset, hogy a presbitérium ne kárhoziatta volna a megítélése elé vitt esetet és ne hozta volna meg elítélő határozatát.” Ilyet csak az mondhat, aki nem ismeri az egyházi életet és a gyakorlati lelkészkedés nehézségeit. Mert a tényleges igazság az, hogy a presbitériumok 99%-a gyáván szemel huny a legnagyobb hűnök előtt, védelmébe veszi inkább a legrenitensebb egyháztagot, csak hogy ne kelljen ité-

letet mondania. Ha pedig kénytelen kellelten mégis ítéletet hozott a presbitérium, legyen rá elkészülve a pap, hogy a presbiterek őt fogják bünbaknak odaállítani: „A pap találta ki! A pap hozta az ítéletet! stb.” Ezért helytelen a szlovenszkói-ungyi egyházmegyének az a határozata, hogy a fegyelmezés elmulasztásáért a pap ellen indít fegyelmi eljárást. Szóval az egyháztagok bünéért az egyházmegye is a papot állítja oda bünbaknak... Mindezek a visszasságok egyszerre megszűnnek, ha a helybeli presbitérium kötelessége csak a feljelentés lesz, az ítélkezés joga pedig egy másik presbitériumra ruháztatik.

Az a kifogás amit Dr. Kiss Bálint a „kegyelemből való egyháztagság” ellen emel, nem egyéb szörszálhasogatásnál. Bizonyos, hogy az egyháztagság meghatározása nélkül, az egyháztagok jogainak, kötelességeinek, vétségeinek a precizizozása nélkül nem lehet egyházfegyelmet gyakorolni. Szó sincs róla, az egyháztagsághoz az adófizetésen kívül más egyéb is kell, így legelső sorban hit. A hit azonban a lélek belső dolga, ennél fogva az, — épúgy miként a lélek, — nem látható, tehát a presbitériumnak abba nem lehet beleszólása, még kevésbé állíthatja fel a hitet az egyháztagság elbíráható kritériuma gyanánt. Aki egyháztagnak jelentkezik, arról minden további nélkül feltételezi a presbitérium, hogy a szükséges hite is megvan. Feltéve természetesen, hogy az illető megkereszteltetett és konfirmáltatott. Az egyháztagság elbírálásánál a presbitériumnak valami látható kritériumot kell aiapul venni. Ilyenek pl. a cselekedetek. A cselekedetek is szoros összefüggésben vannak a hittel, hiszen nem egyebek, mint a hitnek a gyümölcsei. Melyik legyen már most az a fundamentális cselekedet, amelynek a jelenlétéből a presbitérium a hit jelenlétére is jogosan következtelhet? Mai egyházi jogi tudásunk és az egyház lényegéről való telfogásunk mellett erre a kérdésre mást nem felelhetünk, csak ezt: az egyházadófizetés. Aki ezt kifizeti, arról feltételezzük, hogy hite is van hozzá. Aki az egyházi adóját se fizeti ki, bár módjában állana, arra bátran kimondhatjuk, hogy az egyháztagsághoz szükséges hite sincs meg, akiről pedig a presbitérium nyilván tudja, hogy az egyháztagsághoz szükséges hite megvan, de az egyházi adó kifizetéséhez teljességgel nincs tehetsége, az ilyet a presbitérium „kegyelemből” felveszi az egyháztagok közé. Nincsen ebben a kifejezésben semmi lekicsinylő, vagy megalázó. Természetesen valami érdemet vagy méltóságot se akar ez jelölni, mint jelölni pl. ez a kifejezés, hogy „tisztelbeli egyháztag”, ami nagyon könnyen félreértésre és tolakodásra adna okot. Kegyelmet csak olyannal gyakorolunk, aki azt megérdemli és rászorul. Aki pedig rá van szorulva a presbitérium kegyelmére, az se a kegyelem szó-

han, se a kegyelem gyakorlásában nem fog le-
kicsinylést érezni.

Hogy a kegyelmet „Valaki Más“ is gyako-
rolja, az nem zárja ki, hogy a presbitérium is ne
gyakorolhassa. Igaz ugyan, hogy azt írja Pál
apostol: „Megigazulunk Isten kegyelméből a Jézus
Krisztusban való váltság által.“ (Róm. 3: 24.), de
sehol se mondja a Szentírás, hogy Isten a kegyel-
met önmagának tartotta volna fenn, hogy azt rajta
kívül senki más ne gyakorolhatná. Sőt ugyancsak
Pál apostol írja: „A Szentlélek gyümölcsei ezek:
szeretet, öröm, békesség, békességes türés, kegyel-
messég, jóság, hit, alázatosság, mértékletesség“
(Gal. 5: 22.). Bizonyos, hogy Pál apostol a ke-
gyelmességet is, nem Istennek, hanem a keresz-
tyéneknek az életében óhajtja látni. Különben is
ha Isten tökéletességéhez tartozik is a kegyelem,
ez még nem zárja ki, hogy mi is ne lehessünk
kegyelmesek embertársainkkal szemben. Sőt! Hi-
szén épen maga a Jézus Krisztus mondta: „Le-
gyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok
tökéletes.“ (Máté 5: 48.)

De mostanra talán elég is lesz. A továb-
bakra azonban készséggel vállalom az egyház-
fegyelem kérdésének minél szélesebb és részlete-
sebb megvitatását. Ami kívánatos is, mert csak
többek hozzászólása mellett találhatjuk meg az
egyetemes érvényű igazságot. Már pedig az egy-
házfegyelmet nem lokális érvényű szabályrende-
letekkel, hanem csakis egyetemes érvényű §-§-kal
lehet megállapítani.

Dr. Nagy Lajos.

Az elfogyott énekeskönyv.

Lapunk április 18-iki száma két cikkben is fog-
lalkozik ezzel a kérdéssel s olyan színben mutatja
a dolgot, mintha kétséges volna, hogy az énekes-
könyv III. kiadása megjelenik-e. Sőt a másik cikk-
ben, a beregi lelkészegyesület gyűléséről szóló
közleményben azt a javaslatot is olvassuk, hogy
a szükség póllására vagy a mi énekeskönyvünket
kell újból kiadni, vagy a magyarországit behozni.

Véleményem szerint itt nem lehet vagy-vagy.
A magyarországi énekeskönyvet annak idején kel-
lett volna behozni, bár megtettük volna akkor, de
most már nem lehet. Egy esetleges énekeskönyv-
változtatás kimondhatatlanul sok kellemetlenséget
okozna. Itt már csak egyet lehet tenni s szerintem
nem kétséges, hogy ez meg is történik: énekes-
könyvünk III. kiadását kell előkészíteni. Ez azon-
ban a beregi lelkészegyesület úgy óhajtja, hogy
abban „már semmiféle változtatás ne legyen.“
Ezen a ponton kénytelen vagyok, meggyőződésem
alapján a legteljesebb tisztelettel ellentmondani.

Emberileg tökéletes-e már, kifogástalan-e
már az énekeskönyvünk? Bizonyára nem maradok
magamban, amikor azt felelem rá, hogy: nem!

Csupán két-három hibát hadd említsek fel

itt, azokat, amelyek nézetem szerint a legkirívóbbak.
Az egyik a 42. zsolt. 1. versének két utolsó sora,
melyet s régi énekes tudvalevőleg így hangoz-
tatott: *Vajjon szined eleibe(n) Mikor jutok élő
Isten? Az új énekes ellenben ezt mondja: Vajjon
a te szined elé Élő Isten eljutok-é? Nyilvánvaló,
hogy ez a kettő nem mindegy, nem jelent egyet,
sőt ellenkezik egymással: amit az egyik bizonyosra
vár, a másik kétségeskedik. Melyik a helyes?
Hasonlítsuk össze a bibliai szöveggel s látni fog-
juk, hogy az eredeti zsoltárvers a régivel igen, de
az új énekessel éppenséggel nincs összhangban.
Mert a Zsoltárban ez áll: *Mikor mehetek' el és
jelenhetek meg Isten előtt? Ami a bibliával ellen-
kezik, az ellenkezik a mi hitünkkel is. A refor-
mátus ember nem kételkedhetik abban, hogy eljute-
Isten színe elé, csak az a kérdés mikor jut el.**

A másik nagy hiba az, hogy a függelékben
közölt Hiszekegyből kimaradt ez a tétel: „száll
alá a poklokra“. Ez különben a P. Czinke féle
vallaskönyvekből is kimaradt. Főrisztelező Czinke
Istvánnak, volt főnökömnek és püspökömnek egyik
legigazabb tisztelője vagyok, hódolattal ismerem
el mindnyájunk fölött messze kimagasló kiváló-
ságát, de az ősrégi és minden keresztyén feleke-
zettel egyedül közös, apostoli hitvallást megvál-
toztatni neki sem lehet.

A harmadik, sokkal kisebb, de mégis bántó
hiba szerintem a 157. dicséret 2. versében talál-
ható: „*Arra, erre, akármerre.*“ . . Ez olyan kac-
karingósan, visszatetszően, amellet mégis gyá-
moltalanul hangzik, hogy az én gyülekezetemben,
az én beleegyezésemmel, sohasem fogják így
énekelni.

Ha megkérdeznénk lelkészársainkat és kán-
toraitóinkat énekeskönyvünk általános értékének
és P. Czinke István püspök nagy, költői tehetsé-
gének legteljesebb elismerése mellett, (lásd pl. a
137. zsoltárt), bizonyára még más hibákra is fi-
gyelmeztetnének, de már ennyi is elég arra, hogy
énekeskönyvünk egyes szövegrészeinek kifogásol-
ható voltát bizonyítsa. Fölmerül tehát a kérdés,
hogy ha az helyenként módosításra szorul, sza-
bad-e az erre kínálkozó mostani alkalmat el-
mulasztani?

Szerintem nem szabad! Vannak azonban,
akik azt az ellenvetést teszik, hogy már elég za-
vart okoznak az eltérések, tehát ne fokozzuk e
zavart az által, hogy a következő kiadás is eltérést
mutasson. Nos hát, elég baj, hogy az eltérés
máris megvan; elég baj, hogy a II. kiadás alkalmá-
val nem sikerült az összes hibákat korrigálni;
de még nagyobb baj volna, ha az időközben fel-
tűnt hibákat állandósítanánk. Egy újabb szöveg-
javítás csak gyarló voltunkat mutatná, ellenben a
fölsímt hibák szándékos meghagyása — enyhén
szólván — mulasztással vádolna bennünket.

Énekeskönyvünk minden valószínűség sze-
rint új kiadásra kerül. Itt az alkalom, tessék tüzetes
vizsgálat tárgyává tenni azt s a „több szem töb-
bet lát“ elvét követve, esetleg az egyházi élet

szélesebb körének is hozzászólást engedni; harmadszorra már egy valóban változatlanul hagyható énekeskönyvet adni gyülekezeteink kezébe

(K. T. I.)

I R O D A L O M.

Csontos Vilmos legujabb költeményei.

(Üzentek értem. Zseliz, 1936.)

Élelfoglalkozása: egyszerű, asztalossegédi. Mégis az írás, a költészet szerelmese ez a fiatal munkásköltőnk. De több, mert nála a létezési ügy a kenyérkereset mögött, a mindennapi kemény küzdelmek körén legbelül: az írás. A költészet hívője. Bátran rámondhatjuk, akik ismerjük életében munkáját, szomorúságát, szenvedését, harcát a mindennapi írásért. Csontos Vilmos azonban értékünk, mert református munkásköltő. Ezért és erről akarok most pár sorban írni.

Csontos Vilmosnak eddig, a fentén kívül két verseskönyve jelent meg. Az első a „Magyar ugaron” (1932), a második „Üzent a föld” (1934). A három kötetben már megrajzolódik a költői alkotás szemléltető vonala. Eszerint Csontos Vilmos belső meghatározottsága szerint vallásos költő. Vallásossága nem külső formákon, hagyományon, cselekvésen, hanem határozott és élő istenközelségen alapszik, akkor is, ha a költemény éppenséggel nem vallásos tárgy. Ez az istenközelség érdekes Ady-hatás, de nem szolgál utána, hanem felszabadító, új formákat, tartalmat, látást, érzést nyújtó adottság. Sajátos közelségbe állítja az író Istennel, aki sorsának, munkájának, alakító küzdelmének kiszabója. Benne teremtő s vele szemben érzi embervoltát minden kemény korlátozásában. Tiszta sorslátás, életitélet, öntudatossá lett munkaütem nyer kifejeződést ezekben a versekben. Nem, nincsen itt már az oszlályontudatból származó gyűlölet a felettünklevőkkel szemben, nincsen meg a mai munkásgóg és irigység a többel rendelkezők iránt, hanem alázatos felismerése, hogy Isten rendelkezik az étellel, az emberrel, mindennel ami van. Boldog bizalom szava szól:

„Istenkéz a lelkem napfénybe takarja

És él majd a lelkem, mert Ő úgy akarja.”

Igen, él a lelkünk, mert Isten akarja. Kinek akarat: hatalom, hódítás, örök erő, eredmény, próba, változatlan változtató. Isten minden értelme, értéke ennek a költőnek. Különös, mély, gazdag ez az istenközelség, amelyből ezeket érti, írja, hiszi ez a költő.

Sajátosan közel került Istenhez Csontos Vilmos. Mellékes mikor, hogyan és hol. De öntudatosítja ennek az életnek eredményét:

„Itt nem fájok a könnyek,

Ha néha fel is törnek...

...Itt tudni kell remélni.”

Mennyi ádáz küzdelem kell, hogy a munkásköltő ezt a sort leírhasssa: „Nem volt s nem lesz egy istentelen percem”. Mennyi bizonyosság, szilárdság, mennyi erkölcsi tudat, költősfelismerés van ebben a pár szóban. Mennyire ez kell ma, hogy világunk s embere megtalálja a hazavezető utat, Istenhez.

Ennyit akartam mondani erről a költőről s új verseiről. Szeretném azonban, ha egyre többen fedeznék fel Csontos Vilmos költészetében a belső szépség értelmét, örökkévalóságát, amely vallásos gyökerű.

A költeményes kötet elé bevezetőt Szombathy Viktor írt, amelyben a szerzőt mutatja be. A verseskönyv kapható a szerzőnél *Garamsallón*, (Zselizi járás).

Narancsik Imre.

Afrikában, a tábortűz körül.

(17 mese, átdolgozta Tárnok Gyula. Komárom, 1936.)

Az afrikai élet jelenik meg abban a tizenhét mesében, amelyet Tárnok Gyula marcelházai lelkészünk dolgozott át a Bethel bei bielefeldi szeretetintézmény engedélyével magyarra. A mesék az afrikai bensűltek gondolkozásvilágában mozognak és mindegyiknek van bizonyos erkölcsi tanulsága, amely nevelő hatásúvá változtatja a külvilágban gyönyörűséget szolgáló elbeszélést. Ez az erkölcsi tanulság rendszerint a telhetetlenség, az önzés, irigység, hálátlanság, lustaság, harag ellen szól. Mindegyik mese rövid, találó, idegenszerűségében is ható, érdekes, pedig szereplői egytől-egyik messze levők. Ezen kívül van még más, jelentősebb hasznuk, hogy felhívják a kis olvasók figyelmét a külmisszióra, illetve ennek népére. Ez az érdeklődés később állandó áldozattá alakul, ha Isten úgy akarja, mert minden áldozat érdeklődéssel kezdődik.

A könyvet kicsinyeinkkel való törődésnek tekintem. A nyelv, hangulat, a törekvés, a tanulság mind-mind kicsinyeink életérdekeit szolgálja, hogy szórakoztatásuk közepette nevelje őket. A mese szemléltetését könnyebbé teszik a füzetben levő linoleummetszetek, számszerint: tizenöt. A mesék nyelve gondos, megérthető, gyermekhez hajló, magyaros. Benne a lelkész és édesanya beszél kicsinyeihez a lelki nemesítés, valamint lelki nemesedés céljából.

Ünnepek, névnapok, születésnapok alkalmából a szülők nagy kérdése kicsinyeiknek könyvvel, alkalmas könyvvel történő megajándékozása. Erre jó, kedves, megfelelő, sőt olcsó áru írás Tárnok Gyuláé, amelyről ne feledkezzünk meg. Kapható Tárnok Gyula lelkésznel, *Marcelháza*, p. p. Krátke Keszy—Kurtakeszi.

N. I.

H I R E K:

— **Szavazatbontás.** A tiszánineni egyházkerület közgyűlése által elrendelt választásokra beadott szavazatokat most bontották fel. Általános többséget senki sem nyert. A legtöbb szavazatot kapott jelöltek közt pótválasztás lesz elrendelve. Legtöbb szavazatot nyertek: az egyházkerületi világi tanácsbírói állásra Bodor Gábor (55), Boross Zoltán (31), Kádár István (26); Zsinati világi rendes tagságokra Dr. Batta Pál (58), Fekete Miklós (56), Barna Béla (30), Dr. Rácz Lajos és Szövérfy Ferenc (28—28), Nyomárkay Sándor (26); Zsinati lelkészi póttagságra Böszörményi Sándor (51), Lenkey Lajos (29), Zajdó László (27); Zsinati világi póttagságra Dr. Dapsy Béla (29), Boross Zoltán (28), Dr. Kemenczky Kálmán (26), Nyomárkay Sándor (24) stb.

Lelkészeiktatás. Az ungi egyházmegyéhez tartozó *nagyszeretvai* egyházközség f. évi március 29-én iktatta be lelkészi állásába újonnan választott lelkészét *Szilágyi László*, volt migléci lelkész. Isten áldása legyen a gyülekezeten és pásztorán!

— **Műkedvelő előadás Balogon.** Folyó hó 13-án, husvét másodnapján, kitűnő sikerrel és nagy tetszés mellett mutatta be a *balogi* református egyház műkedvelő ifjusága Zilahy Lajos „Süt a nap” c. 3 felvonásos vigjátékát. A darab, amely a mai élet anyagi és lelki válságos világát viszi színpadra, olyan sikert aratott, hogy a nagy számu hallgatóság, — amely a termet zsufozásig megtöltötte, — nyíltszíni tapsokkal jutalmazta meg a minden tekintetben kifogástalanul játszó műkedvelőket. Mosoly fakadt sokszor az arcokon és könny csillogott sokszor a szemekben. Néha percenkig zugott a taps és a hangos jókedv, máskor pedig néma áhítat ülte meg a lelkünket, különösen az első felvonás végén, amikor haragszó mellett vonul el egy szomszjas szívü menet a templom áhítatos csöndjébe napsütéses vasárnap délelőtt, hogy megköszönje Isten gazdag jóságát s bent a templomban fölzendül az ősi, kálvinista zsoltár: „Te benned biztunk eleitől fogva!” . . . Hosszu volna minden egyes szereplőnek kiváló, élettől duzzadó alakításáról szólni, de eről a helyről is feléjük szórjuk elismerésünk minden tavaszi virágját . . . Ezzel a szépen sikerült előadással ismét megmutatta a balogi református ifjuság, hogy tud és akar dolgozni egyháza boldog jövőjeért s tud hinni és bizni a magyarság életerejében, minden szenvedésen át maradni tudó szent küldetésében. Akik ott voltunk és láttuk ezt a lendületes előadást s tudjuk azt, hogy a mostani sürgős tavaszi munkák között is csak azért áldozták fel ezek a fiatal lelkek a pihenésre rendelt éjszakáikat a szerep tanulására, hogy ezáltal egyházuk nehéz anyagi helyzetén segítsenek, annak javára szánva az előadás jövedelmét, — azzal a boldog biznysággal jöttünk el onnan, hogy ez a multban annyira megpróbált egyház olyan uton halad már Isten kegyel-

méből és segítő erejéből, amely bizonyára gazdag aratásra vezet: a boldogabb jövő kalászt ringató mezejére. A lelkünkben megzendül az Ige, amely különösen nekünk szól ma: „Akik sirva vetnek, vigadozással aratnak egykor!”

— **Kibővítik a rimaszombati gimnáziumot.** A rimaszombati volt egyesült protestáns gimnázium épülete, mely 1923 óta az állam bérletében van, kicsinynek bizonyult a magyar- és a párhuzamos szlovák osztályok befogadására. Az épület tulajdonosa a rimaszombati ref. egyház és a kishonti ev. esperesség már többször tett kísérletet ennek a kérdésnek a megoldására, azonban teljesen eredménytelenül. Mig végre a kb. egy év óta újra meginduló tárgyalások kedvező eredményre vezettek s az iskolaügyi minisztérium, a kishonti ev. esperesség, valamint a rimaszombati ref. egyház nemes áldozatkészsége lehetővé tette az épület megfelelő kibővítését. A munkálatokat Szilvassy Miklós rozsnói műépítész már meg is kezdte. Az új épületszány felépítése és modern felszerelése mellett a régi épületben is jelentékeny átalakításokat végeznek. A kémia és rajztermeket mosdókkal s a folyosókat vízcsapokkal látják el, mig a tornacsarnok mellé nagyszerűen berendezett fürdőtermet építenek, amivel a modern higiénia és testnevelés legkényesebb igényeit is kielégítik. A 600.000 koronát meghaladó építkezés nagy mértékben fogja csökkenteni a rimaszombati munkanélküliséget is.

— **A Pozsonyi Református Keresztyén Diákinternátus és Menza** céljaira gyűjtött összegek kimutatása. IV. közlemény. 1936 március 1-től 26-ig. *Nagykeszt* (komáromi em.) 25 — K; *Jabloncza* (abaujtonnai em.) 36.75 K; *Feled* (gömbri em.) 50.50 K; *Nagyszöllös* (máramaros-ugocjai em.) 150 — K; *Eszeny* (kárpátaljai ungi em.) 50 — K.

Az internátus vezetősége ezuton is hálás köszönetet mond valamennyi adományért.

— **Özvegy Bánhid Istvánné született Samarjay Mária** a Rimaszombatban felépítendő Református Szeretotthon alapja javára végrendeletileg 10.000 koronát hagyományozott. Cselekedete és emléke legyen áldott.

— **A vajáni** fogyasztási és értékesítő szövetkezet 12000 koronát ajánlott fel az egyházközségnek Isten dicsőségére harang beszerzés céljára. Követésre méltó példa!

— **A budapesti Református Élet** társasága Dr. Ravasz László püspök vezetésével május 15—17. napjain Kecskeméten református értelmiségünk férfiai és női számára háromnapos országos konferenciát rendez. A konferencia tárgya: Az igazi református élet.

— **Az Igazság és Élet 88 oldalas Kálvin-száma** gazdag tartalommal jelent meg. E jubiláris Kálvin-szám nyolcvan fillér beküldése ellenében megrendelhető a folyóirat Kiadóhivatalától, Debrecen, Központi Egyetem.

— **Budapest**en a nagyheti és a husvétii urvacsoraszások alkalmával több mint 21.000 volt az urvacsorázók száma.

— **A közelgő Anyák napjára**, de vizsgai jutalomkönyvül is, ajánljuk Sipos Károly *Árva gyermek* című füzetét, melynek ára izléses kiállításban dránboként 20 magya fill. Minden öt példány után egy ingyenpéldányt ad és csoportos rendelés esetén, már öt példányt is, portómentesen szállít. Rendelhető: Debrecen, központi lelkési hivatal.

— **Mexikóban** mindenféle vallásoktatás hitantánítás tilos ugy a magán, mint a nyilvános iskolákban. Az amerikai hatóságok megállapítják, hogy a mexikói vallásellenes intézkedések majdnem kizárólag csakis a katolikus intézmények ellen irányulnak, míg a protestánsok iskolái jóval kevesebb, vagy alig számbavehető üldözésben részesülnek.

— **Angliában** a protestáns képviselők vannak többségben a képviselőházban. A római katolikus képviselők száma a háboru óta most a legkevesebb.

— **Babos Sándor** mandzsuri mijszonárius a nyár folyamán hazautazik Magyarországra látogatóba. Augusztus 1-től december 15-ig meglátogatja az erdélyi református gyülekezeteket s beszámol mandzsuri munkájáról.

— **Nem fértek el a hívők a husvétii istentiszteleteken a moszkvai templomokban.** Nagy tömegekben ment el a moszkvai lakosság a husvétii istentiszteletre a még nyitva levő néhány templomba. Moszkvában a forradalom előtt 800 templom volt, ma körülbelül kétharmada van csak meg s a többiekből is csak harminchatot használhatnak a hívők. A templomok előtt szászámra álltak az emberek az utcán, mert teljesen lehetetlen volt bejutni. Egybehangzó megfigyelések szerint a hívők az idén sokkal nagyobb számba özönlöttek husvétii istentiszteletre, mint az előző években.

Mennyi biblia volt a reformáció előtt? A református, de általában minden protestáns emberre nézve igen érdekes kérdés az, hogy a reformáció előtt milyen mértékben volt a biblia elterjedve. Erre vonatkozólag egyik holland református lap igen érdekes adatokat közöl. Szerinte mindent összeszámítva az egész világon kb. 5400

olyan biblia van, melyeket 1450–1500 között nyomtattak és pedig 124 különböző kiadásban. E bibliáknak fele 2194, német könyvtárakban található. Franciaországban van 660, Angliában 473, Egyesült-Államokban 399, Olaszországban 262 és 1443 a többi államokban. Ehez jön még 1000 olyan példány, amely még nem volt bibliografusok kezében. Csupán a Brit Muzeum birtokában 180 biblia van a középkorból. Az Egyesült-Államokban levő száznál több egyetemi könyvtár mindegyike rendelkezik egynél több bibliával az 1500 körüli időből. Ami a nyelvet illeti: a fentebb említett 5437 biblia közül, 4509 példány latin, 762 német, 98 olasz, 49 cseh és 19 francia nyelvű. Hát magyar nyelvű biblia vajjon volt-e a reformáció előtt? Errenézve tudjuk, hogy már 100 esztendővel a reformáció előtt dolgozott 2 huszita pap Pécsi Tamás és Ujlaki Bálint a biblia magyar nyelvre való fordításán. Teljes bibliafordításuk azonban csak kéziratban volt és az is elveszett, csupán töredékes másolata maradt reánk három kodexben (Bécsi, Müncheneri, Aporkodex.) Töredékes bibliafordítások találhatóak még a Festetich-kodexben (1493 körül), Döbrentei-kodexben (1508.) és Cseh-kodexben (1513). Körülbelül hét kodex van tehát, amely töredékes bibliafordítást tartalmaz a reformáció előtti időből. Valószínű, hogy több is volt, de azok elvesztek.

— **Szlovák tanfolyam magyarok és németek számára.** Turócszentmártont nyarania számos magyar és német kereste fel, hogy a szlovák nyelvet elsajátítsa, azonban ezek csak azokra a családokra voltak utalva, amelyeknél elszállásolást nyertek s így szakszerű és gondos nyelvoktatásban nem részesülhettek.

A Matica Slovenská helyi szervezete ezért elhatározta, hogy f. év július 6-tól augusztus 2-ig tartó tanfolyamot rendez tapasztalt szakértők vezetésével, mely az érdeklődőknek lehetővé teszi a szlovák nyelv gyors és legkételetesebb elsajátítását. A tanfolyam hallgatóinak a gyakorlati oktatáson kívül lehetővé lesz téve a társadalmi érintkezés is, hogy nyelvi ismereteiket kimélyíthessék és kibővíthessék.

A Matica Slovenská helyi szervezete (Miestny odbor Matice Slovenskej v Turčianskom Svätom Martine) kívánságára tájékoztatót és jelentkező ívet küld s gondoskodik a jelentkezők elhelyezéséről s ellátásának biztosításáról.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg: s reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Egyház és politika.

Az utóbbi idő gyakori kérdése volt politikai napilapjainkban az egyháznak és a politikának kisebbségi viszonylatunkban való boncolgatása, épen az újabb politikai helyzet kialakulásával kapcsolatosan. Nem egy alkalommal érdekes, sőt támadó megnyilatkozások láttak napvilágot, melyek a református egyházat tetemre hívni lettek volna hivatottak. Ugyanabban az időben Rimaszombatban ankétokra gyülekeztek ifjaink, hogy elégedetlenségüknek és jogos követeléseiknek meghallgattatás és nem csupán szóbeli ígértetés, de tények és bizonyságok adassanak. Mindenki érzi és tudja azt, hogy a fentiekben előfordult támadások és próbálgatások tulajdonképen az egyháznak és a politikának egymáshoz való viszonyából indultak, azon forogtak, sőt forognak ma is. A rimaszombati összejöveleken szereplő ifju emberek legnagyobb részben a református, de csaknem teljesen a protestáns egyházak köréből kerültek ki, kik bátor és odaadó lelkesedéssel emeltek szót a maguk igaza mellett és az akkori állapotok mielőbbi revideálása mellett. És mindezek nem is voltak hiábavalók, amint a későbbi tényváltozások igazolják azt.

Szükséget érzek azonban mindezekkel kapcsolatban néhány megjegyzés megtételére. Mindenekelőtt hangsúlyozom, hogy a mi jelen hivatalos lapunk egyházi lap lévén, kizárólagosan az egyházat érdeklő, egyházi jel-

legű kérdésekkel, problémákkal foglalkozik. Helytelen tehát egy kizárólagosan egyházi jellegű laptól politikai megnyilatkozásokat várni. Helytelen kiindulni és következtetést vonni néhány politikával foglalkozó lelkipásztor testvérünk működéséből a hivatalos lap tárgykörére vonatkozólag. Nem nivótlan-ság tehát ez, hanem a célhoz való helyes ragaszkodás. A mi református egyházunk mindeztideig a maga csendes, szorgalmas, de annál eredményesebb vallási és nemzeti építés gondolatát munkálta. Tehát nyilván a politikai egység munkálója volt, amiképen nem élezte a vallásos gondolatot sem a nemzeti egység rovására. Nem élezte ki a politikai kettéválást sem, melyben pedig a római egyház oldaláról kétségtelenül egyházi törekvések vitték a főszerepet, egyaránt a mi és az egyetemes magyarság rovására, gyengítve az összetartozandóság és testvériség gondolatát. A reformátusság mindezt odaadóan, türelemmel és reménységgel elnézte és elviselte. Fellépésével nem akarta az egység gondolatát méginkább gyöngíteni és esetleg kisebbségi életünkben egyszer s mindenkorra lehetetlenné tenni. Római oldalról tehát az egyház belekerült a politikába és a különben egységbe tartozott magyarságunkat két részre osztotta meg.

Hasonló jelenségekkel találkozunk az egyházi élet terén is. Az ugynevezett actio catholica munkája ismeretes előttünk. A ró-

mai egyház öntudatát gondolja erősíteni, mélyíteni és a gyakorlati életben számtalan esetben szomorúan tapasztaltuk ennek hatását a mi egyházunkkal és egyházunk hiveivel szemben is. Maga az actio catholica is egy politikát képvisel tehát, melyben a nevelés alá vettek felkészítése és előkészítése a római egyház uralmát és diadalát van hivatva megmunkálni. Mi mindeddig nem léptünk föl ez ellen a munka ellen, sőt nem is igen védekeztünk ellene. Igaz, abban a tudatban, hogy a mi egyházunk erején, tisztaságán és igazságán nem változtat az actio erősködése, mert hiszen a mi egyházunk az Isten egyháza, nem törékeny emberi tákolmány, amelyen csak az Ő akaratával és beleegyezésével lehet diadalt venni. Tehát türelmesen vártunk és elnéztük a feltűnedezett csipkedéseket. A reverzális felvetésének ténye azonban már a türelmetlenkedésnek volt egy jele, amely tette és cselekvésre hívja a mi egyházunkat is. Nem félelemből, de kötelességérzetünkben kifolyólag.

Mi református lelkipásztorok tudatában vagyunk gyengeségünknek és erősségünknek egyaránt. Ugy érezzük, hogy egyházunk és ennek közvetlen munkásai látják a szüksé-

geket és érzik a kötelességet, amely mind egyházi, mind nemzeti szempontból a mi vállainkra nehezedik. A jelek azt mutatják, hogy a bizonyágtétel ideje elérkezett reánk, amikor dokumentálnunk kell, hogy van a mi egyházunkban mindenféle ellenséges actióval szemben ellenálló erő és megmutatnunk azt is, hogy a nemzeti meggyőződésnek is tud egyházunk erkölcsi alapot, a mindenféle mulandó politikai kereteken túlő és azokat túlő tartalmat adni, azaz tudunk politikával is foglalkozni, de úgy, hogy folytonosan szem előtt tudjuk tartani és elválasztani az istenit az emberitől, a magasat az alacsonytól, az apostoli tanács szerint megpróbálván mindeneket, de csak azt tartván meg, ami jó.

Elérkezett az ideje egy erősebb, átfogó, öntudatosító, belső összefogásnak, mely várja a munkát a mi egyházas meggyőződésünk erősödése és nemkevésbé a kifelé való összefogás érdekében is és bizunk abban, hogy jó bizonyágot fogunk tudni tenni a mi vállalási és nemzeti erőnköről azok előtt, akik a szerénységet esetleg visszavonulásnak, vagy gyengeségnek minősítették.

Batta Pál.

Kálvin Institutioja.

Írta: Dr. NAGY LAJOS.

I. A könyv biográfiai kerete.

Kálvin, mint a bourges-i egyetem jogi fakultásának a hallgatója, egyik tanárának, Wolmár Menyhértnek a tanácsára 1530-ban kezdett behatóbban theológiával és a reformációval foglalkozni. Atyja halála után 1531 júniusában Párisba ment, hogy az ottani egyetemen irodalmi tanulmányokkal foglalkozzék, különösen, hogy a héber, görög és latin nyelvekben tökéletesítse a tudását. Párisban Kálvin megismerkedett a hitujítás barátaival, így de le Forge István gazdag kereskedővel, Cop Vilmos orvossal és annak fiával, Cop Miklós egyetemi tanárral. Ezt a Cop Miklóst 1533-ban a párisi egyetem rektorává választották. Mint ilyennek 1533 november 1-én valami közérdekű értekezéssel rektori évmegnyitót kellett tartania az egyetemen. Az értekezés címe „A keresztyén bölcsesség” volt és azt teljes egészében Kálvin János készítette. A rektori megnyitó beszéd nagy port vert fel a tanárok és a diákság körében. A parlament

elrendelte a Cop Miklós és Kálvin János elfogatását. Ők azonban a dolognak idejében neszét vették és elmenekültek. Cop Miklós 1534 január 25-én ért Bazelbe.

Kálvin álrühában, Angouleme városa felé vette az útját, ahol egy du Tillet Lajos nevű kanonok barátja lakott. Kálvin ezen angoulemi barátjának a csöndes házában jött arra a gondolatra, hogy a reformáció igazolására és a reformáció hiveinek az okulására meg kellene írni reformátori szellemben a keresztyén vallás rendszerét. Így kezdett el ilyen irányban buvátkodni.

Kálvin Angouleből ellátogatott Neracba Margit Navarrai királynő udvarába, Noyonba az ő szülővárosába, Poitiersbe, Orleansba és egy rövid időre Párisba is, majd mikor látta, hogy a helyzet számára hovatovább bizonytalanabbá válik, 1534 végén barátjával, du Tillet-vel együtt Strassburgon keresztül Bazelbe ment.

Ez alatt Párisban a reformáció hivei 1534 október 24-ről 25-re virradó éjszaka pla-

kátokat ragasztottak ki, amelyben a katolikus egyházat támadták és a reformáció igazát védték. I. Ferenc francia királyt a plakátok nagyon felbosszantották, a reformáció hívei közül több mint 400-at elfogatott, akik közül 1935 jan. 21-én és az ezután következő napokon többeket nyilvánosan megégettetett. Ferenc király politikai szempontból szükségét látta annak, hogy kegyetlen tettét a világ előtt valamiképen indokolja, ezért kiáltványt bocsátott ki, amelyben azt állította, hogy az elfogottak és kivégzettek forradalmárok, minden polgári, állami és társadalmi rend felforgatói voltak.

Kálvinnak kétszeres fájdalmat okoztak a franciaországi hírek. Fájlalta először is az ő barátainak, közöttük de le Forge Istvánnak a vértanu halálát és fájt szívének az a tudat, hogy a király a hitújítás bajnokait közönséges lázadóknak minősítette. Ezért elhatározta, hogy a készülő hittudományi könyvet egyszersmind védőiratnak is alkalmazza és kimutatja benne, hogy a reformáció nem társadalmi, hanem szellemi forradalom, nem akarja felforgatni az állami rendet, sőt inkább még meg akarja azt szilárdítani. Hogy ezt a tervét minél világosabban kifejezésre juttassa, azért irt az Institutio elé egy terjedelmes levelet I. Ferenc francia királyhoz, amelyben a franciaországi reformáció jogosultságát és igazságát védi.

Kálvinnak tehát az Institutióval hármas célja volt:

- 1.) Nyilvánosan ki akarta jelenteni és igazolni a katolikus egyházból való kilépését.
- 2.) Meg akarta védeni a francia protestánsokat azon koholt vád ellen, hogy vallási és politikai rajongók, akik minden rendet fel akarnak forgatni, aminthogy az akkoriban Münsterben is történt.
- 3.) Eleget akart tenni annak a mindinkább érezhető szükségletnek, hogy a reformáció egyháza is körvonalozza a maga tanát s egyszersmind igazolja a reformáció szükségességét, amely szükségletet a Melanchton, Zwingli, Farel ilyennemű munkái csak jeleztek, de ki nem elégítettek.

II. A könyv bibliográfiája.

Hogy az Institutiót Kálvin mikor kezdte írni és hogy mikor végezte be, ezt pontosan nem lehet megállapítani. Az életrajzírók azt mondják, hogy már Angoulemben hozzákezdett az anyaggyűjtéshez és esetleg az íráshoz is. De a pontos dátumot megállapítani nem lehet. Így nem egészen biztos a befejezés ideje sem. Egyesek szerint a kéziratot 1535. aug. 1-én, mások szerint 1535. aug. 20-án, némelyek szerint pedig 1535. aug. 23-án fejezte be. Az azonban bizonyos, hogy az Institutio első kiadása 1536 márc. havában jelent meg Bázelen. E szerint tehát az Institutio jubileumát ünnepelni lehetett

1935-ben is és ünnepelni lehet 1936-ban is. 1935-ben volt 400 esztendeje annak, hogy Kálvin János az Institutio kéziratát befejezte és 1936 márciusában volt 400 esztendeje annak, hogy az Institutio első kiadása megjelent.

Az Institutiónak már Kálvin életében több kiadása jelent meg; ezek közül nevezetesebbek: az 1536-iki, 1539-iki, 1543-iki és 1559-iki. Az egymást követő kiadásokban az Institutio terjedelme az eredetinek mintegy a négyszeresére emelkedett, tartalma azonban ugyanaz maradt. Azokhoz a reformációi gondolatokhoz, amelyeket Kálvin János 26 éves korában kifejtett, 50 éves korában is hű maradt.

Az 1536-iki kiadás hat fejezetre oszlik, ezek a következők:

- 1.) a törvényről;
- 2.) a hitről;
- 3.) a könyörgésről;
- 4.) a keresetségről és urvacsoráról;
- 5.) a nem igaz sakramentumokról;
- 6.) a keresztyén szabadságról, az egyházi hatalomról és a polgári előjárásról.

Az 1559-iki kiadás négy könyvet foglal magában.

Az első könyv szól a teremő Isten megismeréséről.

A második könyv szól Istennek, mint a Krisztusban megváltónknak ismeretéről, mely először az Atyáknak a törvény alatt, aztán az evangéliumban nekünk is kijelentetett.

A harmadik könyv szól a módról, amelyen Krisztus kegyelmét vesszük és arról, hogy ebből micsoda gyümölcsök származnak és micsoda eredmények következnek reánk nézve.

A negyedik könyv szól azokról a külső gyámolító eszközökről, amelyekkel Isten minket Krisztus társaságába hív és abban megtart.

Az 1536-iki kiadást magyar nyelvre Nagy Károly kolozsvári theologiai tanár, a későbbi erdélyi püspök fordította le. Megjelent 1903-ban Budapesten, a magyar Prot. Társaság kiadásában: „A keresztyén vallás alapvonalai” címen.

Az 1559-iki kiadást elsősorban Senczi Molnár Albert fordította magyarra; megjelent Hanauban 1624-ben. Ugyanazt ujabban lefordította Czeglédy Sándor és Rábold Gusztáv; megjelent 1909-ben a parochiális könyvtár kiadásában: „A keresztyén vallás rendszere” címen.

(Folyt. köv.)

A mi tudományunknak a világ minden dicsősége fölött fönségben, minden hatalma fölött győzhetetlenségben kell állnia, mert nem a mi tudományunk az, hanem az élő Istené, az Ő Fiáé, a Krisztusé, akit az Atya királlyá tett, hogy uralkodjék tengertől tengerig és a folyóvizektől a föld kerekiségének véghatáráig.

Kálvin,

A beretkei református árvaház 1935. évi működése.

Az árvaházi bizottság folyó évi március hó 26-án tartotta meg ez évben első rendes ülését. Az ülés igen látogatott volt és a bizottság régi és új tagjai csaknem teljes számban, összesen 18-an zárandokoltak el Beretkére, hogy szinte tüntetésszerűen kifejezést adjanak az árvaház iránti rokonszenvüknek és szeretetüknek.

Az ülést *Ablonczy Pál* gömőri esperes megható imája nyitotta meg, majd *Tornallyay Zoltán* egyházkerületi főgondnok elnöklete mellett került a sor a gazdag tárgysorozat letárgyalására.

Megválasztotta a bizottság a *Bácsy Gyula* eltávozásával megüresedett igazgatói állásra *Borza B. Zoltán* volt dunaradványi, jelenleg már beretkei beiktatott lelkészt. A bizottság teljes bizalommal tekint az új igazgató működése elé és feladatai közé elsősorban az *árvaházi propaganda munka* végleges megszervezését és általánosítását tüzte ki. Ezzel kapcsolatban őszinte köszönetét és elismerését tolmácsolja a bizottság *Gérecz Lajos* beretkei igazgató-tanítónak, aki mint h. igazgató a *Bácsy Gyula* eltávozása óta ritka pontossággal és odaadással vezette az árvaház külső-belső munkáját.

Letárgyalta a bizottság az *1935. évi számadást* és az *1936. évre szóló költségvetést*, valamint a konventre felterjesztendő *évi jelentést*.

Az árvaház *összbevétele* az 1935. évben 94.741 Ké volt, *összkiadása* pedig 73.864 Ké. Ezenfelül a természetbeni adományok értéke 8.515 Ké.

Az árvaház *vagyon*a 1935. végén a következő:

Készpénzben . . .	Ké	83.993'95
Ingatlanokban . . .	Ké	288.682'50
Ingóságokban . . .	Ké	39.000'00
Követelésekben . . .	Ké	20.000'00
Összesen	Ké	431.676'45

Szép eredménnyel zárult a megindított *árvaházi perselyakciónk*. A legkisebb adomány ezen a címen 10 Ké volt, a legnagyobb csaknem 300 Ké. Ha minden perselyünkben évente csak 20 Ké folya be, évi 25.000 Ké jövedelmet biztosítana az árvaháznak.

A *Czinke-féle* vallástani könyvek jövedelméből már körülbelül 36.000 Ké van betét-könyvön. Hátralék körülbelül 3000 Ké és raktáron van mintegy 20.000 Ké értékű könyv. Ez összesen kereken *60.000 Ké*. Oly tekintélyes összeg, amely *Czinke* püspök urat *Tornallyay Margit* után árvaházunk legelső alapí-

tójává teszi. Hálás köszönet az ősz egyházfőnök bőkezű, nagyszerű alapítványáért.

Imponáló volt ez évben a *tiszáninneri* egyházkerület gyülekezetei részéről megnyilvánult áldozatkészség. Az előző évi 20.000 Ké-vel szemben 1935-ben 34.000 Ké folyt be ebből a kerületből. Ebben az összegben *Gömör* egymaga 15.000 Ké-vel van képviselve. A dunai és kárpátaljai kerület közönsége 1935-ben 5000—5000 Ké-vel támogatta az árvaházat. A községenkénti eredményt legközelebb részletezve közöljük.

Konkrét esetekből folyólag az árvaházi bizottság ismételten kimondotta, hogy az árvaházba csakis *törvényes házasságból származó gyermekeket vesz fel*, ellenben javasolja a konventnek egy egyetemes református *lelenceház* felállítását.

A propaganda fejlesztésével kapcsolatban az árvaházi bizottság célszerűnek tartja *különféle vallásos iratoknak az árvaház* kiadásában való megjelentetését. Elsősorban az úgynevezett nagy *Szikszai* imádságos könyv kiadására gondol, mint amelynél ma sincs keresettebb imádságos könyvünk. Évkönyv kiadása is alkalomszerű, mely népies modorban ismerteté református hivatásunkkal az árvaházi és más egyházépítő munkát. Ez az évkönyv egyszersmint a sokat nélkülözött névtárt is magában foglalhatná.

Az árvaház ez idő szerint 38 árvát gondoz és pedig Beretkén 25-öt, mint cseregyermeket Liptószentmiklóson 1-et és 12 kihelyezett nagyobb gyermeket egyes családoknál és különféle üzemeknél.

Az árvaház a *Mórocz-féle* hagyatékából egyelőre 3600 Ké készpénzt és egy szép jubileumi ezüstserleget kapott. Szepsiből 1000 Ké hagyomány folyósítása van küszöbön.

Foglalkozott még az árvaház egy utazótitkári, vagy titkárnői állás szervezésével is, aki a falvakban állandóan ébren tartaná az árvaház iránti érdeklődést, gyűjtéseket rendezne, előkészítené a talajt árvanapok tartására és az árvaházi igazgatót támogatná a gyülekezetekhez való kiszállása alkalmával. Különösen szükség van utazó titkárra ott, ahol nincs sem lelkész, sem tanító, így például a szórványok nagyrésztében.

Az árvaházi bizottság végül igaz, megértő szeretettel üdvözli két testvérintézményét, a kiskoszmályi és kárpátaljai árvaházat. Vélők karöltve akar munkálkodni az árvák ügyének és egyetemes egyházunk közös érdekeinek szolgálatában.

Beretke, 1936. április hó.

I R O D A L O M.

Kálvin és a Kálvinizmus.

Írták a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem református hittudományi karának tanárai és doctorai. Debrecen, 1936. 461 lap. Debrecen sz. kir. város és a tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdavidallalatának kiadása. Ára díszes vászonkötésben 15.— Pengő, fűtve 12.— Pengő.

Az impozáns jubiláris mű Kálvin Institutiója első kiadásának negyszázéves fordulója alkalmából látott napvilágot. *Dr. Varga Zsigmond* egyházmegyei hittudománykari dékan előszava vezeti be a könyvet. Előszavában utal arra, hogy a mű gondolata *Dr. Révész Imre* egyetemi tanártól származik, valamint ő végezte a szerkesztés nehéz munkáját is. Az egyes tanulmányokért maguk a szerzők viselik a felelősséget. A 18 értekezést tartalmazó enlékkönyv *beható* ismertetése e szerény lap hasábjain lehetetlen, hiszen ha méltóképpen és kellő kritikával vállalkoznánk e feladatra, úgy mindegyik értekezést külön-külön hasábkra terjedően lehetne és kellene tárgyalni. Itt tehát egészen röviden érintünk minden egyes értekezést, ismertetve annak főgondolatát. — *Dr. Lang Ágost* superintendens, hallei tb. egyetemi ny. r. tanár „Az 1536-i Institutió forrásai” című tanulmányában összefoglalja az eddigi idevágó kutatások eredményét s annak a nézetének ad kifejezést, hogy különösképpen *Butzer Márton* a nagy strassburgi theologus Evangelium-kommentárja volt hatással Kálvinra. Az értekezés után áll annak rövid angolnyelvű foglalata is. — *Dr. Musnai László* theol. m. tanár, tb. esperes „Kálvin János az Ige fényében” címen ír. Rámutat arra a tényre, hogy Kálvin János az Isten igéjével indult meg reformátori útján s az ige volt mindig mindenben irány és mértékadója. Elsősorban exegeta, írásmagyarázó és biblikus s halála Józsué könyvének magyarázata közben éri, melyet aztán Béza fejezett be és adott ki Kálvin életrajzával kiegészítve, még Kálvin halála évében. Ez értekezést rövid németnyelvű összefoglalás egészíti ki. — *D. Dr. Kállay Kálmán* egyetemi tanár „Kálvin mint zoltármagyarázó” cím alatt az első 41 zoltárról szóló kommentár alapján igyekszik kimutatni azokat a jellemvonásokat, melyek Kálvint, mint zoltármagyarázót jellemzik. Megállapítása szerint „hatalmas, gazdag és mély könyv ez a zoltárkommentár”. Dolgozatát rövid német foglalat egészíti ki. — *Dr. Tóth Lajos* a pápai theol. akad. tanára „Kálvin János magyarázata Ézsaiás elhivatási látomásáról” című értekezésében ad nagyszerű és megkapó képet arról, hogy Kálvinnak különös képessége volt az írásmagyarázáshoz, sohasem elégedett meg a mások véleményével, vagy felszínes hypothesisokkal, hanem az írás lelkéig hatolt és azt tárta fel. Értekezését rövid németnyelvű foglalat egészíti ki. — *Dr. Erdős Károly* egyetemi ny. r. tanár „Kálvin „Commentarius in harmoniam evangelicam” munkája és a görög szöveg” című értekezésében teljes

tudományos apparátussal mutatja ki, hogy a Kálvin latin szövege „nem teljesen független fordítás, sem nem a Vulgata szövege, hanem főként az Erasmus latin fordítását követő szöveg”. Viszont arra sem nagy súlyt helyezett Kálvin, hogy fordítása „szó szerint egyezék a görög szöveggel”. A dolgozat summája: „Kálvin nem szavakban kereste a lelket, hanem az élő igében. Ezért nem találunk nála szavakon való rágódást, vagy betűhöz való ragaszkodást. Az ő korában a bibliai szövegkritika még igen kezdetleges volt és így a lelket megőrlő rideg betűkért való viaskodás csak később lett általános és káros. Ez a Szentleket elmellőző szövegmagyarázat sokszor esik abba a hibába, hogy foglalkozik olyan kérdéssel, amelyik az idvességre nem tartozik s amelyre áll minden időkre kihatólag Kálvin óvó bölcs megjegyzése: Certe nemo unquam hac de re quaestionem movebit nisi curiosus: nemo vero pertinaciter insistet nisi contentiosus rixator.” Az értekezést rövid angolnyelvű összefoglalás egészíti ki. — *Dr. Pongrácz József* a pápai theol. akad. tanára „Kálvin Kommentára az efézusi levélről” címen értekezik. Feltárja — rövid bevezetés után — a kommentár létrejöttének körülményeit, ismerteti a kommentár jellemző vonásait, valamint a kommentár hatását. Végső megállapítása: „Kálvin életének nagy titka és az efézusi levélről irt kommentárának is fő erőssége az, hogy aláveti magát az Isten igéjének.” Dolgozatát rövid angolnyelvű foglalat egészíti ki. — *Dr. Török István* pápai theol. akad. tanár „Az Ószövetség értékelése Kálvin Institutiójában” címen korunk egyik legaktuálisabb kérdésével foglalkozik. Kálvin véleményét szembeállítja a modern felfogással, aminek eredménye, hogy a modern Ószövetség-tudomány eltévelyedett s Kálvin vezetheti vissza a helyes utra. Dolgozatát rövid német összefoglalás egészíti ki. — *Dr. Vasady Béla* egyetemi tanár „Isten megismerésének kérdése Kálvin Institutiója alapján a napjainkban folyó theologiai vitatkozások tükrében” című tanulmányában szól az u. n. „dialektika theologia” válságáról, majd ismerteti Brunner Emil a természeti ismeretről irt felfogását és Barth Károly válaszát, mint korunk egyik kiélezett vitatémáját. Azután áttér Kálvin theológiájára, mint hivatkozási alapra, szól Kálvin Isten megismeréséről irt tanításairól. Végül levonja a tanulságot és felmutatja a feladatokat. A tanulmányt rövid angolnyelvű összefoglalás egészíti ki. — *Csánki Benjámín* egyetemi tanár „Kálvin predestináció-tana” címen értekezik. Első részben nagy alaposággal ismerteti a tan ellendarabját és eredetét, második részben pedig Kálvin tanának kialakulását, előadását és védelmét nyújtja, míg végül a harmadik részben Kálvin tanának hatásairól és kilátásainkról szól. — A reformáció megújított nagy tételének igazi és hozzáértő ismertetése és méltatása e tanulmány, melyet terjedelmes hollandnyelvű összefoglalás egészít ki. — *D. Csikesz Sándor* egyetemi tanár „Kálvin pásztori igehirdetése mód-

szerének legfőbb elemei" címen értekezik. A 35 lapra terjedő értekezés a következő fejezetekre oszlik: Bevezetés; Isten; Egyedül Isten dicsőségének szolgálata; Az Isten igéje; Verbi Divini Minister; Isten igéjének nyája, a gyülekezet életfolytatása; Isten igéje hirdetésének célja; Befejezés. A gyakorlati élettel szorosan kapcsolódó nagyértékű dolgozat zárótétele: „A református egyháznak, ha megújhodni akar, Kálvinra s az ő példája nyomán vele együtt Isten igéjére, a teljes Szentháromság — Egyörök — Isten szuverénítésára kell tekintenie s így szolgálnia egyedül Isten dicsőségét!” Az értekezést terjedelmes németnyelvű összefoglalás egészíti ki. — *Dr. Soós Béla* egyetemi magántanár „Kálvin és Zwingli” címen ír. Dolgozatának summája: „Kálvin... a tanfejlődésben törtetlen vonalat, az erkölcsök meglisztitásában felfelé emelkedést szemléltetett, vagyis építő munkásságában meggyőzte a világot. Nem lehet tehát csodálni, hogy életművén a siker és bátor öntudat vonásai lelhetőek fel, míg Zwingli alkotása a keresők gyermekek arculatát hordozza.” Viszont igyekszik meglátni Zwingli érdemeit is. A dolgozatot rövid németnyelvű összefoglalás egészíti ki. — *Dr. Révész Imre* egyetemi tanár tétele: „Méliusz és Kálvin”. A 45 lapra terjedő nagy tanulmányban történelmi adatokkal mutatja ki — négyévi tanulmányozás alapján — azokat a különbségeket, melyek Méliusz és Kálvin között megvoltak, de mind-ezideig ismeretlenek voltak. Ilyen különbségek találhatóak az eleveelrendelés, az urvacSORa tannál főként. A nagyjelentőségű tanulmányt rövid franciayelvű összefoglalás egészíti ki. — *Dr. Ferenczy Károly* leánykálvineumi igazgató dolgozatának címe: „A missziói felelősség nyomai a magyar református keresztyénség első századában az egykoru theologiai irodalom alapján.” A tanulmány végső eredménye: „A XVI. századi magyar református keresztyénség az ige keresztyénsége. Hordozói és munkásai... az Ige szolgálatára tették fel életüket. Eppen ezért eleven erővel él bennük a minden irányban megnyilatkozó missziói felelősség.” A tanulmányt rövid angolnyelvű összefoglalás egészíti ki. — *Dr. Nagy Géza* kolozsvári theol. tanár „A belmisszió nyomai az erdélyi református egyház régibb történetében” címen értekezik. Számos adattal igazolja, hogy már igen korán gondot fordított az erdélyi református egyház a betegek ápolására, a szegénygondozásra, sőt megtalálhatók a házi istentisztelet, bibliakör, gyermekkatechézis és iratterjesztés nyomai is. A dolgozatot németnyelvű összefoglalás egészíti ki. — *Dr. Miklós Ödön* nagycepelelyi lelképásztor tétele: „A holland kálvinizmus elvi állásfoglalása a magyar protestantizmus gyászévtizedében.” Kimutatja, főként Hamel Bruiniux-szal kapcsolatban, hogy a hollandok kezdettől fogva meg voltak győződve a gályarab magyar református lelkészek ártatlanságáról. Dolgozatát németnyelvű összefoglalás egészíti ki. — *Dr. Tóth Endre* a pápai theol. akad. tanára e címen közöl dolgozatot: „Pápa város

plébánosa és Kálvin Institutiója”. Egy érdekes adat ez a magyar református egyház történetéhez, Rövid németnyelvű összefoglalás fejezi be a dolgozatot. — *Dr. Payr Sándor* soproni ny. egyetemi tanár „Testvéri közösség magyar protestáns énekeskönyveinkben” címen közöl dolgozatot, kifejezve dolgozatával a testvér felekezet együtttérzését. Szól a közös énekekről, majd azok különválás utáni történetéről a XVII. században, azután a magyar pietisták új énekeskönyvéről és a debreceni kótás énekeskönyvről a XVIII. században, a racionalizmus hatása alatt megújított énekeskönyveinkről a XIX. század elején és végül a közös énekekről legújabb énekeskönyveinkben a XX. század elején. Dolgozatát németnyelvű összefoglalás egészíti ki. — Legvégül *Dr. Varga Zsigmond* egyetemi tanár nyújt értekezést ezen a címen: „A magyarországi közkönyvtárak értékes bibliai gyűjteményeinek ismertető leírása a XVI. század végéig. Dolgozatának fejezetei: A bibliai kodexek leírása; Latin nyomtatott bibliák ismertető leírása; Héber bibliák ismertető leírása; Görög bibliakiadások leírása; Németnyelvű bibliakiadások; Szlávnyelvű bibliakiadások; Román népek bibliakiadásai; Magyar nyelvű bibliakiadásaink; Hires emberek birtokából, illetve könyvtárából származott bibliák, A bibliával ilyen szempontból foglalkozó értékes dolgozat méltó befejezése a hatalmas kötetnek, melynek elején Kálvin János arcképe ragyog.

Ez az ismertetés elegendő arra, hogy megállapíthassuk: a nagyterjedelmű könyv méltó hódolatkifejezés a nagy reformátor emlékének.

H I R E K:

— **Lelkészerlekezet a „Református Összefogás” ügyében.** Folyó hó 5-én *Soós Károly* esperes összehívására Komáromban folyt le a barsi és a komáromi egyházmegye lelkészeinek közös értekezlete. Ennek egyetlen tárgya a hivatalos lap legutóbbi számában megjelent program megbeszélése volt, amit *Sörös Béla* a református összefogás érdekében adott. Az elnöki székben az egyházkerület és az egyetemes konvent két elnöke *Balogh Elemér* püspök és *Dr. Szilassy Béla* főgondnok ült. *Soós Károly* vázolta az összehívás célját, majd *Dr. Szilassy Béla* vezetésével, mivel a „Református Összefogás” programját mindnyájan ismertnek jelentették ki és tárgyalási alapul elfogadták, azonnal megindult a program gyakorlati megvalósításának pontonként való részletes megbeszélése. *Sörös Béla* mint előadó kulturális, gazdasági, szociális és közéleti szempontból megokolt javaslatai többek hozzászólása után egyhangulag elfogadást találtak s az értekezlet kimondotta, hogy a református kollektívum megalakítását szükségesnek tartja. A „Református Összefogás” megszervezése a mi keresztyénségünk realitásának a kérdése. Alapja az önkéntes szolgálat. Szerve a

minden gyülekezetben szükségszerűen kiépítendő diakónia, melynek irányítását az egyetemes konvent egy általa létesítendő szabályrendelet értelmében s egy e célra beállított központi szerv közreműködésével végzi.

Az értekezet, amely aránylag nagyon rövid idő alatt, két és egynegyed óra alatt, elkészült e nagyfontosságú és messze szétágazó kérdés megbeszélésével *Dr. Szilassy Béla* főgondnok meleghangú buzdító felhívásával ért véget. Remélhető azonban, hogy a többi egyházmegye lelkészértekezletei is sorra tárgyalás alá veszik a „Református Összefogás” ügyét és így annak rövid időn belül elősegíthetik nemcsak a megvalósulását, hanem a gyümölcsözéseit is.

— **Halálozás.** Szücs Istvánné szül. Böszörményi Mária, a szlovenszkói ungi egyházmegye patriarchai koru esperesének neje hosszú szenvedés után, életének 77-ik, házasságának 54-ik évében f. évi április 30-án meghalt. Temetése május 2-án volt Ungváron. Halálát kitejedt rokonsága gyászolja, köztük *Dr. Magda Sándor* tiszáninneri püspök is, aki a megboldogultban az anyósát vesztette el. Az igazak emlékezete áldott!

— **Kálvin ünnepély.** A magyarországi ref. egyház egyetemes konvenije a Kálvin János Intitutiója első kiadásának 400 éves évfordulója alkalmából Budapesten május 6-án déli 12 órai kezdettel a magyarországi reformátusok szekházában országos jubiláris emlékünnepelet tartott, amelynek keretében felavatták a gályarabok emléktábláját is. Az ünnepi beszédet Kálvin Jánosról *Dr. Ravasz László* püspök tartotta, a gályarabokról pedig *Dr. Révész Imre* debreceni egyetemi tanár.

— **Kérelem.** *A borsii ref. egyház ösrégi templomának renoválását ez év június havában folytatmatba veszi. Ezt természetesen megelőzi a gyülekezetek által nyújtott kegyes adományok elszámolása. Mély tisztelettel kérem azért azoknak a gyülekezeteknek nagytiszteletű lelkész urait, amely gyülekezetek még érdemleges választ nem adtak a borsii kérőivre, méltóztassanak e kérőiveket a nemleges eredmény rávezetésével a lelkészi hivatal címere visszaküldeni. Seleška—Szöllöske, u. p. Streda nad Bodrokom, okr. Kráľ. Chlumec. Sallay Béla lelkész.*

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri
ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

324/1936. sz.

Nagykapos, 1936. máj. 4.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusának elnöksége 1936. ápr. 23-i 2791/1935. prez. sz. átiratában arról értesítette az

itteni hivatalt, hogy a bratislavai póstaigazgatóság kifogásolta a hivatalos ügyek hiányos megjelölését a borítékokon.

A hivatalok a 108/1865. t. c. V. fej. rendelkezéseit gyakran elhanyagolják, amennyiben nem jelölik meg pontosan a hivatalos ügyek tárgyát a címzett borítékokon. A hivatalos levelezés csak abban az esetben portómentes, ha a hivatalok teljesítik a jelzett t. c. rendelkezéseit, ellenkező esetben a levelek postadíj kötelesek.

A lelkészi hivatalok leveleinek jelzései: „Vo veciach náboženských—Vallási ügy”, „Vo veciach manželských—Házassági ügyben”, „Vo veciach školských—Iskolai ügyben”, „Vo veciach cirkevného majetku—Egynázi vagyon ügyben”, „V branných veciach—Fegyver ügyben”.

Egyben felhívom a nevezett hivatalok figyelmét arra, hogy a privát egyének címére küldött hivatalos levelek postadíját a címzett köteles fizetni. Ebben az esetben a hivatalos levél cimborítékán a következő jelzések használandók „Vec uradná, poštovnému podrobená—Hivatalos ügy, portóköteles”, „Vec uradná, poštovné platí adresát—Hivatalos ügy, a postadíjat a címzett fizeti” stb.

A fenti utasítások pontos betartására kérem lelkésztársaimat.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

A szlovenszkói tiszáninneri
ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

336/1936. sz.

Nagykapos, 1936. máj. 6.

PÁLYÁZAT.

Az alsözempleni ref. egyházmegyébe kebelzett velkykevezd—nagykövevdsdi egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek.

Javadamom: Jó karban levő lakás melléképületek és kert; 29 és 1/2 mázsa rozs tisztán megrostálva; 20 és 1/2 mázsa buza tisztán megrostálva; 180—Kč. szénapénz; 6 méter-öl kemény tűzifa beszállítva; 500 liter must; a közlegelőben 2 drb. marhalegeltetési jog; 200—Kč. tandíjváltóság; 8—Kč. kenderföldváltóság; 8—Kč. szőlőföldváltóság; 3 kat. hold és 1274 öl szántóföld, melynek adóját az egyház fizeti; stóla az egyházkerületi szabályrendelet szerint. A felértékelt helyi jövedelem a II. lustrum idején: 4430/30 Kč. A szolgálati nyelv magyar. Az állás 1936. okt. 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények e hirdetésnek a hivatalos lapban való megjelenésétől számított 3 héten belül, lelkészi oklevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal (II. t. c. 16. §.) és állampolgársági bizonyítvánnyal felszerelve a ref. esperesi hivatalba Velký Gyřeš—Nagygyéresbe küldendők.

Dr. Magda Sándor
püspök.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felölös szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg s reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Református Irodalmi Társaság.

A szentesítés alatt álló egyházi törvényalkotásnak egyik igen lényeges, egyházunk belső életét közvetlenül érintő része: a VIII. törvénycikk, amely az egyházunk belső építését, a hitélet felelevenedését szolgáló munkaágakat és eszközöket egységes keretben foglalja össze.

Sörös Bélának nagyértékű alkotása ez a törvénycikk, amely széleskörű, valóban jövőbe ivelő programot ölel fel és lehetőséget nyújt az egyháztársadalmi munkának teljes erővel és lendülettel való megindítására. (Hiszen ha ezek a megadott keretben és program szerint megindulnának — talán szükség sem volna a református összefogásra?!)

E törvénycikk fontosságát, a gyakorlati élet síkjában várható áldásos kihatásait még 1923-ban az egyetemes konvent vezetősege is felismerte, amennyiben megtette a szükséges intézkedéseket a törvénycikk egyes, nagyon is időszerű szakaszainak a gyakorlati életbe való átültetésére. Természetesen csak belső körülmények — a törvény életbeléptetéséig.

Én most e cikk keretében a VIII. törvénycikk egyik igen fontos alkotásának: a *Református Irodalmi Társaságnak* kérdésével kívánok foglalkozni. Ennek a kérdésnek már bizonyos történelmi előzményei vannak, amennyiben a „Ref. Irodalmi Társaság“ — 1923-ban tényleg meg is alakult — ha jól emlékszem 20 taggal —, tisztikart is

választott és a VIII. törvénycikkben megjelölt programot magáévá téve, az „elindulás“ útjára lépett.

Működése azonban igen rövid idő alatt megfeneklett, bár a társaság agilis főtítkára minden lehetőt elkövetett az ügy iránt való érdeklődés felkeltésére, állandó ébrentartására; egyházunk szellemi értékeinek a társaság munkájába való bekapcsolására.

Felhívásai, buzdító és lelkesítő szavai alig-alig találtak visszhangra — ezért nem lehet csudálkozni azon, hogy a társaság funkcionáriusai elvesztették a kedvüket a további munkára az általánosan megnyilvánuló közönyt szemben.

Legfeljebb csak magunkat vádolhatjuk azért, hogy ezt az alkalmat *akkor* áron is meg nem ragadtuk és ki nem használtuk egyházunk belső és külső helyzetének megerősítésére, hiszen az irodalom az élettel való kapcsolatában s az élethez való igazodásában, mint annak természetes velejárója — a leghatalmasabb eszköz és adottság *időtálló értékeink kitermelésére, védelmi szervezeteink kiépítésére s ami mindennél elsőbbravaló s jelenleg legidőszerűbb: egyetemes egyházunk belső erejének és egységének kialakítására.* Ennek a programnak jegyében áll a most megindult és megszervezés alatt álló „Református Összefogás“ is, amelynek hivatását és feladatkörét Sörös Béla e lap hasábjain pontosan és szabatosan megjelölte.

Soha időszerűbb nem volt a *Református Irodalmi Társaságnak* újból való életrehívása, mint a jelen idők sürgető feladatai között, amikor félreérthetetlenül arról van szó, hogy a cifra és tartalmatlan jel-szavak és frázisok teréről a tetteknek s az azokból folyó *építő munkák egész sorozatának* útjára lépünk!

Talán felesleges hivatkoznom arra, hogy egy mozgalom elindítása, különösen amikor a lelkek ezrei elő vannak rá készítve s a hívásra rezonálnak, nem látszik nehéz feladatnak, de a megindított mozgalomnak *továbbfejlesztése*, megfelelő mederbe való terelése, *egységben tartása, a kilengésektől való megóvása* már súlyos feladatot ró az elindítókra, az élen haladókra.

A „Református Összefogás“ gondolatát kétségkívül az Istenben való törhetetlen bizakodás, kálvinista egyházunk jövőjét feltűszeretettel váltotta ki, azonban nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt, hogy a mozgalom helyes megtervezésénél és annak teljes kiépítésénél a kálvinista hitelvekhez való ragaszkodáson és hitbuzgóságon kívül tudományi, irodalmi, szellemi felkészültségünk egész arzenáljára is szükségünk van.

Időszerűleg abban látom az indokát a Református Irodalmi Társaság megalakításának, hogy a „Református Összefogás“ cím alatt meginduló mozgalomhoz a nélkülözhetetlenül szükséges segítő erőket és eszközöket szolgáltatassa.

Itt vannak előttünk az idők jelei és próba példái! A Kath. Akció már sorompóba állította a maga íróit és művészeit, a Magyar Evangélikus Szövetség is megtette az első lépést a sajtóiroda megszervezésével, csak mi szlovenszkói és kárpátaljai reformátusok akarunk megelégedni a tétlen, időt és ener-

giát sorvasztó *szemlélődésekkel?* . . .

Felmerül a kérdés, hogy mi volna az elsődleges felelet ezen a téren? Felelet: egyházi életünk szellemi értékei felett való *seregszemle*, nem tévén különbséget világi és egyházi embereink között. A szemle igazolni fogja azt, hogy mennyiségileg, de *minőségileg* is milyen értékeink, komoly ígéreteink vannak a jövő számára!

A másik lépés volna az egyetemes konvent intézkedése a Református Irodalmi Társaság megalakítása ügyében a már számbavett és megismert szellemi értékek alapján. A többi programunk a VIII. törvénycikkben kijelölt keretben való elfogadása, az egyes szakosztályok megszervezése stb. már a részletkérdésekhez tartozik.

De a célgondolat mindezeknél fontosabb kell, hogy legyen: *az adott keretnek tartalommal, élettellel való megtöltése.*

És én nem adom fel a reményt, hogy a most meginduló, az egyetemes egyház minden rétegét átható mozgalom s annak céltudatos, erőben és jelentőségben állandóan fokozódó munkája lesz az a kimeríthetetlen *rezervoár*, amely az *állandó erőket fogja szolgáltatni* a Református Irodalmi Társaságnak a történelmi idők és feladatok parancsolta munkájának eredményessé tételére.

De a tétel megfordítva is helyes és igaz: a Református Irodalmi Társaság lesz az a megelevenítő kovász, amely a tudomány, irodalom és művészet kincseivel felszerelve és felvértezve fogja az állandó ösztönzést nyújtani az emberi gyarlóságok miatt itt-ott elernyedő, elszintelenedő, vagy megtorpanó mozgalom aktív erejének és lendületének fenntartásához. Az irodalom és az élet, vagy megfordítva az élet és irodalom természetes kölcsönhatásánál fogva. *Kövy Árpád.*

Kálvin Institutioja.

(Folytatás.)

III. Az Institutio tartalma és méltatása:

Kálvin János, az Institution kívül még nagyon sokat írt. Összes munkái 59 testes kötetet tesznek ki. Dogmatikai szempontból azonban az Institutio mind a többit felülmúlja. Az Institutio megállapította a tant, a többi munkák pedig gyakorlati célt szolgáltak, többnyire predikációk, vagy írásmagyarázatok. — Kálvin

ugyanis a Jelenések könyvének kivételével az egész újszövetséghez, valamint az ószövetség legtöbb könyvéhez is írt magyarázatot.

Az Institutio gondolatai között legfontosabbak a bibliára, a praedestinációra, az úrvacsorára, az egyházra és annak alkotmányára, végül az államra vonatkozók. Mindezek a kérdések már többször felvetődtek a reformátorok között, nem egyszer képezték gondolkozás, tár-

gyalás, vitatkozás anyagát. Maga Luther is feleletet adott a legtöbbre. Igen, lényegileg Luther gondolatai szolgálták Kálvinnak az építő anyagot, de az ő keze alatt annyira sajátságos jellegét nyer minden egyes rész, hogy bátran beszélhetünk új és eredeti alkotásról.

Kálvin a bibliát teljesen mechanikusan fogja fel, mint olyant, amelyben Isten, a maga legfelsőbb akaratát juttatja az emberek tudomására. A bibliának minden betűje és rendelkezése isteni eredetű, tehát betöltendő. Ezt kell az embereknek követniök, nem pedig olyan könyveket vagy intézkedéseket, miket vakmerő emberi tudákosság talált ki. Míg Luther csak azt vetette el, ami a bibliával ellenkezett, Kálvin elvetette mindazt, ami a bibliában igazolását nem találta. E mellett meg akarta valószínűsíteni mindazt, amire a bibliában utalást, alapot fedezett fel. A keresztyén egyház szentkönyve és fundamentuma a biblia; csak az keresztyén, aki ezt követi, aki ezen az alapon áll. Az egyházi atyáknak, a hagyománynak nincsen előtte tekintélye, jelentősége. Minden, ami nekünk szükséges, adva van a bibliában.

Kálvin egész felfogása legsajátságosabban elénk tűnik a praedestinációról szóló tanban. A lutheri megigazulás tant, hogy az ember Isten kegyelme nélkül teljesen képtelen az üdvre, Kálvin tovább fejleszti és azt mondja, hogy az embernek már a megtérése, vagy meg nem térése is Isten akaratától függ. Az ember Istennel szemben gyarló teremtmény, akinek a sorsa, hogy idvezül-e, vagy elkárhozik, öröktől fogva meg van állapítva. Az isteni elővégzés tana a Kálvin alapgondolata, amely tanrendszerét, életét és cselekedeteit minden ponton jellemzi. Minden egyes tanrész ennek a továbbképzése vagy alkalmazása. Így pld: az urvacsorában csak a kiválasztottak, az igazi hívők nyernek a külső jegyek alatt belső, lelki, kegyelmi ajándékot. Kálvin elég merész volt tanát a végkövetkeztetésig vinni, kimondani, hogy Isten az ő örök végzésénél fogva az emberek egy részét üdvre, másik részét kárhozatra választotta ki, mielőtt jót, vagy rosszat cselekedtek volna, mielőtt megszülettek volna. A református egyház a praedestinációt a Bullinger által revideált formájában fogadta el, amely szerint Isten már kezdettől határozott mindenki sorsa felett, de reméljük, hogy a boldogságra praedestinált mindnyájunkat.

Az urvacSORa tan volt az az Institutióban, amely a német reformátoroknál a legnagyobb visszatetszésre talált. Kálvin pedig a lutheri ubiquitas elméletet tartotta a legnagyobb képzetelenségnek. Kálvin nem követte Zwinglit sem, aki azt tanította, hogy az urvacSORa szertartása csak emlékezés, egyszerű, de lélekemelő emlékezés a Jézus vértanu halálára, amelynek a kenyér és a bor csak jelképei. Ez Kálvin szerint profanizálása a legnagyobb szentségnek.

Igaz, hogy a földi kenyér csak szimbolum, de olyan szimbolum, amely a hívőre nézve, — éppen a hit erejénél fogva — cibus vitae spiritualis lesz.

Az egyházzól való felfogásában is a praedestináció vezette Kálvint. Az egyházat szerinte csak azok alkotják, akiket Isten az üdvre kiválasztott. Ennélfogva a valódi egyház láthatatlan, mert tagjai a kiválasztottak lévén, csak Isten ismerheti őket. Ezek a kárhozatra praedestináltakkal együtt alkotják a látható egyházat. Szükséges, hogy mindenki tagja legyen a látható egyháznak, mert ennek kebelén kívül nincsen bűnbocsánat, nincsen üdv.

Praedestináció, urvacSORatan, erős erkölcsi fegyelem, ez a három tulajdonság különbözteti meg a Kálvin egyházát a Lutherétől. A tan az egyház lelke, a fegyelem az egyház ideg-zete, amely az egyes tagokat összekapcsolja. Az egyháznak nemcsak joga, hanem kötelessége a tagjai között a legszigorubb fegyelmet gyakorolni. Azoknak nyilvános és magán élete felett örködni, mert szükséges, hogy szent és tiszta legyen az egyház külső élete, amint az Isten kiválasztott népéhez illik.

Az egyház maga kormányozza önmagát. Az egyház nem a papok, hanem a hívők öszszessége s ennélfogva a kormányzó és fegyelmi hatalom sem a papok, hanem a gyülekezet kezében van. Sőt a papokat, az „Ige szolgálói“-t is maga a gyülekezet válassza.

A Kálvin egyházalkotmánya teljesen demokratikus. És az a tény, hogy az egyházalkotmányban Kálvin a szigorú népképviselési kormányt valószínűsítette meg, ez ad az ő egyházának egyedülálló művelődéstörténeti jelentőséget.

Az állam elkerülhetetlen földi intézmény. Amíg itt a földi életben vándorlunk, épügy szükségünk van rá, mint az ételre, italtra. De az állam hatalmi köre csak a külső, testi életre vonatkozik: belső, lelkiismereti, hitbeli kérdésekben nem igényelhet magának tekintélyt. És mint ahogy a lélek magasabbrendű a testnél, az egyház is magasabbrendű az államnál. Miként a test szolgál a léleknek, úgy kell az államnak is szolgálni az egyházat; az állam kötelessége magát az egyház intelmeinek, sőt ítéleteinek is alávetni. Az alattvalóktól azonban Kálvin teljes engedelmisséget követel az államhatalom iránt. De feloldja őket az engedelmség alól, ha a felsőbbrendű Isten jogát és tisztelét megkisebbitené. Egyéb tekintetben bármit is ad, rendel, parancsol az állam, vagy az államfő, az alattvalóknak azt engedelmesen és mint olyant kell elfogadniok, amely az Isten akaratával megegyezik. Ha netalán kegyetlen és igazságtalan volna ez az uralom, várja mindenki nyugodtan az idők leteltét, amikor Isten elfogja küldeni az ő szolgáját, aki az istentelen uralmat megtöri és a leigázott népet felszabadítja.

Az Institutio nem a kedélyhez, hanem az értelemhez beszél. Gondolatai világosak, rendszere logikus, áttetsző. Stílusa komoly, tudományos. Vannak azonban részletei, mint pld: ahol az írás magasztos voltáról, a bünbeesett ember nyomoráról, vagy az imádkozás jelentőségéről beszél, amelyeknek emelkedettsége együtt szárnyal a vallásos irodalom legszebb alkotásaival.

Az elragadtatás, amivel az Institutiót első megjelenésekor az evangéliumi érzelmi tudós világ fogadta, — határtalan volt. Bucer egyenesen így ír a szerzőhöz: „Ebből világos előtűnik, hogy az Úr Téged eszközüül választott s hogy általad egyházára a leggazdagabb áldást fogja árasztani.” Csaknem minden európai

nyelvre lefordították; versekben dicsőítették, mint amelyhez fogható munka az apostoli kor óta nem látott napvilágot. Az apologetikának valóságos fegyvertára lett. A katolikus írók pedig úgy említik, mint az eretnekség talmudját, mint a katolikus egyház romlásának legfőbb okát.

Az Institutio értékét és jelentőségét mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy az a legtöbb művelt nyelvre le van fordítva és még ma is olvassák, mert még ma is aktuális. A reformáció szükségességének és igazságának még ma is a legjobb apológiája, egyuttal pedig a reformáció tanainak a legtudományosabb és leglogikusabb kifejtése.

Dr. Nagy Lajos.

Az egyházi fegyelmezés fogalma.

Viszonzás Dr. Nagy Lajosnak.

Tévedésben van Dr. Nagy Lajos, amikor azt hiszi, hogy azért nem értek vele egyet, mert újat mondott akkor, amidőn egy másik gyülekezet presbitériumát javallja eljáró szervként az egyházi fegyelmezésben. És érthetetlenül nyomja én alám a „presbitérium vesszőparipáját“, amikor Ő maga is presbitériummal véli elvégzendőnek a fegyelmezést — csak épp hogy más gyülekezet presbitériumával.

Dehogy is az ujdonság hívta ki az ellenmondást! A képtelen és törvényellenes elgondolás. A gyülekezet egész közigazgatását a presbitérium végzi. Az ő kötelessége a jó rend és egyházas erkölcs ellenőrzése és ahol kell — intézkedés a rendbontás, vagy egyháziatlan cselekmény, vagy mozgalom megelőzésére, avagy a megsértett egyházi érdekek helyreállítására. És a törvényes és helyes értelmezés szerint ezeket a működéseket kell, hogy a gyülekezet saját presbitériuma végezze. Ugyancsak a törvény mondja meg azt a kivételt is, amikor egy másik gyülekezet presbitériuma hivatott eljárni. Ezek azonban oly kivételes esetek, hogy hála Istennek hirtelenében nem is tudok rá példát mondani a környék gyülekezeteinek életéből.

Téves az a beállítás, hogy a presbitérium a fegyelmezésben vádló is, bíró is. Nem a presbitérium vádol. És nincs is vádló. A lelkes, vagy valamelyik presbiter, vagy egyháztags viszi az esetet a presbitérium elé, amely azt megvizsgálja, megtárgyalja és határoz. És nem vádról és nem büntetés kiszabásáról van szó. Hanem a megsértett egyházi közérdek helyreállításáról. Ebben áll a fegyelmezés, aminek szüksége azért adódott, mivel egy egyháztags megsértette az egyház anyagi, vagy erkölcsi, vagy mindkét érdekét és a gyülekezet — mint egyesület — szerve: a presbitérium által esetleg megfosztja a károsítót egyháztagsági minőségétől, egyháztagságából folyt jogaitól és igényeitől.

Más a fegyelmi vétség és ennek büntetése és más a fegyelmezés. A fegyelmi vétségekről és büntetéseikről törvényünk van az V. törvénycikkben. A fegyelmi vétségben vétkes büntetést kap. De ez a büntetés nem érinti az ő egyháztagsági minőségét és kötelezettségeit, jogait és igényeit is csupán a legsúlyosabb esetekben. De e jogai és igényei is valamilyen egyházi tisztéből folyók. A fegyelmezésről ellenben a nagy szabadelvűség áramlatában törvényhozásunk elfeledkezett intézkedni. Ezért alkotott az ungi szabályrendelet a hithűségbe és egyháziasságba ütköző esetekről.

Fegyelmi vétség fenytése és fegyelmezés között fogalmi különbség van. Fegyelmez például a tanító is az iskolában a rend fenntartása végett. A növendékek úgy tartoznak viselkedni, hogy a tanítás és tanulás lehetséges legyen s erre a tanító fegyelmezéssel szorítja őket és ha a fegyelmezésében tullepi a mértéket, fegyelmi vétséget követ el. A fegyelmetlenség a közület általános érdekeit sérti, a fegyelmezés pedig ez érdekeket szolgálja. A fegyelmi vétséggel az egyed első sorban önmagát hozza a tisztébe, vagy minőségéhez nem méltó helyzetbe. A fegyelmetlenség eseteiben pedig első sorban az tükröződik elénk, hogy az egved a közfelfogás, közerkölcs és közérdek ellen vét; de persze amikor a köz rovására cselekedett, ezzel önmagát is a méltatlanság helyzetébe hozta azon felül, hogy a közület általános elveivel szembe helyezkedett. Dr. Nagy Lajos e fogalmakat nem különbözteti meg. Ezért beszél vádról, vádlóról, bíróságról a fegyelmezés ügyében is. Különben pedig az ügyészi vádat a presbitérium előtt folyó fegyelmi ügyben is kizárja a törvény.

Az meg döbbenetes valami, amit válaszában a presbitériumok 99°/o-áról állít „igazságként“, hogy t. i. ennyi presbitérium gyáván szemet huny a legnagyobb bűnök előtt, védelmébe veszi inkább a renitens egyháztagsot, csak hogy ne kelljen feltelette ítékezni és ha ítékezik is, akkor a papra

háritja át a gyülekezet előtt a szerzőséget s hogy ezért helytelen az ungi szabályrendelet azon rendelkezése, hogy a fegyelmezés elmulasztásáért a pap ellen indíttassék fegyelmi, vagyis az egyházmegye is a papot teszi bűnbakká. — Hat a presbitériumokról tett, ezt a kisiklást bizton tudom, hogy visszautasítja a tiszáninneri egyházkerület minden lelkésze. De a többié is. Hol állanánk akkor, ha ez „igazság” volna? Erre nézve ismételten is rámutatok arra a történeti lényre, hogy az ungi szabályrendelet egyenesen a gyülekezetek, egyháztagok köréből indult ki. Ott morajlott fel először a méltatlankodás. Az egyszerű hívek nagy serege látta megdöbbenéssel és elkeseredéssel a gyermekek átadásában megnyilvánuló nagy anyagi és erkölcsi kárát Anyaszentegyházunknak és szegyenkezett azon megcsufoltásunkon, hogy az ilyenek nemcsak kálvinistaként verték mellüket, hanem vezérkedésre vállalkozni sem átalották. És az ifju lelkésztestvérek lelke visszhangzott és az egyházmegyei konferenciák elé hozták az ügyet. És lám — az ungi szabályrendeletet aggodalom nélkül magáévá tette azonnal a felsőzempléni egyházmegye, majd a tiszáninneri kerület lelkési kara is. Sőt a kárpátaljai kerület lelkési kara is mellette nyilatkozott. Ez mindennél ékebb cáfolata a meggondolatlan allításnak. — És az ungi egyházmegyében a presbitériumok egyhangu nagy szomorúsággal hozogadják meg adott esetekben kárhoztató határozataikat. Még nem volt rá eset, hogy a lelkészek felebbeznie kellett volna.

De ha akadna a Dr. Nagy Lajos állította presbitérium: az volna az a kivételesen elszomorító eset, amikor a törvény felosztalatandóknak mondja azt a presbitériumot és idegen presbitériumra bizza az egyház ügyeinek vitéletét. Ez esetben történnék az, hogy idegen presbitérium határozná a fegyelmezési ügyben is. A Dr. Nagy Lajos javasolta szabályozása a fegyelmezés gyakorlásának — alaptalanul, ok nélkül és méltatlanul — szegyenbélyeget rútna presbitériumainkra, gyülekezeteinkre és egész anyaszentegyházunkra. És helytelen és törvényellenes lenne. És lelkem gyávagságára vall, ha kellemtlen ügyem elintézését másra tolom: mással kapartatom ki a tűzből a gesztenyet.

Dr. Kiss Bálint.

I R O D A L O M.

Népi-reformátori katechetika.

(Leonhard Fendt: Katechetik. Einführung in die Grundfragen d. kirchlichen Unterrichts der Gegenwart. Giessen, 1935.)

Mindnyájunk előtt ismeretes és becsült, akik a német hittudomány munkásságát figyeljük, az A. Töpelmann kiadó cég pompás, pontos, nyolc kötetnyi könyve, amely korszerű képét nyújtja a theológiának. Ez a nyolc kötet Die Theologie im Ambriss (A theologia vázlatban) címet viseli. Az

állam és az egyház változott viszonya szükségessé tette, hogy a kiadó az idézett soroza hoz egy másodikat készíttessen „Hilfsbücher zum theologischen Studium” (Hittudományi segédkönyvek) címmel, amelyből az első kötet L. Fendt írása. Fendt nevével már jóval előbb találkozhatott az ember, mint a lelkési munka elmélyítésére szánt Pastoraltheologie c. havonként megjelenő gyakorlati folyóirat társkiadóival. Ma különben a berlini egyetem hittudósa, kinek szava, írása, személyisége Niebergall elhunytá után tekintélyes, egyúttal legdönőbb.

A kiváló könyv 16 szakaszra s négy részre oszlik. Első rész az alapvető kérdéseket tárgyalja, második az egyházi oktatás anyagának tanát. A harmadik az oktatási egység hittudományi munkásságát és a negyedik a vallásnevelés módszerét írja le.

A könyvből különösen ki kell emelnem, hogy a vallásoktatást egyházi oktatásnak fogja fel, amely a nevelés egyetemességén belül első helyet foglal el. A mai neveléstudomány nagy felfedezését, hogy a „hivatási nevelés” (a népi közösség nevel különösen) előbbrevaló, mint a „szándékos nevelés (tanító, tanuló kettősség viszonya), magáévá teszi s ebből indul el, hogy vallásoktatás-tana reformátori és népi legyen. Tovább ez annyit jelent, hogy az egyház Jézus Krisztus népe, amelyet a kiválasztásban Isten elhív, ebben a világban levő, de nem ebből a világból való. Szóval így ír: „Egyházi vallásoktatás csak akkor van, a) ha a tanító és a tanuló az egyháznak, tehát Isten igéi, szentségi népének cselekvő tagja; b) ha a tanító a tanulóknak oktatásában az ige és a szentség hatalmának egyházaon való tagságra utal; c) ha a tanító tudja, hogy vallásoktatása az őt megelőző, egyháztagokra irányuló isteni nevelésfolyamatnak csak másolata, mégis valamennyi emberi nevelési lehetőséget, amelyet ez a másolat felőlel, alkalmaz, de nem „a személyiség alakítása”, hanem az egyháztagsághoz való érettség érdekében. A tanítónak ennél az emberi nevelési lehetőség alkalmazásánál nincsen más alapja, mint a „hit engedelmissége”, tudniillik Isten az övéiben cselekszik, a tanítóban, a tanulóban, tehetünk-e mi mást, mint cselekszünk és segítünk? Nem azért, mintha Isten rászorulna segítségünkre, hanem csak azért, mert mi csak Isten által tudunk cselekedni, cselekvőképességünket az isteni nevelés útjában kell tanusítani.” A vallásoktatás ilyenforma elhatárolása után meg azt is érdemes feljegyeznünk, hogy az egyházi oktatás és a nemzetpolitikai nevelés között milyen összefüggést talál Fendt. Megtöri, egyuttal ujrakapcsolja a jelszót: „Nevelést igehirdetés nélkül, igehirdetést nevelés nélkül” a következő módon: „Nemzetpolitikai nevelést igehirdetéssel együtt, egyházi igehirdetést neveléssel!” Ebben az új vallásoktatásban tehát egyik szempontot a reformátori, másikat a nemzeti törekvés adja, a kettős szempont azután egységes pedagógiai művelésben nyilvánul meg az egyház és népe érdekében.

Számunkra, akik vallásoktatással foglalkozunk gazdaghasznu irás Fendté. **Benne** látjuk azokat a célokat, amelyekért minden magyar református vallásnitónak fáradnia, áldoznia kell, megtaláljuk azokat az eszközöket, amelyek az egyházépítésnek ebben a fontos részében használhatók. Fendt könyve ezek miatt korszerű, keresztényen, népi-reformátori katechetika.

Narancsik Imre.

H I R E K:

— **Halálozás.** *Kiss Ferencné szül. Szüts Jolán*, bodvavendégii lelkészné f. évi május 4-én Budapesten a Rókus kórházban hosszas és kínos szenvedés után, életének 51-ik, házasságának 27-ik évében meghalt. Halálával leverő gyász és mérhetetlen fájdalom érte férjét és egyetlen fiát, akiknek fájdalmát növeli még az a körülmény is, hogy legyőzhetetlen akadályok miatt a temetésen sem vehettek részt. Legyen áldott az emléke!

— **Lelkészebeiktatás.** A *beregédai* ref. gyülekezet az 1935 év dec. 31-én nyugalomba vonult *Lánczy Béla* lelkész utódául márc. 31-én egyhangu bizalommal és lelkesedéssel ifju *Papp István* s. lelkészt választotta meg, kit *Bary Gyula* esperes és *Fekészló Zoltán* h. egyházmegyei gondnok ápr. 26-án iktattak be ünnepélyesen hivatalába.

Ebben az anyagias gondolkozású világban, amikor a legtöbb gyülekezetet rabul ejti az önző érdek, a megüresedett lelkészi állás kihasználása: meglepő és jóleső érzés tölthette el a szemlélőt a ragaszkodásnak, a szeretetnek a beiktatás alkalmával is tapasztalt megnyilvánulása.

A nyugalomba vonult lelkész családja köréből, amelyben dec. 1-én az idegenből ment ismeretlen s. lelkészt szeretettel fogadták és ölelték, beregszászi lakásán hívta meg a presbitérium *Becske Bertalan* beszédével a lelkészi állás elfoglalására. Az esperes és h. gondnok kocsija által vezetett, virágokkal díszített kocsisort a határon magyar ruhába öltözött lovas bandérium fogadta s annak vezetője, a község birája üdvözölte az apja oldalán bevonuló lelkészt. A községben a magyar ruhába öltözött iskolás gyermekek nevében egy leányka alkalmi vers elszavalásával s virág csokor átnyújtásával köszöntötte.

Az óriási tömegnek fele sem fért be a templomban tartott ünnepélyes beiktató istentiszteletre.

A könnyben uszó szemek ragyogása, az arcokon előmlő szerető ragaszkodás és áhitat azt igazolták, hogy ugy az esperes, mint a beiktatott lelkész beszéde és imája megtalálták az utat a szivekhez s termékeny talajra találva, megtermik az együttműködés által a gyülekezet további virágoztatásának bő gyümölcsét.

A gyülekezet apraja-nagyja megtalálta aztán a testi szükségletek bő kielégítését is a gyüleke-

zet által adott banketten, hol számos felköszöntő hangzott el lényegében egy cél érdekében: lelkész és gyülekezet egymás megértését, lélekben egybeolvadását, közös boldogságra munkálását kívánva Isten nevének dicsőségére. Legyen ugy, mint érezték és kívánták: Isten áldása pásztoron és nyájon!

A beiktatással kapcsolatban adta át az esperes az egyházmegye nevében *Gazdag András* presbiternek a kitüntető diszoklevelet, aki 28 éven át viseli tiszttségét közmegelegedésre. Megható beszédben ecsetelte az esperes a presbiternek az egyház érdekében tanúsított önzetlen fáradozását, állította oda követendő példaként a hű munkást s kérte reá Isten áldását. — Valóban példaként állhat minden egyház presbitériuma előtt.

— **Lelkészeválasztások.** Az *alsó és felsőszecsei* (barsi egyházmegye) ref. gyülekezet a nyugalomba vonult lelkésze, *Patay Károly* tb. esperes örökébe a f. évi május hó 8-án tartott választói gyűlés alkalmával meghívás útján *Székely Dezső* pozsonyi segédlelkészt, püspöki titkárt választotta meg. *Székely Dezső* Alsószecse szülőtte, édesapja ma is ott működik, mint kántortanító, a theologiai tanulmányait Genfben végezte. Áldás lesz a gyülekezetre, ahol apa és szép képzettségű fia együtt munkálják az Isten dicsőségének dolgait. Kísérje Isten áldása a megválasztott lelkészt.

A *mezőegrecsei* (beregi egyházmegye) ref. egyházközség f. hó 6-án egyhangu meghívással választotta lelkipásztorául *Asszonyi István* beregi segédlelkészt. Legyen Isten áldása a gyülekezet egyetértő határozatán.

— A *beregi ref. egyházmegye* május 19-én tartja rendes köz- és bírósági gyűlését Beregszászon.

— **Helyreigazítás.** A beregi lelkészegyesület közgyűléséről a hivatalos lap f. évi 16. számában megjelent hiradásból a pályatételekről szóló jelentés során kimaradt egy mondat, az nevezetesen, hogy Dr. Nagy Lajosnak „Tebenned bízunk” című elbeszélése 200 korona első díjban részesült.

— **Az Institúció és a gályarab lelkipásztorok emléke.** Lapunk multietti számában már megemlékeztünk a magyarországi ref. egyetemes konvent e tárgyú május 6-iki ünnepélyéről. Ezen a fényes ünnepélyen, amelyen a konvent tagjain kívül nagy számu és nagyon választékos közönség volt jelen, *Dr. Ravasz László* az ünnepi beszédében többek között ezeket mondotta: „Kálvinnak az a kegyelem jutott osztályrészül, hogy magához hasonló művet alkothatott az Institúcióban. Ha ezt a könyvet megismertük, megértettük Kálvint. Az Institúció mindenestől fogva a Szentírás tolmácsolása. Kálvin sohasem akart egyéb lenni, csak tolmács, nem tündökölt, spekulált, keresett, hanem rászállott az isteni kijelentés hullámaira és engedte hittel és engedelmisséggel vitetni magát. — A protestantizmus nem egyéb,

mint a keresztyénség minden következményének egy adott történelmi pillanatban való bátor és gyökeres levonása. Kálvin egész életműve egy óriási szillogizmus: hadseregek ellenére is érvényesül a benne elrejtett igazság. Ime: nem az egyház teszi az Igét, az Ige teszi az egyházat, ezért sópört ki mindent az egyházból, ami nem következett magából az Igeből. De levonta Kálvin a következményeket balfelé is, forradalmi irány és szubjektivizmus felé, szembeállította velük az isteni kijelentés fenséges tényét. — Kálvin jelentősége abban áll, hogy Krisztiushoz vezet. Könyve nem törvénykönyv, nem kijelentés, vagy varázsigék gyűjteménye, hanem ma is élő út és módszer Krisztus megismerésére, az Isten igéje alapján. . . .
A másik ünnepi beszédét *Dr. Révész Imre* egyetemi tanár tartotta abból az alkalomból, hogy a gályarabok kiszabadulásának 260 éves évfordulóján a zsinati terem előcsarnokában emléktáblát helyeztek el. „A gályarabok lelkét — mondotta Dr. Révész — még ha az evangélikusok másképen fogalmazták is meg, mély és erős predestinációs hit őrizte meg. A gályarabok legnagyobb többségének az Institutio volt legnagyobb segítsége abban, hogy mindvégig megállhatott és megtartott. Istennek a Krisztusban megjelent kegyelme az egyedüli oka annak, hogy bűnökkel és kísértésekkel szemben meg tudok állni. Két út volt a gályarabok előtt: vagy megátkozzák az Istent és meghalnak, vagy halálig hűségesek maradnak hozzá. A protestánsok belső egysége a gályapadon vált valósággá. . . .”

Az ünnepély alkalmából a zsinati terem emelvénye alatt közszemlére tették ki a konvent által készített jubiláris Kálvin emlékérem nagyalaku példányait, a Paróchiális könyvtár legujabb köteteként megjelent új Institutiófordítást, valamint az Institutio első kiadásának a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában levő példányát. — A negyvenegy magyar gályarab lelkész emlékére állított hatalmas méretű emlékmű, amely aranybetűbe vésvé tünteti fel a hősi hitvallók neveit, a következő felirást viseli: „Légy hiv mindhalálig és neked adom az életnek koronáját!” — „A hitvallók és szabadítók örökké áldott emlékére állította e jelt a magyarországi református egyház egyetemes konventje az 1936. évben“.

— **Nyilatkozat.** A minap kézhezvett konventi jegyzőkönyv 23. j. k. száma alatt feltün-

tetett azon egyházak között, — amelyektől a konvent 1934. évi június 27-iki gyűlése 32. p. határozatával nyilatkozatot kért be arra nézve, vajjon kívánják-e az Erdélyben fennálló rendszer alkalmazását, nem tudom mi okon: a nyírai egyház nincs megemlítve sem az igenlő, sem a nemleges, sem a választ nem adott egyházak között, holott nyilatkozatunk *igenlő* formában az 1935. április 28-án tartott presbiteri gyűlésünk határozatával a konventi elnökséghez 1935 május hó 4-én 87/1935. számú hivatalos levéllel postakönyvünkkel igazolhatóan beküldetett. E ténykörülményt kérem az illetékesek által a legközelebbi konventi gyűlésen pótlólag jegyzőkönyvbe vétetni!

Egyébként nem kimerítő a jelentés, mert nem te-
teik említés Rozsnyó, Zólyom és Somorja egyházakról,
mint amelyek az államfordulat előtt szintén rendezett tanácsú
városok voltak.

Nyitra 1936. május 11.

Mély tisztelettel:

Sedivy László ref. lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

Dunáninneri ref. egyházkerület
püspöki hivatalától

328/1936. sz. Pozsony,

1936. máj. 8.

K ö r l e v é l

az egyházkerület valamennyi lelkészi hivatalának.

Az Iskolaügyi Referátus Elnöksége a pozsonyi postaigazgatóság átíratára körlevelet adott ki a hivatalok portómentes levelezése tárgyában. E körlevél értelmében a lelkészi hivatalok csak a következő megjelöléssel ellátott leveleket küldhetik portómentesen: Vo veciach náboženských (vallási ügyben), porta prosta; Vo veciach manželských (házasságügyben), porta prosta; Vo veciach školských (iskolaügyben), porta prosta; Vo veciach cirkevného majetku (egyházi vagyon ügyben), porta prosta; V branných veciach (katonaiügyben) porta prosta. Ez utóbbi megjelölés csak a járási hivatalokkal való levelezésnél, a Véderőtörvény 66. §-a értelmében használható.

Fentiek pontos betartását kéri:

Balogh Elemér püspök.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkeszi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg: s reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Énekes könyvünk ügyében

az alábbi nyílt levelet kaptuk, amelyet általános érdekű tartalmánál fogva a maga egészében közreadunk a következőkben:

Kedves Szerkesztő Ur!

Egyetemes egyházunk sok megoldatlan kérdése közül felszínre vetette énekes könyvünk ügyét annak elfogyása, engedje azért meg nekem is, hogy elmondjam ezzel kapcsolatban a gondolataimat.

Már maga az a tény, hogy megvártuk annak teljes elfogyását, kihívja a bírálatot, hiszen drága, költséges voltát azzal indokolták annak idején, hogy ebből lesz számottevő jövedelme egyetemes egyházunknak. Ha tehát hivatalosan is be van jelentve elfogyása, ideje most már, hogy megtudja a közvélemény azt is, hogy mennyit jövedelmezett az új énekes könyv s a jövedelem mire lett, vagy lesz fordítva? ...

A másik dolog, hogy van-e számottevő eredménye a lelki élet mezején? ... Hogy ének-irodalmunk terén fejlődést hozott, az letagadhatatlan. A fejlődött irodalmi s vallásos érzésnek jobban megfelel, mint akár a magyarországi, akár az erdélyi új énekes könyv. Meglátszik rajta a szakavatott toll, meg hogy mesteri s nem mesteremberi kéz munkája. Azonban 11 évi használata megmutatta hiányait is, amelyeken segíteni kell, ami egyenesen ellentmond annak a kívánságnak, amelyik tisztán takarékoságból a II. kiadás változatlan utánnyomása mellett tör lándzsát. Ilyen nagyfontosságú közügyet tisztán anyagi szempontból bírálni s intézni nem volna méltó hozzánk. Anyagi oldalát — később mondom el — másként lehetne elintézni.

Fogyatékoságának tartom a P. Czinke-féle énekes könyvnek: 1.) Kevés zsoltár van benne feldolgozva. 2.) A katechizmusi dicséretetek törölve vannak belőle majdnem egészen, ami nem időszerű s következetesség tőlünk, mikor a Heidelbergi Káté tanításának s magyarázásának újra biztosítani óhajtjuk a megfelelő tért igehirdetésünkben s hitoktatásunkban egyaránt. 3.) Hála Istennek, mindinkább szaporodik már azoknak a gyülekezeteknek a száma, ahol nem a megkövesedett ritualék alatt alszik a vallásos élet, de ahol a vallásos összejövetelek, bibliai órák, körök testvéries hangulata folytán a kedves, régi zsoltárokhöz hasonló melegebb, közvetlenebb vallásos érzést árasztó Hallelujáh- és Hozsánna-énekek éneklése iránti vonzódás felgerjedt, azért ezeknek örökszép s becsü darabjaiból többet szeretnénk az új énekes könyvben feltalálni. 4.) Temetési énekeink kevés voltát.

Véleményem szerint mind a négy alaphibán könnyű lenne segíteni.

Tudom, P. Czinke István püspök ural folytatott beszélgetésből, hogy elkészítette mind a 150 zsoltár költői átdolgozását s azokat ingyen rendelkezésére bocsátotta a magyarországi Szeretetszövetségnek, bizonyára szives készséggel nekünk is rendelkezésünkre bocsátaná, úgy, hogy a kifogásolt zsoltárhiányt akár 100%-ban is lehetne pótolni, nem kerülne nehézségbe. A katechizmusi dicséretetek használni szokott darabjai kevés átdolgozást igényelnek. A legnagyobb munkát temetési énekeink összeválogatása, megszerzése (szerzői jog) okozza. — Én itt a Novák Lajos temetési énekeinek jórésztére gondolok, amelyeket át kellene menteni jövődöbeli új énekes könyvünkbe a jövő számára. Örökösével a megegyezés — hi-

szem — nem menne nehezen. És ha magyar népdal és szép régi katolikus temetési ének-dallam éneklését (lásd 204.) megengedte zsinatunk, nincs akadálya, hogy szintén értékes lutheránus énekeket is átvegyünk.

Uj énekes könyvünk sikere s értékességének növelése szempontjából III. kiadását megelőzőleg érintkezésbe kell lépniük jugoszláviai ref. testvéreinkkel, akik szintén most készítik énekeskönyvüket nagy körültekintéssel. Talán mindkettőnknek anyagilag s erkölcsileg is hasznunkra válnék, ha együtt tudnánk elkészíteni s nyomtatni. Nem tartanám egyetemes egyházunk méltóságán alulinak kikérni egyes hozzáértőktől az énekszövegek s dallamok felőli megállapodott nézeteiket. A debreceni egyetem által most kiadott „Kálvin és a Kálvinizmus” című nagy munkában ott van Payr Sándor soproni ág. ev. egyetemi tanár munkálata épen protestáns énekes könyvekről; egyszéri elolvasása is meggyőzhet mindenkit arról, hogy mennyi tanácsot tudna adni egy ilyen tudós, jóindulatu professzor e tekintetben s nem fordulna elő ily gondos előkészítés után, hogy az „Erős várunkat” sem tudjuk evangélikusok és reformátusok együtt énekelni, mert mi az ő Luther éneküket is egy szótaggal megbővitve énekeljük.

Az így gondosan összeválogatott anyagot az egyes egyházkerületeknek, megyéknek átadva, hogy záros határidő alatt mondják el véleményüket, alkalmat adván ref. közvéleményünknek is a hozzászólásra: adnám ki azután új énekes könyvvül a P. Czinke István imádságaival együtt, melyeknél szebbeket magyar nyelven még senki sem irt, kikötvén, amit már egyik hozzászóló már megtett, hogy ne csak az apostoli hitvallás legyen ott hiteles

szövegében, de a Miatyánk is bibliai szöveggel!

Belevennem végül, mint bibliánk után legértékesebb kincstárunkba, legolvasottabb könyvünkbe Dr. Ravasz László: „Hazafelé” című imakönyvéből: „Előkészület az Ur szent vacsorájához” c. részét, mint amelynek elmékedései és imádságai a legsikeresebben tudják kiváltani a hivekben a bűnbánati és megtérési lelkifolyamatot, mint amelyekhez hasonló szintén nem sokat fognak írni a XX. században.

Tudom, hogy többen azt a megjegyzést fogják tenni, hogy ez az énekes könyv még drágább lesz az előbbinél. Ez bizonyára így lesz, de értékesebb is lesz egészen bizonyosan, lehet azonban ezen is segíteni. Lehetne pld. ennek olcsóbb kiadása is, amelyben csak az énekek szövege foglaltatik benne, a kotta nem, hiszen közönségünk nagyrésze úgy sem kotta után énekel. Nem indokolja a drágítását énekes könyvünknek egyetemes egyházunk anyagi érdeke sem, mert ha pénzre van szüksége: annak igazságosan, vagyon szerint kivetett egyházi adóból kell befolytania, nem abból a husz koronás énekes könyvből, melyből a gazdag a maga egykéje számára „elefántcsontkötésben” is könnyű szerrel; a szegény zsellér pedig 6—7 tagu családjának mostani silány kötésében is sehoggy sem tud kellő példányban megszerezni.

Lehet, hogy egy- és másik felvetett gondolatomért némelyek alkalmasnak találnak a megkövezésre is, de mégis elmondtam, „servavi animam meam”.

Köszönti a Szerkesztő Urat

hive s szolgálja:

Lengyel József lelkipásztor.

Egyházfegyelmi tervezet.

Irta: Dr. Nagy Lajos.

I. §. Az egyháztagság.

1.) A református egyházfegyellem célja, hogy a ref. egyháztagok jogait, kötelességét, valamint a kötelességmulasztókra váró büntetéseket előírja.

2.) Református egyháztagnak csak az tekinthető, aki egyháztagságát valamelyik gyülekezet presbitériuma által kiállított egyháztagsági igazolvánnyal igazolni tudja.

3.) Az egyháztagsági igazolvány mindig jan. 1-től, dec. 31-ig terjedő időre szól és kiállítható az olyan ref. egyháztag részére, aki: a) előző évi (esetleg több évi) egyházi adóját kifizette, b) a 21 életévüket be nem töltött, a konfirmált ifjak és hajadonok részére, ha szülei egyházi adóval hátralékban nincsenek, c)

az olyan szegénysorsuak részére, akiket a presbitérium kegyelemből felvett az egyháztagok sorába.

4.) Az egyházi adó kétféle: 1.) személyi adó és 2.) vagyonadó. A személyi adót évi 10 (tiz) Kc-t fizetni tartozik minden 21 életévét betöltött ref. egyháztag, ha csak a presbitérium indokolt kérésre fel nem menti.

5.) A legkisebb vagyoni adó az előző évben az állami adóhivatal által kivetett vagyoni és jövedelmi adó 10⁰/₀-a. Ahol a szükség úgy kívánja a presbitérium 10⁰/₀-nál nagyobb vagyoni adót is kivetethet. Amelyik egyház a személyi és vagyoni adóból befolyt összeget saját céljaira nem tudja felhasználni, a felesleget köteles beszolgáltatni az egyházmegyei közpénztárba, amikor azt az egyházmegyei

közgyűlés építkező, vagy eladósodott egyházak felsegítésére fordítja.

II. §. Az egyháztagok jogai.

- 1.) A gyülekezeti istentisztelet látogatása.
- 2.) Az urvacsorával való élés.
- 3.) A ref. egyletekben való működés.
- 4.) A ref. egyház kormányzatában való és az E. T. által szabályozott részvétel.
- 5.) A ref. egyház sakramentális, vagy megáldási szertartásaiban és a ref. egyház egyéb jótéteményeiben, önmagának és erre jogosult családtagjainak a részesülése.

III. §. Az egyháztagok kötelességei.

- 1.) A gyülekezeti istentisztelet látogatása.
- 2.) Az urvacsorával való élés.
- 3.) A ref. egyház anyagi és szellemi ügyeinek az előmozdítása.
- 4.) Az egyházi felsőbbségnek és az egyházi felsőbbség által beerősített tisztviselőknek a tiszteletben tartása.
- 5.) Az egyházi felsőbbség rendelkezéseinek és a presbitérium határozatainak való engedelmeskedés.
- 6.) Gyermekének a ref. hitében és erkölcsében való nevelése.
- 7.) Ref. egyházunk sakramentális és megáldási szertartásaival való élés.

IV. §. Az egyháztagok fegyelmi vétségei.

- 1.) A III. §. 1—7. pontjaiban megállapított kötelességek elmulasztása.
- 2.) A tizparancsolat elleni vétség.
- 3.) Egyházunk kárára reverzális adása.
- 4.) Az egyháztagoknak a hithűséggel, egyháziassággal és erkölcsiséggel ellenkező cselekedetei.

V §. Fegyelmi bíróságok.

- I. fokon: A helybeli lelkész.
 II. fokon: A delegált presbitérium.
 III. fokon: Egyházmegyei bíróság.
 IV. és végső fokon: Egyházkerületi bíróság.

VI. §. Bírósági eljárás.

- 1.) Az egyházi felsőbbség által beerősített tisztviselők kivételével mindenik egyháztag fegyelmi ügye az I. fokon kezdődik és a IV. fokon végződik.
- 2.) Az egyházi felsőbbség által beerősített tisztviselők fegyelmi ügye az egyházmegyei bíróságnál kezdődik és a konventen végződik.
- 3.) Mindenik egyházmegye közgyűlésileg állapítja meg, hogy a hozzá tartozó egyházak tagjainak a fegyelmi vétségei felett II. fokon, melyik egyház presbitériuma ítélkezik.
- 4.) Mindenik egyház presbitériuma negyedévenként köteles jelenteni a II. foku fegyelmi bíróság elnökének, hogy a gyülekezetben fordultak-e elő fegyelmi vétségek, vagy nem,

az I. foku bíróság eljárása sikerre vezetett-e, vagy nem.

5.) Mindenik egyház presbitériuma a maga kebelében fegyelmi bíróságot alakít, amely az elnökkel együtt 15 tagnál többől nem állhat s amely csak a hozzá rendelt egyház, vagy egyházak tagjai felett ítélkezik.

6.) A II. foku fegyelmi bíróságok negyedévenként kötelesek ülésezni és a hozzájuk beérkezett fegyelmi panaszok felett ítélkezni.

7.) Fegyelmi esetekben fokozatos felbevezéseknek van helye a kerületig. A kerületi bíróság ítélete azonban *végérvényes és jogerős*.

8.) A presbitérium, mint a gyülekezet anyagi és szellemi javainak az öre esetről-esetre jelentést tesz a helybeli lelkésznek a gyülekezetben előforduló fegyelmi vétségekről.

9.) A lelkész a tudomására jutott fegyelmi esetet kivizsgálja, a vétkest hibájára figyelmezteti és a helyes keresztyén életre inti.

10.) A lelkész, mint I. foku fegyelmi bíróság, eljárásáról jegyzőkönyvet vezet és eljárásának az eredményét tudatja a presbitériummal.

11.) Ha az első foku eljárás eredményre nem vezetett, vagy ha a presbitérium az esetet súlyosabb büntetésre méltónak tartja, a presbitérium az I. foku eljárásról felvett jegyzőkönyv kíséretében felterjeszti az esetet a II. foku bíróság elnöké, ez.

12.) Ugyancsak a II. foku bíróság elé tartozik minden fegyelmi eset, ha a vétkes az I. foku fegyelmi bíróság előtt nem jelent meg.

13.) Ha a II. foku bíróság úgy találja, hogy a fegyelmi eset az I. foku eljárás során kellőképpen nem tisztáztatott, további vizsgálatot tart és ezek alapján hozza meg az ítéletet.

14.) Ha II. foku bíróság ítélete ellen se a vétkes, se a feljelentő presbitérium nem felbbez, az jogerős.

15.) A III. és IV. foku bíróság további vizsgálatot nem tart, ítéletét a I. és II. foku bíróság adatai és ítélete alapján hozza meg.

VII. §. Egyháztagok fegyelmi büntetései.

1.) Figyelmeztetés és intés. Az I. foku fegyelmi bíróság csak ezt alkalmazhatja.

2.) Rosszaiás és a fegyelmi vétséghez, valamint a vétkes anyagi erejéhez mért pénzbüntetés, ami mindenkor a KRSE pénztárába fizetendő.

3.) Az urvacsorától legfeljebb egy évre eltiltás. a) Urvacsora osztás alkalmával a presbitérium kötelessége örködni affelett, hogy az urasztalához csak olyanok járuljanak, akiknek egyháztagsági igazolványuk van és akik az urasztalától, vagy a templomtól nincsenek eltiltva.

4.) A templomból legfeljebb egy évre való kiltiltás.

5.) A gyülekezetből és ezzel együtt a ref. egyházból való kirekesztés.

6.) Az alsóbb foku fegyelmi büntetések-

nek való engedetlenség automaticæ vonja maga után a felsőbb fokú fegyelmi büntetéseket.

7.) Az egyházból kizárt egyének, valamint a másvallásúak is a ref. egyházunk szertartásaiban, így harangozásban sem részesülhetnek. Ott azonban, ahol a különböző felekezetek közt kölcsönös harangoztatás van szokásban, ez a szokástovábbra is megtartandó. A ref. egyházból kizártaknak

ref. haranggal ilyen helyen se szabad harangozni.

8.) A ref. egyházból kizárt egyént a ref. egyházba visszavenni csak olyan feltétel mellett lehet, ha 1.) a lelkésztől, presbitériumtól, az ügyében ítélkező fegyelmi bíróságoktól bocsánatot kért, 2.) az eljárási költségeket, kiszabott pénzbüntetést és a kizárási időre esedékes egyházi adójának a kétszeresét megfizette.

Oswald Spengler halálára.

Ősszel lesz nyolc éve, hogy kezembe került csodálatosan gazdag könyve: A nyugat bukása. Napok, hetek riadt rohanással teltek az idegen földön, hogy oldalról-oldalra haladtam ebben a ritka, meggyőző erejű műben. Igaz ismertetőjének állítása: könyvtárnyi tudás van a közel másfélezernyi oldalon és belőle nagyon kuszált napjaink és műveltségünk történelme tisztult képet, más viszonylatot kap.

Ettől kezdve olvasom írásait, valamennyit, ami csak megjelent, doktori dolgozata kivételével.

Ettől kezdve látom, hogy nincsen Európában nagyobb, mélyebb, igazabb műveltségbölcselő, akinek több joga van kulturánk állapotáról s jövőjéről nyilatkozni, mint ennek, a szó természeti értelme szerint halott, de a szó szellemi természete szerint élő tudósnak.

Fajának és nemzetének nagy halottja. A fiatalság előtt tekintély, hatása nemzedékeket igazó, utatjelző Európának XX. századában, amely annyira kuszált, utvesztős, sötét, mint kevésszer máskor.

* * *

Élete különös. Munkás, bátor, beszédes, igaz írástudóé.

1880 május 29-én született Blankenburgban. A gimnáziumot Halle a. d. Saale-ben végezte el s Berlinben és Münchenben az egyetemet. Matematika és fizika szakos tanár lesz, aki Hamburgban tanít. Kitünően képzett tudós, aki doktortitult Heraklitoszról szóló tanulmányával szerez. 1910-ben visszavonul az iskolai tanítástól és magántudósként dolgozik tovább Münchenben. Itteni munkásságának eredménye a „Der Untergang des Abendlandes“ című főműve, amely 1914-ben kész, de csak 1919-ben jelenik meg az első kötete s 1921-ben a második. Benne az emberi kulturák történetét tárja fel. Utána kisebb terjedelmű műveiben támadja a weimari Németországot. 1931-ben adja ki újabb művét, ez „Der Mensch und die Technik“ (Az ember és a technika), amely magyar fordításban is megvan, 1933-ban a „Jahre der Entscheidung“ című könyvét (Deutschland und die weltgeschichtliche Entwicklung — Döntés évei. Németország és a világtörténelem fejlődése). Ahogy az előző Németországban nem használta ki nevének, tudásának, tekintélyének súlyát és nem csatlakozott le a szociáldemokrata Németor-

szághoz, ugyan úgy állástfoglal a Harmadik Birodalom ellen. Mert egyformán esküdt ellensége a szabadelvűségnek, a demokráciának, a szocializmusnak és előtte csak egy érték van: faj, a germán faj és nemzete, a német nemzet. A Harmadik Birodalom hivatalos ideológusai indexre tették, támadták, de hiába, állta a harcot és dolgozott. Munkája közben szerény maradt, nem szerette a nyilvánosságot, utóljára épen a lipcsei egyetem meghívását utasította el és nem ment a felajánlott, Lamprecht után örökölhető tanszékre. Magában élt, harcolt, dolgozott és így érte a halál május 9-én hajnalban.

* * *

De mit tanít ez az ember, kinek különös élete volt?

Tanításának egybefoglaló neve: műveltség-alaktan (kulturmorfologia). Szerinte ugyanis az emberi műveltség minden formájában élő szervezet. Mint élő szervezet történelmén át futja be a keletkezés, a fejlődés, az alkotás és a halál körét; időszakok szerint minden műveltségnek megvan a tavasza, nyara, ősze és tele. Ezt a négyes azonos beosztást fedezi fel, tárja eléink összefüggő életműve, amikor azt mutatja ki, hogy a kínai, az indus, a mája, a görög-római, az arab műveltség történelmi azonosságokkal él és pusztul el. De ez a sorsa a nyugateurópai műveltségnek is, amely a múlt század óta kulturánk, a fausztai műveltség telében jár. Ennek a bukásnak jellemzője, hogy hiányzik a termő tevékenység. Nyugateurópa igazi zsenit Goethe után nem termel, nem termelhet ki, legfeljebb csak „Cézár“-t, aki hódító, harcias légióval rendet, új életet teremt Európában és a földön. A cézár bejelentésénél, aki kulturánk bukási korában megjön, az avatottak szerint von Seckt tábornokra gondol Spengler, aki szűk baráti köréhez tartozott. További jellemzője a bukó műveltségnek, hogy a nemzet, a nép egységét megbontotta a felülről (von oben) és alulról (von unten) indított osztályharc, amely társadalmi osztályokra törte szét a kultúra virágkorában egységes nemzetet. A tudomány és művészet, a politika és a gazdasági élet a kevésbé értékes alsóbb néprétegek érdekeit szolgálja s ezért hiányzik mindegyik téren az alkotóerő, ellenben megvan a multra tekintő szolgáló utánpótlás. A szükséges változás az, hogy a műveltség újra keveseké, arisztokratikus

legyen, hogy így életujulás következhessek be. A megújulás a fauszti kulturában már ugyan lehetetlen, mert ahogyan Spengler hirdeti, Európa művelődésének ideje kiszabott és 2100 táján más műveltség és más faj uralkodik nálunk a mai helyett. Ezt segíti elő a színesek világforradalma, amely abból ered, hogy a nyugati ember felelősség nélkül szolgáltatotta ki technikai tudásának egészét a színes fajoknak, amelyek most már a technika segítségével készítik elő a fehér faj bukását. Megjegyzem, hogy Spengler Oroszországot is a színes fajhoz számítja, miután a bolsevizmusban jellegzetes ázsiai vonásokat lát. A színesek világforradalmán kívül az európai élet bomlasztója a fehér világforradalom, amely a szocializmus mozgalmában jelentkezik. Ez a belső betegség, az előbbidézett külső támadással együtt előbbutóbb halálra pecsételi Nyugateurópa s ezzel együtt a fehér faj sorsát.

Nincsen szabadulás, ez Spengler jóslata tudományos alátámasztással. S az ember számára mi marad még? Nem a gyáva optimizmus, amikor csodákban reménykedik a nemzet vagy nemzeték, hanem a bátor pesszimizmus. Gyönyörűen jellemzi egyik művében ezt a halálos bátorságot a pompeji katona képével. A tüzeső közben mindenki menekült a városból, csak ő állt szilárdan, bátran, szembenézve a halállal. Őrállás, vigyázás, parancsteljesítés közben lepte be a láva. Ez a feladatunk és szerepünk, mondja Spengler. A pesszimizmus magatartása, hogy vállaljuk a sorsot és nem igyekszünk menekülni előle. Mert ugyis hiába. Életművének legvégén sztoikus komorsággal írja a végzetet: „Fata nolentem trahunt, volentem ducunt.”

* * *

Számunkra, keresztyének számára, akik a reformáció népe s embere vagyunk, Spengler azért jelentős, mert Jézus Krisztusról, a benne való hitről megértéssel, sőt ritka megbecsüléssel szól. Azt írja, hogy a kulturkrízis oka egyedül az, hogy a kultúra elvesztette tulajdonképpeni alapját: a hitet. Igaz, a mai szekulárizmus jelensége, amelyben az egyetemes keresztyénség van, ez és ennyi: a hit szerepe nem az, ami volt az I. vagy a IV., vagy a XVI. században. Pedig az ember életében a hit első helyét nem foglalhatja el sem a tudás, sem az érzelem, sem az akarat, mert akkor bekövetkezik biztosan a bomlás és a halál, amely velejár.

S mi, akik jelenben élünk, Európa sötét, kínos, szomorú napjaiban az élet orvosául nem cézárt, hanem Krisztust várjuk, aki eljön itélni eleveneket és holtakat, *Narancsik Imre.*

— **Értesítés.** Az „Igazság és Élet” csehszlovákiai előfizetőit — megbizásból — tisztelettel kérem, hogy az előfizetést június 1-ig eszközölni méltóztassanak, esetleg alólirott utján.

Seňa—Abaujszina.

Lengyel József lelkész.

I R O D A L O M.

Dr. Victor János:

Építsünk hajlékot.

Prédikációk. Budapest, 1936, a Bethlen Gábor irodalmi és nyomdai R. T. nyomása.

Dr. Victor János budapesti belsőlipót-terézvárosi lelképásztor, abból az alkalomból, hogy gyülekezete fennállásának negyedik évében megérte azt az örömet, hogy istentiszteleteit saját imatermében tarthatja, habár az még mindig bérelt helyiség, kiadta ebben az ideiglenes „otthonban” első téli időszakban elmondott prédikációját. A könyv tartalmazza november végétől január elejéig elhangzott tizenegy beszédet és még egy régebben elhangzott tizenkettediket. Az, hogy a prédikációkban a templomépítés gondolata mindig visszatér, az természetesen következik a gyülekezet helyzetéből. Azonban a könyv azok számára is gazdag gyümölcsöket jelent, akik kívül esnek a belsőlipót-terézvárosi templomépítő gyülekezet körén. Éppen ezért is a könyvet meleg szeretettel ajánljuk lapunk olvasói figyelmébe, akiket kérünk, hogy együttérzésükkel, imádságukkal igyekezzenek elősegíteni a gyülekezet templomépítő vágyának beteljesülését.

Dr. Tóth Endre—Márkus Jenő:

A lélek ösvényén.

Imádságok, elmékedések. Szemelvények a református keresztyénség életéből. Pápa-Tata. Kiadta: Engländer Ferenc könyvnyomdája Tata.

Dr. Tóth Endre pápai theologiai tanár és Márkus Jenő theologiai m. tanár A lélek ösvénye címen igen értékes könyvet adtak ki. Magas hegy-csúcsok, tiszta léghő, messze kilátások, nagy egészség felé vezet az ösvény, amelyet Isten Lelkével vágott és vág a rengetegben. A Lélek ösvénye, hegynek törő út, nehéz, de a végén az örökkévalóság királyi palotája int és vár az utonjárókra. A világ előtt ismeretlen ez az ösvény, az imádkozó, hívő, egyházat szerető ember azonban boldog örömmel jár rajta. A könyvben az első részben megtalálhatók hétköznapi, ünnepi és alkalmi imádságok. A II. rész az urvacsoráról szól és bűnbánati elmékedéseket tartalmaz. A III. részt a református keresztyén hit és erkölcsstanból vett szemelvények képezik. A IV. rész „Reformátusok mindenütt” cím alatt egyfelől a református öntudat ápolására, másfelől a reformátusság számának és elhelyezkedésének ismertetésére szolgál. Végezetül az apostoli hitvallást és az Uri imádságot adja. A könyv különösen alkalmas konfirmációi ajándéknak.

Nyári Pál, pécsi református esperes-lelkésznek Sylveszter nyomda Rt. kiadásában néhány héten belül megjelenik a *Világosság útja* című egyházi beszéd kötete, melyet 2-50 P összegű

kedvezményes áron lehet előjegyezni. A könyv bolti ára 3.— P lesz. Azal a meggyőződéssel tesszük közhírré ezt az egyházirodalmi eseményt, hogy nemcsak a gyülekezetek lelkipásztorai fogadják azt örömmel, hanem mindazok, akik Isten igéjét szeretik, kiknek bizonyára sok áldást nyújtó, házi áhitatok gondolataanyagát szolgáló mű jut kezeik közé. A mű tíz iven, finom papíron jelenik meg, a vállalttól megszokott nyomdai kiállításban. A mű postai költsége az előjegyzőt terheli.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza belsőbböcsi ref. lelkésznek *Dicsőség Istennek* címen jelenik meg D. Dr. Baltázár Dezső püspöknek negyedszázados jubileumára ajánlott ünnepi és vasárnapi istentiszteleti használatra való imakönyve a következő tartalommal: Előfohászok, ünnepi imák (ádvénti, óévi, ujévi bűnti, virágvasárnap, nagypénteki, husvéti, áldozócsütörtöki, pünkösti, reformációi ünnepekre és négy bűnbánati vasárnapra) beszéd előtt és beszéd után, vasárnapi imádságok délelőtti beszéd előtt és után 40—40 imádság, délután szintén beszéd előtt és után 20—20 imádság; betegekért való könyörgések (idős szülőért, kegyes özvegyért, fiatal anyáért, családapáért, ifjuért, leányért, gyermekért, kisdédért), Krisztus Urunk imádsága, tizparancsolat, apostoli hitvallás, ároni áldás, apostoli áldások, ünnepi áldások, vasárnapi áldások. — Ennek a 200 imádságot magában foglaló könyvnek az ára előjegyzésben 4 pengő. Debrecenben jelenik meg a Városi Nyomda nyomásában. Előjegyezhető lapunk szerkesztőségében is Rozsnyón, vagy a szerzőnél: Belsőböcs, Borsód megye, Magyarország.

H I R E K:

— *Értesítés.* Az egyetemes konvent lelkészelnöke 84—1936. sz. utasítására az érdekeltek számára tudomásulvétel céljából közöljük, hogy az egyetemes konvent gyűlése 1936. június 16—17. napjain lesz Kassán. További részletek a gyűlési meghívóban lesznek közölve.

Szerkesztőség.

— A losonci ref. theologiai szemináriumban a pünkösti ünnepekre elválasztott legációk: 1. Tömösközy László Rimaszombat; 2. Csomár Géza Beregszász; 3. Csatlós Sándor Farkasd, Negyed; 4. Kiss Ernő Bátyu, Bótrágy; 5. Szoboszlai Miklós Nagyszöllős; 6. Zsudel István Pelsőcz; 7. Mikula László Nagybereg; 8. Mikes László Nagygéres; 9. Dr. Takács Béla Munkács; 10. Abary István Kassa; 11. Kiss Károly Nagydobrony; 12. Selmeczi Árpád Ásvány,

Csap, Salamon; 13. Szabó Antal Rimaszécs; 14. Mitró István Léva; 15. Barra Zoltán Ungvár; 16. Fekets Emil Kamocsa; 17. Gönczy Miklós Tornalja; 18. Lenkey Lajos Serke, Simonyi; 19. Brányik Sándor Pozba, Mohi, Lök; 20. Keményik József Királyhelmez; 21. Nagy Jenő Nagykapos; 22. Bán Zoltán Felső- és Alsóláncz; 23. Dévay József Beregsom; 24. Horváth Zsigmond Alsószecse; 25. Hédervary Dezső Szeszta, Csécs, Nagyida; 26. Bajusz Gyula Nagybégány, Kisbégány; 27. Ábrahám Kornél Nagymegyer; 28. Urbán Károly Gicze; 29. Böszörményi László Mezőkaszony; 30. Hajdu Dezső Nagypalád, Fertősalmas; 31. Narancsik Elek Nagymuzsaly, Borzsova; 32. Erőss Pál Zseliz; 33. Molnár Dániel Balog; 34. Virágh Vince Kismánya; 35. Nagy István Réte, Jóka, Somorja; 36. Nagy Zoltán Bucsa, Bátorkeszi; 37. Sedivy Zoltán Sók, Zsigárd, Deáki; 38. Szaniszló Endre Visk; 39. Virágh István Feled, Gortva; 40. Dobó Dezső Hanva, Runya, Csiz; 41. Kiss Lajos Derczen, Fornos; 42. Rácz László Nagysalló; 43. Tarjányi Dénes Gömörzskáros; 44. Tóth Mihály Nemesócsa; 45. Csanda Lajos Martos, Ógyalla, Imely; 46. Kovács Lehel Nemesodos; 47. Miskolczy Béla Jánosi, Pálfala; 48. Szakal István Abara, Ráska; 49. Pályi János Nemesradnót; 50. Hamar István Garamsalló, Ipolypásztó; 51. Kalmár Kálmán Madar, Perbete, Csuz; 52. Molnár Mihály Zeherje, Pokorágy; 53. Kovács János Garamszentgyörgy; 54. Simon Balint Tornagörgő; 55. Csörgő Bertalan Korláthelmez; 56. Menyhart László Bátka, Zsip; 57. Lehotay János Harmacz, Martonfala; 58. Szabó Géza Barkaszó, Szernye; 59. Martsa Dániel Alistál; 60. Kormos Andor Beregrákos Kajdanó; 61. Vass Béla Asztély, Bulcsu, Déda; 62. Vörös Béla Csicsó, Néma; 63. Stefan Miklós Iske, Csicsér, Vaján, Bés; 64. Jamniczy József Kövecses; 65. Apay Béla Eszeny, Szalóka; 66. Bartha István Gát; 67. Nagy Sándor helyett Tamás Béla Nagyszelmecz.

— **Tanítóképzői hir.** Pozsonyhól nyert h iradás szerint az állami magyar tanítóképzőintézet első évfolyama ezidén újra megnyílik. Ellenben nem nyitják meg az érettségizeti középiskolás tanulók számára szervezett ugynevezett tanítói abiturienti kurzust a következő, 1936/37. iskolai évre sem.

— **Barth Károly**, a nevezetes német theologus, szeptember második felében Magyarországon lesz és a predestinációról szóló nagy előadásorozatát szeptember 28—30-án tartja meg a debreceni egyetemen, melyre Csehszlovákiából érkező

vendégeket is szívesen várnak s jutányos ellátásban részesítenek, akik erre való igényüket előre bejelentik.

— **Halálozás.** A magyarországi ref. egyházat súlyos veszteség érte *Benedek Sándor* nyug. közigazgatási másodelnök elhunytával. A megboldogult hosszú életén át rendkívül sokat dolgozott egyházi téren is. A dunamelléki egyházkerületnek világi főjegyzője, a tolnai egyházmegyének gondnoka, konventi és zsinati képviselő volt. Temetése május 16-án volt a budapesti Farkasréti temetőben. Halálát kiterjedt, előkelő rokonság, köztük fia, *Dr. Benedek Zsolt*, az egyetemes konvent köztiszteletben álló tanácsosa gyászolja. Az igazak emléke áldott!

— **Magyarok az Institúció ünnepén Genfben.** *Kálvin János* hatalmas műve, az *Institúció* megjelenésének négyszázados születésnapját megünnepelni a világ minden református egyháza elküldi hivatalos képviselőt Genfbe, a Kálvin városába. A magyarországi református egyházat *Balogh Jenő dr.* konventi elnökön kívül *Benedek Zsolt dr.* konventi tanácsos, *Révész Imre dr.* egyetemi tanár és *Kováts J. István dr.* theologiai tanár képviselik. A hivatalos képviselően kívül *Kováts J. István dr.* szervez egy legfeljebb 25 tagból álló csoportot. Nemcsak azok a hatalmas ünnepek, kiállítások, előadások, ünnepi istentiszteletek vonzzák a magyar református lelkeket Genfbe, amelyek június 12—14. napján tartatnak, hanem meg, hogy lássa a monumentális *Kálvin-szobrot* is, amelyen többek között ott áll *Bocskay István* ércalakja is. — A csoportos utazás programja a következő: Budapestről indulás június 10-én reggel, érkezés Salzburgba este. Megszállás Salzburgban. Salzburgból indulás június 11-én, érkezés aznap Genfbe. Genfben tartózkodás június 12—17. Genfből indulás június 18-án Milánón és Velencén keresztül. Megállás egy-egy napra, illetőleg egy-egy éjszakai szállásra Milánóban és Velencében. Budapestre érkezés június 21-én. — Az utiköltés gyorsvonati harmadik osztályon Budapesttől Genf és vissza a csoportos utazásban résztvevőknek 170 pengő. Az utazás titkára *Incze Gábor dr.* ref. lelkész Budapest II. Török u. 4

— **Valláspedagógiai konferencia Debrecenben.** Június 3-án szerdán délután 4— $\frac{1}{2}$ 7-ig, továbbá június 4-én csütörtökön délelőtt 10—1-ig

és délután 4— $\frac{1}{2}$ 7-ig a ref. egyház tanácstermében valláspedagógiai konferencia lesz. A konferencia programja a következő: Szerdán délután: Áhitat bibliamagyarázattal. Megnyitó: Dr. Baltazár Dezső püspök. Dr. Nagy Sándor: A vallás a többi tantárgyakban és a többi tárgyak a vallásban. Dr. Csikész Sándor: Hogyan fegyelmezzem a valláspedagógus? Az előadások után megbeszélés. Csütörtökön délelőtt: Áhitat. Dr. Incze Gábor: Róm. kath. szokások a reformátusoknál és viszont. Dr. Dancsházy Sándor: A szerelmi kérdés a felső osztályosok között. Megbeszélések. Csütörtökön délután: Áhitat. Dr. Szele Miklós: A vallástani cél mint a vallástantervünk akadály. Uray Sándor: Bibliaolvasásra, imádkozásra, bizonyágtételre és tettekre szoktatás. — Akik ingyenes szállást kívánnak, eziránti igényüket mielőbb közölgék Kántor József vallásoktató-lelkésznel Debrecen, Péterfia-u. 21. sz.

— **A gömői ref. egyházmegye június hó 4-én tartja évi rendes tavaszi köz- és bírósági gyűlést Tornalján.**

— **A bécsi városi tanács rendelete szerint minden iskolásgyermek köteles a római katolikus vallásoktatásban résztvenni, ha egyszer római katolikusnak megkeresztelték, tekintet nélkül arra, hogy a szülei azóta felekezetenélkülivé, vagy pedig valamely protestáns egyház tagjaivá lettek. Ez a rendelkezés vonatkozik arra a sok családra is, akik 1934-ben a felekezetenélküliségből az evangélikus egyházba léptek.**

— **A newyorki szabadgondolkodók memorandumot adtak be a kormányzósághoz a közoktatásügyi hatóságok ellen, azt állítván, hogy a hatóságnak nincs joguk az iskolában a bibliát használni. A kormányzóság visszautasította a panaszt. Az ítélet a többek közt ezt mondja: „Az igazi szabad gondolat kell, hogy elismerje ugy az Istenben való hitnek, mint az istentagadásnak az elvitathatatlan jogát.” Az alkotmányt egyáltalában nem sérti az, ha az iskolákban a bibliát használják.**

— **Rotterdam Erasmusnak, a világhírű holland humanistának július 12-én ünneplik halála 400 éves évfordulóját. Ebből az alkalomból Rotterdamban nagy nemzeti ünnep lesz, összekötte egy kongresszussal, amelyre külföldi tudósokat is meghívunk.**

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapítva 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruzsinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:

Egész évre . . . 70 korona

Félévre . . . 35 korona

Hirdetések díjszabás szerint.

Főszerkesztő:

Dr. MAGDA SÁNDOR.

Felelős szerkesztő:

SZŐKE ISTVÁN.

Főmunkatárs:

KÓMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Utban a világosság felé.

Egyik híres német festő, aki vallásos képeivel az evangélium jeleneteit olyan közel tudta hozni, hogy meg tudta értetni a szemlélővel, ezt a festőt akarta egyszer megfesteni: utban a világosság felé. Ennek a gondolatnak a visszaadásához a bibliának azt a jelenetét választotta ki, mikor Jézus esti homályban beszélget Nikodémussal. Háttük megett szélesen kitért ablakráma látható, amelyen besötétít a szobába a csillagtalan komor éjszaka. Nikodémus gondolatokban elmélyedve ül a Jézussal szemben, az arca bánatos, a reménytelenül sötét éjszaka mintha az ő lelkének a képe lenne. Arcának komoly vonásain látszik, hogy életének döntő óráit éli át. A képben az a legérdekesebb, hogy a festő Nikodémus arcának megrajzolásához a saját arcának vonásait használta fel. Ezzel azt akarta mondani: Nikodémus vagyok én és te, Nikodémus az örök ember, aki nem jól érzi magát az élet sötétségében és vágyik a világosság után. Ezzel a tépelődő lélekkel, az örök emberrel áll szemben a világosságot hozó Jézus. Kezét felemeli, alakját földöntúli fény veszi körül és amint beszélgetnek ketten együtt, Nikodémus észre se veszi, hogy Jézus alakjáról reásugárzó fény az ő alakját is körülveszi. Az arcát besugározó fény jelképezi azt, ami a lélekben végbement. A Krisztussal meghitt közösségben beszélgetve megtalálta azt, amit keresett. Lelkének kinzó kér-

désére feleletet kapott. A nyitott ablakon át az esti szél behatol a szobába, átjárja azt. Isten Lelkének megvilágosító hatalma megérinti Nikodémus lelkét. A világosság jön. Isten Lelke utban van.

Ebben a művésziesen szép képben valahogyan benne van a mi korunk képe is. Rólunk, a mi világunkról van itt szó. Nikodémus nem vette észre, míg Jézussal szemben ült, a világosság átragyogta az ő alakját, az ő lelkét is. A felületesen szemlélő nem veszi észre, hogy a mi világunk felé is már utban van a világosság: az Isten Lelke. A felületesen szemlélő éppen az ellenkezőjét látja. Tele van az ajkunk panasszal, hogy annyi lélek áll mindenről megfélemlítve a világ szolgálatában, szemben állnak egymással társadalmi osztályok, elszánt harcot vívnak egymással. Beszélnek zöld asztalok mellett békéről és a világ népei mind fegyverkeznek. Bűn, szeretetlenség, gyűlölködés mindenfelé. Bizony kérdezhetjük, hol van itt az Isten Lelke? Hol van itt az átalakult, újjáformált emberiség? Hol vannak, akik az evangélium tanítását beleviszik az élet minden vonatkozásába? Azt látjuk, hol épül a Sátán birodalma, de hát hol épül az Isten országa?

Tárgyaló asztalok mellett annyit beszélnek az emberek új emberiségről és új világról, de ma már a lélek mélyén mindenki érzi, hogy ezt az új világot az ember a saját

erőiből nem tudja felépíteni. Bizonyos az, hogy a mai ember gondolkodása egészen megváltozott önmagáról. Eddig mindent a maga értelmétől várt. Tele volt az emberi nagyság gondolatával. Álmodott egy világról, amit a saját értelmével épít fel, a világot emberi törvényekkel és berendezkedésekkel fogja megváltoztatni. Megold minden elientétet. Leküzd minden akadályt. S e cél elérésében mindent a külső kulturától várt. És mi lett ebből az álomból és szép tervekből? A ma embere tudja, hogy a saját erejével semmire se megy. Érti az emberi kicsinységét és teljes tehetetlenségét. Olyan fáradt, olyan gyenge, olyan fásult.

Nikodémus lelkét nagy kérdések foglalkoztatták: hogyan lehetne mássá? Hogyan kezdhetne új életet? Magától erre képtelen volt. Tehetetlenségének az érzetében tehát odament a Jézushoz. Az, hogy a ma embere érzi a saját tehetetlenségét, azt jelenti, hogy az első lépést már megtette Isten felé. Isten pünkösödöt készít a világ életében. A belső szegénységünk feltárása már Isten Lelkének munkája bennünk. Isten

megnyitotta a ma emberének a szemét, hogy ne éljen abban a gondolatban, hogy az életben jól van minden úgy, amint van, hanem keresse azt az erőt, amely felemeli és megerősíti. Ma az egész világunkat átjárja egy nagy vágyakozás a gyógyulás és megújulás után. A mi korunk lelke a: keresés. A ma embere új világot akar építeni, de már nem egyedül, hanem Istennel. S ez új világ felépítésénél tudja, hogy nem elégségesek a külső tényezők, döntőek a belső, lelki tényezők. Az új világ felépítéséhez az evangélium erőitől áthatott emberek kellene.

Ma még sötétségben élünk, de tudjuk, hogy a gyógyulás útja: odavinni a szívünket, az életünket a Jézushoz. Tőle kérni feleletet. Hozzá igazodni. Vele egyé lenni. Engedni, hogy az Evangélium minél teljesebben átjárja a szívünk, az életünk. Minél inkább egyek leszünk Vele, minél inkább átengedjük az életünket Néki, annál több sugár esik Róla reánk, annál boldogabban vesszük észre, az Ő Lelke elüzte a mi lelkünk sötétségét és: utban vagyunk a világoosság felé.

Zsemlye Lajos.

A humanizmus és a birodalom.

(Faragó László: A Harmadik Humanizmus és a Harmadik Birodalom. Apollókönyvtár, 2. sz. Budapest, 1935.)

Tisztázzuk előbb a fenti fogalmakat. Az első humanizmus: az eredeti, a minta, a klasszikus. A második: a középkor és újkor érintkezési időrezsén helyezkedik el. Pontosabban elhatárolni egyiket sem kell, mivel a fogalmi meghatározás fontos és nem az időben való elhelyezés. A harmadik humanizmus: napjainkban van meg. A humanizmus fogalma különben Faragó László írásában ez: „Esi értelmében ... eszmét jelent, embereszmenyt, nevelésideált, amely a görögség és a római nemzet alkotásain tájékozódik.” A Harmadik Birodalom? Ismerjük: a hitleri Németország. Igen, de történelmi tekintetben mégis jó megmondani, hogy az első birodalom a németrómai 1806-ig, a második birodalom, Bismarcké 1817-től 1918-ig tartott és 1933 január 30-ával kezdődött a harmadik. A humanizmus kísérő jelensége a keresztyénség keletkezésének, reformációjának és napjainkban a szekulárizmusának. A birodalom viszont mindennek kerete. Ezért írok most a harmadik humanizmusról és birodalomról szóló könyvről pár ismeretető sort.

A harmadik humanizmus egyik köre a német költészetben George s iskolája. Akik

csak pár sort olvasnak ebből a különös, zárt, tisztaformájú, etikus telítettségű költészetből, látják, hogy a görög szellem germán talaju megnyilatkozása, amely a görög klasszicizmus alaki és tartalmi tökéletességére törekszik. Esméi: az élet értelmi felfogása helyett az érzelmi szemlélet, a hőstisztelet, a tömeg sembevétele, a vezérelv szellemi alapvetése, a vértitkos becsülése, földi csodavárás, amely a német középkori misztikában gyökerezik, a tiszta szép, a test szellemesítése, a tudomány terén viszont a „vizionárius szellemtudomány” hirdetése, amelynél a fogalmi értelmi gondolkodás helyét az életézés, valamint a költészet váltja fel. Számukra ezeknél az eszméknél mester Plátó, kinek életműve nem bölcsélet (logosz), hanem maga az élet (biosz). Mellette Szokratész csak bejelentője ennek az életműnek, aki Plátónál kiteljesült életformákért harcol, tehát nem gondolkozási alakokért, mint sokan vélik és tanítják. Plátó nélkül nincsen George s köre s éppen ezért a plátonizmus rendkívül nagy szerepű ennél a költői mozgalomnál. Plátó új színben tűnik fel, mint kinél: „Első, utolsó és egyetlen kérdés az ember és a közösség: az ember normája és nevelése s a

közösség, mint őrzője és fejlesztője ennek a normának és nevelésnek." George és köre, miközben ezt az eszmecsoportot vallja s valósítja meg, korunkkal szembeszegül. Számunkra jelentős ez a mozgalom, mert harcot kezd és folytat az anyageivűség, a demokrácia, a szociálizmus, de a protestántizmus ellen is. Csak azt szögezem le, hogy ez a törekvés nem egyéb, mint ujszerű költészetet alkotás, amely az élet költészete s a tudomány poézise.

Azonban a tudományban a költészethez hasonló arányban jelentkezik a harmadik humanizmus. A szellemtudomány tulajdonképpen ez. A szellemtudomány az embert magyarázó és alakító tudományok (lélektan, történelem, neveléstudomány elsősorban) elfordulása a természettudományi rendszertől, módszertől, céltől, kutatási eszközöktől, hogy az egészet valósítsa meg tekintettel az életre s az emberre. Dilthey, Spranger, Litt előkészítő s korszakalkotó kutatásai bevezetőt adnak a tudomány „életközelségé”-hez. Nem mehetek tovább, hogy Th. Litt szavait ne idézzem a tudomány feladatáról: „Ennek a tudománynak az a rendeltetése, hogy az alakulóban levő embernek mind-ama jó és veszélyes alkotáshoz segítő és tétvutakra vezető törekvések tükrét megmutassa, amelyek a múlt kulturépitő munkáiban az emberiség tévelygő leikén keresztülvonultak... Egész korszakot kell úgy megrajzolni, hogy azok mozgámas élete lelkünkben is ritmust váltson ki. Értelmes fejlődési vonalakat kell a századokon keresztül úgy kihúzni, hogy ezáltal a nyugati szellemiség történetéhez közeljuthassunk.” A szellemtudomány valamennyi formájában első az élet és az életreirányuló cselekvés, a gondolkodás és az értelmi igazság csak annyiban, ha az életet és az ehhez tartozó cselekvést előmozdítja. A harmadik humanizmus tehát a tudományt az ember szolgálatára s az élet emelésére kívánja lefoglalni s ezért a tudomány tisztán gyakorlati célú. A tudomány célja nem az igazság, hanem az ember, az élet ezeknek teljessége lesz. Viszont valljuk csak meg, ha a tudomány célja az igazság, akkor máris az élet és az ember, illetve a divatfogalom: totalitás lett céljá benne s előtte.

A harmadik humanizmus tudományos megalapozója: Werner Jaeger. Vele függ össze a George-kör költészeti s tudományos elvi törekvése s a Harmadik Birodalom eszmei fejlődésfordulatai. Jaeger a görögséget, mint a humanizmus alkotó népét vizsgálja s úgy találja, hogy a görögségben egyrészt a rendlátás, egyúttal az egységbefoglalás, másrészt az alakakarat van meg, amely műveltségét jellemzi. A görög anthropoplasztos: emberszobrász, lelkében „a nevelő, emberformáló szenvedély maximuma” lobog. A kultúra és a nevelés a görög életben egy és ugyanazon művelet, amelyre a görögség a pajdeja szavát használta. Ez a

pajdeja jelölte a nevelés folyamatát és a művelődési kulturkincs teljességét, amelyet az elődök hagyományoztak az utódok életének könynyítésére. A kultúra felelőséges kötelem, valamint belső törvényszerűség szerint kialakított embert jelenti. Forma, eszmény, eszme a kultúra, amelynek végső célja, ejdosza: a tiszta emberkép. Azonban Jaeger az új, nemzeti szocialista mozgalom és képviselői hatására változtat nézetein s másként látja és itéli meg a görögséget. Megtagadja az első és a második humanizmust, vagy inkább nem, nem tagadja meg, hanem más magyarázatot talál rá, de a jövő miatt. Megállapítja, hogy a görögség nagy alkotóinak műveiben a „politikai ember” jelenik meg s a humanizmus nem egyéni öncélúságot, hanem a közösségbe kapcsolódott, feloldódott embert jelöl. A végső cél nem az egyén, hanem az állam szolgálata s alakítása. Ezzel a műveltség, az ember és minden közösségi lett, merthiszen az állam az, amely a műveltségnek lételt, keretet, az embernek megélhetési lehetőséget, védelmet ad és biztosít. Az állameszme egyeduralma a jaegeri humanizmus főgondolata. Ezt látja a görög történelemben és műveltségben. Így beszéli: „A görög ember szabadsága éppen abban áll, hogy önmagát, mint a közösség tagját a polisznak és a törvényeknek aláveti.” Ha csak a középiszkolai klasszikus ismereteinket ujtjuk is fel, meggyőződünk, hogy mennyire igaz Jaeger állítása s milyen sokat jelentett a görög egyénnek, vagy akár a rómainak az államban rejlő közösség, vagy más szóval: a haza s a nemzet. Jaeger úgy látja, hogy a humanizmus történetének kezdete Plátó munkássága, mivel bölcselate alakítás (plattejn), vagyis az emberalakítás tudománya. Szerinte a plátóni bölcselate egyedül pajdeja s problémája csak a nevelés, amelynek eszközlője az állam. Az állam és a nevelés plátói összefüggése: „Nevelés az állam egyetlen életművelete” egyetlen és igazi jelentéstartó életcélja. Azért az állam a legfőbb meghatározó az ember életében, amikor megszabja az „egyes ember embermivoltát és lételének éthoszt” szellemével. Ez a jaegeri, Plátóra támaszkodó harmadik humanizmus, amelynek történelemszemlelete annyit mond, hogy a nyugati műveltség történetét tekintve egységes folyamat, amelynek alapadottsága a görög kultureszme. Nyugat népei az európai műveltség tagjai nagy teremtő szintézis révén lesznek, amikor formáló folyamatban a népi életerő és a hagyományozott hellén kultureszmeny különböző ujjászületésben egyesül.

A harmadik humanizmus a költői és tudományos formán kívül politikai alakú a nemzeti szocialista Harmadik Birodalomban. Ennek a humanizmusa hatalmas hódításával egységesítette a mai Németországot. A harmadik humanizmus a német faj közösségének feltétlen

értékelfogadása s igenlése. Minden a nemzet, az egyén semmi. Az egyén szerepe csak annyit jelenthet és jelölhet, hogy teljes módon álljon az állam szolgálatára, mint népének tagja. Ebben a törekvésben jelszó: „A köz java előbbrevaló az egyén érdekénél”. A népi-nemzeti Németország 1933 óta keserűen fordul szembe azokkal az elvekkel, amelyek az előző, weimari Németországban uralkodtak, tagadja az anyageelvűséget, a demokráciát, az értelem fontosságát, az individualizmust, a szocializmust és a szabadelvűséget. A mult megtagadásán és a közösségi humanizmus hirdetésén épül a jövő németisége és német állama. Ez a harmadik humanizmus hármass megjelenési formája.

Pár bírálati mondatot az ismertettekhez. A költői, a tudományos és a politikai humanizmus minden mostani sikere ellenére emberi szempontokkal számol, amelyek a mult század végén elhanyagolódtak. De a belső szemlélet, a vér-míthosz, a faj mindenhatósága, a test szellemesítése mind csak az ember színvonalán mozog. Holott több kell. Korunkon nem tud segíteni az a humanizmus, amely csak az ember érdekére, értékére tekint. Több kell ennél. Nemcsak emberi s ember, hanem istenemberi erők, értékek, igazságok, amelyek egyénnek és közösségeknek ujjászülő hatalmai. A harmadik humanizmus emberei ideig-óráig elterelhetik figyelmüket a beiss bajról, de az orvoság: Evangélium, orvos számunkra: egyedül Krisztus. Csak ennyit mondhatunk tárgyilagossággal szemmel és értelemmel. Ami viszont a tanulmány íróját illeti, jegyezzük meg, hogy ahoz a körhöz tartozik, amely a Gál István szerkesztette Apollo c. irodalmi és tudományos folyóirat köré csoportosul. A huszévesek humanizmusa ez. Mióta 1934-ben Th. Mann felhívta rá a magyar és európai közvéleményt, érdeklődés, viták, utalások célja.

Keresztyénységünk oldaláról azért kell foglalkoznunk ezzel a humanizmussal, mert mai és találkoznak olyanokkal, különösen értelmiségünk soraiban, akik idetartoznak inkább, mint az egyházhoz. Pedig ez és minden humanizmus minősíthetetlen módon kevesebb, mint az evangélium egyháza.

Narancsik Imre.

A máramaros-ugocsi egyházmegye

május 19 én Királyháza tartotta meg ez évi rendes tavaszi közgyűlését.

A gyűlés előtt *Tóth Kálmán* feketeardói lelkész hirdette az Igét.

Nagy Béla nyugalmazott szolgabíró, megválasztott tanácsbíró leteszi az esküt. Egyházmegyénk nagy reménységgel néz a Nagy Béla működése elé, mert benne a dicső emlékezetű György Endrének nemcsak testi, de szellemi rokonát is

feltalálta, aki a Kálvin János jelszavával és bizonyára a lelkületével is foglalta el székét.

Isaák Imre esperes felolvassa időszi jelentését, *Dr. Sárkány Lajos* pedig az egyházmegye s a máramarosi szórványok területén folyt missziói munkákról számolt be. Mindkét jelentést közölni fogjuk. Itt csak két dolgot emelünk ki belőlük. Az egyik az esperes azon bejelentése, mely szerint *Dr. Siménfalvy Árpád* egyházmegyei ügyész, akit bizonyos adóügyi dolgokban visszaéléssel vádoltak meg s ezért egy időben vizsgálati fogságba is került, ügyének tárgyalásán, mint teljesen ártatlan, felmentést nyert. Az egyházmegye osztatlan szeretettel üdvözli ez alkalomból kiváló fiát, aki a presbitériumtól kezdve el egészen a zsinatig mindenütt kiveszi részét a munkából, az irányításból és a tanácsadásból. A mai idők egyik új fajta megpróbáltatása, az ilyen keresztiek elhordozása és *Dr. Siménfalvy Árpád* hősi lélekkel, keresztényi türelemmel és megalázkodással tudta ezt is elviselni igazságának s ártatlanságának tudatában, amiről egyébként mindenki meg volt győződve, aki csak ismerte őt.

A másik dolog a missziói jelentéssel kapcsolatban szintén egy esperesi felszólalás, amelyben *Isaák Imre* esperes rámutat az egyházmegyénkben megalakult baráti kör munkájára, mint a missziói munkának egyik ágára. Az ugynevezett „baráti kör” néhány hónappal ezelőtt alakult a missziót kezelő lelkészekből és „világiakból” minden alkalmszabály, tisztikar és belépési nyilatkozat nélkül. Egyszerűen minden hónap első hétfőjén összejűnk rendszerint Szöllősen, bibliórát tartunk, megbeszéljük az árvaházunk dolgait, majd megtárgyaljuk egyházi életünk időszerű kérdéseit s végül ki-kimegyünk az árvaházba is. Ennek az összefogásnak már is jelentkeznek áldott hatásai, legelsősorban az oly igen óhajtott és szükséges lelkészi szolidaritás kialakulása. Esperesünk szerint ez az igazi református összefogás, amelyhez hozzájárul, hogy ugy a kanonika vizitáció alkalmával, mint máskor a törvény teljes szigorával jár el mindazokkal szemben, akik kötelességeiket elhanyagolják, a határozatokat és utasításokat nem teljesítik lelkiismeretesen. Néhány lelkészi és gondnokot már kénytelen volt meg is büntetni. De egyedül csak így lesz rend és fegyelem az egyházmegyében, ha mindent számon tartunk és számon veszünk és semmit el nem nézünk önmagunknak és egymásnak. Bejelenti, hogy a június 7-re tervezett árvanap helyett augusztusban Szöllősen kétnapos konferenciát tartunk, amikor is az egyik nap, mely vasárnapra fog esni, kimondottan árvanap lesz az árvaházban. Presbiterinket ez évben a Heidelbergi Kátéval láttuk el.

A pénztári jelentés szerint az egyházmegyénknek az elmúlt évben 21.589 K. bevétele, 14.337 K. kiadása s 7.252 maradványa volt. A pozsonyi diákinternátus javára évi 100 korona rendszeres segélyt szavazott meg a közgyűlés.

Néhány anyagi természetű ügy után közgyű-

lésünk már délelőtt 11 órakor véget ért. Ilyen csendes, gyors lefolyású gyűlésre alig emlékezünk. Látszik, hogy az elnökség jól előkészítette az ügyeket s általában úgy intézi egyházmegyénk dolgait, hogy vitákra, harcokra nem kerül sor.

Délután bírósági ülés volt, melynek során a bíróság Szege Jenő nagyszőlősi volt gondnokot megfosztotta gondnoki és presbiteri tisztétől.

Tudósító.

Külföldi egyházak.

A „Goodwill” című folyóirat után: **Batta Pál.**

Oroszország.

Nehéz megállapítani az egyházak helyzetét és általában a vallásos élet lehetőségét a mai Oroszországban, az azonban valószínűleg igaz, hogy a vallás elleni üldözések lényegesen csökkentek az utóbbi időben. Hallhatunk pld. csendes vallásos munkákról, melyet a papok a városokban és falvakban egyaránt végeznek; nyitott templomokról, ünnepi gyülekezetekről, nyilvános keresztelésekről. Más oldalról viszont szomorú értesítések jönnek üldözésekről, a vallások elleni erőszakos harcokról.

Az Isten, hit és egyház elleni harc a Lenin vallásellenes theóriáján nyugszik. E szerint a theória szerint a vallásos érzés eredete a félelemben van és a vallásos meggyőződés csak ott gyarapodhatik és erősödhetik, ahol az uralkodó osztály a vallást, mint elnyomási eszközt használja föl. A kommunisták pedig meg vannak győződve afelől, hogy ők felszabadultak a félelem és kapitalista szisztéma nyomása alól. Mindennek ellenére a vallásos hit, az Isten iránti ragaszkodás és szeretet szép előhaladást és erősödést mutat meg a nagy, új kereskedelmi és gazdasági központokban is, mint amilyen pld. Magnitogorsk, ahol pedig az első időben a templomba járás a legszigorúbban meg volt tiltva és valamennyi gyülekezet fel volt oszlatva.

Ez a tény magyarázza meg azt a további lépést, amely a vallásellenes irány erősödését volt hivatva szolgálni és amely a tudományt állította szembe a vallásos igazságokkal. Az istentelen vezetők felsőbb parancsra felsorakoztatták a tudomány azon megállapításait, melyek az ő érveiket támasztották alá, támadva a vallásos érzést és meggyőződést. Nem egyedül Stalin fektette le ezt a tételt: „Én szembe helyezkedem a vallással, mert én a tudomány oldalán állok”. Ezt azonban maguk a tudományos argumentációk döntötték meg.

A jövőendő még mindig bizonytalan ugyan, azonban a tények és állapotok szemlélésében biztatást látunk és ugylátszik, nincs ok az elkeseredésre és Oroszország vallásos életének kialakulása és megerősödése a helyes úton van. Lehet, hogy hosszú, kemény és tövises út áll előtte, de

végül is el kell következnie annak a tisztább és igazabb lelki győzelemnek, amely sokkal erősebb és nemesebb lesz az elmultnál és mostaninál. Minékünk pedig a mi imádságainkban meg kell emlékeznünk azokról az orosz testvérekről, akik hűek maradtak Krisztushoz és az Ő egyházához.

Lettország és Esztország.

E két kisállam a világháború előtt Oroszországhoz tartozott. 1918—1920-ig német fönnhatóság alá tartoztak. Ekkor vívták ki függetlenségüket és már 1921-ben belépve a népszövetségbe, mint Európa két független országa szerepel egész a mai napig. Míg Litvánia nagy részben a római egyházhoz tartozik, addig Lettországban és Esztországban a skandináviai államokkal való összeköttetéseiből kifolyólag az evangélikus vallás győzedelmeskedik és alkotja a többséget. Lettországban a lakosság 55⁰/₀-a evangélikus, 23⁰/₀-a római és 8⁰/₀-a tartozik az orthodox egyházhoz. Esztországban 844 000 lélek, amelyből 78⁰/₀ az evangélikus és 19⁰/₀ orthodox. A régebbi időben a német evangélikus egyháznak volt erős befolyása e két kis ország lakosságának vallásos életére, a világháború után azonban Lettország és Esztország evangélikusai a finn és svédországi egyházakkal kötötték erős barátságot. A lett- és esztországi egyházak hasonlóan a skandináviai és finnországi egyházakhoz, episkopálisak.

Gyülekezeti éneklés diktálással*.

Egyik egyházi lapunk tavalyi évfolyamának valamelyik számában, a hirrovatban arról olvastam, hogy egy lelkipásztor megütközéssel írja a szerkesztőnek, hogy akad még gyülekezet, ahol ma is diktálással folyik a gyülekezeti éneklés. 1935-ben bizony méltán megütközhet ezen az ember! Még ha valami nemes tradícióról volna szó, ami új életet kelesztő kovászként munkálkodnék ma is gyülekezeteinkben, nem szólhatnék egy szót sem. De mint gyülekezeti éneklésünk fejlődését akadályozó egyik csökevényes, rossz szokását, kell, hogy pellengére állítsuk s tiltakozjunk további létjogosultsága ellen.

A diktálás helyrehozhatatlan kárt okoz egész énekzenekulturánknak azzal, hogy soronkint feldarabolja az egyes énekverseket, széttördeli egyben azok értelemi és érzelmi egységét is. Nem ébreszt áhitatot, nem fonja egységbe az éneklő sziveket, mint a folytonos, szabályos éneklés. Amellett, hogy csunya és unalmas ez az éneklési mód, ma már semmiféle kényszerítő ok nem kívánja további fennmaradását. *Ki kell irtani végleg a diktálást a gyülekezeti éneklés eszközei közül!*

Mielőtt bármiféle régi szokási ujjal cserelnénk fel, tanácsos megvizsgálnunk hogyan, miért jött létre annakidején a most már elavultnak mi-

*) A Debreceni Protestáns Lapból.

nősített régi szokás. Egészen bizonyos, hogy nem ok nélkül vezették be őseink akár ezt, akár más, ma már rossznak nevezett szokásunkat.

A diktálás eredele visszanyulik egészen a reformáció hőskorába. Valószínű, hogy létrejöttében van némi része az akkor még élő, ugynevezett váltóéneklésnek is, de minden valószínűség szerint az eleinte még kevés, majd későbbben túlságosan sokfajta énekes könyv használata hozta létre a diktálást. Ugyanis volt idő, amikor mindegyik kerület, sőt gyülekezet is, használta azt az énekes könyvet, amelyik neki, vagy előljáróinak tetszett, némelyik gyülekezet pedig, kivált a reformáció utáni időkben, kizárólag nem használta egyiket sem a nyomtatásban megjelentek közül, hanem saját magának külön énekes könyve volt *kéziratban*. Ebben az időben írta valaki: „*Megterhelletett az eklézsia énekeknek sokaságával*“ (V. ö.: Révész Imre: A magyar református egyházak közönséges énekes könyvéről. Debrecen, 1866. 9. l.) Ezeket tudva megértjük, hogy szükség volt arra, hogy valaki a gyülekezetből előmondja az énekeket, különösen olyan helyeken, ahol csak egyetlen kéziratot énekes könyve volt a gyülekezetnek.

Ma már, hála Istennek, egységes énekes könyvet használ a ref. egyház s az énekes könyv is hozzáférhetőbb valami, mint volt évszázadokkal ezelőt. Ritka gyülekezet, ahol még ma sincs minden egyháztagnak énekes könyve. (Ha új nincsen, biztosan van régi. Bár ezideig már mindent bele lehetett volna vezetni az új énekest is.) Egységes és minden egyháztagnak meglévő énekes könyv mellett, ma már bantó anakronizmus fenntartani a diktálást. Tudjuk jól egyházi éneklésünk történetéből, mennyi ellenvetéssel találkozott hűveink részéről minden újítás. Az egymásután ujuló énekes könyveket mindig nagy ellenszenvvel fogadták. Lesznek ellenzői a diktálás eltörlésének is a gyülekezetekben.

Magyarázzuk meg nekik pl. vallásos-estély keretében, hogy miként jött létre a diktálás s hogy most már miért nincsen erre szükség többé. Ugyanakkor az iskolásgyermekkel, vagy ifjúsági egyesülettel énekeltségünk folyamatosan s mutassunk rá, mennyivel szebb az ilyen éneklés, mint a diktálás utáni. Biztosan fog sikerülni, csak fogjunk hozzá

Lehetetlenség nincs, csak tehetetlenség van!

Szabó Gyula.

H I R E K:

— **Dr. Makkai Sándor erdélyi püspök lemondása.** Lapunk ez évi 10. számában emlékeztünk meg arról, hogy Makkai Sándor püspök febr. 1-től kezdődőleg 3 hónapi szabadságra volt kénytelen távozni nagymérvű testi kimerültsége miatt. Erejét azonban e szabadságidő leteltével sem bírta visszanyerni úgy, hogy hivatala viselésére az ő ko-

moly lelkiismeretességével vállalkozhatott volna s az erdélyi egyházkerület hivatalos lapjának f. évi 13—14. száma közlése szerint május 15-ről keltezett levélben az egyházkerület igazgatótanácsának bejelentette a püspöki állásáról való lemondását.

Egyebek között ezt írja: „A munka túlhaladta erőmet, a küzdelem és sokféle megpróbáltatás testileg, lelkileg annyira megviselt, hogy a gyógyulásra fordított hónapok után sem érzek többé elégséges erőt magamban az anyaszentegyház minden irányu közérdekének azzal a mértékkel való továbbszolgálására, amely mértéket saját lelkiismeretem állít élelem a megalkuvás minden lehetőségére nélkül. A jelenlegi súlyos körülmények között pedig feltétlenül szükséges, hogy töretlen erők hordozzák a terhet és vivják a harcot. Ezért vált lelkiismereti kényszerré reám nézve, hogy hosszas és alapos megfontolás után püspöki szolgálatomtól megváljak. Legyen szabad reménykednem, hogy a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi Közgyűlés és az egyházi közvélemény előtt elhárításom indokának tisztasága minden kétségen felülmúló maradjon.“

A nem mindennapi, komoly eseménnyel kapcsolatban a közvélemény helyes tájékoztatása és minden ferde magyarázat lehetetlenné tétele céljából, Vásárhelyi János erdélyi egyházkerületi püspökhelyettes-főjegyző még a végleges lemondás előtt nyilatkozatot adott ki, amelyben kétséget kizáró módon tesz bizonyosságot a lemondó püspök indokai igazsága mellett. A nyilatkozatból közöljük a következő részletet: „Az erdélyi református püspök feladatainak betöltése még egészen csendes, nyugot viszonyok között sem volt könnyű feladat. Hatszáznál több egyházközség lelki ügyeinek irányítása akkor sem volt olyan feladat, amelyet törekényebb fizikumú ember sok ideig betölteni képes lett volna. A mai rendkívüli idők még nagyobb erőfeszítést kívannak a püspöktől. Ez volt az oka annak, hogy az egyébként is olyan ragyogó szellemi képességekkel megáldott Makkai Sándor püspököt szokatlanul fiatal korban állította egyházának osztatlan bizalma a vezéri helyre. Dr. Makkai Sándor püspök erre a kitüntető bizalomra azzal felelt, hogy magát nem kímélő, lobogó lelkesedésű munkássággal vetette bele magát teendői mindenirányu ellátásába. Rengeteget utazott, szerte járt a gyülekezetekben, prédikált, előadásokat tartott, olyan nagy számban, hogy volt olyan esztendő, amikor két-háromszáz prédikációt és előadást tartott. Nem kell magyarázni, hogy csak maga ez a munka, mint fizikai teljesítmény is erőt emésztő, az idegrendszer sulyosan megtámadó, az ő gyengébb fizikumával egyáltalán számot nem vető teljesítmény volt. Vegyük hozzá ehhez a kormányzás egész embert igénybevevő teendőinek gondos ellátását. És ezenkívül vezette püspökünk a különböző egyháztársadalmi és egyházpolitikai tárgyalásokat és nagyvonalú elgondolások intézményekbe átvadó tevékenységét.“

Mind ezt betetőzte az, hogy a rendelkezésekre álló csekély nyugalomnak napjait és óráit sem használta pihenésre, hanem ezekben az időkben széleskörű, alapos tanulmányokat igénylő tudományos és szépirodalmi munkásságot folytatott. Hiába figyelmeztették barátai az ifju püspököt erői kímélésére, őt újabb és újabb munkára hajtotta az a csontjaiba rekesztett égő tűz, amelyről az apostol beszél. Ez a magát nem kímélő lázas tevékenység idézte elő a püspök teljes kifáradását. Már az őszi egyházkerületi közgyűlés előtt történt, hogy egy több napos gyűlésezés után a püspök ájultan esett össze és ez volt az első fájdalmas jel, amely mutatta, hogy a püspök nem bírja tovább az eddigi ütemet. Az orvosok a leghatározottabban sürgették a teljes nyugalmat, az alapos gyógykezelést és eddigi életrendjének tökéletes megváltoztatását. Ez a körülmény kényszerítette a püspököt szabadságkérésére és bizony megtörténhetik, hogy ez a körülmény kényszeríti arra is, hogy a püspöki teendők alól való végleges felmentését kérje, mert aki ismeri Dr. Makkai Sándor természetét, az tudja, hogy ő egy percig sem fog megmaradni olyan pozícióban, amelyet a legapróbb részletekig nem tud teljesen betölteni és akkor olyan feladatkört keres, amelynek betöltésére képesnek és hivatottnak érzi magát.

Egyházkerületünk fájdalommal, de a püspök eddigi kiváló munkásságát hálás elismeréssel méltató tisztelettel hajol meg Dr. Makkai Sándor e komoly elhatározása előtt. Senki sem vitathatja, hogy felelőssége tudatában élő vezérférfinak komoly lelkiismerete nyilatkozik meg abban, hogy akkor kéri teendői alól való felmentését, amikor saját lelkiismeretének komoly mérlegelése alapján úgy érzi, hogy egészségi állapota nem engedi meg azon a helyen a sikerrel való tevékenységét. Az egyházkerület igazgatótanácsa mihelyt e tekintetben püspökünk végleges nyilatkozata alapján a helyzet tisztázódik, azonnal megteszi a szükséges intézkedéseket.

Ez a végleges nyilatkozat foglaltatik a május 15-iki lemondólevélben, amelyet „a szemében felcsillanó könnyekkel nyújtott át a püspök” és „könnyes szemekkel vett át a püspöhhelyettes-főjegyző.”

— **Gyászhir.** Fájdalmasan sulyos csapás érte *Lányi Árpád* fűzesgyarmati lelkészúrsunkat. Hűséges neje, husz évvel ezelőtt árvaságra jutott gyermekeinek gondos, meleg szívé, jószágos anyja,

a nemes érzésű és nagy munkásságu papné, szül. *Somogyi Irén* rövid, sulyos szenvedés után, áldásos életének 55-ik évében Léván elhunyt. Temetése f. évi május 22-én Léván történt a gyászos részvétnek széleskörű megnyilatkozása mellett. A gyászszertartást *Czeplédy Pál* esperes és *Antal Gyula* lévai lelkész végezték. Nagyon megpróbált lelkészúrsunknak és szeretteinek legyen vigasztalójuk a jó Isten.

— **Dr. Cholnoky Jenő** egyetemi tanár tájékoztatója most megjelent, értékes földrajzi munkájáról.

„Évtizedek nehéz munkájával állítottam össze olyan művet, mely az egész Föld felszínét úgy ismerteti meg, hogy a legérdekesebb és legfontosabb tudnivalókat foglalja össze. Mindig az lebegett szemem előtt, hogy a Földet, mint az ember lakóhelyét ismerje meg az olvasó. Sok nagy utazásom közben igen nagy részét megismertem a Földnek, a legellentétebb területeket: a Sarkvidéket és a forróégövi őserdőket, a legszörnyűbb sivatagot és a legsűrűbb népsokaság lakóhelyét.”

„A legszigorubb tudományos kritikával összeállított, de mégis könnyedén, *olvashatóan* fogalmazott könyvekben állítottam össze az olvasó részére utazásaim és kutatásaim tapasztalásait s bennük az ember múlt és jelen életét, küzdelmeit, reményeit és csalódásait.”

„Ezt a egyszerű földrajzi szimfóniát eddig között munkáim innen-onnan kikapott részleteiben ismertetik. Most egy nagy összefoglaló műben tárom az olvasó elé, mint sok évtized tudományos tanulmányainak egybefoglaló eredményét. Az ötkötetes nagy mű több mint 3000 oldalon, több mint ezer gyönyörű illusztrációval és saját kezemmel készült rajzzal és térképpel most hagyja el a sajtót.”

„Ma, amikor a távolságok mintegy eltörpülnek, az autó és repülőgépek korában mindenkinek ismernie kell a Földet, mert hiszen mindelova könnyen eljuthatunk s ne járjuk be ezeket a külső világokat értelmetlenül, tudatlanul, hanem mindig a helyes fogalmat.”

„A nagy mű közelebbi megismertetése végett minden érdeklődőnek szívesen küldök egy ismertető, szépen illusztrált füzetet. Ez már magában is értékes dísz minden könyvtárnak s minden költség nélkül, minden kötelezettség nélkül bárki megkaphatja.” (Cím: Molnár Jenő, Bratislava Grössling u. 8.)

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkész hivat. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Az énekes könyv ügye.

Énekes könyvünk II-ik kiadása is elfogyott s aktuális lévén annak újabb kiadása, egészen érthető, ha hivatalos lapunkban ismételtlen is szó esett már róla mostanában és bizonyára ezután is fognak még ebben a rendkívül fontos ügyben felszólalások elhangzani és különféle elgondolások napvilágot látni, aminthogy meg is érdemli az ügy jelentősége és egyházi életünkbe milyen belevágó volta.

A II-ik kiadás elfogyását örvendetes eseményként kell konstatálnunk, mert hiszen ez több irányban is vigasztaló, felemelő, a jövőre nézve jogos reményt keltő jelenség, amelyre pedig oly nagy szükségünk van a sok leverő tapasztalat és leküzdhetetlennek látszó feladataink közepette.

Mert mit is jelent az énekes könyvek elfogyása? . . .

Jelenti azt, hogy az énekes könyv első megjelenésétől kezdődően 30 ezer példány került hiveink kezébe, hogy ott folytassa azt az áldott missziót a lelkek építésében és táplálásában, amelyet végzett a magyar ref. nép körében a biblia mellett minden időben mind a nehezebb, mind pedig a könnyebb viszonyok között századokon át s egyuttal világos bizonyossága ez annak is, hogy népünk a viharos századok alatt jól bevált régi forrásoknál keresi most is az élet tápláló eledelét. Jogos reményeket keltő jelenség ez a jövőre nézve, akármilyen nehezek

is az idők ma és lehetnek a jövőben.

Jelenti azt, hogy népünk az áldozatot ma sem sajnálja lelki éhsége és szomszúsága kielégítésére, ha azt neki megfelelő formában nyújtják, mert az elkelt 30 ezer példány énekes könyv azt bizonyítja, hogy népünk csupán ezen a címen 600 ezer koronánál nagyobb összeget fizetett ki egy évtized alatt, amelynek egy jórésze már az ugynevezett gazdasági válság éveire esik, amikor már igen sok családban komoly összeget jelent egy-egy énekes könyv ára.

Jelenti azt is, hogy az énekes könyv összeállítás, átdolgozása, modern köntösben való megjelentetése idejénvaló és Istentől megáldott munka volt, mit kétségtelenül igazol énekes könyvünknek minden zavar nélkül való elterjedése és kapós volta. Itt újból és újból meg kell hajtánunk az elismerés zászlóját a P. Czinke István ihletett és avatott munkája előtt, mint amelynek ezen eredmény elérésében oroszánrésze van.

Ez örvendetes jelenségek mellett azonban az énekes könyvek teljes elfogyása jelenleg kellemetlen és nem kevés lelki kárt jelent akkor, amikor a naponként zörgető szükségletet kielégíteni nem tudjuk és bizonyos foku lelkiismeretfurdalással vagyunk kénytelenek elutasítani az énekes könyvért néha tömegesen jelentkező hiveinket. Különösen azon lelkészeknek van alkalmuk ezt a szomorú jelenséget bőségesen tapasztalni,

akiknek gyülekezetében a megindult intenzívebb lelki munkával kapcsolatban kisebb-nagyobb méretű iratterjesztés is működik s így távolabbi vidékről is jelentkeznek emberek ilyen irányu kérésükkel. A jelen évben nálam közel van a 100-hoz azoknak a száma, akiket az a halavány reménység vezetett hozzám közlelől és távolabbról is, hogy hátha itt kapható énekes könyv s egyik-másik nem nyugodván bele az én felvilágosításomba sem, amit pedig már valószínűleg otthon is megkapott illetékes lelkészétől, még a város 3 könyvkereskedését is sorra járta kérésével, sőt egyik buzgó ember még a nyomdában is érdeklődött a könyv ki nyomtatásának lehetősége és költségei felől.

Ennek a körülménynek súlyos voltát csak az a tudat enyhíti némileg, hogy hieveink érdeklődése és az énekes könyv iránti szeretete a tapasztalt jelek szerint ma is megvan, de tovább túrni ezt az állapotot semmiképen nem szabad, mert minden ilyen irányu kérés elutasítása, elutasítása olyan szent alkalomnak is, amelyet az apostoli tanács szerint „áron is“ meg kellene venünk s az e tekintetben való gyors intézkedésnél egyetlen fontosabb tárgya sem lehet a legközelebb összeülöl egyetemes konventnek, mert hiszen ha azonnal elrendeltetnék is az énekes könyvnek minden változtatás nélkül való kiadása, még akkor is sok hosszú hónap fog eltelni addig, amig az új kiadású könyveket hieveinknek kezébe adhatjuk, a késedelemből eredöl nyilvánvaló kárával a lelki épülésnek s az iskolai hitoktatás eredményének.

Hirtelenében el sem bírja gondolni az ember, hogy milyen üdvös tervek megvalósításának vágja be az utját a jelen állapot. Egyik lelkész például arról panaszkodik, hogy a diktálásnak teljesen felesleges és égbekiáltóan izléstelen szokását nem tudja gyülekeazete énekléséből kiküszöbölni az énekes könyv hiánya miatt.

Teljes bizalommal vagyunk aziránt, hogy a konventi atyák bölcsessége megtalálja a helyes és gyors megoldás módját, de mégis szükségesnek látszott e sorokkal is felhívni a figyelmet e nagy horderejü kérdésre.

Nem kevésbé fontos annak eldöntése is, hogy milyen módon és alakban lásson napvilágot az énekes könyv III-ik kiadása?...

Mert bizonyos, hogy erre nézve is lesznek ellentétes vélemények és felfogások, mint azt a már eddig elhangzott hozzászólások is nyilvánvalóan mutatják.

Itt kétségkívül a II-ik kiadás változtatás nélküli újra kiadása lenne a legcélszerűbb. Arról ugyanis, hogy az eddigi énekes könyv teljes kikapcsolásával a magyarországi énekes könyv itteni kiadásával oldassék meg a kérdés: alig-alig lehet szó. Az eladott 30 ezer drb. énekes könyv és az érte kiadott 600 ezer korona, meg a használatba már átment könyv szerepe ilyen változtatást teljes lehetetlenné tesz, ezt csak valami hatalmas és népünk egészét hatalmába ejtöl csudálatos lelki emóció tenné megemészthetölvé, de a jelen körülmények között ilyen kísérletbe beleugrani kész veszedelem volna. Még a szövegváltoztatás sem ajánlatos egy újabb kiadásnál, mert az újabb kiadás példányai szerint föbbféle ágazöl szövegek feltétlenül bizonytalanságot eredményeznének esetröl-estetre a gyülekezeti éneklésben, amint látjuk adandó alkalmakkor az I. és II. kiadás egymástól eltéröl szövegeinek éneklésénél. De meg az emellett felhozott kifogások egyáltalában nem nagy jelentőségűek, inkább egyes szavak, kifejezések kifogásoltatnak az egyéni izlés és felfogás szerint, amely azonban egyöntetü soha nem lesz és soha nem volt, mert: „De gustibus non est disputandum“ és soha nem volt és soha nem lesz olyan könyv, amelynek minden betüje és kifejezése mindenki izlését egyformán kielégitené, hiszen még a Miatyánk szövegét is különféleképen mondják az egyéni izlés és felfogás szerint, noha szövegét közli a szentírás, amely pedig hitvallásaink szerint „Is-tentöl ihlettetett.“

Legkönnyebben eszközölhető kiegészítés és nem változtatás lehetne, a tartalom növelése a temetési énekek csoportjában, ahová nagyon ajánlatos lenne néhány temetési énekszöveget felvenni akár a használatban volt temetési énektárakból (Novák L., Fövenyessy B. stb.), akár teljesen új szövegeket és pedig a legjobban ismert zsoltdallamokra, hogy a temetéseken is teljes biztonsággal énekelhessen az egész gyülekezet a jól ismert dallamokra, amely kívánatos cél el nem érhető akkor, ha ugyszólván minden temetési ének-

nek saját dallama van, amelyeknek begyakorlása már az alkalom ritkább voltánál fogva is soha nem vihető keresztül olyan mértékben, mint a gyülekezeti istenitiszteleteken használni szokott dallamoknál, pedig a temetéseken való szép, szabatos, biztos éneklés hatása megkapó, messi érő hatású, különösen a vegyes vallású helyeken. Éneklésünk sok helyen szerzett már becsültetést vallásunknak, egyházunknak olyan helyeken, amelyekben azelőtt a teljes félreismerés és lebecsültetés volt az osztályrésze. Egy ilyen kiegészítése a temetési énekeinknek el nem maradhat az új kiadásnál, amennyiben sem az énekes könyv szerkezetében, sem az énekek

számozásában nem okoz változást, minthogy a temetési énekek az utolsó csoport a rendszer folyószámmal ellátott énekek között, az előny és gazdagodás azonban nyilvánvaló.

Minden egyéb indítvány, amely akár az énekes könyv kiegészítésére, akár annak átdolgozására vonatkozik, csak a jövő zenéje lehet, mert azok csak hosszabb megfontolás után volnának a valóságba célszerűen átvihetők, amire ma idő egyáltalában nincs, amikor a szükség már mindennap kiált. Ma csak egyetlen jelszó lehet: „Bis dat, qui cito dat.”

Énekes könyvünk ügyét mély tisztelettel ajánlom a legközelebb összeülő konvent megkülönböztetett figyelmébe. Sz. I.

Jegyzetek Németországról.

A „Goodwill” c. folyóirat után: *Batta Pál*.

Az egyház Németországban.

Gyakran tudakozódunk és érdeklődünk a németországi állapotok, közelebről az egyház helyzete, munkája és érvényesülési lehetőségei felől, azonban nagyon kevés az, ami biztosat, kétségenkívülit tudhatunk meg. Ennek egyszerűen nem az az oka csupán, hogy nehéz híreket kapunk a németországi viszonyok felől, hanem az is, hogy a kapott híreket nehéz összeegyeztetni, az egyik információt eredményesen összehangosítani egy másikkal úgy, hogy abból az általános helyzetre reá tudnánk világítani. Minden egy állandó folyás áramlatában van. Fontos tényekről és változásokról beszélhetünk ugyan, azonban nagyon nehéz megállapítani azoknak jelentőségét.

Nemrégiben Dr. Müller birodalmi püspök az elvonulás állapotában volt. Néhány hónappal ezelőtt ismét Dr. Kerrl nevezte ki Hitler az egyházi ügyek miniszterévé azzal a feladattal, hogy az evangélikus egyházat védelmébe véve, biztosítsa annak existenciáját és állapítsa meg a helyes viszonyt az államegyház és a Confessionális Synodus között, hogy így az egyház teljes szabadságban és békében határozhassa meg az ő saját hitbeli kérdéseit. Dr. Kerrl két évet kapott feladatának elvégzésére. Ő egyenes, okos, világos fejű és komoly gondolkozású férfiú, aki őszintén vágyakozik az egyházi békekesség elérése után, amint további munkájában és törekvéseiben bizonyágot is tett róla. Egy tanácsot hívott össze, amelyben mindkét oldal egyenlő mértékben képviselve volt, a munka azonban csak részletes eredményekre vezethetett a súlyos nézetkülönbségek miatt. — A The Times c. napilap az elmúlt hónapban viszont arról adott tudósi-

tást, hogy a bajorországi, württembergi, hannoveri, saxoni és mecklenburgi evangélikus püspökök egyesültek egy új német evangélikus egyház megalkotása céljából. Az a kérdés, hogy vajon komoly törekvés-e ez és a valóságban elfogják-e tudni érni céljukat, nemcsak a külső megalakulás, de a belső erősödés kérdésében is? Ezekre a kérdésekre ma még senki nem tud biztos feleletet adni. Az azonban bizonyos, hogy ezek a vezető emberek derék és jóratörekvő egyéniségek és hogy a Confessionális Synodus az, amely a legnagyobb erővel, legnagyobb számú egyházi és világi taggal rendelkezik.

A német hitmozgalom.

A német hitmozgalomban ma három szekcióról beszélhetünk, melyek a keresztyénséghez való viszonyuk szerint oszlanak meg. A teljes baloldalon a Ludendorf generális és felesége által vezetett irány áll, amely gyökerestül anti-keresztyén, a keresztyénségnek kimondhatatlan károkat okozva, amely a keresztyénséget semmi másnak nem látja mint a judaizmus, vagy épen a zsidó Krisztus egyszerű produktumának. Semmi különös istenit vagy emberfelettit nem tud felfedezni benne, ezért annak megsemmisítése érdekében dolgozik. A másik szekció messze áll ugyan a keresztyénségtől, de nem helyezkedik szembe vele, hanem megelégszik annak eltűnését óhajtó nyugodt váradalommal. A harmadik irány viszont a keresztyénségnek a nemzeti eszméhez való reformálását óhajtja, elvetette a krisztusi vezetés elméletét, aki- ben egy egyszerű mindennapi árjaembert lát.

Az államvallás.

A jelenben az állam nyíltan még ugyan

nem támogatja az államvallás eszményének közvetlen elérését, azonban több mellékes jelenség annak a bizonyítója, hogy ez a gondolat erőteljesen él és csak egy megfelelő időpontot várnak annak megtestesítése érdekében. Rosenberg, aki egyike a hitleri propaganda vezéreinek és Baldur von Schirach az ifjúság vezére, egy személyben apostolai a német hitnek és ők őrzik ellen közvetlenül azokat a törekvéseket, amelyek az ifjúság lelkiületének gyökeres megváltoztatására, a német nemzeti és vallásos meggyőződés meggyökeresítésére igyekeznek az ugynevezett ifjúsági mezőkön. Ez a nevelés teljes mértékben szemben áll a marxizmus nevelésével épenugy, mint a keresztyénségével. A germán vallásosság, mondják ők, nem egyéb, mint a törvény harmóniájának és szépségének a visszatükröződése; azok, akik nem bírják, vagy nem is akarják magukévá tenni ezt a hitet, nem látják meg ennek mélységét és így kinyomják magukat hatása alól, azokat ki kell irtani. A nemzeti szocializmus emez életfilozófiája, bajosan nevezhető vallásnak és ennek szerintük is értelme csupán a germán faj életében van és egyáltalán nem az összes keresztyén fajok életében. Ennek a felfogásnak természetesen természetesen összeütközésbe kell kerülnie a krisztusi egyház tanításával s mindazon keresztyén lelkiületekkel, akik komoly keresztyén alapon állva kinyilatkoztatják véleményüket; éles harc azonban nem következhetik, mert minden lélek és természetellenes gondolatnak és megnyilatkozásnak természetesen lassu halállal kell kihálnia, megsemmisülnie. Mindazok, — mondják az államvallás hívei, — akik hiszik és vallják a keresztyén hitvallást, nem mások, mint a német nemzet közönséges áru-
lói, sőt még azok a keresztyének is, akik igazán őszinte és igaz lélekkel vágyakoznak a nép szolgálatára; ezeknek el kell tűnniök, mivel az ő tévedésük veszedelmes a nemzetre, eredetük idegen gyökérből táplálkozik.

Ilyen és hasonló eszmékkel táplálják ma a németországi ifjúságot, amely semmi egyéb, mint a politikai eszmék erősítésére és a nemzetközi keresztyén eszmék megsemmisítésére törő erőszakos igyekezet. A kiábrándulás napja azonban könnyen elkövetkezhetik, amikor az ifjúság szeme kinyilva, meghozza a döntés reakciós idejét. A német nép intelligenciája fogja megdönteni a nemzeti szocializmus vallásüldöző programjának törekvését és elfog következni az a szabadságharc, amely az egyház szabadságát, a keresztyén igazságok diadalát biztosítja a német nép számára is.

Értesítés. Az egyetemes konvent lelkeselnöke 93/1936. sz. utasítására közölik, hogy a konvent gyűlését az elnökség szeptemberre halasztotta. Szerkesztőség.

Problémáink

Iratterjesztésünk ügye.

A kálvinizmusnak mindig elengedhetetlen velejárója, hogy aktivizmusánál fogva minden időben határozottan és élesen látja meg az újabb idők követelményeit és nem mulasztja el a hozzájuk való méltó alkalmazkodást: a legmodernebb fegyverzettel való védekezést és ha kell, harcolást. A mi korunk pedig újabb és újabb követelmények természetében ugyancsak gazdag. Ma is tele vagyunk anyaszentegyházunk megtarthatása végett rengeteg sok, sürgősebbnél sürgősebben, föltétlenül megoldandó problémával. Ezek közül most csak egyet emelek itt ki, mint amely a legelrejtettebbnek látszik: az iratterjesztésünket.

A mi korunk követelménye annak meglátása, hogy ma már nemcsak egy Anglia, Franciaország jelent világhatalmat, de a XX. században már ez a *sajtó* is. Lehetetlen ezt meg nem látnunk azoknak a szomorú tényeknek a sorozatáról, amelyek mind azt igazolják, hogy ellenségeink milyen nagy-szerűen tudják ezt kihasználni velünk szemben. Hogy egészen konkrét és tárgyunkhoz illő esetet említek: a szekták iratterjesztése mindenki előtt ismeretes. Házról-házra járó embereik olcsó, jó kiállítású iratokkal árasztják el hűveinket, akik pedig az iratok bibliai témáit hallva, egészen jóhiszeműleg veszik meg azokat. Nagyszerű példája ennek az a komárommegyei egyházközség, ahol rövid pár nap leforgása után az iratterjesztést végző szektárius férj és feleség azzal a diadalmas vállomással távozhatott el, hogy súly szerint 3 métermázsza iratot sikerült eladniok. Igaz, hogy még a presbiterek között se lehetett volna egyetlen egyet se találni olyat, aki ne vett volna tőlük. Milyen nagy siker ez még anyagilag is, de még mennyivel nagyobb lehet számukra az erkölcsi siker, amikor majd a prédikátoruk e nagyszerű taktikai fogás után megkezdi a munkát. És ez nemcsak egyedülálló eset. Elhallgatva, elrejtve igen-igen sok gyülekezetünkben ismétlődik ehez hasonló. És mi mégis mit teszünk? Igaz ugyan, hogy a közelmúltban már igen dicséretreméltó vállalkozások történtek iratterjesztések által ezen a téren, sőt kisebb területre kiterjedőleg még ma is vannak, de az általános helyzet mégiscsak az, hogy a legtöbb helyen a prédikációbeli megdorgáláson kívül ma semmit sem tudnak tenni. Ez pedig egyáltalán nem tekinthető kellő megoldásnak, mert ezekből a beszédes jelekből nekünk azt kell meglátnunk, hogy népünk lelkiileg éhes és keresi, elfogadja a táplálékot és nem elégséges számára csak a vasárnapi istentisztelet, hanem elkerülhetetlen szükség, hogy a modern idők hatalmas fegyverét és eszközt, a sajtót is minden erőnkkel ragadjuk meg s annak erejével is igyekezzünk hatékonyabbá tenni a vasárnapi igehirdetés ünnepi aktusát. Vigyünk tehát a hűveink házába mi tiszta református szellemet képviselő ira-

tot. Annál is inkább vigyünk, mert van mit vinünk. De ennek a kivitele, gyakorlati megoldása miatt fontos és sürgős, hogy alapul szervezzük meg mi is az iratterjesztést s állítsunk be akár kerületenként iratterjesztőket, kolpoltöröket.

Lehet, hogy sokaknak a feltűnedező akadályok miatt ez a probléma csak utopisztikus gondolatnak látszik, pedig a lehető legrealisabb alapja van. Az akadály ugyanis csak az lehetne: mit és kivel?

Azonban a magyarországi és erdélyi testvéreink már a tekintetben is jó példával járnak előttünk, hogy már gazdag anyagu iratterjesztésük van. És lehet-e minékünk kétségünk affelől, hogy megkeresve a megfelelő utat és módot, nagyobb mennyiségű könyv és irat behozatalára is tudunk engedélyt szerezni, mintahogy az élelmes keresdők tudnak ilyet szerezni például az összes szépirodalmi művekre, vagy még a Debrecenben megjelent héber-magyar szótárra is. Tehát, ha csak ezekre támaszkodnánk is, lenne mit terjesztelni bőven, de meg ha lendületbe jöhet az iratterjesztés, magunk is kiadhatunk sok mindent. A másik akadályozó kérdés pedig a mai munkanélküli világban és amikor bibliai kolpoltörnek is annyian jelentkeznek, igazán nem lehet komoly akadály. Biztosan akad és ha a szekták, meg a bibliaterjesztő társaság kolpoltörői is megtudnak élni munkájuk után, bizonyára megél a kálmvista ember is, akinek különben is még a jég hátán is meg kell tudni élni.

Akadály tehát nincs. Mindössze csak a kálmvinizmusunk aktivizmusára valló központi megszervezés szükséges és azután indulhat is ez az anyaszentegyházunk megtartását, erkölcsi megújulását kiszámíthatatlan mértékben elősegítő és épen ezért ma mindenképen elengedhetetlen, sürgősen szükséges munka.

Egyházunk elhivott órállóinak szives figyelmébe ajánlom iratterjesztésünk ügyét és kérem, hogy tegyünk valamit ezért is, mert a mi korunk ezt is megköveteli tőlünk.

Vizváry László

Belmissziós napok Lasztócson.

A „Gyermek jegyében“ gyülekezett össze Felsőzemplén lelkészakara máj. 24—25 én Lasztócson, hogy a vasárnapi iskola gondolatát megkedveltesse azokkal, akik a belmisszió ezen gyümölcsöző ágát még nem állították be a hitépítés és lélelnevelés szolgálatába. Máj. 24-én délután a vendéglátó gyülekezetet tápláltuk egy vallásos ünnepély keretében, melyen az ígét (Ján. ev. 3: 16) *Balla István* csarnahói lelkész hirdette. Einöki megnyitót mondott a gyermeknevelés fontosságának, mint jövendönk építése nélkülözhetetlen eszközének kihangsúlyozásával *Dr. Mertens Alfréd* egyházmegyei gondnok, lelkes világi papunk, akit

méltán illet az elismerés: „Sziv-ügye egyházunk ügye, küzködése.“ *Koncsol János* deregnyői lelkész rövid történelmi visszapiantásában Méliusz Juhász Péter reformátorunk emlékének áldozott, aki a reformáció kálmvini irányát a magyar lelkekbe átplántálta s azt a kálmvinizmus vilálgközösségébe is beleillesztette. *Lengyel József* kerületi belm. előadó pedig a hosszú esztendők gyakorlatával beidegződött közvetlenséggel a vasárnapi iskolai tanításból adott bemutatót. Vallásos ünnepélyünket szaválások tarkították és *Király Péter* málczaí lelkész áhitatos imádsága rekesztette be. Uána bizalmas megbeszélés volt a paróchián egy baráti kör megalakításának lehetőségéről, mely hivatva lenne a közös célért, közös eszközökkel küzdöket egy táborba tömöríteni, hogy egymást jobban megismerhessük, megértsük és szerethessük. A gondolat megszületett, a vágy megvan, gyakorlati kivitele a belmissziói előadóra bízott.

Máj. 25-én a *Kalíza Dénes* nagyráskai lelkész által végzett reggeli istentisztelet után került sor a vasárnapi iskola népszerűsítését célzó előadásokra. *Duke Ilona* tanítónő: „A gyermek segélykiáltása“, *Böszörményi Sándor* homonnai lelkész: „A gyermeki lélek rejtett csodái“ és *Lengyel József*: „A gyermek utja Jézu-hoz“ címen tartottak gazdag tartalmu és mindvégig lebilincselő előadást, melyet vétek az íróasztal fiókjában eltemetni. Közben *László Etelka* tanítónő is tartott vasárnapi iskolai tanítást, akit melegsengésű hangja és bízóhizelgően kedves modora egyenesen predestinálnak a gyermeki lélekkel való foglalkozásra. D. u. befejező templomi áhitatra gyülekeztünk össze, amikor *Lengyel József* vetegette az ige magvait (Jel. 2: 10.) „Légy hiv mindhalálíg és neked adom az élel koronáját.“ S végül *Koncsol János* belmissziói előadó köszönte meg bucsúszavában a vendéglátó gyülekezet szeretetét, mely lehetővé tette a mi „egy szükséges dolog“-ra áhítózó és „többre igyekező“ találkozásunk megrendezését. Áldó imádságunk a távolból is odaszáll arra a lélekszámban kicsiny, de hitében erős gyülekezetre és az öregség fehér hajkoronájával ékeskedő lelkipásztorára és kívánjuk, hogy adjon békességet és boldogabb jövendőt nekik az Isten kegyelme.

H I R E K:

Keresztury József a szlovenszkói alsózempléni ref. egyházmegye esperese — amint a napilapokból már értesültünk — május 27-én rövid szenvedés után elhunyt. Amint a rosszullét első jelei mutatkoztak, azonnal átszállították a sátorlajuhelyi kórházba, ahol a hamar jelentkező tüdőgyulladás miatt operálni nem lehetett s így el volt jegyezve a halálnak, mely 27-én este csakugyan bekövetkezett.

Holttestét 28-án a magyarországi Semjénbe szállították, ahol az elhunynak édesapja, a régi

alsózempléni ref. egyházmegye köztiszteletben álló esperese és édesanyja alusszák siri álmukat. A temetési szertartás a semjéni ref. templomban folyt le 29-én délután 4 órakor a magyarországi rokonság, ismerősök és hivatalos kiküldöttek hatalmas részvétele mellett. Fájó momentumnak kell feljegyeznünk, hogy a csehszlovákiai alsózempléni egyházmegye területéről, a tragikus hirtelenséggel meghalt esperesnek temetésére, sem az egyházmegye tanítói kara, sem elnöklársa, sem a lelkipásztorsága alatt élő gyülekezetének tagjai nem kaptak határátlépési igazolványt s így az itteni képviseltek e kényszerű körülmény folytán, nem vehettek részt a drága hamvaktól való elbucuzas szomorú aktusán. A ref. templomban felravalozott koporsó felett a gyászszertartást *Kiss Ernő* sátoraljaujhelyi lelkész, magyarországi alsózempléni esperes végezte. Ajkáról vigasztalásként hullott Isten igéjének gyógyító balzsama, imádsága pedig törölgette a hulló könnyeket s készítgette az Urához visszatérő hűséges léleknek hazatérő útját. A gyászistentisztelet alatt a semjéni ref. énekkar gyászzénekeinek melódiai fejezték ki a semjéni ref. egyház gyászát. A temetési szertartás bevégzése után a hatalmas gyászoló sereg megindult a temető felé, ahol régen porló szüllei szívek várták a megfáradt, sokat szenvedett s hozzájuk visszatért gyermek földi hamvait. A temetőben *Janka Péter* nagyrozvágyi lelkész végezte az egyházi megáldást. Utána a nagygéresi egyház gondnoka bucsuztatta egyházától, megindító szavakkal ecsetelve azt a veszteséget, amelyet a nagygéresi egyház érez szeretett lelkipásztorának elhunytá alkalmával. Az alsózempléni egyházmegye lelkészi karának nevében *Rozgonyi Sándor* örösi lelkész vett végbucsut esperesétől és lelkipásztor-testvérétől. Nemcsak a megholtat siratjuk — mondotta — hanem önmagunkat is, mert a mi életünkben hiányzik ezentul a bölcs kormányos, a vezető és virágozó egyéniség, a mindig segítő lelkipásztor-tesztvér s mindenekfelett az ő áldott, szerető és meleg nagy szíve. *Czigányi Géza* az egyházmegye világi tanácsbiráinak, *Czigányi György* az egyházmegye többi tisztviselőinek nevében vettek végbucsul az elköltözöttől. Az orsz. ker. szoc. párt gyászát *Wirth Gyula*, a kassai központ igazgatója, fejezte ki bucsu szavaiban. Megemlékezett az elhunyt jelleme, egyenes, gerinces magyarságáról, pártjához való hűségéről. *Keresztury Józsefet*, — tört fel síró lelkéből a fájdalmas emlékezés — nemrégiben még ott láttuk pártunk megalapításánál, mint kezdeményező és alapító-vezért, a kassai nagymegye képviselőtestületében, mint a magyar ügyek zászlóvivőjét, a szenátusban, mint a magyar sérelmek orvosát, pártvezetőségi gyűléseinken mint a magyar egység lánglelkű szószólóját, most pedig itt látjuk néma ajakkal, megholtan a temetőben. Ha vesztett valaki nagyon sokat e drága élet elmulásával, akkor mi vesztettünk s ha siratja valaki őszinte és résztvevő szívvél, akkor mi siratjuk. A párt nevében elhelyezte a kegyelet koszorúját

s utolsó Istenhözadót mondott az elköltözöttnek.

A vigasztaló isteni kegyelem töltse be azt a nagy, fájdalmas úrt, amelyet a munkás férfiú kidőlése okozott a gyászoló családban, gyülekezetében, egyházmegyéjében és a nemzetiségünk boldogításáért dolgozók táborában!

— **A ref. tanítóképző-intézet** Igazgató-Tanácsa 1936 május 14-én Komáromban tartott gyűlésén örömmel vette tudomásul a komáromi egyházmegyei lelkészegyesületnek és külön a komáromi egyházmegyei tanítóegyesületnek azon határozatát, melyszerint tagjai 1000—1000 Ké-vel fognak hozzájárulni a ref. tanítóképző intézet Komáromban emelendő új épületének költségeihez, mely összeget 200 koronás részletekben öt év alatt fognak lefizetni. A nemes és példátadó elhatározásért hálás köszönetét fejezte ki az Igazgató-Tanács mindkét egyesületnek és kifejezte ama reményét, hogy e minden dicséretreméltó cselekedet számos követésre fog találni és ennek következtében hamarosan megvalósíthatjuk tanítóképzőnk egyik legfontosabb törvényes követelményét: a minden tekintetben megfelelő, modern iskolaépületet. Tudomásul vette az Igazgató-Tanács az intézet szellemi és anyagi állapotáról szóló jelentéseket és megállapította, hogy sem tanulmányi, sem anyagi tekintetben semmi fennakadás nincs, az intézet munkája a legjobb szellemben és eredmények közt folyik. Megelégedésének adott kifejezést az Igazgató Tanács a tanítóképző-intézet növendékei által március 29-én rendezett műsoros estély szép erkölcsi és anyagi sikere felett és jóváhagyta a tanári testület azon intézkedését, hogy az estély 928 Ké-t kitevő tiszta jövedelméből öt növendék 100—100 Ké segélyt kapjon, a fennmaradó összeg pedig kirándulási alap létesítésére fordíttassék. Foglalkozott végül az Igazgató-Tanács a konvent elé terjesztendő jelentés összeállításával.

— **A kassai diákkonferencia programja** 1936 június 10 és 11-én. Június 10-én. Délután 5 órakor bibliabörök (Jer. 1:4—9.). 1/26 órakor a templomban összefoglaló *Csatáry Gyula* beszteri lelkész. A konferenciát megnyitja *Dr. Magda Sándor* plébános. A ref. ifjúság vegyeskara. Előadás, tartja *Szöke István* lelkész: Kálvin és az Institutio. Szavaltat. Gyülekezeti ének. Június 11-én. 1/29-től bibliakörök. (Luk. 15:11—23) 9-től összefoglaló: *Kovács Ferenc* csécsi lelkész. Az ifjúsági vegyeskar. Gyülekezeti ének, amely után a konferencia folytatódik két csoportban. U. m. I—IV. osztályu gimnazistáknak a templomban előadást tart *Papp József* nagyszalánci lelkész: Mit tehet egy ref. diák az egyházáért? V—VIII. osztályu gimnazistáknak a tanácsteremben *Böszörményi Sándor* nomonnai lelkész tart előadást: Mi a te életed értelme? A konferenciát berekesztő beszéd és ima, tartja *Simon József* esperes. Délután 2 órakor kirándulás, indulás a muzeumtól. A kiránduláson előadást tart *Keresztury László* nagykövesdi lelkész: Hitvédelmi és hitvallási iratok

értéke és jelentősége a ref. egyház megújulásában. Társas játékok. Tábortüz. — Kedvezőtlen idő esetén a délutáni előadás a templomban tartatik meg.

— **Lelkészválasztás.** A *dunaradványi* ref. gyülekezet május 19-én tartott közgyűlésén *Szabó Zsigmond* fertősalmási lelkészt választotta meg lelkészétül.

— A **gömöri ref. tanítóegyesület** méltó akarva lenni régi jó hírnevéhez, már régebben megalakította kebelében a ref. tanítók énekkarát. Az énekkar több alkalmi éneket tanult meg saját gyönyörűségére. Ez éven elhatározta, hogy rendez egy nyilvános hangversenyt, hogy csendes, belső áldozatos munkájáról szélesebb körben is tudomást szerezzenek. Így alakult ki az a gondolat, mely e hó 2-án Tornalján a beretkei ref. árvaház és a magyar tanítók háza javára megtartott hangversenyen megvalósult. Megmutatták a lelkes közönségnek a magyar ref. tanítók, hogy a magyar dal, zene és előadás terén méltók elődeikhez, hogy hivatott vezetőmunkásai a magyar dal- és zenekultúrának. A hangverseny úgy erkölcsileg, mint anyagilag jól sikerült, így szép összeget juttat szeretetintézményünk, az árvaház javára.

Ez uton is hálás köszönetét fejezi ki az énekkar vezetősége azoknak, akik felülfizetésükkkel vagy jegymegváltásukkal elősegítették az énekkar fáradtságos munkájának eredményét. Felülfizettek: *Klein Géza* könyvkereskedő 30 K.; *Gönczy Miklós* ref. teológus 10 K.; *Blumenthal Sándor* könyvkereskedő Tornalja 10 K. Jegymegváltás címen *Boza Lajos* serkei ny. tanító 100 koronát küldött igaz tanítói szeretettel, mint a ref. tanítói egyesület volt elnöke; *Szücs Árpád* ref. lelkész és neje Szűtor 20 K.; *Borza Zoltán* ref. lelkész Beretke 20 K.; *Bacsó Gyula* ref. lelkész Harmacsz 10 50 K.; *Bodzássy Mátyás* ref. tanító Rás 10 K.; *Bodzássy Jolán* ref. tanítónő Beretke 10 K.; *Szaniszló Barnabás* beretkei gazdatiszt 8 K.; *Klein FABIÁN* könyvkereskedő Tornalja 5 K.

— **Pályaválasztási tanácsadó** könyvecske jelent meg „*Vezető*” címen a szlovenszkói magyar ifjúság számára. A mindenre kiterjedő, gondos figyelemmel és bő statisztikai adatokkal rendelkező „*Vezető*”-t a Társadalmi Nagybizottság, illetve Magyar Menza Akadémika Egyesület megbízásából *Janson Jenő* (Bratislava—Pozsony, Safarik-tér 4. l. 6.) állította össze, ugyanott meg is rendelhető. A könyvecske ára 6 50 kč. Portó 1.— kč. Ezen összeg összesen 7 50 kč. bélyegben is beküldhető a fenti címre a megrendelés alkalmával. Szülőknak és ifjúságnak egyaránt nélkülözhetetlen.

— **Internátussal egybekötött német tanynyelvű evang. polgári leányiskola Spišská Nová Vesén (Iglón).** Mivel ez az egyetlen evang. német internátus Szlovenszkon és Kárpátalján, különösen a lelkész és tanító urak szíves figyelmébe ajánljuk. Az internátusban az eltartási díj havi

300 korona. Prospektussal és mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál az evang. polgári leányiskola igazgatósága, *Spišská Nová Ves.*

HIVATALOS RÉSZ.

A Református Egyház Egyetemes Konventjének Elnökségétől.

91/1936 sz.

Pozsony, 1936 máj. 27.

Tudomásul és mihez tartás végett:

a szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes ref. egyház valamennyi lelkészi hivatalának és hitoktatójának.

A bratislavai iskola- és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa 4957/36—II/ sz. alatti átiratában a következőket közli:

Az iskolai- és nemzetművelődésügyi minisztérium 29011/36—II/1. számú, 1936 apr. 15-ikén kelt rendeletével egész kivételesen megengedi, hogy a szlovenszkói magyar tannyelvű középiskolákban és tanítóképző intézetekben a következő idegenben kiadott tankönyvek használtassanak, mint kisegítő könyvek: *Hamar István*: Bibliai ismertetés, I. rész Őszövetség. *Czegléd Sándor*: Bibliai ismertetés, II. rész Ujszövetség. *Farkas Kálmán*: az Ó- és Ujszövetségi kijelentés története. *Rácz Kálmán*: Vallástörténet. *Szele Miklós*: Apologetika, — azzal a feltétellel, hogy a címlapok kicseréltessenek és mindez csak addig az ideig használható, amíg a csehszlovákiai református egyház által kiadott és jóváhagyott tankönyvek nem lesznek hivatalosan bevezetve.

A következő tankönyvek nem használhatók: *Rácz Kálmán*: Keresztyén hit- és erkölcsstan. *Szele Miklós*: A népiskolai keresztyén vallástanítás módszertana. *Révész*: A keresztyénység története.

Vagyok keresztyén szolgáljuk:

Balogh Elemér
püspök, konventi lelkészelnök.

A Ref. Tanítóképző-intézet Igazgatóságától.

390/1936 sz.

Komárom, 1936 máj. 25.

HIRDETMÉNY.

Intézetünk szervezeti szabályzata szerint csak minden második évben fog megnyitni az I. osztály, tehát csak minden második évben lesznek új felvételek. Ennek következtében intézetünkben a jövő 1936—37. tanévben az I. osztály nem fog működni, hanem csak 1937. év őszén nyitjuk meg az I. osztályt, majd csak ekkor lesznek tehát újabb felvételek. Amikor ezt az érdekelteknek tudomására hozzuk, egyben azt is jelentjük, hogy a következő 1936—37. tanévre a II. osztályba sem tudunk újabb tanulókat felvenni, mert a létszámunk teljesen be van telve.

Igazgatóság.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*

Novinové výtplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruzsinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkési hi- vatal. Kéziratok, előfize- tések, hirdetések és eset- leges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Kolumbus tojása.

Pár év óta már többször hangoztattam, milyen nagy kár az, hogy hivatalos lapunk hasábjain annyi sok szép és nagy értékű elgondolás lát napvilágot, de mindannyinak mindig ugyanegy a sorsa, az, amit Arany panaszol a „Nagyidai cigányok“ sorsáról a Bolond Istókban: „Elolvassák-é, vagy fel sem szelik?“ Ujra csak ezt kell gondolnom, amikor olvasom Sörös Bélának a f. évi 18. számban közölt irását a Református Összefogásról.

Programm, hitvallás, ezékieli szózat, — vagy minek nevezzem? Magasan szárnyaló lélekkel teljes, széles látókörű, mély hitű irás. Méltó volna arra, hogy külön lenyomatban traktátusként szolgáljon minden kalvinista ember öntudatának erősítésére, de legalább is, hogy minden presbiter megkapja és elolvasgassa.

Egyházunk, iskoláink sorsa és jövője, ifjúságunk megóvása és irányítása, szociális, továbbképző és egyéb tanfolyamok, kultur előadások, ifjúsági és néplap, naptár, — törvény, amelyben a lélek uralkodik a sablon felett; egészséges egyházpolitika, az egyetemes szolgálat elveinek és kapcsolatainak összehangolása és kiépítése minden irányban; a szellemi, gazdasági és szociális élet és közélet minden vonatkozásában, ezek azok az irányjelzők és utmutató kövek, amelyek Sörös Béla meglátásában élénk tárulnak, mint az általa óhajtott és létrehozni szándékolt

nagy református összefogás mérföldmutató kövei, amelyekkel a reformátusság: „— csak a közélet tisztaságát szolgálja — ezért gáncsot senki sem vethet reája — bizzunk abban, hogy az Isten is megáldja!“

A Sörös Béla írása minden tekintetben megérdemli, hogy amíg általánosságban ébresztőül és hitvallásszerű célkitűzésül szolgál, amellet egyes részleteiben is különleges megvilágításba kerüljön, hogy az elgondolások szépsége és nagyvonalúsága se azt a hitet ne ébressze bennünk, hogy ezzel azután minden meg van mondva, ehez semmit hozzátenni nem kell és nem lehet, se azt a nálunk nagyon is általánosan jelentkezni szokott hatást ne váltsa ki, amely szerint, *minthogy már ez is el van mondva*, nyugodtan összehajthatjuk a kezeinket és várhatjuk bátran, hogy ezt az egész szép elgondolást most már majd valóra is váltja és megcsinálja nekünk — valaki más. Mert mi ugyan, egy-két, az iskolából még nem régen kikerült ifju embertől eltekintve, akikben még mozog az iskolából magával hozott ideáлизм, nem látjuk be sem a szükségét, sem a lehetőségét annak, hogy miért okozunk magunknak épen mi fejfájást mondjuk egy református bank, kórház, diakonissza képző, vagy épen munka közvetítésre vonatkozó elgondolások megvalósításával kapcsolatban.

Igaz ugyan, hogy még ezekből a hozzájárulásokból, meggondolásokból sem lesz meg

— egyszerre legalább nem — az az *anyagi alap*, amely a Sörös Béla elgondolásaihoz a reális fundamentomot — a *fedezetet* — megadhatná, de a felvetett nagy horderejű kérdések komoly átgondolása, különböző oldalokról való megvilágítása végeredményben mégis csak haszonnal járhat. Ha egyebet nem, annyit mindenesetre elérünk vele, hogy bizonyos kérdések, amelyekről a nyilvánosság nem bír kellő tudomással, felszínre kerülnek, megvilágítódnak és érdeklődésünk hatáskörébe jutva, esetleg a megvalósításuk is lehetségesebbé válik.

Ugy gondolom mindenesetre érdekelheti lapunk olvasóit a cikknek a gazdasági összefogással kapcsolatos ama megállapítása, amely szerint: „Nincsen egyetlen bankunk, ami hittestvéreink hiteligenyeinek kielégítését kellőképpen szolgálhatná. Egyházi tőkénk szanaszét elhelyezve... Megszégyenítő arculcsapás volna, ha itt a felszámolás megindulna. Életlehetőségünk egyik legsürgősebb feltétele egy központi egyházi pénztár (akár pénzüintézet) létesítése, amely nem a nyeresékedést szolgálja, hanem abban is krisztusi akar lenni, hogy altruista.“

Szinte hallom a Baksay-féle „Mámmög“-ök és „Minek“-k felzudulását, hogy ugylátszik *már épen csak ez hiányzik nekünk*: egy bank, amelynek a révén a *pénzünket altruista alapon* (veszteségre!) kihelyezhetjük!

Pedig nem egészen úgy van. Állítom és bizonyítani is tudom, hogy van nekünk pénzünk, ha — egyelőre — nem olyan nagy mennyiségben is, amelyre bankot kellene alapítani. De mindenesetre komoly összegek, amelyek a régi, már régen meg nem felelő kezelés következtében nem gyümölcsöznek, lassan elforgácsolódnak, elkallódnak, vagy behajthatatlanokká válva nem realizálhatók. Olvassuk csak el a legutóbbi konventi jezőkönyvek pénzügyi jelentéseit!

Vannak olyan *kiadásaink*, amelyek évről-évre komoly, nagy összegeket emésztenek fel, minden megfelelő — akár csak erköcsi — ellenérték nélkül. Vannak oly *bevételi forrásaink*, amelyek csak arra valók, hogy a különböző pénztárak számadásainak *hátralek-kimutatása* növekedjék évről-évre azok összegével. És vannak végül olyan nagy összegű állandó kiadásaink, amelyek igen köny-

nyen és egészen kevés ráfordított fáradság és felelősségvállalás révén, ha nem is teljes összegükben, de igen nagy hányadukban *megetakaríthatók* volnának.

Mindezek a meglevő, meg nem takarított, be nem hajtott és nélkülözhető pénzeink, követeléseink és kiadásbeli megtakarításaink együvé hozva és céltudatosan gyümölcsötvetve, alkotnák azt az anyagi fedezetet, amely egyházunk jövőjét és a Sörös Béla-féle célkitűzések valóraváltását volna hivatva valamikor biztosítani.

Az egyik ilyen elgondolásról, amellyel az egyetemes konvent végrehajtó bizottsága 7/1935, maga a konvent pedig 43/1935. sz. határozatában foglalkozott, jegyzi meg a Sörös Béla cikke: „Kolumbus tojása, amit a már megszokottabb megoldás háttérbe tolt.“

De hát miért? És egyáltalában lehet-e még mindig háttérbe tolni és elodázni a jövő biztosítására vonatkozó intézkedések *haladéktalan* megkezdését? Ki felel a késlekedés folytán előálló károsodásért? Nem arra mutat-e minden jelenség, amellyel az államtól nyert és várható anyagi segítséggel kapcsolatban találkozunk, hogy az állam és egyház szétválasztásának lehetősége, mégha nem is momentán fenyegető veszedelem, de mindenesetre rövid időn belül bekövetkezhetik. Látjuk ezt a kongrua megállapítások során most legujabban is tapasztalható „takarékosági rendszerből“ és az egyetemes egyház évről-évre csökkenő államszegélyéből, amelynek összege még épencsak hogy a közigazgatási költségek fedezésére elég, de már a theológiának, internátusnak, árvaházaknak csak kevés, az egyházmegyéknek és az egyházközségek adócsökkentési segélyeire alig-alig valami, a nyugdíjintézetnek pedig legujabban — amint tudjuk — már épen semmi sem jut belőle.

Helyes dolog az, hogy tétlenül bevárjuk, amig iam proximus ardet Ucalegon? Bevárjuk, amig az állam teljesen leveszi rólunk gondoskodásának kezeit és engedi, hogy a magunk lábán járva próbáljuk meg, hogy *csakugyan életképesek* vagyunk-e? Én mindenkor igen nagy gyönyörűséggel olvastam a Sörös Béla-féle elgondolásokat, magasztos célkitűzéseket és én is bizom abban, hogy becsületes összefogásunkat, ha csak-

ugyan megtörténik, *Isten is megáldja*. De amellet, sőt azt megelőzőleg, az összefogás legelső mozzanatát mindig abban látom, hogy ha azt akarod, hogy az Isten is meg-

áldjon és megsegítsen — segíts magadon!
Halogatás nélkül, már most!
Ez a Kolumbus tojása.
Kőmives Sándor.

A református tanító iskolánkivüli munkája.

Írta és felolvasta *Erdélyi Gáspár* madari ref. ig. tanító a komáromi ref. egyházmegyei tanítótestületnek f. évi május 13-án Fejőgelléren tartott gyűlésén.

Amidőn előadásom címét: „A református tanító iskolánkivüli kulturmunkája” megkaptam, Pál apostolnak eme szavai jutottak eszembe: „Annak okáért, míg időnk van. cselekedjünk jót mindennel, kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédeivel.” (Gal. 6: 10.) S ha a kulturmunka embertársaink lelki javait van hivatva szolgálni, úgy méltán sorozhatjuk ezt is a jócselekedetek közé. Így aztán annak végzése nem lehet számunkra sem egyéni kedvtelésből, vagy időtöltésből származó szórakozás, sem emberi felsőbbiségektől ránk oktroyált kényszerűség, hanem egyenesen isteni üzenet, isteni tanács, isteni parancs. S mivel ez így van, kérdezem: nevezheti-e magát bárki is közülünk igaz keresztyénnek, akinél ezen isteni üzenet, tanács és parancs a nemlétezés sötét éjszakájában lakik? Nekünk állandóan az égi Atyára hallgatva, munkára kész akarattal kell minden olyan figyelmeztetést magunkévá tenni, mely református magyar népünk bármilyen irányba történő fejlődését szándékozik munkálni. Istenünk parancsa, népünk elmaradottsága most is munkára hiv. Lássuk tehát nagy általánosságban, hogy mik is azok a munkateretek, amelyekben forgolódnunk kell, ha halljuk ezt az elnevezést: református iskolánkivüli kulturmunka.

A református tanító kulturmunkáját két csoportra lehet felosztani: egyházas kulturmunkára és úgynevezett világias kulturmunkára. Egyházas kulturmunkánk első állomásai lehetnek a vallásos esték. Ezek megteremtésénél és megrendezésénél állandóan ott kell lennünk. Szabadelőadás, felolvasás, vagy bármilyen más számmal aktíve is részt kell vennünk. Ezek az estéken tág terünk nyílik megismertetni a református multat, feltárni megtisztított hitünk bajnokainak szenvedésekkel teljes életét. Őket, mint Istenünknek rendíthetetlen követőit, be kell állítani a hitetlen jelenünkbe követendő például. Nagyszerűen lehet így munkálni a református öntudatáé, mely már szintén majdnem kihalt hiveink lelkéből.

Hogy ez az öntudat már a kis korban fejlődésnek induljon, elkerülhetetlenül szükséges a vasárnapi iskolákban való munkálkodás. Gondolhatja most valaki, hogy minek avatkozzunk mi bele a lelkipásztorok munkájába s miért szaporítsuk az amúgyis rengeteg sokra szaporodott munkánkat!/? Így ezt nem szabad

felfognunk. Nekünk úgy ezen, mint más téren lelkipásztorainknak megértő és segítő munkatársaivá kell lennünk, amit viszont mi is mindenben és mindenkor elvárunk ötőlük. Gondolkodjunk komolyan, nem érdemes-e olyan helyre adnunk hitünk tőkéjéből, amelyre földi bankok által meg nem adható kamatot, magam és sok más léleknek üdvösségét kaphatom?!... Vasárnapi iskolák tanításába azért is fontos, hogy bekapcsolódjunk mi tanítók, akik legjobban ismerjük a módszert, mely által gyermekeink lelkét megnyerhetjük Isten országának számára, mert ki tudna ott eredményesebben működni mint mi?!...

Egy olyan lakásban, amelynek csak alapja van, de falai és teteje nincsenek, — lakni nem lehet. Épenugy, ha csak fundamentumot rakunk az emberi hit palotájának, de a falat és a tetőt, melyeket egy alázatos, bűnbánó, szüntelenül csak Istennek örvendező jellem alkothat, nem rakjuk fel, munkánk vajmi keveset ér. Ebből tehát önként következik, hogy be kell kapcsolódnunk a serdülők és a felnőttek belmissziói munkájába is. Ifjainkat ifjusági egyesületekbe, leányainkat leánykörökbe kell tömöríteni s itt az evangélium parancsa szerint nevelni őket a becsületes, hívő kálvinista életre. Ennél aztán kell, hogy annyi szerep jusson a tanítókra is, mint amennyire kiveszi abból részét a lelkipásztor. Ahol pedig ez a feladat teljesen reánk hárul, ne térjünk ki előle, hanem tartsuk kötelességünknek vállalni a munkát.

Tudjuk azt, hogy isteniszteletünkben cselekvőleg hiveink az énekléssel vesznek részt. S itt, sajnos, el kell ismernünk azt a tényt, hogy ezen közreműködés a legtöbb gyülekezetnél nagyon gyarló. Templomi éneklésünk a legtöbb gyülekezetnél sem esztétikai, sem más szempontból nem felel meg. Az éneklést a hives húzzák, sok dallamot csürnek-csavarnak. Vannak olyan faluk, ahol egy-egy közismert zsolttárt egyáltalában nem létező dallam a énekelnek, vagy egyes sorokat teljesen hamisan mondanak, — úgy, hogy az ember szinte megbotránkozik s szomoruan kénytelen éneklés helyett csukott szájjal végigszenvedni az istenisztelet egy részét. Mindezek helyrehozatala kizárólag a mi munkánk. Téli hónapokban hetente kétszer is rendezhetünk gyülekezeti énektanulási órákat, ahol rávezethetnénk hiveinket a teljes

kotta szerinti éneklésre. Hozzászoktathatnánk az ütemesebb énekléshez és leszoktathatnánk a tulerős, kiabáló éneklésről. S azt se feledjük el, hogy az úgynevezett új énekeket egyháztagjaink nagyon sok helyen nem tudják, pedig ezeknek éneklését egyetemes konventünk már régen elrendelte s e rendelet elől még a legmakacsabb gyülekezetek sem térhetnek ki előbb, vagy utóbb. Nagyan szolgáljuk tehát egyházas kultur munkánkat ilyen énektanítási órákkal annál is inkább, mert egy nagyszerű alkalom kínálkozik az éneklés szünetében hinteni a magot az éhes lelkekbe.

Annyi gyönyörűséget talán semmi mással sem adhatunk hiveinknek, mint egyházi dalárdáink által. Hogy ezekkel mennyire szolgálhatjuk egyházas életünk fellendülését s mennyire hatásos fegyverünk, legjobban bizonyítja az a tény, hogy legtöbb gyülekezetben működnek ilyenek. Ahol nem lenne még, okvetlenül szervezzük meg, mert a mi népünk kiválóan alkalmas anyag erre. Ahol pedig megvannak, fejlesszük és tökéletesítsük oly magas fokra, hogy a református énekkarok mindig fel tudják venni a versenyt más dalárdákkal. Nagyon épületes lenne, ha egymáshoz közelebb fekvő községek csinálnának úgynevezett kis összkarokat. Ezek aztán felváltva, más és más faluban felléphetnének gyülekezeti ünnepély keretében. Esetleg lelkész-, vagy tanítótemetéseken szintén közreműködhetnének, ha valamilyen más körülmény nem akadályozná ezt. Ugyancsak az egymás közelében fekvő dalárdák meglátogathatnák egymást s külön-külön mindegyik dalárda bemutatná ugyancsak gyülekezeti ünnepély keretében tudását és fejlődését. Mondanom sem kell, hogy micsoda nemes irányu versenyt eredményezne ez s a gyülekezetek körében, micsoda hitszeretnek és vallási felbuzdulásnak lenne az eredményes forrása.

Tisztában vagyunk mindnyájan azzal, hogy micsoda hatalmas eszköz mindenféle mozgalomnál a sajtó. A falukat elárasztják mindenféle, lelkeket metyelyező irományokkal. Teljesen istentelen és hitetlen alapon álló egyének munkái majdnem minden református keresztyén házban találhatók. Nekünk ezt tűrni nem szabad. Fel kell világosítani népünket arról, hogy ki milyen könyvet olvas, olyanná lesz s épen ezért vessék a tüzre. Ugyanakkor azonban ne felejtjük el tudomásukra hozni, hogy vannak nekünk református ujságaink, mint „Szeretet”, „Hajnal”, „Kis Tükör”, vannak továbbá ref. naptáraink, mint a „Szeretet Naptár”, „Leszakító naptár”, ezeket vegyék és olvassák. A figyelmeztetés magában nem elég, hanem kívánatos lenne, ha maga a tanító venné a kezébe úgy az ujságok és naptárak, mint a traktátusok és vallásos könyvek terjesztését, egyedül természetesen csak ott, ahol ezt a lelkész nem tenné meg. Milyen szomorú valóság

az, hogy bár köztünk sok jó tollforgató ember van, mégis alig lehet olvasni tanítótól írott bármilyen cikket. Ne legyen ez tovább is így, tanító testvéreim, hanem kapcsolódjunk bele vallásos irodalmunk szerkesztésébe és fejlesztésébe, mert ezt kívánja a tanítói szellem.

Vallásos kultur munkánk ismertetésének végére érvén szükséges még megemlékeznünk a most elinduló „Református Akcióról”. Május 5-én volt Rév-Komáromban ennek egy értekezlete, amelyen magam is jelen lévén, hallottam azokat a nagyszerű terveket, amelyeket ez a megmozdulás keresztül szándékozik vinni. Nem akarom itt most ezen akciót részletezni és ismertetni, hiszen azt úgy is megtette a „Ref. Egyház és Iskola” május 2-iki száma, csupán azt akarom felhozni, hogy ezen akcióból teljes szellemi és anyagi erőnk latbavetésével ki kell venni részünket s amíg létre nem jön, addig nekünk tanítóknak is siettetni kell annak mielőbbi megvalósulását.

Engedtessek meg ezután, hogy szóljak egy-két szót az úgynevezett világiás kultur munkáról. Mig az egyházas kultur munka célja, hogy öntudatos, mély hitű ref. hiveket neveljen, addig a világiás kultur munka művelt, okos, illetőleg intelligens egyénekké akarja formálni a magyar népet. Lássuk most már, hogy miként érhetők el ezek? . . .

Az elmúlt husz év alatt a népek minden rétegében a tudomány szempontjából nagy fejlődés ment végbe. A bennünket körülvevő nemzetek műveltségileg nagyon előrehaladtak. Magyar falvaink népeiről — sajnos — ezt nem mondhatjuk el. Rajtunk tehát a sor, hogy magyar véreinket kihozzuk abból az elmaradottságból, amelyben legtöbb helyen — sajnos — még most is vannak. Legelső sorban szükséges a felnöttek iskoláját megcsinálni, amely úgy valósítható meg legkönnyebben, hogy a törvény által is előírt továbbképző tanfolyamokat *becsületesen* megtartjuk. Ne csak kényszerből, hanem lelkiismeretesen munkálkodjunk ezeken. Egyesítsük bennük a hasznosat a kellemessel. Tegyük őket vonzóvá és közkedveltekké azáltal, hogy a több figyelmet igénylő tanítási anyag közben tanításunkat könnyebb fajsúlyú prózával, vagy dallal fűszerezzük.

A mi népünk földművelő nép és épen azért a mi munkánk hiányos lenne, ha ezen a téren is nem lennének segítségükre. Fontos lenne, hogy a téli hónapokban rendeznénk gazdasági előadásokat, amelyekre előadókul felkérhetnénk gazdasági szaktanárokat. De hogy állandóan szakszerű és eredményre vezető felvilágosításokat mi is tudjunk adni, szükségesnek tartanám, hogy először a mi számunkra, a tanítók számára rendeztetne úgynevezett gazdasági kurzus, amelyen a modern gazdálkodás törvényeit elsajátíthatnánk, amire még eddig nem volt alkalmunk s melyre mindnyájunknak

égetően szüksége volna. S az az egy bizonyos, hogy ezzel rendkívüli módon növelnénk a tanítóság iránti bizalmat a nép körében, amire a mai bizalmatlan világban óriási szükség lenne. Ezzel kapcsolatban kell aztán arra törekednünk, hogy fogyasztási, hitel, tej és bor szövetkezetek minden faluban megvalósuljanak. Ez is a kulturát fogja szolgálni, ha ezen intézmények kimondhatatlanul hasznos voltát megismeri népünk.

Ha aztán gazdaságilag is segítünk népünkön, akkor már sokkal könnyebb tető alá hozni a manapság már annyira nélkülözhetetlen kulturházat. A megvalósítandó kulturmunkák közül ez a legnehezebb, de sehol sem lehetetlen. Több évi szorgalmas pénzügyítésből okvetlenül elő lehet állítani. Történjen az szindarabok bevételeiből, vagy egyenesen erre a célra történő adakozásból. Van egy más mód is a kulturház létrehozására. Kérjük meg a gazdaközönseget, hogy pár éven keresztül termésének 1⁰/₀-át természetben, mindjárt cséplés után szolgáltatassa be a kulturház céljaira. Ebből szintén hatalmas összeget tudunk előteremteni. Hogy így is lehet ezt csinálni és pedig eredményesen, legszebb tanubizonysága ezen kis község (Felsőgellér) példája, amely gyönyörű modern kulturházát a legnagyobb részben így valósította meg. Mikor már a kulturházunk kész, nem nagy gondot okoz minden faluban az intenzív kulturmunka megindítása. Ez azonban mindig csak a Sz. M. K. É. keretén belül történjék, hogy így is fejlesszük a nép összetartását.

Nagyon szereti népünk a műsoros estéket és szinelőadásokat. Ahol kulturház nincs, ott is kell a tanítónak alkalmas helyet keresnie erre a célra. Igaz, hogy hallottunk olyan véleményeket, hogy a szindarabozással tulajdonképpen az ördög parancsszavának engedelmessékedünk, sőt a nép lelkét meg is mételezzük. Rajtunk a sor, hogy csakis olyan dolgokkal álljunk fel a szinpadra, amelyben valamilyen nemes gondolat, vagy jóra vezérlő eszme van feldolgozva. Léha operettekkel, vagy pikáns francia vígjátékokkal ne ismertessük meg a falusi népet, de annál inkább örökértékű és tisztán gyönyörködtető népszínművekkel és színművekkel. Merész ember az, aki még ezután is a sátán vitézeinek titulál bennünket.

Rá kell szoktatnunk embereinket kulturmunkánk kapcsán arra is, hogy többet olvaszanak. Ezen okból kifolyólag szükséges minden községben a könyvtárakat kibővíteni. Csak erkölcsös és tanulságos könyveket szabad azokban megőrnünk. Ha valamelyik házban újság nem jár, fel kell világosítani arról az illetőket, hogy a korrallal haladni kívánó ember számára ez nélkülözhetetlen.

Lépten-nyomon küzdenünk kell a korcsmázás, szeszes italok és a dohányzás ellen. Fel kell tárnunk népünk előtt ezen szenvedé-

lyeknek borzalmas tényét és még borzalmasabb következményeit. Ha munkánkkal egy korcsmárost meg tudunk szoktatni falunkból, a kultura ügyét hatalmasan előbbre segítettük. Hogy ez könnyebben menjen, iparkodjunk sport- és tűzoltó egyesületeket szervezni. Ezeket keresztül is bőségesen munkálkodhatunk a kultura számára. Mert — ha mondjuk — egy vásárnap délután ki tudjuk hozni a falu lakosságának egy részét a friss szabad levegőre egy sport versenyre, különösen azokat, akik üres idejüket léha mulatozással, vagy tétlen semmittevéssel szokták eltölteni, ezt is méltán nevezhetjük kulturmunkának.

Ezek voltak azok a dolgok, amelyeket a fenti címről okvetlenül szükségesnek tartottam elmondani. A legtöbbje előttünk ismeretes s épen itt a baj. Mi többnyire ismerjük feladatainkat, de mikor keresztülvitelükre kerülne a sor, vagy nagyon keveset, vagy semmit sem dolgozunk. Tűnjenek el közülünk a semmittévők, vagy folyton tervezgető egyének. A mai kor és a jövőbeni fennmaradásunk dolgozó magyarokat kíván s nekünk tanítóknak zászlóhordozóknak kell itt lenni. Az éveknek ²/₃-ad része általában úgy is holt szezonnak mondható a falusi kulturmunka végzésére. Bő időnk telik tehát ezen ²/₃ időben alaposan felkészülni az októbertől márciusig terjedő időszakra. Üljenek már most össze a kollégák minden faluban a lelkész urakkal, vagy arra alkalmas más művelt emberekkel és határozzák el, hogy mi a legfontosabb tennivaló, osszák ki mindenkinek a maga szerepkörét. Nagy előnye van ennek a már előre elkészített munkának, mert mikor az idő elérkezik, tartalmas, nevelő és építő dolgokat tudunk produkálni. S hogy minden így történjen, az kizárólag rajtunk fordul meg. Kell ehez nemes lélek, hitünkért és fajtánkért dobogó szív. A te lelked és a te szived is ilyen ugy-e Tanító Testvér? Nézd, a mi ref. népünk úgy anyagilag, mint szellemileg, hogy le van rongyolódva. Pörén, szemtelenül, elhagyatottan bolyonganak ide s tova e bűnös, szívtelen világban. Nincs aki élére állna a vert hadnak; nincs, aki a régi, tiszta hívő, becsületes református szellemben kivezetné őket e siralmas mélységből. Tanító testvérem! Nem gondolod, hogy épen *te reád* várnak?!...

Dr. Nagy Lajos „Egyházfegyelmi Tervezetéhez“.

A Tervezet, amely a hivatalos lap f. évi 21-ik számában megjelent, a hatáskör és illetékesség, valamint a benne szabályozni célzott jogviszonyok tekintetében az érvényes egyházi törvények figyelembevételével készült — ha egy szabályrendelet tervezetének tekintjük. Az egyháztagság

fogalmi meghatározása, az egyháztagok jogainak, kötelességeinek előírása nem tartozik a fegyelmezési szabályrendelet körébe semmiképp s nem az egyházi adózás mikéntjének a szabályozása se. Az egyháztagságot, az egyháztagok jogait és kötelességeit, az adózást és a fegyelmi bíróságok szervezetét az E. T. I. III. V. cikkei szabályozzák. A törvénytől eltérő, vagy azzal ellenkező szabályozást a szabályrendelet nem mondhat ki. A szabályrendelet csakis a részére a törvényben kifejezetten fennhagyott jogviszonyokat szabályozhatja, avagy olyanokat, amelyeknek szabályozása a törvényből kimaradt. Tehát a Tervezet, amikor az egyháztagság fogalmát meghatározni, az egyháztagok jogait és kötelességeit megállapítani, a fegyelmi bíróságokat megszervezni akarja, tullépi illetékességét és szembefordul a törvénnyel. Mert mindezek szabályozást nyertek már a magasabb jogalkotó tényezőkben: a törvényben, amelynek megállapításait, határozványait és szabványait és intézményeit szabályrendelettel megváltoztatni, vagy félretenni nem lehet.

És így, mivel egyébként a fegyelmezés és fegyelmi bíraskodás egymástól különböző fogalmival épp a cikkirő elgondolásaival kapcsolatban már foglalkoztam, részleteiben nem is térek ki a Tervezet egyes pontjaira annál fogva sem, mert oly dolgokat akarván szabályozása körébe vonni, amelyeket már törvények szabályoznak — a vita céltalan volna. Csak rámutatok az elgondolás kúszta voltára, amikor az V. §-ban 4-ik mint végsőfoku fegyelmi bíróságként a kerületi bíróságot rögzíti le, — a VI. §. 2. pontjában a tisztviselők fegyelmi ügyeinek végső fórumaként a konventet teszi. Így van az, ha az ember nem különböztet a fogalmakban és az egyházfegyelmezést egy kalap alá veszi a fegyelmi bíraskodással.

És ha törvénytervezetnek készült is a Tervezet, akkor sem alkalmas még a törvényelőkészítő bizottság tanácskozásának alapjául se, épp azért, mert oly különböző jogintézményeket vesz fel szabályozási körébe, amelyek eddig is külön-külön törvényekkel vannak szabályozva és anyaguk terjedelménél nem is szabályozhatók az illető jogintézmények köréből kiszakítva róptében és szélséyesen.

Dr. Kiss Bálint.

H I R E K:

— Dr. Balthazár Dezső tiszántuli püspök 25 éves jubileuma, A magyarországi tiszántuli ref. egyházkerület nagyszabású ünnepség keretében ülte meg a *Balthazár Dezső* 25 éves püspöki jubileumát junius 3-án. Az egyházkerület diszközgyűlést tartott, amelynek az ünnepelt püspökkel foglalkozó első része a nagytemplomban folyt le, amelyet a hivatalosokon kívül több, mint ötezer főnyi közönség zsuffolásig megtöltött. A kormány képviseletében megjelent *Tasnády Nagy*

András kultuszminiszteri államtitkár, *Dr. Ravasz László* püspök az országos zsinat és konvent képviseletében nagy küldöttség élén, *Farkas István* tiszáninneni, *Soltész Elemér* tábori püspökök, *Sulyok István* nagyváradi ref., *Geduly Henrik* és *Raffay Sándor* ev. püspökök, továbbá a jugoszláviai ref., az unitárius és zsidó egyházak képviselői, a katonaság, csendőrség, vármegye, Debreczen városa, a debreczeni ref. egyház képviselői. A különféle alakulatok és hivatalok képviselőinek száma is többre ment 500-nál.

Az ünnepi közgyűlést a gyülekezeti ének és imádság után *Br. Vay László* egyházkerületi főgondnok nyitotta meg, majd *Makláró Károly* kerületi főjegyző jelentette az ünnepelt püspök szolgálatát és jubileumát megörökítő határozatokat, mely szerint a püspök életnagyságu arcképét megfestette a kerület, emlékkönyvet ad ki ez alkalomból és 25 ezer pengős emlékalapot létesít a püspök nevére, amelyre az adakozást a debreczeni egyház nyitotta meg 5 ezer pengővel. Azután felolvasták a kormányzó, a miniszterelnök, h. miniszterelnök és sok más magas méltóság üdvözlőtáviratát. Ezután jelent meg az ünnepelt püspök az érte menesztett küldöttséggel a templomban a Szenci Molnár Albert énekhar szárnyaló éneklése közben.

A püspököt elsőnek *Br. Vay László* főgondnok üdvözölte, amelyre az ünnepelt azonnal válaszolt. Majd a kormány képviselője és *Ravasz László* üdvözlése után a különféle egyházi, világi és katonai hatóságok üdvözlő beszédei következtek 20-nál jóval többen, amelyekre a püspök együttesen válaszolt.

A délutáni közgyűlést megelőzőleg történt a püspök arcképének leleplezése a kollégium disztermében, amelyet *Dienes János* festőművész készítet. Az egyházkerület közgyűlése egyuttal papszentelő közgyűlés is volt, amelyen 27 lelkész kapta meg a végső kibocsátást a szer. szolgálatra.

Az egyháza igazaiért mindenkor bátran helytálló, a csodálatos méreitű és a nehéz viszonyok között is hatalmas eredményeket felmutató munkásságot végző püspök életét áldja meg az Isten és tartsa meg ref. egyházunknak javára és dicsekedésére!

— A szürtei ref. egyház hiveinek önkéntes adakozásából nagyobb mérvű templomrenoválást, átépítést végez. A munkálatokkal kapcsolatban 1936 jun. 1-én, pünkösd másodnapján gombfeltételi ünnepséget tartott. A XC. zs. 1. versének elének- lése után *Gencsy Béla* helybeli lelkész alkalmi beszédet, majd felavató imádságot mondott. A kórus *Bornemiszu Sámuel* kántortanító vezetésé alatt alkalmi énekeket adott elő. A szépen feldis- szített, a ref. leánykör tagjainak önkéntes adako- zásából mintegy 50 drb. varrottas kendőkkel kö- rülvett gombok és csillagok, a gyülekezeti tag- jainak éneklése közben helyeztettek el a templom kettős tornyára. A gyülekezeti tagok szemeiben örömkönnök csillogtak, a lelkekből hálaimádság szállt az eget Urához, hogy eddig is már megségi-

tett. Szent reménység és buzgó imádság közepette kértük a teremtő Istent, hogy engedje meg a megkezdett munkát sikeresen befejezni. Az ünnepséget a gyülekezet csak a maga körében rendezte meg, de azért a szomszédos gyülekezetekből is számosan jelen voltak úgy, hogy mint egy hatalmas orgona zugott fel az ünnepséget bezáró ének az áhitatos hívek ajkairól: „Áldd meg Uristen a Te népedet!” A jó békesség és egyetértés kísérje továbbra is a gyülekezetet!

— **Anyák napja Rozsnyón.** A rozsnyói két prot. egyház női szervezetei ez éven is közösen rendezték meg az anyák napját f. év jun. 6-án, a szegény anyák felsegítésére. A bevezető prologót *Baraxa Kató* mondta, előadva Máriássyné Szemere Katinkának erre az alkalomra írt és elküldött költeményét Szavalatukkal közreműködtek még *Dovala Juliska* és *Smid Mirjám*, aki Gyulay Pál „Éji látogatás” c. dramatizált költeményét adta elő, amelyhez a zongorakiséretet *Markó Lenke* szolgáltatta, az éji sötétben anyjuk után siró gyermekekhez a sírból is visszatérő anya szerepét *Csefo Sári* játszotta el, könnyekig meghatva a közönséget. A sikerben eredményesen munkáltak *Kapossy Márta*, *Bettler Illi* és *Kengyel Kálmán* részben zenszámokkal, részben szóló énekükkel. Meghatóak voltak azok a gyermekjelenetek, amelyek mind az anyaság gondolatának dicsőítését érzékeltették s ugyanennek szolgálatában állott Shakespeare „Coriolánus” c. drámája V. felvonása 2—3-ik jelenetének előadása, amikor a volkusok élén Róma ellen induló Coriolánust megállítja az anyja kérésre s Róma megmenekül a végpusztulástól. Sok része van a sikerben a két egyház ifjúságából alakított alkalmi vegyeskar énekének, amelyet *Balágh Barna* feledi lelkész vezetett. Az ünnepély *Smid Istvánné* főrendezőse mellett ért el a szép siker magaslatára.

— **Egyházmegyei gyűlés.** A barsi egyházmegye évi rendes közgyűlését f. évi július 3-án délelőtt 8 és 1/2 órai kezdettel tarja Léván. Ugyanaznap délután 3 órakor az egyházmegye rendes bírósága ülészik. A gyűléshez intézett beadványokat június 22-ig fogadja el az esperesi hivatal. Az egyházmegyei lelkészértekezlet június 19-én lesz ugyancsak Léván.

Pályázati hirdetemény.

A pozsonyi református keresztyén egyház-község kezelésében levő „Református Keresztyén Diákinternátus és Menza” elnöksége pályázatot

hirdet a fiu internátus vezetői állásra. Pályázhatnak elsősorban ref. lelkészi képesítéssel bírók, másodsorban középiskolai tanári képzettséggel bíró protestáns, csehszlovák állampolgárok. A kérvények folyó évi július hó elsejéig adandók be a ref. püspöki hivatalba Bratislava Széplak utca 12. A bizonyítványok lelkészi-esperesi erkölcsi bizonyítvány-nal együtt. A bizonyítványok vissza nem adandók. A vezetőnek benn kell lakni és az internátussal kapcsolatos összes teendőkről: vallásirányító, adminisztratív, pedagógiai stb. szempontból gondoskodni. Nőtlen ember részére való. Fizetés megállapodás szerint.

Bratislava-Pozsony, 1936 jun. 6.

R. I. M. elnöksége.

HIVATALOS RÉSZ.

PÁLYÁZATOK.

A szürtei ref. egyház presbitériuma az 1936 július hó 1-vel megüresedő II. tanítói (tanítónői) állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1.) Az egyház pénztárából évi 1200 Kor. 2.) Lakbér 336 Kor. 3.) Kertválság 20 Kor. 4.) Államsegély, mely kérvényezve lesz, de érte az egyház szavatosságot nem vállal. Ref. vallású, oklevéllel és állampolgársággal rendelkező tanítónők pályázhatnak. Pályázati határidő 1936 június 30. Az állás 1936 szeptember 1-vel foglalandó el. Az előírások szerint felszerelt kérvények ref. lelkészi hivatal Surty—Szürte pri Čope címre küldendők.

Az áji ref. előkönyörgő-organista kántortanítói állásra. Javadalom: 1.) Késpénz 108 Ké. 2.) 20 (husz) köből rozs. 3.) 2 (kettő) köből buza. 4.) 20 (husz) m³ fa. 5.) Természetbeni lakás 2 szoba, konyha, melléképületekkel és kerttel. 6.) Stóla az egyházkerületi határozat szerint. Államsegély kérvényezve lesz. Kötelesség: I—VIII. osztály tanítása, vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak oklevéllel és állampolgársággal bíró tanítók. Az iskolai referátus rendelete szerint felszerelt kérvények 1936 július 15-ig ref. lelkészi hivatal Zadiel p. p. Turna n/Bodvou küldendők.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.
Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szöke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg reklamaclók ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Jövendők anyagi biztosítása.

Az a megindokolt javaslat, amely egyházunk jövőjének anyagi biztosítása tárgyában az egyetemes konvent elé lett terjesztve és amely jelenleg egy szakbizottságnak van kiadva felülvizsgálat és véleménynyilvánítás végett, egyes részletkérdések ismertetésének és a hivatkozott mellékletek közlésének mellőzésével ekképen hangzik:

Főtiszt. és Méltóságos Egyetemes Konvent!

Az 1934. évben Losoncon tartott konventi ülésen azt a megbízást nyertem, hogy készítsek javaslatot az egyházi önbiztosítás kérdésének lehetőségéről. Miután minden biztosításnak első feltétele, hogy a biztosító az esetleges károk megtérítésére *garanciával* bírjon, ennél a kérdésnél is legelső sorban a garanciával szolgáló megfelelő tőke megteremtése a legelső feladat.

Ilyen értelemben akarok eleget tenni megbízásomnak, amikor az alábbi javaslatban az önbiztosítás kérdését, mint az egyetemes egyház anyagi jövőjének biztosítására törekvő elgondolás egyik alkotó részét világítom meg.

Az senki előtt sem kétséges, hogy ha egyetemes egyházunk jövőjét anyagi téren megalapozni és biztosítani akarjuk, gondoskodnunk kell olyan erőforrásról, amely a legnagyobb megterhelhetőség: az állam és egyház szétválásával az államsegélyek beszüntetése és így a *teljesen magunk erejére utaltatás* esetén is lehetővé teszi egyházi életünk zavartalan tovább működésének anyagi biztosítását.

Az egyház jövőjének anyagi biztosítása csak tőkegyűjtés, illetve létesítés által lehetséges úgy, hogy számbavesszük és a legkönyörtebb gondoskodással kezeljük és gyü-

mölcsoztetjük mindazokat a meglévő tőkéket és jövedelmeket, amelyek a jelenben rendelkezésünkre állanak és egyházi közéletünk háztartási egyensúlyának veszélyeztetése nélkül a jövő biztosításának szolgálatába állíthatók. Ezen a téren külső és belső erőforrásokat vehetünk számításba.

Külső erőforrásokul kívülről jövő, vagy jöhető segélyekre és alapítványokra gondolok. Ezek között első helyen a *közigazgatási államsegély* oly hányadára, amely jelenleg a közalapi pénztár járulékát képezi (1933-ban ez az összeg 25000 korona volt). Ezek a források azonban egyrészt ideiglenesek, másrészt bizonytalanok és esetlegesek. Hiszen éppen ez a körülmény idézi elő egy tőkealap létesítésének szükségességét.

Belső erőforrások a már meglévő és az alapgyűjtés érdekében átmenetileg nélkülözhető tőkék, valamint az egyházközségek által már eddig is fizetett, vagy ezután erre a célra fizetendő járulékok. Ez utóbbi téren tekintetbe kell vennünk, hogy az egyházközségek teherbíró képessége már nem igen bír el nagymérvű új terhet, különösen abban az esetben, ha az új teher állandó jellegű és annak ellenértéke bizonyos formában magukra az egyházközségekre közvetlenül vissza nem térülhet.

Úgyancsak mint belső erőforrásra akarok rámutatni a már meglévő tőkék jövedelmezőbb gyümölcsoztetésének szükségességére, ami a mostani viszonyok között alig kamatozó banki betét helyett elsősorban az egyházközségeknek, másodsorban egyházunk híveinek nyújtott és 6—7%-os elsőhelyen való betáblázással biztosított kötelezvény-kölcsönök által érhető el, amire az ungi egyházmegyei pénztár alapítványi pénzeinek gyümölcsoztetése elsőrangú

példaképen szolgál. Külön részletezés helyett itt arra mutatok rá, hogy egyrészt az alapítványi pénzek vagyondézsma, tőkekamat és jövedelmi adó alól mentesek, másrészt a létesítendő új alap tőkéje az egyházközségek által kölcsönvéve (amikor egyházközségeinknek 6—7%-os kölcsönt tudnánk nyújtani), minden irányban tökéletesen református közérdekünk szolgálatába lenne beállítható.

Az alábbiakban tárgyalt elgondolás keretében a meglévő tőkék 5%-os jövedelmezősége mellett a külső erőforrások közül az állami segélyt évi 10.000 koronában, a belső erőforrásokat pedig olyan mértékben kívánom figyelembevenni, amennyiben azok az egyházi élet normális funkcióinak megbénítása nélkül jelenlegi rendeltetésüktől elvonhatók és tőkeképzésre fordíthatók. Ilyen téren elsősorban, mert másodsorban a nyugdíjpénztárunk is számításba vehető, két járulék jöhet tekintetbe, a *közalapi és tűzbiztosítási*.

Az előbbiből befolyó jövedelmet oly módon gondolom biztosítani, hogy a közalap jelenlegi terhét képező kiadásokat megfelelő redukciók után a régi nyugdíjasok kihalásával mindinkább felszabaduló és tehermentessé váló országos lelkészi nyugdíjintézet vállaira raknám át, a tűzbiztosítási díjak jövedelme pedig az egyházi épületek és ingóságok tűzkár felelősségének átvállalásával az önbiztosítás megvalósításával lenne megnyerhető az új egyetemes alap létesítésére.

I.

1.) Ez elgondolás értelmében az egyetemes közalapi pénztárnak az 1934. évi költségvetésében szereplő, kereken 27.000 korona tőkéje teljes egészében tőkeképzésre volna fordítandó. Ugyanúgy az egyetemes közalapnak a multa vonatkozó 87.177'58 korona kintlevő járulékkövetelése is, mely összeg a behajtási költség és veszteségek figyelembevételével az alábbiakban kerek 80.000 korona összegben szerepel.

Ugyancsak ide lenne számítandó a jövőben az egyházközségek által fizetett közalapi járuléknak évi 100.000 korona összege. Azért veszem ennyira, mivel a jelenleg hivatalosan nyilvántartott lélekszám előre láthatólag csökkenni fog ugyan az új népszámlálási adatok szerint, de viszont a kitűzött céünk érdekében a közalapi járulék az eddigi 40 fillérről 50 fillérré lenne felemelendő. Ez a lélekszám szerint 10 filléres évi járuléktöbblet volna az az összeg, amellyel a gyülekezeteinket az új egyetemes alap javára megadózni kellene.

Igy ez az erőforrás meglévő tőke címén 107.000 koronát és annak kamatjövendelmét, évenkénti járulékokban pedig 100.000 koronát biztosítana tőkeképzésre, ha az egyetemes közalapi pénztár költségvetés szerinti szükségletei egyéb forrásból fedezetet tudnak találni. Ez a

szükséglet a hivatkozott költségvetés szerint a következő összeg:

1. Az orsz. lelkészi nyugdíjintézet járuléka	39.900'—	Ké
2. Missziói segélyek	12.250'—	"
3. Közalapi segélyek	50.000'—	"
4. Belmissziói segélyek	36.000'—	"
5. Egyéb segélyek	8.644'18	"
6. Dologi kiadások	3.100'—	"

Együtt 149.894'18 Ké

Az alábbiakban (2.) tárgyalt elgondolás szerint leírásba vehető az „országos lelkészi nyugdíjintézet” 39.900 korona és az „egyéb segélyek” 8.644'18 korona szükséglete és ha redukálhatjuk az árvaházi és diakothon segélyeket 25.000 Ké-vel, a belmissziói segélyeket pedig 27.000 koronával, (ezek együtt 100.544'16 Ké), a fenti elgondolás szerint a teljes tehermentesítés úgy lesz keresztülvihető, ha még a fennmaradó 49.350 koronából 46.250 koronát az országos nyugdíjintézeti pénztár terhei közé, a „dologi kiadások” címén szereplő 3.100 koronát pedig a konvinti pénztárra háríthatunk át.

Most már csak az a kérdés, hogy ez a redukció és teheráthárítás lehetősége nem vonja-e maga után az egyházi élet háztartásának megbénulását és különösen a nyugdíjintézet túlterhelését? Elgondolásom és meggyőződésem szerint határozottan nem. Mert ha anyaszentegyházunk jövőjének biztosításáról van szó, átmenetileg minden érdekelt egyházi intézményünknek vállalnia kell igényeink redukálását különösen akkor, amikor a rendszertelenül befolyó, vagy nagyrésztben csak hátralékkövetelés címén figuráló bevételei miatt az eddigi kezelési rendszer mellett a közalapi pénztár eddig sem volt és ezután sem lesz képes ezeknek az igényeknek teljes egészében való kielégítésére.

Meggyőződésem, hogy a fentiekben körvonalozott redukció feltétlenül lehetséges, sőt még ki is terjeszthető az egyházakat illető missziói és közalapi segélyek további redukálásával.

2.) De épen úgy lehetséges a kérdéses teher többletnek az országos lelkészi nyugdíjintézetre való áthárítása is. Ha számításba vesszük, hogy ez intézményünknek tőkevagyon az 1933. évi zárszámadás szerint takarékpénztárban kezelt betét 145.797'05 Ké, ugyanitt a lelkészek kintlevő járuléktartozása 197.279'06 Ké, az egyházak fenntartói járuléktartozása 57.228'60 Ké, összesen vagyon 400.304'70 Ké., amely összegben a kintlevő követelés 254.507'65 korona összegben szerepel. Ebből a kintlevő követelésből, ha azok behajtását az egyházi főhatóság szigorúan veszi, sőt azok megfizetésére a fentebb előadottak szerint az egyházközségeknek a közalaptól nyújtandó olcsó kölcsönrel lehetőséget is nyújt, — még ha a behajtás során előálló esetleges veszteségeket

számításba vesszük is, mindig megmarad és gyümölcsözővé, akcióképessé válik olyan összeg, amelynek a jövedelmezőség tekintetében a fentebb előadottak értelmében a banki kamatoknál szintén nagyobbra növelhető évi kamatjövödelme, továbbá az évenkénti államszegélyrészesezés, valamint az egyházak és lelkészek által ezutánra is fizetendő tagsági (180 Kc) és fenntartói (120 Kc) évi járulékok együttvéve a jelenlegi fedezetnél még bőségesben megbirhatják és meg is birják úgy a lelkészi nyugdíjintézet mindinkább csökkenő rendes kiadásainak, mint az esetről-esetre kiutalendő rendes és rendkívüli segélyezéseknek és ezek között a közalapról a javaslat szerint ide átutalendő segélytermészetű kiadásoknak a terhét is.

Ha átmenetileg talán mégis csökkenteni kellene némileg a rendkívüli nyugdíjtermészetű segélyezések céljára fordítandó összeget, ennek a redukálásnak semmiesetre sem kell állandónak és nagymérvűnek lenni, hiszen az országos lelkészi nyugdíjintézet költségvetése anynyira aktív és olyan bőségesen fedezi a jelenlegi szükségleteket, hogy az 1933. évi számadás szerint tényleg bevételezett 65.650 Kc. összegű államszegély az 1934. évi költségvetésben csak 40.000 koronával, az egyetemes névtár szerint nyilvántartott 289 lelkész és anyag-egyházközség részéről esedékes 180+120 koronás évi nyugdíjárulék pedig 86.700 korona helyett csupán 50.000 koronával van szerepeltetve. Mindezek világos és kétségbevonhatatlan bizonyítékai annak, hogy országos lelkészi

nyugdíjintézetünk még az eddiginél valamivel nagyobb megterhelhetetés esetén is meg tudna felelni rendeltetésének, természetesen abban az esetben, ha nem gondolkozunk úgy róla, mint felesleges, szükségtelen teherről és teljesítjük vele szemben a kötelezettségünket.

Az említett redukálás pedig minden körülmények között természetesen csak átmeneti jellegű lenne és csupán arra az időre szólna, amíg az új közalapi pénztár teherbíró képessége megerősödik.

Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a nyugdíjintézeti pénztárra sem most, sem a jövőben nem hárul már új nyugdíjteher, sőt a meglevő teher is mindinkább csökkenni fog az 1926. év előtti nyugdíjasok kihalásával és egy-két évtized alatt elkövetkezik az az időpont, amikor ez az intézményünk a „nyugdíjintézeti” jellegét teljesen elveszíti és azzá alakul át, ami lényegében már ma is — segélypénztárrá.

Ilyen „segélypénztárrá” gondolom én átalakítani a nyugdíjintézeti pénztárunkat már a jelenben is, hogy ezáltal megszüntessük azt a lehetetlen és állandó ellenszenvvel és tiltakozással pertraktált állapotot, amely szerint két nyugdíjintézetbe fizetünk járulékot, holott csak egynek vagyunk „jogosított” tagjai. Maradjon meg tehát a többi segélyezések céljára az eddig fizetett járulék úgy a lelkészek, mint a lelkészi állást fenntartó egyházközségek részéről — de ne nevezzük azt már most sem „nyugdíjintézet”, hanem pld. „segélypénztári” járuléknak.

(Folyt. köv.) *Kömives Sándor.*

A genfi reformáció négyszázados jubileuma.

A genfi reformátusok és velük együtt az összes genfi protestáns felekezetek június 12-től 14-ig ünnepelték négyszázadik évfordulóját annak a nevezetes eseménynek, hogy a reformáció 1536-ban Genfben győzedelmeskedett.

A genfi polgárság közgyűlésen mondotta ki, hogy egyhangulag csatlakozik a reformációhoz és megfogadta, hogy „az evangélium szent törvénye szerint” kíván élni. Két hónappal később jött Kálvin János Genfbe és 1536-ban Baselben jelent meg nagyjelentőségű alapvető munkája az Institutio.

A mai Genf nagyszerűen ünnepelte a nevezetes évfordulót. A világprotestantizmus nemzetközi találkozója lett az ünnep, mert nemcsak a kálvinista egyházak, de a német, svéd és norvég lutheránusok is hivatalosan képviseltették magukat. A magyarországi ref. egyetemes konvent képviselőjében Dr. Benedek Zsolt konventi tanácsos, Dr. Kovács J. István budapesti theol. tanár, egyházkerületi főjegyző és Pongrácz József pápai theol. tanár jelentek meg; a budapesti theol. aka-

démiát Dr. Sebestyén Jenő igazgató, a pápai theol. akadémiát Dr. Pongrácz József, a sárospataki theol. akadémiát Dr. Marton János tanár képviselte. Ezenkívül jelen volt Balogh Elemér püspök a szlovenszkói és kárpátaljai ref. egyház konventi lelkészelnöke, Erdélyből Szabó Endre tordosi ref. lelképásztor és Párisból Kuliffay Imre magyar ref. lelkész. A magyar ág. h. ev. egyház részéről br. Randvánszky Béla egyetemes felügyelő meleg-hangu sürgönyben fejezte ki jókívánatait.

A nagyarányú ünnepségek megnyitója 12-én délután volt, amikor a külföldi kiküldötteket teára látta vendégül a fogadóbizottság. Azután a Rath muzeumban, a genfi reformációra vonatkozó történelmi kiállítás megtekintése következett. Könyvtárak, levéltárak és muzeumok féltett kincsei vannak itt összehordva. Kálvin sajátkezű levelei, fontos jegyzőkönyvi határozatok, a reformátorok könyveinek eredeti kiadásai, festmények, szobrok, érmeek mind egyet hirdetnek: a reformáció Isten munkája, a dicsőség egyedül az Övé!

Felejthetetlen élmény volt a résztvevők szá-

mára az esti urvacsorával összekötött istentisztelet az ósrégi Szt. Péter székesegyházban, ahol Kálvin prédikálni szokott. A lelkészek és az egyetemek képviselői hivatalos egyenruhában vonultak be a zsufolásig megtelt templomba. A genfi lelkészek testületének elnöke, Gautier prédikált és 16 lelkész osztotta az urvacsorát a több ezer főnyi tömegnek.

Ejfélmúlt, mire kiürült a templom, melyet kívülről Genf város hatósága ezekben a napokban fényesen kivilágítottatott.

Június 13-án délelőtt a Szent Péter székesegyházban Choisy, az egyháztörténet tanára, Kálvin és Béza korának kiváló ismerője történeti összefoglalást adott a genfi reformáció létrejöttéről. Majd a különböző egyházak képviselői szólaltak fel. A magyar ref. egyház nevében Dr. Kovács J. István franciául szólt, rámutatott arra a fontos szerepre, amelyet a kálvini reformáció a magyarság életében betöltött és átnyújtotta az Institutio új fordítását és a konvent kiadásában megjelent jubileumi érme 1—1 példányát.

Délután a Magdolna templomban az egyetemek és főiskolák képviselői beszéltek. A magyar reformátusok üdvözlét Dr. Sebestyén Jenő németül tolmácsolta, Dr. Pongrácz József a pápai főiskola latin nyelvű, a főiskolai könyvnyomda által díszesen előállított és bekötött üdvözlőiratát adta át.

Este két helyen is volt összejövetel a nagy közönség számára.

Vasárnap délelőtt Barth Károly predikált prófétaival erővel, bibliai egyszerűséggel az Ap. Csel. 3: 1—10 alapján. Templomból kijövet a magyar küldöttség koszorút helyezett el Bocskay szobra előtt, ahol Dr. Kovács beszélt. Délben az óriási kiállítási teremben ebédelt a résztvevők közül mintegy 7000 ember.

Délután volt az ünnepségnek talán legnatalessabb erejű részlete: az ifjuság felvonulása a Reformáció Emlékműhöz. A protestáns Genf gyermekei és ifjai vonultak fel rezes bandák kíséretében. Minden csoport vezetője sugárnyelven aranynapot tartott kezében ezzel a felirattal: Gloire à Dieu — Dicsőség Istennek. Egymásután vonultak fel a vasárnapi iskolák, CE szövetség, KIE, Üdvhadsereg, a Remény Szövetség, Ker. Diákok Szövetsége stb. Több óra hosszat tartott a felvonulás, mely után az emlékmű előtt Genf népe néma csendben, felemelt kézzel újból megesküdött, hogy mindhalál'ig hű marad a reformációhoz. A sok ezer főnyi tömeg áhitatos esküje néma, de bátor hitvallás volt Isten ügye mellett.

Este a Reformációi Teremben egy genfi lelkésznek Az Élet Forrása című darabját adták elő. Krisztus idejében, a reformátorok korában és a mi időnkben is egyetlen biztos lehetőség a valódi életre: odamenni Krisztushoz, aki az élet forrása. Költészet, zene, a modern színházi technika mind ezt hirdette: Jöjjetek Krisztushoz, Aki az Ut, az Igazság, az Élet.

Egyházmegyei közgyűlés Gömörben.

A gömöri egyházmegye f. év június hó 4-én tartotta rendes tavaszi közgyűlését Tornalján *Ablonczy Pál* esperes és *Dr. Zehery István* egyházmegyei gondnok kettős elnöklete alatt.

A közgyűlés alkotó tagjai a kedvezőtlen esős időjárás dacára is csaknem teljes számban jelentek meg. Reggeli istentisztelet után, amelyen *Kelemen Kálmán* sajkókeszii lelkész imádkozott, a városháza nagytermében kezdődött meg és folyt le a közgyűlés, melynek bevezetése *Ablonczy Pál* esperes buzgó imádsága és *Dr. Zehery István* egyházmegyei gondnok megnyitó beszéde volt.

Beszédében végigpillant röviden a legutóbbi közgyűlésünk óta történt nevezetesebb eseményeken. Így az igaz szeretet meleg érzésével köszönti Balogh Elemér konventi püspök-elnököt születésének 70 éves évfordulója alkalmából, majd az őszinte részvét fájdalmas érzésének kifejezésével emlékezik meg Csabay Pál balogi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró elhunytáról. Általános szemlélet tartva a nagy világ aktuális eseményei felett is, rámutat a szabadulás útjára azzal, amikor a szeretetteljes összefogásra buzdít. Az emberi bűnök eláradása ellen csak a jök összefogása a hatékony ellenszer. Hogy ez az összefogás érvényesülhessen, első sorban rendre, fegyelemre van szükség egy-

házi életünkben s idézi püspökünk szavait a fegyelem életbeléptetéséről, amelyhez szinte állását köthette. Egy ref. összefogásnak látható szép jele volt az a presbiteri konferencia, amelyet a rimavölgyi egyházak presbiteri a f. évi márc. 5-én Rimaszombatban tartottak, amelyen a szintén megjelent Sörös Béla theologiai igazgató beszéde ebben a tekintetben zászlóbontásnak tekinthető, akinek azóta megjelent cikkében a részletes programot is olvashattuk erre vonatkozólag, amelynek — szerinte — minden pontja megvalósítható, ha meglesz a lelkek összefogása. Megnyitóját ezzel a buzdítással fejezi be: „Fogjuk meg egymás kezét és ne bocsássuk el soha!”

Egy napirend előtti felszólalásra a közgyűlés határozatilag kimondja, hogy felirat küldessék kerületünk püspökéhez, amelyben kérje őt egyházmegyénk, hogy a legközelebbi konventen a legerélyesebben képviselje azt az álláspontot, hogy énekes könyvünk haladéktalanul jelentessék meg III-ik kiadásban is és pedig a II-ik kiadás változatlan szövegével, legfeljebb a temetési énekek csoportja bővítessék ki olyan énekvaresekkel, amelyek jólismert zsoltár-, vagy dicséretdallamokra énekelhetők.

Ablonczy Pál esperes az egyházlátogatói je-

jelentések alapján összeállított jelentése részletesen tájékoztatja a közgyűlést az egyházmegye hit- és erkölcsi életéről, iskolai, anyagi ügyeiről. Vannak a jelentésnek elszomorító adatai is, mint pld. a felsővályi 2 tanerős iskola elvesztése, amelyet az egyháztagok közönyössége, áldozni nem akarása, kisebb részben az egyházközveti vezetőség mulasztása a lehetséges jogorvoslatok kihasználásánál tettek lehetővé. Ilyen lehangoló adat még néhány más iskolának veszedelmes helyzete is, főként olyan helyeken, ahol a vezetők maguk sincsenek áthatva attól a meggyőződéstől, hogy milyen kincset birnak egyházaink saját iskoláinkban. Ezen a ma legveszedelmesebb ponton a legéberebb módon kell örködni felsőbb egyházi testületeinknek.

Vannak azonban a jelentésnek — Istennek hála bőven — örvendetes, reménykeltő adatai is, mint pld. az adakozások: *Rimaszombat* perselypénz 10500 K., Isten dicsőségére 15349 K., alapítványszerű adomány 26187 K., *Horka* perselypénz 1383 K., Isten dicsőségére 756 K., *Uzapanyit* Isten dicsőségére 945 K., *Zeherje* 879 K., *Balog* 1945 K., ezenkívül orgonára 3445 K. és perselypénz 269 K., közmunka értéke 1000 K., *Jánosi* különféle címeken 7519 K., *Rimapálfalu* 1136 K., *Rozsnyó* 3192 K., *Beretke* 1295 K., *Gicze* Isten dicsőségére 350 K., orgonára 525 K., új II-ik tanteremre 17150 K., perselypénz 214 K., közmunka értéke 700 K., *Otrokocs* orgonára 1245 K., *Gömörskáros* Isten dicsőségére 455 K., iskolás gyermekek karácsonyára 107 K., templomtoronyra 4682 K., perselypénz 558 K., *Rimaszécs* Isten dicsőségére 877 K., perselypénz 386 K., különféle célokra 226 K., *Harmacz* Isten dicsőségére 620 K., perselypénz 122 K., *Serke* különféle címeken 2247 K., *Felsőrás* toronyra 806-50 K., *Feled* paróchia építésre 15799 K., *Tornalja* templomrenoválásra 25987 K., különféle címeken 2051 65 K., *Hubó* templomra 4724 K., hősök emléktáblájára 1000 K., közmunkából 1940 K., *Naprágy* templomra 5000 K., *Sajókeszi* különféle célokra 703 55 K., *Runya* a beretkei árvaházra készpénzben és terményben 1000 K., *Sajólenke* iskolára 1281 K., *Sajórecske* orgonára 450 K. Az egyházakon kívül egyes egyháztagok is kimutatták adozatkészességüket adományaikkal: *Berzétén* Miszko Jolánka egy szószéki és urasztali himzett bársonyterítőt adományozott 600 K. értékben, *Mikolcsányban* Pataki Mária egy bársony szószéki terítőt 40 K. értékben, *Darnyán* Jano Mihály volt presbiter toronyórára 4000 K., *Rimapálfalán* néhai Szőke András presbiter az egyháznak szabadon felhasználható egyházi és iskolai célokra 2 magyar hold legelő földet hagyományozott, *Runyán* Lenkey Lajos lelkész neje himzett szószéki terítőt adományozott 200 K. értékben, Lenkey Magda tanítónő pedig urasztalát diófából és himzett urasztali terítőt 700 K. értékben, *Bején* Szentiványi József és a bejei szőlőmunkások látták el az urasztalát, *Zsip-Dulházan* Dr. Farkas Ábrahám, *Sajókirályiban* Moesz Gézáné látták el az urasztalát borral. Mindezen

adakozások és az egyes egyházhivek által felsorolt adományok a nagy világi nyomoruság idején is arról tesznek ékes bizonyosságot, hogy jobb érzésű hiveink szívéből még nem halt ki az adozatkészesség!

Ugyanez látszik a gyámintézet jelentésének azon pontjából, hogy Czékus Miklós és Boza Lajos nyug. tanítók az egyházmegyei gyámintézet segélyének rájuk eső részletéről lemondottak a segélyre legjobban rászoruló özvegyek és árvák javára. Nemes tettükért a közgyűlés őszinte örömmel szavazott nekik köszönetet.

Intézkedett a közgyűlés a megüresedett tisztségek betöltéséről s beerősítette az időközben megválasztottakat. *Seress Zoltán* kövecsesi lelkész tanácsbírói hivatalába beiktatott, *Baraxa Lajos* berzetei lelkész egyházmegyei közigazgatási pénztárnokká választott, *Kovács Bertalan* simonyii és *Csontos László* páskaházai lelkészek számvédökké választottak, szavazás rendeltetett el lelkészi aljegyzői, tanácsbírói és tanítóképviseleti állásra, továbbá kiküldettek az egyházkerületi képviselők is, *Kelemen Kálmán* volt komáromi segédlelkész Sajókeszibe, *Samu István* volt rimaszombati s. lelkész Balogra és *Borza Zoltán* volt dunaradványi lelkész Beretkére erősítették be rendes lelkészekül. *Rákay József* Sajókirályiba, *Török Gyula* pedig Csizbe tanítókul.

A szeretet és meleg elismerés hangján bucsuzik a közgyűlés Kovács Gyula volt simonyii tanítótól, a gömri ref. tanítótestület volt elnökétől, aki nyugalombavonult s így állásáról is lemondott. Szép és eredményes tanítói működése után, amely alatt egyháza hű fiának is mutatkozott s egyháza vezető tényezőivel is mindvégig a legteljesebb egyetértésben tudott dolgozni, csak jókívánásokkal búcsúthatta el a közgyűlés a nyugalom éveibe.

Legnagyobb horderejű határozata volt a közgyűlésnek az, amellyel kimondotta a gömri lelkészek temetkezési segélyegyletének felállítását, amelynek minden, az egyházmegyében működő lelkész kötelezett tagja. Szép és okos, követésreméltó példája az egymás megsegítését célzó összefogásnak, amely a magunkon való segítségnek ma a legbiztosabb módja.

Nagyobb, heves vitát váltott ki a borzovai egyház ingatlaneladási ügye, ahol a presbiterek a több évről elmaradt adótarozások fedezésére minden törvényes forma mellőzésével elérvereztek az egyház ingatlanából 16 ezer korona értékű rélet. A közgyűlés szavazattöbbséggel napirendre tért a szomorú eset feletl, amely lehangoló ellentéte a fentebb felsorolt egyházak adozatkész buzgóságának, amelyek erejük végső megfeszítésével is igyekeztek megtartani az ősi birtokállományukat s nem léptek a kész vagyron eladásának kényelmes, de végzetes útjára.

Több kisebb jelentőségű ügy letárgyalása után a közgyűlés az esti órákban ért véget.

Baraxa Lajos

I R O D A L O M.

Brunner Emil:

A mi hitünk.

Fordította *Biró Mózes*. Budapest, 1935. Sylvester kiadás.

Aki még nem hallotta Brunner, a zürichi professzort beszélni, még nem követte világos és áttetsző német mondatait, aki még nem látta mozdulatlanul állni a szószéken derűs arcával és fi-lozófus tekintetével, az most megismerheti ebből a 177 oldalból álló cikksorozatból.

Brunner könyve tolmács, amely lefordítja a művelt nagyközönségnek a biblia nehéz szavait. Brunner szerint a theologia helyesen megértett szolgálata, hogy „gondolja át oly alaposan és addig Istennek a Jézus Krisztusban való műveiről szóló üzenetét, amíg csak képessé nem lesz azt az üze-netet egyszerűen és mindenki által megérthető módon a mi korunk nyelvén is kimondani.”

Brunner elérte célját, amikor fiadta ezt a harmincöt cikkből álló sorozatot, amely legelőször egy zürichi egyházi lapban jelent meg öt év alatt. Könyve nem más, mint népszerű dogmatika, vagy jobban mondva egyes tételek a dogmatikából könnyű és élvezetes nyelven előadva. Foglalkozik az Istennel és az emberrel, Jézus Krisztussal és Szentlélekkel, a hit, megtérés, ujjászületés, szabad-ság, imádság kérdéseivel, az egyházzal, a sákra-mentumokkal és a jövődó dolgokkal. Könyve dogmatikailag nem teljes, de a mozaikokból pom-pásan fel lehet írni régi ismereteinket. Mind-egyik cikk komplett prédikáció benyomását kelti, mintha Brunner nem egy egyházi lapnak, hanem egyenesen szószéknek írta, vagy diktálta volna ezeket a cikkeket. A legmélyebb dologról is könny-nyen és érthetően beszél. Nincs könyvében egyetlen egy homályos gondolat sem, amit bizony fel szoktak halmozni a dogmatikusok könyveikben. Her-mann árnyéka még mindig kísért a könyvben, a vallás-pszichológiai momentumokkal tele van a könyv, de mégis, a barthi theologia rányomta bélyegét az egész írásra. Természetesen a mon-datok sokkal világosabbak, mint Barthenál. Stílusa tömört és sok helyen forró, más helyen pedig nyu-godt és hűvös, mint a svájci levegő.

A könyv magyar fordításához, amely *Biró Mózes* kolozsvári lelkipásztor sikerült műve, Ra-vasz László püspök irt előszót. A kiállítás a Syl-veszter-nyomda érdeme.

H I R E K:

— **A tahii vasárnapi iskolai konferencia ez évi programja.** A tahii konferencia július 24-ikén kezdődik és július 30-ikáig tart. A rész-vételi díj személyenként 2 pengő. Szállás és ellátás naponként 2 pengő, úgy, hogy az egyheti ott-tartozkodás 16 pengőbe kerül. — Program: Krisz-tus, a világ reménysége. — Reggeli áhítatok. Élő re-

ménység. 1. Pét. 1, 3. Szolgálat és reménység. 1. Kor. 6, 10. Szeretet és reménység. 1. Kor. 13, 13. Elhívás és reménység. Eféz. 1, 18. Üdvösség és reménység. 1. Thess. 5, 8. Dicsőség és reménység. Róm. 5, 2 és Kol. 1, 27. Esti áhítatok. A re-ménység áldásai. Nem szégyenit meg. Róm. 5, 5. Békességes türés Róm. 15, 4. Öröm. Róm. 12, 12. Próbátétel. Róm. 5, 4. Vigasztalás. II. Thess. 2, 16. Boldogság. Tit. 2, 13. — Az élő reménység. 1. A bűnösök reménysége. 2. Az ujjászületettek remény-sége. 3. Az elfáradtak reménysége. 4. A győze-delmesek reménysége. 5. Az egyedül állók re-ménysége. 6. A közösség reménysége. — Biblia-tanulmányozó előadások. 1. Reménység az Ószö-vetség alatt. 2. Reménység mikor Jézus itt a földön járt. 3. Reménység az őskeresztység idejé-ben. 4. A mi reménységünk. — Gyermektanul-mányi előadások. 1. Mily reménységet ad a gyer-mek értelmi fejlődése? 2. Mily reménységet ad a gyermek érzelmi világa? 3. Mily reménységre jo-gosít a gyermek akaratának nyilvánulása. — Ne-veléstani előadások. 1. A szülőknek a gyermekekbe vetett reménysége. 2. A gyermeknek a szülőkbe vetett reménysége. 3. Mit remél a vasárnapi is-kola a gyermektől? 4. Mit remél a gyermek a vasárnapi iskolától? — Gyakorlati tanítások. 1. Áb-rahám reménysége. 2. Mózes reménysége. 3. Si-meon reménysége. 4. Keresztelő János remény-sége. — A vilá kongresszus utóhangjai. 1. A vi-lá kongresszus programja. 2. A vilá kongresszus résztvevői. 3. Osló és a norvégiaiak. 4. Egyéb uti benyomások. — Kedvezményes vasúti- és ha-jójegyekről gondoskodva van.

— **A pozsonyi Református Keresztény Diákinternátus és Menza** (Bratislava Edl utca 9. és Széplak utca 12.) az 1936/7. iskolai évre újból megnyitja kapuit a mindkét nembeli refor-mátus ifjúság részére. A pozsonyi egyházközség nagy erkölcsi felelősségének tudatában még erre az évre elvállalja azokat a mindenféle gondokat, amelyek a vidéki ifjúság érdekében az ilyen inté-zet fenntartásával kapcsolatosak, abban a biztos reményben, hogy mind a hivatalos egyház, mind pedig a vidéki ref. társadalom részéről nagyobb erkölcsi és anyagi támogatásban fog részesülni, mint az elmúlt évben történt, mert a nagy mérvű elszegényedés mellett hivatásának másképpen nem felelhet meg altruista alapon. A felvételi kérvények július hó 7-ig adandók be kellően felszerelve Edl utca 9. szám alá! Felvilágosítással szívesen szol-gál az intézet vezetősége 3 korona portó bekül-dése után. A részletes tájékoztatót kérni kell. Az internátus az iskolák közelében van. A vezetőség szívesen gondoskodik a menzát látogatók elhelye-zéséről is megbízható protestáns családok köré-ben. Minden levélhez válaszbélyeg csatolandó. Felvilágosítással szolgál a ref. püspöki hivatal. Széplak utca 12, vagy a főgondnok is Gyurikovics utca 11. A kérvények az Edl utcába küldendők!

— **Makkai Sándor erdélyi református püspököt** theologiai tanárnak meghívta a

debreceni egyetem. Dr. Makkai Sándor erdélyi református püspök lemondott püspöki méltóságáról és az egyházkerületi igazgatótanács a lemondást az abban foglalt érvek miatt elfogadta. A debreceni Tisza Isván Tudományegyetem tanácsa most a theologiai kar javaslatára egyhangúlag meghívta Makkai Sándort Kiss Ferenc nyugalmibavonulásával megüresedett theologiai tanszékre. A tiszántúli egyházkerület elnöksége, melynek hozzájárása szükséges a theologiai tanszék betöltéséhez, szintén hozzájárult Makkai Sándor meghívásához.

— **Az erdélyi ref. egyházkerület f év jun. 30-án tartja rendkívüli közgyűlést** Kolozsváron a theol. fakultás disztermeben. A gyűlés egvedüli tárgya a Dr. Makkai Sándor lemondása folytán megüresedett püspöki állás betöltése, illetve az erdélyi egyházkerület gyakorlata szerint az új püspök megválasztása.

— **Lelkészválasztás** Az abaujtonnai egyházmegyébe kebelezett *Zsarnó-Tornaujfalu-i* egyházközség *Dr. Nagy Lajos* késbégányi n. lelkészt választotta meg lelkészévé. Isten áldása legyen az elhívott pásztoron és gyülekezetein!

— **Internátussal egybekötött német tanylelvü evang. polgári leányiskola Spišská Nová Vesen (Iglón).** Mivel ez az egyetlen evang. német internátus Szlovenszkon és Kárpátalján, különösen a lelkész és tanító urak szives figyelmébe ajánljuk. Az internátusban az eltartási díj havi 300 korona. Prospektussal és mindennemű felvilágosítással szivesen szolgál az evang. polgári leányiskola igazgatósága, *Spišská Nová Ves.*

— **Tanítók elhelyezkedési lehetősége.** Figyelmébe ajánljuk a bratislavai állami magyar tanítóképző intézetben végzett ifju református tanítóknak, hogy alkalmaztatás iránti kérvényeiket az užhorodi referátushoz adják be. (S 3031, sz. kérvény-nyomatványon. Kapható Bratislava, Štátna nakladateľstvo.)

Kárpátalján ugyanis több szintiszta ref. vallásu községben az állami iskoláknál nem ref. tanerők működnek, mert az országos hivatal ref. tanerők hiányában nem tud eleget tenni a községek azon kívánságának, hogy ref. tanerők neveztesenek ki iskolájukhoz. Sőt a ref. felekezeti iskoláknál is több helyen nem végzett, kisegítő tanítók működnek, akiknek állására ugyan minden

év végén megnirdetik a pályázatot, de rendes tanítók hiányában újra kisegítőkkal kénytelenek betölteni azokat. Szlovenszkon egyre nehezebb az elhelyezkedés, Kárpátalján azonban mind az állami, mind a felekezeti iskoláknál még több tanító állást kaphat.

— **„Szövetségkötés hegyénél“** címen Ólé Sándor pápai lelkész a 10 parancsolat első négy parancsolata alapján készült, öt prédikációt tartalmazó füzetet adott ki, melynek tiszta jövedelme az épülő pápai református templomé. E gyakorlati érzékkel és evangéliumi hittel megírt prédikációkat melegen ajánljuk olvasóinknak. Ára 1 P. Kapható a szerzőnél és a pápai főiskolai nyomdánál.

— **A magyar országgyűlés képviselőinek felekezeti statisztikája.** A magyar országgyűlés 244 képviselője közül 153 római katolikus, 51 református, 25 ágostai evangélikus, 3 izraelita, 2 görög katolikus, 1 unitárius, 2 pedig (Buchinger Manó és Propper Sándor) felekezeten kívüli.

HIVATALOS RÉSZ.

PÁLYÁZAT.

A pozsonyi református keresztyén egyházközség kezelésében levő „Református Keresztyén Diákinternátus és Menza“ elnöksége pályázatot hirdet a fju internátusi vezetői állásra. Pályázhatnak elsősorban ref. lelkészi képesítéssel bírók, másodsorban középiskolai tanári képzettséggel bíró protestáns, csehszlovák állampolgárok. A kérvények folyó évi július hó elsejéig adandók be a ref. püspöki hivatalba Bratislava Széplak utca 12. A bizonyítványok lelkészileg hitelesített másolatban csatolandók lelkészi-esperesi erkölcsi bizonyítvány-nyal együtt. A bizonyítványok vissza nem adatnak. A vezetőnek benn kell lakni és az internátussal kapcsolatos összes teendőkről: vallásirányító, adminisztratív, pedagógiai stb szempontból gondoskodni. Nötlen ember részére való. Fizetés megállapodás szerint

R. I. M. elnöksége.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg.s reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Jövendőnk anyagi biztosítása.

II.

Ezek után térjünk át a bevezető részben említett tőkeképző belső erőforrások második főtételére, a **tűzbiztosítás** kérdésére.

1. Ezen a téren mindenek előtt az elvi jelentőségű dolgokat kell világosan megállapítani. Azt már a bevezetésben megemlítettem, hogy itt az önbiztosítás felelősségének átvállalásáról van szó. Egy pillanatig sem gondolok azonban semmiféle biztosító intézet felállítására, tehát semmi olyan ujonnan létesítendő szervezetre, vagy intézményre, amely tűzkár elleni, vagy egyéb biztosítások szerzésével, vagy kezelésével üzletszerűen foglalkozik, amelynek felállításához és működéséhez épen ezért belügyminiszteri, vagy egyéb engedély, jogosítvány, alaptőke, vagy akár csak néhány főből álló hivatásos ügynöki, vagy kezelő személyzet alkalmazására is szükség volna.

Nem gondolok tehát semmi formában az úgynevezett Református Biztosító Iroda üzletkörének átvételére, vagy esetleg ugyanolyan jellegű intézménynek új alapokon való megszervezésére sem. Hangsúlyozni kívánom, hogy az önbiztosítás megvalósítása nem vonja maga után a Református Biztosító Iroda liquidálását, az is folytathatja tovább működését a református vallású biztosító feleknek egy társasághoz összegyűjtése terén. Ha ebből a már közismertté vált vállalkozásból az egyetemes egyháznak bármilyen téren haszna van, kár volna azt veszendőben hagyni.

Hanem igenis gondolok arra, hogy kitűzött célunk és megvalósítandó feladatunk: az egyetemes egyház jövőjének anyagi biztosítása céljából egyedül és kizárólag az **egyházközségek tulajdonát képező épületek és ingóságok**

a) a tűzbiztosítási díjak eddigi összegében

továbbra is fizetendő új közalapi járulékokból befolyó jövedelemnek, továbbá

b) a fentiek szerint létesítendő új egyházi közalap tőkéjének és

c) kamatainak, végül

d) a közalap évi 50 filléresre emelt járuléka jövedelmének, mint fedezeteknek veszélyére, — a jövőben, a biztosító társaságokkal kötött szerződések érvényének megszűnése után — **biztosítatlanul hagyassanak**. Viszont pedig az esetleges tűzkárt szenvedő egyházközségek a fent említett fedezet terhére a szenvedett kár értékének megfelelő összegben közalapi **segéllyel** kártalaníttassanak az egyetemes konvent által.

Az egész intézmény elkerülhetetlenül szükséges adminisztrációját, a járulékok kivetését és beszedését, a nyugdíjintézet ügykezelésének mintájára egy ember elvégzi, aki a nyilvántartásokat vezeti, a kimutatásokat elkészíti. A járulékok beszedése az egyházmegyei pénztáron át az egyházlátogató bizottságok útján minden akadály nélkül megtörténhetik.

Az előforduló tűzkárok felbecsülését egyházmegyei bizottság végzi, a kártérítési összeg megállapítására hivatalos sorrendben az egyházmegye, kerület és konvent elnöksége hivatott. A segélyt pedig az egyetemes konvent elnöksége utalványozza a kárt szenvedett gyülekezetnek.

Ezen elgondolás szerint az egész intézmény nem biztosító társaság, hanem az egyetemes egyház autonómikus belső adminisztrációjához tartozó olyan szerv lenne, amelynek megalkotásához az egyetemes konventnek joga van és miután a fentiek szerint ez az intézmény semmiféle nyereséget biztosító külső üzlettel nem foglalkozna, állami engedélye,

zés, alaptőke, vagy egyéb biztosítéki követelmény, valamint jövedelmi, forgalmi, vagy egyéb adó alá épen úgy nem volna vonható, mint ahogy nem tartozik állami ellenőrzés alá a már meglévő és működő jelenlegi országos lelkesízi nyugdíjintézetünk, vagy közalapunk.

Itt térek ki röviden a kérdésnek arra az oldalára, amely szerint állítólag, — a Főnixszel megkötött és legújabbán további 10 évre meghosszabbított szerződéseink az ilyen természetű elgondolások valóraváltását nem teszik lehetővé. Ezen irányban nekem csak annyi megjegyezni valóm lehet, hogy a jövődő biztosítására gondolni soha sem korai dolog. És ha a tűzbiztosítás kérdése egyelőre teljesen kikapcsolandó lenne is az elképzelés megvalósításából, még abban az esetben sem volna káros az új közalap ilyen irányu létesítésével megkönnyíteni a jövőben elkezdendő gondoskodás anyagi megalapozását. És ha akárhán év múlva is és ha először csak egy, vagy két egyházkerület egyházközsegeire nézve volna lehetséges az elgondolás valóraváltása, a kezdeményezésnek még az sem válna kárára, — sőt épen ellenkezőleg: a kezdéssel természet-szerűleg együttjáró nehézségek áthidalását tenné könnyebbé a fokozatosan kiterjeszkedés átmeneti állapota.

2. Elesik tehát mindaz a kifogás, amely az elgondolás ellen a megvalósításba ütköző külső gátlások és akadályok címén emelhető volna. Fentmarad kritériumként csupán egy szempont: az, hogy a n y a g i l a g érdemes-é, kifizető, sőt jövedelmező volna-é ennek megvalósítása?

Elvileg ezen a téren nincs baj, mert hiszen kézenfekvő és magyarázatra nem szorul, hogy ha a nagy rezsivel, adminisztrációval és adókkal terhelt biztosító társaságoknak érdemes és anyagilag előnyös a biztosítási üzlet, feltétlenül előnyösnek kell lennie az egyetemes egyházra nézve is a jelen esetben épen az egyházi épületek és ingóságok *legkevesebb rizikóval járó* biztosításának. Nevezetesen annál a biztosításnál az elemi kár eshetőségén kívül egyéb kárlehetőség nem jöhet számításba, mert az egyházi épületeket bűnös szándékosságból sem öngyújtásból, sem bosszúból nem gyújtja fel senki, mivel a kárt nem a haszonélvező, hanem első sorban maga az egyházközség,

másodsorban az egyetemes egyház szenved. (Ezért is kedvezményezettek a mi biztosításaink.)

Emellett az sem lényegtelen előny, hogy az elgondolás értelmében a teljes bruttó díj szolgálhat bevételül és így fedezettel is, illetékek és jutalékmentesen.

3. Ez elvi elgondolásoknak reális adatokkal való alátámasztására kértem be a főtiszteletű konvent határozatára való hivatkozással az egyházközsegek tűzbiztosítási adatait. Az beérkezett válaszok alapján készítettem adatgyűjteményt, melynek végösszegezése minden valószínűség szerint teljes hitelességgel bocsátja rendelkezésünkre az előzetes számításokhoz szükséges számszerű adatokat.

A kimutatás szerint van az egyháznak végösszegében 53.604.273 koronára biztosított épülete és ingósága. Ezen biztosításért évente 68.224.71 korona bruttó biztosítási díj folyik be. — Ennek ellenében a biztosító intézet tűzkárosítás címén a legközelebb elmúlt tíz év alatt

	92.776.26 Ké.
az utolsó előtti évtizedben	53.240,85

Együtt 146.017,11

tűzkártérítést fizetett ki egyetemes egyházunk gyülekezeteinek. Ebből az összegből 20 éven át átlagban minden évre 7300 korona esik, ami azt jelenti, hogy évenként jó 60.000 korona tulituzéssal fizetjük meg az egyházi épületeink és ingóságaink tűzkár elleni biztosítását.

A fentebb előadottak alapján más szavakkal ez azt jelenti, hogy a javasolt új, segély-szerű önbiztosítás minden adminisztrációs költség leszámitásával körülbelül 50.000 korona készpénz megtakarítást jelentene évenként, illetve ennyi összeggel növelhetnénk ezen a címen a létesítendő új egyetemes alapot.

Elgondolásom szerint tehát az új egyetemes alap gyakorlati megvalósítása elébe semmi elháríthatatlan akadály nem gördül és hogy a megvalósítás mit jelentene, annak illusztrálására még közlöm az elmondottak számszerű végösszegét, mely a tizedik év végén már meghaladná a 2 millió koronát, ami az egyetemes egyház szempontjából is komolyan számbavehető összeg, — amiért az elgondolást érdemes lenne megvalósítani.

Körmives Sándor.

(Folyt. köv.)

A presbiter és az iskola.

Irta s a rimavölgyi egyházak presbitériumainak folyó év márc. 5-én Rimaszombatban tartott konferenciáján felolvasta Bösörményi Andor rimapálfalai ref. tanító.

(Folytatás).

Hogy az iskolafenntartók, valamint a tanítók elvégzik-e a törvény által megszabott kötelességeiket, azt az állam ellenőrzi. Ehez joga van még akkor is, ha az iskolák az állam anyagi támogatását nem veszik igénybe. Az

ellenőrzés joga az állam souverain hatalmában rejlik. Ezt az ellenőrzést az állam alárendelt közegeinek a közreműködésével végzi. Az elemi iskolák felé rendelt közvetlen ellenőrző közeg a tanfelügyelő. Neki kötelessége min-

den körzetébe tartozó iskolát évenként legalább egyszer meglátogatni s abban gondos megfigyelés alá venni, hogy az egyes törvények és törvényes rendeletek foganatosítása miképen ment végbe. Figyelme mindenre kiterjed s észrevételeit jegyzőkönyvbe foglalja. Először is megvizsgálja, hogy az iskola külső állapotában, felszerelésében megfelel-e az előírásoknak; továbbá hygienikus szempontból a gyermekek egészsége nincs-e veszélynek kitéve. Azután vizsgálat alá veszi az iskola szellemi állapotát, a tanító munkáját, egyéniségét, hűségét, lelkiismeretességét, szakképzettségét, módszerét, a gyermekekkel szemben tanusított modorát stb.

A tanfelügyelő azonban csak ellenőrző közeg, büntető hatáskörrel felruházva nincs. Ott, ahol hiányokat tapasztal előszóval is közli megjegyzéseit, de az észlelt rendellenességekről az iskola elsőfoku felügyeleti hatóságának is jelentést tesz s felhívja azt intézkedéstételre, a hiányoknak záros határ időn belül való kiküszöbölésére. A tanfelügyelők különben nagy humanitással járnak el tisztükben s az iskolafenntartók a tanítók is csak jóakarójukat láthatják bennük.

A felekezeti iskoláknak azonban van saját felügyeleti hatóságuk. A mi református egyházunkban ezek a következők: a presbitérium s az általa választott iskolaszék, az egyházmegye, az egyházkerület és a legfelsőbb fokon a konvent. A felügyeleti jog az iskolák működésére vonatkozólag elsősorban ezeket a hatóságokat illeti meg, kik ellenőrzik azokban különösen a vallás-erkölcsi nevelést, azután éber figyelemmel őrködnek afellelt, hogy a ref. iskolák erős kálmínista szellemüket minden körülmények közt megtartsák.

Az iskolákra való közvetlen felügyeletet elsősorban az egyházközségek által választott presbitérium gyakorolja, mely vagy maga tölti be a tisztet, vagy külön erre a célra iskolaszéket alakít. Egyházi törvényeink azonban kimondják, hogy nagyobb gyülekezetekben meg kell alakítani az iskolaszéket, a kisebbekben ellenben az iskolaszék teendőit a presbitérium is végezheti.

A presbitérium kötelelességeit az iskolákkal szemben egyházi törvényeink a következőkben állapítják meg: — A presbitérium gondoskodik az iskolák felállításáról, jó karban tartásáról, a tanszerek gyarapításáról; megválasztja az iskolák tanítóit s azok működését ellenőrzi; végrehajtja a felsőbb hatóságok rendeleteit s megválasztja az iskolaszék tagjait.

Az iskolaszék tulajdonképen az a szerv, mely legszorosabb érintkezésbe jut az iskolával.

(Ezek után részletesen ismerteti az előadó az iskolaszék jogait, kötelelességeit az idevonatkozó egyházkerületi szabályrendelet alapján Sz.).

Az iskolaszék tagjaiul oly egyéneket kell megválasztani, akiknek megvan a kellő értel-

mességük ahoz, hogy felfogni tudják hivatásuk fontosságát s akik kész szízzel, sőt lelkesedéssel hajlandók meghozni azt az áldozatot, mellyel ez a terhes szolgálat jár. Az iskolaszék tagjai tünjenek ki mások közül a közös ügyek iránti lelkesedésükkel, áldozatkészségükkel, egyházszeretetükkel. Ezekben van meghatározva az ő szolgálatra való alkalmasságuk.

Amint már említettem, az államnak joga van ellenőrzést gyakorolni a mi iskoláink felett. Ennek az ellenőrzésnek nemcsak az a célja, hogy felülvizsgálja az iskolák szellemi haladását, hanem legfőképen az, hogy vajjon az iskolafenntartók tárgyi szempontból megteszik-e kötelességüket az iskolával szemben, vagy sem. Hogy mi hiánya van az iskolának, azt a felügyelettel megbízott hatósági közeg megmondja s ennek pótlását elrendeli. Ha azt tapasztalja, hogy követelését nem foganatosították, akkor erről jelentést tesz az iskolaügyi kormányzatnak. Ez a legfelsőbb iskolaigazgatási fórum aztán hivatkozva az érvényben levő törvényekre, megint az iskolafenntartót. Ezt az intést 3-szor ismételi meg s ha az utolsó intés elhangzása után sem tesznek semmit az iskolai állapotok rendbehozására, akkor az iskolát bezárja, mint a célnak meg nem felelő épületet. Ha az iskolának ily módon való elvesztése az előjárók hanyagsága miatt történt, akkor ezért felelősséggel tartoznak. Felelősségre vonja őket az egyházi hatóság, de felelősségre vonja őket az utókor is, melynek ítélete talán még súlyosabb lesz az egyházi hatóság büntetésénél.

Azért minden iskolafenntartó egyházközség és annak presbitériuma tegyen meg minden lehető az iskola megtartására s annak felvirágoztatására, mert a rájuk bizott javakért egykor számadás alá lesznek vonva.

Ha azonban valamelyik egyház az iskoláját nem hanyagságból, de szegénysége miatt vesztette el, akkor azért mi mindnyájan felelősek vagyunk, mert nem mentünk segítségére ennek a végvonaglásban szenvedő testvér gyülekezetünknek. Azért én azt indítványozom, hogy létesítsünk egy segélyalapot s ebbe fizessünk be minden évben fejenként 50 fillért s lélekszámunk mai állása szerint az így begyűlt 100 ezer koronát fordítsuk a szegény egyházak iskoláinak megmentésére, meggondolván azt, hogy az iskolák védő bástyái lévén anyaszentegyházunknak, így mennél több ilyen bástya áll egyházunk területén, annál erősebb az egyház.

Az egységes népoktatás megvalósítása szempontjából néhány évvel ezelőtt vezető helyről kísérletet tettek az iskolák államosítására. De ez a kezdeményezés az egyházaknál heves ellenállásra talált s megbukott. Az iskolák államosítása csak akkor fog megtörténni, ha ebbe a felekezetek beleegyeznek. Ezt pedig nem te-

hetik meg, mert az iskolák elvesztésével léte-lapjukban rendülnének meg, ami az egyház lassu sorvadását és elpusztulását vonná maga után. A felekezeteknek tehát kell az iskola, mert ebben a veteményes kertben nevelik plántáikat, a lassan felnövekedő egyháztagekat. Én nem hiszem, hogy az iskolák államosítása rendeleti uton valaha is megvalósulna, ehhez egy földrengés kell, amitől összeomlik minden emberi kultúra, ettől pedig óvjon Isten.

Az olyan községekben, ahol szlovák álami elemi iskola van, mind sürűbben fordul elő az az eset, hogy szegénysorsu magyar szűlők az anyanyelvű iskola helyett a szlovák iskolába iratják be gyermekeiket, mert ott kapnak ingyen könyvet, tanszert, sőt ruhát is.

Az ellen semmi kifogásunk nincs, hogy a szűlők az államnyelvet is igyekeznek gyermekeikkel elsajátíttatni, sőt hasznosnak is tartjuk azt a gyermek jövője szempontjából, de azt már nem szabad szó nélkül néznünk, hogy a magyar anyanyelvű gyermek oktatásánál és nevelésénél az anyanyelv teljesen kikapcsol-tassék és mellőztessék anyagi okok miatt. Iskolafenntartó egyházainknak fontos érdeke az is, hogy a szegénysorsu iskolás gyermekek támogatást kapjanak és lehetővé legyen számukra is a saját iskoláinkban való tanulás.

A rimavölgyi ref. egyházak órállói mind itt vannak az egymást megértő lelkek nagy találkozásánál. Összegyűltünk, hogy közös ügyeink felett elmélkedjünk s az összetartás érzését élesztgessük egymásban a Krisztus vezérlése alatt, az Istenben vetett hit által. Nagy felelősség nyugszik a mi vállainkon, éreznünk kell annak súlyát, de ha Istenben bizunk, nem csalatkozunk. Ő segítségünkre lesz minden igaz ügyünkben, a szolgálatunk pedig igaz ügy. — Szeressük egyházunkat, ápoljuk abban a hitet, tartsuk meg és virágoztassuk fel annak összes intézményeit s úgy adjuk át azokat a mi utódainknak, hogy semmi azokból el ne vesszen.

Az Isten segítse, óvja, áldja a mi forrón szeretett egyházunkat!

Felhívás a zánykai lelkésznyaralás ügyében.

Több rendbeli felhívásunkra 27 lelkésztestvérünk jelentkezett a zánykai közös lelkésznyaralásra. A dolog most már aktuálissá vált, az előkészületek megtörténtek. Ezek alapján értesítjük a jelentkezett testvéreinket, hogy a nyaralás július 27-én hétfőn kezdődik s július 31-én pénteken este végződik. Ez idő alatt a kerületi üdülőházban nyerünk elhelyezést. Jó meleg pokrócot mindenki hozzon magával, mert az éjszakák hűvösek. Az ellátásról rendes vendéglői kiszolgálás által gondoskodtunk. De mindenki hozhat is magával egy-

két napra való edellett. Szó van arról is, hogy olykor magunk fogjuk elkészíteni eddelünket, hogy lehetőleg kevésbe kerüljön. A kitűnő gyógyfürdő is rendelkezésünkre áll, különösen a reumában szenvedők részére. Meg vagyunk győződve róla, hogy testi pihenésünk és felüdülésünk lelkünknek is nagy hasznára leend. Hiszen oly nagy szükségünk is van erre. Egész éven keresztül folyton csak adnunk kell s közben olyan keveset veszünk. Mindnyájan érezzük is az ilyen csendes visszavonulásnak s lelki elmélyülésnek és megerősödésnek a szükségét és hiányát. Aztán annyi problémánk, annyi megbeszélendő témánk van egyházi életünk köréből. Ezeket gyűléseink, vagy más összejöveteleink alkalmával csak úgy nagyjából tudjuk megtárgyalni. Mindig azzal az érzéssel vá-lunk el egymástól, hogy mennyi megbeszélni való-lónk volna még. Ugy kellenének nekünk az ilyen napokig tartó csendes együttlétek. Sohasem volna szabad sajnálnunk az időt és a pénzt az ilyen alkalmak megragadására. Áron is meg kellene vennünk azokat lelki életünk és pásztori munkánk fejlesztése érdekében. Ujabbán sok szó esett a református összefogásról, de vajjon el lehet-e képzelnünk bármilyen összefogást is ilyen összejövettel s napokig tartó csendes együttlét nélkül?

Bár a létszám már betelt, de mert valószínűnek tartjuk, hogy a jelentkezők közül lesznek néhányan, akik valami közbejött okból kifolyólag talán nem jöhetnek el, ezért felkérjük a lelkésztestvéreinket, hogy *a lehető legsürgősebben még egyszer jelentsék be jövetelüket*. Szeretnők ugyanis kikerülni azt a kellemetlenséget, hogy tulkevesen, vagy tulsokan jöjjünk össze. Megjegyezni kívánjuk, hogy Dr. Viktor János és Sebestyén Andor lelkésztestvéreink is Zánykán fognak nyaralni ez időben.

Ami a lelki előkészületet illeti, mindenki tanulmányozza át a közbeeső idő alatt a Filip-pibeliékhöz írt levelet, amelyet majd a reggeli és esti áhitatok alkalmával közösen fogunk átolvasni. Bibliát, zsolnárt mindenki hozzon magával. Ezenkívül írjuk össze kérdéseinket, gondolatainkat, terveinket, amelyeket majd megbeszélgethetnénk sétáink alkalmával. Szívesen vennénk, ha egyesek már most közölnék velünk a közösen megtárgyalandó témákat, amelyeket még idejében a többi jelentkezővel is tudatnánk, hogy mindenki felkészülhessen rá. S mindenkifelett imádkozunk mindnyájan, hogy Isten áldja meg gazdagon együttlétünket, hogy megtapasztalhassuk ott az Ő jelenlétét s a testvériség boldogító érzését.

Szabó Béla.

Sok helyen nagy a tudomány, de a lelkiismeret kicsiny. Vajjon mit használ a nagy tudomány, ha együtt vagyon vele a tisztátalan lelkiismeret? Nem a tudomány, hanem a lelkiismeret szerint ítélte meg egykor az Isten széke előtt.

Ítéltre serkentő utolsó trombitászó. (1632.)

Legszebb élményem Párisban.

Igaz, látogatásnyi rövid időre jöttem ki. Kijöttem, mert látni akartam a maga létező valóságában mindazt, ami olvasmányaimból elképzelésszerűen élt bennem: a Notre Dame, Pantheon, Palais du Luxembourg, Louvre, Tour Eiffel, a Seine-parti könyvtárak, régiségkereskedők és Párisnak sok más furcsasága, nevezetessége. Látni akartam magát Párist, az európai kultúra Parnasszusát, a Sorbonne-t és magamba szívni, ha csak egy lélegzetvételyt is nyugatból.

Már maga az élményt jelent: leülni a Place de la Sorbonne egyik lócájára, szemben az egyetem főbejáratával, nézni és hallgatva figyelni. Mintha a világ minden nemzetiségének fiatalága találkát adott volna itt egymásnak, fehérek, feketék, sárgák a legszélesebb skálájú változathoz jönnek-mennek, sokan otthoni viseletben; nem újság a piros fez, fehér turbán s az apró, törékeny kínai, japán diáklányokon az otthoni szabású és mintájú ruha.

Valahogy az a benyomásom, hogy ezek a messze idegenből Párisba tanulni jött diákok különbek, mások; látni rajtuk az agyank generáción át parlagon hagyott pihentéget, az elhivatottságot és a betűéhes szellem kiválóságát. A szellemi munkát, ismeretanyaggyűjtést szent alkotásnak tekintő ember öntudatosan biztos lépésével járnak s szemükben ott csillog az önmagában hívő erő melegsége.

Két diák halad mellettem; ismerős érzés ami elfog. Az idegenben hallott magyar szóra mindahányszor megszólal valami bennem; valami, aminek nincs neve; valami, ami fáj és jó; valami, ami olyan, mint mikor özvegy anyám panaszkodik. Megszólítom őket, megismerkedünk s alig pár perc múlva kölcsönösen tudunk egymásról mindent: erdélyiek és reformátusok. És amikor megijudják, hogy fölötte érdekel az itteni magyarság, de legfőképpen a református magyarság sorsa, készségesen adnak felvilágosítást. Paris XV. Square de Vergenne 9. szám alatt van a „Magyar Ház” — a Magyar Egyesületek Szövetségének székhelye — ebben van a református lelkészi hivatal is.

Kulifay Imre, a párisi magyar református missziói egyház lelkipásztora szíves örömmel fogad s beszélgetésünk folyamán sok mindent tudok meg itteni hittestvéreink életéből.

Páris és környéke reformátusságának száma közel háromezer, hónaponként kétszer van istentisztelet, a többi vasárnapokon más városok magyar reformátusai számára hirdeti az Igét a lelkész, aki még az idegenlégió Párisban álmásozó református magyar katonáit is gyakran meglátogatja. Sokszor kap az ország különböző részéről hívó leveleket. Franciaországban, de különösen Észak-Franciaországban rengeteg a magyar munkás, akik szénbányákban, gyárakban, műhelyekben verejtékes kemény munkával teremtik meg a kenyeret.

Legutóbb ezek irtak, hogy látogassa meg őket: „... mert csak egy van, ami igazán a miénk, a hitünk. Ez az, amiben meg tudunk nyugodni mi, sokat gyötört munkásemberek.”

Általában — s ez alól nem képez kivételt sem intellektuel, sem munkás — az idegen francia környezetbe szakadt magyaron változást lehet észrevenni. Az egyazon közösséghez-tartozás, igazában csak idegenben lehetséges felismerése megindítja őket egymásfelé s a nyelv, a kultúra, a hit közös fedele alatt találkoznak. Sokan itt válnak igazán hívőkké és magyarokká.

A kivándorolt református, szinte kivétel nélkül megmarad magyarnak és reformátusnak százféle náció, százféle hitének zagyvaságában.

Kulifay lelkésznek minden ideje le van kötve, rengeteg a munkája, de győzi, mert szereti.

Búcsuznom kellett. Csodálatos: mindketten azt mondtuk egymásnak — viszontlátásra! Véletlen volt-e, vagy a freudi értelemben vett tudatalatti vágy elszólás formájában való felszínretörése? ... Kezetszorítottunk.

Vannak az életnek nagy pillanatai, amikor a legrejtelmesebb misztériumok is gyermekes tisztaságban nyilatkoznak meg a lélekben. Ilyen pillanatot éltem át ekkor én is. Ez volt legszebb élményem Párisban.

Páris, június hó.

Ónody Zoltán.

H I R E K:

Molnár Sámuel

szalócz-vigtelkei (Gömöri egyházmegye) lelkész hosszas betegeskedés után f. év jun. 28-án életének 51-ik évében elhunyt. Temetése június 29-én ment végbe lelkészársainak, kettős gyűlekezete tagjainak nagyszámu részvételével. Az elhunyt felett a templomi istentiszteleten szülővárosának, Pelsőcznek lelkésze, *Dusza János* hirdette az igét II. Korint. 4: 17. alapján, aki az elhunyt ezelőtt 21 és fél évvel iktatta be a szalócz-vigtelkei lelkészi állásába. Megindító hatása volt a hallgatóságra annak felemlítése, hogy épen a temetés napja volt az elhunyt lelkészi szolgálatának 27 éves fordulója, tehát pontosan 27 évvel ezelőtt vonult be az Ur szőlőjébe, hogy végezze ott a reábizott munkát s 27 év múltán szólított ki onnan, hogy — a mi hitünk szerint — elhangozzék felette az égi szót: „Jól vagyon jó és hü szolgám.” Találóan jellemezte a megboldogultat, aki csendes, szerény, de jó készütségű és építő hatása lelkipásztor volt, kinek derült kedelye és szelid lelkülete maga iránt szeretetet ébresztett pályatársaiban is, gyülekezetei tagjaiban is úgy, hogy a kettős gyülekezet életét pásztorkodásának egész ideje alatt a teljes békesség uralta, amely a lelki épülésnek alapfeltétele. A sirnál *Lenkey Lajos* egyházmegyei főjegyző bucsuztatta a lelkésztestvérek nevében, *Farkas József* vigtelkei tanító pe-

dig az egyházmegye tanítóóságának nevében. Áldott legyen emlékezete! Özvegyén és egyetlen fián nyugodjék meg a vigasztaló Szentlélek áldása.

— **Otthonról haza.** Minden szülőnek, ki gyermekét az otthontól távollevő iskolába adja tanulni, legnagyobb gondja, hol helyezze el. Szeretné, ha továbbra is oly szerető szemek vigyáznának rá, mint otthon. Anya helyett anyát, apa helyett apát kapna. Hogy nyugodt lehetne gyermeke sorsa felől. Még fontosabb az, hogy a református tanuló ifjúság igazi kálvini szellemben nőjön fel, mert ők lesznek a jövő egyházának erősei. Soha el nem évülő érdemeket szerzett a pozsonyi ref. egyház presbitériuma, élén főtitkarságát *Balogh Elemér* püspök úrral és *Dr. Salamon X. Ferenc* főgondnok úrral, midőn a *Református Keresztyén Diákinternátust* és *Menzát* Pozsonyban megszervezték és nagy odaadással ma is vezetik. Napsugaras, tiszta, rendes szobák várják a leányokat a Széplak utca 12., a fiukat az Edl utca 9. szám alatt. A fiu-internátus élén *Stelczer Lajos* tanár, a női internátusban pedig *Richon E.* urnő működik ezidőszert. A növendékek lelki vezetését *Batta Pál* és *Székely Dezső* püspöki és konventi titkárok vezetik, kik minden hozzájuk forduló szülőnek a legnagyobb készséggel és előzékenységgel adnak tanácsot és segítenek a növendékeknek az iskolákban való elhelyezésénél.

Aki látta azt a szeretetet, amivel fogadnak minden reformátust a R. I. M.-ben, aki látta azt a meleg barátságos otthont, ami betölti az egész házat, az úgy érezte, mintha nem is ment volna el hazulról, mintha otthon volna. Nem is mennek a gyerekek idegenbe, akik a R. I. M.-be mennek, csak otthonról haza mennek.

Külön ki kell emelnem azt a szeretetet, amellyel a másik testvér-intézménynek, a beretkei árvaháznak növendékét, *Végh Máriát* fogadták, aki felvételi vizsgát tett a tanítóképző-intézet első évfolyamába szép sikerrel, ki ezután a R. I. M.-ben találja meg azt a meleg otthont, amit Bereikén elhagy, hogy ezzel is közelebb hozza egymáshoz a két testvér intézményt.

Gérecz Lajos

a beretkei árvaház ig. tanítója

— **Uj szeretetház a nyomortelepen.** Az Országos Református Szeretetszövetség Budapesten a Tisztviselőtelepi Külsőferencvárosi Református Egyházközség és a IX. kerületi elöljáróság támogatásával munkanélküli családok serdülő leányainak foglalkoztatására a Mária Valéria telepen napközi otthont rendezett be. Az otthon ünnepélyes felavatása június 17-én volt bensőséges ünnepély keretében, amelyen a művészi számokon kívül közreműködtek: az egyház részéről *Dr. Patay Pál* lelkipásztor és *Dr. Benkó Ferenc* ny. államtitkár, az elöljáróság részéről *Dr. Unger Zoltán* főjegyző, a Szeretetszövetség részéről *Pap Béla*, szövetségi lelkész. Az otthon 30 gyermek számára rendeztetett be. — Az Országos Református Szeretetszövetség magános nőket és férfiakat, esetleg

házaspárokat is igen csekély díjazás mellett elhelyez a főváros mellett levő szeretetházában is. Jelentkezések és érdeklődések a szövetség irodájánál Debrecen, Kollégium.

— **Nemzetközi KIE. tábor.** Dunavecscén, a most épülő új ifjúsági táborban tartja e nyáron a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége nemzetközi fiatalember táborát augusztus 10—16-ig *Guillon* világszövetségi titkár vezetésével. A nemzetközi tábor teljes díja 30 pengő. Kívánatos, hogy a résztvevők némileg birják a német, francia, vagy angol nyelvet, bár magyar tolmácsolásról gondoskodás történik. Bővebb programot kívánságra küld és jelentkezéseket július 25-ig elfogad a KIE. Szövetség, Budapest VIII., Horánszky u. 26.

— **Barth Károly**, a világhírű theologus f. év őszén készül Sárospatakra ellátogatni. Sárospatakon való időzése bizonyára felejtethetetlen gazdag élményt fog jelenteni.

— **Az orgonaépítés, vagy javítás iránt érdeklődők figyelmébe!** A jágerndorfi orgonagyár jelenleg nincs munkával tulhalmozva úgy, hogy a *Rieger-cég* a legalacsonyabb önköltségen és hosszabb fizetési határidővel is vállal megbízásokat bármilyen orgonát érintő munkára s így a gyengébb pénzügyi helyzetben levő gyülekezeteknek is megadja a lehetőséget orgonájuk megújítására, illetve javítására.

HIVATALOS RÉSZ.

A ref. theol. szeminárium igazgatóságától.

A II. és I. lelkészképesítő vizsga s alapvizsga dolgozatainak címei a losonci ref. theológián:

Az 1936—37-ik tanév elején tartandó II. és I. lelkészképesítő vizsga és alapvizsga irásbeli dolgozatainak címei a következők:

II. lelkészképesítő vizsga dolgozatai:

1. *Batta Pál*: Az ótestamentomi papság kialakulásának és történetének kritikai feldolgozása. Egyházi beszéd alapigéje *Maté 2: 1—12.* (Karácsonyi). Bibliamagyarázat: I. Mózes. 1: 1—5.
2. *Csontó Géza*: Az ótestamentom helyes használata az igehirdetésben, a gyülekezeti munkában és a hitoktatásban. Egyházi beszéd alapigéje: *Márk 15: 20—41.* (Nagypénteki). Bibliamagyarázat: Jeremiás siralmái 5. rész.
3. *Horkay István*: Mi az anyaszentegyház és a szentek egyessége? Egyházi beszéd alapigéje: *Maté 28: 1—10.* Bibliamagyarázat: 112. zsoltár.
4. *Kovács József*: A lelkipásztor mint hitoktató. Egyházi beszéd alapigéje: *János 6: 16—21.* Bibliamagyarázat: I. Mózes 1: 26—31.

I. lelkészképesítő vizsga dolgozatai:

1. *Csatlós Sándor*: A fekták keletkezése, elterjedése és az ellenük való védekezés. Egyházi

- beszéd alapigéje: II Kor. 4: 13—14. Bibliamagyarázat: Lukács 16: 19—31.
2. Csomár Géza: A kálvinista világnézet érvényesítésének utjai. Egyházi beszéd alapigéje: 90. zsoltár 1—4. verse. Bibliamagyarázat: Máté 19: 16—30.
 3. Kiss Ernő: A predestináció. Egyházi beszéd alapigéje: János 6: 67—71. Bibliamagyarázat: Ezékiel 34: 11—22.

Az I. és II. lelkészképesítő vizsga fenti ezen dolgozatain, egyházi beszédein és bibliamagyarázatain kívül külön-külön mindegyik vizsgázó még 1 egyházi beszédet és 2 bibliamagyarázatot tartozik szabad választásuk szerinti textussal készíteni és a theol. igazgatóságához a fent jelezett dolgozatokkal együtt betérjeszteni.

Alapvizsgái dolgozatok:

1. Ábrahám Kornél: A pietizmus fellépése és jelentősége.
2. Bajusz Gyula: Az evangélium és a kálvinizmus viszonya a társadalmi kérdésekhez. (Különös tekintettel a magyar viszonyokra.)
3. Böszörményi László: Az ősvallás nyomai a mai magyar néplélekben.
4. Dobó Dezső: A keresztyénség államegyházzá alakulása és annak következményei.
5. Csanda Lajos: A Galatákhöz írott levél.
6. Erőss Pál: A zsidók honfoglalása Jozsué és a Birák könyve alapján.
7. Hajdu Dezső: Az iszlám vallástörténeti fejlődése.
8. Horváth Zsigmond: Profétai vonások Kálvinban s a kálvinizmus aktivitása.
9. Héderváry Dezső: Reneszánsz, humanizmus, reformáció.
10. Kiss Lajos: Szejtás mozgalmak a keresztyénségben s azok okai.
11. Kovács Lehel: Az Istenfogalom a nagyprófétáknál.
12. Miskolczi Béla: A reformáció hatása a katholicizmusra.
13. Molnár Dániel: A történelmi materializmus és a vallás, különös tekintettel a mai viszonyokra.
14. Nagy István: A protestáns egyházak szervezeteinek kialakulása és összehasonlítása.
15. Nagy Zoltán: Péter és Pál az Apostolok cselekedeteiben.
16. Narancsik Elek: A keresztyénség krízise. (Vallás szociológiai tanulmány.)
17. Rácz László: Az ének szerepe és jelentősége

- Kálviánál és a református egyházban.
18. Sedivy Zoltán: Jézus igaz követésének feltételei az újtestamentomban.
 19. Szakal István: A kálvinizmus szerepe a magyar állami élet fejlődésében.
 20. Szaniszló Endre: Pál apostol munkatársai.
 21. Tarjányi Dénes: Totemizmus az őszösvetségben.
 22. Tóth Mihály: A methodista mozgalom hatása a kor protestantizmusára és viszonya a kálvinizmushoz.
 23. Tömösközy László: Schleiermacher kora, tanítása és jelentősége.
 24. Urbán Károly: A lelek állapota a halál után a különféle népek vallásos képzelet szerint.
 25. Virág István: A dekalógus etikai hatása az őszösvetség életében.
 26. Virágh Vince: A pásztori levelek.

A dolgozatok 1936. szeptember hó 10-ig bezárólag a református theologiai szeminárium igazgatóságához küldendők be. Minden egyes dolgozat géppel írandó és füzve, vagy kötve legyen. Losonc, 1936. június hó 26-án.

Sörös Béla

a theol. szeminárium vezetésével megbízott lelkész.

P Á L Y Á Z A T.

A borzovai ref. leányegyház — gömöri egyházmegyében — a megüresedett *kántor-tanítói* állásra pályázatot hirdet. *Javadalma:* 1. Két szobás lakás, mellék épületek, kert; 2. 25 köből őszi élet, ugyancsak 25 köből zab; 3. Szántóföld 7 kat. hold, rét 6 kat. hold; 4. a templomkörül kert gyümölcs használata; 5. egy féltelek után járó legeltetési jog; 6. a hiványon jelölt munkálatok a Supis szerint; 7. az adót az egyház fizeti; 8. Stóia az egyházkerület által megállapítva. Álamsegély kérelmeztetik, de az egyház nem garantálja. *Kötelessége:* Az összes 1—8. osztály vezetése az előirt tanítómód szerint, Az istentiszteletet hétköznapiokon és minden vasárnap egyszer délelőtt, máskor délután végezni. Énekkart alakítani és vezetni. A belmisszói munkában való segédkezés. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak állampolgársággal, oklevéllel, vagy tanítói érettségi okmánnyal rendelkező férfi tanítók. Pályázási határidő folyó év augusztus hó második napja. Felszerelt kérvények Sziliczére, posta helyben, a ref. lelkészi hivatal címére küldendők.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Jövendőnk anyagi biztosítása.

III.

A közölt javaslat 1934. évben lett betervezve az Egyetemes Konventhez — sajnos — elkésve ahoz, hogy a II. pontban tárgyalt „önbiztosítás” révén elérhető tőkegyűjtés, helyesebben kiadásmegtakarítás akkor már akár csak részben is megkezdhető lehetett volna. Mert időközben a Főnix biztosítóval kötött tízéves szerződés lejárt ugyan, de a szerződéses viszony nem lett felmondva és így az *előbbeni szerződés értelmében* a szerződés automatikusan megújult újabb tíz évre. Az önbiztosítás kérdése pedig ez újabb biztosítási időszak leteltéig tárgyalalná vált.

A javaslatban foglaltak szerint ugyan ez sem lenne baj, mert hiszen ez az idő is jól felhasználható a kérdés valóra váltásának előkészítésére. És ezt a munkát már most szükségessé és elodázhatatlanná teszi az a körülmény, hogy a jelenleg uralkodó gazdasági válság során most épen a Főnix biztosító került olyan helyzetbe, amely a javaslatlan foglalt elgondolásokat még azokkal szemben is teljes mértékben igazolja, akik az anyagi felelősségvállalás tekintetében a saját anyagi erőnket az ilyen „tőke-erős” intézményekkel szemben elenyésző és számításba sem vehető csekélységnek gondolták.

Es íme most körülbelül ott állunk, hogy az is kérdéses lehet, hogy esetleges kár esetén lesz-e ki felelni és hogy mennyi idő alatt válik lehetővé a felelősség anyagi honorálása?

Az önbiztosítás elkezdésének eltolódásánál azonban nagyobb baj szerintem az, hogy maga a javaslat, tehát annak a többi részében foglalt elgondolás is, csak az 1935. évben került a Konvent elé, amely, — mint már mondtam volt, — bizottság elé utalta a kérdést, amely

bizottság a legjobb esetben megint csak a következő konventi gyűlésen fog referálni a dologról és így az elgondolás valóra váltásának még a lehetősége is beláthatatlan időre elodázódik.

Közten pedig nap mulik nap után és félő, hogy lassan eltelik az az idő, amelyben még gondolhatunk a jövő biztosítására. A helyzet pedig folyton súlyosabbá válik. Epen ez magyarázza meg azt is, hogy miért kellett ezt a dolgot már most a nyilvánosság elébe tárni.

Ha előverszük az 1935. évi konventi gyűlés jegyzőkönyvét és az abban található adatokat összehasonlítjuk a javaslatban hivatkozott 1933. évi adatokkal, látjuk, hogy az egyetemes közalapi pénztár kintlevő járulék követelése 87,177.58 koronáról 92,987.68 koronára, az országos lelkési nyugdíjintézet kintlevő követelése pedig 254,507.65 koronáról 271,960.83 koronára emelkedett már csak egy esztendő alatt. Ezek az adatok pedig az 1934. évi december 31-iki terminusra vonatkoznak — és azóta megint *másfél* esztendő telt el!

Bizony ha ezeket látjuk, eszünkbe jut az egyszeri ember kérdése: minek is van hát pénz ezen a világon, vagy ha már van — miért nincs? Kötelező-e hát a törvényes egyházi főhatóság rendelkezéseinek végrehajtása, a jelen esetben a járulékok befizetése és *befizettetése* és ha igen, hát akkor miért nem folynak be azok?

Jól tudom, hogy propria laus sordet és tudom azt is, hogy a törvénynek engedelmeskedni nem érdem, hanem kötelesség, de hát nem áll rendelkezésemre más adat a saját egyházmegyénk adatain kívül és mégis úgy érzem, hogy meg kell már egyszer valakinek kérdeznie, hogy ha van olyan egyházmegye, amelynek egyházközségei ügyel, bajjal, per és vég-

rehajtás árán is ugyan, de már a most folyó 1936. évre is *sem közalapi, sem nyugdíjintézeti járulékkal egy fillérrel sem tartoznak, mert nem szabad tartozniok, sőt a lelkészeknél kintlevő hátrálék követelés sem haladja meg* — itt is már a folyó évre esedékes járulékot is beszámítva az egy évi nettó járulék kétszeresét: hogyan lehetséges az, hogy az egyetemes egyház járulék-kintlevősége, tehát veszendőbe menő vagyona, a fent hivatkozott hiteles adatok szerint a legegyszerűbb hozzávetéssel számítva is a mai napon 100.000 illetve 300.000 koronára rug ezen a téren? Pedig tudjuk, hogy a mi egyházmegyénkben — a régi osztályozást tekintve — sem I., sem II., de még csak III. osztályu eklézsia sincs egy sem. Mind kongruás, IV. osztályu parókhia és a gyülekezetek lélekszáma 100—600 között mozog (az egy Csapot kivéve, amelynek a lélekszáma azért éri el az ezret, mert a 400 lelket meghaladó, de semmi egyházi terhet nem viselő cigánytelepe kálvinistának vallja magát). A lelkészeink pedig semmivel sincsenek jobb anyagi viszonyok között, sem kevesebb gyermeket nem kell taníttatniok (hála Istennek!), mint a többi egyházmegyék lelkészeinek.

Hát miért nincsenek azok a rendeletek mindenütt végrehajtva és miért nem folynak be a törvényes járulékok? Miért nem vihető az keresztül minden egyházmegyében, amit mi meg tudunk tenni, különösen akkor, amikor ezeknek a rendelkezéseknek a betartásától függ egyházunk fennmaradásának anyagi biztosítéka, a jövőnk! Mert ha lenne arra más mód és lehetőség is, ha lehetséges lenne a kötelezettségek teljesülése alól való mentesülés, nem méltánytalanság és a legmagasabb foku igazságtalanság-e ugyanakkor másoktól a kö-

telességteljesítést megkivánni? Quod uni iustum, alteri aequum.

De hát mindannyian tudjuk, hogy az „idők jele” sürget. Ott olvassuk a konventi jegyzőkönyv 68. lapján, hogy „református egyházunk 1934. évi államsegélye az előző évihez képest 90.000 koronával csökkent.” És sürget a jövőre való gondolás is.

Arról meg szinte szólni sem merek már, mert gondolni sem jó rá, hogy ha ezekkel a régi évtizedes gyakorlat és megszokás folytán akkreditált járulékokkal így áll a dolog, hogy állunk akkor az újabbakkal? És ha azok is elmaradnának, milyen jövő várna az ujonnan alakított intézményeinkre: a teológiára, tanítóképzőre, árvaházakra stb.?

Pedig még mindig ujakra, mindig újabb intézmények létesítésére gondolunk. Mert kell gondolnunk rá, ha élni akarunk. Az a Sörös Béla által elibénk rajzolt perspektiva nemcsak a képzelet által elragadott ábrándozás fantazmagóriája, hanem olyan szükségesség, amelynek valóra kell válnia sorban egymás után egy élni akaró, lélekben és gondolkodásban újjászületett jövő generáció életszükségletekben.

Ahoz pedig, hogy mindazok megvalósulhassanak, az alapvető munkának, a magvetésnek tőlünk kell kiindulnia. És ezen a téren az első munka a meglevő javaink szerbesszámba szedése, az önmagunkkal való lelkiismeretes elszámolás és azután az összegyűjtött értékek okos, gazdaságos és felelősségteljes gyümölcsöztetése.

És ezen a téren már sem halogatásnak, sem kiméletnek, sem különböző szempontok mérlegelésének helye nem lehet.

Kömives Sándor.

A barsi ref. egyházmegye közgyűlése.

A barsi ref. egyházmegye f. évi július 3-án tartotta rendes közgyűlését Léván *Czeglédy Pál* esperes és *Dr. Nagy Béla* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt.

A közgyűlés *Czeglédy Pál* esperes bibliaolvasásával és imádságával kezdődött.

Majd *Dr. Agyagási Sándor* egyházmegyei főjegyző terjesztette elő a részletes esperesi jelentést, mely az egyházmegye egy évi történetén kívül kiterjed az egyetemes ref. egyház korszerű kérdéseire is. Az esperesi jelentés hálával emlékezik meg Kálvin Intitutiójának 400 éves évfordulójáról. 1536. március havában hagyta el a sajtót az élő Isten szuverénitására ezen „Magna chartája.” Ez a könyv rendszerbe foglalta össze az evangélium örök igazságait, hogy hid lehessen a bibliához, az Isten dicsőségéhez. Az egész világ reformátussága

hódol e napokban Genfben a nagy reformátor emlékének. A magyar reformátusoknak is szent kötelessége ez.

Esperesi jelentés megemlékezik továbbá a múlt év őszén Pódebradyban tartott presbiteri világszövetség gyűléséről. A nagy erkölcsi sullyal rendelkező testület felhasználta az alkalmat az itteni református egyház égető kérdéseinek az illetékes fórumok előtt való feltárására. Ez a gyűlés közelebb hozta egymáshoz a köztársaság protestánsait s egyengette az utat a cseh-morvaországi ref. egyházakkal való együttműködésre.

Szervezetlenségünk indította utjára az ugynevezett református összefogást. Ennek célja az, hogy egyháztársadalmunk lépjen ki eddigi passzivitásából s a népünkben levő hatalmas anyagi és erkölcsi erőket állítsa a re-

formátus eszmények szolgálatába.

Megemlékezik az esperesi jelentés az egyetemes ref. egyház legfiatalabb intézményéről, a ref. tanítóképzőről, amely a múlt év szeptember havában nyílt meg Komáromban 40 rendszeres tanulóval. Ezen intézet az eddigi működését tekintve is megérdemli minden ref. magyar szeretetét és áldozatkész támogatását. Sajnálattal említi meg, hogy ezen intézet az államkormány részéről nem talált kellő méltatásra. Az egyházi főhatóságokra hárul a feladat, hogy a ref. tanítóképző intézet elismerésének kérdését az államkormányánál mielőbb elintézzék.

Esperesi jelentés ezután foglalkozik a losonci teológia ügyével, amely a 11-ik évet 70 hallgatóval nyitotta meg. Súrgeti a losonci teológia rendszeres tanszékekkel való kiépítését.

Jelenti, hogy az Egyetemes Tanügyi Bizottság tervezetet dolgozott ki az intézet végleges elhelyezésére, mely szerint a tulterhelt gyülekezetek igénybevételét nem kívánja, azonban a ref. egyház szolgálatában álló minden lelkész és tanító 5 évi részletben fizetendő 1000 Ké hozzájárulásával óhajtja a szükséges fedezet előteremtését biztosítani.

Megemlékezik esperesi jelentés a sérelmeinkről, mint kánonaink szentesítésének halogatása, az 1919/20. évi államsegélyek visszatartása, a kongrua törvény végrehajtásával szenvedett sérelmek és az adócsökkentési segély teljes elsorvasztása.

Kegyelettel emlékezik meg az esperesi jelentés az egyházmegye halottairól. A kúcs Lajos volt nagypasztor, Boldizsár György mohii lelkészekről. Tóth Ferenc kiskoszmályi, Körmendi István tergenyei és Bátky István nagyodi tanítókról.

Majd Szinay Sándor és Dr. Guba János újonnan választott tanácsbírák és Szűnyog János tanító a közgyűlés előtt leteszik a hivatalcs esküt.

Közgyűlés szeretettel köszönti 25 éves rendszeres lelkészi szolgálatuk alkalmával Czeglédy Pál esperest, Szabó S. Zsigmond bajkai- és Szinay Sándor nagyölvédi lelkészeket, továbbá 25 éves tanítói szolgálatuk alkalmával Hadnagy Gyula farnadi tanítót és Vida Róza lévai tanítónőt. Ugyancsak elismeréssel és szeretettel köszönti közgyűlés Bodor Csomor Istvánt, aki 25 éve gondnoka a nagyölvédi egyháznak, Nikus Csomor András, aki 30 éve presbitere a nagyölvédi egyháznak, Hajpál Mátyást, aki Mohiban 35 éve presbitere az egyháznak és Czudor Ferencet, aki Mohiban 31 éve presbiter.

Majd Szinay Sándor számvevő terjesztette elő a számvevőszék jelentését az egyházak és az egyházmegyei, a gyámoldai pénztárak számadásairól.

Rácz Lajos tanító, tanügyi előadó a tanügyi bizottság jelentését terjesztette elő, kimerítő tájékoztatást nyújtva az iskolák anyagi és szellemi állapotáról.

Ezután Pap József egyházmegyei aljegyző terjesztette elő a közalapi-, nyugdíj-, segélyosztó-, belmissziói bizottság jelentését, a kiskoszmályi árvaház 1935. évi működéséről szóló jelentést, a kiskoszmályi árvaházi lelkészi állás szervezéséről szóló jelentést, továbbá Dr. Tóth Sándorné lévai lakosnak a felsőváradi egyház részére tett 1000 Ké alapítványról szóló alapító levelét, melyet a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vett; előterjesztette továbbá a lelkészegyesület és a tanítóegyesület felterjesztéseit.

Konta Károly egyházmegyei pénztárnok különböző segély iránti kérvényeket terjesztett elő, amelyeket a közgyűlés pártolólólag terjesztett fel a felsőbb egyházi hatóságokhoz.

A gazdag tartalmu esperesi jelentés mellett mintegy 48 pontból álló tárgysorozat volt a közgyűlés tárgya.

A közgyűlés a déli órákban Czeglédy Pál esperes imádságával befejeztetett.

Délután bírósági ülés volt.

P. J.

Templomszentelés Bélyben.

Pünköst II. napja szent határvő, új életet jelentő fordulópont a bélyi (Bacska volt társegyháza) kicsiny gyülekezet életében, mert ezen a napon adta át rendeltetésének újonnan épített templomát.

Csodálatos, hogy a mi egyszerűséget szerető, fényt, pompát gondosan kerülő kálvinista népünk is az ilyen alkalmakkor határtalan örömeinek a külső megnyilatkozásokban is tanujelét óhajtja adni.

Ezt mutatta a bélyi templomszentelés is. Bár püspök urunk ezeknek elkerülését egyenesen kívánta a maga nagy egyszerűségében, de az örömeinek, a főpásztorra iránti szeretetnek megnyilatkozását még sem lehetett elhallgattatni, mert akkor a „kövek kiáltottak“ volna. Egy 168 lelket számláló, kicsiny, szegény, de lélekben, hitben annál gazdagabb református gyülekezet évtizedes álma vált ezen a napon valóra. Leányegyházzá alakulni, megépíteni az első bélyi templomot: olyan vágy, olyan szent örökség volt ez, melyet az apák a fiaknak adtak át, hogy az idők javulásával építsék meg akkor is, ha az egyik kezükben az ekaszarvát, a másikban a vakoló kanalat kell is tartani.

Az idők nem javultak. Anyagiakban szegényebbek, de hitben annál gazdagabbak lettünk. Így érthető, hogy 3000 Ké alappal elkezdettük megépíteni a szent Siont 1935. szeptemberében és 1936. pünköst II. napján már megülhette a templomszentelés ünnepét a buzgó gyülekezet. A 3000 kor: olyan volt, mint a hallei, világhírű ár-

vaház hét forintos alaptökeje, vagy az özvegy-asszony olajos korsója. Drága szívek ujra, meg ujra megtöltötték azt.

Elsőnek érkezett az egyetemes konvent 5000 Ké hozzájárulása püspök urunk hathatós közbenjárására. Majd a királyhalmeci járás 7000 Ké adománya. E helyen is illesse köszönet és hála *Kabát Béla* járásfőnököt, de a járási vőbor minden tagjait is. Ez a két nagy összeg és a sok kisebb és nagyobb önkéntes adakozások és a környékbeli falvak természetbeni munkái tették lehetővé azt, hogy 55 000 Ké-ba kerülő szép, kis templomunk felépült és az építés költségeit teljes egészében kifizelhettük.

Az egész bodrogházi kálvinistaság érezte azt a heroikus küzdelmet, melyet ez a kicsiny nép folytatott az Isten házának megépítéséért s ezért sietett olyan nagy számban örömeiben osztozni, az ünnepnek fényét emelni.

Eljött első sorban *Dr. Magda Sándor* püspök ur, hogy személyesen szentelje fel dicsekedésünk szent helyét. Elébe utazott a járási főnök képviselőjében *Zombory Géza* főszolgabíró, egyházmegyei gondnok, ki a járás nevében fogadta. Kerékpárosok díszes csoportja kísérete mellett érkezett főpásztorunk *Dr. Kiss Bálint* egyházkerületi ügyészünk, minden jóért, szépért lelkesedő, anyaszentegyházunk ügyét, jobb jövőjét szíven viselő világi papunk társaságában az első, pünkössti rózsákkal díszített diadalkapuhoz, hol *Hajduk Antal* főjegyző a község, *Hadar Gyula* lelkész az egyház nevében üdvözölte. A gondnok házatól énekelve vonultunk a templomba, melynek bejárata előtt *Adorjány Győző* h. esperes az egyházmegye nevében fogadta a vezetőséget. Püspök alkalmi bibliai rész felolvasása után az „Atya, Fiu, Szentlélek Isten nevében” megnyitotta a templom ajtaját. Könny csillogott minden szemben, mikor először csendült fel az ének és először szállt az imádság hála áldozata a gyülekezet szívéből püspök ur felszentelő imádsága nyomán, áldást kérve e szent helyre, a gyülekezetre, a községre, az egész szenvedő világra.

A templomban *Adorjány Győző* kispap lelkész, h. esperes, a kint rekedt gyülekezetnek *Szaszák Bertalan* nagygéresi s. lelkész hirdette az ígét. Az urvacsoaraosztást *Király Zoltán* csapi lelkésztestvérünk végezte. Az ünnepély lefolyása után a gyülekezet látta magyaros szeretettel vendégül a résztvevőket.

A kis egyházközség által elért szép eredményben nagy része van az egyetemes konvent támogatása mellett Bély község előljárósága megértő támogatásának, élén *Hajduk Antal* főjegyzővel, továbbá *Keresztury József* nemrég elhunyt esperesnek. Előbbinek maga a jelenlevő püspök mondott köszönetet, utóbbi érdemeiről *Hadar Gyula* helybeli lelkész emlékezett meg, rámutatva az örvendetes ünnep ezen egyetlen szomorú mozzanatára, amelyet az örvendező sokaságban

az elköltözött érdemes esperes üresen maradt helye jelképezett.

De legyen mindenért hála az Istennek s köszönet a jószívű embereknek! *Hadar Gyula,*

I R O D A L O M.

Oehler J. Vilmos:

Termékeny hallgatás.

Fordította *Biró Mózes* 1936.

Ennek a könyvnek ebben a formájában keltes célja van. A szerző a célt saját magában találta meg, mikor a már nálunk is eléggé ismeretes csoportmozgalommal szemben talált ellenmondásait igyekszik megvizsgálni és tisztázni; akit tehát „a csoporttal való találkozás megtermékenyített és megmozgatott” és ennek egy predikáció sorozatban kifejezést is adott.

A másik cél a fordítóé, aki szintén személyes élményét igyekszik kivetíteni, de már nem csupán egyéni hatás szempontjából, hanem egy magas cél érdekében való seregyűjtésre. Ez a cél különösen indokoltá teszi érdeklődésünket, mert az Ige hatalma alatt nemcsak lerázhatjuk magunkról a csüggedés zsibbadságát, hanem mint fáklahordozók reménységet kelthetünk az ellankadó szívekben s egyházunk jövőjének biztos fundamentumának alapjait rakhatjuk le iskoláink által.

A könyvet egyébként nem lehet és nem is szabad ismertetni, mert mindenkinek személyesen kell azzal megismerkedni. Annyit azonban mégis tartozunk kijelenteni, hogy a biblia tanulmányozására éppen a napjaink követelményeinek megfelelően az idők parancsát követve egyike a legalkalmasabb könyveknek.

Nagyban hozzásegít a még mindig csak nagy általánosságok között mozgó igehirdetésünkben a határozott, szabatos kérdéseknek az Ige tükrében való szemléltetésére. Ösztönző hatása nemcsak a lekipasztort segíti az elmélyülésben, de igehirdetésünkben felhasználva, a legszűkebb szellemi körben mozgó hívekre is eszméltető hatása lesz. Már pedig a mi egyházunk életének megújulása Isten különös kegyelme után csak a magára eszmélt és Isten hatalmát, jószágát elevenen szemlélő s lelkében a hit nagy tényeivel foglalkozó gyülekezetektől remélhető. Öszinte jó akarral ajánljuk olvasóink figyelmébe. *(My)*

H I R E K:

— **Jer és lásd meg!** A kárpátaljai kerületben a szokásos nyári konferencia ezúttal Nagyszőlősen lesz augusztus 15—16-án, szombaton és vasárnapon. A konferenciára elsősorban a lelkészeket, tanítókat, a vasárnapi iskola, leány és ifjúsági körök vezetőit, vagy tagjait hívjuk és vár-

juk. Jó volna, ha minden kör legalább egy taggal képviseltetné magát, aki röviden beszámolna a telen végzett munkájukról.

Minden résztvevő 10 korona jelentkezési díjat tartozik fizetni, amelynek fejében e két napon elszállásolást és ellátást nyer. (Aki csak egy napra jönne, az 5 koronát fizet.) Aki sem elszállásolást, sem ellátást nem igényel, az a jelentkezés és díj-fizetés alól fel van mentve. A *jelentkezés határideje augusztus 10.* Ezután jelentkezéseket csak abban az esetben fogadunk el, ha még volna üres szállás. A jelentkezéseket a nagyszőlősi (Sevluš) lelkesízi hivatalhoz kell beküldeni.

A konferencia második napja árvanap lesz, amikor is jó idő esetén kinn az árvaházban a szabadban tartjuk meg istentiszteletünket és gyűlésünket. Erre külön is meghívjuk a környék lakosságát. Sokan vannak, akik szívükben hordozzák árvaházunk sorsát, akik hűségesen támogatják is, de még nem volt eddig alkalmuk, hogy meglát-hassák azt. Isten most módot akar nyújtani mindenkinék erre s mi az Igével üzenünk testvéreinknek: „Jer és lásd meg!” Nagyszerű alkalom lesz ez az árvanap arra is, hogy bevigyük ajándékainkat az árvaháznak.

— **Halálozások.** Mérheterlen gyász érte *Mesko Dezső* nagyidai lelkipásztor és családját *György* fiok váratlanul elhunytával. A jeles készségtől theologus ifju nagy szorgalommal és ambícióval készült colloquiumai után társaival nemes versenyben az alapvizsgára; szülei, testvérei pedig ez alatt boldogan várták haza a kolozsvári theológiáról a rég nem látott ifjut. Hélyette jun. 28-án a lesújtó hirt hozta a táviró, hogy tifuszban meghalt. A nehéz közlekedési viszonyok miatt hozzátartozói oda sem állhattak fiok ravatala mellé. Kedves, szerény modora rokonszenvenné tette az emberek előtt; szorgalma, készsége, rajzolósi ügyessége, festői talentuma nehéz magyar életünk s egyházunk egyik biztató ígérétévé tette. Atyja tervezése után ő készítette el az abaujtonnai egyházmegye pontos térképét, mely az 1934. évi budapesti református kiállításon egyedülálló s eredeti volta miatt általános érdeklődést keltett. Jogosan állunk mi is gyászolói sorába. Szeretteinek adjon erőt a gyász fájdalomnak elviselésére a kegyelmes Isten, neki pedig, aki tudta, hogy az ő megváltója él — boldog feltámadást Jézusa kebelén!

— Igaz és őszinte részvétellel osztozunk *Szabó Béla* huszti lelkésztestvérünk gyászában is, aki rövid betegeskedés után kis fiacskáját veszítette el. Isten vigasztaló lelke kötözze be a sérelmes sziveket!

— **Anyáknapja Balogon.** Megható ünnepély keretében hódolt a balogi ref. egyház június hó 28-án az édesanyjai szeretet nagysága és mélysége előtt. Délután 3 órakor, ragyogó júniusi napfényben a gyülekezet kicsinye és nagyja sereglett össze a templom előtti téren, hogy az élet küzdelmes forгатában és rohanó útján megálljon egy

rövid órára s leboruljon lélekben az édesanya szeretete előtt... Künn a szabadban, Istenünk legfelségesebb templomában, istentisztelettel kezdődött az ünnepély. A gyülekezeti ének után a lelkész imádsága és ünnepi beszéde következett, majd az iskola's gyermekek szavalatai, összhangzatos éneke és alkalmi szindarabja tette változatos és kedvessé az ünnepélyt. Az egyszerű keretek között, szinpad nélkül, a mező bársonyos pázsitján, a teret körülvevő gesztenyefák árnyékos lombjai alatt előadott kis szindarab, amelynek párbeszédeit hol halk mosoly, hol pedig csöndesen alácsorduló könnyek kísérték, — ugyszintén a kedvesen, üdén csengő gyermeki hangok, valamint a közvetlenül elmondott versek, amelyeknek minden szava az anyai szeretet énekét zengte, — felejthetetlen emléket hagytak a hallgatók szívében... Amikor fölcsendült az ének: „Mindenható leborulva Tisztelettel előtted“... s amikor buzgó könyörgésben kitárult a lelkünk az Ur előtt, — úgy éreztük, mintha énekünk a madarak dalával és imádságunk a szabad szellővel s a mezők tiszta illatával szállana egyenesen a mindenható Isten örök trónusa elé. Abban az órában talán közelebb volt lelkünk Istenhez, abban az órában talán Ő is közelebb volt az Ő szegény, bűnös, földi gyermekeihez!... Így hódolt egy júniusi vasárnapon, egy küzdő, reménykedő és bizó gyülekezet az élő édesanyák soha el nem muló szeretete előtt és a halott édesanyák soha meg nem homályosuló emléke előtt... Így próbálták halás gyermeki szívek megköszönni az édesanyáknak azt a mondhatatlan és csodálatos önfeláldozást, amire csak ők képesek, azt a sok-sok drága ajándékot, amit mi gyermekek, Isten után az édesanyáknak köszönhetünk... Így találkozott és így ölekezett össze élő és halott édesanyák emléke és szeretete ennek a küzdelmes, megpróbáltatásos életnek egy sugaras nyári vasárnap délutánján, emlékező és nem felejtő gyermeki szívekben... Legyen áldott Isten szent neve, aki adta nekünk ezt a boldog órát!... A kített perselyekbe 580 korona önkéntes adomány gyűlt össze, amelyet iskolai célokra fordít az egyház. Illesse köszönet az adkozó lelkek szép megnyilvánulását, akik tudnak adni jószívvel abból, amit Isten nekik adott!

— **Az erdélyi református egyházkerület** az állásáról lemondott *Dr. Makrai Sándor* püspök helyébe egyhangu választással *Vásárhelyi János* kolozsvári lelkészt, egyházkerületi főjegyzőt, a jeles író-t választotta meg. Erdélyben mindig fokozott jelentősége volt a református püspöki székeknek. A változott viszonyok következtében ez a jelentőség sokszorosan megnövekedett. *Vásárhelyi Jánosban* tetterős, lángoló hitű, a helyzettel teljesen tisztában levő férfiú nyert elhívást a vezéri székre. Isten adjon neki erőt az anyaszentegyház ügyeinek hűséges és eredményes szolgálatára. Utódja a főjegyzői székekben, szintén egyhangu megállapodással *Dr. Tavaszy Sándor* a kolozsvári

neol. akadémia tanára lesz. Mindkettőjüket szeretettel köszöntjük.

— **Az ucca-gyerekek missziója.** Nagyjelentőségű munkát folytat már két esztendeje a debreceni K. I. E. az ucca-gyermek megmentése érdekében. Eddigi tapasztalataik alapján ma már tervszerű átgondolással megszervezett Napközi Ucca-gyermek Otthont tartanak fenn. Emellett még Tanyai Nevelő Intézet felállításáról is gondoskodtak. Aki csak valamennyire is ismeri az uccagyermek lelkivilágát és társadalmi viszonyait, az a legnagyobb elismeréssel gondolhat azokra a lelkes ifjakra, akik vállalták ezt a nehéz, türelmes mentőmunkát.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszánineni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

490/1936. sz. Nagykapos, 1936. július 1.

Valamennyi kebelbeli esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratislavai országos hivatal 1936 június 26-án 211.374/6—1936 sz. átiratában az itteni hivatalon keresztül felhívja mindazokat a lelkészeket, akik kongrua kiegészítésben, illetve nyugdíjban részesülnek, hogy ha elő akarnak jegyezni az államvédelmi kölcsönre, előjegyzésüket legkésőbb 1936. július 11-ig küldjék be a bratislavai országos hivatal 9. sz. számosztályának.

Előjegyezhető $4\frac{1}{2}\%$ -os nemzetvédelmi kölcsön. Az előjegyzett összeget az előjegyző kívánására kongruájából 1, 10, vagy 20 részletben vonja le az országos hivatal 1936 augusztus 1-től kezdődőleg. A 20 részletet csak azok vehetik igénybe, akiknek az előjegyzett összeg 10 részletben való levonása nehézségeket okozna. Előjegyezni a kölcsönre több részlet-levonásra nem lehet. Elő lehet jegyezni 500 Kč-ra, vagy ennek a többszörösére.

A levonásokat az országos hivatal a következőképpen eszközöli:

500 Kč	előjegyzés 10 rész.	hav.	48 50 Kč.	
1000 Kč	"	"	97 — Kč.	
5000 Kč	"	"	485 — Kč.	
500 Kč	"	20	"	24 25 Kč.
1000 Kč	"	"	"	48 50 Kč.
5000 Kč	"	"	"	242 50 Kč. stb.

Az adóslevelek csak az előjegyzés kifizetése után küldetnek meg.

A jelentkezési iven feltüntetendő:

- 1.) az előjegyző neve és címe,
- 2.) az előjegyzett összeg,
- 3.) havi részlet megjelölése,
- 4.) az adóslevél megosztása,
- 5.) az előjegyző sajátkezű aláírása.

Pld: X. Y. ref. lelkész Z-ből előjegyzek 2000 Kč államvédelmi kölcsönt, amely összeg 10

részletben vonandó le a kongruából és pedig 2 adóslevélen á 500 Kč-t és 1 adóslevélen á 1000 Kč-t.

Kérem azokat a lelkészeket, akik az államvédelmi kölcsönre előjegyeznek, hogy előjegyzésüket a fentjelölt címre, — az idő rövidsége miatt, — közvetlenül küldjék meg.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

483/1936. sz.

Nagykapos, 1936. július 1.

Valamennyi kebelbeli esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa 1936 június 20-iki 57586/36-1-1 sz. átiratában, — hivatkozással az iskola és nemzetművelődésügyi minisztériumnak 1935 ápr. 25-iki 51514/35-1-2 sz. rendelkezésére, — meghagyja, hogy azon községi iskolai alapbetét — készpénz, amely még nem váltatott be állampapírra, a 142/1936. sz. kormányrendelet értelmében a nemzetvédelmi kölcsön jegyzésére fordítandó.

Ugyszintén kéri a felekezeti iskolai alapoknak a jelzett célra való fordítását.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

475/1936. sz.

Nagykapos, 1936. július 1.

Valamennyi kebelbeli esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa 1936 június 22-iki 55 174/36-1/3 sz. átiratában a következő tartalmu 1/47/1936 sz. körlevelet intézte az itteni hivatalhoz:

„Az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium 1936 máj. 29-én 66202/36/1-2 sz. végzésében jelentette, hogy azon kisegítő tanítók részére, akiknek tanítói érettségijük nincs, az 1936/37-ik isk. tanévben is engedélyezi az államsegély kiutalását a következő bizonylatok alapján:

1.) Beterjesztendő írásbeli nyilatkozat arról, hogy az illetékes iskolaszéknek nem sikerült kvalifikált tanerőt választani.

Megjegyzem, hogy ezen írásbeli nyilatkozat külön mellékletként csatolandó a szükséges bizonylatokkal együtt, amelyeket az iskolaszéki elnök aláírásával és pecséttel is ellát.

2.) A megválasztott kisegítő tanító középiskolai érettségi bizonyítvánnyal igazolja, hogy megfelel a tanítókat érintő kinevezési előírásoknak.

3.) Bizonylat arról, hogy nincs más foglalkozása.

Minden más esetben az államsegély csak az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium engedélyével utalható ki.

A fenti körlevelet tudomásulvétel és mihez tartás céljából közlöm.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

PÁLYÁZATOK.

*A beregújfalui (Nové Seló) református egyház presbitériuma, mint iskolaszék, pályázatot hirdet a magyar tanítási nyelvű, 3 rendszeresített állással bíró, de jelenleg csak két tanerővel működő iskolájánál nyugdíjazás folyán megüresedett 1. sz. orgonista-kántorsággal egybekötött tanítói állásra. Javadalom: I. Tiszlán tanítói fizetés készpénzben 2.925 čk. 50 fill. évente. II. El nem választható kántortanítói javadalom: 1 lakás és kert, melléképületekkel. 2. 8 kat. hold 776 öl szántó-föld. 3. 1 kat. hold 933 öl rét. 4. 549 öl szőlő, 1/2 részben tanítói, 1/2 részben kántori. Állami kiegészítés alá az állás javadalma 4.910 čk. 50 fillérre van értékelve. III. Igazgatói teendők végzéseért évente 500 čkorona. IV. tiszlán kántori javadalom: 1. Készpénz évente 300 čk., amelyért tartozik a helybeli állami magyar és kisebbségi iskolákban járó tanulókat heti két órában egyházi énekre tanítani. 2. 8 q. tiszta rozstált buza. 3. 6 méteről I. osztályu tűzifa beszállítva. 4. Temetési stóla. V. Államsegély. Kötelessége: 1. Egy, legfeljebb két vegyes osztály vezetése, (jelenleg a ref. iskolában az I—III. évfolyamok vannak beiskolázva). 2. Igazgatói teendők ellátása. 3. Templomi éneklés vezetése orgonával s temetéseken való énekeztetés. 4. Férfi és vegyes énekkar vezetése. 5. Egyháztársadalmi munkában való segédkezés. 6. A már érintett énektanítás az állami iskolákban, heti két órában. Általában az állami és egyházi törvények által kijelölt munkatereken való buzgó munkálkodás. Kellően felszerelt, (a pályázónak eddigi egyházas viselkedéséről s működéséről az illetékes lelkészi hivatal bizonyítványát sem nélkülöző) pályázati kérvények 1936 aug. hó 2. napjáig „Ref. Lelkészi Hivatal” *Ujfalú—Nové Seló, p. p. Bereh—Bereg, okr. Berehová—Beregszász, P. K. R.* címre küldendők. (Megjegyzés. Megválasztott tanító, amennyiben hajlama van külön díjazott munkák végzésére, mint községi könyvtár vezetője s mint hitelszövetkezeti ügyvezető még további 150—160 čk. havi mellékeresethez juthat.)*

A farkasdi (okr. Šafa, šk. inšp. Galanta) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet nyolc osztályu, magyar tannyelvű népiskolájánál a VII. sz. véglegesített, lemondás folytán megüresedett tanítói állásra. Javadalom: az egyház pénztárából évi 1200 čk., 360 čk. laktér, 20 čk. kertilletmény.

Államsegély kérelmezve lesz. A megválasztandó tanító kötelessége lesz a presbitérium által kijelölt osztály vezetése, egyháztársadalmi munkában segédkezés, szükség esetén kartársainak, a kántortanítónak és a lelkésznek helyettesítése. Pályázhatnak kellő képesítéssel és csehszlovák állampolgársággal bíró ref. vallásu tanerők. Pályázati határidő 1936 július 31. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. A bratislavai isk. referátus 86400/1—1929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz *Farkašd, okr. Šafa*, küldendők.

*A sajiórecskei ref. leányegyház előkönyörgőkántortanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: 2 szobás jó lakás mellékhelyiségekkel 620° öl belsőségen, 11 kat. hold I. o. szántó és rét, adóját a tanító fizeti, 393 čk. munkaváltság, 640 lit. buza, 1152 lit. rozs, 640 lit. zab, termények q.-ra átszámítva, 22 m³ fa, törvényes stóla, melyek felértékelése 3264 čk., ezenfelül az államsegély, melyért az egyház nem kezeskedik. Kötelessége: I—VIII. évfolyamu osztatlan iskola vezetése irodai teendőkkel, előkönyörgőkántori szolgálat, a lelkészi szolgálaton kívüli minden szokott alkalommal kórus vezetés és a belmissziói munkában hűséges segédkezés. Pályázhatnak képesített ref. vallásu férfi tanítók a törvény előírása szerint, július 21-iki határnappal, személyesen saját terhőkre. Ref. lelkészi hivatal *Štrkovec—Kövecses*.*

*A szürnyegi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet az előkönyörgőkántortanítói állásra. Javadalom: Tanítói: 1.) Jó lakás, melléképületekkel. 2.) 6 köből 3 1/2 véka rozs. 3.) 3 öl kemény tűzifa beszállítva. Előkönyörgőkántori: 1.) 1388° öl szántó-föld, 2 kat. 228° öl rét, melyeknek adóját az egyház fizeti, munkáját az egyház végzi. 4.) 2 véka kendermag elvetése. 5.) 2 drb. szarvasmarha és két drb. sertés-legelő. Stóla egyházkerületi szabályrendelet szerint. Törvényes államsegély. Supis értéke 1385 čk. Kötelesség: osztatlan nyolc osztályu iskola tanítása vallásoktatással. Kántori s előkönyörgői teendők végzése. Énekkar vezetése. Pályázhatnak ref. vallásu, csehszlovák állampolgár férfi tanítók. Pályázati határidő 1936 augusztus 1. Tanítási és istentiszteleti nyelv magyar. Pályázati kérvények „Ref. Lelkészi Hivatal” *Jastreš p. p. Ujlak pri Trebišove* címre küldendők.*

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátlépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.
Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošti a telegrafov v Košiciach č. 73581, IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KŐMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkész hivat. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg: s reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Északi országokban.

I. Csak egy kézszorításra Németországban.

Egy év alatt úgy megnehezedett a külföldre utazás, hogy ha az ember előre tudta volna minden kellemetlenségét, akkor talán még a lelki áldás és a sok-szép-látás reménye sem birt volna messze utra elindítani sokakat 1936-ban. Hogy láthassunk valamit e nehézségekből, ime egy példa: Németország 60%-os vonatkedvezményt ad annak, aki egy hétig ottan tartózkodik, de nem enged bevinni 20 márkánál több készpénzt. Az átutazók pedig a kilépésnél legfeljebb 10 márkát vihetnek magukkal még akkor is, ha visszafelé is Hitler országán át óhajtják megtenni az utat. Középeurópában annyira komplikált a pénzvívés, a pénzhozás kérdése, a valutavédelem, hogy külön előtanulmányt tanácsos végezni, ha nagyobb kellemetlenségek nélkül óhajt utazni az ember. Mert kisebb kellemetlenség érne fogja ugysis elég.

Ilyen tapasztalatok után futott be velünk a vonat Berlinbe. Hitler „III. birodalma” tényleg dolgozik s a régi német rend és pontosság újból mindenben meglátszik. A forgalom s az élet üteme nagy, de a gazdasági élet világhátrahagyását itt sem lehet lemosni az arcokról, az utcáról, a külvárosokról...

Minket persze a lélek élete érdekelt a Hitler birodalmában. Az Isten országának ügye. A templom, az istentisztelet, a Krisztussal való összeköttetés mindennapi valósága. Annyi tény, hogy a személyes lelki élet elnyomásáról nem lehet beszélni a nemzeti szocialista Németországban. A élő lelki élet s annak formái a régié, ha ugyan halkabb is a szava és kevesebb is rajta az a máskor annyira megcsodált kifelé való bizonyágtézés. Azonban egy az tény, tudniillik, hogy valami láthatatlan kéz

nyomása, valami láthatatlan ellenőrzéstől való félelem mindenütt ott van a lelkeken s a lelki munkán. Ezt nem ismerik el a mi kedves német testvéreink és pedig részint azért, mert nem merik elismerni, részint pedig azért is, mert fájna szívüknek az elismerés. A lelki sikot nézve mintha a nagy várás szemével nézének az emberre s nagyon örülnek annak, ha Isten ügyének győzelmeiről hallanak más országokkal kapcsolatban. Valahogy mintha most Németországból nem lehetne magunkkal vinni két drága kincset, amelyek az előtt minden ottani utazás végén utitársul szegődtek az emberhez. Az egyik talán így irható körül: „a belmissziós optimizmus”. A harcoló, hősies hit volt az, amelyik a városi utcai evangélicizációtól, a sok fajta és mindenféle népet elérő bibliakörökön át a vallásos könyvek kereskedéséig hirdette az üres templomok mellett az Életet, a Krisztus-ádat, a Lélek-növelte Életet. Mindez meg van ma is, csak hiányzik belőle az ugynevezett „belmissziós optimizmus”. Vagy talán nem szabad ezt észrevétetni — kifelé?

A másik elmaradó utitárs a külmisszió nagy csodája. Aki Németországban kapcsolatot keresett a hívő körökkel, lelkészekkel és egyháztalálkozókkal, nem kerülhette ki azt a hatást, amely a beszélgetés és a lelkiélet kapcsán felé ömlött a pogánymisszióval kapcsolatban. Német alaposággal, szerény, de határozott propagandával, sok imádsággal s az Ur ügye és a pogányok ügye iránti annyiszor megcsodált szeretettel vezették, vitték előre az Isten áldotta külmissziót. Aki ezt megnézte, aki látta a külmisszióról beszélő német testvér szemének csillogását, azt magával ragadta a tűz, a

lelkesedés, az imádság, a küldetés megszentelt boldogsága: Menjetek el e széles világra...

Igen, ma is megvan a németek sok águ, sok kört felmutató, sok pénzt összehozó, sok pogányig eljutó külmissziója. Csak mintha sápadtabb lenne az arca és mintha néha itten is sirna „Sion leánya”.

Nem lehetne elképzelni, vagy csak feltenni is azt, hogy teljesen hatás nélkül maradjon az, hogy református, evangélikus papok vannak börtönben, persze nem azért, mintha valami bűnük volna az állam, vagy a társadalom ellen, hanem mert védni merték az ősi hitet, az egyház szabadságát, az Isten szuverén jogait. Istennek inkább engedtek, hogyan az embereknek. Ezért öröködik alázatos szenvedésük s még az álmuk fölött is a porkoláb... A „Hitler ifjak” nem érnek rá bibliakörbe járni, Krisztusra nézni, az új generációt lassan új szellem, új világnézet öleli magához és a modern pagánizmus koronázati ünnepélyéről lelki ruha nélkül érkezik haza a fiatalság, a holnap harcosai, a holnapután vezérei.

A német külmisszió ma: gyarmatok nyérése és a belmisszió: a nemzeti szocializmus. Ez ma a kurzus. Ez a divat. Ez akar lenni a

minden. És érthető, hogy az ilyen égbolt alatt mesterséges a napfény és emberek a csillagok.

De azért nem kevesbültek meg az imák.

Az Isten népe is csak csendesebb lett s nem kevesebb. Mintha Isten a várakozás idejét küldte volna a hithősöknek erre a népére. S a németek tudnak várni is. Most tudnak imádkozni. A várakozás és az imádkozás karofogva járnak a hívő ember életében, mert tudja, hogy Isten Ur minden felett.

De ez egyuttal igen gyengítette a német protestantizmus átütő erejét. Eddig mindehütt számítottak velük. Németül tolmácsolták az előadásokat a nagy konferenciákon s az angol mellett egyenrangú nyelv volt „a Luther népének nyelve”. Ma pedig egyrészt olyan általános az angol fölény és a nemzeti szocialista Németország elleni ellenszenv, másrészt olyan kis számú résztvevőt enged ki Hitler kormánya, hogy a német protestánsok sulya, hatása talán még a magyar delegáció kis csoportja mögé is szorul. Valahogy nem találjuk a háboru előtti és közvetlen utáni német protestantizmus nagyságát, hatását. Ezzel a fájó érzéssel hajóztunk tovább Svédországba.

Berlin, 1936. jul. 4.

Galambos Zoltán.

Adalék az 1919—20. évi kongruához.

Közli: *Dr. Kiss Bálint.*

Egy ref. lelkész 1931. jan. 20-án kérelmezte az iskolaügyi minisztériumnál a 1919—20. évi kongruájának kiutalását. A minisztérium a pozsonyi referátusra bizta az elintézést. A kérelemben a lelkész előadta, hogy mint hitoktató lelkész 1920. okt. 30-án a tanfelügyelőnél, majd mint lelkész 1921. jan. 20-án a főszolgabirónál és 1921. jun. 21-én a zsupánnál letette a fogadalmat. A referátus elutasította a kérelmet, mert a tanfelügyelőnél letett fogadalom *jellege*, a főszolgabirónál és zsupánnál tett fogadalmak a *letétel időpontja* miatt nem alapozzák meg az 1919—20. évi kongruához való igényét a 64/1918. t. c. 2. §-a szerint. De sem a jellegre nézve, sem az időpontot illetőleg nem adott semmi magyarázatot, vagy megokolást. A lelkész panasszal élt a legfelsőbb közigazgatási bíróságnál, kifogásolván a megokolás és kifejtés hiányát s magyarázatot fűzött a hivatkozott törvénytörvényhez. A legfelsőbb közigazgatási bíróság 12672/34. sz. határozatával megsemmisítette a megtámadott határozatot az eljárás fogyatékosága miatt azon az alapon, mert a panaszlott referátus csak a panaszra adott válaszában foglalkozott az 1920. okt. 30-án letett fogadalom jellegével, mondván, hogy azt a lelkész mint hitoktató tette és nem mint egy rendszeresített lelkészi állásra megválasztott és ott működő lelkész,

már pedig kongrua csakis a rendszeresített lelkészi állásban működő lelkésznek jár. Hitoktató lehet nem lelkész is.

A panasz megtámadta a határozatot azért is, mert az a fogadalom letételének időpontját — 1921. év — kifogásolta a hivatkozott törvényhely szerint és az időpont miatt nem tartotta jogszerző ténynek az 1919—20. évi kongrua megszerzéséhez és rámutatott, hogy a törvényhely szövege nem ad alapot az elutasításra elkészttség okából. Mert az idézett törvényhely így szól: „Az állami, önkormányzati és egyházi méltóságok hivatalnokai és alkalmazottai a volt magyar királyságnak egyelőre meghagyatnak hivatalaikban eddigi élvezményeikkel, ha leteszik a csehszlovák köztársaságnak az engedelmisségi fogadalmat és ha a kormány meghatalmazottja elismeri, hogy feladataikat teljesíteni alkalmasak.” Hivatkozott a panasz arra, hogy a nevezett törvényben és törvénytörvényben sincs megállapítva a fogadalom letételének időpontja, sem az a szerv, amelynél a fogadalom leteendő, sem az, hogy felhívásra, vagy felhívás nélkül kell letenni a fogadalmat és mert a lelkészek s így a panaszos lelkész is az első hivatalos helyről jött felhívásra késedelem nélkül letette a fogadalmat, amely első hely a zsupáni hivatal volt — a fogadalomnak nem 1919-, vagy 1920-ban,

hanem később letétele nem fosztja meg a lelkészt a kongruához való igényétől, épp azért is, mert a törvény, vagy kormányrendelet nem intézkedett a fogadalomnak mikor és kinél letétele dolgában és mert az első felhívásra letette a fogadalmat az arra őt felhívó állami közegnél s így későbbi időpontban letétele a fogadalomnak ex tunc hat, vagyis visszamenőleg, annál is inkább, mert az államfordulat előtt betöltött lelkészi hivatalát folytatólagosan viselte az 1919., 1920. éveket is a fogadalomnak letétele napjáig is, vagyis semmi féle állami közeg nem mozdította őt el hivatalából és a fogadalomra való felhívása is azt jelentette, hogy az állami meghatalmazott alkalmasnak találta őt hivatala betöltésére.

Itt következik a legfelsőbb közigazgatási bíróságnak a lelkészekre szomorú okfejtése. Idézve a már idézett törvényszakaszt, így folytatja: „E szövegből adódik, hogy az egyházi tisztviselő jogilag csak akkor tarthatta meg igényét eddigi illetményeire, ha teljesítette a fogadalom letételének feltételét és ha a kormány megbízottrak nem volt kifogása az illető ellen, hogy megmaradjon hivatalában. Az illetmények kifizetése első sorban tehát a mondott fogadalom letételétől volt függő. Ha pedig ez a feltétel nem teljesült, az idézett törvény kiadása után nem volt meg az igény ezekre az illetményekre és pedig akkor se, ha az illető egyházi tisztviselő továbbra is megmaradt egyházi tisztben és hivatalos működést fejtett ki. (Hasonlítsd össze e bíróság 4409/25. és 7430/28. sz. határozatait az állami hivatalnokokat illetőleg). Csak a fogadalom letételével szerezte meg azt az igényt, hogy kifizettessenek neki eddigi illetményei. Ha a legfelsőbb közigazgatási bíróság fenti számú határozataiban kimondotta, hogy a csehszlovák állam nem lépett ipso facto, mint utód, a volt magyar államnak hivatalnokai szolgálati viszonyaiból folyó jogi kötelezettségeibe, hanem e kötelezettségekbe csak ott jutott bele, ahol ezt állami belszabályozás kifejezetten megalapozta, ugyanezt az álláspontot kell elfoglalnia akkor, ha lelkészek közszolgálati viszonyáról és az állampénztárra ebből folyó igényeiről van szó. Ha most már a 11/1918. sz. törvény kiadása után, amely a volt magyar állam pragmatikáját is átvette — új állami belső szabályozás azt rendeli, hogy csupán az engedelmisségi fogadalom letételével szerzi meg a közszolgálatban álló lelkész az igényt addigi élvezményeinek kifizetéséhez, ezzel világosan kifejezte azt, hogy pro futuro — a jövőre nézve — ez a kifizetés függővé tétetik a hűségfogadalom letételétől és amennyiben ez meg nem történt, nem is jött létre az igény azon élvezmények kifizetéséhez. Csupán a csehszlovák köztársaság mellett épen a fogadalommal történő megnyilatkozással alapíthatta meg igényét a lel-

kész a csehszlovák állampénztárral szemben az addigi, a magyar állam törvényeivel megállapított illetményeihez és pedig a jövőre nézve, mert az államfenségiség jellegében rejlik az, hogy nem ismer el élvezményt az állami pénztárból annak, aki nem jelentkezett mellé. Az egyházi tisztviselő ezért a 64/1918. sz. törvény kiadása után azon időig, amikor letette az engedelmisségi fogadalmat, nem birt igényrel a csehszlovák állammal szemben a kongruális illetményekre és a fogadalom letételével ily igényt csak a jövőre szerzett, de semmikép visszamenőleg. Ebből azonban világos az adott esetre, amikor is a panaszos az 1919—20. évekre szorgalmazza kongruailletményeinek kiutalását, hogy az 1921-ben letett fogadalmak nem fogadhatók el az 1919—20. évekre, mert az elmúlt időkre nem állapíthaták meg a lelkész igényét. Ezért e tekintetben a panasz, amely abból indul ki, hogy a törvény nem állapítja meg, meddig kell letenni a fogadalmat és hogy az bármikor letehető volt és hogy csakis hivatalos felhívásra — alaptalan. Ha azt véli a panasz, hogy a fogadalom teljesítése ex tunc hat, ez a felfogás a fentiekben megcáfoltatott.”

Semmikép nem megnyugtató és nem meggyőző ez a megokolás: mert ha a törvény nem tűz ki időpontot a fogadalom letételére, nem eshetik senki késedelembe mindaddig, amíg hivatalos felhívást nem kapott annak letételére. És ha a lelkészi szolgálatát az államfordulat után is ellátó lelkészt a kormány meghatalmazott utólag felhívta a letételre és meghagyta szolgálatában, a külön kikötéseket nem tevő törvény szerint nem helytálló a legfelsőbb bíróság jogi érvelése, mert hiszen az állami hivatalnokok is kapták élvezményeiket továbbra is a fogadalom letétele előtt is és azok se úgy tették le a fogadalmat, hogy egyenként jelentkeztek, hanem mikor őket arra felhívták. Ez a felhívás a ref. lelkészeket illetőleg azonban csak 1921-ben történt meg, de nem az ő mulasztásukból. És hogy ezt így értelmezték abban az időben illetékes helyeken, mutatja az, hogy a költségvetésbe bevételként a ref. lelkészek kongruailletménye teljes mérvben az 1919. és 1920. évekre is, pedig akkor nyilvánvaló volt, hogy a ref. lelkészek még nem tettek fogadalmat. Mert nem is volt meghatározva: kinek a kezébe tegyék.

Azonban a legfelsőbb közigazgatási bíróság tagjai jogtudó és birói lelkiismeretű emberek s így adott esetekben a rendes polgári bíróságokhoz perrel fordulni ezen illetményekért nem kecsegtet kilátással. Ezért ezt a birói felfogást látva, egyedüli helyes utnak a látszik, ha a konventi elnökség veszi a kezébe az ügyet és személyes tárgyalás útján rendezi az 1919—20. évi kongrua dolgát. Lehetetlen, hogy jobb belátásra ne találjanak illetékes helyeken.

mondanivalóért. Az életnek alkalmai, bármennyire sokszorozódjanak is, hamarabb elfogynak, mint az örökkévalóságot besugárzó világosság. Lehetetlen nem érezni minden egyes beszéd után, hogy az azokat szólón Isten Szentlelke nyugoszik.

Akin Isten Lelke nyugoszik, aki Isten mindenekre elégséges kegyelmével dicsekedhetik: annak *nincs kételye*, nincs bizonytalansága még a megpróbáltatások idejében sem. Kételyt, bizonytalanságot nem is találunk sehol e beszédekben. A legrejtettebb tiokoknál, a legkinzőbb problémáknál is, a minden tudásnál és ismeretnél erősebb hitből származó meggyőződéssel találkozunk. Azal a hittel, amely mindig meg tudta győzni a világot. A kételyek között hánykódó, bizonytalanságban gyötrődő lelkeknek pedig mindig éppen erre a bizonyosságot nyújtó bizonyoságtévesre van szüksége. Ha ezt nem nyújtja az igehirdető, semmit sem nyújtott.

A beszédek tartalmához mért azok *stílusa* is. Egyéni, melynek megvannak az ismertető vonásai. Emelkedett, tömör, világos. Teljes figyelmet kíván, de sem homályosság, sem értelmellenség nem akaszt meg sehol. Igehirdetés lévén minden beszéd, profán, bántó kifejezésektől, szavaktól mentes. Méltóságteljes formában jelenik meg.

Mindezek csak kiemelkedőbb jellemvonásai a kötetben megjelent beszédeknek, melyeket még tovább lehetne folytatni és részletezni. Manapság, amikor az igehirdetés mindinkább súlyed, komolysága veszedelemben forog, mert egyéni kedvtelések felelőtlen játékává, nem egyszer hivatlan és készületlen egyének dicsőségkereső eszközévé válik, nagy megnyugvás ilyen beszédekkel találkozni. Egy darab megtestesült tiltakozás ez a kötet mindazokkal szemben, akik vétkesek az igehirdetés súlyedésében és súlyesztésében. Nagyon alkalmas arra, hogy elriassza a hivatlanokat, kik felkötözött sarukkal rontanak arra a szent helyre, hol saruk nélkül nincs semmi keresnivalójuk. Viszont a kereső lelkeknek biztos utmutatója, megerősítője, megbátorítója, meggazdagítója lehet. Hiszünk, hogy misszióját minden vonatkozásban be is fogja tölteni.

Dr. Módis László.

H I R E K:

— **Pótszavazás.** A tiszáninneri egyházkerületben lefolyt szavazás eredményeként megválasztott kerületi világi tanácsbíróvá *Bodor Gábor* varanói földbirtokos 89 szavazattal, a Boros Zoltán 39 szavazatával szemben. Zsinati világi rendes tag lett *Dr. Batta Pál* feledi ügyvéd 112 szavazattal, a második zsinati tagságra újabb pótszavazás lesz Fekete Miklós (55) és Szövérfy Ferenc (32) között. Barna Béla 30, Dr. Rácz Lajos 23 szavazatot kapott. Zsinati lelkészi póttag *Böszörményi Sándor* homonnai lelkész lett 98 szavazattal, a

Lenkey Lajos 30 szavazatával szemben. Zsinati világi póttagul Dr. Dapsy Béla 50, Boross Zoltán 42 és Dr. Kemenczy Kálmán 35 szavazatot kaptak. Miután abszolút többséget senki sem ért el, a két előbbi között újabb pótszavazás lesz elrendelve. A szavazólapok még mindig nagyon sok helyen nem a kerületi rendelkezésnek megfelelők és különböző alaki hibák miatt e szavazásnál 10 szavazat érvénytelennek minősült.

— **Barth Károly debreceni előadássorozata az eleveelrendelésről.** A debreceni Tisza István Tudományegyetem Református Hittudományi Karának közreműködésével szeptember hó 28—30. napjain rendezi a debreceni református egyházmegye szokásos theologiai továbbképző tanfolyamát, amelynek ez alkalommal különös jelentőséget kölcsönöz az a tény, hogy ennek keretében tartja meg *Barth Károly*, a bázeli egyetem világhírű professzora nagy előadássorozatát az eleveelrendelésről. Az előadások pontos magyar tolmácsolásáról megfelelő gondoskodás történt. A tanfolyam tagjai által az előadások alatt írásban feladott tárgyi kérdésekre az utolsó nap délutánján Barth Károly összefoglaló feleletet ad. A tanfolyam áhitatait és megbeszéléseit a hittudományi kar tagjai és parókus lelkészek vezetik. A tanfolyamon résztvenni önhajtók a jelentkezési díj (debrecenieknek két pengő, nem-debrecenieknek egy pengő 50 fillér) egyidejű megküldésével tudassák ezirányú szándékukat *Ördög Lajos* református lelkésszel, *Pocsaj, Bthar vm.* A tanfolyam hallgatóinak olcsó és jó közös étkezéséről a kollégium tápintézete gondoskodik. Akik ezt külön kérik, azoknak elszállásolásáról is gondoskodik a rendezőség. A tanfolyam részletes programját rövidesen szintén közöljük.

— **A skót református egyházat** (Church of Scotland) igen érzékeny veszteség érte *H. R. Mackintosh* edinburghi theol. professzor elhunytával. Ez Istentől gazdagon megáldott férfiú a nagy skót református egyház legkiválóbb tudósai közé tartozott. Az edinburghi, oxfordi és marburgi egyetemnek theologiai doktora volt, ezen kívül az edinburghi egyetem az irodalom doktori címével is kitüntette. Egyháza pedig a legnagyobb kitüntetésben részesítette, amit legkiválóbb és leghűbb munkásainak adhat, amikor az 1932-ik évben moderátorává választotta. E magas tiszttségének viselése idején látogatott meg bennünket 1933 áprilisában, amikor „Hogyan ismerjük meg az Istent?” címen mélyen járó előadást tartott a losonci theologiai szemináriumban. A múlt hónapban történt elhunytával nemcsak egyházát érte nagy veszteség, mi is elvesztettük benne egyházunk egyik hűséges barátját. Életéért és munkáiért legyen Istené a dicsőség!

— **A magyarországi ORLE** a vele kapcsolatos egyháztársadalmi szervezetek gyűlését ez esztendőben aug. 27—30. napjain Nyiregyháza rendezi meg. Az ORLE ez alkalommal a közép-szabolcsi egyházmegye meghívásának engedve

megy Nyiregyháza, főképp azon alkalomból, hogy a nyiregyházi Leánykálvineum polgári leányiskolája új helyénak felszentelése ezzel is díszesebb és méltóságosabb keretet kapjon.

Az összejövetel programja nagy vonásokban a következő:

Augusztus 27-én délután érkezés, elszállásolás, este ismerkedési vacsora a Leánykálvineumban.

Augusztus 28-án délelőtt ORLE konferencia a tárgysorozatban megjelölt témikről, délután a konferencia folytatása, ORJÓ közgyűlés, vallásoktató-lelkészek, segédlelkészek, nők konferenciája.

Augusztus 29-én délelőtt az ORLE konferencia folytatása, délután a Leánykálvineum polgári leányiskolája új épületének felszentelése, délután az ORLE konferencia folytatása és befejezése, kálvineumi igazgatótanácsi, szeretetszövetségi ülés és ORLE választmányi ülés.

Augusztus hó 30-án délelőtt ORLE közgyűlés, ennek keretében megemlékezés D. Dr. Baltazar Dzsó püspök 25 éves püspöki szolgálata jubileumáról; délután vallásos-ünnepély a Kálvineumok javára.

Augusztus hó 31-én kirándulás Nyirbátorba a Báthoryak ősi fészkebe.

Aug. 27-én megemlékezés történik Buda-vára visszafoglalásának 250 éves évfordulójáról, továbbá Méliusz Juhász Péter a nagynevű magyar reformátor születésének 300 éves évfordulójáról. Részletes programot esetleg később hozunk.

HIVATALOS RÉSZ.

A beretkei református árvaház igazgatójától.

A lelkész és tanító uraknak szíves tudomására hozzuk, hogy több árva kimegy az árvaházból. A távozóknak a helyére újabb árvák vétetnek fel. Elsősorban református vallású, apátlan anyátlan, vagyontalan fiúk és lányok vétetnek fel. Abban az esetben, ha ilyenek nem jelentkeznek, tekintetbe jönnek a református vallású fél-árvák.

Az árvaházi bizottság minden körülmények között megköveteli a felvételi kéreéshez a következő okmányok becsatolását:

1. Családi értesítő, keresztlevél és a szülők

halotti bizonyítványa. (A lelkész is kiállíthatja.)

2. Illetőségi bizonyítvány.

3. Vagyontalansági, vagy vagyoni bizonyítvány.

4. Iskolai bizonyítvány.

5. Orvosi bizonyítvány, melynek különösen a fertőző betegségre és a testi épségre kell figyelemmel lennie.

6. Lelkész ajánló levele, amely az árva rövid életrajzát is magában foglalja.

7. Gyám nyilatkozata arról, hogy amíg az árvaházban lesz az árva, a felette való szülői rendelkezési jogról lemond.

9. Egyházközség, polgári község, vagy egyes pártfogó nyilatkozata arról, hogy az árvát magukénak tekintik az árvaházban is és gyűjtéssel, vagy más úton minden évben gondolni fognak rá.

Olyan kéreést, amely nincs okmányolva, a konventi bizottság nem tárgyalja.

Az Árvaház Igazgatósága.

P Á L Y Á Z A T.

A beregdéai református egyház tanítójának katonai szolgálatra való bevonulása miatt megüresedett ideiglenes orgonista-kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. *Javadalom:* 1.) 3 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás 406 négyszögöl kerttel. 2.) 9 magyar hold és 958 négyszögöl elsőosztályú szántóföld, amely bérbe van kiadva. 3.) 8 kat. hold legelő, melynek bérösszege holdanként 100 kč. 4.) 8 köből buza, 8 köből rozs és tengeri az egyháztagoktól. 5.) 2 öl elsőosztályú tűzifa házhoz szállítva. 6.) Stóla. 7.) Mindenféle földek adóját az egyház fizeti. 8.) Törvényes államségély. A javadalom értéke 4908 kč. *Kötelességek:* 1. osztályos osztatlan iskola tanítása (I—V. évf.), kántori teendők végzése, énekpar vezetése. Kanonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat végzése. Pályázhatnak állampolgarsággal, tanítói képesítéssel, tanítói érettséggel, vagy nosztrifikált vizsgával bíró ref. tanítók. A iskola tannyelve magyar. Pályázati kérvények folyó évi aug. 20-ig a beregdéai (Dedovo p. p. Berehovo) ref. lelkészi hivatalba küldendők be. A helyet szept. 28-ig kell elfoglalni.

Ref. presbitérium.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapítottak 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkesi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

„Református összefogás“.

Ilyen címen jelent meg lapunk f. évi 18. számában Sörös Bélának, az eszmetermelés és a programadás kiváló mesterének felhívó szózata, amelyben az összefogás jegyében meginduló komoly munkára hívja fel a cseh-szlovákiai reformátusság minden épkezláb tagját. A kiáltványnak tulajdonképeni célja az volt, hogy pozitív tartalmat adjon annak a felhívásnak, amelyet Dr. Szilassy Béla kerületi főgondnok a múlt évi dunamelléki kerületi gyűlést megnyitó beszédében publikált, amelyben egy „református actio” megkezdését indítványozta.

A gazdag program, amely tartalmat adott Dr. Szilassy Béla elgondolásának, úgy látom, kissé megfeküdte lapunk olvasóinak gyomrát, mert hiába vártam mostanáig azoknak hozzászólását, akik néha talán feleslegesen is hozzá szöktak szólni az egyes kérdésekhez. Szinte szokatlan mély csend követte az elhangzott kiáltást s így kénytelen vagyok sok munkám és gondjaim hátravetésével magam hozzászólni a felvetett eszméhez, nehogy teljesen visszhang nélkül maradjon egyházi lapunkban.

Azt talán szükségtelen mondanom, hogy a „református összefogás” gondolatát elvben helyeslem s az erre irányuló törekvést egyházunk élete és fennmaradása szempontjából szükségesnek tartom. Maga a puszta életöszön is azt diktálja, hogy egyesíteni kell erőinket egyházunk megmentése céljából. Különösen nagy szükség van erre a mi egyházunkban, ahol az erők, elgondolások és célok divergenciájának tobzódását látjuk az egész vonalon, ahol nemcsak az egyes kerületek, hanem még az egyházmegegyék is, mint külön hatalmasságok akarják berendezni életüket, nem törődve

a közös, átfogóbb célokkal és érdekekkel. Nagyön is szükséges tehát, hogy a közös, nagy célok érdekében a lelkekben leromboljuk a közigazgatási határokat, a kicsinyes partikularizmust s próbáljuk meg legalább a nagy, elhatározó kérdésekben közös nevezőre hozni a sok divergáló koponyát.

De bármennyire lelkesedem is a „református összefogás” eszméjéért s helyeslem annak a gyakorlati életbe való minél gyorsabb átvitelét, a Sörös Béla programját nem tudom elfogadni s a kivitelre ajánlani úgy, abban a formájában, amint azt előnkbe tárta lapunk hasábjain. Tagadhatatlan ugyanis, hogy széles perspektívájú, szép programot adott Sörös Béla, azonban, hogy többet ne említsek, van két, nagy, lényegbe vágó hibája: az egyik az, hogy az egész gondolatépitménynek nincs alapja, a másik az, hogy nincsen benne rendszer. Nincsen alapja s így nem tudjuk, hogy mire építsük az egész akciót, nincs benne rendszer s ezért bizonytalanságban vagyunk afelől, hogy hol kezdjük, hol folytassuk és fejezzük be a munkát. Ezt a programot nem lehet 3 vagy 5 éves programnak nevezni, ennek megvalósításához legalább egy-két évtizedre van szükség s ha így van, akkor a megvalósítás utját fel kell osztanunk kisebb etapokra, különben az egész program szétmállik s beteljesedik a közmondás, hogy aki sokat markol, keveset fog.

Fentebbi megjegyzéseimre természetesen sokan azt mondhatják, hogy könnyű kritizálni: pozitivumokat kérünk. Ezért a következőkben megpróbálom, hogy alapot vessek a Sörös Béla programjának s rámutassak az akció utjának első etapjaira.

Az első kérdés az, hogy mire építsük a

református összefogás akcióját, mint alapra, hogy ne maradjon csak üres szó a sok szép terv és gondolat, hanem valósággá is váljék. *Ez az alap a rend.* Tehát az első lépés az, hogy *össze kell fognunk*, hogy egyetemes egyházunkban végre rendet teremtsünk. A rendnek feltétele a törvény, illetve az ennek alapján keresztülvitt egyházi közigazgatás. Sokan persze azt mondják, hogy nem a paragrafus a fontos, hanem a lélek, amely csodákat mivel. Magam is hangsúlyoztam püspöki székfoglaló beszédemben, hogy az egyházi közigazgatást nem tartom az egyházi élet legfontosabb részének, de ha az élet differenciáltsága ezt szükségessé tette, akkor komolyan is kell vennünk azt. Normális egyházi élet különben el sem képzelhető rend, illetve a törvény és annak végrehajtása nélkül. Mózes a Jehova parancsára törvényt adott a népnek, Jézus pedig teljes határozottsággal kijelentette, hogy nem jött a törvényt eltörölni, hanem azt betölteni s e kijelentése által tanítványait s követőit a törvény respektálására kötelezte örök időkre. A szektákat s az independens gyülekezeteket kivéve, minden más vallásos társulatnak, egyháznak van alapszabálya, alkotmánya, amelynek alapján rendezett életet akar élni. A csehszlovákiai református egyházunk már több mint másfél évtizede él az állam által megerősített alkotmány, illetve törvények nélkül. Ez a körülmény állandóan kiszámíthatatlan bonyodalmak forrása az egyházi közigazgatásban. Az egyetemes egyház legfőbb végrehajtó szerve, az egyetemes konvent nem funkcionál s épen emiatt a fejtelenség, a züllés és zürzavar jelei mutatkoznak itt is — ott is. Ha ez így folyik tovább, egy-két évtized alatt nyomorultán el fogunk pusztulni s bizony nem lesz egyház, melynek keretében Sörös Béla nagyvonalu programját megvalósítsuk.

A református összefogás alapja és kiindulási pontja tehát az legyen, hogy teremtsünk rendet egyházunkban. Fogjunk össze és harcoljunk ki egyházalkotmányunknak az államkormány által való jóváhagyását. Az illetekese, akiknek kötelességük volna ezt kiforszírozni, évenként legfeljebb egyszer-kétszer szoktak érdeklődni a minisztériumhoz benyújtott alkotmányunk sorsa iránt. Az úgy ilyen lagymatag kezelése nem hozhat eredményt. Állandó zörgetésre, sürgetésre, tárgyalásra van szükség, ha célt akarunk érni. Itt szívós küzdelem nélkül semmit sem lehet elérni, ezt már tapasztaltam. Erre a küzdelemre kell összefognunk első sorban s folytatnunk azt, amíg el nem érjük az eredményt. *Aztán a jó rend érdekében munkaképesé kell tennünk egyházunk legfőbb kormányzó és végrehajtó szervét, az egyetemes konventet, működésbe kell hozni irodáját, mert ha ez a szerv nem funkcionál, a bizonytalanság, kapkodás és fejtelenség hova-*

tovább nagyobb lesz egyházunkban.

A református összefogás második lépése az elsőből logikusan következik. „Fogjunk össze és vezessük be a szigorú egyházfegyelmet egyetemes egyházunk egész területére, egységes formában.” Es itt megint szembe kell helyezkednem Sörös Bélával. Először azért, hogy ezt a fontos nevelő tényezőt kihagyta programjából, másodszer azért, mert — legalább látszat szerint — egyenesen állástfoglal vele szemben, amikor arról beszél, hogy „Krisztus nem káplárokat állított az apostolokban” s elítélte tőlük nemcsak a pásztorbotot, hanem a furkósbotot is. Valószínű, hogy abban az időben, a kezdet kezdetén nem volt szükség ezekre az eszközökre, azonban Kálvin a káplári nádpálcánál és a furkósbotnál is keményebb eszközöket vett alkalmazásba a libertinusok ellen s csak így tudott mintagyülekezetet alakítani Genfben. Az a „bizodalmas hit”, amelyet Sörös Béla az egyházkormányzás és fegyelmezés alapjává és tengelyévé akar tenni, csak üres szó, amelynek nincs effektív ereje, nincs még az olyan kisebb közösségekben sem, mint a teológiai ifjuság: hogyan lehetne hát ezzel az egész egyház kormányzását és fegyelmezését elintézni? A tiszáninneri egyházkerület bevezette a szigorú egyházfegyelmet s a jelek azt mutatják, hogy sikerülni fog azzal egyelőre legalább feltartóztatni az egyház lassu, de biztos pusztulását. De csak féleredményt tudunk elérni, ha az egyetemes egyház legfőbb kormányzó szerve nem gondoskodik arról, hogy a szigorú egyházfegyelmelem az egyetemes egyház egész területére kiterjesszessék és egységesen alkalmaztassék. Ma az a helyzet, hogy ha Tiszáninnen valakit megbüntetünk az egyház iránti hűtlenség miatt, egyszerűen átsétál Raszinszkóba s ott megtalálja, amit mi itt büntetésből megtagadtunk tőle.

A kálvini egyházalkotmánynak az egyházfegyelmelem szerves alkotórésze, tehát össze kell fognunk, hogy ezt komolyan alkalmazzuk az egyháztagokkal és egyházi szolgálkkal szemben egyaránt. E nélkül az egész összefogási akciónak nincs semmi értelme és nem lesz semmi eredménye. Sörös Béla azt mondja, hogy a református összefogás párhuzamba akar haladni az actio catholicával. Nem ártana az egyházfegyelmelem alkalmazásában is megtartani a párhuzamot, különben semmi esetre sem számíthatunk olyan eredményekre, amelyeket a katolikus egyház elért már eddig is akciója révén.

A református összefogás alapjául azt ajánlom, sőt sürgetem és követelem, hogy szedjük már végre rendbe az egyetemes egyház anyagi ügyeit, addig, amíg nem késő. Jelenleg ezen a téren teljes a rendtelenség és zürzavar. A szinte hónaponként változó konventi pénztárnokok nincsenek tisztában a kezelésük alatt levő

pénzek rendeltetésével s e tekintetben nincs, aki felvilágosítsa őket. Tervszerűtlenség, kapkodás, ötletszerűség jellemzi az egyetemes egyház pénzkezelését s így napról-napra züllünk és koldusodunk. A közegyházi járulékokat az az egyházközség fizeti, amelyik akarja, mert a végrehajtó hatalom nem működik. Így áll elő az a fonák helyzet, hogy amíg sok szegény kis egyház évről-évre kiizzadja a járulékokat, addig a népesebb, tehetősebb egyházak egyszerűen a passzív rezisztencia alapjára helyezkednek, nagyobb dicsőségére ama krisztusi követelménynek, hogy egymás terhét hordozzuk. A befizetett közpénzek százezeiről hosszú évek után sem kapunk elszámolást, amely körülmény már teljesen bizalmatlanná tette a gyülekezeteket. Ha így megy tovább, semmi kétség sem lehet afelől, hogy a teljes anyagi összecmlás bekövetkezik. Az államkormány közigazgatási és adócsökkentési segélyként annyit lők egyházunknak, amennyit akar (évről-évre kevesebbet), mert nincs aki felszólaljon ellene, de mert a kapott összegekről sem tud az egyház az állami számvéviszék kívánalmainak megfelelő elszámolást adni.

S amikor ez a helyzet, akkor Sörös Béla programja egyházi bankról, központi pénztárról, aggkori segélyekről beszél: igazán nehéz nevetésre, vagy inkább sirásra nem fakadni... Azonban nem szabad elveszteni hitünket, össze kell fognunk s rendbe kell szednünk egyházunk anyagi ügyeit. Számba kell vennünk, ami még el nem kallódott, be kell hajtánunk követeléseinket s aztán tervszerű gazdálkodást kell bevezetni, esetleg annak a tervezetnek felhasználásával, amelyet Kőmives Sándor készített és publikált lapunk hasábjain.

Ha a fentebb kijelölt utat megtettük, akkor következik az a további lépés, hogy református népünket bekapcsoljuk a református összefogás akciójába. De mielőtt ezt tehetnénk, gondoskodnunk kell legelembb lelki táplálékáról. Az akció küzdelem, harc. Ha egy hadsereget harcra akarunk állítani, első dolog, hogy gondoskodjunk annak élelmezéséről. Nem kétséges dolog, hogy a legmodernebb harci eszközökkel felszerelt, de a mindennapi szükséges táplálékot nélkülöző hadsereget le fogja verni a jól táplált guerilla csapat pusztá kézzel. Református népünk ma nélküli legelembb lelki táplálékait. Nincs egy imádságos könyv, amit kezébe adhatnánk otthoni áhitatának végzéséhez. Valóságos fizikai fájdalom fog el, amikor egy-egy atyámfia bején hozzám s az Istenre kér, hogy szerezzek neki egy imakönyvet s én kénytelen vagyok üres kézzel, tanács nélkül elengedni. Még arról sincs ki gondoskodni, hogy az elfogyott „Magyar Kálvinista Sion” újabb kiadásban megjelenjen. Pedig kálvinista nyomdánk is volna s ha ki-nyomná, áldásos munkát végezne s igen jó

üzletet csinálna. Nincs már zsolttáros könyvünk sem, amit népünk kezébe adhatnánk, pedig ez a könyv évszázadokon keresztül mennyei tápláléka és hatalmas vigasztalása volt népünknek az üldöztetések szomorú napjaiban, épügy, mint a békésebb időkben. Gyülekezetemben az utolsó példányt már sorshuzás utján akartam odajuttatni a sok jelentkező egyikének. Még az a szerencse, hogy a magyar nyelvű biblia terjesztéséről a Brit és Külföldi Biblia-Társulat gondoskodik, mert ha ez is egyházunk gondja lenne, már rég nem tudnánk bibliát sem adni református hiveink kezébe.

S amikor ez a helyzet, akkor Sörös Béla programja főiskolás ifjusági, falusi ifjusági, családi és még nem tudom miféle lap kiadásáról beszél, bársonysüveget akar nyomni a fejébe annak, akiről hiányzik a testi ruha.

Fogjunk össze reformátusok addig, amíg nem késő s gondoskodjunk arról, hogy református imakönyvet adjunk hiveink kezébe, mert már katolikus imakönyveket vásárolnak, gondoskodjunk arról, hogy az énekes könyv harmadik kiadása haladék nélkül megjelenjen s csak azután lehet szó egyházunk közeleti, politikai suiáról és egyéb sulyokról... sőt még a nemzetmentésről is. Ad vocom, „nemzetmentés.” Erősen meg vagyok győződve arról, hogy nem a politikusok szónoklatai és egyéb szurrogátumok fogják megtartani az itteni magyarságot, hanem a magyar ígehirdetés, biblia és zsolttároskönyv.

Igy képzelem én el a református összefogás megalapozását és megteendő kezdő lépéseit, amint a fentebbiekben leirtam. Ennek a megvalósításához kell legalább 3 esztendő; ha ezt elérjük s a megjelölt feladatokat becsületesen végrehajtottuk, akkor rátérhetünk a Sörös Béla által adott programra.

Tudom, hogy sokan nem lesznek elragadtatva azoktól, amiket fentebb leirtam, de mem állítani, hogy nemcsak a magam, hanem sokaknak nevében szoltam s elvégre elérkezett a végső ideje annak, hogy ha el akarjuk kerülni a csufos összeomlást: kertelés nélkül, határozottan és bátran kell beszélnünk, sulyos felelősségünk tudatában.

Dr. Magda Sándor.

A rendet illetőleg az a legfőbb dolog, hogy az előljárok jól ismerjék a helyes kormányzás szabályát és törvényét, a kormányzás alatt való nép pedig az Isten iránt való engedelmességhez és a valódi fegyelemhez hozzászokjék. Szóval, hogy az egyház állapotának jó rendbentartásáról, a békés nyugalomról gondoskodjanak.

Kálvin.

A konferencián megjelent egyszer a norvég király is és együtt énekelt a 3000-nyi tömeggel.

Igen érdekes itten, hogy a róm. katolikus felekezet nem probléma a norvégeknek. Alig is van Norvégiában néhány ezer belőlük. Ibsen és Bjornson népe még a szociáldemokráciájában is lutheránus. Meglátszik ez a képeiken is a nemzeti képtárban. Glóriás képet nem látni, pedig mesteri szépek a vallásos tárgyú képek, melyekről igen hálás téma volna külön is írni.

Oslo, 1936. jul. 8.

Galambos Zoltán.

Munkatársnők nevelése.

Már egy ízben szóvá tettem e lap hasábján a munkatársak nevelésének kérdését. Nem akarom most megismételni az akkor mondottakat, csak hangsúlyozni szeretném még egyszer azt a nagy tapasztalati igazságot, hogy missziói munkánk sikere jórészt munkatársainktól függ. Az első és fő gondunk nem is lehet más, a magunk lelkének odaszentelése után, mint éppen megfelelő, hűséges és alkalmas munkatársakat szerezni és nevelni.

Sajnos, országunk határain belül alig van alkalmas helyünk, intézetünk, ahol leányköri, vagy vasárnapi iskolai vezetőket nevelhetnénk — az ifjusági vezetőkről nem is szólva — így magunknak kell gondoskodnunk arról s úgy segíteni magunkon, ahogy tudunk.

Hogy némileg segítségére legyek lelkipásterestvéreimnek, ezen a ránkkövetkező őszön egy hónapig tartó tanfolyamot nyitok feleségemmel együtt (aki vizsgázott szociális missziós testvér) azon leányok részére, akik a leányköri, vasárnapi iskolai és általában a missziói és szeretetmunkákban komoly munkatársai szeretnének lenni lelkipásztoraiknak. Igaz, hogy még ez a hónap is kevés ahhoz, hogy nagyobb eredményeket érhessünk el, de egyelőre meg kell elégednünk ennyivel is, abban a reményben, hogy Isten a jól elvégzett munka után többre is bizhat majd bennünket.

A tanfolyam részint elméleti, részint gyakorlati oktatás lesz a gyülekezetben tényleg folyó missziói munka keretében.

A tanfolyam, bár csak ősszel kezdődne, október, november hónapokban, de jelentkezni már most kell rá, hogy mi is megtehessük az előkészületeket. Legelső sorban azzal kell tisztában lennünk, hogy egyáltalában volna-e elegendő jelentkező a tanfolyamra. Az elegendő alatt 4—5 leányra gondolunk, olyanokra, akiknek lehetőleg 4 polgári, vagy gimnáziumi végzettségük van s akik már próbáltak is valamit tenni Isten országa érdekében. A tanfolyam teljesen ingyenes, ingyen kapnak a leányok lakást is a lelkész lakásán, csupán a kosztljukra kiadott tényleges összeget kellene megtéríteniök, ami körülbelül 250 koronát tenne ki. 300 koronából és az utiköltségből ki

lehetne tehát jönni. Ennyit pedig érdemes áldozni azért, hogy valaki alkalmasabb munkás és segítő-társ lehessen a gyülekezetben. Az alkalmas személyt maga a gyülekezet is kiküldhetné, nem csinálna rossz befektetést vele. Különösen a lelkész és tanító leányokra számítunk. A tanfolyamon más lelkészek is fognak előadást tartani s a növendékek más gyülekezetet s az árvaházat is meg fogják látogatni, hogy mentől többet lássanak és tanuljanak. A tanulás mellett gyakorlatiok kell majd magukat a szolgálataiban is.

Midőn ezeket lelkésztestvéreink tudomására hozzuk, kérem Istent, hogy Ő maga vegye kezébe ennek a dolognak is dicsőségére és javunkra történő megoldását.

Szabó Béla.

Problémáink.

Államvédelmi kölcsönjegyzésünk.

„*Vitam et sanguinem sed avenam non*” — possumus. Ezt a szállóigét volt kénytelen bizonyára a legtöbb egyházunk s lelkészi testületünk minden tagja válaszul adni a Konventi Elnökség azon felhívására, melyet a minap a pénzügyminisztérium leirata folytán az esperesi hivatalok útján közzé tett azon érdekében, hogy az „államvédelmi kölcsön” jegyzésének mi is eleget tegyünk, nehogy illoyalitással vádolhassanak bennünket. Hiszen ha csupán *loyalitás* és nem egyszersmind pénzkerésről volna szó: ugy mi sem hiányoznánk a bizonyoságtevők közül. Könnyű a róm. katolikus klérusnak, amelynek birtokában több száz ezer hold és sok millióra rugó heverő tőkék vannak, odasorakozni a bankárok, gyárosok, pénzintézetek, maradékbirtokosok, jól szituált, megtollasodott szerencsefiak mellé az állami kölcsön akció támogatására, de a mi egyházunk és lelkészei, hivatásos roskadozva a különféle fenntartási terhek s a megélhetés súlyos gondjai alatt — sajnos — a legjobb akarat mellett sem képesek oly rendkívüli áldozatra. Ez a nehéz helyzet pedig éppen az állam mostoha bánásmódjára vezethető vissza! Azok az ünnepélyes ígérek, hivatalos deklarációk, melyek az államfordulatkor hangzottak el arra vonatkozólag, hogy mindazon segélyek, illetmények, szerzett jogok, melyeket addig élveztünk, továbbra is érvényben hagyatnak és biztosítottak, nemcsak hogy valóra nem váltak, — nem is szólva azoknak elmaradt valorizálásáról — de még eredeti aranyvalutáris összegükben is lassanként, mint a pára elillannak! Lelkészeink törvényben biztosított kongruája — 29 kiváltságos egyén kivételével — az 1919—20. évekről még mindig vissza van tartva 2 millió koronát meghaladó összegben; hiába zörgetünk, esdeklünk érte, az államhatalom ridegen elzárkózik e bennünket jogosan megillető járandóságunk kiszolgáltatásától. Az egyházi közigazgatás, az adóterhek csökken-

Északi országokban.

II. Az oslói vasárnapi iskolai világkonferenciáról.

Már a berlini állomáson találkoztunk Osló felé tartó konferenciásokkal. S azt mondják az ismerősök, hogy a Skandinávia felé vezető kikötőkben mindenütt vasárnapi iskolai ismert vezetőkkel találkoztak, akik a maguk kis és nagy csoportját bemutatták a másik országból jötteknek s a hatalmas tengeri gőzkompokon, melyeken egész vonatokat szállítanak az északi országokba: mint édes testvérek utaztak együtt az Európa országaiból s a többi négy világtájról jövő vasárnapi iskolások. Ilyenkor persze örvendező szeretettel kérdezzük egymást. S nevetgélve, vígan futnak az órák — mert az igazi komoly keresztyénség boldog öröm — s már a szabad tengeren uszik a hajónk...

Svédországon átutazva egyre szaporodik a csoport. Már csehek, finnek, magyarok, franciák, lettek vannak a vonaton. A csatlakozó állomásokon újabb irányok torkolnak a mienkbe s mire átlépjük a svéd-norvég határt: egy kis nemzetközi társaság utazik a lutheránus Norvégia fővárosába. Nemzetközi társaság, melyben az Ige a diplomácia nyelve s az Isten országa a cél.

Még így sohasem éreztem meg a gyermek iránti szeretetet, mint most, amikor sokféle nyelv és nemzet képviselője a maga szívében át mutatott arra a világproblémára, hogy a mostani időkben is élet és halál kérdése a gyermeknek Jézushoz elvezetése. S a konferencián a sok szemléltető eszköz között dominálni látszik egy kép: középen ül a Jézus és magához ölel öt gyermeket: maláji, vörösbőrű, néger, fehér és egy japán gyermeket. Most újból a régi mottó került az arcélre: a gyermeknek át menteni a világot.

S ennek a vasárnapi iskolai világkonferenciának a gyermek kiemelése a célja. Rámutatás a gyermekre, a gyermekkel való határozott és komoly munkára. Az ember szinte szégyenkezve hallgatja a szónokokat s még inkább orcápirulással nézi a szemléltető gyakorlati bemutatásokat, hogy például mennyire vigyázni kell a 12—15 éves fiúk lelki gondozásánál a pubertás adta problémákra: én legalább az otthoni munkámban nem szenteltem ennek eddig ennyi figyelmet s biztosan az is oka lesz annak, hogy nem megy úgy az Isten ügye előre, mint kellene.

De ezen a konferencián az is meglep, hogy például a finn, a norvég és a svéd lutheránus egyházaknak hány püspöke van itt a vezetésre elhívott papokkal együtt, akik mind a vasárnapi iskola nagy barátai, sőt egyenesen Jézus parancsát vélik követni akkor, midőn a vasárnapi iskolai munka előbbrevitelén

fáradoznak. Éppen ma is egyik finn püspök beszélt, Dr. Lehtonen Tamperéből, aki méltóságot parancsoló fekete ruhában, aranyláncon logó aranykeresztjével azt hirdette, hogy a hívő keresztyének előtt már nem probléma az, hogy a gyermek lelkének megmentéséért többet kell imádkozni, dolgozni és százzorta többet kell erre áldozni!

Igy is van ez!

A konferencián az angol elem dominál. A németek nagy küldöttsége el sem jött, mert nem engedték meg nekik a kampóskeresztes zászló alatti felvonulást és tüntetést. Az angol hatás a módszereknél, az irányításnál is egyre jobban kivehető. Eddig a német hatású szemléltető eszközök voltak például az alap gondolatot adók, a német christocentrikus beállítás volt a divat s a Jézus képek és a keresztek mind inkább előtérbe kerültek s az ébredési mozgalmak a határozottan hívő német munka stílusát és módszereit vették fel. Ma megváltozott a helyzet. Az angol nyelvvel, az angol vezetőséggel az angol irány s így az inkább református alap gondolat kezd elfoglalni a vezető helyet. Különösen érdekes és szinte furcsának tűnik fel az, hogy a tiszta evangélikus Skandináv félszigeten a református irány vezet a vasárnapi iskolai világkonferencián.

Még egypár mozaik kockát.

52 ország és nemzet delegáltja van itt jelen. Érdekesek az egyes országok beszámói. A hófehér haja, fekete fejű madagaszkári szónok ugyanannak a Krisztusnak nagyságos dolgait hirdeti a fekete gyermekek között, mint a khinai sárgabőrű barátunk, aki igen megszerette a magyarokat. A kedves és áldott életű öreg jó Victor bácsi ugyanolyan boldogan beszélt a magyar gyermekek közötti munkáról, mint Dr. Novotný a csehekéről. A lengyel, görög, spanyol, kongói, török, indián, stb. delegátus egy-egy fényes picit helyezt el a mai vasárnapi iskola világképehez, hogy teljes legyen Isten Lelkének nagy művészete.

Minket igen érdekel a finn-ugor népnek vasárnapi iskolai munkája. Persze hogy sokat beszéltünk erről, mert a finn és észtországi testvérek gyakran a magyarokhoz csatlakoztak, hogy kérdezzenek, vagy elbeszéljenek valamit. Pakkala finn esperes magyarul üdvözölt s az egyik észti hölgy így búcsuzott magyarul: „Isten áldja meg.” Olyan megkapó az a szeretet, amellyel ezek az észtek és finnek vannak irántunk. Ki is gondolta volna, hogy a finn-ugor népeket a protestáns keresztyénség nagy diadalutján is egymás mellé vezeti az egy ő, az egy eredet tudata.

tése, özvegy-árva intézetünk gyámolítására az államfordulatig élvezett államsegélyek évek óta folyton lejjebb szállítatnak, holott a mindentéren észlelhető növekedése a szükségleteknek éppen az emeléséi, vagy legalább is *valorizálását* tette volna indokolttá és méltányossá a régi összegű segélyeknek. Ott vagyunk már, hogy 1915-ére lecsorbitotta az állam a beígért és jogosan megillető segélyeket; theológiánk, tanítóképzőnk, árvaházaink fenntartására pedig egy fillért nem ad. A más célokra bőkezűen elköltött államvagyon és megingott államháztartás helyreállítására behozott takarékosági törvénnyel egyébként is szegényes kongruánkat is megnyirbálja.

Ilyen körülmények között, ebben a nyomoruságos helyzetben még további megterhelést kívánni, vagy vállaltatni lájékozatlanság és méltánytalanság, mert teljesítő képességünket mersze túlhaladja, miért is ebből illoyalitást kovácsolni igazságtalanság lenne!

Nyitra.

Sedivy László
ref. lelkész.

H I R E K:

— **Lelkészeiktatás Zsarnón.** Szép és bensőségteljes ünnepség keretében iktatta be hivatalába június 28-án *Meskó Dezső* tanácsbíró *Dr. Nagy Lajost*, az abaujtonai egyházmegyébe bekebelezett Zsarnó, Torna és Tornaujfalui gyülekezetek meghívás útján választott lelképásztorát, aki beköszöntő beszédét Máté 11: 28—30. alapján tartotta. A beiktató istentisztelet keretében az új lelkészt verses szavatokkal üdvözölték: Mártha Ilona, Kovács Olga, Csik Irén és Kádár Ilona. Az egyház és presbitérium üdvözlétét tolmácsolta Csik József presbiter, a tornaujfalui egyházét pedig Szabó Károly lévita. Köszöntötték továbbá: a politikai község részéről Mártha József községi bíró, az iskola részéről Murányi Árpád kántortanító. Ugyanakkor a zsarnói ref. férfiénekkar két műénékkel is szerepelt. Istentisztelet után közbejött volt az iskolában, amikor is a már-már szétválni akaró zsarnói és tornaujfalusi szivek újból össze-melegedtek.

— **Mise-automata.** A budapesti római katolikus templomok ajtaján apró, piros doboz felett ez a nagybetűs felírás olvasható: X. Pius pápa: „Ne akármit imádkoztatok a szent mise alatt, hanem imádkoztatok a misét!” Tessék: 1. Bedobni a jobb felső nyílásba egy darab kétfillérest, 2. utána a fogantyút a nyíl irányában elfordítani, a kétfilléres misekönyv a doboz alján előjön. Az automatából így bárki megkaphatja a latin nyelven mondott mise magyar szövegét. Ez az automata az ébredező katolikus egyház találmánya, kezdik belátni Pál apostol igazságát: „a gyülekezetben inkább akarok öt szót szólani értelemmel, hogy egyebeket is tanítsak, hogynem mint tízezer szót

nyelveken.“ (I. Kor. 14:19). Mennyi áldozatba kerül ez a furcsa ébredés. Az automata pénzbe kerül, a nyomtatás költséges, a hűveknek gondot okoz, mennyivel egyszerűbb lenne egészen felébredni és magyar nyelven mondani a misét.

— **A magyarországi ref. egyetemes konvent** az északfranciaországi magyar reformátusok gondozására Roubaix székhellyel lelképásztori állást szervezett. Lelkésztül Kiss Zoltán segédlelkészt választotta meg.

— **Leiki éhség és szomjuság.** Az idegen légióban szolgáló magyar fiúk azzal a kéréssel fordultak Dr. Baltazár Dezső püspökhöz, hogy valamelyik egyesület által küldessen nekik bibliákat, imádságos könyveket és más vallásos iratokat.

— **A debreceni ref. főgimnázium** lett az első az ideai országos középiskolai tanulmányi versenyen.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszánineni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

ad. 485/1936. sz. Nagykapos, 1936. július 8
Valamennyi kebelbeli esperesi és lelkészi hivatalnak!

A püspöki hivatal gondoskodott arról, hogy a szlovák nemzetiségű református konfirmáltak konfirmációjuk alkalmával szlovák nyelvű emléklapot kaphassanak. Ezek az emléklapok darabonkénti — 50 fill. árban beszerezhetők a lasztoméri ref. lelkészi hivatalban.

Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

P Á L Y Á Z A T O K.

A *kisgejőci* (Malé Gejovce) református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra. *Javadalom:* 1.) 4 szobás lakás, melléképületek, kerttel. 2.) 11 kat. hold 242⁰ öl föld. 3.) Földek adóját az egyház fizeti. 4.) 4 öl I. osztályu kemény tűzita beszállítva. 5.) Egy drb. szarvasmarha legelő. 6.) 10 köből gabona. 7.) Államsegély. Állami kiegészítés alá az állás javadalma 4908 kč-ra van értékelve. Tisztán kántori javadalom: 8 köből buza, igás és gyalognapszám váltására 144 kč és stóla. *Köteleessége:* I—VII. évfolyamu osztatlan iskola vezetése, kántori teendők végzése s egyháztársadalmi munkákban való segédkezés. Pályázhatnak képesített ref. vallásu férfi tanítók. Szükség esetén az állás kiségitő tanítóval is betöltetik. Kellően felszerelt pályázati kérvények 1936 aug. 15 napjáig „Ref. Lelkészi Hivatal Kisgejőc—Malé Gejovce p.p. Veliké Gejovce. Okr. Ungvár—Užhorod” címre

küldendők. (Megjegyzés. A megválasztott tanító, mint hitelszövetkezeti ügyvezető még 200—300 kč. havi mellékkeresethez juthat.)

A nagygejőczy (Veliké Gejovce) református egyház presbitériuma pályázatot hirdet magyar tannyelvű népiskolájánál lemondás folytán megüresedett orgonista-kántortanítói állásra. *Javadalom*: 1. Tanítói. 1. Kettő köből buza; 2. Tíz köből rozs; 3. Nyolc öl tűzifa beszállítva; 4. $\frac{1}{3}$ rész igás félnapi munka, mely jelenleg 19; 5. $\frac{1}{4}$ rész kézi félnapi munka, mely jelenleg 12; 6. Nyolc kat. hold 154° öl szántóföld; 7. Tíz kat. hold 525° öl rét, fele részben tanítói, fele részben kántori javadalom. II. Kántori javadalom: 1. Lakás melléképületekkel és 1227° öl kerttel; 2. Temetési stóla; 3. Államsegély. Állami kiegészítés alá az állás javadalma 4907 Kč-ra van értékelve. A földnek után az adót az egyház fizeti. *Kötelessége*: I—VIII. évfolyamu osztatlan iskola vezetése irodai teendőkkel. Temploimi éneklés vezetése orgonával s temetéseken való énekvezetés. Férfi s vegyes énekkar vezetése és a belmissziói munkákban hűséges segédkezés. Általában az állami és egyházi munkatereken való buzgó munkálkodás. Kellően felszerelt (a pályázónak eddigi egyházas viselkedéséről s működéséről az illetékes lelkészi hivatal bizonyítványát sem nélkülöző) pályázati kérvények 1936 aug. hó 21. napjáig „Ref. Lelkészi Hivatal Veliké Gejovce, Podk. Rus” címre küldendők.

A balogi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet az orgonista-kántortanítói állására. *Javadalma*: lakás kerttel s melléképületekkel; szántóföld 12 kat. hold és 103° öl, rét 2 kat. hold és 967° öl; circa 60 köből termény, melyből 45 köből buza és 15 köből rozs; 28 m. tűzifa beszállítva; a temetőkert gyümölcsének $\frac{1}{3}$ része és a templomkert gyümölcse egészben; szabad közös legeltetés az alsóbalogi határban; földmunkaváltóság 40 Kč, a tagosításkor nyert többlet föld kivételével a földek adóját az egyház fizeti; az egyházkerület által megszabott stóla; államsegély, amelyért az egyház felelősséget nem vállal. Helyi javadalom értékelése 5844 Kč. *Kötelessége*: a presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, orgonázás és egyéb kántori teendők végzése, ének-

kar tanítása és vezetése, kanonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén az istentisztelet végzése, valamint a belmissziós munkákban való segítés, illetve részvétel. Tanítási nyelv magyar. A választás egy évre szól. Pályázók orgona és énekpróbara külön felhívásra saját költségükön megjelenni tartoznak. Az állás 1936 szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázhatnak állampolgársággal rendelkező és tanítói érettségivel bíró férfi tanítók, vagy ha ilyenek nem jelentkeznek, ugy kisegítő tanítói képességekkel rendelkezők. A kellően felszerelt pályázatok beküldési határideje: 1936 augusztus hó 12. „Ref. Lelkészi Hivatal Nižný Bih—Alsóbalog, p. p. Višný Bih—Felsőbalog”.

A kisdobronyi (Malá Dobroň) református egyház pályázatot hirdet az üresedésben levő kántortanítói állásra. *Javadalom*: 1. Lakás, melléképületek, kert. 2. 8 hold tagi szántóföld. 3. 11 hold erdei szántó-kaszáló. 4. 1 hold égéstői rét. 5. 10 köből buza, 10 köből gabona. 6. Stóla. 7. Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem garantálja. *Kötelessége*: a részére kiosztott osztályok tanítása, az összes kántori teendők végzése, énekkar vezetése, a belmissziói munkában való segédkezés s akadályoztatása esetén a lelkész helyettesítése. A tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak állampolgársággal s oklevéllel bíró végleges férfi tanítók. Bemutakozás előnyös, de a költségek nem térítetnek meg. Pályázati határidő 1936 augusztus 20. Kellően felszerelt kérvények a „Ref. Lelkészi hivatal Malá Dobroň, p. p. Veliká Dobroň, okres: Užhorod” címre küldendők. Az állás szept. 1-én elfoglalandó.

Az abarai (Oborin) református egyház presbitériuma, mint iskolaszék pályázatot hirdet magyar tannyelvű iskolájában II. tanerői állásra. Az új tanerő ideiglenesen választatik egy évre. *Javadalom*: Egyháztól 200 Kč., lakás és kert. Államsegély kérvényezve lesz. *Kötelessége*: I—III. osztály tanítása. Pályázhatnak elsősorban ref. vallású okleveles tanítónők és tanítók, másodsorban nem kvalifikált tanerők. Kellően felszerelt kérvények 1936. aug. 30-ig „Ref. Lelkészi Hivatal Oborin—Abara, p. p. Malčice, okr. Michalovce” címre küldendők.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telefónov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KŐMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg: s reklamációk ideküldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Amit ma nélkülözünk!

Hozzászólás a „Jövendőnk anyagi biztosítása” c. javaslatához.

E sorok írója Kőmives Sándor lelkész-társunknak egyetemes egyházunk jövője érdekében megírt, alapos munkáját annak konventi megtárgyalása idején már áttanulmányozta és annak megszerzője előtt az elismerés zászlaját meghajtotta. Hogy most e sorokkal a nyilvánosság elé lép, nem azért teszi, hogy a kiküldött szakbizottság véleményének elébevigyon, hanem azért, mert feltétlenül szükségesnek tartja a jövő anyagi biztosításához a jelen viszonyainak rendbehozását.

Emlékezőm szerint az egyetemes konventhez beterjesztett javaslat a most közölt elaborátum I. és II. részét foglalta magában és a III. rész az érdekes szerző mostani gondolatait tartalmazza. Ezek a gondolatok azok, amelyek nagyon sok lelkész lelke mélyén rágódnak és az ürm keserű cseppjeit juttatják a szívekbe, amelyek mélyéről egykor felhangzott a Mindenható szolgálatára elkötelező hűségkü. Olyan lehangoló a kép, amit a leközölt javaslatból nyer az olvasó: a javaslat elején biztató számok (a tizedik év végén az egyetemes alap már meghaladná a 2 millió koronát), a végén pedig a szomorú megállapítás: ezen a téren az első munka a meglévő javaink szerbe-számba szedése, az önmagunkkal való lelkiismeretes elszámolás. Bizony vissza kell térnünk a kezdetre.

Egyetemes egyházunk Szlovenszkó és Kárpátalja területén immár 15 esztendeje 200.000-nél több református hívő lelkigondozását végzi, — Istennek legyen hála — a Lélek nagyszerű intézményeit valósította meg, de nincs egy embere, akit minden energiájával és idejével a maga szolgálatába állított volna. Az egyetemes egyház minden funkcionáriusa hivatalát megtiszteltetésből, melékfoglalkozásként végzi, mert a valóságban egy gyülekezetnek, vagy pedig egy egyházi testületnek a szolgálatában áll. Ily körülmények között lehet-e csodálkozni azon, hogy annyi energia veszendőbe megy egyfelől, másfelől annyi lehetőség kihasználatlanul hever az itt élő 200.000 református lélek közepe.

Hadd beszéljenek a tények! Ha lett volna egyetlen egy emberünk, akinek gondja kiterjed az anyagiakra, aki nyilvántartásban tartja a meghozott határozatokat, aki tapasztalatok birtokában és az egész egyetemes egyházra kiterjedő látókörrrel — az egyetemes konventnek tartozó felelősséggel — vezette volna az ügyeket, nem fordulhatott volna elő az, hogy az énekeskönyv első kiadásából több, mint 10.000 korona elveszett, a hivatalos lap kiadási költségeire az egyetemes konventi pénztár körülbelül ugyanezt az összeget fizette rá, a közalap künnlevősége az 1934. év végén közel jár a 100.000, a nyug-

dijintézeté pedig a 300.000 koronához. Az 1934. évi konvendi gyűlésen a kárpátaljai egyházkerület püspöke, Bertók Béla indítványozta, hogy egy bizottság vegye vizsgálat alá a különböző, konvendi felügyelet alatt álló pénztárak ügyvitelét és esetleg egységes direktívákra vonatkozólag terjesszen a konvendi gyűlés elé javaslatot. Lehet-e zokon venni, ha az indítvány meg nem valósult, mert nem volt, aki az ügyet napirenden tartotta volna. Megborzadna az ember, ha az elmúlt 15 év alatt napfényre került, lélekből fakadt, időszerű és hasznos indítványt, határozatot összegyűjtené, amelyek idő-nap előtt feledésbe mentek. Mennyi jóakarát és energia ment így veszendőbe!

Az érvényben levő Egyházi Törvény I. t. c. 75. §-a a — l. pontok alatt állapítja meg az egyetemes konvent jog és hatáskörét. Olyan nagy ez a felelősség, hogy ennek hordozására nem egy ember, hanem egy sereg Isten Lelkétől ihletett ember kellene. Senki ne gondolja, hogy a tiszteletlenség szól e sorok írójából az egyetemes konvendi elnök úr, főt. Balogh Elemérrel szemben. Távol legyen! Nem az ő dolga az adminisztráció, hanem a rendelkezés. De kivel rendelkezik? A konvendi titkár a pozsonyi egyházközség segédlelkésze, akinek feladatai közé tartozik nemcsak az igehirdetés és egyéb lelkészi funkciók, hanem egynéhány középiskola növendékeinek a vallásoktatása is. Azután a konvent ügyeinek intézéséhez nem elég a teológiai tudományok teljes ismerete, hanem — amint azt minden gyakorló lelkész tapasztalta — az évekre visszanyúló gyakorlat adja azt a kincsesházat, amelyből őt és ujat hozunk elő. Mivel a konvendi titkárság csak cím, de nem hivatal, mert segédlelkészi jellegű, nem kívánható, hogy az, aki mielőbb rendes lelkészi állásba óhajt jutni, bedolgozza magát a konvendi ügyvitelbe. Épen a segédlelkészi jellegből következik azután, hogy vannak esetek, amikor a konvendi titkár csak néhány hónapig tölti be helyét s más váltja fel.

A magyarországi egyetemes ref. egyház konventjének tisztviselői kara van, ahol az előadók az egyházi élet különböző területein teljesen otthonosak és a felmerült ügyekben teljes tárgyismerettel szolgálják az egy-

ház érdekét és a Mindenható ügyét.

Az előadottak alapján a legmélyebb tisztelettel, szívem sugallatát hallva, kérem Egyetemes Egyházunk Kormányzó Nagyjait, első sorban a Konvendi Elnökséget arra, hogy *mielőbb töltsék be a konvendi ügyvivő* (a cím nem fontos!) *tisztségét* és a Mindenható előtti felelősséggel válasszák ki azt a férfit, aki az elsőört csontokat a Lélek erejével egybefűzi, aki pásztori bölcseséggel felveszi a gyenge ügyét és odavezeti a forráshoz, ahol az Élet vizét veheti, aki az erőset új feladatokra biztatja, aki Megváltónk szerint „leulván felszámítja a költséget“, számbaveszi az erőket, aki lelke minden szolgáltat-készségével arra törekszik, hogy az Isten országa számára egyetlen kenyérmorzsa el ne vesszen, akinek legfőbb gondja leendő az, hogy itt közöttünk mindenek szép renddel és ékesen follyanak.

Lehet, hogy valaki azt vethetné ellen, hogy ennek a gondolatnak anyagi természetű akadályai vannak. A magunk erejéből is meg kell valósítani, mert szükséges. Hogy eddig nem volt egy adminisztratív munkaereje egyetemes egyházunknak, csak szegénységünkre vall. De a jelenleg érvényben levő kongrua törvény §-ai is módot adnak arra, hogy egyetemes egyházunk ezt az állást az államkormány illetékes hatóságaival egyetértésben megszervezze. Annak idején, amikor e sorok írója, mint konvendi pénztáros az államsegély elszámolás ügyében tárgyalt a pozsonyi iskolaügyi referátuson, soha ellenvetéssel nem találkozott, sőt magától értetődőnek tartotta az illetékes referens, hogy az egyetemes konvent a titkár fizetését az államsegélyből fedezte. Ha minden mód és eszköz megkísérlése után sikertelen lenne az állami támogatással való megszervezése e konvendi tisztségnek, még akkor is biztosítania kellene ennek az egy embernek a létét, amikor intézményeket életrehozni bátorságunk volt.

Minden egyesületnek van ügyvezetője, aki annak az egyesületnek él, minden egyesületnek van egy kis helyisége, amit a magának mondhat, ahol a tagok a magukéban lehetnek, sajnos a szlovenszói és kárpátaljai ref. egyháznak még ügyvivője sincs, nemhogy helyisége. Pedig jövőnk van, mert az Isten

országáról szólunk a szószéken, ennek a képét vetítgetjük a kicsinyek és nagyok lelke vásznára. Amikor Kőmives Sándor javaslatát újra olvastam, érkezettnek láttam az időt, hogy a lelkemben élő s a fenti sorokban ismertetett gondolatot utjára bocsássam, hogy

legyen legalább egy embere egyetemes egyházunknak, akit azért állított szolgálatba, hogy a jelen rendezett viszonyaiból boldogabb jövő felé segítse egyházunkat elméje minden tudásával, lelke készségével és minden imádságával.

Vágó Ede.

Északi országokban.

III. Az oslói vasárnapi iskolai világkonferenciáról.

Az esti nagy összejövetelen vagyunk a templomszerű óriási nagy előadóhelyiségben. Kelly beszél, a vasárnapi iskolai világszövetség főtitkára. Látnoki ihletéssel rajzolja a vasárnapi iskola jövőjének útját. A harcok utáni győzelmeket. Győzelemben vetett hittel írja oda a lelkek elé a gyermekek lelke megmentésének nagy problémáit, de egy az alaphang s egy a refrain: Krisztussal győzünk. Már elmúlt este 1/210 és a teremben külső világosság nyomja el a belsőt. Oslóban nyáron nincsen a mi otthoni értelmünkben vett éjjel. Éjfélkor elszűr-kül egy kicsit s már 1 órakor dereng erősen. Ez az Isten-adta hasonlat segíti megértetni, hogy az Isten dolgában nincsen napnyugta és éjjel, csak napkelte és magasan járó déli nap.

Úgy megkap a Kelly hite, a lelkesedése. Így kellene mindenkinek hinni Isten megsegítő kegyelmében a vasárnapi iskolai munkával kapcsolatban is.

Norvégiában is hatalmas munka folyik belmissziós téren. Az egyháznak sok szociális és hitébresztő tevékenysége van az ugynevezett templomi és iskolai munkán kívül. Például van itt egy modern hatalmas palota, a „Biblia iskola”, ahol belmissziós munkásokat képeznek, népies vallásos előadásokat tartanak stb. A vidékről feljövőket ugyanitt szállásolják el és van saját vendéglője is a Biblia-iskolának.

Tegnap este az összejövetelre menve az egyik ház udvarán padokat látok. 2—3 már tele egyszerű szegényebb emberekkel. Mihamar egy fiatal ember is előkerül. Biblia van a kezében és elkezdődik az „evangélizálás a munkások között” ... Odébb az egyik ház összes földszinti ablakában nyomatott táblák: „Pénteken este bibliai beszélgetés 7 órakor, mindenkit szívesen lát a házigazda.” Minket a baptisták egyik otthonában helyeztek el. Lent nyomda és könyvkereskedés. Feljebb 2 emeletes nagy terem a propaganda gyűléseknek s e fölött van a jövőbeli baptista prédikátorok otthona: ingyen lakás, mindenkinek külön szoba és reggeli ingyen ... csak az Evangéliumra legyen gondjuk.

Nagy István a debreceni ref diakonissza-képző igazgató lelkészével lakom együtt. Felvetjük a kérdést: Nem Isten akarta-e azt,

hogy mi itt a fejlődöttebb belmissziós mozgalm utjait lássuk? Nem így kellene nekünk is tenni? Lesz-e nálunk is ennyit-áldozni-tudás?

Osló tele van evangélizáló helyekkel, belmissziós intézményekkel. Itt nem csoda, ha az Egyház erősen dolgozik maga is, mert a „szabad mozgalmak” elviszik másként a hiveit s csak a falak maradnak meg ...

Olyan nagyon sok itt a hatás, annyira változatos egy nap, hogy már nem emlékszem arra, hogy irtam-e *Kagawáról*?

Kagawa a japánok apostola.

Jelenleg talán a legismertebb, legolvasottabb, legnagyobb hatású evangélizátor. Fél tüdeje van csak és 13 féle betegségről akarják gyógyítani az orvosok. Előadásán kívül nem engedik beszélni senkivel a tisztelői közül, hogy a drága rövid életével a tömegeket vezethesse Isten vezetése alatt a keskeny útra. Hatása leírhatatlan. Japánban általa nyitotta meg az Ur a „nagy kaput, bár az ellenség ott is sok.” 14 évig Tokió legproletárabb külvárosában lakott leírhatatlan sokat szenvedve, de Isten eszközeként! Most is csodálatos dolgokat mivel általa az Ur, bár igen gyenge már és félig vak is. Képét látni az ezerszámra szét-szórt színes reklámfüzetekben, a keresztyén kereskedésekben.

Arról beszélt, hogy milyen hatása van a vasárnapi iskolának a felnőttekre? S ezt 3 gondolatban át dolgozta fel: 1. A vasárnapi iskola kell, mert a gyermeknek is szüksége van vallásos életre. Eddig az volt a baj, hogy az Egyház csak a felnőttekre szabta a vallásos életet, a gyermekeknek legfeljebb „tanított” valami vallásos ismeretet. 2. A vasárnapi iskola fontos, mert az idejából lesznek a vezetők, akik így már kora fiatalságukban megismerik a Jézussal való élet erejét és áldásait. 3. Az egyházi munka evangélizáció s a legjobb evangélizátorok a családban a gyerekek, akik a szülőket legkönnyebben el tudják vezetni a Bibliához. Mind a három ponthoz rendkívül illő és reális példákat, eseteket hozott fel. Például egy 6 éves haldokló japán fiú, aki vasárnapi iskolás volt, halálában Isten eszközüvé lett szülei és nagy testvérei szívének megpuhítására és így a későbbi megtérésük-

höz. „Megnyerni a gyereket, hogy az meg nyerje a szüleit.” Igen hangsúlyozottan emelte ki, hogy a vasárnapi iskola nem öncél, hanem

az Egyház egyik szerve, az Egyházban az Egyházzal, az Egyházért dolgozik.

Oslo, 1936. július hó 11.

IV. Svédországban.

Az északi államoknak Svédország az „arisztokratája”, ahogy ezt nekem egy norvég mondotta. Svédország a nagyobb, a leggazdagabb, a legdicsőségesebb történetű s jelenleg is a leginkább számottevő. Maga a nép majdnem egészen lutheránus s a protestáns műveltség, kitartás és erő meglátszik mindenben. Utitársaimmal többször beszélünk arról a kérdésről, hogy nem futna most velünk erre a villamos vonat 80 km-es sebességgel s nem ringatna most a modern, még a III. osztályban is párnás, Pullmann-kocsi s nem uszkálnának a tavakban 3 emeletes luxus gőzösök és néhány száz kilométer hosszan nem ástak volna a földbe, vagy nem robbantottak volna a sziklába kisebb tengeri hajók számára is alkalmas kanálisokat, ha e nagy részében terméketlen, sziklás országban nem világított volna kezdetől fogva a reformáció!

S ez a látszó világít meg más problémát is. Például Stockholm ma már világváros. Több, mint félmillió lakosa, meg a fekvése, a gazdasága és a művészete biztosítják ezt a jellegét. Megtalálható benne a legmodernebb élet minden alkotása és lehetősége. Olyan modern üveg-acél-beton palotái vannak, hogy Berlinben se különbek; óriás áruházai mellett a liktető élet ütemében a ló és a gőz helyét itt is egészen átvette a benzín és a villany s érdekes, hogy mégis *megmaradt az ember a réginek*, a csendes, nyugodt, a vallásos, bibliás istenfélőnek.

Amikor Kagawa, a japán próféta, váratlanul megjelent, egy-két órányi szájról-szájra h iradás egy óriás templomot tömött meg néppel. Feltűnő, hogy ebben a protestáns világ városban, Stockholmban, nem látni sehol a mondáin élet olyan kihívó reklámjait, mint például Párisban, vagy Bécsben, az erkölcssteleniséget nem hirdeti itten olyan szemtelen merészséggel a drogéria-kirakat és az irodalomnak csufolt pornográf irás, mint mondjuk mifelénk. A közszellem elsöpörné a léhaság és lezüllés embereit.

Egyik bizottságban, a vasárnapi iskolai világkonferencián, a természetüket megtagadó hevességgel szálltak sikra az északi országok képviselői amellet, hogy az országaik keresztényen szellemű országok. S amikor azt vitattuk, hogy ime, mégis a szocialisták vannak többségben a parlamentben, rendszerint azt a választ kaptuk, aminek igazságáról meg is győződünk, hogy az északi országokban mások a szocialisták, mint egyebütt. Például míg másütt a szocializmus diadala a királyság, császárság megszűnésével járt (Ausztria, Német-

ország 1918-ban s ujabban Spanyolország), addig Dániában, Norvégiában és Svédországban közszeretnek örvendenek az erősen protestáns és templomba járó királyaik. Az északi népek lelkipásztorai nagy optimizmussal beszélnek a munkás kérdéssel kapcsolatban az Egyházzal s mintha valami új szín húzódna bele az északi protestantizmusba: szociálisabb s talán így még evangéliumibb kezd az lenni. A püspökeik s a vezető tényezők nyilatkozataiból a „semper reformari debet” új lépcsőfoka tűnik elő. Annyi tény, hogy a nemességét és arisztokráciát lassan, becsületesen és békésen eltünteti a modern kor és itt északon ezt nagyon jól látják és számítanak vele: mint protestánsok is.

Rendkívül érdekes azonban, hogy az Egyház hivatalos és haladó munkája mellett egyre jobban szaporodnak az ugynevezett szabad vallásos mozgalmak. Értem itten az üdvhad-sereg, a külön álló belmissziói csoportok, az ugynevezett „evangéliumi társaságok” stb. munkáját. Persze nem szabad figyelmen kívül hagyni a baptisták és methodisták nagy térhódítását sem. S ez a jelenség nemcsak a norvégeknél volt erősen feltűnő, hanem lépten-nyomon elénk állott Svédországban is. Meg kell hagyni, hogy óriási munkát végeznek ezek az Egyházon kívül, vagy mellette dolgozó alakulatok. Az utcai bizonyosságtevésektől egészen a menedékházakig s az alkohol elleni küzdelemtől a munkás evangélizálásig övéké a munka verejtéke. Résztvettem több evangélizáción. Egyik este vacsoráról jövet egy üdvhad-sereges mutatta meg udvariasan az utat Stockholm utcáin s amikor megengedtem kérésére, hogy hazáig kísérjen: utközben minden erejével igyekezett bizonyoságot tenni a Jézusban levő kegyelemről. Mert észrevette, hogy nem vagyok svéd s „hátha életében nem lesz alkalma többé hallani az idvesség utjáról”—mondotta. S igazán örült annak, mikor elbúcsuzáskor megtudta, hogy ki vagyok s hogy hiszem, hogy a megváltóm él.

Uppsalában, a svéd érseki és egyetemi városban, szinte még a város adminisztrálásán is látni az Evangélium hatását.

S annak is van valami köze a protestantizmushoz, hogy az utcán hagyhatni a koffert, vagy az állomáson a kabátot, még másnap is ott lesz: legfeljebb kikeféli reggel a kabátot a váróterem takarítója.

Nem látni itt nagy mozi reklámokat. De sokszor olvashatni: „Ide jöjj be, itt igazán szeretettel fogadnak s itt békességet találsz az Urban.” Egy hónap is kevés lenne annak át-

tanulmányozására, hogy mekkora munka folyik Svédországban az Egyházban és azon kívül a lelkek megmentésére.

Mintha az Egyházak melletti, vagy kívüli munka minden ország minden olyan Egyháza körül megtalálható (lesz), amely nem tud lépést tartani az idővel. Mert a halhatatlan lel-

keknek kell az Ige s ha nem mennek el a templomba, akkor el kell azt hozzájuk vinni, hogy megköstolván az Ige izét: az Isten házába is eljőjenek meghallgatni azt.

Stockholm, 1936. július 17.

Galambos Zoltán.

A római katolikusok és protestánsok mai helyzete a kontinensen.

A „Goodwill” c. folyóirat után: BATTÁ PÁL.

Európa vallásos helyzetének szemlélője, aki a különböző egyházakon keresztül a vallásos élet mélyebb rejtekeibe kíván beférkőzni egész bizonyossággal észrevesz egy könnyen megállapítható változást a kontinensen élő katolicizmus és protestantizmus között. Hogy a katolicizmus és a protestantizmus közötti négyszáz éves ellentét ma is meg van és itt-ott erősebb hangok hallhatók, az természetes. Kétségtelen azonban az, hogy lelki téren az egyházaknak egymáshoz való viszonyában mégis tapasztalhatunk némi változást. A római katolikusok és protestánsok közötti ellentétek történelme különböző fázisokon ment keresztül. Az első az volt, amikor az erőszakosság, az inkvizíció metódusai használtattak; ez a kor szak azonban már idejét multá és ma már lényegében a multnak ténye. A következő időszakot a szellemi harc jellemzi, már szintén a multé, vagy legalább is annak mutatkozik. Azaz a ténnyel, hogy az igazságért való harcban a theologiai kontroverziák szükségképpen megmaradnak, a mai időben valószínűleg egy harmadik fázisba lépünk, amelyben a vallásos koncepció álláspontja válik világkérdésszé és a keresztyénség léte annak lelki erejétől, harcképességétől függ; de egyszerűságon ezen a bizonyítják be legerőteljesebben életszükségleti és isteni voltát is.

Nincs tehát semmi kétség afelől, hogy az ellentétek mezején folyó harc ma más problémák körül forog és más szándékkal küzd, mint a reformáció és a reformációt követő időben. Az elmúlt századok alatt a katolikusok a protestánsokat, mint Krisztus legveszedelmesebb ellenségeit emlegették, a protestánsok viszont más oldalról a misét, mint a Heidelbergi Káté is „átkozott bálványimádásnak” nevezték, vagy a Mária kultuszt és az infallibilitás dogmáját a legélesebb és legkomiszabb pogányságnak. Ugyáltszik, hogy eme kifejezések ma megennyhültek és ezeknek a kérdéseknek vitatása kevésbé kiemelkedő és kevésbé döntő. Ehez a kialakuláshoz természetesen nagyon súlyosan hozzájárulnak azok a külső körülmények, amelyek a mai szemléletet befolyásolják és a figyelmet maguk felé vonják. Központ-

ban ma az egyház természete körüli ellentét és a kegyelem karaktere áll, valamint az interkommuniót magából kizárni törekvő összekapcsoló lehetőség.

Érdekes megvizsgálni azt, hogy vajon milyen vallásos meggyőződés vezethette az egyházakat a viszonyok ilyen megváltozásához. A protestáns oldalon a következő tények azok, melyek ezt a megváltozást életre hozták, bár meg kell jegyeznünk, hogy a helyzet különböző és egymástól eltérő Lengyelországban és Ausztriában épenugy, mint Németországban, Franciaországban és Magyarországon.

1. A túlzó individualizmus egy évszázadának, vagy még hosszabb idejének eltelte után a protestantizmus az egyház igazi természetének meggyőző visszatükrözéséhez tért vissza. Harnack professzor egyik híres munkájában egy alkalommal úgy nyilatkozik, hogy „Isten” és „lelkek” voltak egyedül azok a vallásos szavak, melyek számításba jöhettek. Itt van az individualizmus gyökere. Súlyos ellentmondás ez azzal a tétellel, amely azt állítja, hogy az elmúlt években egész serege jelent meg a könyveknek és iratoknak magával az egyház természetével foglalkozva; nem történelmi, vagy hitvallási karakterével, de mint Jézus Krisztus által alapított egyház természetével. Az elmúlt században a protestantizmus megelégedezett a hitvallás azon szakaszáról, mely azt mondja: hiszek egy szent katolikus és apostoli egyházban, — sőt feladta magát a katolikus szót is. Söderblom archibishop ugyan a katolicizmus három formájáról beszél: orthodox, római és evangéliumi. Ezeknek az egyházaknak ilyen téren felhasználása régi és történelmi, a katolikus jelző használata azonban az egész keresztyénségre ujdonság a protestánsok előtt.

2. Ezzel a ténnyel paralell húzódik az egyház sakramentális életének kialakulása. Az evangélikus egyház a Krisztus testének és vérének valóságos jelenlétét a szentjegyekben mindig emphatikusan vette. A zwinglianizmus már 1529-től az uriszentvacsorát csak szimbólumnak tekintette, amelyet a keresztyének hit által már megkaptak. Egyetlen protestáns egyház sem fogadhatta el a transzsubstanciációt

dogmáját és mindig a hit maradt, mint lényeges és döntő jelentőséget játszó élő valóság a külső jegyek helyett. A református egyház adja a legmélyebb és legerőteljesebb lelki magyarázatot.

3. Hogy némi közeledés észlelhető a protestantizmus és a katolicizmus között az elmúlt időkhez viszonyítva, láthatjuk abban a törekvésben, amely a keresztyén egyházat a keresztyénség történelmi dogmatikus bázisához igyekszik visszavinni, amint szemlélhető ez a kontinensen levő neo evangélikusoknál és neo reformátusoknál, amely lehetővé tette az általános dogmatikai igazságok megtárgyalását. Ez lehetetlen volt ezelőtt, amikor a katolicizmus magát elbástyázva visszautasított minden jóra való törekvést. Ezek a dogmatikai megbeszélések rövid idővel ezelőtt kezdődtek és Franciaországban, Németországban és Svájcban magán tanulmányozó csoportok körében, protestánsokat és katolikusokat egyaránt magukba foglalva emelkedett teológiai szellemben foglalkoztak mindkettő hitbeli és dogmatikai kérdéseivel.

3. Theológiai téren azonban csak egészen kis méretű az a törekvés, amely Isten ügyét egyesült erőfeszítéssel gondolja megoldhatónak. Az egyházpolitika mezején azonban, különösen Németországban a szükségszerűség előmozdít némi közeledést és együtt munkálkodást. A protestáns világ épen úgy, mint a katolikus érzi ma, hogy az egyházaknak egyesült támadásra van szüksége a pogány szellem és szekularizáció legyőzésére. Ezért a protestáns és katolikus keresztyénség egyformán látja a közös front kialakításának szükségességét az „istentelen” mozgalom, az államba vetett mindenható hit, a vallásos naturalizmus és szekularizmus ellen.

Sajátságos tény az, hogy azokban az államokban, melyekben a római egyház alkotja a többséget lépten-nyomon találkozunk jelenségekkel, melyek a protestánsok ellenszenvét vonják maguk után. Közeledésről így ezekben az államokban nem beszélhetünk. Még látszólag sem érvényesül Krisztusnak az a parancsolata, melyet a tanítványoknak oly nyilván adott tudtul, amely az egymás iránti szeretetnek, megértésnek és támogatásnak ismert parancsa. Mert a reformáció és hívei iránti gyűlölet ma is fel-fellobban szavakban, cselekedetekben egyaránt!

H I R E K:

— Gyászhir. Mély megilletődéssel közöljük, hogy az Istennek egy alázatos hűséggel szolgáló leánya *Seress Zoltánné*, szül. *Szondy Piroska*, a kövecsesi lelkész felesége küzdelmekkel teljes életének 40. évében, 4 évi tenger sok szenvedés után

f. hó 28-án éjjel a szabadulás édes sóhajával visszaadta lelkét a jószágos Istennek. Temetése f. hó 30-án délután 2 órai kezdettel folyt le nagy részvét mellett Kövecsesen, ahonnan Nemesmartonfalára szállították és ott helyezték örök nyugalomra a családi sírboltban. Élétének áldott emlékeit kegyelettel megőrizzük!

— Előzetes értesítés. Miután az 1925-ben megjelent, elmékedéseket és imákat tartalmazó „Magyar Kálvinista Sion” című művem utolsó példányai is lassanként elfogynak, szükségét érzem annak, hogy új imádságos könyvet adjunk kálvinista népünk kezébe. Ez az imádságos könyv „Vigyázzatok és imádkozzatok” címen még az ősz folyamán meg fog jelenni Salamon Károly losonci ref. könyvkereskedő, presbiter kiadásában, a vele való megállapodás szerint izléses, szép kiállításban, több ezer példányban, lehetőleg mérsékelt áron.

A mű tartalmából kiemelem: I. rész. 1. Em-léklap; 2. A magyar kálvinizmus múltja és jelene, főbb hitleri sajátosságai; 3. Hatása a nemzeti életre, közmívelődésre, irodalomra és művészetre; 4. A világhálvinizmus mai helyzete; 5. A szlovenszkói és ruszinszkói egyetemes ref. egyház mai helyzete. (Mindezek a fejtegetések népies modorban.) II. rész. 1. Az imádság igazi értelme, célja, az egyéni és közösségi életet átforgató és terméke-nyitő hatásai; 2. Szemelvények a történelmi keresztyénség egyes kiváló alakjainak imádságaiból. III. rész. Elmékedések és imák; 1. Hétköznapi imádságok bibliai textusokhoz fűzött rövid elmékedésekkel; 2. Vasárnapi és ünnepnap i m á d s á g o k szintén bibliai textusok alapján; 3. Urvacso-rai imádságok az uriszentvacsorával való élés jelentőségét kidomborító rövid elmékedéssel; 4. Egyes nevezetesebb alkalmakkor elmondandó imádságok.

A tervezetből megállapítható, hogy olyan imádságos könyvet akarunk népünk kezébe adni, amelyet az élet minden vonatkozásában igaz lelki épüléssel használhat, de amellyel egyetemes ref. egyházunk érdekeit is előmozdithatjuk.

Kérem kedves lelkésztestvéreimet s az imádkozni szerető lelkeket, legyenek segítségemre és támogatásomra ennek a valóban hézagpótló munkának megjelentetésében és ennek minél szélesebb körben való terjesztésében.

Kövy Árpád

ref. lelkész, a Magyar Kálvinista Sion szerkesztője.

— A magyarországi Országos Református Szeretetszövetség az ősszel Tiszafüreden a szellemi fogyatékosok részére egy új intézetet nyit meg. Erre a célra egy tágas kúriát szerzett, amelyhez öt hold park és gyümölcsös is tartozik. Az intézetet komoly szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus vezeti. Felvesznek 6 éven felüli, csökkent szellemi képességű gyermeket és felnőttet.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszánineni
ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

540/1936. sz. Nagykapos, 1936. július 22.

P Á L Y Á Z A T O K.

A felsőzempléni egyházmegyébe kebelezett Csarnahó—Černahov ref. egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Javadalom: 18 m. hold szántóföld, két embervágo rét és két temető használata; készpénz (személyi pénz) 82 kor; 21 q rozs, 8 q buza, 8 hordó bor, 26 szekér fa; munkabeli szolgálmány, mely áll a zsellérek napszámából és a rét lekaszási kötelezettségéből. Teljesen jókarban levő 4 szobás lakás mellékhelyiségekkel és épületekkel s végül 146 □ öl házikert. A nagybári leányegyház, díjlelven kívül való egyezség szerint, az odavaló beszolgáltatásért az elment lelkésznek 1000 koronát fizetett. Stóla az egyházkerületi szabályrendelet szerint. A kötelezéseket törvényeink írják elő. Az istentisztelet nyelve magyar. Az állás 1936 október 1-én elfoglalandó. Pályázati határidő: e hirdetés megjelenésétől számított három hét. Pályázhatnak: allampolgársággal és törvényeink szerint kellő minősítvényvel bíró egyének. A pályázati kérvények a felsőzempléni ref. esperesi hivatalba Malé Ozorovce—Kisazar, pp. Sečovce küldendők.

Dr. Magda Sándor püspök.

541—1936. sz. Nagykapos, 1936. jul. 22.

A felsőzempléni ref. egyházmegyébe kebelezett Miglešov—Migléš ref. egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Javadalom: 27 kat. hold 1425 □ öl szántóföld, kat. tiszta jövedelme 404 kor. 42 fillér; 5 kat. hold 1253 □ öl rét, mely azonban már ez idő szerint fel van szántva, kat. tiszta jövedelme 40 kor. 42 fillér; 840 kor. Kálnassy alapítvány 6% kamatja; Gulácsy Zsuzsanna lelkész fizetési váltásának 150 koronának 6% kamatja; Migléšzen 5 telek föld után minden telek fizet 2 véka búzát, 2 véka rozsot, dolgozik 2 czugos napot; 3 házas zsellér fizet 2 és 1/2 véka rozsot,

dolgozik 6 gyalognapot. Vojčice—Vécse társegyházban van 7 és 1/2 telek föld, egy telek fizet 1 véka búzát, 1 véka rozsot, 3 házas zsellér fizet 1 és 1/2 véka rozsot, a telkes gazdák dolgoznak 15 czugos és a zsellérek 6 gyalognapot. Stóla a kerületi szabályrendelet szerint. A földek adóját — az ártéren kívül — a lelkész fizeti. Szolgálati nyelv szlovák. Az állás 1936 október 1-én foglalandó el. Pályázati kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 3 héten belül, lelkészi oklevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal (II. t. c. 16 §) és állampolgársági igazolvánnyal felszerelve a ref. esperesi hivatalba: Malé Ozorovce—Kisazar p. p. Sečovce küldendők be.

Dr. Magda Sándor püspök.

542/ 936. sz. Nagykapos, 1936. július 22

A felsőzempléni ref. egyházmegyébe kebelezett Magyarizsép—Žipov Uhorský ref. egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Javadalom: a régi díjlelven szerint: Az anyaegyházban 26 kat. hold 1073 □ öl szántóföld, 800 □ öl rét; Cselejben (leányegyház) 3 magyar hold föld és ehhez legelő-illetmény. Az anya és leányegyházakból 6 köből 2 véka buza, 16 köből rozs és 5 kor 32 fillér pénz. A közalapból 10 kor. Stóla a kerületi szabályrendelet szerint. Mindennemű adót a lelkész tartozik fizetni. Az újabb kiállítandó díjlelven szerint, mivel a hívek vagyoni állapotában tetemes csökülés állott elő, ha a rokvina kevesedni fog s ez egyházhatóságilag is jóváhagyatik, a lelkésznek az új díjlelvenben foglalt járandóságokhoz leendő joga. Kötelezések: Az anyaegyházban két vasárnap egymásután, a cseleji leányegyházban pedig harmadik vasárnap istentisztelet tartása s ezeken kívül a törvényekben, szabályrendeletekben és a felsőbb hatóságok által hozott határozatokban megkívánt papi teendők végzése. Az istentisztelet nyelve magyar és szlovák. Az állás 1936. október 1-én foglalandó el. Pályázati határidő: e hirdetés megjelenésétől számított három hét. Pályázhatnak: allampolgársággal és törvényeink szerint kellő minősítvényvel bíró egyének. A pályázati kérvények a felsőzempléni ref. esperesi hivatalba Malé Ozorovce—Kisazar, p. p. Sečovce küldendők.

Dr. Magda Sándor püspök

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1924.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Északi országokban.

V. Koppenhágában.

Koppenhágába szombat este érkeztünk meg Papp Béla barátommal, aki Komárom fiálisának, Izsának praeorans tanítója. A „Baedeker” szerint vasárnap délelőtt református istentisztelet is van német nyelven, így a dán ev. templomok helyett ezt választottuk. Ott is voltunk időben, de csak nem nyílt ki sem a templom, sem a bekerítés vaskapuja. Végre is egy hirdető tábláról tudtuk meg, hogy ref. lelkész nyáron csak két ízben tart istentiszteletet, egyet júliusban s egyet meg augusztusban. Az a kedves dán család, melynél a vasárnapestét töltöttem, megmagyarázta ennek az okát: a reformátusok mind jobb módúak, többjük birodalmi német, meg angol, ezek nyaralnak s a lelkészt is nyaralni küldik. Igaz, hogy az utóbbit nem egy református lelkész venné házában a hiveitől nálunk is: amikor a környezetváltozás, a levegőváltozás, az idegen hatások, a gyógyíttatás stb. mind csak az egyháznak javára szolgálnának a nyaraló lelképásztoron át.

A református istentisztelet helyett evangélikusra mentünk el. A magyar kálvinista ember furcsának tartja nemcsak az oltárt, a képeket, de a sok és változatos liturgiát is. Az ötnegyed órás istentiszteletből csak 20—25 perc a prédikáció, a többi liturgia és ének. A lelkész még énekel is az oltár előtt. Sőt Osloban, a norvég király udvari kápolnájában töltvén egyik vasárnap délelőttöt, meglepetéssel láttam az evangélikus lelkészen a fehér tégyszerű köpenyt, melyet az oltári szolgálatnál viselt az obligát spanyol fodros gallérral a nyaka körül. Mintha a napkirály idejének valamelyik lovagrendű papja lépett volna elének. Sőt az istentisztelet utáni urvacsora-osztáshoz

ugyanolyan elől-hátul lelógó átvétőt is vett fel a lelkész és hozzá nagy aranyos keresztet a hátán, mint azt a plébánosoknál látni.

Annál közelebb állott szívünkhöz a prédikáció, már tudniillik amit megérthetett belőle az ember. Valahogy mintha az északi államok nagy nyugvó protestantizmusában is érezni lehetne valami lelki lendület jeleit. Itten, Dániában is látni, hogy a fényes és komolyan művészi értékű katedrálisok mellett a Lélek utjai egyre erősebben kirajzolódnak a lelkek térképén. Az öregebb generáció itt is nehezebben mozdul. De az élet utjának elején állók között van ébredési lendület. Mintha nem mindig az úgynevezett „hivatalos” oldalról jönne az, mintha az „oxfordi mozgalom” s más ilyen volna a Szentlélek csatornája el egészen a kiválasztott szivekig, de a fő az, hogy az „illetékesek” igen nagy szeretettel fogadják a komoly megmozdulásokat.

Az ismerős kedves dán családnál nagy vendégsereg volt együtt s persze, hogy akadt elég kérdés, amelyre nekem kellett válaszolnom. Viszont én is kihasználtam az alkalmat, hogy megismerhessem a valóságot a könyveken és a hivatalos megállapításokon túl is. És életem egyik legszebb élménye lesz az, amit megértettem egy tisztán protestáns ország (mert az az egypár ezer nem-protestáns nem számít semmit az északi országokban) lelkületén és életén át: „Mi lenne ma Dániából, ha 400 évvel ezelőtt nem vette volna át a vezetést a protestantizmus?” „Svédország és Norvégia hasonló volna az orosz Észak-Szibériához a lutheri reformáció nélkül...” És a szívemben igazat adok nekik, az én kedves vendéglátóimnak, mert a svéd és norvég terméketlen szik-

lán nem lakna ma nép s nem énekelné senki az Isten dicsőségét. S megértették velem, hogy azért más itt egy képtár, azért „bibliás” Thorwaldsen művészetén át még a róm. katolikusok rendelte: „Jézus utja a via dolorosa”-n is, azért mások a városok, a nép szokásai, maga az élet, mert protestáns az egész ország... S ez a látszóg kérdéseket békit meg, problémákat old meg, világosságot szór sok mindenre s legfőként hálával tölt el akkor, midőn a ház urnője, aki a nyugati népek szokott előzékenységével mindig az én népemre, egyházamra tereli a szót, felvetette a kérdést:

„Mi lenne ma a magyarokkal, ha mind protestánsok lennének?”...

A könnyemet nem látta senki.

A koppenhágai városháza tornyában a harangjáték egyik ismert lutheránus ének dalmátját játsza.. s végig fut szemem a jólétben, kényelemben, békében, boldogan élő nagy társaságon, pedig hol van a földjük a Bodrogkőzétől, Csallóköztől, a magyar buzától.... a magyar buzától!

Ha mi, magyarok, mind protestánsok lennének!
Koppenhága, 1936. júl. 20.

Galambos Zoltán.

A csehtestvérek evangélikus egyháza.

Irta: Dr. Hrejsa Ferdinánd prágai theol. professzor.

A csehszlovák köztársaság vallásfelekezeti és egyházi viszonyai annyira sajátosak, hogy egy rövid általános áttekintés előrebocsátása nélkül hozzá sem foghatunk a csehtestvérek evangélikus egyházáról adandó ismerettségünkhöz.

I.

A csehszlovák köztársaság megalakulása (1918), nevezetesen pedig az 1921-iki népszámlálás óta, a közben bevezetett teljes vallásszabadság és a népben gerjedező bár vallásos, de antikatholikus törekvések következtében fontos változások és eltolódások jöttek létre népünk felekezeti helyzetében, amelyek országainknak háboru előtti (1914) konfesszionális képét jelentősen megváltoztatták. A katolikusok ugyan még mindig nagy többségben vannak köztársaságunkban, dacára annak, hogy az utolsó 12 év alatt körülbelül egy és háromnegyed millió lélek lépett ki a katolikus egyházból más felekezetekbe és közösségekbe. Sajátságos dolog, hogy a katolikus egyházat ez a nagy veszteség csaknem kizárólag a cseh nép körében érte és pedig főleg Csehországban, Morvaországban és Sziléziában. A többi nemzetiségeket és országokat alig érintette ez a katolikus ellenes áramlat s mondhatnánk, hogy Szlovenszót és Kárpátalját teljesen érintetlenül hagyta. Ez a Rómától való elszakadási mozgalom lassan ugyan, de állandóan halad előre. Az 1930. december 1-én megejtett utolsó népszámlálás lehetővé teszi, hogy pontos statisztikai adatokat közölhessünk a köztársaság jelenlegi felekezeti megoszlásáról. Az alábbi kimutatásban a zárójelben olvasható adatok az 1921-iki népszámlálás eredményei. A statisztikai adatok vizsgálata közben azonban nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a számok azóta is folyton változnak és pedig főleg a felekezetenküliek, a csehszlovák egyház és az evangéliumi egyházak javára, de természetesen sokkal csekélyebb mértékben,

mint ez a kezdetben történt. A pravoszlávok is erősen megnövekedtek a görög katolikusok rovására.

Az 1930-iki népszámlálás szerint a csehszlovák köztársaság összlakossága 14,732,644 (13,612,424) lélek. Ebből

	1930.	%	1921.	%
Római kath.	10,833,423	73.53	10,385,983	76.30
Görög kath.	585,439	3.97	532,355	3.91
Pravoszláv	145,583	0.99	73,086	0.54
Ó-katholikus	22,747	0.15	20,253	0.15
Csehszlovák	793,092	5.38	525,346	3.86
Protestáns	1,114,660	7.77	984,833	7.24
Felekezetenküli	853,717	5.80	724,528	5.32
Zsidó	356,768	2.42	353,978	2.60
Más felekezetű	27,225	0.19	12,062	0.08

A fentebbi kimutatásból nyilvánvaló, hogy az egyes felekezetek százalékos aránya az utolsó kilenc év alatt jelentékeny változáson ment keresztül. És pedig ez idő alatt az egyes denominációk százalékszámát viszonylagosan csökkent, így a katolikusoké és a zsidóké; az ó-katholikusoké és a görög katolikusoké változatlan maradt, amíg a csehszlovák egyháznál, az orthodoxoknál, a felekezetenkülieknél és az evangéliumi egyházaknál viszonylagosan jelentős emelkedés tapasztalható. A felekezetenküliek a csehszlovák köztársaság megalakulása óta növekedtek hatalmas táborra, ami azt mutatja, hogy a csehszlovák nép közt nagyon sokan vannak olyanok, akik a katolikus egyházzal teljesen szakítva, részint vallásnélküliekké, részint kereső lelkekké lettek, akik ma még bizonytalanságban vannak a tekintetben, hogy merre forduljanak, illetve melyik egyházhoz csatlakozzanak. A csehszlovák egyház, amely csak a csehszlovák köztársaság megalakulása után jött létre, erősen megnövekedett. Ennek egy töredéke Pavlik-Gorazd vezetése alatt csatlakozást keresett a szerb orthodox egyházzal. A nagy többség azonban

megmaradt az ősi huszita tradíciók talaján és egy nemzeti csehszlovák egyház megteremtésére törekszik, amely egészen az unitarizmusig liberális theologiai felfogást vall, hittani tekintetben az ujszövetség alapjára helyezkedik, azonban az ó-hellén dogmatikát elvetve összhangba akar jönni a modern tudományossággal. Mégis a ritus tekintetében egészen konzervatív maradt ez az egyház, ragaszkodva a katolikus tradíciókhoz. Dr. Farský volt a vezére ennek a mozgalomnak, akit nyugatcsehországi püspökké s egyúttal az egész csehszlovák egyház pátriarchájává választottak. Dr. Farský 1927-ben halt meg és Procházka püspök lett az új patriarcha.

Az 1,114,660 protestáns lélek a következő felekezetek közt oszlik meg: az 1930. évi népszámlálás szerint a csehtestvérek evangélikus egyházához 299,185 (233,881) lélek tartozik. továbbá Csehországban, Morvaországban és Sziléziában van 177,673 (153,767) ág. hitv. evangélikus, ezeknek több, mint kétharmada a német evangélikus, egy harmada a lengyel evangélikus egyházhoz tartozik. A német ág. evangélikus egyház tagjai között körülbelül 3000 lélek a helvét hitvallás alapján áll. Szlovénzskón és Kárpátalján van 407,266 (384,495) ág. evangélikus és 219,351 (204,826) református. Az evangélikusok túlnyomó részben szlovákok, de vannak köztük német és magyar nemzetiségűek is; viszont a reformátusok túlnyomó részben magyar nemzetiségűek, de van köztük körülbelül 14,000 szlovák is. A protestánsok említett összlétszámában ezenkívül még helyet foglalnak a herrenhuti testvérek 5754 (3933) lélekkel, a kongregacionalisták (ezelőtt szabad református egyház, most csehtestvérek egyessége) 6554 (5099) lélekkel, a baptesták (Chelčický egylete) 4400 lélekkel, a methodisták 9888 (1455), az unitáriusok 1015 (—) és egyéb protestáns denominációk körülbelül 1000 (569) lélekkel. Amint látható, ezek a kis protestáns csoportok is erősen megnövekedtek 1921 óta.

Ami közelebről a mi csehtestvér egyházunkat illeti, ennek gyülekezetei, illetve tagjai részint a helvét, részint az ágostai hitvallás alapján állanak. 1918-ban 89 volt az anya- és 16 a református hitvallású leányegyházak száma, 86 ígéhirdetői állomással és körülbelül 125,434 lélekkel. Ugyanekkor egyházunk 27 anya- és 15 ág. hitvallású leányegyházat számlált, 28 ígéhirdetői állomással és körülbelül 33,941 lélekkel; vagyis az említett évben volt összesen 116 anya-, 31 leányegyházunk, 114 ígéhirdetői állomással és 159,375 lélekkel. A lélekszám 1921-ben már 233,881-re emelkedett. 1931-ben egyházunkhoz már 299,185 lélek tartozott, 162 anya- és 26 leányegyházban elhelyezkedve; az ígéhirdetői állomások száma 118 volt s azóta is állandó örvendetes gyara-

podás tapasztalható minden irányban.

II.

A csehszlovákiai protestáns egyházaknak, de különösen a csehtestvér ev. egyháznak jellemző sajátosságuk, hogy fejlődésük és mai helyzetük szorosan összefügg a csehországi protestantizmus történetével.

500 évvel ezelőtt, a XV-ik század elején Husz János munkássága folytán egy hatalmas vallásos mozgalom indult meg, amelynek következményeképpen az utraquista egyház lépett a középkori katolikus egyház helyébe. Ez az egyház a négy prágai artikulusban követelte: 1.) az Isten törvényének (a Szentírásnak) szabadon való hirdetését, 2.) az uriszentvacsorának két szín alatt való kiszolgáltatását Jézus meghagyása szerint, 3.) a papok világi uralmának megszüntetését, 4.) végül, hogy a nyilvános bünökért papok és laikusok egyaránt büntetésben részesüljenek. E követeléseket a husziták mindnyájan elfogadták. E mozgalomból nőtt ki a testvérek egyessége, amely már határozottan evangéliumi alapra helyezkedett s bevezette a szigorú fegyelmezést. Luther és Kálvin reformációjának hatása alatt az utraquista egyház teljesen evangéliumi jellegűt nyert s ugyanezen hatás alá került a testvérek egyessége is. Az utraquisták és testvérek egyessége más egyházaktól eltérőleg megegyeztek abban, hogy komoly erkölcsi életet éltek s a theologiai vitáktól lehetőleg távol tartották magukat. A két egyház közös fejlődése oda vezetett, hogy mindinkább közeledtek egymáshoz, míg nem a cseh hitvallás alapján, amelyet a két egyház képviselői 1575-ben készítek, 1609-ben egy egyházzá egyesültek, amelynek számára sikerült II. Rudolf császártól a teljes vallásszabadságot kieroszakolni. Nagy volt az örömük, mert azt hitték, hogy egy boldogabb kor hajnala virradt a protestáns egyházakra, sőt az egész népre.

Csak hogy ez a vallásszabadság az 1620-ban, a Prága mellett vívott, szerencsétlen kimenetelű fehérhegyi csata után a politikai szabadsággal együtt elveszett s a leigázott országban aztán az ellenreformáció könnyen diadalmaskodhatott. A hitükhöz tántoríthatatlanul ragaszkodók elhagyták hazájukat s kivándoroltak Magyarországra, Szászországba, Sziléziába, Poroszországba, Lengyelországba, Hollandiába, Svédországba, sőt még Amerikába is. Akik otthon maradtak, azoknak katolikusokká kellett lenniök. Csak titokban maradt meg az evangéliumi hit, mint az atyák, a husziták és a testvérek egyességének drága öröksége. Ezek a kriptó-protestánsok a régi cseh evangéliumi könyvekből merítették lelki táplálékukat s titokban, életük veszélyeztetésével is összegyűltek s ezeken az istentiszteleteken időről-időre olyan cseh predikátorok szolgáltak, akik külföldről, az ottani menekült gyülekezetekből jöttek

át, hogy szolgáljanak testvéreiknek, akik az evangéliumhoz titokban hűek maradtak. Így történhetett meg, hogy a jezsuiták és misszionáriusok kegyetlen üldözései dacára is maradtak az országban „eretnekek”, mint az egykori husziták és testvérek utódai. Így tartott ez 160 esztendeig s csak az 1781. okt. 13-án II. József császár által kiadott türelmi rendelet tette lehetővé, hogy a titkos „eretnekek” ismét nyíltan is az evangéliumi hithez tartozóknak vallják magukat. 70.000 cseh protestáns tett ekkor nyíltan vallást atyái hitéről. Ezek leginkább vidéken éltek, korántsem nyertek teljes vallásszabadságot, hanem csak megtűrték őket, többféle korlátozással nehezítve életüket. Nem engedték meg nekik, hogy huszitáknak és testvéreknek nevezzék magukat, hanem vagy az augsburgi, vagy a helvét hitvallás alapjára kellett helyezkedniök, jóllehet úgy az egyik, mint a másik alig volt ismeretes előttük. Ennek az lett a következménye, hogy az új protestánsok között szakadás történt és viszályok keletkeztek. Az egyik rész a helvét, a másik az augsburgi hitvalláshoz ragaszkodott, a cseh nép előtt azonban mind a kettő idegen volt, ellenben a husziták és testvérek nagy tekintélynek örvendtek a katolikus lakosság között is. Így éltek a cseh protestánsok az ő vidéki gyülekezeteikben 130 éven át, lutheránus és református elnevezés alatt, de azért sohasem érezték magukat egészen lutheránusoknak, illetve reformátusoknak. Ezek a nevek mindig idegenek maradtak számukra és ők maguk is, — mint ilyenek — idegenek voltak népük körében. A két egyház fejlődése épen ezért meglehetősen gyenge volt, mert nem tudtak visszhangot ébreszteni a nép lelkében. Amennyire szívesen emlékezett meg a cseh nép az egykori huszitákról és testvérekről, annyira idegenek maradtak előtte azok utódai, akik idegen neveket viseltek és a nép szemében is idegenek és befolyás nélküliek maradtak mindig. A cseh protestánsok mindig egyek voltak az atyák szellemében és az atyák tradícióiban éltek. Kezdtől fogva arra vágytak, hogy a testvérek és a husziták utódainak vallhassák magukat és egy közös testvéregyházat alakíthassanak. Különösen 1848-ban és 1863-ban fáradoztak a cseh protestánsok azon, hogy az atyák nevét és hitvallását magukévá tehessék. A kormány azonban ellene volt ennek a törekvésnek, különösen azért, mert attól félt, hogy egy ilyen testvéregyház a cseh népnél nagy visszhangra és sok követőre talál.

III.

A teljes vallásszabadság csak a legújabb időkben, az államfordulat után (1918) valósult meg köztársaságunkban. Ekkor a két protestáns egyház 1918. dec. 17—18-ikán csodálatra méltó egyetértéssel egyesült s megalkotta a csehtestvér evangélikus egyházat. Azóta egy

egységes közös egyházat alkotnak. És ez az egyház egységes fejlődésben van. Sok barátja van a nép között s azon egyházak tagjai között, melyek egy mélyebb, komolyabb vallás után vágyódnak. Nagy jelentőségű pl. az a tény, hogy T. G. Masaryk, első elnökünk, aki egy mélyen vallásos és komoly erkölcsű ember: tagja a mi egyházunknak. Különösen a városok komolyabb intelligenciájú lakossága s a középosztály tagjai, — akik a művelődés és magasabb élet-nívó után vágyakoznak — ezek érdeklődnek egyházunk iránt és ragaszkodnak hozzá. Így történhetett meg, hogy egyházunk 1921 óta erős számbeli növekedést ért el, főleg az által, hogy sokan, akik az atyák hite után vágyakoztak, a kath. egyháztól elszakadtak s hozzánk csatlakoztak, összesen kb. 110.000 lélek. Különösen erős volt ez az átterési mozgalom Pilsenben, Prágában és környékén, valamint dél- és nyugat Csehországban, de más helyeken is. Egyes protestáns gyülekezetek így lényegesen megnövekedtek, más helyeken pedig, ahol addig nem voltak protestánsok, az új gyülekezetek egész sora keletkezett. Erősen megnövekedtek a pilseni, zizkovi, prágai, I., II., VIII., smichovi, miadaboleslavai (Jungbunzlau) gyülekezetek Csehországban, ugyancsak a máhr. ostrauai, friedeki, brünni, olmützi és orlauer gyülekezetek Morvaországban és Sziléziában. Új gyülekezetek létesültek a következő helyeken: Budweis, Soběslav, Pisek, Neuhaus, Domažlice (Taus), Kdyně, Strakonice, Rokycany, Kard. Řečice, Etting, Čistá, Kralovice, Přeštice, Merklín, Hvozdnice. Ung. Hradisch, Orlau, Ostrau, Friedek, Trnovany, Benešov, Zizkov II., Horice, Litomyšl, Nusle, Uhříněves, Břevnov, Iglau, Gross-Meseritsch, Košic stb. Igen örvendetes jelenség az, hogy ezek között az új protestánsok között igen sok a komoly vallásos lélek, akik őszintén vágyakoznak a mélyebb vallásos élet után.

(Folyt. köv.)

I R O D A L O M.

Hittudomány a válaszon.

(Gehardt Kuhlmann: Die Theologie am Scheidewege. Tübingen, 1935.)

Érdekes írás mindenki számára, aki szemmel tartja a hittudomány időnkénti változásait és kérdéshullámzásait. Még tévedéseiben is érdekes Kuhlmann tanulmánya, mert már itt megjegyzem: nagy tévedései vannak. A szempont, amellyel ír, a manapság jelentőssé vált létbölcseleté. Kuhlmann, mint létbölcselet ellenlábosa a hittudósna, mert a létbölcselet ugyan érinti a hittudomány terét, de, mint bölcselet a tudásra támaszkodik egyedül s ezért más, mint a hittudomány. Sőt: sokban vele szembehelyezkedő. Éppen erről lesz a tanulmányra vonatkozó ismertetés nyomán szó.

I.

Kuhlmann tanulmányának gondolatmenete a következő. A keresztyén hittudomány alapjai válságban vannak. A válság a felvilágosodás óta lappangó, de korunkban nyilvánvaló lett, hogy a természetfeletti dogmák elvesztették hitelüket. A szabadelvű hittudomány ugyan érzelmi színezésű erkölcsi vallást alkot, a dialektikus hittudomány meg az emberi lét dialektikus magyarázatával igyekszik a természetfeletti világhoz átjárót találni. Így kerül a lételméleti bölcselettel versenybe. A kérdések történelmi összefüggését Kuhlmann különben ezekben látja:

1. A felvilágosodás két irányban támadta meg a keresztyénséget. Az egyik: a keresztyén hittudomány a feltételes deizmussal volt kénytelen megelégedni; a másik meg: Lessingtől a szellem-tudományi felvilágosodás harcot kezd a keresztyénség történelmi alapigazságai ellen (az egyház, a Szentírás tekintélye, az inspiráció tana, stb.). A felvilágosodás támadása két kérdés körül tombol tehát, hogy egyrészt miképpen keletkezett a világ, másrészt mint fogható fel a történelem értelme.

2. Kant jelentősége ebben a támadásban az, hogy a természetfelettséget a létezés kérdésévé tette, vagy más szavakkal: „a létezés meghatározása természetfelettségének kifejtésében lehetséges egyedül.”

3. Hegel gondolkozásában a bölcselő gondolatvilága a természetfelettség megjelenő helye. Nála a természetfelettség, „hogy az ismeret személyében megvalósuljon, magának a létnek lehetősége.” Ez vezet továbbá ahhoz, hogy általában létezési gondolkozás csak az ismeretfolyamatban megnyilvánuló természetfelettségben van. Hegelnél ezzel megszűnik az emberi végesség s igaza van Nietzschének, amikor szellemes gunnyal jegyzi meg róla, hogy Hegel „saját berlini lételét össze-tévesztette Isten léteivel.”

4. A Hegel-féle dialektika belső ereje folytán két formára esett szét. Az egyik Kierkegaard gondolkozása, Ebben egzisztenciális a saját éntünkben való állandó kételkedés, amelynek jelképe a kereszti botránkozása. Hegel a független szellem tanával eltér a szentháromságtól, Kierkegaard viszont visszatér a trinitáshoz, aki törvényesíti és szemlélteti a kételkedést.

A másik forma ebből a gondolatirányból Feuerbach és Marx. Feuerbach szerint a természetfelettség minőség, úgyhogy tulajdonképpen nincsen létezés, hanem csak vegetáció. Marx viszont megfordítja Hegel gondolatmenetét: nem az abszolút szellem teremti a valóságot, hanem a valóság teremti meg, feltétel gyanánt, a gondolkodás és élmény szellemiségét. A német idealizmus így végződik a theizmus következetes rombolásával. Azonban mégse!

5. Barth ezekben a szellemi törekvésekbe avatkozik működésével és tanaival. Ismeri a mai valóságosságot és alaptudata, hogy az ember valaki más előtt áll, mint saját maga. Ez a valaki határozza meg lényegszerűen az ember belső maga-

tartását és nem az éthosz, vagy a kullusz. Hittétele, amelyből kiindul kierkegaard s Istenre vonatkozik, hogy Isten és az ember végtelen minőségi tekintetben különbözik. A hit nála az „emberi lételem ontologiai priusza”, a kijelentés pedig analitikus itéletszerűséggel teljes, független igazság. Ezekkel összefügg, hogy a keresztyén hittan Barth tanításában az egyetlen lehetséges metafizika s a világ egyedül a szentháromságból érthető s magyarázható, de nem megfordítottan. Kuhlmann persze tagadja ezt, mert szerinte az igazság „rölkünk és a véges dologról való véges gondolkodásunknak minősége” s Barth istenfogalma „egyszerűen X”, ezzel állítja, hogy van az embernek kapcsolata, de nem bizonyítja.

6. Barth munkásságának eredménye Kuhlmann szerint az, hogy a természeti teremtés isteneket trónjukról letaszította. De a mostani hittudományi helyzet komolyságát ő sem vette észre. A keresztyén theologia alapjait megújítani K. Heim igyekszik, akinek hittudománya Rickertre s Brunstádra támaszkodik. Nála a hittudomány a „végső dolgokról” szól és ebben a theológiában az előző hatásokon kívül megvan a heideggeri létezési gondolkozás, az „én” és „te” vonatkozás erkölcsi létezési létezési szerűsége Gogartentől és Griesebachtól. Az ontologiai tárgyú létet fejt ki Heim az „én” — „ő” s „én” — „te” két alapformájában. A lét örökös, nyugtalanító, körbeforgó kérdései okvetlen Istenhez vezetnek, mert „az, aki a végtelen miért-kérdés kételyétől megszabadít, az a hatalom, amely véd minket attól, hogy megőrüljünk, — Isten.” A Heim-féle theológiának egyetlen érdeme és értéke Kuhlmann szerint, hogy felfedezte: az „örök te”-vel való párbeszéd „abszolút én-egyedüliségben” történik.

(Folyt. köv.)

Narancsik Imre.

H I R E K:

— „A csehtestvérek evangélikus egyháza” címen mai számunkban kezdjük el Hrejsa prágai theol. professzor dolgozatának közlését. Ez a csehtestvér egyházzól szóló ismertetes külön füzetben megjelent német és angol nyelven. Főszerkesztőnk gondoskodott magyar nyelvre való lefordításáról s lapunkban való közlése után külön lenyomatban fog megjelenni 1000 példányban, hogy ingyen megküldhessük a lelkészeknek, tanítóknak és más érdeklődőknek is. A magyar nyelvű füzet kinyomatásának és expedálásának költségeit teljes egészében a csehtestvér egyház zsinati tanácsa viseli, amiért nem mulasztjuk el hálás köszönetünket e helyen is kifejezni. Ahoz, hogy ez országban élő két kálvinista egyház közlebb jusson egymáshoz, mindenesetre szükséges, hogy egymás multját és jelenét megismerjük. Hrejsa professzor ismertetése bizonyára hathatósan fogja munkálni ezt a célt. Bár a mi egyetemes egy-

házunkban is akadna valaki, aki legalább egy rövid összefoglalásban megírná egyházunk történetét, hogy mi is tájékoztatni tudnánk hittestvéreinket egyházunk küzdelmes életéről és munkáiról.

— **Értesítés.** A komáromi Timótheus Szövetség ez évben is megrendezi nyári ifjúsági konferenciáját Kiskoszmályon az erre a célra felépített barakban. Szeretettel hívunk erre a konferenciára minden társadalmi állású ifjút. Ez már a negyedik konferenciánk és úgy látjuk, hogy ifjúsági munkánk számára nagy áldás minden ilyen konferencia. A konferencián a Timótheus Szövetség jelígyével foglalkozunk. A délelőtti előadások és megbeszélések témái: *Kedden:* Az ifjúság előnye és hátránya Isten országa munkájában; *szerdán:* Légy példa a beszédben; *csütörtökön:* Légy példa a magaviseletben; *pénteken:* Légy példa a szeretetben; *szombaton:* Légy példa a léleekben; *vasárnap:* Légy példa a tisztaságban. *A délutáni órákban* vezetői kurzusokat tartunk a vasárnapi iskola és a serdülő munka, az ifjúsági munka, a felnőtt munka, a Biblia tanulmányozása és magyarázása, az énektanítás részére. *Napirend:* 6 kor felkelés, fél nyolckor reggeli, 8 kor bibliakör, 10 kor előadás, megbeszélés, 12-kor ebéd, 3-ig szabad idő, 3—6-ig kurzusok, 7-kor vacsora, fél kilenckor áhitat, 9 kor lefekvés. *Mindenki hozzon* evőeszközt, tányért stb., jó meleg takarót és részvételi díjat. *Jelentkezni előre nem kell. A konferencia kezdődik augusztus 25-én reggel és végződik 30-án este. Napi ellátási díj 8 korona.* Vasutállomások: Nagykoszmály a Léva—Zólyomi vonalon és Kálna a Léva—Érsekújvári vonalon. *Timótheus.*

— A Barth Károly közreműködésével tartandó debreceni teológiai továbbképző tanfolyam programja: *Szept. 28-án* délután 4 órakor: Bibliát olvas és imádkozik: Dr. Szász Imre esperes. — A tanfolyamot megnyitja: D. Dr. Baltázár Dezső püspök. — D. Dr. Barth Károly házeli egyetemi professzor üdvözlő és előadásai megtartására felkéri: Dr. Erdős Károly dékán. — $\frac{1}{2}5$ — $\frac{1}{2}7$ -ig: D. Dr. Barth Károly első előadása az eleveelrendelésről. Az előadást tolmácsolja. Dr. Vasady Béla egyetemi tanár. — $\frac{1}{2}7$ —8-ig: Áhitat közös megbeszéléssel: A küldetéstudat ima-életemben és igehirdetésemben. Vezeti: Dr. Révész Imre egyetemi tanár. A rendezőség által felkért első hozzászóló: Nagy Lajos sárárdi lekipásztor.

Szept. 29-én délelőtt 8 órakor: Áhitat: A szuverénül kiválasztó Isten. Tartja: Dr. Erdős Károly egyetemi tanár. — 9 — $\frac{1}{2}11$ -ig: Barth Károly második előadása. — $\frac{1}{2}12$ —1-ig: Barth Károly harmadik előadása. — Délután $\frac{1}{2}5$ — $\frac{1}{2}7$ -ig: Barth Károly negyedik előadása. — $\frac{1}{2}7$ —8-ig: Áhitat közös megbeszéléssel: A küldetéstudat lelki-gondozói munkámban. Vezeti: Dr. Soós Béla debreceni lekipásztor, egyetemi m. tanár. A rendezőség által felkért első hozzászóló: Ördög Lajos pocsaji lekipásztor.

Szept. 30-án délelőtt 8 órakor: Áhitat. Krisztus kiválasztottságom tüköre. Tartja: D. Dr. Kállay

Kálmán egyetemi tanár. — 9 — 12 -ig: Az eleveelrendelésről elhangzott előadások megbeszélése a Tisza István tudományegyetem református hittudományi karának tagjaival. — Délután $\frac{1}{2}5$ — $\frac{1}{2}7$ -ig: Barth Károly felelete az előadásai alatt írásban benyújtott kérdésekre. (E kérdések benyújtásának végső határideje szept. 29-én délután 7 óra.) — $\frac{1}{2}7$ —8-ig: Záró áhitat közös megbeszéléssel: A küldetéstudat közéleti forgolódásomban. Vezeti: Géczy Béla vésztői lekipásztor. A rendezőség által felkért első hozzászóló: Uray Sándor debreceni lekipásztor.

A tanfolyamra való jelentkezés határideje: Szept. 20. A jelentkezési díj debrecenieknél 2 P., nem-debrecenieknél 1 P. 50 fillér, amely a jelentkezéssel egyidőben küldendő a tanfolyam adminisztratív intézőjének: Ördög Lajos lekipásztornak a címére, Pocsaj, Bihar vm. A tanfolyamra bárki jelentkezhetik. A tanfolyam tagjainak olcsó és jó együttes étkezéséről a kollégiumi tápintézetben történik gondoskodás.

— Elkészült a K. L. E. legmodernebb magyarországi ifjúsági tábora nyolc személyes sátorházakkal Dunavecscén, ahol egész nyáron lehet nyaralni és üdülni. A nemzetközi K. L. E. tábor is itt lesz augusztus 10—16-ig.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

569/1936. sz.

Nagykapos, 1936. aug. 4.

P Á L Y Á Z A T.

Az alsózempléni egyházmegyébe kebeleztetett *nagygyéresi—velky gyéresi* ref. egyházközség elhatalosítás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Javadalom az 1871-ben kelt, ma még érvényben levő díjlevél szerint a következő: 1.) Szemes élet 36 köböl, fele buza, fele gabona. 2.) Kézpénz 24, azaz huszonnégy pengőforint. 3.) Kaszáló rét 26 hold, melyet az egyház kaszáltat le. 4.) Szántó föld 27 hold, ezekből az őszi vetés alá valókat tartozik az egyház idejében háromszor megszántatni, a lelkész által adott maggal bevetni és beboronálni; a tavaszi kapás veteményeket pedig azon özvegyek kapálják, akik különben más rendes fizetéssel a lelkész részére nem járhatnak. A kaszálók és szántóföldek ezen műveléséért köteles a lelkész mindenik gazda családjából egyet, ha halála történik, stóla nélkül eltemetni, a konfirmáltakat, ha kívántatnék halotti tanítással is; több halott esvén egy-egy gazda családjából netalán évenként, azért már a rendes stóla fizettetvén. 5.) Tüzi fa 10 (tiz) öl, kemény fát érve, mit az egyház a lelkészlakásra pontosan, jó mértékben s idejében beszállítani tartozik. 6.)

Tavas-nádas és gyékényes rész a proportió szerint. 7.) A regáté jövedelemből másfél telek utáni illetőség a rektoréval együtt, melyből az adó a lelkész, iskolatanítói és eklézsiái földek után fizetettik. 8.) A paplak hozzátartozó istálókkal, pincével és szükséges épületek s alkalmatosságokkal és kertekkel együtt. 9.) Rendes stóla, keresztelésért 12 p. kr., esketésért 1 p. tr., háznál kétszeresen, halotti prédikációért 1 p. fr.

Megjegyeztetik, hogy az 1936 év június hó 6, illetve 14-én módosított díjlevél készített, amely azonban még egyházhatósági megerősítést nem nyerhetett. Megerősítés esetén az új lelkész e díjlevelet tartozik elfogadni.

A helyi javadalom a II. lustrum szerint 5334 Kč. 82 fillérre értékelte. Az új lelkész a lelkészlakásra való villanybevezetést 5990 Kč. számla szerinti összegben, mint beruházási összeget az özvegynék tartozik megtéríteni.

Kötelesség: az egyházi törvényekben, szabályrendeletekben és a felsőbb egyházi hatóságok által hozott határozatokban megkivánt lelkészi teendők végzése. A szolgálati nyelv magyar. Az állás 1937 április 1-én foglalandó el. Pályázati kérvények a hirdetésnek az egyházi hivatalos lapban való megjelenésétől számított 3 héten belül, lelkészi oklevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal, (II. t. c. 16. §.) és állampolgársági bizonyítvánnyal felszerelve a ref. esperesi hivatalba, Malý Gyreš pp. Velký Gyreš, okr. Král. Chlumec küldendők be.

Dr. Magda Sándor püspök.

A helyeni ref. egyház előjárósága pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1.) Modern 3 szobás lakás villanyvilágítással, a szükséges melléképületekkel, 1 hold kerttel, jó gyümölcsösselel. 2.) 8 (nyolc) kat. hold szántó föld és rét, adóját az egyház fizeti. 3.) 100 (egyszáz) drb. őlni való csirke. 4.) 2 öl I. osztályu hasábfá beszállítva. 5.) 12 köből tiszta buza. 6.) 5 (öt) köből tengeri. 7.) Stóla. A helyi javadalom értéke 4900 Kč. 8.) Megfelelő államsegély. Ezekon kívül hajlandó az egyház tekintélyesebb személyi pótlékot is fizetni természetben közös megállapodás alapján. Kötelessége: Amennyiben állami kiségitő-tanítót nem kapna az egyház a 8 osztályu iskola vezetése, kántori szolgálat, belmissziói munkában való rész-

vétel, énekkar vezetése, lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat. Tanítás és istentisztelet nyelve magyar. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró kántortanítók és kántortanítónők. Az állás szeptember 5-ig foglalandó el. Érdeklődőknek a lelkészi hivatal szívesen szolgál felvilágosítással. Kellően felszerelt pályázati kérvények 1936 augusztus 26 ig nyújtandók be „Ref. lelkészi hivatal Hetín—Hetyen p. Kosino” címre. (Vasutallomás: Šom-Kosino.) Podkarp. Rus.

A kiskövesdi ref. presbitérium pályázatot hirdet halálozás folytán megüresedett kántortanítói állására. Javadalom: 3 szobás lakás melléképületekkel; 7 hold szántó föld; 13 köből rozs; 4 köből buza; 5 köből tengeri; nádpénz; 1 hordó borra való szőlő; 4 marha legelő; 2 sertés legelő; 48 q. fa; adót, ártért az egyház fizeti; temetési stóla. Értékelve van 2435 Kč-ra. Kötelesség: kántori, tanítói szolgálat, lelkész helyettesítése, egyháztársadalmi tevékenység, presbitériumi jegyzőség stb. Külön díjazásokra az egyház fedezettel nem rendelkezik, csak a díjlevelben foglaltakat adhatja. A nádpénz és szőlő esetleg elmarad. Állampolgári bizonyítvánnyal s teljes tanítói oklevéllel bíró, magyar anyanyelvű ref. kántortanítók pályázhatnak aug. 25-ig. Próbaszolgálat végzése saját költségen megkivántatik. Pályázatok Ref. lelkészi hivatal Kiskövesd, p. p. Velký Kevčzd okr. Král. Chlumec címre küldendők.

A szap-csiliznyáradí ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Javadalom: Két szobás lakás melléképülettel és kerttel; készpénz 48 Kč; 5 kat. hold 630 öl föld, melynek adóját a javadalmas fizeti; 12 q 24 kg buza; 1 öl puha fa; 200 kéve rözse; stóla; államsegély, amelyért az egyház felelősséget nem vállal. A helyi javadalom fele tanítói, fele kántori. Kötelessége: I—VIII. osztály tanítása, énekkar vezetése, belmissziós munkában segédkezés, kanonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén az istentisztelet végzése. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak állampolgársággal s oklevéllel bíró férfi tanítók. Kellően felszerelt pályázati kérvények 1936. augusztus hó 20-ig „Ref. lelkészi hivatal, Szap, pp. Baloň, okr. Dun. Streda” címre küldendők. Az állás szept. 1-én elfoglalandó.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkalatók megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések dísz más szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Az ungi és komáromi példa.

Nem új dolog, hogy kis emberek vállvetett összefogása nagy alkotásokat hozhat létre. Sőt a mai átfarmálódott gazdasági viszonyok között, amikor „anyagi jólétről” már alig lehet beszélni, nagyobb szociális alkotásokat, közintézmények létesítését és fenntartását csakis a közös áldozatkészségen alapuló összefogástól várhatók.

Régen egyházi közintézményeink legnagyobbbrészt egyes hívő, áldozatkész lelkek buzgóságának köszönheték létüket. De hol vannak már azok az idők?!... Ha hívő és áldozni akaró lelkek akadnak is, a kezükben lévő talentumok oly kevesek és szűkreszabottak, hogy abból nagyobb, közösségekre kiható intézményeket teremteni, vagy fenntartani nem igen lehet.

De mégis — könnyebb volt régen — szokták mondani... Könnyebb valamit egy, vagy két embernek elhatározni és azután létrehozni, mint száz és ezer lélek között egyetértést, közös elhatározást, egyakaratot és elindulást biztosítani s azután a kitartást ébrentartani mindaddig, míg a terv, az álcma valósággá nem lesz.

Nem állítjuk, hogy a közös összefogás elérése nem jelent nagyobb munkát, mint egy, vagy két ember felbuzdítása és jószándékaiknak tettekké válása. De mi a hatása, mi az értéke a száz és ezer lélek egyetértésén kiváltódott cselekedetnek az egyéni cselekedethez képest, ha ez utóbbi mindjárt a legönzatelenebb és a legnemesebb is. Mert örök az az igazság, hogy az alamizsna nem azt teszi boldoggá, aki kapja, hanem azt, aki adja. Tehát *a cselekedetek értékét nem a másokra gyakorolt hatás, hanem a cselekvést kiváltó lelki rugók jelzik és abban jut kifejezésre, hogy hány hitetlen lélek lesz hívővé a jócselekedetek gyakorlása által.*

Nem véletlen tehát, sőt nem is a sorsnak

puszta szeszélye, vagy játéka, hogy egyházunk a közös összefogáson épült fel, ebben él és jövője is csak ezáltal biztosítható. Közintézményeinket is a közös áldozatkészség hozza létre, ez tartja fenn és fennmaradásuk záloga is az egyetértésben s összefogásban rejlik.

Az egyetértés és összefogás a krisztusi szeretetből fakadó legnagyobb szociális fogalmak, amelyek azonban tényleges értéket csak akkor jelentenek, ha nem maradnak megpuszta „jelszavak”-nak, hanem cselekedetekbe lendülnek, tettekké érlelődnek s eredményei az emberi élet lényeges alkatrészeivé válnak. De hogyan?... Módoak és eszközök ismerete, vagy megfelelő hozzáértés nélkül még a legjobb szándék sem valósulhat meg. S ha még követésreméltó példa sem akad, hiábavaló akkor minden szóbeszéd. Pedig a valóságban vannak módoak és eszközök szép számban, sőt a szép és nagyon tanulságos példákból is tanulhatunk. Ide is állítunk mindjárt belőlük kettőt.

A mi ref. tanítóképzőnk létesítésének és fenntartásának szükségessége vita tárgyát nem képezheti. A nélkülözhetetlen szükségességen alapuló egyetemes közóhaj állította fel, fenntartását pedig az egyetemes áldozatkészség biztosítja. Évi 50 fillért tesz ki lélekszám szerint az az összeg, melyet gyülekezeteink a tanítóképző fenntartására áldoznak.

Nincs olyan „kis” áldozat, amely egyuttal terhet is ne jelentene. Mert ha nincs teher, akkor a cselekedet nem áldozat!... Nem mondjuk azért azt, hogy az évi 50 fill. áldozat nem jár teherrel s gyülekezeteinknek nem okoz gondot annak előteremtése. Annnyit azonban állítunk, hogy a teher, amit ezen áldozat jelent, nem sok és nem elviselhetetlen; egyetértéssel, egymás támogatásával és a „jó rend” betar-

tásával könnyen legyőzhető. S hogy ez így is van, ezt mutatja az első példánk.

A tiszáninneri egyházkerületbe tartozó ungi egyházmegyéről lesz szó. Pedig ebben az egyházmegyében is voltak gyülekezetek, amelyek a megkérdezéskor az 50 filléres hozzájárulást nem ajánlották meg és még több gyülekezet akadt, ahonnan az 1935. évi járulékok nem érkeztek meg idejében, úgy, hogy komoly felszólításban kellett őket figyelmeztetni kötelességük teljesítésére. Voltak gyülekezetek, amelyek a járulékok elengedését, vagy leszállítását kérték, mások fizetési halasztásért folyamodtak, hitelesen igazolták a gyülekezet nehéz, sőt súlyos anyagi helyzetét is, hangsúlyozván a jószándékot, de egyben a tehetlenséget is. És mégis, ... a mult hó, vagyis július 1-én az ungi egyházmegyei pénztár egy összegben, hiánytalanul beküldte az összes ungi egyházmegyei gyülekezetek tanítóképzői járulékát, még pedig úgy az 1935. évi hátrálékokat, mint a folyó 1936. évi járulékokat — hangsúlyozzuk mégégyyszer — az összeset hiánytalanul!!

Nem dicsekedségből hozzuk nyilvánosságra ezt a tényt, hanem azért, mert gyönyörű példája ez az egymás terhét hordozó és az egymás felsegítésén alapuló igazi összefogásnak. Itt ugyanis ne keressen senki csodát s ne sejtjen a háttérben valami rejtett anyagi forrásokat, amelyek a szűkös viszonyok között élő gyülekezetek pénztárait máról-holnapra megtöltötték volna. Mert nincs itt egyébről szó mint arról, hogy az ungi egyházmegye kebelén belül a gyülekezetek összekapcsolódtak, szinte a tehetősebb hóna alá nyult a szegényebbnek és az egyházmegye egységes erkölcsi és anyagi ereje nyilvánult meg az áldozathozatal maradéktalan teljesítésében.

Az ungi egyházmegyében megvan az a nagyszerű rend, hogy az egyházmegyei egyházlátogatások alkalmával a legaprólékosabban belenéznek a gyülekezetek lelki és testi életébe egyaránt és az egyházlátogatás a többek közt nemcsak a pénztárt és a pénzkezelést vizsgálja meg, hanem azonnal, személyesen be is szedi az egyes gyülekezetekből az összes egyetemes közegyházi járulékokat is. Természetes, hogy ezen eljárásnál rögtön kiviláglik, hogyan áll a gyülekezet anyagi helyzete, tudja-e közegyházi kötelezettségeit teljesíteni s ha nem tudja, miért nem tudja, illetve mit tett, vagy mit kíván tenni a jövőben annak érdekében, hogy megfelelhessen az anyagi kötelezettségek teljesítésének épúgy, mint a lelkieknek. És semmi sem bizonyosabb mint az, hogy az egyházlátogatás nemcsak jótanácsokat osztogat, hanem cselekszik is; ha kell segít; ha szükséges fedd, dorgál, esetleg büntet. S hogy ez az eljárás mit eredményez, mutatja többek közt a tanítóképzői

járlékok rendes és pontos beérkezése.

Nem állítjuk, hogy az egyes gyülekezetek a járulékokat mind befizették az egyházmegye pénztárába, hanem nagyon valószínű, hogy az egyházmegyei pénztár sok rászorult gyülekezetnek előlegezte, kikölcsönözte ezeket az összegeket. Mert bizonyos, hogy az egyházlátogatás felvilágosította a gyülekezeteket, hogy a köteles járulékok fizetését sem halasztani, sem visszautasítani nem lehet s ha látta, hogy a gyülekezet anyagi helyzete ezt megkívánja, felajánlotta nekik az egyházmegyei pénztár segítségének igénybevételét. Az egyházmegyei pénztár pedig nagyon helyesen jár el, amikor a kezelése alatt lévő kisebb, avagy jelentősebb összegeket a saját gyülekezeteinek támogatására fordítja, mert a tőkék után nemcsak megkapja a bankok által nyújtott betéti kamatot, hanem módjában is áll tőkéinek biztonsága és visszafizethetősége felett állandóan örködni, a gyülekezetek anyagi ügyeinek irányítása és a felettük való felügyelet gyakorlása által.

Az összefogásnak és az ezen alapuló kötelességteljesítésnek tehát bizony igen szép példája ez az „ungyi példa“, amit pedig minden egyházmegyének meg lehetne csinálni, de sőt, ... meg is kellene tennie!!

De lássuk a másik, egy cseppet sem kevésbé tanulságosabb, szép példát: „a komáromi példát.“

A komáromi egyházmegyében — ahol az egyházmegye gyülekezetei külön is megajánlottak 100.000 Kč-t a ref. tanítóképző új épületének felemelésére — úgy a lelkészi, mint külön a tanítói kar tagjai önkéntesen magukra vállalták, hogy egyenként 1000 Kč-t fognak adni a ref. tanítóképző építkezésére. Áldozatos és szép cselekedet ez, amely nemcsak egy nagy dolog megvalósítását célozza, hanem egy olyan „szükséges, törvényes kellék“-nek létesítését is, amely nélkül tanítóképző-intézetünk fenn sem állhatna. Egy olyan kötelesség ez tehát, amit teljesíteni így, vagy úgy, de valami módon feltétlen kell! Hogy ez nem lehetetlen, ezt mutatja a komáromi példa.

Tekintsünk el attól, hogy a theologia és tanítóképző épületeinek felemelése mennyiben lelkészi és tanítói kötelesség és csak a módot vizsgáljuk meg, amely által e kötelezettség teljesítése keresztülvihető.

Mi lehet itt is más mód, mint az egyetértés és az összefogás. Megérteni, átérezni az ügy fontosságát, nagyságát, szentségét, azután egymást átkarolni, összefogni, hogy az erős a gyengét támogatva, a közös áldozathozatal terhét elviselhetővé tegyék.

Mindig voltak szegények és mindig lesznek gazdagok anyagiakban és szellemiekben egyaránt. Már most azért, mert sok a szegény közöttünk, ne csináljunk semmit?... Vagy

csak az anyagiakban bővelkedők részesüljenek az áldozathozatal fenséges lelki ajándékaiban, a szűkölködők pedig tiltassanak el ettől?.... Miféle krisztusi igazság lenne ez?

A komáromi egyházmegyében is éppolyan arányban vannak nehéz körülmények és sok gondok között élő, illetve kielégítő sorsban, — vagy ha úgy tetszik — jómódban levő lelkészek és tanítók, mint a többi egyházmegyékben és a komáromi egyházmegyei papság és tanítóság mégis magára tudta vállalni egyetemlegesen az 1000 koronás megajánlásokat. Miért?... Mert összefogtak és így a gyengébbek sem féltek attól, hogy a magukra vállalt teher alatt összeroskadnának. Érezték az életerős testvéri karok szorítását és tudják, hogy ezek a karok

nem fogják engedni, hogy ők a magukra vett áldozatos teher miatt erejükön felül megpróbáltassanak.

Nem testvére-e ez a „komáromi példa” az „ungi példa”-nak? S nem tudnánk-e mindnyájan ezt a példát is épügy követni, mint az előbit követhetnénk?... A feleletet mindenki adja meg magának őszintén a szive-lelke szerint.

Nem vagyunk és nem lehetünk soha olyan erőtlenek, hogy összefogva, egymást támogatva, ne lennénk képesek „nagy” dolgok véghezvitelére is! Csak három fontos kellék kell hozzá: *hit, akarat és fegyelem!*

Mind a három megszerezhető!

Lásd: az ungi és komáromi példákat.

Biró Mihály,

A csehtestvérek evangélikus egyháza.

Irta: Dr. Hrejsa Ferdinánd prágai theol. professzor.

(Folytatás.)

IV.

Természetesen ez az áttérési mozgalom s ennek következtében egy egész sor új gyülekezet keletkezése nagy feladat elé állítja egyházunkat, amelynek megoldása minden erőnk megfeszítését igénybe veszi. Az ujonnan alakult gyülekezetek számára ugyanis gondoskodni kellett igehirdetőkrol, templomokról, lelkészlakásokról. A teljesen új épületek emelése óriási anyagi áldozatokkal jár, mert az építkezések nagyon költségesek. Fokozza a nehézséget az igehirdetők hiánya. A háboru alatt lehetetlenné tették a theológián való tanulást, mert az ifjaknak be kellett vonulniok a katonasághoz, mielőtt tanulmányaikat megkezdhetnék volna. Ennek a következménye a nagy lelkészhiány, amiért is sok régi és ujonnan alakult gyülekezet lelkészi állása még maig sincs betöltve. A templomok és lelkészlakások építését csak egyes helyeken lehetett megkezdeni. Az utóbbi években összesen 49 új templom építéséhez fogtak hozzá. Ezek között vannak olyanok is, amelyek azelőtt más célokat szolgáló épületek voltak s mint ilyenek vétettek át istentiszteleti célokra. Új templomok épültek Prágában (VIII.), Pilsenben (I. II.), Uhříněvesben, Ettingben, Kard. Rečicén, Prossnitzban, Čistán, Kostececn, Brumovicén, Benešovban, Soběslavban, Hrabčeván, Táborban, Könighofon, Blázkovon, Gr. Meseritschen stb. Régi templomok átvétettek a következő helyeken: Hranice (Weisskirchen), Telč, Znaim, más épületek átvétettek Kdyněben, Boleslavban, Leitomischlben stb. Akik új építkezésbe fogtak, azoknak súlyos adósságokkal kell küzdeniök. Nagyban akadályozza ez a körülmény a mi munkákat, mellyel Isten országát terjesztjük népünk között.

V.

Ezek a gondok azonban feladatunknak és munkánknak csupán a külső oldalát érintik. De természetesen ez is fontos. Előfeltétel ugyanis az, hogy legyen elég lelkészünk, templomunk, imaházunk, gyülekezeti otthonunk, továbbá, hogy a lelkészek számára megfelelő lakásokat építsünk: akkor kerülhet a sor a tulajdonképeni főfeladat megoldására és az igazi munka teljesítésére, amely a gyülekezetek és egyének belső életére vonatkozik. Nagyon jól tudjuk mi azt, hogy mindenek előtt hű és lelkes igehirdetőkre és más gyülekezeti munkásokra s ezek buzgólkodása folytán élő gyülekezetekre van szükségünk, ha meg akarunk felelni annak a feladatnak, melyet Isten népünk körében kijelölt számunkra.

Nagy öröm a mi számunkra és hálásak vagyunk érte Istennek, hogy egyházunk e tekintetben megteszi kötelességét s az egészséges lelki élet kifejllesztése érdekében fáradozik. Különösen örvendetes az, hogy gyülekezeteinkben meghonosult a vasárnapi iskolai munka s az ifjusági egyesületek és leánykörök is erős növekedésben vannak. Hálával tartozunk Istennek, hogy ezekből az egyesületekből már sok ezer lelkes ifju, leány és asszony nőtt ki akikben egy jobb jövő derék munkásai érnek egyházunk számára.

Ami a lelkésznevelést illeti, az államfordulat után a nemzetgyűlés azzal ajándékozta meg egyházunkat, hogy 1919-ben Prágában felállította a Husz Jánosról elnevezett ev. theologiai fakultást. A theol. hallgatók száma évről-évre nő. Sokan közülök — főleg a felsőbb évfolyamok hallgatói — a külföldi ev. theol. fakultásokat is felkeresik, hogy az ottani életbe is betekintést nyerjenek s így hivatásukra

minél tökéletesebben felkészüljenek. Külföldi barátaink szeretettel fogadják fiainkat s országukban a tanulást lehetővé teszik számukra. Így teológus ifjaink nemcsak Prágában tanulnak, hanem Schweizban, Skóciában, Angliában, Amerikában, Németországban is. De mi is szívesen látjuk a mi Husz fakultásunkon a mi diákjaink mellett más protestáns egyházak tanuló ifjuságát is, nevezetesen Lengyelországból, Szlovenszkóóról, Franciaországból. Aztán a csehszlovák egyház is számos hallgatót küld évről-évre fakultásunkra, hogy itt felkészüljenek arra a feladatra, amely egyházunkban vár rájuk. Akadémiai végzettségű lelkészeken kívül diakonusokat is képezünk, akik segítőtársai igehirdetőinknek, illetve lelkészeinknek. Ezeknél megelőlegszünk a polgári iskolai előképzettséggel. Olmützi missziói házunkban 3 éves kurzuson képezzük ki őket, hogy aztán egyházainkban a gyülekezeti és missziói munkákban tevékenykedjenek. Örülünk, hogy ily módon már a derék gyülekezeti munkásoknak és evangélizátoroknak egész sora áll rendelkezésünkre.

VI.

Egyházunk élén a zsinati tanács áll, melynek elnöke a zsinati esperes. A zsinati tanács kormányozza az egyházat, míg maga a zsinat csak 3 évenként gyűl össze, hogy a fontosabb egyházi ügyekben határozzon. A zsinati tanács mellett működnek a különböző zsinati bizottságok; egyházunk szervezete zsinatpresbiteri. Egyházunk a legjobb viszonyban van a szlovenszkói evangélikus (lutheránus) egyházzal, ezenkívül a köztársaság más protestáns egyházaival is. Főtörekvése a mi egyházunknak, hogy a köztársaság minden protestáns egyházát egy szövetségbe tömörítse a közös érdekek megvédése és a kölcsönös testvéri viszony ápolása céljából. Ezt a törekvést 1927-ben részben már siker koronázta, amikor a szlovenszkói lutheránus egyház, a herrenhuti testvérek, Chelický egylete (baptisták), a methodisták, a lengyel lutheránus egyház szövetségbe léptek egyházunkkal s reményünk van arra, hogy a szövetséghez csatlakozni fognak a csehországi, morvaországi és sziléziai német lutheránusok, valamint a szlovenszkói és kárpátaljai református egyház is. Ezenkívül egyházunk testvéri viszonyt tart fenn a külföldi protestáns, főleg a skót presbiteri egyházakkal.

VII.

Ha egyházi életünk képét szemléljük, sok öröndetes jelenséget látunk, de vannak fogyatkozásai is, amelyeknek azonban tudatában vagyunk. A gyülekezeti tagokat igyekszünk áldozatkészégre nevelni, hogy meg tudjanak élni saját erejükből. Van egy segítő egyesületünk: a „Prágai Hieronymus Egyesület”, amely a szegényebb gyülekezeteknek támoga-

tást nyújt. Az állam is ad egyházunknak — mint minden elismert egyháznak — bizonyos segélyt az elégtelen lelkészi fizetések, a lelkész és lelkészözvegyi nyugdíjak kiegészítésére, valamint a szegény egyházak támogatására.

Gyülekezeteinkben a vallásos életet nemcsak a templomokban, imaházakban, továbbá az iskolai vallásoktatás keretében ápoljuk, hanem a vasárnapi iskolákban, a különböző vallásos egyesületekben is. Ezt a célt szolgálják evangélizáló folyóirataink is. A városi gyülekezetekben nemcsak vasárnap, hanem majdnem minden hétköznap este is megvan az alkalom az egyházi egyesületi életben való részvételre, úgy a felnőttek, mint az ifjuság számára. Az újonnan épült Husz-ház nemcsak a zsinati ülésezések céljára s theologus otthonul szolgál, hanem egy messze szétágazó egyházi egyesületi munka céljaira is. Így például a Konsztanci Egyesületnek is ez az otthona, amely már 1903 óta egyesíti az egész köztársaság területén élő evangélikusokat, továbbá a kalich (kehely) egyesületnek, a missziói egyesületnek, a keresztyén jótékonyaságról gondoskodó egyesületnek, amelynek hivatása az árvákról való gondoskodás. A Národni záložnának (Népbank) saját háza van Prágában, a Szociális Munkaegyesület az ő szociális céljainak megvalósítására ingatlan birtokot szerzett Myslibořicén. Árvaházaink vannak Krabčicén, Ml. Boleslaván, Táborban, Myslibořicén és Vsetinben. Brünmban, Olmützben, Kolinban és más helyeken külön épületek állanak rendelkezésre az evangéliumi egyesületi munka céljaira. Mindezeket lelkes örömmel szemléljük s reméljük, hogy Isten segíteni fog bennünket törekvéseinkben.

VIII.

Örömmel üdvözöljük a csehszlovák egyház növekedését is. Ez az egyház ugyan még mindig az erjedés állapotában van, azonban reméljük, hogy ez az egyház is az evangélium hirdetője s ennek munkája is a vallásos élet mélyülésére és tisztulására fog vezetni, úgyhogy ez az egyház is hozzájárulhat majd népünk vallásos életének fellendítéséhez. Már az is nagy fontosságú tény, hogy százerek fordultak el a katolikus egyháztól, amely mindenütt akadályozta az evangélium terjesztését.

Kevésbé öröndetes természetesen az, hogy a katolikus egyházban az utóbbi időben a sok kitérés és népünk Róma-ellenes magatartása miatt ébredési mozgalom érezhető. Energikus szervezkedésbe fogott, különösen politikai téren, de az egyházi életben is élénk tevékenységet fejt ki és azon igyekszik, hogy lehetőleg minél nagyobb politikai hatalomra tegyen szert ismét. Hatalmának ujabban való megnövekedése sokaknak megmutatta, hogy a katolikus egyház erejét korántsem a tagadás,

vagy szabadgondolkodók nihilizmusa törheti meg, hanem csupán egy jobb, egy élő vallás s csak egy élő, igazi evangéliumi egyház képes a katholicizmussal diadalmasan megküzdeni. Egy ilyen élő evangéliumi egyháznak nincs oka megijedni a katolikus egyház politikai hatalmának megnövekedésétől, hanem az evangéliumi élet teljességére kell törekednie és akkor egészen bizonyos, hogy isteni erővé lesz s betöltheti népe körében feladatát, melyet Isten jelölt ki számára.

IX.

Mi az a feladat, amelyet egyházunknak nemzetünk életében be kell töltenie? Mi ebben látjuk ezt a feladatot: Egyházunknak a föld savává s az új élet kovászává kell lennie, amely az egész népet áthatja és Isten népévé változtatja át. Ezt a célt tűzte egyházunk elé a mi prófétánk Comenius Amos János, amikor a haldokló testvér egyesség nevében, mint annak utolsó püspöke így kiállt az ő cseh népéhez: „Elj oh Istennek megszentelt népe, meg ne halj!” Erős a mi meggyőződésünk, hogy el fog jönni az idő, ha talán évszázadok múlva is, amikor a mi népünk — amely ma még nagyjából katolikus ugyan — mint egy Istentől megszentelt, az evangélium által megvilágosított nép újra fog éledni. Történelmünk telve van annak bizonyosságaival, hogy a mi népünk lelke mélyén mindig katholicusellenes volt s állandóan vágyott az evangélium világossága után.

Ha azonban egyházunk be akarja tölteni hivatását, úgy mindenek előtt azon kell lennie, hogy magát is teljesen az evangélium ereje hassa át s így élő egyház legyen. A mi elődeink a testvérek egyességében kiváltképpen e cél felé törekedtek s e cél elérését nekünk örökségül hagyták.

Adja Isten, hogy mindnyájan e cél felé törekedjünk s munkánk legyen áldás népünk számára.

Németből fordította *Dr. Magda Sándor*.

I R O D A L O M.

Hittudomány a válaszon.

(Gehardt Kuhlmann: Die Theologie am Scheidewege. Tübingen, 1935.)

(Folytatás)

7. A létezés igazi kérdését Martin Heidegger veti fel. Szerinte a szellem „a lételeményhez való, eredetien megegyező, tudó elszántság.” Ez a szellem jelentkezik a lételeményre vonatkozó kérdésben, midőn a lételemény sajátos lényegét, mint existenciát fejezi ki. „Mivel a lételemény maga lényegében véges a semmibe tartó lételemény természetfelettségében jelentkezik” (Metaphysik, 24),

azért a lételemény iránti kérdés, mint ennek lényegére irányuló kérdés a kijelentésnek sajátmagának kifejezése. Az ontologiai kérdésfelvetés alaptétele azért annyi, hogy a lételemény után csak a lételeményből kiindulva kérdezősködhetünk. A lételemény kérdéssel együtt felvethetjük a semmi kérdését és ezzel együtt sajátmagunk problémáját, amely, mint az előzők: metafizikához vezet. Az emberre épít ennyiben az egész gondolatvilág, amelyet Heidegger tana képvisel. Az ember nagy, számottevő. Kuhlmann, Heidegger nyomán ebben összegezi, hogy kicsoda az ember: „Az ember sajátmaga kijelentés, ha a dolgok ijesztő volta egészben megremegteti őt és a semmitől való félelem átjárja lelkét.”

8. Az aggodáshoz, amely a semmi felfedezésében jelentkezik, rokonérzés, amely a „határhelyzet” tudatosodásából származik, amikor felfedezzük, hogy az emberi lét minden pozitívumához neki megfelelő negatívum kötődik. Ettől a megsemmisítő érzéstől terek vissza magamba, vagy magunkhoz és a metafizikai történet „a sajátos lételeményben való következményé”-nek látom. Amikor a világban tájékozodom, megalkotom sajátos világomat, amikor viszont a lételemény megvilágosítására törekszem: sajátmagamra vagyok tekintettel és lételeményem módját vizsgálom ráeszméléssel. K. Jaspers így tanít. Hozzáfűzi, hogy az ember keltősség közt áll, döntenie kell a természet és a szellem, vagy másként a szenvedély és a törvény között. Amikor akár egyik, akár másik irányban dönt, „lételemény eléri a lét mélyét.”

9. Kuhlmann ezzel „felszámol”-ja a hittudományt, mert a lételemény teljesen felszívta a keresztény hitelveit, amelyeket a történelem folyamán alkotott, ezzel a hittudomány felesleges lett, állítja. Mert a bölcsélet a hittudományt tőkéletesítette s ezzel betejte, mikor az ember lételemény kiinduló pontja minden lét és természetfelettség felismerésének. Az új hittudomány az, amelyik felelősségének tudatában van: az igazságot kutatnia kell, de megtudni képtelen, azt tudja csak, hogy mi nem az igazság. Ezzel persze az új hittudomány elveti az Istenre irányuló problematikát, az üdvösségi hittant, ellenben kijelöli az egyes ember magatartását az emberi közösségben és a világban. A tudományos theologia, Kuhlmann így írja, nem fog ezután Istenről szólni s gyakorlati tudomány lesz, amely a szellemi összes rendszereket feldolgozza s megóvja az embert attól, hogy nyugalmát az önzés uralmi igénye zavarja meg. A mai protestáns hittudományt tan a mai politikai események ebbe a helyzetbe kényszerítik. Ez Kuhlmann tanulmányának tartalma s óhajta.

II.

Ezzel szemben az igazság: Kuhlmann bölcselőként nyilatkozik azokról a kérdésekről, amelyekhez szakismeret, hittudományi szakismeret szükséges. Persze, hogy az emberi tudás alacsonyágából nem lehet a keresztény hittudományt felmérni, megítélni, ahogy az emberi élet és lételemény

mélységéből való kiindulással nehéz, tévelygő dolog nyilatkozni Isten és az egész természetfeletti létező kérdéseiről. Korunknak nem emberi bölcsesség kell, amely magunkra hagy mindannyiunkat, midőn vezetőre van szükségünk. Ellenben az emberi életnek isteni bölcsesség kell, amely a kijelentésben van. Ez a kijelentés hittudományunk alapja, élete, tárgya, jövője, reménye, hite. Más igazán nem lehet.

A létbölcselő Kuhlmann az emberből és életétől, lételeből indul ki. Ez a tény meghatározza állításait, mivel minden tétele viszonylagosságot mond s nem szilárd, vitátlan igazságot. Ez a földi, emberi, változás alá vetett igazságkeresés, az embernek istenné emelése a létbölcselő Kuhlmann állásfoglalásából érthető. De nem menthető.

Mertha olyan hittudományt alkotunk, amelyből a hit és éppen Isten, a kijelentés Ura hiányzik, minden hiábavaló, de tudományunk nem lesz theologia. Hanem hittudományi színű, gyakorlatias, szüntetikus tudáshalmozás, amelyben az emberi uralkodik.

A hittudományi forduló csak a kijelentés felé történhet, ekkor és csak így következik be a vélt és várt gyakorlati s elméleti megújulás, amelyet a szóbanforgó politikai események csak elősegítenek. A léteimélet és a létbölcsélet pedig megmarad az emberi ismeretszerzés, valamint a földi ismeretközlés zárt keretei között. Mert létbölcsélet sosem lehet hittudomány, ahogy a hittudomány sem válhat létbölcséletté. Ezek a változások és helytelen helycserék a nyugtalan keresés elégtelen személyi eredményei. A valódi megoldás: hittudomány a kijelentés felé fordul. Ekkor azonban a theologus ne csak bölcsész legyen.

Narancsik Imre.

Nyilatkozat.

Tekintettel arra, hogy a gömői ref. egyházmegye lelkészi és tanítói karának 1936. aug. 4-én Tornalján tartott összejevetelén az egyházmegyei pénztár nagyobb arányu hiányával kapcsolatban tett hozzászólásomat az egyházmegye határára kívül elterjedt hír úgy ferdítette el, mintha én Sörös Béla theologiai igazgatót támadtam volna meg: kötelességemnek érzem kinyilatkoztatni, hogy mindazok a kemény kifejezések, amelyek nagy elkeseredésben lelkemből előtörttek és amelyeket az igazság érzetében most is bátran állítok: *Seres Zoltán* kövecsesi lelkészre, a gömői ref. egyházmegye volt közigazgatási pénztárnokára vonatkoztak és nem *Sörös Béla* losonci ref. lelkészre, a theologiai szeminárium igazgatójára, akiről a szóbanforgó összejevetelen egyetlen szó sem esett. A teljesen alaptalan hirnek bizonyára a nevek hasonlósága (*Sörös B. — Seres Z.*) a szülőoka.

Rozsnyó, 1936. aug. 10.

Vizváry László
ref. s. lelkész.

H I R E K:

— **Követésreméltó szokások.** *Nagyrábén* kivétel nélkül minden felnőtt halottat templomból temetnek s kísérik ki a temetőbe. A templomhoz való ragaszkodás, az istenháza szeretetének és megbecsülésének szép megnyilvánulása ez. De ugyancsak a templomban kereszteltetnek meg a csecsemők is s nincs kivétel, mégpedig rendszeresen a vasárnap délelőtti istentisztelet végeztével, az egész gyülekezet jelenlétében és részvételével. Az áhítatos egybeforrást nagyban fokozza a szép keresztelési ének, amelyet kezdetül és vegeztül az egész gyülekezet, a lelkipásztorral együtt, buzgón énekel. Utána jön még a rendes kijövőre való ének. Kár, hogy nem követik ezt sok helyen.

Nagyrábén a községi főbíró, id. Török Imre vezetésével, az előjárók teljes számban és testületileg vesznek részt a vasárnapi és ünnepnap-i istentiszteleteken. Az új főbíró első intézkedése volt ez. Jó indulás, amely istenháza felé vezet. A vezetőknél, kikre egy község gondja bízott, ebben is vezetniök kell. Török Imre főbíró különben presbiter. Öntudatos ref. presbiter.

Templomi rend Nagyváradon. 1. Az istentisztelet vasárnapokon és ünnepnapokon délelőtt 10 órakor és délután az imaházakban 4, a templomban 6 órakor veszi kezdetét.

2. Mindenki legkésőbb a kezdőének alatt foglalja el helyét. Nem illik az istentiszteletről elkésni s a később jövőnek a mások áhítatát megzavarni.

3. Mindenki az őt megillető helyet foglalja el. A nők ne üljenek a férfiak padjába s viszont a férfiak se a nők padjába. Ifjak, leányok ne foglalják el az első székeket, hanem adjanak elsőbbséget kálvinista szerénységgel az idősebbeknek.

4. A pad szélén ülők, ha belül üres hely van, beljebb húzódnak adjanak helyet a később jövőnek. Kínos látvány és rendkívül zavaró, amikor egész padosor felkel, amíg az utóbb jövő a belsőbb helyre bejut.

5. Az imádság és prédikáció alatt mindenki maradjon a helyén. Nem illik az istentisztelet alatt előrefurakodni, járni-kelni. A jövés-menés, a templomba való betekintés nem kálvinista szokás.

6. Nem illik az istentisztelet alatt beszélgetni, suttogni, mozgolódn.

7. Nem illik az istentisztelet alatt eltávozni. Aki esetleg rosszul érzi magát, az igyekezzék lehetőleg feltűnés nélkül kimenni. Az egyháziak készséggel állanak segítségükre.

8. Nem illik a prédikáció, vagy az utóimádság befejeztével mozgolódn, még kevésbé eltávozni. Aki az istentiszteletre jött, az maradjon az utóéneklés bevezetéséig a templomban.

9. Mindenki hozza magával az énekeskönyvét s tehetségéhez képest énekeljen.

10. Járuljunk mindnyájan hívő, imádságos és alázatos lélekkel az Ur színe elé s legyenek az

Isten házában „mindenek ékesen és szép renddel!”

Óhajlandó, hogy ennek a templomi rendnek mindenki alávesse magát s azt igyekezzék a mi templomainkban másokkal is betartatni! Isten dicsőségére!

— **Dr. Makkai Sándor** eskütétele. Dr. Makkai Sándor volt erdélyi püspököt, amint megírtuk, a magyar kormányzó a debreceni Tisza István Tudományegyetem hittudományi karán a pasztorális theologia nyilvános rendes tanárává kinevezte. Dr. Makkai Sándor egyetemi tanári esküjét július 21-én tette le az egyetemi tanács színe előtt. Az egyetemi tanács nevében üdvözlő beszédet Dr. Benedek László egyetemi rektor mondott.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

584/1936. sz. Nagykapos, 1936. aug. 10.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi hivatalnak!

A magyarországi ref. egyetemes konvent elnöksége 1936. július hó 22-én kelt 4935/1936. sz. átiratában értesítette az itteni hivatalt, hogy a Nagybáka községben (Szabolcs vm.) 1892. augusztus 8-án született Molnár Ferenc, ez idő szerint monoki lelkipásztor részére a sárospataki ref. teológiai akadémia által 1915. szeptember 13 án 3. sz. alatt kiállított s állítólag elveszett I. lelkészképesítési bizonyítványt érvénytelennek nyilvánította.

Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

P Á L Y Á Z A T O K.

A *hetyeni* ref. egyház előjárósága pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Javadalom: 1.) Modern 3 szobás lakás villanyvilágítással, a szükséges melléképületekkel, 1 hold kerttel, jó gyümölcsössel, 2) 8 (nyolc) kat. hold szántó föld és rét, adóját az egy-

ház fizeti. 3.) 100 (egyszáz) drb. ölni való csirke. 4.) 2 ölni osztályu hasábfu beszállítva. 5) 12 köböl tiszta buza. 6.) 5 (öt) köböl tengeri. 7) Stóla. A helyi javadalom értéke 4900 Kő. 8.) Megfelelő államsegély. Ezeken kívül hajlandó az egyház tekintélyesebb személyi pótlékot is fizetni terményben közös megállapodás alapján. Kötele-sége: Amennyiben állami kisegítő-tanítót nem kapna az egyház a 8 osztályu iskola vezetése, kántori szolgálát, belmissziói munkában való rész-vétel, énekkar vezetése, lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálát. Tanítás és istentisztelet nyelve magyar. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró kántortanítók és kántortanítónők. Az állás szeptember 5-ig foglalandó el. Érdeklő-dőknek a lelkészi hivatal szívesen szolgál felvilá-gosítással. Kellően felszerelt pályázati kérvények 1936 augusztus 26 ig nyujtandók be „Ref. lelkészi hivatal Hetén—Hetyen p. Kosino” címre. (Vasut-állomás: Šom-Kosino.) Podkarp. Rus.

A *farkasdi*, (ok. Šafa, šk. inšpektorát Galanta) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet 8 oszt. magyar tannyelvű ref. népiskolájánál az ujonnan szervezett nyolcadik ideiglenes tanítói állásra. Ja-vadalom: évi 1200 Kő ; 360 Kő. lakbér és 20 Kő. kerületmény az egyház pénztárából. Törvényes államsegély kérelmezve lesz. A megválasztott tani-tónak kötelessége lesz a presbitérium által kijelölt osztály vezetése, egyháztársadalmi munkában se-gédkezés, szükség esetén a kántortanítónak, kar-társainak és a lelkésznek helyettesítése. Pályáz-hatnak kellő képesítéssel és csl. állampolgárság-gal bíró ref. vallásu tanerők. A bratislavai isk. re-ferátus 86400/1-1936. sz. rendelete értelmében fel-szerelt pályázati kérvények a ref. lelkészi hivatal-hoz *Farkasd*, okr. Šafa küldendők. Pályázati ha-táridő 1936. augusztus 29. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

A „*Vestník*” folyó évi 3-ik számában meg-hirdetett *pályini* ref. elemi iskolai kántor-tanítói állásra a pályázat határidejét augusztus hó végéig meghosszabbítjuk. Nem kvalifikáltak is pályáz-hatnak. Nők is. Más vallásuak is. Pályin—Paliu (via: Michalovce).

Presbitérium.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapítatott 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
Hirdetések díjszabás
szerint.

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felölős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KŐMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
Rožňava, ref. lelkész hiva-
tatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leg. s reklamációk ide
küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Öregek és fiatalok.

Levél egy barátomhoz.

Barát? Alig érünk rá már barátkozni. Elviszi a barátokat egymástól az elfoglaltság, a pénz, a politika, egynéhány barátunkból ki is ábrándulunk s ha marad valaki, azt nagyon megtudjuk becsülni és ápoljuk ezt a barátságot, mint valami kényes délszaki növényt. Van egy ilyen barátom, hivatása messze esik az enyémtől, ő pap, én orvosjelölt vagyok, de egyszerű, közös programunk van s talán ezért él, erősödik barátságunk. Dolgozni akarunk, előrejutni, szabad lenni, a magunké lenni.

Barátomtól a minap levelet hozott a posta. Örültem, mint mindég, valahányszor alkalmam nyílt olvasni tömör, kifejező gondolatait, helyes helyzetfelismerését, komoly, előre való meglátásait. Leveleinkben mindég ott van a harmadik személy, probléma, aki, vagy ami miatt íródott. Most is. Beletörődő szomorúsággal állapítja meg, hogy minden mentési kísérlet hasztalan, a mi ifjúságunk elvesztette hitét, önbizalmát, céltalan, tervtelen s azok is, akik néha szólnak, irnak a nevükben, nem tudják mit akarnak.

(Bizok a barátomban, hogy nem fog megharagudni, ha így, szándékosan nyitott borítékban válaszolok.)

Kétségtelenül igaz, ma fiatalnak lenni — azonkívül, hogy érezzük az ifjúság fizikai előnyeit — egyáltalán nem könnyű dolog. Történelmi időkben élni sohasem volt könnyű.

Az ifjúság nagy részének kétséges a jövője s a jelene is sokszor bizonytalan, abban semmiféle vigasztaló tény nem találatik. Már az sem vigasztalja meg, ha szidják. Pedig szidják, vagy egyáltalán nem törődnek vele. Ma az ifjúság a szidást szóltanul hallgatja, nem felel hangosan a másik nemzedéknek, amely a maga jelenében eljátszotta a következő nemzedék jelenét is. Nem felel azért, mert bizik jövőjében; összeszorított fogakkal csendesen dolgozik, egyedül építi a jövőt, a múlt már nem segít neki, sem az öregek. Pedig öregek. Ők is ijedten és értelmetlenül néznek bele a má-ba, amelyben már csak az elszánt, könyörtelen munka, magunknak versenyképesekké-tevése az egyedüli kiút. És ez lehetséges. És nem tartom véletlennek azt, hogy az egyetemi városok diákegyesületeinek a vezetőségében főleg a mi fiaink foglalnak helyet. Igaz, kevesen vannak köztünk fiuk, akik valami szemérmes, apró jelet viselnek magukon, hogy ők különböznek a tömegetől. Kevesen, de vannak! Nagyon finomak ezek a jelek: egy könyv a kézben, egy szó, néha csak egy bátor tekintet, de érezni lehet mögöttük az egész életet, a lélek teljes erejét és akarátát.

Az ifju ember igazán nem mindenható. Holott ahoz, hogy felszinen maradhasson, hogy az idegen nyelvű és levegőjű egyetemi városokban megőrizze hitét, nem-

zetiségét, annak kellett volna lennie.

Nem az ifjuság a hibás, hanem a kor, amelyben születünk és amelynek viszonyait egyformán viseljük: öregek és fiatalok. De az öregeknek legalább multjuk volt, vigasztaló emlékekkel, a mai ifjuságtól viszont a gyermekkorát is elrabolták, ifjuságát, szellemi fejlődését pedig eszmei szélsőségek zavarják állandóan.

Épen ezért érdemel szeretetet, gondozást és megbecsülést ez az ifjuság, amely még is dolgozik, tanul, hisz és ha arszonként is, de előrejut.

Az öregek-kora ifjuságának is volt fergese, amely elhullott. És ha a *ma* fiatalságának értéktelen részét az öregek társadalmának értéktelen részéhez viszonyítjuk, meggyőződhetünk: nincs nagy aránytalanság. Ez az ifjuság értékes és életre való.

S hogy az ifjuság vezetői maguk sem tudják mit akarnak?

Tudják. Azt akarják, hogy a fiatalok találkozzanak egymással, az öregekkel, ahol alkalmunk lesz bebizonyítani, hogy a friss generációnak van komolyabb és mélyebb dolgokra törő része, amely nem ér rá unatkozni és tanulva, önképezve pihen, akik egy pillanatra önfeledten behunyják szemüket, hogy maguk elé hozzák az otthoni csilagos tornyot, a falut, ahonnan elindultak és ahová vissza fognak menni: gyógyítani, tanítani, segíteni, építeni, tanácsot adni.

Ezt akarjuk: találkozni. Akarjuk, hogy nem szemben, de egymás mögé álljunk: elől a fiatal öregek s mögöttük a megszerzett, öntudatos, hithű, mindenre kész utánpótlás — mi — az öreg fiatalok.

Önody Zoltán.

Missziói jelentés a máramaros-ugocsei egyházmegyében.

Nagytisztelétű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházmegye 27 anya- és társegyház-községéből ez alkalommal hiánytalanul beérkeztek a belmissziói kérdőívek. A lényeges azonban az, hogy nemcsak formailag történt haladás, hanem bensőleg, tartalomban is nőtt egyházközségeink lelki élete. Nemcsak bejöttek a kérdőívek, hanem munkásságról is számolhatnak be. Csupán néhány egyházközség van már, ahol még nincsen valamilyen formájú belmissziói munka. Ezek a helyeken is a lelkes öregsége, betegsége, vagy a lelkesi állás üresedésben léte és amellet a felekezeti iskola, vagy tanerő hiánya és az átmeneti idők nehézsége volt az ok!

Egy vallásos összejövotelt sem tartottak például Dolhán, Forgolányban, Tivadaron, Verböcön és Mátyfalván, (itt a társegyházban igen). Egyetlen vallásos lap, vagy füzet sem járt Tivadaron, Verböcön és Mátyfalván.

A további fejlődés követelménye volna most már az, hogy az összes gyülekezetek bekapcsolódjanak a munkába és hogy az eddig még rendszertelenül végzett munka rendszeressé és folytonossá tétele végett egységes munkaprogramot állapítsunk meg. Legalább a kereteket adjuk meg, részben pedig kész anyagot kellene nyujtanunk munkásainknak. Megjegyzem azonban, hogy az egyöntetűség kérdésében is fejlődés történt az előző évvel szemben. Ami a közkezen forgó utmutatóknak és belmissziói folyóiratoknak, legelsősorban a

magyarországi „Belmissziói Utmutató” itteni szlovenszkói kiadásának és összes gyülekezezeinkhez való juttatásának köszönhető.

Betetőzése volna munkánknak a belmisszió egyetemes zsinatunk által törvényileg való szabályozása, amint a magyarországi egyetemes ref. egyház zsinata tette.

Mint a magyar ref. egyház történetének első két századában, úgy most is épenolyan erővel és önfeláldozással kell küzdenünk gyülekezezeink fennmaradásáért az anyagi és lelki élet terén egyaránt.

Fel kell vennünk azokat a lelki fegyvereket, amelyek apáink kezében ragyogtak, mi pedig a lomtárba helyeztük.

Idvezítőnk tanítása szerint a mennyek országának két kulcsa van, amiket a földi, küzdő anyaszentegyháznak gyakorolnia kell. Az eddig végzett belmissziói munka az egyik kulcsnak, az igének szolgálatában áll és hála Istennek a szeretet, a jótékonyosság sok gyümölcsseit termi. Most kezdjük belátni, hogy a kulcsok hatalmát másodsorban is gyakorolni kell a gyülekezeti egyházfegyelmezés által. Az egyházfegyelem a gyülekezetnek tanácsadó, intő és jóra segítő eljárása az ige iránt engedetlen tagokkal szemben.

A szentek gyülekezeze nem nézheti tétlenül, hogy egyes tagjai, akár vezetők is, pusztítják a rájuk bizott lelki kincseket és nem türheti, hogy hitelenséggel, vagy képmutatással sárba tapodják a drága gyöngyöket.

Lássuk be, hogy a kulcsok hatalmának elmulasztása miatt erőtlenedett el egyházunk. Ujra meg kell kezdenünk annak gyakorlását egy egyetemes egyházi fegyelmi szabályrendelet sürgős megalkotásával. Sok komoly, sürgető és mély alázatosság között kell a kérdés megoldására és majd gyakorlására magunkat felajánlanunk.

A különféle jelentésekből ismert adatokon kívül a belmissziói munkamezőről a következő jelenteni valóm van:

A máramarosi misszióban a szervezés munkáját még mindig nem tekinthetem befejezettnek. Még mindig találhatunk itt-ott eddig még számba nem vett híveket. A lélekszám az egész missziói területen Királyháza központon kívül 15 községben mintegy 34.000-nyi lakosság közt élő 316 ref. lélek. Nyomtatványom most sincs a filiák és szórványok egyenkénti felsorolására, népességi adatainak és a központtól való távolságuknak megjelölésére.

Az istentiszteletek és összejövetelek megtartásának helyére vonatkozólag megjegyzem, hogy a rahói filiában az állami iskola tantermének átengedéseért évekkal ezelőtt az országos hivatalba beadott kérvényem még ma sem intéztetett el. Személyesen reklamáltam meg az országos hivatalnál, ahol azt a választ kaptam, hogy véleményezés végett több mint egy éve leküldötték az iratokat a rahói inspektorátushoz. Innen azonban hiába várják vissza, még ma is az irattárban hever.

A rahói híveket kértem föl az ügy megsürgetésére. Természetesen rahói kiszállásom számát így apasztani kellett. Kevesebb alkalommal voltam kint, amikor is *Herczegh Zoltán* gyógyszerész úr engedte át egyik helyiségét az istentisztelet céljára. Erről a helyről is hálás köszönetet mondok szivességeért.

A többi községben a megszokott helyeken jöttünk össze. Mindenütt magam végeztem a kántori teendőket is a legtöbb helyen harmoniumkisérettel. Egy alkalommal temetésre magammal vittem a királyházi kántort.

Uti naplóm adatai szerint a múlt évi tavaszi közgyűlés óta istentiszteletet tartottam Szlatinán, Rahón és Terebesfejrpatakon 1—1 ízben, Baskán kétszer, Úmezőn és Nagybocon háromszor, Aknaszlatinán hat alkalommal.

Vallásos iratokat is terjesztettem. Eladtam 3 bibliát, 7 énekes könyvet, 24 Szeretet naptárt, 4 drb imakönyvet és 6 drb konfirmációi kátét. Összesen 350 Ké értékben.

A máramarosi misszió területén született: fi 0, nő 2 = 2, meghalt: fi 5, nő 1 = 6. Természetes szaporodás tehát nem volt. Házasságra lépett egy pár vegyes vallású.

Az egyházmegye többi községeiben, sőt azon túl is megjelentem a legnagyobb lelki örömmel, ahová a lelkipásztor hívott, vagy a köteletség szólított. Vallásos estén, vagy egyéb

összejövetelen részt vettem és közreműködtem: Feketeadón két ízben is, Fancsikán, Huszton, Mezőkaszonyban, Péterfalván, Gödényházán és Zápszonyban. Résztvettem aug. 15—16-án a Nagyberegen megtartott konferencián, aug. 4—8 napjain a Budapesten megtartott keresztyén szövetségi világkonferencián (C. E.). Megrendeztük nov. 10-én a viski körzeti ifjúsági konferenciát, ahol az egyházkerület vezetői mellett megjelent *Molnár Mária* az Admirálitás szigeteken munkálkodó misszionáriusnő, aki egyházmegyénk több más községében is tartott külmissziói munkájáról megindító előadást. A magyarországi ref. egyház külmissziói munkája iránt ezzel nagyon megnőtt az érdeklődés, amit elevenebbé tesz a „Hajnal” című folyóirat sok helyen való megrendelése és olvasása. Ezen kívül olvassák gyülekezeteink a Szeretet, Örömhír, Fecske, Kis Tükör (ebből kétfajtát is), Világ szemle, Igazság és Élet, Prot. Szemle, Ref. Leány, Buzaszem című vallásos újságokat.

Egyházmegyénkben 16 községben van vasárnapi iskola 770 gyermekkel. Működik továbbá: 12 leánykör 260 taggal, 8 asszonykör 220 taggal, 8 ifjúsági egyesület 990 taggal, 4 bibliakör 70 taggal. Némely helyen együttes összejöveteleken, másutt külön-külön munkálkodnak ezek a szervezetek.

Házi istentiszteletet is tartottak 4 gyülekezetben és majdnem mindenütt van valamilyen énekkar, a viski gyülekezetben egyenesen 5 fajta is. Ifjúsági könyvtár van: Técsőn, Huszton, Csepében, Királyházán és Nagyszöllősen.

A belmissziói egyleti munkában mind több segítőtársa is akad a lelkésznek, különösen sokan támogatják: Huszton, Técsőn, Nagyszöllősen és Tiszakeresztúron.

Örvendetesen szaporodik a kulturházak, vagy ref. otthonok száma is. Összesen 10 egyházközségünk rendelkezik vele!

A megelőző években csak sóhajtoztunk saját árvaházunk után, a múlt évben pedig valóra váltotta a jó Isten kegyelme. Megalakult a K. A. R. S. E. és az annak kötelékébe tartozó nagyszöllői és munkácsi árvaházunk, amelyek közül az előbbinek alapját a Perényi Lujza bárónő kegyes szívé adománya teremtette meg. Hála Isternek, minden egyházközségünk lelkesedik érte és gyűjti kisebb-nagyobb mértékben az adományokat számára. Csak ki ne aludjék lelkesedésünk. A fertőszalmási gyülekezet a belmissziói kérdőív útján is hívja az árvaház vezetőségét egyházközségükben való kiszállásra propaganda és gyűjtés céljából.

A leánykörök által eddig Nagyszöllősen tartott kis fiu árvát is az árvaházba helyeztük el már szeptember elsejével, de addig eltartására a királyházi leánykör 150, a nagyszöllői 120 és a huszti 20 Ké-t, összesen 290 Ké-t adományoztak.

Az egyházmegyében a cserelelkészi szol-

gálatok kérdését is felvetettük. Meg is valóstottuk, egyelőre a huszti, nagyszöllősi, királyházi és tekeházi gyülekezetek között. A hívek látható érdeklődésével és rokonszenvével találkozott vállalkozásunk.

Meg kell emlékezni a múlt évben először megrendezett és állandósítani tervezett presbiteri konferenciákról is. Az egyházmegye hét körzetében hét központi helyre gyűjtöttük össze a presbiter testvéreket. Sorozatos előadásokban nyertek megismerést egyházi életünk fontos és aktuális kérdéseiről és nyertek építő alkalmakat, amikor az egyházmegye vezérmunkásaival is szorosabbá fűz-

hették a testvéri kapcsolatot.

A lelkészek baráti körét is megalkottuk. Eddig minden hónap első hétfőjén összegyűltünk közös áhitatra és megbeszélésre. A baráti kör azonban azóta kiszélesült az árvaházainkat támogató és minden ügyeért anyaszentegyházunknak lelkesedéssel munkálkodó testvérek baráti körévé. Sok indítás, sok áldás fakadt már eddig is ebből a forrásból.

Kedves testvéreim! Munkára föl továbbra is, egyedül csak Istennek adva dicsőséget.

Dr. Sárkány Lajos
missziói lelkész.

A debreceni diakonusképző intézet.

„Az aratni való sok, de a munkás kevés“ (Máté 9: 37.) komoly evangéliumi üzenetet érezték át a tiszántuli egyházkerületnek Krisztus anyaszentegyházáért felelősséget érző vezetői, amikor megfogamzott lelkükben a diakonusképző intézet eszméje.

„Kérjétek az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába“ (Máté 9: 38.) evangéliumi felhívást követték, amikor 1933-ban megnyitották a Tiszánineni Református Egyházkerület Diakonusképző Intézetét Debrecenben, mely azóta bár a kezdeti nehézségekkel küzdve, de Isten mindenre elégséges kegyelméből táplálkozva működik, hogy az Istentől imádságban kért és kegyelemből megkapott munkásokat kiképezze és kiküldje az aratás munkájába. Isten kegyelme nem is hagyta el és ma már megjelenik az első munkáscsoport a munkamezőn, hogy gyarapítsa az aratók számát, hogy építse a földön Istenországát.

Sokan meglepetve figyelnek fel, hogy mit jelentsen e cím, hiszen soha nem hallottak róla. Sokan a diakonust összetévesztik a diakonisszával. Sokan hallottak már ilyesmiről, de hogy mit jelentsen, nem tudják. Sokan hallották, hogy ilyenmü intézet van külföldön. Azt is tudják, hogy szép eredménnyel működik, de hogy nekünk is van már, az még tudásuk határán kívül esik. Itt pedig egy élő, működő, ma már végzett növendékeket kibocsátó intézet dolgozik, melynek hallgatói nemcsak a magyarországi egyetemes református egyház különböző vidékeiről jöttek össze, hanem a cseh-szlovákiai magyar ref. egyházból is. (Fekete Gyula Beregszász). És mégis nemcsak népünk nem ismeri, hanem egyházi köreink sem, akiknek pedig elsősorban akar az intézet segítőkét képezni. Ezen kell segíteni. Erre kérem fel mindazokat, akik olvassák e kis ismertetést. Tegyük szívügyükké, mert az Isten ügye. Mondják el mindazoknak, akik képesek szívügyükké tenni, de valamelyes akadályoztatás folytán nincs alkalmuk erről ismereteket szerezni.

Nem vállalkozom reá, hogy most részletesen tárgyaljam ez ügyet; várom reá az alkalmas időt és kérem Isten segítségét, hogy adjon ehhez is erőt. Az érdeklődést akarom csak felkelteni.

Az a hatalmas munka, mely külföldön, oly sok áldásos gyümölcsöt termelt, amit az ügy iránt még a legnagyobb ellenszenvvel viselkedők is kénytelenek elismerni — és a jelen szükségéi indították meg e munkát itt is. S mert e két ok lett szülője, azért nem lehet, de nem is akar ez a külföld másolása lenni, hanem átalakítása a mi református egyházunk szükségleteihez mérten. Bár egy gyökérből fakad amazzal, tudniillik a szolgálat gyökeréből, de a viszonyokhoz alkalmazott szolgálat akar lenni. Krisztus-szolgálat és egyház-szolgálat, ami lényegében egy, de mert az egyházak szükségletei különbözők, ezért a külfölditől eltérést mutat a mi munkánk.

Mi nem egyházmelletti munkát akarunk, nem egyházon kívül álló munkásokat, hanem az egyház kebelén belül működő diakonusok által végzett egyházi munkát. Olyan munkások kiképzéséről van itt szó, akikben meg van a református öntudat s akik az egyház kebelén belül akarják végezni az eddig elhanyagolt, de felmérhetetlen értékű szeretetmunkát. Azon munkát tehát, mely az ígehirdetés felé vezető uton azok számára háritja el az akadályokat, akik azokkal megbirkózni nem képesek.

Azt nem vonja senki kétségbe, aki az egyház ügyeit vállain hordozza és felelősséggel hordozza, hogy a mi egyházunkban megújulásra van szükség. *Belmisszióra*. Ezt pedig nem lehet elvégezni alkalmas munkaerők nélkül. Ezek munkája nélkül e vágy csak illúzió lesz. A lelkészek ereje, akik sok oldalról igénybe vannak véve, nem elégséges. Munkatársakra, segítőkre van szükségük, mert itt új munkamezők megnyitásáról van szó. Ezeket a segítőkét akarja az intézet kiképezni és munkába állítani. Férfi munkatársakat, diakonusokat, akik három éves

kiképzésük alatt megtanulják, akiknek vérükké válik, mit jelent eredeti ujszövetségi értelemben a *diakonia*, mit jelen *diakonusnak* lenni s akik akarnak is ilyen értelemben diakonusok lenni, ilyen értelemben diakoniát teljesíteni, akik áthatva a keresztyén szellemtől, tudnak áthatni másokat és minden ügyben, mely a Krisztusé, munkatársai tudnak lenni a lekipászoroknak. Munkatársai abban a heroikus küzdelemben, hogy az evangélium szava, az egyház szerető keze minden taghoz eljusson. A megindult belmissziói munka harcossai lesznek és hisszük, hogy a belmissziói munka előbbrevitelénél alkalmasságuk nélkülözhetetlenné teszi őket, mint ifj. egyesületi vezetőket, rabgondozókat, betegápolókat, vagy árvaházi felügyelőket stb. Mind ezen és a többi ágaiban a belmisszióinak gyakorlati kiképzésben is részesülnek, ha nem is teljes még ez a kiképzés, de folyton haladó, hogy munkaterületeiken munkájuk ne levegőbe vagdosó dilettantizmus legyen.

Az intézet munkatársakat akar adni a lelkészeknek. Ehez a legjobb mód, ha maga a lelkész választja ki a munkatársát már otthon és küldheti el kiképzésre. Így lehet majd egészséges a munka. Az intézet a lehetőség szerint mérsékelt díjaival, a lélekben elhívott, de szegényebb sorsu emberek számára is lehetővé teszi a kiképzést és a hozzá intézett ilyen irányú kérdésekre is szíves feleletet nyújt. (Debrecen, Kálvin tér 11.).

Mindazoknak, akiket az Ur örállókká tett a gyülekezetekben, legyen szíven fekvő feladata örömmel üdvözölni ez intézetet és elfogadni az azon kereszttől is megnyilvánuló isteni kegyelmet. Isten csodásan működik mindig s ezt a működést kell nekünk észrevennünk és ehez alkalmazzuk a magunk működését. Csak ebben az esetben lesz az egyházban a lelkek megújulása valóságga.

Debrecen.

Hadházy Lajos
diakonusképző intézeti előadó.

Törvények és Rendeletek tára.

Közl.: VAJTHÓ LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

7. A házasságkötésnél jelen kell lennie az anyakönyvvezetőnek és a jegyzőkönyvvezetőnek és mindkettőjüknek alá kell írniok a házasság megkötéséről szóló bejegyzést. (Az új törvény 8—10. §-ai. Előbb az utasítás 64. §-a szerint az anyakönyvvezető egyedül járt el.)

8. Az új törvény 8. §-a szerint a házasságkötésnél való közreműködésre az az anyakönyvvezető illetékes, aki a kihirdetést foganatosította, ami abban az esetben, ha a kihirdetés több helyen foganatosított, úgy értendő, hogy az az anya-

könyvvezető illetékes, aki a kihirdetést elrendelte

9. A házasság az új törvény 9. §-a szerint az abban a §-ban előirt feltételek betartása mellett képviselő útján is köthető, ami eddig csak bizonyos kivételes esetekben volt megengedve. A meghatalmazásnak tartalmaznia kell azon egyén nevét, születési helyét, évét és napját, foglalkozását, szülőinek nevét és lakhelyét, akivel a házasság megkötendő.

10. Azok a házassulók, akik már polgári házasságot kötöttek, még egyházi házasságot is köthetnek. Egyházi házasság esetében a kihirdetést az illetékes helyi lelkész rendeli el és foganatosítja. Ha a házassulók kívánják, úgy kizárólag egyházi házasságot is köthetnek. A helyi lelkész előtt történik a házasságkötés (esküvő is). A lelkész illetékessége és a kihirdetés foganatosításának helye tekintetében az 2. 3. 4. §-ainak (a jelen törvényt magyarázó rendelet 3. cikkének) rendelkezései mérvadók és érvényesek. Ebben az esetben anyakönyvvezető helyett mindig lelkész értendő. Vegyes házasságnál a kihirdetés a házassulók mindkét lelkészénél foganatosítandó, az esküvő pedig egyiküknél, vagy mindkettőjüknél, a házassulók akarata szerint. Az 1919. május 22-iki 320. gysz. törvény 2. 6. 7. 9. §-ainak rendelkezései egyházi házasság esetében is feltétlenül érvényesek, tehát ebben az esetben is csak a zsupán szállíthatja le a kihirdetés időtartalmát, vagy adhat felmentést a kihirdetés alól.

11. Ami az akadályokat illeti, az egyházi házasság tekintetében is csak az 1894. évi XXXI. t. c. érvényes, nem pedig a kánoni jog és az elhárító akadály alul fontos okokból felmentést az 1894. évi XXXI. t. c. 113 §-ának 3. bekezdésében foglalt eset kivételével csak a zsupán adhat. Az állami anyakönyvek közokiratok maradnak és azért a lelkész köteles azon házasságoknál, melyek csak egyházilag kötöttek, az új törvény 10. §-a szerint a házasság megkötéséről jegyzőkönyvet felvenni két eredeti példányban, mely az állami anyakönyvek követelte összes adatokat tartalmazza. Ezt a jegyzőkönyvet a lelkész a magyar igazságügyminiszter 20000—1906 I. M. számú Utasítása 77. §-ának megfelelően állítja ki és egyik példányát legkésőbb három nap alatt az illetékes közvetlen felügyeleti hatóságnak (főszolgabíró, polgármester) küldi be, míg a másik példányt saját levéltárába helyezi.

A felügyeleti hatóság köteles megvizsgálni, vajjon megtartattak-e az összes előírások és rendeletek és abban az esetben, ha a házasság jogérvényes, a jegyzőkönyvet mennél előbb beküldeni az illetékes anyakönyvvezetőnek a házasságnak a házassági anyakönyvbe a magyar igazságügyminiszter 20000—1906. I. M. számú Utasítása 78-ik §-a értelmében leendő bejegyzése végett. Az a lelkész, aki a magánjog szabályai ellenére feleket egyházilag összead, az 1894. évi XXXI. t. c. 123. §-a 2. bekezdésében és 120. §-ban foglalt módon és büntetéssel fog büntetettetni.

12. Mindazon házasságok, melyek eddig csupán az egyházi hatóság előtt kötöttek, jelen rendelet 11. cikke értelmében pótlólag az illetékes felügyeleti hatóságnál is bejelentendők legkésőbb 14 nap alatt attól a naptól számítva, melyen az egyházi hatóság a jelen rendeletről értesített.

Az 1894. évi XXXI. és XXXI. t. c-eknek, valamint a házasságok megkötése tekintetében kiadott Utasításnak és az anyakönyvek vezetése tekintetében kiadott Utasításnak minden rendelkezése és intézkedése továbbra is hatályban marad, amennyiben az nem ellenkezik az 1919. évi január 14-iki 12—1919. gy. sz. törvénynek (Ür. né. Noviny 1919. évi 3—4. szám) rendelkezéseivel és intézkedéseivel.

Jelen rendelet az 1918. évi december 10-iki 64. gy. sz. törvény alapján adatik ki.

H I R E K:

— **A Protestáns Világszövetség VII-ik konferenciája Poděbradyban.** A Protestáns Világszövetség szeptember 21—23-ig tartja VII-ik konferenciáját Poděbradyban a következő programmal:

Szeptember 20-án, vasárnap ünnepség előzi meg a konferenciát Prágában. 19:30: Az Óváros főterén lévő Hus emlékmű megkoszorúzása. 20: Prága város protestánsainak nyilvános gyűlése a városi könyvtár nagytermében. Ez alkalommal előadást tartanak: Prof. dr. F. Žilka (Prága) és Hickmann (Dux), Prof. dr. Slotemaker de Bruine (Hága) és a Francia Protestáns Szövetség elnöke Marc Boegner (Páris).

Szeptember 21-én, hétfőn Poděbradyban 20 ó.: A Protestáns Világszövetség VII-ik konferenciájának megnyitása. Istentisztelet a poděbrady-i evangélikus templomban, prédikál dr. VI. Čobřda ev. püspök.

Szeptember 22-én, kedden 8:30: Reggeli áhítat, vezeti Prof. D. Pfannenstill a Protestáns Világszövetség tiszteltbeli elnöke. 9—12:30 és 15—18:30-ig: Jelentések és hozzászólások a következő témákhoz: I. Szellemi és vallásos élet Csehszlovákiában. Előadók dr. F. Žilka prágai egyetemi tanár és D. E. Wehrenfennig a cseh-morva- és sziléziai német ev. egyházak elnöke. II. A világprotestantizmus helyzete. 1. A keresztyénség és a modern pogányság küzdelme. 2. A német, francia és holland protestáns egyházak helyzetéről szóló előadások vannak soron; dr. Sigurd Normann, a norvégiai Lutherszövetség elnöke az „Oxford csoportmozgalmak protestáns szempontból való megvilágításáról” beszél, végül pedig dr. Popp a jugoszláviai német ev. egyházak püspöke a „Délkelet-európai ev. egyházak munkaközössége” címen tart előadást. 20—21:45-ig: III. Az egyházi vegyesházasságok ügye kerül tárgyalásra. Bevezetőt mond: Lic. von der Heydt, (Berlin) az Ev. Szöv. igazgatója. Ezután a követ-

kező előadásokra kerül sor: „A vegyesházasságok kérdése Csehszlovákiában” (dr. A. Boháč, Prága.) „A vegyesházasságok kérdése az angol birodalomban” (Rev. J. T. Bagnall, London.) „A vegyesházasságok kérdése Lengyelországban” (Prof. D. Jan Szeruda, Varsó), végül „Egyházi reformjavaslatok a magyar állam házassági törvényeihez” (dr. Tomcsányi Pál, Budapest). 22 ó.: Esti áhítat. Vezeti a waldens egyházak moderátora: Prof. Comba (Róma).

Szeptember 23-án, szerdán 8:30: Reggeli áhítat. Vezeti dr. Ravasz László püspök. (Budapest). 9—12:30 és 15—18:30-ig: Jelentések és hozzászólások. IV. Evangéliumi mozgalmak. V. Az actio catholica és protestáns feladatok. A „Róm. kath. állameszme kihatásai”, „Róma előrségen a balti államokban”, „A skóciai antikatholikus mozgalmak”, „Irországi vallásos zavargások” és a „Róm. kath. munka a holland-gyarmatokon” című előadások kerülnek sorra. VI. Összefoglalás. 1. Mire képes a Prot. Világszöv. veszélyeztetett tagjainak külső védelmezése és belső megerősítése érdekében? (dr. D. Glondys.) 2. Hogyan nyerhető meg a világprotestantizmus és általa a világ közvéleménye a szükséges hit és lelkiismereti szabadság számára? (dr. Hans Boller, Luzern). 20 ó.: Anyagi ügyek intézése. 22 ó.: A Prot. Világszöv. VII-ik konferenciájának bezárása. Az esti áhítatot Rev. J. Knight, B. D. a budapesti Skót Misszió lelkésze vezeti —

Szeptember 24-én és 25-én ugyancsak Poděbradyban ülésezik a Nemzetközi Belmissziói és Diakóniai Szövetség, mely szívesen várja a Prot. Világszöv. konferencia résztvevőit is. — A Protestáns Világszövetség VII-ik konferenciájának előkészítését és megrendezését a „Kostnická Jednota” prágai vezetősége intézi s a részvételre vonatkozó felvilágosításokkal szívesen szolgál. Cím: Kostnická Jednota, Praha II., Jungmannová ulica 15.

— **O. R. L. E. konferencia.** Amint már jelezte is, a magyarországi O. R. L. E. ez évi konferenciáját, közgyűlést, kálvineumi ünnepélyét és a vele kapcsolatos egyháztársadalmi szervezetek gyűlést aug. 27—31. napjain Nyiregyháza tartja meg abból az alkalomból, hogy a nyiregyházi Leánykálvineum polgári iskolája új épületét most avatja fel, a ref. egyház pedig renovált templomát most szentelteti fel és a lelkészegyesület a maga részéről most ünnepli meg elnökének Dr. Baltház Dezső püspöknek 25 éves jubileumát.

A konferencia sorrendje a következő: Aug. 28. Áhítat a Leánykálvineumban. Téma: Ember szava, Isten szava. Predikál Dr. Tóth Endre theol. prof. Pápa.

Ezután megalakulás, majd előadások: *Aktuális dátumok*: Ily. Dr. Szabó Aladár gödöllői lelkész. *A szentírás ihletettsége*: Dr. Vasady Béla egyet. prof., Debrecen. *Milyen bibliai igazságokat hanyagolt el igehirdetésünk az utolsó évszázadban?* Gönczy Béla vésztői lelkész. *A ref. lelkész*

kar szociális felelőssége és kharitatív feladatai: Papp Béla, a Szeretetszövetség lelkésze Debrecen.

Délután négy csoportban folynak az előadások. Az Orsz. Ref. Jóléti és Gazdasági Társulat közgyűlése után előadás a „Lelkészi betegbiztosítás” címen. Javaslat a telepítési törvény végrehajtásával kapcsolatos teendőkről. (Kolozsvári Kiss László debreceni lelkész). Javaslat a lelkészek és s. lelkészek palást beszerzéséről. Az egyetemes egyház szociális és gazdasági programtervezete. (Egerházy Lajos).

A II. csoportban folyik a vallásoktató lelkészek konferenciája, amelyen nevezetesebb téma: A kivonatos biblia a vallásoktatásban (Szabó Károly)

A III. csoportban a segédlelkészek konferenciája. Előadási témák: Hogyan lehet a segédlelkészi éveket okosan felhasználni? (Dr. Ilyés Endre). Igehirdetésünk első évei. (Szenes László). Miben támogathatja a segédlelkész az O. R. L. E.-t? (Bartha Tibor).

A IV. csoportban a nők konferenciája a következő tárgyakkal: Mit tehet a ref. nő a templomlátogatók számának növeléséért? (Uray Sándor). A ref. nő szerepe a kharitatív egyházi munkában. (Dr. Hetessy Kálmán).

Aug. 29-én. Áhitat. Vezeti Dr. H. Kiss Géza. Téma: Az igehirdető ihletettsége. Előadások: Lelkészek egymásközt: Bereczky Albert Budapest. Missziói munkamezők az egyházon belül: Enyedy Andor Miskolc. A mai falu és lelképásztora: Dr. Ujszász Kálmán theol. prof. Sárospatak. Magtartásunk más egyházak lelkészeivel szemben: Györy Elemér. Győr. Medgyesi Pál „Praxis pietatis” c. könyvének ismertetése: Dr. Incze Gábor Budapest. Vallásoktató munkája a gyülekezetben: Dr. Kálmán Sándor Hajduhadház.

Aug. 30-án. Istentisztelet. Prédikál Czeglédy Sándor ceglédi lelkész: Mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak? Templomszentelő imádságot és áldást mond Dr. Balthazar Dezső püspök.

Ezután O. R. L. E. közgyűlés, majd a hősök emlékének, Kossuth Lajos és Bessenyei György szobrának megkoszorúzása. Alkalmi költeményeiket felolvassák Nagy Ferenc sárrétudvari, Dr. H. Kiss Géza bőcsi, Szigethy Ferenc sajszentpéteri lelkészek.

Aug. 31-én kirándulás lesz Nyirbátorba, a Bathoriak ősi fészkebe.

A konferencia minden napján este 6 órakor

evangélizációs istentisztelet lesz Nyiregyházán, Nagykállóban, Ujfehértón, Kemecsen, amelyeken Szabó Imre budapesti, Eöri Szabó Dezső dombovári, Muraközy Gyula budapesti, Harsányi Pál gyomai, Dr. Soós Béla debreceni, Göde Lajos és Paczolay György nagykovácsi lelkészek prédikálnak a következő témákról: „Az égő csipkebokor”, „A fuvósél”, „Keltős tűzes nyelvek”.

A többnapos konferencia thémagazdsága és változatossága, valamint az előadók elsőrangú gárdája bizonyára nagy mértékű lelki épülésére fog szolgálni azoknak, akik azon résztvehetnek.

— A RIM vezetősége hálás szívet mond köszönetet a somorjai ref. egyházköztségnek 500— (ötszáz) Ké-s nemes adományáért, melyet az intézetnek juttatott; hasonlatosképen örvendező lélekkel köszöni özv. Laposa Pálné ugyancsak 500 (ötszáz) Ké-s nemes adományát hasonló célokra.

Legyenek a nemes adakozók meggyőződve arról, hogy amilyen áldozatos szívet adták, ugyanolyan módon, felelősségének teljes tudatában fogja az intézet nemes adományukat a rászoruló ref. ifjúság céljaira felhasználni.

Az Ur áldása nyugodjék a nemes adakozókon!

HIVATALOS RÉSZ.

P Á L Y Á Z A T.

A bódvavendégi-i ref. egyház presbitériuma orgonista kántornőt keres, aki a gyülekezeti éneklést orgonával, vagy anélkül is képes vezetni és tanítani. Kötelessége emellett minden ref. társadalmi és belmissziói munkában cselekvőleg résztvenni és hittant is tanítani a 8 elemi osztályban, melyért órabért kap az államtól. Kántori fizetés: 4 hold föld és rét használata, 4 köből rozs, 30 Ké készpénz, stóla konventi határozat szerint. Akik háztartásban jártasak, különös előnyben részesülnek és ezért a paróchián lakást és teljes ellátást nyernek megfelelő esetben.

Érdeklődni és ajánlatot tenni a ref. lelkészi hivatal címén lehet *Vendégi n/Bodvou* pp. Turna n/Bodvou. Személyes bemutatkozás és énekpróba ajánlatos, melynek költségeit azonban kiki maga viseli. Az állás f. év szeptember 1-én már elfoglalható.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szóke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581, IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruzsinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:

Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona

Hirdetések díjszabás
szerint.

Főszerkesztő:

Dr. MAGDA SÁNDOR.

Felölős szerkesztő:

SZŐKE ISTVÁN.

Főmunkatárs:

KÓMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:

Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg. s reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Dr. Baltazár Dezső

1875. nov. 15. — 1936. aug. 25.

A modern technika egyik csodaszerműsége, a rádió át kaptuk országhatárokon át a megdöbbentő hírt, hogy *Dr. Baltazár Dezső*, a magyarországi ref. egyház egyetemes konventjének püspökelnöke, a tiszántúli ref. egyházkerület püspöke meghalt.

Határokon innen és túl a magyarul beszélő reformátusság e hatalmas oszlopemberének kidőlése megrendítette még azokat is, akik már régebben tudták, hogy őt is, a testi erővel és képességekkel hatványozott mértékben megáldott embert is megérintette az elmulás lehelle. Testi ereje megfogyatkozott, szoborszerű alakja megvékonyodott, csak a csodálatos mély és erőteljes zengésű hang maradt a régi, amelyen az utolsó időkig olyan elbűvölő erővel és megragadó hatással csendültek fel azok az igék, amelyeknek egy életen át Ist náldotta hirdetője volt: a világosság, szabadság, igazság, szeretet igéi. A lélek kész volt a test erőtelenségének idején is.

Az elmúlt vasárnap már Debrecen özszes ref. templomaiban érte szállt az imádság az élet és halál Urához, de az égi felelet így hangzott: „Térjete vissza embernek

fiai!” „Elvégezetett dolog, hogy az emberek egyszer meghaljanak”,

Ezzel véget ért egy hatalmas ivelésű, sok munkával, küzdelemmel, de gazdag eredményekkel megáldott életpálya.

Akinek sok adatott, attól sok is kívántatik.

Neki sok adatott lelki, szellemi, testi ajándékokban és talentumokban s mi, az utána következő generáció tagjai, akik már bizonyos távlatból nézhetünk hatalmas alakjára és működésére, tiszta lelkiismerettel állapíthatjuk meg, hogy látásunk szerint, emberi mértékkel mérve, tökéletesen megfelelt mindazoknak a kívánalmaknak, amelyeket kora várhatott tőle.

Káprázatos szellemi képességeivel szinte játszva szívja magába a legkülönbözőbb tudományok anyagát, szerzi meg a tudományos fokozatokat, diplomákat, amelyek közül más közönséges embernek egynek megszerzése is elég munkát ad egy életre s ilyen szellemi fegyverzet birtokában csak azzá lehetett, ami volt halála pillanatáig: a zajló események között egy olyan köszirt, amelyet nem dobálhattak ide-oda a hullámok, de körülötte

kellett kijegecesedni a különféle alakulásoknak s amelyen meg kellett törni az újabb és újabb viharoknak. Vezérnek kellett lennie, mert erre rendeltetett s azon az uton, amelyen járt, egymásután teremnek meg a maradandó alkotások, életéből történelmi dátumok ragyognak elő, nélküle lehetetlen volna megírni a magyar ref. egyház legújabbkori történetét.

Egyéniségének rendkívüli szuggesztív erejét mutatja a közel 2000 lelkészi tagot számláló O. R. L. E. megalakítása és működésének a hivatalos egyház aggodalmai ellenére is minden kilengés nélkül az egyház építése szolgálatába való beállítása. Hogyan is lehetett volna ez mássá az ő kezében, aki élete feladatának tekintette minden erejét és tehetségét a magyar történelmi ref. egyház drága értékeinek megőrzésében, védelmezésében és továbbnövelésében égetni el!?. Ez év elején mondott egyik beszédében szól róla, hogy az „ősi lélek érintetlenségét“ tartotta kötelességének védeni „bizonyosságtevő határozottsággal, hitvalló odaszánással“, noha „az idők változásai, harangoló eszmék és irányzatok sodrai gyakran támadták az utolsó negyedszázad alatt, az ősi értékek megvanak világosságban, igazságban, szabadságban, emberszeretben.“

Még ifjui erejének teljességében van, amikor már ott áll a legmagasabb helyen, ahová életpályáján fel lehet emelkedni, a legnagyobb magyar ref. egyházkerület élén s e hónap 15-én mult negyedszázada annak, hogy kezében volt az egyházkerület kormányrudja s vállain nyugodott közel egy millió magyar ref. lélek egyházi gondja.

Csak egy negyedszázad, de olyan, amelyet nem lehet közönséges mértékkel mérni, mert közben egy egész világ sülyedt el apokaliptikus szörnyűségek között. Ő az összeomló világ és porrá vált intézményei között és fölött is állt sziklaszilárdan, védelmezve a rábizottakat. Járt a csatahelyek véráztatta mezőit, majd hordozta a börtön megaláztatóságát, átkelt a tengereken, amikor az egyik legdrágább ősi örökségnek, a végveszedelembé jutott debreceni kollégiumnak megmentéséről volt szó. Ennek eredménye (1 millió 250 ezer Kc.) mentette meg a magyar reformátusság egyik legértékesebb kincsét a

menthetetlen katasztrófától.

Mint rendületlen szikla állott a szellemi viharokban is, amelyek alakja körül zúgtak ellene, mellette csaknem szakadatlanul. Az evangéliumi kösziklaalapról le nem tért semmiféle új alakulás kényszerítése ellenére sem és sikra száll a legnehezebb pillanatokban olyan ügyek mellett is, amelyeknek védelme nem népszerű ugyan, de az ő erkölcsi fel-fogása szerint emberi kötelesség.

Igy lett képviselője, legmarkánsabb meg-személyesítője annak a nemes értelemben vett, evangéliumi szellemű liberálisizmusnak, amelyet ma minden becsületétől meg akar-nak fosztani bizonyos körök, de amellyel elválhatatlanul össze van kötve nemcsak a legújabbkori magyarságnak a középkori meg-kötöttségből való kibontakozása, hanem a magyar protestantizmusnak az elnyomástól való teljes felszabadulása is, amely százado-kon át szoritotta, guzsbakötötte és tönkre-silányította.

A történelmi magyar kálvinizmusnak a maga hatalmas erejével, bátorságával, ke-ménységével, rendíthetetlen hitével, hősi akaratával a mi korunkban ő volt a meg-személyesítője.

Élete határozottságának és minden ere-jének titka hiven ragyog püspökségének 25 éves jubileumán az üdvözlésekre adott vála-szaiból, amelyek egy, a vég közelségét érző embernek őszinte vallomásai:

„Istennek engedtem és nem emberek-nek. Ebből lett a sok háborgattatásom, de Istenben való boldog dicsekedésem is.“

„Tudom, kinek hittem: a világosság, szabadság, igazság, szeretet Krisztusának.“

„Nyugodt vagyok. hogy életem utja nem hajolt el őseimtől, A Szentírás és az élet örökigazságaihoz való ragaszkodásom megoltalmazott attól, hogy jövő-menő szóla-mok és irányzatok jobbra-balra tántorit-sanak.“

„Megáldoztatásom ideje már nincs messze. Jól esik nyugodtan várakozni rá.“

A hívő ember nyugodtságával várt és nem kellett sokáig várnia.

Földi szemeink elől eltűnő hatalmas alakja élete eseményeiben és felemelő ered-ményeiben a mi nemzedékünknek ezt hir-

deti: Ébenháézer, eddig megsegített az Ur!
Nagy oka van ennek a nemzedéknek
hálát adni Istennek e kiváló eszközeért és

imádkozni, hogy a kidőlt nagyság helyére
méltó utód léphessen!

Sz I.

Csallóközi református presbiterek konferenciája Nagymegyeren.

A komáromi református egyházmegye elnöksége és a csallóközi lelkészértekezlet aug. 17-én, a nagymegycri református templomban fényes sikerű presbiteri konferenciát tartott, melyen az egyházmegyei vezetőségen kívül 350 presbiter vett részt a csallóközi egyházak részéről. De az érdeklődő közönség is nagy számban jelent meg a konferencián, amelyen mintegy nyolcszázan vettek részt, zsúfolásig megtöltvén a megyeri gyülekezet szép templomát.

A konferencián megjelent *Balogh Elemér* püspök, az egyetemes református konvent elnöke, *Soós Károly* esperes, *Nagy Nándor* egyházmegyei gondnok, *Csekés Béla* lelkész és *Fülöp Zsigmond* világi főjegyzők, *Beke Kálmán*, *Boross Kálmán*, *Fekets Sándor*, *Galambos Zoltán*, *Kúr Géza*, *Mokos Kálmán*, *Bartha János*, *Vágó Ede* tanácsbírák, *Füßy Kálmán* szenátor, *Nemes Kálmán*, *Czike János*, *Tóth Kálmán*, *Végh Kálmán*, *Sohár Kálmán*, *Nagy Sándor*, *Kóczán Mór*, *Földes Lajos*, *Kiss János*, *Parais Árpád*, *Szekeres János*, *Erdélyi Pál* lelkészek, *Nagy Sándor* tanítóképző intézeti igazgató és sokan mások a csallóközi református egyházak presbiteri testületeiből és tanítói karából.

Ima és egyházi beszéd vezette be a konferenciát, melyet *Galambos Zoltán* tanácsbíró, komáromi lelkész tartott s a kiváló egyházi szónok a presbitériumok kötelességeiről mondott magasszárnyalásu beszédet. Majd *Nagy Nándor* egyházmegyei gondnok nyitotta meg formás beszéddel, amelyben a presbitereket lelkesítette az egyházépítő munkában való odaadó, önzetlen, közreműködésre és figyelmükbe ajánlva a konferencián elhangzó előadásokat, meleg szeretettel köszöntötte presbitertársait és a megjelenteket. A konferenciát a nagymegyeri ref. egyház nevében *Fekets Sándor* lelkész üdvözölte és Isten áldását kérte az elvégzendő hasznos tanácskozásra.

Vágó Ede tanácsbíró, hodosi lelkész szárnyaló szép előadásában kegyeletes megemlékezéssel ismertette *Kálmán János* felfogását a presbitériumok hivatásáról és kötelességeiről. Megragadó szavakkal méltatta a nagy reformátor működését és a reformáció első éveiben működött presbiterek, áldásos munkálkodását állította példaképpen a presbiterek elé.

A mély hatást keltő előadás után *Fülöp Zsigmond* egyházmegyei főjegyző, tanácsbíró

tartotta meg előadását „*A ma presbitere*“ címen általános, nagy figyelem mellett. Az előadó a mai idők presbitereinek portréját rajzolta meg, megjelölve mindama kötelességet, amelyet az egyházi törvény az egyház fontos önkormányzati testületének tagjai számára megállapít s amelyeknek az egyház életében való gyakorlati megvalósítására nézve rendelkezik. A presbiter kötelességei közül különösen kiemelte a kálvinista magyar iskola fenntartására vonatkozó fontos kötelességeit, az egyházi jó rend fenntartására, a szegények gondozására, a keresztyén ifjúság megszervezésére, az egyháztársadalmi munkában való közreműködésére, a lelkész, a tanító és presbitériumnak harmonikus, az egyház javára szolgáló együttműködésére vonatkozó igen fontos kötelességeit, amelyeknek maradéknélküli teljesítésére kell törekednie valamennyi egyházi előjárónak, aki a presbitériumban a gyülekezetek bizalmából helyet foglal. A presbiteri munkában Krisztus legyen az egyedüli irányadó s ne csak kötelességet érezzen a presbiter, hanem érezze azt a felelősséget is, amely az Isten országának építésében kivételes hivatásánál fogva reáharul. Az egyház iránti hűségre, szeretetre, türelemre és megértésre buzdította az előadó a presbitereket, akiknek csak emez erények gyakorlása által lehet üdvös munkájuk.

Az előadás mellett osztatlan elismerés nyilvánult meg az utána következett nivós vitában, melyben *Füßy Kálmán* szenátor, *Parais Árpád*, *Galambos Zoltán* lelkészek, *Czibor Géza* presbiter, *Tamásv István* ig. tanító és mások vettek részt, egyértelemmel téve magukévá az előadó irányelveit és javaslatait. A konferencia egyhanguan kimondotta, hogy az értékes előadást egész terjedelmében kinyomatja és az összes egyházak presbitériumainak rendelkezésére bocsátja.

Nagy Sándor ref. tanítóképző intézeti igazgató a „*Tanító mint presbiter*“ különleges kötelességeit állapította meg úgy az egyház iskolájának vezetése, mint a presbitériumban viselt tisztének lelkiismeretes és az egyház áldására való munkálkodását illetően.

A nagy szakszerűséggel megkonstruált előadás feletti vitában felszólalt *Balogh Elemér* püspök is, aki a köztisztületben álló főpásztor kegyes szívének melegségétől áthatott szavakban kérte a presbitereket az egyházhoz

való törhetetlen ragaszkodásra, igaz hűségre, követendő példaként állítva elébük a reformáció idejéből a dadi gyülekezet presbitereit, akik az egyházuk harangját megmentették az ellenség elől s titokban jártak a haranghoz, hogy annak hangjai mellett imádkozzanak és áldják az Istent. Sok hányattatásuk dacára megmaradt a harang, de megmaradt az egyház is és virágzóvá lett. Majd főpásztori áldásában részesítette a konferencia tagjait.

A mélyen megható felszólaláson kívül résztvettek a vitában még Tóth István ig. tanító, Galambos Zoltán, Kur Géza, Kiss János, Parais Árpád lelkészek, Iván Károly ig. tanító, Pethes Dezső s a zárszó jogán Nagy Sándor képezdi igazgató.

Pati Nagy Mihály komáromi diakónus

ismertette ezután a komáromi egyháznál szervezett diakónus testület feladatait és működési körét értelmes előadásban, melyhez Kur Géza, Galambos Zoltán és Fülöp Zsigmond szöveget hozza s ez utóbbi indítványára a konferencia kimondotta, hogy a diakónus-testületek felállítását szükségesnek tartja.

Délután egy óra volt, amikor Soós Károly esperes elmondotta záróbeszédét, melyben az önfeláldozás fényes példájával buzdította a presbitereket áldásos munkájuk kitartással való folytatására és halát adva a Mindenhatónak, szívekhez szóló imával zárta be az épületes és emelkedett szellemben lefolyt, sikeres konferenciát. A XC. zsoltár első versének elénekélése után oszlott szét a gyülekezet.

Pap Kovách Elemér

A háboru előtti időkből maradt meg nekünk, hogy a letűnt kor magyar uriember és igazi református típusának legyen élő bizonyága. Kevesen ismerték egészen, mert mint a hétköznapiok fölé emelkedő emberek: nem engedett ő sem mindenkül a belő világra. Így kifelé az előzőkénv és talpig becsületet magyar uriember, a magas táblabírói tisztség nemesen igaz betöltőjeként szerepelt. Azonban aki előtt hosszú évek meghitt összemelés után kitarja a lelke aranykapuját, az megilletődve állott meg az itt élő magyar reformátusok egyik legértékesebb egyénisége előtt. A jellemnek és a keresztyén egyéniségnek kiváló reprezentása volt. Szerény és alázatos lélek, aki még a koldusnak is olyan kedves és keresztyéninek mondható szeretettel adta át a szíve szerint nyújtott bőséges alalmizsnát, hogy a nemes egyéniségének ez a kísértő jelensége megsokszorozta az adomány értékét. Az adakozásról lévén szó, talán másoknak való példaképe miatt szabad most már nyilvánosságra hozni (mert Komáromban teljesen névtelenül történik az adakozás!), hogy Pap Kovách Elemér évente az önkéntes felemelt egyházi adóján felül még legalább 1000 koronát juttatott el az egyház pénztárába Isten országát szolgáló kegyes célokra. (Sőt voltak évek, amikor 2000 Ké körül járt ez az összeg.)

A családjában megvalósítani igyekezett a kálvinista kegyességet. Nem egyszer találtam hűséges hitvesével a bibliára borulva s a Ref. Lezsakitós Naptárat kezdettől fogva naponta olvasták. A Szentírást többször átolvasta s a szép könyvtára mellett évente nagy számú vallásos könyvet szerzett be és olvasott át, hogy mint presbiter is haladni tudjon a korrall és megismerje az általa tettekkel is pártolt legmodernebb egyházi mozgalmat, a belmissziót. Emberileg szólva: talán

azért kellett neki sok gyengesége és türelmesen viselt testi bajai dacára is még élni, hogy lehessen egyik háttérben működő boldogan lelkes pártfogója a belmisszióknak. S amikor ezelőtt vagy 8—9 évvel a tudatlanság és hitbeli fogyatékoság Komáromban is el akarta nyomni Isten Lelkének új életre hívó munkáját, a belmissziót, b. e. Bányay Mihállyal, Bartha Jánossal, Fülöp Zsigmonddal és Lakatos Károllyal ő is kiállott a porondra az Isten országa ügyéért a kálvinista magyar nép között. Emberileg mondtuk ezt. Mert helyesebben határozhatnánk meg ekként: alázatos és engedelmes eszközei voltak Istennek az új reformációban: akárcsak őseik a nagy reformáció idején.

Nem szabad elhallgatni azt sem, hogy kiválóan ismerve a bibliát: teljesen tisztában volt a ref. ker. egyház hitelvi kérdéseivel. Nem egyszer citált a II. Helvét Hitvallásból és a Heidelbergi Kátéból és már évekkel ezelőtt átanulmányozott egy vaskosabb ref. dogmatikát, hogy egyházunk, vagy helyesebben: a biblia világnézettel s a tudományos kérdésekkel is tisztában legyen. Mielőtt valamilyen kérdésben leszögezte volna álláspontját: előbb átgondolta a problémát, beállította a ref. gondolkodás látszókébe s az egyház hitiratainak mérlegébe. Ezért volt aranyértéke állásainak és ezért volt tekintélye mint a tiszta ref. világnézet képviselőjének. De ezzel függ össze az is, hogy a lekipásztor legmegbízhatóbb és igazi tanácsosává és segítő társává lett. A lelki munka nagy küzdelmeiben (ismeretes az a mondas, hogy: „Könnyebb vadállatokat szelidíteni, mint a hitetlen embert eljuttatni a Krisztus keresztjéig!”) hányszor volt ő az Ur követője a lelkészhez: buzdításával, szelid, békés szavával, az Ur Isten dolgaiért igazi lelkesedésével! Az ilyen presbiter tényleg Isten áldása a szent Eklézsiában.

Templomba úgy szeretett járni! Mig tehette, még a hétköznapi esti prédikációs istentiszteleteken is mindig ott volt istenfélő hűséges hitvestársával együtt. A betegség miatt később már csak vasárnap délután járhatott el a legutóbb már kocsin ment az Istenházába, mert azt mindennél többre becsülte. Azelőtt ott volt minden belmissziós összejövetelen. A presbitérium belmissziós bizottságának tagjaként szorgalmasan látogatta a leánykört, bibliaköröket stb. S buzdított, lelkesített!

Hát még az a sok kis szolgálat, azok a kedves beszélgetések Isten dolgáról urii házában vendégeivel és a többi nemes vonása, munkája életének... hiszen regényt lehetne róla írni, róla, a Pap Gábor püspök fiáról, az Isten emberéről, az itteni kálvinista magyarság egyik áldott hősről.

Milyen könnyű a lelkipásztor helyzete, amikor ilyen férfiu hitvestársát kell vigasztalni, mert istenfélő özvegye nemcsak felvirágoztatója a Prot. Jótékony Nőegyletnek, mint annak elnöke, hanem az uriaszonnyok bibliakörének összehívója, az áldozatos egyházhi „lelki nagyasszonyok” egyik áldott képviselője.

Bárcsak sok ilyen nekrológot lehetne írni!
Galambos Zoltán.

H I R E K:

— A gömöri egyházmegye f. év szept. 17-én tartja rendes őszi közgyűlését Tornalján a városháza tanácstermében délelőtt 9 órai kezdettel.

— Lapunk előző számában a Nyíregyháza aug. 27—29. napjaira meghirdetett O. R. L. E. konferencia, az O. R. L. E. elnökének, Dr. BALTAZÁR DEZSŐ püspöknek váratlan halála miatt bizonytalan időre elhalasztott.

10.000 koronás alapítvány a rimaszombati ref. egyházban. Néhai Benyó Géza, a rimamurányi Társulat elhunyt főtisztviselőjének örökösei 10.000 koronát adták át a rimaszombati egyház előjáróságának azzal, hogy annak rendeltetését az egyház vezetősége állapítsa meg. A rimaszombati presbitérium 1936 VI. 28-iki határozatában a befizetett 10.000 koronából Benyó Géza néven alapítványt létesített, melynek mindenkorai kamatait református vallásu, szegénysorsu, de kiváló előmenetelű tanulók segélyezésére fordítják. Ez évben ez már a második 10.000 koronás alapítvány a rimaszombati egyházban.

— A gömöri ref. tanítóegyesület ezévi rendes közgyűlését Pelsőcön, július 20-án tartotta meg. A „Mindig velem Uram, mindig velem” ének után Kovács Gyula egyesületi elnök szívélyes szavakkal üdvözölte a megjelenteket és a gyűlést megnyitotta. Évi jelentésében ismerteti a munkát, amit az egyesület ez évben végzett, melynek célja mindenkor a tanítói elismerés és megbecsülés volt. Bodon István főjegyző jelentésének fő pontja az

új iskolai rendtartással foglalkozott. Ismerteti, hogy miben változott a régi iskolai rendtartás, mit a megváltozott idő hozott magával. De rámutat arra is, mely pontok azok, amelyek az érvényben levő egyesületi alapszabállyal ellenkeznek s amelyeknek összhangba hozása a jövő év feladata lesz. Gáspár János a ref. énekeskönyv történetét ismertette. A felolvasás alapos kutatást árult el. Kár, hogy nem közli nyomtatásban, hogy a nagy szorgalommal összegyűjtött adatokat minél többen megismerhessék. Több, a gömöri ref. tanítószolgát érdeklő pont letárgyalása után Kovács Gyula elnök úgy a maga, mint tisztársai nevében halás köszönetet nyújtott az egyesület tagjainak azért az odaadó buzgalomért, mellyel vezetése ideje alatt az egyesületi munkában részt vettek és ezzel a tanítói megbecsülést arra a magas fokra emelték, amelyen ma van. Elbucsuzik az egyesület tagjaitól, nyugdíjba való lépése alkalmából. Örökségül hagyva a kitartó munkát és igaz tanítói szeretetet. Az egyesület nem bucsuzik elnökétől, mert nem akar bucsuzni. Ott akarja látni azután is tagjai között. Ezután is az ő szelleme fogja vezetni az egyesületet, melynek minden megmozdulásánál ő ezután is ott akar lenni. Elnök ezután elrendeli az új tisztikar megválasztását. A megtartott titkos szavazás eredményeként elnök: Bálint József; I. alelnök: Papp Dániel; II. alelnök: Bodon Lajos; főjegyző: Gérecz Lajos; I. aljegyző: Csizy Kálmán; II. aljegyző: Zachar Irén; pénztáros: Farkas Márton; a választmány tagjai: Gáspár János, Bartal Dezsőné, Osváth György, Fűköh József, Terr Sándor, Sági Lajos és Czinyéri Dezső. A új tisztikar átvette hivatalát.

— Érdekes lelet a nagytoronyai ref. templom falában. A XIII-ik század elején román stílusban épített s műemléknek nyilvánított nagytoronyai ref. templom egyik támpilléreinek bontása közben egy teljesen ép állapotban levő értékes freskóra találtak a templom déli külső oldalfalán, mely egy befalazott ajtó felett lévő nagy terméskőre van festve s Máriát a gyermek Jézussal és angyalokkal ábrázolja. A kép hivatalos régész megállapítása szerint óriási értékű s körülbelül 600 éves. A régi falak bontása közben kieső, gyönyörű gótikus faragásu kőoszlop darabok pedig, egy rég letűnt kor, a tatárdulás nyomait viselik magukon. Az értékes freskót, az avatatlan kezek érintése, napfény, eső stb. káros hatása miatt, az országos műemlékvédő hivatal intézkedéséig deszkafallal záratta el a lelkész. A nagy esemény csodájára jöttek a többek között a községben lakó, római és gör. kath. vallásu asszonyok is, akik a lefedett freskó előtt letérdepelve, ájtatosan imádkoztak. „Boldogok, akik nem látnak és hisznek”. (Ján. 20:29.).

— A ceglédi ref. nagytemplom leégésének hírére megdöbbenve és a kárvalott egyház iránti teljes részvétellel olvashatunk a napilapokban. Egy monumentális épület tetőzete lett a lángok martalékává. A templom 1834-ben épült egy nagy

tűzvész után a régi, kisebbméretű templom romjain. A templomot Hild József építette, akinek nevéhez fűződik a váci, egri, esztergomi, budapesti bazilikák építése is. Kisebbségi méretekben mint ezek, de ugyanazon monumentális bazilikák alagondolatát akarta kifejezésre juttatni a ceglédi ref. templom is. Értékét a szakértők a közelmúltban másfél millió pengőben állapították meg. 1896-ban építették ujja a templom boltozatát, amikor is a régi téglaboltozatot könnyű rabitz boltozattal helyettesítették és ekkor épült a 46 méter magas kupola, ekkor emelték a két tornyot is 48 méter magasra. A tűz a kupolán forrasztólámpával dolgozó munkások miatt keletkezett úgy, hogy valami résen a láng a száraz faalkatrészt érte és a tetőzet tovább menthette volt, főként a nagy magasság miatt, ahová csak nagy vízbősséggel lehetett volna vizet fecskendezni a legerősebb szivattyuknak is, ezt pedig Cegléden előteremteni nem lehetett s a kupola ablakszerű nyílásain át valóságos tüzeső hullott a templom belsejébe is. Itt azonban a folytonos vizsugarak a belső berendezést megmentették. A roppant értékű orgonát a polgári iskola igazgatója mentette meg úgy, hogy bátor társaival a sipokat és az értékes alkatrészeket szétszedte és biztonságba helyezte. Sikerült megmenteni a két tornyot is, amelyek egyikében egy 31 mázsás, a másikban pedig további 4 hang van. A kupola és toronytetők 150 ezer pengőre, a belső berendezés 30 ezer, az orgona 20 ezer, a harangok 40 ezer pengőre voltak biztosítva. Érzékeny kár érte volna az egyházat, de a Gazdák Biztosító Szövetkezete, amellyel a magyarországi egyetemes konvent nem régen állapodott meg az összes egyházi épületek tűzbiztosítására: minden kárbeviselés mellőzésével elvállalta az ujjaépítés összes költségeit, amelyek pedig 60—70 ezer pengőre rugnak.

— **Értesítés.** Van szerencsénk a mélyen tisztelt hitoktató urakat értesíteni, hogy az iskolaügyi minisztérium a következő valláskönyvek használatát engedélyezte Szlovénkán: Hamar István: Bibliaismertetés, I. rész Ószövetség. Szele Miklós: Apologétika, Lic. Rácz Kálmán: Vallástörténet a középiskolák V. oszt. számára, Farkas Kálmán: Az Ó- és Újszövetségi kijelentés története. Egyben pedig felhívjuk szives figyelmüket arra, hogy az egyetemes konvent ezeknek a valláskönyveknek a használatát hivatalosan elrendelte.

Az itt felsorolt valláskönyvek terjesztésével a konvent cégünket bizta meg, ezt a körülményt azért is szükségesnek tartjuk közölni, mert a könyvek úgy, ahogy bejönnek Magyarországból, nem hozhatók forgalomba, csakis azok a példányok terjeszthetők Szlovénkán, amelyek cégünk megjelölésével kerülnek forgalomba.

Felhívjuk a ref. népiskolák figyelmét Nagy Sándor: „Szeretet” olvasókönyveire, nemkülönben Soós Kovács: Református Vallástani Kézikönyve polg. és elemi iskolák számára című mű-

veire, melyek szintén kiadásunkban jelentek meg.
ACADEMIA könyvkiadóvállalat
Bratislava, Grössling u. 8.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovénzkői tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.
414/1936. sz. Nagykapos, 1936. aug. 21.

A konventi elnökség megbízásából valamennyi szlovénzkői és kárpátaljai esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratiszlavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa 1936. május 22-én kelt 51.000/36-1-3 sz. átiratával módosítja a legújabb miniszteri végrehajtási rendeletet a felekezeti iskoláknál véglegesített tanítói állások definitív betöltését illetőleg.

Amennyiben az 1920. ápr. 9-iki 306. sz. törvény IV. fejezetének előírásai, melyek azokat az irányelveket tartalmazzák, hogy hogyan kell választás után a véglegesített tanítói állásokat véglegesen betölteni, a szlovénzkői elemi iskolákra is vonatkoznak, (legfelsőbb közigazgatási bíróság 1935. okt. 10-iki 17730/1935. sz. végzése), azoknak a felekezeti elemi iskolákra való alkalmazásánál ezen végzést adom ki:

1. cikk. Az elemi és polgári iskolák véglegesen szervezett tanítói állásainak pályázati hirdetmény után való végleges betöltésénél figyelemmel kell lenni arra, vajjon a pályázók megfelelnek-e azon követelményeknek, hogy véglegesen megválasztott tanítók lehessenek, azaz:

a.) Csehszlóvak állampolgárok-e?

b.) Megvan-e az illetékes gyakorlati tanítói vizsgájuk, vagy nosztrifikált tanítói oklevelük?

c.) Vajjon az érvényes előírások alapján betölthetik-e a tanítói állást (kor, magatartás stb.)?

2. cikk. A 306/1920. sz. törvény IV. fejezete szerint a véglegesített állás végleges betöltésénél legelőször is a pályázó tanító működési korára és minősítésére kell figyelemmel lenni és csak másodsorban a pályázó tanító családi viszonyaira, az eddigi szolgálat nehézségeire és a pályázó tanító állapotára.

3. cikk. A jelöltek szolgálati ideje alatt a jelzett törvény értelmében azt a szolgálati időt kell érteni, amely az érvényes előírások alapján a nyugdíjba beszámíttatik.

A szolgálati idő addig a napig számíttatik be, amikor a pályázati határidő végződik.

A szolgálati idő mindig egész évre kerekítendő ki és pedig úgy, hogy a 104/1926. sz. törvény 3. fej. 33. §. szerint az utolsó év töredéke, amennyiben a 6 hónapot túlhaladja, egész évről számíttatik be, de ennél kisebb töredék nem vétezik figyelembe. Pld. 11 év 6 hónap és egy nap a pályázat végéig terjedő szolgálati idő, kikerekít-

tetik 12 évre; 11 év és 6 hónapi szolgálati idő kikerekítették 11 évre.

Azon pályázókat, akik a nyugdíjba már 34 év és 6 hónapnál hosszabb szolgálati idővel rendelkeznek, úgy kell tekinteni, mint akik a legmagasabb szolgálati időt már elérték.

4. cikk. A pályázók minősítése alatt azt kell érteni, amit az egyházi tanfelügyelő a pályázók minősítő táblázatába a betöltendő helyre való tekintettel a megfelelő rovatba beírt.

Ezen minősítés a következő jegyekkel jegyeztetik be: „igen nagyon alkalmas“, „nagyon alkalmas“, „kevésbé alkalmas“. A bejegyzés szavakkal és nem számokkal történik.

Ezen minősítés alapjául szolgál azon állami tanfelügyelő által adott utolsó évi minősítés, aki az állami előlegre való tekintettel a pályázó tanítót az ő tankerületében minősítette.

A pályázót akkor lehet „igen nagyon alkalmas“-nak minősíteni, ha az állami tanfelügyelő is az utolsó évi működését az 1. fokra minősítette, „nagyon alkalmas“-nak akkor, ha a 2. fokra volt minősítve, „alkalmas“-nak akkor, ha a 3. fokra volt minősítve és így tovább.

Jobb minősítést elismerni és bevezetni a pályázók minősítési táblázatába csak akkor volna lehetséges, ha azt hivatalosan megállapított és fontosabb körülmények indokolják. Ezen indokolást azonban külön mellékleten kell majd feltüntetni.

5. cikk. Azon pályázók, akik a véglegesített állás végleges betöltésénél — pályázat útján — a pályázati kérvényben a családi viszonyokra, eddigi működési helyükön való nehézségekre és egészségi állapotukra hivatkoznak, kötelesek ezeket a kérvényben felsorolni és — saját érdekükben — ezen körülményeket okmányokkal is igazolni.

Azon hivatalos közegek, akik a pályázati eljárásnál közreműködnek, kötelesek ezen indokolások valóságát hivatalból megállapítani.

6. cikk. A jelzett törvény szerint az „igen nagyon alkalmas“ és „nagyon alkalmas“ pályázók közül a megüresedett helyre azon pályázót kell választani, akiknek legtöbb működési éve van. (jelzett törvény 3. fej.) Ha pedig olyan pályázók vannak, akiknek ugyanannyi szolgálatuk van, a legjobb minősítéssel bírót kell megválasztani. Egyenlő szolgálati idő és egyenlő kvalifikáció esetén figyelemmel kell lenni a pályázó családi viszonyaira, eddigi szolgálati nehézségeire és egészségi állapotára.

Ha a kiírt pályázatra csak 3. 4. 5. foku minősítéssel bírók pályáznak, akkor elsősorban előnyben részesülnek a legtöbb működési idővel és a jobb minősítéssel rendelkező pályázók és másodsorban a családi viszonyaikra, eddigi működési nehézségeikre és egészségi állapotukra hivatkozó pályázók.

7. cikk. A jelzett törvénynek Szlovénzkóra való kiterjesztése a tanítósnak bizonyos jogokat biztosít, az eddigi eljárással szemben hosszabb és nehezkesebb eljárást vesz igénybe, miért is szükséges, hogy azon hivatalos közegek, akik a pályázati eljárásban tevékenykednek, ezen ügyiratokat a lehető leggyorsabban intézzék el.

Ezen végrehajtási rendelet a kihirdetés napján lép életbe. Nem vonatkozik azokra az esetekre, amelyeknél a pályázati hirdetés már ki volt írva és amelyeknél a pályázati határidő ezen nap előtt jár le.

Ezen végrehajtási rendelet nem vonatkozik azon helyekre sem, amelyek az eddigi érvényes előírások szerint be vannak töltve.

Az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium feljogosíthatja azon hivatalos közegeket, akik a pályázati eljárásban tevékenykednek, hogy bizonyos esetekben — az iskola érdekében — tekintsenek a jelzett törvény utasításaitól.

A fenti 306/1929. sz. törvény IV. fejezetének végrehajtási rendeletét mihez tartás végett közlöm.

A leközölt rendelet nem érinti a felekezeti iskolafenntartó azon jogát, hogy református iskolába református tanerőt, véglegesített kántortanítói állásra pedig kántori képesítéssel is bíró egyént válasszon az egyházi törvények rendelkezései szerint; természetesen olyanokat, akik a fentebbi rendelet előírásainak megfelelnek.

Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

P Á L Y Á Z A T.

A *Szutor-bellényi* ref. egyház pályázatot hirdet előkönyörgő-kántortanítói állására. Javadalom az egyháztól díjlevél szerint, (mely 4656 Ké-ra van értékelve), államsegély, ami kérvényezve lesz, de érte az egyház nem kezeskedik. Kötelességét a díjlevél szabályozza. Pályázati kérvények szept. 10-ig a Ref. lelkészi hivatal *Sutor—Szutor*, pp. *Feledince* címre küldendők.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výtplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581, IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
 Egész évre . . . 70 korona
 Félévre . . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
 szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÖMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:**
 Rožňava, ref. lelkészi hi-
 vatal. Kéziratok, előfize-
 tések, hirdetések és eset-
 leg s reklamációk ide
 küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Ifjuságunk megszervezése.

A zánykai lelkészi konferenciának bibliaóráin világos lett előttünk, hogy egyházunk megújítása s a tervbevert „Református Összefogás” csak a Lélek munkája által valósulhat meg. Nagyon fontos és nélkülözhetetlen a Dr. Magda Sándor által ajánlott nagytakarítás és rendcsinálás, de éppen ilyen fontos és nélkülözhetetlen a lelki életünk kifejllesztése is, mert ahol nincs ott az Urnak a Lelke, ahol nem a Szentlélek hevíti és irányítja a lelkeket, ott hiábavaló lesz a külső rend és fegyelem. „Ugyanaz az indulat legyen bennetek, mint volt az Ur Jézus Krisztusban” hangzott felénk az apostol tanácsa s mi éreztük, hogy voltaképpen minden ezen fordul meg. Ezért kell tehát imádkoznunk, ezt a nagy kegyelmet kell tehát kérnünk Istentől, míg elmondhatjuk: „Némek az élet Krisztus és a meghalás nyereség”.

Ez a Lélek arra indított néhányat közülünk, hogy régi tervünket, elhatározásunkat most már valóra váltsuk, a sok beszéd, álmodozás és célkitűzés után tegyünk is valamit: szervezzük meg az ifjuságunkat kerületünkben és pedig kimondottan evangéliumi alapon. Amikor ott láttuk az erdei tisztáson a ruszin diákok táborát, amikor hallottuk naponként a miséjüket, belenyilalott a szívünkbe a magunk restsége és hitetlensége, mely nem mer imádkozni és dolgozni és különösen nem mer áldozatot hozni, fáradságot, sikertelenséget, támadást, gunyt és esetleg szé-

gyent vállalni az ifjuságunk evangélizálásáért. És akkor a Lélek indítására elhatároztuk, hogy most már tovább nem várunk, hanem cselekszünk.

A szöllősi konferencia alkalmával újra összejöttünk s most már konkretizáltuk is a legközelebbi tennivalókat. Legelőször is össze kell írni az ifjuságot, meg kell csinálnunk az ifjusági katasztert, aztán ifjusági lapot kell kiadnunk s közben végeznünk kell a személyes evangélizációt, gyűjtenünk kell a kiadandó lapra az előfizetőket és mindenekfelett a munkatársakat.

Ezt a munkát Isten kegyelméből immár valóban meg is kezdtük s most arról van szó, hogy mindenki kapcsolódjék bele, aki szereti az ifjuságot s felelősséget érez iránta. Evégből szeretettel kérjük lelkésztestvéreinket, hogy küldjék be egyházmegyei missziói lelkészeikhez az ifjusági egyesületünknek a névsorát (városhelyeken a pontos cím megjelölésével). Küldjék be a diákok címét, középiskolai hitoktatók a tanítványaik névsorát és címét s végül küldjék be a gyülekezetükből katonai szolgálatot teljesítő ifjak pontos címét. Kérjük annak megjelölését, hogy kinek lehetne majd lapunkból mutatóványszámot küldeni s kik azok, akik esetleg már most megrendelik a lapot. Lapunk címe „Remény” lesz, előfizetési ára egy évre ifjaknak 6 korona, másnak 10 korona lesz s havonta fog megjelenni. Egyben kérjük a

munkatársak jelentkezését is és adományok küldését e fontos célra. Számítunk arra, hogy sok édesapa van lelkésztestvéreink között, akik saját fiaikra és leányaikra gondolnak, akik diákok, vagy katonák valahol s akik nagyon is jól tudják, hogy mennyi veszedelemnek vannak ma az ifjak kitéve, mennyi kísértés veszi körül őket s hányan fognak össze ellenük, hogy csak a Krisztusé ne legyenek, hogy akármi mások legyenek, csak ne öntudatos magyar reformátusok s már a saját gyermekükért is megindulnak a munka, az imádság s az áldozat útján.

Számítunk arra, hogy sokan ennek dacára se fognak törődni e mozgalommal s nem lesz idejük, erejük, munkájuk, áldozatuk és imádságuk az ifjuságunk evangélizációjára ezért, vagy azért (a kifogás nem fontos), de ez nem fog elcsüggeszteni és megakasztani bennünket.

Számítunk arra, hogy maguk az ifjak lesznek a mi igazi munkatársaink; azok, akik már megtapasztalták és megízlelték, hogy jóságos az Ur s akik minden akadályon keresztül is keresni fogják a baráti szivekkel való kapcsolatot.

De mindenekfelett arra számítunk, hogy velünk lesz Isten a maga megsegítő kegyelmével és irányításával. Mi hisszük és valljuk, hogy ez az ügy az Ő ügye, mi csak az Ő megbízottai vagyunk, akik ajándékként fogadtuk Tőle ezt a megbízatást, még ha

sok fáradságot, áldozatot, sőt szenvedést jelent is ez a számunkra. Nem is az emberi segítségre, nem a pénzre, egyáltalában nem a láthatókra nézünk és támaszkodunk, hanem ezeknél sokkal reálisabb, biztosabb erőkre, magára az Ur Jézus Krisztusra. Ezért munkánk legfontosabb része a Krisztussal való kapcsolatunk egyre erőteljesebb kiépítése és kimélyítése az Ige rendszeres olvasása s az imádkozás által. Meg is mondjuk nyíltan, hogy mi ifjusági munka alatt az ifjaknak Krisztushoz való vezetését értjük. Ezt és semmi mást. Helyesebben minden másnak ezt az egyetlen célt kell szolgálnia.

E mellett hangsúlyozzuk, hogy minden öncéluság kizárásával hivatalos egyházunk minden meglévő, vagy ezután előálló intézményének, mozgalmának, határozatának és rendeletének a támogatására törekszünk; azt akarjuk, hogy ifjuságunk egy nagy és erős táborba tömörüljön, mely a maga határozott irányával, pozitív hitével, egységével és összetartásával, munka- és áldozatkésziséggel egyházunknak is egyik legerősebb támasza, szebb jövőjének a záloga legyen.

Hol van ez a tábor?

Itt van közöttünk, csak össze kell szedni! Részt vehetsz te is a toborzás munkájában és áldásában.

Munkára fel!

Az Ur közel.

Szabó Béla.

A szöllősi konferencia.

A kárpátaljai egyházkerület minden évben megrendezi más-más helyen szokásos belmissziói konferenciáját. Ez év aug. 15—16-án Szöllős áldozatos szívü hivei adtak alkalmat arra, hogy az élő vizek forrásánál sokszázan nyerjenek lelki üdülést. Drága két nap volt ez, telve az Ur gazdag áldásával! Nem kíséreltem meg leírni a szombaton reggel minden irányból megérkezők színes, ünnepi csoportját s az arcokon előmlő öröm ragyogását, mikor baráti kezek simulnak egymásba és meleg pillantások kapcsolódnak egybe a szeretet őszinte kifejezésével. Nem írom le, mert ez meghaladná az én gyenge erőmet.

Figyeljünk inkább a harang szavára, mely már hívogat. Nehány pillanat mulva alig tudunk átmenni a nagy tömegben. Hová fér ez a tengernyi nép? Bizony kicsiny ez a templom

ennyi hívő befogadására. Örömmel hallottuk, hogy a szöllősi atyánkfiak új templom építésén gondolkoznak. Imádkozunk, hogy ez a tervük valóra váljék minél hamarabb!

A hit szárnyakat ad az ajkakon felzendülő éneknek s emelkedik az mind magasabbra, hol Isten örök dicsősége tündöklök.

Balogh Sándor eszenyi lelkész már fent van a szószéken s imádsága áhitatra hívja a gyülekezetet. Igehirdetésén ez a páli bizonygató huzódig végig: „Nekem az élet Krisztus és a meghalás nyereség”. (Filippi 1:21.)

Míg *Szabó Sándor* karnagy vezetése mellett a szöllősi férfiak precízen betanult vallásos éneket ad elő, megnézzük, kik foglalnak helyet az urasztala körül. Ott látjuk kerületünk szeretett püspökét, főtiszteletű *Bertók Bélát*, méltóságos *Dr. Polchy István* főgond-

nokot, *Bary Gyula* beregi esperest, *Isaák Imre* máramaros-ugocsai esperest, *Bácsy Gyula* árvaházi igazgatót, *Szabó Béla* kerületi missziói-, *Dr. Sárkány Lajos* egyházmegyei missziói lelkészeket, *Simon Zsigmond* beregi missziói előadót, *Dr. Siménfalvy Árpád* konventi ügyészt és még más egyházi és világi vezetőt.

A konferenciát püspök ur nyitja meg üdvözlővén annak tagjait s külön is köszönti a szállósi gyülekezetet.

Isaák Imre esperes az egyházmegye nevében köszönti és szeretettel üdvözlöi Bertók Béla püspököt, *Dr. Polchy István* főgondnokot és *Bary Gyula* esperest.

Bertók Béla püspök megnyitó előadásában a református összefogás gondolatát megvalósulni egyetlen alapelv szerint látja: az az indulat legyen bennünk, mely volt a Jézus Krisztusban. Meggyőzőbben, szebben még nem hallottuk őt beszélni!

Horkay Barna helybeli lelkész a szállósi ref. egyház történetét ismertette magkapó színek mozaikszerű odavetítésével.

Dr. Sárkány Lajos imádsága s a gyülekezet éneke zárta a délelőtti ünnepélyt.

Délután három órakor folytatódott a konferencia. Éneklés után *Papp István* dédai lelkész imádkozott, majd *Dr. Buday Istvánné* tartott előadást az egyházban folyó szeretetmunkáról. Az igaz hit a cselekedetekben látszik meg!

Papp Géza ungtárnóci lelkész „Evangélium és szociálizmus” címen tartott hozzászólásokban is gazdag és tartalmas előadást.

Simon Zsigmond imádsága és a gyülekezet éneke fejezte be a délutáni programot.

Este nyolc órakor ismét zsufolásig megtelt a templom. Vallásos este gyülekeztünk össze. *Király Zoltán* csapi lelkész igehirdetése után *Szabó Béláné* az anya imádságáról beszélt. Ilyen közletről ritkán látjuk az anya szívét hitével, reménységével, aggódásával, szeretetével, az imádság minden! legőző erejével s az egy örökkévaló akaratában való alázatos, sőt mindenek felett örülni tudó megnyugvásával! A Szabó Béláné hite glóriát font az imádkozó édesanya homloka köré. *Kiss István* imádsága s a gyülekezet énekével ért véget konferenciánk első, sok-sok lelki áldásokban gazdag napja.

Vasárnap van. Gyönyörű, napsütéses reggel virradt ránk. Lázás készülődés. Ma egész egész nap kint leszünk az árvaházban. Autók rohannak, kocsik robognak, biciklik karikáznak, vidéki szekerek igyekeznek, kisebb-nagyobb tömegek mozognak előre sűrű rajokban. Ézerre menő sokaság jelzi az utat a városon keresztül az árvaház felé. A szállóhegy alatt szelíd emelkedésen fekszik az árvaház, egy áldott lelkű Nagyszasszony adománya, sok ár-

vának otthona és biztos menedéke. Kedvesen magkapó környezet az izlésesen bekerített épületek a körülöttük futó tarka szönyegként ható virágágyakkal s konyhakerttel.

Szabó Béla kerületi missziói lelkész csoportokba osztja az érkezőket, hogy reggel kilenc órától csoportos bibliakörök foglalkozzanak az Igével. Mindenki megtalálja a maga helyét: a házas ember, az ifjak, nők, leányok, papnák, lelkészek. Minden csoportvezető a Filippibeliekhez írott levél 4:4—9. alapján végezte a lelki előkészítés munkáját. Jó lenne, ha ilyenkor az egyes vezetők maguk között beszámolnának benyomásaikról és tapasztalataikról.

Az istentisztelet az árvaház előtti térségen volt megtartva. Lelkeket magkapóan zendült itt az ének, nagy terület ölelte meg a hangokat, sok könny hullott a fűszálak tövére... És a kéklő egék felett lakozó, jóságos Atya áldó szeretettel tekintett le az Ő áhitatban elmerült, reménykedő gyermekeire.

Isaák Imre esperes a bibliai csoportoknak is kiadott ígéren építette fel nagyhatású, építő tanítását. Lelkesítő szava, mint hatalmas kürt messze zengett.

Istentisztelet végeztével *Szabó Sándor* ismertette az árvaház történetét. Hisszük, hogy szavai sokak szívét megragadták és közelebb hozták az árvák ügye felkarolásához. Akiknél Isten letette az árvák gondját, kell, hogy meg is értsék és cselekedjék Isten akaratát.

Buday Ella művészi szavalata gyönyörködtetett még bennünket s már itt is volt a dél.

Szabadban, árnyas fák alatt terített asztalok hivogatták a testi táplálék után vágyakozókat. A szállósi asszonytestvéreinket minden dicséret megilleti páratlan gondoskodásukért. Neveiket nehéz volna mind felsorolni s azért összességükben fogadják leghálásabb köszönetünket fáradozásukért.

Délután a szórakozásra került sor. Az ifjak mutatták be ügyességüket a szavalásban és különféle játékokban. Már hanyatlani kezdett a nap, mikor elhagytuk ezt a feledhetlenül kedves helyet s bucsut mondtunk az árvaháznak.

Este nyolc órakor a templomban vallásos est keretében ünnepelte a szállósi leánykör tiz éves jubileumát. Dobogó szívű, meghatott leányok koszorúja vette körül az urasztalát. A gyülekezet éneke után *Narancsik Imre* muzsalyi lelkész hirdette az Igét, majd *Matyi Boriska* olvasta fel a leánykör tiz éves történetét, hálás szavakban emlékezve meg püspök ur buzdító leveléről, melyet a megalakulás alkalmából küldött a leánykörnek. *Szabó Sándorné* neve pedig kitörőhatalmú van e tiz év történetébe írva, ki gondos anyaként vette fel a leánykör ügyét. *Szaniszló Irma* „Fö-

gadalmunk" című költeményt szavalta mély átérzéssel, melynek elhangzása után Tornyay János tekeházai lelkész szólt buzdítóan a leánykörhöz: „Aron vétettetek meg: dicsőítsétek azért az Istent a ti testetekben és lelketekben, melyek az Istenéi" (I. Kor. 6: 20.). Az ifjak kara Horvay Barna lelkész vezetésével „Ki

az? Ki kopog" kezdetű darabot adta elő nagy átérzéssel.

Mély megilletődéssel vettük ezek után Istennek áldását, melyet Bertók Béla püspök kért a gyülekezetre, berekesztve a két napos konferenciát.

Tekeháza.

Tornyay János

A komáromi református egyházmegye évi rendes közgyűlése.

Augusztus 27-én tartotta a komáromi református egyházmegye rendes évi közgyűlését Komáromban, a ref. egyház kollégiumának nagytermében az egyházmegyébe tartozó egyházak nagy érdeklődése mellett.

A közgyűlést reggel 8 órakor a ref. templomban istentisztelet előzte meg, melynek végzetével a közgyűlés tagjai az egyházmegye vezetőségével az élen, átvonult a kollégiumba, ahol 9 órakor vette kezdetét a közgyűlés. A közgyűlésen az alkotó tagokon kívül nagy számban vett részt a református egyházak képviselői is a megjelentek sorában ott voltak Balogh Elemér püspök, az egyetemes egyház konventi elnöke, Gyalóka László t. b. esperes, egyházkerületi főjegyző, Soós Károly esperes, Nagy Nándor egyházmegyei gondnok, Csekés Béla lelkészi főjegyző, Fülöp Zsigmond világi főjegyző-tanácsbíró, Vágó Ede aljegyző-tanácsbíró, Boros Kálmán, Beke Kálmán, Csiba Imre, Fekets Sándor, Galambos László, Galambos Zoltán, Kúr Géza, Mokos Kálmán, Sándor Benő, Zsemlye Lajos lelkészi, Acsay Lajos, Bartha János, Dr. Szijj Ferenc, Végh Jenő világi tanácsbírók, Gyalóka Miklós főmérnök, ifj. Mohácsy János dr. ügyész, Czibor József, Czike János, Dukon Béla, Földes Lajos, Gáspár József, Galambos János, Erdélyi Pál, Kalitza László, Kiss János, Kóczán Mór, Lelkes Ferenc, Nagy Sándor, Nehézy Károly, Nagy Sándor (gyallai), Nemes Kálmán, Pap K. Árpád, Parais Árpád, Rácz Jenő, Sedivy László, Sohár Kálmán, Tárnok Gyula, Tóth Kálmán, Vargha Dezső, Végh Kálmán lelkészek, Györty Lajos, Iván Ferenc, Osztyenyi József, Pethes Béla, Tóth Mihály tanítóképviselek, Salamon X. Ferenc főgondnok, Németh Dezső, Pati Nagy Sándor, Vizváry Vilmos, Iván Károly, Papp Béla, Nemcsik Béla, Szabó Dénes egyházközségi képviselők és mások.

A XC. zsoltár első versének (Te benned biztunk...) eléneklése után Soós Károly esperes, egyházi elnök szárnyaló imában kérte a Mindenható kegyelmét és áldását a közgyűlés munkájára, majd az alakulás formáságainak elintézése után Nagy Nándor világi elnök üdvözölte a megjelent tanácsbírói kart s az

egyházmegyébe tartozó 48 egyház szép számban megjelent képviselőit. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg Dr. Erdélyi Pál egyetemi tanár, volt egyházmegyei gondnok elhunytáról, aki hét éven át volt világi elnöke az egyházmegyének s akinek példát mutató, bölcs kormányzása alatt az egyházmegye, dacára az akkori súlyos időknek, a megerősödés és virágzás korszakát élte. Hálát adunk a Gondviselésnek — mondotta, — hogy az ő vezetése mellett szolgálhattuk egyházmegyénket s elhunyt felett érzett mélységes részvétünknek jegyzőkönyvileg adunk kifejezést.

A kegyeletes szavakat a közgyűlés megindultán s állva hallgatta végig s az elhunyt világi elnök emlékét jegyzőkönyvben örököltette meg.

A világi elnök megnyitó beszéde során hivatkozik Ravasz püspöknek ama megállapítására, hogy a legnagyobb veszedelem a pesszimizmusra való hajlandóság. Erre gondol, valahányszor egyházi ügyekben pesszimizmust tapasztal, amit sokszor belevisznek az egyházi életbe is, holott ez veszedelemmel járhat, mert alkalmas arra, hogy lejárássák az egyházi hatóságok tekintélyét és lehangoltságot idézzenek elő az egyházi életben. Joga van mindenkinek a tárgyilagos kritikára, de vigyázni kell, hogy az destrukcióra ne vezessen.

Egyházunkban fegyelemre és rendíthetetlen bizalomra van szükségünk — mondotta Nagy N. gondnok, — mert csak így boldogulunk. Rámutat a református tanítóképzőintézet létrehozására, amelynek életrehívására nagy szükség volt, hogy vallásos szellemben nevelt tanítók és kántorok kerüljenek majd iskolánk élére. Az 1868. évi XXXVIII. t. c.-ben gyökerezett jogunk alapján és egyházi törvényeink alapján létesítettük az intézetet, annak megerősödésére és felvirágoztatására kell törekednünk és minden nehézséget le kell küzdenünk, hogy az intézmény megmaradjon. Rendületlenül kell biznunk állami törvényeinkben s mindent el kell követnünk, hogy törvényes jogainkat ezen a téren is érvényesítsük. A tanítóintézet számára minél előbb fel kell építeni a megfelelő épületet, amire az egyházmegye eddig már nagy áldozatot hozott, mert százezer koronát szavazott meg a tanítóképző javára. El-

ismeréssel emlékezik meg arról is, hogy az egyházmegye lelkészei és tanítói személyenként ezer koronát ajánlottak fel az intézet javára, de felkéri az egyházmegye többi funkcionáriusait is s az egész egyházmegye közönségét, hogy hozza meg áldozatát a tanítóképző számára. Nemesebb ügyet ez idő szerint nem támogathatnak a gyülekezetek tagjai.

A gondnok megnyitó beszédét lelkes éljenzéssel fogadta a közgyűlés, melynek színe előtt De m é n y Teréz és Na g y Árpád nemesi tanítók letették az esküt.

Ezután rátért az egyházmegye a közgyűlés tárgysorozatára. Több közérdekű indítvány letárgyalása után foglalkozott a közgyűlés V á g ó Ede aljegyző előadásában a barsi egyházmegyének az egyházfegyelem tárgyában hozott határozatával, melyet a közgyűlés magáévá tett és kimondotta, hogy a konvent 1933. évi közgyűlésén hozott fegyelmi szabályrendeletet életbe lépteti, mely határozat a lelkészek által október utolsó vasárnapján a templomi szószerkről kihirdetendő.

Boross Kálmán javaslatára felkérte a közgyűlés az esperest, hogy az egyházak látogatására az egyházmegye tanácsbíráiból bizottságokat állítson össze, amelyek időben értesítendők tisztöknek az E. T. I. t. c. 168. s a következő §-ok értelmében való elvégzésére.

A közgyűlés ezután So ó s Károly esperes tartalmas és minden részletre kiterjedő jelentésével foglalkozott. Az esperesi jelentés, amelyet Cse kes főjegyző ismertetett, elismeréssel emlékezett meg az egyetemes egyház legnépesebb egyházmegyéjének közállapotáról, melynek lelkészei és előljárai az elmúlt évben is hűséges kitartással végezték hivatásukat, több egyház templom és iskolák építésével, nagy áldozatokkal szolgálta az Isten országát. De fájdalmasan jelentette másrészt, hogy az elmúlt évben ismét egy kebelbeli iskolát volt kénytelen az egyház községi iskolának átengedni, mert a hivek évek óta tartó súlyos anyagi helyzete lehetetlenné tette annak további fenntartását. Különös nyomatékkal figyelmezteti az esperes a gyülekezetek tagjait, hogy iskoláikat még áldozatok árán is igyekezzenek megtartani, hogy méltó utódai legyenek az áldozatoktól soha vissza nem riadó derék őseiknek.

Nagy elismeréssel emlékezik meg a jelentés a losonci lelkészképző szeminárium áldásos munkájáról és S ö r ö s Béla theol. igazgatónak ez intézet létrehozása és felvirágoztatása körüli elévülhetetlen érdemeiről. S ö r ö s Béla az egyetemes egyház valamennyi munkaterületén is rendkívül értékes munkásságot fejtett ki, odaadó, hűséges és önfeláldozó tevékenysége hálára kötelez mindannyiunkat. De hogy őt továbbra is megtarthassa az egyház, erőfeletti munkájához támogatást kell nyújtania az egyetemes egyháznak és ezért indítványozza az

esperes, hogy irjon fel az egyházkerület útján az egyházmegye, hogy a theologiai szemináriumba legalább két rendes tanárt állítson be, akik S ö r ö s Béla igazgatása mellett az ő munkaterhét megkönnyítenék. Elismeréssel adózik a jelentés a komáromi ref. tanítóképző intézet vezetőségének is s különösen Na g y Sándor igazgató áldozatos, kitartó és lelkes munkásságáért mond köszönetet, örömmel emlékezik meg az egyházmegye lelkészi és tanítói karának a tanítóképzővel szemben megnyilvánult áldozatkészségéről és kéri az egyházak minden tagját, hogy vegyék áldozatos támogatásukba a tanítóképző intézetet. Meleg szavakkal méltatja a pozsonyi ref. egyház kebelében működő diákmenza hivatását is, melynek segítségével szintén felhívja az egyházak figyelmét.

Örömmel jelenti az esperes az egyházmegyének, hogy a múlt évi közgyűlés határozatához képest Kur Géza tanácsbírónak az egyházmegye történetére vonatkozó műve már sajtó alá került s rövidesen meg fog jelenni, a művet ajánlja az egyházmegye támogatásába.

A belmissziói bizottság az egyházmegye elnökségének vezetésével megkezdte működését és rendkívül jelentős összejövetelt tartott június 11-én, amikor az egyházmegye világi intelligenciáját gyűjtötte egybe. Ez az összejövetel biztosította az egyházat arról, hogy a világi intelligencia tagjai is készen állanak arra, hogy egyházukért munkálkodjanak. A belmissziói bizottság jövő munkája elé nagy reménységgel tekinthet az egyházmegye, melyre áldás fakad az arra hivatott vezetők tömörüléséből. Megemlékezik a jelentés a május 5-én Komáromban tartott „Református Összefogás” elindításáról is, amelyet S ö r ö s Béla theol. igazgató kezdeményezett s amelynek nagyszabású tervét a megjelent lelkészek és világiak nagy örömmel tették magukévá.

Kálvin János nagy alkotásának, az Institutio megjelenésének négy százéves évfordulója alkalmából javasolja az esperes, hogy a reformáció napján Kálvin ez örökbecsű alkotásával foglalkozzanak az egyházak, az ünnepély programjának megállapítása céljából egy bizottságot küldött ki a közgyűlés.

Meleg szeretettel emlékezett meg a jelentés B a l o g h Elemér püspöknek 70-ik születésnapjáról és köszöntötte a mindenki által nagyrabecsült és általános szeretetnek örvendő főpásztort, aki közvetlen, szívből fakadó szavakban köszönte meg az ünneplést.

A nyugalomba vonult K o v á c s Alajos ig. tanító, egyházmegyei tanítóképviseelő, ezen tisztéről lemondván, elismeréssel adózik a jelentés az ő évtizedeken át kifejtett munkálkodásáért és a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavaz részére. Üdvözli az esperes I v á n Károly ekecsi kántortanítót működésének

25-ik évfordulója alkalmából, amelyet az egyházmegye is örömmel vesz tudomásul.

Emelkedett szavakban emlékezik meg a farkasdi gyülekezet december 1-én megtartott szép ünnepélyéről, amelyet templomának 150 éves emlékére tartott. Az ünnepélyen a püspök és az egyházmegye elnöksége vett részt, akik őszinte szavakban tolmácsolták az egyházmegye jókívánatait. A csicsói ref. hívek áldozatkészséggel renoválták templomukat és az elesett bősök emlékének megörökítésére márványtáblát helyeztek el. Elismerés és köszönet érte a derék egyháznak!

A kegyelet mély érzésével emlékezik meg az esperesi jelentés az egyházmegye halottairól. Elhunytak Űtő Károly bátorkeszii ig. tanító, Papp Kovách Elemér tanácsbíró, akinek emlékét az egyházmegye jegyzőkönyvében is megörökítette. Részvétellel adózott a közgyűlés Fekets Sándor tanácsbírónak hitvese elhunytával ért gyászában, valamint Lénárt Lajosné, lelkész özvegyének elhunytá alkalmából gyászoló családjának és mély szomorúsággal emlékezett meg Akucs Lajos lelkésznek, a barsi egyházmegye érdemes főjegyzőjének és Székely Benedek földbirtokosnak, a beregi egyházmegye gondnokának elhunytáról.

Majd a lelkészek és tanítók körében történt változásokról, a segédlelkészek szolgálatairól és az egyházakban a hívek részéről történt adományozásokról jelentett az esperes. A közgyűlés az esperes jelentését egyhanguan tudomásul vette és az abban foglalt javaslatokat határozattá emelve, neki nagyérdemű munkálkodásáért elismerő hálás köszönetét nyilvánította.

A jelentés után Soós Károly esperes fájdalmas szavakkal emlékezett meg a magyarországi református egyházat ért lesújtó veszteségről: Baltazár Dezső dr. debreceni püspök és konventi elnök haláláról. Indítványára a közgyűlés az elhunyt főpásztor halhatatlan emlékét jegyzőkönyvébe iktatta és elhatározta, hogy az egyházmegye a tiszántuli ref. egyházkerülethez és az elhunyt özvegyéhez részvétáviratot intéz. A kegyeletes megemlékezést a közgyűlés tagjai állva hallgatták végig.

Ezután a különböző bizottságok és egyházak jelentései és ügyei kerültek tárgyalásra, melyek során a közgyűlés örömmel vette tudomásul a kiskoszmályi árvaház eredményes működéséről szóló jelentést, az egyházmegyei számvevőszék, lelkésznyugdíj és gyámpénztári jelentéseket tudomásul vette, kimondotta, hogy a súlyos viszonyok között élő egyházak számára „Iskolasegélyalapot” létesít, a lelkészértekezlet javaslatára pedig kimondotta, hogy szükségesnek tartja a konventi ügyvivői állás megszervezését. Felir az egyházmegye a konventhez, hogy gondoskodjék a magyarországi ref. gyülekezetek által használt énekeskönyvek itteni kinyomatásáról és a gyülekezetek részére

való használatáról. A belmissziói bizottság ügyrendi szabályzatát elfogadta a közgyűlés, mely helyeslőleg tette magáévá a tanügyi bizottságnak azon határozatát, hogy az új tanácskönyvek megírására pályázatot tüzzenek ki, az iskolás gyermekek láttassanak el bibliával és énekeskönyvvel és a vallástanítás ellenőrzésére nyolc körzetet állítson fel az egyházmegye.

A közgyűlés, az ebédidő megszakításával, délután fél 5 órakor ért véget, amikor Soós Károly esperes köszönetet mondott a közgyűlés tagjainak, a tanácsbíróknak és tisztviselőknek közreműködésükért, a közgyűlés komolyságához méltó színvonalas és higgadt tárgyalásért s Isten áldását kérve a gyülekezetekre, a közgyűlést bezárta.

F. Zs.

H I R E K:

— **Értesítés.** A gömöri ref. egyházmegyei lelkészegyesület f. év szept. 10-én d. e. 8 órai kezdettel értekezletet tart Feleaa a ref. iskola termében a következő tárgysorozattal:

1. Áhitat. Vezeti Samu István balogi lelkész.

2. Elnöki megnyitó.

3. Patay Károly egyetemes tanügyi bizottsági elnök javaslata a tanítóképző és theologia számára új épület emelésére vonatkozólag. A javaslat teljes egészében közölve a „Ref. Egyház és Iskola” 1935. évi 48. számában. (Szaniszló János martonfalai lelkész).

4. Kömives Sándor tervezete egyházunk jövőjének anyagi biztosítására. A „Ref. Egyház és Iskola” f. évi 26—27—28. számaiban. (Kövér Árpád tornaljai lelkész).

5. Varga Lajos zsipti lelkész egyházfegyelmi szabályrendelettervezete.

6. A „Helyétia” jóléti egyesület alapszabálytervezete. Hozzászólás az 1935. évi okt. 24-iki 108. sz. egyházkerületi határozat értelmében. (Deésy Sándor giczei lelkész).

7. A szakaszértekezlet esetleges indítványai. Rozsnyó 1935. szept. 4.

Szőke István
elnök.

— **A debreceni nagy temetés.** Legtálálóban ilyen néven nevezhetjük az elhunyt Dr. Baltazár Dezső püspök temetését, amely aug. 29-én ment végbe Debrecenben a délelőtti órákban. A napilapok híradásai szerint a Rákóczi Ferenc temetése óta ilyen emberömög nem sereglett fel egyetlen temetésen sem Magyarországon. A temetésre Debrecenbe érkezettek számát többre teszik tízezernél. A tömegek a nagytemplom, kollégium környékét és a temetési menet utvonalaát már a kora reggeli órákban előzőnlötték. S bár a rendőrség és a cserkészek szinte mintaszerűen tartották féken a nagy néptömeget, a nagytemplom mégis annyira megtelt már a kollégiumban tartott 9 órai

gyászszertartás alatt, hogy csupán a küldöttségeknek birtak helyeket fenntartani az ottani istentisztelet idejére.

A gyászszertartás a kollégium disztermében pontban 9 órakor kezdődött, ahol Dr. Kállay Kálmán lelkész képző intézeti igazgató bucsuzott a nagy halottól a kollégium nevében, amelyet „a most élő nemzedékben senki sincs, aki cselekedetekben megnyilvánuló szeretettel jobban szeretett volna, mint ő.”

Innen vonult a temetési menet a nagytemplomba, ahol már elhelyezkedtek a kormányzó és a kormány képviselői, az összes vallásfelekezetek előkelő küldöttségei kivétel nélkül, a katonaság és százakra menő mindenféle testületek és alakulatok küldöttségei és annyi nép, amennyit a hatalmas templom befogadhatott.

A XC. zsoltár eléneklése után Farkas István tiszánineni püspök imádkozott, majd Dr. Ravasz László dunamelléki püspök mondotta el temetési beszédét a Luk. 11: 21—23. alapján, amelyben megegyszer odavarázsolta a nagy püspök alakját a hallgatóság elé. Beszédét a templom körül elhelyezkedett sokezer főnyi közönségnek megafonok közvetítették.

A templomi szertartás bevégeztével megalkult a másfél kilométer hosszú temetési menet, melyben ott haladt a ref. lelkészek 300 főnyi palástos csoportja a jelenlevő 8 püspök vezetése alatt.

A temetőben a Debrecen városa által adományozott diszír helyen ásott boltozatos sirba helyezték le a halott püspök szürkeselyem érc koporsóját, ahol Maklár Károly, a tiszántúli kerület püspökkhelyettes főjegyzője mondotta el az utolsó beszédét. A temetési szertartások alatt a kollégiumi kántus, a Szenci Molnár énekhar és a tanítói énekhar együttese énekelt gyászzénekeket a gyülekezeti énekek mellett.

— Továbbképző tanfolyam Komáromban.

A komáromi ref. egyházmegye belmissziói bizottsága Komáromban október 5—10-ig terjedő időben lelkészek számára továbbképző tanfolyamot rendez. Tárgyai: a vasárnapi iskolai-, serdülő-, leánykörü-, iljusági- és felnőttek közti református evangélizációs munka elmélete és gyakorlata. Teljesen ingyenes lakásról, kedvezményes, olcsó ételmezésről a komáromi egyház presbitériuma gondoskodik. Jelentkezéseket szeptember 14-ig kéri a komáromi lelkészi hivatal.

— **Értesítés.** Van szerencsénk a mélyen tisztelt hitoktató urakat értesíteni, hogy az iskolaügyi minisztérium a következő valláskönyvek használatát engedélyezte Szlovénzkón: Hamar István: Bibliaismertetés. I. rész Ószövetség. Szele Miklós: Apologétika, Lic. Rácz Kálmán: Vallástörténet a középiskolák V. oszt. számára, Farkas Kálmán: Az Ó- és Újszövetségi kijelentés története. Czegléd Sándor: Bibliaismertetés II. r. Újszövetség, tanítóképző II. oszt. számára. Egyben pedig felhívjuk szíves figyelmüket arra, hogy az egyetemes kon-

vent ezeknek a valláskönyveknek a használatát hivatalosan elrendelte.

Az itt felsorolt valláskönyvek terjesztésével a konvent cégünket bizta meg, ezt a körülményt azért is szükségesnek tartjuk közölni, mert a könyvek úgy, ahogy bejönnek Magyarországból, nem hozhatók forgalomba, csakis azok a példányok terjeszthetők Szlovénzkón, amelyek cégünk megjelölésével kerülnek forgalomba.

ACADEMIA könyvkiadóvállalat
Bratislava, Grössling u. 8.

HIVATALOS RÉSZ.

P Á L Y Á Z A T O K.

A *buzítai* ref. leányegyház pályázatot hirdet az előkönyörgő-kántori állására a következő díjazás mellett: 1.) Szabályszerű lakás. 2.) 5 hold jó szántóföld és rét. A szántóföldet a fogatos gazdák tavasszal és ősszel bemunkálják, termését hazahordják, a rétet a zsellérek lekaszálják s feltakarítják. Nem gazdalkodás esetén fizetnek a fogatosok 15 Kc-t, gyalogosok 10 Kc-t. 3.) Az urbéri legelőn van 4 drb. marhalegeltetés. 4.) A hívek természetben fizetnek 4 köből búzát és 4 köből rozst. 5.) Az előkönyörgő által vasított fa hazaszállításra a legközelebbi állomásra. 6.) Stóla. Kötelességek: 1.) A vasárnapi és hétköznapi istentisztelet elvégzése. 2.) Az iskolás gyermekek vallás- és énektanítása. 3.) Minden belmissziós munkálatok teljesítése. Pályázhatnak nyugdíjas, vagy megfelelő képesítéssel bíró egyének. Az állás a megválasztás után azonnal elfoglalandó. Egyház az ideszállítási költséghez 300 Kc-t térít meg. Kérvények a *felsőlánci* (Vysni Lánc, p. p. *Buzita*) ref. lelkészi hivatal címére küldendők szept 20-ig. Ref. presbitérium.

A *padány-böggellői* református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *böggellői*, magyar tannyelvű végleges tanítói állására. Javadalom: 2 szobás lakás, 500 negyzetű kert, 200 Kc. készpénz negyedévi részletekben és megfelelő államszegély. Kötelessége: I—VIII. évf. tanterv szerinti tanítása, ha férfi választatik, adventi időszakban a tanteremben a gyülekezettel reggeli könyörgés tartása, szüktség esetén a padányi kantortanító templomi helyettesítése, egyháztársadalmi munkában való segédkezés: ha tanítónő választatik, női kézimunka tanítása. Pályázati határidő szept. 15. Pályázhatnak megfelelő képesítéssel bíró férfi és nőtanítók. Választás szept. 20-án. Az évközi választás csak egy évre szól. A kellőleg felszerelt kérvények a padányi lelkészi hivatalhoz küldendők. (p. p. Dol. Stál, okr. Dun. Streda.). Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felcélós szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÓMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**
Rožňava, ref. lelkészi hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leg s reklamációk ide
küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Az erős fegyveres.

Dr. Ravasz László püspök beszéde Dr. Baltazár Dezső koporsója felett.

„Mikor az erős fegyveres őrzi az ő palotáját, amije van, békeességben van. De amikor a nála erősebb rajövén, legyözi őt, minden fegyverét elveszi, amelyhez bizott és amit tőle zsákmányol, elosztja. Aki velem nincs, ellenem van és aki velem nem takar, tékozol.“ Luk. 11: 21—33.

Mindnyájan tudjátok, hogy az Ur Jézus hasonlatai örökkévaló igazságok nárdus olaját mindennapi képek agyagedényében tárják elénk. Az, ami örökkévaló e hasonlatokban, oly titokzatos és megfoghatatlan; az, ami mindennapi, olyan magától értetődő és gyermekdeden biztos; s a hasonlat vége mindig az, hogy a megfoghatatlan igazság kézzelfoghatóvá változik, mintha egy zeniten szálló csillag hullana a tenyerünkbe. Így van a felolvasott igékkel is. Amíg az Ige elmondja, hogy az erősebb győz és míg mi igen-igen helyeselünk ennek az igazságnak, végtére kiderül a titkok titka: ki a legerősebb?

„Mikor az erős fegyveres őrzi az ő palotáját, amije van, békeességben van“.

Ebben az igében Atyámfia, megtaláloed Baltazár Dezsőt egészen. Mi volna ő más és mi lett volna egyéb inkább, mint erős, nagyon erős fegyveres vitéz, aki őríz egy drága palotát, elszántan, éberen, hogy beszámoljon arról, ami e drága palotában kincsként felhalmozódik.

Nem választom külön a fegyvert a hőstől, ez a kettő egy, mert a lélek teszi a fegyvert. A hősnek pusztá ökle is félelmetes, a gyenge kezében a kard is ócskavas. Baltazár Dezső is egész egyéniségével, lénye gyökerétől külső megnyilvánulása végpontjáig együtt és egészen volt az Isten erős fegyveres vitéze. Már külsejében is a férfias erő élő szobra volt. Remekbe alkotta a Mindenható, akinek kedve telik pompás magyar emberek megmintázásában. Alakja, hangja, mozgása, bárhol állott

elsővé tették, nem azért, mintha ő törtetett volna előre, hanem azért, mert a többiek állottak mögéje és köréje.

Egészsége és munkabirása hihetetlen mértékű volt, olyan, mint egy nagy természetes energiaforrás, városokat lehetett volna világítani vele. Elképzelhetetlen légköri nyomást hordozott el, ellenállóképessége és teherbirása ebben a mai nemzedékben egészen példátlan és kivételes volt. Századok óta nem nehezült az idők sulya annyira az emberre, mint éppen az ő nemzedékére, arra a nemzedékre, amely vezetőhelyen állott a nagy háboru kitörésekor és amelynek utolsó legkeményebb katonája Baltazár Dezső.

Jelleme, sorsa ezt a terhet fokozta, kihivta maga ellen. Ki látta valaha őt nyugtalanoknak, idegesnek, vagy kapkodónak? Acélból volt az idege, mert acélból volt a lelke. De nem annyira a türésben volt nagy, mint a cselekvésben. Nem passzivitás, nem passzív erények virtuóza volt, hanem a megtestült aktivitás. Lelkének alapvonása a bátorság volt. Bátorság az élet szabad önnálló felállítására. Képzelmű kép, amely az élet kockáztatásával tartja fenn magát az életet. Azért a legelőkelőbb erény, azért a legtehetősebb erőgyűjtés. Baltazár nem félt az ütéstől, a vértől, a gyásztól, a tüztől, a haláltól, mert elég erős volt mindezt elhordozni, ezért bátorságát soha semmi sem fékezte, legfeljebb higgadó bölcsessége és bajtársai iránt érzett kimélő gyöngédsége.

Belső emberét is ez az ősi egészség és egyszerű nagyság jellemezte. Nem volt benne semmi dekadens, semmi komplikált, semmi ta-

lányos; mindezt asszonyi természetnek tartotta s férfiakban különösen lenézte. Minden egyéb volt, csak hamleti lélek nem. Egész életén át tanult s az eredményeket szépen sorba rakta egymás mellé. Csak kész igazságokat tartott raktáron — a bizonytalanokat, mint hasznavehetetleneket, félredobta. Orthodox típus volt, aki bírja a tiszta szín igazságot s ezért nem ismerte, mi a kételkedés; nem érezte a keresés sorvasztó ösztönét és nem viaskodott a kritika polipkarjaival. Alapmeggyőződéseit sohasem revideálta, legfennebb azok alkalmazása ütött ki néha eltérően. Világképe megalkotásában sem logikai, sem esztétikai érdek nem vezette: a gyakorlati életre akarta alkalmassá tenni magát. Hívó lelke a kálvinizmus hitvallásait teljesen elfogadta s ezzel el volt intézve minden kérdés, ami Isten és ember viszonyára tartozott. Mindez hihetetlenül fokozta egyéniségének zárt, egyszerű és monumentális mivoltát, gyarapította harckészségét és megsokszorozta szavának átütő erejét. Nem a próféta, nem a pásztor, nem a theologus, vagy az evangélista jellemző benne, hanem a *miles Christi*, a Jézus Krisztus igaz egyházának jó katonája, aki egyképpen hű és nagy a közrenden és a vezéri polcon, a portyán, vagy a védelmi harcban, nyíllövésben, vagy a kézitusában. De akármit művelt ez az erős fegyveres, őrállónak tudta magát, aki az Ur palotáját őrzi és az ott letett drágalátos kincsekre vigyáz.

Mi is volt az, amit őrizett? Azt kell mondanom, hogy a *magyar református egyház ősi örökségét a maga teljes, történelmi birtokállományában*. De aki egy kincseskamarát őriz, gondolhat különösképpen erre, vagy arra a gyémántra, kivált, ha arról van meggyőződve, hogy éppen arra vásik az ellenség fogja. Baltazár Dezső úgy érezte, hogy különösképpen három kincset kell megvédenie: azt a tiszta tant, mely a Krisztus váltságát a maga hagyományos — sokszor használatlaltól ment érintetlenségében fejezi ki; azt a szabadelvűséget, mely az egyetemes emberi méltóság utját egyengeti és azt a tiszai kálvinista magyarságot, mely számára a nemzeti szellemet, a nemzeti történelmet és a nemzeti hivatást tökéletesen és kirekesztőleg megtestesítette. Mindezeket ő egy ünnepi órában így foglalta össze: *Debrecen*; mert ránézve Debrecen a kálvinizmus magva és gyökere, viszont a kálvinizmus a magyarság színe, lelke, lángja; a magyarság pedig az emberiség cimere és koronája. Debrecen ránézve nagy összefoglalása és konkretizálása minden nagynak és dicsőségesnek: a kálvinizmusnak, a magyarságnak és a humánumnak. Nem lett volna a teljes és kikerekített meggyőződések embere, ha ezt a hármas tételt a contrario is nem vallotta volna, éppen ott és éppen akkor, ahol és amikor az legjobban fájt. Nem tartotta kálvinizmusnak,

amit Debrecen hagyományos szellemével ellentétesnek érzett; nem tartotta magyarnak, ami a tisztai magyarságtól idegen, vagy vele szembeálló s embertelennek tartott mindent, ami nem az ő hite szerint: azaz szabadelvűen emberies. „Aki velem nincs, ellenem van és aki velem nem takar, tékozol.”

Nem lett volna erős fegyveres, ha nem érezte volna erejét és nem bizott volna fegyveréhez. Gyönyörködött az erejében, a testi egészségében épügy, mint vezérlő hatalmában. Lappangott benne valami, a végbeli vitézek virtuosos jókedvéből. Csöppet sem búsult azon, hogy félnek tőle s szívesen tett róla, hogy féljék; különösen, mikor észrevette, hogy annál jobban szeretik hivei, minél inkább félük ellenségei.

Az erős fegyveres őrzi palotáját. Így áll a Baltazár Dezső alakja a baljós idők nötető fénytörésében a történelem előtt. Viharban és éjszakában, hévségben és fagyban egymaga egy egész tábor. Körülötte mindenki zaklatott és nyugtalan, szidják és csodálják, nógatják és vissza akarják rántani: de ő áll, ércből öntött nyugalom és erő.

„És amiye van, békességben van.”

De csak addig, míg a nálánál erősebb „reá nem jön és le nem győzi őt”. Így történt Baltazár Dezsővel is.

Az a nálánál erősebb fegyveres ellenség, a *halál*. Más nem birt vele, de ez igen. Elmondhatjuk, hogy ő ettől sem félt. Sokszor szembenézett vele s egész életén át szinte hergelte maga ellen. Az, amit vállalt s az, amit végzett: a halállal való szakadatlan kötekedés volt. Három évig tartott az utolsó döntő birkozás, amelynek csontropogató keménységét senki sem látta, talán csak a legközelebb állók. Végre győzött az erősebb fegyveres, a félelmek királya és ime, gazdag zsákmányával takarodik vissza.

Viszi Baltazár Dezsőt.

Viszi harangszavát; szívünkbe nem nyíllallik-e majd a csend, ha nem halljuk őrtornyainkon tiszta ércét megkondulni: vivos voco, fulgura frango? Viszi az ő nagyméretű egyéniségét; kiben fog a magyar kálvinista lelkész önmaga nagyított, hősies képére ismerni? Viszi az ő erős kezét, ki fogja tartani úgy a kormányrudat, ha a hajót gonosz szelek hányják és vetik? Viszi az erős kéz gyöngéd melegét: ki fog elesettet felemelni s bűnbánó fejeket megsimogatni? Viszi az ő jó szívét: a magyar nép igaz barátjának, nagy vigasztalójának és feltüzelőjének a szívét. Ki fog kicsinyeket védeni hatalmasokkal szemben; ki fogja az igazságot szemébe mondani a világ fejedelmeknek; ki fogja tulajdon kezével kitépni a galambot a ráró csőréből, a bárányt a farkas

torkából? Eldölt az oszlop, melyre a repkény-lelkű hitves minden érzése és minden gondolata fonódott, minden virága belőle nyílt és neki nyílt. Eltörött a pásztorbot, amellyel gyermekeit és unokáit terelgette, védte, számukra a kösziklából is vizet fakasztott s ha pusztaságban szurta is le, tanítások, mosolyok, mesék és áldások virágoztak ki rajta.

Viszi zsákmányát, Baltazár Dezsőt, ellenség ostorát, fajtája címerét, seregek zászlaját, nagy éjszakánk egyik szép fényes csillagát.

De a halálnál is van erősebb fegyveres. A legerősebb fegyveres, Krisztus.

Nem engedő, hogy a halál békén bírja nagy zsákmányát: Baltazár Dezsőt. Kiragadja a kezéből és tulajdonáaveszi, mert az övé volt az örök szeretet jogán és az ő szeretete erősebb, mint a halál.

Fegyvere főpapi imádsága, amellyel közbenjárva, elkiáltja a Baltazár Dezső nevét; érdeme, amelynek királyi palástjába felöltözteti árva, didergő lelkét; hulló vére, amellyel tisztára mossa, még ha vétkei olyanok volnának is, mint a skárlát; tökéletes áldozatja, amellyel eltörölte ősi adosságát, melyet Ádám testéből örökölt. Nincs hatalom, amelyik ennek az erőnek elleneálljon. Az eleveelrendelés gördül tova benne és csikorogva engedelmeskednek a világ eresztékei. „Mert akiket eleve ismert, eleve el is rendelte, hogy az ő fia ábrázatához hasonlatosak legyenek, hogy ő legyen elsőszülött sok atyafi között. Akiket pedig eleve elrendelt, azokat el is hívta; akiket pedig megígazított, azokat meg is dicsőítette.” (Róm. 8: 29—30.)

Igen, ez a Krisztus megőrzi az ő palotáját. „Aki győz, oszloppá teszem az én Istenem templomában és többé onnan ki nem jő; és felírom őreá az én Istenemnek nevét és az én Istenem városának nevét, az új Jeruzsálemét,

mely az égbe szállott alá az én Istenemtől; és az én új nevemet.” (Jel. 3: 12.)

Baltazár Dezső győzött, mert a Krisztusra bízta magát. Csakugyan: *elég volt neki az Ő kegyelme.*

Krisztus, az erős fegyveres, békén bírja Baltazár Dezsőt. Megtartja ezt a zsákmányt magának, ugyanakkor — alapigénk szerint — *elosztja.* Eredményeit átadja a törté. elemnek; késő korok számbaveszik és felírják. Példáját kitiszítva és megvilágosítva a következő nemzedék elé állítja: „Emlékezzetek meg a ti előjáróitokról, akik szóloták nektek az Isten beszédét és figyelmeztvén életök végére, kövessétek hitöket.” (Zsid. 13: 7.)

Endékét — megannyi hervad' szirmot — szétszórja síró kortársai között sirig illatozó ajándéku, úgy-e visz magával mindenki innen egy ilyen ürüka szirmot. Alakjából kivész egy nagy tanítást és felírja az égboltozatra, most, mikor a mi egyetlen régi ellenségünk, a Sátán háborg velünk, erővel, fegyverrel és sok csalárdsággal és minden nagy hatalmassággal. Ez a nagy tanítás így hangzik a reformáció nyelvén:

*„Nincsen nekünk semmi hatalmunk
Mellyel neki ellene álljunk.
Viaszkodj az Úr érettségünk
Kül az isten kudótt le nekünk.
Ha kérded, hogy ki legyen az
Jezus Krisztus az!
Seregek Ura
Kinek nincs több Isten
Nála vagyon a győzelem.”*

Ez az „erős fegyveres” örzi palotáját: a vihartépte, felhőszántotta, tüzegette magyar Siont, amelynek oszlopai alá eltemetjük Baltazár Dezsőt, a boldog feltámadás reménysege alatt.

Az abaujtonnai lelkésztestület értekezlete.

A lelkésztestület gyűlésén Papp József nagyszalánci lelkész tartott előadást a ref. összefogásról Sörös Béla theol. igazgató hivatalos lapunkban megjelent cikke alapján. A ref. összefogás munkájánál lelki alap és kiindulópont a kálvinista öntudatra való nevelés. Ezért is az ez irányú munka nagy és nehéz. Szentlélek vétele nélkül nincs hitbéli öntudat. De ha sokan azt sem tudják, mi az a Szentlélek. Másrészt pedig hiányzanak a felelősség és megbízhatóság, mint sálári tények. A Sörös-féle kálvinista kollektívizmus felszabadulást akar az esperesi és püspöki hatalom alól. A mai világi kollektívizmus felülről — diktatorikus uton — jött létre. A kollektívizmusnak be-

lülről (Szentlélek), vagy felülről (diktatorikus) létre jövő hatalom kifejezése nélkül átitó ereje nincs. A felsőbbiség hatalmának gyengesége szétesést és hanyatlást eredményez. *Ez a mi esetünk is.* Felsőbbségünk (konvent) jog- és hatalomgyakorlása a ref. kollektívum tekintetében szánalmasan gyenge.

A kálvinista öntudatra nevelés egyik hatalmas eszköze az *énckeskönyv*, melyet azonban már hosszabb idő óta nem lehet kapni. Hiába a sürgetés, hivatalos lapunkban való nyílt kérés, számos személyes és levélbeli megkérés: az örállók alusznak s a trombita bizonytalan zengést tesz. Ébredj fel te, ki aluszol! Hová lett a hivatalos esküben foglalt hűségről, felelősségéről tanúskodó lelkiismeret? Hova

felsőbbségi vezetés csak forradalmi tettet eredményezhet: az ősi idők példája nyomán, a mai kényszerítő szükséglet folytán, felsőbbségünk nemtörődősége miatt egyes gyülekezetek, vagy egyházmegyék — tételes törvény ellenére is — önmaguk lesznek kénytelenek kinyomatni az énekeskönyvet!

A komáromi egyházmegye esperese és gondnoka körfelhívást intézett a komáromi ref. tanítóképezde új épületének megalkotására, példának hozván fel az ottani lelkészek és tanítók 1000—1000 Kc. felajánlását évi 200 Kc. részlet befizetéssel.

Lelkésztestületünk szives készségét fejezi ki a hozzájárulást illetőleg, azonban előbb bizonyos akar lenni a komáromi ref. tanítóképezde s az ott szerzett oklevél állami elismertetése felől, így az intézet jövője, ezzel kapcsolatban a hozzájárulás érdemessége felől. Az intézet fenntartásában erkölcsileg és anyagiilag részt veszünk, azonban *a további terjeszkedést a megbizonyosodást követő időre tartjuk csak célszerűnek.* Tanítóink állásfoglalása a tanítótestület hatáskörébe tartozik.

Az egyházlátogatóság, illetve egyházlátogatás rendezésének kérdését veti fel *Mesko Dezső*. Javaslatára szerint 3—4 szomszédos gyülekezetből kisebb csoportok alakíttassanak s ezekben az egyházlátogatási tiszteket nem kizárólag tanácsbírák, hanem bármelyik kijelölt lelkész is végezhesse; 5 évenként esperesi vizitáció ál-

littassék be. A szolgálat ingyenes. E javaslattal kapcsolatban *Csáji Pál* felhossa, hogy az egyház és iskolalátogatás terén már több, mint 10 év óta állandóan csak kísérletezünk s nagyon is itt az ideje, hogy rendet teremtsünk. Véleménye szerint — amennyiben ez összeegyeztethető a püspöki hivatal, illetve az egyházkerület rendelkezéseivel — az egyház és iskolalátogatás egyesíttessék. A közös küldöttség 3 tagból állana; az egyik feltétlenül lelkész, a másik feltétlenül tanító, a harmadik lehetőség szerint világi s esetleg lelkész s ez utóbbi az iskolalátogatás elnökeként s az egyházlátogatás jegyzőjeként szerepelhetne. Ilyen megoldással eredményesebben lenne végezhető az egyházlátogatásnak az újabb idők követelte s a régibb időkkel szemben módosult munkája: a belmisszió. A 3 tagból álló csoport 2 küldöttséget alkotna munkája neme szerint s egy időben végezhetné feladatát. Ezzel iskolás gyermekeink sem volnának rövid idő alatt kétszeri vizsgáztatásnak feleslegesen kitéve s a látogatást — mint nagyon sok helyen — májusra téve, a hivatalos szempont és kiváncsol sem szenvedne csorbát, hiszen ekkorra rendszerint mindenütt elvégezik a tananyagot. Esperes-elnök küldöttséget küld ki, hogy az a felsőbb rendelkezések figyelembevételével az egységes és állandó eljárás céljából javaslatot terjesszen az egyházmegyei közgyűlés elé.

Ifjusági konferencia Kiskoszmályon.

Augusztus 25—30-ig tartotta a Timótheuszövetség ifjusági konferenciáját Kiskoszmályon *Tóth Kálmán* feketeadói lelkész vezetésével, amelyen 50—60 ifju vett részt, nagybárádiakok, de voltak köztük iparos és földműves ifjak is. Hosszu utat tettek meg a fiuk, sokan biciklin, hogy részt vegyenek ezen a találkozón; még Kárpátjáról is jöttek öten, legyőzve a hosszu ut akadályait. De érdemes is volt! Mert a testi törődésért gazdag kárpótlást találtak a résztvevők a bő lelki táplálékban, melylyel a konferencia szolgált. Pedig nem voltak szépen felépített, csillogó előadások s az ezek nyomában szükségképpen járó magas színvonalu vitatkozások, csak az Ige tárult a résztvevők elé a maga egyszerűségében és fellengzés nélküli bizonyágtételek beszéltek a krisztusi-élet realitásáról és erejéről.

Szembetűnő cáfolata volt ez a konferencia annak a panasznak, hogy a bibliát csak felhívva és tetszetős labdacokba csomagolva lehet az ifjúsággal megkedveltetni. Felemelő volt látni, hogy ezek a fiuk hat napon át milyen lelkes örömmel és kitartással ültek le a Krisztus lábaihoz és csendesedtek el, hogy meghallják

az Ő szavát, amely testi és lelki tisztaságra, örömteljes életre hívja őket, hogy aztán életük-ből, magaviseletük-ből, minden ténykedésük-ből kiragyogjon a konferencia jelszavául választott íge: „Légy példa!!!”, ami a Timótheus-ifjak életében nemcsak jelszó, hanem valóság akar lenni. Rájöttek ezek a fiuk arra, hogy a Krisztus evangéliumát nemcsak ismerniök, hanem élniök is kell (így ismerik meg igazán), hogy „örökös öröm legyen fejükön”. Ebben az örömteljes levegőben nincsenek válaszfalak diákok, iparos és földműves ifjak között, mert mindnyájan egyek a Krisztus ismeretében és szeretetében.

A konferencián nem hoztak nagyhangu határozatok, amelyek mindig papiron szoktak maradni, csak a szivekben keltek szent elhatározások, amelyek bizonyára hatással lesznek a határozók életfolytatására. Csak azok érzik, hogy mennyi áldást árasztott Isten ezen a konferencián keresztül, akik azon résztvehettek, mert ezt leírni, vagy elmondani nem lehet.

Unos-úntalan hangoztatott jelszava korunk minden mozgalmának, minden szellemi irányzatának, hogy „akié az igazság, azé a jövő!”

Ezen a konferencián világossá lett előttünk ezzel szemben, hogy „a jövő Istené” és így jövője csak annak van, aki az Istené lesz. A Timótheus-íjúság felismerte ezt az igazságot és azért siet a Krisztus zászlaja alá, hogy Istené legyen, hogy így jövője legyen. Ez a Timótheus-mozgalom célja! Egyébként, akiket érdekel, hogy mi a Timótheus-mozgalom, azoknak hosszas magyarázgatás és elméleti fejtegetés helyett Filep apostolnak Nátánaelhez intézett szavaival felelhetünk: „Jer és lásd meg!” (Ján. 1: 47.). —*nd.*—

I R O D A L O M.

Szabó Zoltán:

A tardi helyzet.

Cserépfalvi kiadás 1936. A Szolgálat és Írás munkatársaságának könyve. 320 Pengő.

A világháborúval kapcsolatos magyar állami és társadalmi megrázkódtatások után a magyarság ösztönös érdeklődéssel fordult a falu felé. Ebben az érdeklődésben — természetesen — eleinte igen sok volt a romantizmus. A népi zene (Bartók, Kodály), a népművészet (Buday stb.) és a gyönyösbokréták után a falu és a parasztság életét figyelő és kutató szem önkéntelenül is meglátta a parasztság szociális helyzetét.

Már az egyke-irodalomban is sokan mutatnak rá arra a szomorú tényre, hogy legegészségesebb társadalmi rétegünket, a parasztságot a nagy birtok öli meg, vagy legalább is a nagybirtok kényszeríti olyan siralmas életnivóra, amelyből az egész nemzetnek mérhetetlen kára van.

Szabó Zoltán könyve teljesen ennek a meglátásnak a szolgálatában áll. A Mezőkövesd melletti Tardon a szántóföldnek (5149 hold) csaknem a fele (2150 hold) a Coburg hitbizományhoz tartozik s a falu 2317 lakosának 2999 holdon kell vivnia kemény harcát a mindennapi kenyérért. A hitbizományi birtok, mint sulyos bilincs köti meg a falu életét s a magyar parasztság, mely véráldozatával, példátlan türelmével, fegyelmezetttségével, munkaszeretetével és igénytelenségével sokszorosan szerezte már meg az élethez való jogát, nem bír a nagybirtok megbénító kötelékéből kiszabadulni. Ha határtalan munkabírásával tud is némi pénzre szert tenni, nincsen lehetősége arra, hogy földet szerezzen magának és gyermekeinek.

Szabó Zoltán 243 oldalon keresztül vezet végig az olvasót s még nekünk is, akik a faluból nőtünk ki s a faluban élünk, sok új szempontot, új meglátást ad. Könyvében a táj, történet és a lakosság összetételének rövid rajza után a szociális helyzetet ismerteti és pedig a birtok-, munka- és táplálkozási viszonyokat, majd az egészségügy és a lakásviszonyok ismertetése után három parasztszaládról ad igen hű és megkapó képet. Könyve III. részében a polgárosító erőket fejtegeti,

milyenek az iskola, háboru, hadifogság, utazások, könyv, ujság, vallás és az értelmiség példája. A IV. részben társadalom, erkölcs, politika cím alatt a paraszt társadalom szerkezetét s parasztság gondolkozásmódját, majd az V. részben a paraszt társadalom fejlődésének irányát világítja meg.

Szabó Zoltán írásának letragikusabb oldala az, ahol rámutat arra, hogy a parasztság elvesztette a jövőjébe vetett hitet, hogy már nem tud hinni az ígéretésekben s sorsa megjobbításának egyetlen módját abban látja, ha elhagyja a falut, a paraszti életet és behúzódik a városba. Tehát csak a közösség elárulásán keresztül reméli sorsának megjavulását. A tragikum abban van, hogy Szabó Zoltán ezt a megdöbbentő és fájdalmas reménytelenséget a gyermekek szájába adja.

Szabó Zoltán mindvégig tárgyilagos írását ezzel fejezi be: „Nem ismerni a helyzetet: ma a nemzet és a magyarság elleni legnagyobb bűnök egyike és ebben a bűnben mindnyájan részesek vagyunk. Nem cselekedni a megismerés után: végzetes következményekkel járhat. A diagnózis Tardon: a tardiaknak nem adatott lehetőség az emberi életre a tardi határon és a parasztságon belül és nincs hely számukra a tardi határon és parasztságon kívül”.

A magyar kálvinizmus sohasem volt a szociális igazságtalanság takargatója. A mérhetetlen nagy birtokkal rendelkező főúri és főpapirend éppen a kálvinizmusban látta allandóan a lete elleni élő tiltakozást. A ref. egyháznak ma is hirdetnie kell azt, hogy a magyarság áldott humuszának, a csodálatos lehetőségeket hordozó parasztságnak joga van az emberi élethez.

Varga Imre.

H I R E K:

— A losonci ref. theol. szemináriumban az 1936—37. évi tanévre a beiratkozások folyó hó 29. és 30. napján lesznek. Az előadások október hó 1-én kezdődnek.

— Az I. és II. lelkészsképesítő vizsgálatot a konvent lelkészsképesítő vizsga bizottsága a folyó évben október hó 15-én délután 3 órakor kezdi meg Kassán a ref. lelkészi hivatal helyiségében. Az előzetes jelentkezés Sörös Béla bizottsági előadó címére a losonci ref. lelkészi hivatalba küldendő. Jelentkezés pedig Kassán a vizsgálat napján délelőtt 9 órakor végzendő.

— Molnár Mária bucsuja. Augusztus 30-án este 7 órakor, a rendes istentisztelet után, zsufolásig megtelt a budapesti Kálvin-téri templom, áhitatos és imádságos lelkű roppant gyülekezet vette körül Molnár Máriát, a magyar református misszionáriusnőt, aki Isten akaratából újra utrakelt, hogy tovább folytassa az Admirális szigeteken, Pitiluban megkezdett munkáját. Forgács Gyula bibliavédelme és imádsága után Goebel Krisztina, né-

met misszionáriusnő szól a gyülekezethez. Goebel Krisztina sok éven át társa volt a külmisziói munkában a páruák között Molnár Máriának, de a malárialáz annyira elhatalmasodott rajta, hogy a német missziói vezetőség visszarendelte Berlinbe, ahol most a belmissziói munkában dolgozik. Csia Sándor, a külmisziói szövetség nevében, Muraközy Gyula a misszió barátainak nevében mondott baráti szavakat. Molnár Mária szólt ezután.

Azt kérdeztem magamban, — mondotta — miért választott Isten épen engemet erre a szolgálatra, amikor törékeny, gyarló, szegény élet vagyok? Nálamnál sokkal tanultabbak, tudósabbak vannak. Azt kellett felelmem, hogy épen azért választott ki Isten ilyen gyenge eszközt, hogy az Ő dicsősége annál teljesebb legyen, az Ő hatalma annál jobban megállás. Tegnap a legnehezebb búcsú volt. Öreg édesanyámtól kellett búcsú vennem, jól tudta, hogy nem lát többet az életben és most mégis nyugodtabban vett tőlem búcsút, mint először, mert világosan meglátta, hogy Isten védelmez és Isten vezet s az Ő kezében vagyok.

Mélységes áhitattal és Isten lelkének az erejét átérzve hallgatta a gyülekezet Molnár Mária bizonyágtételét. A jelenlevők mindnyájan világosan átérték, hogy milyen nagy szükségé van az Isten országa munkásainak arra, hogy az Igét közel és távol hirdessék. Sokan a külmisziót ma sem értik meg, sokan azt a kifogást hozzák elő, hogy idehaza is mennyi sok lelki munka vár reánk, mennyi sok pogányt kell megtéríteni, miért keltra valakinek emberevők közé, idegen országokba, amikor itthon is roppant szolgálatok várnának rá. Molnár Mária bizonyágtétele világossá tette, hogy mindenkinek oda kell mennie, ahová az Isten rendel. Isten rendelése és végzése ellen nem jó cselekedni, de világossá lett az is, hogy a külmiszió a legjobb belmisszió. Az az egyház, amelyik külmisziói munkát végez, külmiszió-náriusai által a belső munkáját is erősíteni és gazdagítani tudja. Amerre Molnár Mária járt itthon, mindenütt tele templomok fogadták. Egyszerű és komoly bizonyágtétele nagyon hatalmas igehirdetés volt, mert egy Krisztusnak teljesen felajánlott élet állt mögötte. Az utiköltséget Molnár Máriának, amelyik több ezer pengő, már öszehezotta a magyar református külmisziói szövetség. Azonban egyrészt adósságra kellett felvenni. A szövetség jól tudta, hogy Isten nem hagyja el a maga ügyét s bizonyos abban, hogy még a hitelbe felvett összeg is hamarosan megtérül. Aki az Isten lelke készlet, az jó, hogyha hozzájárul ehez az áldott munkához. Molnár Máriának az a belső meggyőződése, hogy utolsó útja volt ez Magyarországon. Az ő fekete bensülött seregéhez siet és egészen annak akarja szentelni életét. De bizonyos, hogy ezer kilométerre fölünk hite, munkája és bizonyágtétele világít és erősít.

— Pap Imre, a legidősebb magyar református lelkész meghalt. Pap Imre hődmező-

vásárhelyi elnöklelkész, Magyarország legidősebb református papja, életének 91-ik évében meghalt. A második legnagyobb református gyülekezetnek, a vásárhelyi negyven ezer főnyi egyházközségnek volt hatvanhét éven át lelkésze, több mint három évtizedig elnöklelkésze. Vásárhely református életének fénykorát jelentette az ő működése. A város hat nagy református temploma közül négyet ő építtetett, a régi híres főgimnáziumot átépíttette, tizenegy iskolát, egyházi bérpalotát, számos paróchiát, imaházat, szeretetházat, huszonhat harangot s. b. létesített. Megalapította a Nőegyletet, az Ifjúsági Egyletet, az országos hírdalárdát, ő kezdeményezte a reformációi esti ünnepélyeket, melyeket mindenhol, így Budapesten is követtek. A román betöréskor számos ember életét mentette meg, midőn a megfélemlített városban az összes felkezesek papjait magamellé véve, bátor fellépésével megakadályozta a kivégzéseket. Csodálatos testi és szellemi friss erőben maradt élete végéig, egészen az utolsó napokig dolgozott. Daliás tartását, híres zengő mély hangját végig megőrizte. Gyönyörű beszédeit és imáit évekig emlegették. Az egyház, az egész város gyászolta és óriási résztvevő tömeg kísérte utolsó útjára a reformátusság nagy halottját.

— Budavár visszahódításának harmadfélszázados évfordulóján a Kálvin-téri református templomban ünnepélyes istentisztelet volt. A kormányt Darányi Kálmán dr. földművelésügyi miniszter és Lázár Andor dr. igazságügyminiszter képviselte, a felsőház részéről Balogh Jenő dr. református konventi világi elnök, a képviselőház megbízásából Bessenyei Zénó, a közmunkatanács elnöke, a székesfőváros nevében Thorday Lajos tanácsnok jelent meg. Ott volt Teleki Tibor gróf koronaőr, Tasnády-Nagy András kultuszállamtitkár, Finkey Ferenc koronagyűző, Juhász Andor, a Kuria nyugalmazott elnöke, Kovács J. István egyházkerületi főjegyző, Soltész Elemér protestáns tábortábori püspök, Benedek Zsolt ref. konventi tanácsos, Lázár Ferenc felsőházi tag, Csilléry András nyug. miniszter, va amint Kölcsey Sándor polgármesterrel élén Debrecen város díszruhás nagyobb küldöttsége, Lukács Béla főispán, Miskolc város küldöttsége, Szilágyi Lajos főispán és vitéz Nadányi János alispán vezette Biharmegye deputációját, Szabolcs vármegyéét Megyery Pál főjegyző, a honvédség küldöttsége vitéz Zelenka Zoltán tábornokkal az élén, jelent meg a templomban, a rendőrség Somogyi Gyula rendőrfőtanácsossal. — Az istentisztelet szoltár éneklésével kezdődött, majd Ravasz Laszló dr. duzzamelléki püspök mondotta el szószéki beszédét. „Csodát tett akkor a könyörülő Isten, mondotta a püspök; milyen nagy csoda volt, hogy abban az Európában, amely úgy szét volt tépve, egyszerre egység támadt. Református skótok, hollandok együtt küzdenek katolikus magyarokkal és osztrákokkal és a halálosan egymást gyűlölő németiség összeforr, hogy győztesen ontsa vérét az emberiség egyik legnagyobb feladatáért.

És csoda volt az is, hogy ehhez a harchoz odaállott az egész magyar nemzet, ott küzdöttek a hajduk, a kurucok, a talpasok, kitűzték az első zászlót és az első halál is az övék volt. — Budavár visszavételének példájából is az következik, hogy akármekkora nehézségek tornyosulnak eléink, amíg az egy élő Isten országol a világ felett, addig nincsen lehetetlenség nemzetekre és egyénekre“.

— **Vasutasmissziói konferencia Debrecenben és Nyíregyházán.** A Magyar Vasutas-Misszió őszi konferenciáját szeptember 12-én és 13-án tartja meg. Az első gyűlést 12-én este 7 órakor a debreceni ref. kollégium oratóriumában tartják. Uray Sándor kormányfőtanácsos, a debreceni ref. lelkésztestület moderátora üdvözli a konferenciát, utána Dr. Soós Béla lelkész, egyetemi m. tanár „Mit jelent keresztyén magyarnak lenni?“ címen, vitéz Csia Lajos ref. vallásnár „Mit jelent keresztyén vasutasnak lenni?“ címen tart előadást. Nyíregyházán 13-án délelőtt a prot. istentiszteleteken vesznek részt a konferencia tagjai. 1/212-kor pedig az evangélikus elemi iskola dísztermében tartják a bevezető gyűlést. Ezen a bevezető üdvözlés után elhangzik az első előadás, Dr. Pass László debreceni ev. alesperes beszél e címen: „A menetirány“. Délután 3 és 5 óra között két előadás következik: Dr. Ferenczy Károly ref. igazgató-lelkész: „A jelző-készülék“ és Nagy István debreceni ref. belmissziói lelkész: „A vasutas“ című előadást tartanak. Este 1/26 órakor a Leánykálvineumban szeretetvendégség lesz, melyen a tanítóképző-intézeti énekkar énekel, szavaltat és szóló-ének hangzik el, vitéz Csia Lajos „Mi az újság?“ címen ad elő, Jób Olivér ev. lelkész bibliamagyarazatot tart. A szeretetvendégség belépődija 40 fillér. Egyéb részvételi díj nincs.

— **A magyar KIE-mozgalom vezetősége** régi hiányt pótol, amikor a KIE világmozgalom alapítójának, Williams Györgynek az életrajzát magyar nyelven megjelentette. A könyv 250 P-s árbán plusz 12 f. portóköltéssel a KIE Szövetségénél (Budapest, VIII. Horánszky-utca 26.) megrendelhető. Melegen ajánljuk.

— **Szt. Márk Evangéliumának Magyarazata**, G. A., Chadvick D. D. után angolból átdolgozva, elkészült s folyó év őszén megjelenik, Lukács ev. magyarazatához hasonló alakban és

terjedelemben (18 nyom. iv.) — Előfizetési ára is ugyanaz: füzve 4 Pengő, kötve 5 Pengő bérmentes küldéssel, ha az előfizetési díj előre beérkezik. Bolti ára drágább lesz. A mű gyakorlati irányú: lelkészek, theologusok, bibliaolvasók nélkülözhetetlen segédkönyve, ha egyszer megismerték. Márk ev. 15. fejezetét 85 kerekded kisebb részben tárgyalja, melyek igen alkalmasok templomi bibliamagyarazatokra, vallásos estélyek, bibliakörök, ifjúsági egyesületek áhita' tartására. A megrendelés Lukácsy Imre nyugalmazott ref. lelkész Dunavecse (Pest megye) címre 1936. év szeptember végéig küldendő.

HIVATALOS RÉSZ.

A beretkei református árvaház igazgatóságától.

A Nagytiszteletű Lelkész és Tekintetes Tanító Urak szives tudomására hozom, hogy a Pálóczy Czinke-féle hittankönyvek kizárólag a beretkei árvaházban kaphatók. Raktáron lévő könyveink a következők:

- 1.) I. és II. oszt. számára: *Imádságok és Vallástételek. (Arany ABC) Ára 3 Kč.* 2.) III. IV. V. oszt. számára: *Idvezítés Története. Ára 6 Kč.* 3.) VI. oszt. számára: *A Krisztus Anyaszentegyháza. Ára 3 Kč.* 4.) VII. és VIII. oszt. számára: *A Keresztyén Hit és a Keresztyén Élet. Ára 4 Kč.* 5.) *A mi hitünk és életünk. Vallásteveő Káté. Ára 2 Kč.* 6.) *A Vallástanítás Tervezte. Ára 5 Kč.*

A könyvek szétküldése után véttel történik.

Árvaházi igazgató.

A buzítai ref. leányegyház előkönyörgő-kántori állására a Ref. Egyház és Iskola multheti számában közölt pályázati hirdetés módosulást nyer, amennyiben a díjazásban nem 5 hold, de 9 1/2 hold jó szántóföld és rét lesz az érvényes tétel. A pályázási határidő szeptember 26.

Ref. presbitérium.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . 36 korona Hirdetések újszabás szerinti.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felcélós szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ef. lelkési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Az órállók hűsége.

Részletek a gömóri lelkésztestület szept. 10-iki értekezletén elhangzott elnöki megnyitóból.

Itt vagyunk ismét testületünk bizalmas, szent találkozásán. Aldott alkalmak ezek a közös munkamezőn munkálkodó munkások számára, amikor az egymástól meglehetősen elszigetelt lelképásztorok találkozhatunk, élvezhetjük a viszálytalan testvéri, vagy baráti örömet, de még inkább azért, hogy kicsérélhessük egymás gondolatait, legalább nagyjából számolván egymás munkáit, egymás látásából is, meg erejéből, lelkesedéséből is merithessünk, a sikerek felett örvendezhessünk, a vereségeken közösen szomorodhassunk, mert való igaz az, hogy a megosztott bánat félbánat, a megosztott öröm ketős öröm.

Isten úgy végezte felőlünk, hogy a mi nemzedékünk utja sok megpróbáltatás küzdelem és fájdalom köveivel legyen kirakva, amelyről még az utat környező vidéken is minél kevesebb virágos helyet lássunk még a messze távolban is, amelynek legalább a távoli látása adna biztatást, felüdülést. Emberi szemmel kálvária utunk a jövőben is úgy látszik, hogy sivatagon át vezet, amelynek kiszámíthatatlan veszedelmei leselkednek az utonjárókra.

Ezért bírnak az ilyen szent találkozók különös jelentőséggel a mi testületünkben. Ha közelebb vagyunk egymáshoz, bizonyosan könnyebben megtaláljuk egymás kezét is, könnyebben összekapcsolódik a lelkünk is, még ha talán faji természetünkkel együttjáró vitáink zaja az ellenkezőt mutatná is első tekintetre, mert végeredményében azok is a gondolatok tisztulását eredményezik, amely nélkül nem lehetséges összesimulás és vállvetett munka, ami pedig azon a sivatagon, amelyen a mi nemzedékünknek járnia rendeltetett, elengedhetetlen feltétele az erőkifejtésnek, a sikeres munká-

nak, sőt — én úgy látom — a megmaradásnak is.

A bánat megosztására, mint csaknem mindig, most is van alkalmunk csak ha a mi gömóri lelkésztestületünk szűk körét nézzük is, mert a csatasorunkból, vagy a mi nehéz életutakon vándorló prófétaiak közül megint ki-dőlt egy harcos, a vándorok közül egy megfáradott és az életküzdelemben idő előtt letört testvérünk. Jun. 28-án hosszú szenvedés után meghalt *Molnár Sámuel* szalóci lelkésztestvérünk. Csendes, de megküzhető munkása volt Isten országának, szelid munkatárs és barát, aki éppen békekészségével, mindenki iránt való elnéző türelmével tudott lelkészársai között bizonyos népszerűsége és közkedveltségre szert tenni és ezen tulajdonságaival tudott gyülekezetei életében is építeni, a nehéz és viharos időkben fékezni, csendesíteni. Kiki azokkal a talentumokkal szolgálhat és tudhat eredményesen szolgálni, amelyeket Istentől kapott s a mi látásunk szerint ezen talentumait ő hűségesen igyekezett forgatni, gyümölcsöztetni a rábizott dolgokban. Legyen neki végső lakóhelyén csendes nyugovása, emlékét megáldjuk, itthagytott övéinek részvétünket fejezzük ki.

De nem mehetünk el szó nélkül egy másik veszteségünk mellett sem, amely már a mi kis körünktől távolosított ugyan térben, de közelvaló időben és egészen lelkünk mélyéig ható a veszteség nagyságánál és a magyar reformátusságnál egyetemesnek mondható jelentőségénél fogva, tekintet nélkül a földi országhatárokra. Ezelőtt 15 nappal halt meg *Baltazár Dezső* debreceni püspök, a magyarországi egyetemes konvent püspökelnöke. Hatalmas vezér-egyéniségének megrajzolása nem lehet itt fela-

datum, de annyit kijelenthetek, hogy vele mindannyian szegényebb lettünk, mert amikor különösen veszedelmes megmozdulások idején, eszünkbe jutott, hogy a határontuli testvérek között, a legfontosabb őrhelyen ott áll *Baltazár Dezső*, bizonyos megnyugvást kellett éreznünk még azoknak is, akik sohasem látták testi alakját, vagy soha nem hallották mély orgonabugáshoz hasonló hangját, mert annyit minden ref. lelkipásztornak tudnia kellett róla, hogy nála nem olyan egyéniség kezében van a kormányrud, akit ide-oda hajtogat a szelek járása, hanem olyan kezekben van, amelyek „mint a Sion hegye megállnak s nem ingadoznak” rábizott értékek védelmében, akár vörös a támadók jelvénye, akár fehér, akár fekete s jöjjön az ártani akaró hatalom alulról, vagy felülről, vagy bárhonnan is. Amikor baljós szelek süvöltését hallottuk a határon túl a nagy ref. alföldi róna felett — amit az újabb időkben sokszor volt alkalmunk hallani — odakalandozott, féltő lelkünk úgy telepedett le a Baltazár püspök sziklaalakjára, mint a tengerből kiemelkedő sziklára a vihartól üzött elfáradott madár. Most ez az ember, ez a kormányos, ez a szikla dőlt le és omlott össze, pedig a viharok üvöltése most is tart és az Istenügyének, meg a magyar ref. Sionnak ilyen fegyverzetű vitézre ezután is nagy szüksége lenne. Istennek nagy kegyelmi ténye lenne, ha arra a helyre méltó utódot rendelne. Ugyhiszem mindnyájunk szívéből szólok, ha ezzel a mondással búcsúzom e nagy történeti alaktól: Fény nevére! Áldás emlékére!

Ime sötét állomások életutunkon rövid felév alatt! Nagy-nagy szükségünk van a találkozásra erőink összetevésére, hogy a bánat-teher elviselhetőbb legyen.

Eroink összetevésére, az ilyen találkozókon a szívünk összedobbantására még nagyobb szükségét látunk, ha a ránkbizott értékek sorát próbáljuk nézni az általános viszonyok között, akár világviszonylatban, akár a magunk lakó, elyének viszonyai között.

Világviszonylatban akármilyen optimista szemüveget teszünk is fel és úgy próbálunk nézni, itélni, kedvező képet nem láthatunk. A vallások világa szorongattatik. Szorongattatik valamennyi és pedig több oldalról.

A szovjetország birodalomban szervezkedett istentelenség támadó vehemenciája csökkent ugyan, kevésbé átütő az intenzitása, de növekedett terjedelemben, nagyobb az extenzitása. Hiszen már létezése magábanvéve is olyan, mint egy fenyegető, félelmetes felhő Európa keleti határán, amelyből minden pillanatban lezudulhat valami elsőprő veszedelem, főként ha adódik egy kis alkalom a számára. Inkább módszere változott, de nem a célja. Alakot is változtatott, de lényege ugyanaz.

Extenzitása növekedését mutatja az, hogy

a nyugati polgári demokráciák szövetségre léptek vele. Franciaországban a szocialista miniszterelnöknek már a szélsőbal felé orientálódó elemekkel kell küzdenie s ugyanakkor a közvetlen szomszédjában már teljes erővel lángol a vörös tűz és élet-halálharcot viv hónapok óta a nemzetközi és nemzeti elem.

A bolsevizmus visszahatásaként jelentkező tuzó nacionalista irányok: fasizmus, hitlerizmus az ellenkező végletbe csaptak. A bolsevizmusban kulminál a nemzetközi istentelenség, az ellenirányokban a bálványá emelt faji fogalom és még a keresztyénségnek is eszközzé tétele, átalakítása a faji tultengő önérték, vagy inkább gög hizlalására.

A keresztyén világot mindkettő halálos veszedelemmel fenyegeti.

A mi lakóhelyünkön a veszedelmek, amelyek fenyegetnek és szorítanak, részint függvényei a nagy világveszedelmeknek, részint kisebb, ugynevezett helyi bajok, de amelyek mégis idegen nagytok a mi rozoga és viharvert egyházunk számára. Még mindig szenvedünk a régi keretkből való kiesésünk következményei miatt, amelyekről külön felesleges emlékezni. Jobban szenvedünk a vakon ellenünk zuduló, jól szervezett katolicizmus támadása alatt, amelynek ereje pedig még mindig nem bontakozott ki egészen, hála a Csehszlovák állam demokratizmusának. Szendünk a hiveink tömegénél tapasztalható öntudatlanság, közönyösség, sőt ellenséges indulat nyomása alatt, amely azonnal katasztrófálissá lesz, mihelyt egy kis roppanás történik valahol. Ennek valószínűsége még napról-napra bizonyosabb. Csak a világi hatóság vonja meg a támogató kezét tőlünk: elképzelhetetlen összeomlások jönnek ránk és élettragédiák.

És ilyen fenyegető, élére állított helyzetben ott áll egyházunk rozoga hajója, jóformán minden eresztékében bomlásnak indulva, szervei egymásután mondják fel a szolgálatot, terjed a bomlás, széthullás, fegyelmetlenség, fogy a tudomány, egyre jobban lankad a lelkesedés, most már — mert a bomlás után csak ez jöhet — fogy a hűség, a megbízhatóság, a kötelességérzet, még az erkölcsi tisztesség is. És pedig mindez természetesen az egyház legigazibb reprezentánsainál a lelkészi karnál is kiütözik már, hogy haladjon azután a felsőbb testületekre.

Ha átolvassuk különféle egyházi testületeink jegyzőkönyveit, évről-évre szinte véget nem érő jeremiádok azok a bajok szorongatásáról, egyházunk birtokállományának töredezéséről anyagi és szellemi tekintetben, továbbá a tulajdonképeni erőforrásunknak, a népünknek hideg közönyösségéről egyházi, iskolai ügyekben, a lelkipásztorokkal szemben. Panszok az államsegélyek elégtelenségéről stb. Alig van olyan pont, amely vigasztalna, felemelne

és a jobb jövő iránt komoly reménységgel tölthetne el. Így olvassuk ezekből a dokumentumokból, már t. i. ahol vannak ilyenek, mert már ott tartunk, hogy néhol nincsenek még ezek sem s dokumentumok hagyása nélkül sülyednek az örök feledés Nirvánája felé.

Kétségkívül igaz, hogy ebben a nehéz állapotban nagy szerepük van a korviszonyoknak is, mert hiszen a mai állapot elképzelhetetlenül nehezebb feladatot ró ránk, mint az 1914-ben elmerült világ, de minél ritkábban hallottam feltenni a számadó kérdést magunk felé, hogy vajjon nekünk is nincsen-e részünk az állapotok ilyen sülyedésében, amilyenben ma már nyakig benne uszunk?!...

Ezt vizsgálni nem szeretjük. Nem szeretünk befelé nézni és nem szeretjük azt sem, aki hibáinkra figyelmeztet, ellenben végtelenül szeretünk vágatni vakon a fantázia ködparipáján, szeretünk fürödni a hamis illúziók színes felhőiben, magyarul mondva: bolondítani magunkat. Ne méltatlankodjunk a kemény kifejezések felett, hiszen azt nem kisebb ember állapította meg rólunk, mint a „legnagyobb magyar”, Széchényi István. Fajtabeli betegség ez rajtunk. Inkább eltűrte a mi nemzetiségünk azt, hogy megcsalják, elkápráztatással katasztrófába vezessék, de azt nem tűrte, hogy kellemetlen dolgokat mondjanak neki, akármilyen igaz is volt az és félre kellett vonulnia Széchényi Istvánnak, egy Deák Ferencnek is és meghalni Tisza Istvánnak s boldogan dobta magát fajunk a karjaiba mindenféle kalandornak, csak legyezgesse hiuságát, csak kielégítse tündérmezekre éhezõ csapongó fantáziáját.

Igy volt ezer éven át, így van ma is.

En hát most, a magunk bizalmas körében felteszem a magunk vizsgálásának szemüvegét s megpróbálok rövid szemlét tartani ügyeink felett ebből a szempontból.

Az én vizsgálódásom eredményét előre leszögezem s az így szól: bajainknak, nyomoruságainknak nagyobb részben mi magunk vagyunk az okai. A reánk nézve ellenségessé vált viszonyok nem ártottak annyit egyházunknak, mint amennyit ártott annak és magunknak is azoknak az erényeknek sorvadása nálunk, amelyek fenntartották, nagyra növelték egyházunkat és becsületet szereztek a magyar kálvinista névnek. A történelem időnként mérlegre veti a nemzeteket, intézményeket, embereket és ítélet hangzik: „Jól vagyon jó és hü szolgám”, vagy „Mene, mene tekel ufarszin”.

Ez a mérlegre vettetés folyik most és kezd rajtunk beteljesedni az ítélet.

Az a hűség, amelyet semmi pénzen nem lehet megvenni, de amely alapja minden társadalmi egyesülésnek, minden hivatali sikeres munkának, fennmaradásnak: mintha haldoklana ma nálunk az egész vonalon. Lelkipász-

torokban, tanítóknak, közrendűekben és vezérekben!?...

„Látta ezt az Isten és megutálta bosszúságában az ő fiait és leányait. És monda: Elrejtettem orcámat előlük, hadd látom, mi lesz a végök? Mert elzüllött nemzetség ez, fiak, *akikben nincs hűség*“. V. Móz. 32: 19—20.

„Ama napon ez éneket éneklik Juda földjén: Erős várunk nekünk, szabadítását adta köfal és bástya gyanánt! Nyissátok fel a kapukat, hogy bevonuljon az igaz nép, *a hűség megőrzője*“. És. 26: 1—2.

„Elpártoltunk, gondoltunk és szóltunk szinből hazug beszédeket. És eltávozott a jogosság és az igazság messze áll, mivel *elesett a hűség az utcán és az egyenesség nem juthat be és a hűség hiányzik*“. És. 59. r.

„Járjátok el Jeruzsálem utcáit és nézzétek csak és tudjátok meg és tudakozzátok meg annak piacain, ha találtok-e egy embert; ha van-e valaki, aki igazán cselekszik, *hűségre törekszik* és én megbocsátok neki! Még ha azt mondják is: Él az Ur! bizony hamisan esküsznek. Avagy ne büntessem-e meg az ilyeneket, mondja az Ur és az efféle népen, mint ez, ne álljon-e bosszút az én lelkem?... Mert igen hűtlenné lett hozzám Izrael háza és a Juda háza, azt mondja az Ur! A próféták hamisan profétálnak és a papok tetszésük szerint hálmaskodnak és az én népem így szereti! De mit cselekesznek majd utoljára“?... Jer. 5: 1—2. 9. 11. 31.

„A léleknek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szíveség, jóság, hűség, szelidség, mértékletesség“. Gal. 5: 22.

A szolgák is „ne tolvajkodjanak, hanem teljes, jó hűséget tanusítsanak, hogy a mi megtartó Istenünknek tudományát ékesítsék mindenben“. Tit. 2: 10.

„Ugy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait. Ami pedig egyébiránt a sáfároknak megkívánatik az, hogy mindenik hívnek találtassék“ I. Kor. 4: 1—2.

„Kiki amint kegyelmi ajándékot kapott, úgy sáfárokodjatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai. Ha valaki szól, mintegy Isten ígeit szólja; ha valaki szolgál, azzal az erővel szolgáljon, amelyet Isten ad, hogy mindenben Isten dicsőíttessék a Jézus Krisztus által, akinek dicsőség és hatalom örökkön örökké. Amen“. I. Pét. 4: 10—11.

„Légy hiv mindhalálig és neked adom az életnek koronáját“. Jel. 2: 10.

Most pedig Isten ígéjének tükörében nézzük meg magunkat a hűség szempontjából és azután feleljünk, hogy méltán érnek-e beennünket mindazok a bajok, amelyek miatt panaszkodunk?!...

Nézzük meg hivataloskodásunkat, az ugynevezett kellemetlen kötelességeket is, igehir-

detésünket, tanulásunkat, önképzésünket, a hirdetett igazságok melletti bizonyágtevésünket, fegyelmetartásunkat, engedelmisségünket, viszonyunkat a népszerűség bálványistenével szemben: elmondhatjuk-e, hogy mint sáfárok, mindenben hiveknek találtatunk?

Nézzük meg előljáróinkat, kormányosainkat, felsőbb testületeinket, bíróságainkat, a magasabb polcon ülők halálig való súlyos felelősségének hordozását: elmondhatjuk-e, hogy hivek mindhalálig?...

Megdöbbenő tények mutatják a hűség megfogyása miatt súlyedésünket, gyengülésünket s ezek kell, hogy arra indítsanak mindnyájunkat, miszerint éjjeli-nappali legfőbb gondunk legyen a megújulás keresése. De nem álmódzással és légvárak termelésével, mert ebből volt már részünk 1000 év alatt elég s ezt a tulajdonságot, ha lehet, égessük ki magunkból tüzzel-vassal, ahogy a prófétai vonásokkal bíró Széchényi ajánlotta, hanem őszinte magunkbaszállással, azután a hideg, számító észszel és számoló ceruzával a kézben. Százszereink lehetnének már nekünk és szilárd ala-

pon álló intézményeink, ha céltudatos vezetés lenne eleitől fogva egyetemes egyházunkban.

Nem materializmus ez, legfeljebb annyiban, amennyiben az isteni lélek is materiát választott lakóhelyül ebben a világban, amikor a testünbe költözött, tehát ennyiben materialistáknak kell lennünk, aminthogy az Úr Jézus is belevette imádságába a mindennapi kenyérért való könyörgést is. Igenis kötelességünk, hogy az Isten lelkének utját egyengessük és szabad szárnyalását megkönnyítsük azzal is, hogy mi mindannyian hűséggel forgolódjunk a ránkbi-zottakban, mint az Isten titkainak sáfárai, az anyagiak tekintetében is. Az anarchia megöli még a lelket is, vagy legalábbis elakasztja munkáját.

Testvéreim! Revideáljuk életünket az ige tükörében majd otthon, főképen csendes óráinkban a hűség szempontjából, mert ne feledjük, hogy az Úr szabadítására csak annak a népnek „nyílnak fel a kapuk”, amely „a hűség megőrzője” és csak a halálig hivek koronáztatnak meg az élet koronájával.

Lelkészerkezetlet Gömörben.

A gömöri lelkesztésület f. év szept. 10-én tartotta rendes őszi értekezletét Feleden a hivatalos lapban is előre közölt tárgysorozattal.

Az értekezlet rövid áhítattal kezdődött, amelyet *Bacsó Gyula* harmaci lelkesz végzett imádságával és igelovásával buzgóságosan, közvetlenül, melegen, összekapcsolván a lelkeket amaz óhajásban, hogy adja Istenünk áldását a gyülekezet órálóinak az ő országa építésében végzendő munkájára.

A tagok számbavétele után a kitzűött program szerint *Szöke István* elnök megnyitóját hallgatta meg az értekezlet, amely a mai általános nehéz és jobb jövővel nem igen biztató világhelyzetben mutatta meg egyházunk helyzetét. Erőteljes vonásokkal mutatott rá arra, hogy egyházunk a maga hivatását a megnehezedett viszonyok között még akkor is csak minden erejének megfeszítésével bírná betölteni, ha benne mintaszerű rend, fegyelem volna és ha az egészséges testszervezethez hasonlóan, teljes odaadással működnének a tagok összhangban az egész javára. Az aggasztó jelek egész sokasága azonban az ellenkezőjét mutatja ennek a kívánatos állapotnak s ennek következménye legnagyobb részben az a súlyedés, romlás, züllés, aminek látása a jobb lelkeket nagy elkeseredéssel tölti el, mert hiszen ennek az állapotnak kikerülhetetlenül a teljes összeomlás és szétporlódás lesz a vége a tapasztalat szerint is, az Isten ígéjének fellebbezhetetlen ítélete szerint is. A megújulás felé első lépésnek ajánlotta a befelé néző, szigorú önvizsgálatot az

ige mértéke szerint az egész vonalon, fent és lent egyaránt, ami fajunk ennemű munkától való irtó-zása miatt nehéz munka ugyan, de ma feltétele a megmaradhatásnak, mert önismeret nélkül gondolni sem lehet hibáink kiküszöbölésére, erkölcsi megjobbulásra, a hivatásbeli hűség megéledésére. Kemény, őszinte és igaz megállapításai lenyűgöző hatással voltak az értekezlet tagjaira. Közö haj volt a megnyitónak egész terjedelmében való közlése, sőt a hivatalos lap keretein kívüli sokszorosítása, de bizonyos szempontok figyelembevételével elnökre bízott, hogy mely részeit tartja célszerűnek nyomtatásban közzétenni.

Ezután a *Patay Károly* egyetemes tanügyi bizottsági elnök által a konvent elé terjesztett javaslatot tárgyalta az értekezlet *Szaniszló János* martonfalai lelkesz előterjesztésében, mely szerint a tanítóképző és theologia számára szükséges megfelelő épületek építésére minden lelkesz, tanító és egyéb közegyházi tisztviselő fizetne 1000 K-át. A javaslatnak az értekezlet kénytelen ellene nyilatkozni, mint olyannak, amelynek megvalósítása a lelkeszek anyagi helyzetének tekintetbe vételével lehetetlen, hiszen nyilvánvaló, hogy másféle köztartozásaik fizetésénél is, jórészt emiatt, többéves hátralékok nyomják vállalkait, de meg azért is, mert ajánlatosnak látja bevárni azt az időpontot, amikor az intézet állami elismertetése minden kétséget kizárólag valósággá lesz az onnan kikerült tanítók oklevelének érvényességével. Addig pedig — mindössze 3 évről van szó — a tervezet szerinti 2 évfolyam hallgatói bizonyára

találhatnak megfelelő elhelyezést, ha nem teljesen modern épületben is. A helyzet teljes tisztázódása után is ajánlatosabb lesz az építkezések céljaira az énekes könyvek I-II-III. kiadásainak tiszta jóvedelmét és az önkéntes áldozatkészséget igénybevenni, mint a fejenkénti köteles adózást, amely még az egyesek közötti nagy vagyoni különbséget sem veszi tekintetbe.

Foglalkozott az értekezlet egyházunk anyagi jövője biztosításának gondolatával *Kövér Árpád* tornaljai lelkész referálásában *Körmives Sándor* vajani lelkésznek e tárgyban a hivataios lapban közzétett tanulmánya alapján s határozatba ment, hogy kívánatos az egyházi épületek tűz elleni önbiztosítása, amely a közalap keretében minden adály nélkül megoldható, mihelyt erre az egyetemes egyház mai lekööttsége módot és alkalmat nyújt s ilyen irányu felterjesztés eszközzésére kéri fel az értekezlet a felettes egyházi hatóságokat, valamint a nyugdíjintézet életképességének helyreállítását is kéri úgy, hogy az segíyezni tudja a mai lelkésznemzedék hátramaradottjait is, de nem ajánlatos elvonni igazi rendeltetésétől sem a közalap, sem a nyugdíjintézet pénzeit.

Ezután az egyházfegyelem aktuális kérdése került tárgyalás alá, különösen abból a szempontból, hogy hogyan lehetne minél általánosabb, az eseteknek minél nagyobb számára utmutatást adó szabályrendeletet szerkeszteni a konventi, a rever-

zális ügygel foglalkozó tisztánnenni egyházkerületi szabályrendeletek, sőt a magyarországi, erdélyi és jugoszláviai szabályrendeletek anyagának felhasználásával, amelynek egyöntetű életbeléptetése és komoly végrehajtása a mai viszonyok között igen fontos érdeke egyházunknak. E tárgyról *Varga Lajos* zsiپی lelkész tartott előadást és nyújtott be javaslatot, mely csekély módosítások után elfogadtatott és felhasználás céljából felsőbb hatóságaink elé terjeszteni rendeltetett.

Allást kellett foglalnia a lelkésztestületnek egyházkerületi határozat alapján a „*Helvétia*“ jóléti egyesület ügyében. Az alapszabályoknak *Deésy Sándor* giczei lelkész által történt ismertetése után az a vélemény alakult ki, hogy kívánatosabb lenne tisztán egyházi vezetés alatt, az egyház keretén belül álló ref. temetkezési egyesület megszervezése a magyarországi ref. egyház O. R. J. Ö. egyesületének mintájára.

Több kisebb jelentőségű ügy barátságos és építő megbeszélése foglalta le az értekezlet számára még ezek után rendelkezésre álló időt s a tagok nemcsak egy komoly hangulatu, nívós felszólalásokban bővelkedő értekezlet emlékével térhettek haza megszokott munkahelyeikre, hanem lelki erőkkkel és értékekkel is gazdagodva, amelyekre nehéz és felelősségteljes munkájukban olyan nagy szükségük van.

Templom és orgonaszentelési ünnepség Szürtén.

Református élni akarásunknak s összefogásunk lehetőségének ritkán láthajuk olyan pompás megnyilatkozását, mint 1936. szeptember 13-án *Szürtén*, a templom és orgonaszentelési ünnepség alkalmával. Megállapíthatjuk, hogy az ungi egyházmegye minden gyülekezete képviselve volt az ünnepségen, sőt a bodrogekői magyar ref. gyülekezetekből is nagyon szép számmal voltak jelen; ami pedig a szlovák kálvinistaság megjelenését illeti, az egy olyan cselekedet volt, mellyel csak a régi, ősi idők hitbuzgóságának csodálatos világában találkozunk, csak a gályarabok történetének világából árad felénk ilyen fény. A szlovák kálvinistaság a messze fekvő községekből még szombaton este seregestől vonult be a megújított templomba s a késő éjszakai órákig a kálvinista lélek és élet legdrágább kincsével, a zsoltárok és dicséretetek éneklésével kiáltotta bele az éjszaka csendjébe a református élni akarást és azt, hogy mi közöttünk nem lehet, sőt nincsen is, nyelvi és nemzetiségi elválasztó fal, mi az Ur Jézus Krisztusban egyek vagyunk. A szlovák reformátusság meleg testvéri szeretettel szorította meg a kezünket. Kézzelfoghatólag, szemmel láthatólag kimutatta, hogy bár a nyelvben, nemzetiségben különbözhetünk egymástól, de a hitben, vallásos gondolkodásban egyek vagyunk.

Ennek a gondolatnak a jegyében kezdődött az ünnepség, amikor is lovas bandérium kíséretében az ünnepségünkre megérkezett *Szücs István* esperes és *Nyomárkay Sándor* egyházmegyei gondnok, a környékbeli papok és tanítók kíséretében. A templom előtt felállított diszkapunál *Gencsy Béla* helybeli lelkész a presbitériummal és a felvonult vasárnapi iskolások, leánykör, ifjusági kör tagjaival együtt meleg szavakkal köszöntötte őket. Megható volt az esperes válasza, amikor elmondotta, hogy ő tulajdonképpen hazajött „Ez a falu volt ahol én születtem, itt tanított édesanyám imádkozni, itt esküdtem fel a konfirmáció alkalmával a Krisztus nevére, ebben a templomban tartottam az első prédikációmát“. Szébb és szébb emlékeket ujtott fel. Szemében könny, a szívében imádság: milyen nagy az Ur kegyelme, hogy szolgáljának ilyen örömet is megengedett érní, megláthatta annak a templomnak az ujköntösbe való felöltözését, amelynek alapkőletételénél is ott volt s mint kis gyermek segédkezett csaknem 70 évvel ezelőtt a gömböt felhuzni. Nagy az Ur kegyelme és kifoghatatlan az Ő szeretete.

Az iskolások nevében *Rekterik Margit* VIII. o. t. köszöntötte az egyházmegye elnökségét és egy csokrot nyújtott át az esperesnek.

Megszóáltak a harangok, hívogatóva a hiveket

az Urnak házába. Megindult a felvonulás, csaknem 4000 ember vonult fel a templom előtti téren. A templom kapujában felcsendült az ének, a 76. dicséret 1. 2. verse. (Őrül mi szívünk, mikor ezt halljuk...) Esperes felolvasta a C. Zs-t. Énekelt a szürtei énekkar, miután Fazekas István VIII. o. t. alkalmi verset szavalt. Ennek végeztével megható szavak kíséretében *Szücs István* esperes megnyitotta a templomot s programm szerinti istentisztelet keretében megtartotta felszentelő imádságát. A templomban lévő híveknek az ígét *Nagy József* palágyi lelkész hirdette hatalmas szónoki lendülettel és átérzéssel. Az istentisztelet alatt a szürtei énekkar precizen betanult énekeket adott elő *Bornemisza Sámuel* ig. tanító vezetésével.

A templomrenoválás és az orgona építés történetét *Gencsy Béla* helybeli lelkész ismerette, felolvassa az adakozók névsorát. A felolvasásból megállapítható, hogy 31000 korona gyűlt be mint önkéntesen megajánlott összeg az építkezésekre. Pénzbeli adományon kívül ugyancsak a hívek 140 önként vállalt fuvarát teljesítették, a templomszentelési ünnepség napján pedig olyan nagy volt a lelkesedés, hogy egy presbiter *D. Varga István* toronyóra készítésére 1 hold földjének az árát, körülbelül 4000 koronát ajánlott fel. A munkák a legtökéletesebben lettek keresztül vite, úgy, hogy azzal mindenki meg volt elégedve, különösen nagy tetszést aratott az orgonaépítő cég: „*Karabinos és Gábor*“ Eperjesről, akik Szűrtén állították fel református templomba készített első orgonájukat.

A templomba be nem fért gyülekezetnek két csoportban volt istentisztelet. Magyarul hirdette az ígét *Csomár Zoltán* kiskiráti lelkész, szlovákul pedig *Bittó Béla* pinkóczi lelkész prédikált. Ez alkalomból megterítetett a kegyelemnek szent asztala is, amelyen *Gecse Endre* gálóczi és *Király Zoltán* csapi lelkészek látták el a szent szolgálatot. Az éneklést vezették és orgonáztak: *Szanyó Sándor* vajáni, *Pápay István* kaposi és *Tóth Miklós* salamoni kántortanítók a templomban, templomon kívüli istentiszteletnél az éneket *Ónody Géza* palágyi és *Orémus Kálmán* kiskiráti tanítók vezették.

Legyen a sikeresen bevégzett munkáért, a ragyogó napsütésben lefolyt örömnappért Istenünknek hála! Hallgassa meg a Teremtő Isten az ünnepet űlt gyülekezetnek azon felsóhajtását, hogy továbbra is tartsa meg a jó békességet és egyetértést a gyülekezetben, mert ismételten hangsúlyozzuk: Istenországát szolgálni, egyházainkat fenntartani, templomot és iskolákat építeni a mai nehéz és gondterhes világunkban csakis jó békességgel és egyetértéssel lehet. Ezt a jó békességet és egyetértést tegye továbbra is állandóvá a jószágos Isten a szürtei ref. gyülekezetben! *jsz.*

„Az igaz tudománynak, melynek szerzője Krisztus, az az ismertetőjegye, hogy nem az emberek, de Isten dicsőségének keresésére irányul.“
Kötvén.

H I R E K:

— **Szavazatbontás.** A tiszáninneri egyházkerületben beöltés alatt álló zsinati világi rendes tagságra *Szövérfy Ferenc* 41 szavazatával szemben 88 szavazattal *Fekete Miklós* abauji egyházmegyei gondnokot, a zsinati világi póttagságra pedig a Dr. *Dapay Béla* 47 szavazatával szemben 79 szavazattal *Bojoss Zoltán* gömöri egyházmegyei világi tanácsbíróvá választotta meg a gyülekezetek többsége. Az utóbbi állásra beadott szavazatok közül három érvénytelen volt.

— **A szlovenszkói ungi egyházmegye folyó hó 24-én Nagykaposon tartja évi rendes közgyűlését.**

A debreceni ref. diakonusképző intézetben szept. 10—11-én folyt le a diakonusképző-intézet hároméves tanfolyamát sikerrel elvégzett diakonusjelöltek képesítő vizsgája, amellyel kapcsolatban az egyházkerületi elnökség a következő előzetes rendelkezéseket tette:

1. A képesítővizsga letételére jogosult diakonusjelöltek a szükséges okmányokkal (születési, keresztelési és konfirmációs bizonyítvány, elemi iskolai, illetve középiskolai végzettséget bizonyító okmány, önéletrajz, eddigi működéséről szóló szolgálati bizonyítványai) s a diakonusképző-intézet igazgatójának bizonyítványa arról, hogy a jelölt a három évfolyamot szabályszerűen elvégezte, kollokviumi kötelezettségeinek mindenben eleget tett és az intézettel szemben semminemű anyagi tartozása nincs) felszerelve a debreceni diakonusképző-intézet igazgatójánál jelentkeznek.

2. Készítendő házi dolgozat az intézet taneszméjzetének felügyelete mellett az alábbi tétel alapján, melyeket a képesítő vizsgálatra jelentkezett jelöltek között abc sorrendben oszt ki az intézet igazgatója, minden jelöltnek külön-külön tételt:

a) A vasárnap védelme egy szombatos adventistával szemben.

b) Milyen vallásos iratokat kellene elsősorban terjesztetni tanyai református szórványokon?

c) Milyen érveket kellene felhozni egy börtönben megjavult és kiszabadult szolgálgény alkalmazása mellett?

d) Egy alföldi földműves-város külterületén, hogy indítanám meg az ifjusági munka megszervezését?

e) Beszélgetés egy idegen egyház részére reverzálist adni készülő református ifjával.

f) Hogyan beszélék lelkére egy gazdáját meglopott és megszökött cselédnek?

g) Vasárnapi iskolai tanítás tanyai földműves-gyermekeknek Márk ev. 2: 23—28. alapján.

A következő tanévre, mely 1937. február 1-én kezdődik, folyamodni lehet f. év december 15-ig. Felvételi kérvényhez csatolandó születési és a legutolsó iskolai bizonyítvány, sajátkezűleg

irt önéletrajz, lelkési ajánlólevél, mely a jelentkező erkölcsi megbízhatóságát igazolja s bizonyítvány a presbitériumtól, mely az anyagi megbízhatóságot igazolja. Orvosi bizonyítvány. Beírási és tandíj, valamint az internátus díja egy tanévre összesen 85 P. Felvételi kérvények az intézet igazgatóságához (Debrecen, Kálvin-tér 11.) küldendők.

— **Dicséretes példaadás.** A magyarországi elemi iskolákban a miskolci tanfelügyelőség kezdeményezésére áldásos intézkedést vezettek be. Felszólították a tanulókat, hogy a hét valamelyik napján gyakoroljanak jótéteményeket. Az intézkedésnek nagyszerű hatása mutatkozott. A gyermekek valóságban versenyre keltek abban, hogy jótékonykodjanak és jótetteket végezzenek. Az iskolás gyermekek nyomorék és vak embereket vezetnek át az utcákon és nehéz terhet cipelő öregek segítségére sietnek. Nagyon sok gyermek azáltal is igyekszik jópéldával előljárni, hogy pénzzel, vagy élelmiszerral támogatja a rászoruló szegényeket.

— **Nemzetközi ifjusági tábor Dunavecse-n.** A Keresztény Ifjusági Egyesületek Világszövetsége augusztus 10. és 17. között rendezte VI. nemzetközi ifjusági táborát a KIE dunavecsei üdülőtelepén. A tíz állam kiküldötteiből alakult tábor irányítását a Világszövetség főtitkára, Guillon Károly francia lelkész intézte, akinek a KIE Magyar Nemzeti Szövetsége részéről Dr. gróf Teleki László ügyvezető elnök, Dr. Batiz Dénes alelnök, Tóth Sándor kollégiumi tanár és Pógyor István nemzeti titkár segítettek. A tárgysorozat főkérdése a következő volt: „Hogyan építhet a mai ifjuság új világot?” Emellett az egyes államok képviselői részletesen ismertették a határaikon belül működő egyesületek vallásos, testnevelő, ismeretterjesztő és szociális tevékenységének eredményeit. A táborot Dr. Balogh Jenő a Református Konvent világi elnöke és Lukács Sarolta, a Vöröskereszt alelnöke is meglátogatta. A konferencia befejezése után a külföldi delegátusok Budapest és az ország nevezetességeit is megsejmelítették s egyes vidéki egyesületek munkáját a helyszínen tanulmányozták.

— **Angliában** az egyházak missziói társaságának évi közgyűlésén közölték, hogy 120 új misszionáriusra volna szükségük. 32 misszionáriust azonnal be tudnának állítani, akik részére a szük-

séges összegek és felszerelések rendelkezésre állnak, de nincsenek önkéntes jelentkezők.

— **Huszonötezer rubel jutalmat** tűztek ki Szovjetországon a legjobb vallásellenes költeményre. — A középázsiai istentagadók szövetsége három kommunista vezért, köztük Litvinov külügyi népbiztost, a „disz istentagadó” jelzővel tüntetett ki.

— **Köztudomás szerint** a baptisták megtartották a református keresztyénség dogmatikai alapigazságait s főként csak a keresztelés idejét és módját illetőleg térnek el. Azonban Amerikában már e tekintetben is kezdenek visszatérni a református felfogáshoz, vagy legalább is felfüggesztik idevonatkozó követelésüket. A Philadelphia Record egyik ezévi száma közli, hogy a híres amerikai református lelkész, a múlt évi budapesti C. E. világszövetségi konferencia által közelebről is ismert *Dr. Poling A. Daniel* new-jorki ref. lelkész, a C. E. világszövetség elnökét, a philadelphiai baptista gyülekezet meghívta lelkészül. *Dr. Poling* a meghívás elfogadásával továbbra is református marad, a meghívó baptista egyházköztség azonban feifüggesztette tagjaira nézve a bementkezés kötelező voltát. A lap közli azt is, hogy Philadelphian és környékén már valami tizenket baptista gyülekezet hozott olyan határozatot, hogy nem követeli meg tagjaitól okvetlenül a bementkezést.

HIVATALOS RÉSZ.

P Á L Y Á Z A T.

A „Vestnik” folyó évi 3-ik számában megindított pályáni ref. orgonista-kántortanítói állásra a pályázat szept. 26-ig meghosszabbították. Tannyelv: szlovák. A templomi szolgálat szlovák-magyar. Pályázhatnak nem kvalifikáltak is.

Palin—Páiyin (okr. Velké Kapušany)

Presbitérium.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szöke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telefónu v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések dijszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg s reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Jövendőnk anyagi biztosításáról.

Megjegyzések Kőmives Sándor tervezetéhez. Hiv. lap f. évi 26—27—28. sz.

Sajnos, egyházunkban mindig több azoknak a száma, akik lehetetlennek tartanak minden, az összesség életét átfogó nagyobb program megvalósítását. Az a széteső, rendszeretlen és kapkodó munka, vagy munkátlanság, ami az egyház lelki ténykedésében tapasztalható, a jövőt illetőleg nem az optimizmust, hanem a pesszimizmust táplálja. Már ott tartunk, hogy az egyházi közületek vezetőinek a lelkipásztorok és általában az egyházi funkcionáriusok között rohamosan terjedő pesszimizmus ellen fel kell emelniök tiltakozó szavukat. A kisebb lelkészi szakaszértekezleteken, vagy a nagyobb egyházmegyei lelkészgyűléseken a mélységben lappangó elkeseredés ki-kilobban és a csöndesen tüdő lelkipásztor forradalmi gesztusokat mutat.

Dr. Magda Sándor püspök cikke megadta a lehetőségét annak, hogy most már nyílt üléseken tárgyaljanak arról a temérdek mulasztásról, amiről eddig a legbátrabbak sem mertek szólni. Egyetemes egyházunk szervei majdnem teljesen felmondták a szolgálatot s ha nem lenne theológiánk és tanítóképzőnk, akkor nem is tudnánk bizonyítani, hogy a három kerület legalább a papiroson kooperációt mutat.

Ezekből a bénító kötelékekből kell kiszakitanom magamat, hogy egyházunk jövendő anyagi biztosításáról tárgyilagosan szólhassak. Kőmives Sándor tervezetét a konventhez való benyújtásától ismerem és sokat foglalkoztam vele. Észrevételeimet hosszabb időn keresztül latolgattam, de a hivatalos lapban való hozzászólást ezideig feleslegesnek tartottam, egyszerűen azért, mert tapasztalatból tudom, hogy a hivatalos lapban felvetett legtöbb egészséges

gondolat feledésbe megy. Egy-két hét múlva senki sem beszél róla.

Most, hogy a Kőmives Sándor tervezetének a megvizsgálására kiküldött bizottság minden valószínűség szerint foglalkozni fog a dologgal s a terv talán odakerül a konvent okt. 16-iki ülésére is, szükségét látom annak, hogy észrevételeimet megtegyem s ezáltal a bizottság figyelmét hozzászólásom által is felhívjam a kérdéses tervezetre. Sőt, nagy szükség lenne arra is, hogy a tervezethez sokan szóljanak hozzá, mert a tüzbiztosítással kapcsolatosan biztosan meg fognak mozdulni a biztosítótársaság emberei is, hogy egyházunk hivatalosai előtt a felvetett terv kivihetlenségét bizonyíthassák. Így nagy szükség lesz arra, hogy akiknek ez irányban észrevételei, de különösen tapasztalatai vannak, azokat tegyék közzé, hogy egyházunk vezetősége ne csak a biztosító társaságok embereinek az érvelését hallja, hanem ismerhesse meg ebben a tekintetben a legilletékesebb faktornak, közvéleményünknek az álláspontját is.

A tervezetet nagy általánosságban és végső célkitűzésében mindenki helyeselheti, de a részletekben bizonyosan sokaknak s így nekem is, a Kőmives Sándorétól eltérő véleményem van.

Nincsen senki, aki ne látná a szükségét annak, hogy gondolnunk kell az egyház és állam szétválasztásának az idejére is. Tudjuk jól, hogy a köztársaság megalapítóinak az eredeti és ma sem elejtett programjában benne van az egyház és az állam teljes szétválasztása. A kongruatörvény meghozatalánál láthatuk, hogy a köztársaság törvényhozása, illetve

annak összetétele olyan, hogy ebben a tekintetben meglepetésekre is el kell készülnünk. Össze kell azért szedni erőnket, hogy amikor az állam intézkedése próbára teszi hitünket: az a hit ne haljon meg cselekedetek nélkül.

Ezért kell szerencsétlen és élehetetlen közösségnek tartanunk egyházunkat akkor, amikor nem gondol a holnapra, amikor csak egyik napról a másikra tengeti sanyaru életét és nem készül fel a mainál még sokkal gonoszabb és kíméletlenebb időkre. Természetes, hogy ez a felkészülés elsősorban a lélek felkészülése lehet. Az anyagi természetű kérdések és tervek csak úgy valósulhatnak meg, ha azok keresztülvitelénél a lelkiekben gazdag egyház tevékenykedik.

Kömives Sándor az új egyetemes alap létesítésénél az államsegélyre számít a legkevésbé. Ezt tartom a tervezet legreálisabb részének. Ebben a tekintetben felesleges magunkat illúziókban ringatni. Fővenyre épít az, aki egyházi intézményeket: a lelki közösség életmegnyilvánulásainak a területét külső, állami segítséggel akar fenntartani.

Ha Isten csodát fog tenni velünk és belátjuk azt, hogy eddigi életünk iránya csak a pusztulás és a teljes zúllás felé vezet, akkor ez a tervezet is valóság lehet s bár gyakorlati megvalósulása csak 9 év múlva következhet be, foglalkoznunk kell vele már most s kiépítését haladéktalanul meg kell kezdenünk.

Kömives Sándor elgondolása szerint a Főnixnél 9 év múlva lejáráó szerződést nem újítja meg egyetemes egyházunk a mai formájában. Az egyházi jellegű épületeket tűz ellen nem biztosítaná s az esetleges tűzkárt szenvedő egyházközségeket a létesítendő segélyalapból kártalanítaná az egyetemes konvent.

Az új egyetemes segélyalapra fordítandónak véli a közalap jelenlegi tőkéjéből 27000 Kc-t és kintlevő követeléséből 80000 Kc-t, továbbá a 40 fillérről 50 fillérre emelt közalapi járulékból befolyó évi 100.000 Kc-t, valamint a tűzbiztosítási díjak eddigi összegében továbbra is fizetendő új közalapi járulékokból befolyó jövedelmet.

Szerény véleményem szerint nem vihető keresztül a tervezetnek az a része, amely a gyülekezetekre a közalapi járuléknak 10 fillérrel való felemelésére vonatkozik. Ez az ellenvetésem az első tekintetre talán nevetségesnek látszik, azonban gondoljunk arra, hogy a 40 filléres közalaphoz jön a theologiai 60 fillérrel, a tanítóképző 50 fillérrel, a traktus szüksége, az árvaházi törvényes járulék, az agentia, stb. s mindjárt nyilvánvaló, hogy gyülekezeteink vállaira több törvényes terhet rakni nem szabad, mert nem észszerű.

Egyházi törvényeinkkel ellenkezik a tervezetnek az a része, amely a közalapnak egészen más rendeltetést ad, mint ami a IV. t. c-

ben le van fektetve. A IV. t. c. egyházi törvényeink legszebb, legértékesebb része. Azt mondhatnám, hogy a református összefogás első öntudatos lépését kell látnunk benne. A törvényeinkkel kerülnénk ellentétbe, ha a közalapot továbbra is nem a református testvéri szolidaritás kézzelfogható megbizonyítására használnánk fel s így szerény véleményem szerint az Új Egyetemes Alap létesítésére a közalaphoz csak annyi vonható el, amennyi a közalap tulajdonképeni rendeltetésének végrehajtása után megmarad.

Hibásnak kell látnom azt az elgondolást is, hogy a közalapi terheket háritsuk át a nyugdíjintézetre. A nyugdíjintézet meggyőződésem szerint, a Kömives Sándor tervezetéből teljesen kihagyandó, mivel annak egészen más rendeltetése van. Egyébként is a nyugdíjintézet a mai 400.000 korona körüli hátralékaival világosan mutatja, hogy mai formájában életképtelen.

Igaz ugyan, hogy a nyugdíjintézet kihagyásával és a közalapot terhelő kötelezettségek megmaradásával az Új Egyetemes Alap tőkeképzésének a lehetősége szűkebb keretek közé szorítkozik, de véleményem szerint a terv e szűkebb keretek között reálisabban vihető keresztül, mint ha a közalapi terheket arra a nyugdíjintézetre háritanánk át, mely ma már be sem meri hajtani hátralékos követelését.

A nyilvánosságra hozott tervezet szerint egyetemes egyházunk gyülekezetei az egyházi jellegű épületek után évente 68,224'71 korona bruttó biztosítási díjat fizetnek s ennek ellenében a biztosító intézetek 20 év alatt mindössze 146.017'11 koronát fizettek egyházunknak tűzkárosítás címén, miből nyilvánvaló, hogy egyetemes egyházunk az elmúlt 20 év alatt az egyházi épületek után tűzbiztosítási díj címén kifizetett 1,364.494'20 koronát. A tűzbiztosító társaságok tűzkárosítás címén kifizettek egyházunknak 20 év alatt összesen 146.017'11 koronát. A társaságoknak az egyházi épületek biztosításánál keresett tiszta haszna 1,218.471'19 korona, aminek racionális kezelésnél az évi kamat hozama legalább 70—80.000 korona és pedig úgy, hogy e kezelés által még egy se reg gyülekezet anyagi megsegítését is munkálhatná.

Mindezek figyelembevételével észrevételeimet a következőkben foglalom össze:

1. Az új egyetemes alap a közalap kiszélesítése által valósítandó meg és pedig úgy, hogy a biztosító társasággal kötött szerződés lejártá után az eddigi biztosítási díjak összegének erejéig új közalapi járulékot is fizetnének gyülekezeteink. Ezzel szemben a tűzkárt szenvedett egyházainkat a közalaphoz, illetve új egyetemes alaphoz kártalanítaná egyetemes konventünk.

2. Küldjön ki a konvent egy bizottságot,

vagy adjon több egyénnek megbízatást arra vonatkozólag, hogy az egyházmegyétől bekért pontos adatok feldolgozásával tegyék tanulmány tárgyává az egyházak és felsőbb egyházi testületek kötött rendeltetésű vagyonának, így különösen az alapoknak és alapítványoknak a kezelését s a kiküldöttek keressenek megoldást elsősorban arra, hogy a jelenleg 3°/o-kal kamatozó egyházi alapok hogyan helyezhetők el gazdaságosabban, hogy a tervszerű és központilag irányított tőkeelhelyezés által

az egyes egyházak jelenlegi súlyos kamatterhe csökkenthető legyen. Keresse a bizottság annak is a módját, hogy a kötött rendeltetésű egyházi vagyon (alap, alapítvány) az új egyetemes alap alkotó része lehessen, — teljes mértékben megtartva a különféle alapok jogi személyét és eredeti rendeltetését.

3. Az életképtelenné vált országos lelkesízi nyugdíjintézet teljesen átszervezendő. Eről legközelebb még többet.

Varga Imre.

Az egyházfegyelmi szabályrendeletek.

Varga Lajos zsipl lelkesz előadása a gömöri lelkesztület szept. 10-iki értekezletén.

Elnöki megbízás folytán céloz az, hogy amennyire lehetséges, egybeveszem a jelenleg érvényben levő egyházfegyelmi szabályrendeleteket (konventi, szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületi, máramaros-ugocsai és szlovenszkói ungi egyházmegyei egyházfegyelmi szabályrendeletek) egymással és törvénykönyvünk ilyen tartalmu §-aival, hogy így meginduljon az eszmecsere és munka egy minden fegyelmi esetre találó és egyetemes egyházunk egész területére érvényes egységes szabályrendelet megszerkesztésére.

Az egyházfegyelmi szabályrendelet szükségességéről beszélni ma már felesleges dolog.

Amennyi hozzászólást, tanulmányt, tervezetet csak olvastam ebben a tárgyban: az mindmegannyi az egyházfegyelmi minél komolyabb, szigorubb bevezetésének és gyakorlásának szükségességéről tett megnyilatkozás volt. (Hivatalos lapunkban 1935. évi 26. sz. 1933. 15. sz. 1933. 23. sz. 1933. 9. sz. 1936. 18. sz. 1933. 25—26—27—28. sz. 1936. 17. sz. stb.)

Nem akarom felsorolni egyházi lapunkban e tárgyban történt megnyilatkozásokat, mégis, mert a balogvölgyi szakaszértekezleten volt olyan hang, mely így szólott: „Jaj annak a papnak, aki ezt meg meri csinálni”, ennek a hangnak az elnémitására álljon itt két nagyon sokat látó, nagyon illetékes, tapasztalt, egyházi életünk komoly faktorának meggyőző megnyilatkozása, szivök ajtáját zörgető igazsága: egyházkerületünk püspökének és főjegyzőjének hivatalos lapunk vezércikkeiben történt kiáltása. (1935. évi 26. sz. és 1933. 15. sz.) Ezekhez én azt a megjegyzésemet fűzöm: jaj nekünk Isten ítélőszéke elé állóknak, mikor a magunk börtét, jól-rosszul értelmezett nyugalmunkat jobban féltjük, többre becsüljük, mint anyaszent-egyházunk testét, épségét, életét.

A magyarországi, jugoszláviai és az erdélyi magyar ref. egyházaknak már meg vannak a maguk szigoru, az egyházfegyelmi legvégső konzekvenciáig elmenő, az egyházból való kirekesztést is magában foglaló törvényeik.

Nálunk, a mi sajátos és sajnálatos körülményeink folytán, törvénykönyvbe foglalandó egyházfegyelmi szabályokról nem beszélhetünk. Gondoljunk új egyházi kánonaink kalváriás utjára!

De szabályrendeletekről beszélhetünk, ilyeneket alkothatunk, minden egyházi szervünk a maga területére érvényes szabályrendelet léptethet életbe, mert ehhez úgy érvényben levő egyházi törvényeink, mint az 1925. évi 96. sz. állami törvény alapján kifejezetten és elvitathatatlanul jogunk van.

Egyházfegyelmi rendelkezéseink, részint az 1904/7. évi érvényben levő törvénykönyvünkben, részint az 1932. évi okt. 24-iki tiszáninneri egyházkerületi közgyűlés 88. pont alatti határozatával életbeléptetett „Szabályrendelet”-ben és végül az 1933. évi hivatalos lapban közzétett konventi „Szabályrendelet”-ben vannak lefektetve. (1933. évi hiv. lap. 19. sz.)

Ezek azonban a kívánalmaknak, hogy úgy mondjam, a tényleges szükségleteknek mindenben nem felelnek meg, minél fogva teljesen indokolt az a többbizben nyilvánosságra jutott hang, mely egy teljesebb, szabatosabb, határozotabb körvonalazásu, átfogóbb, mégis a fegyelmi esetek és büntetések precízebb formulázását feltüntető és magában foglaló egyházfegyelmi szabályrendelet alkotását és életbeléptetését kívánta.

Minden szabályrendeletalkotásra nézve érvényes alapelv, jogszabály az, hogy annak rendelkezései elvi és végrehajtási módjában, érvényben levő törvényeinkkel ellentétben nem állhatnak. Tehát a szabályrendeletnek mintegy a törvény szakaszaihoz kell simulnia.

Ennek előrebocsátása után vessük egybe egyházi törvénykönyvünk, a tiszáninneri egyházkerületi és konventi szabályrendeleteink egyházfegyelmi rendelkezéseit.

Törvénykönyvünk az egyháztagokra nézve csak az V. t. c. 34. §-ában b) pont alatt foglalt fegyelmi esetet ismeri; az egyháztagoknak hitűségbe, vallásos érzületbe és közerkölcsiségbe

ütköző cselekményeit. Fegyelmi büntetésül pedig az V. t. c. 35. §-ában csak az a) pont alatti rosszalást, a b) pont alatti feddést és végül az f) pont alatti választás és választhatóság jogától való megfosztást, mint fő büntetést jelöli meg. Ez az egyháztagokra kimérhető legmagasabb büntetés. Ugy, hogy nagyon igaza van főt. Magda Sándor püspök urnak, mikor azt írja: „Ettől a büntetéstől akár életök végéig garázdálkodhatnak a rendbontó elemek s évtizedeken át megakaszthatják a gyülekezeti élet normális fejlődését. Nincs a világnak még egy egyháza, amelyben az egyháztagok s közöttük a rendzavarók és rombolók olyan immunitást élveznének, mint a miénkben. Nálunk nyugodtan, büntetlenül lehet robbantani, a lelkész, vagy az egész presbitérium legjobb intencióit elgáncsolni.”

Sajátságos, hogy még az urvacsorától való eltiltás sem szerepel a büntetések között, holott ezt konfirmációi káténkban is tanítjuk.

Uj, szentesítés alatt levő kánonaink is csak az egyházi felsőbb hatóság és hatósági személyek elleni nagyobb mérvű engedetlenséget és tiszteletlenséget vették fel egyháztagsajaink fegyelmi esetei közé, de a fegyelmezési esetek, büntetések maradtak a régiek.

Törvénykönyvünk egyháztagsajainkra vonatkozó fegyelmezési része tehát feltűnően hiányos. Épen ennek a nagy fogyatéknak pótlására való törekvés hívta életre a szabályrendeleteket, miután zsinati törvényhozás után erről gondoskodni: a messzejövőbe nyuló bizonytalan kísérletezés lenne.

Igy született meg az én 1932. évi hivatalos lapunk 35—40. számaiban közölt egyház-fegyelmi tanulmányom. És az 1932. évi okt. 24-iki kerületi gyűlés 88. pont alatti határozatával kerületi szabályrendeletté emelt ungi egyházmegyei szabályrendelet, végül az 1933. évi hivatalos lapunk 19. számában közölt konventi szabályrendelet.

Lássuk most a tiszáninneri egyházkerületi „Szabályrendelet”-et.

Célja, mint főt. püspök ur jelezte: egyházi életünk rákfenéjének, a kárunkra történő reverzálisoknak kiirtása. A reverzális megszüntetésére szolgál minden rendelkezése. Rendelkezik a születendő gyermek elidegenítésével, a kiskorú gyermek idegen vallásban való nevelésével és a gyermekekkel összefüggésben: a házasságkötéssel, az e körül történt mulasztásokkal, megcsontosodott hibákkal és végül a lelkész és presbiterek felelősségével a reverzális megelőzően és után tudomásukra jutott esetekkel kapcsolatos mulasztás esetén.

Egész tartalmát tehát e reverzális dominálja: épen ezért egyoldalú és ez a főhibája, mert figyelme nem terjed ki az egyházi élet egész területére. Ezért nem megfelelő a tényleges követelményeknek.

Rendelkezései, büntető rendszabályai is természetesen a reverzális megtorlására és a házasságkötés alkalmával elkövetett mulasztások kárhoztatására szólnak.

Lássuk most ezeket, abból a szempontból: mennyi használhatósági értékük van.

Fegyelmi büntetési a következők: A születendő gyermek elidegenítésénél:

I. §. a) A kárhoztatás.

b) Az E. T. 108. §-ában foglalt jogoktól való megfosztás.

c) Urvacsorától való megfosztás.

d) Székjogtól való megfosztás.

e) E. T. 109. §-ában foglalt egyháztagsági kötelességek teljesítése alól való felmentés.

II. §. A kiskorúak elidegenítése esetében: az I. §. a) és e) tételei.

III. §. A házasságkötéssel kapcsolatban való mulasztások és hibák esetében: az I. §. b) és c) tételeiben foglalt jogfosztások.

VI. §. A lelkész és presbiterek mulasztása esetén az E. T. V. t. c. 35 §-ában foglalt fegyelmi büntetések alkalmazandók.

Érdekes megjegyezni, hogy a szabályrendelet itt a presbitereket a tisztviselők közé sorolja (nézetem szerint, amint a törvény világosan megjelöli: egész helyesen.)

A szabályrendelet a továbbiakban az eljárás lefolytatásának mikéntjéről szól. Már most ami az egyes büntetéseket illeti: az I. §. alatti kárhoztatás helyett megfelelőbb lenne a feddés, mert a büntetés lényegét és alakját jobban fejezi ki.

Az I. §. alatti b) tétel az E. T. 108. §-ában foglalt jogoktól való megfosztás helyes, mert, aki a neki adott jogokkal visszaél, el kell azokat tőle venni.

A c) pont helyes, az urvacsorától való eltiltás, az arra méltatlannal szemben indokolt és teljesen kálvini szellemű.

A d) pont felesleges, mert kerületi határozat szerint székjog többé nincs.

Az e) pont alatti büntetés összefoglalandó a b) ponttal. (Folyt. köv.)

Az ungi lelkész-és tanítóegyesület értekezlete.

Folyó hó 17-én tartotta meg az ungi lelkész- és tanítóegyesület értekezletét Nagykaposon a ref. iskolában. Ujlaky Sándor elnök szívhezszóló imádságban kérte a Seregek Urát, hogy küldjön áldást küzdő, könyörgő egyházára és katonáira. Majd: „De az embernek, Uram meg kell halni” idézésével és énekeltetésével emlékeztetett a napokban elhunyt Nagy Géza vajkóci lelkésztestvérünkre, felidézve áldásos és alázatos életét, igaz és imádságos jellemét, Megrendülve hallgattunk és állottunk meg az Ur hazahívó parancsa előtt,

amellyel egy alázas embert, szerető szívű testvért, igaz lelkipasztort hívott magához. Emlékét jegyzőkönyvünkben és szívünkben őrizzük.

Tárgyaltuk továbbá a komáromi egyházmegye esperese és gondnoka által kibocsátott körlevelet, melyben a komáromi ref. tanítóképző és theologia új épületének a megalkotására szólít fel lelkész és tanítókként 1000—1000 Ké hozzájárulás megajánlásával és befizetésével. Több hozzájárulás után az értekezlet kimondotta, hogy elvileg kész hozzájárulni az intézet felállításához, de előbb szeretne meggyőződést szerezni arról, hogy a tanítóképző az állami elismerést megnyerte, illetőleg megnyeri-e és az ott szerzett oklevelek érvényesek lesznek-e? Csak, ha ezen bizonyosságok megvannak, látja célszerűnek az épület felépítését és az újabb tehernek, az amugy is sok és nagyrészt csakis az ungiak által fizetett terhek mellett való vállalását.

Ezzel kapcsolatban szóbakerült egyetemes egyházunk anyagi ügyeinek rendezetlen és tarthatatlan állapota, mely nemcsak meglevő intézményeink, hanem egész egyetemes egyházunk jövőjét tönkre teheti. Szép és szükséges a pünkösdű tűz fellángolása, mely új intézmények létesítésében nyilvánul meg, de előbb a meglevők jövőjét kell biztosítani és a hátrálékos járulékokat befizetni. A szlovenszkói ungi egyházmegye, mely a maga részéről — úgy a gyülekezetek, mint az egyesek — minden irányu fizetési kötelezettségének 100%-ig eleget tett és eleget is tesz, nem hajlandó továbbra is csak a teherhordó szerepét játszani és nem hajlandó egyes járulékokat kétszeresen is megfizetni. Például: a theologia fenntartására szükséges összeg az egyes gyülekezetekre lélekszám szerint kivetelt összegekben fedezve van. Ha minden gyülekezet befizetné járulékát, nem volna szükség arra, hogy az adócsökkentési segélyekből bizonyos százalékot évenként igényeljen és kapjon. Így az ungiak, mivel járulékaikat is befizették, adócsökkentési segélyt kevesebbet kapnak: tehát kétszeresen fizetnek. Ezért az értekezlet javaslattal fordul az egyházmegyéhez, hogy az mondja ki, miszerint a gyülekezetek továbbra is pontosan befizetik járulékaikat az egyházmegyei pénztárba, de az egyházmegyei pénztár semmiféle járulékot nem juttat el rendeltetési helyére és nem fizet ki mindaddig, míg: 1.) az egyetemes egyház többi gyülekezetei hátrálékaikat nem rendezik. Ezzel demonstrálni akar! 2.) Mig a befizetett járulékokról, közpénzekről: *theologia, zsoldárok jövedelme* stb. elszámolást nem lát.

Egyszer, ha radikálisan is, de rendet kell már csinálnunk, hogy tisztán lássuk, mink van és mit kezdhetünk? Jézus nem tűr sötétséget, csak világosságot! A világosság pedig az élet!

N. I.

A kegyelem bővebb a könyörgésnél, mit mindenkor többet ad az Isten, mint amennyit tőle kérünk.
Ambrosius.

H I R E K:

— **Értesítés.** A losonci ref. theol. szeminárium igazgatójától vett értesítés alapján közöljük, hogy az I és II. lelkészképesítő vizsga terminusa a korábban közölt hirdással ellentétben nem okt. 15-ike, hanem okt. 14-ének d. u. 3 órája.

Szerkesztőség.

— **Beneš Ede dr. csehszlovák köztársasági elnök** 1936 szept. 19-én Pozsonyba érkezett, ahol a hatóságok, egyházi és világi notabilitások, így az egyetemes ref. konvent egyházi elnöke *Balogh Elemér* ref. püspök is fogadta a Carlton szálló előtt. Délután *Balogh* püspök a pozsonyi ref. egyház előjáróságát és presbitériumát vezette az elnök elé, aki a városháza történelmi jelentőségű falai között fogadta. *Balogh* püspök a pozsonyi ref. egyházközség hódolatát fejezte ki magyar nyelven az államfő előtt, kérvén őt, hogy mint legfiatalabb, legkisebb és leggyengébb egyházat Benjáminként vegye az elnök pártfogásába, vezesse az isteni gondviselés által reá bízott nemzeteket egyenlő, ha kell szigorú, de mindig igazságos módon és egyuttal az Isten áldását kérte az elnök működésére. A köztársaság elnöke a küldöttséget szeretettelően fogadta *Dérer* miniszter és *Ország*h országos elnök kíséretében és kijelentette, hogy köszöni a köztársasággal szemben kinyilvánított loyaltást és biztosítja az egyenlő elbánást és igazságos kormányzást az egyházzal szemben, mert hiszen a vallásszabadság a köztársaság alkotmányának sarkalatos elve. Utalt az elnök arra, hogy a prágai várban tett látogatás alkalmával megismerte a ref. egyház kívánságait és azokat jóakarattal meg fogja vizsgálni. Mindazonáltal, ha esetleg valami különös kívánság volna, erre szóló kérvényeket szívesen átvész. Ezen csehnyelvű nyilatkozat után német nyelven kijelentette, hogy a szentírás szerint is, az utolsókból elsők is lehetnek és ezért ne érezzük, hogy kevesen és kicsinyek vagyunk, mert a republikában elsők is lehetünk. Mindenesetre jóindulatáról biztosította a küldöttséget. A püspök azután egyesek érdekében pár kérvényt nyújtott át és az elnök neje részére egy magyar népművészeti himzésű kézimunkát. Majd a püspök részt vett az azon este megtartott elnöki recepción is a Redoutban.

— **Lelkeszi továbbképző tanfolyam Komáromban.** A komáromi egyházmegye elnöksége, mint a belmissziói bizottságnak is elnöksége folyó évi október hó 5—10-ig terjedő időre a komáromi egyház kollégiumában tartandó lelkész-továbbképző tanfolyamra meghívó bocsátott ki a belmissziói bizottság határozatából kifolyólag. Erre eddig az egyházmegye területéről 21 lelkipasztor jelentkezett s még néhányan más egyházmegyékből is. A tanfolyam okt. 5-én, hétfőn d. u. 2 órakor kezdődik és 10-én, szombaton délben ér véget. Ingeny

lakást a komáromi egyház biztosít oly módon, hogy a kollégium disztermében ágyakat és szalmazsákokat helyez el (jó szállodák is vannak a városban) étkezést pedig a ref. tanítóképző menzája ad napi 10 K-ért. Még néhány jelentkezőnek tudunk ingyen szállást biztosítani.

Négy csoportra osztottuk az elvégzendő anyagot, melyeknek vezetése egy-egy lelkész kezébe tételtt le. A csoportvezető a jelentkezők közül felkért néhány lelkésztestvért, akik 5—5 perces bevezetés megtartására kérték fel az alábbi témákról. Aki esellég nem óhajtja megtartani a neki jutott bevezetést, azt majd átveszi valaki más. Ezen a kurzuson résztvevőknek alkalmuk lesz Komáromban résztvehetni mindenféle belmissziós munkában, megnézhetik a gyakorlati és alkalmazott módszereket, elbeszélgethetnek a nagyszámu gyülekezeti segéd munkásokkal, megfigyelhetik a diakónusok tevékenységét és a különböző evangélizációs munkákat. Tervbe van véve egy nagy gyülekezeti ünnepély tartása is. Az egész kurzus annak az ősi tiszta magyar kálvinizmusnak a szolgálatában áll, melynek kegyességét, tiszta élő hitét szeretnénk újból valóságnak látni a gyülekezeteinkben.

Az egyes csoportvezetők, az előadók és a témák, valamint az időbeosztás a következő:

Hétfőn d. u. és kedden egész nap: A vasárnap-i iskola. Csoportvezető *Nehézy Károly*. Előadók: *Kiss János*: A vasárnapi iskola keletkezése. *Lelkes Ferenc*: Nélkülözhetetlen-e a vasárnapi iskola? *Galambos Zoltán*: Milyen módszerek vannak a vasárnapi iskolai tanításnál? *Beke Kálmán*: Milyen viszonyoknak kell lenni a vasárnapi iskolai tanító s a tanulók között? *Sándor Benő*: A vasárnapi iskolai tanító személye. *Végh Kálmán*: A vasárnapi iskolai tanítóra milyen hatása van a vasárnapi iskolának? *Földes Lajos*: A gyermekek hitetlenségének okai. *Zsemlye Lajos*: Mi hasznát veszik a vasárnapi iskolának a gyermekek? *Nehézy Károly*: A mindennapi iskola veszi-e hasznát a vasárnapi iskolának? *Nagy Sándor (Alistál)*: A szomszéd gyülekezetek vasárnapi iskolái milyen viszonyban legyenek egymással? Vasárnapi iskolai szövetség. Utazó titkár.

Szerdán egész nap: A serdülők közötti munka. Csoportvezető *Galambos Zoltán*. Előadók: *Vágó Ede*: A serdülőkkel való foglalkozás a falusi gyülekezetben. *Nemes Kálmán*: A serdülő fiuk és leányok kísértései. *Pap Árpád*: A család hatása a serdülőkre. *Mesko Dezső*: A serdülők és a sport. *Tárnok Gyula*: A leágendázottakkal való foglalkozás. *Czibor József*: A serdülők lelki élete a külföldi hitvalló ref. egyházakban. *Kalitza László*: A serdülők imaélete. *Rácz Jenő*: A serdülők bibliaköre.

Csütörtök d. e.: Az ifjúsággal való foglalkozás. Csoportvezető *Zsemlye Lajos*. Előadók: *Zsemlye Lajos*: Az ifjúsági mozgalom multja. *Erdélyi Pál*: Hogyan gyűjtsem össze a falusi ifjúságot? *Kalitza László*: A mai falusi ifjúság lelki arca. *Kiss János*: Milyen munka nehézségei?

Vágó Ede: A vezető személyisége. *Rätz Elemér*: Az ifjúság szórakozása (a tánc és a szindarabok problémája). *Végh Kálmán*: Hogyan vezetek le egy ifjúsági órát?

Csütörtök d. u.: A leányokkal való foglalkozás. Csoportvezető *Végh Kálmán*. Előadók: *Beke Kálmán*: Milyen a mai leányok lelki élete? *Csekes Béla*: A mai leányok házasságának problémái. *Lelkes Ferenc*: A Jézussal találkozott leány. *Tóth Kálmán*: (Nagykeszi): A leányok a szegény gondozás és a szeretetmunkák szolgálatában. *Erdélyi Pál*: A leányok közötti munka nehézségei. *Nehézy Károly*: Hogy vezetek le egy leánykőri órát? *Galambos Zoltán*: A munkatárssá nevelt leányok.

Péntek egész nap. A felnőtt egyháztagok közötti munka. Csoportvezetők *Beke Kálmán* és *Nehézy Károly*. Előadók: *Nehézy Károly*: Egy bibliakör összehozása. *Lelkes Ferenc*: Hogyan vezetek le egy bibliakőri órát? *Tárnok Gyula*: A család mai szelleme. *Beke Kálmán*: A gyülekezet közvéleménye a bibliakörökről s a komoly belmissziós munkáról. *Kiss János*: A felnőttek közötti munka hajótöréseinek okai. *Fekets Sándor*: A lelkész és a tanító. *Vágó Ede*: A presbitérium evangélizálása. *Nemes Kálmán*: A belmisszió hatása az egyház anyagi életére. *Zsemlye Lajos*: Hogy viszem bele a családokba a bibliát? *Galambos László*: Az énekar és a biblia. *Végh Kálmán*: A megtért egyháztag.

Egy előadás csak 5 percig tarthat, mert csak bevezetés a célja. A lényeg az, hogy a hozzászólások alatt találkozunk a helyes uton. Jelentkezéseket elfogad és mindenféle felvilágosítást ad a komáromi lelkészi hivatal.

— **Dr. Hrejsa Ferdinándnak** a csehtetvér egyházzól írott ismertetése, mely lapunkban is közölve volt, különlenyomathban is megjelent önálló füzet alakjában a *Dr. Magda Sándor* fordításában. A lelkészi hivatalok, iskolatanítók és előfizetőink tiszteletpéldányképen megkapják a csehtetvér egyház zsinati tanácsa ajándékából. Ahová több füzet küldetett, az szétosztásra való a presbiterek és más érdeklődő egyháztagok között.

— **Halálozás.** *Nagy Géza* vajkócmátyóci lelkész, a szlovenszkői ungi egyházmegye papi tanácsbírája szeptember 16-án hosszas szenvedés után meghalt. Temetése 19-én volt. 64 évet élt, 40 évig volt lelkész, amelyből 37 évet a kis vajkócmátyóci gyülekezetben töltött el. A szerény, szelid lelkü ember, kedves jó barát koporsója mellett a két kis gyülekezet egész népe és az egyházmegye lelkészi kara és világi emberei csaknem teljes számban osztoztak a gyászbamertült kis család bánatában. Isten vigasztalja meg a bánatos szíveket és adjon csendes nyugalmat a megfáradt szolgájának!

— **Helyreigazítás.** A hivatalos lap 38. számában leközölt „Szavazatbontás” c. hír közlése téves, amennyiben a tiszánineni egyházkerületből zsinati világi pótképviselővé *Dr. Dapsy Béla* gömőri vil. tanácsbíró választatott meg 79 szavazattal.

— **Értesítés.** Tudatom az U. S. E. tagjaival, hogy a járulék XIX. részletének befizetése esedékesé vált. Kérem a befizetést haladéktalanul teljesíteni. A hátrálékosokat megsűrgetem. A befizetések seklappal, vagy 101 kor. összegben történjenek.

Kész szolgájuk:

Körmives Sándor
az U. S. E. vezetője.

— **Dr. Barth Károly** bázeli egyetemi tanár, akit a református hittudomány köreiből a század egyik legnagyobb élő theológusának neveznek, Magyarországra érkezik és előbb Debrecenben, Sárospatakon, Budapesten és Pápán, majd Erdélyben előadó körutat tart. A hírneves tudós most töltötte be 50. életévét, mindenik református theológiai főiskolára ellátogat és utjának jelentőségét mutatja, hogy mindenütt külön fogadóbizottság dolgozott ki programot. Szeptember 28—30-án Debrecenben a Tisza István Tudományegyetem református theológiai karának vendége lesz és „Az eleveelrendelés”-ről beszél. Október 1-én Sárospatakra megy, átveszi az ottani theológiai akadémia tb. tanári oklevelét, október 9-én Budapesten egésznapos lelkesítő továbbképzőtanfolyamon tart két előadást és másnap, október 10-én érkezik Páparra. Így szinte az egész magyar református lelkesítő kar tanítójaként járja be az egész magyar nyelvterületet és utja az év egyik legtermékenyebb egyházi eseményének ígérkezik.

— **Az ungi Segély Egylet által eddig kijeztetett segély összege 132-800-korona. A segély összegének átlaga 7377 korona. Ezért a segélyezett tagok 100-1800 koronát, vagyis átlagban 950 koronát fizettek be. Nem volna ezt érdemes mindennél megcsinálni?**

HIVATALOS RÉSZ.

A gömőri ref. egyházmegye esperesi hivatalától.

976/1936. sz. Hanva, 1936 szept. 22.

Esperesi körlevél.

Felhívom a gömőri ref. egyházmegye összes lelkesítő hivatalait, hogy e körlevél megjelenése

utáni vasárnap az egyházmegye valamennyi szószékéből és pedig úgy az anya, mint a leányegyházakban hirdessék ki a következő jogerős határozatot:

„A rimaszombati ref. egyház presbitériuma 1936. augusztus hó 20-án tartott ülésében *Farkas Vilmosné* szül. *Dudás Ilona* szelespusztai lakost azon cselekedetéről, hogy a vegyesházasságból született leánygyermekét a másik házsfél egyháza javára engedte át, miáltal megsértette a ref. anyaszentegyházunk erkölcsi tekintélyét és méltóságát, megcsufolta az egyházi tagoktól várt hithűséget és egyházas érzületet, az idevágó egyházkerületi szabályrendelet értelmében az E. T. 108. §-ában felsorolt összes jogaitól, továbbá az urvacsorával való élési jogától is megfosztotta.

E határozat értelmében tehát fentnevezett részére kárhozottatott cselekedetének jóvátételéig az urvacSORA kiszolgáltatása, valamint bárminemű lelkesítő, vagy énekvezérei szolgálat teljesítése szigorúan tilos.”

E kihirdetés megtörténtét a legközelebbi egyházlátogatóság veszi számba.

Atyafiúi szeretettel:

Ablonczy Pál
esperes.

PÁLYÁZATOK.

A *mihyskai—méhési* ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet katonai szolgálatot teljesítő előkönyörgő-kántortanítójának szolgálati ideje, legfeljebb egy évi helyettesítésére. Kötelessége I-VIII. osztály tanítása, díjvel szerinti templomi szolgálat s gyülekezeti munka. Javadamom: az egyháztól évi 100 Kč, lakás, kert, államsegély. Pályázati határidő okt. 11. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok ref. lelkesítő hivatal *Hrhov*, pp. *Turna n/Bodvou* címre küldendők.

Az *uzapanyiti* ref. egyház presbitériuma a „Vestnik” folyó évi aug. havi számában megjelent, ideiglenes református kántortanítói állásra szóló pályázathirdetését meghosszabbítja *október 4-ig*.

Ref. presbitérium.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világíró gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výtlačné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg-s reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Nyugdíjintézetünk pusztulása.

Az országos ref. lelkészi nyugdíjintézeti bizottság szives figyelmébe.

A nyugdíjintézeti hátralékok összege az év végén a 400.000 koronát meghaladja. Ez a tény mindennél világosabban mutatja, hogy a nyugdíjintézet körül súlyos bajok vannak. Több alkalommal tettem már szóvá a nyugdíjintézetnek azt a lehetetlen gyakorlatát, amely szerint az 1926. után nyugdíjba ment lelkészeknek és özvegyeknek nyugdíjat, illetve segélyt nem ad, ellenben követeli azt, hogy a jelenleg szolgálatban lévő lelkészek épen úgy fizessék járulékaikat, mint fizették akkor, amikor a járulék fizetése a nyugdíjra való igénylés jogosultságát jelentette. Ez a gyakorlat azt a szomorú feltevést igazolja, hogy egyházunk legfőbb vezetősége végeredményében a nyugdíjintézet megszüntetésére törekszik, mert hiszen, ha meghalnak az 1926. előtt nyugdíjba ment lelkészek, illetve özvegyek, akkor már felesleges lesz az intézet fenntartása. Ezt a gyakorlatot és gondolatot tehát ki kell küszöbölni az egyház kormányzásából, mert a nyugdíjintézet elsorvasztása a ref. lelkészkar, özvegyeink és árváink sorsának sokszoros megnövekedését jelenti.

A nyugdíjintézeti bizottságnak súlyos felelősségének tudatában olyan tervet kell tehát az egyetemes konvent elé terjeszteni, amely ezt a haldokló intézetet virágzóvá, sőt növekedővé teszi s meg kell keresni a módját annak is, hogy a nyugdíjintézet áldásaiban ne csak az 1926. előtti nyugdíjasok, hanem az azutániak is részesüljenek s meg kell szüntetni azt a lehetetlen állapotot, hogy a jelenleg szolgáló lelkészek csak a fizetésre legyenek kötelezve anélkül, hogy a segélyezésre a legcsekélyebb jogigényt is megszereznék.

Az egész kérdés világos megértésénél figyelembe kell vennünk, hogy az 1928. évi

pozsonyi zsinat az 1904-ben megalkotott E. T. VII. t. c.-t, mely a lelkészi nyugdíjintézetéről szól, teljesen kihagyta, mivel az 1926. évi 122. sz. törvény 2. §-a rendelkezése szerint az állam az 1926. évi jan. 1-én szolgálatban álló lelkészeknek nyugdíjat, hátramaradottaiknak is ellátást biztosít. A korábbi nyugdíjasokkal és özvegyekkel szembeni kötelezettségét az egyetemes egyház úgy kívánja teljesíteni, hogy a nyugdíjintézet meglévő vagyonából országos gyámintézetet létesít, amelynek a lelkészek és énekvezérek kötelezett tagjai. Az erre vonatkozó szabályrendelet megalkotásával a zsinat az egyetemes konventet bizta meg. A konvent azonban — nyilvánvalóan abból a tényből indulva ki, hogy törvényeink nincsenek jóváhagyva — a szabályrendeletet nem alkotta meg, illetve a nyugdíjintézeti segélyezési gyakorlatot csak annyiban módosította, hogy az 1926. utáni nyugdíjasokat nem segélyezi, ellenben a járulékot minden lelkészen és egyházon követeli.

Ez a mai gyakorlat azonban sem jogi, sem pedig erkölcsi szempontból nem állhat meg. Erkölcsi szempontból kifogásolnunk kell, hogy a nyugdíjintézet az 1926. utáni években szolgáló lelkészeketől követeli a járulékokat akkor, amikor ezzel szemben az 1926. utáni nyugdíjasoknak semmit sem ad. De jogilag is teljesen lehetetlen a nyugdíjintézet mai helyzete, amit világosan bizonyít, hogy amikor 1934-ben a konvent utasította ügyészét a hátralékok peresítésére, a peresítés elmaradt, amint hogy nem merte azt foganatosíttatni b. e. Idrányi Barna sem. Így ma már csak az fizet nyugdíjintézeti járulékot, aki akar s ha az ungi egyházmegye lelkészértekezletének azon fenyegető határozatát, hogy járulékait addig nem továbbítja, míg a többi egyházmegyék nem

teljesítik kötelezettségeiket s míg közpénztáraink és közpénzeink körül rend nem lesz — betartja, akkor hamarosan elkövetkezik az az idő, amikor a nyugdíjintézetnek a járulékokból bevétele egyáltalában nem lesz.

Ebben a lehetetlen és szomorú helyzetben a nyugdíjintézeti bizottságnak komolyan kellene mérlegelnie a következőket:

1. Az 1926. évi 122. sz. úgynevezett kongruatörvény a lelkészeknek s özvegyeiknek olyan csekély nyugdíjat biztosít, hogy az sokszor a létminimumot sem biztosítja. Ha nyugdíjintézetünk megszűnik, akkor a református egyház azonosította magát az állami kongruatörvényt megalkotó parlament felfogásával, amely a lelkészeknek s özvegyeiknek kevesebb nyugdíjat biztosít, mint a vasuti pályőröknek, vagy a hivataloszoláknak. Ha az egyetemes egyház legfőbb kormányzati szerve, a konvent teljesen elegendőnek és biztosítottak látja özvegyeink és megfáradt nyugdíjas lelkészeink sorsát az állami hatalom által nyújtandó ingyességélynek nevezhető nyugdíjban, akkor ez a reformátusság életöszönének és életrevalóságának aggasztó sorvadását jelenti.

2. Teljes erővel tiltakoznunk kell az ellen a felfogás ellen, mely az egyházi szolgálatban megfáradottaknak, vagy azok hátramaradottainak segélyezését biztonságban látja az állami nyugdíjban.

3. A nyugdíjintézet szerveztessék át országos ref. lelkészi segélyegyletté s mint ilyen dokumentálja, hogy a református egyház a lelkészi szolgálathoz és a lelkész hátramaradottainak társadalmi helyzetéhez méltatlannak tartja a jelenlegi csekély lelkészi, vagy özvegyi állami nyugdíjat s hogy épen ezért refor-

mátus anyaszentegyházunk nagy szegénysége dacára ön maga is igyekszik a szolgálatban megfáradottakon segíteni.

4. A nyugdíjintézetből átszervezett országos ref. lelkészi segélyegylet tűzze ki maga elé azt a célt, hogy minden nyugdíjas lelkésznek lakbérsegély címén évi 4.000 s minden lelkész-özvegynek ugyanezen címen évi 2.000 koronát ad. Ezen nemes cél elérése céljából úgy az egyházakon, valamint a lelkészeken behajtja kamatmentesen az összes hátralékokat 1936. december végéig. 1937-től kezdve az egyházak és lelkészek járuléka olyan összegben legyen megállapítva, hogy a mindenkor nyugdíjasoknak az évi 4.000, illetve 2.000 koronás lakbérsegély biztosítsák. A segélyegyletnek kötelezett tagjai már a rendszeresített kápláni állásban működő segédlelkészek is s ezzel szemben a részletesen kidolgozandó szabályrendelet pontosan állapítsa meg a lelkészekre nézve, hogy maximálisan hány évi részletet kötelesek befizetni.

5. Kövessen el az átszervezett nyugdíjintézet mindent arra vonatkozólag, hogy a magyarországi országos ref. lelkészi nyugdíjintézetnél lévő követelését kliring útján a magyarországi ref. egyház itteni tőkesegély követeléséből elégítse ki. E kérdés megoldását kísérelje meg nyugdíjintézetünk vezetősége a magyarországi ref. konventtel közvetlenül felveendő tárgyalás útján megoldani.

Azt hiszem, hogy e vázlatosan ismertett tervezet megvalósulása esetén igen sok könnyet törölnénk le s hátramaradt özvegyeinknek és árváinknak az élet amúgy is keserves terhét valamivel elviselhetőbbé tennénk.

Varga Imre

Az egyházfegyelmi szabályrendeletek.

Varga Lajos zsipl lelkész előadása a gömöri lelkésztestület szept. 10-iki értekezletén.

(Folytatás.)

A II. és III. §. büntető rendelkezései megegyeznek az első §-ban foglaltakkal. Ezekben tehát új nincs. Csak a VI. §-ban van a lelkészekre és presbiterekre nézve megállapítva a büntetés, mely szerint velük szemben az E. T. V. t. c. 35. §-ában foglalt fegyelmi büntetések alkalmazandók. Vagyis itt, amint már említettem a presbiter egyházi tisztviselők közé van számítva, ami helyes is, hiszen valóban tisztséget visel, esküt tesz és az E. T. V. t. c. 7. §-ának rendelkezései értelmében, mint ilyenek, ki vannak véve az egyházközségi bíróság illetékessége alól. Ez esetben pedig a törvénykönyvünknek vannak megfelelő intézkedései úgy, hogy ez az eset itt teljesen feleslegesen van felvéve.

A továbbiakban, mint említettem, az eljárás lefolytatásának mikéntjéről van szó, ezzel

foglalkozni felesleges, mert törvénykönyvünk minden bíróságnak, így az egyházközségi bíróságnak fegyelmi eljárási módját is előírja. Törvénnyel ellenkező eljárási módot a szabályrendelet nem állapíthat meg.

Summázva: A kerületi szabályrendeletből a reverzális adás fegyelmi esete meghagyandó, de nem ily bő alakban, hanem, mint egy általánosabb szabályrendelet egyik pontja.

Fegyelmi büntetések közül meghagyandók: az I. §. b) pontja, vagyis az E. T. 108. és 109. §-ában foglalt egyháztagokat illető jogoktól való megfosztás és kötelességek alól való felmentés és a c) pont, vagyis az urvacsorától való eltiltás.

Térjünk át most már a konventi szabályrendeletre.

Címe: „Szabályrendelet a gyülekezeti

egyházfegyelemről".

Nem tudom róla megállapítani, hogy valóban hivatalos közlemény-e, mert sem a határozatra való emelés jegyzőkönyvi száma, sem az illető felelős (már a közleményért felelős) egyén neve nincs aláírva. De van, hát hozzá kell szólnunk. Vegyük szemügyre sorjában a közleményt.

Annak a cikknek a címe, melynek keretében (elégg helytelenül) a konventi szabályrendelet közölve van ez: „A reverzális ügy”. Amint ez a cím mutatja, a konventi szabályrendelet megcsinálásánál is főként a reverzális nehéz köve feküdt az alkotók szívében. Ezt igazolja a szabályrendelet I. rész 1. §-ában történt összefoglalása a fegyelmi eseteknek, melyek közül nevében nevezve csak ez az egy eset van; ezenkívül a többi, a bármi módon való sértés és az E. T. 109. §-ban felsorolt kötelességek elhanyagolásával megjelölt nagy keretben vannak összefoglalva. A fegyelmi büntetések két részre vannak tagolva. Az egyik a lelkész részéről, a másik a presbitérium részéről gyakorlandó.

A lelkész által gyakorlandók: 2. §. 1.).

a) A négy szemközti megintés.

b) Két presbiter jelenlétében való megintés.

Presbitérium által gyakorlandók:

a) Dorgálás.

b) Gyülekezet megkövetése.

c) Urvacsorától való eltiltás.

d) Gyülekezeti közösségből bizonyos időre való kirekesztés, mely azonban nem érinti az egyházközséghez való tartozást. Vegyük már most bírálattal alá a szabályrendeletet.

A fegyelmi esetek megállapításánál az I. rész 1. §-ban, eltekintve attól, hogy csak a reverzalist nevezzi meg (minden bizonnyal a kerületi szabályrendeletnek jóváhagyás végett való felterjesztése kapcsán), egy nagy, szétfolyó keretet ad, mely épen határozatlansága miatt, épen a fegyelmi esetek megállapításánál rengeteg vitára adhat alkalmat. Bár bizonyos az, hogy minden büntetendő esetet felsorolni lehetetlen: mégis általános gyakorlat az a polgári törvényhozásnál, rendeletek kiadásánál, hogy a büntetendő eseteket lehetőleg részletesen sorolja fel, állapítja meg. Ezekhez a megnevezett esetekhez aztán a hasonló esetek egészen könnyen hozzávehetők és így a büntetés is könnyebben megállapítható. Ez annyira általános és megszokott dolog, hogy épen ennek a megszokott és helyes részletezésnek hiánya arra indít némelyeket, hogy kifejezést adjanak egy szabatosabb, határozottabb körvonalozású, a fegyelmi eseteket és büntetéseket precízebben megjelölő, mégis általános, egyházi életünkben előfordulható minden beteges tünet gyógyítására alkalmas, egyházfegyelmi szabályrendelet kiadása iránti óhajuknak.

Ami pedig a fegyelmezési esetekben való

eljárást, a fegyelmi büntetést, annak fokozatai szerint való gyakorlását, lelkész és presbitérium részére való tagolását illeti: ez helytelen.

E. T. V. t. c. 7. §-a minden fegyelmi esetet a presbitérium, illetve az egyházközségi bíróság jogkörébe utal. Természetes dolog, hogy a lelkésznek ki kell venni a maga részét a fegyelmezés munkájából. De nem így, ahogy a konventi szabályrendelet előírja. Mikor a konventi szabályrendelet a fegyelmi eljárást kétfelé osztja, lelkész és presbitérium részére: nem veszi figyelembe a törvény rendelkezéseit, mely minden fegyelmi esetet az egyházközségi bíróság elé utal.

Elsőrangú követelmény az, hogy a fegyelmezés munkájából elsősorban is a lelkész vegye ki a maga részét, de nem a fegyelmi eljárás lefolytatásaképpen, hanem a fegyelmi eljárást megelőzően, az intés, figyelmeztetés formájában, minek a célja épen az, hogy a rövidebb utról térjünk meg, előzzük meg a bíráskodást, ha ez az eljárás kielégítő eredményt tud biztosítani.

Ami a fegyelmi büntetések gyakorlását illeti: helyes a 2. §. 1. a) és b) alatti pont, mely a lelkész tevékenységét előírja, de ez csak, mint a fegyelmi eljárást megelőző eljárás jöhet szóba.

A 2. a) alatti dorgálás helyes. A b) alatti gyülekezeti megkövetést nem helyeselem. Nem tartom helyesnek a megkövetést, vagy bocsánatkérést büntetés gyanánt kiszabni. A megkövetés, bocsánatkérés egy erkölcsi kötelesség, már pedig egy erkölcsi kötelesség teljesítését nem szabad olybá feltüntetnünk, hogy azt büntetésből kell megtennünk. Helyesebb a megkövetést olyan eszközül használni, melynek megtétele által a vétkes büntetésének hatálya alól feloldást nyer. Pld. eltiltok valakit az urvacsorától, mely büntetés alól azonban az illető felszabadul, ha a gyülekezetet megköveti.

A 2. c) alatti urvacsorától való eltiltás helyes, mint előzően kifejtettem.

A 2. d) alatti gyülekezeti közösségből való kirekesztés helyett azonban az egyházból való kizárást kellett volna büntetésül megjelölni.

Hogy ez a pont csakugyan így helyes, annak megállapításához distingválunk kell.

A gyülekezeti közösség jelenti az egy hitet vallók lelki közösségét. Az egyház ezzel szemben a lelki közösségen felül az egy hitet vallók jogi közösségét is jelenti.

Már most a gyülekezeti közösségből valakit kizárni szinte lehetetlen, mert hiszen az ezzel sújtott egyén minden ilyen büntetés dacára is érezhet lelki közösséget a gyülekezettel, sőt ezt titkon táplálhatja is, a gyülekezet tagjaival a lelki-érzelmi közösséget bírhatja. A gyülekezeti közösségben valaki, csak mint hívő egyén szerepel. Ez a kapocs, mely őt a többi hi-

vökkel összetartja. Ez a kapocs széttörhetetlen.

Az egyház a lelki közösségen felül: jogi közösség is. Az egyházhoz való tartozást a közösséggel szemben fennálló jogok és köteleességek bírása determinálja. Ha ezek a jogok megszűnnek, akár azért, hogy aki azokat bírja, önként lemond azokról, akár azért, hogy aki azokat a jogokat adta, (mert annak birtokosa azokra érdemtelenné tette magát) visszavonja azokat: megszűnik az egyházhoz való tartozás, elvész az egyháztagság. Ugyiszintén, ha valaki nem teljesíti az egyháztagsággal együttjáró és azzal magáravállalt köteleességeket, akár azért, mert nem akarja, akár azért, mert az annak élvezésére jogosított egyház azt nem fogadja el: hasonlóképen megszűnik az egyháztagság. Mert a jogok és köteleességek elvesztése: az egyházhoz való tartozás substantiájának megszűnését jelenti.

Ezek szerint teljesen igaza van Szabó Bélának, mikor a hiv. lapunk 1935. évi 51—52. számában azt mondja, hogy a máramaros-ugocsbai egyházmegye a reverzalist adókkal szemben elment az egyházból való kizárást, megtette ezt akkor, mikor szabályrendeletének 1. §. b) alatti pontjában az E. T. 108. §-ában foglalt, egyháztagokat megillető jogoktól való megfosztást kimondotta. Viszont a konventi szabályrendelet ezt egyetlen pontjában sem tette meg. Ha megtette volna: az egyházból való kizárást mondta volna ki még akkor is, ha ezt így külön pontba nem foglalta volna bele. Ehelyett azonban a gyülekezeti közösségből való kirekesztést foglalta büntető pontba. Itt került végzetes ellentétbe a kerületi szabályrendelettel, annak üdvös rendelkezéseit keresztezve, de ellentétbe került magával a törvénykönyvvel is, amely csak — egyháztagokról beszél, így a szabályrendelet is csak ezekre nézve hozhat intézkedéseket, csak az egyháztagokat zárhatja ki az egyházból, nem pedig a gyülekezeti tagokat — a gyülekezeti közösségből. Ezzel azonban, mint fentebb kifejtettem olyan fából csinált vaskarikát, vagy „nesze semmi fogd meg jól“-félét adott a fegyelmezők kezébe, olyan valamit, ami vajmi keveset, vagy épen semmit sem ér.

Pedig az egyházból való kizárást az egyházfegyelemnek logikai konzekvenciája, erkölcsi posztulátuma. Nélküle olyan az egyházfegyelmezés, mint a félben maradt épülő ház, tető nélküli torony, mint az életlen kéz, amely hiábavaló eszköz az operáló orvos kezében épp a legnagyobb veszedelem, a legnagyobb baj esetén. Amely nélkül a Kálvin szerinti — „rothadt tagokat“ eltávolítani és Miskolczi E. szerint azt az üdvös operációt, mely után a szervezet megújodva él — végrehajtani nem lehet.

És az egyházból való kizárást kimondásához elvitathatatlan joga van egyházunknak, egyetemében éppúgy, mint egyes szerveiben, mint

azt a kerületi szabályrendelet indokolása gyönyörűen kifejti és amint azt Dr. Kiss Bálint egyik egyházfegyelemről írt cikkében jogi analízise után leszögezi.

Ezek szerint alaptalan a konventi szabályrendeletet bevezető cikk előrebocsátásában az a félelem, hogy az egyházból való kirekesztést az állam nem hagyná jóvá. Nekünk ehhez megdönthetetlen jogunk van az 1925. évi 96. sz. törvény alapján. Egyébként is szabályrendeletéről lévén szó: állami jóváhagyást nem igényel. Állami jóváhagyásról csak akkor beszélünk, ha törvényalkotásról lenne szó. Új kánonainkban nincs szó a fegyelmi részben az egyházból való kirekesztésről: még sincsenek mai napig sem jóváhagyva.

Ami a konventi szabályrendelet szerint a fegyelmezési esetekben való eljárást illeti, a szabályrendelet 4. §-a úgy intézkedik, hogy a fegyelmezést a presbitérium gyakorolja. Csak sikertelenség esetén terjeszti fel az ügyet a presbitérium az egyházközségi bírósághoz. Az egyházi törvény szerint, mint már mondtam, minden fegyelmi eset az egyházközségi bíróság elé tartozik. Igaz, hogy az V. t. c. 4. §-a szerint a 2000 lelken aluli gyülekezetben maga a presbitérium, 2000 lelken felülben a presbitérium kebeléből választott egyházközségi bíróság, de az eljárás minden esetben az egyházközségi bíróság elé tartozik, tehát a törvénnyel való megegyezés szempontjából ez a kifejezés használandó!

Az eljárásra vonatkozóan a törvénykönyv intézkedik minden bíróságra egyformán érvényesen. Ezek szerint kell a feleket megidézni, a tárgyalást lefolytatni, végzéseket kézbesíteni, ez nyújt rendelkezést a fellebbezésre stb. Így e tekintetben külön előírásokra a szabályrendeletekben nincs szükség.

Ezek figyelembevételével jött létre a balogvölgyi szakaszértekezlet által elfogadott és felterjesztett egyházfegyelmi szabályrendelet tervezet, mely az egyes szakaszok által már letergályaltatott.

A tervezethez csak még annyi fűzendő hozzá, hogy az új szabályrendeletnek visszamenő hatálya nem lehet, miután senkit sem lehet olyan cselekmény elkövetéseért büntetni, ami a cselekmény elkövetése idején bűncselekménynek nem minősült s megtorlására büntető rendelkezések nem állottak fel.

Azokkal szemben, akik régebben követtek el, a majd életbeléptetendő szabályrendelet szerint fegyelemsértést: hibáiknak elítélésére más eszközök állanak rendelkezésre, mint például a mellőzés stb. Ezekkel szemben egyebet jogosan és méltányosan alig tehetünk.

Végül a jogerőssé vált fegyelmi büntetések az illető egyházmegyéek területén kihirdetendők minden szószéken, urvacsoraosztás előtt. Az urvacsorától való eltiltás büntető ha-

tálya alatt levő idegenek (hogy azok a más gyülekezetben való urvacsoravétel által büntetésüket ki ne játsszák) a presbiterek által ellenőrzendők, akik a szükséges esetekben a lelkészek jelentést és megfelelő intézkedést tenni kötelesek.

(Folyt. köv.)

A gömöri egyházmegye őszi közgyűlése.

Szeptember 17-én tartatott meg Gömörben a szokott őszi közgyűlés Tornalján *Ablonczy Pál* esperes és *Dr. Zehery István* egyházmegyei gondnok elnöklése alatt.

A gyűlést *Ablonczy Pál* esperes áhitatos imádsága nyitotta meg, melyben a lelkeket jelen életünk sivár jelei közül a magasabb világ tájékaira emelte, hogy ott erővel, reménységgel megteljesedve, bírjuk elhordozni ennek a földi világnak próbáit is és megoldani ennek a nehéz, sokszor erőnket túlhaladni látszó feladatait is.

Dr. Zehery István gondnoki megnyitójában a jelenlevők szíves köszöntése mellett kegyeletes szavakkal emlékezett meg a magyar reformátusság nagy halottjáról, *Baltazár Dezső* debreceni püspökről, majd a gömöri lelkészi karból időközben kidőlt *Molnár Sámuel* szalóci lelkészről. Előbbi az egész reformátusság kimagasló oszlopembere volt s mint ilyen, nagy veszteséget jelent az egyetemes reformátusság szempontjából, utóbbi egy szerény, csendes mukása volt az Ur szőlőjének, akit a gömöri egyházmegye számolhat veszteségei közé.

Majd tájékoztatja a közgyűlést az egyházmegye mai történetében megeseit, eddig példátlan, szomorú eseményről, mely szerint az egyházmegye volt pénztárnokának hűtelen kezelése folytán több, mint 44 ezer korona kár érte egyházmegyénket. A szomorú ügy a bíróság előtt van s a közgyűlés az elnökség ez ügyben tett eddigi intézkedéseit jóváhagyólag vette tudomásul.

Az esperesi jelentés kapcsán tájékozódott a közgyűlés az egyházmegye jelenlegi viszonyairól. Itt jelentetett be, hogy *Nagy János* szilicei lelkész nyugdíjaztatása ügyében az egyházmegye megteszi a lépéseket, aki 85 év terhével a vállán maga is óhajtja a nyugalmat 59 évi lelkészi szolgálata után s gyülekezetei érdekében is szükséges volna, hogy friss erővel rendelkező, új őrálló kerüljön arra az exponált helyre, mert a fáradt pásztor a különböző, egyházi és iskolai érdekeket vesztélyezettlő áramlatok ellen sikerrel küzdeni már képtelen. Jellemző azonban viszonyainkra, hogy a nyugdíjaztatásnak utjában áll az a körülmény, hogy az 59 szolgálati évből csak 6 év van beszámítva az állampolgársági mizériák miatt. A mielőbbi nyugdíjaztatás lehetővé tételére a mi országos nyugdíjintézetünk segélye vétetett kombinációba.

Nagy figyelemmel hallgatta meg a közgyűlés a belmissziói előadó jelentését az egyházmegye

gye egyes gyülekezeteinek múlt évi életéről, továbbá a tanügyi előadó jelentését az iskolaügyről. Ez utóbbi jelentésből felemelő példák ragyognak elő, amikor egyes lelkes, világosan látó gyülekezetek hatalmas erőfeszítéseket tesznek lelkes vezetőikkel az élén, sok-sok ezer korona áldozattal, hogy iskoláikat, az őstől örökölt szent birtokállományukat megtarthassák. Ezek a fénylő pontok enyhítik a szomorú pontok sötétségét, amelyek viszont aluszékony pásztorokról, érzéketlen, vak gyülekezetekről beszélnek, amelyek minden nagyobb lelkiismeretfurdalás nélkül dobják el maguktól iskoláikat, sőt néhol tudatosan munkálnak annak az elpusztításán saját maguk, mint Felsővály példája mutatja, ahol — reméljük — a vétkei egyházi előjárók elveszik méltó büntetésüket, amiért két tanerős iskolájuk sirját ásták meg.

Szóbakerült ismét a tanítói igazgatói pótlék kérdése. A közgyűlés itt a vonatkozó egyházkerületi határozatokra utalt, amelyeknek végrehajtása elveszi ennek a kérdésnek a bántó élet, amíg a végleges intézkedés egyetemlegesen megtörténik.

Határozatot hozott az egyházmegye az énekes könyvek ügyében is és pedig a tavaszi közgyűlési határozatának megfelelően s kéri az énekes könyv újra való kiadását a legsürgősebben, mert ha a legközelebbi konvent e tekintetben nem intézkedik, kénytelenek lesznek kinyomtatni a kerületek, vagy maga az egyházmegye. Azonban a magyarországi énekes könyv itteni kiadását semmiképpen nem tartja megengedhetőnek az egyházmegye, mert ismét új énekes könyvet behozni és ezzel a már egységessé vált énekkönyvünket összevarni nemcsak célszerűtlen és lehetetlen, de egyenesen lelkiismeretlenség is, merénylet a gyülekezeti tagok anyagi teljesítőképessége ellen és az oly szükségesnek mondott egyöntetűség ellen. A rend és fegyelem hiánya itt is keservesen megbosszulná magát.

K. T. I.

A szlovenszkói ungi egyházmegye közgyűlése.

1936. szeptember hó 24 én Nagykaposon zajlott le. A közgyűlés alkotó tagjai csaknem teljes számmal jelen voltak. A gyűléstünket végig hallgatta *Dr. Magda Sándor* püspök is meleg érdeklődést tanusítva egyházmegyénk gyülekezeteinek bel- és küléletét tartalmazó egyes jelentései iránt.

A közgyűlés a 54. dics. 1. v. elénekülésével kezdődött, miután *Szücs István* esperes imádkozott, kérve a jóságos Istent, hogy áldja meg nagy kegyelmével és szeretetével ezen mostani összejövetelünket is. Az imádság szavainak elhangzása után *Nyomárkay Sándor* egyházmegyei gondnok emelkedett szólásra, szívbbe markoló szavakkal mondotta el elnöki megnyitó beszédét. A megnyitó beszéd minden egyes szava arról a féltő gondról és örökös szeretetről tett tanubizonyosságot,

amellyel a gondnok ugyyszólván lépésről-lépésre figyelemmel kíséri nemcsak egyházmegyénk gyülekezeteinek életét, hanem az egész egyetemes reformátusságnak az ügyét is. A mi anyaszentegyházunknak, amint a gondnok megállapítja, erős kezű, messzire előre látó, diplomata vezetőségre van szüksége. Sőtét és aggasztó fellegek tornyosulnak egyházi életünk egén, mintha a bomlásnak, némi nemtörődésnek a szelei fujdogálnának, mintha bizonytalan lenne a trombita zengése és akkor hogyan induljon a sereg harcba! ? A trombita hangját meg kell erősíteni s ne személyes érdekek, hanem az anyaszentegyházunk szent ügye és jövője lebegjen előtünk szüntelen. Mindnyájunkat töltsön be az a tudat, úgy a vezetőket, mint anyaszentegyházunk összes alkotó tagjait, hogy annak ügyéért mindnyájan felelősek vagyunk és a mulasztásokért számadással tartozunk. Mint örvendetes tényt állapítja meg a gondnok az ez évben megnyitott komáromi ref. képző felállítását. Nagyon fontos lenne a ref. öntudat kimélyítése minden gyülekezetben, miért is nagyon üdvösnek tartaná a diakónusi és diakonissza intézmények megvalósítását, esetleg a teológiával kapcsolatban létesülne ilyen intézmény, ahol kiképzést nyernének azok a ref. férfiak és nők, akik a maguk szolgálatát oda állítanák az egyes gyülekezetek beléltetésébe. Nagyon fontosnak tartja az egyetemes ref. egyház érdekében a konvienti előadói állás megszervezését és betöltését és akkor sok-sok egyetemes érdek oldódna meg a ref. érdekek ügyének előbb vitelében. Mind-mind olyan közérdekű ügyek ezek, melyek mellett tovább már nem járhatunk behunyt szemekkel, itt van a 24. óra, amikor a szavak és tervezetések helyett a tettek mezejére kell lépünk. Megemlékezett a megnyitót arról a nagy veszteségről is, amely egyházmegyénket a közel napokban elhunyt Nagy Géza vajkócz-mátyóci lelkész halálával érte. Benne egy hű munkást veszítettünk és egy igazi barátot. Nagy csapás érte a ref. egyetemes egyházat Dr. Baltazár Dezső halálával is, akiben egy erős kezű, aktivista vezért veszítettünk el s méltán gyászolja e nagy férfiut egyházmegyénk is. Emlékeiket jegyzőkönyvünk lapjain is megörökítjük, kérve a Gondviselő Istent rendeljen a kidőlt harcok helyére méltó utódokat. A nagyhatást kiváltott elnöki megnyitót után nagy figyelemmel és meleg érdeklődéssel hallgatta meg a közgyűlés az esperesi jelentést is. A jelentés hű képet rajzolt a közgyűlés elé egyházaink 1935. évi állapotairól. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy egyházmegyénkben fegyelem és rend van, ha ottan-ottan mutatkoznak is egyes hiányok, de olyan vezér áll egyházmegyénk élén, aki ahol kell megdicsér, de ahol szükséges, vas szigorral lesújt és nem tűri a rendetlenséget s nem ismer tunyaságot és nemtörődömséget. Fegyelemnek lennie kell, enélkül nincsen rend, nem lehet előhaladás. Hangsúlyozza az esperesi jelentés, hogy nemcsak az anyagiak kezelésében, járulékok befizetésében, hanem a lelkiekben is legyünk

olyanok, akikről elmondható legyen: egyházmegyénkben mindenek ékesen és szép renddel folynak. Kiemeli az esperesi jelentés, mint örvendetes tényt, hogy bár nehéz idők köszöntöttek reánk, gondterhes fellegek tornyosulnak felettünk, de az áldozatkészség túlhaladja a mult évit. Az Istenországának oltárára való adakozások forrásai mintha megduzzadtak volna. A hívek felbuzdulásából templomok épülnek, egyházi épületek megújulnak. Csap, Csicsér, Szürte, Tiba templomot renovált, orgonát szerzett be. Bajánháza pedig, ez az alig 120 lelket számláló gyülekezet, csaknem 120 ezer koronás költséggel új templomot épít. Mind-mind olyan örvendetes jelek, melyek azt mutatják, hogy élünk és élni is akarunk. A munkában, egyházmegyénk ügyeinek vezetésében kéri az esperes a további segítséget. A nagy lelkesedéssel fogadott és alaposan elkészített jelentésért közgyűlés köszönetét nyilvánította az esperesnek s úgy életére, mint további munkájára az Isten áldó kegyelmét kérte.

Számvevőszék, tanügyi bizottság, belmissziói előadó jelentése is tárgyát képezték jelen gyűlésünknek. Ezen jelentések is mind arról tanuskodtak, hogy nincs megállás, hanem bár ügyel-bajjal, gondokkal és nehézségekkel küzdünk, de mindamelllet igyekszünk tőlünk telhetőleg mindent elkövetni, hogy azokból, amelyek reánk bizzatok semmi el ne vesszen, hanem az Istentől kapott és nyert javakhoz valamit túllünk telhetőleg hozzá is adhassunk.

Elfogadta és határozati erőre emelte a közgyűlés a lelkész és tanítói egyesület azon javaslatait, hogy az egyházmegyei pénztár által szedett összes járulékokat rendeltetési helyére addig ki nem utalja pénztárunk, míg más egyházmegyék hátrálékai és járulécai is be nem folynak és az egyes járulékokról mint: theologia, tanítóképző, énekeskönyv, az elszámolások meg nem történnék. (Miként lehessen rendet tartani és követelni akkor, mikor ilyen közérdekű ügyek kezelésénél nem látjuk a pontosságot) Ugyancsak kimondotta közgyűlésünk, hogy az egyházlátogatóság a jövőben pénzbeszedéssel nem foglalkozik, hanem minden egyes egyház az év elején januárban megkapja a felhívást és kimutatást az egyes járulékok fizetéséről s azokat legkésőbb május 1-ig kötelesek az egyházak az egyházmegyei pénztárba beküldeni s ahol ezt megtenni elmulasztották, azokon a helyeken fogja csak a látogatóság a végrehajtást fogantatosítani, annak megállapításával, hogy a mulasztásért kit terhel a felelősség! ?

Nyarád, Kereszt és Nagyszelmencz új lelkészi díjleveleket készítettek, amelyek jóvahagyás és megerősítés végett fel lesznek terjesztve a kerületre. Foglalkozott a közgyűlés az egyházakból felterjesztett beadványok elintézésével, bérszerződések, rendkívüli adókimutatások megerősítést nyertek. Tárgyalás alatt volt több bírósági ügy is, amelyek annyi időt vettek igénybe, hogy a gyűlés csak a délutáni órákban ért véget. A munka

elvégzése után felszendült ismétellen az ének a: „Mindig velem Uram, mindig velem“, melynek szavai és dallamának hangjai kísérték mindnyájunkat otthonunkba azzal a biztatással és szent bátoritással, hogy az élet küzdelmes útjain anyaszentegyházunk ügyének továbbvitelében csak nyugodtan és bátran menjünk előre azzal a tudattal, hogy minden munkáinkban és küzdelmeinkben: „Velünk van Istenünk, mindig velünk“! G. B.

H I R E K:

— **Tájékozásul.** Beköszönt nemsokára a hosszabbodó őszi és téli esték időszaka, amely alkalmas arra, hogy gyülekezetünk legnehezebben nevelhető része, az ifjuság bevonható lesz a gyülekezeti, vagy ifjusági otthonokba a rendszeres nevelői munka folytatása céljából. Az a lelkipásztor, aki már nem elégszik meg a templomi igehirdetéssel, egy pár vallásos este tartásával, tudja csak, hogy mennyi utánjárást igényel az, hogy ezeket az ifjusági összejöveteleket, azok tárgysorozatát úgy töltsék ki s állítsa össze, hogy az ifjuságunk lelkét érdekelje, azokat meg ne unja. Sok lelkipásztor becsületet igyekezete hajótörést szenvedett itt azon, hogy ez esték legnagyobb ellenségével, az unalommal nem tudott megbirkózni.

Nagyban segítségünkre jön, a nemsokára nyomdából kikerülő belmissziói derék könyvünk III. évfolyama mellett egy most megjelent, olcsó füzet, mely a maga 50 fejezetével azt a nehéz kérdést tudja sikeresen megoldani: „Mit csináljunk az ifjusági összejöveteleken?“ A. Dannemanné című híres könyvét fordította le Lampérth Gyula s adta ki Józán László ref. lelkipásztor, akinél (Alcsut, Fehér megye) 1 Pengő 60 fillér külföldi postautalványon beküldhető csekély összegért (11—12 Ké) megszerezhető bárki által. A bibliai foglalkozáson kívül (melyre elég anyagot a belmissziói Vezérkönyv ad) minden benne van a könyvben, ami az ifjusági összejöveteleket elevenné, érdekessé és áldásossá teszi: I. Ügyesség és jártasság. II. Játékos foglalkozások. III. Harci felszerelésünk. IV. A testvéri körért főciemek alatt. A viselkedés, jó izlés, testápolás, természet csodái, nagy emberek, ügyesedés, a jó emlékező tehetség kipróbálása, önvédelem fogásai, jelszavak, emberismeret, testünkkel való harcunk, egyesületi szolgálat, pajtasság, barátság stb., alcimek alatt

mind olyan dolgok, amelyek iránt ifjuságunk állandóan érdeklődik.

Aki ezek mellé még meghozatja Romániából (Erdély) „A mi dalaink“ 120 eredeti népdalt tart. könyvet (ára 15 Lei, 3 Ké.) és „A mi játékaink“ (100 társasjáték leírását tartalmazza, ára 12 Lei) című füzeteket. (Cím: Ifju Erdély Cluj—Kolozsvár. Ref. theologia Calea M. Foch. 38.) s ezeket az ifjusági összejöveteleken felhasználja: biztosítva van munkája legnagyobb ellensége: az unalom és részvétlen közönyösség ellen!

Abaujszina.

Lengyel József

egyházkerületi belmissziói előadó.

— **Vigyázatok és imákozatok** címen Kövy Árpád losonci ref. lelkész szerkesztésében elmékedéseket és imákat tartalmazó imádságos könyv jelenik meg november folyamán. A mű tartalmát, beosztását lapunk egyik részében már ismertettük. A könyv egyik érdekessége lesz az, hogy a kálvinizmus főbb kérdéseinek, világhelyzetének, történelmi, kulturális, irodalmi, gazdasági jelentőségének népies modorban való ismertetésén kívül az imádságsorozathoz több szlovenszkói és ruszinszkói református lelkipásztor alkalmi imádságait is tartalmazni fogja. Az imádságos könyv *Salomon Károly* losonci könyvkereskedő, ref. presbiter kiadásában igen izléses, szép kiállításban fog megjelenni. A mű ismertetésére annak idején visszatérünk.

— **Az erdélyi kerületi lelkészértekezlet** f. évi szept. 10 en alakult meg a nagyenyedi Bethlen-kollégiumban tartott összejöveteleken az 1933. évben tartott zsinaton megvont törvényes keretek között. Mintegy 150 lelkész jelent meg a kerület püspökének vezetése alatt. Az értekezletet *Kiss Albert* esperes megnyitó áhitata vezette be. Máté ev. 9: 35—38. versei alapján kifejtette, hogy a lelkipásztori tömörülés alapját csupán a Krisztus ügye iránti felelősség képezheti. A lelkipásztoroknak az egyház igazi ügyéről, a Krisztus országának érdekéről független céljaik nem lehetnek, az értekezlet is csak eszköz akar lenni arra, hogy jobban felkészülve tudják az ő országát szolgálni.

Azután *Vásárhelyi János* püspök megnyitotta az értekezletet s az ügyrend ismertetése után megválasztották a vezetőséget. Elnök lett *Vásárhelyi János* püspök, alelnökök *Kádár Géza* esperes, *Dr. Imre Lajos* theol. tanár, *Kiss Albert* és *Máthé Sándor* esperesek, ügyvezető titkár: *László Dezső* vallástanár, jegyzők: *Dr. Mezey Mihály* és *Kiss János* lelkészek.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
 Egész évre . 70 korona
 Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
 szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÖMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:**
 Rožňava, ref. lelkészi hi-
 vatal. Kéziratok, előfize-
 tések, hirdetések és eset-
 leges reklamációk ide
 küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Nyugdíjintézetünk és nyugdíjügyünk.

Nyugdíjintézetünk ügye és sorsa a cimben irt összekapcsolásban is égetően aktuális, sőt így időszerű igazán.

Mert miről is van szó lényegében?...

Az ez ügygel kapcsolatban a közelmultban, vagy a régebbi multban megjelent cikkek helyesen mutattak rá, hogy olyan állapotban van az intézet, vezetőinek lanyhasága és a lelkészi kar fizetni nemakarása miatt, amely jogosan nevezhető agóniának. Így amint van, bizonyos, hogy sorsa meg van pecsételve.

Amikor egész egyházvidékek nem teljesítik az intézettel szemben fennálló fizetési kötelezettségüket sok éven át, viszont más vidéken a hatóságok rászoritják a tagokat ezen kötelesség teljesítésére évről-évre pontosan, közben szigorú határozatok hozatnak az égisz növekedett hátralékok behajtására anélkül, hogy végrehajthatnának: mi mást lehetne ezen lehetetlen állapotból következtetni, mint azt, hogy maga a határozatot meghozó felsőbb testületek sem gondolják azt komolyan teljesítendőnek s csak az fizet, aki akar, a fizetési kötelesség alól meg az általános emberi hajlam mellett jogosnak látszó kibuvót ad az a tény, hogy a fizetésre kötelezett lelkészi kar ezen kötelességének teljesítéseért ellenszolgáltatást sem most, sem a jövőben nem kaphat. S most egymás mellett állanak olyan kirívó esetek, miszerint egyik lelkész az utóbbi 10 év alatt 1800 K-át fizetett be tagdíj címén, egy másik ellenben semmit, noha a nemfizető lelkész javadalma háromszorosan is túlhaladja az előbbiét.

Mi ennek a lehetetlen helyzetnek az alapoka?...

Az a konventi intézkedés, amely a kongruatörvénnyel kapcsolatos állami nyugdíjjal nyugdíjügyünket teljesen elintéztnek és hiány

nélkül megoldottnak gondolva, feleslegesnek tartotta a mi külön nyugdíjintézetünk további fenntartását. Igaz, hogy a nyugdíjintézet gondját mégsem vethette ki a nyakából, mert nem lehetett éhenhalásra ítélni az állami nyugdíjból kizárt 1926 előtti özvegyeket, akikre az állami nyugdíj csak jóval később terjesztett ki s így jött létre az a felemás intézkedés, mely szerint fizetendők a nyugdíjárulékok addig, amíg ezek az özvegyek ki nem halnak, de azután az intézet kimulta után az a lelkész nemzedék, amely a nyugdíjintézet terhét annak megalakulása óta hordozta — bizony súlyos terheket hordozott —: csak fizet, de nem kaphat semmit, a jövő nemzedék pedig egyáltalában semmi terhet nem hordoz mindezekből. És ezt az alapjában igazságtalan intézkedést még súlyosabbá tette annak fentebb említett végre nem hajtása és lanyha kezelése s most mit lehet itt cselekedni?...

Ha tovább is elnéznek az e ponton álló örállók e dolog felett érzéketlenül, az intézet összeomlásából súlyos sérelemmel kerülnek ki a tagdíjat pontosan fizető, kötelességteljesítő lelkészek és egyházak s megjutalmazva a felsőbb hatósági intézkedést szabotáló egyének és egyházak; ha pedig hozzáfognak a toronymagasságu hátralékok behajtásához akár kamatmentesen is: bizonyos, hogy nagy és kellemetlen feladatnak néznek elébe, de el nem kerülhetik, hacsak az erkölcsi és osztó igazságnak megfelelő alapot nem akarják maguk alól elveszteni.

Ilyen súlyos dilemmák elé kerülnek a félszeg intézkedést hozó testületek és így járnak a hozott határozatok végrehajtására nem ügyelő vezetők. A bajok nem tűnnek el az agyonhallgatással, csak hatványozódhatnak.

Milyen zökkenő nélkül haladhattunk volna e tekintetben is, ha minden változtatás nélkül folytatja a nyugdíjintézet a maga életét a kongruatörvény életbeléptetése után is és teljesíti mindenképen áldásos és szükséges misszióját?!

Pedig erre a lehetőség megvolt. Mert még ha igaznak fogadjuk is el azt az előttem nagyon kétséges állítást, miszerint az állam nem tűrné el a kétféle forrásból eredő nyugdíjazást, azon esetben is könnyű lett volna megtalálni a módját a nyugdíjintézet megfelelő átszervezésével a segélyezésnek, amint megtalálta és megvalósította az ág. ev. egyház, amely az állami forrásból eredő nyugdíj mellé még tiszteséges összegű évi segélyben tudja részesíteni nyugdíjas lelkészeit és lelkészözvegyeit.

A legnagyobb tévedés, vagy valami csodálatos rövidlátás volt az, ha illetékes hatóságaink a kongruatörvénnyel elintéztnek hitték a lelkészi kar nyugdíjügyét. Hiszen a kongruatörvény szűkmarkúsága ellen, jóformán annak megszületése első percétől kezdve, állandóan hangzott az elkeseredett panaszkodás s tudnia kellett mindenkinek, hogy a mérték ugyanaz a nyugdíjösszegek megállapításánál is, tehát semmi ok nincs arra, hogy segélytadó régi kereiteinket szétrobbantsuk, ellenben minden ok megvan arra, hogy még jobban kiépítsük azokat egy bekövetkezhető még nehezebb megpróbáltatásra is. A kongruatörvény megszületését kísérő parlamenti jelenségek, amikor a szocialista-kommunista pártok törtek-zuztak a parlamentben emiatt, mindenesetre ez utóbbi eljárást ajánlották sürgősen és világosan. Nem ezt tették az illetékesek akkor sem, sőt az ellenkező irányban engedik a dolgokat haladni még ma is.

Nyugdíjügyünk megnyugtató módon elintézve ma sincs és ha nyugdíjintézetünket a szükségletnek megfelelően átszervezve életképessé nem tesszük, nagyot lépünk hátrafelé és újabb bajok számára nyitjuk meg az utat.

Mi lesz azokkal a lelkésztestvérekkel, akik valami ok miatt — pld. állampolgárság hiánya, vagy vitás volta — nem kaphatnak állami nyugdíjat? ... Vagy mi lesz az ugyanilyen özvegyekkel? ... Koldulni engedjük őket a szociális jelszavak után járó mai világ gunyakacájára? ... Pedig a saját kezünkben lévő nyugdíjintézet nélkül az ilyeneknek más sorsa nem lehet.

Mi lesz azokkal az előregedett és szolgálatra teljesen képtelen lelképásztorokkal, akiknek nyugdíjaztatása mind a sajátmaguk, mind a gyülekezet szempontjából elkerülhetetlen? ... Ha nincs szervünk, amely ezt lehetővé teszi. Lapunk megelőző száma említi azt a 85 éves gömöri lelkészt, akinek 59 évi szolgálatából csak 6 év számíttatván be, kénytelen tovább szolgálni két feldult viszonyok között élő gyülekezetben. Mi segíthet egy ilyen lelkész és

gyülekezet közös baján más, ha nem egy nyugdíjintézet, amelyen át az egyetemes egyház jön segélyére a kinlódó lelkésznek és egyháznak.

Erőteljesen intő példák lehetnek előttünk a magyarországi ref. egyház viszonyai is, ahol az ifjuságnak a lelkészi pályára való tódulása olyan tulprodukciónhoz vezetett, hogy a felsőbb egyházi testületeknek mélyreható intézkedéseket kellett foganatosítani a súlyos baj orvoslására. Káplánok kirendelése parancsszóval, olyan lelkészek mellé, akik a káplántartástól vonakodtak. A theológiák hallgatói létszámának nagymérvű csökkentése stb. Ez év elején pedig megjelent a rendelet, mely minden 70 évet betöltött lelkészt nyugalomba küldött.

Igaz, hogy ma még ebben a pillanatban bennünket ez a baj nem nyom, de holnap és holnapután már egész biztosan, hiszen theológiánk hallgatóinak létszáma a jelen pillanatban tulvan a 80-on. Micsoda nagy szerepe lesz ekkor egy életképes, segélyt adni bíró nyugdíjintézetnek arra nézve, hogy a nyugdíjba menetelt kívánatosabbá tegye s az új lelkésznevezések az elhelyezkedést megkönnyítse?!...

Valami érthetetlen szociális érzékhány volna az bennünk, az evangélium hirdetőiben, még a saját fajtánk és hozzánk tartozóinkkal szemben is, ha közönyösen mennénk el e kérdés mellett, amikor kész a megdöbbenő példa, csak egy gyermekeket neveltető lelkészözvegy életviszonyaira kell egy futó pillantást vetnünk. Alig van még egy társadalmi osztály, melyben az özvegyek és árvák nagyobbat esnének lefelé a családi kidőlése után, mint épen nálunk, amiből azonban az következik, hogy mindent el kell követnünk e fájdalmas és reánk nézve szegyenletes helyzet megjavítására.

Református akció, összefogás, új munkára lendülésről beszélünk legujabban, épen azért vigyázzunk fokozott vigyázással, hogy az ez irányban meginduló munka ne kezdődjék két olyan intézményünk temetésével, amelyet az Isten kegyelme készen megőrzött az erők tömörítésére. Egyik nyugdíjintézetünk, a másik közalapunk. Ezeknek eltemetéseért bajosan tudna kárpótolni akármennyi csillogó ígérlet, elrepülő szó és csalóka elmélet.

Mély tisztelettel ajánlom ezt az ügyet a nyugdíjintézet örállóinak: igazgatójának, végrehajtó bizottságának s magának az egyetemes konventnek figyelmébe s bizony sokak kívánságát tolmácsolom akkor, amikor kérem, hogy a legközelebbi konventen az intézet megmentése, életképessé tétele érdekében az elhatározó lépéseket tegyék meg. Ha végleges intézkedés nem tehető is az átszervezésre az ügy kellő előkészítésének hiánya miatt, küldjön ki a konvent bizottságot ez ügyben, vagy ami még helyesebb, utasítsa az összes alsóbb egyházi testületeket ez ügyben javaslat készítésére,

hogya a következő konvent minden érdek meg-nyugtatására végleges intézkedést tehesen.

Sokkal könnyebb a meglevő keretet, vagy szervezetet életben tartani, az újabb követelményeknek megfelelően átalakítani, mint

a romok helyén újból kezdeni a fundamentom-tól kezdve az építés nehéz munkáját. Az omla-
dozó épületek és porladó romok meg mindig
szegényedést jelentenek és lehangolóan hatnak.

Sz. I.

Az egyházfegyelmi szabályrendeletek.

Varga Lajos zsipi lelkész előadása a gömöri lelkésztestület szept. 10-iki értekezletén.

(Polytatás.)

Az egyházfegyelmi szabályrendelet terve-
zetét egész terjedelmében a következőkben
terjesztem elő:

A ref. egyházmegye (..... egy-
házkerület) 193... év hó napján-n
tartott gyűlésének szám alatti határozatával,
ref. anyaszentegyházunk létérdekének, rendjének,
nyugalmának, egységének, boldogulásának, áldásos
működésének biztosítására, anyaszentegyházunk-
ban régebben is üdvösen gyakorolt egyházfegyel-
mezést újból életre kelti, ehhez képest a maga ter-
ületére a következő egyházfegyelmezési szabály-
rendeletet lépteti életbe:

Szabályrendelet az egyháztagok fegyelmezéséről.

Az anyaszentegyház épségét, életének tisztaságát, jórendjét, békességét az egyházfegyelmelem védi. Ez a fegyelmelem alkalmazandó mindazokkal az egyháztagokkal szemben, akik az anyaszentegyház ellen bármiképp vétének.

I. Fegyelmi esetek:

1. a) Az egyháztagok hithűségbe (például gyerme-
keik idegen vallásban való nevelése, hit és val-
lássalenes álláspontok vitatása, védelmezése stb)
- b) Vallásos érzületbe (egyházi szertartásaink ki-
gunyolása, zavarása, törvénytelen együttélés,
törvénytelen gyermek, házasságtörés, keresz-
telési, esketési, temetési szertartásainknak
bármely okból való igénybenemvétele stb.)
- c) A jó erkölcsiségbe (lopás, csalás, sikkasztás
stb.) általában a törvényszabta egyháztagsági
kötelességekbe I. t. c. 109. §. ütköző cselek-
ményei, valamint
- d) Az egyházi hatóság irányában tanusított en-
gedetlenség, tiszteletlenség.
2. Egyházi tisztviselőket, alkalmazottakat, presbi-
tereket, az egyház lelki-erkölcsi, anyagi ügyei-
ben félrevezető, megtévesztő eljárásuk, ma-
gatartásuk.
3. Egyházi tisztviselőknak, alkalmazottaknak,
presbitereknek szóban, írásban való gyalázása,
rágalmazása, velük szemben anyagi és er-
kölcsi károkozás.
4. Egyházi tisztviselő hivatali méltóságának
korteskedés útján való lealacsonyítása, szimó-
niában való aktív, vagy passzív részvétel.
5. Egyházi tisztviselő, alkalmazottak, presbite-
rek bármely irányu terrorizálása.

6. Az anyaszentegyház egységének, békéjének,
rendjének megbontására, felforgatására, bármily
módon és eszközzel való megzavarására irá-
nyuló törekvés és cselekedet.

7. Egyházi intézményeink, iskoláink stb. könny-
nyelmű elidegenítésére való izgatás, abban
való közreműködés, vagyonának orvvul való
eltulajdonítása, vagy elbirtokolása.

8. Bűnben való megátalkodottság, egyházi tiszt-
viselők élete, testi épsége ellen elkövetett me-
rénylet, vagy büntetés.

Az egyháztagok fegyelmi ügyében a fegyelmi
eljárást előzetes eljárás előzi meg.

A presbiterek kötelesek a tudomásukra jutott
esetekről a lelkészt értesíteni.

Az előzetes eljárás:

- a) Négy szemközti megintés a lelképásztor részéről.
- b) Ennek megismétlése a presbitérium jelenlété-
ben. Ezután következik a fegyelmi eljárás az
egyházközségi bíróság előtt.

II. Fegyelmi büntetések:

1. Feddés. (III. Mózes. XIX. 17. Máté XVIII. 15.
Lukács XVII. 3. Efezus V. 11. II. Tim. V. 20.
Jakab. II. 9.)
2. A választás és választhatóság jogától való
megfosztás.
3. Pénzbüntetés. (Oly esetben, mikor csalás, sik-
kasztás, vagy másoknak, az egyháznak rossz-
hiszemű kijátszása forog fenn, az anyagi er-
kölcsi jóvátétel érzékeltetése, realizálásaképen,
amint az a régi konzisztóriális határozatok
szerint gyakoroltatott), mely büntetés más
büntetésekhez, mint mellékbüntetés is járul-
hat, melynek mértéke az egyes esetek mér-
vétől függ és a fegyelmezett egyén anyagi
viszonyai szerint alakul.
4. Az urvacsorától való eltiltás, mely a 2. pont
alkalmazását is maga után vonja.
5. Az E. T. I. t. c. 108. §-ában, az egyháztagok
számára meghatározott jogoktól való meg-
fosztás és az E. T. I. t. c. 109. §-ában fog-
lalt egyháztagsági kötelességek teljesítése alól
való felmentés, azok el nem fogadása, vagyis
az egyházból való kizárás úgy, hogy az ilyen
ítélet hatálya alatt levő egyént sem lelkésznek,
sem tanítónak, sem más egyházi tiszt-
séget viselő egyénnek eltemetni nem szabad.
(IV. Mózes XIX. 20. I. Zsolt. 5. Máté XVIII.
17. Ján. ev. XVI. 2. I. Kórint. V. 11—13.)

A 2. 4. 5. pont alatti büntetések meghatározott és határozatlan időre szólhatnak. Azonban bármely esetben is hatályukat veszítik ezek a büntetések, ha a megbüntetett egyháztag a 2. pont eseteiben a presbitérium, a 4. és 5. pont eseteiben az egész gyülekezet előtt a templomban ünnepélyes formában kinyilatkoztatja, hogy elkövetett bűnét töredelmesen megbánja. Az 5. pont alatti büntetés az előbbi büntetések sikertelensége esetén alkalmazandó, nem megtorlás, vagy az egyházból való végleges kirekesztetés céljából, hanem önvédelemből, a bűntudat felkeltésére, a megbánás, a megjobbulás elérésére, mely azonban csak a megbánás kétségtelen és őszinte megbizonyítása után a templomban az egész gyülekezet színe előtt való töredelmes bocsánatkéréssel és a megjobbulás

íránt való fogadalomtétellel ér véget és veszti hatályát. Az ünnepélyes megkövetést, bármely büntetés következtében történt is, a lelkipásztor igazolja és közli annak a bíróságnak elnökével, mely ebben a tárgyban a jogérvényes ítéletet kimondja.

Jelen szabályrendeletnek, életbeléptetéséről visszamenőleg számítva visszaható ereje nincs.

A jogerőssé vált fegyelmi büntetések, illetve ítéletek minden esetben, az illető egyházmegye területén, minden szószékről kihirdetendő k urvacsoraszta előtt. Az urvacsorától való eltiltás hatálya alatt álló idegenek (hogy büntetésüket más gyülekezetben való urvacsoravétel által ki ne játszák) presbiterek által ellenőrzendő, akik a szükséges esetekben a lelkésznek jelentést és megfelelő intézkedést tenni kötelesek.

Az abaujtonnai egyházmegye közgyűlése.

Ez évi egyházmegyei közgyűlésünket szeptember 28-án, Kassán tartottuk meg *Simon József* esperes és *Dr. Hódy Sándor* h. egyházmegyei gondnok elnöklete alatt. Gyűlést megelőzőleg a majdnem teljes számmal megjelent alkotó tagok és a helybeli gyülekezet számos tagja az istenházába sietett, ahol az Igét *Orémus Endre* magyarbódi lelkész hirdette ifjui lelkesedéssel. Istentisztelet végeztével, alkalmasabb hely hiányában ott a templomban folytatódott a közgyűlés, amelynek megnyitása után *Simon József* esperes olvasta fel, a tőle megszokott alapossgággal megírt, egyházmegyénk minden eseményére kiterjeszkedő, nagy figyelemmel hallgatott esperesi jelentését. Bár egyházmegyénkben, amint azt az esperesi jelentés is megállapítja — nincsenek aggodalomra okot adó jelenségek, mégis az egész jelentésen bizonyos borongó hangulat vonult végig. Bizonyára a mindnyájunkra ólomsullyal nehezedő külső események, amelyek elől senki el nem zárkozhat, illeték esperesünk lelkét. Megemlékezett a Sörös Béla által körvonalozott Református Összefogásról, amelynek azonban csak akkor lesz üdvös hatása anyaszentegyházunkra, ha előbb mi lelkipásztorok összefogunk. A „Helvétia” jóléti és segítő egyesületről megállapítja a jelentés, hogy ilyen egyesületre nagy szükségünk van és egyházmegyénk teljes erejével kész azt támogatni a többi egyházmegyékkel karöltve. Örömmel állapítja meg esperesünk, hogy az istendicsőségére tett adakozások, valamint a perselyösszege a tavalyihoz hasonlítva növekedett, ami a gazdasági helyzet javulása mellett, hiveink áldozatkészségének éberségét is bizonyítja. Egyházmegyénk az évfolyamán összeállította az egyházmegye névtárát és ismételten nagy nyomatékkal felhívja az illetékesek figyelmét az egyetemes névtár sürgős kiadására. Reménységgel tekint egyház-

megyénk a komáromi képző további működése elé, amely teljesen beváltja a hozzáfűzött vá-
rakozást, bár csak minél hamarabb valóra válna az állami elismerése is. Bár sorainkat az elmúlt évben megkimélte a halál, mégis van okunk a gyászolásra, kidőlt a magyarországi ref. egyetemes egyház oszlop apostola, *Dr. Baltazár Dezső*, akinek elvesztése az összes magyar ref. egyház fájó vesztesége. El nem muló érdemeit mi is megörökítjük jegyzőkönyvünk lapjain.

Esperesi jelentés után az ujonnan megválasztott három egyházmegyei jegyzőnek, *Papp József* lelkészi fő-, *Balla Pál* világi fő- és *Kovács Lajos* lelkészi aljegyző eskütétele következtet, akikben kipróbált, képzett tisztviselőket nyert egyházmegyénk. Megható volt egy megroskadt, de egyházát ma is forrón szerető volt presbiternek, *Czikó Imrének* az ünneplése, aki a nagyszalánci egyházban 35 évig a presbiteri, 4 évig a gondnoki tisztséget viselte. Esperesünk az egyházmegye nevében diszoklevéllel tüntette ki.

Némi vitát váltott ki az egyházlátogatás reformjáról benyújtott javaslat, amely úgy szeretne volna az egyházlátogatást megreformálni, hogy a jelenleg 4 egyházlátogatási járást 10—12 járásra szerette volna felosztani abból a célból, hogy a vizitátoroknak több idejük legyen az egyháztársadalmi munkák megvizsgálására. Ezt a javaslatot egyik világi tanácsbíró kiegészítette azzal, hogy a paritás alapján világi ember is menjen a vizitációba és ne csak az anya- és leányegyházakat látogassa meg a vizitáció, hanem a fiókegyházakat, sőt szórványokat is. Ebből a javaslatból mindössze az utóbbi pont fogadtatott el.

A számvevőszéki jelentés kapcsán konstatáltatott, hogy a köztartozások az egyházak részéről befizettettek, csupán a nyugdíjintézeti

járlékokat nem fizette be néhány lelkész, már több évről. Az az óhajtás merült fel, vajha kapnának nyilvános elszámolást a nagy terheket viselő egyházak a befizetett járulékokról. Különben örömmel állapítja meg a számvevőszék, hogy az egyházi vagyonkezelés és az azokról vezetett számadás végre egységes képet mutat, ami a számvevőszék rigorózus munkájának köszönhető.

Nagy megnyugvással hallottuk, hogy az 1924 óta szünetelő eperjesi missziói lelkészi állást az anyagiakban megerősödött eperjesi egyház vissza akarja állítani. Egyházmegyénk szívesen siet az eperjesi egyház segítségére mindenben, hogy hő óhajtása teljesüljön. Még a múlt évben elfogadta egyházmegyénk Lengyel József kerületi missziói előadó azon indítványát, hogy a reformáció ünnepe október 31-én, vasárnapi jellegű istentisztelettel és urvacsoraosztással ünnepeltessék meg. Most ismételten így rendelkezett. Ajánlatos volna, ha a többi restvér egyházmegyék is igyekeznének kiemelni az október 31-ének a jelentőségét.

Jó reménységgel iktatta be a közgyűlés *Dr. Nagy Lajos* lelképásztort a zsarnói lelkészi állásba. Hisszük, hogy Istentől nyert kegyelmi ajándékait lelkesedéssel fogja nemcsak gyülekezetében, hanem egyházmegyénk javára is kamatoztatni. Különben mindjárt az első alkalommal is megmutatta jószándékát. Indítványt nyújtott be, hogy egyházmegyénk szervezzen Kálvin szövetséget, amelyben tömörítse világi embereinket, hogy Sionunk falainak építéséből mindenki vegye ki részét tehetsége szerint. *Lengyel József* meg azt indítványozta, hogy egyetemes egyházunk vegye fel a szorosabb kapcsolatokat az erdélyi és jugoszláviai testvér egyházakkal, ebből a kapcsolatból csak nyeresége lehet mindenik egyháznak. Mindkét indítvány megérdemelné, hogy valósággá váljék s ne csak meg nem született gyermek maradjon mindörökké.

A kicsiny iglói fiókegyháznak buzgó gondnoka egy életrevaló eszmével hozakodott elő, hogy t. i. a mostan eladás alá kerülő Iglóiüred fürdő és üdülő telepet egyházmegyénk közbejöttével vegye meg egyetemes egyházunk lelkészi és tanítói üdülőtelepnek. Esperesünk kiküldte *Balla Pál* egyházmegyei világi főjegyzőnköt a fürdőtelepet megnézni és szakértővel megállapítani, hogy a fürdő milyen állapotban van és milyen összegű vételár mellett lehetne a vételbe belemenni? *Balla Pál* a megbízásnak megfelelt és kijelentette, hogy a fürdő üzemképes állapotban van, a tulajdonos bank most még magas vételárról, valami 700 ezer koronáról beszél. Ha azonban a bank, amint hallatszik jobb belátásra jut és olcsóbb árat szab, akkor úgy 250 ezer koronás vételárba bele lehet menni, ilyen ár mellett a fürdő megvétele jó befektetés lenne.

Este 6 órakor az egyházmegye Kálvin emlékünnepet rendezett a templomban, az Intitutió 400-ik évfordulója alkalmából. Az Igét *Dr. Nagy Lajos* hirdette, az Intitutióról pedig *Papp József* egyházmegyei főjegyző tartott előadást. A kassai nagyszerű vegyeskart *Forgon Pál* s. lelkész tanította be egy nehéz, hosszú, de emellett nagyon szép énekszámra, amelynek a szerzője, dirigálója ömaga volt. A darab méltó arra, hogy nyomdafestéket lásson és szélesebb körben is megismerjék. Már este 8-ra járt az idő, amikor e lelki élményekben gazdag napot Isten iránti hálával befejeztük. —ó.

I R O D A L O M.

Mai magyarok, régi magyarokról.

Összeállította *Fejtő Ferenc*. József Attila bevezető ódája után Horváth Tibor: Árpád. Trencsényi-Waldapfel Imre: Küküllői János. Málnási Ödön: Werbőczy. Juhász Vilmos: Fráter György. Móricz Zsigmond: Bethlen Gábor. Fűsi József: Mikes Kelemen. Németh Andor: Mária Terézia. Fejtő Ferenc: Martinovics. Hevesi András: Kármán József. Babits Mihály: Széchenyi István. Kassák Lajos: Petőfi Sándor. Vámbéry Rusztem: Szalay László. Ignóty: Deák Ferenc. Ignóty Pál: Kemény Zsigmond. Szép Szó — Cserépfalvi kiadás. Budapest 1936. 215 lap.

A „Szép Szó“ című folyóirat lelkes szerkesztői azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy a magyarság történelméből vett ~~szöveget~~ a vázlatosan megrajzolják azt az utat, amit a ~~magyarság~~ a honfoglalástól ez ideig megtett. Árpád, Küküllői János, Werbőczy, Fráter György, Bethlen Gábor, Mikes Kelemen, Mária Terézia, Martinovics, Kármán József, Széchenyi István, Petőfi Sándor, Szalay László, Deák Ferenc és Kemény Zsigmond alakja elevenedik meg a pompás kötetben. Így a cím tulajdonképpen nem is helyes, mert hiszen Mária Terézia nem a magyarsága, hanem a magyar sorsra való hatása folytán került be e diszes gardába.

Minden arcot más-más író festett meg. Mindenki a hozzá legközelebb állót. A kötetből különösen ki kell emelnünk Móricz Zsigmond rajzát Bethlen Gáborról, aki a nagy fejedelemről a rádióban is tartott felejthetetlen emléktű felolvasást, Babits Mihály Széchenyi rajza is olyan, amit nehezen lehet elfelejteni s ugyanez mondható Kassák Petőfi tanulmányára is, bár okfejtésének és merész állásfoglalásának több helyen akaratlanul is ellentmond az ember.

A nevek összeválogatásában s bizonyos közös felfogás érvényesítésében, ami érthető is, mert az írók kortársak, — az a sorok mögött olvasható szempont érvényesül, hogy a magyarság a történelmi századok folyamán helyzetét csak akkor látta tisztán, amikor önmagába tért vissza. Bethlen, Széchenyi és Petőfi egyenesen történelmi küldetésüknek látták azt, hogy a magyarság figyelmét önmaga felé irányítsák. Abban a tragikus szori-

tásban, ami ezer éven keresztül a Duna mentén a magyar sorsot jelentette, csak úgy maradhatott meg a magyarság, hogy időről-időre ösztönös vágyakozással keresie lényének és életének alapjait. Sajnos ez a vágyakozás és a magyarság valószínű helyzetének tiszta látása nem a magyar tömegek, hanem csak a kiváltságos magyar szellemek vonása. Ez az oka annak, hogy a történelmet formáló, erős magyar gondolatot a magyarság életén belül nem a faj, hanem csak a próféta lelke és sorsu egyének hordozzák. Ezért pusztul el Mátyás birodalma, ezért megy tönkre a Rákóczy György hűségese után Bethlen munkája, ezért vivja kétségbeesett tragikus harcát még ma is a halott Széchenyi a ködben élő s álmok után futó merengő magyarsággal. Folyik az a kétségbeesett harc ma is, amikor az élet véres és rettenetes példákön mutatta meg a magyarságnak, hogy a haláltól csak az mentheti meg, ha Széchenyi népe lesz.

Abban a nagy történelmi fordulóban, amelynek keserveiből és fájdalomból mindnyájunknak kijutott, szükséges, hogy számot vessünk önmagunkkal: honnan jöttünk s hová megyünk? Mi a magyar sors értelme, mi a magyar jövődj útja? Egyszóval: mit akart Isten a magyarsággal a múltban s mire tartogatja a jövődjben?

A jövődj keresés izgalmas és félelmetes napjaiban csendes lélekkel és engedelmesen hallgassunk a multra. *Varga Imre.*

H I R E K:

— *A szlovenszkói és kárpátaljai ref. egyház egyetemes konventje f. év okt. 15-én tartja gyűlését Kassán.*

— **Lelkészwálasztás.** A Molnár Sámuel elhalálozásával megürült lelkészi állásra a szalóc-vigtelkei kettős egyház f. évi szept. 13-án *Simon József* pelsőczy s. lelkészt választotta meg egyhangu meghívással. Legyen Istennek áldása a kettős gyűlekezet egyértelmű választásán!

— **Szeretetszövetségi hír.** A magyarországi Szeretetszövetség céljaira a Nagy-kunságban egy magát megnevezni nem akaró idős házaspár 100 hold tanyásbirtokát s városi szép házastelkét ajándékozta oda. Az Országos Református Szeretetszövetségnek Magyarország különböző részén már 25 szeretetintézménye (árvaházak, aggmenházak, napközi otthonok) van, amelyeknek majdnem mindenike jószívű emberek adományozásából született.

— **Kiáltó Szó.** Muraközy Gyula Kálvintéri lelkipászornak, a Református Elet szerkesztőjének új könyve jelenik meg november végén. A Sylvester Irodalmi R. T. kiadja utóbbi esztendőkből könyvalakban még meg nem jelent tanulmányait, előadásait és számos meg nem jelent prédikációját.

A tanulmányokban és az előadásokban a mai magyar életnek nagy kérdései tűnnek elő, ahogy a református keresztyén lélek azokat látja s azokra választ ad. Egy csomó történelmi, esztétikai és theológiai vonatkozású kérdés áll ezeknek a tanulmányoknak és előadásoknak a központjában. A prédikációk végigkísérik az egész egyházi esztendőt. Tárgykörük kiterjed azokra a kérdésekre, amelyeket a református szószéknek mind sürűbben kell érintenie, mert mind erősebben vetődnek fel a mai lélek mélyén. A könyv november hó közepén jelenik meg. Mielőtt könyvárusi forgalomba kerülne a **Kiáltó Szó**, előfizetést hirdetnek reá, amelyben az ára lényegesen olcsóbb. A könyv ára előjegyzésben 3 Pengő 70 fillér, postaköltség 20 fillér. Előjegyzéseket a Kálvin-téri lelkészi hivatalba lehet küldeni, Budapest, Kálvin-tér 7. szám.

— **A német lelkészeknek is kötelező a „Heil Hitler“.** Egy berlini h iradás szerint az egyházi hatóságok a birodalmi kormánnyal egyetértésben elrendelték, hogy a lelkészek a jövődjben az egyházi köszöntés helyett az ugynevezett német köszöntéssel üdvözöljék híveiket. Ez a köszöntés, mint ismeretes a „Heil Hitler!“ Ez a köszöntés kötelező akkor is, ha a lelkész papi ruhában van. Mindössze az istentiszteletek tartama alatt használható az egyházi köszöntés.

— **Uj reformáció cimen Ecsedy Aladárnak** egy új szindarabja jelent meg, amely igen alkalmas arra, hogy gyülekezeteink ifjuságát minél tevélegesebben lehessen bevonni a reformáció emlékünnepeinek megtartásába. A négy részből álló darabban arra mutat rá a szerző, hogy a reformáció szent tüzének újra éledő lángnak kell lenni, hogy az egyháznak mindig megújuló reformációra van szüksége. — A szindarab ára előadási joggal együtt 2 Pengő. Megrendelhető a szerzőnél: Ecsedy Aladár, ref. lelkész. Tahitótfalu, Magyarország.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület elnökségétől.

714/1936. sz.

MEGHIVÓ.

Egyházkerületünk ez évi rendes közgyűlését 1936. november hó 3-án (kedden) d. e. 8 órai kezdettel, Kassán az ugynevezett **Lócsei házban** fogja megtartani, melyre az esperes, egyházmegyei gondnok, egyházkerületi tanácsbíró, jegyző, tanítóképviseelő urakat tisztelettel meghívjuk.

A gyűlés főbb tárgyai: főgondnoki megnyitó, püspöki jelentés és előterjesztések, bel-

missziói, tanügyi, számvevőszéki, pénztári jelentés, árvaház, függő ügyek, egyházmegyék felterjesztései, bírósági ügyek stb.

Az egyházmegyei felterjesztések és bírósági ügyek a püspöki hivatalhoz legkésőbb okt. hó 16-ig feltétlenül betérjesztendők. Minden egyes határozat külön jegyzőkönyvi kivonat alakjában, a bírósági ügyek iratjegyzékkel ellátva küldendők be. A később érkező ügyek el nem fogadtatnak és e gyűlésen nem tárgyalatnak.

Hétfőn, nov. hó 2-án d. u. 3 órakor a ref. egyház tanácstermében bírósági ülés lesz, kérjük tehát a bíróság tagjait, hogy az ülésen kellő időben megjelenni sziveskedjenek. Ugyancsak hétfőn délután tartja a tanügyi bizottság is ülését, a bizottság elnöke által kitűzendő helyen és időben.

Egyben az esperes urak útján meghívjuk az egyházmegyék küldötteit is, kiknek névsora a püspöki hivatalba betérjesztendő.

Elszállásolás iránti igény az érkezés idejének pontos megjelölésével okt. 25-ig a ref. lelkészi hivatalnak, Kassán jelentendő.

Nagykapos—Tornalja, 1936. okt. 3.

Egyházkerületi Elnökség.

A szlovenszkói tisztánnemi ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

683/1936. sz. Nagykapos, 1936. szept. 30.

Valamennyi kebelbeli esperesi és lelkészi hivatalnak!

Erős és megingathatatlan meggyőződés az, hogy gyülekezeteink belső, lelki regenerálása a mai megváltozott viszonyok között nem érhető el tisztán a templomi igehirdetés által, már csak azért sem, mert — sajnos — sokan távol maradnak attól. Ha azt akarjuk, hogy az egyház holt tagjait visszavezessük a hívők szent egyességébe,

minden gyülekezetben intenzív és rendszeres belmissziói munkára van szükség. Hogy ezt a nehéz, nagy önfeláldozást és buzgóságot megkívánó munkát a lelkészek, tanítók és más gyülekezeti munkások számára megkönnyítsük: ez esztendőben is gondoskodtunk egy Belmissziói Vezérkönyv kiadásáról, amely bizonyára hathatós segédeszköz lesz a közelgő téli időszak folyamán az egyes gyülekezeti szervezetben végzendő evangélizációs munkáknál.

Egyházkerületünk belmissziói előadója a Vezérkönyvet összeállította s a nyomda által lelkészi hivataloknak szétküldette. Minthogy az egyes példányok ezóta már minden gyülekezetbe megérkeztek, nem mulasztom el felhívni az összes lelkészi hivatalokat, hogy a Belmissziói Vezérkönyv árában 25 K-t — amely összeg csupán az előállítási és expedíálási költséget fedezi — a példányokhoz mellékelt csekklap felhasználásával haladéktalanul küldjenek el a munkát előállító nyomdának.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor
püspök.

P Á L Y Á Z A T.

A *beretkei* ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet magyar-tannyelvű véglegesen betöltendő második tanítói (*tanítónői*) állásra. Javadalom: 1200 Kč az egyházközségtől, 240 Kč lakbérilleték, 20 Kč kertváltás és a törvényes államsegély. Köteleességek: A presbitérium által reábizott osztály tanítása. Iskolás gyerekeknek a templomba való felvezetése. Egyháztársadalmi, belmissziói és árvaházi munkában való részvétel. Kérvény a következő mellékletekkel szerelendő fel: születési bizonyítvány, állampolgársági bizonyítvány, utolsó iskolai bizonyítvány, orvosi bizonyítvány, erkölcsi bizonyítvány és életrajz. Pályázati határidő a lap megjelenésétől számított két hét. Pályázatok a ref. lelkészi hivatal *Bretka* (Beretke) pp. *Gemerská Panita* címre küldendők.

Presbitérium.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**
Alapított 1873-ban. Világhírű gyártmányok.
Orgonaaépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.
Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZÓKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÓMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**
Rožňava, ref. lelkézi hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leg s reklamációk ide
küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Az indulás emberei.

Irta Ónody Zoltán a prágai M. A. K. elnöke.

Vannak fiatal emberek, akik felállanak és nekilátnak, hogy lerázzák magukról a csendet, a halált, a halált, mint tény és agyaikban égő éhséggel úgy járnak a többiek között, mintha énekelni hallanák a köveket: ezek az indulás emberei, akik sokak útját hordozzák magukban. Hatásuk titkos és névtelen és ettől merítenek olyan erőt.

Vannak, de kevesen vannak.

Vannak azután idősebb emberek, akik a természet feledékenysége folytán megőrzik fiatalágukat, nem hal ki belőlük az életet lendítő fiatalos energia, sok szellemi nyersanyaggal rendelkeznek, figyelmüket állandó készletben tartják és várják az új tapasztalatokat. Lelkületük valóságos termőtalaja, csiráztatója ügyünket előbbrevívó elgondolásoknak.

Vannak, de még kevesebben vannak.

Csak ezzel tudom megmagyarázni magamnak és másoknak azt a összhangnélküli süket csendet, ami Szabó Béla testvérem, ifjúságunk összefogását célzó és egy ifjúsági folyóirat megindítására felhívó cikke nyomán támadt.

Mi ennek az oka?

Az ifjúság és az illetékesek közönyössége, féltékenysége, nemtörődömsége.

Az ifjúságnak még ez megbocsátható lenne, mert már régen elszokott attól, hogy törődjenek vele, hogy találkozásra, konferenciákra hívják egybe, ahonnan hitben sokasodva, egyházunk iránti szeretetben megerősödvé távozott!? Hol vannak az akkori lelki és szellemi vezetők?

Ott állnak a poszton, részvétlen közömbösséggel nézik a fuldokló halódást, nem mennek, mert a víz esetleg hideg lesz.

Mennyi nagy emberi értéket, micsoda hatalmas érzéseket pusztíthat el egy helytelen elindulás, a kényszerű munka, melyet a különb alkotásokra hivatott emberek kénytelenek végezni, épen a rossz startvevés következtében. A kenyér utáni kegyetlen hajsza közben hányan sírnak fel és érzik azt, hogy másképpen kellett volna indulniok. Az ilyen emberek életük alkonyához örömtelen elfáradásban jutnak és mint nagy nosztalgias vágyat sóhajtják: ha újra kezdhették! Kegyetlen nemtörődömséggel nézik az utánuk jövő generációt minden problémájával, megvonják úgy a szellemi, mint az anyagi segítséget, eltekintve az elvett nyújtott szellemi borraivalóktól. Van ebben valami az öregnek a fiatallal szemben táplált, nem tudatos féltékenységgel kevert irigységéből.

Furcsák ezek az emberek; hiányzik belőlük a ziv harangütése, nincs szükségük új találkozásokra, új benyomásokra, amitől megújodnának; elkoptatják egymást valamennyien, elrenyhülnek és elszürkülnek az édes megihittségben.

Micsoda kegyetlen szafira, hogy a társadalomban a szürkeség és átlagosság egyhangú megértést, biztosabb kenyeret juttat, mint a kereten áttörő, egyéni szint és hangulatot teremteni akaró ember!

Vétkezik, aki azt állítja, hogy egy megindítandó ifjúsági lapnak anyagi akadályai lennének. Minden pap és tanító meg tud vonni magától évenként 10 Ké-t anélkül, hogy azt megérezné.

A frissen ültetett fák mellé támasztékot adnak s mikor megerősödik, gyökerével anynyira megfogózik, hogy támogatás nélkül is megáll, a támasztékot elveszít tőle. A pap és

tanítósnak ezt a támogató, segítő szerepet kell vállalnia. Nem tudom elhinni, hogy akár csak egy is akadna, aki megvonná támogatását.

Kérem az illetékeseket, foglalkozzanak érdemlegesen a lap megindításának az ügyével, ne hagyják magukra a fiatalokat, akik most indulnak, akik előtt még ott van az élet ezer állomása: szerelmesek lesznek még százszor, gyógyítani fognak betegeket, olvasnak nagyszerű könyveket, vizsgálhatják majd mikroszkópokon a tbc és a többi borzalom bacillusait, utaznak a kultura tüneményei között, látogatják majd a muzeumokat, de mind ezt üres lelkelettel, mert nem lesz hitük és csak abba a templomba fognak betérni, amelyiknek van

valami történelmi nevezetessége.

Kinek a mulasztása, kinek a büne lesz ez? Az enyém, aki beszélék hozzád, a tiéd, aki olvasol és az övék, akik nem is tudnak erről?...

Az agy és a szív, ez a temérdek protoplazmahalmaz a maga pszichológiai és fiziológiai egymásrahatásban úgy van megteremtve, hogy makacsul hisz egy jobb, reményteljesebb, több megértést, több támogatást hozó jövőben. Az indulás emberei ilyen aggyal és ilyen szívvél indulnak.

Ne engedjétek, hogy csalódnok kelljen bennetek és saját magukban.

A szlovák kálvinista egyházmegye kérdése.

Irta Bodor Gábor.

Ezt a kérdést először 1920-ban, a pozsonyi teljhatalmu minisztérium egyházi referense, Simkovic vetette fel. Ettől tette függővé a ref. lelkészek 1919. és 1920. évi kongruájának kitalását.

Másodszor 1923. jun. 17-ikén, a lévai zsinaton, az állami hatalmat képviselő kormánybiztos vetette fel, mint a C. S. R. olyan követelését, amely „sinequanon”-ja a zsinat által alkotott törvények jóváhagyásának.

A lévai zsinat arra az álláspontra helyezkedett, hogy egyházi alkotmányunk értelmében az ilyen mozgalmaknak a gyülekezetektől kell kiindulni és mivel a gyülekezetektől ily értelmű előterjesztések nem érkeztek, e kérdés érdemleges tárgyalásába nem ment bele és a lévai zsinat eredménytelenül oszlott szét.

Harmadszor az 1928. évben tartott pozsonyi zsinaton megint az állami hatalom képviselőjeként kiküldött kormánybiztos vetette fel. Ettől tette függővé a zsinati törvények jóváhagyását. E két kérdést összekapcsolta és köztök junktimot állított fel.

A zsinat a kormány kívánságára engedett. Megalkotta a IX-ik kánon-törvénycikket és ebben részletesen szabályozta a szlovák egyházmegye felállításának kérdését. Hogy ez tisztán felsőbb kényszer és nem az alkotmány szelleme szerint történt, ezt világosan igazolja a 4-ik §.

...„4. §. A csehszlovák köztársaság összkormányja részéről kiküldött kormánybiztosnak a zsinat megnyitásakor tett kormánynyilatkozatata alapján, mely szerint a hozandó törvények elfogadásának és jóváhagyásának egyik feltételül állítottatott az, hogy a zsinat az Egyetemes Református Egyház kebelében fennálló szlovák nyelvű egyházközségekből szlovák egyházmegyét alkot: a zsinat az egyházmegyét megalakítja s ebbe beosztja a következő egyházközségeket:

I. A felsőzempléni egyházmegyéből:

1. Bánóc anyaegyház, 2. Vásárhely leányegyház, 3. Morva leányegyház, 4. Miglész anyaegyház, 5. Vécse társegyház, 6. Tusa anyaegyház, 7. Tusaujfalú társegyház, 8. Hór leányegyház, 9. Lasztomér anyaegyház, 10. Málca anyaegyház, 11. Szalók leányegyház.

II. A szlovenszkói ungi egyházmegyéből:

1. Bező anyaegyház, 2. Zahar leányegyház, 3. Felsőrocse leányegyház, 4. Sárosmező leányegyház, 5. Pályin anyaegyház, 6. Jenke anyaegyház, 7. Kereszt leányegyház, 8. Pinkóc anyaegyház, 9. Nagyszeretva anyaegyház, 10. Kiszzeretva társegyház, 11. Vámoslucska anyaegyház, 12. Solymos leányegyház, 13. Sárosmező anyaegyház, 14. Vizoka leányegyház.

Zsinat elrendeli, hogy e kérdésben egyedül érintett szlovenszkói keleti egyházkerületben mindazon szlovák anyanyelvű egyháztagokból alakult egyházközségekben, melyekben az egyházi kánonok-törvények megerősítésétől számított 6 hónapon belül az I. t. c. 22. §-a 4. pontjának értelmében az egyházközség hivatalos használati nyelvül a szlovák nyelv, vagy felváltva vegyesen, vagy párhuzamosan a szlovák és magyar nyelv állapotatik meg: a köztársasági kormány és a zsinat részéről egyenlő számban kiküldött meghatalmazottak együttes jelenlétében lesznek az egyházközség tagjai a helyszínén megkérdezendők, az e célra összehívott egyházközségi közgyűlésben a különálló szlovák egyházmegyéhez csatlakozás tárgyában”...

E megnyilatkozást illetően minden vegyes egyházközség részére szabadság biztosított. A 4. §. I. II. pontja alatt névszerint megnevezett egyházközségekre (anya-, társegyházakra) a megkérdezés már nem terjed ki. Ezen kívül megkérdezendők mindazok az egyházközség-

gek is, melyek megkérdészet a kormány kiküldöttéi kívánják.

Az egyházi törvényeknek a minisztériumhoz felterjesztése után megalakult a „Szlovák Kálvinista Szövetség” és már 1930-ban megindította hivatalos lapját a „Slovenské Kálvinské Hlasy” cím alatt.

Ez a szövetség és hivatalos lapja főcéljául tűzte ki a szlovák kálvinista öntudat fokozását és az összes kálvinista gyülekezetekbe, iskolákba és templomokba a szlovák nyelv bevitelét.

Harcmodorában és fegyverei megválasztásában nem válogatós. Állandó témája a „régikuruc betyárvilág” ostromozása és abból a régi világból még itt élő „obsitosok” kisebbitése és az ellenük való uszítás. Lekicsinyel, megvádol és megtámad mindent ami magyar, hogy ezzel fokozza a szlovák kálvinista önértzetet. Támadja felettes egyházi hatóságait és azoknak vezetőit és főbb embereit. Azt állítja, hogy a törvények életbeléptetését a felettes hatóságok és a régi „obsitos” vezetők akadályozzák meg azért, hogy a szlovák kálvinistákat továbbra is elnyomhassák.

Állításaim bizonyítására idézem néhai Péter Mihály püspökünk 1932. okt. 12-ikén Kassán tartott egyházkerületi közgyűlésen felolvasott jelentésének „Szolgáltataim jutalma” című részéből a következőket:

... „Mint első az egyenlők között, első akartam lenni a másoknak való szolgálatban is, de első voltam a megaláztatásban is... Mikor ezt mondom, gondolok a szlovák kálvinista kérdésre... A pozsonyi megállapodás óta 1930-ban népszámlálás volt és annak az adatai szerint — állítólag — különösen Abaujban és Felsőzemplénben, nagyon sok, mi általunk magyarnak tartott kálvinista iratott be szlováknak. Mi... a népszámlálás adatait nem ismerjük, de a „Slovenská Liga” és néhány a szlovák kérdésben előtérben álló ref. paptársunk már tudja. És ennek alapján a „Slovenské Kálvinské Hlasy”-ban engemet — mint püspököt — állandóan arra ösztönöztek, hogy ezen népszámlálás által (szerintük) szlovákoknak minősített egyházakban rendeljem el a szlovák istentiszteletet, sőt sorozzam be ezeket a szlovák egyházmegyébe, ... Én a törvénytelen eljárásra a világért sem voltam kapható és az álláspontomat a konvent is helyeselte és törvényesnek ismerte el... szilárdságomat most már terrortal, fenyegetéssel akarták megtörni nemcsak a nevezett lap, hanem számos politikai lap utján is... Én világosan láttam, hogy mindezek csak úgy történhettek meg, hogy az illetők hátuk mögött érezhették a világi hatalmat... Mikor a feleszmélésnek már láttam egyetlen egy jelét, nevezetesen, hogy a mozgalom szellemi vezére (Tomasula János bánóci ref. lelkész) az egyházkerülettől ellene indított

fegyelmi eljárás során tölem bocsánatot kért, a szlovák egyházakban szolgáló lelkészeket 1932. jun. 14-ikére értekezletre hívtam össze Gálszécsre”...

A püspöknek, ezen értekezleten, Tomasula János bánóci ref. lelkész, mint a Szlovák Kálvinista Szövetség főelnöke, egy 10 gépelt oldalra terjedő, szlovák nyelvű memorandumot adott át, ehez a memorandumhoz volt fűzve, bevezetőül egy szintén szlovák nyelven írt, 16 pontból álló követelés és befejezésül egy statisztika azokról a községekről, melyekben szlovák kálvinisták laknak.

Memorandumukban azt követelték, hogy a püspök haladéktalanul állítsa fel a szlovák kálvinista egyházmegyét és teljesítse a 16 pontba foglalt követeléseiket, a statisztikában kimutatott egyházközségeket csatolja a szlovák egyházmegyéhez és rendelje el bennük a szlovák istentiszteleti és tanítási nyelvet.

Ezen statisztikában felsorolt egyházközségek száma a következő:

I. Az ungi ref. egyházmegyéből: 9 anyaegyház, és 40 társ-, leányegyház és szórvány. Összesen = 49 egyházközség.

II. A felsőzempléni egyházmegyéből: 21 anyaegyház és 67 társ-, leányegyház és szórvány. Összesen = 88 egyházközség.

III. Az abauji egyházmegyéből: 11 anyaegyház és 41 társ-, leányegyház és szórvány. Összesen = 52 egyházközség.

IV. A gömöri egyházmegyéből: 1 anyaegyház.

Összesen = 42 anyaegyház és 148 társ-, leányegyház és szórvány = 192 egyházközség.

Ezzel a statisztikával nem céltam most foglalkozni, csak azt jegyzem meg, hogy sok szó fér adatai helyességéhez és nagyon is magánviseli a theoretikus faji vegyelemzés bélyegét.

A Ref. Egyház és Iskola a gálszécsi gyűlésről 1923. VI. 26-iki 26. számában emlékezik meg, de a memorandum tartalmát nem ismerteti, ellenben a „Slovenské Kálvinské Hlasy” 1932. VII. 12-iki száma egész terjedelmében közölte.

Sajnos, terjedelménél fogva itt az egész memorandumot nem közölhetem, belőle csak egyes részletek magyar fordítását ismertetem:

... „A mi legégetőbb kérdésünk a szlovák egyházmegyé... Minden épeszü ember előtt bűn és nem krisztusi tanítás a szlovák eredetű kálvinistákat a magyar nyelvre kényszeríteni. A petőszinyei kálvinisták nem magyarok, a vajkavágásai kálvinisták nem magyarok, a rási, bárcai, gercselyi, kelecseni, kisztei, magyarsasi, kolbásai stb. és több más gyülekezetben nincsenek magyarok. Miért nem hirdetik nekik a Krisztus evangéliumát az ő anyanyelvükön? Itt van a magyarizségi, kisztei, kelecseni, kolbásai szlovák kálvinisták kérvénye és rövid idő alatt előterjesztünk még többet Méltóságodhoz azoktól a gyülekezetektől, ahol szlovák

kálvinisták élnek és követelik a szlovák nyelvű istentiszteleteket... Tudom és tudja azt közülünk mindenki, aki ismeri a szlovák kálvinisták arányát Kassa körül és a töketerebesi járásban, hogy sok szlovák kálvinistába beleverik, hogy ők magyarok. Ezt tette a magyar nevelés. Minden szépítés nélkül mondhatjuk, hogy különösen a szlovák kálvinistákon ütött nagy sebet a magyarosítás, mert a mi egyházunk nagy műszere volt a magyarosításnak... ma azonban a mi egyházunkban nem lehet ilyen dőreséget csinálni, ez büntethető is, hogyha még most is erőszakosan akarják kormányozni a szlovák kálvinistákat az öreg (rég) vezetők. Ezt nem lehet tovább csinálni, mert ezt nem tűrik meg a mi keresztyén képviselőink... En állítom azt, hogy egyházunkkal szemben az állam azért bizalmatlan, mert a vezetők csak szóval lojálisak a csehszlovák köztársasággal szemben, amely nekik jó sorsot biztosít. A mi vezetőink csak akkor jutnak célhoz, ha minden fenntartás nélkül elismerik a mi mostani demokrata államunkat és elismerik a szlovák kálvinistáknak is Istentől nyert jogát... Elitéljük azokat a lelkészeket, akik erőszakkal tanítják a szlovák gyermekeket magyar hittanra és ezzel elnemzetlenítik tőlünk. Követeljük és követelni fogjuk, hogy a szlovák egyházmegyébe ne csak 12—14 anyagyház csatoltassék... de azok is csatoltassanak oda, amelyekről köztudomásu, hogy régen szlovákok voltak és mégis ma nincs semmi jele a szlovák származásuknak. Ezzel a statisztikai összeirással szolgálunk az egyház felsőbb-ségének... Egyuttal követeljük az összes egyházi értekezleteken a (szlovák) beszéd egyenjoguságát... Elitéljük azt a képtelenséget, hogy a szlovák istentiszteleten a kántor nem akar szlovákul énekelni... Megtörténik az is, hogy a szlovák egyházhoz tartozó lelkészek amennyit mondanak (szlovákul) a mi népünknek, ugyanazt elmondják magyarul is és akad olyan egyháztag is, aki a templomban magyarul beszél. Ezt is meg lehet büntetni... Követeljük, hogy a szlovák egyházmegye határai ne legyenek megszabva, de később is bármikor hozzá lehessen csatolni, ha azt kívánjuk... Hogy lehet olyan hitoktatót alkalmazni (Kassán, Nagymihályban, Ungváron), akinek az agyveleje magyar?.. ami a nemzetiséget illeti, ahhoz az egyháznak semmi köze... Megyünk sérelmeinkkel a nemzetközi fórum elé"...

A gálszécsi memorandum tárgyalására a kelet-szlovén tiszáninneri ref. egyházkerületnek 1932. évi október 12-iki közgyűlése egy bizottságot küldött ki, mely bizottságnak tagjai a következők voltak: az egyházkerület részéről Idrányi Barna elnök, Dr. Sutka István, Dr. Kiss Bálint, Lengyel József és Dr. Mertens Alfréd; szlovák részről Tomasula János főelnök, Danis Frigyes, Bikfalvy Jenő, Kiss La-

jos és Balázs János, akik megbízást kaptak a határozati javaslat elkészítésére. Ez a bizottság 1933. január 31-ikén Kassán ült össze és egy 2 tagu bizottságot Dr. Mertens Alfréd és Balázs Jánost bízta meg a javaslat megszövegezésével.

A 2 tagu bizottság javaslatát a teljes bizottság ülése Kassán 1932. szept. 22-ikén tárgyalta, elfogadta és további eljárás végett az egyházkerületre terjesztette fel. A bizottság javaslatával szemben Dr. Sutka István külön véleményt adott be.

Az egyházkerület a javaslatot 1933. évi okt. 22-ikén tárgyalta, 43. számú határozatával elfogadta és véleményezés végett kiadta az ungi és felsőzempleni egyházmegyéeknek. Az egyházmegyéék színtlen hozzájárultak s az egyházkerület végleges döntés végett azokat az iratokat felterjesztette a konventre.

(Folyt. köv.)

Belmissziói tanfolyam.

A komáromi egyházmegye belmissziós bizottsága október 5—10 ig csak lelkészek részére belmissziós tanfolyamot rendezett. A programot szept. 26-iki számunkban közöltük. 30 lelkész jelent meg Komáromban az ősi kollégium kistermében. A 10 félnapos tanfolyamból így egyenként számítva 185 félnapot töltöttek együtt harmincan. 14 résztvevő elejétől végig jelen volt a megbeszéléseken. Bizonyára újszerűség jelentkezett abban, hogy ezen a tanfolyamon nem hangzottak el üdvözlő beszédek, nem tartottak előadásokat, nem tartottak szüneteket. A résztvevők nem szállodákban, hanem a kollégium nagytermében nyertek elszállásolást, ahová a komáromi gyülekezet hívei szeretettel hordták össze a szükségesnél is több ágylát és ágyneműt. Aki lepedőt és párnát hozott magával, ki se bontotta csomagját, aki rokonainál aludt az első éjjel, a második éjjelre már beköltözött a közös szállásra, ahol a beszélgetések a legtöbbször éjfél után két óráig folytak. Szinte egész természetesnek tűnt fel, hogy előbb nem is térünk pihenőre. Reggel félnyolckor a templomi könyörgésre mentünk. Ekkorra már kiki elvégezte csendes óráját és a templomban a gyülekezeti közösségben borultunk le áldásért. A tanítóképzőnkben reggeliztünk, ebédeltünk és vacsoráztunk. Reggel félkilenc, kilenc órától kezdve délig egyfolytában beszélgettünk, majd ismét délután kettőtől este hat, hét óráig. Ebben az időben törlesztettük a programot, amelyet hűségesen betartottunk. Vasárnapi iskola, serdülőkkel, ifjúsággal, leányokkal, felnőttekkel való foglalkozás volt a beszélgetéseink tárgya. Ha volt is néha egy-egy szenvedélyesebb tárgyalási szakasz, túlfűtött szenvedélyek nem érvényesülhettek, nem is jelentkeztek, mert úgy éreztük: az Úrnak Lelke nyugodott rajtunk. A legfeltűnőbb

az a sok alázatos beismerés volt, ami a próbálkozások eredménytelenségéről innen is, onnan is elhangzott az ezzel kapcsolatos tanácskérésekkel. Itt igazán hiányzott minden nagyképűsködés, üres szónoklás. Valóban az erőtlenségüket érző, szolgálatra kész lelkek találkozása volt itt, akik felé egyre erősebben, hallhatóbban hangzott, bár egyetlen egyszer se mondta ki emberi ajak: „Élég neked az én kegyelmem!” (II. Kor. 12: 9) Senki sem terjesztett elő jól megfogalmazott és előre elkészített határozati javaslatokat, mégis összefoglalták néhány pontba a megállapításokat és kívánságokat. Hisszük, hogy amennyiben ezek a felsőbb egyházi hatóságoknál nem találnak süket fülekre, a jelen viszonyaink között, a mi egyházmegyénkben megindulhatunk abban az irányban, hogy valóban élet fakadhat anyaszentegyházunkban. Az eredmények majd az egyes gyülekezetben külön mutatkozhatnak a maguk teljességében. Egy hatalmas eredménye azonban azonnal nyilvánvaló lett ennek a találkozásnak. Fogalmak tisztázódtak, az eddig szenvedélyes ellenzések, akik mindig ellentétet kerestek a belmisszióval szemben, most megláthatták, hogy nincsenek ellentétek. Mindnyájan egy akaraton vagyunk, csak mindnyájan tökéletlenek vagyunk ennek az egyakaratonak a kifejezésében. Így lehettek az első tanítványok is az első pünköst előtt. Higgyünk, reméljünk és szeretettel munkálkodjunk!

Jegyző.

A tékozló leány.

A perth amboyi egyház levele egy másutt esküvő árvaleány tagjához.

Kedves Leányom!

Édes anyád, édes apád a temetőnkben nyugszik. Én temettem el őket. De én, a lelki édes anyád élek. És bár élek, lelkedben és a magad számára Te temettél el engem. Elevenen. Hogyan? Ugy, hogy menyasszonyságodban, életed örömnapjaiban elfeledkeztél rólam és elmentél messze, idegen városba, számodra eddig idegen templomba és ott mondtad ei a hűségeskűt életed párjának. Reám még csak nem is gondoltál. Esküvőd hírét is csak hirből, másoktól kellett megtudnom. Miért? Rossz voltam Hozzád? Bántottalak valaha? Te tudod, hogy szerettelek. A magaménak tekintettelek. Kicsiny gyermekkorodban rajtam keresztül helyeztek szüleid és keresztiszüleid az Ur Jézus karjaiba a szent keresztiség által. Én tanítottalak szent hitünk titkaira és igazságaira iskolámban. Templomomban tétl szép fogadástételt örök hűségre, mikor konfirmáltál. Az én kezeimből izlelted meg először az Ur Jézus teste és vére sákramentomának édességét. Az én énekkaromban dicsérted vasárnapról-vasárnapra az Urat a több hívek sergében. Harangjaink siratták ki a temetőbe bizonyára feledhetetlen édes anyádat és utána édes apádat. Oda készül édes anyád helyett édes anyáddá lett drága nagymamád is. Annyira

biztosan odakészül, hogy temetése költségeit is nálam tette le évckkel ezelőtt. És te egy szó nélkül elmentél. Hiába figyelmeztetett nagymamád. Hiába intettek a Téged mindig szerető hittestvérek. Hiába keresett fel otthonodban lelkipasztorod. Elmentél. Egyetlen komoly reám való gondolás nélkül. Számomra örökre idegen lettél. Kezemből az Ur teste és vére sákramentomát többé nem veheted. Halott tetemeidet édes apád és édes anyád hamvai mellé nem helyezhetik a feltamadás reggeléig való nyugodalomra. Levelem elején azt mondtam, hogy lelkedben elevenen eltemettél engem. Magadat temetted el az én magyar református keresztyén világom számára. Édes apád és édes anyád világa számára. Nagymamád, testvéreid világa számára. Másfajú, másvallásu, másvilágu vőlegényed után elmentél más világba. Miért? Szégyelied idehozni vőlegényedet vagy engem, templomomat és hittestvereidet szégyelted vőlegényed előtt? Vagy féltél, hogy lelki édes anyádhoz való hűségédért elvesztéd vőlegényedet? Annyi kevés szeretetet teteleztél fel magad iránt attól, akire rábizod az életedet? Leányom, tévedtél. Ahonnan a legigazabb áldásokat vihetted volna magaddal életutadra, ott keserű, szomorú emléket hagyál. Kivánom, hogy ne legyen okod megbánni hűtelenségedet. De általad elevenen eltemetett lelki édes anyai szívem féltő szeretettel aggódik, hogy bőseges okod lesz megbánni. Majd akkor magadra vess. Talán akkor eszedbe jutok. Talán akkor megálalsz. És én az értem vérét adó Vőlegényem, a Krisztus jóvoltából akkor is élni fogok. Akkor is édes anya leszek, az igazán megtérő gyermeket keblemre fogadom. De a bűnében örvendező gyermeket nem. Ha szívem sajog is bele. Ha tud, áldjon meg az Ur! Veled együtt ugyanezt mondom a többi hűtelennek, akiket nevelgettem, vigasztalgtam és akik életük legelhatározóbb pillanatában veled együtt hűtelenül elfordultak tőlem.

A perth amboyi független magyar református egyház.

H I R E K:

— I és II. lelkészképesítő vizsgák Kasán. A szlovenszkói és karpátaljai egyetemes ref. egyház lelkészképesítő vizsgai bizottsága október hó 14-én folytatta le az I. és II. lelkészképesítő vizsgát a vizsgára jelentkező abszolváltnéologusok és segédlelkészek részére. Az I. lelkészképesítő vizsgára jelentkezett 4 végzett hittanhallgató, akik közül általános elégséges eredménnyel vizsgázott *Csomár Géza*, a többiek pedig 1 illetve 2 tárgyból javító vizsgára utasítottak. — A II. lelkészképesítő vizsgára jelentkezett 3 segédlelkész és 2 segédlelkész javító vizsgára. Általános jeles eredménnyel vizsgázott *Batta Pál*, jó eredménnyel *Csonthó Géza*, elégséges eredménnyel *Horkay István*. A két javító vizsgára álló segédlelkész is eredménnyel

vizsgázott. A segédlelkészek kibocsátását *Balogh Elemér* püspök, konventi lelkészelnök végezte.

— **Az egyetemes konvent** gyűlése a múlt számunkban jelzett termirus szerint Kassán megtartott, melyről a tudósítást lapunk következő száma hozza.

— **Barth Károly Sárospatakon.** A sárospataki theol. akadémia tiszteletbeli tanára, Barth Károly, a titkárnője Kirschbaum kisasszony és Dr. Vasady Béla debreceni egyetemi tanár kíséretében székfoglaló értekezésének megtartására okt. 1-én érkezett Sárospatakra. A bazeli egyetem reformátori lelkü tudósát a tanárkarok küldöttsége s az egész theol. ifjúság várta s Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok az egyházkerület és a főiskola előjárósága nevében szívből jövő, kedves szavakkal fogadta. A tanári karral való első találkozásakor kietszett, hogy Barth Károly amily mértékben a Lélek mennyei erővel telített életü, épen olyan mértékben alázatos és bűnbánó szolgálja Istennek, aki elhárít magától minden neki tulajdonított jelentőséget s nagyon is az isteni kegyelem alatt állónak tudja és vallja magát.

Tiszteletbeli tanári katedrájába való beiktatása nagyszámú közönség, a három intézet tanári kara s a tanulmányosság jelentéében október 2-án történt meg. A XXV. zs. 1. v.-nek eléneklése s Dr. Szabó Zoltán bibliaolvasása és imádsága után Mátyás Ernő dr. közigazgató köszöntötte Barth Károlyt, mint a főiskola tiszteletbeli tanárát, aki könyvei, a tanítványok által hozott híradások, theologiai munkássága és Németországban a ker. egyház isteni tekintélyéért vívott küzdelmei révén már régóta ismert. Nagy érdeklődés és feszült figyelem kísérte az új tanár értekezését, amelyet „*Népegyház, szabadegyház, hitvallóegyház*” címen tartott. Az egyház külső formája az államhoz való viszonyából adódik s az 3 féle lehet: nép-, szabad-, vagy hitvalló egyház. Az első formát akkor kapja az egyház, amikor az állam vállalja azt s méltónak tartja, hogy védelmébe vegye s támogatásában részesítse, az egyháznak ezzel szemben vállalnia kell az állam érdekeinek munkálását. A második formája akkor valósul meg, amikor az állam úgy tekinti az egyházat, mint magánvállalkozást, nem tesz ellene semmit, eltűri azt; az egyház ebben az esetben tagjainak gondozását tartja főfeladatának, akik természetesen az államnak is polgárai. Az egyház hitvalló jellege akkor domborodik ki, amikor az állam elnyomja az egyházat s önként adódik a kényszerűség, hogy az egyház inkább Istennek engedelmessédjék, mint az embereknek. Ezek mellett vannak vegyes, átmeneti formák, sőt a gyakorlatban a tiszta forma egyenesen kivétel. Megrázó módon, bizonyágtévő erővel hatott az értekezésnek az a része, amelyben az egyháznak az államhoz való magatartása, gondolkozása és cselekvése módjáról volt szó. Szentírásbeli utalásokkal és kortörténeti adatokkal mutatta ki az előadó, hogy az egyház sem mint nép-, sem mint szabadegyház nem tud következetes lenni önma-

gához s ahhoz a megbizathoz, amelyet Istentől kapott, hogy t. i. minden körülmények között egyház maradjon. Ha ugyanilyen komolyan hitte volna azt, hogy Krisztus a világok ura, Királyok Királya, akkor nem alkudott volna meg — mint eddig annyiszor tette — az eléje feltételeket szabó államhatalommal, melynek törekvése végeredményben mégis csak az, hogy ő legyen az Ur, ne Jézus Krisztus, a lelkek megváltója. Egyháznak és államnak Jézus Krisztus óta szörnyű eltévelyedései voltak. De legszörnyűbb az, amellyel most lép fel az állam, amikor az egyház teljes megsemmítésére tör.

Ebben a küzdelemben lép előtérbe az egyház hitvalló formája. Az állam két módon próbálja totális uralmát elérni: 1. az egyház kísértőjévé, 2. kiirtójává lesz. A hitvalló egyház, a megbizathoz hű egyház. Ebben a magatartásban mártíromság az osztályrésze. Ezt a sorsot nem kívánhatja, de nem is menekülhet előle, vállalnia kell. Főtörekvése csak egy lehet, hogy egyház maradjon. Ennek az egyháznak sok kísértéssel kell megküzdenie. Egy dolog mindenesetre bizonyos: a hitvalló egyházra nem pusztulás, *hanem élet vár.* — A főiskola nevében Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok köszöntötte az ünnepeit új tiszteletbeli tanárt, életére és további munkásságára Isten áldását kérve. A beiktatási ünnepély a LXV. zs. 1. versének eléneklésével ért véget.

— **Tizenöt éves püspöki jubileum.** Dr. Ravasz László püspök most töltötte be másfél évtizedes püspöki működését, amelynek a megkezdésekor csak 39 éves volt s a magyarországi református egyház legfiatalabb püspöke. Püspöksége alatt eltemette Révész Kálmán, Dr. Antal Géza és Dr. Baltazár Dezső püspököket. Most a magyarországi református egyház legidősebb püspöke, akire a zsinati és konventi, az egyetemes református egyház lelkészelnöki tiszte vár.

— **Skót diákok a magyarországi theologiai akadémiákon.** A sárospataki theologiai akadémiára beiratkozott Bryce Nisbet edinburghi egyetemi hallgató, a budapesti theologiai akadémiára pedig Philp Róbert skót egyetemi hallgató.

— **Párizsban Kálvin Jánosról,** nagy művének, az Institutióknak jubileuma alkalmából egy utcát neveztek el.

— **Október 4-én ünnepelték** a budapesti kálvintéri templomban, a magyarországi protestáns diakonissza anyaházak az ujkori női diakonisszámunkák elindulásának századik évfordulóját. Az ünnepi beszédet Dr. Ravasz László tartotta: „A női léleknek Krisztustól vett missziója” címen.

— **Eladó könyvek:** 1. Elmés nyájasságok 1806. Sopron. 2. Biblia sacra. 1639. Amsterdam. 3. Bod Péter: Szentbiblia historiája. 1748. Szeged. 4. M. Ant. Muréti: Orat. volumna lus. 1711. 5. Dr. Müller: Der Patriot Landprediger 1779. Göttingen. 6. Szikszai György: Keresztyén tanítások és imádságok. 1807. Pozsony. 7. Philonis Ju-

dae: Opera annia. 1785. Erlangen. 8. Sebestyén István: Messiologia. 1835. Buda. 9. Latin-görög német-magyar szótár. 10. Lisznyai Pál: Prof. scholasticarum. 1683. Debrecen. 11. Vratona Mihály: Közönséges természet földleírás. 1824. Pest. 12. Milton: Elvesztett paradicsom. 1791. Mannheim. 13. Áhítatosság órái. 1830. Buda. 14. Héber régiségtan. 1717.

(Folyt. köv.)

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

695/1936. sz. Nagykapos, 1936. okt. 6.

Valamennyi kebelbeli esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa 1936. szeptember 24-én kelt 22228/1936—IV. sz. átiratában arról értesíti az itteni hivatalt, hogy némely egyházak lelkészei az állam alapításának ünnepén, okt. 28-án tiszteletlen magatartást tanúsítanak az állami himnuszszal szemben.

Az itteni hivatalnak nincsen tudomása arról, hogy ez a mi kerületünkben megtörtént volna, azonban mégis felhívom a nevezett hivatalok figyelmét, hogy az állami ünnep a múlt évihez hasonlóan, méltóan megünneplendő és az istentiszteleten az állami himnusznak a teljes reverencia megadandó.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

696/1936. sz. Nagykapos, 1936. okt. 13.

Valamennyi kebelbeli esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa 1936. szeptember 24-én kelt 78585/36-1/3. sz. átiratában arról értesíti a püspöki hivatalt, hogy az iskolafenntartók a tanítói választás megerősítése, illetve a tanítói államségély kiutalása ügyében nem tartják be a referátusnak 1934. szeptember 17-iki 171. sz. körle-

vél utasítását, amely az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium 1936. szeptember 1-én kelt 113521/36 1/2 sz. végzésével módosított abban az értelemben, hogy az államségély kiutalása iránti teljesen felszerelt kérvény a választás napjától számítva 2 hónapon belül adandó be az illetékes tanfelügyelői hivatalhoz.

A fenti rendelet szigorú betartását kérve maradtam

atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

737/1936. sz.

Nagykapos, 1936. okt. 13.

Valamennyi kebelbeli esperesi és lelkészi hivatalnak!

I. Ez évben, augusztus hó 1-én mult 400 esztendeje annak, hogy reformátorunknak, Kálvin Jánosnak: „A keresztyén vallás rendszere“ c. nagy munkája megjelent Baselben. A keresztyén hitnek, a tiszta evangéliumi igazságoknak ez a klasszikus foglalatja és apológiája ma is biztos fundamentuma a szentírás mellett református anyaszentegyházunknak. Szükségesnek tartom, hogy a lelképásztorok a közelgő reformációi ünnepén minden gyülekezetben megemlékezzenek a nevezetes évfordulóról s méltassák a hivek előtt Kálvin nagy művének jelentőségét.

II. Egyben nem mulasztom el az esperes urakat és lelkésztársaimat emlékeztetni a mult évi egyházkerületi közgyűlés 94. sz. határozatára, amely szerint egyházkerületünk minden gyülekezetében november hó 1—15 közötti időben „*árvanap*“ tartandó a beretkei árvaház fenntartására való gyűjtés céljából. Serkentsük hiveinket, hogy az adakozásban meg ne restüljenek, mert egyházunk csak úgy töltetheti be hivatását e földön, ha készséges szívvvel teljesíti az evangélium szociális parancsát.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

Szerkesztői üzenet:

V. J. Cs-a. „Hová jutottunk“ c. cikke már nem aktuális, mivel a benne érintett problémákat a legutóbb lezajlott konventi gyűlés legnagyobbbrészt megoldotta. A másik cikk jönni fog.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.
Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: S Z Ő K E I S T V Á N . Főmunkatárs: K Ő M I V E S S Á N D O R .	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg: s reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Erazmus.

(Halálának négyszázadik évfordulójára.)

Ebben az évben az európai művelődés Erazmusra gondol, különösképen humanista munkásainak emlékezésében, mivel július 12-én négyszáz éve, hogy Erazmus Bázelen, pár barátja között meghalt. Számunkra, akik ugyan nem a humanista, hanem a keresztyén műveltség emberei vagyunk, szintén jelentős, alkotó személy Erazmus; jóllehet nem eszményünk, mégis emlékezünk rá, miközben kijelöljük helyét az európai szellemiség soraiban.

Csak születési éve: 1466 biztos élete elejéről. Tudjuk még, hogy törvénytelen gyermek volt, sőt arról is beszélnek, hogy pap fia. Hit tudósnak készül a szó akadémikus, iskolás értelme szerint, de betegsége akadályozza s magántanító lesz. Az egyház tanítója helyett: praeceptor mundi. Európa nagy részét beutazza, de mégis, mégis szive legjobban Bázelen huzza, ahol nyolc évet tölt életéből. 1516-ban a bázeli Frobenius-nyomdában jelenik meg korfordulót képező görög és latin bibliafordítása. Ezzel a tekintély, a tudás, a megbecsülés csúcára ér. Rá ugyanis alig egy évre megérkezik a reformáció, amelyhez Erazmus, noha barátai ezt várják és kérik tőle: nem csatlakozik. 1524-ben a szabadakaratról szóló vitában Lutherrel találja magát szemben, aki szokott módján gázolja le a finomkodó, semlegeséget követő humanista tudóst. Ezzel a vitával végképen tekintélyvesztett és hatástalan Erazmus, aki visszavonul könyvei s barátai közé s így hal meg munkája közepette, de távol a hit döntésének porondjától. Rövid életrajzi vázlat után pár szót személyiségéről. Európa nomádja, aki egyetlen helyen érezte magát igazán jól: könyvei és tudós barátai között. Életcélja a tudás, a tudomány, az élet élvezete, a

klasszikus művelődés felújítása s rettenve látta, hogy a reformáció mindent összedönt, amit övével együtt szépen megépített, vagy kitervelt. Azt persze nem tudhatta, hogy épen a reformáció jelenti Európa számára a humanizmus részéről várt s óhajtott mély megújulást. Jelszava, mint a humanizmusé: vissza a forrásokhoz. De a források csak a művelődés kétesértékű klasszikus javai, amelyekkel ideig-óráig lehetett a keresőket lázban, látomásban, illúzióban tartani, de amikor a reformáció szélrohama végigsöpörte Európát, azonnal felébredtek a lelkek. Sajátos kulturkeresztyénség Erazmus élettörekvése, amelyben nem a keresztyénséget, hanem a kulturát veszi komolyan. A devotio moderna s a klasszikus műveltség embere, aki maga módján vallásos volt, de vallásosságára Luther kijelentése vet fényt: „Számára az emberi dolgok többet jelentenek, mint az isteniek.” A kultura többet jelentett neki, mint az üdvjavak, a klasszikus irodalom és életérzése több, mint az evangélium és a hit, azért rendeli az ékesszólást az erkölcs mellé, azért akarja a tudást többre tartani minden másnál s ezért lett a tudás áldozata, amikor a reformációban bukni kell lagymatag, színvallás nélküli magatartása miatt.

Igaz, hogy a reformáció ereje s hatása életére megvan. Lássuk meg, hogy nem a humanizmusából fakad az, amikor 1533-ban Freiburg i. Breisgauban, a De praeparatione ad mortem c. művében Pál apostoltól idézi: „Sive vivimus, Domino vivimus, sive morimus, Domino morimur. Itaque sive vivimus sive morimur, Domini sumus”. De hol van ennek a kijelentésnek hitből származó heve még ekkor és itt is a reformációs örömbizonyoságtételétől

a: Domini sumus-tól. Tovább idézem: az szintén reformációs hatása, hogy utolsó perceiben Jézus Krisztushoz tért s úgy halt meg ajkán ezekkel a szavakkal: Jesu misericordia, Domine libera me, Domine miserere mei. Majd holland nyelven: „Lieve God”. Ezek a történelmi tények arra utalnak, hogy a humanista tudós megtért a kulturától Krisztushoz. Tehát nem igaz, amit ellenségei, a tudatlanságuk miatt kigunyolt szerzetesek, a „konyhalatinság” mesterei mondanak, hogy „sine lux, sine crux, sine Deus” halt meg Erazmus.

Az eruditio s az eloquentia mindene Erazmusnak és a halál pillanatában a kultura mégis kevés és kell Krisztus. Életét elhibázta, de halálában igyekezett minden hibáját jóvátenni. S míg a reformációban nem állt töretlen tekintéllyel Krisztus és az övéi pártjára, az utolsó földi pillanatokban magárahagyottan, tört tekintéllyel tért meg az élet Fejedelméhez. Addig azonban fülébe csengett Luther borzalmas vádja vele szemben: „A Szentlélek nem a kételkedőké.”

Nagy, számunkra is értékes, egyuttal érvényesítésre váró tanulságokat irt és hagyott örökségben. Amikor a szó uralma már-már tönkreteszi életünket, gondoljunk az erazmusi tanításra: „Vita pluris est, quam disputatio” s amikor fajunk szolgálatára szó kerül, emlékezzünk, hogy több, mint négy évszázada irta az európai műveltség fanatikusa részünkre a nagy áldozatparancsot: „Miért tanuljuk a

tudományokat? Csak azért, hogy helyesen éljünk és hazánknak s barátainknak használjunk”.

Az európai művelődés fogalmát a középkor után Erazmus határozza meg először s ő az, aki az antik műveltség felújításában keresi az európai életutulást. Ami az új európai szellemiséghez tartozik, mind megvan Erazmusban, mert elismeri s igenli a szellemiséget és a szellem értékeit, az emberiség eszményét, az ember autonómiáját és az emberi szabadságot vallja, hisz a haladásban és az értelmi javak alkotó erejében, mégis hiányzik belőle a reformációs lelkeség. A lelkeség hiánya miatt kerül Lutherrel és a reformáció táborával szembe. Egyenlőtlen, rövid mérkőzés volt, amelyben Erazmus maradt a vesztes. Mégis van értelme s értéke munkásságának. Ismerjük el, hogy sokat tett az európai műveltség érdekében. A műveltség új fogalmát neki köszönhetjük, kulturánk főmunkásai között kevés van, aki annyira, olyan áldozatos kockázattal dolgozott, mint ez a humanista könyvtudós, aki bírálat, szövegtanulmányokkal, ismerettel szolgálta az európai kultura ügyét. Ismerjük ma el: Erazmus úttörő és az úttörők sorsának részese.

Hatása letagadhatatlan. Nála nélkül nincsen Melancton, H. Grotius, Rousseau, Herder, Pestalozzi. W. Humboldt s a humanizmus szerteágazó iskolái sem dolgozhatnak az európai művelődés emberies irányu továbbépítésén. Művében, hatásában jelentős ember, méltó megemlékezésünkre. *Narancsik Imre.*

A szlovák kálvinista egyházmegye kérdése.

Irta Bodor Gábor.

(Folytatás.)

A konvent 1934. évi június 27-én tartott rendes közgyűlésén tárgyalta az ügyet és a 22-ik pont alatt az alábbi határozatot hozta:

... „Konvent... megállapításaiból önként következik, hogy ugyanakkor, amikor a tiszán-
 inneni egyházkerület elvben hozott határozatát tudomásul veszi, *nem veheti tudomásul az 1933. évi 34. számú egyházkerületi határozatnak azt a részét, hogy a szlovák egyházmegye még zsinati törvényeink jóváhagyása előtt felállítandó a zsinati törvényekben pontosan körvonalozott elvek szerint. Egyrészt azért, mert a hivatkozott zsinati törvény még nem jogerős, másrészt azért, mert az 1934. évi 7. számú jegyzőkönyvi határozat második és harmadik kikezdéséből is arra volt kénytelen következtetést vonni a konvent, hogy a szlovák egyházmegye azonnali felállításának még olyan akadályai vannak, amelyek csak a jogerős törvényes rendelkezésekkel lesznek elháríthatók.*” ...

A konvent határozatát a „Szlovák Kálvinista Szövetség” és hivatalos lapja a „Slovenské

Kalvinské Hlasy” nagy megbotránkozással fogadták s a lap 1934. évi 7—8. számában „Generálny konvent pochoval slovensky seniorat” (Egyetemes konvent eltemette a szlovák egyházmegyét), cím alatt — többek között — a következőket írja: (Lásd Ref. Egyház és Iskola 1934. évi VIII. 5-iki számában.)

... „Ne respektáljátok papjaitokat, kik a szószekről szeretetet hirdetnek és kint cseletvetnek. Ne hallgassátok azokat, kiknek világosságnak kellett lenniök és tüzek, akik megeszik a ti szabad lelki és nemzeti kifejtésteiket. Ne hallgassátok bárányok bőrében a farkasokat, mert megesznek!” ...

Igy irtak, de mikor az egyházkerület a Szlovák Kálvinista Szövetség elnökségét és a hivatalos lapjuk szerkesztőségét kérdőre vonta: a cikknek nem akadt gazdája és strómannak egy kiskorú gimnáziumi tanulót neveztek meg. (Lásd Magda Sándor ref. püspök 1935. X. 24-iki egyházkerületi közgyűlésen felolvasott jelentése IV-ik pontját.)

A konvent döntését az egyházkerület Kassán 1934. okt. 25-én tartott közgyűlésén a 8-ik pont alatti előterjesztés 2-ik alpontja alatt tárgyalta, mely elnöki előterjesztés így szól:

... „2. Tekintettel arra, hogy az egyházalkotmányunk állami jóváhagyása, — amitől az egyetemes konvent ez évi június 27-iki határozatával a szlovák egyházmegye felállítását függővé tette — közeljövőben megtörténik, küldjön ki egyházkerületi közgyűlésünk egy bizottságot, amelynek tegeye feladatává, hogy a szlovák egyházmegye felállításával kapcsolatos összes előmunkálatokat elvégezze. Dolgozzon ki a bizottság javaslatot, az összes részletkérdéseket figyelembe véve, amelynek alapján a szlovák egyházmegye egyetemes egyházunk szervezetébe beilleszthető legyen“.

Az elnöki előterjesztésekre a közgyűlés a következő határozatokat hozza:

„Az előterjesztések 2. pontjában foglalt teendőknek elvégzésére közgyűlésünk a Dr. Mertens Alfréd elnökletele alatt Böszörményi Sándor és Balázs János lelkészi, Podor Gábor és Bikfalvi Jenő világi tagokból álló bizottságot küldi ki azzal, hogy az előterjesztésben foglaltakra javaslatukat a jövő egyházkerületi gyűlésre terjesszék be“.

A Szlovák Kálvinista Szövetség és hivatalos lapja, ezen kérdés rosszakaratu, célzatosan elferdített kezelésvé, önkényes faj, fej, nyelv, név és nemzetiségi magyarázataival, az ungi, felsőzempléni és abauji egyházmegyék egyik-másik egyházának békéjét és beléletét teljesen feldulta. Szerintük, ahol az iskolában a tanítás nyelve szlovák, ott a gyermekek mind szlovákok s szlovák gyermekeknek még akkor is csak szlovák szülői lehetnek, ha azok egy szót sem tudnak szlovául, tehát az egész család szlovák.

Ilyen körülmények között ennek a kérdésnek megoldását nem lehet tovább halogatni, mert a halogatással csak az egyház lesz a vesztes (Inter dous litigantes tertius gaudet.) és a szekták és a felekezetenélküliség fog aratni.

Ezen kérdés rendezésénél azonban nem szabad megengedni, hogy egyik, vagy másik fél a törvények hiányos és homályos intézkedéseit felhasználhassa s ezzel a másik felet kijátsza. A vegyes nyelvű egyházközségekben — még a IX. kánon törvényben névszerint felsorolt községekben is — alkalmat kell adni arra, hogy minden egyes egyháztag szabad akaratából határozhassa el azt, hogy melyik egyházmegye kötelékébe kíván tartozni és ebben az elhatározásában sem terrorral, sem nyakatekert faji és nyelvi elméletekkel nem szabad senkit befolyásolni.

A szlovák egyházmegye tagjai csak azok lehetnek, akik ahoz önként csatlakoznak. Azok azonban, akik nem akarnak a szlovák kálvinista egyházmegye kötelékébe tartozni — még

a IX. kánon 4. §. I. és II. pontja alatt névszerint felsorolt egyházközségekben is — továbbra is megmaradnak a jelenlegi egyetemes magyar egyház kötelékében és ott szabadon választhatják meg azt az egyházközséget, amelynek kötelékébe kívánnak belépni és rájuk a szlovák egyház semminemű adót, vagy egyházi terhet nem róhat ki.

Tudomásom szerint szlovák testvéreink a szavazást az általuk eddig ócsárolt régi egyházi törvények I. t. c. 25, 38—47. §-ai értelmében kívánják végrehajtani.

Ez a törvény és ezek a §-ok azonban csak az egyes egyházközségek vagyongazdálkodása és más kisebb belügyeinek elintézésére, nem pedig az egyházközség tagjainak anyanyelv és nemzetiség szerinti szétválasztására készültek. Jelen esetben ezen törvényeknek alkalmazása abszurdumra vezetne.

Ezen §-ok szerint ugyanis egy 100 szavazatot számláló gyülekezetenél arra, hogy a gyűlés határozatképes legyen, elég a tagok $\frac{1}{4}$ -ének = 25 tagnak jelenléte és ha ennek a 25 tagnak többsége — azaz 13 tag — a szlovák egyházmegyéhez akar csatlakozni, vagy megfordítva is, akkor ezt a 13 tagot a többi 87 tag is köteles lenne követni. De a törvény szerint, ha az első gyűlés határozatképtelen, a következő gyűlés — tekintet nélkül a tagok számára — határozatképes és 1—2 ember is eldöntheti egy egyházközség sorsát.

Ebben az esetben, azoknak a §-oknak alkalmazása nem egyezik meg a egyházi alkotmányunk szellemével és nem védi meg hittestvéreink érdekeit és a Saint Geimaini békeszerződésben is biztosított szabad vallásgyakorlási és anyanyelvhasználati jogukat.

De a mai szabad vallásgyakorlást hirdető demokrata világban nincsen olyan törvény, mely jogot ad bármely egyházi hatóságnak, hogy hívei közül bárkit — akarata ellenére — egy idegen nyelvű egyház kötelékébe kényszeríthessen.

A fent elmondottak alapján, hogy az az abszurdum elő ne fordulhasson, hogy 1—2 ember döntsön egy egész egyházközség sorsa felett: szükségesnek tartom határozatilag kimondani, hogy a szlovák egyházmegyéhez való csatlakozást csakis az összes szavazásra jogosult egyháztagok abszolút többsége mondhatja ki névszerinti szavazással; de ebben az esetben is a kisebbségben maradt — és távol levő tagok mindenikének joga van — 15 napi záros határidő alatt szabadon határozni affelejt, hogy követi-e a többséget, vagy pedig megmarad a régi egyházmegye kötelékében.

A régi egyházmegyében visszamaradók szabadon választhatják meg azt az egyházközséget, amelyhez csatlakozni kívánnak és rájuk a szlovák egyház semmiféle egyházi terhet nem vethet ki és viszont.

Ezzel az elintézésel egyetlen egy hittestvérünk sem szenved sérelmet sem hitében, sem nyelvében, sem anyagiakban, sem lelkiekben.

Ennek az egész kérdésnek ez a méregfoga, ez a tüzfészke és míg ez nincsen rendezve,

tovább folyik az ádáz testvérharc és a rombolás.

Ha a szavazás kérdése mindkét felet kielégítő, igazságos és méltányos elintézészt nyer, *egy kis jóakarattal* a többi kérdések már akadálytalanul rendezhetők.*

Egyetemes konventünk gyűlése.

A szlovenszkói és kárpátaljai ref. egyházak egyetemes konventje okt. 15-én tartotta meg Kassán ezévi gyűlését *Balogh Elemér* püspök és *Dr. Szilassy Béla* főgondnok elnöklete alatt.

Már maga az a körülmény, hogy a gyűlés terminusa a tavaszi hónapokról őszire toldott el, mutatja az idők és viszonyaink súlyos voltát, valamint indokolja annak az anyagnak megszaporodását is, amellyel a konventnek a rendelkezésére álló idő alatt meg kellett birkóznia.

A gyűlést püspökelnök buzgó imádsága vezeti be, kérve az áldást és segédelmet, valamint a bölcsességnek lelkét onnanfelülről, hogy az anyaszentegyház sorsdöntő ügyeiben ez a legfelsőbb örálló testület képes legyen a megnehezedett idők által kitermelt súlyos problémákat és feladatokat olyan bölcsen megoldani, hogy a munkája nyomán áldás fakadjon egyházi közéletünkre.

Dr. Szilassy Béla főgondnok, világi elnök megnyitó beszédében kegyeletes szavakkal parentálja el halottainkat — első sorban *Dr. Baltazár Dezso* magyarországi tiszántúli püspököt és konventi elnököt — s azután rámutatva az idők nehézségeire, amelyekben ennek a mai nemzedéknek s így a különféle testületeknek is élni és missziójukat teljesíteni kell: megállapítja, hogy a ránk váró feladatok nagyok és sorsdöntő fontosságúak s egyházunk, fajunk jövője akképen alakul, ahogy az élénk tornyosuló feladatokat megoldani tudjuk. Jövőit csak úgy remélhet akármilyen közösség, ha a rendelkezésére álló jelent kihasználja kötelességeinek maradéktalan teljesítésére és elvégzésére. A sok jelentős feladat közül részletesebben az ifjúság nevelésének és vezetésének gondolatát tárgyalja és megállapítja, hogy ha az ifjúságunk a maga idejében meg nem kapja a maga ideálját, amelyek világító fáklya gyanánt égjenek elötte, akkor az az ifjúság nem lesz képes soha sem egyházának, sem fájának szolgálatára. A mi református egyházunknak ki kell fejeznie megbotránkozását a mai irodalom olyan törekvéseivel szemben, amelyek — egyes művekből nyilván kitetszően — nem ideálokat törekzenek állítani az emberek elé, hanem épen az ellenkező munkát végzik s a régi ideálokat is lefontani igyekeznek. Ha olyan nagyságokat, mint Bethlen Gábor, Lorántfy Zsuzsanna, Széchenyi István, akiknek annyi sok más jelessel együtt emberi kiváló erényeit, önfeláldozó munkáját viharos századok és évtizedek sok keserű tanúsága

fényesen igazolta, minden komoly ok nélkül, sokszor csak írói feltűnési vágyból kisebbiteni igyekeznek: mi legyen akkor a példakép a fejlődő ifjúság előtt, amely azt nagyratörésre ösztönözze a nemes eszmék szolgálatában?!... Ha egyházának, nemzetének igazi nagyságait nem ismeri, hogyan állhat meg a mai válságos idők gyorsan változó, könnyen félrevezető, hangzatos jelszavainak vad kavargásában, amelyeknek egyik legfontosabb célja épen az ifjúságnak, a jövő nemzedékének megragadása és foglyulejtése. Ha a különféle egyházi és nemzeti közösségek mindent elkövetnek a régi nagy alakjaik nevelő, lelkesítő hatásának kihasználására — amely módszerrel pl. az olaszok és németek csodálatos eredményeket tudnak elérni — mi sem tehetjük nagy kár nélkül ennek ellenkezőjét. Ez a gondolat vezette őt, amikor a múlt évi dunamelléki egyházkerület közgyűlésén felvette a református akció, vagy összefogás gondolatát, amelynek célja az, hogy felrzza a református közvéleményt a télen lethargiából, figyelmét magasabb célokra hívja fel, erőt tömörítse, a hivek tömegeit öntudatosítsa, hogy egy öntudatos, szervezett, bátor református közvélemény álljon minden egyházi törekvésünk és munkánk mögött az ifjúság nevelésében is, meg mindazon munkánk mögött is, amelyeket általában a belmisszió neve alatt szoktunk összefoglalni. Ezt a gondolatot az egyetemes konventnek is figyelmébe ajánlja.

Az osztatlan helyesléssel fogadott megnyitó után számbavétnak a konvent tagjai, amikor is kitűnt, hogy a tagok teljes számban megjelentek, az új tagok igazoltattak s azután megindult a munka a kitűzött program szerint.

Napirend előtt két felszólalás hangzik el. Egyikben *Patay Károly*, a tanítóképző-intézet igazgatótanácsának elnöke kéri, hogy a konvent legközelebbi gyűlése Komáromban legyen, főként azért, hogy ott szemlét is tarthasson a konvent a megalakult tanítóképzőintézetünk felett, amelynek jó hatása bizonyosan meglenne az intézetre is, a közvéleményre is. Erre a határozat az lett, hogy készséggel enged a konvent egy ilyen irányú óhaját, mihelyt az intézet ügyei minden irányban véglegesen rendezve lesznek. A másik felszólalásban *Dr. Magda Sándor* püspök intéz kérdést az elnökséghez, hogy mi oka volt annak, hogy a múlt évi konventi jegyzőkönyv a 13. számú konventi határozat dacára az ott megállapított 3 hónap helyett néhány nap hijján 12 hónap múlva jelent meg s a konventi határozatokat az érdekeltek is

* E kérdéshez a hozzászólásoknak készséggel helyt adunk. Szerkesztő.

csak elkésve kaphatták meg? . . . Ujból szigorú határozatot kíván a jegyzőkönyvnek idejében való megjelenése érdekében és a határozatoknak az érdekeltekhez való eljuttatása ügyében.

Konventi jegyző igazolását elfogadja a gyűlés, azonban a jegyzőkönyv megjelenésére a 3 hónapos terminus ismét megállapíttatik fegyelmi eljárás terhe alatt.

Ezután következik *Balogh Elemér* püspök-elnök jelentése, amelyben beszámol mindazon ténykedéseiről, amelyekre az elnökséget az egyes egyházkerületek felterjesztéseire hozott konventi határozatok kötelezték, egészen az 1934. évben megtartott konvent határozataitól kezdődőleg.

Interveniált a kormányhatóságoknál a magyarországi érettségi bizonyítványok nosztrifikálása, református katonai lelkesítő állások szervezése érdekében, de elutasító válaszokat kapott. (1934. évi 23, 27. sz. konventi határozat.)

Az egyetemes névtár kiadása ügyében felszólította a Szeretet-naptár szerkesztőjét, hogy a naptárral kapcsolatban adja ki a névtárt. (1934. évi 28. sz. határozat.)

Interveniált új kápláni állások szervezése érdekében, de elutasító választ kapott, mert — mint mondták — a mai pénzügyi helyzetben erről szó sem lehet. Azóta azonban püspökelnök tudomása szerint 4 új kápláni állás is szerveztetett az ev. egyház részére. Ha ezek államsegélyes állások, azon esetben ezekre, mint precedensekre hivatkozva, megismételi az intervenciót. (1934. évi 30. sz. határozat.)

Czeglédy Pál barsi esperes útján megszerezte a magyarországi ref. egyház missziói jelentő iverit, amely alapul szolgálhat a mi viszonyaink között is. (1934. évi 38. sz. határozat.)

Elrendelte a közalapi hátrálékok behajtását az 1934. évi 48. sz. határozatnak megfelelően, a további lépések megtétele azonban már az eszerek köteleessége volt.

A tanítók igazgatói pótléka érdekében is interveniált annak állami forrásból leendő folyósítása érdekében, de elutasító választ kapott azzal, hogy az ez ügyben meghozott legfelső bírósági ítéletek az irányadók. (1935. évi 6. sz. határozat.)

Interveniált elnökség törvényeink megerősítése érdekében, az 1919—20. évi államsegélyek kiutalása és a lelkesítő szolgálati éveknek beszámítása érdekében az állampolgárság megadása előtti időre nézve is, de törvényeink jóváhagyásának ígérete mellett a többi kérés elutasított. (1935. évi 16. sz. határozat.) Ugyanilyen elutasítás lett az eredménye az adósegélyek ügyében való közbenjárásnak is, amelyről az 1935. évi 17. sz. határozat szól s így tovább menni ebben az ügyben csak per útján lehet.

A zsolttár újabb kiadására vonatkozó 1935. évi 18. sz. határozatra a jelen konventi ülés fogadaleletet adni.

A segédlelkészekre vonatkozó azon kérelmet,

hogy az egyházmegyék azok kirendelésénél szabadon járhasanak el és a nem rendszeres helyen eltöltött szolgálati évek is beszámíttassanak, az illetékes állami hatóság szintén elutasította. (1935. évi 20. sz. határozat.)

Püspökelnök beszámolóját tudomásulveszi a konvent s azután sorra jönnek a közgyűlési tárgysorozat pontjaiban a missziói, theologiai ügyek, amelyeket *Sörös Béla* theologiai igazgató és missziói előadó referál. Bemutatja és ismerteti a missziói kérdőíveket, majd a református összefogás mozgalmát megszervezni hivatott szabályrendeletet, amelyet a konvent teljes egészében elfogad és jóváhagy s ezen munkakörben allandóan alkalmazza *Kirner Nellie* missziós nővért, aki az erre való szakképzettségét a magyarországi ref. egyház ilyen célú tanfolyamán szerezte meg. Részletes jelentését a losonci theol. szemináriumról is jóváhagyóan veszi tudomásul a konvent, valamint igazolva látja azt, hogy súlyos betegsége miatt az 1933—1935. évről az anyagi ügyekről számadást nem terjeszthetett be s erre nézve újabb határidőt tűzött ki. Szó esett Hrejsa dr.-nak, a prágai Husz-fakultás professzorának a konventi püspök-elnökhöz intézett levele kapcsán, amelyben felajánlja theologusaink számára a prágai Husz-fakultást stipendiumaival együtt: erről a gondolatról is, azonban a konvent egyértelmű állásfoglalásával odanyilatkozott, hogy a losonci theologiai szeminárium munkájával a mi lelkesítőképzésünket illetőleg teljes mértékben meg van elégedve s így papnövendékeinket szükségtelennek látja más iskolák felé irányítani. Határozatot hoz a konvent a szlovák kálvinista szövetség azon kérése ügyében is, hogy adjon segítséget egyetemes egyházunk a szlovák gyülekezetek számára alkalmas lelkészek képzéséhez s kimondja, hogy a losonci theologiai szeminárium nyitva áll a lelkesítő pályára lépő ifjuság számára nemzeti különbség nélkül. Az arra szoruló és érdemes hallgatók a lehetőséghez képest segélyben is részesülnek nemzetiségre való tekintet nélkül. Ugyanigy élvezik az ünnepi legáció jótéteményét is. Nagyobb arányú segélyről azonban szó sem lehet senki részére, mert az intézet államsegély nélkül működik s az anyagi segítséget csak nagyon korlátozott mértékben adhatja, a külföldi (angol, skóti) stipendiumokat pedig nem a mi egyházi hatóságaink adják, hanem az illető intézetek.

A belmissziói ügyek tárgyalása kapcsán kerül szóba az imádságos könyveknek teljes hiánya is, mely az énekes könyv elfogyásával együtt igen jelentős akadály a lelki munkának. *Dr. Magda Sándor* jelenté, hogy ő a magyarországi ref. egyház által most kiadott revideált Szikszai-könyv itteni kiadására gondolt, mivel a könyvek tömeges behozatalának temérdek akadály van és pedig meg rövidített alakban való kiadására. Ezt a munkát ő már a *Dr. Ravasz László*-val való megbeszélés után meg is indította s a munka egy része most van bírálat alatt és ettől függ, hogy folytatódjék-e.

Ha készen lesz az egész áldolgozás, esetleg a konventnek rendelkezésre fog állni a kiadás céljára. A konvent ezt az akciót is helyeslően veszi tudomásul.

(Folyt. köv.)

Problémáink.

Anyagi helyzetünk megalapozása.

Hivatalos lapunk folyó évi 39-iki számában Varga Imre lelkészársunknak egy nagyon helyes javaslata van, hogy t. i. az egyházak kezelésében levő alapokat és alapítványokat központi kezelésbe kellene venni, amelyek megtartanak eredeti jellegüket, de a jelenlegi gyümölcsötetés helyett magasabb kamatozásra volnának elhelyezendők olyan formán, hogy folyó számla, vagy bankbetét helyett egyháznak kölcsönöznék ki a központi kezeléséig. Így az adós egyház is jól járna, mert 7 vagy 8% kamat helyett, fizetne 5%-ot, viszont, bár az alap ezután sem kapna többet 3%-nál, de a haszonnak számítható 2% fordítható lenne a fuldokló egyházak megmentésére. Ez is szép összeg lenne, mert ha nem is olyan tulzolt számítással 2 millió koronára tesszük az alapok és alapítványok összegét, ez is 20 ezer korona lenne évente.

Szabad legyen ehhez a javaslatához egy másikat hozzátennem. Állítson fel egyetemes egyházunk egy református segítőegyesületet, amelynek alapjai volnának a fent említett alapok és alapítványok, továbbá az egyesületbe belépő tagok heti egy korona befizetése. A tagokat minden egyházban a presbitérium gyűjtené, a tagdíjak beszédéséről is gondoskodna, minden hónapban az egyházmegyei pénztárnak beküldené a pénzt, amely a kerületi pénztárhoz, ez pedig a központi pénztárhoz továbbítaná.

Ha egy kis fáradságot veszünk mi magunk is, azt hiszem könnyen tudnánk Szlovénzskón és Ruszinszkóban 25 ezer tagot gyűjteni. Mert a heti egy korona nem ajándéknak volna kérve, hanem a tagdíjakra az egyesület kamatot fizetne, igaz nem sokat, 2 és 1/2%-ot. De ezzel szemben joga volna a tagnak — egyházak is lehetnének tagjai — bizonyos összegű kölcsönre, ha megszorulna, még pedig olcsó 5% kölcsönre. Gondoljuk meg, hogy 25 ezer tagnak évi befizetése egy millió 200 ezer korona, könnyű kiszámítani, hogy még több tag belépése és esetleg temetkezési egyesülettel való kapcsolása esetén, milyen perspektíva nyílna a segítő egyesület előtt. Realizálás esetén a részletek kidolgozása nem nagy dolog lesz. Megjegyzem, hogy Eperjesen már megindult a taggyűjtés és a pár száz lelkes gyülekezetben eddig 60 tag van.

Meshó Dezső.

Isten közelsége oly igen jó nékem. Az Ur Istenbe vetem reménységemet. 73. zsolt: 28.

H I R E K:

— „A Jugoszláv Királysági Református Keresztyán Egyház“ egy évi élete statisztikájában, a püspöki jelentésben és közgyűlési határozataiban tükröződik.

A püspöki jelentés és a statisztika szerint az 53 egyházközségben 55.890 lélek között 32 lelkész, 8 helyettes lelkész, 3 segédlelkész, 7 lévita, összesen 50 igehirdető, 3 felekezeti tanító, 1 vallástani, 2 állandó énekvezér működik. Most végzett 2 új segédlelkész és van még ezenkívül 2 absolvált teológus és 7 teológiai hallgató. A hétköznapi istentiszteletek száma 501-el szaporodott. A vasárnapi iskolai tanítás 104-el több volt, mint tavaly. A vallásórák száma az elemi iskolákban 676-al, a középiskolákban 123-al emelkedett. A vasárnap délelőni istentiszteleteken a jelenlevők átlagos száma 7 090, ami az össznépeség 12,7%-a. Az ifjúsági munka évről-évre élénkül. Az utazó ifjúsági segédlelkész dolgozik, a munkába bevont ifjak száma 1.318. A szegények gondozását a diakonátusok végzik. Az adakozások végösszege 296.768 dinár. A születések száma évről-évre csökken. A múlt évben 882 volt (16%). Valamennyi egyházközségnek járnak külföldi egyházi lapok. A magyaroknak Romániából, a németeknek Svájcban, melyeket a püspöki hivatal rendel meg. Saját kiadványaik a Magvető és Saemann megjelenik 3 000 példányban. Kődöböz Zsigmond kulai presbiter a kulai egyház részére 115.000 dináros alapítványt tett. Az összes gyülekezetek adóssága 55.737 dinárral kevesbedett.

A közgyűlés 1937. január 1. kezdettel egyetemes istentiszteleti rendtartást vezet be, melyre a külföldi református egyházakat is felszólítja. Országos teológiai tudományos könyvtár felállítását határozta el. A behivatalnokok fizetését rendezte és az igazságtalan lukma-rendszert eltörölte. Az evangélikus és református közös gyülekezetek jogviszonyára nézve szabályrendeletet dolgozott ki. A vasárnapi iskolai és ifjúsági munka egyesületi rendszerét megszüntette és ezeket a szabad vallásgyakorlat alapján az egyház hatáskörébe vontatta be. Az előkészület alatt levő új polgári törvényjavaslattal szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a házasság csak akkor legyen érvényes, ha az egyházi megáldás után polgárilag is megkötetik. A szlavóniai és boszniai reformátusok lelki gondozására Bród székhellyel új missziói lelkészi állás szervezését határozta el.

Oktober 12-én Feketicsen országos lelkészi és presbitéri konferenciát tartottak, melyen Dr. Barth Károly „Népegyház, szabad egyház, hitvalló egyház“ c. értekezésével foglalkoztak s utána Efézus 5: 22—32. alapján biblia-órát tartottak. A biblia-órán a közösség ápolásából, a közös énekből és imádságból főleg, pedig az Igéből a résztvevők sok erőt, világosságot és vigasztalást nyertek arra nézve, hogy a jugoszláv királysági református

egyháznak is feje és megtartója a Krisztus, aki szereti és ápolgatja az ő testét, megszenteli és megtisztítja azt, hogy majd mint szentet és fedhetlent, ezt az egyházat is önmaga elé állítsa dicsőségben.

— **A jugoszláviai ref. országos egyház árvaháza.** A református országos egyház 14 év óta tartja fenn árvaházát Feketicsen, mely 1923. január 1-én egy gyermekkel kezdődött s ma 45 gyermek talál benne otthont. A múlt évben 15 árvát vettek fel s 10 árvát bocsátottak ki. A gyermekek eddig nagyon össze voltak zsúfolva, de az elmúlt évben 45.000 dinárért megvették a szomszéd házat s azóta a gyermekek rendszeren el vannak helyezve. A gyermekek 3 év óta tavasztól őszig a két ház közötti nagy nyitott pavillonban alusznak s azóta feltűnően kevés a betegség, 14 év óta még egy halott sem volt.

Az árvaházat tisztán belföldi önkéntes adományokból tartják fenn s az új házat is adományokból vették. Az elmúlt évben készpénzben és terményben 113.104 dinár adomány gyűlt össze.

A jugoszláviai református egyházak azonkívül, hogy ezt a tekintélyes összeget összegyűjtötték, a nyár folyamán az összes gyermekeket meghívták nyaralásra, szeptemberben gazdagon felöltöztetve küldték őket haza az árvaházba.

A jövő évi költségvetés szerint egy árva teljes ellátása, ruházása, kiszolgálása és nevelése naponként 6 d. 99 parába kerül. Az idén ismét 100.000 dinárra van szükség, hogy az árvaház tovább fenntartassék.

Az árvaház a jövőben úgy akar berendezkedni, hogy fehérnemű és ruhaszükségletét házilag állítsa elő.

Az árvaház fennállását annak köszönheti, hogy áldott jó Atyja van (68. zsolt. 6. v.), aki 14 év óta gondoskodik róla, hogy a vékabeli liszt el ne fogyjon és a korsóbeli olaj meg ne kesesüljön.

— **Barth Károly Pápán.** A kiváló vendég október 10-én Dr. Vasady Béla debreceni egyetemi tanár kíséretében érkezett Pápára. Az állomáson a theologiai tanárikar és ifjuság várta. Medgyasszay Vince püspök ebédet adott tiszteletére. Délután a kerületi tanintézeteket és a ref. templomot nézte meg. Öt órakor volt a nagy érdeklődéssel várt előadás a magyar és svájci lobogóval ékesített főiskolai díszteremben. Az ünne-

pélyt éneklés után Dr. Trócsányi Dezső theol. igazgató nyitotta meg, aki magyar, majd német nyelven üdvözölte a vendéget. Barth *Népegyház, szabadegyház, hitvallóegyház* címen tartotta meg előadását, melyet Dr. Vasady Béla tolmácsolta. Mindenkit mélyen megragadott az evangéliumhoz való az a mély ragaszkodás, mely mindenütt, de különösen az előadás harmadik részében nyilvánult meg. Ez az előadás meg fog jelenni önálló alakban mindazokkal az előadásokkal együtt, melyeket Barth Debrecenben, Erdélyben, Sárospatakon, és Budapesten elmondott. Az előadást Dr. Trócsányi Dezső igazgató köszönte meg, átnyujtván előadónak a főiskola jubileumi érmet és emlékkönyvét. Az előadást Medgyasszay Vince püspökkel az élen, szép számu közönség hallgatta meg, köztük vidékiek is, Sopronból, az Erzsébet tudományegyetem ev. hittudományi karának tanárai közül is ketlen jelentek meg: Dr. Deák János és Dr. Kiss Jenő. Este, Barth kifejezett kívánságára is, közös vacsora volt a theologus ifjúsággal együtt a főiskolai köztartáson. Vacsora után Fajcs Kovács Gyula főiskolai szenior, aki Barthaak Bonnbán tanyitványa is volt, német nyelven köszöntötte Barthot, aki kétszer is felszólalt. Dr. Trócsányi Dezső igazgató Dr. Vasadynak köszönte meg, hogy Barth magyarországi előadókörútját megrendezte. Barth másnap reggel hagyta el Papat, egyenesen Svájcba utazván. Előadásai országszerte mély benyomást keltettek és hisszük: meglesznek áldott eredményei.

— **Eladó könyvek:** 15. Öffentliche Katechisat. 1797. Frankfurt am Main. 16. Péczeli József: Az Ó-testamentum emlék historiája. 1791. Komárom. 17. Novum testamentum n. 1698. 18. Terentius. Hat vigjáték. 1792. 19. Buxdorfi János: Manuale hebr. et. chald. 1612. Basel. 20. Szent Heortokrates. 1736. Pozsony. 21. Péczeli József: Jung Ede éjszakái. 1787. Győr. 22. Rábner: Szatírák és egy vigjáték. 1786. Pozsony. 23. Barath Ferenc: Politikai földrajz. 1864. Pápa. 24. Pap István: Halotti predikációk. 1835. (Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek:

K. L. B—e. Az I. cikk jönni fog. Lehet, hogy a II-ik is. G. B. Sz—e, M. D. N—a. A belmissziói jelentések a közlésre alkalmasak s ha hely lesz a lapban, sorra kerülnek.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világghírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.
Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
Hirdetések díjszabás szerint.

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÖMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Rožňava, ref. Ielkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Megnyitó beszéd.

A kárpátaljai ungi egyházmegyei gyűlésen elmondotta *Egry Ferenc* egyházmegyei gondnok.

Mélyen tisztelt Egyházmegyei Közgyűlés!

Legelőször egy szomoru kötelességet kell teljesítenem. Be kell jelentenem azt, amit már mindannyian tudunk, hogy lehullott a mi fejünknek egyik ékes koronája. Meghalt Dr. Baltazár Dezső püspök, aki Istennek jóvoltából első volt, kiváló volt mint ember, mint püspök, mint egyházának szervezője és mint fájának disze, büszkesége egyaránt.

Gyöngé az én szavam ahoz, hogy az ő nagyszerű egyéniségét és áldásos életét hozzáméltó módon tudnám szavakba foglalni. Nagyszerű munkáját ragyogó életének megharcolta, az Isten szerette őt, segítette őt minden munkájában. Most ott van az igaz Bíró előtt, a szerető, jó Atya előtt, ahol elveszi jutalmát.

Mi sokan ismertük őt. Kedves egyéniségének szeretetét, barátságát sűrűn osztogatta és mi igyekeztünk őt igazán szeretni és nagyrabecsülni. Szinte újra látom őt itt, Ungváron egész férfiszépségében, lelkének egész szeretetben égő, csillogó szemével. Dr. Baltazár Dezső nincs többé.

Sajnos, a Jeremiás próféta hangján kell a megnyitó beszédemet kezdenem: „Jaj nekünk, mert megsokasodott Istennek ellenünk való haragja” és ahová csak a szem ellát, ahová az emberi szellem képességei behatolni tudnak, mindenütt csak a jólét, az emberszeretet, az isteni hit pusztulását látjuk. Nem is kell már ahoz látnoki tehetség, hogy mindenki lássa, hogy az emberiség legfőbb java, a lelki élet, a lelki tisztaság, Istentől adott, Istenhez való hasonlósága, szellemi élete van gyökerében megtámadva. És ahoz sem kell prófétának lenni, hogy ha Isten nem könyörül meg rajtunk, a mai kor romboló hajlamai miatt a

szépen felépített világban kő kövön nem marad és elpusztul úgy, mint elpusztultak millió évek, amelyekről csak a jó Isten tudhat és az emberi agy álmái között jelennek meg olykor-olykor.

De egészen bizonyos, hogy a letűnt korok sírját csak maga az ember tudta olyan mélyre és sötétre megásni, mert nincs veszedelmesebb ellensége az emberiségnek, mint maga az ember, ha benne a romboló hajlam, a szeretetlenség lesz urrá, ha elfordul Istentől és megfertőzve, pokollá varázsolja az egész földet.

Édes Testvéreim! Élő, érző és látó testi szemeitekkel is láttok ma olyan rémségeket, amelyeknek lehetőségében emberi jólétek alig hihetett. A világ egyik szép és nagy népe most irtoztatja családjának legszebb hajtásait és belemerül a nyomoruságba, átkot, elégedetlenséget, gyűlöletet hirdetve és terjesztve az egész világon.

„Nincsen Isten”, mondja az ember és „van Isten”, látja az emberben megmaradt isteni lélek. A jelen pillanatban is az ártatlanul szenvedők százezreinek jajsavát, a legyilkolt gyermekek sikolyát visszhangozza az egész világ. Ki érti meg ezeket? Miért gyilkolja egymást ez a nép? Miért? Miért? Miért az a sok „pusztító utálatosság”, amellyel ma az életünk be van szennyezve? Százezrek, milliók miért néznek egymásra dühtől véres szemekkel? Sokan megtagadják fajtájukat és elárulják azt. Az Isten fogalmát pedig, mint ócska rongyot dobják ki a mai ember háztartásából.

Szemétre kerül itt minden, ami eddig az élet ideálja, eszményisége, illata, megtartója volt. Elpusztul a hit, meghal az Isten. A sz-

retet elhagyja a sziveket és helyette lángoló és romboló tűz lakozik benne. A szerető hitves, az édesanya, a féltett gyermek szeretete nem lesz többé az annyiszor feldicsért becsületesség és más emberi erények csak megmosolygott ócskaságok lesznek.

És jön az új kor. Jön a közös „nagyboldogság”, a szabadszerelem, az élet édességeinek gyors felhabzsolása és utána a sötétség... a semmi.

Vezető kell a világnak, szeretettel, jószággal teljes vezető! Maga a Messiás kell, a Jézus Krisztus kell, aki már egyszer eljött és meghalt érettünk.

A legnagyobb szerep, a legnagyobb kötelesség reánk hárul, Kedves Testvéreim, abból a munkából, amely a ma élő ember legnagyobb, legelső teendője kell, hogy legyen. Megtartani a békét, gyakorolni a krisztusi szeretetet, ápolni, erősíteni a hitet és küzdeni minden jóért, szépért, amellyel Isten az emberi életet szebbé, jobbá, kellemessé teheti.

Elbujva, mint a völgy ölen fekvő virágoskert, a vallásfelekezetek ölen pihen az emberi nyugalom, boldogság napja, innen árad szét az a jótékony melegség, amelyet nekünk terjeszteni, ápolni eskü alatti kötelesség.

Testvéreim! A helyzet csakugyan nagyon komoly. Minden és mindenkinek mindene kockán forog ma és ettől a tudattól meg kell torpannia az egymás iránti szeretetlenségnek, gyűlöletnek. Meg kellene torpannia minden téren, még a nemzetek között is, de a vallásfelekezetek között legelső sorban, mert a legnagyobb értékünk megtartásáról, az egész emberiség békéjéről, életéről van szó.

A hatalmas Istennek talán másféle akarat van? Talán a mindent elpusztító tűz fogja megemészteni a felhalmozódott bűnt, hogy a megtisztult helyen nemes virág és gyümölcs

teremjen majd? Ki tudná azt megmondani?

Teljesítsük kötelességeinket! Azt, amelyet becsülettel vállaltunk, amelyet esküvel pecsételtünk meg. A nagy munkában mindenki egyenlő, lelkész, presbiter, minden becsületes kálvinista ember egyaránt. Csak az lesz a nagyobb közöttünk, aki eredményesebben fog dolgozni a köz javáért.

Legyen tehát minden lelkésztestvérem apostol azon a helyen, ahová Isten kegyelme állította. Én nem mondom, milyen legyen és mit tegyen az a kálvinista lelkész, én csak azt mondom: tegye azt, amit a lelke és a szive diktál. De ne hallgasson el semmit, ne fojtson el önmagában semmit, amiről úgy érzi, hogy kötelessége embertársainak a javára felhasználni. Mert csak annak az iskolázottságnak lehet jó eredménye, amelyhez az életben más emberi erények is társulnak, hogy példaképpé, ideállá tudják magukat tenni a reájuk néző, reájuk figyelő hiveik szemében. Viselkedjenek ők, lelkészek első sorban úgy, ahogy ők szeretnék, hogy a hiveik viselkedjenek. Legyenek ők a legjobb istenfélők, Istent hívők, legyenek a fiai egyházunknak és kényelemszeretettől ne hagyják elveszni legnagyobb értékeiket, az Isten által rendelt fajtájukat sem.

Ti pedig, édes presbiter társaim és minden becsületes református nő és férfi, kik jöget éreztetek magatokban arra, hogy Isten gyermekeinek neveztessetek, kiknek óhajta, hogy legyen egy szép, egy nyugodt világ, ahol az ember dolgozhasson a saját s a mások javaiért: segítsétek elő Istennek munkáját, hogy szebb legyen a föld. Ti vagytok a földnek savaí és ne engedjétek meg, hogy lelketekben megromoljatok.

Egyházmegyei gyűlésünket Isten nevének segítségül hívásával megnyitom.

„A szlovák kálvinista egyházmegye kérdése“.

Hozzászólás a BODOR G. cikkéhez.

A szlovák egyházmegye ügye még mindig kérdés?... Ki adja meg — hogy ne mondjam, kinek kell megadnia — reá a feleletet?

Egyházunk hivatalos lapjának szerkesztősége a cikk végén megjegyezte, hogy „hozzászólásoknak helyt ad“. Meg vagyok győződve arról, hogy régen megtalálhattuk volna erre a kérdésre a megnyugtató feleletet s ezáltal az egész ügyet egyházunk javára s az egyház — talán — leghivebb gyermekeinek, a szlovák kálvinistáknak örömeire elintézhettük volna, ha ez az eset eddig is fennállt volna, ha a mi hozzászólásainkat, bármennyire is magukon viselték az egyház iránti igaz odaadásnak a bélyegét, testvérietlen ridegséggel vissza nem utasították volna...

Ennek a dolognak t. i. nincsen „méregfoga“. „tűzfészke“, vagy ha van, az semmiképpen sem benne rejlik nemzetiségi kérdés, mint Bodor G. és vele együtt talán sokan gondolják, hanem az ügy lényegét nem ismerő, azt nem az Ur egyházának, hanem a legjobb esetben is csak a magyar reformátusok egyházának szempontjai szerint elbíráló magyar testvéreinknek vele szemben alaptalannul táplált nemzetiségi aggodalma, mely miatt velünk sokáig szóba sem akartak állani s amikor végre szűk bizottsági körben szóba álltak, a nyilvánvaló rosságot erről maguk sem informálták, nem hogy a mi információinknak is helyt adtak volna. (Audiatur et altera pars!)

Most, mikor már B. G. t. b. ur is (akinek

zsinatpresbiteri elvmagyarázatával, mely szerint a legevangeliumibb egyház egyes tagjait a Krisztus gyülekezete negligálásának, sőt megvetésének jogával ruházhatná fel) belátja, hogy az idők jól felfogott jelei szerint a megoldást már „nem lehet tovább halogatni“, legyen szabad megragadni az említett szerkesztői megjegyzés nyújtotta alkalmat, hátha hozzászólással valamennyire megkönnyíthetném az egyházkerület feladatát, mely — szerény véleményem szerint — egyedül hivatott a kérdésre feleletet keresni, melynek egyedül van módja azt megtalálni s amelynek egyedül kötelessége ezt a feleletet Isten s ember előtt nyilvánkoztatni, ami egyet jelentene egyházunk egy nyílt sebénck beheglesztésével. Ha ez a megfélemlés nem fog csodatettekre vállalkozó emberek nevében azoknak szólni, akik a törvényt eddig csak „ócsárolni“ tudták (ami egyébként nem végzetes baj, ha hozzá végre megtértek!), hanem az evangéliumi áldott orvos nevében. Annak, aki a törvényt adta, akkor — biztosítom róla a kishitűket — még csak heg sem marad utána, hogy az egyház arcát eléktelenítse, ellenkezőleg, a szlovák egyházmegye az egyetemes egyház ékességévé lesz.

Ezek után azt hiszem, hogy sokan érdeklődéssel olvasnák, ha a szlovák egyházmegyével kapcsolatos kérdéskomplexum lényegét fejteném itt ki, mert nem ismerik, vagy — ami még rosszabb — másodlagos forrásból, lendenciozus beállításból, helytelen megvilágításban félreismerik. De tekintettel arra, hogy az egyházkerületnek ebben az ügyben kiküldött bizottsága ezt a lényegét a maga javaslatában a küszöbön lévő közgyűlés elé terjeszti, nem akarok a dolgok alkotmányos megoldásának elibe vágni s különben is szűk erre egy hozzászólás kerete.

B. G. bizottsági tag a szlovák egyházmegye ügye jegyzőkönyvi történetének ismertetése után nyilvánosság elé vitt két kérdést, amelyekre nézve a bizottság nem tudott egy véleményre jutni: 1.) *Mely gyülekezetek tekintendők szlovákoknak s hogyan kerülhetnek be a szlovák egyházmegyébe?* 2.) *Hogyan nyilatkozhatnak meg ebben az ügyben, egyetemleges érvényű törvényeink értelmében-e, avagy egy erre a célra kiadandó ad hoc rendelet szerint-e?* és egy harmadik kérdést, mely a bizottsági tárgyalás anyagát nem képezte: *Mely személyek lehetnek a szlovák egyházmegye tagjai, illetve kik menthetők fel nemzetiségpolitikai alapon a gyülekezet egységében megnyilatkozó isteni törvény érvénye alól?*

Ezt a harmadik kérdést felelet nélkül kell hagynom, mert hiszem, hogy ez, mint a Krisztus kivallatásába vágó kérdés, egyházunk lapjának komoly olvasói közül senkinek sem lehet kérdése. Az egyház Krisztus teste . . . „Hát részekre lehet-
osztani a Krisztust“. (I. Kor.).

Ami az előző két kérdést illeti, nem tudom miért hozza ezeket B. G. az utolsó órában a nyilvánosság elé . . . A bizottság az érvényben levő

törvény rendelkezéseinek és jóváhagyásra váró új alkotmány intencióinak figyelembevételével vitatta meg ezeket s mivel megegyezni nem tudott, tüzetesebb megvitatás céljából a kerület részére nyitva hagyta . . . Nem szeretek rosszat feltenni másról; felteszem, hogy ő is jót akart, t. i. a kerület feladatát az előzetes nyilvános megvitatással megkönnyíteni. Am ehez a bizottság megbízásával kellett volna rendelkeznie s legalább egy héttel előbb kellett volna megtennie sine ire et studio.* De utolsó percben így dobni a kérdést az elé a nyilvánosság elé, mely holnap összeül az ügyben dönteni! Felhánytorgatni a szlovák „testvéreknek“ réges-régi stílárís, ill. stílusbeli hibáit és képzelt, semmiképen nem igazolt, sőt egyáltalán nem bizonyítható „bűneit“! — hogyan könnyelhető ez el? Irántunk való jóakaratsnak talán, vagy az egyház iránt való „féltő szeretetnek“?

Mindegy, ez a mi feleletünkön nem változtat . . .

Mi szlovák re.ormátusok, szlováknak tartunk minden gyülekezetet, melynek tagjai magukat szlovákoknak vallják a törvény előtt és ezeket szeretnénk minél előbb az őket megillető helyen a szlovák egyházmegyében látni. Csak könnyen magyarázható és még könnyebben hatálytalanítható stílusbeli hiba volt az a szlovák Kálvin szövetség memorandumában, hogy azokat a gyülekezeteket kívánta ide besorolni, amelyeknek iskoláiban a tanítási nyelv szlovák: a memorandum szerkesztője t. i. azt hitte, hogy senki sem kételkedhet olyan gyülekezetek szlovákságában, amelyek gyermekeik részére szlovák iskolát tartanak fenn. Neki akkor még fogalma sem volt arról, hogy vannak és lehetnek olyan szlovák szülők is, akik még ma is magyar fanyelvű iskolákat tartanak fenn. Arra közölünk senki sem gondolt, hogy csak egy magyar gyereket is elszlovákosítsunk s ha tiltakozunk az ellen, hogy magyar kollegáink (ugye nem vesszük tőlem rossz néven, hogy neveiket itt nem sorolom fel?) magyarul egy szót sem tudó szlovák gyermekeket magyarul tanítsanak a vallás igazságaira, ezt nem azért tettük, mintha féltettük volna őket az elmagyarosítástól. Ha nem ártott meg nekik az évtizedeken át való teljes magyar oktatás és nevelés, most heti két órai „hittan“, mit árt volna nekik? — de tiltakoztunk s ma is tiltakozunk az Ur nevében, mert mi az Ő egyháza nevében azt akarjuk, hogy nekik a hittan ne csak ne ártson, hanem használjon lelkük épülésére. Ha összehasonlítjuk Sečovcének, Ozorovcének, Mihályinak, Kamnicának stb. száz év előtti statisztikáját a mostanival, tulontul nagy a fájdalunk ahoz, hogy a további hanyatlás sőt pusztulás ellen tiltakozhassunk . . . S hogy ez a memorandum besorolásról beszél, ami bárhogyan nézzük is, ellene van egyházunk szellemének, ez sem azért történt, mintha mi kívántuk volna a zsinatpresbiteri elv, vagy az egyházközségek autonómiájának az áttörésével egyházunkat sarkából kivetni, hanem azért, mert a

*) A cikk már előbb beküldetett, de hamarabb nem volt közölhető. Szerkesztő.

zsinat pozsonyi ülészaka előttünk érthetellen okból ezeket az elveket félretéve, bizonyos gyülekezeteket — állítólag „népszavazás“ útján kifejezett „akaratauk“ ellenére — besorolt és ha már besorolásra került a sor, legalább legyen teljes, ne maradjanak ki belőle azok a gyülekezetek, melyeknek tagjai magukat a népszámlálás alkalmával önként és hivatalosan is szlovákoknak vallották, minthogy tényleg azok is, amennyiben családjukban szlovákuul beszélnek, minek következtében gyermekeik ép úgy nem tudnak más nyelven, mint nagyapáik sem tudtak 1841 előtt, mikor még a Liszkay-féle katekizmusból szlovákuul tanultak... Hol van ebben „önkéntes fajmagyarázat“ s mennyiben lett ezáltal egyes egyházak békéje felülva?

A második kérdésre, hogy t. i. a *gyülekezetek szavazása az E. T. értelmében folyják-e le*, vagy pedig kifogassuk-e annak 400 illetve 2000 éven át bevált szellemét: feleletem, mely, remélem, megegyezik az egyház egyetemének véleményével, nem lehet más, mint amit a bizottsági tárgyaláson képviseltem, amiért mindig szembeszálltam azokkal, akik a törvényt akár szóval, akár tettel „ócsárolták“ (megjegyzem, nem a szlovák kálvinszövegségben találkoztam velük, hanem azok között, akiket ennek pusztá létezése megvakított), hogy *a törvény szent s annak mindenki engedelmisséggel tartozik*... még a konvent is... Nagyon jól van az megírva! Ha annak szerzője, az 1904. évi zsinat sejtette volna, hogy mi lesz 14 év múlva, bizonyára megalakította volna a tiszáninzeni egyházkerülettel a szlovákok egyházmegegyését, ha mindjárt más név alatt is, mivel a nemzetiség szerint való elnevezésben bizonyára meglátta volna a gátló attributumokat, de hiszem, hogy megadta volna nekik az ellenreformáció miatt ki nem fejlesztett önkormányzatukat, hogy ne szegyenévé, de büszkeségévé legyenek az egyháznak, melynek ıme nem kell Kinaba mennie, hogy missziót teljesíthessen... Talán így is lehetett volna... De semmiképen nem lehet ma egy ad hoc rendelettel azt mondani, hogy „nem szabad megengedni“, hogy a törvény erre az esetre is vonatkozzék, „mivel nem egyezik meg egyházi alkotmányunk szellemével és nem védi meg hittestvéreink érdekeit“ és a saint germaini békeszerződést! Megnyugtatom B. G.-t, hogy van azt, ki megvédje. De a mi egyházunkat az Isten csak akkor védi meg, ha mi inkább akarunk engedelmeskedni neki, hogysem az embereknek! Igaz, hogy E. T. értelmében a közgyűlés a megjelent egynegyedrészt szavazók többségével dönt... De ki akadályozza meg a háromnegyedrészt a megjelenésben, hogy többségével ne döntsön... Vagy B. G., tanácsbíró ur e legujabb „jog“ paizsával talán azokat akarná betakarni és elfedezni, akik valamilyen okból nem fognak merni az Ur színe elé járulni, hogy ott tanubizonyosságot tegyenek az igazságról, akik szégyenlik a Krisztus evangéliumát? Ugyan ugyan hát ennyire lebecsüli a magyarokat, ilyen hitvány, gyáva keresztyéneknek tartja a vastagnyaku ma-

gyar kálvinistákat? Hiszen ők tudommal elődeiknek tartják a Rákócziakat, Bocskayakat és Bethleneket. Ezek nem ilyenek voltak... Legalább is az iskolákban nem így tanultunk róluk. Igaz, tudunk olyanokról is, akik a színvallás idején rekatholizáltak s lehet, hogy most is vannak, akik kapitulálnának... No, nekünk az ilyenek nem kellene; az egyházi törvénytől és tőlünk őket senki ne féltse! Talán nem is érdemlik...

Erre, azt hiszem, nem érdemes több szót vesztegetni... Ismétlem: *nekünk a törvényben lefektetett egyházalkotmány szent és sérthetetlen*... annak fogja fel lényegében a konvent idevágó határozata is. Tévedett a „Slov. Kal. Hlasy“ cikkírója annak idején, amikor azt írta, hogy a konvent eltemette a szlovák egyházmegegyését. A konvent csak épen életre nem akarta kelteni... Tény, hogy az a cikkíró nem is volt hivatott e határozat elbírálására; képessége sem volt hozzá... De miért nem cáfoltak rá erre a tévedésre azok, akik képesek is voltak és hivatottak is annak értékelésére azzal, hogy az egyházkerület határozata — nem jegyzőkönyvi kivonata — értelmében a szlovák egyházmegegyését törvényelírta joguk és kötelességük alapján felállították volna? Ezzel nem szegültek volna ellene a konvent határozatának, hiszen ez csak a szlovák egyházmegegyének az „új zsinati törvényekben pontosan körvonalozott elvek szerint“ való felállítását nem vette tudomásul, mint hogy nem is vehette. De hiszen erről az egyházkerület eredeti határozatában nem is volt szó.

A kerületi határozat a kérdést ahhoz képest, hogy a szlovákok kívánságai közt voltak olyanok is, amelyek a kerület hatáskörét meghaladják, eredetileg két részre osztotta és pedig a szlovák egyházmegegyének a kétségen kívüli szlovák egyházközségekből való azonnali felállítására az érvényes törvény alapján és a többi kérdéseket felölölő részre, melyet megfelelő módon és időben való elintézése végett pártolólág az illetékes felső fórum elé terjeszt.

Igaz, hogy a konvent túltömör szövegezésű határozata egy kissé homályos, sőt ellenmondást is rejt magában. Ez a körülmény, meg a két év előtti általános helyzet bizonyos értelemben indokoltá tette a kerületnek azt a határozatát, mely az ügy továbbfejlesztését egy szűkebb bizottságra bízta. S mivel ez sem a legprecízebb szövegezésű, a bizottságot olyan helyzetbe vitte, mint a „bizonytalan zengésű trombita“... De a legutóbbi, mondhatni, megegyezést eredményező tárgyalása után, talán legjobb lett volna a kerület döntését nyugodtan bevárni és nem igyekezni a szlovák testvérek ellen hangulatot csinálni s ezzel esetleg újabb zavart kelteni.

A szlovák egyházmegegyése kérdése sok-sok tökéletlenség után tökéletesen megért a megoldásra, már tudniillik, amennyiben ez a kerületnek senki által nem vitatott s nem is vitatható kompetenciájába tartozik. Ha ennek a megtörténtével megtettük az első haladó lépést, a függőben maradó

Ugyancsak Nagy Sándor képzőintézeti igazgató terjeszti elő az egyetemes tanügyi jelentést. Benne felemelő és lehangoló adatok. Az előadó megállapítása szerint azonban a népnek az iskolák iránti áldozatkészsége, fenntartása, fontosságának megértése emelkedőben van. Konvent utasítást ad az iskolai rendtartás megtartására, eltiltja és fegyelmi büntetést helyez kilátásba a felelős tényezőknek az ugynevezett kooperálásért, ha azt nem komoly indokok kényszerítik ki. Nagyobb buzgóság lenne kívánatos olyan irányban, hogy a ref. gyermekek lehetőleg a ref. iskolákba járjanak. Lépések tételnek olyan irányban, hogy a már 10 év óta a kormányhatóságoknál heverő tantervünk valahára megnyerje a jóváhagyást. Statisztikát nem tud beterjeszteni az előadó, mert az alsóbb hatóságok, például a dunáninnyi kerület, nem szolgáltatnak pontos adatokat. Előadó érintkezésbe lépett a kiadóval a Szeretet-olvasókönyv árának leszállítása céljából, de itt első sorban az volna a kívánatos, hogy a tömeges megrendelést végző tanítók vennék igénybe azt a kedvezményt, amelyet ilyen esetben a kiadó köteles nyújtani s ezt a könyv árának csökkentésére fordítanák. Az igazgatói pótlék ügyében a konvent magáévá teszi a tiszáninnyi kerületnek ez ügyben hozott határozatát; a dunáninnyi kerület azon felterjesztését, mely szerint a tanév jun. 15-én fejeztessék be, a minisztérium elé terjeszti. Végül a nyugalomba vonult Patay Károlynak a tanügyi bizottsági elnökségről való lemondását nem fogadja el a konvent, hanem érdemeinek hangsúlyozása mellett a jelenlegi konvent megbízatása idejéig egyhangú bizalommal kéri fel elnöki ügykörének további ellátására.

A konventi és közalapi pénztár számadásait, költségvetését, a segélykérvényeket Végh Kálmán h. pénztárnok terjeszti elő úgy, amint azok már az előző napi bizottsági gyűlésben letárgyaltattak. A pénztárak működését teljes megbénulással fenyegető hátralekottok ügyében végre radikális lépés helyezettett kilátásba, amennyiben határozatba ment, hogy a hátralekottok ez év végéig behajthatók és pedig kamatmentesen. A jövő évre maradt hátralekottok után 5%-os kamat jár és legfeljebb 5 évi részletben minden hátralek befizetendő. A nemfizető egyházak gondnokai, presbiterei ellen az esperesek kötelesek hivatalból megindítani a fegyelmi eljárást, valamint az esperesek ellen is fegyelmi eljárás indul, ha ezen kötelességüket elmulasztják, továbbá az egyes pénztárak kezelői ellen is, akiknek kötelessége a különféle egyházi testületek elnökségeit a pénztárak állapotára figyelmeztetni.

Hasonló az állapot ebben a tekintetben az országos nyugdíjintézetnél, melynek ügyeit Kövér Árpád nyugdíjintézeti igazgató referálta, amely a múlt éven már kénytelen volt súlyos

ezreket költeni eddigi megtakarított tőkéjéből, hogy kötelezettségének eleget tehesen. A hátralekottok behajtására meghozott fentebbi intézkedés a nyugdíjintézetre is vonatkozik. A nyugdíjintézet ügye különben közelebb jutott a megnyugtató megoldáshoz, amennyiben kimondotta a konvent annak a mai viszonyoknak megfelelő átszervezését s ezen munkálat elvégzésére, illetve egy ilyen javaslatnak a legközelebbi konvent elé terjesztésére bizottságot küldött ki Kövér Árpád, Dr. Király Kálmán, Szöke István, Kőmives Sándor és Varga Imre tagokkal.

Esti 7 óra volt, amikor Dr Szilassy Béla főgondnok, vil. elnök megköszönve a tagok kitartását, az előadók, referensek nem csekély munkáját, a kassai egyház szívességét tanács-termének átengedéseért, a gyűlést bezárta.

Ha végigtekintünk a konventi tárgysorozaton és a hozott határozatokon, meg kell állapítanunk, hogy a konvent nem közönséges munkát végzett. Megnyugtatóan kell látnunk hogy mostani ülése nem csupán ünnepélyes manifesztáció akart lenni; nem igyekezett a függő kérdéseket megkerülni, elkendőzni, hanem egyházi közéletünkben oly ritkán látható erélyes és életerőről tanuskodó gesztusokat mutatott s határozatai azt mutatják, hogy félre nem értetlen megindult a rendcsinálás felé s az elszámolások ügyében elfoglalt álláspontjával, a hátralekottok behajtására vonatkozó határozatával, az énekes könyv, egyetemes névtár, nyugdíjintézet átszervezése érdekében tett intézkedéseivel az elégedetlenségnek a kirobbanás határán járó feszültségét megszüntette s ha a határozatok végrehajtására hivatott hatóságok nem állanak meg a féluton, a jövő évi konventen a konszolidációnak megnyugtató jeleiről való beszámolókat lesz alkalmunk hallani, amely alapfeltétele az igazi sikeres építő munkának. Minden óhajunk az hogy így legyen!
Sz.

H I R E K:

— Október 31. A legteljesebb válság és világszerte uralkodó bizonytalanság jegyében haladtunk át a reformáció 419-ik évfordulóján is.

A jövőndő titokzatos fellegeitől nyugtalan lelkünkre csak felemelő, megnyugtató lehet amaz 1517-iki október 31-re való emlékezés, amely arról tanuskodik lenyűgöző erővel, hogy amikor betelik a mérték, amikor megéri a korhadó világ a megújulásra, amikor az „egész teremtett világ sóhajtozik és nyög” és roskadozik az idők sulya alatt, azaz amikor elérkezik az idők teljessége: mindig megjelenik a szabadtító kegyelem is. A világ történetét nem a vaksors vezeti, hanem Az, aki ha kibocsátja az ő lelkét, megújulnak

mindenek. És enélkül hiábavaló minden emberi próbálkozás, politika, művészi tökéleteségű mesterkedés, mert csak a kudarcok száma nő, a nyomorúság lesz nagyobb, mélyebb és a testi-lelki világot roskasztó teher elviselhetetlenebb,

De akik hinni és bizni tudnak élő hittel és bizodalommal, akik előtt világosan áll a történelem sok százados vonalán a vezető isteni kéz nyoma, azok nem csüggednek, nyugodtan várnak ennek a kéznek mindent megoldó megmozdulására.

Minél jobban nehezednek az idők, annál közelebb a válság megoldása.

Igy történt 419 évvel ezelőtt a reformációban, így történt akkor, amikor a világba lépett az, aki „azért jött, hogy megkeresse, ami elveszett, hogy adja az ő életét sokakért.”

Van a történelemben logika és igazság-szolgáltatás épen azért, mert felsőbb parancsolat szabja meg eseményeinek útját.

Ha a világtörténelmi nevezetességű fordulót valóban lélekkel ünnepeljük, győzhetetlen erővel gazdagodunk meg az idők terhei hordozására és törhetetlen reménységgel a jobb jövőnk elkövetkezése iránt.

Igy emlékezzünk! Így ünnepeljünk e napon!

— Az alsózempléni egyházmegye okt. 22-én tartotta ez évi közgyűlését *Királyhelmece*n.

— A nagykövesdi ref. egyház okt. 4-én *Kalitz*a Dénes nagyráskai lelkészt választotta meg lelkészévé, aki állását 1937 ápr. 1-én foglalja el.

— *Keresztury József* alsózempléni esperes-lelkész elhalálózásával megüresedett nagygyéresi lelkészi állást okt. 18-án töltötték be, amikor az *Adorjány Győző* h. esperes és *Zombory Géza* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt lefolytatott közgyűlés *Gööz Ferencz* püspöki titkárt választotta meg.

— *Keresztury László* volt nagykövesdi lelkészt okt. 11-én iktatta be a *szomotori* lelkészi állásba az egyházmegye képviselőjében *Horkay Barna* kistárkányi lelkész és *Czigányi Géza* vil. tanácsbíró.

— A rimaszombati ref. egyház gyülekezeti szerveinek (Asszonykör, Leánykör, Kálvinkör és Vasárnapi iskola) vezetői folyó hó 17-én tartották közös értekezletüket az egyház tanácsmében. Az értekezlet az előterjesztett közös munkaprogramot elfogadta s megállapította az együt-

tesen és az egyes gyülekezeti szervek által külön is rendezendő vallásos ünnepélyek és összejövetelek idejét és helyét. Így október 31-én délután 6 órára tüzetett ki a reformációi emlékünnepelel megntartása, november 15-én a Kálvinkör rendezi meg műsoros szeretetvendégségét. — A karácsonyi vásár idejét december 13-ában állapították meg. Az asszonykör teaestélyét január 17-én tartja, míg a virágvasárnap előadás megrendezését az 1937. esztendőben a vasárnapi iskola vállalta magára. — A gyülekezeti szervek rendes heti összejöveteleinek az ideje ez évben is a következőképen nyert megállapítást: asszonykör csütörtök délután 5 órakor, Kálvinkör pénteken este 8-kor, leánykör összejövetele vasárnap délután 3-kor, munka órája csütörtök este 7-kor, vasárnapi iskola vasárnap délelőtt 11 órakor.

H I R D E T M É N Y.

A szlovenszkói és kárpátaljai Ref. Egyetemes Konvent pályázatot hirdet és ajánlatot kér a *Református Énekeskönyv III. kiadásának előállítására.*

Feltételek: 1.) Nyomdai munkánál az ajánlat a II-ik kiadás alakjának és terjedelmének megfelelően, de annál jobb minőségű papíron, — papír és szedésmintával — ivenként teendő meg, 20.000 példányban, hajtogatva. Korrigálást a nyomda végzi.

2.) Könyvkötő munkánál a II-ik kiadáshoz hasonló, de annál erősebb, varrott fűzésű, fekete vászonkötés szükséges. Ajánlat teendő bőrkötésre is. Varrott, erős, fekete bőrkötés szükséges, párnázott félkemény táblával, csinos diszitással, aranyozott széllel és erős tokkal. Minta csatolása előnyös. A 20.000 példányból kb. 2—3000 példány lesz bőrkötésű.

3.) Fizetési feltételek: A vállalati összeg $\frac{1}{4}$ része a kész munka átadásakor, a többi 3 egyenlő részletben attól számított félévénként készpénzben esedékes.

4.) A vállalati összegben felül semmiféle pótdíj (forgalmi adó stb.) nem számítható fel. A nyomdász köteles a kész munkát a könyvkötőnek, a könyvkötő pedig alulírtnak 10 példányonként, postára készen becsomagolva, helyben átadni.

5.) Ajánlatok 1936. november 20-ig: Ref. püspöki hivatal *Velké-Kapušany*—*Nagykapos* címre küldendők.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581, IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkesí hivat. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg s reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Püspöki jelentés

Előterjesztette Dr. Magda Sándor püspök a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületnek Kassán 1936 november 3-án tartott közgyűlésén.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Isten előtt való felelősségünk s anyaszentegyházunkért aggodó szeretetünk érzései ismét összehoztak bennünket ez esztendőben is. Összejöttünk nemcsak azért, hogy számot vegyünk a hetvenezer református lelket reprezentáló tiszáninneri egyházkerület elmúlt évi életéről és munkájáról, de azért is, hogy felrassítsuk ennek az élő szervezetnek vérkeringését és újabb indításokat adjunk további életfolytatására. Tisztomból folyólag az én kötelességem az, hogy az elmúlt év eredményeit összefoglaljam és e kormányzásra, igazgatásra és irányításra hivatott testület előtt őszintén és tárgyilagosan feltárjam helyzetünket. Magam szeretném a legjobban, ha az a helyzetkép, amelyet most megrajzolni szándékozok, a multa nézve megnyugtató s a jövőre nézve biztató lenne. Sajnos, ha csak egy pillantást vetek egyetemes egyházunk helyzetére, amely elhatározólag befolyásolja kerületünk életét is: nem tudok szabadulni az aggodalmaktól. Bár nyugodtan állíthatom, hogy sohasem voltam a csüggedés embere s nem szoktam könnyen meghátrálni a nehéz helyzetekben: mégis be kell vallanom, hogy mostanában saját lelkemben kell a legnehezebb harcot vívnom a defetizmus ellen, nehogy csüggedésem demoralizálja az Isten országa diadaláért vezetésem alatt küzdő sereget.

Magá a kor, amelyben élünk, a nehéz vivódások kora s ha szellemtörténeti szemszögből vizsgáljuk ennek vajadásait, azonnal nyilvánvaló lesz előttünk, hogy a mai világ egész lelki struktúrája nem kedvező az evangéliumi

egyházak eredményesebb előretörésére. A bizonytalan világhelyzet, a kuszált politikai viszonyok, az állandóan fellobbanó és mérgesedő osztályharcok, a lelkeket a végletek felé sodorják s valami eschatológikus nyugtalanságban tartják. Ilyen állapotok között könnyű a dolguk a szélsőséges irányzatoknak. Így egyfelől a pozitív vallásos hitet teljesen elutasító atheizmus, másfelől a sektárius rajongás, a türelmetlen, a lelkiismereti szabadságot megcsufoló fanatizmus és bigottizmus, vagy az egészséges lelki és testi életet deformáló spiritizmus igézik meg a lelkeket. Róma világosan látja ezt a helyzetet s a maga Actio Catholica-jával mindent megtesz, hogy ezt a nagy lelki válságot saját érdekében kihasználja; mindennütt erősíteni igyekszik pozícióit s minden jel arra mutat, hogy világhatalmi aspirációi ismét fellángolóban vannak. Az egészséges lelki habitust, a komoly józan gondolkodást, a kilengésektől ment normális érzelmi életet feltételező s a tiszta evangéliumi alapon álló keresztyénség bizony nem nagy vonzóerő ebben a világban, amely irtózik az egészséges, tiszta tápláléktól.

Pedig ha van még orvoszer, amely megtudja gyógyítani ezt a beteg világot, az nem más, mint a Krisztus tiszta, elegyítetlen evangéliuma. Ezt az isteni tudományt legvilágosabban, legmeggyőzőbben és rendszerbe foglalva nagy reformátorunk, Kálvin János tárta a világ elé „A keresztyén vallás rendszere” c. monumentális művében, amely a Szentírás és hitvallásaink mellett ma is biztos fundamentuma református anyaszentegyházunknak. Ez év augusztusában mult 400 esztendeje annak,

hogy első először megjelent, azért méltó dolog, hogy a nevezetes évforduló alkalmából kerületünk is lerója Isten iránt való háláját, Aki választott edénye által nagy és csodálatos dolgokat cselekedett érettünk. Kerületünk lelkeszi hivatalait körlevélben hívtam fel, hogy a reformációi emlékünnepelel kapcsolatban minden gyülekezetben megemlékezés történjen a 400 éves Institutióról és annak jelentőségéről.

Azért Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés, bármennyire méltatlan is ez a mostani világ az evangéliumi igazságokra, amikor beteges averzióval irtózik tőle: nem szabad elveszteni hitünket és türelmünket. Minden igyekezetünkkel azon kell lennünk, hogy megtartsuk azokat, akik még ma mieink és átmentsük őket egy jobb korba, amelyben azután kovászai lehetnek annak a nagy átalakulásnak, amely az evangélium erejével az Isten képepe visszaformálja ezt a tévelygő és az atyai háztól messze eltávozott emberiséget. Erős a meggyőződés, hogy nincs és nem is adatott más név, mint a Jézus Krisztusé, amely megtarthatja ezt a vesztébe rohanó világot; azért az evangéliumi egyházaknak töretlen hittel, meg nem lankadó erővel kell építeni Isten országát s hirdetni az Ő Fiának evangéliumát. De hogy anyaszentegyházunk teljesítse e hivatását, szükséges, hogy az apostol szavai szerint ebben mindenek ékesen és szép renddel folyjanak. Magamat hazudtolnám meg, ha azt állítanám, hogy e tekintetben egyetemes egyházunkban a helyzet kielégítő. Nem akarok ismétlésekbe bocsátkozni, hiszen mindössze pár hónappal ezelőtt mutattam rá hivatalos lapunkban azokra a mulasztásokra, amelyeknek szomorú következményeit egyformán érzik ma az egyháztagok, a gyülekezetek, az egyházi intézmények, szóval az egész közösség. Felelősségem tudatában minden kendőzés nélkül, teljes nyíltsággal tártam fel a helyzetet s az a körülmény, hogy senki még csak meg sem próbálta cáfolni megállapításaimat: mindennél meggyőzőbben bizonyítja, hogy igazam volt. Bizom abban Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés, hogy lesz eredménye az illetékes helyen a komoly figyelmeztetésnek, de ha reményem mégsem teljesülne, akkor az egyházkerület segítségét kell kérnem, hogy minden rendelkezésünkre álló eszközzel kiforszírozzuk a teljes rend helyreállítását egyetemes egyházunkban. A további halogatás és a mostani nyomorult vegetálás csak a pusztulást hozhatja, amelyért — jegyezzük meg jól — a történelem előtt egyetemlegesen felelősek leszünk. A mult hónap közepén tartott konventi ülésen már megindult bizonyos tisztulási folyamat, amely reményt ad a helyzet javulására. Már maga az a körülmény, hogy — habár ideiglenes minőségben is — egy ügyvivő vette kezébe az egyetemes konvent ügykezelését: biztatás a jövőre nézve,

hogy végre mégis csak visszazökkenünk a rendes kerékvágásba.

De lássuk csak egyenként, a szokott sorrendben azokat a kérdéseket, amelyekre a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerület feleleteket vár. Ezekből legalább konturjaiban kifog bontakozni az elmult esztendő képe.

I. Egyházunk és az állam közötti viszony.

Egyházunknak az államhoz való viszonya az elmult esztendőben változatlan maradt. Egyházi törvényeink sorsáról semmi újabb hír. A konventi elnökség mult évi értesítése szerint az iskolaügyi minisztérium a pozsonyi referátushoz küldte le kánonainkat véleményezés végett, azóta ott hevernek. Történt-e sürgetés azóta a konventi elnökség részéről: nem tudhatjuk. Pedig már a legjobb reménységekkel voltunk eltelve, amikor két képviselő is szóvá tette törvényeink ügyét a parlamentben: a felszólalásoknak azonban semmi eredménye nem mutatkozik. A mai lehetetlen helyzetből pedig a szabadulás el sem képzelhető az állam által szentesített törvények nélkül. A kérdések egész komplexuma oldódna meg magától, ha végre törvényes alapra helyezkedhetnénk a Csehszlovák köztársaságban s nem laviroznánk a mai félig ex-lex állapotban. A theologiai szemínárium, a tanítóképző intézet elismerése, a szlovák egyházmegye ügye, az iskolai autonómia, az egyházfegyelem kérdései mind megoldódának, mihelyt hivatkozhatnánk az állam által rektifikált törvényeinkre, amelyekre nem lehetne azt mondani, mint a mostaniakra, hogy ellentétben állanak az állami törvényekkel és miniszteri rendeletekkel.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Nem szabad kizárólag az államkormányt okulnunk mai lehetetlen helyzetünkért, mulasztások terhelnek bennünket is. A köztársaság alapító elnöke, Masaryk Tamás mondotta volt, hogy a csehszlovák köztársaságban mindenkinek annyi joga van, amennyit ki tud harcolni magának. Itt tehát semmi sem jön önmagától, hanem állandó zörgetésre, sürgetésre, szívós és következetes küzdelemre van szükség, hogy célt érhesünk. Vajjon állithatja-e egyetemes egyházunk vezetősége, hogy fáradhatatlan kitartással harcolt törvényeink jóváhagyása érdekében? Megtettünk-e ez irányban mindent, mint elődeink a nehéz időkben, hogy azután nyugodtan álhassunk meg a történelem ítélőszéke előtt? Ki merne e kérdésre a felelősök között igennel válaszolni?

Főtiszt. és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Most már nincs helye a további struccpolitikának! Egyházkerületünknek tekintélyével és teljes súlyával rá kell szorítani az illetékeseket, hogy törvényeink jóváhagyása ügyében addig zörgessenek, míg ezt az ügyet dűlőre nem viszik.

A törvények ügyétől eltekintve az állami legfőbb hivatalokkal: az iskolaügyi minisztérium referátusával s az országos hivatallal való állandó érintkezésünket az elmúlt évben különben nem nehezítette semmi zavaró körülmény. Sőt sokszor határozott jóakaratot és megértést tapasztaltam olyan esetekben is, amikor a törvény rideg paragrafusai könyörtelenül alkalmazhatók lettek volna. Ugy tetszik nekem, mintha lassan enyhülne a feszültség s engedne merevségéből a bizalmatlanság. Megtörtént például az elmúlt évben kerületünkben, hogy egyik ifju lelkészársunknak külföldi érettségi bizonyítványát minden különbözeti

vizsga nélkül nosztrifikálta az iskolaügyi miniszter ur. Ez már határozottan a jóakarát és megértés jele. Természetesen a magam részéről minden lehetőet megteszek annak érdekében, hogy az egyház iránt táplált bizalmatlanságot teljesen eloszlassam. Nagy türelem és kitartás s nem kevés tapintat szükséges a cél eléréséhez, azonban nem adom fel a reményt, hogy a hátmögötti ellenakciók dacára is, a siker nem fog elmaradni. Ami engem illet, egyházunk és lelkészársaim javáért — a becsület feláldozásán kívül — mindent kész vagyok megtenni.

(Folyt. köv.)

Esperesi jelentés.

Előterjesztette *Isaák Imre* esperes, a máramarosugocsi egyházmegye Huszton 1936. nov. 3-án tartott közgyűlésén.

Victor Hugó, a nagy francia regényíró dolgozza fel egyik regényében a halálnak azt a megrázó szörnyűségét, ahogyan Bretagne, vagy Skócia tengerparti lakói közül vész el nyomorultan veszedelmesen laza fővényű talaj némelyik helyén a terepet nem tökéletesen ismerők egyike-másika.

Az ingoványra tévedt ember egyszer csak érzi, hogy egyre nehezebb a lába. Már el is tűnik a lábfeje az iszapban. Ráremül, hogy veszedelmes helyre, süppedékes talajra jutott. Már a bokáján felül van a fővény. El kezd tétozáni. Menne visszafelé, vagy oldalt. Már térdig sülyedt. Elkezd kiáltozni segítségért. Combig haladt a fővényben. Mennél jobban igyekeznek szabadulni, annál lejjebb sülyed. Érzi, hogy nincs mentség. Már a szájáig süppedt le. Még kiált, üvölt állati hangon a száj, de a következő pillanatban betódul abba is a halál iszapja. Néma csend lesz. Még néz a szem. Látja a repülő madarat, a kék eget. A következő pillanatban a szem is elborul, befedi a rettentő homok. Két kar mered ki az ingoványból. Az ujjak görcsösen vonaglanak. Azután eltűnik az ember. A rettenetes kinok haláltusája megszűnik. A fővény elsimul. Semmi sem mutatja többé, hogy itt ember sülyedt el, hogy itt tehetetlen ember tragédiája játszódott le.

A halál e legszörnyesebb fajtáját az idézi elő, hogy a parti föld laza talaját átterezi a dagály vize, a fővény pokoltorkává lesz, amelyből se járva, se uszva nem lehet menekülni. A bajba kerülteken, ha idején észreveszik őket, úgy próbálnak segíteni, hogy hősies elszántságu emberek hosszú és széles deszkalapokkal a talpak alatt közelítik meg őket s igyekeznek kimenteni a halál torkából a szerencsétleneket. Preventive pedig úgy igyekeznek a veszedelmet elhárítani, hogy az ilyen természetű talaj közelében figyelmeztető táblákat helyeznek el: „Vigyázat!.. Süppedékes talaj. Rálépni halál.”

* *

Ha elgondolkozom egyházunk jelene és jövője felett, önkéntelenül is erre a képre kell gondolnom. És meg kell kérdeznem, *nincs-e egyházunk élettalaja így aláerezve és nem kell-e félnünk attól, hogy egyházunk lesz a halálbasülyedő ember?*

Az első kérdésre — sajnos — azt kell felelnem, hogy egyházunk lába alatt alattomos erők süppedővé érezték a talajt.

Az első, félelmetes aláerezést, elvizenyősítést a *materiálista*, közelebről *bolsevista* világszemléletet terjesztők végzik. Az a tény, hogy a Csehszlovák államban legális politikai párt a kommunista párt, magával hozza mint velejárót az egyház elleni szabad agitációt. Ez a munka észrevehetően folyik és lazítja alattunk a talajt. Az egyházi adózás egyre nehezebbé válása annak az agitációnak tudható be, hogy az egyházi teherviselést teljesen feleslegesnek hirdeti a materializmus politikája. Ami pedig az iskolai teher hordozása ellen történik, egyenesen megdöbbentő. Még a jobbmódu gazdák körében is lábrakapott az a gondolat, hogy az iskolát egyháznak tartani fenn, meddő és elviselhetetlen kiadás. Elfelejtik ezek az egyháztagok, hogy az egyházi adó ellen azzal agitál a materialista irány: inkább a felvilágosodást szolgáló iskolát és tanítót kell felkarolni, mint a lelkészt; az iskola és tanító ellen pedig azzal gerjeszt ellenszenvet, hogy az iskolát és tanítót ugyanis fizeti az állam, arra ne adjanak pénzt. Nem kell ennek az irányzatnak semmi más, mint az egyház lejáratása a szivekben, lazítás, elvizenyősítés, talajrombolás az egyház lába alatt. A szomorú orosz példa után ott van a fegyvertelen, tehát védtelen tuszokat kivégző, kivonulás után mindent rombadöntő spanyol bolsevizmus és elég, hogy bizonyítva legyen az ő irányzatuk talajlazító tendenciája. Mbsolyognom kellett, mikor mégis azt olvastam egy nagyszöllősi orvos előadását ismeretterő-újsághírből, hogy az illető orvos a mai orosz

szovjet államban teljes vallásszabadságot tapasztalt. És ezt szemrebbenés nélkül merete állítani hallgatósága előtt. Hát ez a speciálisan romboló munka, mikor „entellektüellek” olyant hirdetnek, aminek az egész világ az ellenkezőjét ismeri. De a talajlazítókat dicsérni bizonyos körökben — élethivatás.

Az sem utolsó talajlazító hatóerő, hogy *kisebbségi helyzetünk* az államban azonosítja némelyek szemében a legális református egyházat az irredentizmussal, ha ugyan van ilyen a Csehszlovák köztársaságban egyáltalában. Ahol zörgetünk és kérünk, ahol törvényben gyökerező jogaink érvényesítését szorgalmazzuk, a rideg elutasító álláspont acélfalaiba ütözködik a homlokunk, amint ezt a legutóbbi konventi elnöki jelentésből szomorúan olvashatjuk. Nem sikerült elosztatni még máig sem azt a balhiedelmet, amely körénk szövődött s fellegként borít be bennünket s ennek roppant erkölcsi és anyagi kárait szenvedjük el. Mivé zsugorodott az adócsökkentési segélyünk? Hol van az egyenlő elbánás elve, mikor mi, kárpátaljaiak, 4908 korona helyi javadalmat kell, hogy biztosítsunk egy tanítói állás után ugyanakkor, mikor Szlovénzskón a felekezetek (hála Istennek) csak 1200 koronára vannak e téren kötelezve. Mekkora talajláerező és meglazító erő ez a tény?! Hiszen az egyház léte ellen legolcsóbban az anyagiak terén lehet agitációt kifejteni.

És az talán nem nagy szerencsétlenségünk, hogy *a magunk tunyasága, élehetlensége, hideg közömbössége is segít aláerezni életünk talaját?* És itt nemcsak a falvak népéről van szó, hanem a lekipásztori karról és világi intelligens elemről is. A templomlatogatás, uri szentvacsorával való élés lenne egyik tettben megmutatott jele az egyházhűségnek. És mit tapasztalunk? Talán nincs semmi erőteljesebb kívánni való ezen a téren? A lelkészi, tanítói és a világi, tehát az intelligens családok tagjai vajjon követésreméltó példával járnak elől ezen a téren? Nem alkalmas-e sok helyen a talaj aláerezésére és süppedékessé tételére az intelligencia és a lelkész, a tanító és a lelkész és együtt a három tényező egymáshoz való viszonya? Nemcsak a lelkész háza épült üvegből, hanem a tanítóé és az uri családé is és mind a háromból források erednek, amelyek alkalmasak lehetnek az életvirágok öntözésére, de alkalmasak lehetnek a talaj lazítására is. Meg kell gondolnia a református közvéleményt irányító paplaknak, tanítói laknak és ősi kuriának, hogy reá sok szem néz, hogy belőle édes vagy keserű, egybeforrasztó vagy szétziláló áramok indulhatnak ki. Nem szabad a tunyaság és élehetlenség fellegvárává züllesztetni, különösen nekünk, kisebbségieknek nem, ezt a

három népnevelő tényezőt, mert mind a három felelős az egész egyház és egész magyar társadalom harmóniájáért. A közömbösségről csak annyit: ez is erős alámosó tényező s az egyre ritkábban fellobbanó, ugynevezett vitézkötéses egyházszeretet rendszerint a közömbösek lelkiismeretének a meg-megmozdulása, amely helyett a rendszerezett egyházépítésnek, egyháztámogatásnak, mint állandó megleforrásnak és gyógyító erőnek kell jönnie azokból a lakokból. A közömbösségnek ordító példáit nem tartom szükségesnek felsorolni. Mindenünk nézzen befelé, önmagába, csak egy percre és meg fogja látni, hogy van közömbösség még az elhivottakban is s hogy ez a közömbösség szomorúan talajlazító a mi jelenünkben.

Az is alámosója életünknek, hogy *igazi magyarok vagyunk*, szeretünk egymásba kapaszkodni, egymással birkózni, személyi harcokat folytatni, ennek pedig az egyház nyílt és titkos ellenségei nagy örömmel örvendeznek.

A szekták szabad garázdálkodása és a reverzálisra könnyen ráhajlás sem utolsó aláerező tényező és a már előbb említettekhez betetőzésül járul. Ahol csak a legkisebb hiba jelentkezik az egyházi életben, ahol erős a kommunista hatás az egyházi adózás, az iskolai teher miatt, ahol nincs meg a testvéri békeesség a lelkész, tanító és világi uri családok között, ahol súlyosabb anyagi gond jelentkezik, nagyobb szabású és elégedetlenséget kiváltó építkezés kapcsán, ott azonnal jelentkezik az ilyeneket szaglászó szektárizmus is. És az ilyen helyeken arat is. Egyre több bizonyosságom van arról, hogy a szekta nem egyedül lelki és vallásos motívumok eredménye, hanem bolszeviki lörekvés, amelynek kizárólagos célja a talajlazítás, a főveny aláerezés, hogy aztán ki lehessen használni a zavarost. Lelkemre mondom, hogy ezt a szekta agitátorai a legtöbbször maguk nem is tudják, csak azok, akik a kulisszák mögül rángatják őket. Sokszor nagyon is vallásos kedélyű, lelkiségtől fűtött emberek válnak agitátoraivá a szektárizmusnak nem is sejtve, hogy voltaképen a legszentebb eszközzel, az Igével, a Krisztus evangéliumával segítenek alámosni nemcsak a magyar református élet talaját, hanem az egész társadalomét is.

Nem elég ilyen egybegyülekezés, hogy mindent elmondjak annak a tételnek a bizonyítására: a mi református életünk alá van evezve és süllyedésünk már elkezdődött.

(Folyt. köv.)

Az öröm és a fájdalom nem idegen egymástól és nem zárja ki egymást. A mély szenvedések embere és a mély örömek embere mindég ugyanaz a nagy és mély érzésekre képes ember.

A kárpátaljai ungi ref. egyházmegye közgyűlése.

Október 22-én tartotta meg a kárpátaljai ungi ref. egyházmegye rendes évi közgyűlését *Ungváron*, a ref. egyház otthonának nagytermében *Komjáthy Gábor* esperes és *Egry Ferenc* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt. A közgyűlés alkotó tagjai: tanácsbírák, lelkészek, gondnokok s a tanítói kar *Dr. Korláth Endre* egyházmegyei tanácsbíró kivételével teljes számban megjelentek. *Dr. Korláth Endre* a közgyűlésen egész terjedelmében felolvasott megleghangu levélben menti ki távolmaradását s buzdítja egyházunk vezetőit és tagjait a világnézeti harcok idején nélkülözhetetlen önfegyelemre és összetartásra.

Ének után ősz esperesünk buzgó imádságával vette kezdetét közgyűlésünk, melyet *Egry Ferenc* egyházmegyei gondnok hosszabb beszéddel nyitott meg. Legelsősorban is minden református magyar nagy halottjának: *Dr. Baltazar Dezső* tiszántúli püspöknek tisztos alakja s elévülhetetlen érdemei előtt hajtotta meg az elismerés zászlaját s gyujtott mindnyájunk szívében örökké égő tüzeket halhatatlan emlékének. Lelki szemeink elé tárva a forrongó világot, a nyugtalan embert s a küzdő egyházat: szeretetteljes komolysággal inti az egyházak órállóit, hogy ők legyenek a legjobb keresztyének s népük megtartói, mert e nagy feladatot csak mélységes hittel végezhetik el.

Tagok számbavétele és a gyűlés megalakulása után az egyházi életünk minden mozzanatára kiterjedő, tartalmas esperesi jelentés következett. Bevezetésében *Kálvin* Institutiója négyszázados évfordulójának örvendetes tényét szomoruan lengte körül a magyar protestantizmus és a magyar kálvinizmus két nagy halottjának: *Gömbös Gyulának* és *Dr. Baltazar Dezsőnek* áldott emlékezete. A *Dr. Baltazar Dezsőről* való kegyeletes megemlékezés kapcsán érdekes és értékes személyi mozzanatokot tárt elénk a nagy püspök harcairól az *ORLE* megalakulásával kapcsolatban, melynek a *Tiszáninnen* esperesünk volt leglelkesebb szószólója. A nagy eredmények aztán igazolták álláspontjának helyességét s ebben látja küzdelmeinek jutalmát. Fájdalommal emlékezik meg a jelentés *Magyar Bertalan* nyug. nagydobronyi lelkész elhunytáról s a hű munkás emlékezetét — általános helyesléstől kísérve — jegyzőkönyvünk lapjain óhajtja megörökíteni. Sérelmezi a kárpátaljai iskolafenntartó egyházak hátrányos helyzetét a szlovenszkóiakkal szemben s követeli az államtól a teherviselésben az egyenlő elbánást: a 4908—Ké. iskolafenntartói hozzájárulásnak 1200 Ké-ra való leszállítását. Másik állandósult panasza egyházmegyénknek a *Pálóczi Horváth Mária-alap* arányos megosztásának még mindig rendezetlen kérdése a szlovenszkói ungi egyházmegyével szemben. Reméljük a megértés és méltányosság szellemének felülkerekedését úgy állami, mint egyházi főhatóságaink részéről mindkét jogos követelésünk teljesítését illetőleg! Örömmel

emlékezik meg a jelentés egyetemes konventünk azon, nagy megértést tanúsító határozataról, mellyel lehetővé teszi a közalapi hátrálékok részletekben való befizetését, Mentődv ez a határozat sok adóssággal küzdő egyház számára, melynek segítségével kivergődhetnek az anyagi megalapozottság szilárd partjaira. Köszönet érte, főleg az ezerlelkű gyülekezetek nevében!

Egyházközségeink külső-belső életének ismeretése követte az elmondottakat, az egyház- és iskolalátogatási jegyzőkönyvek alapján. Teljes részletességgel: az órállók küzdelmeivel, a végzett munka eredményével s a szebb jövőt ígérő megújodással együtt tárta elénk esperesünk lelkipásztoraink munkáját s hiveink lelki életét. Örömmel hallottunk azon viharok lecsendesüléséről, melyek a közelmúltban egy-két helyen feldúlták a lelkipásztor és hívek közötti jóviszonyt: rend és békeesség — tehát az építő munka feltétele — van mindenütt. Reméljük, hogy az általános rend és békeesség a jövőben virágzóvá teszi nagymultu, népes egyházainkat s mindenütt megtermi áldásos gyümölcsseit.

Köszönettel és lelkesen vette tudomásul egyházmegyei közgyűlésünk az esperesi jelentést, melynek elhangzása után *Nagy Sándor* lelkesi és *Fodor Béla* világi főjegyzők referálásában gyorsan peregetek le a tárgysorozat többi pontjai. *Gönczy Pál* megválasztott egyházmegyei lelkési jegyző eskütele után közgyűlés tudomásul veszi *Tárczy Gyula* lelkésznek a minaji lelkési állásra történt megválasztását, a *Balogh Sándor* eszenyi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró lemondása folytán megüresedett belmissziói előadói tisztségre pedig *Papp Géza* ungtarnóci lelkészt választja meg. *Kuzma Barna* ungvári segédlelkésznek egyházmegyénkbe való bekebelezése iránti kérelmét teljesíti. Sajnálkozással veszi tudomásul egyházmegyei közgyűlésünk *Szabó József* kisgejőci és *Péter Sándor* nagygejőci ref. tanítók állami tanítókká történt kinevezését, illetve eltávozását. Hűséges munkásai voltak a ref. tanügynek s példaképei a kötelességtudó ref. tanítói karnak. Hisszük, hogy egyházuk iránti igaz szeretetük és eddig megmutatott hűségük új környezetükben is éreztetni fogja áldásos hatását anyaszentegyházunk javára. Közgyűlésünk elismeréssel adózik a hű munkások iránt s Isten áldását kéri további munkájukra. Nagygejőcön *Sütő Imre* s Kisgejőcön *Segesváry Ferenc* ref. tanítók megválasztását egyházmegyénk tudomásul veszi. Az egyes bizottságok megnyugtató jelentéseinek megtétele s néhány kisebb ügy letárgyalása után közgyűlésünk véget ért. Birósági ülés — tárgy hiányában — nem volt s ez a körülmény fényesen alátámasztotta esperesünk jelentésének az egyházak belbékéjére vonatkozó részletét.

Közgyűlés után a *Bercsényi-szálló* külön termében esperesünk szívesen látott s magyaros szeretettel ellátott vendégei voltunk. Kedves, meg-

hitt hangulatban ünnepeljük itt ősz vezéreinket s a felköszöntők sorában végre szóhoz juthatott egyházmegyei ügyészünk is, el nem mondhatott vádbeszédei helyett védőbeszédei tartván a jelenlegi szeretetteljes, békés állapotok mellett s annak fennmaradását ősz vezéreink kormánypálcája alatt velünk együtt sokáig kívánta. Ugy legyen!

G. P.

H I R E K:

— A **theologiai és középiskolai internátusi alap** javára legutóbbi nyugtázásunk óta a következő befizetések érkeztek: Beregi ref. egyházközség 332 Ké, Beregi ref. presbitérium tagjai 140 Ké, 1936. I. félévi kamat 1364 Ké. Az alap állománya 1936. november 1-én: 107.586 Ké. Ez összegből 40.000 Ké az ungi egyházmegyei pénztár kezelésében van 6%-os kamatozással, 67.586 Ké pedig a Dunabanknál betétkönyvön van elhelyezve a törvényes banki kamatozással,

Ismételten szeretettel felkérjük azokat, akik az 1000 Ké-t megajánlották, de azt még nem fizették be teljesen, vagy megajánlásukra egyáltalán semmit sem fizettek: ne feledkezzenek meg ígéretükről!

— A **barsi egyházmegye** egyesített lelkészi, tanítói és presbiteri konferenciát rendez f. évi november 19-én Léván. A konferencia templomi istentisztelettel kezdődik, melyen az igehirdetést *Antal Gyula* lévai lelkész végzi. Előadók lesznek: *Balogh Elemér* püspök, *Zsemlye Lajos* kerületi missziói lelkész, *Farkas Károly* tanítóegyesületi elnök és *Czeglédy Pál* esperes. A konferencia központi tárgya: *A 400 éves Institutio*. Ugyanaznap délután külön lelkész és tanító egyesületi gyűlés.

— A **bodzásujlaki egyház** a felsőzenepéni egyházmegye egyik legrégebbi templomát ujított meg. A megújítási költségek a 15000 Ké-t meghaladták. A költségek fedezésére Szlovenszko tartomány 4000 Ké segílyt adott, a többi előteremtette *Ujlak* maroknyi kálvinistasága.

Erdélyi Zoltán bodzásujlaki lelkész az igehirdetés, az építés ez áldott embere, varázsvesszejével megérintette a lelki forrásokat s a lelkek forrásai rögvést csobogni kezdettek.

Bodzásujlaknak a népe mindjárt a reformáció hajnalán megismerte és felvette az új hitet. Perényi akkor Terebes ura volt. Gálszécsi Istvánnak Gálszécs volt az otthona. Ez a két őrhelye a reformációnak, csaknem Ujlaknak a szomszédságában terül el. Az ellenreformáció templomuktól is megfosztotta. A mai megújított templom a pálosok egykori kolostori templomának a szentélye volt. Sok vihar vonult el felette, amíg II. József türelmi rendelete után megkaphatták és megtarthatták a reformátusok az akkori földesur gróf Al-

mássy Ignác kegyétől kárpótlásul az elvett garanyi és barancsi templomért. Földrendés és tűzvések pusztították, de mindig akadnak Nehémiások, akik felépitették.

A felszentelő imádságot *Séra János* egyházmegyei tanácsbíró, hardicsai lelkész tartotta. A zsufozásig megtelt templomban *Dobos Sándor* egyházmegyei főjegyző hirdette az Igét. A kintrekedt gyülekezet számára szlovák nyelven *Jencsik János* egyházmegyei aljegyző, gálszécsi lelkész, magyar nyelven pedig *Berecz Antal* magyarsági lelkész tartottak istentiszteletet.

Szeptember 20-ikán nyári melegséggel ontotta sugarát a nap, mintha mosolygott volna az ég is! Örült az élő Isten, hogy a háza iránti vágyakozás testvérré tette a szlovákot a magyarral. Mindkettőjük lelke epekedett az élő Isten után. A szlovák is, a magyar is a templomban találta meg a lelki otthonát s ott zengte el ajka a megtalált boldog otthon himnuszát. Mindkettő oda állott a kegyelem asztala elé! A szlovákot a magyart is a bánata vitte, saját lelkének a bűnbánata. A cél egy volt: bocsánatot kérni!

Erdélyi András lasztóci lelkész, a helybeli lelkész édesatyja, a traktus egyik lelkészi tanácsbírája hívogatta a szlovák és a magyar kálvinistát egyaránt: „valaki pedig abból a vízből iszik, amelyet én adok néki, soha örökké meg nem szomjuhozik az, hanem az a víz, amelyet én adok néki örök életre buzgó víznek kutféje lesz ő benne”! (Ján 4: 13–14) Csaknem másfél ezer ember egyesült lélekben az Ur Jézussal!

Kerekes Kálmán nagytoronyai lelkész segédkezett a lelki eledel és ital kiszolgáltatásában. Délután *Böszörményi Gyula* kolbásai lelkész fungált.

Az ünnepélyen megjelent lelkészek és tanítók a világi megjelent vendégekkel együtt *Erdélyi Zoltánné* tiszteletes asszony szívesen látott vendégei voltak.

— **Lelkészbektatás.** A *mohii* ref. gyülekezet ujonnan választott lelkészét *Soós G. Endrét* f. évi okt. 4-én; a *nagyodi* ref. gyülekezet ujonnan választott lelkészét *Szabó Zsigmondot* f. évi okt. 18-án iktatta be lelkészi állásába *Czeglédy Pál* esperes és *Dr. Nagy Béla* egyházmegyei gondnok. Isten áldása kísérje munkálkodásukat.

— **Temploszentelés Garamlőkön.** Ez év okt. hó 11-én bensőséges örömmünnepe volt a barsi egyházmegyében lévő, garamlöki anyaegyháznak. Ekkor szentelte fel *Balogh Elemér* a dunáninneni egyházkerület püspöke a gyülekezet megújított templomát.

Az ünnepség színhelyére lovas bandérium kíséretében érkeztek meg: *Balogh Elemér* püspök, *Czeglédy Pál* esperes, *Dr. Nagy Béla* egyházmegyei gondnok és még többen a barsi egyházmegye lelkészi és világi tagjai közül. A község nevében *Szűcs Lajos* bíró, a gyülekezet nevében *Tóth János* gondnok üdvözölte a püspök urat s a többi megjelenteket.

A harangok hívogató szavára a templom elé tömörültek a helybeli és a szomszédos gyülekezetek tagjai. A XC zsoltár első versének elénekélése után, az öröm könnyeit hullató gyülekezet áhítatos figyelme közepette, a püspök ur — Szentháromság nevében — a templomot megnyitotta. Templomba való bevonulás és az éneklés elhangzása után *Balogh Elemér* püspök ur állt az Urnak asztala elé, ahol a megújított templomot beszéddel és imádsággal felavatta. Szószóken *Czeglédy Pál* esperes hirdette Istennek ígését. A templomrenoválás történetét *Tóth Imre* helybeli lelkész ismertette, majd az adakozók névsorát olvasta fel. A templom renoválása 53 ezer koronába került. A hivek 70 igyen fuvarral és több napi gyalogmunkával segítettek. Gyülekezet tagjai a renoválás költségeit, csaknem egészében közadakozás után adták össze. Az Ur megterített asztalánál *Szabó S. Zsigmond* bajtkai és *Konta Károly* kiskálnai lelkészek végezték a szent szolgálatot.

Este az ujonnan bevezetett villanyvilágítás mellett vallásos estély volt, amelyen bibliamagyarázatot *Pap József* kissárori, *Antal Gyula* lévai lelkész pedig előadást tartott. Imádkozott *Soós G. Endre* mohii lelkipásztor. Ez estélyen *Fábry Juliska, Gál Dina, Tóth Miklós* és *Tóth Vilmos* a gyülekezet leány, illetve legény tagjai szavaltak.

Mindenható Isten nevére szálljon minden dicsőség azért, hogy a garamlői gyülekezet, melyet — évekig tartó, belső viszályok csaknem a teljes lelki züllésbe süllyesztettek, — összefogva, elismerést érdemlő áldozattal templomát megújította. A gyülekezet minden tagja a maga áldozatkész-ségével sietett 151 esztendő temploma megújítására, de nem halgatható el az az áldozatos és fáradságot nem ismerő buzgalom, amely ott élve ifj. *Varga Sándor*, a gyülekezet első gondnokának szívében, a nagy munka elvégzésénél, a gyülekezet lelkipásztorának igazi munkatársává tette. A jóságos Isten áldása legyen továbbra is a garamlői gyülekezeten.

— *Az egyetemes konventi pénztár kezelését — amint a konventi legutóbbi gyűlésről szóló h iradásban is jelezve volt — Végh Kálmán lakszakállasi lelkész vette át s így minden, a konventi pénztárt illető ügyben ő keresendő meg. Helyes*

cime : Ref. lelkészi hivatal Lak, pp. Boda (Okres : Komarno.)

— **Eladó könyvek.** 25. Julius Caesar : Commentariorum, de bello civili. 26. Egyházi beszédek. 27. Gróf Szécsényi István : Világ. 1831. Pest. 28. Epictet Enchiridion. 1647. 29. Egy címlapnélküli, latin nyelvű, kutyabőr kötésű könyv. 30. Kármán József : Templomi könyörgések. 1789. 31. Márton István : Keresztyén theol. moral. 1796. Pápa. 32. Kovács János : Magyar Krónika. 1742. 33. Torquato—Tanárki : Megszabadított Jeruzsálem. 1807. 34. Egy emelkedett elmének szabad gondolkozása. 1789. Bécs. 35. Würde des Mensch. Lipcse. 36. Zollkoffer : Predigten. 1772. Lipcse. 37. Neue Samml. Predigten. 1781. 38. Predikációk egész évre. 1787. Budapest. 39. Utazás Észak-Amerikában. 1844. 40. Rómaiak története. 1800. 41. Publ. Ovidii Nasonis. 42. Nagy Ferencz : Ódók. 1807. Kassa. 43. Historia ecclesiae. 1765. 44. Hármas Kis-Tükör. 1793. 45. Selecta latini sermonis exemplaria. 1718. Buda. 46. Horváth Mihály : Magyarok története. 1842. Pápa. 47. Varga József : Hétköznapi könyörgések. 48. Szikszai György : Közönséges lelkiáldozások. 1795. Pozsony. 49. Kiss Ádám : Egyházi beszédek. 1835. Pest. 50. Köznapi könyörgések. 51. Halka Sámuel : Adventi imák. 1815. Kecskemét. 52. Glatz Jakob : Haus—Postillen. 1821. Bécs. 53. Ladvoat—Mindszenti : Tört. betürendes lexikon. 1797. Komárom. 54. Tóth Ferenc : Keresztyén hittudomány 1804. Győr. 55. Ballagi Mór : Protestáns tud. szemle. 1871. 56. Tóth Ferenc : Lelkipásztori gondviselés. 1806. Győr. 57. Quint. Horatii Flacci carmina. 58. Sprach und Lesebuch für cath. Schulen. 1874. Budapest. 59. Vargha József : Közöns. könyörg. 3 hétre. 1815. 60. Canones ecclesiastici. 1768. 61. Publ. ovidii Nasonis. 1582. Lipcse. 62. Systema Phil. criticae. 1820. Bécs. 63. Tarczy Lajos : Természettan 1838. Pápa. 64. Concordantia az Ó- és Újtestamentumhoz. 1788. Győr. 65. Kolmár József : Keresztyén katheizmusi tanítások. 1831. Pest. 66. Hunyadi Ferenc : Ker. archivarius. 1794. Vác. 67. Haller-Öri Fülöp Gábor : Keleti történetek. 1792. Pozsony. 68. Tóth Ferenc : M. és erd. orsz. pr. eccl. hist. 1808. Komárom. 69. Bocsor István : Földrajz. 1847. Pápa. 70. Fábrián : Predikátori tárház. 1806. 71. Csécsi János : Aförizmák. 1726. Bern. (Folyt. köv.)

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkalatok megrendelésénél!
RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**
 Alapított 1873-ban. Világhírű gyártmányok.
 Orgonaépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.
 Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581, IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkési hi- vatal. Kéziratok, előfize- tések, hirdetések és eset- leg s reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Püspöki jelentés

Előterjesztette *Dr. Magda Sándor* püspök a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületnek Kassán 1936 november 3-án tartott közgyűlésén.

(Folytatás.)

II. Felekezeti helyzet.

Egyházunknak a többi keresztyén felekezetekhez való viszonyában sem történtek lényegesebb változások az elmúlt évben. A kath. egyház tovább folytatja teljesen elutasító, agresszív magatartását velünk szemben s különösen a fiatalabb papi nemzedék egy cseppet sem válogatós az eszközökben, hogy egy-egy lelket tőlünk elcsikarjon, sőt történnek olyan esetek is, amelyek az ellenreformációk perfid módszereire emlékeztetnek bennünket. Pár hónappal ezelőtt egyik városi gyülekezetünk presbitériuma érvényben lévő fegyelmi szabályrendeletünk alapján kizárt a gyülekezetből egy református nő, aki kiskoru ref. leánygyermekét átadta a kath. egyháznak. Erre az ottani plébános demarsot küldött a presbitériumnak s felhívta, hogy öt nap alatt vonja vissza kárhóztató ítéletét, különben az 1894. XLIII. törvény cikk, továbbá a terrortörvénybe ütköző bűncselekmény miatt bíróság elé állítja a presbitériumot. Levelének brüsszk hangja s az egész eljárás azt mutatja, hogy ez a kath. lelkész abba a korba képzeli vissza magát, amikor még a ref. prédikátorok a plébánosok joghatósága alatt állottak. Mi nem kiabálunk ügyész után, amikor a kath. egyház a ref. pap, sőt az állami anyakönyvvezető előtt megkötött államérvényes házasságot ágyasságnak minősíti, de nekünk a védekezésnek utolsó eszközét is ki akarják csavarni kezünkől, amit az áldatlan lélekhalászat ellen még alkalmazhatunk. A kath. egyháznak ez a magatartása azután teljesen lehetetlenné teszi, hogy a keresztyén felekezetek összefogjanak a fenyegető, közös nagy veszedelmek elhárítására.

A kath. egyháznak ez a magatartása szorosabb összefogásra kell, hogy ösztönözze a köztársaságban élő protestáns egyházakat. Államunk területén 1927-ben alakult egy protestáns szövetség, amelyhez a csehtestvéreken kívül az evangélikus egyházak s a kisebb protestáns denominációk már csatlakoztak. Nekünk is keresni kellene a kapcsolatot ezzel a szövetséggel, érdekeink fokozottabb védelme céljából is.

A magam részéről különös súlyt helyezek a csehtestvér egyházzal való szorosabb kapcsolat megteremtésére. E célból fordítottam le Bednár prágai prof. angol nyelvű előadását a csehtestvér egyház multjáról és jelenéről. Ugyancsak lefordítottam Hrejsa prágai theol. tanár angol és német nyelven megjelent ismerető füzetét, amelynek magyar nyelven való kiadását és terjesztését a csehtestvér egyház zsinati tanácsának áldozatkészsége tette lehetővé. A testvér egyháznak vezetői, lelkipásztorai a legnagyobb érdeklődéssel és jóindulattal viselkednek irántunk, de a további kapcsolat mélyítésére nagy szükség volna arra, hogy mi is kezükbe tudnánk adni cseh nyelven legalább egy rövid ismertetést egyházunk helyzetéről s nehéz küzdelmeiről. Ennek megvalósítását szántam legközelebbi lépésül a csehtestvér egyházzal való kapcsolatunk továbbépítésében.

III. Külföldi kapcsolatok.

A külföldi evangéliumi egyházakkal való kapcsolatainknak szélesebb körre való terjesztésére nagyszerű alkalom kínálkozott, amennyiben részt tudtam volna venni a f. év szept. havában Podebradyban tartott VII-ik Prot.

Világszövetségi konferencián. Sajnos, előre nem várt elháríthatatlan akadály meggátolt a személyes megjelenésben. Az volt a tervem, hogy egyházunk helyzetét és sérelmeit legalább egy rövid előadásban fogom ott ismertetni, de csak írásban tudtam elküldeni jelentésemet Zilka prágai professzornak, a konferenciát előkészítő bizottság elnökének, akitől még nem kaptam értesítést, hogy a jelentést előterjesztette-e a konferencián.

A skót ref. egyházakkal való összeköttetést tovább ápolom. Ez évben is elküldtem a nagy skót ref. egyház generális gyűlése részére egyetemes egyházunk mult évi életéről és munkáiról, küzdelméről és nehézségeiről szóló jelentésemet. Állandó levelezésben állok ottani barátainkkal s irántunk való érdeklődésüket nem engedem elaludni. Sajnálom, hogy a f. iskolai évre senki sem ment végzett teológusaink közül skóciai tanulmányutra. Az az ifju ugyanis, akit kiválasztottam, visszalépett s más megfelelő vállalkozó hiányában ez évben nem vehettük igénybe a testvér egyház jótékonyágát és vendégszeretét.

A külföldi evangéliumi egyházakkal való összeköttetésünk ápolása céljából nagyon kívánatos volna, ha egyházunkban is — a magyarországi példára — szövetségbe tömörülnének azok, akik külföldi tanulmányutat tettek. Egy ilyen szövetség tagjai révén tervszerűen és rendszeresen fenntarthatná az érintkezést és ápolhatná a testvéri kapcsolatot Európa, Amerika és esetleg a többi világrészek protestáns egyházaival.

IV. Misszió.

Egy egyház expanzív erejének, életképességének igazi kritériuma az ugynevezett *külmissziói munka*, amely által az örökkévaló evangéliumot elviszi azokhoz, akiknek még nem volt alkalmuk megismerni a Krisztust. Egyházunknak ilyen munkája még eddig nincs s ezen a téren napjainkig még semmit sem tett. Ennek a mulasztásnak oka mostoha viszonyainkon kívül az a szomorú körülmény, hogy hiányzik nálunk a missziói készség és az ahoz szükséges lelkület. Egy hónappal ezelőtt kaptam meg a Presbiteri Világszövetség edinburghi főtítkárságától a külmissziói kérdőívet egyetemes egyházunk részére. Bizony üresen kell azt visszaküldenem azzal a megjegyzéssel, hogy egyházunknak nincs egyetlen külmissziói állomása s nincs egyetlen misszionáriusa. Sokan nem is hinnék pedig, hogy milyen nagy a külmissziói munka iránt az érdeklődés egyszerű falusi népünk közt is. A mult év végén, amikor Molnár Mária magyar misszionáriusnő meglátogatta kerületünk több gyülekezetét, mindenütt a legnagyobb érdeklődéssel hallgatták előadásait, amelyekben a pogányok között végzett térítői munkásságát ismertette. A nagy-

kaposi templom is zsufolásig megtelt s voltak szép számmal más vallásu érdeklődők is. Mikor azután adakozásra hívtuk fel a gyülekezetet, egy egyszerű földmives asszony 100 koronával járult hozzá a misszionáriusnő visszatárazási költségehez. Mindez azt bizonyítja, hogy a legszélesebb rétegekben megvan nálunk is az érdeklődés a külmisszió iránt s én hiszem, hogy nincs messze az idő, amikor egyetemes egyházunk is teljesíteni fogja Jézus missziói parancsát s nekünk is lesz munkásunk a pogány nép között.

A *belmisszió* kérdésével részletesen nem foglalkozom, hiszen erről a munkáról lesz alkalmunk meghallgatni e gyűlés folyamán egyházkerületi belmissziói előadónk kimerítő jelentését. Itt csak azt említem meg, hogy egyházkerületünk ebben az évben is gondoskodott arról, hogy az egyes gyülekezeti szervek vezetői jól felhasználható anyagot kapjanak a következő téli hónapokban végzendő munkájukhoz. Lengyel József testvérünknek az ügy iránt való nagy szeretete és lelkesedése folytán az előbbieknél még gazdagabb tartalommal megjelent az 1936/37. évre szóló Belmissziói Vezérkönyv s az minden lelkészi hivatalhoz megküldetett. Nagyon kívánatos volna, hogy azt minden gyülekezetben használatba is vennék a belmissziói munkások. Nagyon jól tudom, hogy ehez a munkához lélek kell: aki csak azért csinálja, mert az egyházi hatóságok kötelezik arra, az inkább ne csinálna. Egyházunk jövőjének s megmardásának biztositéka a gyülekezeti szervek kiépítése s az azokban folyó munka; halott gyülekezet az, ahol a gyermekekkel, ifjakkal nincs aki foglalkozzon, ahol a lelkész hanyagul átengedi őket azoknak a hatásoknak, amelyek nem az egyházhoz közelebb hozzák, hanem inkább attól eltávolítják őket.

Bizonyára több helyen tartattak konferenciák az elmúlt évben, amelyekről nem érkezett tudósítás hozzám. A kassai középiskolások konferenciáján azonban magam is részt vettem s tudomásom van a felsőzempléni lelkészi kar lasztóci konferenciájáról is. A konferenciák is alkalmas eszközei az evangélizációnak, ha jól vannak megrendezve és vezetve, bár népünket még rá kell nevelni, hogy ezeknek igazi célját felismerje. Az evangélizáció munkáját nagyban hátráltatja az a körülmény, hogy zsoltáros könyvünk teljesen elfogyott s nincsenek imakönyveink, melyeket népünk kezébe adhatnánk. A mult hónapban tartott konventi ülés azonban már intézkedett a zsoltárok III. kiadásának kinyomatásáról s e hónapban meg fog jelenni egy új imakönyv is, amely egyelőre pótolni fogja a szükségét.

Szlovák anyanyelvű hiveinknek megfelelő lelki táplálékkal való ellátására állandóan gondja van kerületünk vezetőségének. Sajnos

a Heidelbergi Káténak szlovák fordítása még mindig nem nyerte meg a minisztériumtól az approbációt s ezért késik megjelenése. A Szlovák Kálvinista Szövetséggel is érintkezésbe léptem a szükséges szlovák nyelvű iskolai tankönyvek ügyében. Reménységem van arra, hogy e téren a hiányok lassan pótolva lesznek. Mostani közgyűlésünk foglalkozni fog a szlovák egyházmegye szervezeti előkészítésére kiküldött bizottság munkálatával is. Hisszük, hogy a felállításához szükséges törvényes feltétel nem késik sokáig s így semmi halasztást nem fog szenvedni annak megszervezése.

Az elmúlt év folyamán a kolbásai gyülekezetben indult mozgalom a szlovák nyelvű istentiszteletek bevezetésére. Az ügy iratai megfordultak a püspöki hivatalban s nem kis csodálkozással láttam, hogy a szlovák istentiszteleti nyelv bevezetésére irányuló kérvény aláírói egy kivételével mind a legtözszyökeresebb magyar nevek viselői. Ezt látva megáll az embernek az esze, hogy egyes szlovák lapok mégis állandóan arról cikkeznek, hogy ref. egyházunk még most is magyarosítja és elnyomja

a szlovákokat! „Kés a szlovák kálvinisták nyakán” és hasonló vérforraló címek alatt jelennek meg cikkek, akkor, amikor a magyarok elszlovákosodása gyors tempóban halad előre s magyar iskola híján a magyar gyermekek igen sok helyt már csak török anyanyelvüket. S a Szlovák Kálvinista Szövetség vezetői hallgatagon türik egyházunkon száradni a magyarosítás méltatlan és igazságtalan vádját. Felhívtam a Szövetséget, hogy cáfolja meg az ellenünk szórt alaptalan rágalmakat s erre ők azt felelték, hogy politikai lapokkal nem elegendnek vitába s nem politizálnak. Én sem akarok itt politikai térre átsiklani, de mint tárgyilagos szemlélője az eseményeknek több testvéri szeretetet és igazságot várnék azoktól, akik a szlovák kálvinisták vezetésére és irányítására vállalkoztak. Nem adom fel a reményt, hogy az idő meghozza a szeretetet is, a megértést is s akkor elhallgatnak a vádak, amelyeknek nincsen semmi alapjuk s éppen ezért azokat itt a közgyűlés színe előtt a leg határozottabban vissza kell utasítanom.

(Folyt. köv.)

Esperesi jelentés.

Előterjesztette *Isaák Imre* esperes, a máramarosug csai egyházmegye Huszton 1936. nov. 3-án tartott közgyűlésén.
(Folytatás.)

Lássuk most már a második kérdést *nem kell-e félnünk attól, hogy egyházunk lesz a halálbasüllyedő ember?*

Előre bocsátom a feleletet: *nem kell félnünk* a teljes elsüllyedéstől, mert egyházunk Isten kezében van, aki a maga evangéliumában, amelyet az egyházon keresztül állandóan hirdettet, nemcsak figyelmeztető táblákkal siet segíteni, de eszközöket is ad a hősies elszántásnak lába alá, hogy a mentőmunkát végezzék. A mentőmunka emberei számára legyen szabad elmondanom és felajánlanom a különböző védőeszközök közül azokat, amelyeket tapasztalatom alapján felajánlani kötelességemnek ismerem.

A *materializmus*, közelebről a *kommunizmus* és a vele rokon aláerező irányzat felé tegyünk fel néhány kérdést. Igaz-e az, hogy a mély hitélettel élő nemzeteknél kevesebb börtön, kevesebb csendőrszolgálat, kisebb büntető apparátus kell, tehát a vallásos élet egyuttal anyagilag is hasznára van az államnak? Igaz-e az, hogy a vallástalan, egyházüldöző rendszerek mellett az állami kiadások tetemes részét a költségvetés rendőri és katonai rovatai emésztik meg? Igaz-e az, hogy az egyházas szellemű államokban a háborúval szemben a legnagyobb az irtózat? Igaz-e az, hogy a háborus veszedelmet és a fegyverkezési versenyt nem a hívő, tehát békés lakosság, hanem a nyugtalanokódó bolsevikiek idézik elő? Igaz-e az, hogy a leg-

kevesebb munkanélküli az egyházas szellemű államokban van és a munkás szociális helyzete ezekben az államokban a legjobb? Igaz-e az, hogy éppen a protestáns szellemű államok a legkonszolidáltabbak? Igaz-e az, hogy a református többségű községekben a legkevesebb a koldus és éhező, mert ezekben a községekben az egyházas lelkület legmegnyugtatóbban gondoskodik a köznyomor enyhítéséről és a szegénykérdés megoldásáról? Igaz-e az, hogy a református lelkipásztorok és a református egyház minden államban a kultura fáklyahordozója és a közművelődés legnagyobb áldozathozója? Ezekre a kérdésekre először nekünk, egyházi felelős tényezőknek kell igennel felelnünk és pedig az életünkkel, azzal, hogy mi cselekedeteinkkel erre garancia vagyunk. A mi életünk felelete alapján aztán ők is kénytelenek lesznek igennel feelve beszűntetni, de legalább enyhíteni az alámosást s már egy érrel kevesebb lesz az aláerezők között.

Az *egyházi és iskolai teherhordozásról* azt tanítja egyházunk, hogy az befektetés a jövőre és *visszafizetés* abból, amit Isten ránk bízott és nekünk adott. És csak igen *csekélyke* visszafizetés. A különböző marxista pártszervek legalább annyit felemésztenek tagdíjban, amennyi az egyházi és iskolai adónk. A mentőmunkások mutassanak rá arra különösen, hogy iskolát, mint község, akkor is fenn kellene tartani, ha az egyházi iskola megszűnnék

s a tapasztalat azt mutatja, hogy az egyházi életben sokkal takarékosabban és sokkal szigorubb ellenőrzés mellett használjuk fel a begyűlt egyházi és iskolai adót, mint a községi életben. Ha ezeket meg tudjuk értetni az autonom-önkormányzati élet előnyeivel munkálkodó egyház tagjaival, be fog dugulni a másik alámosó hatású ér is. Kivált ha rámutatunk a vallásos estéken arra is, mi a különbség a materialista és a hitvallásos állami berendezkedésű állam polgárainak az élete között.

Az állam felé fordulva meg kell már mondanunk egyszer nyíltan, őszintén és felemelt fővel, hogy *az egyház — egyház és semmi más.* Tehát *nem politikai uszályhordozó* sem jobbra, sem balra, sem befelé, sem kifelé, sem fölfelé, sem lefelé. *Nem irredenta szövetezés és nem államellenes* tendenciákat szolgáló egyesülés, hanem *törvényen alapuló, isteni eredetű intézmény.* Nem állam az államban, de része az államnak. Rágalmaz az, aki a református egyházat földalatti munkával meri vádolni. Mi azokat a célokat, feladatokat, amelyeket törvény biztosít és ir elő számunkra, száz százalékgig meg akarjuk valósítani, hiszen ezért vagyunk egyház s hogy ezt magyar szóval és magyar lélekkel tesszük, az csak természetes. Sohasem jártunk dugárut hordozó hajóként idegen zászló alatt, hanem, mint Krisztus népe, az Ő zászlaja alatt megyünk legális vizeken az Ő kincseivel megrakott élethajónkon. Mindig nyíltan megmondottuk, mit akarunk, soha nem volt titkolni valónk, de mindig tudtuk, meddig mehetünk. Kulturfokunk és evangéliumi világnézetből táplálkozó lelkiéletünk teljességet arra, hogy tárgyaló felek legyünk és velünk eszmet cseréljenek minden vonalon. És ha rideg elutasítás, az anyagi támogatás megvonása az eredmény, az nem ránk vet árnyékot, hanem esetleg azt a jogosult gyanút kelti, hogy az irredenta vádkoholás tulajdonképpen lehet olcsó kibuvókeresés is vállalt és törvényben biztosított kötelezettségnek teljesítése alól. Gondolok itt az önerőnkől fenntartani kényszerült teológiánktól és tanítóképzőnkől megtagadott jogos segélyre, a segédlelkészi és tanítói állások szervezésével szemben elfoglalt rendszeres elutasításokra, az önhibájukon kívül, az állampolgársági és illetőségi törvény új magyarázása következtében sujtott lelkészek szinte tragikussá vált anyagi tönkremenetelére, az egyházi adóhátrálékok behajtása terén mutatkozó elodázó tendenciákra stb. Nem szabad az állami hatóságoknak kockázatniok pártatlanságuk prestisést még akkor sem, ha a takarékoság elvét szigoruan kötelesek betartani, mert mi igen sok olyan pénzügyi megtakarítási lehetőségre tudnánk rámutatni, ahonnét, ha csak csöpögne is, nekünk bőven elég jutna a törvényes járulékokra. Nem akarunk kulturharcot, teljes harmóniában kivá-

nunk élni az állammal, minden tekintetben elismerjük az államszolgálatból eredő jogokat, de kérjük, hogy minket is értsenek meg végre s életlehetőségeinket segítsék elő azok, akiknek a kezébe tétetett le egyházunk állami vonatkozású ügyeinek intézése. El kell ismernünk, hogy az ungvári országos hivatal, annak vezetője *Rozsypal Antal* és egyházi ügyeink főelőadója *Dr. Beszkid Sándor* kormánytanácsos s a melléje rendelt tisztviselői kar átérzi és megérti a református egyház súlyos helyzetét, a lelkészek törekvéseit, szociális és kulturális szolgálatait, önhibájukon kívül anyagi romlásba jutását, de tőlük is a legnagyobb tisztelettel kérnünk kell, hogy valott felülvizsgálatait méltóztassanak érvényesíteni a magas kormánytól is, méltóztassanak lehetővé tenni, hogy tünjék el az iskoláknál követelt 4908 korona helyi javadalom követelése s lépjen a helyébe a szlovenszkóihoz hasonlóan az 1200 koronás helyi javadalom, segítséget kapjanak az állampolgárság következtében sujtott lelkészek, rendeződjenek a surlódást okozó segélycsökkentések és megtagadások (adósegély, közigazgatási államsegély, segédlelkészi állások rendszeresítése stb-nél), hogy ezek a békétlenségi okok eltűnjen, elmondhassuk, hogy az egyházunk életalapját alámosó ez a tényező is kiküszöbölődött. Én hiszek abban, hogy ez sikerülni fog, kivált ha külön küldöttség zörgetne egyházmegyénk részéről mindkettőjüknel és az iskolai referátusnál is ezekben a nagyon égető kérdésekben.

Befelé, önmagunkba nézve azt a mentőeszközt merem ajánlani, amit Dániel tett igénybe a legnehezebb időben, „beméne az ő házába és az ő belső termének ablakai nyitva valának Jeruzsálem felé és háromszor napjában térdeire esék és dicséretet tön az ő Istene előtt.” (Dán. 6:10.) Ez azt jelenti, hogy imádkozzunk többet azért, hogy forróbbá legyen a szívünk és bizonyosságot tehessünk a velünk szorosabb kapcsolatba került Krisztusról.

A belmissziói munka felkarolása, a szociális segítés megszervezése és a jócselekedetekben előljárás minden bizonynal nagy erősséggel szolgálhat a lekipásztoroknak, akik mellé ezeknek megtapasztalása után egészen bizonyosan odaáll segítőtársnak a világi intelligencia mellett a tanító-testvér és maga a nép is.

Itt van a mi önnevelésünk egyik kicsiny, de eredményeiben áldott hatású eszköze, a *baráti kör.* Lámpásainkat olajjal megtölteni jó alkalom minden ilyen összejövétel. Karoljuk fel. Aki befelé néz, megvallani kénytelen, hogy ilyen lelki fürdőkre szükségünk van. Megtépáz bennünket az élet. Elcsüggeszt sok szomorú eredmény. Tanácstalanoknak érezzük magunkat. A baráti körben megfogjuk egymás testvéri kezét és megfogja testvérünk Jézus mind-

nyájunk kezét és egyszerre megújul a mi lelki ifjúságunk, mint a sasé. Ott megbeszélgetjük őszinte meghittséggel minden bajunkat, elmondjuk terveinket, kitűzzük céljainkat, megállapítjuk módszereinket, a célhoz jutás eszközeit és észre sem vesszük, mekkora lelki gazdagodást nyújt nekünk a baráti kör vezetője — Jézus. Itt kell a KARSE, az árvaház ügyét is előrelendítenünk. Ne sajnáljuk a fáradságot, az időt, az áldozatot. Ha hiveink látják, hogy mi ilyen dolgokban is foglalatossok vagyunk s a városba járás nemcsak bevásárlási és vásárban kóborlási célt, hanem a lelki felfegyverkezést és az ő érdekükben álló lelkitervezgetést, a lelkészi továbbképzést is szolgálja, jobban megbecsülnek bennünket.

Általában sulyt kell helyeznünk *lelkészi és református keresztyéni továbbképzésünkre* s ezeknek a céloknek a szolgálatát egyre behatóbban fogom beilleszteni a baráti kör programba. Tudom, hogy nemcsak a nép körében van meg az általunk olyan sokszor kifogásolt „minek a”, „má megint” elv, hanem közöttünk is, azért csak annyit mondok: ne kényelmeskedjünk, mert jaj nekünk, ha rest szolgálkunk találhatunk.

A kulturális törekvéseket is megértő szível támogassuk, mert sokat kaptunk e téren, tehát sokat is kell adnunk. A magyar Kultur-egylet célkitűzése rokon velünk, segítsük meg.

Testvéreim! Nem bizonyítom tovább azt

a tételmet, hogy el lehet zárni az aláerező és elposványosító hatóerőket, csak rámutatok arra, hogy ha lelkesedünk és lelkesítünk, ha készülünk és készítünk, ha végezzük a mentőmunkát és előljárunk abban, nem halálbasüllyedő az egyházunk, még ha aláereződött is és meg is lazult a talaj alatta, Isten kihozza és általunk hozza ki a veszedelemből református anyaszentegyházunkat és a pokol kapui sem vehetnek azon diadalmat!

Arra kérem Istent, adja meg, hogy ezt már a mi nemzedékünk megérhesse.

Baltazár Dezső dr. volt püspökünk haláláról kívánok megemlékezni.

Isten kiválasztása a magyarországi református egyetemes egyház élére állította ezt a fizikumában és szellemben, hitben és szeretetben csodálatos erejű férfit. Hatalmas és kiváltságos tölgy volt. Kidőlt. Szerettük, becsültük életében. Aldjuk haló poraiban. Emlékét örökítsük meg jegyzőkönyvünkben. Ugyis a mi egyházmegyénkben és pedig a királyházi református egyházközségben történt első püspöki kiszállása, mikor az ott 1911-ben felépített templomot jött el felszentelni.

Vegyük jóváhagyólag tudomásul, hogy halála híret véve táviratban fejeztem ki egyházmegyénk részvétét a gyászbaborult család és a tiszántuli egyházkerület püspöki hivatala előtt.

(Folyt. köv.)

A tiszáninneri egyházkerület közgyűlése.

November 3-án tartotta a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület a szokásos évi közgyűlését *Dr. Magda Sánaor* püspök és *Tornallyay Zoltán* egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt.

A gyűlés helye most is a történelmi levegőjű *Kassa* és benne a már Bethlen Gábor idejében nevezetes szerepet játszott „Lőcsei-ház” emeleti termei, amelyeket a tulajdonos Kereskedelmi Kör minden évben előzékenyen bocsát díjtalanul az egyházkerület rendelkezésére. A hely multja is és jelenlegi alakja is a legalkalmasabb háttérrel adják ahhoz, hogy a mai sorsdöntő időkben egy egyházkerületnek minden alkotó tagja megteljesedjék lélekkel és komoly felelősségérzettel a viharos és próbáltató időköt élő anyaszentegyház ügyeinek intézéséhez.

A közgyűlés *Dr. Magda Sándor* püspök segedelemkérő imádságával veszi kezdetét. Ezt követi *Tornallyay Zoltán* főgondnok szokott lendületű megnyitója, melyben rövid összefoglaló képet ad egyházunknak jelenlegi helyzetéről és feladatairól, bucsuzik a kidőlt harcosoktól, üdvözli az új elhívott munkásokat és indítványa nyomán táviratilag üdvözli a közgyűlés *Dr. Benes Eduárd* köztársasági elnököt. A szerető emlékezés hangján

szól arról, hogy a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületnek első elnökei, akiknek a megalakulás első éveit küzdelmeiben oly sok érdemei vannak: *Pálóczy Czinke István* ny. püspök és *Lukács Géza* volt egyházkerületi főgondnok, jelenleg is tb. főgondnok, ez évben haladták át a bibliai 80 éves korhatárt. Ennek hatása alatt a közgyűlés, közjük sorozva még a szintén 80 évet meghaladott, de ma is aktíve munkálkodó *Szűcs István* ungi esperest, igazi meleg szeretettel köszönti őket.

Főjegyző számbavéve a megjelent tagokat, megtörténvén *Bodor Gábor* új világi tanácsbíró felesküvése és beiktatása is: megindul a közgyűlés munkája a 112 pontból álló tárgysorozat szerint.

Mint máskor is, úgy most is legsúlyosabb pontja a tárgysorozatnak *Dr. Magda Sándor* püspöki jelentése, amely az egyetemes egyháznak minden területén oly világossággal mutatja be az aktuális problémákat, hogy épen ezért közérdekű voltánál fogva is egész terjedelmében leközzöljük lapunk hasábjain, noha adatai csak a tiszáninneri egyházkerületre vonatkoznak. Bár ilyen világos, tiszta, munkaágak és egyházmegyék szerint összeállított őszinte jelentést kaphatnánk a többi testü-

leteinktől is! Akkor nem kellene a bizonytalanság ködében tapogatóznunk határainkon túl sem.

Böszörményi Sándor tanügyi bizottsági előadó szintén alapos munkálatban állítja a közgyűlés elé az elemi és a középiskolák ügyét. Osztatlan elismerés kíséri ugy ezt az előterjesztést, valamint a *Lengyel József* belmissziói előadó jelentését a missziói ügyekről. Ezek is méltók lesznek a közlésre. Hadd emeljenek az esetleges sötét pontok, hadd emeljenek a lelkesedésnek, a hűségnek és áldozatkészségnek itt-ott felragyogó jelei messze vidékeken sokakat. Még a lehangoló jelek is hasznosak, ha általuk erősödik az őrállókban a komoly felelősségérzet.

A kerület pénzügyeinek pontos kezeléséről tanuskodott *Kövér Árpád* pénztárnok jelentése. Itt is a hátralékok okoznak némi nehézséget, de már hamarosan teljes lesz a rend itt is.

Különösebben számottevő ügy volt még a szlovák egyházmege felállításának módozatai kidolgozására kiküldött bizottság jelentése és munkálata a Balázs János külön tervezetével együtt, amelyeknek ügyében azonban határozat nem hozott, mert a konvent ismeretes állásfoglalása értelmében kánonaink jóváhagyása előtt e kérdésben való határozathozatal nem aktuális annyival inkább, mert az újabb időben is a felelős államférfiak sok szép nyilatkozata után remélni lehet a kánonok jóváhagyását rövid időn belül.

Hatalmas munkát végzett a közgyűlés az öt egyházmege által eléje terjesztett legkülönbözőbb ügyekben, itt-ott módosítva, helyreigazítva, visszautasítva, vagy az egyetemes konventhez tovább terjesztve, kérielhetetlen szigorúsággal torolva meg az itt-ott mutatkozó rendetlenséget, amikor pl. a szavazatokat nem adott, vagy hibás szavazó lapot kiállított egyházak lelkészeit esetenként 100—100 Kor. birsággal sújtotta.

Este 6 órára hangzott el az elnökség gyűlést bezáró szözata s a reggeli 8 órától a rövid ebéd szünetet leszámítva szakadatlanul folyó munkával is csak úgy lehetett a hatalmas tárgysorozattal erre az időre végezni, hogy a 10 bírósági ügy a megelőző nap délutánján megtartott bírósági tárgyaláson végeztetett el.

—án.

H I R E K:

— **Püspökválasztás a magyarországi tiszántuli egyházkerületben.** Nov. 9-én bontotta fel a tiszántuli egyházkerület szavazatbontó bizottsága *br. Vay László* főgondnok elnöklete alatt a püspöki állás betöltésére beadott zárt szavazatokat, melynek eredménye a következő: a 786 érvényes szavazatból *Makláró Károlyra* esett 647, *Harsányi Pálra* 113, *Kiss Ferencre* 16, *Révész Imrere* 6, *Kováts J. Istvánra* 4, — így a püspöki állást a szavazatok 82%-ával *Makláró Károly* egyházkerületi főjegyző nyerte el. Az új püspököt

lelőször maga a szavazatbontó bizottság üdvözölte *br. Vay László* vezetésével.

Az új püspök első nyilatkozatában a „Debrecen” c. lap hasábjain a szeretet hangján szól mindenki felé. *Baltazár Dezső* nyomdokaiba óhajt lépni, amennyiben ezt meg bírja tenni az ő sokkal kisebb ereje, mert hiszen elődje az egyháztörténelem legnagyobbjai sorából is ugy emelkedik ki, mint a nemzeti szabadság és emberszeretet zordon fenségű ősmagyar ritmusu, félelmet nem ismerő prófétája. Az elejtett vezéri pálcát Isten akarata szerint neki kellett felvenni s ezen akarat előtt meghajolva megy előre rendeltetése útján, mert bizik abban, hogy „Isten ereje az ember erőtelensége által végeztetik el”. Hangsúlyozza, hogy a bolsevizmus elleni küzdelemben mindenkinek össze kell fogni, mert az Antikrisztus szörnyű tusába szállt a Krisztus világművelésével, a rombolás világszelleme az évezredek mulásán felépült keresztyén kulturával. Itt nincs református, sem katolikus, sem zsidó, a harc egyformán megy minden felekezet ellen. Békében kell kezdet fognunk minden felekezettel, amely vallja, hogy az Isten mindnyájunk gondviselő Atyja és hogy „Jézus Krisztus Ur az Atya Isten dicsőségére”.

Az egyházkerület a püspökbeiktató ünnepélyes egyházkerületi közgyűlést dec. 16-ára tervezi.

— Templomszentelés Alsófegevernek.

Lélekemelő szép ünnepélyben volt része Alsófegevernek református népének 1936 október 25-én. Régi, évszázados templomát renováltatta a gyülekezet és e napon adta át újra felszentelési ünnep keretében rendeltetésének, hogy szolgálja azt a szent célt, melyet eddig szolgált, nemcsak a gyülekezet életében, de volt időszak, amikor a barsi ref. egyházmege sok most élő gyülekezetének életében, mert a két „articuláris locus” közül, mely az egyházmegeben volt, Alsófegevernek volt az egyik. Mintha a környékbeli református gyülekezetek népe öntudatlanul is sejtette volna, mit jelentett ez a templom elődeik életében, sokan eljöttek közülök ide, hogy mint valamikor atyáik e templomban borultak le a kegyelmes Isten előtt, úgy boruljanak le ők is az alsó és felsófegeverneki ref. gyülekezet tagjaival együtt az ősi templom megújított falai között, hogy visszaszálljanak lélekben a múltba s onnan merítsenek hitet, szeretetet, reményt a jövőre.

A gyülekezet tagjai és a szomszédos gyülekezetekből jelenlevők a templom előtti téren helyezkedtek el és ott várták örömtől sugárzó arccal a templom ajtajának megnyitását. Felcsendül a régi zsoltár hangja: „Tebened biztunk eleitől fogva, Uram téged tartottunk hajlékunknak”. *Tamás Lajos* gondnok ének után egyszerű, kérészetlen szavakkal kéri az egyházmege képviselőiben megjelent *Czeplédy Pál* esperest és *Dr. Nagy Béla* egyházmegei gondnokot, hogy a templomot rendeltetésének átadják. Az esperes az Atya, Fiu, Szentlélek egy igaz Isten nevében ünnepélyesen megnyitja a templom ajtaját, hogy az ujra a gyű-

lekezet lelkiotthonává legyen. A templomban a 75. dics. első verseinek eléneklése után *Czeplédy Pál* cseres hirdette az ígét Jelenések könyve 21: 3—4. verse alapján. Kiemeli a templom jelentőségét a gyülekezet életében, majd felszentelő imádságában emeli fel a lelkeket az Isten trónusához. Utánna megáldja a templomot és a gyülekezetet. A templom felszentelése után eléneklí a gyülekezet a LXXXIV. zsolt. 2 versét s utánna *Pap József* sárói lelkész hirdeti az ígét Neh. 2: 18. verse alapján, összehasonlítva a gyülekezet életét a babiloni fogságból visszatért zsidóság helyzetével, akik visszatérve első kötelességüknek tartották, hogy a romokban heverő templomukat megújítsák, mert a templom számukra mindent jelentett, amit akkor éreztek különösen, amikor a fogságban el voltak zárva tőle. A templom lelki otthon s azzá kell lenni, ahol mindnyájan úgy érezzük magunkat, mint egy nagy családnak a tagjai, akiknek atyjuk az Isten. *Nagy István* helybeli lelkész a templomrenoválás történetét ismerteti. Beszédjében megemlíti, hogy a templom és torony külső és belső renoválása s új berendezése 41 300 koronába kerül, amit teljes egészében az alsó és felsőleányverneki társaságok tagjai viselnek részint megajánlás, részint rendkívüli adókievetés útján. Nagy teljesítménynek mondja ezt a mai helyzetben nemcsak azért, mert a gyülekezet lélekszáma 400 körül van, hanem azért is, mert ez évben a földet csak $\frac{1}{3}$ részét adták a más esztendői termésnek, sőt sok vetést pedig tavasszal le kellett kaszálni. A renoválás mégis megtörtént, mert hitű, áldozatos szívű református emberek állottak mellette, kik úgy voltak, mint a romokban heverő Jeruzsálem falainak építői, akik a legnagyobb bajok között végezték munkájukat. Úgy voltak templomukkal, mint egy nagy éhínség idején egy irországi földműves a bibliával, aki azt mondta: „Inkább kenyérben lássanak szükségletet gyermekeim, mint Isten ígében.” Megemlékezett a lelkész azokról az ajándékokról is, melyeket áldozatos szívű asszonyok hoztak a templom szükségleteire, mintegy 1200—1300 Ké. értékben: urasztali terítőket, szászéki feldiszítést stb. Ezután *Szücs Lajos* nemesoroszi lelkész hirdette az ígét, az urasztalához hivatgatván a jelenlevőket, kiemelve beszédében, hogy amint megújította a gyülekezet az ő templomát, úgy kell megújulni lélekben is a gyülekezet tagjainak, le kell vetkezni az ő embert s fel kell öltözni az újat, majd urvasorát osztott a helybeli lelkéssel.

Felédhetetlen ünnep volt. A megújított százados templom falai újra hirdetik az örök Isten örökkévaló dicsőségét, hirdetik a köréje telepedett gyülekezet hitét, nemes áldozatkészségét, élni akaratát, melyet hiába ostromol a világ ezer kísértése,

el nem vonhatja a kitűzött cél felé való haladás-tól: apák hitével, reménységével, bizakodásával, szeretetével, áldozatkészségével munkálni az Isten dicsőségét a Krisztus által.

Isten áldása legyen a gyülekezeten és a templomán.

— **Lelkészbeiktatás Szalóczon.** Nov. 1-én lélekemelő ünnepélyes istentisztelet keretében iktattatott be a szalócz-vigtelkei egyházak lelkészi állásába *Simon József*, meghívás útján megválasztott pelsőczyi s. lelkész. A teljesen megtelt templomban az istentisztelet a 75. dics. éneklésével kezdődött, majd a 29. dics. 4. v. és a 183. dics. 1, 2. verseinek eléneklése után, *Dusza János* beiktató lelkész áhitatos imája emelte a lelkeket Istenhez. Az imádság után a ref. férfi énekkarnak *Tamás Gyula* tanító vezetése alatt előadott alkalmi éneke ragadta magával a lelkeket. Ezután az egyházmegyei kiküldött az új lelkéssel az urasztala elé állva a bibliát kezébe adva, állásába beiktatja. A beiktatott lelkész az I. Kor. 13: 1. alapján tartotta meg beosztó beszédét, rámutatva arra, hogy egész lelkészi pályáját az élő, tiszta szeretetre akarja ráépíteni s ennek szolgálatában Isten akaratán megnyugodva, kész keresztet hordozni is.

Szeretettel köszöntötték az új lelkészt a szalóci és vigtelkei egyházak gondnokai, *Báthory Andor* egyházmegyei tanácsbíró, nyug. gimn. tanár, aki az ifjú lelkésznek tanuló pályáján vez. tanára volt, *Deésy Sándor* giczei lelkész, aki a lelkészi állás üresedése idején felügyelő lelkész volt.

A beiktatást közebed követte, amelynek rendezése főként *Farkas Józsefné* vigtelkei tanítóné érdeme.

— **A Pozsonyi Ref. Ker. Diákinternátus és Menza** vezetősége hálás szívvvel jelenti, hogy a jelen iskolai esztendő kezdetétől fogva a következő adományok érkeztek:

A *barkai* ref. egyházközségtől 38 Ké; *Fülöp Zsigmond* főgondnoktól 100 Ké; az *ungi* ref. egyházmegyétől 1000 Ké; a *beregi* egyházmegyétől 164 Ké; a *zselizi járási* választmánytól 1000 Ké; a *somorjai járási* választmánytól 500 Ké; a *kopponai járási* választmánytól 200 Ké; a *kékkői járási* választmánytól 100 Ké; a *losonci járási* választmánytól 100 Ké; özv. *Szabó Károlynétól* 583 90 Ké. Összesen: 3785 90 Ké. Azontelül a *hodosi ref. egyházközségben* 500 kg babot és 1500 kg burgonyát gyűjtöttek az internátus számára.

Mindenzen kegyes adományokért a leghálásabb szívvvel mond köszönetet a Ref. Ker. Diákinternátus és Menza vezetősége.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výtplatné povolené riaditeľstvom pošti a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg: reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Püspöki jelentés

Előterjesztette *Dr. Magda Sándor* püspök a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületnek Kassán 1936 november 3-án tartott közgyűlésén.

(Folytatás.)

V. Egyházkormányzás és közigazgatás.

Kerületünk kormányzásában és igazgatásában nagy segítségemre volt főgondnok urunk gondossága, a felmerülő kérdések iránt való érdeklődése s a nehezebb ügyekben szíves tanácsadása. Már maga az a körülmény, hogy kerületünk anyagi ügyeire nagy gondnal és hozzáértéssel felügyel s azt irányítja: lényegesen megkönnyíti helyzetemet. A püspöki hivatal adminisztrálásánál is enyhült a terhem, amennyiben a referátus s az országos hivatal ez év június elsejétől 1 évi időtartamra megengedte, hogy az üresen álló abauji esperesi kápláni állás betöltsék és az illető segédlelkész szolgálattételre a püspöki hivatalhoz rendeltessék. Ez a provizorikus megoldás bevezető lépés a kerületi közigazgatási lelkészi állás felállításához. Még e hónapban látogatást szándékozunk tenni a Referátusban és az Országos hivatalban s remélem, hogy sikerülni fog ezt a kérdést megoldani. Ha ezzel rendben leszek, a jövő év folyamán sor fog kerülni a felsőzempléni és ungi egyházmegyék gyülekezeteinek meglátogatására.

Az egyházkerület közigazgatása zavartalanul működött ez évben is, amiért illesse elismerés az egyházmegyék espereseit, akiknek odaadása és rendszeretete nagyban elősegítette az adminisztráció normális menetét. Elismerem és méltányolni tudom nehéz munkájuk értékét, mert vannak lelkészek, akiket semmiféle hatalom nem képes rendre szoktatni. Egyházkerületünk valóban drákói büntetéssel sújtja a szavazásoknál hanyagul és felületesen eljáró lelkészeket s dacára ennek még mindig akadnak

olyanok, akik a határidő lejártá után közvetlenül a püspöki hivatalhoz küldik a szavazatokat s a helytelenül kiállított s e miatt érvénytelen szavazatok száma aránylag még mindig igen nagy, tehát nincs más mód, mint továbbra is szigorúan kiróni a megállapított bírságot.

Itt kell megemlékezni az alsőzempléni egyházmegye ügyéről. Keresztury József esperes elhalálása után az egyházkerület elnöksége felhívta az egyházmegye elnökségét, hogy hívjon össze közgyűlést, amely határozná az egyházmegye megszüntetése, illetve gyülekezeteinek a felsőzempléni és ungi egyházmegyékbe való beosztása tárgyában. Az egyházkerület elnökségének ugyanis erős az a meggyőződése, hogy az alsőzempléni egyházmegye a mai alakjában életképtelen s gyülekezeteinek javára válna, de kerületi közigazgatási szempontból is üdvös volna az új elrendezés. A megtartott egyházmegyei közgyűlés azonban ragaszkodott az önállósághoz; ígéretet tett azonban arra, hogy a szlovák egyházmegye felállításakor az egész tiszttakar lemond s szabad kezet enged a kerületnek az egyházmegyék új beosztására. Az elnökség azután engedélyt adott az esperes megválasztására s az egyházmegyének további önálló életfolytatására.

Múlt évi közgyűlésünk 9/d. sz. határozatában elrendelte az egyházkerületi törzskönyv összeállítását. E határozatból kifolyólag a püspöki hivatal a szükséges adatokat összegyűjtötte s ezeknek alapján a törzskönyv összeállítása munkában van.

Egyházkormányzati intézkedéseim az egy-

házi hivatalos lapban közölt, vagy közvetlenül az esperesi hivatalokhoz intézett körlevelekben foglaltatnak, melyek e gyűlés folyamán tárgyalás alá kerülnek, azért azok ismertetését itt mellőzöm.

VI. Egyházfegyelem.

Az egyházfegyelemről most még csak egészen röviden akarok pár szót szólni, hiszen a kérdés megvitatás alatt áll hivatalos lapunkban s lesz alkalmunk a kerületi szabályrendeletre készített végrehajtási utasítás tárgyalásánál foglalkozni vele. Hangsúlyoznom kell, hogy az a rövid másfél esztendő, amióta a szabályrendelet alkalmazásban van, már megmutatta, hogy annak szigorú alkalmazása az egyetlen mód a további pusztulás megakadályozására. Az a jelenség, hogy a klérus ügyész után kiabál s hogy egyes tagjai terrorral akarják megakadályozni védekezésünket: azt bizonyítja, hogy jó uton járunk. Bevezetett eljárásunk értékének megállapításánál ne csupán azt nézzük, mit értünk el eddig általa, hanem gondoljuk meg azt is, hogy hová jutottunk volna már a pusztulás lejtőjén, ha még most is csak a sápitózásnál és lamentációnál tartanánk. Természetesen az egyházfegyelem, illetve a hűtlen és egyházpusztító gyülekezeti tagokkal szemben való eljárásnak csak akkor lesz igazán hatásos az eredménye, ha egyöntetű lesz és érvénye kihat az egész egyetemes egyház területére. Az egyetemes konventnek kellene tehát kezébe venni az ügyet s megteremteni végre az egyöntetűséget az egyházi fegyelmezésben.

VII. Iskola-ügy.

Az egyházi iskolákra általában nem jó idők járnak. A csehszlovák köztársaság tanügyi politikája nemhogy elősegítené a felekezeti iskolák fejlődését és virágzását, hanem évről-évre nehezebbé teszi azoknak fenntartását. Az állandóan szaporodó dologi és személyi kiadások erős próbára teszik a népesebb gyülekezetek teherbírását is, a kisebbek pedig már roskadoznak az erejükön felüli iskolai terhek alatt. Így azután nem csoda, ha minden év megtermi a maga fájdalmas gyümölcsét egy-egy egyházi iskola feladásában. S ha a polgári iskolai törvény az egész vonalon életbe lép, ez a körülmény ismét egy csomó iskolának, illetve osztálynak halálát fogja jelenteni. E tekintetben nem is várhatunk javulást addig, amíg az állam tanügyi politikájának irányvonala nem változik. Milyen jó volna ha a köztársaságban élő összes felekezetek össze tudnának fogni legalább ebben az egy kérdésben s egyesült erővel megfelelő nyomást tudnának gyakorolni a kormányra. A mostani időkben, amikor a szovjet munkába vette az egész Európa bolsevizálását, amikor a veszedelem annyira komoly: elhatározó fontosságú a jövőre nézve, hogy milyen világnézetű embereknek a kezé-

ben van az ifjuság nevelése. Csak egy erős, hitvallásos alapon felnevelkedett nemzedék mentheti meg Európa kulturáját a teljes pusztulástól.

Az igazgatói pótlék ügyében — amely egy sereg kellemetlen összeütközésnek lett forrásává a tanítók és az egyházak között — semmi lényegesebb változás nem történt. A 104-es törvény végrehajtási utasítása, amely hivatalosan megállapítani, hogy az államsegélyes felekezeti iskolák igazgatóinak pótléka milyen forrásból fedeztessék, még mindig késik s így dacára a legfelsőbb bírósági döntéseknek: teljes a bizonytalanság. Iskoláink helyzetéről különben a tanügyi előadó fogja részletesen tájékoztatni közgyűlésünket.

Nem mulaszthatom el azonban említést tenni a komáromi tanítóképző intézet ügyéről. Ez ugyan az egész egyetemes egyház alapítása, azonban sorsa kerületünkét is a legközelebről érdekli. Megkezdte már II-ik évi működését is, az állam részéről azonban elismerve maig sincs. Ugy látszik, nem olyan egyszerű az elismertetés kérdése, ahogy azt felállításának buzgó apostolai festették annak idejében az egyetemes konvent előtt. Most utólag már látom, hogy bizony sötétbe ugrás volt ennek az intézetnek a létesítése; azonban bármint történt is, nem szabad visszakoználunk ebben a kérdésben. A konventi elnökségnek mindent meg kell tennie a siker érdekében, nehogy kidobott pénz legyen, amit olyan nehezen izzadnak ki gyülekezeteink fenntartására. Azután nem szabad éveken bizonytalanságban tartani a növedékeket s a szintén nagy anyagi áldozatokat hozó szülőket sem.

Theológiai szemináriumunk az eltelt deccennium után tovább folytatja működését s amint hallom, hallgatóinak száma közel van 80-hoz. Ennek az intézményünknek meg az a baja, hogy sehogysem tudja magát egy rendes theológiai főiskolává kinőni. Az volt a reménységem akkor is, amikor előadója voltam s azóta is, hogy lassan rendes intézménnyé fejlődik állandó előadókkal, illetve tanárokkal s megfelelő elhelyezéssel. Sajnos, a fejlődésben egyetlen lépést sem tett előre, sőt a megfelelő előadóknak való hiány, azoknak állandó cserélgése egészen labilissá teszi az intézet helyzetét s a tanítás és nevelés menetét is. Igazgatójának óriási munkáját s nagy önfeláldozását készséggel méltányolom, azonban szomorúan kell megállapítanom, hogy egyetemes egyházunkban teljesen hiányzik az érzék és az akarat arra nézve, hogy legalább egyetlen alkotását szilárd alapokra helyezze és időállóvá tegye. Ide s tova húsz éve lesz már, hogy a magyarországi ref. egyháztól elszakadtunk s azóta nem tudunk rámutatni — a beretkei árvaházat kivéve — egyetlen intézményünkre, amely az állandóság bélyegét magán viselné.

A beretkei árvaház — a jelentések szerint — örvendetes előhaladást mutat a fejlődésben és megerősítésben. Főgondnok urunknak különös gondja van e szeretet intézményünkre s az alapító nagyszony és az árvaházi bizottság segítségével igazán önfeláldozó munkát végez felvirágoztatása érdekében. Az elmúlt évben is 38 árvának viselte gondját s áldásos működése megérdemli, hogy adományainkkal és imádságunkkal segítségére siessünk.

VIII. Az egyházmegyék élete.

A fentebbieken kívül természetesen vannak még más kérdések is, amelyekről jelentésben szólanom kell. A gyülekezetek hitélete s ami ezzel szorosan összefügg: a hivek áldozatkészsége, az egyházközségek anyagi helyzete, mind-mind olyan kérdések, amelyek nem maradhatnak említés nélkül. Ezekről azonban az egyes egyházmegyékről adandó helyzetkép keretében kívánok röviden szólni.

1.) *Az abaujtonai egyházmegyéről* az esperes kimerítő jelentése tájékoztat. A jelentés sorra veszi azokat a nehézségeket, amelyek ma az egyházak intenzívebb munkáját és vitalitását gátolják, illetve kártékonyan befolyásolják. Világos tekintettel látja a keresztyén egyházakat általában fenyegető nagy veszedelmeket s nem becsüli le azokat a tüneteket sem, amelyek az anyagi helyzet leromlásának szomorú következményei. Az egyháztalagok elszegényedése, az egyre növekvő egyházi és iskolai terhek s az ezek nyomában keletkező adósságok igen nehéz helyzet elé állítják a gyülekezetek nagy részét. Az egyházmegye vezetősége teljes erővel munkál az egyházközségek anyagi helyzetének javításán. Gondja van arra, hogy a takarékoskodás, okszerű gazdálkodás, a kölcsönök, kamatok és adók behajtása, a mozgatható tőkének az adós egyházak részére való kölcsönadása utján a gyülekezetek elkerüljék a teljes anyagi leromlás veszedelmét. Az új egyházmegyei pénztárnok Szövérfy Ferenc tanácsbíró segítségével rendbeszede az egyházmegyei pénztárt is s a köztartozások jó része már be van szedve; az egyházmegye közalapi, theológiai és tanítóképző intézeti járulékkal nincs hátrálékban. Ez utóbbi körülmény arról tesz bizonyosságot, hogy az egyházmegye vezetése olyan ember kezében van, aki szereti a rendet.

Az egyházmegye hit és erkölcsi életéről

megnyugtató képet ad a jelentés. A hivek általában buzgó templomlátogatók s az urvacsorával élők száma is mindenütt megfelelő. Csak Barka képez kivételt, ahol a hivek vasárnap nem a templomba igyekeznek az igét hallgatni, hanem a mezőre mennek dolgozni. Az esperesi jelentés nem említi meg névszerint azt a három gyülekezetet, ahol vasárnap délután nincs igehirdetés, csupán könyörgés. Sem a tradíció, sem a nép ragaszkodása e szokáshoz nem menti a lelkipásztor mulasztását ezeken a helyeken. Ha régebben kényelmes papok leszoktatták a népet a vasárnap délutáni igehirdetés hallgatásáról, vissza kell őket arra szoktatni, mert a mai idők nehezek, nem szabad elmulasztanunk egyetlen alkalmat sem az építésre.

Örömmel emlékezik meg a jelentés a haladékos tornai fiókegyház életrekeléséről, ahol már megindult a mozgalom egy imaház építése érdekében. Reméljük, hogy a zsarnói egyház új agilis lelkésze életet fog lehelni ott a megszáradt tetemekbe. Minden dicséretet megérdemel az eperjesi kis fiókegyház erőfeszítése is, amellyel vissza akarja állítani a már régebben megszűnt lelkészi állást a környéken szétszórta élő református hivek segítségével. Imádkozni fogunk, hogy szent törekvésüket mielőbb siker koronázza.

Külön fejezetet szentel az esperesi jelentés az egyházfegyelem kérdésének. Nagy örömmel és megnyugvással olvastam ebből azt a megállapítást, hogy az életbeléptetett fegyelmi szabályrendeletnek már is mutatkoznak kedvező hatásai. A szigorú egyházfegyelem bevezetése tehát, melytől olyan sokan féltek, teljes mértékben igazolva van. A jövő meg fogja mutatni, hogy ez az egyedüli eszköz, amellyel a lélekhalászatnak gátot vethetünk.

A gyülekezetek áldozatkészsége növekvőben van a nehéz viszonyok dacára is, csak Körtvélyesen és Barkán mozdulnak nehezebben a szívek. Kisebb építkezések, illetve javítások is történtek Garbócbogdányban, Restén és Mhéshesen, Felsőlánc pedig harangot öntetett. A gyülekezetek általában a legnagyobb erőfeszítések árán is ragaszkodnak iskoláikhoz s minden lehetőt megtesznek azoknak megtartása, sőt fejlesztése érdekében. Mindezek a jelenségek azt bizonyítják, hogy Abaujban a kálvinizmus erejét nem törték meg a mai nehéz idők megpróbáltatásai.

Folyt. köv.

Esperesi jelentés.

Előterjesztette *Isaák Imre* esperes, a máramarosugocsi egyházmegye Huszton 1936. nov. 3-án tartott közgyűlésén. (Folytatás.)

És most szabad legyen áttérnem esperesi jelentésem kötött részeire.

Az egyházlátogatást ez évben is magam végeztem a Lajos Sándor főjegyző és a tanító

iskolalátogató testvérek kíséretében. A tapasztaltakat rendszerbe foglalva hadd mondjam el alábbiakban:

—

I. Az egyházközségek belétele.

Ünnepeken, vasárnapokon és hétköznapokon az istentiszteleteket egyházközségeinkben a szokott rendben mindenütt megtartották, kirívó rendellenesség nincs. A hétköznapi bibliaolvasás szinte minden hétköznapi istentiszteletbe bejutott. Dolhán vasárnap d. u. istentisztelet helyett a hívek kevés száma miatt most is a nem magyar tanítási nyelvű iskolákba járó ref. gyermekek oktatása folyik dicséretes eredménnyel. Técsőn a bűnbánati heti hétköznap esti és a minden szombat esti prédikációs istentiszteletek nagyon látogatottak, azért másutt is ajánlom a bevezetésüket. Néhány lelkesztársunk — igen helyesen — cserepredikálást vezetett be, aminek jótékony hatása kétségtelen.

A konfirmációt most már őszinte komolysággal az egész iskolai éven át végzik a lelkészek, amit ellenőriztem is csaknem minden egyházközségben a hittanvizsgálat kapcsán. Konfirmált 179 fi, 207 nő, összesen 386.

Templomlátogatás általában megnyugtatónak mondható. Ha van valahol panasz, mint Kereszturban és Péterfalván, azt igyekezni fogok személyesen kiküszöbölni.

Az urvacSORA kiosztása mindenütt előírások szerint ment végbe. Urvacsorával élt egyházmegyénkben 8456 fi, 13.286 nő, összesen 21.862, tehát 429-el több, mint a múlt évben. A számlálás lelkiismeretességének fokozására a jövőben nagyobb figyelmet kívánok szentelni.

Szektarizmus már csak Visken mozgóldott erőteljesebben, másutt nem fokozta az offenzívát, ahogy várni is lehetett. Viski visketegségük meg fog szünni, mint a báránymiló a gyermeknél, csak ott is buzgólkodjék lelkésztestvérünk az adott viszonyoknak megfelelően s a rendelkezésére álló módszerek és segítőtársak igénybevételeivel. Nem hitbeli, hanem anyagi kérdés ez ott is. Általában azt tapasztalom 3 évi személyes egyházlátogatás után, hogy a szektarizmus a mi népünket nem veszélyezteti komolyan, mert a mi népünk vallásos kedélye nem alkalmas alany ennek a betegségnek a felvételére. Néha eszelős rohamot intéznek még a szektárius atyafiak egy-egy község ellen, házról-házra viszik a kínos erőlködéssel kínált bódításra szánt anyagot, azonban ezek a rohamok erőtellenül omlanak össze az egészséges magyar kálvinista nép lelki kőfalain. Ahol értek el valamelyes csekély eredményt, ott sem a hitben van a hiba, hanem vagy anyagi, vagy személyi kérdés üszke dobatott bele az egyházi életbe, ez az üszök azonban csak kiváltságosan nagy tüdejűek külön fuvására vet egy-egy szétpattanó szikrát, komoly tüzet nem bír gyújtani. Ez azonban csak megerősítése annak a régen vallott és gyakorolt felfogásomnak, hogy a dolgozó és a belmissziót halálosan komolyan vevő lelkipász-

tori munkának meg kell lenni a gyülekezetben, ez a legjobb elhárítója a szektárius törekvéseknek.

A házasságkötések száma 160 volt, ebből vegyes 29, tiszta 131, tehát 12 párral volt több az esketések száma a tavalyinál és 2-vel több vegyes házasság volt. Megegyezés 12 esetben történt, ebből 11 javunkra, 1 kárunkra. A reverzális elleni harcban az elméleti részben elmondottakon kívül csak azt hangsúlyozom újra, hogy a kizárás fegyverét is használnunk kell, másként a vesztesek mi leszünk.

Születések száma 232 fi, 275 nő, összesen 507, 13-mal kevesebb a múlt évinél, ami még mindig nem megnyugtató, mert már a múlt évben is 15-tel volt kevesebb a születések száma az azelőtti évnél.

A halálozas száma 176 fi, 191 nő, összesen 367, 82-vel több, mint az elmúlt évben. Itt is tekintélyes a fogyás. A lélekszám 18.480. Itt egy kis zavar van, amelyet a jövő évi statisztikának kell tisztázni.

Adakozásra vonatkozóan beszéljenek a számok. Técső 8059'35, Huszt 7716'82, Királyháza 5371'25, Tiszaujtlak 4779'20, Salánk 4081'10, Nagyszöllős 3831, Fertősalmás 3527, Visk 3035'45, Nagynalád 2755, Mátyfalva 2558'15, Tekeháza 2328, Verbóc 1780, Keresztur 1484'05, Fancsika 1160'20 K-t kitevő adakozásai figyelemre méltóak. Együtt az adakozás 58.541'15, tehát a nagyon szűkös év dacára is 3.035'40 K-val több mint az előző évben. Ha számba veszem, hogy a közigazgatási járulékot, úgy az egyházkerületiek, mint az egyházmegyeiek csaknem mindenütt sikerült végre beszédni (igaz, hogy több egyháznak együtt jónéhány ezer korona segélyt is adott az egyházlátogatóság a rendelkezésére álló összegből) s hogy a teológiára és tanítóképzőre is tekintélyes összegeket utaltak be az egyházközségek: elmondhatom, hogy szinte az erő kifejtés végső határáig jutottunk el Istennek hála, amiben legyen szabad annak a jelét látnom, hogy egységre törekvésünk, baráti összejöveteleink immár komoly hatótényezőként szerepelnek egyházmegyénk életében. A közalap és az országos lelkészi nyugdíjintézet kérdésében még hátul vagyunk, de mindent egyszerre nem bírunk. A remény megvan rá, hogy ha maga a konvent helyes megoldást keres és talál a hátrálékok reális rendezése kérdésében, ezzel is leszámolunk egyszer. Szívesen teszünk ez irányban az egységre javaslatot, ha a konvent bekíván tőlünk ilyent.

Az adakozási kedv felfokozásában nem kis része van annak a lelkes női gárdának, amely az árvaház barátaival együtt teljes lélekkel buzgólkodik azon, hogy a ref. köztudatba a legeldugottabb faluban is bele vigye azt a gondolatot, hogy csak az adakozó keresztyénység az igazi keresztyénység és csak az

áldozathozatal a ref. egyház egyetlen és biztos anyagi alapja. Ezuton mondok köszönetet a baráti körbe tömörült testvérnőknek és testvéreknek a nagyszerű munkáért és eredményekért. Csak tovább a Krisztus nevében.

Az egyházközség szegényeiről, árváiról, segélyre szorult betegjeiről egyre több helyen gondoskodnak a helyi viszonyoknak megfelelően. Técső, Huszt Nagyszöllös, Királyháza, Visk járnak elő jó példával e téren. Kell is a szociális téren eredményes munkára törekednünk, mert ez mutatja meg a lelkierőnk. E téren szeretném egyre komolyabban valósítani meg a szegény kataszter felfektetése alapján a diakonátust, belátom azonban, hogy tempót itt nem lehet 120-ra fokozni, mert a konzervatív falusi lélek számára a régi módszerek is kielégítőek. Csak adja Isten, hogy a szegények számára is kielégítőek legyenek.

A belmissziói munkáról a belmissziói lelkész tesz külön jelentést. A magam részéről hálát adok Istennek, hogy már a jelek biztatóak. Nem mondom, hogy elértük a kellő fokot, de az igyekezetet látom s ez maga is megnyugtató. Teljes lélekkel törekedni fogok ezt a munkát általánosan megkövetelni és pedig a testvéri szív szerető kényszerítésével. A Molnár Mária felrázó utja jót tett, a nagyszöllösi konferencia — kivált a bibliaórákon — meggyőződésem szerint erős nyomokat hagyott a lelkekben. Nem állunk meg, többre igyekszünk: Istentől és munkatársaimtól várom a segítséget. A tél folyamán, ha Isten életünknek és egészségünknek kedvez — folytatni kívánom tettekre szegő testvéreimmel együtt a presbitériumi továbbképző összejevetelek tartását s ettől is sok jót várok.

Felekezeti sérelmek olyan értelemben, hogy azok miatt egyházmegyei beavatkozást kelljen kérni, nem fordultak elő, ami nem azt jelenti, hogy nem volnának sérelmek az állam felől, az iskolaügy terén, a reverzálisnak a katolikus értelmezése és gyakorlása terén, azonban rájöttünk, hogy ezeknek a sérelmeknek a kiküszöbölésére a különböző fórumon hozott határozatok a körösi szentelt vízzel egyenlő értékűek s ezek helyett otthon, ésszel élve, gyakorlatilag a legjobb intézkedni, akkor van eredmény.

II. Az egyházközség külélete, szervezete, vagyona.

Az egyházközség presbitériumai törvényesen szervezettek s általában azt lehet mondani, hogy a presbiterek esküjükhöz hiven teljesítik kötelességüket. Ahol ettől eltérés mutatkozott, ott a fegyelemsértő presbitert, vagy maga az egyházközség közvéleménye hallgattatta el, vagy — ha szükséges volt — vizsgálat megindításával kapott erőteljes figyelmeztetést. Az anyakönyvezés, a jegyzőkönyvezés szabályszerűen folyik.

Az egyházmegye egyházközségeiben a bevétel 599.054.69, Kiadás 557.446.03. Maradvány 41.608.66 K. A tőkepénz összege 747.885.35, ebből alapítványok 301.200.50, templom és egyéb alapok 72.237.50, iskolai természetű 3000.—, szegényalap 1902.30, egyházfenntartási alap 123.492.50, magtár tőkepénz 24.509.65, orgona alap 4425, haszonjog 200.31 K. Ház és földbirtok 1582 hold 1175 négyszögöl, melynek értéke 2.704.500 K., épületek értéke 4.829.070 K., ingóságoké 412.584 K. Szöllös adatait még mindig nem lehetett véglegesen megállapítani az még hiányzik a kimutatásból. Jövőre ez a statisztika is befejezett összegeket fog mutatni. Magtári életnemű értéke 19.000 K. Tartozások: Tökesegegybe 93.137.20 K. Egyéb vegyes tartozás 236.977.75 K., összes tartozás 330.114.85 K. Ezeknél a tételeknél még hozzá kellene számítani a ki nem fizetett járulékokat, akkor lenne teljes a panoráma, de hát tökéletes statisztikát nehezen és csak hosszas gyakorlat után merek beigérni.

Nagyobb építkezés volt Tiszaujhelyen 10.931, Mátyfalván 22.877, Técsőn 14.024 K. Az építkezésekre, javításokra és karbantartásra összesen 74.642 K. fordított. Egyre több az olyan egyház, ahol az épületek jó karban vannak.

III. Az egyházközségek iskolai ügyeiről.

A tanügyi bizottság jelentése felfogja tárnai a részletes képet. En meglelégedéssel állapítom meg, hogy az eredmény teljesen megnyugtató Técső 4, Visk 3, Palád 5, Szöllös 1 a Szabó Sándor iskolája és Tekeházán a hitoktatás külön dicséretet érdemelnek. A többi helyeken is becsülettel dolgozik a tanítói kar s fellelémő tendencia mutatkozik. Csak előre, hogy megfeleljünk a ránk bízott nagy kötelezettségnek!

IV. Az egyházi tisztviselőkről.

Táblázatot készítettem. Sok még a kisebítő tanító, de ez a rendszer is csakhamar el fog tűnni, ha az utánpótlás megkezdődik Komáromban, ahonnét várjuk is az utánpótlást.

Jelentésemet ezzel az áldással legyen szabad bezárnom: Sokasítsa meg az Ur az ő áldását egyházmegyénk minden egyházközségén és közgyűlésünk alkotó tagjain. Amen.

Féltem magunkat!

Az őszi szél fáradt sárga falevelet cibál a fákön, csendesesen szemez az őszi eső. Sötétedik. Sorra kigyulnak a mozik, kávéházak, ujságok fényreklámjai, izznak a neonsövek: kék, zöld, vörös, sárga színbe burkolva az utcát. Felhajtott gallérral ázott, kedvellen emberek sietnek fedél alá. A szemközti hotel előtt hatalmas turautó áll meg, portás nyitott esernyővel rohan az érkezők elé. Villamos csengés, autótülök.

Szóltanul bámulom ezt a jól ismert képet a

kávéház ablakából, mögöttem halk zene, szófoszlányok, fel-feltörő kacaj. Prága, október 31. estéje.

Naptáram egyszerű, fekete betűvel jelzi, mint annyi más szürke társát s mégis más nap ez. Mintha ma is döngene a wittenbergi vártemplom tölgyfakapuja Luther kalapácsütéseitől hirdetve a lelkiismeret szabadságának kezdetét, a gondolat felszabadulását a tekintély elve alól.

Kisdiák koromban, büszke öröm járta át szívem ezen a napon, titkot hordtam magamban; titkot, mely nem mindenkié; titkot, mely elválaszt sok embertől, hogy egy másik kis csoporthoz kössön oda soha el nem szakítható láncsal. Ünnepem volt!

S ma? Ma is érzem még ezt, de hozzávegyül valami fájó, keserű íz, kerontja ennek a napnak lelkemre gyakorolt hatását: nem sikerült összejönnünk nekünk, az otthoni fehérfalu templomok, kis harangok, orgonabugástól, magyar szótól igen távolra került, ifjú reformátusoknak. Nem jöttünk össze, nem emlékeztünk meg közösen ezen évfordulóról, S vajjon miért? Talán csak Ónody testvérem cikkében léteznek „az indulás emberei”? Talán annyira nem érdekli már az ifjúságunkat egyháza?

Nem! „Az indulás emberei“ léteznek, élnek, de széjjelszóródva, szervezetenül, dolgoznak, de a magukra hagyatottság, szervezetlenség miatt munkájuk nem eredményez összetevőt.

Összetalálkoznak néha-néha, egészen véletlenül, kis egyszerű diákszobák, fényes kávéházak márványasztalai mellett. Felvetődött problémáik kapcsán gyakran sor kerül az egyház helyzetének, az ifjúság összefogásának megtárgyalására, vitájkák a lehetőségeket, vitáznak l' art pour l' art, hiszen tudják, hogy vitáik eredménye nem mehet ki közülök, hiszen még csak egy ifjúsági lapjuk sincs, ahol megszólalnának.

„Indulás emberei“ elképzelésekkel, problémákkal, melyeket kicserélni, közölni, megbeszélni nincs alkalmuk távolabb élő testvéreikkel. Szétszóródva, irányító, segítőkész nélkül. Csoda-e ha ifjúságunk a hiábavaló idő és energia pazarlás láttára lassan közönyössé válik egyháza, annak ügyei, érdekei iránt, felesleges erejét, érdeklődését másfelé fordítja.

Nézzünk csak végig a katolikus ifjúságon! A középiskolák melletti kongreációkból, mint egyháznak bedolgozott munkása jön fel az egyetemre, itt a Proházká körökben szellemi és lelki támogatásban részesül. Időnként meglátogatja őket egy papjuk, aki előadásaiival, magánbeszélgetésekkel bátorítja a csüggedőket, erősíti a hívőket. Havonta jelenik meg az „Uj Élet“ c. folyóiratuk, ebben bőven nyílik alkalmuk közölni távoli testvéreikkel gondolataikat, munkájuk eredményét stb.

Miért nincs meg mindez nálunk? Mi talán értéktelenebbek vagyunk? Nem szükséges, nem érdemes velünk foglalkozni? Nem akarom binni, hogy így legyen, hiszen nézzünk csak végig a főiskolás ifjúságon: nem a mi embereinkből kerül ki legtöbb helyen a vezetőség?

S ez véletlen lenne? Folyton ismétlődő véletlen dob fel a mélyből, ismeretlenségből embereket vezető helyekre, nem gondolják-e inkább, hogy hosszú, céltudatos komoly, munka eredménye ez?!

Nem az én megállapításom, hogy az ifjúsággal érdemes és kötelesség törődni, mert ez az ifjúság áll majd egykor a mai vezetők helyébe s hogyan lehet majd elvárni valakitől azt, hogy öntudatosan, keményen állja meg a helyét az, aki abban az időben, amikor egy ember a nézés helyett látni kezd, erkölcsi támasz, bátorító kéz nélkül sodródott a különféle szellemi áramlatok örvényei között.

Magyarok vagyunk. Annál inkább van szükségük arra, hogy erős keresztyén világnézettel, keresztyén hittel, szellemiséggel átittatott, öntudatos fiatal gárdánk legyen.

Hogy miért?

Ha figyeljük a világeseményeket, azt látjuk, hogy e világ mai jobb- és balpártra szakadásában senki sem maradhat közömbös. Még teljes passzivitásával is egyik, vagy másik pártot egyengeti, támogatja.

Európában különösen ki vannak élezve az ellentétek, a baloldal térhódítása ellen a védekezés két módját figyelhetjük meg: az egyik a tulajdomban vitt nacionalizmus, a másik erős keresztyén alapra való helyezkedés.

Ezeknek helyességét, vagy helytelenségét itt nem vitatom. Nem tartozik ide.

A mi adottságaink között a következő és az egyedül helyes út az utóbbi.

Kell, hogy erős keresztyén alapra helyezkedjünk, öntudatos ifjak legyünk, mert csak így fogunk tudni megállani az életviharban.

Szabó Béla testvérem már régebben megpendítette egy cikkében református ifjúsági folyóirat megindításának szükségességét; még csak nem is reflektált rá senki. Miért? Olyan áthághatatlan akadályokba ütközne, hogy kár róla még beszélni is? Elképzelhető-e közös, egységesen célirányított munka olyan emberek között, akiknek nincsen alkalmuk összejönni, gondolataikat kicserélni, terveiket megbeszélni.

Az illetékesek közül, ha csak egy is, vegyen már magának annyi fáradságot s hajoljon le ehez az ifjúsághoz, nyújtson erkölcsi segítséget, szellemi támaszt, hogy utkérésükben meglássák, megtalálják az utat.

A református társadalom álmodik nagy és szép terveket, álmodik nagy református kórházról; több mint szép és nemes terv ez, de mindaddig, míg nincs 100%-os biztosítéka arra, hogy akik utánuk jönnek, az ő nyomdokaiba fognak lépni, mindaddig ezekről azt kell hinnem, hogy csak álmok.

Akié az ifjúság, azé a jövő — mondja a régi közmondás, egyházunknak van és lesz ifjúsága, ha nem hagyja elveszni.

Prága.

Cseley Márton
orvostanhallgató.

Lelkészegyesületi gyűlés Beregben.

A beregi református egyházmegye lelkészegyesülete f. évi október 22 én, d. e. 9 órakor lelkészegyesületi gyűlést tartott, melyen a lelkészek csaknem teljes számban megjelentek.

A LXXXIX. zsoltár első versének eléneklése után *Kiss Ernő* kajdani lelkész imádkozott és tartott írásmagyarázatot a Mité 4 : 21. verse alapján. Beszédében a lelképásztor munkáját a haláshoz hasonlította. A lelképásztor munkájának sikerét az biztosíthatja, ha a lelkész beszéde hitből fakad. Szükség, hogy legelőször mi higgyünk abban amit mondunk, mert csak így juthat a beszéd a lelkek mélyére.

Ezután *Bary Gyula* esperes, a lelkészegyesület elnöke mond egyszerű, közvetlen megnyitó beszédet. Beszédében kegyeletes szavakkal emlékezik meg *Dr. Baltázár Dezsőről*, a magyarországi tisztántuli egyházkerület nagynevű, elhunyt püspökéről. Emlékét az egyesület jegyzőkönyvben örökíti meg. Majd üdvözlö a lelkészegyesület új tagjait: *Asszonyi István* gecsei, *Balla István* bótrágyi és *Papp István* beregdédai ifjú lelkészeket; ezzel kapcsolatban jelenti, hogy *Czirók Béla* Fertősalmasra való megválasztása folytán egyházmegyénkből távozik. A különböző közegyházi járulékok befizetésére hívja fel az elnökök a lelkészegyesület tagjait, mert erre most volna a legalkalmasabb idő s ebben arra hivatkozik, hogy van olyan egyházmegye is, melynek nincsenek ilyenmü követelése, továbbá az állami ünnepek megfelelő méltóságban való megtartására hívja fel a tagokat.

Pénztári jelentés után, *Simon Zsigmond* az egyesület titkára javasolja, hogy a lelkészegyesület a Kárpátaljai Reformátusok Segítőegyesülete (KARSE) támogatására szavazzon meg 200 Ké-át. Lelkészegyesület a javaslatot összeget nem tudja megszavazni, de 100 Ké-át örömmel utal ki e célra.

Ezután az egyházmegyében régebben elhalt lelkésztestvérekről iörténik megemlékezés. Néhai *Bary Sándor* volt bátyui lelkésze, *Györke István* emlékszik meg kegyeletes szavakkal. *Molnár Ferencz* volt bátyui lelkésze az egyházmegye volt espereséről: *Fóris Endre*, *Sass Mihály* volt hetenyi lelkésze, *Pói József*, *Jászter József* volt jánosii lelkésze, *Ruszka Bertalan* végül *Narancsik Imréné* Szarka Tamás volt muzsalyi lelkésze, *Simon Zsigmond* olvasta fel. E megemlékezéseket a lelkészegyesület az egyházmegyei gyűlés elé terjeszti és kéri, hogy azokat az egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyvével együtt adja ki nyomtatásban.

Orosz Imre halábori lelkész: „Hol a hiba?“ címen tart előadást s azt mondja többek között, hogy egyik legnagyobb hiba ott van, ahol az iskolákban nem maga a lelkész tanítja a vallást. A belmisszióban ott van a hiba, hogy a lelkek az egyes összejöveteleken nem azt kapják meg, amit

várnak, ezért sokszor el sem mennek oda. Az volna itt a megoldandó: mi az, amit várnak?

Asszonyi István gecsei lelkész a komáromi református tanítóképzőintézet igazgatótanácsának a lelkészegyesülethez intézett átiratát ismerteti, melyben kéri lelkészegyesületünk minden tagját, hogy a komáromi egyházmegyei lelkészek és tanítók példájára mindenki vállaljon el önként 1000 korona hozzájárulást a tanítóképzőintézet Komáromban felállítandó épületének költségeihez. Lelkészegyesület dicsérendőnek tartja a komáromi református tanítóképzőintézet igazgatótanácsának ügybuzgóságát s a komáromi egyházmegyei lelkészek és tanítók áldozatkészségét s a legnagyobb örömmel tenne eleget az átirat kívánalmának, azonban a jelen körülmények között nem tartja lehetőnek a kérés teljesítését. Egyébként a tagok figyelmébe ajánlja és szabad belátására bizza a kérdésben való állásfoglalást.

Végül a kiskoszmányi árvaház ifjusági konferenciájáról tart figyelmet keltő beszámolót: *Simon Zsigmond*, az egyesület titkára.

A gyűlés déli 1 órakor ért véget, amikor lelki élményekben és gondolatokban meggazdagodva a szélrózsa négy irányába szórt szel minket ismét az élet hivatása... *Jegyző.*

H I R E K:

— Az iskolaügyi miniszter *Dr. Francke Emil* f. hó 7 én Komáromban jart, hogy az ottani iskolai viszonyokat a helyszínen tanulmányozza. Ez alkalommal fogadta a ref. tanítóképző igazgatótanácsának küldöttségét, amelyet *Balogh Elemér* püspök, konventi elnök vezetett a miniszter elé. A küldöttség memorandumot nyújtott át a miniszternek a ref. tanítóképző érdekében és kérte a miniszter jóindulatu intézkedését. A miniszter igen szívélyesen fogadta küldöttségünket és válaszában kijelentette, hogy a legnagyobb megértéssel viseltetik egyetemes egyházunk minden dolga iránt és a ref. tanítóképző ügyét is iparkodni fog egyházunk érdekében minél előbb kedvezően elintéztetni. *Balogh Elemér* püspök hivatalos volt a miniszter részére adott közebéden is, ahol a miniszterrel alkalma volt bővebb eszmecserét folytatni és nemcsak tanítóképzőnk ügyét ismertette meg a miniszter ural a legnagyobb részletességgel, hanem tájékoztatta őt egyetemes egyházunk sok fontos és elintézésre váró kérdéséről is.

— A rimaszombati Kálvinkör szeretetvendégsége. November hó 15-én rendezte a rimaszombati ref. egyház Kálvinköre szokásos őszi szeretetvendégségét a járási ipartársulat székházában, amelynek nagyterme és karzata szűknek bizonyult a közönség befogadására. Gyülekezeti ének és *Bodon Aladár* s. lelkész imádsága után *Báthory Andor*, a kör elnöke mondott megnyitót, melyben a Kálvinkör feladatát az egyéni és közös-

ségi hitélet kimélyítésében jelölte meg. Bibliát olvasó, hívő és öntudajos református férfiakra van szükség. *Komáromy Géza* presbiter „Mit tanulhatunk Tompa költészetéből” címen tartott igen élvezetes és lebilincselő előadást. *Menyhárt László* Tompa és Reményik költeményeiből szavalt, *Koskó Sári* zongoraszámot adott elő, míg *Szöllösy Istvánné* és *Pecsók Lajos* magyar dalokat énekeltek *Kovács Gyula* nyug. ig. tanító cimbalom kísérete mellett. Lelkész berekesztő szavai és a gyülekezet ének után véget a magas színvonalu műsor. A szeretetvendégséghez szükségeseket az asszony- és leánykör segítségével a Kálvinkör tagjai adták össze. A perselyben begyűlt 1.031 koronát a felépítendő „Református Szeretotthon” alapjára fordították.

— **Tanítóváltozások a barsi' egyház-megyében.** A folyó tanév elejével a következő tanító s tanítónő változások történtek: *Hontfüzesgyarmatra Gergelyné Vértes Ilona*; *Garamvezekényre Konta Márta* tanítónők, *Alsószecseire Akúcs Árpád*, *Felsőszecseire Szalay Pál*, *Ágóra Nagy Lajos*, *Zalabára Heutchy Gyula* tanítók választották meg. Isten áldása kísérje munkálkodásukat.

— **Nyugalombavonulás.** *Székely Béla* az alsószecsei ref. egyház tanítója a tanév elejével nyugalomba vonult. Egyházunk buzgó és fáradhatatlan munkásán legyen Istennek áldása a megérdemelt nyugalombavonulás idején.

— **Az ORLE Dr. Baltazár Dezső** püspök halála miatt augusztusról elmaradt választmányi gyűlését és évi közgyűlését november 23. 24 és 25. napjain tartja meg Budapesten. Az ORLE vezetését Czegléd Sándor, mint rangidős alelnök látja el.

— **Németországi helyzet.** Rosenberg, a nemzeti szocializmus egyik fővezére kijelentette, hogy a németek számára nem Palesztina a Szentföld, hanem Németország és szentkönyvüket sem a Biblia, hanem a német történelemkönyvek képezik.

— **Oroszországban az „Istentagadók központi tanácsa”** 1937. febr. 7-re egybehívta Moszkvába az „istentagadók és szabadgondolkodók világértekezletét”. A szervező bizottság 46 ország kiküldötteinek részvételére számít. Az értekezlet programjából vesszük a következő pontokat: 1. Az istentagadás világprogrammjának megszervezése. 2. A világ valamennyi országában megindítandó vallásellenes propaganda megszervezése. 3. Az istentagadók nemzetközi harcával kapcsolatban szerzett tapasztalatok kölcsönös kicserélése. 4. Az istentelenek mozgalmának nagyarányú pénzügyi támogatása.

— **Az „America”-ban**, a newyorki jezsuiták lapjában olvasható: „Ne felejtjük el egy pillanatra sem, hogy Spanyolország, Mexiko, Uruguay és Brazília bolsevistáinak többsége a katolikus fiatalság soraiból kerül ki”.

— **A katolikus sajtó** világkiállítást rendezett a Vatikánban. Megszámlálhatatlan sok teremben gyűjtötték össze a világ minden országá-

ból a katolikus sajtótermékeket. A kiállításból világosan látszik, hogy a sajtóira különösen súlyt helyeznek ott, ahol az ország tulnyomórészen protestáns. Így pl. Hollandiában

Törvények és Rendeleték tára.

Közli: VAJTHÓ LAJOS.

(Folytatás.)

31. §. A jelen törvény 1—12 §-ainak rendelkezései a kihirdetés után egy hónappal lépnek hatályba; egyéb rendelkezései a kihirdetés napján.

Mindazon eddigi rendelkezések, melyek a jelen törvénnyel szabályozott kérdésekre vonatkoznak, hatályukat veszítik.

32. §. A törvény végrehajtásával az igazságügyminiszter és a belügyminiszter bizatik meg.

Tanítói képesítés.

(1920 ápr. 14-iki 276. gy. sz. törvény a tanítói képesítő vizsgákra vonatkozó szabályoknak Szlovákországban való hatályosságáról. Kihirdetett 1920 május 3-án. Hatályba lépett 1920. május 3-án.)

A csehszlovák köztársaság nemzetgyűlése a következő törvényt hozta:

1. §. A csehországi, morvaországi és sziléziai községi polgári iskoláknál a tanítói képesítő vizsgákra fennálló törvényes rendelkezések a szlovákországi iskoláknál is hatályba lépnek.

2. §. Szlovákországban községi, vagy polgári iskolába tanítónak véglegesen az nevezhető ki, aki bizonyítványt tud felmutatni arról, hogy a községi, vagy polgári iskolára képesítő vizsgát az illető iskola tanítási nyelvén letette.

Az a tanító, kinek más tanítási nyelvű községi, vagy polgári iskolára van képesítő vizsgája, megfelelő speciális nyelvi vizsgát tesz.

3. §. Azok a tanítók, kik — legkésőbb 1918. dec. 31-ig — magyar tanítóképzőben (preparáncián), vagy a magyar pedagógiumban szereztek oklevelüket, a csehszlovák köztársaságban a tanítói szolgálatba felvételre és Szlovákországban népiskolában, vagy polgári iskolában működnek, kötelesek magukat legkésőbb 1923. dec. 31-ig a tanítási nyelvből speciális képesítővizsgának alávetni, különös tekintettel a csehszlovák köztársaság honisméjére. Ha az illető nem szlovák tanítási nyelvű iskolában működik, akkor ez a vizsga nála csak az állami, hivatalos nyelv alapelemeire és a csehszlovák köztársaság honisméjére szorítkozik.

Aki Szlovákországban népiskolai, vagy polgári iskolai tanítói szolgálatba 1923. dec. 21-ike utáni időben ujonnan belépni óhajt és kimutatja a jelen szakasz 1. bekezdésében körülírt előképzettségét, az köteles azt is igazolni, hogy ehhez még az ott említett speciális képesítő vizsgát is letette. Ha pedig ez a szolgálatba lépés a jelen törvény életbeléptetől legkésőbb 1923. dec. 31-ig

terjedő időben kövekezett be, úgy ezt nem kell azonnal igazolni, hanem azt legkésőbbben eddig a napig kell megszereznie.

4 §. A magyar törvények mindazon intézkedései, melyek a jelen törvénnyel ellentétben állanak, hatályukat veszítik.

5 §. A jelen törvény a kihirdetés napján lép életbe.

6 §. A jelen törvény végrehajtása az iskolaiügyi és népfelvilágosítási miniszterre bízatik, aki felhatalmaztatik arra, hogy a képesítő vizsgákról részletes rendelkezéseket bocsásson ki.

Az elbocsájtott és nem reaktívált szlovákországi tanszemélyzet nyugdíjazása.

I.

A bratiszlavai tanügyi referátus 29856/11. al. számú rendelete. Kelt. 1920. aug. 8-án.

A szlovákországi összes állami és nem állami középiskolák (gimnáziumok, reálgimnáziumok, ref. reálgimnáziumok, reáliskolák) tanítóképzők, ipar és kereskedelmi iskolák igazgatóságának.

A fent felsorolt állami és nem állami iskolák elbocsájtott és nem reaktívált tanárai, tanítói, szolgálói és más személyzetek, a szerződéses viszonyban levők kivételével nyugdíjaztatni fognak, illetve végkielégítést kapnak, az 1912. évi LIV. és 1914. évi XXXVI. t. c-ben foglalt magyar nyugdíjszabályok szerint.

Felkérjük Önt, hogy az illető tanárokat stb., kik annak idején a volt magyar intézetben, megváltozott formában most az Ön vezetése alatt áll, szolgáltak, hívja fel, hogy 1920. okt. 15-ig nyugdíjaztatásuk iránti teljesen felszerelt kérvényüket Önnek adják át. Közöljük, hogy azoknak, kik ezt meg nem teszik, avagy a határidőt elmulasztják, 60%-os segélye be fog szűntetni és azok, akik ezt a segélyt egyáltalán nem kapták meg, nyugdíjaztatás iránti igényüket esetleg elvesztik, ami a segélyt élvezőkre is vonatkozik.

A bélyegzett kérvényhez a következő mellékletek csatolandók:

1. A kérvényező születési anyakönyvi kivonata.
2. A feleség és gyermekek születési anyakönyvi kivonata.
3. Házassági anyakönyvi kivonat.
4. Születési és házassági anyakönyvi kivonatok helyett csatolható az u. n. családi értesítő.

5. Oklevél.

6. Minden kinevezés az elsőtől kezdve, előléptetés, működési bizonyítványok, úgy, hogy ezekből a szolgálat megszakítatlan volta kitűnjék; a szolgálat megszakítása esetében pedig hivatalos bizonyítvány az 1912. évi LXV. t. c. 15. § a értelmében; ezen mellékletek pótolhatók az u. n. minősítési táblázattal.

7. Fizetési könyvecske.

8. Az adóhivatal igazolványa arról, hogy a nyugdíjárulékok be vannak fizetve.

9. Az adóhivatal bizonyítványa a legutóbbi személyi járandóságokról — nemek szerint — és a legutolsó kifizetés helye.

10. Nem állami iskoláknál az állami fizetéskiegészítés kimutatása.

11. Bizonylat a 60%-os segély kifizetéséről.

12. Illetőségi bizonyítvány a vezérpénzügyigazgatóság 6656/1/1919. sz. rendelete értelmében.

13. Elbocsátó levél.

14. Bizonylat a fogadalom letételéről.

Megjegyezzük még:

a) A szolgálat folytonossága (6. pont) egészen pontosan mutatóndó ki és azért a folyamódóknak erre kell a legnagyobb figyelmet fordítaniok és minden mellékletet átadniok.

b) A 13. ponthoz megjegyezzük, hogy sohan nem voltak felhiva a fogadalom letételére; ezek a fogadalmat pótlólag letehetik Önnek, vagy a zsupánnak, illetve a megfelelő közigazgatási tisztviselőnek kezébe.

* *

Hibaigazítás. A Törvények és Rendeletek táraról szóló közleményben az apr. 11-iki számában a 8-ik oldal 4. bekezdésében 1918. helyett 1919. olvasandó. V. L.

Szerkesztői üzenetek.

S. L. N-a és többeknek. Az énekes könyv III. kiadására kiküldött bizottság kötött marsrutával dolgozván, hiába-való minden nagyszabású új terv. Erről csak a IV. kiadásnál lehet szó, de akkor sem így az utolsó pillanatban. Ha a felvetett gondolatok tárgyalásának most nekifognának s azok leszűrt eredményei előtt nem tennének lépéseket az illetékesek, egészen bizonyos, hogy legalább még öt évig kell várnunk, amíg énekes könyvhöz jutunk — esetleg elbírhatatlan áron. A konvent jól és bölcsen határozott s reméljük, hogy a jó eredmény is hamarosan meglesz. Az azonban csodálatos, hogy bár régóta szőnyegen forog az énekes könyv új kiadásának ügye: csak most mozdulnak meg egyesek, amikor már késő. Ezért: mindent a maga idejében!

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapítatott 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaá:építések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítás.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom poš: a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.
Megjelenik minden szombaton.		

Püspöki jelentés

Előterjesztette *Dr. Magda Sándor* püspök a szlovenszkói tiszáninenni egyházkerületnek Kassán 1936. november 3-án tartott közgyűlésén.

(Folytatás.)

2.) Az alsözempléni egyházmegyéről Adorjány Győző h. esperes adott jelentést, amelyben megállapítja, hogy a sebek gyógyulóban vannak. Kezdenek megszűnni a végeláthatatlan pereskedések, az egyházak és belhivatalnokok közötti szakadatlan torzsalkodások, melyek alapiában rendítették meg nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is az egyes gyülekezeteket. A hívek buzgón látogatják a templomokat s minden anyaegyházban hétköznapokon is van istentisztelet, a leányegyházakban több alkalommal hetenként. A belmissziói munka is mind szélesebb területeken folyik, bár e tekintetben az egyházmegye még a kezdet kezdetén áll. Az áldozatkésztségnek is szép példái mutatkoznak. E tekintetben első helyen kell említenem a bélyi kis fiókegyházat, amely ez évben befejezte templomának felépítését. Súlyt helyeztem arra, hogy magam avassam azt fel s együtt örüljek a kis gyülekezet tagjaival, dicsérvén az Istent kegyelmes segítségéért. Az örösi egyház is megújította elavult templomát és két harangot öntetett, összesen 55.000— K. költségen. A szomatori egyházat sikerült a végpusztulás lejtőjéről visszarántani; ma már az egyházi épületek rendben vannak s a fojtogató adósságokból is kilábolt. Bodrogszentés is a halál révén járt már, azonban ott is biztató jelek mutatkoznak a gyógyulásra. Nagygyéres is renoválta templomát 15.000— K. költséggel.

Bajok azért még vannak bőven. Kiskövesden a lekészválasztás alkalmával megindult pártoskodás még nem ült el teljesen. Királyhelmeccen még mindig folyik a pereskedés és

áldatlan viszálykodás a tanító és a presbitérium egyrésze között. Bacskán a belhivatalnokok közt nincs békesség és egyetértés. Panasolja az esperes, hogy a hívek a vasárnapi munkaszünetet sok helyt nem tartják meg, bár a helyzet e tekintetben kezd javulni. Szektáriusok is vannak, de a jelentés szerint már fogyóban.

Egyházkerületünk elnöksége örül a legjobban annak, hogy az 1935. évi püspöki és főgondnoki látogatás óta javult a helyzet Alsözemplénben. Bár a mi meggyőződésünk az, hogy az egyházmegye önállóságának fenntartása sem kormányzati okokból, sem a gyülekezetek érdekét tekintve nem üdvös. Mégis el tudjuk képzelni ott a helyzet relativ javulását, ha intakt, komoly, magával szemben is szigorú ember kerül a vezető helyre, aki teljes lélekkel és energiával fog harcolni, hogy az egyházmegye közszelleme jó irányban megváltozzék s hogy a rend az egész vonalon helyre álljon. Mert mégis csak lehetetlen dolog, hogy a legkevesebb gyülekezetből álló egyházmegyében okt. hó közepén történjék meg az egyházlátogatás, állítólag azért, mert egyes lelkészek csak akkorra készítették el az egyházi számadásokat. Ezt a hallatlan hanyagságot és rendtelenséget nem lehet menteni az esperesnek május végén történt elhalálásával sem, hiszen jóval ezelőtt már meg kellett ejteni az egyházlátogatást. Azután a megfellebbezett esperesválasztás lefolyása — amelyről hiteles forrásból eredő értesüléseink vannak — szintén azt bizonyítja, hogy alapos tisztogatásra van ott szükség.

3.) A felsőzempléni egyház negyében a helyzet nem sokat változott az elmúlt évben. Az idej eseresi jelentés csaknem ugyanazokról a bajokról emlékezik meg, amelyekről az elmúlt évben már szó volt. Azoknak a gyülekezeteknek száma, amelyekben nincs meg a jó békesség, inkább szaporodott, mint fogyott. Nagyráskán még mindig folyik a harc a templomi székek körül a zsellérek és gazdák között. A hardicsai népes és jómódu gyülekezetben a lelkész és tanító díjvel szerinti járandóságát akarják lefokozni a hívek. Mihályiban, Csarnahón, Kolbásán, Ladmócon a felszaporodott adósságok terhe bénítja a gyülekezetek normális életmenetét és fejlődését. Az abarai szép multu gyülekezetben remélhető, hogy az új lelkész személyes hatása és tapintata meg fogja szüntetni a civódást, amely évek óta mérgezi a gyülekezet életét. A kassai és kisbárai lelkészi állások már több mint egy évtizede üresen állanak. Felhívom az eseresi hivatalt, hogy intézkedjen ez állások betöltése iránt s amennyiben ennek nem volnának már meg a szükséges feltételei, az egyházmegye döntsön önállóságuk további fenntartása vagy leányegyházzá való lefokozásuk kérdésében. Üresen állanak a magyarizségi és migléci szlovák nyelvű gyülekezetek is. A többször kiírt pályázatok eredménytelenek maradtak. Hogy nem akad lelkész ezekre a helyekre, annak nem kis részben okai azok az izgató cikkek, amelyek a szlovák kálvinisták lapjában megjelentek, a szlovák gyülekezetekben működő magyar származású lelkészek ellen. Mert jóllehet ezek a szlovák nyelv teljes birtokában a hívek anyanyelvén hirdetik az ígét s végzik a pasztorizációt, mégis pusztán létezésük is fáj az elvakult sovínisztáknak. Ez az oka annak, hogy a szlováku tudó magyar származású lelkészek nem kíváncsiak szlovák nyelvű gyülekezetekbe. Az izgatásnak azután a szlovák kálvinista nép issza meg a levét, pedig ők sokkal belátóbbak és emelkedettebb gondolkodásúak, sem hogy a származása s nem a munkája szerint itélnék meg a lelképásztort, éppen úgy mint annak idején a cseh protestáns nép is a legnagyobb örömmel fogadta a magyar

ígéreteteket, akik közöttük az Isten országa építésére vállalkoztak.

Ezek mellett a lehangoló jelenségek mellett természetesen vannak olyanok is az egyházmegyében, amelyek a jobb jövő reményével biztatnak. Borsi már befelyezte műemlék jellegű templomának megújítását. Nagytoronján és Legenyén a csekély számú hívek minden lehető áldozatot meghoznak, hogy elavult templomukat megújítsák. Ezekben a nehéz időkben az amúgy is nagy terhek alatt roskadozó híveinknek áldozatkészsége felemelő és egyben biztató jelenség.

A hit és erkölcsi élet az eseresi jelentés szerint a kívánalmaknak megfelelő, a templomlátogatók és urvacsorával élők száma a gyülekezetek lélekszám arányát tekintve: megfelelő. Lehetetlen azonban szó nélkül hagynom — amint azt a mult évben is tettem — a jelentésnek a reggeli istentisztelet megtartására vonatkozó részét. Az egész egyházmegyében mindössze 7 egyház van, ahol minden hétköznapon tartatik istentisztelet (Deregyő, Hardicsa, Lasztómér, Magyarsas, Imreg, Nagyráska, Tussa). Lehetetlen tovább tűrni, hogy különösen a népesebb gyülekezetekben a hétköznapi istentiszteleteket a lelkészek elhanyagolják. E tekintetben erélyes lépést várok az egyházmegye eseresétől.

Szektáriusokat Abarán, Vásárhelyen, Lasztómérban, Hardicsán, Garanyban, Imregen, Szürnyegen és Zemplénben említ az eseresi jelentés, megjegyezve azt is, hogy számuk évről-évre fogyóban van. A szektának nincs biztosabb ellenszere, mint a gyülekezetek fokozottabb gondozása, a belmissziói munkák bevezetése, a gyülekezeti szervek kiépítése: ezt nem szabad elfelejteni azoknak a lelkészeknek, akiknek gyülekezetei meg vannak támadva.

Az eseres jelentése szerint a fegyelmi szabályrendelet a mihályi egyházat kivéve mindenütt kihirdettetett és alkalmazásban van, azonban nem szól arról, hogy milyen a hatása, illetve eredménye? A statisztika nem részletezi, hogy a 15 vegyes házasságkötésnél hány esetben adatott reverzális javunkra, vagy kárunkra.

(Polyt. köv.)

A református biztosítás kérdése.

Hivatalos lapunk ez évi 27-ik számában Kőmives Sándor lelkész társam „Jövendőnk anyagi biztosítása” címen kimerítően foglalkozik egyetemes egyházunk anyagi helyzete megerősítésének a kérdésével és kitér az egyházi önbiztosításra is. Az 1935. és 1936. évi konventi ülésen elhangzott vélemények arra indítottak, hogy a református biztosítás kérdését tanulmányozzam és úgy ezen ügygel, mint az

egyetemes egyházunkkal szerződéses viszonyban lévő két biztosító intézet ügyével is, habár elkésetten, foglalkozzam.

Vissza kell itt térnem a Református Biztosítási Iroda felállítására céljaira. Az 1925. esztendőben azért alkottuk meg ez intézményünket, hogy egyházaink tüzbiztosítási díjait a minimumra szállítsuk, egyes egyháztagjainknak kereseti alkalmat nyújtsunk és nem utol-

jára, hogy az egyetemes egyház részére bizonyos bevételt biztosítsunk, amit a főügynökségi jutalék átengedésével és költségmegtakarítással akartunk elérni. Mindenek előtt figyelembe kérem, hogy mielőtt a biztosítási iroda (református) megalakult, az egyházak vagy közvetlenül, vagy kerületenként más-más biztosítási intézeteknél biztosítottak tüzkárok ellen és méginkább a hiveink, a miénk kettős hátránya abban állott, hogy egyetemes egyházunknak ezen biztosításokból alig volt haszna, a hivek biztosításából semmi sem és tüzkárok esetén a likvidáció a mi közreműködésünk nélkül történt. A Református Biztosítási Iroda felállításával el akartuk érni azt is, hogy a tüzkárok megállapítása és a kártérítési összegek folyósítása lehetőleg a mi embereink közreműködésével történjék.

Kömives Sándor lelkészársam alapos tanulmányok után foglalkozik említett cikkében az egyházi ingatlanok önbiztosításának kérdésével. Hivatkozom itt Schmidt Imrének a Református Biztosítási Iroda központi választmánya által 1934. aug. 8-án elfogadott körlevelére, melyben az önbiztosítás előfeltételeit és az elének gőrdülő akadályokat ismerteti. Feltevé, hogy a kereskedelmi törvény által előirt feltételeknek eleget tudnánk tenni, figyelmünkbe kell venni azt, hogy a három egyházkerület által az egyházi javak biztosításáért fizetett díjak mintegy 47 ezer koronát tesznek ki, ezzel szemben a három egyházkerület 384 egyházközségének és filiáinak ingatlanai tüzkárok ellen közel 50 millió koronára vannak biztosítva. Ha a kezeim között lévő statisztikák szerint az egyházi javak tüzbiztosítása jövedelmező üzlet volt is a velünk szerződéses viszonyban levő társaságokra nézve, mégis kérdezem, hol találjuk meg a garanciát arra, hogy a legközelebbi tíz éven belül a kárány ugyanolyan kedvező lesz, mint amilyen volt? Lehet-e egyetlen egyház, mely nyugodtan elfogadja az önbiztosítást, ezt a nagy kockázatot anélkül, hogy kellő viszontfedezetről biztosítva legyen? Az önbiztosítás gondolata nekem is kedves, kívánatos és annak megalkotását egyházi életünkben nagy jelentőségűnek tartom. De ehhez megfelelő alap kell, mely azonban nem a biztosítási díjakból gyűjthető össze, hanem legyünk határozottak és erősek arra, hogy a velünk szerződéses viszonyban álló biztosító intézetek által nekünk juttatott, évente több mint harmincezer Kč-t kitevő jutalékösszeget fordítsuk ezen alap megfundálására és törekedjünk elérni, hogy egyházainknak és hiveinknek biztosítékot nyújtó tőkének legyen. E tartalék minimumát azonban biztosítanunk kell anélkül, hogy egyházközségeinket csak egy pillanatra is biztosítatlanul hagyhatnánk és anélkül, hogy az általuk fizetendő tüzbiztosítási díjak összegét emelnénk. És itt

eszembe jut a beregszászi egyház több millió tüzkára, mely önbiztosítás esetén egyetemes egyházunkat katasztrófális helyzetbe sodorta volna. A nálunk anyagiakban gazdagabb róm. kath. egyház tudtommal az önbiztosítás eszmélyétől épen az annak életre hozásához szükséges és anyagiakban oly súlyos áldozatot követelő előfeltételek miatt állott el. Nem felesleges itt rámutatnom, hogy a három róm. kath. püspökség egyházi javainak biztosítására a velünk is összekötetésben álló intézettel kötött megállapodást.

Szükségét látom annak, hogy a „*Jövendők anyagi biztosítása*” lapunk ez évi jul. 14. számának 3. cikke alapján a velünk szerződéses viszonyban álló biztosító intézetekkel és a fennálló konventi szerződéssel is foglalkozzam. Kőmives lelkészársam csak Phönix Biztosítóról beszél és nem veszi figyelembe, hogy különbség van a velünk szerződéses viszonyban levő *Általános Biztosító Részv. Társaság* és a *Bécsi Phönix Életbiztosító Társaság* között és mindakettőt elparentálja, felvetvén a kérdést, hogy esetleg tüzkár esetén lesz-e, aki felel a kártérítési összegekért és vajjon mikor válik majd lehetővé ezen összegek kifizetése. Mielőtt ezen cikk megírásához hozzá fogtam volna, alapos tanulmány tárgyává tettem a velünk szerződéses viszonyban levő intézetek mérlegeit, vagyoni viszonyait és megfelelő helyről beszerzett információk alapján kötelességemnek tartom a református nyilvánosságot a következőkről felvilágosítani.

1925. július havában az egyetemes konvent elnöksége szerződést kötött a Phönix Életbiztosító Társasággal és a Phönix Általános Biztosító Társasággal, illetve ezen két intézet pozsonyi fiókigazgatóságával és megalakította a Református Biztosítási Irodát.

A kezeim között lévő kimutatások alapján a velünk szerződéses intézetek a Református Biztosító Iroda utján 1935. december 31-ig bezárólag a következő összegeket juttatták nekünk:

A Phönix Életbiztosító T. Kč. 30.406'57.

Az Általános Biztosító R. T. „ 213.816'65.

Itt rá szeretnék mutatni azon költségekre is, amelyeket egyházunk a szerződés által kénytelen volt magára vállalni és melyek 1925. július 1-től 1935. december 31-ig 295.144'11 Kč-t tettek ki. Ezen költségek csökkentése, vagy teljes kiküszöbölése iránt sürgős intézkedésre volna szükség. Ezekre itt bővebben kitérni nem kívánok.

Egyházi ingatlanaink az Általános Biztosító Részv. Társaságnál vannak biztosítva tüzkárok ellen, mely 1932. október 1-én megvette a volt *Bécsi Phönix Általános Biztosító Társaság* csehszlovákiai üzletállományát és így több mint három éve a Phönix Általános Biztosító Társaság, mint új intézet, teljesen különvált a Bécsi Phönix Életbiztosító Társaságtól. Előkelő

pénzintézetektől szerzett információim alapján megállapítom, hogy ezen biztosító társaság, mely kizárólag a csehszlovák köztársaság területén fejt ki működést, összesen 57,038.917.57 Ké díjbevételre rendelkezik. Pénzintézeteknél elhelyezett betétjei, ingatlanai, értékpapirjai 34,318.395.14 Ké fedezetet nyújtanak. Az intézet főrésztvényese a Prágai Városi Biztosító Intézet és a Prágai Városi Takarékpénztár, mely intézetekért viszont Prága egész vagyonaival felel. Tény az, hogy a Phönix Általános Biztosító Intézet, mely csak elemi biztosításokkal foglalkozott, a Bécsi Phönix Életbiztosítóval, mely viszont csakis életbiztosítások szerzésével foglalkozott, szoros szervezési nexusban állott, miután az általuk kultivált biztosítási ágazatokban egymást kiegészítették. Ez okozta azon téves látszatot, amit Kőmives Sándor lelkészársam cikkében megvilágítani kíván, mintha csak egy társaságról volna szó és tüzkárok esetén nehézségek merülnének fel. Hiszen az egyetemes konvent két társasággal kötött szerződést, mi pedig két társasággal voltunk szerződéses viszonyban, mert amikor a Református Biztosítási Irodát megalakítottuk, tehát 1935. július havában a *Phönix Életbiztosító Intézettel* és a *Phönix Általános Biztosító Intézettel* kötöttünk szerződést. Ez a viszony a bécsi Phönix Általános üzletállományának az Általános Biztosító Intézet R.-T. által történt megvásárlásával annyiban változott meg, hogy az Általános Biztosító R.-T. már három év óta elvált a fizetési nehézségekbe került bécsi Phönix Életbiztosító Intézettől még szervezési tekintetben is, amit legjobban mutat az, hogy az Általános Biztosító R.-T. fiókgazgatósága Pozsonyban Sétatér 21. szám alatt van, míg a Phönix Életbiztosító Társaság fiókjának igazgatósága Pozsony, Grössling-utca 8. szám alatt működik. Az *Általános Biztosító R.-T.* volt intézete, a bécsi Phönix még ma is zavartalanul működik Bécsben, míg a Phönix Életbiztosító Társaság, sajnos, az ismert szomorú sorsra jutott. Megállapítottam, hogy az *Általános Biztosító R.-T.*, melynél egyházi javaink vannak biztosítva, a köztársaság harmadik legnagyobb biztosító intézete, amit a kezeim között levő állami statisztikai hivatal adatai alapján állíthatok és ne tévesszük össze az ujságokból ismert nehézségekkel küzdő Phönix Életbiztosító Társasággal, amelynek szanálása folyamatban van. Nyugodtan merem állítani, hogy egyházi javaink biztosítása a legjobb helyen van és főképp ez birt rá arra, hogy Kőmives Sándor lelkészársam ezirányú tévedését kiigazítsam. Ami a Phönix Életbiztosító Társaságot illeti, amelynek sajnos sok egyháztagunk kötött életbiztosítást, csak annyit tudtam megállapítani, hogy az ujságokból ismert tartalékhiányok tényleg fennállanak, de az intézet szanálása folyamatban van. Kérdés azonban, hogy ezen

szanálás mikor és hogyan lesz keresztül vezetve.

Felkérem a konvent által a szerződés revíziójára vonatkozólag kijelölt bizottság figyelmét azon körülményre, hogy két, egymástól teljesen független és együvé nem tartozó biztosító intézetről van szó, melyek közül az *Általános Biztosító Részvénytársaságnál* vannak egyházi ingatlanaink biztosítva, mely intézet a kimutatott és tényleg meglévő tartalékaival teljes fedezetet nyújt esetleges bekövetkezendő katasztrofális tüzkárnál, nem beszélve arról, hogy ez az intézet tulajdonképpen az, mely a szerződés alapján fizetendő jutalékok folyósításával nagy segítségünkre van. Magam részéről ezen szerződés revíziójánál ajánlom, az 1935. esztendőben megkötött szerződésnek különválasztását és a konvent által kiküldött bizottság által megfontolandónak tartom: vajjon a szerződést a fizetési zavarokba jutott Phönix Életbiztosító Társasággal megújítani kívánja-e? Az Általános Biztosító Részvénytársaság a bécsi Phönix Életbiztosítónál felmerült nehézségek folytán bevezette az életbiztosítási ágazatot is, miáltal módjában áll most már az összes ágazatokban működést kifejteni.

Az elmondottak alapján egyetemes egyházunk érdekében felkérem lelkészársaimat, valamint egyházunk híveit arra, hogy a Református Biztosítási Iroda ügyét nagyobb buzgalommal karolják fel. Célszerű volna elérni azt, hogy hittesvéreink minden biztosítási ügyben a Református Biztosítási Irodához forduljanak. Kettős célt szolgálunk ezzel. Egyrészt református híveink javát munkáljuk, másrészt egyházunk jóvedelmét gyarapítjuk. Ha sikerülne az egyházunknak juttatott átlagos évi 30000 ké. jóvedelmet hathatós támogatás által megduplázni, úgy a Kőmives Sándor lelkészársam által oly szépen elképzelt önbiztosítási eszmét rövid időn belül önerőnkönkből, minden kívülről jövő támogatás nélkül megvalósíthatnánk.

Segítsen erre a jó Isten!

Soós Károly.

Jelentés a református tanítóképző-intézet 1935—36. iskolaévi működéséről.

Előterjesztetett az egyetemes konvent 1936. október 15-iki ülésén.

Tanítóképző-intézetünk működését tulajdonképpen már az iskolai év beköszöntése előtt megkezdte a növendékek felvételének előkészítésével és a felvételi vizsgák megejtésével. A felvételi hirdetményeket az igazgatóság 1935. június havában bocsájtotta ki, a felvételi vizsgákat pedig 1935. jul. 16-17-én tartottuk meg Komáromban, az állami polgári leányiskola helyiségeiben. 109 növendék jelent meg a felvételi vizsgán s ezek közül választotta ki a bizottság a törvényesen megengedett 40

tanulót, akiknek számát azután pótfelvételekkel 48-ra emelte fel.

Az iskolai évet 48 növendékkel kezdtük meg 1935. szept. 1-én. Növendékeink közül 15 leány és 33 fiú volt, 44-en reformátusok, 1 növendékünk pedig ág. h. evangélikus. Illetőségi helyük szerint 10-en a kárpátaljai egyházkerületből, 15-en a tiszáninneniből és 23-an pedig a dunáninneri egyházkerületből jöttek. Az iskolai év folyamán ketten távoztak el intézetünk kötelékéből, egy növendék betegség címen, egy pedig családi okokból, így az iskolai év végén növendékeink száma 46 volt.

A növendékeink elhelyezéséről, lakásáról és ételmezéséről maga az intézet gondoskodott. Megbízható református családnál helyeztük el a növendékeinket 3—4 es csoportokban, ételmezésük biztosítására pedig felállítottuk a konviktust, ahol bőséges és egészséges ételmezésben részesültek. Így sikerült biztosítani azt, hogy növendékeinkkel nemcsak a tanítási órákon érintkeztünk, mert az étkezések ideje alatt is mindig velük voltunk, lakásaikat pedig állandóan és rendszeresen látogattuk.

A tanítás céljaira szolgáló helyiségek, — mint ideiglenes helyiségek — megfeleltek és elégségeseknek bizonyultak. Egy nagyobb teremben folyt a tanítás, ezen kívül volt egy előszobánk, amely szertárnak és zongoraszobának is megfelelt és egy tanári szobánk. A berendezés mindenben megfelelő és kifogástalan volt, a szükséges tanszerekkel el voltunk látva és a szertári felszerelésünket is, úgy ahogy a szükség kívánta, gyarapítottuk.

A tanítás munkáját egy hat tagból álló tanári testület látta el. A tanári testület tagjai voltak az igazgatón kívül: Deme Lajos dr. nyelvtörténelem- földrajz szakos középiskolai tanár, mint állandó ideiglenes tanár; Galambos Zoltán ref. lelkész, Halassy Jenő polg. isk. tanár, Teleky Miklós tanító, ref. énekvezér és Bajcsy Irén kézimunka- és tornatanárnő, mint óraadók.

A tanítás és nevelés munkája az egész tanéven át zavartalanul és a legnagyobb rendben folyt le. A tanári testület mindent elkövetett annak érdekében, hogy ne csak a kimondott tanításban és szakképzésben részesítse növendékeit, hanem hogy nevelési irányban tudjon mennél jobban hatni a fiatal lelkekre. Az volt legfőbb törekvése, hogy a vallásos érzést, református keresztyén hitünket gyökereztesse és fejlessze ki a növendékek lelkében és hogy emberbaráti szeretetre, magyar kulturánk és fajunkhoz való ragaszkodásra nevelje jövőd tanulóinkat.

A vallásos nevelés eredményeinek biztosítása érdekében növendékeink állandóan résztvettek az istentiszteleteken és a vallásos összejöveteleken. A növendékek énekkara több alkalommal szerepelt a komáromi templomban, egyes növendékek pedig szavallatokkal és felolvasásokkal gazdagították a gyülekezeti ünnepélyek műsorát. A pünkösdi ünnep alkalmával Kamocsára rendeztünk növendékeinkkel kirándulást, ahol az ünnep másodnapjára

delutánján a templomban vallásos ünnepélyt tartottunk, június havának utolsó vasárnapján pedig Bucson rendeztünk vallásos estélyt és mindkét helyen növendékeink töltötték ki az egész programot énekszámokkal, bibliamagyarázattal és szavallatokkal.

Örömmel kell jelentenem, hogy mindazok részéről, akiknek alkalmuk volt intézetünk nevelő és oktató munkáját megfigyelni, megelégedést és elismerést nyertünk. Az Igazgató Tanács szűkebb bizottsága 1936. február 3-án tartotta meg intézetünkben az előírt iskolalátogatást s a látottak és tapasztalt eredményekkel szemben teljes megelégedését fejezte ki. Akik között növendékeink megfordultak, azok dicsérőleg emlékeztek meg róluk, kiemelve jónak gondolkozásukat és komoly vallásosságukat. A komáromi gyülekezet és a város közönsége részéről is intézetünk és növendékeink szeretetben és megbecsülésben részesültek. Ennek következménye látszott meg az intézet növendékei által március havában rendezett nyilvános előadóestély alkalmával, amely nemcsak szép anyagi eredménnyel, hanem kiváló erkölcsi sikerrel is zárult.

A komoly és tervszerű munkának egyenes következménye az lett, hogy az egész tanéven át növendékeink között semmi jelentősebb fegyelmi eset nem történt és magaviselet tekintetében lényeges kifogás egyik növendékünk ellen sem tetetett. Növendékeink önként alávetették magukat az intézeti jó rendnek és fegyelemnek, szorgalommal pedig iparkodtak megfelelni a tanulmányi követelményeknek is.

A tanulmányi előmenetel megbirálásánál a tanári testület szeretettel, de mindig komoly eréllyel járt el, mert arra törekedett, hogy lehetőleg már a tanítóképző első évfolyamában megállapíthassa a növendékekről, hogy valóban alkalmasak-e a tanítói hivatásra; kivált pedig azt iparkodott megbirálni, hogy megvan-e a növendékekben mindaz a képesség, buzgóság és elhivatottság, amit egyetemes egyházunk megkíván és elvár minden jó ref. tanítótól. A tanári testület azért konferenciáin a növendékeket mindig egyénileg és a legkomolyabb mérlegeléssel bírálta meg és bármiféle fogyatkozást, hiányt, vagy mulasztást tapasztalt náluk, intette és figyelmeztette az arra rászorulókat. Ennek volt betudható, hogy növendékeink aránylag kevés veszteséggel és kellő eredménnyel végezheték el az első tanévet.

Az évvégi bizonyítványok tanúsága szerint 3 növendék kitűnően, 10 növendék jelesen, 21 növendék jó, 7 növendék elégséges eredménnyel végezte a tanévet, 5-en pedig javítóvizsgálatra lettek utasítva. A szeptemberben megtartott javítóvizsgálat alkalmával 4 növendéknek sikerült a vizsgát letenni, 1 növendék azonban osztályismétlésre lett utasítva.

Nem fejezhetem be jelentésemet anélkül, hogy pár szót ne fordítsak növendékeink anyagi körülményeire, kivált pedig arra, hogy hogyan bírják el növendékeink, illetve az ő szüleik, az

iskoláztatás nehéz terheit, gondjait. Növendékeink egyrésze egyszerű földmivelők gyermekei, ezen kívül iparosok, kishivatalnokok, tanítók és lelkészek gyermekeiből sorozódott össze növendékeink serege. Mindnyájan gonddal küzdenek és gyermekeik tanítása nem kis terhet jelent a szegény szülőknek. Általános ez a jelenség, de általános az a törekvés is, hogy *mindenképen meg kell könnyíteni, ha csak valami kevéssel is, a szülők és a tanuló ifjuság anyagi terheit.* Ennek érdekében nemcsak a lársadalomnak, hanem az iskolafenntartó testületnek is kötelességeik vannak, kiváltképpen akkor, ha az az iskolafenntartó hatóság a Krisztus anyaszentegyháza.

Egyetemes egyházunk anyagilag nagyon szegény és el kell ismernünk, hogy a ref. tanítóképző fenntartása magában is elég nagy terhet jelent gyűlekezeteinknek. Nem igen gondolhatunk tehát arra, hogy maga az egyetemes egyház, mint iskolafenntartó segíyezze is még a tanítóképző-intézet növendékeit. De ha kimondottan segíyeket nem is adhatunk, mégis lehetne módját találni némi segíyezésnek. Vannak, ha nem is sokan, akiknek javai megengedik, hogy áldozzanak a jótékonyaság oltárán és talán adnak is, ha kérnek tőlük. Ezeket kellene tehát felkeresni kérés szóval és az így befolyó adományokat fordíthatnánk kizárólag a növendékeink segíyezésére. Vagy ott vannak a legációk, amelyeket a theológiai hallgatóink úgy sem tudnak mind lefoglalni, tehát a fennmaradókat a ref. tanítóképző növendékeinknek kellene juttatni.

Manapság minden középfokú iskola, amelynek tanuló ifjusága vidékről toborzódik, létesít maga mellett menzát, konviktust, vagy internátust. Ilyennek létesítését a ref. tanítóképző is tervebe vette, hogy úgy, ha másképpen nem, hát az önszolgálás alapján juttasson a jobbmodu tanuló szegényebb tarsanak valami anyagi segíyszéget. Így született meg a konviktusunk is.

Intézetünk konviktusa minden külső anyagi segíyszé és támogatás nélkül lett berendezve és kisebb adományoktól eltekintve, tisztán csak a növendékek befizetéséből fedezte az élmezési kiadásokat. A konviktus részére az intézeti igazgató engedte át lakásának egy nagyobb szobáját, konyháját, kamráját stb. és a konviktus vezetését az igazgató neje: Nagy Sándorné urnő vállalta el és vezette az egész tanéven át teljesen díjtalanul. A növendékek fejenként havi 300 Ké-t fizettek, de a tanév közepétől már egy növendék havi 150 Ké, tíz növendék pedig havi 100 Ké konviktusi segíyszét élvezett.

A növendékek nagyon izletes, bőséges és igen egészséges élmezésben részesültek és mindezek mellett az évi számadás tanúsága szerint, a 13.982 Ké berendezési befektetésen túl az évi mérleg még 10.651 Ké maradvánnyal zárult. Minden reményünk meg lehet tehát arra, hogy intézetünk konviktusából egy áldásos diákjóléti intézményt fog sikerülni kifejlesztünk.

Intézetünk anyagi helyzetéről a mellékelt szá-

madások a következő főbb adatokat tüntetik fel:

Az intézeti pénztár bevétele volt 138.061 Ké 80 fill.; kiadása 137.531 Ké 80 fill.; pénzmaradvány aug. 31-én 530 Ké.

Az intézet vagyonkimutatása az 1936. aug. 31-i állapot szerint a következő tételeket tünteti fel: Készpénz intézeti pénztárban és bankban: 19 291 Ké 80 fill.; berendezés és tanszerek 17.968 Ké 65 fill.; gyűlekezeti járulék-hátrálékok 32.998 Ké 05 fill.; összesen: 70 258 Ké 50 fill.

Az 1935. évi gyűlekezeti hátrálékok egyházmegyék szerint a következőképpen oszlanak meg:

A barsi egyházmegyében	1616 50 Ké
A komáromi	1080 50
Az abaujtonnai	508 50
Az alsózempléni	1342 —
A felsőzempléni	2513 50
A gömöri	4597 55
A kárp. ungi	3841 50
A beregi	14718 50
A máramaros ugocsai	2779 50

Az intézet konviktusának pénztáránál a bevétel 125 029 Ké 50 fill., a kiadások pedig 114.378 Ké 25 fill.-t tettek ki, az aug. 31-i pénzmaradvány tehát 10.651 Ké 25 fill. volt.

A konviktus vagyonkimutatása szerint a konviktusnak aug. 31-én volt 10 651 Ké 25 fill. készpénze és 13 982 Ké 80 fill. leltár szerinti berendezés és felszerelési értéke, azaz összesen 24.634 Ké 05 fill. vagyona.

* * *

Egyetemes konvent a fenti jelentést és az intézeti számadásokat tudomásul vette, a benyújtott határozati javaslatokat elfogadta; elismerését fejezte ki az intézet vezetéséért, a növendékek segíyezése érdekében pedig megengedte, hogy adományok nyújtására szólíttassanak fel a teherdöbber hűveink és legációkban részesüljenek az intézet növendékei.

n. s.

H I R E K:

— **Gyászír.** *Bodor Gábor* nyugalmazott főerdőtanácsos, a tiszáninneri egyházkerület tanácsbírája f. hó 22-én, 70 éves korában egészen váratlanul elhunyt. Temetése f. hó 25-én délután 2 órai kezdettel folyt le Varannón. Legyen áldott emlékezete!

— **Gyűlekezeti otthon felavatási ünnepe a pozsonyi ref. egyházban.** Folyó hó 22-ikén d. u. fél öt órai kezdettel adta át rendeltetésének a pozsonyi ref. egyház vezetősége a gyűlekezeti termét. A terem, mely 250 300 ember befogadóképes a legalkalmasabbnak bizonyul minden gyűlekezeti munkához; nagyságával, berendezésével, szinpadával pedig nagyobb szabásu előadások és ünnepek megrendezésére is. A pozsonyi gyűlekezet vezetősége érzi az idők jeleit és meglátta a minél intenzívebb gyűlekezeti munka

szükségességét. Nem sajnált semmi pénzt és fáradságot, hogy a nélkülözhetetlen termet életre hozza és ezzel megadja az alkalmat a gyülekezet továbbfejlődésének. Pozsonyban, Szlovenszko legnagyobb városában, ahol a gyérszámú reformátusság szinte elenyészik a többi nagy egyházak mellett, különösen szükség mutatkozik a belmissziós munkák kiterjesztésére és azok intenzív gyakorlására.

A terem megnyitásának ünnepélye impozáns keretek között bonyolódott le. A műsor első fele a tulajdonképeni ünnepélyt foglalta magában, második fele pedig építő és szórakoztató számok bemutatásából állt.

Legelőször is *László Zsigmond*, a pozsonyi ref. egyház gondnoka adta elő erre az alkalomra saját készítésű prólógját: „Hitünk ujja éledt” címen. A költői lelkületű gondnok szünni nem akaró tapsot kapott a szép és aktuális prólóg befejezése után. Utána *Balogh Elemér* püspök és *Dr. Salamon X. Ferenc* főgondnok, mint a presbírium elnöksége tartották meg ünnepi beszédeiket, reá mutatván a terem rendeltetésére. Főlhívták a gyülekezet figyelmét azokra a kötelességekre, melyeket Isten követel tőlünk. Az egyház arra törekszik, hogy mindenként magához ölelhessen, ha azonban a hívekben nincs meg a jóakarát, megsokasodik a nehézség, csökken a munkakedv. Legyünk tehát mindnyájan jó reformátusok, szeressük azt az egyházat, melyet Isten adott nekünk. Támogassuk egyházunkat erkölcsileg és anyagilag, hogy ne lefelé, de mindig fölfelé haladhassunk. A megjelentek nagy örömmel fogadták a vezetőség ily irányu megnyilatkozását. Majd *Zsenis Gizella* leánykőri elnöknő és *Madarász László* egyetemi hallgató köszönték meg az egyház nemes lépését azzal az ígérettel, hogy mostantól kezdve fokozott erővel és kedvvel végzik minden munkájukat. Ugy a bibliakörnek, mint a leány és ifjusági körnek, valamint a kisebb leányok körének munkáját a terem létrehozása a gyülekezeti munkák nagyobb mérvű kiterjesztéséhez juttatja.

A szünet után *Puskás Gizella* tanítóképző intézeti növendék szavalata következett, ki *Petőfi Sándor* „Falum” c. költeményét adta elő általános tetszés mellett, majd „Hisszük meghallgat az Ur” c. vallásos szindarabot adták elő a középiskolás leány növendékek. A megható szép darab nagy hatást váltott ki a jelenlétőkben. Utána *Farkas József* kereskedelmi iskolás növendék hegedűszólója következett *Tóth Károly*, a pozsonyi ref. egyház lelkes és munkás presbíter-kántorának harmónium kísérete mellett. A mű címe: „Abendlied” Hermann Wenzeltől. A műsor utolsó száma „Nőegylet” c. vidám kis leányszindarab. Az összes szereplők kifogástalanul és nagy lelkesedéssel működtek, megérdemelve minden dicséretet.

A terem zsufolásig megtelt. Az egyes számokat *Batta Pál* püspöki titkár, a gyülekezeti szervek vezetője konferálta.

— Az „Uj Kor” című magyarországi róm.

kath. lap október 15-i számában olvasható: „Fáj, nagyon fáj, hogy ide s tova másfél évtizede — gróf Károlyi Gyula egy esztendejét leszámítva — protestáns miniszterelnöke van Magyarországnak”.

HIVATALOS RÉSZ.

Az Egyetemes Konvent 1936. október 15-én hozott határozataiból:

Az Egyetemes Ref. Egyház által a gyülekezetekre és lelkészekre kirótt különböző járulékhátralékok, mint a közalapi, theologiai, tanítóképzői és nyugdíjintézeti hátralékok rendezése céljából kimondja a konvent, hogy:

1. A folyó évi járulékok az év végéig behajlandók.
2. A hátralékok az 1936. év végéig kamatmentesen fizethetők.
3. Amelyik egyház a hátralékokat a f. év végéig nem tudja, vagy nem akarja megfizetni, 1937. január 1.-től 5% kamatot tartozik fizetni, magát a hátralékot pedig 5 évi egyenlő részletben mindenkor a polgári év végéig köteles megfizetni.
4. Minden hátralékos egyház köteles tartozásainak összegéről telekkönyvi bekebelezésére is alkalmas kötelezött kiállítani és azt 1936. december 31.-ig a konventi pénztári hivatalba beküldeni.
5. Ezen határozat végrehajtásával az egyházmegye esperesei bizatnak meg, akik kötelesek a határozat végrehajtása körül a legerélyesebben eljárni és a nem fizető egyházak lelkészei, gondnokai és szükség esetén presbitériumi ellen a fegyelmi eljárást megindítani. (A presbitérium ellen az E. T. I. t. c. 46. § a, a gondnok ellen a 125. §. f. pontja, a lelkész ellen a 143. § C. a) pontja alapján az V. t. c. 34. §. A) 1—2. pont alatt felsorolt fegyelmi vétségek miatt).
6. Hivatalból megindítandó a fegyelmi eljárás az E. T. I. t. c. 167. §-a alapján az V. t. c. 34. § A) 1—2. pontja alatt felsorolt fegyelmi vétség miatt az ellen az esperes ellen, aki jelen határozatban reá rótt törvényes kötelességét nem teljesíti.
7. A konventi, közalapi és nyugdíjintézeti pénztárosok, a theologia és tanítóképző intézeti igazgatók kötelesek időben közölni az esperesekkel a hátralékokat az általuk kezelt járulékokra vonatkozólag. Kötelesek továbbá felhívni a konventi elnökség figyelmét a járulékok behajtása körül tapasztalt mulasztásokra, amit ha nem teljesítenek, a fegyelmi eljárás ellenük indítandó meg.

Soós Károly
konventi jegyző.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošti a telefónov v Košiciach č. 73581 IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:

Égész évre . . . 70 korona

Félévre . . . 35 korona

Hirdetések díjszabás szerint.

Főszerkesztő

Dr. MAGDA SÁNDOR.

Felelős szerkesztő:

SZŐKE ISTVÁN.

Főmunkatárs:

KÓMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleg s reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

SZŐKE ISTVÁN

1888—1936.

Mintha a reánk szakadt tél első hideg lehelletével kelt volna szárnyára onnan a gömői hegyek felől és terjedne tovább-tovább, végig a gömői egyházmegyén, a tiszánineni egyházkerületen és az egész szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyházon ez a mindnyájunk lelkét megremegtető hiradás. Régóta huzódó betegségéről köztudomásúvá lett aggodalmat keltő híresztelések után többé már meg nem változtatható szomorú valóság, hogy *Szöke István* meghalt.

Fájó, nehéz sóhajtás kél a szívünkől és könnybe lábad a szemünk. Dus aratása van köztünk a halálnak. Egymásután dőlnek ki a *cédrusok*, akad-e még, aki a kidőltek helyébe odaálljon és átvegye a felelősségteljes kötelességteljesítésnek kezükből kihullott munkaeszközét?

Anyaszentegyházunk történetének ebben a nagy történelmi jelentőségű korszakában, amikor már évtizedek óta vivjük lelki testi erőink és minden tehetségeink teljes latba vetésével azt a harcot, amelyben évszázadok küzdelmes szenvedései árán kivivott egyházalkotmányunk autonómikus tekintélye és érvénye forog kockán, amely harcnak kimenetelétől, anyaszentegyházunk fennmaradásának „lenni vagy nem lenni” kérdése függ, a legaggodalmaszkodóbb gondossággal kell összekeresnünk és önvédelmi harcunk szolgálatába odaállítanunk minden értékes emberünket, akiben bármilyen irányban segítő társat remélhetünk. Ebben a küzdelemben a Szöke István alakja, Istentől

nyert kiváló képességeinek birtokában, munkakedvével, alapos készültségű nagy tudásával, puritán jellemével, lelkes kezdeményező képességével és készségével olyan nagy jelentőségűvé vált, hogy most, amikor bele kell győződnünk a megváltoztathatatlan igazságba, hogy már csak volt és nincs többé: úgy érezzük, hogy betölthetetlen űrt hagyott maga után mindazokon a munkamezőkön, ahová őt nem a mai világban divatos mindenáron érvényesülni törekvés, hanem az osztályrészéül jutott szinte felbecsülhetetlen értékű lelki kiválóságai, anyaszentegyházunk vezetőinek előrelátó bölcs gondoskodása folytán odaállították.

Most a lesújtó gyászhir hatása alatt még szavakat sem tudunk találni érdemeinek kellő méltatására, de bizonyára az ő minden ünneptetéstől visszahuzódó szerénysége is tiltakozna az elismerés magasztaló szavai ellen. Csak odaállunk azok sorába, akik koporsója felett az igazi fájdalom és gyász őszinte könnyeivel siratják azt a veszteséget, amely az ő korai eltávozásával szeretteinek kis körét úgy, mint tisztelőinek nagy taborát és a legméltóbban gyászolót, az anyaszentegyházat érte.

Hadd említsem ezek között legelső helyen *hivatalos lapunkat*, amelynek Szöke István ugyszólván megalapítása óta munkatársa, legutóbb pedig két éven át — haláláig — *felelős szerkesztője* volt. E téren kifejtett munkásságát nem kell méltatnom, ismeri őt jól lapunk minden olvasója. Itt jelentek meg írásai: a *Kálvinista Öntudat*, *Bethlen Gábor*, *Gusztáv Adolf*,

a protestáns egyháztörténelem nagy eseményeinek évfordulóin való megemlékezések, belmíszói jelentések és sok más különböző tárgyú cikkei, amelyekből egyfelől a történelem tanulságaiban elrejtett igazságok élesszemű megfigyelőjét, másfelől az anyaszentegyház érdekeinek világos látású, gerinces és bátorszavu szószólóját ismerhettük meg benne. Lelkes és önzetlen, puritán gondolkozású és törhetetlen harcosa volt az igazságnak. Bátor ember, aki minden körülmények között ki merte mondani az igazságot, tántoríthatatlanul megállott meggyőződése mellett és — amire a legnagyobb szükségünk van — a nehéz időkben példát tudott adni a kishitű csüggedezőknek.

Nem kisebb a vesztesége a *losonci lelkész-képző intézetnek*, ahol a „magistra vitae”-t, az egyháztörténelmet tanította. Nem volt *szaktudós* abban az értelemben, amint a szaktudást a főiskolák és egyetemek tanáraitól feltételezi a köztudat, mert hiszen az ő élethivatása nem lehetett a szaktárgyába elmerülő csendes buvárkodás, de *tanár volt* a szó legnemesebb értelmében. Megismerte, magáévá tette szaktárgyának a lelkét és képes volt arra, hogy ezt a lelket és vele a történelem szeretetét tovább plántálja a hallgatói szívébe is. Amikor előadott, olyan természetesen, lelkesen és lelkesítően peregtek a szavak ajkairól, hogy a rideg és élettelen évszámok és történelmi adatok világa az ő előadásában nagy, örök igazságok tükörképévé változott át és hallgatói is megtanulták az ő lelkével nézni, meglátni és megszeretni a multak tanulságot adó eseményeit. Tantárgyával együtt a szigorú, de abszolút igazságosságra törekvő előadót is szívébe fogadták és hálás kegyelettel őrzik meg emlékét.

Csak időszerűleg van hátrább, de jelentőségben semmivel sem kisebb a *tiszáninneri református egyházkerület vesztesége*, amelynek előbb jegyzője, majd *papi főjegyzője* volt. Ebben a minőségében előterjesztett javaslatai, az általa megszerkesztett határozatok és jegyzőkönyvek stílusának ereje, kifejezőképessége és szabatossága tekintetében épen úgy magukon viselték a Szőke István nagy tudásának és irói készségének, mint másfelől az egyházi törvé-

nyekben, szabályrendeletekben, az egyházhatósági határozatokban és intézkedésekben való otthonos jártasságának bizonyosságát. Az egyházkerületi közgyűlések alapos előkészítése és pillanatnyi fennakadás nélkül, zavartalan lefolytatása nem csekély részben az ő munkájának mintaszerű pontosságáról és szabatosságáról beszélnek. Ezt a pontosságot kívánta, sőt követelte munkatársaitól és az egyházmegegyék által felterjesztett ügyiratok beadóitól is. Felejthetetlen emlékek maradnak az egyházkerületi közgyűlés tagjai előtt az ő nagy történelemtudásról és szinte páriát ritkító szónoki készségről tanuskodó *szabadelőadásai* és a fehér asztalnál elmondott nem kisebb értékű *pohárköszöntői* is.

Ha egyéniségétől csak nagyvonásokban is képet akarnánk rajzolni, — szólanunk kellene arról a munkásságról, melyet a különböző *bizottságokban*, az *egyetemes konventben* és *zsinatban* részint már eddig is kifejtett, részint még ezután várt és várható volna tőle az egyetemes egyház.

Szólanunk kellene a *gönczi egyházmagye* és a *rozsnói egyházköztség* veszteségéről, mely utóbbinak vezetését fennállásának csaknem a legválságosabb korszakában vette a kezébe és amelyet a virágzás soha nem sejtett magaslatára emelt. Szólhatnánk itt azokról a küzdelmekről, amelyeket roskadozó gyenge testben, de törhetetlenül erős lélekkel és vas akarattal az egyházköztsége érdekében és papi hivatásának betöltése körül megvívott.

Siratnunk kellene a melegen érző, igaz, hü, jóbarátot, pályatársat, embert és mély hitű keresztyént.

És szólanunk kellene arról a kis családról, amelynek mindene volt és amely most már csak az elszállott nagy lélek összeroskadó porátorára borulhat reá.

De ki tudna itt szólani?

Ki tudna vigasztalást adni?

Megnémulok és nem nyitom meg az én számat, mert te cselekedted ezt, óh Uram. Te tudod mit és miért cselekszel. Taníts meg miniket akaraton megnyugodni.

Te adtad őt nekünk és Te vetted is el, áldott legyen szent neved érette. —*vess*—

Halotti beszéd.

SZŐKE ISTVÁN felett elmondotta Dr. MAGDA SÁNDOR püspök.

Jer. Siralmi 5:15. és Ján. 11:25—26.

Gyászoló gyülekezet! Sohasem éreztem még a lelkipásztori feladatnak akkora súlyát mint most, amikor Szőke István koporsója felett a vigasztalás ígét kell hirdetnem. Ho-

gyan szóljam én most a vigasztalás ígét, amikor a legjobb barát, a legértékesebb munkatárs korai és váratlan elköltözése olyan rettenetes csapást mért lelkemre... amikor

magam is vigasztalásra szorulok? Micsoda tragikus fordulata a végzetnek! Sokszor, amikor egyházkerületünk jövője felett gondolkoztam, megnyugvást adott lelkemnek az a tudat, hogy ha erőim megfogyatkoznak, vagy ha örök pihenésre szólít az Ur akarata, lesz méltó harcos, aki felragadja az elesett zászlót, lesz aki győzelemre vezesse az Isten országáért harcoló sereget. S ime most nekem kell őt s vele együtt egyházkerületünk reménységét is eltemetnem. Ha reá nézek erre a koporsóra, mindnyájunk reménységének sötét temetőjére, ne csodálkozzatok, ha a siralmak prófétájának jajsza tör elő ajkamon: „Oda van a mi szívünknek öröme, elesett a mi fejünknek koronája, jaj most nekünk.“

De Szőke István halála nemcsak az én lelkemet vonta be az őszinte nagy fájdalom sötét borulatával, gyászolja őt, mint nagy halottját egész református egyetemes egyházunk, ennek a városnak, sőt az egész Gömörnek társadalma felekezetkülönbség nélkül, de mindenek előtt és mindenek felett szívének szerettei, özvegye, árvái és rokonai. Az az érzésem, mintha most az ő temetésének órájában közel és távol, ezer és ezer szívből kitörő jajszó hatalmas kórusa emelkedne panaszzavával az egekig: „Oda van a mi szívünknek öröme, elesett a mi fejünk koronája, jaj most nekünk.“

Oda van a mi református egyházunk öröme. Felmérhetetlen, felbecsülhetetlen az a veszteség, amely Szőke István korai halálával érte egyházunkat. A rozsnyói gyülekezet, a gömői egyházmegye, a tiszáninneri egyházkerület, a losonci theologiai szeminárium, az egész egyetemes egyház elvesztette benne egy Istentől kiváltságos charizmákkal megáldott, fáradhatatlan munkását. A próféták és apostolok lelke lobogott a törékeny, tövisektől megkínzott testben s ez vitte, ragadta előre azon az uton, ahol a kötelezettségek, feladatok ezrei várták és siettették élete lángjának ellobogását. Sokszor kérdeztem magamtól: micsoda erő tartja fenn ezt a gyenge testet, mi a titka annak a bámulatos munkateljesítménynek, amit szívesen vállalt s mindig ragyogóan megoldott? Most már tudom: az anyaszentegyház jövőjén aggodó szeretet fűtötte lelkét, az sokszorozta

meg a roskadozó test fogyó erejét. Azt a hűséges szeretetet, amely az ő lelkében élt anyaszentegyházunk iránt, azt semmi áron nem lehet megvenni. Nem a gyermek gyöngéd szeretete volt az az édesanya iránt, amely lelkét betöltötte, hanem a próféta zord és szent elégedetlensége, egy fájdalmas és kínos sóvárgás a sivár jelenből egy jobb jövő után. Ez a szeretet motiválta minden megnyilatkozását és cselekedetét az egyházi életben. A jabloncai, páskaházai és rozsnyói gyülekezetek, amelyeket annyi hűséggel pásztortolt, nagyon jól tudják, hogy ki volt ő s bizonyoságot tehetnek arról, hogy milyen hűséges pásztort vesztett benne református egyházunk. Azok közül való volt, akikre sok talentumot bizott az Ur; részt kért az ő munkásságából már kora ifjúságában a sárospataki főiskola, amelynek széniora és theologiai segédtanára volt; a gömői egyházmegye és lelkésztestület, a tiszáninneri egyházkerület, a törvényhozó zsinat s az egyetemes konvent, de talán még ezeknek veszteségénél is nagyobb a losonci theologiai szemináriumé, amelynek hallgatói elé olyan csodálatos erővel tudta odaállítani egyházunk küzdelmes, de felemelő és lelkesítő múltjának tanulságait. Gyászolja őt az egyházi sajtó és irodalom, mert kiesett kezéből a szerkesztői toll, amellyel egyházunk hivatalos lapjába írta az egyház iránt érzett, féltő szeretettől sugallt cikkeit s amellyel csodálatos hűséggel tudta megeleveníteni a protestáns mult nagy alakjait.

Gyászoló gyülekezet! Nemcsak a rozsnyói gyülekezet szeretett lelkipásztora nyugszik ebben a koporsóban, hanem az egész egyetemes egyház nagy halottja. Nem csoda, ha felzug lelkünkéből a próféta siralma: „Oda van a mi szívünk öröme, elesett a mi fejünknek koronája, jaj most nekünk.“

Azonban nemcsak az egyház gyászolja őt. Nagy veszteség érte elhunytával nemzetét is. Ritkuló sorainkban egy volt azok közül, akit elszakíthatatlan, mélységes szeretet fűzött fajához, nemzetéhez. Egy volt azok közül, akit kiváló képességei, erős akarata, szilárdsága nemcsak egyháza, de nemzete prófétájává is avattak. Nem volt ő politikus s különösen nem volt pártpolitikus. Mint tör-

ténészt a nagyobb összefüggések, a nemzeti géniusz utjai érdekelték, de történet szemléletének épen ez a tág horizontja tette lebilincselővé minden megnyilatkozását, amikor ostorozta a jelen hitványságait s lelkesített a mult példáival.

De eltekintve az ő református és magyar voltától, nagy vesztesége az ő korai eltávozása felekezeti és osztálykülönbség nélkül ennek a városnak, sőt az egész Gömörnek. Tisztelt és becsült volt komoly értékes egyénisége azok előtt is, akik szorosabb baráti viszonyban nem voltak vele, mert kiváló szellemi képességei, nagy akaratereje, nyílt egyénisége a társadalom tiszteletét és megbecsülését vivta ki számára. Ez az impozáns halotti gyülekezet, amelyet itt látunk koporsója körül, beszédes bizonyága annak, hogy milyen helyet töltött ő be ennek a városnak és vidéknek társadalmában. Bizony sok szivből zokog ma fel, az ő temetésének napján a próféta siralma: „Oda van a mi szivünknek öröme, elesett a mi fejünknek koronája, jaj most nekünk.“

Óh de a mi fájalmunk bármilyen őszinte és bármilyen nagy, mégis eltölpül amellett, amely családjának, szeretteinek szivét fojtogatja itt az ő koporsójánál. Nagy az anyaszentegyház, a magyarság, a társadalom, a barátok vesztesége, de az ő legközelebbi szerettei: özvegye és gyermekei mindenüket elvesztették benne. Nekik csakugyan oda van minden örömük s fájdalmas zokogással mondhatják: „Elesett a mi fejünknek koronája, jaj most nekünk!“ Hűséges hitvese s gyermekei állottak szívéhez legközelebb, érettük dolgozni s teljesíteni azt az iramot, amelyben idő előtt összeroskadt: öröm volt neki. A testi szenvedések és lelki fájalmak között szerettei körében talált enyhülést és felüdülést, a gondos apa féltő szeretetével nézte növekvő gyermekeit s talán életének azok voltak a legboldogabb órái, amikor jövőjük felől tervezgetett. S most már vége mindennek, a megriadt család könnyes szemekkel néz a szerető hitves s a jó apa után. Ő már boldog, de ti honnan vegyetek vigasztalást?

Gyászoló gyülekezet! Nekünk sem, gyászoló szeretteinek sem szabad a siralmak prófétájának jajsavánál vesztegelni, meg kell

találnunk a vigasztalás utját. Nem halljátok-e, a próféta kétségbeesett jajsavába diadalmasan belezendül a mi Urunknak a Jézus Krisztusnak, az élet Fejedelmének biztató szava: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz én bennem, ha meghal is él és aki csak él és hiszen én bennem, soha meg nem hal.“ (Ján. 11 : 25 - 26.)

Ebbe a hitbe, ebbe a reménységbe fogódzék most bánatos lelketek szerető hitves és árva gyermekek; könnyektől elhomályosult szemeiteket emeljétek fel ahoz, aki a mi vigasztalásunk. Aki egyszer majd diadalmasan áll meg a feltört sirok és koporsók felett, ezt mondva: Én élek és ti is éltek. Azzal a hittel vegyetek búcsút a drága hitvestől és apától, hogy akik Jézusban hisznek, egykor mindnyájan együtt lesznek Ő vele, az Ő boldog országában.

Gyászoló gyülekezet! Szőke Istvánból az, ami isteni eredetű volt: a lélek ezóta már megállott az örök bírón, a mennyei Atya előtt. Hisszük, hogy amikor megmérgetett, nem találatott könnyűnek s keblére ölelte őt az Ur. Romlandó teste, amelyen már könnyű diadala volt a halálnak, még itt van közöttünk egy rövid ideig, hogy azt visszaadjuk a földnek, amelyből vétetett. Aztán fájdalmas rezignációval elmondhatjuk: szenvedő anyaszentegyházunk vezérkarában ismét olyan rés támadt, amelyet pótolni nem tudunk. A bucsúzás pillanatában alakja mintha megelevenedne előttünk s mi tágranyílt szemekkel csodálkozva nézzük azt, amint a halál lefejtette róla a muló, földi vonásokat s ott áll előttünk, személyiségének igazi értéke szerint. Így zárjuk őt szivünkbe s emlékezetünkbe. Az Ur megmutatta hatalmas erejét az ő erőtlenségében s mi áldjuk az Ő szent nevét, hogy őt nekünk adta s lelkének kincsével bennünket gazdagított. Igen az Ur adta őt nekünk s most, hogy visszavette, azért is legyen áldott szent neve. Ámen.

„Minden olyan törekvés és munka, amely a multtal való összeköttetés megszakításra tör, a történelmi mult tanúságainak felénk ragyogását igyekszik megoldani, elhomályosítani, lebecsülni egy egy nemzedék helyes történelmi látását elhomályosítani, tudásátrontani, történelmi érzékét gyengíteni, vagy kiölni: életgyökereket metsz, életet adó források buzogását tolytja el, halálosan veszedelmes munkát végez.“

Szőke István.

SZÖKE ISTVÁN.

A tiszánineni egyházkerület s rajta keresztül egész egyetememes egyházunkat pótolhatatlan nagy veszteség érte Szöke István lapunk felelős szerkesztőjének november hó 28-án bekövetkezett halálával. Betegágát szeretettin kívül már hetek óta aggodalommal vette körül nemcsak a kerülete, mely püspökhelyettes főjegyzőjét siratja benne, hanem az egész egyetememes egyház, a losonci teológia előadói kara, tanítványai és barátainak hűséges köre. Azt reméltük, hogy a Gondviselő ad erőt neki a súlyos operáció kibírására. Sajnos, évtizedes gyomorbetegsége fizikai erejét annyira legyengítette, hogy az operációval járó fájdalmak végül is felőrölték erejét s itt kellett hagynia szeretetének ezer jelével körülvevett családját: hitvesét és három gyermekét. Amikor szervezetének gyengülését s így a vég közeledtét is érezte, a fájdalomon keresztül is szeretetet sugárzó tekintettel nézett övéire, de már nem volt elegendő ereje, hogy utolsó üzenetét és testamentumát elmondhassa. Alázatos lélekkel adta vissza lelkét Urának, akinek mindhalálig példaadó, hűséges katonája volt.

Halála gyászbaborult családján kívül különösen a tiszánineni egyházkerületnek jelent kiszámíthatatlan veszteséget. Dr. Magda Sándor püspök nemcsak leghűségesebb munkatársát, hanem legjobb tanácsadóját s kerületének legjobb ismerőjét veszítette el.

Szöke István a Rimaszombat melletti Pálfalán született 1838-ban s elemi iskolainak elvégzésével Rimaszombatban az ottani egyesült protestáns gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait. Czinke István vallástanár s rimaszombati lelkész gyakorolja reá a legnagyobb hatást s ad ösztönzést a mindvégig szép eredménnyel iparkodó ifjunak a lelkészi pályára. Sárospatakra kerül, ahol Radácsy István s Novák Lajos legkedvesebb tanítványa lesz. A Szabó Aladár hatására a pataki teológusok között megindul, akkor még szokatlan és sok tekintetben szertelen és szektáskodó „építő irányzatu csoport” ellen nem a tagadás álláspontjára helyezkedik, hanem rámutat az egyház történeti jellegének a kidomborítására s a bizonytalan irányzatokkal szemben a hitvallásokra, mint amelyekben a keresztyénség történelmi tudata él. Lelkének ez a vonása irányítja érdeklődését a magyar potestáns egyház története felé, melynek egész egyetememes egyházunkban legelső ismerője és művelője volt. A abauji jablonczai, a gömöri páskaházi csendes lelkipásztori munkálkodás után majdnem

egyszerre hívja el a rozsnyói egyház a lelkészi szolgálatra és Sörös Béla theol. igazgató a teológián a történeti szakcsoport előadására.

A tiszánineni egyházkerület előbb aljegyzőnek, majd Dr. Magda Sándor püspökké választása után főjegyzőjének választja meg, mindkét alkalommal csaknem teljes egyhangúsággal, ami óriási népszerűségét mutatja, dacára annak, hogy Szöke István nem ismerte a hízélgést sem az egyénnel, sem pedig a testülettel szemben, sőt lelkének prófétai vonása gyakran készítette a fájó igazság bátor és meg nem alkuvó kimondására. Az egyházkerületi közgyűlésen előterjesztései a józan, megfontolt ész, a gyakorlati körültekintés és az egyház missziói küldetésének a bélyegét hordozták. Ítéleteiben páratlan, egyházi intézményeinkhez mindenkor ragaszkodó. Az újításokkal szemben sohasem elfogult, csak óvatos, a régi kipróbált igazságokhoz legyőzhetetlenül ragaszkodó volt. Egyszerre tudott rajongója lenni a multnak s a belmisszió legmodernebb fegyvereinek az alkalmazásában előljárni. Gyülekezeteiben komoly, reklámnélküli építő munka folyt s az ő kiváló egyéniségének volt köszönhető, hogy a reformátusságnak Rózsnyón a sulya és tekintélye megnőtt. Konferenciai előadásai, könyvei, tanulmányai, cikkei révén Szlovenszko és Kárpátalja népe mindenütt ismerte. Egyszerű hiteink körében különösen a naptárunkban megjelent történeti tárgyú írásai hagytak maradandó nyomot.

Mint a gömöri lelkészértekezlet elnöke meleg szeretettel foglalkozott a lelkipásztori szolgálat szellemi és lelki feltételeivel. E szolgálatot mindig a legmagasabb mérték: az Isten Igéje alá állította s ezért volt ostorozója minden tétlenségnek, felelőtlenységnek, műveletlenségnek és tudatlanságnak. Hítte és hirdette, hogy anyaszentegyházunkat csak egy a kor színvonalán és a kor követelményeinek megfelelő, korszerűen kiképzett, a tudományokban jártas, a pásztori szolgálatot megbecsülő és Istentől nyert, hivatását az életével megmutató lelkészikar ujithatja meg a Szentlélek erejével.

A kartársi szolidaritásnak megható példáját nyújtotta legutóbb is, amikor hivatalos lapunkban sürgette a nyugdíjintézet olyan átalakítását, hogy özvegyeink emberi sorsukhoz méltó anyagi körülmények között élhessenek. Gömörben az ungiak mintájára megszervezi a segélyegyletet, amelynek áldásaiban az ő özvegyét és árváit részesíti először a gömöri lelkészikar soha el nem muló halála.

Koporsóját fájó szívvel veszi körül református egyházunk. Fájó szívvel nyugszunk bele az újabb megpróbáltatásba. Hiszen a tiszán-inneni kerület pár év alatt Péter Mihály és Idrányi Barna után harmadik oszlopának kidőlését siratja. Amikor hivatalos lapunkban halát adunk a gondviselő Istennek azért, hogy benne a magyar református lelkész olyan típusát adta, akiben megtalálható volt a Ecd Péter szorgossága, Méliusz hitvallói készsége, Szegedi Kis István tudományszeretete, Sztárai zenei készsége, Gelei orthodox hite, Tolnai Dali János és Szikszay kegyessége, ugyanakkor arra kérjük a Mindenhatót, hogy egész lelkészkarunk s anyaszentegyházunk minden tagja szánja oda az életét annak a zászlónak a szolgálatára, melyet Szőke István tisztán és mocsoktalanul hagyott reánk.

Varga Imre.

A hűséges őrálló.

I.

1930-ban történt, vacsora után hajlékában arról beszélgettünk, hogy Ezékiel prófécija református igehirdetésünk terén nem kellőképpen használt és méltányolt. Válaszadás helyett egyházmegyéje jegyzőkönyvét hozta, amelyben éppen Ezékiel prófécijának 33. részéről mondott prédikációját közölték, amely az őrállók kötelességéről szólt. Akkor egy pillanatra felvillant: ime az őrálló-lelkész szava. Aztán egymásután láttam, hogy Szőke István szerepe köztünk az ezékieli hűséges őrálló.

Láttam és hallottam családjában, szőszékéről, theologiánk tanszékéről, egyetemes egyházunk mindenfokozatu szervében az atyák között tiszta, kemény, komoly, Istenhez igazodó szavát és egyre jobban bizonyos lettem: Szőke István egyházunk ezékieli személyisége, az őrálló, a hűséges szolga, aki egyre több bizatást nyer éppen őrállói hűsége miatt. S ime, most ez az ajak némult el! Ime, helye, munkája, az őrálló hely és a hűséges munka, az üres hely és a félbeszakadt munka emlékeztet rá.

II.

Akik ismertük őt, szerettük. S mi, akik tanultunk tőle, jobban ismertük és még jobban szerettük, mert tudtuk, hogy szereti egyházát, éreztük, hogy mit kockáztat, amikor áldozatos, őrállói önfegyelmelzettséggel vállalta a tennivalók sokaságát, mert engedelmeskedni akart a munkára rendelő krisztusi parancsnak. Itteni egyházunkban tán senki sem látta annyira a református egyház múltját, történelmi értékeit, nemes nagyságát, mint ő. S amikor a jövőre terelődött a beszéd, négy szem közt, baráti körben, vagy nyilvánosság előtt, átmelegedett szívvel és szóval utalt a múltra, hogy ennek nyomán, egyedül ilyen irányban dolgozhatunk, ha református egyházunk hűvő gyermekei akarunk maradni, akiknek drága, értékes Jézus Krisztus teste s tulajdona. Szőke Istvánban az egyház sze-

relete lohogott és ez az égő szeretet megmészlette őt, a hűvő őrállót.

III.

Mondjuk meg: a munka mártira, aki halálos ágyán is hivatalos munkájával foglalkozik, aki alig jártányi erővel végzi a kijelölt feladatát, mert érezte, hogy csak negyvennyolc esztendőit engedte neki az élet és halál igaz és irgalmas Istene. Nem ismerte a pihenést, nem tudott télenkedni, nem törődött magával, mert Isten dolgai kötötték le és mások ügye számára szent és önzetlen végezni való. Most tudjuk, hogy önzetlen, őrállói munkabírását felülmúlta a végzett munka és a betegség. Most tudjuk majd meg, ha helyére új emberek állnak, hogy munkáját tovább, többé senki sem tudja végezni egyedül s magában!

IV.

Szőke István a halott, földön, számunkra halott, de Isten előtt mindörökké élő őrálló: Krisztus katonája volt. Nem, nem volt. Ma is az.

Lelkészeink sorában tán senki sem érezte a református keresztyénség küzdő, harcos jellegét annyira, mint Szőke István, aki életküzdelmei s hosszú sok szenvedése közben tanulta meg, hogy mit jelent a „militia Christi”-be való tartozás. Tiszta ember, bátor, becsületes, nyilt, nemes, komoly, mint kevesen és a legjobbak sorainkban. De mindég igazságra tekintő s mindég Isten igazságaért munkálkodó és küzdő férfi, mint a Kálvin szerint reformált egyház lelkészéhez illik s méltó. Komoly, kemény, harcos egyéniség, kinek szive, szava, tette hiányozni fog.

V.

A hűséges őrállót, az evangéliumi munkást és harcost Isten hazahívta. Szőke István itthagott minket, szeretett családját, özvegyét, három kicsiny árváját, árva gyülekezetét, egyházát, barátait s minket: tanítványait. Eltávozása, mert egész, értékes, igaz emberé: fájó, szomorú, nehéz, próbas mindannyiunk részére, akik szerettük, nagyon szerettük őt. Együttérző evangéliumi emlékezéssel gondoljunk rá és zárjuk, zárjuk szívünkbe mélyen. Isten hűvő, önzetlen őrállója evangéliumi egész emberünk emlékét őrizzük és halálos ágyán olvasott lgére, a 70. zeoltár utolsó versére eszméljünk magunkra maradoitságunkban: „Segedelmem és szabadítóim vagy Te, Uram: ne késsél”. N. I.

A kötelesség hőse.

(A testvér evang. egyház búcsúszava.)

Advent kapujában, talpig gyászban, mélységes fájdalomtól megrendült szívvel állunk e néma koporsónál, hogy a helybeli evangélikus egyházközség és a Szlovenszki Magyar Evangélikus Szövetség nevében végtelenséget tegyünk neked, felejthetetlenül drága testvérünk, akinek e világon más egyebet már ugyism adhatunk. Aggodó szeretetünk és buzgó imádságunk veled volt életed

szomorú alkonyán és fájdalmaid éjszakáján, most pedig a mi gyászunk öleli át koporsódat, melyben lehunyt szemmel, elnémult ajakkal, imára kulcsolt kézzel, pápi palástodban, a Bibliára támaszkodva indulsz el az örökkévalóság útján. . . Mit szóljon ajkunk, mikor szívünk a fájdalomtól majd meghasad, mit mondjon a száj, mikor belül a lelkünk zokog. . . Mint Gilboa hegyén Dávid siratta hűséges barátját Jónathánt, úgy siratja ma az evangélikus „erős vár“ az elárvult testvér református Siont, Dávid szavait mondva: „Nagy keserűségben vagyunk éretted, édes testvérem Jónathán, felette igen kedves voltál nálam. . .“ Gilboa hegyén, e virágtengerben, megszűnt nemzedek dobogása, kezedből kihullott kardod, arany tollad. Utoljára jöttél el templomodba, hogy néma ajakkal is soha el nem felejthető prédikációt mondj nekünk a kötelesség és az Isten előtti felelősség szent voltáról. Prédikáció volt a te életed is arról, hogy *milyennek kell lennie az igaz protestáns lelkésznek*. Ha művész meg akarja formálni Kilvín János szobrát, bátran rólad mintázhatná, nemcsak külalak, éltetek külső hasonlósága miatt, hanem a lélek arca miatt, ahol a tudománynak, ismeretnek és szellemnek magas röpte párosult a hit mélységével és szinte hűsies kötelességtudattal. Nálad a kötelességteljesítés mindennapi kenyér volt, azért bátran mondhatjuk, hogy e koporsóban a *kötelesség hőse* nyugszik. Erőtlen testben törhetetlen akarat lüktetett, mely a hit ősforrásából táplálkozott.

Verne egyik regényében egy tudós léggömböt épít, mely köré gyülekezik India népe. Az emberek szeméi mind a léggömbön csüggenek és akaratukat reá kivetítik. S im egyszerre az ezrek és milliók kivetített energiái emelni kezdik a gömböt, mely eltűnik a végtelen világában. Itt is most ezren állják körül az utrakész gondolat s minden szívből buzgó imádság buzog elő. Ezek az imák adnak az elszálló léleknek gyors szárnyakat, hogy a szuhánva a halál mélységei felett megálljon az Örökkévaló előtt, ahol Úra betakarja őt kegyelmének gazdag királyi palástjával.

S ha a koporsóról szememet a koporsó körül sirókra fordítom, a költő szavát mondom hittel:

„Gyermekszívvél, öntudatlan,
Nyugszom meg e gondolatban,
Hogy övéit el nem hagyja,
Ki mindnyájunk édes Atyja.“

Testvérem! Isten Veled! Viszontlátásra!

Vargha Sándor.

Szöke István temetése.

Szöke István lapunk felelős szerkesztőjének temetése december hó 1-én volt. Dél előtt tíz órára a rozsnyói templom zsufolásig megtelt, annyira,

hogy sokan be sem fértek. A XC. zsoltár első és második versének eléneklése után *Dr. Magda Sándor* püspök imádkozott, majd a rozsnyói városi dalárda adott elő gyászdalokat. A gyászbeszédet ugyancsak *Dr. Magda Sándor* mondta Jeremiás siralmi 5: 15—16. és János ev. 11: 25—26. versei alapján. Beszéde alatt a lelképásztortát megható szeretettel körülvevő gyülekezet ajkáról gyakran feltört a zokogás. Imádság és áldás után újra a városi dalárda énekelt. A bucsuztatások során legelőször *Dr. Rákossy Levente* köszönt el Szöke Istvántól a rozsnyói egyház nevében, mint amelyet halálával kiszámíthatatlan veszteség érte, hiszen Szöke István értékes egyénisége sulyt adott a kicsiny rozsnyói gyülekezetnek is. A rozsnyói evangélikus egyház népes küldöttségének az élén *Vargha Sándor* ev. lelkész mondott szívből jövő bucsuszavakat, melyben megemlítette, hogy Szöke István halála sulyos csapás gyülekezetükre is. A gömri egyházmegye és lelkésztervezlet nevében *Lenkey Lajos* egyházmegyei főjegyző köszönt el az elhunytól, mint akiben az egész egyházmegye és lelkészkar messze ki nagyszellemei vezérét, prófétai lelkű pásztort vesztette el. A losonci református teológia képviselőjében *Varga Imre* előadó szólott. Megemlítette, hogy a mai sulyos időkben Szöke István egyénisége a teológián gondviselőszerű volt, aki az ifjúság előtt a mult értékeit nemcsak megismerteti, hanem megszerettetni is tudta. Szöke István halála a losonci teológiának is pótolhatatlan veszteséget jelent. Igéretet tett arra, hogy Szöke István kicsiny árváit soha el nem hagyják s az elhunyt emlékéit itt maradt szerettei gondozásával fogják megőrizni. A páskaházai egyház nevében, ahol az elhunyt négy boldog esztendő tőltött, *Csontos László* lelkész beszélt, tolmacsolva a páskaházi hívek mély részvétét és soha el nem múló háláját. A teológia ifjúsága nevében *Horvath Zsigmona* III. éves teológus mondott igen megható beszédet. A teológiai énekkar éneke s a XC. zsoltár 5. versének eléneklése után megindult a több ezerre menő gyászoló gyülekezet a temető felé. A temetésen nemcsak Rózsnyó lakossága vett részt felekezeti különbség nélkül, hanem a környékbeli falvak református népe is igen nagy számmal jelent meg s ott voltak az abaujiak közül is igen sokan. A sirnál gyülekezeti ének után *Kövér Árpád* egyházkerületi tanácsbíró mondott beszédet, majd a városi dalárda és a teológiai énekkar énekei után az óriási gyülekezet ajakán felhangzott a feltámadás reménységét nyújtó énekünk: Nincs már szívem félelmére. Ennek hangjai mellett köszöntünk el az örökkévalóságba emelkedő Szöke Istvántól. Amíg sirjától hazafelé mendegéltünk, fájó és megrendült lélekkel kértük Istent, hogy elárvult családját és anyaszentegyházunkat vegye gondviselő szeretetébe.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség: Ref. lelkészi hivatal Hetin – Hetény okr. Stará Dala Kiadóhivatal: Ref. lelkészi hivatal Rožňava – Rozsnyó

Megjelenik minden szombaton.

Püspöki jelentés

Előterjesztette Dr. Magda Sándor püspök a szlovenszkói tisztáninneri egyházkerületnek Kassán 1936 november 3-án tartott közgyűlésén.

(Folytatás.)

4.) A gömöri egyházmegye esperese két jelentésben számol be az egyházmegye múlt évi életéről: az egyiket, a terjedelmesebbet a tavaszi, a másikat az őszi közgyűlés elé terjesztette. Az első jelentés telve van a szántóvető optimizmusával, a másodikban a de profundis szinte zokogásba fuló hangja szólal meg: „Ne engedjen Isten többé sok száz éves életpályát dicsőségesen megfutott egyházmegyénnek ilyen sötét napot, amelyre bennünket a mai nappal felvirrasztott!” Az egyházmegyénk becsületén esett csorba s a nagy anyagi kár, amelyet egy hűtlen sáfár lelkiismeretlensége és könnyelműsége okozott: indokoltá és érthetővé teszi előttünk az esperes mély elkeseredését. Mi azonban nem vesztegelhetünk e kérdésnél. Örök isteni törvény, hogy nem lehet büntetlenül vétkezni. Az egyházi bíróságok ítélkezni fognak az ügyben s a bűnös elveszi büntetését, a szerint, amint cselekedett.

Az egyházmegye élete különben — eltekintve a szomorú incidenstől — normális mederben folyt le az elmúlt esztendőben. Az előjárók és hívek hit és erkölcsi élete ellen nem emelhető kifogás, a templomlátogatás sok helyt dicséretes, vagy megfelelő Gömörmihályfalva, Beje, Otrókocs, Borzova, Harmac és Gortvakisfalud kivételével. A különböző jellegű iskolákban a vallásitanításra s a konfirmandusok előkészítésére mindenütt kellő gond fordított. A belmissziói munka évről-évre több gyülekezetben indul meg s a gyülekezeti szervek fokozatosan kiépülnek. Már nagyon kevés azoknak az egyházközségeknek száma, ahol még nincs semmi mozdulás. A legtöbb gyüle-

kezetben van énekkar s ezeknek vezetésében a tanítók dicséretesen buzgólkodnak. A hívek áldozatkészsége sem aludt el; a jelentés 24 egyházat sorol fel, mint olyanokat, amelyek az áldozatkészségnek igen szép példáit mutatták. Ezek között is kitűnik Rimaszombat, Gicze, Harmac, Tornalja, ahol 20.000 K-án felüli összegek folytak be adományokból különböző egyházi célokra.

A gyülekezetek a legnagyobb erőfeszítésre is képesek, hogy iskoláikat megtarthassák. Jelenleg csupán a borzovai és alsópokorági iskolákat fenyegeti veszély, de remélhető, hogy megmentésük sikerülni fog. Az áldozatkészség ragyogó példájaként említi a jelentés a kis lélekszámú giczei egyházat, amely második tantermét önerejéből felépítette s a használatnak átadta. Nagy örömmel jelenti az esperes azt is, hogy a balogi gyülekezetben is helyre állt a rend s a békesség; az új lelkész vezetésével erős munka folyik az egyház anyagi ügyeinek rendezésére érdekében.

Perszevannak Gömörben krónikus bajok, amelyek nagyon nehezen gyógyulnak. Még mindig igen kevés azoknak a gyülekezeteknek száma, amelyekben minden hétköznap van reggeli istentisztelet és még mindig igen sok azoknak a száma, ahol bűnbánati héten sem szólal meg reggel és este a harang, hogy hívna a híveket a templomba, az urvacsorához méltó előkészületre. A püspöki látogatás nyomán megindult felbuzdulás mintha lankadóban volna. Azután nagy bajok vannak még mindig a vásárnapnak teljes munkaszünettel való megünneplése körül is. Az esperesi jelentés szerint

alig van gyülekezet, amelyben e tekintetben a helyzet kielégítő lenne. A jelentés panaszolja, hogy a valláserkölcsei életet az egyházellenes kommunista csoport zavarja s csak a legnagyobb erőfeszítéssel lehet ellene küzdeni. Felekezetenkívüliek és szektáriusok is vannak már Gömörben: Horkán, Tornalján, Sajókirályiban, Kövecsesen, Naprágyon. Ezek a legfájóbb pontok a gömöri magyar reformátusok életében s az ezekről szóló híradás keserűséggel tölti el az én szívemet is. Az a 3 év ugyanis, amelyet mint ifjú lelkész Gömörben töltöttem, legszebb darabja életemnek. Akkor én ott — talán a tiszta idealizmus szemüvegén — mindent szépnek és jónak láttam az egyházi életben. S bizonyára ez a látás adta lelkemnek a lendületet, hogy nemcsak álmos bérese, hanem minden idegszálammal dolgozni akaró munkása legyek anyaszentegyházunknak. Ha később követendőbb példákat akartam állítani ungi híveim elé, mindig a gömöri reformátusokra hivatkoztam, akik legelől járnak a hithűségben, áldozatkészségben, anyaszentegyházunk szeretetében, a lelkipásztori és tanítói munka megbecsülésében. És én nem is tudom, nem is akarom elhinni, hogy a gömöri reformátusság megfedekezne arról, hogy mivel tartozik történelmi multjának. Talán most hullámvölgybe csuszott le élete útján, de ki fog onnan emelkedni, hogy ismét bátyája, megingathatatlan erőssége legyen egyházkerületünknek s egész egyetemes egyházunknak!

5.) Az ungi egyházmegye élete nyugodt mederben folyt az elmúlt esztendőben. Az esperesi jelentés az egyházi látogatási jegyzőkönyvek alapján, a részletekre kiterjedően hü képet ad az egyházmegye hit és valláserkölcsei életéről, a végzett munkákról s a vagyoni állapotról egyaránt. A vasárnapi istentisztelet délelőtt és délután igehirdetéssel történik, csupán a szeretvai egyház képez kivételt, ahol vasárnap délután nincs igehirdetés. Nehány kivételtől eltekintve az összes anya- és leányegyházakban minden reggel van istentisztelet, bűnbánati héten este is. A hívek állítólag kellő számmal látogatják az istentiszteleteket. Az urvacsorával elők száma minden gyülekezetben a lélekszámnak megfelelő volt. A vallásitanításról mindenütt történt gondoskodás, kivéve a szirénfalvai községi iskolát. Ezért a mulasztásért az anyaegyház lelkésze s a szirénfalvai felekezeti tanító fegyelmi büntetésben részesült. A konfirmandusok előkészítésére minden gyülekezetben kellő gond fordítottatik. A belmissziói munka a téli hónapokban serényen folyik s már mindössze 3 anyaegyház van az egyházmegyében, ahol még nincs semmi megmozdulás. A gyülekezetek legnagyobb részében vannak már vallásos egyesületek s az egyházi énekkarok száma is 25-re emelkedett, vagyis az elmúlt év alatt 4-el szaporodott. A vallásos iratok terjesztésében is buzgólkodnak a lelkészek és ta-

nitók, a jelentés mindössze 3 leányegyházat említ, ahol nincs iratterjesztés.

Ha a statisztika megbízható, a reverzáli-soknál öröndetes változás történt javunkra, amennyiben az egész egyházmegye területén mindössze 6 esetben ért bennünket veszteség. Ezzel szemben 11 esetben javunkra történt megegyezés. Ismétlem — ha az adatok helytállóak — a változás bevezetett fegyelmi szabályrendeletünk szigorú alkalmazását teljes mértékben igazolja.

Az egyházközségek anyagi helyzete is kielégítő. Nagyobb összegű adóssága csupán a csapi egyháznak van. Nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy az egyházmegye összes gyülekezetei minden évben pontosan megfizetik a közegyházi járulékokat s ilyen címeken hátrálék Ungban egyáltalán nincs. E tekintetben követendő példányképpül kell az egyházmegyét a többiek elé állitanom.

Örömmel regisztrálja az esperesi jelentés, hogy az adakozások összege az elmúlt évben feltűnően felülmulta az előző évit: 39.000 K-ról 108.000 K-ra emelkedett. Ennek a nagy emelkedésnek az oka az, hogy a csicseri, valamint a csapi templom renoválásának költsége önkéntes adakozás folytán gyűlt össze. A csicseri egyház hívei közel 60.000 K-t áldoztak templomuk megújítására s abba orgonát is állítottak. A megújított templomot aug. hó 23-án avattam fel Istenünk dicsőségére. Kisebbségi építkezések történtek még Asványban, Vajkócon, Palágyon, Báltán, Bésben és Kereszten.

Természetesen az ungi egyházmegye sem ment minden bajtól. Itt is előfordulnak összeütközések főleg a templomi székek, vagy az egyházi adófizetés miatt. Ezeket azonban nagy gonddal és szeretettel igyekszik békésen elintézni az egyházmegye vezetősege.

Az egyházmegyének legfájóbb sebe, amely ékteleníti a különben egészséges testet: a szekta. A szektáriusok kizárólag a szlovák gyülekezetekbe furakodtak be; kisebb-nagyobb számmal vannak: Vámoslucskán, Sólymoson, Pályinban, Szeretván, Viszokán, Bezóben, Zaharban, Tassolyán. Jenke, amely szintén szlovák gyülekezet, már megtisztult tőlük. Az ungi szlovák egyházak valamikor példányképei voltak az egyházhoz való ragaszkodásnak az áldozatkészségnek s jó reménységgel vagyunk afelől, hogy eljön az idő, amikor ismét csak szepet és jót hallunk felőlük.

IX. Pro memoria.

Főtiszt. és Mélt. Egyházkerületi Közgyűlés! Nem volna teljes jelentésem, ha meg nem emlékeznék azokról, akiket mult évi közgyűlésünk óta veszített el anyaszentegyházunk.

Legfrissebb és legfájóbb az a seb, amelyet Dr. Baltazár Dezső, tiszántuli püspök, konventi lelkészelnök halála ütött a világ minden

táján élő magyar reformátusok szíven. Ez év augusztus 25-én ledőlt Sionunk e leghatalmasabb oszlopa, az „erős fegyveres“, aki rettenthetetlen volt hitünk igazságainak, egyházunk kifomált remeke volt testileg és lelkileg egyaránt. Sok talentumot kapott az Urtól, de nagy feladatokat is, amelyet meg kellett oldania. S hogy azokat megoldotta, arról beszélnek nagy-szerű alkotásai: a debreceni egyetem, a Kálvineumok, az Országos Református Lelkészegyesület. Ez alkotásaival kitörülhetetlenül beirta nevét a magyar református egyház történetébe. A hitvallók bátorságával állta a vihart, amely sokszor felzúgott hatalmas alakja körül; soha meg nem rettent, soha nem ingadozott: hü maradt meggyőződéséhez, a kálvinista igazsághoz mindhalálig. Végtisztességén nem jelenhettem meg személyesen, de a vezérét sirató egyházkerületnek táviratban fejeztem ki részvétünket. Elengedhetetlen kötelességünk emellett, hogy áldott emléket megörökítsük jegyzőkönyvünk lapjain is és testvéri együttérzésünkről biztosítsuk a gyászoló egyházkerületet.

Váratlanul dőlt ki közülünk május hó végén *Keresztúry József* nagygéresi lelkész, alsózempléni esperes, aki egy ideig tagja volt a szenátusnak is. Képességeinek s energiájának nagyobb részét a politikai aréna foglalta le s emiatt nem dolgozhatott az egyház érdekében teljes odaadással és eredménnyel. Korai eltávazása fájdalmas vesztesége az alsózempléni egyházmegyének s kerületünknek egyaránt. Legyen a kegyelmes Isten vigasztalása gyászoló szeretetével.

Az Ur akarata korán szólitotta el *Nagy Géza* vajkóci és *Molnár Sámuel* szalóci lelkészeket is az élők sorából. Mindketten egyszerű, csendes, de lelkiismeretes munkásai voltak az Ur szőlőjének s mikor megállottak a mennyei Atya előtt bizonyára meghallották az Ő jóváhagyását: Jól vagyon jó és hiv szolgám, a kevesen voltál hiv, többre bizlak ezután, menj be a te Uradnak örömébe.

Veszteségeink mellett azonban meg kell emlékeznünk azokról az eseményekről is, amelyek öröme hivatnak bennünket. A pozsonyi egyház s a dunáninnyi egyházkerület febr. hó elején meleg ünneplésben részesítette *Balogh Elemér* püspök, konventi lelkészelnököt, szü-

letésének 70 éves fordulóján. Örömmel csatlakoztam az ünneplő sereghez s kerületünk jókívánságait levélben tolmácsoltam.

Junius hó 3-án folyt le a del'receni nagytemplomban *Dr. Baltazár Dezső* 25 éves püspöki jubileuma. Lélekben együtt örültünk a jubiláló egyházkerülettel s áldottuk az Urat a nagy kegyelemért, amelyet megbizonyított választott edényének életében s bámulatos eredményű munkásságában.

Bár hivatalos értesítést nem kapott egyházkerületünk elnöksége, a lapok nyomán köz tudomásu, hogy *Dr. Makkai Sándor* lemondása következtében az erdélyi egyházkerület bizalma *Vásárhelyi János* kolozsvári lelkész, egyházkerületi főjegyzőt ültette az erdélyi református püspöki székbe. A kiváló egyházi író és igehirdető neve általánosan ismert közöttünk s hisszük, hogy kivételes képességei birtokában meg fog felelni annak a nehéz feladatnak, amelyre elhivatott. Az új vezért nyert kerületnek küldjük el közgyűlésünkből legjobb kívánatainkat.

A magyarországi dunamelléki egyházkerület pár héttel ezelőtt ünnepelte *Dr. Ravasz Lászlót* 15 éves püspöki szolgálata alkalmából. Az ő örömük a mi örömünk is, mert Ravasz László kiváltságos egyénisége az egész magyar ref. egyház értéke, kincse és büszkesége.

De a mi szűkebb körünkben, egyházkerületünk keretén belül is van alkalmunk az örövendetes megemlékezésre. *Szűcs István*, az ungi egyházmegye esperese a múlt hónap 16-án töltötte be életének 80-ik évét friss, jó egészségben. Az Isten különös kegyelme folytán itt láthatjuk őt most is kerületünk hűséges szolgálatában. Azt hiszem a közgyűlés minden tagjának őszinte érzését fejezem ki, amikor életének e nevezetes évfordulója alkalmából szeretettel üdvözlöm a kipróbált vezért s Istenünk áldását és őrizetét kérem életének még hátralevő szakaszára.

Végül szeretettel és a legjobb reménységgel üdvözlöm kerületünk tanácskozó asztalánál *Bodor Gábor* v. tanácsbíró testvérünket, akit hivatalosan most állított kerületünk presbitériumainak bizalma a munkamezőre, de aki már ez elhívás előtt is sokszor megbizonyította tetteiben anyaszentegyházunk iránt érzett mélyeséges szeretetét. Közöttünk teljesítendő munkáján legyen az Istennek gazdag áldása!

A dunáninnyi ref. egyházkerület közgyűlése Losoncon.

December 3-án tartotta a dunáninnyi református egyházkerület Losoncon évi rendes közgyűlését *Balogh Elemér* kerületi püspök, egyetemes konventi elnök és *Dr. Szilassy Béla* főgondnok, világi elnök együttes elnöklésével, a kerületi közgyűlés alkotó tag-

jainak nagy érdeklődése mellett.

A délelőtt 9 órakor, a református theologia nagytermében tartott közgyűlésen megjelentek Soós Károly, Czeglédy Pál esperesek, Nagy Nándor és Nagy Béla dr. egyházmegyei gondnokok, Gaál Gyula dr. ker. világi főjegyző,

Bihary Kálmán, Csiba Imre, Sörös Béla, Rác Elemér egyházi, Kenessey Kálmán dr., Tóth-károlyi Lajos világi tanácsbírák, Agyagácssy Sándor dr., Csekes Béla, Galambos Zoltán, Pap József, Szabó S. Zsigmond, Vágó Ede, Zsemlye Lajos egyházi, Csekey János, Fülöp Zsigmond világi egyházmegyei képviselők, Szinay Sándor lelkész-számvevő, Nemes Kálmán ker. pénztáros, Fekets Sándor, Beke Kálmán, Czibor József lelkészek, Nagy Sándor ker. tanügyi előadó és mások.

A közgyűlést *Balogh Elemér* püspök magasszárnyalásu imája nyitotta meg, mely után *Czeglédy Pál* esperes, kerületi aljegyző tett jelentést a határozatképességről és a törvényes formások elintézése után *Dr. Szilassy Béla* főgondnok tartotta meg elnöki megnyitóját, melyben mindenekelőtt kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Szöke István* roznnyói lelkésznek, a tiszáninneri kerület főjegyzőjének, teológiai előadónak s a hivatalos lap szerkesztőjének elhunytáról. Szolgálatát igazi odaadással végző lelkének eltávazása nagy vesztesége egyházunknak és nemzetünknek. Javaslatára a közgyűlés emlékét jegyzőkönyvében megörökítette és özvegyéhez, valamint a tiszáninneri egyházkerülethez részvétírat intézését rendelte el.

Szilassy dr. főgondnok beszéde további folyamán rámutatott az egymással ellentétben álló két világnézetre, amely Spanyolországban véres testvérháborút idézett föl s ama nézetnek adott kifejezést, hogy ennek a két világnézetnek harcaiból új világégés robbanhat ki. Foglalkozott ezután a keresztyén egyházaknak a két világnézettel szemben elfoglalt álláspontjával s csodálkozással állapította meg, hogy pl. az angol Presbiteri Világszövetség sajtójában bizonyos szimpátia jut kifejezésre a szélsőséges világnézetek iránt. Ebben a kérdésben a világprotestantizmus köreiben sem alakult ki még végleges álláspont, de meg lehet állapítani, hogy a mi szűkebb egyházunkban a nemzeti öntudat magasabb fokán állunk.

A *protestantizmus*, — úgymond — *mindennütt nemzeti egyházakként szervezkedvén, természetesen a nemzeti öntudat hordozója és a nemzeti sajtóságok letéteményese. Ezért nem lehet nemzetközi egyház és nemzetközi kapcsolatai is csak korlátozottak lehetnek.* A kezdetben népies jellegű egyházaink az idők folyamán szociális jellegüket felcserélték a karitatív tevékenység propagálásával s most, amidőn az új világnézetek a kollektivumot állítják gondoskodásuk középpontjába, protestantizmusunk nehéz helyzetbe került.

Újabb reformálásnak kell magunkat alávetnünk. Egyházi életünket szociális tartalommal kell megtöltenünk, vagyis népünkért és népünkkel kell élnünk, nem pedig népünkől és népünk felett. Ne a lelkek adminisztrálását és fegyelmzését tartsuk első megoldandó fe-

ladatunknak, hanem a lelkek megnyerését azoknak szolgálatával. Tegyük egyházi életünk középpontjává a szolgálatot, a cselekedetet, amire hűveinket megnyerni egyházunk azzal tudja, ha a lelkész erre a maga példájával vonza. A szolgálat csak önkéntes lehet, mert egyébként, — bibliai szóval élve — csak béresmunka. Végül lelkes szavakkal hívta fel a kerületet az önként vállalandó munka elvégzésére s a nagy református összefogásra, „sok az aratnivaló s az arató kevés.”

Szilassy dr. főgondnok beszéde a közgyűlés tagjaira nagy hatással volt s közgyűlés a beszédet egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatta.

Balogh Elemér püspök jelentése következett ezután, aki meleg szavakkal mondott köszönetet a hetvenedik életévének ez évben történt betöltésekor iránta megnyilvánult figyelmességért, jóindulatért és szeretetért. Majd foglalkozott a tagadás és Istentől való eltávolodás nagymérvű elterjedésével s azokkal a súlyos károkkal, amelyeket ezek a lelkekben előidéznek. Ezek a tévtanok azonban nem nyerhetnek állandó otthont a lelkekben, hiszi, hogy eljön az az idő, amikor a megtévedettek is tudomására jutnak annak, hogy ólomeszközökkel nem lehet az aranyat megközelíteni és hogy egyedül a Krisztus utján lehet megközelíteni az igazi üdvösséget, örökkévalóságot. Az ellenségeink ellen védekezzünk szeretettel és krisztusi hitünk hűségével. A keresztyén kötelességek önfeláldozó teljesítésével lehet csak legyőzni az ellenséget, a keresztyénség csak önzetlenséggel érhet el eredményeket.

Az ifjúságnak az egyház iránti ragaszkodásáról jelentett ezután a püspök, aki megemlítette, hogy a pozsonyi egyház félmillió áldozattal otthont teremtett a református ifjúságnak s legutóbb egy szép előadóteremmel bővítette ezen jóléti intézményt. Nagy elismeréssel említette föl, hogy Lakszakállason az ottani ref. ifjúság a maga erejéből állit kulturházat föl, amit követendő például állit a református ifjúság elé.

Jelentette a püspök, hogy Szilassy Béla dr. főgondnokkal kihallgatáson jelent meg Benes dr. köztársasági elnöknel, aki előtt ismertette a református egyház súlyos helyzetét és mindama sérelmeket, melyek az egyházat érték. Érintkezésbe lépett Krofta dr. külügyminiszterrel is, valamint a kormány több más tagjával az egyház sérelmeinek előterjesztése végett s legutóbb Franke dr. iskolaügyi miniszter elé vezetett egy küldöttséget a komáromi ref. tanítóképző ügyében. Ugy az iskolaügyi miniszternek, mint a miniszterelnöknek memorandumot nyújtott át az egyház eddig el nem intézett ügyeiről.

Végül nagy melegséggel szólott a püspök a losonci ref. theológiáról, melynek érdemes

igazgatója *Sörös Béla* érdemei előtt nagy elismeréssel adózott.

A püspök jelentését a közgyűlés lelkes éljenzéssel fogadta és egyhanguan tudomásul vette. Köszönetet szavazott az elnökségnek az egyház érdekében kifejtett működésükért és eljárásukért s szeretettel köszöntötte az ősz püspököt hetvenedik életévének betöltése alkalmából.

A közgyűlés ezután megválasztotta a kerület konventi tagjait a következő eredménnyel: rendes konventi tagok lettek Czeglédy Pál, Soós Károly esperesek, Nagy Nándor, Nagy Béla dr. egyházmegyei gondnokok s póttagoknak Sörös Béla, Beke Kálmán, Fülöp Zsigmond és Kenessey Kálmán dr. választottak meg.

Tudomásul vette a közgyűlés a pozsonyi diákinternátus működéséről szóló jelentést, a pénzügyi bizottság jelentését és javaslatait Szinay Sándor kerületi számvevő előterjesztésével a közgyűlés elfogadta s az 1935. évi zárszámadásokra a felmentvényt megadta. A kerületi tanügyi bizottság jelentését Nagy Sándor tanítóképző intézeti igazgató ismertetésében, valamint a belmissziós bizottság jelentését Sörös Béla theol. igazgató előterjesztése alapján tudomásul vették és a javaslatokat elfogadták, melyeket a komáromi és barsi egyházmegyék felterjesztéseinek tárgyalása követett. A közgyűlés fél 2 órakor ért véget, délután 3 órakor kerületi bírósági ülést tartottak.

A máramarosugocsi egyházmegye közgyűlése.

A máramarosugocsi egyházmegye nov. 3-án Huszton tartotta őszi közgyűlését *Isaák Imre* esperes és *Tóth Endre* helyettes gondnok elnöklété alatt.

A gyűlést megelőzőleg az esperes rendelkezése szerint a templomban az Institúció négyszáz éves évfordulója alkalmából ünnepélyes istentisztelet volt, melynek keretében az igét *Czirók Béla* fertőssalmási lelkész hirdette, *Szabó Béla* az Institúciónak a predestinációról szóló tanítását ismertette, *Buday Ella* és *Csatlós Sándor* s. lelkész Áprily és Reményik költeményeket szavaltak.

Esperes bibliamagyarázása és imádkozása, valamint a megalakulás után a közgyűlés tárgyalta a 22 pontból álló tárgysorozatot, melyek közül kiemelkedőbbek a következők voltak:

Esperes szeretettel megemlékezik a gyengélkedő *Nagy-Iday Ferenc* gondnokról, akit a gyűlés szeretettel köszönt s neki felépülést kíván.

Czirók Béla fertőssalmási lelkésszé történt választását a közgyűlés megerősítette, *Csatlós Sándor* esperesi káplánul, *Torma Dezsőt* verbőci rendes tanítóul bekebelezte.

Csok József másnemű elfoglaltságára való tekintettel nyugdíjintézeti pénztárnokságáról lemondván, helyére *Horkay Barna* szőlősi lelkésszé választottuk meg.

Legkiemelkedőbb pontja volt a gyűlésnek *Isaák Imre* esperesünknek a hivatalos lapban már egész terjedelmében leközlött és nagy lelkesedéssel tudomásul vett rendes évi jelentése, melynek kapcsán fontos határozatokat mondott ki a közgyűlés a lelki építő munka fokozására, így a többi között elrendeli a lelkészi munkanapló bevezetését, iratterjesztési lerakat létesítését Nagyszőlősen, Királyházán és Tiszaujlakon, felhatalmazta és megbizta az esperest, hogy gondoskodjék az Institúció népszerű kiadásának megjelentetéséről és főként egyházmegyénk presbiterei között leendő terjesztéséről. Megbizta a közgyűlés az esperest, hogy tegye meg a kezdeményező lépéseket a legelőtőbb

iskolai és kongruális kérdések megoldása tárgyában, egy közös felekezeti front létesítésére. Az esperesi jelentés, a gyűlés határozata szerint minden gyülekezetben vallásos estén felolvasandó.

Kötelességévé teszi közgyűlésünk a kebelbeli lelkészeknek, hogy az állami anyakönyveket, különösen azoknak házasságkötési részét hűséges figyelemmel nézessék meg lehetőleg havonta. A reverzális ügy pontos nyilvánlartása végett van szükség erre. Kanonika vizitáció alkalmával az esperes különös figyelemmel lesz erre, sőt ellenőrzi is.

A közalapi hátrálékok befizetését kötelességévé teszi az egyházközségeknél fegyelmi terhe alatt.

Esperesnek a szőlősi egyház beisőbékéje érdekében tett amaz intézkedéseit, amellyel a volt gondnokot a választói névjegyzékből törölte, illetve presbitersége tárgyában beadott fellebbezését visszavontnak tekintette, egyházmegye helyelőleg tudomásul vette.

Verbőcnek azt a kérelmét, hogy a lelkész és tanítóképző járulékok fizetése alól mentesítést nyerjen, a közgyűlés elutasította, mert minden egyházközség köteles ezen terheket hordozni.

A gödényházi lelkészlakás tarthatatlan állapota miatt a kényszerrenoválás kimondása válván szükségessé, azt megelőzően építési bizottság száll ki a helyszínre.

Dr. Sárkány Lajos tanügyi bizottsági elnök terjesztette ezután elő nagyon fontos és részletes jelentését, melyből örömmel vettük tudomásul iskoláink szellemi nivójának felfelé törését, tanítóink hűségét és a hitoktatás kedvező eredményét.

Ugyancsak *Dr. Sárkány Lajos* tett jelentést az egyházmegye egyházközségeiben folyó belmissziói munkákról. A jelentésből megnyugvással vettük tudomásul, hogy a lelkészek és munkatársaik már csaknem kivétel nélkül végzik az ezirányu munkát több-kevesebb eredménnyel, a szociális segítő akció pedig főleg a szőlősi árvaház és a

gyülekezetek helybeli szegényeinek istápolásában buzgólkodik.

A fekteardói új lelkészlak építésére egyházmegye a tervekét és költségvetést a rendkívüli adókievetéssel együtt elvileg jóváhagyta s remélhető, hogy a fekteardói híveink lelkesen fogják megvalósítani szép tervüket s a község nivójának megfelelő lelkészlakás rövidesen felépül.

A konvent által kibocsátott népiskolai rendtartást közgyűlés életbe léptette, megválasztotta a tanügyi bizottság elnökéül lelkészi részről *Dr. Sárkány Lajost*, világi részről *Dr. Siménfalvy Árpádot*, bizottsági tagokul: Horkay Barna, Lajos Sándor lelkészeket, Szabó Sándor, Főris Béla, Csik István, Takáts Gyula és Pataki István tanító körlátogatókat, megbizta az esperest, hogy az egyházmegyei tanítóegyesület alakuló gyűlését hívja egybe. Az iskolai rendtartást minden presbiteri, illetve iskolaszéki gyűlésben fel kell olvasni.

Bírósági ügy nem volt s a jól előkészített gyűlés az Institúció ünnepélyvel együtt méltóságos keretek között simán pergett le. Esperesünk helyes beosztása mellett egyre több hely és idő jut a rideg akták elintézése között a lelkiekkel való törődésre is, ami megbecsülendő és követendő.

Gyűlés után közebed volt, amelyen meghitt hangulaiban voltunk együtt a fehér asztalnál is.

Tudósító.

Egy indítvány.

Sokképen megpróbáltatott egyházunk egyik legnagyobb veszteségeként *Szöke Istvánt* is el kellett temetnünk. Néma fájdalommal ültem a szorongásig megtelt rozsnói templom egyik zugában, hallgatva a sok, szép beszédet, melyek testvérünk szellemi és erkölcsi értékeit új és új színekkel mutatták be a gyászoló lelkek előtt, hogy a „nagy veszteség érzete” annál fájdalmasabb legyen. Egy mindenképen bizonyos: *Szöke István* tömjéne javát magyar ref. egyházunk élete, tisztessége, becsülete érdekében égette el, éppen abban az életkorban, amikor gyermekeinek taníttatása érdekében leginkább lett volna szükség a kenyérkereső családapára életére. Most ott áll a rozsnói szép temető egyik frissen hantolt sírja felett tanácstalanul *Szöke István* özvegye, 3 derék, szép árva gyermekével, május 1-én, mikor a temető fái lombba borulnak, 500—600 Ké havi nyugdíjjal, mely összeg lakásra alig elég, miből fogja a nagy elkötelezést teljesíteni a szegény özvegy: a kis árva fiát *Szöke István* méltó fiává felnevelni?

Konkrétizáljuk a koporsója felett elhangzott sok, ékes beszédet úgy, hogy legyünk méltók önmagunkhoz: minden lelkipásztor küldjön be egy hónap alatt a három püspöki hivatal valamelyikébe *Szöke István* 3 árvája neveltetésére 100—100 K-t. Talán kopott palástunkat egy évvel még tovább kell ujjal való kicserélésig hordanunk, talán saját

gyermekünk szájától kell elvonnunk egy hónapban a nekünk nagy összeget — de mindenképen ez lesz a megfelelő s hozzánk méltó meggyászolása *Szöke Istvánnak* és hiszem azt is, hogy példánkat látva lelkes, egyházunkért szintén égő szívű világi és tanítói testvéreinknek is lesz adománya e célra. És ha kicsinységünk folytán nem vagyunk is képesek arra, amit a nagy magyar nemzet *Vörösmarty* árváival *Deák Ferenc* felszólítására megtehetett, de annyit összehozhatunk, amennyivel *Szöke István* özvegye és árvái a rozsnói paróchiából úgy induljanak el nehéz életutjukra, hogy legelőször is ne a paizsos férfiúval ismerkedjenek meg.

És ha a *Szöke István* néma koporsója felett elhangzott sok, ékes beszédet ilyen hozzánk illő cselekedettel fogjuk valósággá tenni, találkozásunkkor — mert találkozni ugyanis fogunk vele még egyszer — halálosan komoly földi arca helyett az Ur dicsőségétől elválzott lelki arcán a hálás öröm könnye fogja ragyogni: „Köszönöm árváim iránt megmutatott jóságotokat. Érdemes volt köztetek s értetek élni!”

Mély tisztelettel ajánlom indítványom elfogadását s megvalósítását.

Lengyel József
e. ker. tanácsbíró.

H I R E K:

— **Szerkesztőváltozás.** A konvent elnöksége *Zsemlye Lajos* hetényi lelkészt bízta meg azal, hogy a legközelebbi konventi ülésig ideiglenesen ellássa e hivatalos lap felelős szerkesztői tisztét. Ezzel kapcsolatban kérjük lapunk munkatársait és olvasóit, hogy a lap szellemi részére vonatkozó közleményeiket közvetlenül az ideiglenes felelős szerkesztő címére méltóztatassanak küldeni. *Címe Hetin—Hetény, okr. Stará Dala.*

— **Helvétia és a hivatalos egyház.** *Balogh Elemér* és *Szilassy Béla* konventi elnökök felhatalmazták a szerkesztőséget annak közzétételével, hogy a Helvétia Jóléti Egylet magánvállalkozás és annak hivatalos egyházunkkal semminemű kapcsolata nincsen.

— **Értesítem az U. S. E. tisztelt tagjait,** hogy a most teljesített segélyezés után a XX. sz. befizetés vált esedékessé. A befizetések sekklapon, vagy utalványon (ez esetben 101 Korona!) mielőbb küldendő a nagykapost *Dunabank* címére. Egyidejűleg a hátrélékosokat is megszünetem. Szerezzétek szolgájak :)

Kömives Sándor
ügyvezető.

— **Lelkészwálasztás.** A csarnahói gyülekezet egyhangu bizalma *Pándy Bertalan* felsőlánci lelkésszel töltötte be az eltávozás folytán megüresedett lelkészi állását. Ünnepélyes keretek között

november 8 án iktatta be lelkészi állásába *Dobos Sándor* ladmóci lelkész-tanácsbíró. Isten áldása legyen a pásztoron és a nyájon!

— **A borsii leányegyház** 1936. nov. 22-én tartotta meg nagyszámu közönség jelenlétében templomszentelési ünnepélyét. Borsinak mint politikai községnek s magának a templomnak szép történelmi multja vonzotta messze vidékről azokat a magyarokat, akiknek a lelkük emésztődik az élő Istennek tornácai után. A borsii templom műemlék. A XI. században épült. A borsii reformátusoknak *Lorántffy Zsuzsánna I. Rákóczi György* erdélyi fejedelem özvegye adományozta 1648—1660 között. 1865-ben és 1905-ben tüzvész pusztított felette. Amióta kálvinista templom harmadik ízben ujított meg és szenteltetett fel az élő Isten dicsőségére. A megújított szent hajlék műemlék voltának megfelelő és ahoz alkalmazott kerítéssel véttetett körül. Ennek a kerítésnek és az új-építésnek teljes összege 32.587 Kc.

Hogy ez az ősi templom felépült s hamvából új éleltre kelt: jó részben *Sallay Béla* érdeme, aki lelkesen s odaadóan pásztorolja a szálláskei anyaegyházból a borsii híveket. *Sallay Béla* tudta, hogy neki missziója van, de azt is tudta, hogy vele van az Isten, akinek a kegyelme mindenekre elégséges. 150 lélekszámból álló gyülekezet nem bírta volna a terhet. *Sallay Béla* egyházaknál, magánosoknál, hatóságoknál, testületeknél kopogtatott... kért, kapott és talált. A nagy katolikus fejedelem példája szinte buzdítólag hatott a borsii község katolikusaira is. Vállelve siettek a maroknyi kálvinistaság segítségére. Mély hálával emlékezhetünk meg a *vágfarkasdi* egyházzól, amely egy maga 1365 Kc-t adományozott, továbbá *Tóth István* szépsii nyomdatulajdonosról, aki az egyes gyülekezetekhez intézendő kerő ivatek díjmentesen kinyomatta.

A felsőzempléni egyházmegye esperesét, a főjegyzővel s a fungáló lelkészekkel együtt diadal-
kapuval várta a község apraja-nagyja felekezeti különbség nélkül. A felszentelő imát *Virág József* esperes mondotta el. Utána *Dobos Sándor* egyházmegyei tanácsbíró és főjegyző a multak ködös homályából idézte azokat a nagyokat és hősoket, akiket a megújított templomhoz és Borsi ősi rögeihez köt az emlékezet. A templomon kívül levő gyülekezet igehirdetője az egyházmegye aljegyzője *Jencsik János* gálszécsi lelkész volt. Az uriszent-

vacsorát *Séra János* hardicsai és *Horkay Andor* zempléni lelkészek osztották ki a szomjuhozó és éhező lelkeknek! A délutáni istentisztelet alkalmával *Pándy Bertalan* csarnahói lelkész hirdette az ígét.

Megemlékezésünk hiányos lenne, na e helyen meg nem említenénk *Duke Ilonát*, aki összhangzatos énekekkel gyönyörködtette az ünnepélyen jelen lévő hívek lelkét. A kántori teendőket *Kovács Zsigmond* ladmóci református és *Hurka László* ladmóci községi iskolai tanítók látták el.

Az áldások Istene vegye kegyelmes őrizetébe a megújított szent hajlékot!

— **Száznegyvenezer** egyszáz korona segélyt osztott ki eddig az Ungi Segély Egylet! A legutóbbi kiutalt XIX sz. segély 800 korona befizetés ellenében 7300 Kc volt. Miért nem alakul meg ez az egylet a többi egyházmegyében is? A halogatással csak az özvegyek és az árvák károsulnak.

HIVATALOS RÉSZ.

A ref. tanítóképző-intézet igazgató-tanácsának elnökétől.

1275/1936. sz. Komárom, 1936. nov. 25.

K ö r l e v é l.

Valamennyi püspöki, esperesi és lelkészi hivatalnak.

Egyetemes konventünk legutóbbi ülésén úgy határozott, hogy a theológiai szemináriumunk hallgatói után elsősorban a ref. tanítóképző intézetünk növendékei részesüljenek a legációkban, hogy ezáltal a szegénysorsu növendékeink anyagi helyzetén segíthessünk, másrészt pedig, hogy jövő pályájukra való készülésüket előmozdítsuk. Azon tiszteletteljes kérelemmel fordulok tehát a főtiszteletű püspöki és esperesi, valamint a nagytiszteletű lelkészi hivatalokhoz, hogy a fennmaradó „nagy” és az összes „kis” legációk felett mindaddig ne méltóztassanak intézkedni és betölteni, míg a tanítóképző-intézet növendékeinek legáció elválasztása hivatalos lapunkban közzé nem létezik, amely minden nagy ünnepünk előtt legalább két héttel meg fog történni.

Atyafiságos szeretettel:

Patay Károly

a ref. tanítóképző-intézet igazgató-tanácsának elnöke.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára **JÄGERNDORFBAN**

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN römmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség: Ref. lelkészi hivatal Hetén – Hetény okr. Stará Ďala Kiadóhivatal: Ref. lelkészi hivatal Rožňava – Rozsnyó

Megjelenik minden szombaton.

Megnyitó beszéd

A dunáninnyi ref. egyházkerület közgyűlésén elmondotta *Szilassy Béla* főgondok.

Az Ur Isten kifürkészhetetlen rendelése újból gyászt borított egyetemes egyházunkra, elszólítván az élők sorából *Szőke István* rozsnyói lelkészt, hivatalos egyházi lapunk felelős szerkesztőjét, teológiánk nagy tudású előadóját. Fájdalmakat hordozó teste elpihent, szolgálatát igaz odaadással végző erős lelkének eltávozása nagy vesztesége egyházunknak és nemzetünknek. Méltóztassanak elhatározni, hogy egyházkerületünk részvéte az elhunyt családjával közöltessék.

A világháború a társadalmi és gazdasági viszonyokban roppant eltolódásokat és zavarokat eredményezett. Új világrend van kialakulóban és ennek végleges megszervezésére két világnézet verseng egymással, a bolsevizmus és a nemzeti szocializmus, vagy fasizmus. Ezek küzdelme háborús összecsapásban robbant ki Spanyolországban és féltő, hogy a véres testvérháború újabb világégés üszkét hordozza magában. Érdekes megfigyelni, hogy a keresztyén egyházak milyen álláspontra helyezkednek a két küzdő féllel szemben. A római kath. egyház állásfoglalása közismerten a leghatározottabban a bolsevizmus ellen szólt. Kevésbé ismert nálunk az angol protestáns egyházi fellegős, amelyet a Presbiteri Világszövetség legutóbbi lapkiadványa tükröz vissza, amidőn a spanyol eseményekkel kapcsolatban a nemzeti irányzattal szemben a bolsevizmus szélsőségei felé haladó kormányzat felé mutat rokonszenvet. Ugyanezen lapban olvasható az ukrán protestantizmusról szóló jelentés, amelyik bolsevista ellenes és nemzeti szellemű.

Sajátságosan a nemzetközi, helyesebben nemzetfeletti római egyház a nemzeti irány tá-

mogatója, míg a legnagyobb protestáns nemzet egyháza inkább a bolsevizmus mellett foglal állást akkor, amidőn az ezt közlő ismerő lengyelországi ukrán protestantizmus a nemzeti alapra helyezkedik. De úgy látom még a mi szűkebb egyházunkon belül sem alakult ki egységesen a felfogás a nemzeti kötelességekkel kapcsolatban. Legutóbbi konventi ülésésünk alkalmával meglepetéssel hallottam a szomszéd egyházkerület egyik funkcionáriusától azt a kijelentést, hogy nem szabad a ref. egyház ügyét a magyarságéval azonosítani és találkozunk a konvent ülésén a tiszáninnyi kerületből származó azon elgondolással is, hogy lelkészképzésünket a csehtestvérekre kellene bízunk. Ilyen gondolatok és tervek sem a mi, sem a kárpátaljai kerületből nem támadtak tudomásom szerint, amiből arra legyen szabad következtetnem, hogy a nemzeti öntudat magasabb fokán élünk. A protestantizmus mindenütt nemzeti egyházakként szervezkedvén, természetesen a nemzeti öntudat hordozója és a nemzeti sajátosságok letéteményese. Ezért nem lehet nemzetközi egyház és nemzetközi kapcsolata is csak korlátozottak lehetnek.

A kezdetben népies jellegű egyházaink az idők folyamán szociális jellegüket felcserélték a karitatív tevékenység propagálásával és most, amidőn az új világnézetek a kollektívumot állítják gondoskodásuk középpontjába, protestantizmusunk nehéz helyzetbe került. A római egyház a maga nagy szervezettségében már előzőleg is tömegmozgalmakra lévén berendezkedve, könnyebben tud ellenhatást kifejteni a tömegekkel dolgozó világszemléletek ellenében.

Újabb reformálásnak kell magunkat alá-

vetnünk. Egyházi életünket szociális tartalommal megtöltenünk, vagyis népünkért és népünkkel kell élnünk, nem pedig népünkből és népünk felett. Ne a lelkek adminisztrálását és fegyelmezését tartsuk első megoldandó feladatnak, hanem megnyerését, szolgálásával, az érte végzett munkával. Tegyük egyházi életünk központjává a szolgálatot, a cselekedeteket, mire megnyerni hiveinket egyházunk csak akkor tudja, ha a lelkész a maga példájával elöl jár. A szolgálat csak önkéntes lehet, mert egyébként, a bibliai szóval élve, csak béresmunka. Isten országát e földön élő emberek között kell elterjeszteni és ennek csak egyik eszköze az Ige hirdetése a templomban — az annyira áhitott és sokszor el nem ért — tömegeknek.

Másik eszköze az, amivel Jézus a tanítványokat megnyerte: az egyének átalakítása az Isten akaratának eszközeivé. Az ilyen emberek, — lelkészek vagy világiak — aszerint, hogy milyen talentumokkal vannak megáldva, az egyéniségükben rejlő erővel tudnak hatni, nem törvénnyel és fegyelmi eszközökkel, mert erre nincs szükségük. Egyházi életünk számtalan munkaága ma parlagon hever, csak azért, mert nincsen elég önként vállalkozó munkás. A múlt évi közgyűlésen felvetett református actio, vagy összefogás munkásait is még csak várjuk. Pedig az aratni való sok és az arató kevés, adná Isten, hogy az aratók mielőbb megsokasodjanak az Ő dicsőségére és egyházunk megújodására.

Jelentés

a ref. tanítóképző-intézet igazgató tanácsának 1935—36. iskola évi működéséről.

(Előterjesztve az egyetemes konvent 1936. okt. 15-iki ülésén.)

A ref. tanítóképző-intézet igazgató tanácsa az 1935. iskolai év folyamán összesen 10 gyűlést tartott, amelyek közül kettő teljes gyűlés volt, nyolc összejevetelen pedig csak a szűkebb tanács tagjai vettek részt. Az igazgató tanács működése kiterjedt mindazon ügyekre és kérdésekre, amelyek az intézet felállítását, berendezését, megnyitását és működését voltak hivatva biztosítani.

Az intézet felállítására teljes jogot biztosított egyetemes egyházunknak a ma is érvényben levő 1868. XXXVIII. t. c. Ezen törvény alapján nemcsak joguk van a bevett vallásfelekezetek egyes egyházainak tanítóképzőket felállítani, hanem ezen intézetek a törvény alapján nyilvános-jogúak és teljesen egyenlők a többi működő hasonló intézetekkel. A törvény a felállítást és a nyilvánossági jogot nem teszi függővé semmiféle előzetes engedélytől, csak bejelentési köteleiséget ír elő abból, hogy az állami iskolai hatóságok gyakorolhassák azt a felügyeleti és ellenőrzési jogot, amely az államot minden iskolával szemben megilleti. Az igazgató tanácsra tehát csakis azon feladat hárult, hogy a konventi határozat értelmében a ref. tanítóképző-intézet felállítását és megnyitását bejelentse az iskolai minisztériumnak. Ez meg is történt még 1935. május havában.

A bejelentés után az igazgató tanács hozzálatott az intézet felállítási és berendezési munkálataihoz. A komáromi egyházmegye és a révkomáromi gyülekezet ajánlatai alapján átvette az intézet ideiglenes elhelyezésére felajánlott épületet és azt az intézet céljaira átalakította, berendezte. Megtartotta az előírásoknak megfelelően a növendékek felvételét, gondoskodott a tanári testület összeállításáról

s az igazgató mellé egy ideiglenes tanárt és három óraadó tanárt szerződtetett. Az intézetet 1935. szept. 1-én megnyitotta és működését az egész tanéven át állandóan figyelemmel kísérte s mindent megtett az intézet működésének zavartalan biztosítására.

Az igazgató tanácsot állandóan foglalkoztatta az állami iskolai hatóságnak, nevezetesen az iskolai minisztériumnak az az eljárása, hogy a törvény előírásainak ellenére a tanítóképző-intézet felállítását bejelentő beadványunkra azt válaszolta, — minden törvényes indokolás nélkül, — hogy a bejelentésünket nem veszi tudomásul. Az első válasz a minisztériumtól 90.112/35-II 2. sz. alatt 1935. szept. 2-án érkezett, amelyben a minisztérium azt közölte, hogy a bejelentésünk nem volt kellőképpen megindokolva s ezért nem veheti figyelembe, illetve tudomásul. Ekkor az igazgató tanács közvetlen a minisztériumtól szerezte meg azokat a követelményeket, amelyeket a minisztérium a bejelentéshez csatolni kíván és ezekkel a bekvánt mellékletekkel felszerelve újra benyújtotta a tanítóképzőnk felállításáról szóló bejelentést. Ezen második bejelentésre az iskolai minisztérium 1936. jun. 21-én kelt 162.054/35-II 2. sz. alatt azt a választ adta, hogy nem látja szükségét intézetünk létesítésének, mert elég tanítóképző-intézet van. Ezen válasz után jelent meg egyetemes konventünk elnöksége a köztársasági elnök urnál, aki előtt szóvátették az iskolai minisztérium sérelmes eljárását tanítóképző-intézetünkkel szemben s mivel tőle biztatást nyertek, harmadszor is megismételtük a ref. tanítóképző felállításának bejelentését a minisztériumhoz. Az iskolai minisztérium ezen legutóbbi beadványunkra még mindezideig nem

válaszolt, bár az igazgató tanács elnöksége személyesen is interveniált a minisztériumban, sőt a referenstől kedvező ígéretet is nyert.

Az igazgató tanácsot az iskolai minisztériummal szemben való eddigi eljárásában az vezette, hogy lehetőleg békés uton szerette volna intézetünk ügyét a törvény értelmében rendezni. A minisztériumnak ugyanis a törvény szerint nincs joga a mi bejelentésünket sem „tudomásul venni”, sem „tudomásul nem venni”, mert a bejelentés nem engedélykérés, vagy tudomásulvétel céljából történt, hanem csak azért, hogy a minisztériumnak legyen módja iskolánk felett felügyeletet gyakorolni, amint ezt a törvény előírja. Amikor az iskolai minisztérium a mi első bejelentésünkre azt válaszolta, hogy bejelentésünket nem veheti tudomásul, ezen leirat ellen nekünk azonnal panasszal kellett volna élnünk a „Legfelsőbb Közigazgatási Biróság”-nál, mert ez a leirat és a minisztérium álláspontja törvényellenes. Az igazgató tanács tehát, ha eddig kereste is a békés elintézés útját, tovább már így nem haladhat. Ha az iskolai minisztérium a most nála lévő, harmadik bejelentésünkkel szemben is elutasítólag fog viselkedni, az igazgató tanács a törvényre való hivatkozással azonnal be fogja nyújtani a panaszt a legfelsőbb bíróságnál. És teljes reményünk van arra, hogy a legfelsőbb bíróság egyházunk iskolafenntartási jogát elismeri, mert ezt a törvény világosan és félreérthetetlenül kimondja s a közelmúltban egy hasonló esetben (a trencsén-báni róm. kath. tanítóképző ügye) a legfelsőbb bíróság előtt az iskolai minisztérium is kénytelen volt ezt elismerni.

Intézetünk fenntartását tehát semmiféle bizonytalanság nem veszélyezteti. Ha egyetemes egyházunk, illetve gyülekezeteink a ref. tanítóképző-intézettel szemben elvállalt kötelességüket hiven teljesítik, akkor intézetünk fejlődni és virágozni fog egyetemes egyházunk és gyülekezeteink üdvére, boldogítására. Az igazgató tanács ezen tényeknek teljes tudatában lévén, tevékenységének nagy részét arra is fordította, hogy az intézet anyagi biztosítékairól gondoskodjon és a gyülekezetek járulékaiknak beszedését szorgalmazzza. Hála legyen az Istennek, hogy gyülekezeteink jóindulata és áldozatkészsége nem apadt ki, az 1935. évi járulékok nagyrészt befolytak és intézetünk anyagi gondjait az egész éven át zavartalanul viselhettük. Hogy mindezek dacára jelentősebb hátrálékok állanak fenn, azt nem irhatjuk a tanítóképzőnk iránti ellenszenv rovására, hanem egyes helyeken anyagi nehézségekre, más-
hol pedig talán arra, hogy nem voltak a gyülekezetek a pontos adminisztrációhoz hozzászokva. Az igazgató tanács azonban épen a gyülekezetek érdekében nem engedheti meg a hátrálékok halmozódását, ezért mivel többszöri

figyelmeztetés dacára nem tettek a hátrálékos gyülekezetek eleget kötelességüknek, a konventi ügyész útján elrendelte a hátrálékok behajtását.

Intézetünk fennmaradásának legerősebb támaszai: a törvény és gyülekezeteink áldozatkészsége. Ha gyülekezeteink áldozatkészsége élni fog, a törvény mindig biztosan fog örködni intézetünk felett; de természetesen csak akkor, ha a törvénynek nemcsak előnyeit akarjuk élvezni, hanem az általa előírt követelményeket is betartjuk. Az 1868. XXXVIII. t. c. ugyanis nemcsak jogot biztosít az egyházaknak a tanítóképzők fenntartására, hanem megsabja azon határokat is, amelyek között ezen joggal élhetnek. A határok, a követelmények közül pedig az az első, hogy az egyházak által fenntartott intézeteknek a törvény által megsabott, mindenben megfelelő épületekben kell elhelyezve lenniök. Legelső és nem halasztható feladatunk tehát a ref. tanítóképző-intézet részére egy teljesen megfelelő épületről gondoskodni, mert ennek hiányában már alapos oka lenne az iskolai minisztériumnak iskolafenntartó jogunkat kétségbevonni. De az új és megfelelő épületről való gondoskodás azért is nagyon szükséges, mert a következő 1937—38. tanévben már két rendes évfolyam lesz tanítóképzőnkben és meg kell nyitnunk a gyakorlóiskolánkat is, így tehát legkevesebb három tanteremre lesz már szükségünk, amit ideiglenes helyiségekben elhelyezni nagyon nehéz lenne.

Az igazgató tanács elnöke *Patay Károly*, átérezvén az intézet részére szükséges új épület mielőbbi felemelését, ennek megvalósítása céljából egy javaslatot terjesztett igazgató tanácsunk elé, amelyet a tanács teljes egészében magáévá tett és az alkalommal terjeszti be az egyetemes konvent elé, kérvén annak elfogadását és végrehajtását.

A tervezet alapgondolata a vezetők jó példamutatásán nyugszik. Nem kívánja a gyülekezetek áldozatkészségét újra igénybevenni, hanem a lelkesí és tanítói karunk áldozatkészségére apellál. Lelkészeink, tanítóink és világi vezetőférfiaink vállalnák magukra a tanítóképző-intézetünk felállítását, azaz új épületének felemelését olyanformán, hogy minden lelkészünk, tanítónk és világi vezető emberünk 1000—1000 Kč-val járulna hozzá az építési költségekhez. A terv keresztülvitele nemcsak ideális és magasztos cél megvalósítását szolgálná, de felbecsülhetetlen jó hatást gyakorolna gyülekezeteinkre és hiveinkre; ezen kívül megelégedéssel és örömmel tölthetné el egyházaink vezető munkásait is, akik jóleső érzéssel tekinthetnének fel mindig az általuk emelt „alma mater”-re.

Hogy e tervezet nem keresztülvihetetlen, legnagyobb bizonyítéka ennek az a megértés és felkarolás, amelyben már eddig is részesült.

Az érdekelt testületeink jóindulattal fogadták, a tervet behatóan tárgyalgatták és vele szemben sehol sem helyezkedtek a merev elutasítás álláspontjára. Sőt ellenkezőleg, inkább az eszme valóraváltása mellett nyilatkoztak. A komáromi egyházmegye lelkészi-kara és külön a tanító-testülete már is elfogadta és magára vállalta önként a személyenkénti 1000 K-ás hozzájárulást a ref. tanítóképző-intézet új épületének felépítésénél és egészen bizonyos, hogy ha egyetemes konventünk elfogadja a tervezetet, határozott állásfoglalásával minden nehézség nélkül elő lehet teremteni az építkezéshez szükséges összeget.

Az igazgató tanács, hogy az egyetemes konventnek teljes tájékozást nyújthasson, az építési kiadások felől is beszerezte a szükséges adatokat. Elkészíttette a tanítóképző-intézetünk új épületének tervrajzát és költségvetését, amely szerint egy: négy tanteremből, három szertárból, két irodahelyiségből, szolgálatkából és a konviktus részére szolgáló helyiségekből álló épület, — központi fűtéssel, vízvezetékekkel s minden más installációval felszerelve, — építési költsége 350—400.000 Ké lenne. Számításba véve egyetemes egyházunkban 250 lelkészt, 400 tanítót és 100 világi férfit, a tervezett 1000 K-ás hozzájárulás alapján 700—750.000 Ké összegre számíthatunk. Mivel a komáromi egyházmegye gyülekezetei a tanítóképző felépítésére külön 100.000 Ké-t biztosítottak, a javaslat szerint összegyűjtendő összegből nemcsak a tanítóképzőt lehetne felépíteni, hanem bőven jutna belőle a theologia épületének felemelésére is úgy, hogy így egyszerre mind a két intézményünk elnyerhetné a neki mindenben megfelelő hajlékot.

Egyetemes egyházunkra s közvetlenül *ref. tanítóképző-intézetünkre nézve rendkívüli fontosságú a megfelelő épületről való gondoskodás. Ezt a kérdést halasztani, eladózni nem lehet, mert ettől függ új intézetünk léte.* Az igazgató tanács által elfogadott és az előbbieken előterjesztett javaslat elfogadásával megoldható és legkönnyebben megvalósítható a kérdés, de ha ezt egyetemes konventünk nem tenné magáévá, akkor valami más módot kell keresnie, amely által tanítóképzőnk megfelelő épülethez juthat. Az épületnek ugyanis záros határidőn belül meg kell lennie, mert különben nem felel meg a törvény követelményeinek, ref. tanítóképző-intézetünk létét, fennmaradását mi magunk tesszük kétségessé, bizonytalanná! Egyetemes konventtől azért e kérdésben pozitív határozatot kér és vár az intézet igazgató tanácsa.

Egyetemes konvent a jelentéssel kapcsolatban beterjesztett határozati javaslatokat elfogadta, amely szerint:

1. Egyetemes konvent az igazgató tanács

eljárását, amellyel a ref. tanítóképző-intézet felállításának és megnyitásának államhatósági bejelentésénél békés uton és eszközökkel próbálta az iskolai minisztériumot kedvező belátásra bírni, tudomásul veszi ugyan, megállapítja azonban, hogy egyetemes egyházunkat az érvényben lévő törvényes előírások szerint a tanítóképző felállítási és fenntartási joga kétségtelenül megilleti és az iskolai minisztériumnak egyenesen kötelessége ennek tudomásul vétele. Éppen ezért az egyetemes konvent felkéri és utasítja elnökségét, hogy ha a most folyamatban lévő újabb eljárásnál az iskolai minisztérium olyan végzést hozna, amely a törvény rendelkezéseivel ellentétben tanítóképzőnk bejelentését nem venné tudomásul, illetve nyilvánossági jellegét, vagy egyenranguságát kétségbe vonná, működését korlátozná, vagy bármi tekintetben bizonytalanná tenné, — a minisztérium határozata ellen panaszt nyújtson be a „Legfelsőbb Közigazgatási Biróság”-hoz.

2. Egyetemes konvent az egyházi közvéleményben felmerült azon téves hiedelmet, mintha a ref. tanítóképzőnk sorsa bizonytalan volna, a leghatározottabban cáfolja és az előbbi pont alatti határozatára hivatkozva kijelenti, hogy az érvényben lévő törvények szerint a ref. tanítóképző felállítása, fenntartása, nyilvánossági joga nem függ államhatósági engedélytől, hanem ez egyetemes egyházunkat kétségtelenül megillető törvényes jog, ezért az egyetemes konvent a ref. tanítóképző-intézet jogait minden törvényes eszközzel és módon meg fogja védelmezni. Ref. tanítóképzőnk tehát állni és működni fog, mint nyilvános és egyenragu intézet, mert a törvény ilyennek ismeri el. Nem szabad azért egyházi közvéleményünknek engedni, hogy rosszindulatu híresztelések megtévesszék, hanem kell, hogy áldozatkészségét továbbra is rendületlenül gyakorolja, mert a ref. tanítóképző létét, jogait a törvény biztosítja, fennmaradása, virágzása azonban egyesegyedül és kizárólag csak gyülekezeteink és hiveink áldozatkészségétől függ.

3. Egyetemes konvent átérezvén azon tény rendkívüli fontosságát, hogy a törvény előírásainak mindenben megfelelő iskolaépület nélkül tanítóképző-intézetünk fenn nem állhat, ennek mielőbbi felépítése érdekében örömmel fogadja el az igazgató-tanács elnökének Patay Károlynak tervezetét és javaslatát. Kérő szóval fordul lelkészeinkhez, tanítóinkhoz és világi vezető férfiainkhoz, hogy megértő, jóakaratú támogatásukkal, áldozatkészségükkel tegyék lehetővé a ref. tanítóképző új épületének mielőbbi felépítését. Nem rendeli el kötelező erővel mindenkire nézve a tervezetben megállapított 1000 Ké hozzájárulást, de reméli és bíz benne, hogy ezen összeget önként fogja felajánlani minden lelkész, tanító és vezető egyházi férfiunk, vagy személyenként külön-külön,

vagy egyetemlegesen az egyházmegyei lelkesi és tanítói egyesületek útján. Egyetemes konvent tudja, hogy reményében csatlakozni nem fog, mert hiszen az áldozatkészségben a hit vezéreinek, az anyaszentegyházunk vezetőinek kell előljárniok, hogy jó példát nyújtsanak azoknak, akik az ő gondozásuktól és vezetésüktől várják egy új élet, egy jobb világ megszületését. Megbizza azért egyetemes konvent az intézet igazgató tanácsát, hogy a tervezet keresztülvitele és a ref. tanítóképző új épületének mielőbbi felemelése érdekében továbbra is folytassa hatékony és áldásos munkálkodását s ennek eredményéről már az egyetemes konvent legközelebbi ülésén tegyen jelentést.

4. Az egyetemes konvent köszönetét fejezte ki a komáromi egyházmegye lelkesi és külön a tanítói karának az 1000 Ké építési hozzájárulások megajánlásáért, a révkomáromi ref. gyülekezetnek a tanítóképző elhelyezéséért és az igazgató tanácsának önzetlen fáradozásaiért.

5. Az egyetemes konvent elrendelte, hogy a tanítóképzői évi járulékokat minden egyházmegye a saját pénztára útján önállóan szedje be az egyházmegyébe tartozó gyülekezetektől és a beszédett járulékokat nem az összes járulékok beszédése után egy összegben, hanem szukcesszive, a beszédés sorrendjében küldjék be az egyházmegyei pénztárak a tanítóképző számlájára. Azt is kimondta az egyetemes konvent, hogy az 1930. évi népszámlási adatokra kell támaszkodni és intézkedett az 1935. évi hátrálékos járulékok sürgős behajtásáról is.

6. Egyetemes konvent elfogadta az igazgató tanács „Ügyviteli Szabályzatát” s jóváhagyta a tanszemélyzet szolgálati szerződéseit és az igazgató tanácsot kiegészítette a révkomáromi ref. gyülekezet képviselőivel.

Problémáink.

„Egymás terhét hordozzátok.”

Hivatalos lapunk f. évi 48-ik száma közli az egyetemes konvent 1936. okt. 15-én hozott határozatát, mely szerint — többek között — a lelkészekre kirótt nyugdíjintézeti hátrálékok f. év végéig behajtandók.

Nyugtalan lélekkel olvastam a nyugdíjintézet végrehajtó bizottságának a kongrua nélküli, vagy csökkentett kongruából tengődő lelkészek kérésével szembeni elodázó, vagy elutasító határozatait is, de az esetleg végrehajtást is magában rejtő fenti határozat mellett már nem tudok szó nélkül elmenni.

Ilyen nagy horderejű határozatnak jogi, vagy erkölcsi alapra kell támaszkodnia. Melyik van adva a kettő közül? A jogi megszűnt akkor, mikor a nyugdíjintézet, elismerem vis máior következtében,

felbontotta a kétoldalu szerződést azzal, hogy tagjaival szemben nem teljesíti vállalt kötelezettségét. Azt hiszem ez vitán felül áll.

Maradna az erkölcsi alap. Kötelezettsége felmondásával nyugdíjintézetünk segélyintézményé alakult át, melynek ilyen formában való fenntartását vállaljuk. De van-e erkölcsi alapja annak az eljárásnak, mely egy ilyen intézmény fenntartására a régi, minden lelkészt egyenlő összeggel terhelő, de ma már semmi jogot nem biztosító illetéket ró ki és akar behajtani? Elbirja-e jóérzésünk, hogy másoknak ugyanolyan összeggel való segélyezésére kényszerítsük a kongrua nélkül, vagy csökkentett kongruával tengődő, sokszor maga is segélyre szoruló lelkészt, mint a javadalmát már teljes összegében élvezőt?

A jogi alapot elvesztve, erkölcsi alapon csak a 0/0 os rendszer állhat meg s a hátrálékok ügye ezen rendszer visszamenőleges alkalmazásával rendezhető csupán általános megnyugvásra.

És ha már itt tartunk, huzzuk ki fejünket a homokból és lássuk meg, hogy az életben körülöttünk minden téren a jövedelem mértéke szabja meg a teherviselés nagyságát, csupán a mi egyházi életünkben nem tud ez az elv uralomra jutni. Itt a teherviselés alapja még mindig a „minden lelkész”, „minden tanító”! Egy az igénye minden lelkésszel, minden tanítóval szemben árvaháznak, tanítóképzőnek stb. és pálcát törnek azok felett, akik nem jelentkeznek a „minden lelkész 1000 K-ás” hozzájáruláshoz. Bármennyire is dicsőre méltók ezek a kezdeményezések, egy kis szépséghibájok van: rendszerint a teljes javadalmat élvezőktől erednek és nem gondolnak a kezdők és kongrua nélküliek felényi jövedelmére.

Szerény vélekedésem szerint igazságos és célravezető teherviselői mód lehetne: megállapítani egy bizonyos százalékot, melyet javadalma után minden lelkész beszolgáltatna a konventi pénztárba és egy erre kijelölt bizottság az így begyűlt összeget elosztaná egyetemes egyházunk intézményei között a mutatózó szükséglet szerint. Így a támogatás mértékét sem az ügyesebb reklám, vagy egyéni érzelmi kapcsolatok, hanem a bölcs mérlegelés szabná meg és juttatná oda, hol egyetemes egyházunk érdekeit leghelyesebben szolgálhatja.

K. G.

Felvilágosítás egy püspöki jelentéshez.

Hivatalos lapunk f. évi nov. 21-iki, 47. számában, a tiszáninneni egyházkerület „Püspöki jelentésében”, a ref. tanítóképző intézetünk létesítésével kapcsolatban olyan megállapítás közölhetett, amely egyházunk közvéleményében nagy félreértésre adhat alkalmat; feltétlen szükségesnek tartom tehát, hogy erre nézve az alábbi felvilágosítással szolgáljak:

Az a megállapítás, hogy — „sötétségbe ugrás volt ennek az intézetnek létesítése” — *nem felel meg a valóságnak és a tényeknek!*

A felekezeti tanítóképzők létesítésének feltételeit és felállításának módozatait az állami törvények írják elő és más utat, illetve módot az eljárásnál nem lehet választani, csak azt, amit a törvények előírnak. *Az egyetemes konvent ezt a törvényes utat választotta és ezen halad most is!*

Az egyetemes konventünk legutóbbi ülésén, a ref. tanítóképzők igazgató tanácsának jelentése kapcsán, teljesen beigazolódtott, hogy egyetemes egyházunk a tanítóképző létesítésénél törvényes alapokon áll és minden eddigi eljárása is törvényszerű volt. Az ügynek elintézését csak az akadályozza, hogy az illetékes *állami hatóságok nem akarják elismerni a törvény rendelkezéseit!*.. Ha részünkről valami hiba történt, az nem az elindulásban volt, (mert azt másként nem lehetett megcsinálni), hanem abban, hogy eddig még nem éltünk azon törvényadta jogunkkal, amely a hatóságok helytelen lépéseivel szemben a törvény érvényét és rendelkezéseit biztosítja.

Hivatalos lapunk most közli az Igazgató-Tanács jelentését és az egyetemes konventnek erre vonatkozó legutóbbi határozatait, hogy egyetemes egyházunk közvéleménye teljes és tiszta tájékozódást nyerhessen tanítóképzők helyzetéről. Ebből *meggyőződhetik mindenki arról, hogy semmi hiba nem történt tanítóképzők létesítése körül és, hogy ennek helyzete szilárd, mert törvényes alapon nyugszik!*

Az ne hozzon senkit tévedésbe, hogy egy ilyen nagy jelentőségű ügyet máról-holnapra nem lehet megcsinálni, mert akadályokat gördítenek utunkba Sajnos, mindenért harcolnunk kell, még a törvényadta jogainkért is! *De a harcot állni is kell tudni!*... és nem szabad az amugy is lankadó erőket gyengíteni, egy nemes és életbevágó ügyünk iránti lelkesedésünket lehűteni!

Patay Károly
a ref. tanítóképző-intézet
igazgató tanácsának elnöke.

H I R E K:

— **Szerkesztőváltozás.** A konvent elnöksége Zsemlye Lajos hetényi lelkészt bizta meg azal, hogy a legközelebbi konventi ülésig ideiglenesen ellássa e hivatalos lap felelős szerkesztői tisztét. Ezzel kapcsolatban kérjük lapunk munkatársait és olvasóit, hogy a lap szellemi részére vonatkozó közleményeiket közvetlenül az ideiglenes felelős szerkesztő címére méltóztassanak küldeni. Címe: Hetin—Hetény, okr. Stará Dalu.

A losonci ref. theológián az 1936. évi karácsony ünnepére elválasztott legációk: Zsudel István, Rimaszombot; Szoboszlai Miklós,

Farkasd. Negyed; Barra Zoltán, Beregszász; Mitró István, Bátyu, Bótrágy; Bajusz Gyula, Mezőkaszony; Urbán Károly, Pelsőcz; Ábrahám Kornél, Léva; Nagy Zoltán, Sók, Zsigárd, Deáki; Molnár Dániel, Nagydobrony; Kovács Bertalan, Nagygéres; Kalmár Kálmán, Nagymegyer; Hamar István, Csalóközarányos; Pályi János, Pozba, Mohi, Lök; Selmeczy Árpád, Munkács; Mikula László, Kamocsa; Narancsik Elek, Muzsaly; Abary István, Kassa; Mikes László, Nagysalló; Dr. Takács Béla, Nagybereg; Böszörményi László, Csap, Salamon, Ásvány; Horváth Zsigmond, Búcs, Bátorkeszi; Tömösközy László, Szecse, Várad; Virágh Vince, Ipolypásztó; Tóth Mihály, Zseliz; Kiss Lajos, Királyhelmecc; Szabó Antal, Tornalja; Kemenyik József, Nagykapos; Bán Zoltán, Dercen, Fornos; Dévay József, Nagyszöllös; Brányik Sándor, Réte, Jóka, Somorja; Nagy Jenő, Nagyida; Gönczy Miklós, Beregsom, Papi; Fekets Emil, Serke, Simonyi; Nagy Sándor, Szilice, Borzova; Eröss Pál, Alsólánc; Szaniszló Endre, Barkaszó; Csanda Lajos, Kismánya; Sedivy Zoltán, Kissejőcz, Nagygejőcz, Korláthelmecc; Rácz László, Nemesbodos; Nagy István, Ógyalla; Martsa Dániel, Iske, Csicsér, Vaján, Bés; Szakal István, Palágy, Szelmencz; Kovács Lajos, Ráska, Abara; Simon Bálint, Rimaszécs; Vass Béla, Gát; Stefan Miklós, Beregrákos; Vörös Béla, Garamszentgyörgy; Hédeváry Dezső, Gömörzskáros; Dobó Dezső, Felcd; Lehotay János, Hanva; Csörgő Bertalan, Kisbégány, Nagybégány; Szabó Géza, Nagypalád, Fertőszalmás; Kormos Andor, Ungvár; Tarján Dénes, Jánosi; Miskolczy Béla, Zeherje; Hajdu Dezső, Szepsi; Kovács Lehel, Nemesradnót; Szabó Aladár, Visk; Végh Dániel, Alistál, Mad, Padány; Kossár András, Madar, Perhete, Csúz; Hédeváry Sándor, Balog, Uzapanyit; Schmidt Sándor, Eszeny, Szalóka; Papp Béla, Hetyen, Harangláb; Csatlós János, Szürte; Pázsit József, Izsnyéte, Guta; Szabó Béla, Vári; Papp Zoltán, Tarnóc, Báfá; Kajdy György, Badalló, Halábor; Bakura Zoltán, Nagyszaláncz, Garbóczbogdány; Katócs Géza, Szomotor, Kövesd; Hanesz Sándor, Tornagörgő; Rácz György, Helény, Komáromszentpéter; Vajthó István, Csány, Zsadány; Apay Béla, Tiszaujlak, Tiszabökény; Bartha István, Asztély, Bucus.

— **A komáromi ref. tanítóképző-intézet** a most következő karácsonyi ünnepek alkalmából a következő növendékeit küldi ki legációkba: Nagy legátusokként: Simon Zoltánt, Téesőre és Husztra, Várady Sándort, Bajánházára és Mokcsakérészre, Persely Istvánt, Legonyére, és Alsómihályiba, Kovács Bertalant, Kistárkányba Géczy Mihályt, Bodzásujlakra, Simon Istvánt, Bátkára és Zsibre, Pecsők Gyulát, Harmacra és Nemesmartonfalára, Ligárt Istvánt, Giczére, Bod Ádámot Kövecses, Sajókeszi és Hubóra, Holló Istvánt, Jabloncára és Körtvélyesre, Szilva Árpádot, Alsófegyvernekre és Nagypeszecskre, Szendi Lászlót, Dunamocsra és Dunaradványba. — **Kis legátusokként:** Szabó Mihályt, Beregszászra, Szabó Zoltánt, Munkácsra, Éles Pétert, Nagykaposra, Beke Gyulát,

Farkasdra és Negyedre. Győrös Gyulát, Kamocsára, Tildy Bélát, Magyarsók, Zsigárd és Deákira, Pál Istvánt, Búcsra és Dunamocsra, Varga Pált, Bátorkeszi, Kisujfalu- és Komáromszentpéterre.

— **Segédlelkésként keresek a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület püspöki hivatalához, 1937. jan. 1-től. Fizetése a törvényes állami kongrua és lakás, kötelessége a lelkészi szolgálatban, a belmissziói munkákban s a szükség szerint az irodai teendőkből való segédkezés. Ajánlközások a ref. püspöki hivatal címére, Velké-Kapušany—Nagykaposra küldendők.**

— **Árva-est Tornalján.** A tornaljai gyülekezet szeretetteljes meghívására árvaink megjelentek a gyülekezetben és résztvettek az árvaház évi rendes segélyezése érdekében megrendezett árva-esten: „Szállj, szállj magasra szívünk szent reménye” kezdetű énekkel emelkedett szívünk az ég felé az ének szárnyain. *Kövért Annuska*, leánykőri tag imája, mint harmat hullt a hit után szomjazó lelkekre. *Kövért Árpád* lelkész bibliamagyarázatot tartott az adventi hívő várakozásáról. A leánykőri *Simon Gábor* tanító vezetésével háromszólamu éneket adott elő, majd a leánykőri „Az istentagadó” című vallásos tárgyú színművet adta elő, mély halást váltva ki a hallgató közönségből. *Borza Zoltán* árvaházi igazgató előadást tartott: „A genfi gyülekezet élete és a genfi gyülekezet szeretetmunkái Kálvin idejében” címen, amiből megértette a gyülekezet, hogy mi a kötelessége árvainkkal szemben. Az árvaház növendékei énekkel és verssekkel mutatkoztak be, majd az árva gyermek szomorú életét ismertető életképpel. Szem nem maradt szárazon a jelenet hatása alatt.

A könny a szeretet és a hit jele. Hitünkben megerősödve, lelkiükben meggazdagodva láttuk az életerős gyülekezetet. benne a buzgó leánykőri tagokat fáradhatatlan vezetőjükkel: *Basa Ellával* és szeretetmunkájuknak gazdag eredményét. Árvaink az ő kedves vendégeik voltak két napon át.

A hit ereje cselekedetekben is megnyilvánult. A gyülekezetben, mely 120.000 korona költséggel most renováltatta ősi templomát. 1.500 korona értékű adomány gyűlt össze készpénzben és természetbeniekben. A hit csodákat tehet. Követésre méltó szép példa.

— **Kevés a börtön Oroszországban.** Oroszországban a politikai foglyok száma annyira szaporodott, hogy a meglévő börtönök nem tud-

ják befogadni őket. Az ország vezetői elhatározták, hogy új börtönöket fognak építeni. Az orosz föld mostani legnagyobb börtöne Tobolszkban van, melybe a legutóbbi hónapok során közel tízezer új foglyot zártak.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

926/1936. sz.

Nagykapos, 1936. dec. 11.

PÁLYÁZAT.

A felsőzempléni ref. egyháziügyébe kebelezt Magyarizsép—Žipov Uhorský ref. egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Javadalom a régi díjlevél szerint: az anyaegyházban 26 kat. hold 1073 □ öl szántóföld, 800 □ öl rét; Cselejben (leányegyház) 3 magyar hold föld és ehez legelőilletmény. Az anya- és leányegyházakból 6 köből 2 véka buza, 16 köből rozs és 5 kor. 32 fillér pénz. A közalapról 40 kor. Stóla a kerületi szabályrendelet szerint. Mindennemű adót a lelkész tartozik fizetni. Az újabb kiállítandó díjlevél szerint, mivel a hívek vagyoni állapotában tetemes csökkenés állott elő, ha a rokovina kevesbedni fog s ez egyházhatóságilag jóváhagyatik és az Iskola és Nemzetmívelődési Minisztérium Referátusa által a lelkész kongruája a helyi javadalomból a csökkenés leszámitásával utaltatik ki: lelkésznek az új díjlevélben foglalt járandóságokhoz leendő joga.

Kötelességek: Az anyaegyházban két vasárnap egymásután, a cseleji leányegyházban pedig harmadik vasárnap istentisztelet tartása s ezeken kívül a törvényekben, szabályrendeletekben és a felsőbb hatóságok által hozott határozatokban megkivánt papi teendők végzése. Az istentisztelet nyelve magyar és szlovák. Az állás 1937. április 1-én foglalandó el. Pályázati határidő: e hirdetés megjelenésétől számított három hét. Pályázhatnak: állampolgársággal és törvényeink szerint kellő minősítvénnyel bíró egyének. A pályázati kérvények a felsőzempléni ref. esperesi hivatalba *Malé Ozorovce—Kisazar, pp. Sečovce, XX.* Župa küldendők.

Dr. Magda Sándor püspök.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaaépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek-beállítás.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizelési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.	Főszerkesztő Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN romunkatárs KÖMIVES SÁNDOR.	Szerkesztőség: Ref. lelkészi hivatal Hetin - Hetény okr. Stará Ľala Kiadóhivatal: Ref. lelkészi hivatal Rožňava - Rozsnyó

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

A szeretet hatalma.

A karácsonyi történetben olyan meghatóan szép annak leírása, hogy a pásztorok kinnt legeltették a nyájaikat és akkor az Úrnak angyala hozzájuk jött s ők nagy félelemmel megfélemlettek. Ez a félelmük akkor múlt el, mikor hallották a bátorító és vigasztaló üzenetet: hirdetek néktek nagy örömet. Mi volt ez a nagy öröm? Az, hogy megváltója van a világnak, hogy az isteni Szeretet testben jelent meg emberi szemmel láthatóan. Félelmük mindjárt elmúlt, mikor meglátták a Jézus Krisztust a jászolbölcsőben és rajta keresztül megéreztek Istennek hozzájuk lehajló, csodálatos nagy szeretetét. Ebben a tudósításban olyan szépen benne van: a szeretet hatalma, amely a lelket felemeli, megbátorítja és az életet mássá teszi.

A világháború alatti esztendőkből történt, hogy a táborigyűléseken egyike sorra járta a katonai kórházakat s vitte a vigasztalásnak ígéjét a sebesülteknek és a háború rokkantjainak. Miközben teremről-teremre járt az egyik ágyhoz közelépett, azon egy ifjú katonát látott. Mielőtt odalépett volna hozzá, a lelkipásztort vezető ápoló azt sugta a fülébe: Huszonegy éves és mind a két szemére vak. Akkor a lelkipásztor lelkén átvillant a gondolat: mit is mondjak neki? Mivel vigasztaljam meg őt? Aztán határozott lépésekkel odasietett hozzá s azt mondta neki: Úgy cselekszem veled, mint az édes anyád. Megsimogatom a te bánatos arcodat.

Mikor ezt kimondta, könnycsepp jelent meg a vak katona világtalan szemében, de ugyanakkor valami mérhetetlen nagy nyugalom is ült az arcára. Arra gondolt, hogy akármilyen szerencsétlen, akármennyire körül veszi is őt az örök sötétség, bármennyire oda van is fiatal életének minden öröme és boldogsága, van valaki, aki őt mégis szereti, soha el nem hagyja, mindig gondolni fog reá: az édesanyja. Édesanyjának a lelkében kirajzolódó arcvonásai új hitet és bátorságot adtak neki. Az anyai szív szeretetére való gondolás elűzte a lelkének félelmét.

Az évről-évre visszatérő karácsonyi ünnepek ilyen csodálatos hatással vannak a huszadik század emberének a lelkére is. Isten drága figyelmeztetései ezek. Felfelé mutató ujjak. Eszünkbe juttatják Istennek irántunk való csodálatos szeretetét. Mit üzen karácsony ténye a mai embernek? Ne csak azt nézd, hogy mennyi a munkanélküliség, milyen nagy a gyűlölködés, milyen szörnyű a világ elesettsége! Ne lefelé nézz, hanem felfelé az Isten arcára. Zárd szivedbe a szent bizonyosságot, lehetek elhagyott, lehetek küzdő, nyomorgó, gondok között élő ember, aki nem tudom, mit hoz reám a holnap, helyzetem mégsem reménytelen, mégse kilátástalan. Van Valakim, aki mindig az enyém, aki mindig gondol reám, aki törődik velem, akihez odavihetem a gondjaim, megvigasztal és megerősít, akihez odavihetem

a bűnös és elrontott életemet, elmondhatom Néki, ami fáj és égeti a lelkemet.

A betlehemi jászolbólcső egy nagy titkot leplez le előttem, hogy Isten irántam való nagy szeretetből idejött, emberi formát vett fel, testté lett, hogy ezen a felséges tényen át megérezsem az ő szívének hozzám való szeretetét. Isten meg akar békélni velem, kinyújtotta felém a kezét, fel akar emelni elesettségeből, magáévá akar tenni. Leveszi vállamról büneimnek súlyát, új utat mutat nékem, élni ebben a világban magasabb rendű életet Vele lelki közösségben, nem értelem nélkül és céltalanul, hanem az Ő nevének dicsőségére. A betlehemi kis gyermek azért jött ide az örökkévalóság világából, azért lépte át a köztünk lévő nagy távolságot, hogy erre az életre tanítson meg engem, bezárt szívem nyiljon meg Isten szeretetének hatalma előtt, meghódoljak előtte, az életem Néki adjam oda.

Valahol a világon nagy és szép dolgot látunk, mögötte mindig egy szív van, amely megérezte Istennek jóságát, egy szív, amely meghódolt Isten szeretetének hatalma előtt. A mai modern embernek is ezt kell megérteni, hogy Isten szeretete kötelez. Isten szeretete emberi életekben akar nyilvánvalóvá lenni. Ezért a mai modern embernek semmire sincs olyan nagy szüksége, mint igazi karácsonyra, amely a legfelségesebb csoda: Krisztusnak élő hatalommá válása az

emberi szívben. Néki kell átvenni a vezető szerepet az emberi életben, hogy Vele ujja legyen minden, az emberi élet is, a megváltozott emberi életéken át mássá legyen a világ élete is. Mert ahol Krisztus van, ott van a szeretet s ahol szeretet van, ott felszáradnak a könnyek, kevesebb lesz a nyomoruság, terjed Isten országa, megszépül az emberi élet, mert a szeretet nem tud nyugodni, neki fáj a mások nyomorusága, őt égetik a mások könnyei, neki fáj, ha másokat a kárhozat útján lát járni s nem nyugszik addig, míg mások előtt is bizonyoságot nem tesz az Istennel való élet szépségéről, míg eltévesztett életüket is Istenhez nem vezet.

Milyen reménytelenül sötét a világ élete! Milyen rettenetes a testi és lelki nyomoruság! A mai ember teljesen tehetetlen önmagában. Csak egy Valaki tud segíteni: Isten a szeretet hatalmával. Mi a mi teendők? Kitárni a szívünk Istennek a Jézusban megjelent szeretete előtt s ennek a Szeretetnek engedelmes eszközévé lenni, hogy oszoljon a sötétség, növekedjen az emberi szívekben az élő s üdvözítő hit, terjedjen Isten országa, nagyobb legyen az Ő dicsősége.

Megérezted-e Isten hozzád lehajoló szeretetét? Tudod-e, hogy lelkeket ment meg s a világ életét mássá, jobbá, szebbé teszi: a szeretet hatalma?!

Zsemlye Lajos.

Válasz a Dunáninneni támadásokra.

Amióta bátorságot vettem arra, hogy egyetemes egyházunk nyomorult állapotát — amelybe a megfelelő vezetés hiánya miatt jutott — az egyházi közvélemény előtt őszintén feltárjam, nem riadva vissza attól sem, hogy álláspontomat a Konvent színe előtt is megvédelmezzem: azóta megindultak ellenem a támadások, először csak hát mögött, utóbb azonban már a nyilvánosság előtt is. Hálás téma volna ezekre a támadásokra külön-külön részletesen reflektálni, de kár a drága időért s azért csak röviden a következőkben adom meg azokra a feleletet:

1.) Személyem, illetve főszerkesztői tisztem elleni támadásnak kell minősítenem azt az eljárást, hogy ugyanazon a napon, amelyen b. e. Szőke István felelős szerkesztőt temettük, a konventi Elnökség véleményem meghallga-

tása nélkül intézkedett az egyházi hivatalos lap további sorsáról és pedig olyan megoldással, amely alkalmas arra, hogy ezt az egyetlen egyházi sajtóorgánunkat a pusztulás útjára juttassa. Hangsúlyozom, hogy semmi kifogásom nincs a kijelölt felelős szerkesztő személye és képességei ellen, azonban akinek csak halvány fogalma is van egy heti lap technikai és adminisztrációs munkáiról, annak tudnia kell, hogy egy heti lapot nem lehet Hétenyből szerkeszteni úgy, hogy az illetőnek, aki ezt a megoldást a konventi Elnökségnek ajánlotta, az volt a célja, hogy a lapot vezetésem alól teljesen kivonja s engem hallgatásra kárhóztasson. Megnyugtathatom azonban azokat, akik komolyan aggódnak egyházunk jövő sorsa felett, hogy bármilyen távol

leszek is a hivatalos laptól, mindig meg fogom találni a módját annak, hogy az egyházi közvéleményt az esetleges mulasztásokról és hibákról s az azokból eredő veszélyekről tájékoztassam.

2.) *Dr. Szilassy Béla* egyházkerületi főgondnok ur a dunáninnyi egyházkerület közgyűlést megnyitó beszédében (R. E. és I. f. évi 51. sz.) azzal vádolt meg, hogy én lelkészképzésünket a csehtestvér egyházra akarom bízni, amiből nemzeti öntudatom elhalványulására lehet következtetni. Sohasem álmódtam, hogy ilyen vádat is lehet emelni valamikor ellenem. Ellene nem tartom szükségesnek védekezni, pusztán csak a rideg tények leszögezésére szoritkozom. Theologusainknak a prágai Husz fakultáson való neveltetése ügyét Dr. Hromádka ottani theol. professzor vetette fel előttem a podebrady-i presbiteri világszövetségi konferencián. Később levélben is megkeresett ez ügyben. Feleletem az volt, hogy az úgy nem rám, hanem az Egyetemes Konventre tartozik, tehát oda forduljon. A Konvent ülésén aztán az Elnökség felolvasta a csehtestvér egyháznak fent említett irányu indítványát, de én ahhoz érdemben hozzá nem szóltam, az indítványt egyetlen szóval elfogadásra nem ajánlottam. Ennyi történt, semmi egyéb. Ezek után az egyházi közvéleményre bízom annak megítélését, hogy mennyiben indokolt Dr. Szilassy főgondnok urnak a losonci theologia elárulása, illetve nemzeti érzésem lecsökkenése miatt ellenem emelt vádja. Az a másik vád, amely szerint — a szomszéd egyházkerület egyik funkcionáriusa azt mondotta, hogy nem szabad a ref. egyház ügyét a magyarságéval azonosítani — nem tudom kire vonatkozik, mert én nem emlékezem, hogy ezt valamikor mondtam volna. Ezzel tehát nem foglalkozom.

3. A Református Egyház és Iskola f. évi 51-ik számában Patay Károly ur a valósággal és a tényekkel ellenkezőnek állítja püspöki jelentésében foglalt ama szubjektív megállapítást, miszerint sötétbe ugrás volt a kormány előzetes engedélye nélkül a ref. tanítóképző felállítása. Hát hogy a Konvent sötétbe ugrott-e, avagy sugárzó fényözönbe az 1935. május 23-án, Kassán tartott ülése 39. sz. határozatával: annak eldöntését a Konventre bízom. Annyi azonban egészen bizonyos, hogy én a magam személyét illetően a sötétbe ugrottam ezzel az ügyvel kapcsolatban s nem is a magam jószántából, hanem épen Patay Károly ur ugrasztott bele. A Konvent plenáris ülését megelőző tanügyi bizottsági ülésén ugyanis előadtam aggodalmaimat a tanítóképző azonnali felállításával kapcsolatban s különös hangsúllyal azt kérdeztem Patay Károly urtól: biztosítva van-e az intézet állami elismertetése a kormány részéről? — E kérdésemre Patay Károly ur a leghatározottabb formában azt

felelte, hogy az teljesen bizonyos, arra ne legyen gondunk, hiszen csak formai bejelentés szükséges s egyben hivatkozott egyik kath. tanítóképző analógiájára. Miután így minden kétségemet eloszlatta, a Konvent másnapi plenáris ülésén segitettem neki legyűrni a tekintélyes ellenzékét, amely az intézet azonnali felállítása ellen a legerélyesebben protestált, Szeptemberben aztán Podebradyban ért a nagy meglepetés, hogy a kormány tiltakozott az intézet megnyitása ellen. Akkor ott nyomban kifejezést adtam többek előtt felháborodásomnak a miatt, hogy mennyire félrevezettek a tanügyi bizottság ülésén. Döntsön most már az egyházi közvélemény, hogy mi volt ez, ha nem sötétbe ugrás, illetve ugratás?

Mosolyognom kell, amikor azt látom, hogy Patay Károly ur tölem, vagy az én nyilatkozataimtól félti a ref. tanítóképző ügyét. Többet tettem én már — a sötétbe ugratás dacára is — a képző állami elismertetése ügyében, mint sokan mások. Hogy állításon igazságáról meggyőződhesen Patay Károly ur, kérem olvassa el a Protestantische Rundschau (Protestant Review) 1936. évi első számát, amely a Protestáns Világszövetség ez évi podebrady-i konferenciáján elhangzott jelentéseket s a konferencia jegyzőkönyvét tartalmazza. A 28—30. lapon megtalálja egyetemes egyházunk sérelmeit és helyzetét ismertető jelentésemet. Ebben a többek közt a következőket tartam a világprotestantizmus közvéleménye elé: „A losonci theol. szemináriumot sem ismerte el a kormány máig sem, jóllehet már 10 éve működik, továbbá az 1935. év szeptemberében Komáromban megnyitott ref. tanítóképző intézet működését sem akarja az illetékes minisztérium tudomásul venni, jóllehet az Egyház kijelentette, hogy nem igényel az intézet számára államsegélyt, amelyben pedig a többi felekezetek hasonló intézményei részesülnek.” Nem akarok itt azzal az incidenssel is foglalkozni, amely Dr. Žilka professzornak jelentésemhez fűzött cáfoló megjegyzései nyomán támadt a konferencián, csak arra kérem még Patay Károly urat, hogy olvassa el a Prot. Rundschau említett számának 132-ik lapján a következőket: „Az elnök kilátásba helyezte, hogy a püspök ur jelentése meg fog jelenni egész terjedelmében, ami meg is történt, amikor felvételét a csehszlovákiai egyházi helyzetről szóló beszámolók közé. Megnyugvást keltett, amikor Žilka professzor biztosította a konferenciát, hogy személyesen fog közvetíteni a csehszlovák kormány, valamint a szlovákiai és kárpátaljai ref. egyház között a fennálló nehézségek kiküszöbölése érdekében.”

Ime, amíg én a világprotestantizmus közvéleménye elé viszem a tanítóképzővel kapcsolatban ért sérelmünket, addig Patay Károly ur nyilvánosan megleckéztet egy neki nem

tetsző, de az igazságnak teljesen megfelelő megállapításomért s azt hiszi, hogy ezzel már megmentette a tanítóképző ügyét. Döntse el a nyájas olvasó, hogy ki szolgálja komolyabban a tanítóképző ügyét: Patay K. ur, vagy én?

Dr. Magda Sándor.

Meg egy szó a belmisszióhoz.

Egyetemes egyházi életünket nézve, azt látjuk, hogy a belmisszió csaknem általános. Érezzük és látjuk — legalább is kellene —, hogy Isten előtt népünkkel szemben magasztos és szent kötelezettséget hordozunk, amelyet nem lehet és nem szabad könnyen venni, félvállról kezelni. Amint minden, úgy a mi hűségünk is számon kéretik a szembenállás pillanatában.

Mégis elhangzanak olyan kijelentések — vezetők ajkáról is, — hogy „nincs szükség belmisszióra, mert a mi népünk lelke merőben idegen ezektől. Sokkal realisabb, semhogy szívesen venné a bibliával való intenzív foglalkozást. Ha mégis foglalkozunk vele, épen az ellenkezőt érzük el, mint amit akartunk. Azt a csekély vallásosságát is levetkőzi, aminek eddig birtokában volt. Épen elég a bibliával foglalkozni hetenként kétszer az istentisztelet alkalmával.”

Nem akarok a magyar nép pszichológiájával foglalkozni. De nincs is arra semmi szükség. Csak azt akarom leszögezni, hogy aki ilyen „szent fehevüléssel” kezd neki a téli munkának, valóban az ellenkező eredményt fogja elérni, mint amit kellene. S az is igaz, hogy az ilyen helyen jobb, ha nem is foglalkoznak belmisszióval! Jobb, mert a szó, a tett, a lélek tükre. S valóban annyira reális és tapasztaltos a mi népünk, hogy észreveszi: szívesen foglalkoznak-e vele, vagy nem! Ha nem lélekből történik a munka, elhidegül, kiábrándul s maga a szent ügy lesz kompromittálva előtte. Nem is lehet másként, mert élet, csak életből fakadhat. Ahol nincs lelkiélet, ott nem is tudnak mély vallásos életet fakasztani, hanem sorvadásnak indul az is, ami volt. Az eredményes munkához egész lélek és egész ember kell. Az arcon, a szóban, a tettben, ott kell izzania a Lélek tüze. Amit adunk, az életünknek is egyik nélkülözhetetlen darabja kell, hogy legyen. Ha átizzik a munkánkon a lélek tüze s a küldetés szentsége nyomja rá bélyegét minden cselekedetünkre, akkor elérjük a célt: Krisztus előtt hódolni es hódolásra bírni a reánk bizott lelkeket is.

Ami a bibliával való gyakori foglalkozást illeti, arról nagyon sokat lehet beszélni. A bibliában Istennek a mi számunkra kijelentet üdvakarata van. Azok az üzenetek, amelyek a mi földi boldogságunkra és mennyei üdvös-

ségünkre valók. Ezen keresztül táplál és nevel bennünket Isten az örökkévalóság számára. Ha tehát ilyen nagy kegyelem mutatkozik meg benne, a vele való foglalkozás sohasem elégséges. „Jöjjön el a Te országod” kérésünk addig nem fog valóra válni, míg az emberek millióinak nem lesz mindennapi kenyere a Krisztus.

A belmisszió továbbá nem szorosan vett igehirdetés, vagyis predikáció. Nem akarja a belmisszió a templomi igehirdetés jelentőségét leszorítani vagy kisebbiteni. Sőt fel akarja azt emelni. Oda akarja a híveket nevelni, hogy a templomi igehirdetésnek nemcsak átalvói, vagy hallói, hanem megtartói is legyenek. Az egyes gyülekezeti szervezetben, a lelkész tisztítja és neveli a hívek vallásos képzetét. A sokszor felületes vallásos buzgóságot elmélyíti, öntudatossá teszi. A vallásos élet egyes fogalmait megtölti eleven tartalommal, hogy azok a predikáció folyamán ne üresen kongó szavak legyenek a hívek számára. Egyszóval a lelkész az igehirdetéssel kapcsolatban is mentesíti és biztosítja magát, hogy a hívek feje fölött el ne beszéljen és érthetlenné ne váljék. A vasárnapi igehirdetés kapcsán azok az örök igazságok fejeződnek ki homiletikai formában, — itt-ott művészi módon —, amelyek az előző hét folyamán részletesen letárgyaltak s amelyekkel a hívek már — relative — tisztában vannak.

Sok-sok erkölcsi töke van a belmisszióban s vétkes könnyelműség ezeket a tökéket paragon hevertetni, akkor is, ha a lelkész csak a maga egyéni érdekét és kényelmét nézi. Pedig nem az a fontos, hanem a *hűséges őrtárlás* ott, ahová állítottunk. A felelősség népünkkel szemben, amelyiknek kell, hogy mi legyünk a támaszai.

Ez a nép pedig ma is sok megpróbáltatásnak néz elé, amelyekben próbára lesz téve hite és reménysége. Harc lesz ez, amelyet dadalmasan kell megvívnia.

Kérdés: hogy indul a harcba, ha bizonytalan hangzású a trombita. *Vass József.*

A beregi egyházmegye közgyűlése.

A beregi egyházmegye november 12-én tartotta meg őszi közgyűlését Beregszászban s különös jelentőséget adott ennek a napnak az ujonnan választott, néh Székely Benedek örökét betöltő egyházmegyei gondnoknak *Fekésházy Sándor* földbirtokos, a Latorica uradalom intézőjének gondnoki állásába iktatása. Pontban 9 órakor nyitotta meg *Bary Gyula* esperes imája a közgyűlést s a kezdet formáságainak elintézése után küldöttség által hivatván meg gondnok ur a gyűlésbe, a gyűlés

alkotó tagjainak éljenzése közepette jelentette ki, hogy hivatalát elfogadni s az azzal járó teendőket buzgón vállalni kész, letette az esküt, majd az esperes, a tisztikar, lelkészek és tanítók részéről elhangzott üdvözlések után nagy tetszéssel fogadott székfoglaló beszédében teit hitvallást arról, hogy egyházunkat szociális és missziói tartalommal kívánja mind inkább megtölteni s ezáltal isteni rendeltetésének betöltésére mind jobban alkalmassá tenni. Erre a munkára kérte az egyházmegye lelkészi és tanítói karának tevékeny közreműködését. Egyben bejelentette, hogy egyházi célokra 5.000 koronát adományoz, illetve át is adott esperes kezeihez egy ilyen összegről szóló beletkönyvet.

Gondnok beiktatásának lefolyása után a tárgysorozat rendjén közgyűlés tudomásul vette, hogy a tanácsbírói tisztre ez évben elválasztott *Korláth Gyula* tornosi lelkész állásáról lemondott. Kivette közgyűlés az esküt *Szaszák Bertalan* szernyei h. és *Török Győző* beregi segédlelkészekről, valamint *Jagyutt István* beregi tanítótól. Mint minden alkalommal, úgy most is középpontja volt gyűlésünknek az esperes tartalmas s tetszéssel fogadott jelentése. Az esztendő aktuális eseményeit, nagy jelentőségű, öröme, vagy gyászra hangoló eseményeit tárja elénk, majd az egyházmegyét közelebről érintő ügyekre ter át s mesteri kepet rajzol az egyházmegye mai állapotáról. Hangsúlyozza azt az állandóvá vált panaszunkat, amely a tanítói alapfizetés 4.908 koronában történt megállapításával érte Kárpátalja egyházait. Előterjesztésére közgyűlésünk újra felir az országos hivatalhoz eme sérelem megszüntetése tárgyában, illetve megkeresi a két testvér egyházmegye elnökségét, hogy eme rendelkezés visszavonása érdekében közös akciót kezdeményezzenek. Közgyűlés örömmel köszönti a beregszászi énekkart fennállása 75 éves jubileuma alkalmából.

Az egyházmegyei rajzban Györke István főjegyző fest hü képet a hitélet fejlődéséről, míg a missziói bizottság jelentését *Simon Zsigmond* jegyző ismerteti. Előterjesztésére az egyházmegye közgyűlése tudomásul veszi a most bekövetkezett missziói időszakra beterjesztett munkaterveket és a Kálvin Intitutiójának 400 éves jubileumát úgy kívánja megünnepelni, hogy önkéntes lelkészi továbbképző kurzust szervez, melynek elsőrendű feladata épen az Intitució részletes és alapos áttanulmányozása. Részben megnyugtató, de sok tekintetben elszomorító és meggondolásra készítő a *Vacsy István* tanügyi előadó ismertetése a tanügy s kiváltképen a vallásitanítás mai állapotáról. Nincs kellő gond fordítva mindenütt a vallásitanításra s ebben igen sok esetben nem a vallásitanítók, hanem a szülők a hibásak. Közgyűlés felir a kerületre, hogy a kiadandó szabályrendeletben a szülők e téren nyilvánvaló hanyagsága is hithűségbe ütköző cselekedetnek nyilvánítottassék s mód és lehetőség adassék arra, hogy a gyermekük lelkét elhanyagoló szülők ellen épügy el-

jarhasson egyházi hatóságunk, mint a reverzalist adók ellen. Majd a számvevőszéki jelentésből tudja meg közgyűlésünk, hogy egyházaink anyagi életében is némi javulás nyomai észlelhetők, bár fokozott mértékben veszi igénybe egyházaink anyagi javait a folyton szaporodó új, meg új terhek viselése s vállalása.

Közgyűlés beerősíti állásába *Asszonyi István* gecsei és *Balla István* bói ragvi lelkészeket, tudomásul veszi, hogy Beregujfaú és Hetven tanítói állását ideiglenesen betöltötte. Elintézését nyertek az egyházakból s egyesektől közgyűléshez felterjesztett ügyek, segélykérvények s egy órakor a közgyűlés befejeződött.

Gyűlés után Fekésházy Sándor gondnok látott bennünket meleg és barátságos hangulatu banketten, melyen résztvettek a közgyűlés alkotó tagjain kívül a kárpátaljai egyházkerület elnöksége s számosan a gondnok személyes ismerősei közül. Több pohárköszöntő s jókívánság hangzott el ebéd folyamán, amelyet hamar megszakított a d. u. 3 óra, amikor bírósági ügyek kerültek tárgyalásra. A mindössze négy bírósági ügy tárgyalása egészen a késő éjszaka óráiban ért véget.

H I R E K:

— **A tiszántuli református egyházkerület** december hó 16 án a debreceni Nagytemplomban ünnepélyes keretek között iktatta hivatalába *Maklár Károly* püspököt. A beiktatás után küldöttségek üdvözlötték a püspököt, akinek minden üdvözlésre külön-külön adott frappáns választ, sokszor szakította felbe a jelenlevők tetszését nyilvánító éljenzés és taps. A küldöttségek fogadása után az Arany Bika nagytermében 400 teritekes közebéd volt, amelyen résztvettek az ünnepelt püspök családtagjai, a kormány, az egyházak, katonaság, rendőrség, tiszántuli vármegyék, társadalmi egyesületek, közhivatalok képviselőitén kívül az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjai. A közebédén öt beszéd hangzott el. — Az egyházkerület másnap 17-ikén folytatta közgyűlését és leírgyalta a 269. számból álló tárgysorozatot.

— **Vasárhelyi János erdélyi református püspök** december hó 9-ikén délben letette a hűség esküt Károly román király előtt. Az esküvetétel a legünnepélyesebb külsőségek között folyt le. A palotában udvari méltóságok fogadták a püspök urat és kíséretét. A kormány részéről Tatarescu miniszterelnök és a kultuszminiszter voltak jelen. Az esküvetétel után a püspök beszédét intézett az uralkodóhoz, amelyben többek között ezeket mondta: „Vallást tesztek arról, hogy egyházam az én vezetésem alatt becsületes és igaz lélekkel kívánja betölteni szent küldetését a világban s komoly

kultur munkával akar szolgálni a haza javára. A mi egyházunk nagy tanítómestere, Kálvin János, az egyházzal azt mondotta, hogy az egyháznak az a rendeltetése, hogy Isten iskolája legyen a földön. Az egyháznak az a feladata, hogy a munkában hűséges, a szeretetben tiszta, jó polgárokat neveljen az állam számára, amelynek körében és védelme alatt Isten országát szolgálja. — A mi egyházunk is mindig igyekezett így megérteni hivatását és ezért mindig nagy komolysággal törekedett arra, hogy egyházunk valóban Isten nevelő-iskolája legyen, amaz a keresztyénség körében közmondássá vált meggyőződés szerint, hogy az iskola a kicsinyek temploma és a templom a nagyok iskolája. Ezen az uton kívánom vezetni egyházamat, egyházam papjait, tanítóit, összes híveit. — A püspök beszédét a király megköszönte és biztosította, hogy úgy ő, mint egyháza mindenkor számíthatnak királyi jószágára és védelmére.

— **Segédlelkészt keresek a szlovenszkói tiszáninenni egyházkerület püspöki hivatalához.** 1937. jan. 1-től Fizetése a törvényes állami kongrua és lakás kötelessége a lelkészi szolgálatban, a belmissziói munkákban s a szükség szerint az irodai teendőkhöz való segédkezés Ajánlközások a ref. püspöki hivatal címére, Velké-Kapušany—Nagykaposra küldendők.

— **Templom és harangavatás Vámoslucskán.** Az ungi egyházmegyébe tartozó vámoslucskai szlováknyelvű anyaegyház okt. 25-én tartotta új harangjának elavatási és megújított templomának felszentelési ünnepélyét. Már előző nap délután érkeztek sokan, úgy hogy a templom estére teljesen megtelt az áhitatoskodó népekkel, akiknek számára Szakal István helybeli lelkész tartott istentiszteletet. Másnap, a szentelés napján, melynek az időjárás is kedvezett, már a kora reggeli óráktól szinte özönlött a hívek serege. Megjelent Stunda István országgyűlési képviselő is, ki 500 koronás adományával gyarapította a hívek közadakozását. A templom előtt felállított harangot Egyed Béla egyházmegyei tanácsbíró avatta fel. Ugyancsak ő mondotta a templomszentelési imát is. Az ígét hirdette Balázs János lasztoméri lelkész. Urvacsorát pedig Rácz József felsőröcsei lelkész osztott. A kint rekedt nagyszámú hívek részére Bittó Béla pinkóci lelkész tartott istentiszteletet, majd Szilágyi László szeretvai lelkész osztott urvacsorát. A szentelési ünnepély végeztével szűkebb körű közebed volt a lelkészlakon, hol több pohárköszöntő hangzott el, éltelve az egyház érdemes, öreg lelkészét, ki hajlott kora dacára is lankadatlan buzgósággal, egyháza iránti buzgó szeretettel vezérli híveit s tartja rendben ennek a hitbuzgó szlovák kálvinista egyháznak anyagi és szellemi ügyeit. Istennek áldó és megszentelő kegyelme szálljon a lelkészre, gondnokára és gyülekezetére.

— **Avatási ünnepségek Pinkócon.** A nagy

lelki várakozások és előkészületek idején advent első vasárnapján, nov. 29-én tartotta az ungi egyházmegyéhez tartozó pinkóci anyaegyház új harangjának felavatási és megújított templomának felszentelési ünnepélyét, a közeli és távolabbi falvakból összegyűlekezett nagyszámú hívek jelenlétében. A felszentelési ünnepélyen megjelent Nyomárkay Sándor egyházmegyei gondnok, Dr. Kiss Bálint egyházmegyei ügyész, Dr. Zadžora András szobranci járásfőnök is. A templom előtt felállított harangot Egyed Béla egyházmegyei tanácsbíró avatta fel. Ugyancsak ő mondotta a templomszentelési imát is. Rácz József felsőröcsei lelkész hirdette az ígét, Kálniczky János bezői lelkész pedig urvacsorát osztott. A templomba be nem fért híveknek Gencsi Béla szürtei és Bittó Béla helybeli lelkészek tartottak istentiszteletet, ugyancsak ők osztották ki az urvacsorát. Az ünnepély után az egyház látta szíves vendégül a megjelent vendégeket és a funkcionáriusokat, hol több felköszöntő hangzott el. Közadakozásból szép összeg folyt be. Isten áldása legyen a lelkészen és a gyülekezeten!

— **India minden részéről** az a hír jön, hogy a kaszton kívüliek, akiket a kasztokba tartozók megvetnek és elkerülnek, mind nagyobb számban lesznek keresztyénné. Indiában a kaszton kívüliek 60 millióan élnek. A 2,500 000 lelket számláló echava nép egyöntetűen elhatározta, hogy belép a keresztyén egyházba. Az ilyen tömeges áttérések mind gyakoribbak lesznek a közel jövőben, annak a határozatnak értelmében, amelyet ez év május 22-én az elnyomott kasztok indiai konferenciáján hoztak. A jelentkezőket csak kellő előkészítés után keresztelek meg.

— **A berettyóújfalui keresztyén ifjúsági egyesület** tagjai hal hold kukorica földet vállaltak harmados művelésre. A reájuk eső kukoricáért 130 pengőt (kb. 700 Ké) kaptak és ezt az összeget a szegény gyermekek felruházására fordították.

— **Országos januári konferenciát rendez** a Kálvin János Társaság 1931. január 12—13-án, keddén és szerdán a Budapesti Református Theológiai Akadémia dísztermében (IX., Ráday-utca 28. sz., II. em.). A konferencia egyetlen központi tárgya: „Az egyetemes papság” nagy dogmatikai és gyakorlati kérdése, melyet részletproblémáiban hat kiváló előadó ismertet és fejt ki. A két teljes napos konferencián résztvehet nemcsak minden lelkész jellegű egyén, hanem minden református egyháztag, aki református öntudatában épülni és gyarapodni kíván.

— **Áldjátok napról-napra!** Templomi imakönyv köznap reggeli és bűnbánati esteli istentiszteletre. Irta: Dr. Hegyaljai Kiss Géza böcsi református lelkész. Mindennapra: Előfohász, Igeolvasás, Imádság, Mi Atyánk! Záró ima. I. rész: köznap reggel. Az esztendő 1—53 hete, közben: imahét, böjti, husvétii, pünkösdi, ujkenyéri, ujböri, karácsonyi bűnbánat. II. rész: Böjti, husvétii, pün-

körsdi, ujkenyéri, ujbóri, karácsonyi bűnbánat. *III. rész: Függelék.* A) Gyermekágyból felkelt (egyházkelő) anya megáldása 1—3. B) Könyörgések betegekért 1—10. C) Apostoli hitvallás. D) Apostoli hitvallás mai nyelven. E) Krisztus Urunk imádsága. — Szerző *Dicsőség Istennek!* c. ünnepi imakönyvéről írja a Lelkészegyesület: Isten dicsőségének hirdetése, az ember bűnös voltának elismerése, Isten segítő, újjászülő, megváltó kegyelme utáni esengés hatja át és jellemzi ez imádságokat. A magyar kálvinista lélek megszólalásai ezek. Egyszerűek, mint a léleknek minden igaz és őszinte megnyilatkozása. Az imádkozó lélek őszönös műgondja megneemesíti az egyszerűséget s emelkedetté teszi az imádságokat. Stílusán megérzik a bibliai érettség, az Isten beszédében való otthonosság. Bibliikus kifejezései a kálvinista nép lelkéhez viszik egészen közel az imádságokat. *A Debreceni Protestáns Lap:* . . . gazdag értékű forrásul szolgálhat mindnyájunknak a Dr. Hegyaljai Kiss Géza könyve, ki írói készségének egészen új oldaláról mutatkozik be előttünk, kik az írásait mindig nagyra becsültük. Imádkozó lélek. Emelt homlokkal áll Istenével szemben s fohászkodásai, imái és könyörgései könnyedén szállnak Isten trónusa elé. Könyvének tartalomjegyzéke bizonyosság rá, hogy minden alkalomra mily bőségesen fakadnak fel imádságai. Ujra csak szívesen ajánljuk! Megrendelhető szerzőnél, Belsőbőcs, Borsod megye. Az *Áldjátok napról-napra* karácsony előtt jelenik meg.

— **A Református Igehirdető,** a legjobb magyar református gyakorlati folyóirat a lelkipásztorok és gyülekezeti munkások számára. Decemberi számában is a megszokott gazdag tartalommal jelent meg. Az *ige hirdetés* rovatában a következő nagyértékű beszédek olvashatók: Ecsedy Aladár: Közeledjete az Istenhez. — Olé Sándor: Térjete meg. — Csikay Kálmán: Annak növekednie kell. — Dr. Tóth Endre: A jászolban fekvő Király. — Bereczky Albert: Kicsoda neked Jézus? — Bereczky Albert: Közelvalókká letete. — Muraközy Gyula: Dicsőség a magasságban. — Ifj. Biberauer Richárd: Karácsony kérdez. — Bereczky Albert: A harc, a futás, a hit. — Olé Sándor: Számadás. — Németh Lajos: Uj esztendő kapujában. — Németh Lajos: Először Isten országát. — László Géza: Hol van szívetek. — László Géza: Simeoni sóhajtás. — László

Géza: El nem felejt az Ur. — Temetési beszéd. — Mirtse Árpád: Ifjusági istentisztelet.

A *gyülekezeti munka* rovatában, Kiss Zoltán megkapó bibliamagyarázata mellett egy világjáró-utinaplójából közöl a lap igen érdekes részletet, mely a vallásos estéken nagy haszonnal olvasható fel. A rendkívül gazdag, tartalmas és nagyszerűen építő tendenciájú lap legvégül igen hasznos utmutatást ad arra, hogy milyen könyveket olvasson a lelkipásztor vagy gyülekezeti munkás.

A *Dr. Vass Vince* és *Bereczky Albert* szerkesztésében havonként megjelenő lap minden száma 65 oldal terjedelmű s megrendelhető hivatalos lapunk kiadóhivatala utján is. Edfizetés egy évre 13 Pengő.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tisztánnenni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

955/1936. sz.

Nagykapos, 1936. dec. 17

Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

A I. év elején megtörtént, hogy egyes egyházközségek előjáróságai az egyházi épületek után 1936-ra esedékes tűzbiztosítási díjakat közvetlenül a biztosító intézethez küldték be, amely körülmény sok zavart okozott a püspöki hivatal és a biztosító intézet közötti elszámolás alkalmával.

Épen ezért most jó előre figyelmeztetem az egyházközségek előjáróit, hogy az 1937. évre járó biztosítási díjakat a püspöki hivatal szedi be s azok közvetlenül a biztosító intézethez nem fizethetők. Várják meg tehát az egyházak előjáróságai, amíg a püspöki hivataltól a díjnyugtákat megkapják s kizárólag az azokhoz mellékelt csekklapokon teljesítsék a fizetést.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magaa Sándor

püspök.

Fontos tudnivaló az egyházak számára az orgonamunkálatok megrendelésénél!

RIEGER-TESTVÉREK orgonagyára JÄGERNDORFBAN

Alapított 1873-ban.

Világhírű gyártmányok.

Orgonaátépítések, javítások, hangolások szakszerű kivitele, elektromos fuvókészülékek beállítása.

Alacsony árak. Kedvező fizetési feltételek.

Református Biztosítási Iroda

mint a

Phönix Életbiztosító Társaság

és az

Alt. Bizt. Intézet — Prágai Phönix

képviselője

Grössling utca 8. Bratislava, Hviezdoslav tér 21.

Elfogad:

Élet, járadék- és kiházasítási biztosításokat orvosi vizsgálattal, takarékperselybiztosításokat orvosi vizsgálat nélküli. Balesetbiztosításokat a legolcsóbb díjtételek mellett. —;

Tűz, jég, szavatossági, haleset, üveg-törés elleni, betöréscsapás elleni, géptörés, üzemszünetelési, vízvezeték kar elleni és szalmatanyúbiztosításokat a legolcsóbb díjtételek mellett. —;

Díjmentes felvilágosítást nyújt a központi iroda.

„Akkord”

haranggyár korl. felelősségű társaság Užhorodon (Ungvár) Podk Rus

Legjobb, legszebb kivitelű, legnemesebb és legerősebb hangú harangokat gyárt. A gyár elvállalja a harangok kiöntését előre meghatározott hangnemen szerint, ugyancsak teljes garanciát vállal a meglévő és új harangok közötti harmonia tisztaságáért. —

10 évi garancia.

Régi harangokat a legjobb árteltételek mellett önti át. Haranggyártmányaink kiválóságát hirdetik és igazolják mindazon elismerő- és köszönőlevelek, amelyeket gyárunk a megrendelő egyháztól naponta kap. Több aranyéremmel kitüntetve. A megrendeléseket a legrövidebb idő alatt hajtjuk végre. □ □

Kész harangok állandóan raktáron.

Palástot szövetből 420 K., selyemből 480 K, süveget 60-70 koronáig készítek

Megrendelésnél nem föltétlen szükséges a személynél megkeresés, posta útján is eszközölhető Régi palástot guovlériozását a legmértékesebb áron vállalom

Miskolczy Lajos

papírszabószága UZHOROD, Hossz J. utca 16. (Régi vásártér)

Uriszatóság Rožňaván Csetneki utca 73.

Vállalok mindennemű férfi- és fiuruha készíttést izléses kivitelben szolid áron mellett a legujabb fazon szerint.

Ref. lelkészeknek és tanítóknak engedmény!

JÓZSA ISTVÁN férfitiszabó.

Méhészeti cikkek kaphatók:

Fleischer & Schirger

vasnagykereskedésében

Košice. Štefanikova ul. 2. — Pešťianska ul. 21.

„LÖCSEI-HÁZ” Református lelkészek kedvenc gyülekező és találkozó helye

Étterem. Elsőrangú magyar konyha!

Košice, Štefanik u. 69. szám.

Jó és Időszerű ruházatkodás cége:

Feldman H. és Fia

Alapítva 1865-ben

KASSÁN a Megyeházában
UNGVÁRON szemben a Koronával

Ma már a harmadik generáció kezében tradíció lett: „A legjobbat a legolcsóbban” Minden szövetet, amely műhelyünkben feldolgozás alá kerül vizsgálatnak vetjük alá, hogy megfeleljen a feltételeinknek. — Csak a legujabb anyagokat és szabásokkal és szabókkal dolgoztatjuk fel.

„A legjobbat a legolcsóbban”

Női felöltőink, férfi és fiú ruháink a lehető legalkalmasabbak.

Mérték utáni osztályunk a legmagasabb színvonalon áll. Egyszeri vásárlás állandó vevőnké teszi Önt.

Nyomatott: Babágh József. könyvnyomdájában, H

Komárno

Ref. Lelkeszi Hivatal